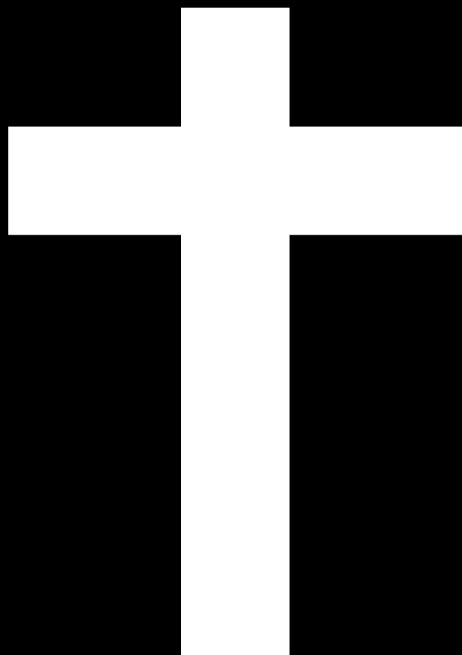

Kinwakti ki Nyɔ
Minƙaiŋ Mifiɔŋ

Chungmboko: Kinwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifiɔŋ (New Testament+)
for Cameroon

Kɪŋwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifiɔŋ
Chungmboko: Kɪŋwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifiɔŋ (New Testament+) for Cameroon

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chung (Cung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 1 May 2025
ff8b447d-0e78-5782-840d-48c27035a093

Contents

Matio	1
Mak	47
Luk	75
Jøn	123
Kinjwakti ki Nəm	157
Lum	200
1 Kələn	221
2 Kələn	241
Gələshia	254
Əfəsus	262
Filibi	269
Kələse	275
1 Təsələnika	280
2 Təsələnika	285
1 Timəti	288
2 Timəti	294
Taytus	298
Filimun	301
Hibulu	303
Jəm	319
1 Bitə	325
2 Bitə	331
1 Jøn	335
2 Jøn	340
3 Jøn	341
Jut	342
Gia yə Jisəs nı chusi	344

**Ntum wi Ndzəŋni wə wi kə
kəm Jisəs si
Matio
ni nyaka
Gia yə yi kə i Kiŋwakti ki
Matio kələ mə**

Ntum wi ndzəŋni wə wi kə i Kiŋwakti ki Matio kələ mə, dzakaki a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə ni kaka. Ntum wi ndzəŋni wələ kə i bəni bəchi fa kuku. Kiŋwakti kələ chusiki a Jisəs kə Mi wi Lanini wi chəŋ wə wi kəiŋsiki kiəki i fuku baiŋsi gia yə bəchi bə Nyə dzakaki. Nlani wi Jisəs wichi i Kiŋwakti kələ mə kə num bə chiŋi i kifwu kite wə (1). Si Jisəs ni yaka tsə i ŋkwuŋ beŋ ka shinum yisi i laniki bəni a ŋkuŋ bi beŋ kə bibə (2). Si Jisəs ni nya ntəfi i bwa bu bə mbaŋ bə jwəfi ntsə bəfaa kəm nəm wə wi ni faaŋ bə yeŋ (3). Bəndi bə Jisəs ni ti kəm ŋkuŋ bi beŋ (4). Nlani kəm fieŋ fiə mi wi mbaŋ wi Jisəs kə (5). Nlani kəm si mbi wələ bi kaaki bəh si ŋkuŋ bi Nyə bi dza.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kiŋwakti kələ mə

- 1:1–2:23 Chwəŋkijun ki bə Jisəs Klistus bəh si bə ni bwə wi
- 3:1–12 Nəm wi Jən Njulibəkə
- 3:13–4:11 Si bə ni juli Jisəs i bəkə mə bəh si Satan ni məmsi wi
- 4:12–18:35 Nəm wə Jisəs ni nyaniki fəki i Galili
- 19:1–20:34 Jisəs nyə i Galili, ka tsə i Jelusalem
- 21:1–27:66 Shi yi Jisəs yi gəksini i Jelusalem bəh i kəmsi feŋ
- 28:1–20 Si Bah Jisəs ni dza i kpi wə, ka chusi gwu i bəni bu

*Chwəŋkijun ki bə Jisəs Klistus
(Luk 3:23-38)*

¹ Kələ kə kiyeli ki chwəŋkijun ki bəti Jisəs Klistus: Jisəs Klistus ni kə waiŋ i chwəŋkijun ki Nkuŋ Debit wə wi ni kə waiŋ i chwəŋkijun ki Ablaham wə.

² Ablaham num tii Ayjik, ayaka Ayjik num tii Yakəb, Yakəb num tii Juda bəh bwa bə ba wi,

* **1:10** Biŋwakti bikpu bidəkə kaŋaki lə yeli wələ a Eməs.

³ ayaka Juda num tii Beles bəh Sela wə nih wi ni kə Tama. Ayaka Beles num tii Eslən, Eslən num tii Lam.

⁴ Lam num tii Aminada, Aminada num tii Nashən, Nashən num tii Salmən.

⁵ Salmən num tii Bəas wə nih wi ni kə Lahab. Bəas num tii Ōbet wə nih wi ni kə Lut. Ōbet num tii Jese.

⁶ Jese num tii Nkuŋ Debit.

Nkuŋ Debit num tii Sələməŋ wə nih wi ni kə kpə Uliə.

⁷ Sələməŋ num tii Ləhubuam, Ləhubuam num tii Abija, Abija num tii Asi.

⁸ Asi num tii Jəhushəfat, Jəhushəfat num tii Jəlam, Jəlam num tii Usaya.

⁹ Usaya num tii Jətam, Jətam num tii Ahas, Ahas num tii Esikaya,

¹⁰ Esikaya num tii Manase, Manase num tii Emən,* Emən num tii Jəsaya.

¹¹ Jəsaya num tii Jəkənaya bəh bwa bə nih wi. Bə ni bwə bə num a bəsi a twəsi ka jəbi wə bəni bə Babilən ni kwayi bəni bə Isləe tsə bəh bə i tumi kibə wə i Babilən.

¹² Si yəməka ni tsə, asi bə ni kwayi bəni bə Isləe tsə bəh bə i Babilən, Jəkənaya num tii Shiltia, Shiltia num tii Selubabel,

¹³ Selubabel num tii Abiud, Abiud num tii Eliakim, Eliakim num tii Adzu,

¹⁴ Adzu num tii Sadək, Sadək num tii Akim, Akim num tii Eliyud,

¹⁵ Eliyud num tii Eliesə, Eliesə num tii Matan, Matan num tii Yakəb.

¹⁶ Yakəb num tii Yəsəf wə nyum Meli, Meli num wə wi ni bwə Jisəs wə bə bəŋki a Klistus.

¹⁷ Ayakadəiŋ, chwəŋkijun ki bəti Jisəs kələ ni kə jwəfi ntsə bənəa i yisi i Ablaham wə i dzə buku i Nkuŋ Debit wə, chu num jwəfi ntsə bənəa i yisi i Nkuŋ Debit wə i dzə buku i jəbi wə bə ni kwayi bəni bə Isləe tsə bəh bə i Babilən. Ayaka i yisi i jəbi wə bə ni kwayi bəni bə Isləe i dzə buku i jəbi wə bə ni bwə Klistus, chwəŋkijun ki bəba wi num tə jwəfi ntsə bənəa.

*Si mbwə wi Jisəs ni nyani
(Luk 2:1-7)*

¹⁸ Mbəwə wi Jisəs Klistus ni nyani i dzəh yələ wə. Nih wi Meli ni kə bə kəiŋsi lə a wi bi numki kpə Yəsəf. Na ka bə ni nənki i

ndzə wi, yi buku lə a wi kə bəh təə i ŋga bi Kiŋ'waka ki Baiŋni wə.

¹⁹ Si yi num yakadəiŋ, a nŋ kə Yəsəf nyuwi num mi wi chəŋ, wi kəŋ kə i gəmsi wi, ka fasi a ŋgain ni gaali lə bəh wi i jum wə.

²⁰ Si wi nŋ keiŋki wi fasi i fə yakadəiŋ, yi ka num a chinda wi Bah dza dzə i wi i ndəmsi wə i jəbi wə wi nŋ nəki ka dzaka i wi a, “Yəsəf, waiŋ Nkuŋ Dəbit, ki lwā kə i dzə Meli ka nih juŋ wa, kəm təə wələ wi kwati lə wi kwati num i ŋga bi Kiŋ'waka ki Baiŋni wə.

²¹ Wi bi bwə lə waiŋ nyukuni, wə bi dū yeli wi a Jisəs,[†] kəm wi bi bwiliki lə bəni bu i chu bibə wə.”

²² Gia yələ yichi nŋ num i fə ka yi dzə kpəiŋ asi Bah nŋ dzaka i mi wi ntum wə a,

²³ “Mbeiŋ wəkalə, shu wi waiŋkpaŋni widəkə bi num lə bəh təə, wi bi bwə waiŋ nyukuni bə bi bəəŋki wi a Emanwəl.” Yeli wələ kə a, “Nyə kələ bəh bukumbəiŋ.”

²⁴ Si ndəmsi biələ nə wi yakadəiŋ, Yəsəf yəmi i kinu wə ka fə asi chinda wi Bah dzaka i wi. Wi dzə Meli ka nih juŋ wi,

²⁵ ayakalə bə nəki kiəni kə gwu ka mi bəh kpə wi i tsə buku i jəbi wə Meli nŋ bwə. Si wi bwə Yəsəf ka du yeli wi waiŋ a Jisəs.

2

Bəni bəmfi tsə beŋ Jisəs asi bə bwə wi

¹ Bə nŋ bwə Jisəs i kwili wi Beteləhem wə i kimbu ki Judea wə. A num i jəbi wə Heləd nŋ kə ŋkuŋ wi Judea wiwə. Yi num a bəni bəmfi bədəkə nŋ buku i tumi kidəkə wə i kimbu kə wəŋ bukuki yeiŋ, dzə i Jelusalem ka bikəyi ki a,

² “Nkuŋ wi Bəju wə bə bwə kə i faiŋ a? Buku bikəyi ki lə kəm buku si yeiŋ jəŋ wi i kimbu kə wəŋ bukuki yeiŋ, ka dzəki i beŋ wi.”

³ Jəbi wə Nkuŋ Heləd nŋ wəkə gia yələ, yi nəŋni shəm yi, nəŋni tasi bəh yi bəni bə Jelusalem bəchi.

⁴ Wi ka bəəŋ bəti mfə gia bəmbum bəchi, bəh bəni bəchi bə bə nŋ laniki bəŋchi bə Nyə, bə juŋni dzə. Wi bikə i bə a, akə i faiŋ wə bə nŋ kaŋaki i bi bwə Kimbwili wə Nyə nŋ kaka a?

[†] 1:21 Yeli wələ Jisəs kə a Nyə bwiliki lə.

⁵ Bə chukuli i wi a, “Bə nŋ kə i bi bwə wi i di bi Beteləhem wə i Judea. Yələ gia kə asi mi wi ntum wi Nyə nŋ nyaka a,

⁶ ‘Wə Beteləhem i kwili wi Juda wə, kiə wə ki kwāka kə a wə kə fidini finchiŋ nalə i tumi ki Juda wə.

Wə kŋə a mi wi sakani bi bukuki lə i di biələ wə,

a num wə wi bi numki i sakaki bəni bəŋ bə Isləe.’ ”

⁷ Nkuŋ Heləd ka bəəŋ tə bəni bəmfi bə i jum wə jum wə ka keiŋsi bikəyi i wəkə i bə jəbi wə jəŋ wiwə si buku.

⁸ Si wi wəkə yakadəiŋ ka chiŋsi bə i Beteləhem, ka dzaka a, “Mbeiŋ tsə kēiŋsi nəŋ ndzəŋ waiŋ wiwə. Mbeiŋ ka nəŋ yeiŋ, mbeiŋ fləni dzə fūku i mih, ka mih tə ni tsə beŋ wi.”

⁹ Si bəni bəwə wəkə, si ŋkuŋ dzaka yakadəiŋ, ka buku dzə dzəh yibə. Si bə nŋ nyəki, yi ka num a jəŋ wə bə si yeiŋ i kimbu kə wəŋ bukuki, wi nyani tsə i bə nshiŋ chusi dzəh i bə. Wi ka tsə buku i di biə waiŋ wiwə nŋ kə, ka num feiŋ.

¹⁰ Si bə yeiŋ jəŋ wiwə yakadəiŋ, kinsanli jikə i bə wə nalə, gia yiwə ka ndzəŋki i bə nalə.

¹¹ Bə ka tsə liə i juŋ yə waiŋ wiwə nŋ kə yeiŋ, ka yeiŋ waiŋ bəh nih wi Meli, ka gwuŋ i waiŋ wiwə nshiŋ ka beŋ wi. Si bə beŋ wi ka weli biba bibə bwili biəŋ bi beŋni bi Nkuŋ ka nya i waiŋ wiwə. Biəŋ biələ nŋ kə chwaka ki kpə ki bəkəli bəh ŋkaiŋni wi njiəŋ widəkə bə bəəŋ a fləŋkeŋsins, bəh ŋkaiŋni biflanŋsi bidəkə bə bəəŋ a mēl.

¹² Nyə ka kiŋ i bə i ndəmsi mə a bə ma fləni tsə, i tsə yēiŋ Nkuŋ Heləd. Bə ka fləni num i dzəh yidəkə wə chi chi i tsə i tumi kibə wə.

Yəsəf dzə waiŋ wiwə bəh bə gēiŋ tsə i Ijib

¹³ Si bəni bəmfi bə nŋ buku i dzəh i tsəki, yi num a chinda wi Bah nŋ dza dzə i Yəsəf i ndəmsi mə ka dzaka i wi a, “Dzə beŋ dzə waiŋ wələ bəh nih wi ma mbeiŋ bə gēiŋ tsə i tumi ki Ijib wə, ma wə nūm feiŋ i tsə būku i jəbi wə mih bi dzakaki a mbeiŋ fləni. Mih dzakaki lə kəm Nkuŋ Heləd ni nəŋki lə waiŋ wiwə i wəə.”

¹⁴ Yəsəf ka dza bein, dzə wain wiwə bəh nih wi nchəkə ka gein tsə i Ijib,

¹⁵ ka numki fein i tsə buku i jobi wə Nkun Heləd ni laka. Yələ ni num lə i fə a yi dzə kpein si Nyə ni dzaka i dzaka ki mi wi, wi ntum wə a, “Mih bəən Wain wun wi buku i tumi ki Ijib mə.”

Nkun Heləd wəyi bwa i Betelehem

¹⁶ Jobi wə Heləd ni kiə a bəni bəmfi bə fwəkyi ngain, yi fə wi bəksi təə nalə. Wi ka faan bəni a bə tsə i Betelehem bəh i bimbubia bi kəmsiki dzəki fein wə bichi, bə wəyi bwa bənyuku bə bə kə i yisi jia yifa wə i shi. Wi ni tsəsi ja yələ biəli asi wi ni bikə i bəni bəmfi bə ka wəkə ndzən jobi wə bə ni yein jən wiwə.

¹⁷ Bə tsə wəyi bwa bəwə yakadain, yi ka dzə kpein asi mi wi ntum wi Nyə Jelimia ni dzaka lə a,

¹⁸ “Bə wəkə wili wi tənji i kwili wi Lama wə,

a num mi wi fee bəh mindəm, də kpi.

A num Lashel si wi daki bwa bu.

Ayaka bə chumsi wi chumsi mən, kəm bwa bu chu kəkə.”

Bə Yəsəf nyə i Ijib ka fiəni

¹⁹ Asi Nkun Heləd ni laka, yi num a chinda wi Bah ni tumbuku i Yəsəf i ndəmsi mə i tumi ki Ijib mə, dzaka i wi a,

²⁰ “Dzə bein dzə wain wələ bəh nih wi ma mbein bə fiəni chū i tumi ki Islae mə, kəm bə bə bə ni nənki i wə wain wələ kpiyi lə.”

²¹ Yəsəf ka dza bein dzə wain wiwə bəh nih wi bəh bə ka fiəniki dzəki i tumi ki Islae wə.

²² Ayakalə, asi wi ni dzəki, wəkə a wain Nkun Heləd Akilius kə num wi dzi kingbəkə ki ba wi ka nkun wi Judea i sakaki, Yəsəf ka lwaki i tsə fein. Bə ka chu kin i wi i ndəmsi mə a wi ma mōm i tsə fein. Wi ka ya dzəh tsə num i kimbu ki Galili wə,

²³ wi tsə i naki i kwili wə bə bəənki a Nasali. Yi dzə num lə i kpein asi mi wi ntum wi Nyə ni dzaka lə a, “Bə bi bəənki wi a Mi wi Nasali.”

3

*Nlani wi Jən Njulibəkə
(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jən 1:19-28)*

¹ A ni kə i jobi wiwə wə, Jən Njulibəkə ni nyə tsə i chwa i kimbu ki Judea wə ka fukuki i bəni a,

² “Mbein kwūni shóm yimbein, kəm nkun bi bein si num kəmsi dzə.”

³ Jən wələ kə mi wi ntum wi Nyə wə Isaya, ni dzakaki kəm wi i jobi wə wi ni dzaka a,

“Ja yi mi wiliki i chwa a,

‘Bə kēin si dzəh yi Bah,

bə lūmsi yi a yi nūm chən.’ ”

⁴ Jən ni ləkə bəmbun num bə kein si bəh kiluli ki nyam yidəkə yə bə bəənki a kamel, wi kaŋa bəh chin nih num bə kein si bəh dzu yi nyam, biein bi bidzini ni kə chūmi bəh nyu yi chwa.

⁵ Si wi ni fukuki yakadain, bəni ka bukuki i Jelusaleḡ bəh i kidi kichi wə i Judea bəh bimbubia bi kəmsiki dzəki i Bəkə yi Jədan wə bichi, tsə i wi.

⁶ Si bə ni tsəki yakadain də kəm bə chu bibə, wi ka juliki bə i Bəkə yi Jədan mə.

⁷ Ayakalə, jobi wə wi ni yein si Bəfalasi bəh Bəsadusi bədəkə bəduli dzəki a wi juli bə i bəkə, wi dzaka i bə a, “Chwənkijun ki fəkəh, a tafi ndə mbein a mbein yəkə gēin shəm yi ləli yi Nyə yə yi bi dzəki i mbein wə a?

⁸ Mbein fəki gia yə yi chusiki a mbein kwūni shóm yimbein.

⁹ Kiə mbein ki dzəkaki kə i gwu yimbein wə a, Ablaham kə tii wimbein. Mih fukuki i mbein a Nyə kələ i fiəni kitəh kələ ki fiəni chu bwa bə Ablaham.

¹⁰ Mbein kləki a, bə kə bə jiə lə fəkə i chwən bi kein wə. Kein yichi yə yi wumki kə mintam mi ndzən, bə bi gbaki yi i gaan wə, bə kpa i gbuku wə.

¹¹ Mih juliki mbein i bəkə mə, kəm mbein kwūni lə shóm yimbein. Ayakalə, mi wə wi dzəki i mih jum wi tsəki lə mih. Na mih kpeiniki kə i gin dzu yi yi gvu. Wi bi juliki mbein num i Kin'waka ki Bainji wə bəh i gbuku wə.

¹² Wi kaŋa naka i kaŋ i gbəkəki gən yein, i yaŋa di biə wi gbəkəki yein, i junji gən yi i jiə i gba wə, i kəh chi yiwə i kpa i gbuku wə wi bi nyumi kə.”

*Jən juli Jisəs i bəkə
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ Si Jɔn nɪ juliki bəni i bəkɔ yakadəɪŋ, Jisəs nyə i kimbu ki tumi ki Galili wə ka dza i Bəkɔ yi Jɔdan wə a Jɔn juli tə ngaiŋ i bəkɔ.

¹⁴ Ayakalə, Jɔn ka nəiŋki, dzaka i wi a, “A kaŋaki wə i juli mih i bəkɔ, wə bə dza lə a mih juli wə dəiŋ a?”

¹⁵ Jisəs chukuli i wi a, “Bee ma yi num yakadəɪŋ i liə. Akɔ i dzəh yələ wə buku wə ni fə gia yichi yi num chəŋ i Nyɔ nshin.” Ayakadəɪŋ, Jɔn ka bum juli Jisəs i bəkɔ.

¹⁶ Asi Jisəs nɪ bukuki dzəki i bəkɔ yakadəɪŋ, wi yeiŋ bəali weli gwu, Kiŋ'waka ki Nyɔ shi dzə aka mbumi, dzə num i gwu yi wə.

¹⁷ Yi num, a ja nɪ dzaka dzə i bein a, “Wələ kɔ Waiŋ wuŋ. Wi num shəm yin. Mih kɔ bəh kinsanli nalə kəm wi.”

4

*Nkpeli ka məmsiki Jisəs
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)*

¹ Kiŋ'waka ki Baiŋni ka dzo Jisəs tsə bəh wi i chwa a ŋkpeli məmsi wi.

² Wi tsə ka numki feiŋ nshi bəh nchəkɔ bam dzaka i kaŋ wə mbaŋnyani. Asi yəmaka nɪ tsə dzəŋ bə wə wi.

³ Wi wə wi shi kɔ a məmsiki bəni ka dza dzaka i wi a, “Wə kabə num waiŋ Nyɔ, dzaka la a kitəh kələ fiəni chu chəkɔ yi bləd.”

⁴ Jisəs chukuli wi a, “Yi kɔ num bə nyaka a, ‘Mi nɔki kə a kəm bə dzeiŋ shəŋ. Mi nɔki tə kəm gia yichi yə yi bukuki i dzaka ki Nyɔ wə.’ ”

⁵ Ayakadəɪŋ, ŋkpeli ka dzo tsə bəh wi i kwili wi baiŋni Jɛlusaləm, ka təm wi i findəŋ fi fwu wi juŋ yi fəni yi gia wə,

⁶ dzaka i wi a, “Wə kabə num waiŋ Nyɔ, jəŋ shi la fa, kəm yi kɔ num bə nyaka a, ‘Nyɔ ni dzaka i bəchinda bu a bə təkni bəh wə.’

Yi chu num bə nyaka a,

‘Bə ni kwa wə, maka wə chəkɔ gbu wa i təh wə.’ ”

⁷ Jisəs chukuli i wi a, “Bə nyaka tə a, ‘Ma məmsi Bah Nyɔ wə.’ ”

⁸ Nkpeli chu dzo Jisəs feiŋ, tsə bəh wi i fwu wi ŋkwuŋ widəkɔ wi dəŋə i bein nalə, ka chusi kitumi kichi i mbi wələ wə bəh mbum biwə yeiŋ i wi.

⁹ Ayaka wi ka dzaka i wi a, “Mih ni nya lə biəiŋ biələ bichi i wə, i jəbi wə wə ka gbə i mih nshin kəksi mih.”

¹⁰ Jisəs chukuli i wi a, “Dzə nyə fa Satan! Bə nyaka a,

‘Wə kəksi a Bah Nyɔ wə, ma wə nəmki a wi shəŋ.’ ”

¹¹ Ayakadəɪŋ, ŋkpeli ka bee Jisəs, ka nyə. Yi num a bəchinda bə Nyɔ nɪ dzə ka tseiŋki wi.

*Jisəs yisi nəm wi i Galili
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)*

¹² Jisəs ka bi dza wəkɔ a bə kwa Jɔn Njulibəkɔ ka fa i juŋ yi nsəŋ mə, wi nyə ka fiəni chu i kimbu ki Galili wə.

¹³ Wi tsə buku i Nasali, dza feiŋ tsə ka nɔki i kwili wi Kafanaum wə. Kwili wələ num kəmsi i kinchwə kimbun ki Galili wə bəh i kəmsi tsə i bimbun bi bəni bə Sebulun bəh bi Naftali wə.

¹⁴ Gia yələ nɪ dzə kpəiŋ asi mi wi ntum wi Nyɔ Isaya nɪ dzaka a,

¹⁵ “Kimbun ki Sebulun bəh ki Naftali biə bi kə kəmsi i waka wi Bəkɔ yi Jɔdan wəyaka wə,

i nshwaiŋ yi Galili wə i bəni bə bə kəkə Bəju,

¹⁶ bəni bə bə ni nɔki i jisi wə, bə yeiŋ baiŋni bimbun.

Wəŋ kaka i bəni bələ bə ni nɔki i di bi jisi bi kpi wə.”

¹⁷ I yisi i jəbi wiwə wə, Jisəs ka yisi i fukuki i bəni dzaka a, “Mbeiŋ kwūni shóm yimbeiŋ, kəm ŋkuŋ bi bein si num kəmsi dzə.”

Jisəs bəŋ bəni bənaa a bə numki bwa bu bə mbaŋ

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Jisəs bi nyə ka nyaniki tsəki i kinchwə kimbun ki Galili kpəŋ, ka yeiŋ bəni bədəkɔ bəfa, num mi bəh waiŋnih wi. Bəni bələ nɪ kə Samən wə bə nɪ bəŋki a Bitə, bəh waiŋnih wi Andulu, bə tum gbi i bəkɔ, kəm bə nɪ kə bəni bə kwani bwəkɔ.

¹⁹ Jisəs dzaka i bə a, “Mbeiŋ biəliki mih, ma mih ni fə mbeiŋ kwaki num lə bəni.”

²⁰ Akisəkə bə dza bee gi yibə ka biəliki wi.

²¹ Jisəs ka bi kini tsə i ninshin, chu tsə yeiŋ bəni bədəkɔ bəfa a num mi bəh waiŋnih wi. Bəni bələ nɪ kə Jəm bəh waiŋnih wi Jɔn bə nɪ kə bwa bə Sebide, bə num bəh ba wibə Sebide i ŋgwuki mə kwə gi yibə. Wi ka bəŋ tə bə.

²² Akisækə bə dza bee ɲgwuki bəh ba wibə ka biəli wi.

Jisəs ka laniki bəni chu chuku bə jwəiɲ
(Luk 6:17-19)

²³ Jisəs ka nyaniki i kimbu ki Galili kichi lani bəni i jún yi bijuɲni bibə wə chu fuku ntum wi ndzəɲni kəm ɲkuɲ bi Nyə. Wi chuku tə na yi naiɲ jwəiɲ i bəni wə.

²⁴ Ayakadəiɲ, ntum wələ kəm wi wan tsə i tumi ki Silia wə kichi. Bəni ka dzəki bəh bəni bəchi bə bə nɪ gwəiɲki, bəh bə bə nɪ kə i nshili wə i wi, kəɲ a nɪ kə na bə bəchinda bə ɲkpeli nɪ nɲisiki bə, nabə bə bə nɪ gbəki kingbə, bəh bə bə nɪ kə bə kpi wa wimu. Si bə nɪ dzəki bəh bə yakadəiɲ wi chuku bə bəchi.

²⁵ Na faiɲ wi nɪ tsəki mban wi bəni wimbun ka kwuki i wi cheiɲ. Bəni bələ nɪ nyəki dzəki i bimbun bi tumi ki Galili wə, bədəkə nyə dzə i Bikwili Jəfi wə, bədəkə i Jelusaleɲ bəh i di bi Judea bidəkə wə. Bədəkə nyə dzə i kiwuɲ ki Bəkə ki Jədan wə.

5

Ndzəɲni biə bi kə num bimbun
(Luk 6:20-23)

¹ Jəbi wə Jisəs nɪ yeiɲ mban wi bəni yakadəiɲ, ka dza yaka tsə shinum i ɲkwuɲ beɲ, bwa bu bə mban juɲni dzə kəmsi i wi wə.

² Wi ka yisi i laniki bə dzaka a,

³ “Ndzəɲni bimbun kə i bəni bə bə kiəki a bə kə bə kifuu i kimbu ki Nyə wə, kəm ɲkuɲ bi beɲ kə bibə.

⁴ Ndzəɲni bimbun kə i bəni bə bə dəkɪ, kəm Nyə bi chumsi lə bə.

⁵ Ndzəɲni bimbun kə i bəni bə bə dzəkɪ gwu yibə i kuku, kəm bə bi dzi lə mbi.

⁶ Ndzəɲni bimbun kə i bəni bə dzəɲ wəkɪ bə, kindəɲ wəm bə kəm nənɪ ki chəɲ, kəm Nyə bi fə lə ma bə fwuli.

⁷ Ndzəɲni bimbun kə i bəni bə bə kwasiki nsheɲ i bədəkə, kəm Nyə bi kwasiki lə nsheɲ i bə.

⁸ Ndzəɲni bimbun kə i bəni bə shóm yibə baiɲki, kəm bə bi yeiɲ lə Nyə.

⁹ Ndzəɲni bimbun kə i bəni bə bə dzəkɪ bəh kimbəiɲni, kəm bə bi bəɲki bə a bwa bə Nyə.

¹⁰ Ndzəɲni bimbun kə i bəni bə bəni bwanɲki gwu i bə cheiɲ kəm a bə nəkɪ nənɪ ki chəɲ, kəm ɲkuɲ bi beɲ kə bibə.

¹¹ Ndzəɲni bimbun kə bimbəiɲ, jəbi wə bəni təyiki mbəiɲ, bwan gwu i mbəiɲ cheiɲ, dzaka gia yichu yichi kəm mbəiɲ a kilələ kəm mbəiɲ kə bəni bəɲ.

¹² Jəbi wə yi bi numki yakadəiɲ, mbəiɲ ka wəkəkɪ ndzəɲni lāɲ gwu, kəm bəmbəe bəmbəiɲ bəmbun kə num i tumi ki beɲ wə. Mbəiɲ kiəki a, akə ayaka si bəni nɪ bwanɲki gwu i bəni bə ntum bə Nyə cheiɲ bə bə nɪ yisi dzə i ninshɲ i mbəiɲ.

Mbəiɲ kə ɲkaka bəh baiɲni bi mbi wələ
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ Akə mbəiɲ ɲkaka yi mbi wələ. Ayakalə, ɲkaka kabə num yi chu ɲjwəɲ kə, bə kə i chu fə dəiɲ bəh yi ka yi chu fiəni ɲjwəɲki a? Bə kəkə i chu fə gia yindzəɲni yidəkə bəh yi, yi kə a shuku təkə bəni tsəki dəɲyiki bəh gwu.

¹⁴ Akə mbəiɲ tə baiɲni bi mbi wələ. Kwili wimbun wə bə maa wi i ɲkwuɲ beɲ wi si nyumi kə.

¹⁵ Mi si baiɲsi kə naka ki baiɲsini i chu dzə kah i kwusi ban yeiɲ beɲ. Wi si təm num i di biə bə təmki naka ki baiɲsini yeiɲ, ka ki baiɲki ki chusi baiɲni i mi wichi wə wi kə i dzu.

¹⁶ Akə yakadəiɲ si baiɲni bimbəiɲ kanaki i baiɲki i bəni nshɲ, ka bə yeiɲki nəm wimbəiɲ wi ndzəɲni nya kiɲkəkɪ i Tii wimbəiɲ wə wi kə i beɲ.

Nlani kəm bəɲchi bə Muses

¹⁷ Kiə mbəiɲ ki kwāka kə a mih dzə i chiksi gia yə yi kə i Kiɲwakti ki Bəɲchi bə Muses wə bəh yə yi kə i Biɲwakti bi bəni bə ntum bə Nyə wə. Mih dzə i fə a yi dzə kpəiɲ ɲkəɲ. Mih ka dzə dəkə i chiksi yi.

¹⁸ Mih fukuki ɲkəɲ i mbəiɲ a, i tsə buku na ka bəəli bəh nshwain bi kaa, fidzəkəhni fi gia i Kiɲwakti ki Bəɲchi mə, na kəɲ fi seɲɲniki na dəiɲ, bi tsə kə i kuku maka gia yiwə dzə kpəiɲ asi yi chusiki.

¹⁹ Yi kə a, na ndə wə wi bi bwiɲki nchi i bəɲchi bələ wə, kəɲ nchi wiwə seɲɲniki na dəiɲ, ka laniki bəni a bə bwɲki yakadəiɲ tə, wəmakə mi bi numki mi wi nchiɲ i kintəɲ ki ɲkuɲ bi beɲ wə. Ayakalə, mi wə

wi jiaki banchi bələ, chu lani tə bəni a bə jiaki, wəmakə mi bi numki mi wimbūm i kintəən ki ŋkuŋ bi bein wə.

²⁰ Ayakadəin, mih fukuki i mbein a, nəni kimbein ki chəŋ kabə tsəki kə ki bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə bəh ki Bəfalasi, mbein bi ma lansi liə i ŋkuŋ bi bein wə.

Nlani kəm shóm yi bəksini

²¹ Mbein nī wəkə lə asi bə nī dzaka i bəni i kikpu wə a, 'Kiə wə bi wəo kə mi. Mi ka wəo mi, yaka wi kanjaki lə nsaka.'

²² Ayakalə, mih fukuki i mbein a mi wichi wə wi bəksiki shóm bəh wainnih wi, yaka wi kanjaki lə tə nsaka. Mi wə wi təyi wainnih wi, wi kīəki a wi bi numki lə i bəni bə bə sakaki bənsaka nshin. Mi wə wi bəənki wainnih wi a, 'Kiyun' wi kīəki a wi bi liəki lə i gbuku wimbūm wə.

²³ Ayakadəin, yi kə a, wə kabə nən i nya kinya ka i tən wi fəni wi gia wə, kwaka a wainnah kanjaki lə wə i wi shóm,

²⁴ wə bēe kinya ka kə i tən wi fəni wi gia kpən, wə tsə mbein wi yisi kēin si gia yi wə, ka wə fəni tsə nya kinya ka.

²⁵ Mi ka dzə wə i tsə bəh wə i jun yi nsaka wə, wə mōmsi a mbein wi kəmsi kēin si ka mbein wi fəni chu bəh nsein a kēin i dzəh, ka wi ma ni tsə nya dən si wə i kan yi mi wə wi sakaki bənsaka, wi ni nya dən si wə tə i kan yi bəni bə jum wə, ma bə ni fah wə i jun yi nsən mə.

²⁶ Mih fukuki ŋkən i wə a wə ni buku kə fein maka wə gəm kaasi finini fichi fiə bə bikəki.

Nlani kəm ntəkəli

²⁷ Mbein nī wəkə lə asi bə nī dzaka a, 'Kiə wə ki nō kə bəh kpə mi.'

²⁸ Ayakalə, mih fukuki i mbein a, na ndə wə wi tsein ki minjpaŋa bəh kinjən ki nəni, ma yi numki a wi nə lə bəh wi i shóm yi mə.

²⁹ Yi kabə num a dzəkəh wa wi tsein yiləkəli ka fəki a wə fə chu, wə kām bwili dzəkəh wi wə wə lōtəkə. Yi ndzənki a wə laksi kimbu ka ki gwu kimu, a kəbi lə a bə bi ləo gwu ya yichi i gbuku wimbūm mə.

³⁰ Tsein ya yiləkəli kabə fəki a wə fə chu, wə tain bwili tsein yi wə wə lōtəkə. Yi ndzənki lə a wə laksi kimbu ka ki gwu kimu, a kəbi lə a gwu ya yichi bi tsə i gbuku wimbūm mə.

Nlani kəm i kəŋŋ minjpaŋa (Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Bə kə bə dzaka tə a, 'Mi ka bee kpə wi, wi kanjaki i nyāka kinjwakti i nyā i minjpaŋa wi wə ki chusi a ŋgain bee wi.'

³² Ayakalə, mih fukuki i mbein a, mi ka bee kpə wi, a kəbi a minjpaŋa wi wə kə bəh nəni ki təkəlini, ma yi numki a wi fə, minjpaŋa wi wə tsə ka numki wi təkəlini. Mi ka dzə minjpaŋa wə wi buku i minyuku dzu ka jiə dzu, ma yi numki a wi nəkə bəh kpə mi.

Nlani kəm i kəin ŋkəin

³³ Mbein chu wəkə lə tə si bə nī dzaka i bəni i kikpu wə a, 'Jəbi wə wə dzaka gia ka kəin, ki bēe kə i fə yi. Wə kanjaki i fə gia yə wə dzaka ka kəin i Bah nshin a wə ni fə lə.'

³⁴ Ayakalə, mih fukuki i mbein a, kiə mi ki dzī kə ŋkəin. Kiə wi ma kəin yeli wi bein wə, kəm bein kə kingbəkə ki Nyə.

³⁵ Kiə wi ki kəin kə na nshwain, kəm nshwain kə kingbəkə ki Nyə kigvu. Kiə wi ki kəin kə Jelusalem, kəm Jelusalem kə kwili wi ŋkuŋ wimbūm.

³⁶ Kiə wi ki kəin kə na fwu wi wə, kəm wi kəkə i fə jun yifwu a yi fəni jun yi fukuli nabə yi jisi.

³⁷ Mi ka bum gia bəh dzaka ki a, 'Aan,' yi kpəin yakadəin. Wi ka nəin ma a, 'Aayi,' ma yi kpəin yakadəin. Wi ka chu kpəin si gia yidəkə yəin, ma gia yi wə numki a yi nyə num i mi wihu wə.

Nlani kəm bə kinchukuli (Luk 6:29,30)

³⁸ Mbein wəkə lə si bə nī kə bə dzaka tə a, 'Mi ka bwili dzəkəh wi mi, bə bwili tə ŋ'wi. Mi ka babwili jən wi mi, bə babwili tə ŋ'wi.'

³⁹ Ayakalə, mih fukuki i mbein a, kiə mi ki sīni kə bəh mi wihu. Mi ka twein kimban ka ki tsein yiləkəli, wə fəni ki tsein yi kimiəkə wi twein kaasi.

⁴⁰ Mi ka sōmi wə a ŋgain dzə mbun wa wi nintəən, wə nyā kaasi na bəh wi nimbein wə i wi.

⁴¹ Mi ka kanji wə a wə nyani tsə may wimu, wə nyāni mbein wi na bəmay bəfa.

⁴² Mi ka nywa fiən i wə, wə nyā. Mi ka fwa fiən i wə, kiə wə ki nain kə i nya.

Nlani kəm si mi kə i fəki bəh mbainni wi (Luk 6:27,28,32-36)

⁴³ Mbeinj wəkə lə si bə kə bə dzaka a, ‘Wə kəŋki mi wə wi kə kəmsi i wə wə, wə bāinj mi wə wi bāinjki wə.’

⁴⁴ Ayakalə, mih fukuki i mbeinj a, mbeinj kəŋki bəni bə bə bāinjki mbeinj, ma mbeinj tsāki i bə bə bwanjki gvu i mbeinj cheinj.

⁴⁵ Ayakadəinj, mbeinj ni numki bwa bə Ba wimbəinj wə wi kə i beinj. Akə wi wə wi si fə ka wəŋ bāinjki i bəni bəchu wə bəh i bəndzəŋni wə. Asi faan wi tə dzaŋ a yi dzə i bəni bə bə fəki gia yi chəŋ, bəh i bə bə fəki kə gia yi chəŋ.

⁴⁶ Mbeinj kwakaki a mbeinj ka kəŋki a bəni bə bə kəŋki mbeinj, mbee wiwə ni numki na nə i mbeinj a? Na bəni bə bə kwaki kinwakti* fəki kə ayaka tə a?

⁴⁷ Mbeinj ka bəniki a bwa bə nih bəmbəinj shəŋ, gia yə mbeinj fəki chi chi bəni bədəkə fə kə kə la nə a? Bəni bə tumi si bəŋ fə kə a yakadəinj a?

⁴⁸ Yi kə a mbeinj kəŋaki i ndzəŋki bwiliki fwu asi Ba wimbəinj wə wi kə i beinj ndzəŋki bwiliki fwu.”

6

Nlani kəm kinya

¹ “Mbeinj təkniiki a, jəbi wə mbeinj fəki ndzəŋni i bəni nshinj, yi ma numki a mbeinj fəki a bə yēinjki. Mbeinj kabə fəki yakadəinj, ma tii wimbəinj wə wi kə i beinj bi ma chu makti mbeinj.

² Ayakadəinj, jəbi wə wə nyaki fiəŋ i mi wə wi kəŋaki kə, ma tēŋki səŋ asi bəni bə bə dzakaki chi fə chi si shi fə i jūŋ yi tsani wə bəh i dzəh wə, ka bəni kəksiki bə. Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a bə kwati lə bəmbəe bəbə.

³ Ayakalə, jəbi wə wə nyaki fiəŋ i mi, kiə wə ki fə kə a tseinj ya yi ki miəkə kiə gia yə tseinj yiləkəli fəki.

⁴ Ayakadəinj, ka kinya ka ni numki i nyumi wə, ayaka Ba wa wə wi si yēinj gia yə bə fəki i nyumi wə ni makti wə.

Nlani kəm ntsa (Luk 11:2-4)

⁵ Jəbi wə mbeinj tsaki, mbeinj ma fəki ka bəni bə bə dzakaki chi fə chi si shi fə. Bə si

shi kəŋ a numki i beinj i jūŋ yi tsani wə, bəh i dzəh yi bəŋsini wə i tsaki, ka bəni yēinjki bə. Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a bə kwati lə mmakti wibə.

⁶ Ayakalə, jəbi wə wə nəŋki i tsa, liə tsə i kintəŋ ki jūŋ mə, wə bəŋ baka kijūŋ ka wə tsaki i Ba wa wə wi kə i nyumi wə. Ba wa wə wi si yēinj gia yə bə fəki i nyumi wə ni ka makti wə.

⁷ Jəbi wə mbeinj tsaki, kiə mbeinj ki bāan kə a dzākaki gia yiyə yiyə asi bəni bə bə si kiə kə Nyə si shi fə. Bə si fə yakadəinj bəh kinkwaka a bə ni wəkə lə ntsa wibə kəm gia yiduli yə bə faaki.

⁸ Kiə mbeinj ma nūmki ka bə. Mbeinj kīəki a Ba wimbəinj ni kə wi si kiə lə gia yə mbeinj nəŋki, na ka mbeinj bikəki i wi.

⁹ Akə lə si mbeinj kə i tsaki:

‘Ba wibuku wə wi kə i beinj,
fə bəni kəksiki yeli wa,

¹⁰ fə ŋkūŋ bia dzə,

fə a gia yə wə nəŋki yi numki i fa kuku asi
yi kə i beinj.

¹¹ Nyā buku bəh dzəinj bidəinj.

¹² Ma wə dālinya chu bibuku,
asi buku dalinyaki chu biə bəni bədəkə fəki
i buku.

¹³ Kiə wə ki bēe kə a buku liə i mməmsi wə. Bwīli buku i kəŋ yi mi wichu wə.’ * [Ŋkūŋ bi beinj kə mbia, ŋga num mbia, mbum num mbia i jəbi wichi wə kingəksi kəbi. Ma yi num ayaka.] †

¹⁴ Mbeinj kabə dalinyaki chu biə bəni bədəkə fəki i mbeinj, ma Ba wimbəinj wə wi kə beinj ni dalinya tə bimbeinj.

¹⁵ Ayakalə, mbeinj kabə dalinyaki kə chu biə bəni bədəkə fəki i mbeinj, ma Ba wimbəinj ma ni dalinya tə bimbeinj.

Nlani kəm mbam wi dzaka

¹⁶ Jəbi wə mbeinj bamki dzaka, kiə mbeinj ma nūmki bəh shi bi gwūŋni asi bəni bə bə ghaŋsiki gwu si shi fə. Bə si kwuni kishi kibə i jəbi wiwə wə, ka bəni yēinjki dzaka kibə ki bamni. Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a bə kwati lə mmakti wibə.

¹⁷ Ayakalə, jəbi wə wə bamki dzaka, wə wəkə shi bia, wə fāŋsi fwu wa,

* 5:46 Bəni bə bə kwaki kinwakti akə bəni bə bəni ni yēinjki a, akə bəni bəchu. * 6:13 Binwakti bidəkə kəŋaki lə di biələ a, “Bwīli buku i chu kintəŋ.” † 6:13 Binwakti bikpu bidəkə biə bə ni yisi nyaka gia yi Nyə yēinj kəŋaki kə di biələ.

¹⁸ ka mbam wa wi dzaka ma yêin̄ki num bəni, a yêin̄ki num Ba wa wə wi kə i nyumi wə. Ka Ba wa wə wi si yêin̄ gia yə bəni fəki i nyumi wə ni makti wə.

Nlani kəm kiba (Luk 12:33,34)

¹⁹ Kiə mbein̄ ma j̄l̄aki biba bimb̄ein̄ fa kuku a num i di biə shəkə kə m̄ein̄ni, bi num tə i chami, bəji num i bwin̄ liə i chwə.

²⁰ Mbein̄ j̄l̄aki biba bimb̄ein̄ num i tumi ki bein̄ wə, a num di biə shəkə kəkə i m̄ein̄ni, bi kəbi tə i chami, ayaka bəji kəbi tə i bwin̄ liə i chwə.

²¹ Mbein̄ k̄l̄aki a di biə mi j̄l̄aki kiba ki akə fein̄ wə shəm yi kə.

Naka ki bain̄sini ki gwu (Luk 11:34-36)

²² Dzəkəh wi mi kə naka ki bain̄sini ki gwu. Ayakad̄ein̄, dzəkəh ya kabə bain̄, yaka gwu ya yichi ni numki yi jikə bəh bain̄ni.

²³ Ayakalə, dzəkəh ya kabə ji num jini, gwu ya yichi ni numki yi jikə bəh jisi. A kabə num bain̄ni i gwu ya wə fiəni chu num jisi, ma ŋgumi bi jisi biwə ni numki d̄ein̄ a?

Nȳ tək̄niki lə i bəni bu (Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴ Mi kəkə i n̄mki i b̄atikwili bəfa. Yi kabə num yakad̄ein̄, ma wi ni bain̄ŋki widəkə, wi kəŋ widəkə, yudəkə wi ni wəkəki i widəkə nalə, wi sein̄si widəkə. Mbein̄ kəkə n̄mki i Nȳ chu n̄m i kp̄ə.

²⁵ Ayakad̄ein̄, mih fukuki i mbein̄ a kiə mbein̄ ma fūmsiki gwu kəm n̄ni kimbein̄ a mbein̄ ni dzi n̄, nabə i mu n̄, yudəkə kəm gwu yimbein̄ bəh a mbein̄ ni ləh n̄. Kin̄'waka ki mi tsəki kə biēin̄ bidzini, ayaka gwu yi mi b̄əŋ tsə kə tə bəmbun̄ a?

²⁶ Mbein̄ yēin̄ si minȳəni m̄ə m̄ə fuliki bein̄ kə. M̄ə si gb̄eli kə, m̄ə si kəh kə d̄ein̄ i jun̄ni j̄iə i bəshan̄kwa wə. Ayakalə, Ba wimb̄ein̄ wə wi kə i bein̄ san̄si m̄ə. Mbein̄ kiəki kə a mbein̄ kək̄niki tsəki lə minȳəni a?

²⁷ Akə ndə i mbein̄ kint̄əŋ wə wi fumsiki gwu, wi num i kp̄ein̄si j̄əbi twesi i n̄ni ki wə a?

²⁸ Kəm n̄ mbein̄ fumsiki gwu kəm bə bəmbun̄ a? Mbein̄ yēin̄ si bəfluwa kək̄ki i

chwa bə num. Bəfluwa si n̄m kə nabə i k̄ein̄si bəmbun̄ bəb̄ə.

²⁹ Ayakalə, mih fukuki i mbein̄ a, na Ŋkun̄ Səlm̄ən bəh mbum bi bichi biə wi n̄ kan̄aki j̄əbi wə wi n̄ lafiki gwu bəh bəmbun̄, wi n̄ ka num buku dəkə ka fluwa widəkə.

³⁰ A kabə num lə si Nȳ lafiki mfwan̄ i chwa, mfwan̄ biə bi kək̄ki d̄ain̄, bi kan̄a i buku kp̄iyi kijiəli a bə kpa i gbuku wə, wi ma ni lafi mbein̄ tsə yaka? Ɔə bəni bə kimb̄um ki twesi!

³¹ Ayakad̄ein̄, mbein̄ ma fūmsiki gwu yimbein̄ a mbein̄ ni dzi n̄, i mu n̄, nabə i ləh n̄ i gwu wə a.

³² Biēin̄ biəl̄ə bichi kə biə bəni b̄ə b̄ə kiəki kə Nȳ si j̄iə shəm yēin̄ wə. Mbein̄ kə fimbein̄ num Ba wimb̄ein̄ wə wi kə i bein̄ kiəki lə a mbein̄ n̄ŋki lə biēin̄ biəl̄ə bichi.

³³ Mbein̄ yisi j̄iə shəm yimbein̄ num i ŋkun̄ bi Nȳ wə, bəh gia yə yi kə ch̄əŋ i wi nsh̄in̄, ka wi ni nyaki mbein̄ tə bəh biēin̄ biəl̄ə bichi.

³⁴ Ayakalə, si yi kə lə, kiə mbein̄ ma fūmsiki gwu kəm kijiəli. Bə ni buku fumsiki gwu kəm biēin̄ bi kijiəli, a num kijiəli. B̄əŋgəkə bə chəkə kp̄ein̄ki a bəh chəkə biwə biə.”

7

Kiə mi ki saka kə widəkə (Luk 6:37-38,41-42)

¹ “Kiə mbein̄ ki s̄aka kə bimfə bi bəni b̄ədəkə, ka Nȳ bi ma saka tə bimbein̄.

² Mbein̄ k̄l̄aki a dzəh yə mbein̄ sakaki kimfə ki mi widəkə yēin̄, kə a yi Nȳ bi sakaki tə kimbein̄ yēin̄. Fien̄ fiə mi fəkəki biēin̄ yēin̄ i nya i mi, kə a fi Nȳ ni fəkə yēin̄ i nya i wəmakā mi.

³ Akə kəm n̄ wə tsein̄ki shəkə yi kp̄ein̄ i dzəkəh wi wain̄nah wə, ayakalə wə yēin̄ kə kimfun̄ ki kp̄ein̄ kə ki kə i ŋ'wa dzəkəh wə a?

⁴ Wə kə i dzaka d̄ein̄ i wain̄nah a, ‘Wain̄nih n̄m ma mih bwili shəkə yi kp̄ein̄ i dzəkəh wa m̄ə,’ ayakalə kimfun̄ ki kp̄ein̄ num i ŋ'wa dzəkəh wə a?

⁵ Wə kə mi wə wi chusiki gwu! Yisi bwili kimfun̄ ki kp̄ein̄ kə ki kə i dzəkəh wa wə na ka wə ni yēin̄ ndzəŋ shəkə yi kp̄ein̄ yə yi kə i dzəkəh wi wain̄nah wə, i bwili.

⁶ Mbein ma dzô nyâ fiɛn fi Nyɔ i biã. Mbein ka fə yakadain, ma yi ni fiɛni gwu yi nomyi lɔ mbein. Mbein ma dzô nyâ tɔ bənsən bəmbəin bə kpɔ bələkəli i bifi. Mbein ka fə yakadain, ma bi ni nyufi lɔ bəh gvu.

Mbein bikəki, nən, komyi
(Luk 11:9-13)

⁷ Mbein bikə, ayaka ma Nyɔ ni nya i mbein. Mbein nənki, ayaka ma Nyɔ ni fə mbein yein. Mbein komyiki bakakijun, ayaka ma Nyɔ ni weli i mbein.

⁸ Mbein kiəki a mi wichi wə wi bikəki, ni kwati lə, mi wichi wə wi nənki, wi ni yein lə, mi wichi wə wi komyiki bakakijun bə ni weli lə i wi.

⁹ Akɔ ndə i mbein kintəən wə wain wi ka bikəki nyəə, wi ni nya num təh i wi a?

¹⁰ Ma wi kabə bikə bwəkə, wi ni nya num junj i wi a?

¹¹ Na yaka mbein bə mbein kɔ bəni bəchu kabə kiə i nyaki biɛin bindzən i bwa bəmbəin, ma Ba wimbəin wə wi kɔ i bein wi ma ni nya tɔ biɛin bindzən i bəni bə bə bikəki i wi tsə na ayaka a?

¹² Ayakadain, na finə fiə mbein kənki a bəni fəki i mbein, numki a fi mbein kɔ i fəki tɔ i bə, kəm yələ kɔ na gia yichi yə Kinwakti ki Bənchi bə Muses bəh Binwakti bi bəni bə ntum bə Nyɔ laniki.

Dzaka ki mbain kifaaɲnini bəh kiyamni
(Luk 13:24)

¹³ Mbein lɛə i mbain wə num i dzaka kifiaɲə kifaaɲnini wə, kəm dzaka ki mbain kə ki kɔ kiyamni bəh dzəh yə yi bəniki, tsəki i di biə bəni bi lakaki lakani, ayaka a num i fein wə bəni bəduli liəki.

¹⁴ Mbein kiəki a dzaka ki mbain kə ki kɔ kifaaɲnini, bəh dzəh yi ləkəki akɔ yə yi tsəki i nənki kə ki bi tsə kaa kə. Bəni bə bə yein i yi wə kɔ twesi.

Si bə kɔ i kiə bəni bə bə nyiki ntəkə a bə kɔ bəni bə ntum bə Nyɔ
(Luk 6:43,44)

¹⁵ Mbein təkniiki kəm bəni bə bə nyiki ntəkə a bə kɔ bəni bə ntum bə Nyɔ. Bə dzəki i mbein chusi a bə kɔ shwān, ayakalə i

kintəən bə num bəkwula bə num i kaasi shwān num kaasini.

¹⁶ Mbein bi kiəki bə num i kimfə kibə wə a num a lin asi bə si kiə kpəin i mintam mə mɔ wumki yein wə. Bə kələ i kɔ mintam mi gləb i bifaka wə, nabə i kɔ mintam* mi fig i kpəin wi bwayini wə a?

¹⁷ Yi kɔ a na winain kpəin wi ndzən i si wum a mintam mə mɔ ndzənki, kpəin wichu si wum mintam mə mɔ kɔ michu.

¹⁸ Kpəin wi ndzən i kəkə bi wum mintam michu. Asi kpəin wichu kəkə tə i bi wəm mintam mi ndzən i.

¹⁹ Na winain kpəin wə wi wumki kə mintam mi ndzən i bə si gba lə wi i gbuku wə.

²⁰ Ayakadain, mbein bi kiəki bəni bə ntəkə bə num i kimfə kibə wə.

(Luk 13:25-27)

²¹ A kəkə dəkə mi wichi wə wi bəənki mih a, 'Bah, Bah', wi bi liəki i nkuɲ bi bein wə. A bi liəki a mi wə wi fəki gia yə Ba wun wə wi kɔ i bein nənki.

²² A bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, bəni bəduli bi bikəki i mih a, 'Bah, Bah, ntə buku nɛ fukuki lə bəntum bə Nyɔ i yeli wa wə, bwili bəchinda bə nkpeli i bəni wə i yeli wa wə, chu fə gia yi kanjini i yeli wa wə a?'

²³ Mih ka ni chukuli i bə a, 'Mih nɛ ka num kiə dəkə mbein. Mbein lākyi i dzəkəh yin wə, bəmfə chu.'

Mi wi maani wi mfi bəh wi kiyun
(Luk 6:47-49)

²⁴ Ayakadain, mi wichi wə wi wəkəki ndzaka wun wələ fə asi ndzaka wiwə nənki, wi kɔ aka mi wi mfi wə wi nɛ maa jun yi i biana bein.

²⁵ Dzan dzə, bókə buku, fiəkə tsə chini jun yiwə, yi kəbi i muku, kəm wi nɛ kɔ wi chəkə chaka kiwə i biana wə.

²⁶ Ayakalə, mi wichi wə wi wəkəki ndzaka wun wələ, tsə nəkə fə kə asi wi kɔ, yaka wi kɔ aka mi wi kiyun wə wi nɛ maa n'yi jun i mishambu bein.

²⁷ Dzan dzə, bəkə buku, fiəkə tsə chini jun yiwə muku, gbə lə gbuuu."

Nga bi lanini biə Jisəs kanaki

* 7:16 Mitam mələ kɔ mə bə dziki.

²⁸ Asi Jisəs nĩ dzaka kaasi gia yələ yichi, mban wi bəni wə ka num bəh ŋkainyi i nlani wiwə wə,

²⁹ kəm wi nĩ laniki ka mi wə wi kanaki ŋga bi lanini. Wi nĩ laniki kə ka bəni bəbə bə bə laniki bənchi bə Nyə nĩ laniki.

8

Jisəs chuku mi wi kumyini
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Jisəs dza shi dzə i ŋkwun bein, mban wi bəni wimbum kwu i wi chein.

² Yi num a mi widəko wə wi nĩ gweinki bəh jweinj yi kumyini, nĩ dza dzə tum binyu i Jisəs nshin ka dzaka i wi a, “Bah, wə kabə kənki wə fə mih bāinki.”

³ Jisəs ka nani tsə tsein yi kəm wi ka dzaka a, “Mih kənki lə, bənih ma wə bāinki.” Akisəkə, jweinj yi kumyini yiwə kaa i gwu yi wə, wi ka bāinki.

⁴ Jisəs ka kin i wi a, “Yeinj, kiə wə ki fuku kə yi i mi widəko. Ayakalə, tsə chūsi gwu ya i tii mfə gia, ma wə nyā kinya kə Muses nĩ dzaka a mi kanaki i nyā i chusi i bəni a ŋgain bənih lə i jweinj yələ wə ka bāinki.”

Jisəs chuku wain wi nəm wi fwu wi bəni bə jum
(Luk 7:1-10)

⁵ Jisəs dza nyə tsə liə i kwili wi Kafanaum wə, fwu wi bəni bə jum widəko dzə yeinj wi ka kwunji kan i wi dzaka a, ⁶ “Bah, wain wun wi nəm naki dzu wi gweinj na bəh ŋga, num wi kpi wa wimu.”

⁷ Jisəs dzaka i wi a, “Mih ni dzə chuku lə wi.”

⁸ Ayakalə, tikwili wi bəni bə jum wiwə chukuli i Jisəs a, “Bah, mih kpeiniki kə i mi wə wə kə i dzə i wi dzu. Dzaka shəŋ a ja ma wain wun wi nəm bənih.

⁹ Mih kə mi i ŋga bi mi widəko cheinj, bəh bəni bə jum i mih cheinj. Mih si dzə mih dzaka i widəko a, ‘Tsə,’ wi ka tsəki a tsəni, i widəko a, ‘Dzə,’ wi ka dzəki a dzəni. Mih si dzə mih dzaka tə i mfa wun a, ‘Fə lə,’ wi ka fəki ayakadain.”

¹⁰ Jobi wə Jisəs nĩ wəko gia yə wi dzaka yakadain, dzaka wəm wi. Wi ka dzaka i bəni bə bə nĩ biəliki wi a, “Mih fukuki ŋkən i mbeinj a, mih keinki ki yeinj kə mi na i Isləe ka wələ, wi jiə ŋkainni wi shəm yələ i mih lə.

¹¹ Mih fukuki i mbeinj a, bəni bəduli bi dzə lə i bimbubichi i yisi i di biə wən bubuki bəh i tsə buku i di biə wi tsəki liəki, bə bi dzə num i kuku i dziki bəh bəti bəmbəinj Ablaham bəh Ayjik bəh Yakəb i ŋkun bi Nyə wə i beinj,

¹² ayakalə, bwa bə tumi kiwə kə kibə, a bi numki num bə lə bwili bə i bin bi jisi wə, i di biə bəni bi daki bə dzi jəŋ.”

¹³ Si Jisəs dzaka yakadain ka dzaka i fwu wi bəni bə jum wiwə a, “Wə kwə tsə, yi nūm i wə asi wə jiə shəm ya i mih.” Wain wi nəm wi fwu wi bəni bə jum wiwə ka bənih akisəkə.

Jisəs chuku bəni bə jweinj bəduli
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Jisəs nĩ dza tsə liə i jun yi Bitə wə, ka yeinj nih kpə Bitə num wi nə, gwu yaka wi na bəh ŋga.

¹⁵ Jisəs kəm tsein yi, jweinj yiwə ka bee wi, wi ka dza beinj tsein fiəŋ Jisəs dzi.

¹⁶ A dzə num i fijəbi, bəni ka dzəki bəh bəni bəduli bə bəchinda bə ŋkpeli nĩ njinsiki bə. Jisəs ka bwiliki bin'waka biwə a bəh ja shəŋ. Wi chuku tə bəni bəchi bə bə nĩ gweinki.

¹⁷ Yələ gia nĩ num i fə ka yi dzə kpeinj asi mi wi ntum wi Nyə wə Isaya nĩ kə wi dzaka lə a, “Wi dzə jweinj yibukumbeinj, gin tasi bəh mijweinjni mi bukumbeinj.”

Bəŋgəkə bə mi wə wi biəliki Jisəs
(Luk 9:57-62)

¹⁸ Jobi wə Jisəs nĩ yeinj mban wi bəni wimbum junni kəmsi dzə i wi wə, wi dzaka i bwa bu bə mban a, “Bukumbeinj dāŋ buku tsə i kiwun ki bəko kə yaka wə.”

¹⁹ Mi widəko wə wi nĩ laniki bənchi bə Nyə ka dza dzə dzaka i Jisəs a, “Mi wi Lanini, mih ni biəliki lə wə i na fain wə wə tsəki.”

²⁰ Jisəs chukuli i wi a, “Migumasha kanaki lə dzəŋə yibə, minyənə mə mə fuliki i beinj kanja tə jūŋ yibə, ayakalə mi wə yeli wi kə Wainmi kanaki kə na di wi kə i jiə fwu wi yeinj.”

²¹ Mi wi mban widəko dzaka i wi a, “Bah, bəe ma mih tsə yisi ləə ba wun ka mih biəliki wə.”

²² Ayakalə, Jisəs chukuli i wi a, “Wə bɛli mih, bɛe ma bəni bə bə kpiyi ləeki bəni bəbə bə kpiyini.”

Jisəs kan̄yi fuɲni kiləkəli
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Jisəs dza tsə liə i ɲgwuki mə, bwa bu bə mban̄ ka bəɲ biəli tə wi feiɲ.

²⁴ Yi dzə num a, fuɲni kiləkəli kidəko n̄ dzə tumbuku yisi i nən̄niki kinchwə kimbūm, mwi liə i ɲgwuki mə wi ka nən̄ki i mini. A n̄ kə Jisəs nə mfiɲ nən̄i.

²⁵ Bwa bu bə mban̄ tsə ka yəmsiki wi dzaka a, “Bah, gāmti, bukumbəiɲ ki kpiyiki lə.”

²⁶ Wi ka dza yaka bəiɲ dzaka i bə a, “Ɔə bəni bə kimbūm kibəli. Mbəiɲ lwaki nə a?” Si wi dzaka yakadəiɲ ka dza bəiɲ wam kan̄yi fuɲni kiləkəli kiwə bəh kinchwə kimbūm kiwə, di ka kpichumi lə məəəɲ.

²⁷ Dzaka wə m bəni bəwə lə kuss. Bə yisi i dzakaki a, “Wələ kə winaiɲ mi lə, na fuɲni kiləkəli bəh bəko wəko i wi a?”

Jisəs bwili bəchinda bə ɲkpeli i bəni bəfa wə
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Jisəs dza dan̄ buku i kiwun̄ i kimbu ki bəni bə Gadala* wə. Wi ban̄si bəh bəni bəfa bə num bəh bəchinda bə ɲkpeli i bə wə. Bəni bəwə n̄ buku i bitaa biə bə n̄ ləeki bəni yeiɲ, bə n̄ chəfiki lə, mi n̄ kəkə i tsə dzəh feiɲ.

²⁹ Yi dzə num a bə n̄ yisi ka wiliki na bəh ɲga bikəyi a, “Waiɲ Nyə, wə nən̄ki nə i buku wə a? Wə dzə fa i nya buku bəh ɲgəkə maka jəbi kpeɲ na?”

³⁰ A n̄ kə mban̄ wi bifi biduli bidəko dzi feiɲ i kimbu kiwə wə bi du.

³¹ Bəchinda bə ɲkpeli bəwə ka tsa Jisəs a, “Buku tsaki wə, wə ka bwili buku, wə ch̄iɲsi buku i mban̄ wi bifi biəyaka wə.”

³² Jisəs ka dzaka i bə a, “Mbəiɲ tsə.” Bə ka buku, tsə liə i bifi biwə wə. Yi num a mban̄ wi bifi biwə bichi n̄ seɲ shi i kən̄ wə, gbəyi shi i kinchwə kimbūm kiwə wə ka kpiyi feiɲ.

³³ Bəni bə bə n̄ təkniiki bəh bifi biwə kwuni bəh n'yəkə tsə i kwili kintəəɲ, fuku gia yichi na bəh yə yi num bəh bəni bə bə n̄ kə bəh bəchinda bə ɲkpeli i bə wə.

³⁴ Yi dzə num a kwili wiwə wichi n̄ buku dzə yeiɲ Jisəs. Si bə dzə yeiɲ wi, tsa a wi nyə i di bibə wə.

9

Jisəs chuku mi num wi kpi wa wimu
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisəs liə i ɲgwuki wə, fiəni dan̄ tsə i kwili wi wə.

² Yi dzə num a bəni bədəko n̄ dzə bəh mi widəko i wi, num wi kpi wa wimu, i kimbuɲ wə. Jəbi wə Jisəs yeiɲ si bəni bəwə jiə shəm yibə i wi, wi dzaka i mi wə wi n̄ kpi wa wimu a, “Nseɲ wun̄, kən̄ja shəm ya. Mih dalinya lə chu bia.”

³ Yi num a bəni bədəko bə bə n̄ laniki nnyaki bən̄chi bə Nyə yisi i shwin̄yiki a bə bə dzakayi a, “Mi wələ fəkəliki bəh Nyə.”

⁴ Jisəs kiə gia yə bə kwakaki, ka bikə i bə a, “Mbəiɲ kan̄aki kin̄kwaka kichu i shəm yimbəiɲ wə lə kəm nə a?”

⁵ Yə yi bən̄iki i dzaka kə yi naiɲ a? I dzaka i mi wələ a mih dalinya lə chu bia, ma i dzaka a wi dzə bəiɲ wi nyani a?

⁶ Ayakalə, mih nən̄ki i fə a mbəiɲ kiə a mi wə yeli wi kə Waiɲmi kan̄aki lə ɲga fa kuku i dalinya chu.” Si wi dzaka yakadəiɲ ka dzaka i mi wə wi n̄ kpi wa wimu a, “Dzə bəiɲ, dzə kimbuɲ ka wə tsəki i wa wa.”

⁷ Wi dza bəiɲ ka tsəki i wa wi.

⁸ Si mban̄ wi bəni yeiɲ gia yə yinum yakadəiɲ ndzan̄ liəni i bə wə, bə ka tumyiki bikum bi Nyə wə wi nya biələ ɲga i mi wiwə m.

Jisəs bəəɲ Matio
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Si Jisəs n̄ nyə feiɲ ka nyaniki tsəki ka yeiɲ mi widəko bə bəəɲ a Matio, num mi wi kwani kin̄wakti, num wi num kuku i di bi bi nəm wə. Jisəs dzaka i wi a, “Wə bɛli mih.” Wi ka dza bəiɲ ka biəliki wi.

¹⁰ Jisəs dza tsə shinum i Matio dzu, jəbi wə wi n̄ dziki, yi dzə num a bəni bədəko bəduli bə bə n̄ kwaki bin̄wakti, bəh bəni bəchu bədəko bə ni dzə tə ka shinum i dzi bə bəh Jisəs bəh bwa bu bə mban̄.

¹¹ Jəbi wə Bəfalasi yeiɲ si bəh bə dziki yakadəiɲ ka bikə i bwa bu bə mban̄ a, “Akə kəm nə mi wimbəiɲ wi lanini dziki bəh

* 8:28 Bin̄wakti bikpu bidəko bəəɲki a, “Gadalen, bidəko a Gelgesen.”

bəni bə bə kwaki kinwakti bəh bəni bəchu bədəkə a?”

¹² Jisəs wəkə si bə bikəki, ka dzaka i bə a, “Bəni bə bə kə bəh gwu yiləkəli si nən kə mi wi tsa. Asi nən num bə bə gweinjki.

¹³ Mbeinj tsə kwaka yeinj a fwu wi gia yə bə nyaka si Nyə dzakaki a, ‘Mih nənki a bəni kwāsiki num nshəinj i bəni wə, mih nənki kə a bə fəki gia i mih’, yəmaka kə a nə a? Mbeinj kīə a mih ka dzə dəkə i bənj bəni bə bə kə chən. Mih dzə i bənj num bə bə kə bəchu.”

*Bəni bikə kəm mbam wi dzaka
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

¹⁴ Bwa bə mban bə Jən Njulibəkə nī dza dzə bikə i Jisəs a, “Akə kəm nə wə buku bəh Bəfalasi si bam dzaka, bwa ba bə mban bam kə a?”

¹⁵ Jisəs chukuli i bə a, “Bə kələ i laka bəni i dzini bi minkpaŋa wimfian wə, bə kələ i tsə i gwuŋki tsənəkə nyum minkpaŋa wimfian wiwə num feinj bəh bə a? Ayakalə, kan dzəkə lə yə bə bi dzə bwili nyum minkpaŋa wiwə i bə, ma bə bi ka bamki dzaka.

¹⁶ Mi widəkə kəkə i dzə kinchumni kimbuŋ kimfian i kwəyi mbuŋ wikpu yeinj. Wi ka fə yakadəinj, ma kinchumni kimbuŋ kiwə ni ngwuŋyi tanja buku i kikpu kə wə, dzənə yiwə ni fiəni kpali tsə si yī nī kə.

¹⁷ Mi kəkə tə i dzə mbih mimfian i jiə i kingəə ki mbih mə num bə keinj si bəh dzu yī nyam* num ki jekə, wi ka fə yakadəinj, mbih mimfian miwə ni biən, kingəə ki mbih kiwə ni bumi baka mə ni tsə i kuku. Yi chən kə a, bə kanaki i jiə mbih mimfian i kingəə kimfian mə. Ayakadəinj, ma mbih miwə bəh kingəə kiwə ni numki bindzən.”

*Minkpaŋa widəkə kəm Jisəs ka bənih,
Jisəs dzasi wain mi wimbum
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

¹⁸ Asi Jisəs nī keinjki wi dzaka i bə yakadəinj, yī dzə num a mi wimbum widəkə, liə dzə tum binyu i wi nshin ka tsaki wi a, “Wain wuŋ wikpaŋni kpi a liə, ayakalə, dzə kəm wi bəh kan ma wi fiəni chu wiwəm.”

¹⁹ Jisəs ka dza beinj bə wi ka tsəkə, bwa bu bə mban biəli tə wi.

* **9:17** Bəju nī keinjki kingəə ki mbih num bəh dzu yī nyam.

²⁰ Yi num a minkpaŋa widəkə nī gweinjki lə bəh bikpakali i jiə wə jwəfi ntsə yifa, wi dzə i Jisəs jum ka kəm jən wi wimbun.

²¹ Wi nī kəm yakadəinj, num wi nī kə wi dzaka i wi shəm a, “Mih ka kəm shən a mbuŋ wi, yaka mih bənih.”

²² Si wi kəm yakadəinj, Jisəs fiəni gwu yeinj wi, dzaka i wi a, “Nih wuŋ, kiə wə ki lwā kə. Shəm ya yə wə jiə i mih yī fə lə wə bənih.” Akisəkə, minkpaŋa wiwə ka bənih.

²³ Jəbi wə Jisəs nī tsə buku i juŋ yī mi wimbum wə, ka yeinj bəni bə bə nī tənki kisən ki kpi tasi bəh mban wi bəni. Bə gəkə di bəh mindəm mi kpi.

²⁴ Jisəs dzaka i bə a, “Mbeinj dzā nyə fa, wain wiwə ka kpi dəkə, wi nəkə lə.” Bəni bəwə ka suŋuki wi num suŋuni.

²⁵ Jəbi wə bə nī bwili bəni bəwə i biŋ, wi ka liə tsə i dzu, kanja wain wiwə i tseinj yī wə, wi ka dza beinj.

²⁶ Ntum kəm gia yiwə fiəli tali i kimbu ki tumi kiwə kichi.

Jisəs weli dzəkəh yī bimfəkə bifa

²⁷ Si Jisəs nī buku i feinj fibin, ka nyaniki tsəkə, bimfəkə bidəkə bifa, a num bənyuku ka yəkəki biəliki wi wamyi bəh nga dzakayi a, “Wain Nkun Dəbit, kwāsi nshəinj i buku wə.”

²⁸ Jəbi wə Jisəs nī tsə liə i dzu, bimfəkə biwə biəli wi, wi bikə i bə a, “Mbeinj bum a mih kələ i fə gia yələ mbeinj dəkə lə a?” Bə bum a, “Aan Bah.”

²⁹ Jisəs ka kəm dzəkəh yibə dzaka a, “Kəm bə shəm yə mbeinj jiə i mih wə, ma yī nūm ayakadəinj i mbeinj wə.”

³⁰ Dzəkəh yibə bain. Jisəs ka lansi kin i bə a, “Kiə mbeinj ki mōm kə i fə a mi widəkə kīə.”

³¹ Ayakalə, bə tsə ka wan ki tsəkə lə gia yiwə kəm nəm wə Jisəs fə i kimbu ki tumi kiwə kichi wə.

Jisəs chuku kinchin

³² Si bəni bəwə nī dza i nyəkə, yī num a bəni nī dzə bəh kinchini kidəkə i Jisəs chinda wi ŋkpeli num i wi wə.

³³ Jisəs ka bwili chinda wi ŋkpeli wiwə i mi wiwə wə wi yisi ka dzakaki. Mban wi bəni yeinj yakadəinj dzaka wəm bə, bə ka

dzakayiki a, “Bə ka num yeiŋ dəkə ŋkaiŋni wi gia ka yələ i tumi ki Islae wə.”

³⁴ Ayakalə, Bəfalasi dzaka yibə a, “Wi bwiliki bəchinda bəh ŋkpeli bələ num bəh ŋga bi ŋkuŋ wi bəchinda bə ŋkpeli bə.”

Ŋkəh duki lə na bəh ŋga, bəni bə kəhni num twəsi

³⁵ Jisəs ka nyaniki i kikwili kimbun kichi, bəh i kidi wə lani bəni i jún yi tsani kibə mə, chu fuku tə ntum wi ndzəŋni kəm ŋkuŋ bi Nyə. Wi nĩ nyaniki yakadəiŋ chuku tə jwéiŋ yichi bəh mijwéiŋni michi.

³⁶ Jobi wə wi nĩ yeiŋ mbaŋ wi bəni, nshéiŋ kwa wi bəh bə kəm bə nĩ kə i bilun wə, na mi widəko num kə i gamti bə, bə num aka shwán yə yi kaŋaki kə mi wi təkniŋi.

³⁷ Wi ka dza dzaka i bwa bu bə mbaŋ a, “Ŋkəh duki lə na bəh ŋga, ayakalə bəni bə kəhni num a twəsi.

³⁸ Ayakadəiŋ, mbeiŋ tsáki a Bah wə wi kaŋaki khə wiwə chíŋsi bəni bə kəhni i wi khə.”

10

Jisəs faaŋ bwa bu bə mbaŋ jwəfi ntsə bəfa (Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Jisəs dza bəəŋ bwa bu bə mbaŋ jwəfi ntsə bəfa bə dzə. Wi nya ŋga i bə a bə bwiliki biŋ'waka bichu i bəni wə chu chūku jwéiŋ yichi bəh mijwéiŋni michi yeiŋ.

² Kələ kə kiyeli ki bwa bə ntum bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa: Wi ninshiŋ num Samən wə bə bəəŋki tə a Bitə, bəh Andulu waiŋniŋ wi. Bədəko num Jəm wə wi nĩ kə waiŋ Sebide bəh waiŋniŋ wi Jən bəh

³ Filib bəh Batələmu, Təməs bəh Matio wə wi nĩ kwaki kiŋwakti, Jəm waiŋ Alfiyus, Tadeus bəh

⁴ Samən wə wi nĩ kə i mbaŋ wi dzələt wə* bəh Judas waiŋ Iskaliət wə wi nĩ taŋni Jisəs. (Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Jisəs nĩ faaŋ bəni bələ jwəfi ntsə bəfa, dzaka i bə a, “Mbeiŋ ka tsáki, kiə mbeiŋ ki tsə kə i di bi bəni bə bə kəkə Bəju. Kiə mbeiŋ ki tsə kə i kikwili ki bəni bə Samalia wə.

⁶ Mbeiŋ tsə num i bwa bə Islae bə bə kə ka shwán yə yi lakayi.

⁷ Si mbeiŋ tsáki mbeiŋ fukuki i bə a, ‘Ŋkuŋ bi beŋ si num a dzəh.’

⁸ Mbeiŋ chūkuki tə bəni bə bə gweŋki, fə bəni bə kpili fiəni dza i kpi wə, chūku bəni bə bə kaŋaki jwéiŋ yi kumyini, bwili bəchinda bə ŋkpeli i bəni wə. Mih nya ŋga biələ i mbeiŋ kilələ. Mbeiŋ tsə gəmtiki tə bəni yeiŋ kilələ.

⁹ Mbeiŋ kabə nyə, kiə mi ki dzə kə kpə i shu i chiŋniŋ wə, nabə kpə wimbun, nabə wi nchiŋ, nabə wə wi seiŋniki.

¹⁰ Kiə mi ki dzə kə kiba. Kiə mi ki dzə kə bəmbun bəfa nabə dzuyigvu yidəko, nabə mbaŋ. Mbeiŋ kiə a mi wi nəm kaŋaki i kwatiki dzeiŋ i di biə wi nəmki.

¹¹ Mbeiŋ ka tsə liə i kwili wə, yudəko i di wə, mbeiŋ nəŋ mi wi kpeiŋni, mbeiŋ ka nəki a bəh wi i tsə būku i jobi wə mbeiŋ bi nyəki feiŋ wə.

¹² Mbeiŋ ka tsə, asi mbeiŋ liəki tsáki i mi dzu, mbeiŋ bəniŋ i juŋ yiwə a kimbəiŋni nūm bəh mbeiŋ.

¹³ Juŋ yiwə kabə kpeiŋni, kimbəiŋni kimbeiŋ bəaŋ i yeiŋ dzu. Juŋ yiwə kabə kpeiŋniki kə, kimbəiŋni kimbeiŋ fiəni dzə i mbeiŋ wə.

¹⁴ Mi ka nəiŋ i dzə mbeiŋ nabə i wəkə gia yə mbeiŋ dzakaki, mbeiŋ bə buku yeiŋ dzu nabə i kwili wiwə wə mbeiŋ chūmni kwəŋə bibə i gvu yimbeiŋ wə.

¹⁵ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, gia bi bəniki lə i kwili wi Sədam wə bəh ki Gəməla tsə kwili wiwə.

Bəŋgəkə bə bwa bə ntum bə Jisəs (Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ Mbeiŋ wəkəli, mih faaŋki mbeiŋ, mbeiŋ ni tsə mbeiŋ numki ka shwán i bəkwula kintəəŋ. Ayakadəiŋ, mbeiŋ bə nyani mbeiŋ ka fifiki ka júnŋ, mbeiŋ num tə alə məəəŋ aka mbumi.

¹⁷ Mbeiŋ bə nyani mbeiŋ ka təkni kəm bəni. Mbeiŋ kiəki a bə bi kwa nya lə mbeiŋ i kaŋ yi bəni bə bə sakaki bənsaka. Bə bi tweiŋki mbeiŋ i jún yibə yi tsani wə.

¹⁸ Bə bi guku tsə bəh mbeiŋ i bəni bə bə sakaki bimbun bi tumi nshiŋ, bəh i bəŋkuŋ nshiŋ kəm mih, ka mbeiŋ dzakaki i bə bəh bəni bə bə kəkə Bəju kəm mih.

* **10:4** Bədzələt nĩ kə Bəju bə bə nĩ təkiki tumi kibə, jwə i bwili ki i ŋgəkə wə, i kaŋ yi bəni bə Lum wə.

¹⁹ Bə bi ka nya mbein i bə yaka, kiə mbein bi ma fūmsi gwu a yuwidəko mbein ni tsə dzaka a nə i dzəh yi nain wə, kəm Nyə bi nyaki lə gia yə mbein bi dzaka i jəbi wiwə wə.

²⁰ A bi numki kə mbein i dzakaki. A bi dzakaki Kin'waka ki Ba wimbein i mbein dzəkə.

²¹ Mi bi dza dzə wainnih wi nya bə wə, ayaka tii wain dzə wain wi nya bə wə. Bwa bi dza bwanji lə gvu i bətii bəbə chein, fə bə wəyi bə.

²² Bəni bəchi bi bainjki lə mbein kəm yeli wun. Ayakalə, mi wə wi bi kanjaki shəm i tsə buku i kinjəksi wə akə wə wi bi bəinji.

²³ Jəbi wə bəni bi ka bwan gvu i mbein chein i kwili wimu wə, mbein yəko tsə i kidəko wə. Mih fukuki njənj i mbein a, mbein bi nyani tali kə kikwili ki Isləe wə kichi maka mi wə yeli wi kə Wainmi dzə.

²⁴ Wain wi kinwakti kəkə i tsə mi wi lanini, wain wi nəm si tsə kə tə tikwili wi.

²⁵ Yi kpeinjiki lə a wain wi kinwakti numki aka mi wi lanini, ayaka wain wi nəm num tə ka tikwili wi. Bə kabə bənj tii jun a wi kə Belsebu, ma bə ma ni bənjki bwa bə dzu i yeli wə wi gumi tsə nj'wi a?

(Luk 12:2-7)

²⁶ Ayakadəin, mbein ma lwā bə. Mbein kīəki a gia kəkə yə bə ban, yi kəbi i bi baan i buku i bin. Ayaka gia yidəko kəkə tə yə bə nyumiki a bə bi baanji i kiə yi.

²⁷ Gia yə mih fukuki i mbein nchəkə, mbein dzəkaki i bəni a num nshifəkə. Ayaka yə mih chumyiki dzakaki i mbein, mbein lāka i kifwu ki jun wə.

²⁸ Mbein ma lwāki bəni bə bə kə i wə a ntsəja ki gwu shənj kəbi i wə tə kin'waka. Mbein lwā Nyə wə wi kə i kaasi kin'waka ki mi bəh ntsəja ki gwu i gbuku wimbum wə.

²⁹ Ntə bə si tanji lə minsii mifa i finini wə a? Ayakalə, fimu kəbi i shi gbə i kuku maka Ba wimbein bum.

³⁰ Yi mbein kə num Nyə kiə na jūnj yimbein yifwu yichi yə yi kə i mbein fun.

³¹ Ayakadəin, mbein ma lwāki. Mbein tsəki lə minsii miduli.

(Luk 12:8-9)

³² Na ndə wə wi bum mih i bəni nshin a wi kiəki lə mih, yaka mih bi bum lə wi tə i Ba wun nshin wə wi kə i bein.

³³ Ayakalə, na ndə wə wi nəin mih i bəni nshin, akə wi mih bi nəinji tə i Ba wun nshin wə wi kə i bein.

Jisəs dzə bəh kinjali

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Kiə mbein ma kwākaki a mih dzə num bəh kimbəinji i fa kuku. A kəkə gia yə mih dzə bəh yi. Mih dzə num bəh jum.

³⁵ Mbein kīəki a mih dzə i fə a wain nyukuni jwəki bəh tii, wainkpanji jwə tə bəh nih, kpə wain jwə bəh nih nyuwi.

³⁶ Bəmbainji bə mi bi numki bəni i wi dzu.

³⁷ Mi wə wi kənjki ba wi nabə nih wi tsə mih, yaka wi kpeinjiki kə i numki mi wun. Mi ka kənjki tə wain wi wi nyukuni nabə wi kpanji tsə mih, yaka wi kpeinjiki kə i numki tə mi wun.

³⁸ Na ndə wə wi ka baan i ginj kintasi ki i biəliki mih, yaka wi kpeinjiki kə i numki mi wun.

³⁹ Mi wə wi təkni bəh nəni ki, bi laksiki lə nəni kiwə. Ayakalə, na ndə wə wi laksi nəni ki kəm mih, wi bi kwatiki lə nəni kə ki bi tsə kaa kə.

(Mak 9:41)

⁴⁰ Mi wə wi dzə mbein wi dzə num mih. Mi wə wi dzə mih, yaka wi dzə num mi wə wi faanj mih.

⁴¹ Mi wə wi dzə mi wi ntum wi Nyə, kəm wi kiəki a, a faanj Nyə wi, wi bi kwatiki lə mmakti wə Nyə maktiki bəni bu bə ntum yein, mi wə wi dzə mi wi chənj, kəm wi kiəki a wi kə mi wi chənj, wi bi kwatiki lə mmakti wə Nyə maktiki bəni bə chənj yein.

⁴² Mih fukuki njənj i mbein a, mi ka nya na bwam wi mwi midəli i mi wimu i mban wi bəni bə nchin bələ wə kəm wi kiə a wi kə mi wun wi mban, wə maka mi bi dza kə mmakti wi."

11

Jən Njulibəkə faanj bwa bu bə mban i Jisəs
(Luk 7:18-35)

¹ Jəbi wə Jisəs nī kaasi i təfiki bwa bu bə mban bə jwəfi ntsə bəfa wi ka nyə feinj kabə nyaniki tsəki i kikwili kə wə feinj lani bəni chu fuku ntum wi ndzəjni.

² A nī kə i jəbi wiwə wə, Jən Njulibəkə num i jun yi nsənj mə. Wi ka bi dza wəkə

kɔm gia yə Klistus nɪ fəki, ka faan bwa bu bə mban a bə tsə,

³ bɪkə i wi a, akɔ a wi wə wi nɪ kanaki i bi dzə a, ma buku wəkəlikɪ mi widəkɔ chi chi a.

⁴ Bə tsə ka bikə, Jisəs chukuli i bə a, “Mbeɪn fləni tsə fuku i Jɔn gia yə mbeɪn wəkɔ bəh yə mbeɪn yeɪn.

⁵ Bimfəkə si yeɪn lə di, bəngbɔ nyani dza nyani chən, bəni bə bə gweɪnki bəh jweɪn yi kumyini bənih, binchini wəkɔ gia, bəni bə bə nɪ kpiyi fləni dzayi, bə chu fuku tə ntum wi ndzənɪ wi Nyɔ i bəni bə kifuu.

⁶ Kimbənɪsi kimbun kə i mi wə wi ka mənɪ dəkə mih.”

⁷ Bwa bə Jɔn bə mban ni dza i nyaki, Jisəs ka yisi i dzakaki i mban wi bəni kɔm Jɔn, bikə a, “Mbeɪn nɪ buku tsə chwa i tsə yeɪn num nə a? Gaŋ biə fləkə tsəki nənɪki a?

⁸ Asi kəkə dəkə yakadəɪn, mbeɪn bə buku tsə feɪn kɔm nə la? Mbeɪn ni tsəki i yeɪn mi wə wi si tum bəmbun bə bənini i gwu wə a? Mbeɪn wəkəli, bəni bə bə tumki bəmbun bə bənini i gwu wə si shi num a bəntən wə.

⁹ Asi kəkə dəkə yakadəɪn, mbeɪn bə buku tsə i yeɪn nə a? I tsə yeɪn mi wi ntum wi Nyɔ ma? Aan, mih fukuki i mbeɪn a, akɔ mi wi tsə mi wi ntum wi Nyɔ.

¹⁰ Akɔ wi wə bə nɪ nyaka kɔm wi Nyɔ dzaka a,

“Wəkəli, mih ni chinɪsi lə mi wun wi ntum ma wi tsə i wə nshɪn

wi keɪnɪsi dzəh ya ka wə bi dzəki.”

¹¹ Mih fukuki nkan i mbeɪn a, i kintən ki bəni bə a bwə minɪkpaŋa, mi widəkɔ kəkə yeɪn wə wi kəkni tse Jɔn Njulibəkɔ. Ayakalə, mi wə wi kə na wi nchin i kintən ki nkan bi beɪn wə wi kə wi kəkni tsə Jɔn.

¹² I yisi i chəkə biə Jɔn Njulibəkɔ nɪ yisi nɔm wi i dzə buku bidəɪn a nɪ kə bəni jwə nkan bi beɪn,* ayaka bəni bə nga ka ləkəki bəh nga.

¹³ Bəni bə ntum bə Nyɔ bəchi bəh bənchi bə Muses nɪ dzakaki kɔm nkan bi beɪn i dzə buku i jəbi wi Jɔn Njulibəkɔ wə.

¹⁴ Mbeɪn kabə yeɪn a mbeɪn kələ i bum, mbeɪn bəm a Jɔn wələ kə Elaja wə wi nɪ kanaki i dzə.

¹⁵ Mi wə wi kanaki bintuni i wəkə, wi wəkə.”

¹⁶ Jisəs dza bə kainyi a, “Mih kə i fəkəni nɔkə wi liə wələ bəh finə a? Bə kə ka bwa bənchin bə bə numyi i bi di bishi wə, bədəkə bən bədəkə bikəyi a,

¹⁷ ‘Buku tən sən mbeɪn na bin a? Nya jəm yi kpi mbeɪn bum kə a?’

¹⁸ Mih dzakaki lə kɔm Jɔn nɪ dzə dzi kə na mu kə, mbeɪn ka dzakaki a wi kanaki lə chinda wi nkan i gwu yi mə.

¹⁹ Mi wə yeli wi kə Wainmi dzə, wi dzi chu mu, mbeɪn dzaka a bə yeɪn, si wi məyiki nnyaki dzeɪn bəh mbih mə kwa wi, chu num nseɪn yiləkəli bəh bəni bə bə kwaki kinwakti bəh bəni bəchu bədəkə. Mbeɪn klə a mfi si chusi gwu num i fiən fiə bi nɔmki.”

Jisəs ka shaanɪki nənɪ bikwili bimbun bidəkə (Luk 10:13-15)

²⁰ Jisəs ka dza yisi i shaanɪki nənɪ bikwili bimbun bidəkə biə wi nɪ kəmsiki fəki nnyaki gia yi dzaka kiwəmni yiduli feɪn, na si wi ni fə yakadəɪn, bəni bəwə feɪn nɪ ka kwuni i nənɪ kibə wə.

²¹ Wi nɪ shaanɪki yakadəɪn dzakayi a, “Nɔkə wimbun kə wimbəɪn bəni bə Kolasen, nɔkə wimbun kə tə wimbəɪn bəni bə Besayda. Mbeɪn klə a, gia yi dzaka ki wəmni yə mih nɪ dzə fə i kidi kimbəɪn wə, a nɪ kə a mih fə yi i Taya bəh Sidən, ma bə nɪ fləni i chu bibə wə ka ləh bəmbun bə kpi, fukuh kibwun i gwu wə jiaəkəbi i kəmsi chusi a bə kwuni lə shəm yibə.

²² Mih fukuki i mbeɪn a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, gia bi bəniki lə i bəni bə Taya bəh bə Sidən tsə yimbəɪn.

²³ Ayaka mbeɪn bəni bə Kafanaum, mbeɪn kwakaki a, akɔ mbeɪn bə bə bi yaksiki i beɪn a? Aayi! Bə bi shisi mbeɪn shisini i tumi ki bəni bə kpili wə. Mbeɪn klə a, a nɪ kə a gia yi dzaka kiwəmni yə mih nɪ fə i mbeɪn, a nɪ kə a yi num i Sədəm, ma kwili wiwə keɪnki lə feɪn i dzə buku bidəɪn.

²⁴ Mih fukuki i mbeɪn a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə gia bi bəniki lə i bəni bə Sədəm tsə yimbəɪn.”

Kimbun ki Jisəs yaɪsiki alə (Luk 10:21-22)

* **11:12** Nabə a, “...nkan bi beɪn kə bəh nga,”

²⁵ I jɔbi wiwɔ wɛ, Jisɔs dza dzaka a, “Mih nyaki kiyɔnni i wɔ Ba wunɔ Nkun wi bɔɔli bɛh nshwain kɔm wɔ nyumi gia yɛlɛ i bɛmfi bɛh bɛnkiagia, chusi yi num i bɛni bɛ kilɔlɔ bɛh i bwa bɛnchinɔ.

²⁶ Yi num yakadɛin Ba wunɔ, kɔm akɔ ayaka si wɔ nɔ kɔnki a yi numki.

²⁷ Ba wunɔ kɔ num wi nya lɔ biɛin bichi i mih. Mi widɔkɔ kɔkɔ wɛ wi kiaki Wainɔ Nyɔ a kɔbi a Ba wi. Ayaka mi widɔkɔ num kɔ wɛ wi kiaki Ba wunɔ a kɔbi a Wainɔ bɛh bɛni bɛ Wainɔ wi kɔ wi sabibwili i chusi Ba wi i bɔ.

²⁸ Mbɛin bɛchi bɛ mbɛin kɔ bɛh bilunɔ bi jii gaka mbɛin, mbɛin dzɛ i mih, ma mih fɛ mbɛin waka.

²⁹ Mbɛin dzɛ tɔn num kimbuɔ kɔnɔ, ma mbɛin biɛliki nlani wunɔ, kɔm mih kɔ mfinɔ mi wi mbɔnini, kaɔa shɔm yi wakani, ka mbɛin dzɛ kwati nɔ waka i shɔm yimbɛin wɛ.

³⁰ Kimbuɔ kɔnɔ kɔkɔ i gaka mbɛin i tunɔ, ayaka bilunɔ bin jii kɔ.”

12

Jisɔs fuku bainɔsi kɔm chɔkɔ bimbam
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ I jɔbi wiwɔ wɛ, Jisɔs bɛh bwa bu bɛ mbanɔ nyɔ ka nyaniki tɔliki tsɛki i kikhɔ kigɔn kidɔkɔ wɛ, a num i chɔkɔ bimbam wɛ. A nɔ kɔ dzɔn si wɔ bwa bu bɛ mbanɔ, bɔ ka dza yisi i tɛinyiki kifwu kigɔn dzi.

² Jɔbi wɛ Bɛfalasi nɔ yɛin, bɔ dzaka i Jisɔs a, “Tsɛin, bwa ba bɛ mbanɔ fɛki gia yɛ nchi bumki kɔ a mi kɔlɛ i fɛki i chɔkɔ bimbam wɛ.”

³ Wi bikɔ i bɔ a, “Mbɛin ka num fa dɛkɔ i Kinɔwakti ki Nyɔ wɛ si dzɔn nɔ wɔɔki Dɛbit bɛh mbanɔ wi, wi fɛ a?”

⁴ Wi nɔ liɛ i junɔ yi Nyɔ wɛ, dzi blɛd wɛ bɛ nɔ baa jiɛ a akɔ wi Nyɔ, num nchi nɔ bumki kɔ a wi nabɔ bɛni bɛ bɔ nɔ kɔ bɛh wi kɔlɛ i dzɔ. A nɔ kɔ a dzɔ a bɛtii mfɛ gia.

⁵ Ma mbɛin ka num fa tɛ i bɛnchi bɛ Muses wɛ si asi num i chɔkɔ bimbam wɛ, bɛtii mfɛ gia bwinɔ nchi i bimbam wɛ, bɔ fɛ bɛnɔm bɛbɔ i junɔ yi fɛni yi gia wɛ, ayakalɛ nsaka kɔbi a?

⁶ Mih fukuki i mbɛin a gia yidɔkɔ kɔlɛ fa i liɛ yimbum yi tsɛ junɔ yi fɛni gia.

⁷ Bɔ kɔ num bɛ nyaka i Kinɔwakti ki Nyɔ wɛ a Nyɔ dzakaki a, ‘Mih nɔnki a bɛni kwɛsiki num nshɛin i bɛni wɛ, mih nɔnki

kɔ a bɛ fɛki gia i mih.’ A nɔ kɔ a mbɛin kiaki gia yɛ di biɛlɛ dzakaki, ma mbɛin kɔkɔ i sakaki bɛni bɛ bɔ kɔ maka bɔ gbɔ.

⁸ Yi kɔ a mi wɛ yɛli wi kɔ Wainɔmi kɔ Tikwili wi chɔkɔ bimbam.”

Jisɔs chuku mi i chɔkɔ bimbam wɛ num tsɛin yi kpi

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Jisɔs nɔ nyɔ fɛin, tsɛ liɛ i junɔ yi tsani yibɔ mɛ.

¹⁰ Yi num a, mi widɔkɔ nɔ kɔlɛ fɛin num tsɛin yi kpi. Bɛfalasi bɛdɔkɔ dza bikɔ i Jisɔs a, “Nchi bumki lɛ a bɛ kɔlɛ i chɔku mi i chɔkɔ bimbam wɛ a?” Bɔ nɔ bikɔki yakadɛin nɔnɔ num gia yɛ bɔ ki jiaki i wi funɔ.

¹¹ Jisɔs chukuli i bɔ a, “Akɔ ndɛ i mbɛin kintɔnɔ wɛ wi kabɔ kanaki shwɔnɔ yi yimu gbɔ i fɛn mɛ i chɔkɔ bimbam wɛ, wi ma ni kanɔ guku bwili yi a?”

¹² Mi wiwɔm tsɛki kɔ shwanɔ nalɛ a? Yaka kɔ a bɛnchi bumki lɛ a mi kɔlɛ i fɛ nɔm wi ndzɔnni i chɔkɔ bimbam wɛ.”

¹³ Wi ka dzaka i mi wɛ wi nɔ kpi wa wimu a, “Nɔni tsɛin ya.” Mi wiwɔ nani, yi bɔnih ka num aka yidɔkɔ yɛ.

¹⁴ Ayakalɛ, Bɛfalasi buku tsɛ ka fasi si bɔ ni fɛ ka bɔ wɔ Jisɔs.

Jisɔs kɔ mi wi nɔm wi Nyɔ wɛ wi sainɔbwili

¹⁵ Jisɔs kiɛ kɔm kimfasi kɔ bɔ kɔ bɔ jiɛ, ka dza nyɔ fɛin. Bɛni bɛduli biɛli wi. Wi chuku bɔ bɛchi bɛ bɔ nɔ gwɛinɔki,

¹⁶ kinɔ a bɔ ma ni fɛ a bɛni kiɛ nɔnɔnɔ.

¹⁷ Yi num yakadɛin i fɛ a yi dzɛ kpɛin asi mi ntum wi Nyɔ Isaya nɔ dzaka a,

¹⁸ “Mbɛin tsɛin, wɛlɛ kɔ wainɔ wunɔ wi nɔm wɛ mih sainɔbwili.

Mih kɔnki lɛ wi, ayaka shɔm yinɔ wɔkɔki lɛ ndzɔnni bɛh wi.

Mih ni nya lɛ Kinɔwakti kɔnɔ i wi, ma wi bi fukuki i bitumi kɔm dzɛh yi chɔnɔ yɛ mih tɛinyiki bɛnsaka bɛn yɛin.

¹⁹ Wi bi yɔliki kɔ bɛh bɛni, nabɔ i kɔmyiki dzaka.

Mi bi lansi wɔkɔ kɔ ja yi i dzɛh wɛ.

²⁰ Wi bi bwinɔ kaasi kɔ mfwanɔ biɛ bi kɔ bi si bwinɔ.

Wi bi nyumsi kɔ bainɔni biɛ bi kɔ bi si libli bainɔ.

Yi bi num yakadain i tsə buku asi wi bi fəki
dzəh yi chəŋ yə
wi tainyiki bənsaka yeiŋ, dzi.

²¹ Ayaka bitumi bichi bi tseiŋki tsəki a
ninshiŋ num bə jiə mfi bibə i wi wə.”

Nga bi Jisəs nyə faiŋ?
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Bəni bədəkə nɪ dza dzə bəh mi widəkə i
wi num wi fəkə wi chu num kinchini,
chinda wi ŋkpeli num i gwu yi wə. Jisəs
chuku wi, wi ka dzakaki chu yeiŋ.

²³ Dzaka wəm bəni bə bə nɪ kə feiŋ bəchi,
bə ka bikəki a, “Yi kələ numki a mi wələ kə
wain ɲkuŋ Debit a?”

²⁴ Ayakalə, Bəfalasi ka wəkə si bə bikəki
yakadain dzaka a, “Mi wələ bwiliki
bəchinda bə ŋkpeli num bəh nga bi Belsebu
wə wi kə ŋkuŋ wi bəchinda bə ŋkpeli.”

²⁵ Jisəs kɪə gia yə bə kwakaki ka dzaka i
bə a, “Na kinain tumi ki gaali gwu ka jwəki
a kiki, ki bi fiəni chu chi. Kwili nabə juŋ yə
yi gaali gwu ka jwəki a yiŋ, yi bi num kə.

²⁶ Ayakadain, Satan kabə kəŋki bwiliki
Satan widəkə i mi wə, ma yi numki a wi
gaali lə gwu yi. Yi ka numki yakadain, ma
ŋkuŋ bi bi ma num.

²⁷ A kabə num a mih bwiliki bəchinda bə
ŋkpeli num bəh nga bi Belsebu, ma bwa
bəmbəiŋ ni bwiliki num bəh bi ndə a? Gia
yə bwa bəmbəiŋ fəki ni chusiki a mbeiŋ
gbə lə nsaka.

²⁸ Ayakalə, mih kabə bwiliki bəchinda
bələ num bəh nga bi Kiŋ'waka ki Nyə, ma yi
numki a ŋkuŋ bi Nyə dzə lə i mbeiŋ kintəŋ.

²⁹ Mbeiŋ kwakaki a mi kə i liə dain i juŋ
yi mi wi ləkəli wə, i kə buku bəh bieŋ bi,
maka wi yisi kwa kaŋa mi wi ləkəli wiwə
a? Jəbi wə wi kaŋa yakadain wi ka ni kə
buku bəh bieŋ bi ŋkəŋ ŋkəŋ.

³⁰ Mbeiŋ kɪə a, mi wə wi kəkə bəh mih,
wəmakə bwanŋki lə gvu i mih cheiŋ. Mi wə
wi gamtiki kə mih i juŋniki, wi shakyiki
num shakyini.

³¹ Ayakadain, mih fukuki i mbeiŋ a Nyə
kələ i dalinya gia yichu bəh ja yichu yichi
yə bəni dzakaki. Ayakalə, mi wə wi
dzakaki ja yichu kəm Kiŋ'waka ki Baiŋni,
Nyə kəkə i lansi dalinya wi.

³² Mi wə wi dzakaki ja yichu kəm mi wə
yeli wi kə Wainmi, Nyə kələ i dalinya wi.

Ayakalə, mi wə wi dzakaki ja yichu kəm
Kiŋ'waka ki Baiŋni, Nyə kəkə bi lansi
dalinya wi, na i jəbi wi liə wə nabə i wi
dzəni wə.

Bə si kɪə kpeiŋ i mintam miwə wə
(Luk 6:43-45)

³³ Mi kabə kaŋaki kpeiŋ wi ndzəŋni, wi
kaŋaki i wumki mintam mi ndzəŋni. Mi
kabə kaŋaki kpeiŋ wichu, wi kaŋaki i
wumki mintam michu. Bə si kɪə kpeiŋ
num i mintam mə mə wumki yeiŋ wə.

³⁴ Chwəŋbijun bi fəkəh biələ. Mbeiŋ kə
dain i dzakaki ndzaka wi ndzəŋni, mbeiŋ
num bəni bəchu a? Mbeiŋ kɪə a gia yə yi kə
yi jikə i shəm yi mi wə, kə yə yi si buku i
dzaka ki wə.

³⁵ Mi kabə num wi kaŋa kiba ki bieŋ
bindzəŋni i wi mə, ma wi ni bwiliki a bieŋ
bindzəŋni yeiŋ. Aka bə num wə wi kaŋaki
kiba ki bieŋ bichu, wi ni bwiliki a bieŋ
bichu yeiŋ.

³⁶ Mih fukuki i mbeiŋ, jəbi wə chəkə bi
nsaka wi gəksini bi numki, mi kaŋaki i bi
kəmyi dzaka ki i ja yə yi nɪ bukuki i dzaka
ki wə yi kpeiŋni kə.

³⁷ Mbeiŋ kɪəki a, jəbi wə bə bi sakaki mi,
a bi num já yə yi bukuki i dzaka ki wə, yə
yi bi fə wi gia na kwa wi, a num tə já yə yi
bukuki i dzaka ki wə, yi bi fə wi gbə nsaka.”

Bəni bədəkə ka nənki a Jisəs chūsi gia yi
kaŋyini

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Bəni bədəkə bə bə nɪ laniki bənchi bə
Nyə bəh Bəfalasi ka bi dzaka i Jisəs a, “Mi
wi lanini, buku nənki a wə fə gia yə yi
chusiki nga bia ma buku yeiŋ.”

³⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Ngəkə wichu wə
wi bee Nyə, ka fiəni chu aka minŋpaŋa wi
təkəlini, nənki i yeiŋ gia yə yi chusiki nga
biŋ! Ayakalə, mih ni chusi kə gia yidəkə i
ngəkə wələ a kəbi a yi mi wi ntum wi Nyə
Jəna.

⁴⁰ Asi Jəna nɪ nə i bwəkə yimbum shəm
kaŋ yitali, kə a liŋ asi mi wə yeli wi kə
Wainmi bi numki i kuku i kaŋ yitali wə.

⁴¹ A bi numki i jəbi bi nsaka wi gəksini
wə, bəni bə Ninewi bi num bəh ngəkə wi liə
wələ fə bə jiə wi i ngəkə wə, kəm bə, bəni bə
Ninewi nɪ wəkə gia yə Jəna nɪ fukuki,
kwuni shəm yibə. Ayakalə, mbeiŋ wəkəli,

mi widəko kələ fa bəh gia yimbum yi tsə yi Jona.

⁴² A bi numki chəko bi nsaka wi kaasini wə, Yaa wə wi nī sakaki tumi ki Sheba bi numki lə tə bəh ngəko wi liə wələ, fə wi liə i ngəko wə, kəm wi nī dza dzə i kingəksi ki mbi wə, i wəko mfi bi nkun Səlmən. Ayakalə, mbeinj wəkəli, mi widəko kələ fa bəh gia yimbum yi tsə yi Səlmən.

(Luk 11:24-26)

⁴³ Jəbi wə kin'waka kichu si buku i mi wə ki tsə i chwa i nəŋki di biə ki ni nəki. Ayakalə, jəbi wə ki ka nəŋ mən,

⁴⁴ ki ni dzaka i gwu yi a, 'Mih ni fiəni tsə i mih dzu i di biə mih ni buku.' Jəbi wə ki fiəni dzə yeinj jun yiwo keinj yiyəə, num bə yaŋa keinj si yi ka yi baiŋki,

⁴⁵ ki ka fiəni dzə bəh biŋ'waka bichu bidəko nanitan bi bəkə tsə wi, bə ka liə i nəki yeinj. Ayaka nəni ki wəmakə mi ka fiəni bəkə tsə si ki nī kə i ninshin. Akə ayaka si yi bi numki bəh ngəko wichu wələ."

*Bəni bə bə kə chwəŋkijun ki Jisəs
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Asi Jisəs nī keinjki wi dzaka i bəni yaka, yi num a, nih wi bəh bwa bə nih, dzə num i biŋ, bə nəŋ i dzaka bəh wi.

⁴⁷ Mi widəko dzaka i Jisəs a, "Nih wa bəh bwa bə nah kə i biŋ nəŋ a mbeinj bə dzaka."*

⁴⁸ Jisəs chukuli wi a, "Nih wun kə ndə, bwa bə nih bəŋ num bənaŋ a?"

⁴⁹ Si wi bikə yakadəinj ka səkəki bəni bu bə mban, ka dzaka a, "Nih wun bəh bwa bə nih bəŋ kə bələ.

⁵⁰ Mbeinj kīə a na ndə wə wi fəki gia yə Ba wun i beinj kəŋki akə wi wə wi kə waiŋnih wun, bəh jəmi yin, bəh nih wun."

Bəndi kəm nkun bi beinj

13

(13:1-50)

*Ndi kəm mi wə wi nī tsə i mu ngəko
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)*

¹ A i chəko biwə wə, Jisəs ni dza buku i dzu, ka tsə shinum kəmsi i kinchwə kimbun kpəŋ.

² Mban wi bəni wimbum kwu junni tali wi lə maaa. Wi ka dza liə shinum lə i ngwuki mə i bəkə, mban wiwə ka shinumyi i bəkə kpəŋ.

³ Wi yisi i fukuki gia yiduli i bə i bəndi wə. Wi dzaka a, "Mi widəko nī laa i tsə mu ngəko.

⁴ Asi wi nī muki, bədəko gbəyi i dzəh, minyəni dzə chumyi dzi.

⁵ Bəngəko bədəko gbəyi i di biə nshwain nī num i biana beinj, nshwain num ndzəŋ kə feinj, ngəko wiwə kəmsi buku yaka, kəm nshwain nī chumiki kə feinj

⁶ Jəbi wə wəŋ nī yisi i baiŋki ka tweinj ngəko wiwə. Si gaan yiwo nī ka liə ndzəŋ dəkə i kuku, wi ka kpiyi.

⁷ Bəngəko bədəko gbəyi i bifaka wə. Bifaka biwə ka kə ban ngəko wiwə.

⁸ Bəngəko bədəko gbəyi num i nshwain yindzəŋni wə, ka buku yaka ka kə ka wum nalə. Ayaka chwəŋ bidəko kaŋa dzəkəh gbi, bidəko mbanbisə, bidəko mbanitia.

⁹ Mi wə wi kaŋaki bintuni, wi wəko."

*Gia yə yi nī fə ka Jisəs dzakaki i bəndi wə
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Bwa bə mban bə Jisəs dza dzə bikə i wi a, "Akə kəm nə wə dzakaki i bəni bələ num i bəndi wə a?"

¹¹ Wi chukuli i bə a, "Akə mbeinj bə Nyə kə wi fə lə a mbeinj kīə gia yə yi nyumiki i nkun bi beinj wə. Ayakalə, wi nəki fə kə a bəni bələ kīə.

¹² Mbeinj kīəki a mi wə wi kaŋaki fiəŋ bə ni kpəinsiki lə ma wi kaŋaki biduli. Ayakalə, mi wə wi kaŋaki kə fiəŋ, bə ni dzo bwili lə i wi na fi twesī fiə wi kaŋaki.

¹³ Akə gia yə mih dzakaki i bə num i bəndi wə, kəm bə tseinjki lə di yeinj kə. Bə wəkəliki lə gia, kəbi i wəko nabə i kīə yi gia.

¹⁴ Gia yə mi ntum wi Nyə Isaya nī dzaka, yi dzə lansi kpəinj nalə bəh gia yə bəni bələ fəki. Wi nī kə wi dzaka a, 'Mbeinj bi wəkəliki lə gia na bindzəŋ, ayakalə wəko kīə kə.

Mbeinj bi tseinjki lə di na bindzəŋ, yeinj kə.

¹⁵ Yi num yakadəinj kəm shóm yi bəni bələ kə yi də lə, bintuni bibə chini, num bə ban lə dzəkəh yibə.

* **12:47** Biŋwakti bikpu bidəko biə bə nī yisi nyaka gia yi Nyə yeinj kaŋaki kə kimbu kələ.

Bɔ fə yakadəɪŋ ka bɔ ma yeɪŋki di bəh
dzákəh yibɔ,
wəkɔ gia bəh bintuni bibɔ,
ka shóm yibɔ shiliki,
bɔ bi fiəni dzə i mih wə,
ma mih chuku bɔ.’

¹⁶ Ayakalə, kimbəɪŋsi kimbum kɔ
kimbeɪŋ kəm dzákəh yimbeɪŋ kɔ yə yi
yeɪŋki, bintuni bimbeɪŋ num biə bi wəkəki.

¹⁷ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeɪŋ a, bəni bə
ntum bə Nyɔ bəduli bəh bəni bə chəŋ
bədəkɔ nɪ shiki daki lə i yeɪŋ gia yə mbeɪŋ
yeɪŋki, bɔ nəkɪ yeɪŋ kə. Bɔ nɪ daki lə tə i
wəkɔ gia yə mbeɪŋ wəkəki, bɔ nəkɪ wəkɔ kə.

*Gia yə ndi wə kəm mi wə wi nɪ muki ŋgəkɔ
chusiki
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)*

¹⁸ Mbeɪŋ wəkɔ la gia yə ndi wələ chusiki
kəm mi wə wi nɪ muki ŋgəkɔ.

¹⁹ Jɔbi wə mi wəkəki gia kəm ŋkuŋ bi beɪŋ
maka wi wəkɔ kiə, Satan mi wichu ka dzə
chufi bwili gia yə bə si gbəli i wi shəm.
Wələ kɔ ŋgəkɔ wə bə nɪ muki wi gbəyi i
dzəh.

²⁰ ŋgəkɔ wə bə nɪ muki tsəkɪ wi gbəyi i di
bi kitəh wə kɔ mi wə wi wəkəki gia yi Nyɔ
akisəkə dzɔ yi bəh kinsanli.

²¹ Ayakalə, gaan yiwo num maka yi liəni
i gwu yi wə. Yi mətɪ a twesi. Jɔbi wə ŋgəkɔ
yisi nabə mbwan gvu i wi cheɪŋ kəm gia
yiwo, wi gbɔ i kimbum ki wə akisəkə.

²² ŋgəkɔ wə bə nɪ muki tsəkɪ wi gbəyi i
bifaka wə, kɔ mi wə wi wəkəki gia yi Nyɔ,
ayakalə kifum kəm biəɪŋ bi mbi biələ, bəh
kinəkəŋ i kaŋa mbum bi juŋni baan gia yiwo
i wi shəm yi laka kilələ.

²³ ŋgəkɔ wə bə nɪ muki tsəkɪ wi gbəyi i
nshwain yindzəŋni wə wi bə kɔ, kɔ mi wə
wi wəkəki gia yiwo, wəkɔ yi na bindzəŋ ka
fəki asi yi nənki, wəmakə mi kɔ aka ŋgəkɔ
wə wi nɪ wumki mintam bədəkɔ nya
dzákəh gbi, bədəkɔ dzákəh mbanbisə,
bədəkɔ mbanitia.”

Ndi kəm ŋgəkɔ wi gəŋ bəh wi mfwan

²⁴ Jisəs chu ti ndi widəkɔ i bɔ a, “Bə kɔ i
fəkəli ŋkuŋ bi beɪŋ bəh mi wə wi nɪ tsə i mu
ŋgəkɔ wi gəŋ wi ndzəŋni i wi khə.

* **13:25** Mfwan biələ kɔ biə bə bəŋki i já yi ŋkali wə a, “darnel” ŋgəkɔ wiwo num kiləfi. † **13:31** Fintam fiələ kɔ i já yi
ŋkali wə a, “mustard”.

²⁵ Jɔbi wə bəni nɪ nəkɪ, mbainŋni wi dzə
ka mu ŋgəkɔ wi mfwan* wə wi bwəsiki gəŋ
i ŋgəkɔ wi gəŋ kintəŋ ka nyə.

²⁶ Jɔbi wə gəŋ yiwo nɪ kɔ yaka lə ka yisi i
nyaki nchainki, ŋgəkɔ wi mfwan wə ka
chusi tə.

²⁷ Bəni bə nəm bə mi wiwo dzə bikə i wi
a, “Tikwili, wə nɪ tsə mu num ŋgəkɔ wi gəŋ i
khə, ŋgəkɔ wi mfwan wələ ka nyani na
dəɪŋ ka wi numki i yeɪŋ kintəŋ a?”

²⁸ Wi chukuli i bɔ a, ‘A fə mbainŋni wun
gia yiwo yakadəɪŋ.’ Bəni bə nəm bəwə bikə
i wi a, ‘Wə nənki a buku tsə bāayi a?’

²⁹ Tikwili wibə nəɪŋ dzaka i bɔ a, ‘Aka bə
num yaka jɔbi wə mbeɪŋ ni sanaki ma
mbeɪŋ ni sanə tasiki bəh gəŋ yeɪŋ kintəŋ.

³⁰ Mbeɪŋ bée ma bɔ bəchi kəkɪ i tsə buku
jɔbi wi kəhni wə. Ka a ni numki i jɔbi wi
kəhni wə, mih ni dzaka i bəni bə kəhni
bəwə a bɔ yisi bāayi mfwan biwo bɔ juŋni
kāŋa jlə i kaka kaka wə, ka bə ni kpa, ma bə
ni ka juŋni jiə gəŋ i mih gba.’ ”

*Ndi kəm ŋkaiŋni wi ŋgəkɔ wi fintam fidəkɔ
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)*

³¹ Jisəs chu ti ndi widəkɔ i bɔ a, “Ŋkuŋ bi
beɪŋ kɔ aka dzəkəh wi ŋgəkɔ wi fintam
fidəkɔ,† wə mi nɪ dzə mu i wi khə.

³² ŋgəkɔ wələ kɔ dzəkəh yiwo seɪŋni na
bəh nga tsə bəŋgəkɔ bədəkɔ bəchi. Ayakalə,
jɔbi wə wi buku yaka wi ni kəɔ, wi kpali tsə
nten wi biəɪŋ bichi, wi fiəni chu kpəɪŋ ka
minyənɪ mə mə fuliki beɪŋ dzə maa juŋ
yibɔ i cha yiwo wə.”

*Ndi kəm dzəŋ
(Luk 13:20-21)*

³³ Jisəs chu ti bɔ bəh ndi widəkɔ a, “Ŋkuŋ
bi beɪŋ kɔ aka dzəŋ yə minkpəŋa nɪ fəkə
muku i binkuŋɔ bimbum wə bitali, ka
fweŋni ka chwali dzəŋ yiwo fə muku
miwo yaka.”

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisəs nɪ dzaka gia yələ yichi i mban wi
bəni, a num i bəndi wə. I yi ŋkəŋ wə wi nɪ
ka dzaka dəkə gia yidəkɔ i bɔ a kəbi i bəndi
wə.

³⁵ Wi nɪ fəki yakadəɪŋ ka yi dzə kpəɪŋ asi
mi wi ntum wi Nyɔ widəkɔ nɪ dzaka a,
“Mih bi weliki dzaka kəŋŋ a bəndi wə.

Mih bi tɔyi gia yə yi nɪ num i nyumi wə i yisi asi bə nɪ maa mbi.”

Gia yə ndi wələ chusiki kəm ngəkə wi gəŋ bəh wi mfwan

³⁶ Jisəs nyə bee mban wi bəni ka liə tsə dzu. Bwa bu bə mban biəli wi bikə i wi a, “Fuku bainɪsi i buku kəm gia yə ndi wi mfwan wə i khə chusiki.”

³⁷ Wi ka dzaka a, “Mi wə wi nɪ muki ngəkə wi ndzəŋni wə, akə mi wə yeli wi kə Wainmi.

³⁸ Khə wiwə kə mbi wələ. Ngəkə wi ndzəŋni wiwə num bwa bə bə kə bə ŋkuŋ bi Nyə. Mfwan biwə num bwa bə mi wichu wə.

³⁹ Ayaka mbainɪŋni wə wi nɪ mu ngəkə wi mfwan wiwə akə ŋkpeli. Jəbi wi kəhni wiwə bi numki jəbi wə mbi wələ bi kigəksiki. Bəni bə kəhni bəwə kə bəchinda bə Nyə.

⁴⁰ Asi bə si baayi mfwan juŋni ka bə kpa i gbuku wə, kə yakadəiŋ si yi bi numki i jəbi wə mbi wələ bi gəksiki.

⁴¹ Mi wə yeli wi kə Wainmi bi chinɪsiki lə bəchinda bu, i nyani juŋni nnya biəiŋ bichi biə bi dzəki bəh chu i bəni wə bəh bəni bəchu bəchi bə bə fəki chu bə bi bwili bə i ŋkuŋ bi wə,

⁴² ayaka bə lə bəchu i gbuku wi ghəkəni wə. A num di biə bəni bi dəkɪ dzi jəŋ.

⁴³ Ayakadəiŋ, bəni bə bə kə chəŋ bi bainɪki aka wəŋ i ŋkuŋ bi Ba wibə wə. Mi wə wi kanaki bintuni, wi wəkə.

Ndi kəm kiba bəh ŋkainɪni kitəh ki ndzəŋki kidəkə

⁴⁴ Ŋkuŋ bi bein kə aka bəkə ki kpə kə mi nɪ tsə yein num bə nyumi i khə. Wi ka fiəni ban ki, ka kwəkɪ wəkə ndzəŋni, ka tsə tanɪni biəiŋ bichi biə wi nɪ kanaki, ka tsə tan khə wiwə.

⁴⁵ Ayaka ŋkuŋ bi bein chu kə aka mi wi shi widəkə wə wi nɪ nyaniki nənki ŋkainɪni kitəh kidəkə ki ndzəŋki nalə.

⁴⁶ Jəbi wə wi nɪ nən yein widəkə wə wi kə na wi ləkəli. Wi ka tsə tanɪni biəiŋ bichi biə wi nɪ kanaki wi tsə tan tə wiwə.

Ndi kəm gbi wi bwəkə

⁴⁷ Ŋkuŋ bi bein chu kə aka gbi wə bə si tum i bəkə, ayaka ngəkə yi bwəkə yichi juŋni yein mə,

⁴⁸ yi jikə. Bəni guku bwili wi i kpa. Shinum kuku, sabibwili bwəkə yindzəŋni jiə i káh wə, shukutəkə yichu yə.

⁴⁹ Lə yibi numki ayaka i jəbi wə mbi wələ bi gəksiki. Bəchinda bə Nyə bi buku dzə i gaali bəni bəchu i bəni bə chəŋ wə,

⁵⁰ ayaka bə lə bəchu i gbuku wi ghəkəni wə, a num di biə bəni bi dəkɪ dzi jəŋ.”

⁵¹ Jisəs ka bikə i bwa bu bə mban a, “Mbəiŋ wəkə kiə alə gia yələ yichi a?” Bə bum a “Aan.”

⁵² Wi ka dzaka i bə a, “Yi kə a, mi wichi wə wi laniki bənchi bə Nyə, num bə lani lə wi kəm ŋkuŋ bi bein, wi kə aka tii juŋ wə wi kanaki kiba ki ki biəiŋ, wi num i bwili biəiŋ bimfiəŋ nabə bikpu yein.”

Bə nəiŋ Jisəs i di bi wə

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Jəbi wə Jisəs nɪ kaasi i tiki bəndi bələ, wi ka dza nyə fein,

⁵⁴ dzə i kwili wə, tsə liə ka laniki bəni i juŋ yibə yi tsani wə. Bə ka wəkəliki nlani wi ka numki lə bəh ŋkainyi, yisi i kainyiki a, “Mi wələ dzə fain biələ mfi bimbun bəh nga i fəki ŋkainɪni wi gia yələ yein na?

⁵⁵ A fa kəkə a wain tikwili wə wi kaanɪki kein na? Ntə nih wi kə Meli a? Ntə bwa bə nih wi kə Jəm bəh Yəsəf bəh Samən bəh Judas a?

⁵⁶ Ntə jəmi yi yichi kə bəh bukumbəiŋ fa wə a? Mi wələ nyə fain bəh yələ gia yichi lə a?”

⁵⁷ Si bə kainyiki yakadəiŋ ka nəiŋ wi. Jisəs ka dzaka i bə a, “Bə si kəkɪ lə mi wi ntum wi Nyə i di bichi wə, a kəbi a i tumi ki wə, bəh i chwəŋkijun ki wə.”

⁵⁸ Jisəs na chu fə gia yi kanjini yiduli fein, kəm bə nɪ ka jiə dəkə shəm i wi.

14

Kpi yi Jən Njulibəkə

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ A nɪ kə i jəbi wiwə wə, Ŋkuŋ Hələd wə wi nɪ sakaki kimbu ki tumi ki Galili, wi wəkə kəm nəm wi Jisəs.

² Wi dzaka i bəti di bu a, “Mi wələ kə Jən Njulibəkə si wi fiəni dza i kpi wə. Akə gia yə yi fə wi, na ka wi kanaki nga i fəki gia yi kanjini yələ lə.”

³ A nĩ kə num Heləd nĩ dzaka, bə kwa kaŋa Jən, bə fa i juŋ yi nsəŋ mə kəm bə Helədia kpə Filib wə wi nĩ kə wainjnih Heləd, wə Heləd nĩ dzə ka kpə wi.

⁴ Jən nĩ nainjki lə ka dzaka a nchi bumki kə a wi kələ i dzê wi ka kpə wi.

⁵ Heləd ka nənki dzəh i wə Jən, ayakalə wi lwa bəni, kəm bəni nĩ dzəki Jən ka mi wi ntum wi Nyə.

⁶ Yi dzə num i chəkə biə Nkun Heləd nĩ fəki dzini, i kwakaki chəkə biə bə nĩ bwə wi yeiŋ. Wainj Helədia wi kpaŋni ka liə biŋ i bəni nshin, Heləd yeiŋ yaka gwu shili wi nalə.

⁷ Wi kaka i wainkpaŋni wiwə, dzi ŋkainj a ŋgainj ni fiali lə wi bəh na finə fiə wi bikə a ŋgainj nya i wi.

⁸ Nih wainkpaŋni wiwə ka nyini wainj wi a wi dzaka i wi a, wi nyā ŋgainj bəh fwu wi Jən Njulibəkə i nsanə wə.

⁹ Wi ka dzaka, Nkun Heləd wəkə gia yiwə yakadəiŋ gwu kpi wi. Ayakalə, kəm bə ŋkainj biə wi nĩ dzi lə i bəni bə bini nshin, wi ka dzaka a bə fə asi wainkpaŋni wiwə dzaka.

¹⁰ Wi ka faan bəni, bə tsê i juŋ yi nsəŋ mə gbā fwu wi Jən,

¹¹ dzə bəh wi i nsaan wə nya i wainkpaŋni wiwə, wi tsə bəh wi nya i nih wi.

¹² Bwa bə Jən bə mbanj tsə dzə wini wi Jən ka ləə, ka tsə fuku ntum wiwə i Jisəs.

Jisəs saan bəni bəanchuku bəte
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jən 6:1-14)

¹³ Jobi wə Jisəs nĩ wəkə gia yə yi num bəh Jən, ka liə i ŋgwuki mə baka gwu tsə i di biə bəni nĩ kəkə feiŋ. Ayakalə, mbanj wi bəni wəkə, ka buku i kikwili wə nyani bəh gvu biəli wi.

¹⁴ Jobi wə Jisəs nĩ tsə buku feiŋ kpa, wi yeiŋ mbanj wi bəni lə maaa. Ayaka nshəiŋ kwa wi bəh bə, wi ka chukuki bəni bə bə nĩ gweinji.

¹⁵ A bə num i fijəbi, bwa bu bə mbanj dza dzə yeiŋ wi ka dzaka i wi a, “Fa kə i chwa, num jobi tsə lə, dzāka a mbanj wi bəni bələ tsə i kikwili ki kəmsini wə i tən dzeiŋ bibə.”

¹⁶ Jisəs chukuli i bə a, “Bə kaŋaki kə i nyə. Mbein mwi nyā bə bəh dzeiŋ bə dzī.”

¹⁷ Bə chukuli i wi a, “Buku kaŋaki a chəkə yi bləd yite bəh bwəko yifa shən.”

¹⁸ Wi dzaka i bə a, “Mbein dzê nyā i mih.”

¹⁹ Bə dzə nya, wi ka dzaka a mbanj wi bəni bəwə numyi kuku i mfwanj wə. Wi dzə chəkə yi bləd yə yite bəh bwəko yifa yə, tseiŋ yaka i bein, nya kiyənni i Nyə, ka gbeyi chəkə yiwə ka nya i bwa bu bə mbanj, bə gaa i mbanj wiwə.

²⁰ Bəni bəchi dzi fwuli. Bwa bə Jisəs bə mbanj ka juŋni biŋka biə bi nĩ beŋi bi jikə i káh wə jwəfi ntsə yifa.

²¹ Bəni bə bə nĩ dzi biein bidzini biwə a nĩ kə bənyuku ka bəanchuku bəte, na ka bə faaki bəkaŋa bəh bwa.

Jisəs nyani i mwi bein
(Mak 6:45-52; Jən 6:15-21)

²² Jisəs ka dzaka i bwa bu bə mbanj a bə lə i ŋgwuki mə ma bə dāŋki tsəki i ninshin i kiwun kidəkə kəyaka wə, a ŋgainj baan bəni i mbanj wi bəni wə ka bə kweki.

²³ Si wi ni baan ka bəni i bə, ka dza yaka i ŋkwun bein a wi mbəŋ i tsa. Biŋ jii, wi keiŋ feiŋ a wi mbəŋ.

²⁴ Ayakalə, a nĩ kə i jobi wiwə wə, ŋgwuki wiwə nĩ kə num wi liə tsə i bəkə kintəŋ nanu, bəkə fiəli bəh wi, kəm fiəkə nĩ dzəki i bə nshin chini ŋgwuki wiwə.

²⁵ Ayaka a num asi chəkə wəki dzəki, Jisəs nyə ka dzəki i bə wə nyani dzə i mwi bein.

²⁶ Bwa bu bə mbanj ka yeiŋ wi si wi nyaniki dzəki i mwi bein, ndzan kwa bə. Ayaka bə ka dzakaki a, “Akə ŋkwusa.” Bə ka wiliki bəh ŋga lwa.

²⁷ Akisəkə Jisəs ka dzaka i bə a, “Mbein kāŋa shəm yimbein, akə mih. Mbein ma lwāki.”

²⁸ Bitə dzaka i wi a, “Bah a kabə num wə, wə dzāka ma mih tə nyāni dzə i mwi bein i dzə i wə wə.”

²⁹ Jisəs dzaka i wi a, “Dzə la.” Bitə ka buku i ŋgwuki mə ka nyaniki tsəki i mwi bein i Jisəs wə.

³⁰ Si wi nĩ nyaniki tsəki yakadəiŋ, wi ka yeiŋ si fiəkə fəki, wi bə lwa, ka yisi i miniki i mwi mə. Si wi ni miniki shiki yakadəiŋ, wi ka də bwili a, “Bah gāmti mih!”

³¹ Akisəkə Jisəs ka nani tsə tseiŋ ka kaŋa wi dzaka i wi a, “Ō ə, mbum wa seiŋniki lə na bəh ŋga! Wə si məniki kəm nə?”

³² Bɔ wi ka yaka liə i ɲgwuki mə, fiəkə yiwə ka kpichumi.

³³ Bwa bu bə mbanj bə bɔ nɪ kɔ i ɲgwuki mə ka nya ɲkəksi i wi dzaka a, “Nkəɲ, wə kɔ Wainj Nyɔ.”

*Jisəs chuku bəni bə jwéin i Genesalet
(Mak 6:53-56)*

³⁴ Bɔ danj bəkɔ yə buku tsə i kimbu ki Genesalet wə.

³⁵ Bəni bə fəin yəin kiə wi, ka faan ntum i bimbu biwə wə bichi, bəni ka dzəki bəh bəni bə jwéin bəchi i Jisəs,

³⁶ bɔ tsa wi a wi bée ma bɔ kôm shəɲ a jəɲ wi wimbun. Ayaka bɔ bəchi bə bɔ nɪ kômki wi, ka bəniki.

15

*Kôm nənɪ ki kwili bəh gia yi Nyɔ
(Mak 7:1-13)*

¹ Bəfalasi bəh bəni bədəkɔ bə bɔ nɪ laniki bənchi bə Nyɔ, nyə i Jelusaleɲ dzə i Jisəs ka bikə i wi a,

² “Akɔ kôm nə wə bwa ba bə mbanj bəkəliki nənɪ ki kwili ki bətii bəbuku bə kikpu wə a? Bɔ si wəkɔ kə kanj i dzəh yə nchi nəɲki ka bɔ dzi.”

³ Jisəs chukuli i bɔ a, “Akɔ kôm nə wə mbein bwinjki fimbein bənchi bə Nyɔ, mbein biəlɪ num lɔ nənɪ kimbein ki kwili a?

⁴ Mih dzakaki yələ, kôm Nyɔ nɪ kɔ wi dzaka lɔ a, ‘Kôksi ba wa bəh nih wa.’ Chu dzaka tə a, ‘Mi ka tɔyi ba wi nabə nih wi, bə wəɔ tɔkɔ wəmakə mi.’

⁵ Ayakalə, mbein dzaka yimbein a, ‘Mi ka dza dzaka i ba wi nabə nih wi a, “Fieɲ fiə wə si kɔ i kwati i mih, mih nya lɔ i Nyɔ,” ’

⁶ yaka kɔ wi kəkə i chu kəksi ba wi nabə nih wi i dzɔ fieɲ fiwə i nya i bɔ. Akɔ alə si mbein biəlɪki nənɪ kimbein ki kwili, fə a gia yi Nyɔ fiəni chu gia yi kilɔlɔ.

⁷ Bəni bə bɔ dzakaki chi fə chi! Gia yə mi wi ntum wi Nyɔ Isaya nɪ dzaka kôm mbein kɔ na ɲkəɲ, si wi nɪ dzakaki a,

⁸ ‘Bəni bələ kəksiki mih a dzu yi dzaka wə, shəm yibə num na i dzəh yi dəɲ i mih wə.

⁹ Ntsa wibɔ i mih kɔ a wi kilɔlɔ, kôm bɔ dzɔ gia yə a kwakaki bəni lani a, akɔ bənchi bəɲ.”

*Fieɲ fiə fi kɔ i bəkəli mi
(Mak 7:14-23)*

¹⁰ Jisəs bi dza bəɲ mbanj wi bəni bɔ dzə, ka dzaka i bɔ a, “Mbein wəkəli ndzəɲ nalə.

¹¹ Fieɲ fiə fi liəki i dzaka ki mi wə, si bəkəli kə mi. Akɔ num fiə fi bukuki bukuni i dzaka ki mi wə, fikɔ i bəkəli wi.”

¹² Bwa bə Jisəs bə mbanj dza dzə dzaka i wi a, “Wə kiəki lə a Bəfalasi si wəkɔ gia yə wə si dzakaki ayaka yi lɔ bɔ a?”

¹³ Jisəs chukuli i bɔ a, “Na winainj kpəin wə Ba wunj wə wi kɔ i bein nɪ ka yə dəkə bə bi baa lə wi.

¹⁴ Mbein dāli kôm bə bɔ, bɔ kɔ bimbəkə bi chusiki dzəh i bəni. Kimfəkə ka chusiki dzəh i kidəkə, bɔ bəchi nɪ tsə gbɔyi i fəɲ mə.”

¹⁵ Bitə dzaka i Jisəs a, “Fūku bāinjsi i buku gia yə ndi wələ dzakaki.”

¹⁶ Jisəs bikə a, “Yaka mbein tə wəkəki kiəki kə gia a?

¹⁷ Mbein kiəki kə a biəin bichi biə bi liəki i dzaka ki mi wə bi shi i tɔɔ wi wə bi si fiəni buku bukuni a?

¹⁸ Ayakalə, fieɲ fiə fi bukuki i dzaka ki mi wə, fi nyəki dzəki num i wi shəm. Akɔ fieɲ fiə fi kɔ i bəkəliki mi.

¹⁹ Fi si nyə num i shəm mə, na ka mi kanjaki kinjwaka kichu, ka wi wəɔ mi, dzɔ kpə mi nabə nyum mi, təkəli, chwə, beenj nsaka wi ntəkə nabə i bəkəli yeli wi mi.

²⁰ Yələ kɔ gia yə yi kɔ i bəkəli mi. Ayakalə, i dzi maka bə wəkɔ kanj kəkə i bəkəli mi.”

*Minjkanja widəkɔ a num mi wi tumi jiə shəm
yi i Jisəs
(Mak 7:24-30)*

²¹ Jisəs ni dza fəin baka gwu ka tsə i kimbu ki Taya bəh ki Sidon wə.

²² Ayakadəin, yi dzə num a minjkanja widəkɔ i Kanan nɪ kələ fəin, wi nyə dzə yəin Jisəs, də i wi a, “O Bah, wainj Nkunj Debit, kwasi nshəin i mih. Wainj wunj wi kpanj kɔ chinda wi ɲkpeli widəkɔ njinjsiki wi na bəh nga.”

²³ Ayakalə, Jisəs wəkɔ, nəki dzaka kə gia yidəkɔ. Bwa bu bə mbanj kini dzə tsa wi dzaka a, “Dzāka a minjkanja wələ dzā nyə. Kôm wi biəlɪki bukumbein wi də nya ɲgəkə.”

²⁴ Jisəs chukuli a, “Bə nɪ faan mih num i bəni Isləe shəɲ bə bɔ kɔ ka shwán yə yi nyə ka njinji tsəki.”

²⁵ Ayakalə, min̄kpaŋa wiwə ka tum binyu i Jisəs nshin̄ dzaka a, “Bah, gām̄ti mih.”

²⁶ Jisəs chukuli i wi a, “Yi ndzən̄ki kə i dzo dzein̄ bi bwa i lə i biə.”

²⁷ Min̄kpaŋa wiwə dzaka a, “Akə ŋkən̄ Ba wun̄. Ayakalə, jəbi wə tikwili si dzi, biə si bən̄yi lə bin̄ka biə bi si gbəyi.”

²⁸ Jisəs ka chukuli i wi a, “O min̄kpaŋa wələ, mbum wa ləkəki lə. Ma yi num i wə asi wə kən̄ki.” A feiŋ wə wain̄ wiwə bən̄ih.

Jisəs saan̄ bəni bəanchuku bənaa

²⁹ Jisəs bi dza nyə feiŋ ka tsəki, tsə dan̄si i kəmsi tsə i kinchwə kimbun̄ ki Galili wə, ka yaka tsə i ŋkwun̄ bein̄, shinum feiŋ.

³⁰ Mban̄ wi bəni widuli ka juŋni dzo i wi kpən̄ lə maaa. Bədəkə n̄ dzəkə bəh bəni bə bə n̄ gbəkə nyaniki, bəh bə bə n̄ kan̄aki bəngəkə i gwu wə, bəh bə bə n̄ kə bimfəkə, bəh bə bə n̄ kə binchini, bəh bə jwēin̄ bədəkə bəduli. Si bə n̄ dzəkə bəh bə yakadəin̄, nəs̄i i wi nshin̄ wi chuku bə.

³¹ Mban̄ wiwə ka num bəh ŋkan̄yi si bə n̄ yein̄ki binchini dzaka, bəni bə bə n̄ kan̄aki bəngəkə i gwu wə bən̄ih, bəngbə nyani nyani tə chən̄, bimfəkə yein̄ di. Bə tum bikum bi Nyə wi bəni bə Islae.

(Mak 8:1-10)

³² Jisəs ka bən̄ bwa bu bə mban̄ bə dzaka i bə a, “Mih kwasiki lə nshēin̄ i mban̄ wələ, kəm bə num bəh mih i kan̄ yitali wə, fiēŋ fiə bə kə i dzi kəbi. Mih kən̄ki kə i bee bə, a bə tsəkə bəh dzən̄, kəm bə kələ i tsə gbəyi kəm dzən̄ i dzəh.”

³³ Bwa bu bə mban̄ bikə i wi a, “Buku ki dzəkə fain̄ biēin̄ bidzini i fa chwa biə buku kə i saan̄ ŋkain̄ni wi mban̄ wi bəni bələ yein̄ a?”

³⁴ Jisəs bikə i bə a, “Mbein̄ kan̄aki chəkə yi bləd yi main̄?” Bə chukuli a, “Yi kə nanitan̄ bəh mibwəkən̄i midəkə twəsi.”

³⁵ Jisəs ka dzaka a mban̄ wi bəni bəwə nūmyi i kuku.

³⁶ Bə numyi, wi dzo chəkə yi bləd yə nanitan̄ bəh bwəkə yə, nya kiyən̄ni i Nyə, ka gbeyi nya i bwa bu bə mban̄, bə gaa i bəni bəwə.

³⁷ Mi wichi dzi fwuli. Bə ka juŋni bin̄ka biə bi n̄ bəsi, bi jikə káh nanitan̄.

³⁸ Bəni bə bə n̄ dzi, a n̄ kə bənyuku bəanchuku bənaa, na ka bə faaki bəkan̄a bəh bwa.

³⁹ Wi ka bee mban̄ wiwə bə kwə. Wi liə i ŋgwuki mə tsə i kimbu ki Magadan wə.

16

Bəni bədəkə ka nən̄ki a Jisəs fə gia yi kan̄yini (Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Bəfalasi bəh Bəsadusi n̄ dza dzə i Jisəs, i məmsi wi, ka dzakaki a wi fə gia yə yi chusiki ŋga biə bi nyə i bein̄.

² Jisəs dzaka i bə a, “Jəbi wə asi num i fiŋbi bəli bəkə, mbein̄ ka dzakaki a, ‘Bin̄ ni buku ndzən̄ lə’, kəm mbein̄ si yein̄ bəli bəkə.”

³ Ayaka jəbi wə asi num kinchən̄əchən̄ə bəli bəkə num bikwu ban̄, mbein̄ ka dzakaki a, ‘Dzan̄ yi fiəkə yiləkəli ni numki lə dain̄’, kəm mbein̄ si yein̄ si bəli bəkəki num bikwu ban̄. Mbein̄ kiəkə i tsein̄ bəli i kiə si bin̄ ni num, ayakalə akə kəm nə la mbein̄ kiəkə kə bəanchəsi bə bə chusiki gia yə yi numki i jəbi wi liə wə a?

⁴ Ŋgəkə wichu wə wi bee Nyə ka fiəni chu aka min̄kpaŋa wi təkəlini, nən̄ki gia yə yi chusiki ŋga biə bi nyə bein̄. Mih ni chusi kə gia yidəkə i ŋgəkə wələ a kəbi a yi mi wi ntum wi Nyə Jəna.” Si wi dzaka yakadəin̄ ka bee bə, dza nyə.

Jisəs tafi bwa bu a bə təkniiki kəm nən̄i ki Bəfalasi bəh ki Bəsadusi (Mak 8:14-21)

⁵ Jəbi wə bwa bə mban̄ bə Jisəs n̄ dan̄ buku i kiwun̄ kəyaka wə ka kwaka a bə si dali i dzo bləd.

⁶ Jisəs ka bi dza dzaka i bə a, “Mbein̄ təkniiki chu dzo jəbi kəm bəh dzən̄ yi Bəfalasi bəh yi Bəsadusi.”

⁷ Bwa bu bə mban̄ yisi i dzakaki a bə bə kəm gia yiwə, dzakayi a, “Wi dzakaki gia yi dzən̄ yələ lə kəm bukumbein̄ si ka dzə dəkə bəh bləd.”

⁸ Jisəs klə gia yə bə dzakaki kəm yi ka dzaka a, “O bə bəni bə kimbun̄ ki twəsi bələ! Kəm nə mbein̄ dzakaki a mbein̄ mbein̄ kəm a mbein̄ kan̄aki kə bləd a?”

⁹ Mbein̄ kein̄ki ki yein̄ kə gia a? Mbein̄ yin̄tiki kə chəkə yi bləd yite yə bəni bəanchuku bəte ni dzi a? Bin̄ka biə mbein̄ ni juŋni a ni kə káh yimain̄ a?

¹⁰ Mbein̄ chu yin̄tiki kə tə chəkə yi bləd nanitan̄ yə bəni bəanchuku bənaa si dzi a?

Mbein si junni binja biə bi buku káh yimain a?

¹¹ A fə nə mbein si ka kiə dəkə a mih si dzakaki kə kəm bləd a? Mih chu dzakaki i mbein a mbein dzôki jobi kəm bə dzəŋ yi Bəfalasi bəh yi Bəsadusi.”

¹² Si wi dzaka yakadəin bə ka kiə a wi si dzakaki kə a bə dzə jobi kəm dzəŋ yə bə si fuŋni i bləd wə, a wi si dzakaki kəm nlani wi Bəfalasi bəh wi Bəsadusi.

Bita fuku bainji a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nĩ kaka
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Jobi wə Jisəs nĩ tsə buku i kimbu ki tumi ki Kaysalia Filibi, ka dza bikə i bwa bu bə mban a, “Bəni dzakaki a mi wə yeli wi kə Wainji akə ndə a?”

¹⁴ Bə chukuli i wi a, “Bəni bədəkə dzakaki a wə kə Jən Njulibəkə, bədəkə a Elaja, ayaka bədəkə dzakaki a wə kə Jelimia yuwidəkə a wə kə mi wi ntum wi Nyə widəkə.”

¹⁵ Wi bikə i bə a, “Mbein dzakaki yimbein a mih kə ndə a?”

¹⁶ Samən Bita chukuli a, “Wə kə Kimbwili wə Nyə nĩ kaka, wə Wainji Nyə, Nyə wə wi kanjaki nəni.”

¹⁷ Jisəs chukuli i wi a, “Samən wainji Jəna, ndzəŋni bimum kə i wə, kəm gia yələ ka fuku dəkə mi wiwəm i wə, a fuku Ba wun wə wi kə bein i wə.

¹⁸ Mih fukuki i wə a wə kə Bita,* a num i biana wələ wə mih bi maaki kijunni kəŋŋ ki bəni bə bumni yein. Ayaka nga bi kpi bi ma gaka kijunni kiwə.

¹⁹ Mih ni nya lə bin'weli bi njun bi bein i wə. Gia yə wə ni kaja i fa kuku, yaka kə bə kaja lə i bein. Gia yə wə ni shwa i fa kuku, yaka kə bə shwa lə i bein.”

²⁰ Si Jisəs dzaka yakadəin, ka lansi kin i bwa bu bə mban a kiə bə ki məm kə i fuku yi i mi a ngain kə Kimbwili wə Nyə nĩ kaka.

Jisəs fuku kəm nkainji wi kpi wə wi bi kpi
(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ I yisi i jobi wiwə wə, Jisəs ka yisi i chusiki i bwa bu bə mban a ngain kanjaki i tsə i Jelusalem. Ngain tsə yein bəŋgəkə bəduli i kan yi bəni bə bə sakaki tumi bəh bəti mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki

bəŋchi bə Nyə. Bə ni wə lə ngain, i buku i kan yitali wə ma ngain bi fiəni dza i kpi wə.

²² Bita ka dzə wi, bə wi baka gwu. Wi ka yisi i yəliki i wi, i gia yiwə wə, wi dzaka a, “Bah, Nyə bəŋ dzəh yiwə. Gia yələ bi məm kə i nūm bəh wə.”

²³ Jisəs fiəni gwu dzaka i Bita a, “Fiəni mih chein Satan! Wə yeinŋi gia ka mi wiwəm. Wə yeinŋi kə si Nyə yeinŋi.”

²⁴ Si Jisəs dzaka yakadəin, ka dzaka i bwa bu bə mban a, “Mi wə wi nənŋi i num mi wun wi mban, wi kanjaki i nēin gwu yi, i gīn kintasi ki i bīəliki mih.

²⁵ Mbein kləki a mi wə wi təkni bəh nəni ki a wi ma laksi wi bi laksi lə. Ayakalə, mi wə wi laksi nəni ki kəm bə mih bi kwatiki lə nəni.

²⁶ Bə ka junni mbi wələ wichi, nya i mi, a wi dzi, wi num i laksi nəni ki, ma mbee wiwə bi numki na nə? Ma a, akə na finə mi kə i tēin fwu wi yein na?

²⁷ Mbein klə a mi wə yeli wi kə Wainji bi dzəki bəh bəchinda bu i mbum bi Ba wi wə, wi ka bi gəm mi wichi i nəm wə wi fə.

²⁸ Mih fukuki nkəŋ i mbein a, bəni bədəkə kələ fa bə kəbi i bi musi kpi maka bə yein mi wə yeli wi kə Wainji si wi dzəki bəh njun bi.”

17

Jisəs chusi mbum bi biə wi nĩ kanjaki i bein
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Asi kan nĩ tsə yisə, Jisəs dzə Bita bəh Jəm bəh Jən wainji Jəm bəh bə yaka i njkun wi dəŋ widəkə bein, ka numki fein a bə bə.

² Bə dzaka a bə tsein, yein num kimbwəsi ki kwuni i bə nshin, shi bi bain nwayi aka wəŋ, bəmbun bu fuku tə mwayi alə mwanmwanmwan.

³ Yi dzə num a Muses bəh Elaja təkəli tumbuku i bə nshin, ka dzakaki bə bəh Jisəs.

⁴ Bita dza təkəli dzaka i Jisəs a, “Bah, yi si ndzəŋki lə a bukumbein numki fa. Wə kabə kəŋ ma mih ni maa bitan bitali, kidəkə numki nka, kidəkə num ki Muses, kidəkə num ki Elaja.”

⁵ Asi wi nĩ keinŋi wi dzaka, yi dzə num a bikwu bi fuku lə buuu nyə dzə ban bə, ja ka dzaka i bikwu biwə kintəŋ a, “Wələ kə

* 16:18 Yeli wələ a Bita kə a, “Təh”.

Waiŋ wuŋ wi shəm. Mih kə bəh kinsanji nalə kəm wi. Mbein wəkəki num i wi.”

⁶ Jobi wə bwa bu bə mban wəkə ja yiwo ndzan kwa bə, bə gbəyi bəh bishi i kuku.

⁷ Ayakalə, Jisəs tsə ka kəm bə ka dzaka a, “Mbein dzāyi bein. Kiə mbein ki lwā kə.”

⁸ Jobi wə bə nī dzasi dzəkəh yibə i bein na chu yein mi widəkə fein a kəbi a Jisəs shəŋ.

⁹ Si bə nī nyə i ŋkwuŋ wiwə bein ka shiki dzəki, Jisəs kin i bə a, “Kiə mbein ki fūku kə gia yə dzəkəh yimbein si yein i mi, maka mi wə yeli wi kə Waiŋmi dza i kpi wə.”

¹⁰ Bwa bu bə mban bikə i wi a, “Akə kəm nə wə bəni bə bə laniki bənchi dzakaki a Elaja kanaki i bi yisi dzə i Kimbwili wə Nyə nī kaka a?”

¹¹ Jisəs chukuli a, “Akə ŋkəŋ, Elaja kanaki i bi yisi dzə i kein si gia yichi.

¹² Ayakalə, mih fukuki i mbein a Elaja dzə lə, ayaka bə nəkə kiə kə wi, bə fə bəh wi asi bə kənki. Yi kə a lin asi mi wə yeli wi kə Waiŋmi bi yein ki ŋgəkə i bə kan.”

¹³ Si wi dzaka yakadəin, bwa bu bə mban ka kiə a wi dzakaki kəm Jən Njulibəkə.

Jisəs chuku waiŋ widəkə wi nī gbəki bəh kingbə

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Jobi wə Jisəs bəh bwa bu bə mban shi dzə i di biə mban wi bəni nī kə. Mi widəkə dza dzə tum binyu i Jisəs nshin, ka dzaka i wi a,

¹⁵ “Bah, kwāsi nshəin i waiŋ wuŋ wi nyukuni wələ. Wi gwein ki bəh jwein yi kingbə, wi wəkə ŋgəkə na bəh ŋga. Wi si fə wi dza gbə i fitəŋ, jobi widəkə wi dza gbə i mwi mə.

¹⁶ Mih si dzə bəh wi i bwa ba bə mban bə məmsi wəkə mən i chuku wi.”

¹⁷ Jisəs dzaka a, “Ɔə! Ngəkə wi kilələ wələ, wi ka jiə dəkə shəm i Nyə. Mih bi numki bəh mbein i tsə buku dəin na? Mih ni kanə shəm bəh mbein i tsə buku dəin na? Mbein dzə nyā waiŋ wiwə i mih fa.”

¹⁸ Bə dzə bəh wi, Jisəs kany i chinda wi ŋkpeli wə wi nī kə i waiŋ wiwə mə wi buku, wi ka bənih akisəkə.

¹⁹ Bwa bə Jisəs bə mban dza tsə i wi i jum wə jum wə, bikə i wi a, “Akə kəm nə wə buku si məmsi wəkə mən i bwili chinda wi ŋkpeli wiwə a?”

²⁰ Wi chukuli i bə a, “Akə kəm kimbun kimbəin kə kinchin. Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, asi kə a mbein kanaki kimbun ki seini aka mintam* mi ntətə, ma mbein kələ i dzaka i ŋkwuŋ wələ a wi muku fa wi tsə num fi, ma wi ni muku, gia yidəkə ma ni numki yə yi kə i gaka mbein.

²¹ [Ayakalə, ŋkaini wi chinda wi ŋkpeli wələ kəkə i buku i mi wə a kəbi a i ntsa wə bəh mbam wi dzaka.] ”†

Jisəs chu dzaka kəm ŋkaini wi kpi yə wi bi kpi

(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²² Si Jisəs bəh bwa bu bə mban nī junni i Galili, wi dzaka i bə a, “Mi wə yeli wi kə Waiŋmi bə kanaki i nya wi i kan yi bəni wə,

²³ bə ni wə wi, i kan yitali wə, wi ni fiəni dza i kpi wə.” Si bə wəkə yakadəin, gwu bəhyi bə nalə.

Kəm kpə wi ləni kinwakti i jun yi fəni yi gia mə

²⁴ Jisəs bəh bwa bu bə mban nī tsə buku i Kafanaum, bəni bə bə nī kwaki kinwakti ki jun yi fəni yi gia dzə yein Bitə ka bikə i wi a, “Mi wimbəin wi Lanini si lə alə kpə‡ wi kinwakti i jun yi fəni yi gia wə a?” ²⁵ Wi bum a, “Aan.” Jobi wə Bitə nī kwə, Jisəs yisi jiə gia yiwo i kuku, bikə i wi a, “Samən, wə yein ki n'ya a nə? Bəŋkuŋ bə fa kuku si kwa binwakti bəh mintsuti num i bə ndə a? Bə si dzə num i bwa bəbə ma, i bəni bədzəni a?”

²⁶ Bitə chukuli a, “Bə si dzə num i bəni bədzəni.” Jisəs dzaka i wi a, “Yaka kə a bwa bəbə kanaki kə i ləkə.

²⁷ Ayakalə, i fə a buku wə ma nəŋni shəm yi bəni bələ, tsə lə ŋgələ i kinchwə kimbun wə, bwəkə yə wə yisi kwa, yāsi dzaka kiwə wə ni yein dzəkəh wi kpə yein wə dzə wi ma wə tsə nyā i bə i lə kinwakti ki buku wə yein.”

* **17:20** Mintam mələ kə i já yi Nkali wə a, “mustard”. † **17:21** Binwakti bikpu bidəkə biə bə nī yisi nyaka gia yi Nyə yein kanaki kə di biələ. ‡ **17:24** Kpə wələ nī kə ka kinja ki ŋgəm wi nəm wi mi i chəkə wə.

18

Mi wə wi kə mi wimbun i kintəən ki ŋkun bi bein wə

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ A jəbi wiwə wə, bwa bə Jisəs bə mban dzə bikə i wi a, “Mi wə wi kə mi wimbun tsə bəni bəchi i ŋkun bi bein wə akə winain a?”

² Jisəs ka bəən wain wi nchin təm i bə kintəən,

³ ka dzaka a, “Mih fukuki ŋkən i mbein a, mbein ka baan i kwuni i numki ka bwa bəchin bəchin, yaka kə a mbein bi lansi liə kə i ŋkun bi bein wə.

⁴ Na ndə wə wi shishi gwu yi i kuku i numki ka wain winchin wələ, wəməka mi kə mi wimbun i kintəən ki ŋkun bi bein wə.

⁵ Mi ka dzə wain winchin ka wələ i yeli wun wə, wi dzə num mih.”

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Yi kə a, “Na ndə wə wi fə a wain wimu i mban wi bwa bə bə bə kintəən bə jia shəm yibə i mih fə chu, ma yi ndzənki a bə shu shən si nəkə wimbun i məkə ki wəməka mi wə, bə chini shi wi i kinchwə kimbun wə.

⁷ Ngəkə wimbun kə i bəni bə mbi wələ wə. Kəm gia yə yi taənki bəni bə fə chu bi lansi baan kə i dzə, ayakalə, ngəkə wimbun i mi wə wi bi dzəkə bəh gia yiwə.

⁸ Yi kabə num a tsein ya nabə gbu wa kabə fəki a wə fə chu, wə tain tsein yiwə nabə gbu wiwə wə lətəkə. Yi ndzənki a wə liə i nən kə ki bi tsə kaa kə bəh kinchumni ki tsein nabə kinchumni ki gbu, tsə a wə kanjaki tsəin yichi nabə gvu yichi yi num i dzə lə wə i gbuku wə wi bi tsə nyumi kə.

⁹ Yi kabə num a dzəkəh wa kabə fəki a wə fə chu, wə kəmbwili lətəkə. Yi ndzənki a wə bi liə i nən kə ki bi tsə kaa kə bəh dzəkəh wimu, tsə a wə kanjaki dzəkəh yichi, yi num i bi lə wə i gbuku wimbun mə.”

Ndi kəm shwan yi lakani

(Luk 15:3-7)

¹⁰ “Mbein təkni, kiə mbein ki tsisiki wain widəkə i bwa bəchin bə bə wə. Mih fukuki i mbein a, i bein bəchinda bə Nyə bə bə təkni bəh bə, bə shi kə jəbi wichi i Ba wun nshin wə wi kə i bein.

¹¹ [A mi wə yeli wi kə Wainmi nī dzə i bwili bəni bə bə kə bə laka lə.]*

¹² Mbein kwakaki a nə? A mi kabə kanja shwán gbi, yimu laka yəin kintəən, wi ma ni yisi bee yə mban bwukə ntsə bwukə i ŋkwun wə, i tsə yisi nən shwan yimu yə yi si laka a?

¹³ Mih fukuki ŋkən i mbein a, wi ka ni nən yəin yi, ma wi ni lan ki kəm shwan yiwə yimu, tsə yə mban bwukə ntsə bwukə yi si ka laka dəkə.

¹⁴ Yi kə a lin tə si Ba wimbəin wə wi kə i bein kənki kə a mi wimu i mban wi bwa bə nchin bə bə laka.

Si mi kə i keinsi gia bəh wainnih

¹⁵ Wainnah ka fə gia yichu i wə, tsə yəin wi wə fuku ngəkə wiwə i wi a mbein wi bəfa. Wi ka wəkə gia yə wə dzaka, yi numki a wə fiəni kwati lə wainnah.

¹⁶ A kabə num a wi kənki kə i wəkəli gia yə wə dzakaki, wə dzə mi wimu yuwidəkə bəfa mbein bə fiəni tsə i wi, ka ndzaka wiwə wichi ni kwati bəni bəfa yuwidəkə bətali bə bə beənki nsaka wiwə.

¹⁷ Wi ka tsə nən i wəkəli gia yə bə dzakaki, wə dzə tsə bəh wi i kijunni ki bəni bə bumni wə. Wi ka nən i wəkəli na i kijunni ki bəni bə bumni wə, wə dzə wi ka mi wə wi kiəki kə Nyə yudəkə na ka mi wə wi kwaki kinwakti.

¹⁸ Mih fukuki ŋkən i mbein a Gia yə mbein ni kanja i fa kuku, yaka kə bə kanja lə i bein. Gia yə mbein ni shwa i fa kuku, yaka kə bə shwa lə i bein.

¹⁹ Mih chu fukuki ŋkən i mbein a, bəni bəfa i mbein kintəən ka bum i gia wə fa kuku, nywa i ntsa wə, Ba wun wə wi kə i bein ni fə gia yiwə i bə.

²⁰ Mbein kiəki a di biə bəni bəfa yudəkə bətali ka junni i yeli wun wə, yaka mih kələ i bə kintəən.”

Ndi kəm mi wi fwa wə wi ni kwasiki kə nshəin

²¹ Bitə ka kəmsi i Jisəs wə bikə i wi a, “Bah, akə kinjani kimain wainnih wun kə i fə chu i mih a mih dālinyaki wi a? Yi kələ i tsə buku na kinjani nanitan a?”

* **18:11** A binwakti bikpu bədəkə biə bə nī yisi nyaka gia yi Nyə yəin kanjaki kinjaka kələ.

²² Jisəs chukuli i wi a, “Mih kəkə i dzaka i wə a, akə a kinƙani nanitanj shənj. Akə numki mbanjanitanj kinƙani nanitanj.

²³ Akə fiɛnj fiə bə kə i fəkəli ɲkun bi beinj bəh ɲkun widəkə wə wi nɪ nənki i sisi gia yi kpə bəh bəni bu bə nəm kəm kpə wə wi nɪ kə i bə kanj.

²⁴ Asi wi nɪ yisi i tseinjki, bə dzə bəh mi widəkə wi kanja fwa yi biba bi kpə bəenchuku jwəfi.

²⁵ Asi wi nɪ kəkə i gəm, ɲkun wiwə ka dzaka a, bə dzə wi bəh kpə wi bəh bwa bu i tasi bəh bieinj bi bichi bə tənɲi, bə dzə bəh kpə wiwə i gəm fwa yi yeinj.

²⁶ Si ɲkun dzaka yakadəinj, mi wiwə gbə i wi nshinj kwun kanj i wi ka dzaka a, ‘Bah, kanja shəm bəh mih, mih ni gəm lə bieinj bichi.’

²⁷ Nshəinj fə a tikwili wiwə bee wi ka dali fwa yiwə.

²⁸ Ayakalə, si mi wələ mwi nɪ buku ka tsaki, banji bəh mi wə bəh bə nəmki i ɲkun, mi wiwə kanja wi bəh fwa kiba ki kpə kimu.† Wi ka kanja wi i kindən wə dzaka i wi a, ‘Gəm fwa ya.’

²⁹ Mi wi nəm wiwə ka gbə tə i wi nshinj, ka tsaki wi dzaka a, ‘Kanja shəm bəh mih, mih ni gəm lə wə.’

³⁰ Ayaka wi nənɲma, dzə wi tsə fah i junj yi nsən mə a wi numki feinj i tsə buku i jəbi wə wi bi gəmki fwa yiwə.

³¹ Bəni bədəkə bə bəh bə nɪ nəmki ka yeinj gia yə yi num, yi nya bə bəh ɲgəkə nalə. Bə ka tsə fuku gia yichi yə yi si num i ɲkun.

³² ɲkun bəən wi wi dzə, wi dzaka i wi a, ‘Wə kə mi wi nəm wichu. Mih si dalinya fwa ya yichi kəm wə si kwun kanj i mih.

³³ Wə si kəkə i bən kwasi tə nshəinj i mi wə mbeinj bə nəmki asi mih si kwasi tə i wə a?’

³⁴ ɲkun bəksi shəm, ka nya wi a bə tsə fāh i junj yi nsən mə bə chəbsiki wi, i tsə bəku jəbi wə wi bi gəmki fwa yi yichi.

³⁵ Ayakadəinj, yi kə a linj asi Ba wun wə wi kə i beinj bi fə tə bəh mi wimu wimu i mbeinj kintəən, jəbi wə mi ka dalinya gia yichu yə wainɲih wi fə i wi bəh shəm yi yichi.”

19

Nlani kəm i kənj minjƙpanja
(Mak 10:1-12)

¹ Jəbi wə Jisəs nɪ kaasi ndzaka wələ, wi nyə i kimbu ki tumi ki Galili wə, ka tsə i ki Judea wə, i kiwun ki Bəkə yi Jədan wə.

² Si wi tsə, mbanj wi bəni wimbum kwu i wi cheinj, wi chuku bə bəchi bə bə nɪ gweinjki feinj.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

³ Bəfalasi dza dzə i wi i məmsi wi, ka bikə i wi a, “Nchi bumki lə a mi kələ i kənj kpə wi na i yi nainj gia wə a?”

⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mbeinj ka num fa dəkə gia yə bə nyaka a, ‘I kin'yisi wə mi wə wi nɪ maa bəni nɪ maa bə num minyuku bəh minjƙpanja’ a?”

⁵ Wi nɪ maa yaka ka dzaka a, ‘Akə kəm yələ minyuku kanjaki i bee ba wi bəh nih wi i chinɲi bəh kpə wi, ma bə bəfa bi fiəni num i mi wimu.’

⁶ Ayakadəinj, bə chu mən bəni bəfa, bə kə i mi wimu. Yaka yi kə a, fiɛnj fiə Nyə kə wi chinɲi lə, kiə mi ki məm kə i gāli.”

⁷ Bəni bəwə ka bikə i Jisəs a, “Akə kəm nə wə Muses nɪ dzaka a mi kələ i nyāka kinwakti i nyā i kpə wi ki chusi a ɲgainj bee wi, ka wi bee wi a?”

⁸ Jisəs chukuli a, “A nɪ kə kəm kifwu kimbeinj kiləkəli ki nɪ fə ka Muses bee a mi kələ i kənj kpə wi. Ayakalə, a kəkə dəkə yakadəinj si yi nɪ kə i kin'yisi wə.

⁹ Mih fukuki i mbeinj a, mi wə wi bee kpə wi ka dzə widəkə, a kəbi a minjƙpanja wiwə təkəliki lə i binj, ma yi numki a wi fə chu i nə bəh minjƙpanja widəkə.”

¹⁰ Bwa bə Jisəs bə mbanj wəkə yi yakadəinj ka dzaka i wi a, “A kabə num si gia yiwə kə yaka kəm minyuku bəh minjƙpanja, yi ndzənki a mi baan mfih yaka maka wi liə i ndzə minjƙpanja wə.”

¹¹ Jisəs dzaka i bə a, “A kəkə dəkə mi wichi wə wi kə i bum gia yələ. Akə a bum a bəni bə Nyə kə wi fə a bə bum.

¹² Mbeinj kɪəki a bəni bədəkə kələ, gwu yibə dza kə, num ayaka si bə nɪ bwə bə. Ayaka bədəkə kə yaka num a fə bəni bəh kanj a bə numki yakadəinj. Bədəkə num fibə yaka num a fə bə gwu yibə a bə numki

† 18:28 Kiba kikpə kələ kə i já yi Glik wə kə ka bədanali gbi wə.

yakadain kəm nkun bi bein. Mi wə wi kə i bum yələ wi bəm.”

Jisəs jiə kimbain si i bwa banchin banchin wə

¹³ Bəni dza ka dzaki bəh bwa bəbə i Jisəs a wi jlaki kan i bə fun, bəh i tsā i bə wə, ayaka bwa bu bə mban yisi i yəliki i bəni bəwə.

¹⁴ Jisəs dzaka mfih a, “Mbein bēe ma bwa banchin dzaki i mih wə. Kiə mbein ki chī kə bə, kəm nkun bi bein kə num i bəni ka bələ.”

¹⁵ Si wi dzaka yakadain, ka jiə kan yi i bə wə ka dza nyə.

*Jisəs bəh mi wimbun
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)*

¹⁶ Yi num a, mi widəko nī dza dzə i Jisəs, ka bikə i wi a, “Mi wi Lanini, gia yindzəni yə mih kanaki i fə ka mih kanə nəni kə ki bi tsə kaa kə kə na nə a?”

¹⁷ Jisəs ka bikə i wi a, “Wə bikəki num i mih gia yə yi ndzənki kəm nə? Mi wi ndzəni kə shən a wimu. Wə kabə nən i liə i nən kə ki bi tsə kaa kə, wə ka jlaki banchi bə Nyə.”

¹⁸ Mi wiwə bikə i Jisəs a, “Banchi bə Nyə kə bəna in a?” Jisəs ka chukuli a, “Kiə wə ki wə kə mi, kiə wə ki nē kə bəh kpə mi, kiə wə ki chwə kə, kiə wə ki bēen kə nsaka wi ntəkə,

¹⁹ Wə kəksiki ba wa bəh nih wa, bəh a, wə kənki mi wə wi kə kəmsi i wə kpən asi wə kənki gwu ya.”

²⁰ Sumi yiwə ka dzaka i wi a, “Banchi bələ bəchi kə num mih ni jlaki lə. A chu baan finə a?”

²¹ Jisəs chukuli i wi a, “Wə kabə nənki i num mi wə wi ndzənki wi bwili fwu, wə tən ni biēn biə wə kanaki, wə gāa kpə wiwə i bə kifuu, wə bi ka kwati kiba num i bein. Wə ka fə yakadain wə dzə ka biəliki mih.”

²² Sumi yiwə wəko yakadain, ka dza ka tsaki num a nshein nshein, kəm wi nī kanaki lə mbum nalə.

²³ Jisəs ka dzaka i bwa bu bə mban a, “Mih fukuki nkən i mbein a yi bi ləkə lə i mi wimbun i liə i nkun bi bein wə.

* **19:24** Kikum kələ kə bə bənki i ja yi nkali wə a, “camel”. a num kpə wə bə nī shiki gəmki mi yein i nəm wi i chəkə wə.

²⁴ Mih chu fukuki i mbein a, yi bəniki alə i kikum* i liə i dzənə yi nsala wə tsə si mi wimbun kə i liə i nkun bi Nyə wə.”

²⁵ Bwa bə Jisəs bə mban wəko yi yakadain, ndzaka wiwə fumsi bə nalə. Bə bikə i wi a, “Yi kabə num yakadain, ma ndə bi lansi bəin a?”

²⁶ Jisəs tsein bə lə, ka dzaka i bə a, “I mi wiwəm, yələ ləkəki alə. Ayakalə, i Nyə gia yidəko kəkə yə yi ləkəki i wi.”

²⁷ Bitə dzaka i wi a, “Tsein, buku bee bēin bichi ka biəliki wə. Buku bi kwatiki nə?”

²⁸ Jisəs dzaka i bə a, “Mih fukuki nkən i mbein a jobi wə mi wə yeli wi kə Wainmi bi numki i kingbəkə kimbun wə i tumi kimfian wə, mbein bələ mbein si biəli mih, bi num lə tə i bingbəkə wə jwəfi ntə bəfa i sakaki chwənbijun bi Isləe biə jwəfi ntə bəfa.

²⁹ Mi wichi wə wi bee jun yi, nabə bwa bə nih wi, nabə jēmi yi, nabə ba wi, bəh nih wi, nabə bwa bu, nabə kikhə ki, a wi bee kəm mih, bi kwati lə bəni bəh bēin kinjani gbi tsə si wi nī kanaki. Wi bi kwati tə nən kə ki bi tsə kaa kə.

³⁰ Ayakalə, bəni bəduli bə bə kə i ninshin i liə bi numki num i jum wə, bəduli bə bə kə i jum wə i liə bi numki num i ninshin.”

20

Ndi kəm mi wə wi nī dzə jiə bəni bə nəm i khə

¹ Jisəs chu dzaka a, “Nkun bi bein kə aka tikwili widəko wi nī buku dza kinchənəchənə tsə i dzə bəni bə nəm i jiə i wi khə.

² Si wi nī tsə yein bə, ayaka bəh bə ka kein si a wi nī gəm bə nchuku nchuku i chəkə wə.* Wi ka faan bə, bə tsə ka nəmki i wi khə.

³ Ayaka jobi dzə num ka mbiənə bwukə, wi buku tsə yein bəni bədəkə bə numyi i bein i shibein a kilələ.

⁴ Wi dzaka i bə a, ‘Mbein tsə tə mbein nōmki i mih khə, mih ni gəm mbein bəh fiēn fiə fi kpein niki.’ Ayakadain, bə ka tsə.

⁵ Wi chu buku tsə ka nshichun, ka chu buku ka mbiənə mitali dzə a bəni bə nəm.

* **20:2** Nchuku wələ i ja yi Glik wə kə “denarius” wimu,

⁶ Ayaka a num ka mbiəŋə mite wə i fiʒəbi, wi chu buku tsə yeiŋ bəni bədəkə bə numyi. Wi bikə i bə a, ‘Akə kəm nə mbeiŋ numyi fa beŋ chəkə bichili a kilələ lə a?’

⁷ Bə chukuli a, ‘Akə kəm mi ka dzə dəkə buku i nəm wə.’ Wi ka dzaka i bə a, ‘Mbeiŋ bəŋ tsə nəmki la i mih khə.’

⁸ A dzə num i fiʒəbi, tii khə wiwə ka dzə dzaka i fwu wi bəni bu bə nəm a, wi bəŋ bəni bə nəm wi gəm bə, wi yisi bəh bəni bə bə si dzə i jum wə, i tsə kāsasi bəh bə bə si dzə i ninshiŋ.

⁹ Wi ka yisi i gəmki. Bəni bə bə nī dzə i nəm wə i mbiəŋə mite wə wi gəm bə nchuku nchuku.

¹⁰ Ayaka bəni bə bə nī yisi dzə i nəm wə nī dzə ka kwakaki a bə ni gəm lə bə tsə bədəkə bə. Ayakalə, bə gəm bə tə a nchuku nchuku.

¹¹ Bə dzə ngəm wibə yisi i shwiŋyiki tikwili wiwə,

¹² dzaka a, ‘Bəni bələ wə si dzə i jum wə bə nəm shəŋ a mbiəŋə wimu wə, wə gəm buku bə a liŋ, num buku si shi fa, ka muki nəm i chəkə bichili wə wəŋ tweiŋ buku.’

¹³ Tii khə wiwə chukuli i widəkə i bə kintəŋ a, ‘Nseiŋ wuŋ, mih ka fə dəkə gia yichu yidəkə i wə. Buku wə si ka keiŋsi a wə ni fə nəm wələ i nchuku wimu a?’

¹⁴ Dzə ngəm wə, wə nyə. A kəŋ mih i gəm bəni bələ bə dzə i jum wə a liŋ asi mih gəm mbeiŋ.

¹⁵ Mih kaŋaki kə ŋga i fə gia yə mih kəŋki bəh fiəŋ fiə akə mfiŋ a? Ma kindəŋ finiki wə kəm mih banyiki kə kaŋ i bəni a?”

¹⁶ Si Jisəs dzaka yakadəŋ, ka gəksi a, “Akə asi bəni bə bə kə i jum wə i liə bi numki bə ninshiŋ, bə ninshiŋ num bə jum wə.”

Jisəs chu dzaka kəm ŋkaiŋni wi kpi yə wi ni kpi

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Asi Jisəs nī yakaki tsəki i Jelusalem, bəh bwa bu bə mbaŋ bə jwəfi ntsə bəfa num i dzəh, wi baka gwu bəh bə, ka dzaka i bə a,

¹⁸ “Mbeiŋ wəkəli, bukumbəŋ yakaki tsəki i Jelusalem, bə num i tsə nya mi wə yeli wi kə Waiŋmi i kaŋ yi bəti mfa gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki bəŋchi bə Nyə, ka bə saka wi, bə təiŋ nsaka a bə wəŋ wi,

¹⁹ bə ni nya wi i kaŋ yi bəni bə bə kəkə Bəju, bə sunu wi, bə tweiŋ wi bəh ŋgaŋa, ka bə baŋŋ wi i kintasi wə, a ni num i kaŋ yitali wə Nyə fiəni dzasi wi i kpi wə.”

Nih Jəŋ bəh Jəm nywa biŋgbəkə i bwa bu i Jisəs

(Mak 10:35-45)

²⁰ Ayaka nih bwa bə Sebide dza dzə yeiŋ Jisəs bəh bwa bu, tum binyu i wi nshiŋ i nywa fiəŋ fidəkə i wi.

²¹ Jisəs bikə i wi a, “Wə nəŋki nə?” Wi chukuli i wi a, “Kāka a, a bi numki i jəbi wə wə bi sakaki ŋkuŋ bia, ma bwa bəŋ bələ bəfa bi nūm kəmsi i wə kpəŋ, widəkə i tseiŋ ya yiləkəli wə, widəkə i yi kimiəkə wə.”

²² Jisəs chukuli i bwa bəwə a, “Mbeiŋ kiəki kə gia yə mbeiŋ bikəki. Mbeiŋ kələ i bi mu bwam wi ŋgəkə wə mih bi mu a?” Bə chukuli a, “Buku kələ i bi mu.”

²³ Wi dzaka i bə a, “Ŋkəŋ mbeiŋ bi mu lə bwam wuŋ. Ayakalə, i shinum i tseiŋ yin yiləkəli nabə i yi kimiəkə wə a kəkə mih i nya i mbeiŋ. Di biələ kə num i bəni bə Ba wuŋ kə num wi keiŋsi jiə lə i bə.”

²⁴ Jəbi wə kiŋka ki bwa bə mbaŋ bə Jisəs bə jwəfi nī wəkə kəm gia yiwə, shəm bəkə bə kəm bwa bəfa bəwə.

²⁵ Ayakalə, Jisəs bəŋ bə bəchi, ka dzaka i bə a, “Ntə mbeiŋ kiəki lə a bəni bə sakani bə bə kəkə Bəju si yaka num i bəni bəbə beŋ, bəni bəbə bəmbum chusi ŋga bibə num i bə beŋ a?”

²⁶ Yəmakə kaŋaki kə i numki yakadəŋ i mbeiŋ kintəŋ. Mi wə wi nəŋki i num mi wimbun i mbeiŋ kintəŋ wi kaŋaki i num wə wi nəmki num nəmni i mbeiŋ.

²⁷ Mi wə wi nəŋki i num mi wi ninshiŋ i mbeiŋ kintəŋ, wi kaŋaki i numki mfa i mbeiŋ.

²⁸ Yi kə a liŋ asi mi wə yeli wi kə Waiŋmi nī ka dzə dəkə a bə nəmki i wi. Wi nī dzə i nəmki i bəni, i nya nəni ki ka n'yeliŋ i yeliŋ bəni bəduli i kpi wə.”

Jisəs weli dzəkəh yi bimfəkə bifa
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Jisəs bəh bwa bu bə mbaŋ ni bukuki i Jəliku, mbaŋ wi bəni ka kwu i wi cheiŋ.

³⁰ Yi num a, bimfəkə bidəkə bifa a num bənyuku, bə bə nī shiki numki a dzəh kpəŋ, jəbi wə bə nī wəkə a Jisəs si tsə wə, bə ka

wamyiki dzakayi a, “Bah, Wainj Nkun Debit, kwâsi nsheinj i buku wə.”

³¹ Mbanj wi bəni ka kanyj bə, dzaka a bə bānj. Ayakalə, bə chu wam tsə a ninshinj, “Bah, Wainj Nkun Debit kwâsi nsheinj i buku wə.”

³² Jisəs ka num, bənj bə, bə dzə, wi bikə a, “Mbeinj nənki a mih fə nə i mbeinj?”

³³ Bə chukuli a, “Bah, fə ma dzəkəh yibuku weli.”

³⁴ Ayaka nsheinj kwa Jisəs, wi kəm dzəkəh yibə. Akisəkə bə ka yeinjki di, nyə ka biəliki Jisəs.

21

Jisəs liə i Jelusalem ka nkuj

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Jisəs bəh bwa bu bə mbanj nī kəmsiki tsəki i Jelusalem, bə tsə buku i kwili wi Betfajə wə i Nkwun wi Keinj yi Olif wə, wi ka faanj bwa bu bə mbanj bədəkə bəfa,

² dzaka i bə a, “Mbeinj tsə i kwili wi ninshinj wəyaka wə. Jobi wə mbeinj tsə, mbeinj ni yeinj nih njakas num bə shu bəh wainj wi, num wi num kəmsi i yi kpeinj, ma mbeinj shwāli dzə bəh yi i mih.

³ Mi widəkə ka bikə a mbeinj shwaki yi kəm nə, mbeinj chukuli a Bah kanaki lə nəm bəh yi, wi ni bee yi akisəkə mbeinj dzə dzə bəh yi.”

⁴ Gia yələ nī num i fə a yi dzə kpēinj asi mi wi ntum wi Nyə widəkə nī fukuki, dzaka a,

⁵ “Mi dzāka i kwili wi Sayənj a,* ‘Mbeinj tseinj, Nkun wimbēinj si wi dzəki i mbeinj.

Wi kə wi shishi gwu yi i kuku, yaka i njakas wə, a num wainj njakas, yi keinj yinchinj.’ ”

⁶ Bwa bə Jisəs bə mbanj ka tsə fə asi wi si dzaka.

⁷ Bə dzə dzə bəh njakas wiwə tasi bəh wainj, jiə bəmbun bəbə i yi beinj, Jisəs yaka num i yidəkə beinj ka tsəki.

⁸ Mbanj wi bəni bəduli ka təkəki tsəki bəmbun bəbə i dzəh, bədəkə fakayi cha yi keinj təkə.

⁹ Mbanj wə wi nī tsəki i Jisəs nshinj bəh bə bə nī biəliki wi i jum wə wili a, “Lilili,†

kinəkəksi kə i wainj Nkun Debit wə əəə! Ma kimbəinj si ki Nyə dzə i mi wə wi dzəki i yeli wi Bah wə əəə! Lilili, kinəkəksi kə i Nyə wi beinj wə əəə!”

¹⁰ Jisəs tsə buku i Jelusalem, kwili wiwə wichi nənji. Ayaka bəni ka kainyiki, bikəyi a, “Wələ kə ndə a?” ¹¹ Mbanj wə chukuli a, “Akə mi wi ntum wi Nyə wə Jisəs wə wi nyə i kwili wi Nasali wə i Galili.”

Jisəs kənj bəni bə bə nī fəki shi i jun yi fəni yi gia yi Nyə mə

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹² Jisəs nī tsə liə i təkə wi jun yi fəni yi gia yi Nyə mə, kənj bəni bəchi bə bə nī tanjiki bəh bə bə nī tanjiki biēinj, beənji bibanj biə bəni nī kwuniki kpə yeinj, bəh bingbəkə bi bəni bə bə nī tanjiki bibumi.

¹³ Wi nī kənjki yaka dzaka i bə a, “Yi kə bə nyaka i kinwakti wə, a Nyə dzakaki a, ‘Bə bi bənjki jun yinj a jun yi tsani.’ Mbeinj ka fiəni yi a yi chu taa wi bəji.”

¹⁴ Jisəs num i jun yi fəni yi gia mə, bimfəkə bəh bəngbə nyani ni dzəki i wi, wi chuku bə.

¹⁵ Ayakalə, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nī laniki bəchi bə Nyə ka yeinj gia yi kanyini yə wi nī fəki, bəh si bwa bənjinj bənjinj wiliki i jun yi fəni yi gia mə, dzakayi a, “Lilili, kinəkəksi kə i wainj Nkun Debit wə əəə,” bə ka bəksi lə təə.

¹⁶ Bə ka bikə i Jisəs a, “Wə wəkəki alə gia yə bwa bələ dzakaki a?” Wi chukuli i bə a, “Aanj, mih wəkəki lə. Yi kə a mbeinj ka num fa dəkə gia yə bə nī nyaka a, ‘Nyə kə wi fə kinəkəksi kindzənjni kə ki kə ki tsə bwili fwu a ki bukuki i dzaka ki bwa bənjinj bənjinj wə, bəh i dzaka ki bwa bə bə keinjki bə mah mbeinj a?’ ”

¹⁷ Jisəs ka dza nyə bee bə feinj ka buku nyə i kwili wiwə kintənj, ka tsə i di bi Betani wə, nə feinj.

Jisəs linj kpeinj wi findənj widəkə

(Mak 11:12-14,20-24)

¹⁸ A dzə num kinchwənjənjchwənjə, asi Jisəs nī fiəniki tsəki i kwili wi Jelusalem wə, dzənj wəə wi.

¹⁹ Wi yeinj kpeinj‡ widəkə wi num kəmsi i dzəh, num bə si dzi lə mintam miwə, wi ka

* **21:5** Sayənj kə yeli Jelusalem widəkə. † **21:9** Lilili wələ kə i já yi Glik wə a Həsanna. ‡ **21:19** Kpeinj wələ nī kə wə bə nī bənjki i já yi nkali wə a, “fig”.

tsə feiŋ, nəki yeiŋ kə fieŋ fidəkə i yeiŋ bein, wi yeiŋ a num a bidzeni i yeiŋ wə shəŋ. Ayaka wi ka liŋŋ kpeiŋ wiwə dzaka a, “Kiə mintam bi ma chu lansi wūm i wə wə!” Akisəkə, kpeiŋ wiwə ka kpiyi.

²⁰ Jobi wə bwa bə mban bə Jisəs yeiŋ yakadəin, dzaka wəm bə. Ayaka bə ka dzakayi a, “Kpeiŋ wiwə nyani dəin ka wi kpiyi lə akisəkə lə a?”

²¹ Jisəs chukuli i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, mbeiŋ ka jiə shəm i Nyə wə, mbeiŋ məŋni kə, mbeiŋ ma ni fə shəŋ a gia yə mih fə i kpeiŋ wələ. Ayaka mbeiŋ ka kəŋ i dzaka i ŋkwuŋ wələ a, ‘Mūku gwu ya fa ma wə tsə gbə i kinchwə kimbūm wə,’ ma yi ni num ayaka.

²² Ayaka kəŋ a numki na finaiŋ fieŋ fiə mbeiŋ nywaki i ntsa wə, ma mbeiŋ ni kwati i jobi wə mbeiŋ jiə shəm i Nyə wə.”

*Bə bikə di biə ŋga bi Jisəs nyə yeiŋ
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Jisəs chu fiəni tsə liə i juŋ yi fəni yi gia wə, bəti mfa gia bəmbūm bəh bəni bə bə sakaki tumi ki Bəju dzə yeiŋ si wi laniki bəni, ka bikə i wi a, “Wə dzə faiŋ ŋga na ka wə fəki gia yələ a? A nya ndə ŋga biwə i wə a?”

²⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mih tə ki bikəki lə kimbikə i mbeiŋ. Mbeiŋ ka chukuli mih, mih ka ni fuku i mbeiŋ mi wə wi nya ŋga a mih fəki gia yələ.

²⁵ Jən nī juliki bəni i bəkə num ŋga biwə nyə faiŋ? Bi nī nyə i bein, ma nī nya mi wiwəm a?” Si wi bikə yaka, bə ka yisi i dzakayiki a bə bə a, “Bukumbəin ka chukuli a bi nī nyə i bein, wi ni bikə i bukumbəin a aka fə nə ka bukumbəin ma bum i Jən a?

²⁶ Ayakalə, bukumbəin kəkə i chukuli a, ‘A nī nya mi wiwəm,’ kəm bukumbəin lwaki mban wi bəni, kəm bə bəchi nī kə num bə bum a Jən kə mi wi ntum wi Nyə.”

²⁷ Ayakadəin, bə ka chukuli i Jisəs a, “Buku kiəki kə.” Jisəs ka dzaka i bə a, “Yaka mih tə ki fukuki kə i mbeiŋ mi wə wi nya ŋga biwə i mih ka mih fəki gia yələ.”

Ndi kəm bwa bənyuku bəfa

²⁸ Jisəs tsə a ninshiŋ bikə a, “Mbeiŋ kwakaki a nə kəm yələ? Mi widəkə nī kanjaki lə bwa bənyuku bəfa. Wi nyə tsə i

waiŋ wi ninshiŋ wə, dzaka i wi a, ‘Waiŋ wuŋ, lā tsə shī nōmki i khə daiŋ.’

²⁹ Wi chukuli a, ‘Mih laki kə.’ Ayakalə, wi baan ka fiəni kwuni shəm yi ka la tsə i feiŋ khə.

³⁰ Mi wiwə tsə i wi kəmsini wə ka dzaka tə a gia yə wi si dzaka i wi i ninshiŋ wə. Wi chukuli i wi a, ‘Mih ki laki lə ba wuŋ.’ Ayakalə, wi nəki la kə.

³¹ I kintəŋ ki bwa bələ bəfa wə, akə winaiŋ wi nī fə gia yə ba wi nī nəŋki a?” Bə chukuli a, “Akə wi ninshiŋ wə.” Jisəs ka dzaka i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, bəni bə kwani kinwakti bəh bəkaŋa bə təkəlini si liə tsə lə i ŋkuŋ bi Nyə wə i mbeiŋ.

³² Mih dzakaki lə kəm Jən Njulibəkə nī kə wi dzə chusi dzəhh yi chəŋ i mbeiŋ, mbeiŋ nəki bum kə wi, ayakalə bəni bə kwani kinwakti bəh bəkaŋa bə təkəlini bum wi. Ayaka i jobi wə mbeiŋ nī yeiŋ na si bə bum yaka, nəki kwuni kə shəm yimbəin i bum tə i wi.”

*Ndi kəm bəni bə mi nī jiə i wi khə
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³ Jisəs chu dzaka a, “Mbeiŋ chu wəkə ndi widəkə. Mi widəkə nī nəm khə wi mintam wə bə kəinsiki mbi yeiŋ, ka ta fiəli mbaiŋ, chum kishwa kə bə ni dəŋki mintam mbi buku yeiŋ, ka maa kiban ki mi wə wi ni chəniki khə wiwə, ka jiə bəni i yeiŋ khə, ka nyə tsə i tumi kidəkə wə.

³⁴ Jobi wə bə si kəh mintam miwə dzə kpeiŋ, wi fāan bəni bu bə nəm i bəni bə wi nī jiə i yeiŋ khə, a bə tsə dzə mmu mintam.

³⁵ Ayaka bə tsə, bəni bə wi nī jiə i yeiŋ khə kwa bə, tweiŋ widəkə, wəw widəkə, tumyi widəkə bəh kitəh.

³⁶ Wi chu faan bəni bə nəm bədəkə bə du tsə bə ninshiŋ bə, bəni bəwə chu fə a liŋ asi bə si fə bəh bə ninshiŋ bə.

³⁷ Si yəma ka nī tsə wi faan num waiŋ wi, kwaka a bə ni tsə kəkəsi lə waiŋ wi ŋgaiŋ wələ.

³⁸ Ayakalə, wi tsə, bəni bə nəm bəwə ka yeiŋ wi, dzaka a bə bə a, ‘Wələ kə ndzi kwili wi khə wələ. Mbeiŋ dzə ma bukumbəin wəw wi ka bə dzi biəin bi.’

³⁹ Ayaka bə kwa guku buku bəh wi yeiŋ khə, ka wəw.”

⁴⁰ Si Jisəs dzaka yakadəiŋ, ka bikə a, “Tii khə wələ jəbi wə wi bi dzə wi bi fə dəiŋ bəh bəni bəwə a?”

⁴¹ Bə chukuli a, “Wi bi dzə kaasiki lə minyamni miwə, wi jiə bəni bədəkə i yeiŋ khə bə bi nyaki mmu mintam i jəbi wi kəhni wə.”

⁴² Jisəs bikə i bə a, “Mbeiŋ ka num fa dəkə i Kiŋwakti ki Nyə wə a, ‘Təh wə bəni bə maani nī nəiŋ, akə wi wə wi nī fiəni chu təh wi bu wi jun a?

Yələ kə mfə wi Bah, buku ka tseiŋki num bəh ŋkaiŋyi’ a?”

⁴³ Ayakadəiŋ mih fukuki i mbeiŋ a, Nyə bi dzə bwili lə ŋkuŋ bi i kaŋ yimbəiŋ wə, wi nya num i kitumi kə ki kə i fəki si wi nəŋki.”

⁴⁴ [“Na ndə wə wi bi gbəki i təh wələ wə, wi mi wiwə bi shakyi i biŋka wə, ayaka təh wiwə ka bi gbə i mi bəiŋ, ma wi ni gəksi wi i kwəŋə wə.”]§

⁴⁵ Si Jisəs ti ndi wiwə yakadəiŋ, bətii mfə gia bəmbum bəh Bəfalasi wəkə, ka kiə a wi ti kəm bə ŋgaiŋni.

⁴⁶ Bə ka nəŋki i kwa wi, ayakalə, fiəni lwa mbaŋ wi bəni, kəm mbaŋ wiwə nī dzəki Jisəs a wi kə na mi wi ntum wi Nyə.

22

Ndi kəm bini bi ndzə wi miŋkpaŋ wimfiŋ (Luk 14:15-24)

¹ Jisəs chu dzaka i bə i bəndi wə, widəkə num a,

² “Bə kə i fəkəni ŋkuŋ bi bəiŋ bəh ŋkuŋ widəkə wə wi nī sisi dzini bi ndzə wi miŋkpaŋ wimfiŋ i waiŋ wi wi nyukuni.

³ Wi faaŋ bəchinda bu a bə tsə bəŋ bəni bə wi ni laka bə i dzini bi ndzə wi miŋkpaŋ wimfiŋ biələ wə a bə dzə. Ayakalə, bəchinda bə tsə bəni bəwə nəki dzə kə.

⁴ Wi chu faaŋ bəchinda bədəkə ka dzaka i bə a, ‘Mbeiŋ tsə fuku i bəni bə mih ni laka bə i dzini bi ndzə wi miŋkpaŋ wimfiŋ biələ wə a bə wəkə, a mih kə mih keiŋsi lə dzeiŋ, ka kum nyám yi bwilini bəh dəmi bi bwa bə nyám. Mih keiŋsi lə biəiŋ bichi, a bə dzə bini wə.’

⁵ Ayakalə, bə tsə, bəni bəwə chasi bə nəki tsə kə. Widəkə la i khə wi wə, widəkə la shi yi.

⁶ Kiŋka ki bəni bədəkə kwa bəchinda bədəkə chəbsi bə, ka wəyi.

⁷ Shəm bəkə ŋkuŋ wiwə, wi faaŋ bəni bu bə jum, bə tsə laksi bəni bəwə bə bə wəyi bəchinda bu, ka kpa kwili wibə.

⁸ Si wi fə yakadəiŋ, ka dzaka i bəchinda bu a, ‘Mih kə mih keiŋsi lə dzini bi ndzə wi miŋkpaŋ wimfiŋ. Ayakalə, bəni bə mih ni laka bə kəkə bəni nalə kpaa.

⁹ Mbeiŋ tsə i bi ntasi bi dzəh yichi wə, mbeiŋ láka bəni bəchi bə mbeiŋ ni yeiŋ, a bə dzə i dzini bi ndzə wi miŋkpaŋ wimfiŋ biələ wə.’

¹⁰ Bəchinda bəwə ka buku tsə i dzəh yichi wə, juŋni bəni bəchi bə bə ni yeiŋ, bəni bə ndzəŋni bəh bə chu dzə bəh bə feiŋ. Juŋ yi ndzə wi miŋkpaŋ yiwə jikə bəh bəni.

¹¹ Ŋkuŋ dza liə i juŋ yi ndzə wi miŋkpaŋ yiwə wə i yeiŋ bəni bə bə dzə i dzini biwə wə, ka yeiŋ mi widəkə wi num maka wi ləh mbuŋ wi ndzəni wi miŋkpaŋ.

¹² Wi bikə i wi a, ‘Nseiŋ wuŋ, wə nyani dəiŋ i liə fa wə kaŋa kə mbuŋ wi bini a?’ Mi wiwə kpichumi a məŋ.

¹³ Ŋkuŋ ka dzaka i bəchinda bu a, ‘Mbeiŋ kəŋa kaŋ yi bəh gvu yi, mbeiŋ lô wi i biŋ bi jisi wə, i di biə bəni bi dəkə dzi jəŋ.’ ”

¹⁴ Si Jisəs dzaka yakadəiŋ, ka dzaka a, “Ma mbeiŋ kiəki a Nyə bəŋ bəni bəduli, ayakalə wi sabibwili a twesi.”

Bə taan Jisəs kəm kpə wi ləni kiŋwakti (Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Bəfalasi ka nyə tsə keiŋsi si bə ni fə Jisəs fini bəh ndzaka ka bə kwa wi.

¹⁶ Bə ka faaŋ bwa bəbə bə mbaŋ bəh bəni i mbaŋ wi Ŋkuŋ Hələd i Jisəs. Bə tsə dzaka i wi a, “Mi wi lanini buku kiəki lə a wə kə mi wi ŋkəŋ, wə laniki bəni bəh dzəh yi Nyə biəli ŋkəŋ. Wə si lansi dzə kə a mi widəkə kə chi chi, kəm wə si lansi tseiŋ kə mi kəm fiəŋ fiə wi kə fi.

¹⁷ Fuku i buku i liə gia yə wə kwakaki. Nchi bumki lə a bukumbəiŋ lôki kiŋwakti i Kaysa ŋkuŋ wi Lum, ma bə ma lôki a?”

¹⁸ Ayakalə, Jisəs kiə gia yə bə finiki bəh yi, ka dzaka i bə a, “Mbeiŋ bəni bələ mbeiŋ dzakaki chi fə chi, mbeiŋ taaniki mih kəm nə?”

§ 21:44 Biŋwakti bikpu bidəkə biə bə ni yisi nyaka gia yi Nyə yeiŋ kaŋaki kə kiŋka kələ.

¹⁹ Mbein dzə bəh kpə wə mbein si ləo kinwakti yein mih yein.” Bə dzə bəh dzəkəh wi kpə, nya i wi.

²⁰ Jisəs bikə i bə a, “Fwu wələ bəh yeli wələ yein kə wi ndə?”

²¹ Bə chukuli a, “Akə wi Kaysa.” Wi ka dzaka i bə a, “Mbein nyāki i Kaysa fiē fi kə fi Kaysa, mbein nyāki i Nyə fiē fi kə fi Nyə.”

²² Si bə nī wəkə yi yakadəin, dzaka wəm bə. Bə ka bee wi ka nyəki a nyəni.

*Bə taan Jisəs kəm ndza wi kpi
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

²³ A chəkə biwə wə, Bəsadusi nyə dzə i Jisəs wə. Bəsadusi bələ kə mban wi bəni bə bə si dzaka a bəni bi dza kə i kpi wə. Si bə dzə, ka bikə i Jisəs a,

²⁴ “Mi wi lanini, Muses nī dzaka a, ‘Mi ka kpi wi kaŋa kə wain bəh kpə wi, wainnih wi kaŋaki i nōsi minkpaŋa wiwə ka bə wi bwə bwa i yeli wi ŋkwu wiwə wə.’

²⁵ I liə, bwa bə mi widəkə nī kələ nanitan. Wi ninshin bi dzə minkpaŋa, wi nyani dzə kpi maka bə wi kwati wain, bee kpə wi i wainnih wi wi kəmsini.

²⁶ Yi num ayaka i wi kəmsini wiwə, bəh i shi buku i bə nanitan bəchi.

²⁷ Si yəmaka nī tsə minkpaŋa wiwə bəŋ kpi.

²⁸ I liə si bə bəchi nanitan nī kə bə nōsi lə minkpaŋa wiwə, a bi numki i chəkə biə bəni bi dzaki i kpi wə, minkpaŋa wiwə bi numki kpə ndə a?”

²⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Mbein kə na fikpəŋ bəh ŋga, num kəm mbein kiəki kə gia yə bə nyaka i Kinwakti ki Nyə wə. Nabə i kiə tə ŋga bi Nyə.

³⁰ Ma mbein kīaki a, a bi numki i chəkə biə bəni bi dzayiki i kpi wə, bənyuku bəh bəkaŋa bi chu chinŋi kə i ndzə wi bəkaŋa wə, bəni bi chu nyaki kə bwa bəbə i chinŋi i ndzə wi bəkaŋa wə. Bə bi numki aka bəchinda bə Nyə i bein.

³¹ Ayaka i dzaka kəm ndza wə bəni bi dzayiki i kpi wə, mbein ka num fa Kinwakti ki Nyə i wəkə gia yə wi dzakaki i mbein a? Nyə nī dzaka a,

³² ‘Akə mih Nyə wi Ablaham bəh wi Ayjik bəh wi Yakəb.’ Yi num a Nyə kəkə Nyə wi bəŋkwu, wi kə Nyə wi bəni bəwəm.”

³³ Jəbi wə mban wə wi nī kə fein wəkə gia yə Jisəs dzaka, dzaka wəm bə bəh nlani wi.

*Nchi wə wi tsəki bənchi bəchi
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)*

³⁴ Jəbi wə Bəfalasi nī dzə wəkə a Jisəs ban dzaka ki Bəsadusi, bə juŋni gwu yibə ka dzə i yein wi.

³⁵ Mi widəkə i bə kintəŋ wə wi nī lansiki kiəki bənchi bə Nyə, ka məmsi wi bəh kimbikə kidəkə a,

³⁶ “Mi wi lanini, nchi wi ləkəli wə wi tsəki bənchi bəchi kə winain a?”

³⁷ Jisəs chukuli i wi a, “Nchi wə wi ləkəli kə wə wi dzakaki a, ‘Kōŋ Bah Nyə wa bəh shəm ya yichi, nyā gwu ya i wi yichi, jīə mfi bia i wi bichi.’

³⁸ Wələ kə nchi wi ləkəli wi ninshin wə wi tsəki bənchi bəchi.

³⁹ Wə wi kəmsiki i wi, kə aka wi. Wi num a, ‘Wə kōŋki mi wə wi kə kəmsi i wə kpəŋ asi wə kəŋki gwu ya.’

⁴⁰ Gia yichi yə yi kə i Kinwakti ki Bənchi wə, bəh yə yi kə i Binwakti bi bəni bə ntum bə Nyə wə, bə kə a bənchi bəfa bələ kintəŋ.”

*Kimbwili wə Nyə nī kaka kə wain ndə?
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)*

⁴¹ Asi Bəfalasi nī kə bə juŋni dzə fein, Jisəs ka dza bikə kimbikə kidəkə i bə a,

⁴² “Mbein kwakaki a nə kəm Kimbwili wə Nyə nī kaka a? Mbein kwakaki fimbein a wi kə wain ndə?” Bə chukuli a, “Akə wain Ŋkun Dəbit.”

⁴³ Jisəs fiəni bikə i bə a, “Si akə wain Ŋkun Dəbit yi ka nyani dəin a Kin'waka ki Nyə fə Dəbit bəŋki wi a Bah wi ŋgain a? Dəbit nī dzaka a,

⁴⁴ ‘Bah Nyə nī dzaka i Bah wuŋ a,

wi shīnum i tsein yi yiləkəli wə,

i tsə būku jəbi wə wi bi nōsi bəmbainŋni bu wi təmyi gvu yi i bə bein.’

⁴⁵ Dəbit kabə bəŋki wi a Bah wi ŋgain, wi fiəni nyani dəin ka wi numki wain wi a?”

⁴⁶ Si Jisəs dzaka yakadəin, mi widəkə nəkī kaŋa kə gia i chukuli i wi. Na i yisi chəkə biwə, mi widəkə na chu məm i bikə wi bəh kimbikə kidəkə.

23

Jisəs təyi chwəŋ ki bəni bə bə nī laniki bənchi bəh ki Bəfalasi

(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

¹ Jisəs ka dza dzaka i mbaŋ wi bəni bəh bwa bu bə mbaŋ a,

² “Bəni bə bə laniki bənchi bəh Bəfalasi kə bəni bə bə num i kingbəkə ki Muses wə.

³ Ayakadəiŋ, yi kə a, mbein wəkəki gia yichi yə bə fukuki i mbein, mbein fə. Ayakalə, kiə mbein ma fəki gia yə bə fəki, kəm bə fukuki chi, fə chi.

⁴ Bə si dza kaŋa bəntiə bə bə jiki tsəki ŋga bi bəni, jikli bəni yein, na bə mwi kəbi i təbi na wainkpaŋ i gamti bə.

⁵ Gia yichi yə bə fəki kə a bəni yein ki bə. Mintaintain* bibə bi Kiŋwakti ki Nyə num na bimum. Dzaka kijəŋ kibə ki bəmbuŋ num na bi dəəŋ. ⁶ Bə si tsə i bini wə kəŋ i numki a i di biə bəni ni kəksiki bə yein, bə si tsə i jūŋ yi tsani wə kəŋ a numki num a biŋgbəkə bi ninshin wə.

⁷ Bə si kəŋ tə i nyaniki i kidi ki shi wə bəni bəni bə, chu kəŋ tə a bəni bəŋŋki bə a Bəlabay.

⁸ Ayakalə, kiə mi ki būm kə a bəni bəŋŋki wi a Labay, kəm mbein kaŋaki a Mi wi Lanini wimu shəŋ, mbein bəchi kə bwa bə nih wimu.

⁹ Kiə mbein ki bəŋŋ kə mi widəkə i fa kuku a, akə Ba wimbəin, kəm mbein kaŋaki a Ba wimbəin wimu wə wi kə bein.

¹⁰ Kiə mi ki būm kə a bə bəŋŋki wi a Tikwili, kəm Tikwili wimbəin kə a wimu wə wi kə Klistus.

¹¹ Mi wimbūm i mbein kintəəŋ kaŋaki i nūmki mi wə wi nəmki i mbein.

¹² Na ndə wə wi yaksiki gwu yi, Nyə bi shisiki lə wi, na ndə wə wi shisiki gwu yi, Nyə bi yaksiki lə wi.

Jisəs fuku chwəŋ ki bəni bə bə laniki bənchi bəh ki Bəfalasi

(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ Ngəkə wimbūm kə wimbəin, mbein bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbein numki i bəni nshin kəŋ baŋ dzəh yə yi liəki i ŋkuŋ bi bein wə. Mbein

kəŋ kə i liə i yein wə, chu baŋ dzəh i bəni bə bə kəŋki i liə yein.

[
¹⁴ Ngəkə wimbūm kə wimbəin, mbein bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein seinsiki biəin bi bəkaŋa bəŋkwu, ka kwayiki fəki bəh bəntsa bədəəŋ. Mbein klə a ngəkə wimbəin bi gumi tsə lə wi bəni bədəkə.]†

¹⁵ Ngəkə wimbūm kə wimbəin, mbein bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbein si dza nyani tumi kichi chu daŋ bəkə yimbūm alə a mbein nənki mi wimu a wi fiəni chu mi wimbəin wi bumni, jəbi wə wi fiəni chu mi wimbəin wi bumni, mbein chu fiəni fə wi, wi fəə num fəni, wi ka numki mi wi gbuku wimbūm aka mbein.

¹⁶ Ngəkə wimbūm kə wimbəin. Mbein kə bimfəkə dzaka a mbein chusiki dzəh i bəni! Mbein kə bəni bə bə dzakaki a, ‘A mi ka dzaka gia, kain yeli wi juŋ yi fəni gia, a yəma ka məŋ gia yidəkə. Ayakalə, mi ka dzaka gia yidəkə ka kain num i yeli wi chwaka ki kpə ki juŋ yi fəni yi gia mə, yaka ka wi kaŋaki i fə gia yə wi si dzaka ka kain.’

¹⁷ Bimfəkə biələ! Mbein kə biyuŋ! Fiəŋ fiə fi kpaliki tsəki fidəkə kə fi naiŋ a? Fi kpalini kə chwaka ki kpə ki baiŋni, ma juŋ yi fəni yi gia yə yi fəki chwaka kiwə ka ki numki fiəŋ fiə fi kə fi Nyə a?

¹⁸ Mbein dzaka tə a, ‘Mi ka dzaka gia ka kain i yeli wi təŋ wi fəni wi gia wə, ma yi numki kə gia yidəkə. Ayakalə, mi ka dzaka gia yidəkə ka kain num i yeli wi fiəŋ fiə wi nya kiyəŋni yein, ma wi kaŋaki i fə gia yiwə asi wi dzaka ka kain.’

¹⁹ Bimfəkə biələ! Fiəŋ fiə fi kpaliki tsəki fidəkə kə fi naiŋ a? Akə kinya kə, ma təŋ wi fəni wi gia wə wi fə ka kinya kiwə ni numki biəin biə bi kə bi Nyə a?

²⁰ Gia yə yi kə, kə a, mi ka kain i yeli wi təŋ wi fəni wi gia wə, ma yi numki a wi kain yaka ka kain tasi bəh biəin bichi biə bi kə i təŋ wi fəni wi gia wə.

²¹ Mi ka kain i yeli wi juŋ yi fəni yi gia wə, ma yi numki a wi kain yaka ka kain

* **23:5** Mintaintain mələ kə mə bə nī jiəki bənchi bə Nyə bədəkə yein, kaŋa i kishi kibə wə bəh i tsein wə. † **23:14** Biŋwakti bikpu bidəkə biə bə nī yisi nyaka gia yi Nyə yein kaŋaki kə di biələ.

tasi i Nyɔ wə wi nəki yeiŋ dzu.

²² Mi wə wi kaiŋ num i tumi ki bein wə, ma yi numki a wi kaiŋ num i kinŋii ki Nyɔ wə, bəh wi Nyɔ wə wi num yeiŋ bein.

²³ Ngəkə wimbūm kə wimbēin bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbein si nya kimbu kimu i jwəfi kintəən i Nyɔ i biēin bi jwa biə mbein kəkəki jiə i jwa wə, ayakalə mbein tseiŋ kə gia yi ləkəli yə nchi dzakaki kəm yi a mbein fəki, yə yi kə i fəki gia yi chəŋ i bəni, kwāsi nshēin i bəni, jīə shəm i Nyɔ. Mbein si kaŋaki i fəki gia yələ yichi bee kə yidəkə.

²⁴ Bimfəkə biə bi chusiki dzəh i bəni! Mbein yəliki bwiliki michuchu i mbi wə, ayakalə yiŋni məyi mu num nyam yimbūm!‡

²⁵ Ngəkə wimbūm kə wimbēin mbein bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbein wəkəki kibwam bəh bətasa i gwu wə, ayakalə kintəən kiwə num ki jikə bəh biēin biə mbein ləkə i bəni bəh biə mbein bukuki bəh dzəkəh yeiŋ.

²⁶ Bimfəkə bi Bəfalasi, mbein yisi wəkə kibwam bəh bətasa i numə, ka bi baiŋki tə i gwu wə.

²⁷ Ngəkə wimbūm kə wimbēin mbein bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbein kə aka jūm yə bə kə num bə keiŋsi fianŋi yi bəh fianŋi yi baiŋ ndzəŋ i dzəkəh wə, ayakalə i yeiŋ kintəən num yi jikə bəh binŋunū bi bəni bə kpili bəh biēin bi kinyeŋ bichi.

²⁸ Ayaka yi kə tə a liŋ si mbein chusiki gwu i bəni nshin a mbein kə bəni bə chəŋ, ayakalə i kintəən, num mbein jikə bəh mfwəkəyi bəh nəni kichu.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Ngəkə wimbūm kə wimbēin mbein bəni bə mbein laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbein maaki jūm yi bəni bə ntum bə Nyɔ, keiŋsi ndzəŋ jūm yi bəni bə bə nī kaŋaki nəni ki chəŋ.

³⁰ Mbein fəki yakadəin dzaka a, ‘A nī kə a buku numki i jəbi wi bətii bəbuku wə, ma

buku nī ka ləkə dəkə kaŋ yibuku i gia yə bə nī fəki wəyɔi bəni bə ntum bə Nyɔ.’

³¹ Mbein dzakaki yakadəin, dzaka num kəm i gwu yimbēin wə təbi bəh dzaka kimbein a mbein kə bwa bə bəni bə bə nī wəyɔi bəni bə ntum bə Nyɔ.

³² Mbein tsə bəh nəm i ninshin mbein kāsasi nəm wə bətii bəmbēin nī yisi!

³³ Jūŋŋ yələ! Bwa bə fəkəh bələ! Mbein kwakaki a mbein bi numki lə maka bə jiə mbein i gbuku wimbūm wə a?

³⁴ Si yi kə yakadəin, mih faan bəni bə ntum bə Nyɔ i mbein bəh bəni bə mfi bəh bəni bə lanini bənchi. Mbein bi wəyɔi bədəkə, baŋŋyi bədəkə i kintasi wə, twein bədəkə i jūŋ yimbēin yi tsani mə, bwan gvu i bədəkə chein i kikwili kichi kə bə tsəki feiŋ.

³⁵ Mbein bi fəki yakadəin ka mwa mi bəni bəchi bə bə nī nəki nəni ki chəŋ fa kuku bə bə nī wəyɔi bi numki i mbein fun. Mwa mələ bi numki i mbein fun i yisi i Abel wə bə nī wə wi kaŋa kə ngəkə widəkə, i tsə buku i Sakalia wə wain Belekaya wə mbein nī wə i fintəŋ ki jūŋ yi fəni yi gia wə bəh i təŋ wi fəni wi gia wə.

³⁶ Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, ləin wi gia yələ bi kwati lə ngəkə wi liə wələ.”

Jisəs shaan bəni bə Jerusalem

(Luk 13:34-35)

³⁷ Si Jisəs dzaka lə, wi ka chu dzaka a, “Yəbēy Jerusalem! Yəbēy Jerusalem! Wə wəyɔi bəni bə ntum bə Nyɔ, chu tumyi bəni bə Nyɔ faanŋi i mbein bəh kitəh! Akə kinŋani kimain si mih məmsi i jūŋni bwa ba asi nih shyə si jūŋni bwa bu wi kwumi baŋ bəh bəkəli bi, wə nəiŋma a?

³⁸ Tsēin, bə kə num bə lətəkə lə jūŋ ya, yi fiəni num chii.

³⁹ Mih fukuki i mbein a, mbein bi chu yeiŋ kə mih, i tsə buku jəbi wə mbein bi dzakaki a, ‘Nyɔ jiə kimbeinŋi i mi wə wi dzəki i yeli wi Bah wə.’ ”

24

Jisəs fuku a bə bi shakyiki lə jūŋ yi fəni yi gia
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisəs nī buku i jūŋ yi fəni yi gia wə, si wi tsəki, bwa bu bə mbaŋ kəmsi dzə i wi wə

‡ 23:24 Nyam yimbūm yələ kə i jə yi ŋkali wə a, “camel”.

ka chusiki jún yə yi kə i di bi jun yi fəni yi gia wə i wi.

² Ayakalə, Jisəs dzaka i bə a, “Mbein yein jún yələ a? Mih fukuki nkən i mbein a, təh wimu bi baan kə i widəkə bein maka bə baka təkə wi i kuku.”
(*Mak 13:3-13; Luk 21:7-19*)

³ Jobi wə Jisəs nǐ tsə shinum i Nkwun wi Kein yi Olif wə, bwa bu bə mban dza dzə i wi wə a bə bə ka bikə a, “Fuku i buku jobi wə gia yələ bi numki, bəh kinchəsi kə ki bi chusiki jobi wə wə fiəniki dzəki yein bəh a mbi si kaa tsə lə?”

⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mbein təkni, ka mi bi ma fwəkyi mbein a mbein ndzani dzəh.

⁵ Mbein kiəki a bəni bəduli bi dzə lə dzo yeli wun kən i bə nshin, mi dzaka a ngain kə Kimbwili wə Nyə nǐ kaka. Bə bi fəki yakadain fwəkyi bəni bəduli a bə ndzani dzəh.

⁶ Mbein bi wəkəki lə a bə tumki jum, chu wəkə tə gia kəm jum. Jobi wə mbein bi wəkəki yakadain, kiə shəm bi tainyi kə mbein. Yələ kə gia yə yi kanaki i bi num. Ayakalə, yi chusi kə a mbi si kaa tsəki lə.

⁷ Tumi bi tumki jum bəh kidəkə, ayaka ntən widəkə tum jum bəh widəkə. Dzən tə bi numki, nshwain bi nəniki i di di wə.

⁸ Yəməka gia yichi bi numki aka ləli bi minkpana wə wi yisi i nəmhi.

⁹ Bəni bi dzəki nyaki mbein a bə chəbsiki mbein, wəyi mbein. Bitumi bichi bi bainiki lə mbein kəm bə yeli wun.

¹⁰ Ayakadain, bəni bəduli bi ka gbəyiki i kimbun kibə wə, baini gwu yibə, tanji gwu yibə.

¹¹ Bəni bəduli bə bə nyiki ntəkə a, a faan Nyə bə bi tumbuku lə i fwəkyiki bəni bəduli.

¹² Si chu bi duki tsəki i ninshin, kə num lə si yi bi fəki kinən ki bəni bəduli bi daki.

¹³ Ayakalə, mi wə wi bi kanaki shəm i tsə buku i kingəksi wə akə wə wi bi bainiki.

¹⁴ Bə kəna i bi fuku ntum wi ndzən wələ kəm nkun bi Nyə i tsə buku i kingəksi ki mbi wə kichi ka kitumi kichi bi wəkə, na ka yi bi numki a mbi tseiniki i kaa.

Nlani kəm jobi wi ngəkə wimbun
(*Mak 13:14-23; Luk 21:20-24*)

¹⁵ Ayakadain, jobi wə mbein bi yeinki gia yi gumini yə yi kə i bəkəli di num yi dzə num i jun yi fəni yi gia wə, a num yə mi wi ntum wi Nyə Daniel nǐ kə wi dzaka kəm yi, (mi wə wi fəki kinwakti kələ wəkə yi na bindzən),

¹⁶ bəni bə bə kə i Judea bi gēin yāka i nkwin wə.

¹⁷ Mi wə wi kə i fwu wi jun bein wi bi ma chu shi lə i dzu a ngain dzəki fiən fidəkə.

¹⁸ Wə wi kə i khə bi ma chu kwə a wi tsə dzə mbun wi banji wi gwu.

¹⁹ Ngəkə wimbun bi numki wi bəkanə bə bə bi numki bəh kitə, bəh bə bə masiki bwa.

²⁰ Mbein tsəki a n'yəkə ngein wələ bi ma num i jobi wi fiəkə yiləkəli wə, nabə i chəkə bimbam wə,

²¹ kəm ngəkə wimbun bi numki lə i jobi wiwə wə, ayaka wəməka nkaini wi ngəkə keinki ki num kə na si mbi nǐ yisi i dzə buku bidain, ayaka wəməka nkaini wi ngəkə kəbi i bi chu lansi num.

²² A nǐ kəkə a Nyə gaali kan yi ngəkə yiwə, ma mi wiwəm na wimu bi bain kə. Ayakalə, Nyə kə wi gaali kan yiwə kəm bə bəni bu bə wi kə wi sabibwili.

²³ Mi ka bi dzaka i mbein i kan yiwə wə a ‘Mbein tsēin, Kimbwili wə Nyə nǐ kaka a bə wi lə fa!’ Yūdəkə a, ‘Bə wi yaka fi!’ Kiə mbein bi būm kə yi.

²⁴ Mbein kiə a bəni bi dzə lə nyi ntəkə a bə kə bəmbwili bə Nyə nǐ kaka, bədəkə dzaka a bə kə bəni bə ntum bə Nyə, bə fə bəncəsi bə bə chusiki nga bibə, fə tə gia yi dzaka ki wəmn, ka yi fwəkyiki bəni a bə dali dzəh, i tasi na bəh bəni bə Nyə kə wi sabibwili, i jobi wə dzəh ka num.

²⁵ Mbein wəkə, mih fukuki gia yələ i mbein lə ka yi bi dzə kpein.

²⁶ Ayakadain, bəni ka dza dzaka i mbein a, ‘Mbein tsēin, Kimbwili wə Nyə nǐ kaka bə wi yaka i chwa,’ kiə mbein bi tsə kə fein. Yūdəkə a, ‘Mbein tsein, bə wi yaka i fintən fi jun mə,’ kiə mbein ki būm kə i bə.

²⁷ Mbein kiə a, asi dzan si mwain yi bain i kimbu kə wən bukuki, yi bain i tsə buku i di biə wən liəki, yi bi numki a lin asi ndzə wi mi wə yeli wi kə Wainji bi numki.

²⁸ ‘Na fain wə kinkpili ki fiən kə, akə fein wə bəngulun si junni.’

*Kəm ndzə wi Jisəs**(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)*

²⁹ Akisəkə asi kan yi ngəkə wimbum wələ bi dzə tsəki, wəŋ bi dza jiki num jini, fiəŋ bi ma chu baiŋki tə, biŋ bi gbəyiki i bein, biəin bichi biə bi kanaki nga i bein bi nəŋniki.

³⁰ Ma kinchəsi ki mi wə yeli wi kə Wainmi bi chusi i bəəli bein. Kitumi kichi i nshwain wə bi ka yisi i nyufiki gwu bəh mindəm. Bəni bi ka yein mi wə yeli wi kə Wainmi si wi dzəki i bikwu wə i bein bəh nga bəh kinəkəni kimbūm.

³¹ Jobi wə jəŋ bi nyaki ja yi ləkəli i bein, wi ka bi chinzi bəchinda bu i bimbū bi mbi binaa i bein, a bə dzə juŋni bəni bu bə wi kə wi sabibwili lə.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Mbein lāni dzə gia i kpein wi fidəin wə. Jobi wə cha yi wə yisi i nyaki mwi, bwili bindzəni, mbein ka kiəki a nyum kwuni lə gwu.

³³ Yi kə a lin i jobi wə mbein bi yein ki gia yələ yichi, mbein ka kiəki a, wi si num dzə a i dzaka kifiaŋə wə.

³⁴ Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, ngəkə wi liə wələ bi tsə kaa kə maka gia yələ yichi num lə.

³⁵ Bəəli bəh nshwain bi tsə kaa lə, ayakalə gia yin kəbi i bi lansi nəŋni.

*Mi widəkə kəkə wə wi kiəki chəkə biə Jisəs bi fiəni dzəki**(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)*

³⁶ Mi widəkə kəkə wə wi kiəki chəkə biwə nabə jobi wiwə. Na bəchinda bə Nyə bə i bein bəh Wain Nyə kiəki kə tə chəkə biwə. Akə a Nyə Ba wi mbəŋ wə wi kiəki.

³⁷ Asi yi nī kə i jobi wi Nəa wə, lə yi bi numki i chəkə biə Mi wə yeli wi kə Wainmi bi fiəni dzə.

³⁸ A nī kə maka mwi buku baŋ mbi wələ wichi, bəni nī kə fibə dzi a dzini chu mu, ayaka bəkaŋa bəh bənyuku chinzi i ndzə wi bəkaŋa wə, bəni nya bwa bə bə i ndzə wi bəkaŋa wə, i tsə buku i chəkə biə Nəa nī liə i ŋgwuki mə,

³⁹ bəni bəwə nəki kiə kə gia yə yi kanaki ni num, i tsə buku i jobi wə mwi nī buku jikə i mbi wələ wichi wə, kəh nyə bəh bə bəchi. Akə ayaka si yi bi numki i chəkə biə mi wə yeli wi kə Wainmi bi fiəni dzəki.

⁴⁰ Bənyuku bəfa bi numki i khə, bə bi dzə wimu ma wimu bi baan.

⁴¹ Bəkaŋa bəfa bi gəkəki nyəə i nəkə bein, ma bə bi dzə wimu ma wimu bi baan.

⁴² Ayakadəin, mbein nūmki bəh ŋkeiŋsi wi gwu kəm mbein kiəki kə chəkə biə Bah bi fiəniki numki i dzə yein.

⁴³ Mbein kiəki a, tikwili kabə kiəki jobi wə ji kanaki i dzə nchəkə fəkə, ma wi ni təkniiki, wi ma ni buku bee a wi dzə bwin juŋ yi.

⁴⁴ Yi kə a mbein tə kanaki i nūmki bəh ŋkeiŋsi wi gwu, kəm mi wə yeli wi kə Wainmi bi dzəki i jobi wə mbein kwakaki kə.

Nlani kəm wain wi nəm wi ŋkəŋ bəh wi ntəkə
(Luk 12:41-48)

⁴⁵ Wain wi nəm wə wi kə wi ŋkəŋ chu kaŋa mfi kə winain? Ntə akə wə tikwili wi nī jiə a wi təkniiki bəh juŋ yi a jobi wə jobi ka kpein, wi ni nyaki biəin bidzini i bwa bu bə nəm a?

⁴⁶ Kinsanli kimbūm bi numki i wain wi nəm wə tikwili wi bi dzə yein ki num wi fə nəm wi a lin asi wi si nəŋki.

⁴⁷ Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, tikwili wi bi yaksi wi a wi təkniiki bəh biəin bi bichi.

⁴⁸ Ayakalə, wain wi nəm wiwə kabə num wi kaŋa nəni kichu, ka dza dzaka i gwu yi a, 'Tikwili wuŋ ni kəmsi fiəni dzə kə',

⁴⁹ ka yisi i twein ki bwa bə nəm bədəkə bə bəh bə nəmki, wi dzi a dzini chu mu bəh bəni bə bə maki mbih mənī,

⁵⁰ tikwili wi wain wi nəm wiwə bi təkəli tumbuku i chəkə biə wi si kwakaki kə bəh i jobi wə wi si kiəki kə.

⁵¹ Ayaka i jobi wiwə wə wi bi nya ngəkə i wain wi nəm wiwə, wi bi chinzi wi i tsə numki bəh mban wi bəni bə bə dzakaki chi fə chi, a num i di biə bəni bi dəkī dzi jəŋ."

25*Ndi kəm kishu ki bəkaŋa bədəkə jwəfi*

¹ "I jobi wiwə wə bə bi siniki ŋkuŋ bi bein bəh kishu ki bəkaŋa bədəkə jwəfi bə bə nī dzə bimbainzi bibə, buku tsə i wəkəliki mi wə wi dzə minkpaŋa wimfiŋ.

² Bə nī kə yakadəin, bəte num biyūŋ, bəte fifi.

³ Yi num a, bà bə nĩ kə biyuj dzə bimbain̄si bibə nəki dzə kə miə midəkə,
⁴ ayakalə bə bə nĩ fifiki dzə bimbain̄si bibə, dzə tasi bəh miə midəkə i bənsəkə wə.

⁵ Si bə tsə ka wəkəliki mi wə wi dzə min̄kpaŋa wimfian̄, wi bə ndəmi i dzə, kinu ka yisi i jin̄ki bə bəchi, bə ka gbə kinu.

⁶ Aka numki nchəkə kintəŋ, bə wəkə si mi yəŋsiki lə, 'Lilili, mbein̄ tsəin̄, mi wə wi dzə min̄kpaŋa wimfian̄ bə wi lə əəə. Mbein̄ bŋku dzə dzə wi əəə.'

⁷ Ayaka kishu ki bəkaŋa bəwə bəchi ka dza bein̄, yaksi naka bibə bi bain̄sini.

⁸ Bə bə nĩ kə biyuj ka dzaka i bə bə nĩ fifiki a, 'Mbein̄ nyā buku bəh miə mimbəin̄ midəkə, kə m bimbain̄si bi buku si shi tsə lə.' ⁹ Ayakalə, bəfifini bə ka chukuli a, 'Miə mibuku məŋ dəkə i kpein̄ i bukumbein̄ bəchi. Mbein̄ tsə num i bəni bə bə taŋniki, mbein̄ tən̄ mimbəin̄.'

¹⁰ Asi bə nĩ tsə i taŋ, mi wiwə baan̄ dzə, bəkaŋa bə bə nĩ kein̄si gwu, ka liə bəh wi i jun̄ yi dzəni min̄kpaŋa, bə ka fah dzaka ki jun̄.

¹¹ Si yəmakə nĩ tsə bədəkə bə bə nĩ tsə i taŋ mibə miə bəŋ tsə dzəh, ka dzakaki a, 'Tikwili tikwili, wəli dzaka ki jun̄ ma buku liə.'

¹² Ayakalə, wi chukuli i bə a, 'Mih fukuki ŋkəŋ i mbein̄ a, mih kiəkə kə mbein̄.'

¹³ Yi kə a, mbein̄ kēin̄si gwu yimbəin̄, i wəkəliki, kə m mbein̄ kiəkə kə chəkə, nabə jəbi wiwə.

Ndi kə m bwa bə nəm bətali (Luk 19:11-27)

¹⁴ I jəbi wiwə wə, yi bi numki aka mi wə wi nĩ tsəki nyani, wi bəŋ bwa bu bə nəm ka nya jiə kpə wi i bə kaŋ.

¹⁵ Wi nya wain̄ wi wi nəm widəkə bəh biba bi kpə bite, nya widəkə bəh biba bifa, ka nya widəkə bəh kiba ki kpə kimu. Wi nĩ nyaki biəli asi ŋga bi mi kə. Si wi nya yakadəin̄, ka tsə nnyani wi.

¹⁶ Wain̄ wi nəm wə wi nĩ dzə biba bi kpə bite ka tsə akisəkə ka fəki shi yein̄, dzi mbee biba bite.

¹⁷ Ayaka wə wi nĩ dzə biba bifa ka fə tə shi yein̄, dzi mbee biba bifa.

¹⁸ Ayakalə, wain̄ wi nəm wə wi nĩ dzə kiba kimu tsə mfih chum dzəŋə nyumi kpə wi tikwili wiwə yein̄.

¹⁹ Tikwili wi bwa bə nəm bə wi nĩ tsə nyani yaka ka tsə baan̄ fein̄ i jəbi wi dəŋ wə. Wi bəŋ bwa bu bə nəm a bəh bə sīsī gia.

²⁰ Wain̄ wi nəm wə wi nĩ dzə biba bi kpə bite ka dzə bəh biba jwəfi, ka dzaka i wi a, 'Tikwili, wə nĩ nya mih biba bi kpə bite. Yein̄, mih nĩ baan̄ ka fəki shi bəh wi, kwati biba bidəkə bite i yein̄ bein̄.'

²¹ Ayaka tikwili wiwə dzaka i wi a, 'Wə fə bindzəŋ. Wə kə wain̄ wi nəm wi ndzəŋni, bəh wi ŋkəŋ! Wə nĩ baan̄ ka kiə i təkni bəh fiŋ fi nchin̄ na bindzəŋ. Ayakadəin̄, i liə mih ni jiə lə wə a wə təkni num bəh biein̄ biduli. Līə la i kintəŋ kindzəŋni bi tikwili wa wə.'

²² Wain̄ wi nəm wə ŋ'wi kpə nĩ kə biba bifa dzə tə, ka dzaka i wi a, 'Tikwili, wə nĩ nya mih biba bi kpə bifa. Yein̄, mih baan̄ ka fəki shi bəh wi, ka kwati biba bi kpə bidəkə bifa i yein̄ bein̄.'

²³ Ayaka tikwili wiwə dzaka i wi a, 'Wə fə bindzəŋ. Wə kə wain̄ wi nəm wi ndzəŋni bəh wi ŋkəŋ! Wə nĩ baan̄ ka kiə i təkni bəh fiŋ fi nchin̄ na bindzəŋ. Ayakadəin̄, i liə mih ni jiə lə wə a wə təkni num bəh biein̄ biduli. Līə la i kintəŋ kindzəŋni bi tikwili wa wə.'

²⁴ Wain̄ wi nəm widəkə wə wi nĩ dzə kiba ki kpə kimu dzə tə, ka dzaka i wi a, 'Tikwili, mih kiəkə lə a wə kə mi wi ləkəli. Wə si kəh lə maka wə gbəli, jun̄ni gəŋ maka wə mu.

²⁵ Ayakadəin̄, mih nĩ baan̄ ka lwaki, ka tsə nyumi kpə wa wiwə i kuku. Tseŋ, bə kpə wa wiwə lə, kaŋa.'

²⁶ Tikwili wi chukuli i wi a, 'Wə kə wain̄ wi nəm wichu, wə chu num bəh kin̄kpaŋ! Wə nĩ kiəkə yaka a mih si kəh lə maka mih gbəli, jun̄ni gəŋ maka mih mu.

²⁷ Si wə nĩ kiəkə yakadəin̄ a fə nə, a wə ma tsə jiə kpə wun̄ i jun̄ yi kpə wə ka mih ni fiəni dzə dzə kpə wun̄ bəh mbee i yein̄ bein̄.'

²⁸ Si wi dzaka yakadəin̄, ka dzaka a bə dzə kiba ki kpə kiwə i wi, bə nyā i wə wi kaŋaki biba bi kpə jwəfi.

²⁹ Mbein̄ kiəkə a, mi wə wi kaŋaki bə ni kpein̄siki lə ma wi kaŋaki biduli. Ayakalə, mi wə wi kaŋaki kə, na fi twesi fiə wi kaŋaki bə bi dzə bwili lə fi i wi.

³⁰ Si wi dzaka yakadəin̄ ka dzaka a, 'Mbein̄ ləo bwili wain̄ wi nəm wi kiləlo

wiwə i biɲ bi jisi wə, i di biə bəni bi dəki dzi jəɲ.'

Nlani kəm nsaka wi gəksini

³¹ A bi numki i jəbi wə mi wə yeli wi kə Wainmi bi fiəni dzəki i mbum bi wə, wi bi dzəki bəh bəchinda bə Nyə bəchi, wi bi ka num i kingbəkə ki kimbun wə.

³² Bitumi bichi biə bi kə fa kuku bi juɲni lə i wi nshin, wi bi ka gaali bə asi mi wə wi si təkni bəh shwán si gaali bwili shwán i bíi kintəɲ.

³³ Wi bi jiə shwán yiwə i tsein yi yiləkəli wə, wi jiə bíi i tsein yi yi kimiəkə wə.

³⁴ Wi wə wi kə Nkun ni ka dzaka i bə bə kə i tsein yi yiləkəli wə a, 'Bəni bə Ba wun kə wi bəɲsi bə, mbeɲ dzə kwāti di i nkun biə wi n̄ keɲsi jiə i mbeɲ i yisi si bə n̄ maa mbi,

³⁵ kəm dzəɲ n̄ wəki lə mih, mbeɲ nya mih bəh fiɲ fidzini. Kindəɲ n̄ wəmki lə mih, mbeɲ nya mih bəh fiɲ mih mu. Mih n̄ kə mi wi dzəni, mbeɲ dzə mih.

³⁶ Mih n̄ kə bəh chwəɲ kiyə, ayaka mbeɲ ləh mbun i mih wə. Mih n̄ gweɲki lə mbeɲ dzə bəni i mih. Mih n̄ kə i juɲ yi nsəɲ mə, ayaka mbeɲ dzə bəni i mih.'

³⁷ Jəbi wə wi ni dzaka yakadəɲ, bəni bə chəɲ bə ka ni bikə i wi a, 'Bah, akə i jəbi winain wə buku n̄ dzə yeɲ wə dzəɲ wə wə, buku nya wə bəh fiɲ wə dzi, nabə yə a kindəɲ n̄ wəmki wə, buku nya wə bəh fiɲ wə mu a?

³⁸ A n̄ kə i jəbi winain wə buku n̄ yeɲ wə, wə num mi wi dzəni, buku dzə wə, nabə yə a wə n̄ chu kə bəh chwəɲ kiyə, buku ləh mbun i wə wə a?

³⁹ A n̄ kə jəbi winain wə buku n̄ yeɲ wə, wə gweɲ chu num i juɲ yi nsəɲ mə, buku dzə jikə wə a?

⁴⁰ Nkun wiwə ka ni chukuli i bə a, 'Mih fukuki nkəɲ i mbeɲ a, si mbeɲ n̄ fə gia yələ, i na winain mi winchin i bwa bə nih bəɲ bələ, yi kə a mbeɲ n̄ fə num i mih.'

⁴¹ Ayakadəɲ, wi ka bi dzaka i bə bə kə i tsein yi yi kimiəkə wə a, 'Mbeɲ bə mbeɲ kə num ləɲ kwa mbeɲ, mbeɲ dzə nyə i mih nshin, mbeɲ tsə lə i gbuku wə bə n̄ keɲsi jiə i nkpeɲi bəh bəchinda bu,

⁴² kəm dzəɲ n̄ wəki lə mih, mbeɲ na nya mih bəh fiɲ i dzi. Kindəɲ n̄ wəmki lə mih, mbeɲ na nya mih bəh fiɲ i mu.

⁴³ Mih n̄ kə mi wi dzəni, mbeɲ na dzə mih. Mih n̄ kə chwəɲ kiyə, mbeɲ na ləh mbun i mih wə. Mih n̄ gweɲki lə, ayaka chu num i juɲ yi nsəɲ mə, mbeɲ na dzə i bəni mih.'

⁴⁴ Bə tə bi ka bəɲ bikə i wi a, 'Bah, akə i jəbi winain wə buku n̄ yeɲ wə dzəɲ wə wə, nabə a kindəɲ n̄ wəmki wə, nabə a wə num mi wi dzəni, nabə a wə chu num chwəɲ kiyə, nabə yə a wə gweɲ, bəh yə a wə chu num i juɲ yi nsəɲ mə, buku na gamti wə a?

⁴⁵ Wi bi ka chukuli i bə a, 'Mih fukuki nkəɲ i mbeɲ a, si mbeɲ n̄ ka fə dəkə gia yələ, i na winain mi winchin i bwa bə nih bəɲ bələ, yi kə a mbeɲ n̄ ka fə dəkə num i mih.'

⁴⁶ Bəma ka bəni bi ka dza nyə tsə liə num i ngəkə wə wi bi tsə kaa kə. Ayakalə, bə chəɲ bə tsə liə fibə num i n̄ni kə ki bi tsə kaa kə."

26

Bə nyani bəh kinyəni i Jisəs chəɲ (Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jən 11:45-53)

¹ Jəbi wə Jisəs n̄ dzaka kaasi gia yələ yichi, ka dzaka i bwa bu bə mban a,

² "Mbeɲ klə a, a baan a kan yifa ka dzini bi Ntsədan yisi, bə num i ni nya mi wə yeli wi kə Wainmi i bəni kan ma bə banɲ wi i kintasi wə."

³ A i jəbi wiwə wə, bəti mfə gia bəmbun bəh bəni bə bə sakaki tumi tsə ka juɲni gwu yibə i ntəɲ wi Kayfas wə a num wi Kayfas wiwə fwu wi bəti mfə gia,

⁴ bə ka jiə kimfasi i ni weli kwa Jisəs, i wə wi.

⁵ Si bə fasiki yakadəɲ, ka dzaka a, "Bukumbeɲ ma môm i fə gia yələ i jəbi wi Dzini wə, kəm buku mbeɲ ka môm yi, ma yi ni dzə bəh ngəkə i bəni kintəɲ."

Minɲpaɲa widəkə fianɲi Jisəs bəh fianɲi bi tseɲə yindzəɲni i Betani (Mak 14:3-9; Jən 12:1-8)

⁶ Jəbi wə Jisəs n̄ kə i kwili wi Betani wə, i juɲ yi Samən wə mi wi kinɲkumi.

* **26:7** Finsəkə fiələ kə num bə n̄ keɲsiki bəh kitəh kə bə bəɲki a, "alabaster".

⁷ Jɔbi wə bə nɪ shi num ka dziki, minɔpaŋa widəko liə dzə bəh finsəko* fi fianɔi fidəko num bə keiŋsi bi bəh təh, a num fi fianɔi bi tsəŋə yindzəŋni, bi ləkə i kpə wə nalə, ka shuku i fwu wi Jisəs wə.

⁸ Bwa bə Jisəs bə mbanɔ nɪ yeiŋ yakadəiŋ gia yiwo fə bə bəksi lə tɔɔ. Bə ka dzakayiki a, “Wi bəkəli fianɔi biələ lə kəm nə a?”

⁹ Bə si kələ i taŋni fianɔi biələ i kpə widuli wə, i nya kpə wiwo i bəni bə kifuu.”

¹⁰ Ayakalə, Jisəs kiə kinɔwaka kibə, ka dzaka i bə a, “Mbeiŋ nyaki ŋgəkə i minɔpaŋa wələ kəm nə? Wi fə num gia yindzəŋni i mih.

¹¹ Mbeiŋ kɪəki a bəni bə kifuu ni numki lə bəh mbeiŋ jɔbi wichi ayakalə, mih bi numki kə bukumbəiŋ i jɔbi wichi wə.

¹² Wi shuku fianɔi biələ i gwu yin wə lə, wi keiŋsi mih num keiŋsini i nlə wə.

¹³ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, na faiŋ bə bi fukuki ntum wi ndzəŋni wələ i mbi wichi wə, gia yələ minɔpaŋa wələ fə, bə bi fukuki yi, bə kwaka wi.”

Judas taŋni Jisəs (Mak 14:3-9; Jɔn 12:1-8)

¹⁴ Mi widəko i mbanɔ wi bwa bə Jisəs wə, i bə wə jwəfi ntsə bəfa kintəŋ, a num wə bə nɪ bəŋki a Judas Iskaliot nyə tsə yeiŋ bəti i mfə gia bəmbum,

¹⁵ ka bikə i bə a, “Mih ka nya Jisəs i mbeiŋ kan, ma mbeiŋ ni nya nə i mih a?” Bə ka fa kpə mbanɔtia num bə nɪ keiŋsi wi bəh chwaka ki kpə kifukuli, ka nya i wi.

¹⁶ I yisi jɔbi wiwo wə, wi ka yisi i nənki dzəh yə wi ni nya Jisəs yeiŋ i bə kan.

Jisəs bəh bwa bu bə mbanɔ dzi Dzini bi Ntsədanɔ (Mak 14:12-21; Luk 22:7-13,21-23; Jɔn 13:21-30)

¹⁷ A dzə num i chəkə bi ninshin i Dzini bi Bləd wə bə ka jiə dəkə Dzəŋɔ yeiŋ, bwa bə mbanɔ bə Jisəs dzə yeiŋ wi, ka bikə i wi a, “Wə nənki a buku tsə keiŋsi faiŋ di biə wə ni dzi Dzini bi Ntsədanɔ yeiŋ na?”

¹⁸ Wi chukuli i bə a, “Mbeiŋ tsə i kwili kintəŋ, mbeiŋ ni yeiŋ lə nchin mi widəko feiŋ, mbeiŋ dzāka i wi a, ‘Mi wi Lanini dzaka a, jɔbi wi ŋgain kpeiŋ lə. Ngain bəh

bwa bu bə mbanɔ kanaki i dzi Dzini bi Ntsədanɔ i wi dzu.’ ”

¹⁹ Ayaka bwa bə mbanɔ bə tsə fə asi Jisəs si dzaka i bə, ka keiŋsi biəiŋ bidzini bi Dzini bi Ntsədanɔ biwo feiŋ.

²⁰ A dzə num i fijəbi, wi shinum bəh bwa bu bə mbanɔ bə jwəfi ntsə bəfa i dziki.

²¹ Jɔbi wə bə nɪ dziki, wi dza dzaka i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, mi widəko i mbeiŋ kintəŋ ni taŋni lə mih.”

²² Si wi dzaka yakadəiŋ, bwa bu bə mbanɔ dza ka numki a bəh nshəiŋ nshəiŋ, yisi i bikəki a wimu wimu a, “Akə num mih ma Bah?”

²³ Wi chukuli i bə a, “Mi wə wi ni taŋni mih akə wə wi ləkə kan i fwəti wə buku wi.

²⁴ Mi wə yeli wi kə Wainɔmi kanaki bi nyə asi bə nɪ nyaka kəm wi. Ayakalə, ŋgəkə wimbum kə i mi wə wi taŋni Mi wə yeli wi kə Wainɔmi. Yi nɪ ndzəŋki a bə ma bwə wəmakə mi.”

²⁵ Judas wə wi ni kanaki i taŋni Jisəs bəŋ bikə tə i wi a, “Mi wi Lanini akə num mih ma?” Jisəs chukuli i wi a, “Wə dzaka bəh dzaka ka.”

Jisəs bəh bwa bu bə mbanɔ dzi nchiŋni (Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Kələn 11:23-25)

²⁶ Asi bə nɪ dziki, Jisəs dza dzə bləd, nya kiyəŋni i Nyə, gbeyi nya i bwa bu bə mbanɔ ka dzaka a, “Mbeiŋ kə dzɪ, fa kə gwu yin.”

²⁷ Wi dzə tə bwam, nya kiyəŋni i Nyə ka nya bwam wiwo i bə ka dzaka a, “Mbeiŋ bəchi mɔ.

²⁸ Mələ kə mwa mənɔŋ mə Nyə dzi minɔkaiŋ bəh mə, mə shukuki bukuki kəm bəni bəduli, ka wi ni dalinya chu bibə.

²⁹ Mih fukuki i mbeiŋ a, mih ni chu mu kə mbi mi kpeiŋ wi lani wələ i yisi i liə i tsə buku i chəkə biə mih bi muki mə mimfianɔ bukumbəiŋ i kintəŋ ki ŋkuŋ bi Ba wun wə.”

³⁰ Jɔbi wə Jisəs bəh bwa bu bə mbanɔ kaasi, bə yəŋ njan wi kəksini, buku ka yaka tsə i Nkwun wi Keiŋ yi Olif wə.

Jisəs dzaka a Bitə bi naiŋ lə ŋgain (Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jɔn 13:36-38)

³¹ Si Jisəs bəh bwa bu bə mbanɔ nɪ tsəki, wi dzaka i bə a, “Daiŋ nchəkə mbeiŋ bəchi ni fiəni geiŋ chu lə i jum wə kəm gia yə yi ni num bəh mih. Yi num asi bə nyaka a, Nyə

dzakaki a, 'Mih ni wəɔ lə ntəkni shwán, ma mban wi shwán yiwə ni gaali.'

³² Ayakalə, jəbi wə Nyɔ bi bwili mih i kpi wə, mih bi tsə i mbeinj nshinj i Galili."

³³ Bitə ka dzaka lə mfih i wi a, "Kəŋ bəni bəchi ni gəinj fəni chu i jum wə kəm gia yə yi ni num bəh wə, mih kəkə ni lansi gəinj chu i jum wə."

³⁴ Jisəs fəni chukuli i wi a, "Mih fukuki ŋkəŋ i wə a daiŋ nchəkə, ka kwəkə ni tənki, num wə nəinj lə mih kinjani kitali."

³⁵ Bitə dzaka i wi a, "Kəŋ mih ni numki i kpi bəh wə, mih kəkə ni lansi nəinj wə." Si wi dzaka yakadəinj, bwa bə mban bə Jisəs bədəkə bə bəchi bəŋ dzaka ayaka tə.

Jisəs tsa i Gešemane (Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisəs bəh bwa bu bə mban tsə liə i khə wi keinj yi mintam midəkə wə, bə bəŋ a Gešemane, Jisəs dzaka i bwa bu bə mban a, "Mbeinj shinumyi fa mih kini tsə tsa."

³⁷ Wi dzə Bitə bəh bwa bə Sebide bəfa, bəh bə ka tsə. Wi yisi i numki bəh nshəinj nshəinj, shəm yi fumsi wi.

³⁸ Wi ka dzaka i bə a, "Shəm yinj kə a bəh nshəinj nshəinj nalə na ka mih kpi num kpini. Mbeinj bāan a fa bukumbeinj wəkəliki."

³⁹ Si wi dzaka yakadəinj, ka kini tsə i ninshinj, gbə tum kwusi shi bi i kuku ka bə tsa a, "Ba wun, dzəh kabə nūm yə wə kə i fə ka bwam wi ŋgəkə wələ tsə mih a mih ma mu, wə fə. Ayakalə, ma fə si mih nəŋki. Fə yi num asi wə nəŋki."

⁴⁰ Wi fəni dzə buku i bə wə, ka ti bə nə wə. Wi bikə i Bitə a, "Yaka mbeinj kəkə i num beinj bəh mih i tsə buku i mbiəŋə wimu wə a?"

⁴¹ Mbeinj tsəŋəkə, mbeinj tsə a kiə kiməmsi ki dzə kə i mbeinj wə. Yi kə ŋkəŋ a shəm kəŋki lə, ayakalə nyam yi gwu bəhyi."

⁴² Wi fəni tsə feinj i kinjani kifa wə ka tsa a, "Ba wun, aka bə num a bwam wələ kəkə i tsə maka mih mu wi, wə fə asi wə nəŋki."

⁴³ Si wi ni fəni dzə, ka chu ti bwa bu bə mban nə wə kəm kinu nī kə i dzəkəh yibə wə nalə.

⁴⁴ Wi fəni bee bə ka tsə i tsaki i kinjani kitali wə, wi tsa, dzaka num a gia yə wi si kə wi dzaka lə yi.

⁴⁵ Wi chu fəni dzə i bwa bu bə mban dzaka i bə a, "Mbeinj keinjki mbeinj nə waka fimbeinj na? Mbeinj tsəŋ, jəbi kpeinj lə. Bə taŋni lə mi wə yeli wi kə Wainjmi i kaŋ yi bəni bəchu wə."

⁴⁶ Mbeinj dzə beinj bukumbeinj tsəki. Mbeinj tsəŋ, mi wə wi taŋni mih bə wi yaka wi dzəki."

Bə kwa Jisəs (Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jən 18:3-12)

⁴⁷ Asi Jisəs nī keinjki wi dzaka, Judas wə wi nī kə mi i mban wi bwa bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa dzə tumbuku. Wi nī dzəki bəh mban wi bəni bəduli, bə kaŋa bənywə bəh bibəkə, num a faan bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi.

⁴⁸ A nī kə num mi wə wi taŋni Jisəs, tsə keinjki lə kinchəsi bəh bəni bəwə ka dzaka a, "Mi wə mih ni bəni mih maŋni yaŋyi, akə wi mbeinj ni kwā."

⁴⁹ Si bəh bə ni dzə, wi chəm tsə a chəŋ i Jisəs wə ka bəni i wi, "Mih bənik i wə Mi Lanini." Si wi bəni yakadəinj, ka maŋni wi bə yaŋyi wi.

⁵⁰ Jisəs ka dzaka i wi a, "Nseinj wun, fə a gia yə wə dzə i fə."† Ayaka bəni bəwə ka tsə kwa Jisəs, kaŋa wi.

⁵¹ Yi num a mi widəkə wə wi nī kə bə bəh Jisəs ka guku baa nywə wi jum ka gba chwiŋ təinj kintuni ki mfa wi fwu wi bətii mfə gia.

⁵² Jisəs dzaka i mi wiwə a, "Fəni ləkə nywə wa i di biə wi si kə. Na ndə wə wi dzasi nywə i beinj wi kləki a, wi bi kpiki i nywə wə."

⁵³ Wə kwakaki a mih kəkə i bəŋ Ba wun a wi chiŋsi bəchinda bu bəchuku bə tsə bəmban jwəfi ntsə bəfa akisəkə a?

⁵⁴ Ayakalə, mih ka fə yakadəinj, ma yi ni nyani dəinj ka yi dzə kpeinj asi bə nyaka i Kinjakti ki Nyɔ wə a, a yi kaŋaki i bi num a?"

⁵⁵ I feinj wə, Jisəs ka bikə i mban wiwə a, "Mbeinj dzə i kwa mih, ka dzəki bəh bənywə bəh bibəkə ka mbeinj dzəki i kwa num ji a? Mih nī shi kə bəh mbeinj chəkxi

† 26:50 Yudəkə a, "Nseinj wun, wə dzə i fə nə?"

chòksi i jun yi fàni yi gia mē lani bēni mbein kwa kē mih kōm nē la?

⁵⁶ Ayakalē, gia yalē yichi num i fē a yi dza kpēin asi bēni bē ntum bē Nyō nī nyaka.” Bwa bē Jisōs bē mban bēchi ka lōtōkō wi fēin, yōkō gēin.

Jisōs numbein i jun yi nsaka wē

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jōn 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Bēni bē bō nī kwa Jisōs ka dzō tsē bēh wi i Kayfas dzu fwu wi bētii mfē gia. A nī kō num bēni bē bō nī laniki bēnchi bē Nyō bēh bē bō nī sakaki tumi nī junni.

⁵⁸ Bō nī tsēki bēh Jisōs Bitā biālī i jum wē i dzēh yi dēēn. Wi ka tsē buku na i fitōkō wi fwu wi bētii mfē gia wē, ka liē tsē num bēh bēni bē bō nī tōkniki bēh di biwō, wi tsēin, i yēin si yi nī nyani num.

⁵⁹ Bētii mfē gia bēmbum bēh bēni bēchi bē bō nī sakaki bēnsaka ka nēnki gia yi ntōkō yē bō kō i jiē i Jisōs fun ka bō nī wō wi.

⁶⁰ Ayakalē, bō nēki kwati kē gia yidōkō, na ayaka si bēni bēduli nī bukuki dzēki i ninshin been nsaka bēntōkō. Gia yiwō nyani lē, i kingōksi wē bēni bēdōkō bēfa buku dzē num i ninshin,

⁶¹ ka dzakaki a, “Mbwē wālē nī dzaka a, ngain kōlē i shaki jun yi fēni yi gia yi Nyō i fēni maa yi i kan yitali wē.”

⁶² Fwu wi bētii mfē gia wiwō ka dza bēin bikē i Jisōs a, “Yaka wō kanaki kē gia yidōkō i chukuli a? Wō wōkō alē gia yē bēni bēlē dzakaki i wō wē a?”

⁶³ Jisōs kpichumi mōn. Fwu wi bētii mfē gia wiwō fēni dzaka i wi a, “I yēli wi Nyō wē wi kanaki nōni, wō fa kabē num Kimbwili wē Nyō nī kaka, wē Wain Nyō, fūku i buku.”

⁶⁴ Jisōs chukuli a, “Yi kō asi wō dzaka. Ayakalē, mih fukuki i mbein a, jōbi wālē nī tsē mbein nī yēin lē mi wē yēli wi kō Wainmi, num wi shinum i tsēin yilēkālī yi Mi wē wi kanaki nga, mbein bi chu yēin si wi dzēki i bikwu wē i bēin.”

⁶⁵ Fwu wi bētii mfē gia wē wōkō yakadēin, ka tanyi bēmbun i gwu yi wē, dzaka a, “Wi dzōki di bi Nyō. Bukumbein nēnki a mi widōkō chu dzē dzaka gia yidōkō a? Mbein wōkō lō si wi dzōki di bi Nyō.

⁶⁶ Mbein kwakaki a nē?” Bō chukuli a, “Akō mi wē bē kanja i wō wi num wōnī.”

⁶⁷ Bō yisi i chuhyiki mindzēn i shi bi wē chōkō twein wi bēh binjō, bēdōkō twein bēh kan, dzakaki i wi a,

⁶⁸ “Wō wē wō kō Mbwili wē Nyō nī kaka, fūku la ntum wi Nyō wa wē i liē. Kanji i buku mi wē wi twein wō.”

Bitā nēin Jisōs

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jōn 18:15-18,25-27)

⁶⁹ A nī kō Bitā num i kuku i bin i fitōkō. Wain kpanni widōkō wē wi nī nōmki fēin, dzē kōmsi i wi kpēn ka dzaka i wi a, “Wō tē si kō mbein Jisōs wi Galili.”

⁷⁰ Ayakalē, Bitā nēin i bēni bēchi nshin ka dzaka a, “Mih kiēki kē gia yē wō dzakaki.”

⁷¹ Bitā ka buku tsē ka numki bēin i dzaka ki mbain wē. Wainkpanni widōkō wē wi nī nōmki tē fēin, yēin wi, ka dzaka i bēni bē bō nī numyi i bēin fēin a “Mi wālē si kōlē bēh Jisōs wi Nasali.”

⁷² Bitā chu nēin ka kain, dzaka a, “Mih kiēki kē mi wiwō.”

⁷³ I jōbi wi twēsi wē, bēni bē bō nī numyi kōmsi tsē i Bitā wē ka dzaka i wi a, “I yi nkan wē, wō kō tē mi wibō, kōm ndzaka wa tsēki aka wibō.”

⁷⁴ Ayaka Bitā ka kain, bōn num lōin i fwu wi wē dzaka a, “Mih kiēki kē mi wālē.” Akisēkō kwōkō ka tōn.

⁷⁵ Bitā kwaka ndzaka wē Jisōs si dzaka i wi a, “Ka kwōkō nī nēnki i tōnki, num wō nēin lō mih kinjani kitāli.” Wi nyē fēin buku tsē i bin, ka dē nalē.

27

Judas shiēn

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jōn 18:28-32)

¹ Asi chōkō nī wōki dzēki, bētii mfē gia bēmbum bēh bēni bē bō sakaki tumi, num jiē ja kōm Jisōs, i wō wi.

² Bō ka kanja wi, dzō tsē nya i kan yi Baylē wē mi wi nsaka i kimbu kiwō wē.

³ Jōbi wē Judas wē wi nī tanji Jisōs nī yēin a bē tēin a bē ki wōki lē Jisōs, wi bē tēm, dzō kpō wē mbanjia fēni tsē nya i bētii mfē gia bēmbum bēh bēni bē bō sakaki tumi.

⁴ Wi tsē, dzaka i bō a, “Mih fē chu i tanji mi wi kanja kē ngēkō widōkō.” Bō chukuli i

wi a, “Yəmaka kanjaki nə i fə bəh buku? A kiəki wə yəmaka.”

⁵ Judas wan kpə wiwə i kuku i jun yi fəni yi gia wə, ka buku tsə shiəŋ.

⁶ Bətii mfə gia bəmbum fwəkyi kpə wiwə dzaka a, “Wələ kə kpə wi mwa, nchi bumki kə a bə jīə wələ kpə i kiba ki jun yi fəni yi gia mə.”

⁷ Bə num jiə ja, tsə tan di i mi wə wi nī mwəmki mishwali bəh wi a bə ni ləəki bəni bədzəni fəiŋ.

⁸ Akə gia yə bə bəəŋki di biwə i dzə buku bidaiŋ a, “Di bi Mwa.”

⁹ Yi nī num yaka ka gia yə mi wi ntum wi Nyə wə Jelimia nī dzaka, ka yi dzə kpəiŋ si wi nī dzaka a, “Bə nī dzə kpə mban̄tia num kpə wə bwa bə Islae nī sisi i dzə i fwu wi wə,

¹⁰ tan di yeiŋ i mi wə wi nī mwəmki mishwali bəh wi, asi Bah Nyə nī dzaka i mih.”

*Jisəs numbein i Bayle nshin mi wi nsaka wi Nkali wi Lum
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jən 18:33-38)*

¹¹ Si Jisəs nī numbein i Bayle mi wi nsaka nshin, Bayle bikə i wi a “Akə wə Nkun wi Bəju wə a?” Jisəs chukuli a, “Yi kə asi wə dzaka.”

¹² Ayakalə, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nī sakaki tumi kiwə yisi i jiəki gia i wi fun, wi na chu chukuli gia yidəko.

¹³ Bayle ka bikə i wi a, “Wə wəkəki alə ŋkaiŋni wi gia yə bə dzakaki kəm wə a?”

¹⁴ Ayakalə, Jisəs na chukuli na gia yimu i wi kəm yə bə nī jiəki i wi fun. Mi wi sakani wiwə tseiŋ lə dzaka wəm wi nalə.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jən 18:39-19:16)

¹⁵ A nī dzəki numki i jəbi wi dzini bi Ntsədaŋ wə, mi wi sakani bwili mi wimu i jun yi nsəŋ mə, wə bəni kəŋki a wi bwili.

¹⁶ A nī kə i jəbi wiwə wə, mi widəko num i jun yi nsəŋ mə, bə kiə nalə a wi nī fəki lə chu, yeli wi num a Balabas.

¹⁷ Jəbi wə bəni nī junni, Bayle bikə i bə a, “Mbeiŋ kəŋki a mih bwili num ndə i jun yi nsəŋ mə a? Mbeiŋ kəŋki a mih bwili yatəko num Balabas, ma Jisəs wə bə bəəŋki a Kimbwili wə Nyə nī kaka a?”

¹⁸ Wi nī bikəki yaka kəm wi nī kiəki lə a bə nī nya Jisəs i wi, kəm kindəŋ nī finiki lə bə bəh wi.

¹⁹ I chu kpəiŋ i yi wə, a nī kə jəbi wə wi nī shinum i di biə bə si num i saka bənsaka, kpə wi faan̄ ntum i wi, dzaka a, “Kiə wə ki fə kə gia yidəko bəh mi wə. Akə mi wi chəŋ. Mih dzakaki lə kəm ndəmsi si fumsi mih daiŋ nchəko nalə kəm wi.”

²⁰ Si Bayle bikə yakadəiŋ, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi nyini bəni a bə dzaka a wi bwili yatəko num Balabas, ma bə kəasi bəh Jisəs.

²¹ Mi wi sakani chu dza bikə i bə a, “Mi wə mbeiŋ kəŋki a mih bwili yatəko i bəni bəfa bələ kintəəŋ kə winaiŋ?” Bə chukuli a, “Balabas.”

²² Bayle chu bikə i bə a, “Mih ka bwili yatəko yakadəiŋ i liə, mih ni fə daiŋ bəh Jisəs wə bə bəəŋki a Klistus a?” Bə bəchi dzaka a, “Bə bəŋŋ wi num bəŋŋni i kintasi wə.”

²³ Wi fiəni bikə a, “Bə bəŋŋ wi kəm nə a? Gia yichu yə wi fə kə nə a?” Ayakalə, bə chu wili tsə a ninshin lə a, “Bə bəŋŋ wi i kintasi wə.”

²⁴ Jəbi wə Bayle nī yeiŋ a dzəh kəkə, ka ŋgaiŋ kaasi gia yələ, dzaka yiŋni dza lə dzani. Wi dzə mwi, wəko kan̄ yi yeiŋ i mban̄ wi bəni nshin dzaka a, “Kan̄ yin̄ kəkə i kpi yi mi wələ wə. A kiəki mbeiŋ i yi wə.”

²⁵ Bəni bəchi chukuli i wi a, “Aan̄, bēe ma mwa mi nūmki i kifwu kibuku wə bəh i bwa bəbuku wə.”

²⁶ Bayle ka bwili yatəko Balabas asi bə nī kəŋki, ka nya Jisəs a bə twēiŋ bə tsə bəŋŋ i kintasi wə.

*Bəni bə jum bə nyiksiki Jisəs
(Mak 15:16-20; Jən 19:2-3)*

²⁷ Bəni bə jum bə mi wi sakani ka dzə Jisəs liə bəh wi i ntəŋ wə bə nī bəəŋki a Blitəlium, ka junni kin̄ka ki mban̄ wi bəni bə jum bəchi bə fiəli ban̄ wi.

²⁸ Bə baayi bəmbun̄ bu, dzə mbun̄ wi bəŋkun̄ wi bəkəli tum i wi wə.

²⁹ Ka bwan̄ kifə ki bəŋkun̄ ki num bə keiŋsi bəh bəbwan̄yi, bwan̄ i wi fun, ka nya mbəŋ i tseiŋ yi yiləkəli wə a, akə mben̄ wi bəŋkun̄. Bə dzə ŋgwun̄yi i wi nshin nyiksi wi dzakayi a, “Mbēe jum yibəkəli! Nkun̄ wi Bəju!”

³⁰ Si bə nǐ fə yakadəin, ka chuhyiki mindzəŋ i gwu yi wə, dzə mbəŋ wə ka twein̄ki wi yein̄ i fun̄.

³¹ Jobi wə bə nǐ nyiksi kaasi yakadəin, babwili mbun̄ wi ŋkun̄ wə i gwu yi wə, ləh num bəmbun̄ bu i gwu yi wə, ka dzə tsə bəh wi i ban̄ŋ i kintasi wə.

Bə ban̄ŋ Jisəs i kintasi wə

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jəŋ 19:17-27)

³² Si bə nǐ tsəki, bə dzə buku i mi wi Səlin widəko, yeli wi num a Samən. Bə kan̄yi mi wiwə wi gin̄ kintasi ki Jisəs.

³³ Jobi wə bə nǐ tsəki bə tsə buku i di bidəko wə, bə bəŋ a Gəlgəta, (Yeli wələ kə a Di bi Ŋkun̄u Kifwu),

³⁴ bə ka nya mbih i wi num bə chwali bəh biə yi ləli jiə a wi mū. Ayakalə, si wi məm, wi nəin̄ma i mu.

³⁵ Bə ka ban̄ŋ wi i kintasi wə, dzə bəmbun̄ bu tum kaan̄ yein̄ i gaa a bə bə.

³⁶ Si bə fə yakadəin ka shinum fein̄ ka chəniki wi.

³⁷ Bə nyaka kin̄wakti kə ki nǐ chusiki gia yə yi fə ka bə ban̄ŋ wi i kintasi wə, ka ban̄yi i kintasi wə i fwu wi bein̄ yi num a, “Wələ kə Jisəs, Ŋkun̄ wi Bəju.”

³⁸ Bə ban̄ŋ tə bəji bəfa i kintasi wə bə bəh Jisəs, widəko i tsein̄ yiləkəli wə, widəko i tsein̄ yi yi kimiəkə wə. ³⁹ Bəni ka tsəki dan̄siki yein̄ Jisəs nəŋni fwu, bəkəli wi bəh ntəyi,

⁴⁰ dzakayi a, “Wə wələ wə nǐ kə i shakyi jun̄ yi fəni yi gia i fiəni maa i kan̄ yitali wə, gəmti gwu ya! Wə kabə num Wain̄ Nyə, shi dzə i kintasi kiwə wə.”

⁴¹ Bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nǐ laniki bən̄chi bəh bəni bə bə sakaki tumi ka nyiksiki tə wi dzakayi a,

⁴² “Wi nǐ gamtiki bəni bədəko i liə wi kəkə i gamti gwu yi. Ntə wi kə Ŋkun̄ wi bəni bə Isləe. Wi sh̄i la i kintasi kiwə wə i liə ma buku ka ni bum wi.

⁴³ Wi ni jiə fwu wi i Nyə wə. Nyə wiwə kabə kəŋ wi, ma wi gamti la wi i liə si wi ni dzakaki a ŋgain̄ kə Wain̄ Nyə.”

⁴⁴ Bəji bə bə nǐ ban̄ŋ bə bəh Jisəs i kintasi wə, təyi wi bəh bəntəyi tə.

Kpiyi Jisəs

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jəŋ 19:28-30)

⁴⁵ A dzə num nshichun̄ bin̄ ji, tumi kichi ji i tsə buku i mbian̄ə mitali wə nshi.

⁴⁶ A dzə num ka mbian̄ə mitali, Jisəs dza wam bəh ŋga a, “Eli, Eli, lama sabaktani.” Yi num a, “Nyə wun̄, Nyə wun̄, wə lətəko mih lə kəm nə?”

⁴⁷ Bəni bədəko bə bə nǐ num kəmsi fein̄ wəkə, ka dzaka a, “Mi wiwə bəŋki Elaja.”

⁴⁸ Mi widəko i bə kintəŋ ka yəkə akisəkə tsə dzə kuncha, juli i mbih migban̄lini mə, bwan̄ i mbəŋ wə, ka səkə tsə a wi mu.

⁴⁹ Ayakalə, bəni bədəko dzaka a, “Bə wəkəli yein̄ a yuwidəko Elaja kələ i dzə gamti wi!”

⁵⁰ Jisəs ka chu wam bəh ŋga nya kin̄'waka ki i Nyə kan̄.

⁵¹ Yi dzə num a, mbun̄ wə bə nǐ təin̄ni jun̄ yi fəni yi gia yein̄ i fintəŋ, yisi i bein̄ tan̄a shi buku i kuku i bimbū bifa wə. Nshwain̄ nəŋni, biana bakayi,

⁵² jum̄ tə weli gwu, bəni bəduli bə bə nǐ kə bə Nyə num bə nǐ kə bə kpiyi lə fiəni dza i kpi wə.

⁵³ Jobi wə Jisəs nǐ dza i kpi wə, bəni bəwə nyə tsə i kwili wi bain̄ni wə Jelusaleṃ, bəni bəduli yein̄ i bə wə.

⁵⁴ Tikwili wi bəni bə jum̄ wə bəh bəni bə bə nǐ kə fein̄ chəni Jisəs, yein̄ si nshwain̄ nəŋniki bəh gia yichi yə yi nǐ dzəki di, ndzan̄ kwa bə na bəh ŋga. Bə ka dzaka a, “I yi ŋkəŋ wə mi wələ nǐ kə Wain̄ Nyə.”

⁵⁵ Bəkan̄a bəduli nǐ kələ tə fein̄ i dzəh yi dəŋ bə tsein̄. Bəkan̄a bələ kə bə bə nǐ buku i Galili biəli Jisəs gamti wi.

⁵⁶ I mban̄ wibə wə nǐ kə Meli Magdalen bəh Meli wə nih Jəm bəh Yəsəf, bəh nih bwa bə Sebide.

Bə ləə Jisəs

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jəŋ 19:38-42)

⁵⁷ A dzə num i fijəbi, tii kpə widəko a num mi wi Alimatia dzə, yeli wi num a Yəsəf. Wi tə nǐ kə mi widəko i mban̄ wi Jisəs wə.

⁵⁸ Wi tsə yein̄ Baylə tsa a wi nyā wini wi Jisəs ka ŋgain̄ tsə ləə. Baylə ka dzaka a bə tsə dzə nyā i wi.

⁵⁹ Yəsəf dzə wini wiwə ka kii i mbun̄ wi bain̄ni wə,

⁶⁰ ka tsə jiə i jum̄ yi wə, yi kein̄ a yimflan̄, num wi nǐ tə jum̄ yiwə i biana mə, wi ka

biŋsi təh wimbūm ka baŋ dzaka ki jum kiwə yeiŋ, ka nyə.

⁶¹ Meli Magdalen bəh Meli widəko wə nŋ kə feiŋ, num bə shinum i tseiŋ danŋi jum yiwə.

Bə ka chəniki jum yi Jisəs

⁶² Chəko buku wə, num chəko biə bə si sisiki gia yi bimbam bibə yeiŋ bi tsə, bətii mfə gia bəmbum bəh Bəfalasi tsə yeiŋ Bayle,

⁶³ dzaka i wi a, “Tikwili, buku kwakaki gia yə mi wi ntəkə wələ nŋ dzakaki jəbi wə wi nŋ keiŋki wiwə. Wi nŋ dzakaki a, a bi numki i kaŋ yitali wə, ma ŋgaiŋ bi fiəni dza i kpi wə.

⁶⁴ Si yi kə yakadəiŋ, dzāka a bəni būku tsə chəniki jum yiwə i tsə būku i kaŋ yitali wə, kəm buku lwaki a bwa bu bə mbaŋ kələ ni wəli tsə chwə wini wi i nyə bəh wi, ka bə fukuki i bəni a, ‘Wi dza i kpi wə.’ Bə ka fə yakadəiŋ, ma ntəkə biələ i liə ni gumi tsə bi ninshiŋ biə.”

⁶⁵ Bayle dzaka i bə a, “Mbeiŋ dzə bəni bə jum ma mbeiŋ bə tsə, mbeiŋ dzāka bə chəniki jum yiwə bindzəŋ asi mbeiŋ si kə i chəniki.”

⁶⁶ Ayakadəiŋ, bə ka tsə keiŋsi baŋ dzaka ki jum kiwə, ka fə kinchəsi* i təh wə bə nŋ baŋ dzaka ki jum kiwə yeiŋ, ka jiə bəni bə jum i chəniki.

28

Jisəs dza i kpi wə

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jən 20:1-10)

¹ Asi chəko bimbam nŋ tsə, chəko wə dzə, i buku nya i chəko bi ninshiŋ wə i shi wə, Meli Magdalen bəh Meli widəko wə tsə i tseiŋ jum.

² Yi num a, nshwaiŋ nŋ dza nəŋni bəh ŋga, kəm chinda wi Bah nŋ shi dzə beŋ biŋsi təh wimbūm wə bə nŋ baŋ dzaka kijum kiwə yeiŋ ka shinum i yeiŋ beŋ.

³ Chinda wiwə nŋ kə shi bi mwanŋi aka dzaŋ yi mwanŋini, bəmbun bu fuku lə buuu.

⁴ Bəni bə bə nŋ chəniki jum yiwə yeiŋ wi, lwa na bəh ŋga, nyumyi lə kəkəkə, gbəyi i kuku nəyi aka bi kpili bəni.

* 27:66 Kinchəsi kələ nŋ kə i fə a mi widəko ki tsə kə feiŋ.

⁵ Chinda wi Nyə wiwə dzaka i bəkaŋa bəwə a, “Mbeiŋ ma lwāki. Mih kiəki lə a mbeiŋ nəŋki Jisəs wə bə ni baŋ i kintasi wə.

⁶ Wi fa kəkə, wi dza lə i kpi wə asi wi nŋ dzaka. Mbeiŋ dzə yeiŋ di biə wi ni nə yeiŋ.

⁷ Mbeiŋ tsə fuku wakali i bwa bu bə mbaŋ a wi dza lə i kpi wə, wi tsəki i mbeiŋ nshiŋ i Galili. Mbeiŋ ni yeiŋ lə wi feiŋ. Mbeiŋ wəkəli, mbeiŋ wəkə lə si mih fuku i mbeiŋ.”

⁸ Ayakadəiŋ, bəkaŋa bə ka kəmsi dza nyə i jum yiwə beŋ bəh nlwa, ayakalə bə num tə bəh kinsanli nalə, ka yəkə tsə i fuku i bwa bə Jisəs bə mbaŋ.

⁹ Si bə nŋ tsəki, yi dza num a bə nŋ baŋsi bəh Jisəs, wi dzaka i bə a, “Mih bəniki mbeiŋ.” Bə ka dzə kəmsi i wi wə, ka gbə ka bwam gvu yi, ka kəkəsi wi.

¹⁰ Jisəs dzaka i bə a, “Mbeiŋ ma lwāki. Mbeiŋ tsə dzāka i bwa bə nih bəŋ a bə tsəki i Galili ma bə ni yeiŋ mih feiŋ.”

Bəni bə bə nŋ chəniki jum yiwə fuku gia yə yi nŋ num

¹¹ Jəbi wə bəkaŋa bəwə ni dza i tsəki, num bəni bə jum bədəkə bə bə nŋ chəniki jum yiwə si nyə tsə i kwili kintəŋ i tsə fuku gia yichi yə yi si num i bətii mfə gia bəmbum.

¹² Bətii mfə gia bəmbum bə ka juŋni bəh bəni bə bə sakaki tumi bəh bə num jiə ja, ka baŋyi kaŋ yi bəni bə jum bəh kpə widuli,

¹³ dzaka i bə a, “Mbeiŋ dzākaki i bəni a mbeiŋ si nəki lə bwa bu bə mbaŋ dzə chwə wini wi ka nyə bəh wi.

¹⁴ Mbeiŋ kabə dzakaki yakadəiŋ, yi ka liə i kintuni ki mi wi sakani wə, wi ni kabə nəŋ i nya ŋəkə i mbeiŋ, ma buku ni tsə yeiŋ wi, wi ma ni chu nya ŋəkə i mbeiŋ.”

¹⁵ Ayakadəiŋ, bə ka dzə kpə wiwə ka fukuki asi bə si dzaka i bə. Kichum kiwə ka waŋ tsə i kintəŋ ki Bəju wə i dzə buku i bidaiŋ wə a bə nŋ chwə wini wi Jisəs chwəni.

Jisəs faaŋ bəni bu i mbi wichi wə

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jən 20:19-23; Kijwakti ki Nəm 1:6-8)

¹⁶ Bwa bæ mbanj bæ Jisəs bə jwəfi ntsə mu ka nyə tsə i Galili, yaka tsə i ɲkwuŋ wə Jisəs nɪ fuku i bə.

¹⁷ Jəbi wə bə ni yeiŋ wi, ka kəksi wi. Ayakalə, bədəkə mənɲi lə wi.

¹⁸ Jisəs dza kini dzə dzaka i bə a, “Ba wuŋ kə num wi nya lə ɲga bichi i bein bəh i kuku i mih.

¹⁹ Ayakadəin, mbein tsə i bitumi wə bichi, mbein fəki bəni numki bəni mbəŋ bæ mbanj, jūli bə i bəkə i yeli wi Nyə Ba bəh Waiŋ bəh Kiŋ'waka ki Baiŋni.

²⁰ Mbein lāniki bə a bə fəki gia yichi yə mih nɪ laniki mbein yein. Mbein wəkəli, mih ni numki lə bəh mbein i jəbi wichi wə i tsə buku na jəbi wə mbi bi tsə kaaki.”

**Ntum wi Ndzəŋni wə wi kə
kəm Jisəs si
Mak
nɪ Nyaka
Gia yə yi kə i Kiŋwakti ki
Mak kələ mə**

Mak nɪ chiniki nəmki bəh Bitə bəh Bəəl bəh Banabas. Yi chusiki a gia yə wi nɪ kiəki kəm Jisəs a nɪ lani Bitə wi yeiŋ. Ntum wi ndzəŋni wələ Mak nɪ nyaka chusiki a Jisəs kə mi wə wi nɪ fəki nəm wi Nyə chu kaŋa ŋga i dzaka gia yi nūm asi wi dzaka. Wi nɪ chusiki ŋga bi num i nlani wə bəh i bwiliki bəchinda bə ŋkpeli bəh i dalinyaki chu bi bəni. Jisəs nɪ bəŋki gwu yi a ŋgain kə mi wə yeli wi kə Waiŋmi, wi dzə nya gwu yi i yeli bəni i ŋgəkə wə (10:45). Yeli wələ a Waiŋmi kə wə wi kə i kiŋwakti ki Daniel wə 7:3-14.

Mak nɪ du nyaka a kəm gia yə Jisəs nɪ fəki tsə yə wi nɪ laniki. Yeŋ dzəh yə bə gaa kiŋwakti kələ yeŋ

Kifwu ki gia kə ki kə i Kiŋwakti kələ mə

1:1-13 Ntum wi ndzəŋni kəm Jisəs

1:14-9:50 Nəm wi Jisəs i kimbu ki Galili wə

10:1-52 Jisəs nyə i Galili ka tsə i Jelusaleŋ

11:1-15:47 Shi yi gəksini yi Jisəs i kəmsi tsə i Jelusaleŋ bəh i kintəŋ ki

Jelusaleŋ wə bəh i kaasi bəh kpi yi

16:1-8 Jisəs dza i kpi wə

16:9-20 Asi Jisəs nɪ chusi gwu yi, bəh asi wi nɪ dza i kpi wə bəh asi wi nɪ yaka i beŋ

*Ntum wə Jən Njulibəkə nɪ fukuki
(Matio 3:1-12; Luk 3:1-18; Jən 1:19-28)*

¹ Fa kə ntum wi ndzəŋni kəm Jisəs Klistus Waiŋ Nyə.

² Ntum wiwə nɪ yisi asi Isaya mi wi ntum wi Nyə nɪ nyaka a Nyə dzakaki a, “Wəkəli, mih ni chinisi lə mi wuŋ wi ntum i wə nshiŋ, ma wi tsə keiŋsi dzəh ya.

³ Ja yi mi wiliki i chwa a bə keiŋsi dzəh yi Bah, bə lūmsi yi a yi nūm chəŋ.”

⁴ Ayakadəŋ, mi widəkə bə nɪ bəŋki a Jən Njulibəkə nɪ nyə tsə i chwa, ka fukuki i bəni a bə kwūni shəm yibə, ma ŋgain juli bə i bəkə ka Nyə bi dalinya chu bibə.

⁵ Bəni nɪ bukuki i bimbu bi tumi bi Judea wə bichi bəh i kwili wi Jelusaleŋ wə wichi tsə i wi, də kəm bə chu bibə, wi ka juliki bə i Bəkə yi Jədan mə.

⁶ Jən nɪ ləkə bəmbuŋ num bə keiŋsi bəh kiluli ki nyam yidəkə yə bə bəŋki a kaməl, wi kaŋa bəh chiniih num bə keiŋsi bəh dzu yi nyam, wi nɪ dziki a chūmi bəh nyu yi chwa.

⁷ Jən nɪ lakaki a, “Mi widəkə dzəki lə i mih jum wi tsə mih, mih kpeiŋniki kə na i ŋgwuŋ shi i kuku i baayi bəlabə bu.

⁸ Mih juliki mbeŋ num i bəkə, yakadəŋ, wi ni juliki mbeŋ num i Kiŋ'waka ki Baiŋni wə.”

*Asi bə nɪ juli Jisəs i bəkə bəh si Satan nɪ məmsi wi
(Matio 3:13-4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ A nɪ kə i kaŋ yə wə, Jisəs nyə i Nasali i kimbu ki tumi ki Galili wə, dzə a Jən juli ŋgain i Bəkə yi Jədan mə.

¹⁰ Asi Jisəs nɪ bukuki dzəki i bəkə yakadəŋ, wi yeŋ bəəli weli gwu, Kiŋ'waka ki Baiŋni shi dzə i gwu yi wə ka kimbūmi.

¹¹ Ja dzaka i beŋ a, “Wə kə Waiŋ wuŋ wi shəm, mih wəkəki lə ndzəŋni kəm wə nalə.”

¹² Akisəkə Kiŋ'waka ki Baiŋni ka fə Jisəs tsə ka nəkə i chwa.

¹³ Wi nɪ kə feiŋ i kaŋ wə mbaŋnyani, ŋkpeli məmsi wi. Wi nɪ kə feiŋ yakadəŋ bəh nyām yi chwa, ayaka bəchinda bə Nyə dzə ka tseiŋki wi.

Jisəs bəŋ bəni bəna a bə nūmki bwa bu bə mbaŋ

(Matio 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Bə dza kwa Jən ka jiə i juŋ yi nsəŋ mə. Si yəmakə nɪ tsə, Jisəs nyə dzə i Galili, ka fukuki ntum wi ndzəŋni wi Nyə feiŋ.

¹⁵ Wi nɪ fukuki, dzaka a, “Jəbi dzə kpeiŋ lə, wə ŋkuŋ bi Nyə si num a kaŋ. Mbeŋ kwūni shəm yimbeŋ, ma mbeŋ būm ntum wi ndzəŋni wələ.”

¹⁶ Jisəs bi nyə ka nyaniki tsəki i kinchwə kimbūm ki Galili kpəŋ, ka yeŋ Samən bəh waiŋnih wi Andulu tum gbi i bəkə, kəm bə nɪ kə bəni bə kwani bwəkə.

¹⁷ Jisəs dzaka i bə a, “Mbəiŋ bɛli mih ma mih ni fə mbəiŋ numki bəni bə bə kwaki num lə bəni.”

¹⁸ Akisəkə, bə ka bee gi yibə, ka biəliki wi.

¹⁹ Jisəs kini tsə i ninshiŋ, yeiŋ Jəm bəh waiŋnih wi Jən, bə bə nɛ kə bwa bə Sebide, bə num i ŋgwuki mə kwə gi yibə.

²⁰ Jisəs ka bəəŋ tə bə akisəkə. Bə bee ba wibə Sebide i ŋgwuki mə bəh bəni bə bə nɛ dzə a bəh bə nəmki, ka biəliki wi.

Jisəs bwili kiŋ'waka kichu i mi mə (Luk 4:31-37)

²¹ Bə bəh Jisəs nyə tsə i kwili wi Kafanaum wə. Aka dzə num i chəkə bimbam wə, Jisəs tsə liə i juŋ yi tsani mə akisəkə ka laniki bəni.

²² Bəni ka wəkəliki num lə bəh dzaka ki wəmmi i nlani wiwə wə, kəm wi nɛ laniki ka mi wə wi kaŋaki ŋga bi lanini. Wi nɛ laniki kə ka bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə si lani.

²³ A jəbi wiwə wə, mi widəkə nyə dzə num i juŋ yi tsani yiwə mə, a num mi wi kaŋa kiŋ'waka kichu i gwu yi mə.

²⁴ Si wi liə feiŋ, ka wam a, “Jisəs wi Nasali, wə nənki nə i buku wə a? Wə dzə i kaasi buku a? Mih kiəki lə wə. Akə wə mi wi baiŋni wə wi nyə i Nyə wə.”

²⁵ Jisəs kaŋyi kiŋ'waka kichu kiwə, dzaka a, “Kpɛchumi mən, bŭku i mi wələ mə.”

²⁶ Kiŋ'waka kiwə ka fə wi gbə i kuku ka jwəki, ki wam bəh ŋga, ka buku i gwu yi mə.

²⁷ Bəni bəchi yeiŋ yakadəiŋ, dzaka wəm bə, ayaka bə ka dzakayiki a bə bə bikəyi a, “Yələ kə yi naiŋ lə a? Akə nlani wimfiŋ widəkə a bəh ŋga yeiŋ na? Mi wələ kaŋaki ŋga i kaŋyi biŋ'waka bichu bi wəkə i wi.”

²⁸ Akisəkə, ntum wiwə kəm Jisəs waŋ tsə i bidi bichi wə i kimbu ki Galili wə.

Jisəs chuku bəni bə jweiŋ bəduli (Matio 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Akisəkə Jisəs buku i juŋ yi tsani yiwə mə, ka tsə i juŋ yi Samən bəh Andulu wə, Jəm bəh Jən num bəh bə.

³⁰ A nɛ kə nih kpə Samən nə i nanbēiŋ, gwu yi yakani yiləkəli yaka wi. Asi Jisəs liə i yeiŋ dzu, bə ka fuku i wi kəm kpaŋa wiwə.

³¹ Jisəs tsə i nan kə wi nɛ nəki yeiŋ, kaŋa wi i tseiŋ wə, dzasi wi i beŋ. Ayaka jweŋ

yi yakani yiləkəli yiwə ka bee wi, wi dza beŋ, tseiŋ fiŋ bə dzi.

³² A dzə num i fiŋbi i chəkə biwə wə asi wəŋ ni shiki tsəki i liə, bə ka dzəki bəh bəni bəchi bə bə nɛ gweŋki bəh bəni bə bəchinda bə ŋkpeli nɛ njiŋsiki bə i Jisəs.

³³ Kwili wiwə wichi juŋni i fifiŋə.

³⁴ Wi chuku bəni bəduli bə bə nɛ kaŋaki jweŋ chi chi, chu bwili bəchinda bə ŋkpeli i bəni bədəkə bəduli wə. Wi nɛ bwiliki, wi chu bum kə a bəchinda bəwə dzaka gia yidəkə, kəm bə ni kiəki lə mi wə wi kə wi.

Jisəs fuku gia yi Nyə i Galili wichi (Luk 4:42-44)

³⁵ A bi dzə num na kinchəŋəchəŋə, Jisəs dza beŋ, buku tsə i di bidəkə wə wi mbəŋ ka tsaki.

³⁶ Samən bəh bəni bə bəh bə nɛ kə, baŋ i jum wə ka buku tsə ka nənki wi.

³⁷ Bə yeiŋ wi, dzaka i wi a, “Bəni bəchi baŋ ka nənki wə.”

³⁸ Jisəs chukuli mfih i bə a, “Bukumbeŋ dāŋ tsə i bidi bidəkə wə ka mih kələ i fuku tə gia yi Nyə feiŋ. Akə gia yə mih dzə kəm yi.”

³⁹ Ayaka wi ka nyaniki i bimbə bi Galili wə bichi fuku gia yi Nyə i juŋ yi tsani yibə wə, bwili bəchinda bə ŋkpeli i bəni wə.

Jisəs chuku mi wi gweŋ bəh jweŋ yi kumyini (Matio 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Mi widəkə wi nɛ gweŋki bəh jweŋ yi kumyini nyə dzə tum binyu i Jisəs nshiŋ, tsa wi dzaka a, “Wə kabə kənki wə fə mih bāiŋki.”

⁴¹ Ayaka nshiŋ kwa Jisəs, wi nani tsə tseiŋ kəm wi, dzaka i wi a, “Mih kənki lə, bəni, ma wə bāiŋki.”

⁴² Akisəkə, jweŋ yi kumyini yiwə ka bee wi, wi bəni ka baiŋki.

⁴³ Jisəs ka dzaka a wi tsəki, ka lansi kiŋ i wi,

⁴⁴ dzaka a, “Kiə wə ki fŭku kə gia yiwə i mi widəkə. Ayaka, tsə chŭsi gwu ya i tii mfə gia, ma wə nyā kinya kə Muses nɛ dzaka a mi kaŋaki i nyā i chusi i bəni a wi bəni lə i jweŋ yi kumyini wə ka baiŋki.”

⁴⁵ Si Jisəs kiŋ yakadəiŋ, mi wiwə ka buku tsə yisi i fukuki tsəki gia yiwə. Ayaka kwili wiwə ka waŋ tsə i bidi bichi wə, yi fə Jisəs na chu liə nyani i kintəŋ ki tumi wə. Wi

ka baan a numki i chwa, bəni nyə dzə i bidi di wə, dzə yeiŋ wi.

2

Jisəs chuku mi num wi kpi wa wimu
(*Matio 9:1-8; Luk 5:17-26*)

¹ Asi kaŋ yidəko ni tsə, Jisəs fiəni tsə i Kafanaum. Bəni wəko a wi si num lə i dzu,

² bə ka juŋniki dzəki i feiŋ bəduli, dzəh nŋ kəkə feiŋ ka mi təm gvu na bəh i dzaka kifiaŋə wə. Wi ka bə fuku gia yi Nyə i bə.

³ Bəni bədəko bənaa ka dzəki bəh mi widəko i wi num bə buŋ wi i kimbuŋ wə, num wi kpi wa wimu.

⁴ Yi gaka bə i liə tsə bəh wi i Jisəs wə kəm bəni ni faaŋniki lə nalə. Bə ka yaka num i fwu wi juŋ bein, tə kiyəə i di biə Jisəs nŋ num. Si bə tə yakadəin, ka shisi mi wiwə i kimbuŋ kə wi nŋ nəki yeiŋ wə.

⁵ Jisəs yeiŋ si bə jiə shəm i wi wə, wi ka dzaka i mi wə wi nŋ kə num wi kpi wa wimu a, “Nseiŋ wuŋ, mih dalinya lə chu bia.”

⁶ Bəni bədəko bə bə nŋ laniki bənchi bə Nyə bə num feiŋ ka wəko yaka, ka shwiŋyiki i shəm yibə wə, bikə a,

⁷ “Mi wələ dzakaki dəin lə a? Wi dzəki di bi Nyə. Akə ndə wə wi kə i dalinya chu a kəbi a Nyə shəŋ a?”

⁸ Jisəs ka kiə i shəm yi wə gia yə bə ni kwakaki, ka bikə i bə a, “Mbeiŋ biələ biŋkwaka kaŋaki i shəm yimbeiŋ wə lə kəm nə a?”

⁹ Yə yi bəniki i dzaka i mi wələ kə yi nain a? I dzaka a mih dalinya lə chu bi, ma a wi dzə kimbuŋ ki wi tsəki a?

¹⁰ Ayakalə, mih nənki i fə a mbeiŋ kiə a mi wə yeli wi kə Waiŋmi kaŋaki lə ŋga i fa kuku i dalinya chu.” Ayaka wi ka dzaka i mi wə wi nŋ kpi wa wimu a,

¹¹ “Mih dzakaki i wə, dzā bein wə dzə kimbuŋ ka wə tsə i wə dzu.”

¹² Wi dza bein, ka dzə kimbuŋ ki ka buku, bəni bəchi tseiŋ wi. Ayaka bə tseiŋ lə, dzaka wəm bə, bə ka tumki bikum bi Nyə, dzaka a, “Buku keiŋki ki yeiŋ kə gia yidəko ka yələ.”

Jisəs bəəŋ Ləwi a wi nūm waiŋ wi wimban
(*Matio 9:9-13; Luk 5:27-32*)

¹³ Jisəs chu nyə ka tsə kəmsi i kinchwə kimbun kpəŋ, mban wi bəni dzə i wi kpəŋ, wi ka yisi i laniki bə.

¹⁴ Asi wi nŋ nyaniki tsəki, wi yeiŋ Ləwi waiŋ Alfiyus, wi num i di bi bi nəm wə, wi kwa kiŋwakti. Jisəs ka dzaka i wi a, “Wə biəli mih.” Wi ka dza bein ka biəli wi.

¹⁵ Jisəs bəh bwa bu bə mban ni tsə ka dziki i Ləwi dzu bəh bəni bə bə nŋ kwaki kiŋwakti bəh bəni bəchu bədəko tə, kəm bəni ka bələ nŋ biəliki lə wi bəduli nalə.

¹⁶ Jəbi wə Bəfalasi bə bə nŋ laniki nnyaki bənchi bə Nyə yeiŋ si Jisəs dziki bəh bəni bəchu bəh bə bə nŋ kwaki kiŋwakti, ka bikə i bwa bu bə mban a, “Akə kəm nə wi dziki bəh bəni bə bə kwaki kiŋwakti bəh bəni bəchu bədəko a?”

¹⁷ Jisəs wəko si bə bikəki, ka dzaka i bə a, “Bəni bə bə gweiŋki kə si nən kə mi wi chukuni. Asi nən num bə bə gweiŋki. Mih ka dzə dəkə i bəəŋ bəni bə bə kə chəŋ. Mih dzə i bəəŋ num bəchu.”

Kimbikə kəm bə mbam wi dzaka
(*Matio 9:14-17; Luk 5:33-39*)

¹⁸ Yi dzə num a, bwa bə mban bə Jən Njulibəko, bəh Bəfalasi nŋ bamki lə dzaka. Bəni bədəko ka dzə bikə i Jisəs a, “Akə kəm nə wə bwa bə mban bə Jən, bəh bə Bəfalasi bamki dzaka, bwa ba bə mban bam kə a?”

¹⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Bə kələ i laka bəni i dzini bi miŋkpaŋa wimfiŋ wə, ma bə chu dzə bamki dzaka nyum miŋkpaŋa wiwə num feiŋ bəh bə a? Bə kəkə i bamki dzaka wi num bəh bə.

²⁰ Ayakalə, kaŋ dzəki lə yə bə bi dzə bwili nyum miŋkpaŋa wiwə i bə, ma bə bi ka yisi i bamki dzaka i jəbi wiwə wə.

²¹ Mi kəkə i dzə kinchumni kimbuŋ kimfiŋ, i kwəyi mbuŋ wikpu yeiŋ. Wi ka fə yakadəin, ma kinchumni kimbuŋ kimfiŋ kiwə ni taŋa kaasi mbuŋ wikpu wiwə, ma dzəŋə yiwə ni chu na yimbum.

²² Mi kəkə i dzə tə mbih mimfiŋ i jiə i kiŋgə* ki mbih kikpu kə bə keiŋsi bəh dzu yi nyam. Wi ka fə yakadəin, mbih mimfiŋ miwə ni biəŋə wə kiŋgə kikpu kiwə, mbih miwə i kiŋgə kiwə wə ni laka kilələ. Yi kə a, bə kaŋaki i jiə mbih mimfiŋ num i kiŋgə kimfiŋ wə.”

* 2:22 Kiŋgə ki mbih kə Bəju nŋ shiki keiŋsi bə dzu yi nyam.

Kimbikə kəm chəkə bimbam
(Matio 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ A nĩ kə i chəkə bimbam bidəkə wə, Jisəs bəh bwa bu bə mbanj ka nyaniki tsəki təliki i kikhə kigəñ kidəkə wə. Bwa bu bə mbanj ka yisi i təinyiki kifwu kigəñ fiksi dzi.

²⁴ Bəfalasi yeiñ yakadəiñ, bikə i Jisəs a, “Yeiñ na, akə kəm nə wə bwa ba bə mbanj fəki gia yə nchi ka bum dəkə a mi fəki i chəkə bimbam wə a?”

²⁵ Jisəs bikə tə i bə a, “Mbəiñ ka num fa dəkə i Kiñwakti ki Nyə wə si dzəñ nĩ wəəki ñkunj Debit bəh mbanj wi, wi fə a?”

²⁶ A nĩ kə jəbi wə Abiata nĩ kə fwu i bətii mfə gia, Debit liə i juñ yi Nyə mə wi dzə bləd wə bə nĩ baa jiə a akə wi Nyə, dzi chu nya tə mbanj wi yeiñ, num a nĩ kə nchi bum kə a mi kələ i dzɪ bləd wiwə a kəbi a bətii mfə gia.”

²⁷ Jisəs dzaka kaasi i bə a, “Nyə nĩ jiə chəkə bimbam kəm mi. Wi nĩ ka maa mi kəm chəkə bimbam.”

²⁸ Ayakadəiñ, mi wə yeli wi kə Waiñmi kə Bah na bəh wi chəkə bi mbam.”

3

Jisəs chuku tseiñ yi mi si yi kpi
(Matio 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Ayakadəiñ, Jisəs nĩ chu tsə liə i juñ yi tsani wə. Mi widəkə num bəh tseiñ yi kpili.

² Bəni bədəkə bə bə nĩ kə fəiñ bə nĩ nənki gia yə bə ki jiəki i wi funj, ka bwanj dzəkəh i gwu yi wə ka tseiñki a wi nĩ chuku lə mi wiwə i chəkə bimbam wə a.

³ Jisəs dzaka i mi wə tseiñ yi nĩ kə yi kpi a, “Dzə bəiñ wə dzə fa.”

⁴ Si wi dzə, Jisəs bikə i bəni a, “Gia yə nchi bumki a mi fə i chəkə bimbam wə kə yi naiñ na? I fə gia yindzəñni, ma yichu a? I bwili mi, ma i wə lə a?” Ayakalə, bə kpichumi mən.

⁵ Jisəs tseiñ tali bə bəchi bəh tə wi bəkəli, gwu kpi wi kəm bə shəm yibə yichu. Wi dzaka i mi wə tseiñ yi nĩ kə yi kpi a, “Nāni tseiñ ya.” Wi nani yi kaa ka bənih.

⁶ Bəfalasi ka buku, tsə bəh mbanj wi bəni bə Nkunj Hələd i keiñsi akisəkə si bə nĩ fə ka bə wə Jisəs.

Bəni dza i bimbū bichi dzə i Jisəs

⁷ Jisəs bəh bwa bu bə mbanj ka nyə fəiñ tsə i kinchwə kimbū ki Galili wə. Mbanj wi bəni bəduli biəli wi. Bəni bədəkə nĩ nyəki dzəki i bimbū ki Galili wə bəh ki Judea wə.

⁸ Bədəkə nĩ nyə i Jəlusalem, bədəkə nyə i kimbu ki Idumea wə, bədəkə nyə i kimbu ki Bəkə yimbū yi Jədan wə i waka, bədəkə i bimbū bi Taya bəh Sidən wə. Mbanj wiwə nĩ dzə yaka kəm bə nĩ wəkə gia yə wi nĩ fəki yichi.

⁹ Jisəs dza dzaka a bwa bu bə mbanj nən keiñsi jiə ñgwuki ka wi liə yeiñ kəm mbanj nĩ dzə kwu banj wi.

¹⁰ Wi nĩ dzaka yakadəiñ kəm wi nĩ kə wi chuku lə bəni bəduli, ka bəni bə jwəiñ ma dzəki kəmki wi.

¹¹ Bəni bə biñ'waka bichu nĩ njiñsiki bə nĩ yeiñki Jisəs bə ka gbəyiki i wi nshin wamyi dzaka a, “Wə kə Waiñ Nyə.”

¹² Si bə wamyi yaka, Jisəs lansi kinj i bə a kiə bə ki fə kə a bəni kiə ñgainj.

Jisəs babwili bəni jwəfi ntsə bəfa i nūmki bwa bu bə ntum
(Matio 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Wi dza yaka tsə i ñkwun bəiñ, bəəñ bəni bə wi nĩ nənki, bə dzə i wi.

¹⁴ Wi babwili bəni jwəfi ntsə bəfa, bəəñ bə a bwa bu bə ntum,* ka bəh bə nūmki, wi fāanji bə a bə nyāniki fūkuki gia yi Nyə,

¹⁵ chu kañə ñga i bwiliki bəchinda bə ñkpeli i bəni wə.†

¹⁶ Bəni bəwə nĩ kə: Samən, wə wi nĩ nya yeli wi widəkə a Bitə.

¹⁷ Jəm bəh waiñnih wi Jən bə bə nĩ kə bwa bə Səbide, bə wi nĩ nya yeli i bə a “Bəanəges” num a, “Bwa bə dzanj yi wamyini.”

¹⁸ Bədəkə nĩ kə Andulu, Filib, Batəlomu, Matio, Təməs, Jəm wə waiñ Alfiyus, Tadeus, Samən wə wi nĩ kə mi wi mbanj wi dzələt,‡

¹⁹ bəh Judas Iskaliət wə wi nĩ nyani lə dzə tanj ni Jisəs.

Bəni ka dzakaki a Bəlsebu ñkunj wi bəchinda bə ñkpeli kə i Jisəs mə
(Matio 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

* **3:14** Biñwakti bikpu bidəkə kañaki kə ndzaka wələ a, “Bəəñ bə a bwa bu bə ntum.” † **3:15** Biñwakti bikpu bidəkə kə bi kpəiñ fa a, “Bə chuku tə bəni bə jwəiñ.” ‡ **3:18** Dzelət nĩ kə Bəju bə bə nĩ təkiki tumi, jwə i bwili bəni bəbə i ñgəkə wə i kañ yi Lum wə.

²⁰ Jisəs nĩ nyə tsə i di biə wi nĩ nəki, mban wi bəni chu junni feiŋ, bə bwa bu bə mban nəki kaŋa kə na dzəh lə i dzi.

²¹ Jobi wə chwəŋkijun ki nĩ wəkə, ka tsə i dzə wi kəm bəni nĩ dzaka a wi yuŋsiki lə.

²² Bəni bə bə nĩ laniki nnyaki bəŋchi bə Nyə bəh bə bə nĩ buku dzə i Jəlusalem shi tsə feiŋ ka dzakaki a, “Bəlsebu kə i wi mə, wi bwiliki bəchinda bə ŋkpeli bələ num bəh ŋga bi ŋkun wi bəchinda bəwə.”

²³ Ayakadəiŋ, Jisəs bəŋ bə, bikə i bə i ndi wə a, “Satan kə i fiəni bwili gwu yi i mi wə dəiŋ wə a?”

²⁴ Tumi ka gaali dza ka jwəki a kiki, ki ni chu num kə.

²⁵ Jun ka gaali, dza ka jwəki a yiyi, yi ni chu num kə.

²⁶ Satan ka dza gaali bəh mban wi ka bə jwəki a bə bə, wi nĩ chu num kə, ayakalə yaka kiŋgəksi ki si tsə a ŋka wə.

²⁷ Mbeŋ kiə a mi kəkə wə wi kə i liə jun yi mi wi ləkəli wə, i kə biəiŋ biə wi kəŋki i gəiŋ nyə feiŋ, na ma wi yisi kaŋa mi wi ləkəli wiwə na ka wi kə biəiŋ biwə.

²⁸ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeŋ a, Nyə kələ i dalinya gia yichu bəh ja yichu yichi yə bəni dzakaki kəm wi.

²⁹ Ayakalə, na ndə wə wi dzaka ja yichu i fwu wi Kiŋ'waka ki Baiŋni wə, yi kə a Nyə bi dalinya kə wi, kəm wi fə chu bi kpamu.”

³⁰ Jisəs nĩ dzaka yaka kəm bəni bədəkə nĩ dzaka a kiŋ'waka ki jisi kələ i gwu yi wə.

Nih Jisəs bəh bwa bə nih bə Jisəs (Matio 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Nih Jisəs bəh bwa bə nih bə Jisəs ka dzə, num i biŋ, faaŋ mi widəkə a wi bəŋ wi.

³² A nĩ kə mban wi bəni num fiəli ka junni baŋ wi. Bə dzaka i wi a, “Nih wa bəh bwa bə nah kə i biŋ bikə wə.”

³³ Jisəs chukuli wi a, “Nih wuŋ bəh bwa bə nih bəŋ kə ndə?”

³⁴ Si wi bikə yaka ka tseiŋ bəni bə bə nĩ numyi fiəli wi, ka dzaka a, “Nih wuŋ bəh bwa bə nih bəŋ kə bələ.

³⁵ Mbeŋ kiəki a, na ndə wə wi fəki gia yə Nyə nənki, kə wi wə wi kə waiŋnih wuŋ bəh jəmi yin bəh nih wuŋ.”

4

Ndi kəm mi wə wi nĩ muki ŋgəkə (Matio 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Jisəs ka chu yisi i laniki bəni i kəmsi tsə i bəkə kpəŋ mban wi bəni ka junniki dzəki feiŋ lə məəŋ. Wi ka nyə liə lə i ŋgwuki mə shinum yeiŋ i bəkə, mban wiwə ka numyi i bəkə kpəŋ i kpa.

² Wi ka laniki bə bəh gia yiduli i bəndi wə. Ayaka wi dza ti bə bəh ndi widəkə a,

³ “Mbeŋ wəkəli, mi nĩ laa i tsə mu ŋgəkə.

⁴ Asi wi nĩ muki widəkə gbəyi i dzəh, minyəni dzə chumi dzi.

⁵ ŋgəkə widəkə gbəyi i di bi kitəh wə nshwain num kə feiŋ bindzəŋ. Wi ka kəmsi buku kəm nshwain nĩ kəkə feiŋ bindzəŋ.

⁶ Jobi wə wəŋ nĩ yisi i baiŋki, ka tweiŋ ŋgəkə wiwə wi kpiyi, kəm gaŋ yiwə nĩ ka liə.

⁷ ŋgəkə widəkə gbəyi i bifaka wə. Bifaka biwə ka kə kwu baŋ ŋgəkə wiwə ka wi ma wum mintam.

⁸ Ayaka ŋgəkə widəkə gbəyi num i nshwain yindzəŋni wə, ka buku yaka ka kə ka wum, tsə si bə nĩ mu, dzəkəh yi ŋgəkə yiwə wum dzəkəh mbanŋtia, yidəkə dzəkəh mbanbisə, yidəkə dzəkəh ghi.”

⁹ Si Jisəs ti yaka ka kaasi a, “Mi wə wi kaŋaki bintuni i wəkə wi wəkə.”

Gia yə Jisəs nĩ dzakaki num i bəndi wə (Matio 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Jobi wə Jisəs nĩ kə wi mbəŋ, bəni bədəkə bə bə nĩ kə bəh wi bəh bwa bu bə mban bə jwəfi ntso bəfa, bikə i wi kəm ndi wiwə.

¹¹ Wi chukuli i bə a, “Akə i mbeŋ Nyə kə wi fə lə a mbeŋ kiə gia yə yi nyumiki i ŋkun bi Nyə wə. Ayakalə, i bəni bədəkə kə gia yichi num a bəndi wə,

¹² ka bə nĩ tseiŋki, ayakalə yeiŋ kə, wəkəli, wəkə kə. Asi məŋ yaka ma bə kwuni shóm yibə, Nyə dalinya chu bibə.”

Gia yə ndi wə Jisəs nĩ ti yi chusiki (Matio 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Jisəs dza bikə i bəni bə bə nĩ kə bəh wi a, “Yi kə a mbeŋ ka kiə dəkə gia yə ndi wələ dzakaki a? A mbeŋ ka baŋ maka mbeŋ kiə ndi wələ, mbeŋ ni kiə bəndi bədəkə dəiŋ la?”

¹⁴ ŋgəkə wə mi wə nĩ muki kə gia yi Nyə.

¹⁵ Ngəkə wə wi nɪ gbəyi i dzəh kə bəni bə bə wəkəki gia yi Nyə, Satan dzə akisəkə bwili gia yiwə i shóm yibə wə.

¹⁶ Ngəkə wə wi nɪ gbəyi i di bi kitəh wə kə bəni bə bə wəkəki gia yi Nyə, dzə akisəkə bəh kinsanli,

¹⁷ ayakalə, maka gaan yiwə nyani liə i shóm yibə wə. Yi mətɪ kə yein twesi, bəngəkə ka dzə, nabə a bəni bwan gvu i bə chein kəm gia yiwə, bə ka fiəni gbəyi lə i jum wə akisəkə.

¹⁸ Ngəkə wə wi nɪ gbəyi i bifaka wə kə bəni bə bə wəkəki gia yi Nyə,

¹⁹ Ayakalə, kifum ki mbi wələ bəh kinəkə ki mbum bəh kinəkə ki biəin bidəkə dzə junni ban gia yiwə i shóm yibə wə yi laka kilələ.

²⁰ Ngəkə wə wi nɪ gbəyi i nshwain yindzəni wə akə num bəni bə bə wəkəki gia yi Nyə, bə dzə, ka tsəki a ninshin ninshin, ka ngəkə wiwə wum dzəkəh mban̄tia, dzəkəh yidəkə mban̄bisə, dzəkəh yidəkə ghi.”

Ndi kəm naka ki baiṣini (Luk 8:16-18)

²¹ Jisəs dza bikə a, “Mi si liə bəh naka ki baiṣiki i dzu wi kwusi ban bəh kah, ma wi si jiə i kigasi wə a? Ma wi si liə təm num i di biə bə si təm naka ki baiṣiki yein wə a?”

²² Mbein kɪəkɪ a gia yichi yə yi nɪ kə i nyumi wə kə yi bə bi chusiki i ndain wə, yə yi nɪ kə i nyumi nyumi wə, yichi bə bi chusiki yi i baiṣini wə.

²³ Mi wə wi kan̄aki bintuni i wəkə, wi wəkə.”

²⁴ Jisəs chu dzaka a, “Mbein kabə wəkəliki gia yi Nyə mbein ka wəkəliki ndzən̄ki, kəm dzəh yə mbein wəkəliki yein, kə ayaka si Nyə bi fəkə i mbein, wi bi fəkə na yi du tsə.

²⁵ Mi wə wi kan̄aki fiən̄ kə wi bə bi kp̄eṣiki. Mi wə wi kan̄aki kə fiən̄ kə na wi bə bi dzə bwili fi twesi fiə wi kan̄aki i wi.”

Ndi kəm ngəkə wə wi kəki

²⁶ Jisəs chu dzaka a, “Nkun̄ bi Nyə kə aka ngəkə wə mi nɪ mu i khə.

²⁷ Jəbi wə asi num nchəkə wi ka nə, chəkə ka wə wi dza. Num ngəkə wiwə si buku ka

kəkəki, wi chu kəbi i kiə a ngəkə wiwə fə dəin ka wi kəkəki a,

²⁸ nshwain si fə wi ka kəkəki. Wi dza yisi i nyaki binchain̄ki, wi ka wum tum dzəkəh yein.

²⁹ Jəbi wə ngəkə wiwə biən̄, wi ka ni dzə fin̄kəfi fi, liə i khə, kəm jəbi wi kəhni kp̄eṣin̄.”

Ndi kəm chwəṅkijun̄ ki ngəkə wi mintam midəkə (Mat̄i 13:31-32,34; Luk 13:18-19)

³⁰ Jisəs chu dza dzaka a, “Bukumbein̄ kə i fəkəli ntən̄ bi Nyə bəh nə? Bukumbein̄ kə i fəkəli bəh ndi winain̄ a?”

³¹ Wi kə ka ṅkain̄ni wi ngəkə wi fintam fin̄chin̄ fidəkə fi seṣin̄ni tsə na bəngəkə bəchi,*

³² Jəbi wə bə ka gbəli i khə wi ni buku yaka wi kə ka numki i kp̄eṣin̄ wi kp̄ali tsə ntən̄ wi biəin̄ bichi biə bə gbəli i khə, wi fiəni chu kp̄eṣin̄ ka nya cha ka minyən̄i mə mə fuliki i bein̄ kə i maa jún̄ yibə i wi wə, i kin̄jin̄jin̄ ki wi wə.”

³³ Akə lə si Jisəs nɪ fukuki gia yi Nyə i bəni, i bəndi wə ka bələ, i dzəh yə bə kə i wəkə kiə.

³⁴ Wi nɪ ka num dzaka gia i bə kəbi i bəndi wə. Ayakalə, jəbi wə wi nɪ kə wi mbən̄ num a bə bwa bu bə mban̄ a bə bə, wi ka fiəni fuku baiṣi bəndi bəwə bəchi i bə.

Jisəs kan̄yi fun̄ni kiləkəli (Mat̄i 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Jisəs kaasi i laniki bəni chəkə biwə a num i fiṣəbi, wi dzaka i bwa bu bə mban̄ wə a, “Bukumbein̄ dān̄ būku tsə i kiwun̄ ki bəkə kə yaka wə.”

³⁶ Bə ka bee mban̄ wi bəni wə wi nɪ kə fein̄, ka liə i ṅgwuki wə Jisəs nɪ kə wi si num lə yein̄, bəh bə ka dan̄ki, bəṅgwuki bədəkə biəli bə.

³⁷ Si bə nɪ dan̄ki, fun̄ni kiləkəli dza tumbuku yisi ka nən̄niki mwi, mə liə i ṅgwuki mə ka nən̄ki i jikə.

³⁸ Jisəs nɪ kə i ṅgwuki mə i jum wə wi nə wə, num wi nəs̄i fwu wi i kingbən̄ wə. Bə ka tsə yəmsi wi ka dzaka a, “Mi wi lanini, kpi nən̄ki i dzə bukbumein̄ wə kan̄a kə mfiə jəbi kəm nə a?”

* **4:31** Fintam fiələ kə i já yi ṅkali wə a, “mustard”.

³⁹ Jisəs dza bein, kan̄yi fuɲni kiləkəli kiwə, dzaka i mwi miwə a, “Kpɪchumi mən̄.” Fuɲni kiləkəli kiwə ka kpichumi, di chimi alə mɔɔɔɲ.

⁴⁰ Wi ka bikə i bwa bu bə mban̄ a, “Mbein̄ lwaki nə? Mbein̄ kein̄ki maka mbein̄ jiə shəm i mih a?”

⁴¹ Dzaka wəm bə, bə ka dzakayiki a bə bə a, “Wələ kə winain̄ mi lə a, na fuɲni kiləkəli bəh mwi mi bəkə wəkə i wi a?”

5

Jisəs bwili bəchinda bə ɲkpeli i mi mə (Matio 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jisəs bəh bwa bu bə mban̄ dan̄ kinchwə kimbūm ka buku tsə i waka, i kimbu ki bəni bə Gelasan̄ wə.

² Si wi n̄i bukuki i ɲgwuki mə, wi ban̄si bəh mi widəkə bin̄'waka bichu n̄in̄si wi, num wi buku i bita biə bə n̄i ləkə bəni yein̄.

³ Mi wiwə n̄i nəkə i bita biwə mə. Mi widəkə kəbi feiɲ wə wi n̄i kə i kan̄a wi, na bəh nsən̄.

⁴ I kan̄ yiduli wə, bə n̄i shiki jiəkə wi i bin̄kəm wə, kan̄a tsəin̄ yi bəh bənsən̄, wi guku tain̄yi bənsən̄ bəwə, shak̄yi bin̄kəm. Mi n̄i mən̄ wə wi n̄i kə i kan̄a wi.

⁵ Mi wiwə n̄i fiəliki nnyaki i bita biwə yaka wi tsə buku i ɲkwun̄ wə nchəkə bəh nshi, wamyi, kwəksi gwu yi bəh kitəh.

⁶ Si wi yein̄ Jisəs wi kein̄ nanu, wi yəkə tsə tum binyu i wi nshin̄,

⁷ wi də bwili bəh ɲga a, “Jisəs Wain̄ Nyə wə wi kə Fwu wi Biein̄ Bichi wə, wə nən̄ki nə i mih wə a? Mih tsəkə wə i yeli wi Nyə wə kiə wə ki nyā kə ɲgəkə i mih.”

⁸ Wi n̄i dzakaki yakadəin̄, kəm Jisəs n̄i kə wi kan̄yi lə a, “Kin̄'waka kichu kələ būku i mi wələ wə.”

⁹ Jisəs bikə i wi a, “Yeli wa kə ndə.” Wi chukuli a, “Yeli wun̄ kə mban̄, kəm buku duki lə.”

¹⁰ Si wi chukuli yakadəin̄, ka tsaki Jisəs a feiɲ feiɲ a wi ma kən̄ɲ bə i kimbu kələ wə.

¹¹ A n̄i kə yaka mban̄ wi bifi biduli dzi i ɲgan̄ni chein̄ feiɲ.

¹² Bin̄'waka bichu biwə ka tsa Jisəs a, “Chin̄si buku num i bifi biə yaka wə, ma buku liə i bi wə.”

¹³ Jisəs bum. Ayaka bin̄'waka biwə ka buku i mi wiwə wə, tsə liə i bifi wə. Mban̄

wiwə n̄i kə bifi ka bəanchuku bəfa. Bi sein̄ shi i fən̄ wə, shi tsə gbəyi i bəkə yiwə wə feiɲ lən̄ ka kpiyi.

¹⁴ Bəni bə bə n̄i təkniiki bəh bifi biwə dza feiɲ, gein̄, tsə fuku gia yiwə i kwili kintən̄ bəh i di bichi wə feiɲ. Bəni ka wəkə, buku dzə i yein̄ gia yə yi si num.

¹⁵ Bə dzə i di biə Jisəs n̄i kə, yein̄ mi wə mban̄ wi bəchinda bə ɲkpeli n̄i shiki n̄in̄siki wi, num wi shinum feiɲ, ka ləh bəmbun̄ bu, num mfi bi fiəni dzə. Bə lwa na bəh ɲga.

¹⁶ Bəni bə bə n̄i yein̄ gia yə yi num, ka fuku i bəni si yi n̄i num bəh mi wə mban̄ wi bin̄'waka bichu biə n̄i kə i wi wə, i tasi bəh gia yi bifi.

¹⁷ Si bə wəkə yakadəin̄, yisi i tsaki Jisəs a wi nyə i di bibə wə.

¹⁸ Jisəs ka liə i ɲgwuki mə, mi wə bəchinda bə ɲkpeli n̄i buku i gwu yi mə ka tsaki Jisəs a bə wi nyə.

¹⁹ Jisəs nən̄, ka dzaka i wi a, “Nyə tsə i wə dzu, ma wə tsə fuku i bəni ba gia yə Bah fə i wə, bəh si wi kwasi nshəin̄ i wə.”

²⁰ Ayakadəin̄, mi wiwə ka nyə, tsə ka nyaniki fukuki i tumi kichi kə bə bən̄ki a Kikwili Jwəfi, gia yə Jisəs fə i wi. Bəni ka wəkə yaka, num lə bəh ɲkan̄yi.

Wain̄ Jaylus bəh min̄kpan̄a widəkə wə wi n̄i kəm mbun̄ wi Jisəs ka bənih (Matio 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Jisəs fiəni dan̄ i ɲgwuki wə tsə i kiwun̄ kəyaka wə i kəmsi tsə i kinchwə kimbūm kpən̄, mban̄ wi bəni chu juɲni dzə feiɲ.

²² Tikwili wi juɲ yi tsani widəkə ka dzə feiɲ, yeli wi num Jaylus. Si wi yein̄ Jisəs, ka tsə tum binyu i wi nshin̄,

²³ tsa wi a feiɲ feiɲ ka dzaka a, “Wain̄ wun̄ wi nchin̄ wi kpan̄ni kə a i kpi. Mn̄tee wə, dzə ma wə kəm kan̄ ya i wi wə ma wi bənih ka wi ma kpi”

²⁴ Jisəs ka dza bein̄ bəh wi ka tsəkə, mban̄ wi bəni kwu biəli Jisəs faan̄ni.

²⁵ Kpan̄a widəkə n̄i kələ i kintən̄ ki mban̄ wiwə wə num jəbi wi shi baan̄ a baan̄ni i jiə wə jwəfi n̄tsə yifa.

²⁶ Wi n̄i kə wi bəh nalə i bəni bə tsa bəduli chein̄, bəkəli biəin̄ bichi biə wi n̄i kan̄aki, jwein̄ tsə a ninshin̄ tsəni.

²⁷ Si wi nĩ kə wi wəkə lə kəm Jisəs, wi ka dzə i wi jum i mban̄ kintəən, kəm mbun̄ wi,

²⁸ kəm wi nĩ kə wi dzaka i wi shəm a, “Mih ka kəm na a mbun̄ wi, ma mih nĩ bənih.”

²⁹ Si wi nĩ kəm yakadəin̄, jwəin̄ yi kaa akisəkə. Min̄kpaŋa wiwə wəkə na i gwu yi wə si wi bənih.

³⁰ Jisəs ka wəkə asi ŋga buku i gwu yi wə, wi fiəni gwu akisəkə, bikə i bəni a, “A kəm ndə mbun̄ wun̄ a?”

³¹ Bwa bu bə mban̄ chukuli i wi a, “Wə yein̄ si bəni faan̄niki wə, wə chu bikə mi wə wi kəm wə a?”

³² Jisəs baan̄ a tsein̄ki i yein̄ mi wə wi kəm wi.

³³ Ayakadəin̄, kpaŋa wiwə ka kiə gia yə yi num bəh wi, wi ka dzə, lwa nyumi, tum binyu i Jisəs nshin̄ fuku ŋkəŋ wi wichi i wi.

³⁴ Jisəs dzaka i wi a, “Wain̄ wun̄, shəm ya yə wə jiə i mih yi fə wə bənih lə, tsə bindzəŋ. Wə ta lə i jwəin̄ ya wə.”

³⁵ Asi Jisəs ni kein̄ki wi dzaka i min̄kpaŋa wiwə yakadəin̄, bəni bədəkə dzə feiŋ num bə nyə i jun̄ yi Jaylus wə tikwili wi jun̄ yi tsani, dzaka i wi a, “Wain̄ wa kpi lə. Ma chu nyā ŋgəkə i Mi wi Lanini wələ?”

³⁶ Si bə dzaka yakadəin̄, Jisəs wəkə, ayakalə wi fə aka wi ka wəkə dəkə ka dzaka i Jaylus a, “Kiə wə ki lwā kə, jiə a shəm ya i mih shəŋ.”

³⁷ Asi bə nĩ tsəki, Jisəs ka bum dəkə a mi widəkə biəli wi a kəbi a Bitə bəh Jəm bəh Jən wə wain̄nih Jəm.

³⁸ Asi bə ni tsə buku i jun̄ yi tikwili wi jun̄ yi tsani wə, Jisəs yein̄ si bəni gəkəki di bəh midəm feiŋ.

³⁹ Wi liə dzu, bikə a, “Mbein̄ gəkəki di bəh midəm kəm nə? Wain̄ wiwə ka kpi dəkə, wi nəkɪ num nənɪ.”

⁴⁰ Bə ka sun̄uki lə wi sun̄uni. Wi dza bwili bəni bəchi i bin̄, dzə shəŋ tii wain̄ bəh nih wain̄ bəh bəni bu bə mban̄ bətali bəh bə liə tsə i di biə wain̄ wiwə nĩ nəkɪ.

⁴¹ Wi kaŋa wain̄ wiwə i tsein̄ wə dzaka i já yibə a, “Talita kumi!” Yi num a, “Wain̄kpaŋni, mih dzakaki i wə, dzā bein̄.”

⁴² Akisəkə yakadəin̄, wi ka dza bein̄ ka nyani. Wain̄kpaŋni wiwə nĩ kə jiə jwəfi ntsə yifa. Bə yein̄ yaka dzaka wəm bə.

⁴³ Jisəs kin̄ i bə nalə a kiə bə ki fə kə a mi widəkə kiə gia yə yi num, ka dzaka a bə tsein̄ fiəŋ wi dzi.

6

*Bə mən̄ni Jisəs i di bi wə
(Matio 13:53-58; Luk 4:16-30)*

¹ Jisəs nyə feiŋ, bəh bwa bu bə mban̄ dzə i kwili wə.

² A num i chəkə bibə bimbam, wi tsə i jun̄ yi tsani wə yisi i laniki bəni. Bəni bəduli wəkə si wi laniki ka numki bəh ŋkaŋyi. Bə ka nyə ka kaŋyiki dzaka a, “Mi wələ nyə fain̄ bəh wələ nlani fa lə a? Wi dzo biələ mfi fain̄ a? Wi nyani dəin̄ na ka wi fəki yələ gia yi kaŋyini lə a?”

³ A kəkə a wi wə kaminda wain̄ Meli a? Wi num wain̄nih Jəm bəh Yəsəs bəh Judas bəh Samən wə a? Ntə jəmi yi kə fa bukumbəin̄ bə a?” Si bə kaŋyi yakadəin̄ ka nən̄ wi.

⁴ Jisəs ka dzaka i bə a, “Bə si kəkəsi lə mi wi ntum wi Nyə i di bichi wə a kəbi a tumi ki wə, bəh i chwəŋkijun̄ ki wə bəh i wi dzu.”

⁵ Si bə mən̄ni wi yakadəin̄, yi ka gaka wi i chu fəki gia yi kaŋyini feiŋ yiduli, a kəbi alə wi nĩ kəmyi bəni twəsi bə bə nĩ gwəin̄ki feiŋ bəh kaŋ bə bənih.

⁶ Wi num lə bəh ŋkaŋyi si bə nĩ ka jiə dəkə shəm i wi wə.

*Jisəs faan̄ bwa bu bə mban̄ bə jwəfi ntsə bəfa
(Matio 10:5-15; Luk 9:1-6)*

Jisəs bi nyə feiŋ ka nyaniki i bidi biə feiŋ wə lani bəni.

⁷ Wi dza bəŋ bwa bu bə mban̄ bə jwəfi ntsə bəfa, ka faan̄ bwili bə bəfa bəfa, nya ŋga i bə a bə bwiliki bin̄'waka bichu i bəni wə.

⁸ Wi bə nən̄ i faan̄ bə ka dzaka a kiə bə ki dzə kə na fiəŋ kəbi a mbəŋ. Kiə bə ki dzə kə biəin̄ bidzini. Kiə bə ki dzə kə kiba nabə kpə i chin̄nih bibə wə.*

⁹ Bə ləkə dzuyigvu, yakadəin̄ a kiə bə ma ləh bəmbun̄ bəfa.

¹⁰ Wi chu dzaka i bə a, “Mbein̄ ka tsə i kwili wə, jun̄ yə mbein̄ liə yein̄, mbein̄ ka nəkɪ shəŋ a yi wə i tsə buku chəkə biə mbein̄ bi nyəkɪ feiŋ.

* **6:8** A nĩ kə i ninshin̄ bə nĩ jiəkɪ kpə i chin̄nih wə.

11 Kwili widəko ka nənɪ i dzə mbeɪn, nabə i wəkəli gia yə mbeɪn dzakaki, mbeɪn bá nənɪ i nyə mbeɪn chúmni kwəŋə biə bi kə i gvu yimbeɪn wə, ka kinchəsi ki gia yə bə məm.”†

12 Bə ka nyə tsə ka nyaniki fukuki a bəni kwūni shóm yibə.

13 Bə chu bwili tə bəchinda bə nkpeɪli bəduli i bəni wə, təkəsi fianɪsi bəni bə jwéɪn bəduli, chuku bə.

*Si bə nɪ wə Jɔn Njulibəko
(Matio 14:1-12; Luk 9:7-9)*

14 Nkun Heləd nɪ wəkə ntum wiwə kəm Jisəs, si bəni kə bə kiəni lə yeli wi i di bichi wə, bəni bədəkə dzaka fibə a, “Jisəs wələ kə Jɔn Njulibəko si wi fiəni dza i kpi wə. Akə gia yə yi fə wi na ka wi kanjaki nɔa i fəki gia yi kanjini yələ lə.”

15 Bədəkə dzakayi fibə a, “Akə Elaja si wi fiəni dza.” Bədəkə a, “Wi kə mi wi ntum wi Nyə widəkə, wi num ka wi kikpu.”

16 Ayakalə, Heləd wəkə gia yiwə yakadəɪn ka dzaka mfih a, “Akə Jɔn Njulibəko wə mih nɪ gba bwili fwu wi si wi fiəni dza i kpi wə.”

17 Jɔn kə num Heləd mwi nɪ faan bəni tsə kwa wi, fah i jun yi nsən mə kəm bə Helədia kpə Filib wə wi nɪ kə wainɪnɪ Heləd, num Heləd nɪ kə wi dzə wi ka kpə wi.

18 Yi nɪ num yaka kəm Jɔn nɪ kə wi dzaka i Heləd a, “Nchi ka búm dəkə a mi kələ i dzə kpə wainɪnɪ wi i kpə wi.”

19 Si Jɔn nɪ dzakaki yakadəɪn, Helədia ka fasi wi i shəm yi wə ka nənki dzəh i wə wi, kwati kə,

20 kəm Heləd nɪ lwaki Jɔn a wi kə mi wi chən wi chu num mi wi Nyə. Wi ka təkniiki a bə ma wə wi. Heləd nɪ shiki wəkəliiki gia yə Jɔn nɪ dzakaki, shəm ka nyaki wi nɔgəkə nalə, yakadəɪn wi ka wəkəki ndzənɪ i wəkəliiki gia yə wi dzakaki.

21 Dzəh dzə bain i Helədia wə kpə Heləd, i jəbi wə nyuwi nɪ fəki bini, wi bənɪ bənɪ bu bəh kifwu ki bəni bə jum, bəh bəni bəmbum bəmbum bə Galili, i kwaka chəkə biə bə nɪ bwə wi.

22 Wain Helədia wi kpanɪni liə dzə nyaka bini bindzənɪ i Heləd bəh bəni bu bə bini

nshin. Wi ka dzaka i wain wiwə a, “Bikə na finə fiə wə kənki, ma mih ni fə i wə.”

23 Wi chu dzi nkain dzaka a, “Bikə na nə i mih, kən a numki na kinjaka ki tumi kənɪ, ma mih ni nya i wə.”

24 Wainkpanɪni wiwə ka buku tsə bikə i nih wi a, “Mih dzaka a bə nyā mih bəh nə?” Nih wi chukuli a, “Tsə dzaka a bə nyā fwu wi Jɔn Njulibəko i wə.”

25 Wi ka kəmsi fiəni tsə akisəkə, dzaka i Nkun Heləd a, “Mih nənki a wə nyā fwu wi Jɔn Njulibəko i mih i liə i nsanə wə.”

26 Nkun wəkə yaka, gwu kpi wi na bəh nɔa. Ayakalə, wi nəkɪ nənɪ kə gia yə wi nɪ dzaka, kəm nkain biə wi nɪ kə wi dzi lə i bəni nshin num bəni bə bə nɪ kə i bini biwə wə, wi na chu kwuni ja yi yə wi nɪ dzaka i wain wiwə.

27 Wi ka faan chinda akisəkə a wi tsə dzə bəh fwu wi Jɔn. Wi ka tsə i jun yi nsən mə gba fwu wi Jɔn,

28 jiə i nsanə wə, dzə bəh wi nya i wain wiwə. Wi dzə, buku feɪn tsə nya i nih wi.

29 Bwa bə mban bə Jɔn wəkə, ka tsə dzə wini wi Jɔn ka lə.

*Jisəs saanɪsi bəni bəchuku bəte
(Matio 14:13-21; Luk 9:10-17; Jɔn 6:1-14)*

30 Bwa bə faanɪni bə Jisəs bə fiəni dzə yeɪn wi, fuku gia yichi yə bə nɪ fə, bəh yə bə nɪ lānɪki bəni yeɪn i wi.

31 Wi ka dza dzaka i bə a, “Mbeɪn dzə a mbeɪn mbeɪn, bə yāka tsə i di biə bəni mən feɪn wə, bə wāka twesi.” Wi nɪ dzaka yaka kəm bəni bəduli nɪ dzəkɪ i di biə bə nɪ kə, bədəkə nɪ nyəkɪ, bədəkə dzə. Bə kəbi na i kanə na jəbi i dzi.

32 Bə bə ka dza liə i nɔgwuki wə ka baka gwu a bə bə ka tsə i di biə bəni nɪ kəkə feɪn.

33 Ayakalə, bəni bəduli yeɪn bə si bə nɪ tsəkɪ, ka kiə bə, ka buku i kikwili kichi wə ka yəkə tain bə. Bə yisi tsə buku feɪn, na ka Jisəs bəh bwa bu bə mban tsə buku feɪn.

34 Jəbi wə Jisəs nɪ tsə buku feɪn kpa, wi yeɪn mban wi bəni lə maaa, nshin kwa wi bəh bə, kəm bə nɪ kə aka shwān bə jlə mi wi təkniini kəbi. Wi ka yisi i lanɪki bə bəh gia yiduli.

† 6:11 Binwakti bikpu bidəkə dzə kpeɪn fa a, “Mih fuku i mbeɪn nkən a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, gia bi bənɪh lə i tumi ki Sədəm bəh i ki Gəmala wə tsə ki tumi kələ.”

³⁵ Jobi wə wəŋ nɪ liəki tsəki, bwa bu bə mbaŋ dza dzə yeiŋ wi ka dzaka a, “Fa kə i chwa num jobi tsə lə,

³⁶ bēe bəni bələ ma bə tsə i kikwili bəh i kidi ki kəmsini wə fa, i tən biēiŋ bibo bidzini.”

³⁷ Ayakalə, Jisəs chukuli n'yi a, “Mbeiŋ mwi nyā bə bəh dzeiŋ i dzɪ.” Bə bikə i wi a, “Wə nənki a buku tsə nən bədanali gi yifa ka bə tən biēiŋ bidzini yeiŋ i dzə nyā i bə ka bə dzi a?”

³⁸ Jisəs bikə i bə a, “Mbeiŋ kaŋaki chəkə yi bləd yi maiŋ? Mbeiŋ tsə tsēiŋ.” Bə tsə tseiŋ, ka fuku a, “Chəkə yi bləd yite bəh bwókə yifa.”

³⁹ Jisəs ka dzaka a bwa bu bə mbaŋ dzāka a bəni nūmyi i mfwan wə i mbaŋ wə mbaŋ wə, i kaka kaka wə.

⁴⁰ Ayakadəiŋ, bəni bəwə ka nūmyi i kuku i mbaŋ wə gbi gbi bədəkə mbaŋshi mbaŋshi.

⁴¹ Jisəs dzə chəkə yi bləd yə yite bəh bwəkə yə yifa, tseiŋ yaka i beiŋ, nya kiyənɪ i Nyə, ka gbeyi nya i bwa bu bə mbaŋ, a bə gāa i bəni. Wi gaa tə bwəkə yifa yə i bə bəchi.

⁴² Bəni bəchi dzi fwuli.

⁴³ Bwa bə Jisəs bə mbaŋ juŋni biŋka bi bləd bəh bwəkə yə yi nɪ bəsi, bi jikə káh jwəfi ntsə yifa.

⁴⁴ Bəni bə bə nɪ dzi biēiŋ bidzini biwə nɪ kə bənyuku bəchuku bəte.

Jisəs nyani i mwi beiŋ (Matio 14:22-33; Jon 6:15-21)

⁴⁵ Jisəs ka dzaka akisəkə a bwa bu bə mbaŋ lɪə i ŋgwuki wə bə dān tsə i ninshiŋ i Besayda, wi baan ka bəni bəni a bə kwē.

⁴⁶ Si wi baan bəni bə yakadəiŋ, ka dza yaka i ŋkwuŋ beiŋ i tsa.

⁴⁷ Biŋ ji, ŋgwuki num lə i bəkə kintəŋ, Jisəs keiŋ a ŋkwuŋ beiŋ wi mbəŋ.

⁴⁸ Wi yeiŋ si bwa bu bə mbaŋ fumki bəh ŋgwuki, kəm fiəkə nɪ dzəki i bə nshiŋ chini ŋgwuki wiwə. A num asi chəkə wəkəki dzəki wi nyə ka dzəki i bə wə, nyani i mwi beiŋ. Wi nɪ dzəki ka wi nənki i tsə danɪsi bə.

* **7:2** Bə nɪ kaŋaki i wəkə kaŋ biəli asi bəkukuli bəbə bə juŋ yi Nyə nɪ nənki i nəni kibə ki kwili wə. † **7:4** Biŋwakti bikpu bidəkə kə bi kpeiŋ a, “... Biŋgbəkə biə bə nɪ yəkliki yeiŋ i dziki.”

⁴⁹ Bə ka yeiŋ wi si wi nyaniki dzəki i mwi beiŋ, ka kwakaki a, akə ŋkwusa. Bə wam bəh ŋga,

⁵⁰ kəm bə bəchi nɪ yeiŋ wi yaka ndzan kwa bə. Akisəkə, Jisəs ka dzaka i bə a, “Mbeiŋ kâŋa shóm, akə mih. Kiə mbeiŋ ki lwā kə akə mih.”

⁵¹ Si wi dzaka yakadəiŋ, ka liə num i ŋgwuki mə bəh bə, fiəkə yiwə ka kpichumi. Ayaka bə tseiŋ lə, dzaka wəm bə,

⁵² kəm bə nɪ ka kiə dəkə gia yə chəkə yi bləd yə nɪ chusiki kəm Jisəs, num kəm bə nɪ ka weli dəkə shóm yibə.

Jisəs chuku bəni bə jweŋ i Genesalet (Matio 14:34-36)

⁵³ Jobi wə bə nɪ dan bəkə yə buku tsə i kimbu ki Genesalet wə, ka fasi ŋgwuki wiwə i bəkə kpəŋ.

⁵⁴ Si bə nɪ buku i ŋgwuki wə, bəni bəduli ka kiə Jisəs feiŋ akisəkə,

⁵⁵ bə yəkə tsə i bidi bibə bichi wə feiŋ, bwili bəni bə jweŋ dzə bəh bə i di biə bə nɪ wəkə a Jisəs kə feiŋ.

⁵⁶ Na faiŋ Jisəs nɪ tsəki, na i midini wə i chwa, nabə i kikwili kimbun wə nabə i kitumi wə, bəni ka dzəki bəh bəni bə jweŋ i di biə bəni si juŋni, bə ka tsaki wi a bə kām a jəŋ wi wimbun. Mi wichi wə wi nɪ kəmki wi, wi bənih a bənihni.

7

Bənchi bə mi wiwəm (Matio 15:1-9)

¹ Chəkə bidəkə Bəfalasi bəh bəni bədəkə bə bə nɪ laniki bənchi bə Nyə, nyə i Jelusalem dzə juŋni kəmsi i Jisəs kpəŋ.

² Bə dza yeiŋ bwa bə mbaŋ bə Jisəs bədəkə bə dzi bəh kaŋ yi baiŋ kə, yi num a bə nɪ ka wəkə dəkə kaŋ.*

³ Bəfalasi, na bəh Bəju bəchi si biəli a nəni ki kwili ki bəti bəbə bə kikpu, a mi ma dzɪ fiēŋ maka wi wəkə kaŋ si bə si shi wəkə.

⁴ Jobi wə mi kwē i shibeŋ wi kəkə i dzi fiēŋ maka wi wəkə kaŋ yi bəh gvu yi i yəmaka dzəh wə, na ka wi numki i dzi. Bə chu fə gia yidəkə i nəni ki kwili wə yiduli, ka i wəkə kibwam bəh bətasa bəh kəŋə.†

⁵ Bəfalasi bəh bəni bə bə nī laniki bənchi ka bikə i Jisəs a, “Akə kəm nə bwa ba bə mbanj biəliki kə nōni ki kwili ki bətii bəbuku bə kikpu a? Akə kəm nə wə bə dziki bəh kanj yi baij kə a?”

⁶ Jisəs chukuli i bə a, “Isaya mi wi ntum wi Nyə nī dzāka nkənj kəm mbeinj a mbeinj kə bəni bə bə dzakaki chi fə chi. Mbeinj fəki a gia yə wi nī nyaka a, Nyə dzakaki a, ‘Bəni bələ kəksiki mih a bəh dzu yi dzaka, Shóm yibə num nanu i mih wə.

⁷ Ntsa wibə i mih num a kilələ, kəm bə dzəki gia yə bəni kwakaki, lani a, akə ja yinj.’

⁸ Yi kə tə asi mbeinj bee bənchi bə Nyə, ka kəksiki num bə a jiə bəni.”

⁹ Jisəs dzaka i bə a, “Mbeinj təksiki kiəki lə na bindzənj i nəinj bənchi bə Nyə ka mbeinj biəliki num nōni kimbeinj ki kwili.

¹⁰ Yi kə a Muses nī nya nchi a, ‘Kəksi ba wa bəh nih wa.’ Wi chu dzaka tə a, ‘Mi ka tōyi ba wi nabə nih wi, bə wə wəməka mi.’

¹¹ Ayakalə, mbeinj dzakaki fimbeinj a, ‘Mi kabə kanj fiə wi kə i gamti ba wi nabə nih wi yeinj, wi ka dza dzaka i ba wi nabə i nih wi a fiənj fiwə kə Kəban,’ yi num a fi si num lə fi Nyə.

¹² Mbeinj bum a wi ma chu fə gia yidəko i gamti ba wi nabə nih wi yeinj.

¹³ Mbeinj fəki yakadəinj, fə ka gia yi Nyə fiəni chu gia yi kilələ kəm nōni kimbeinj ki tumi kə mbeinj laniki bəni yeinj. Gia yiduli chu num tə yə mbeinj fəki yaka.”

Fiənj fiə fi bəkəliki mi
(Matio 15:10-20)

¹⁴ Jisəs chu bənj mbanj wi bəni bə dzə, wi dzaka i bə a, “Mbeinj bəchi wəkəli gia yə mih dzakaki, ka mbeinj wəko kīə bindzənj.

¹⁵ Fiənj fidəko mən i binj fiə fi kə i liə i mi wə fi num i jisi mi wiwə. Akə num fiənj fiə fi bukuki i mi wə fi si jisi mi. [

¹⁶ Mi wə wi kanjaki bintuni i wəko, wi wəko.”]‡

¹⁷ Jisəs ka bee bəni bəwə, liə i dzu, bwa bu bə mbanj ka bikə i wi kəm ndi wiwə.

¹⁸ Wi chukuli i bə a, “Yaka mbeinj tə ka wəko kiə dəkə a? Mbeinj kiəki kə a fiənj fiə fi bukuki i dzaka ki mi wə akə fi, fi si bəkəli mi wiwə a?

¹⁹ Yi num yakadəinj, kəm fi si liə kə num i shəm yi mi wiwə wə, fi si shi num i təo wi wə, na ka fi fiəni buku.” (Si Jisəs nī dzaka yakadəinj, yi ka num a biəinj bichi baijki lə).

²⁰ Ayaka wi chu tsə a ninshinj bəh ndzaka a, “Akə fiənj fiə fi bukuki i mi wə fi jisiki mi,

²¹ kəm fiənj fiə fi bəkəli mi, fi nyəki dzəki i shəm yi wə. Fiənj fiwə dzəki bəh binjkwaka bichu i nōni ki mi wiwə wə ka nōni ki təkəlini, bəh ji, bəh i wəo mi, bəh i dzə kpə mi nabə nyum mi,

²² bəh i bukuki bəh dzəkəh i biəinj wə, chu nyi ntəkə, bəh i fəki kinyən, bəh i ghəkəki, bəh i ləo ki ja i bəni, ghanji gwu, bəh i yunji.

²³ Gia yichu yichi yələ kə yə yi jisiki shəm yi mi ka wi bəkəki.”

Shəm yə minjkanj widəko a num mi wi tumi nī jiə i Jisəs
(Matio 15:21-28)

²⁴ Jisəs nī nyə feinj, tsə i kimbu ki tumi bi Taya wə bəh i bi Sidən. Si wi tsə feinj, liə i jun yidəko wə feinj nəki kənj kə a mi widəko kələ i kiə a wi kə feinj. Ayakadəinj, bəni kəbi i baan ki kiə kə a wi kələ feinj.

²⁵ Minjkanj widəko nī kələ feinj kinj'waka kichu num i wainj wi wi kpanji wə. Akisəka wi wəko kəm Jisəs, ka tsə gbə i gvu yi wə.

²⁶ Minjkanj wiwə nī kə num mi wi Glik, a nī kəkə mi wi Ju. Bə nī bwə wi i Fənishia i tumi ki Silia wə. Si wi gbə yaka, ka tsə Jisəs a wi bwəli chinda wi nkəpeli wiwə i wainj wi wə.

²⁷ Jisəs chukuli i wi a, “Bēe ma bə yisi sən bwa, kəm yi mən chən i dzə dzeinj bi bwa i ləo i biə.”

²⁸ Minjkanj wiwə chukuli i wi a, “Akə nkənj ba wun. Ayakalə, na biə si dzi lə binjka biə bi si gbəyi i bwa kanj.”

²⁹ Jisəs ka dzaka i wi a, “Kəm bə nchukuli wa, wə kələ i tsəki mfia, chinda wi nkəpeli wiwə bee lə wainj wa.”

³⁰ Minjkanj wiwə nyə ka tsəki i wi dzu, ka tsə yeinj wainj wi nə i nanbeinj num chinda wi nkəpeli wiwə buku lə i wi wə.

Jisəs fə kinchini ka wəkəki gia, dzaka

³¹ Jisəs nyə i kimbu ki Taya wə, tsə tōli i Sidən ka chu tōli i kimbu ki Tumi ki Jəfi wə,

‡ 7:16 Binjwakti bikpu bidəko kanjaki kə kinjka ki 16 kələ.

ka dzə buku i kinchwə kimbun ki Galili wə.

³² Ayaka bəni bədəkə nī nyə dzə bəh mi widəkə num kinchini i wi, mi wiwə kiə kə i dzaka. Ayaka bə tsa Jisəs a wi jiə kan yi i mi wiwə wə.

³³ Ayaka Jisəs dzə wi, bəh wi buku i mban kintəən. Wi jiə bwa bu bə kan i bintuni bi mi wiwə wə, chuh midzin ka kəm ləm wi mi wiwə yein,

³⁴ tsein bein, ka cham, § dzaka i wi a, “Efata,” yi num a, “Weli.”

³⁵ Ayaka bintuni bi mi wiwə ka weli akisəkə, ləm wi yansi, wi yisi i dzakaki na bindzən.

³⁶ Jisəs ka kin i bəni bəwə a bə ki fuku kə i mi widəkə. Ayakalə, si wi nī kin yakadəin, bə ka tsə a ninshin ninshin i fukuki tsəki yi.

³⁷ Dzaka ka wəm bəni na bəh nga. Bə dza ka dzakayiki a, “Jisəs kiəki lə i fə gia yichi na bindzən. Wi fəki binchini biə bi wəkəki kə bi wəkə, biə bi dzakaki kə bi dzaka.”

8

Jisəs sanja bəni bəanchuku bənaa (Matio 15:32-39)

¹ A nī kə i kan yiwə wə, mban wi bəni widuli widəkə junni. Yi nī num yaka bə kan kə biəin bidzini, Jisəs bəən bwa bu bə mban dzaka i bə a,

² “Mih kwasiki lə nshein i mban wi bəni bələ, kəm bə num bəh mih i kan yitali wə, maka bə dzi fiən.

³ Mih ka dzaka a bə tsəki i kikwili kibə wə bəh dzən, ma bə nī tsə gbəyi i dzəh, kəm bədəkə nyə i dzəh yi dən wə”

⁴ Bwa bu bə mban chukuli a, “Yi kə i liə a mi kə i dzo fain biəin bidzini i fa chwa i sanja bəni bələ yein a?”

⁵ Wi ka bikə i bə a, “Mbein kanjaki chəkə yi bləd yi main?” Bə chukuli a, “Yi kə nanitan.”

⁶ Jisəs ka dzaka a mban wi bəni bəwə nūmyi kuku. Bə shinumyi, wi ka dzo chəkə yi bləd yə nanitan, nya kiyən i Nyə, gbeyi nya i bwa bu bə mban a bə gāa i bə. Ayaka bə ka gaa.

§ 7:34 Jisəs ni cham ka kwasi num nshein i mi wiwə wə.

⁷ Bə nī kanjaki lə tə mibwəkəni midəkə twesi. Wi dzo, nya kiyən i Nyə, dzaka a bə gāa i bəni bəwə.

⁸ Mi wichi dzi fwuli. Bə ka junni binjaka biə bi nī besi, bi jikə káh nanitan.

⁹ Bəni bə bə nī dzi a nī kə ka bəni bəanchuku bənaa.

¹⁰ Wi ka bee bə kwə. Wi liə i ngwuki mə akisəkə bəh bwa bu bə mban ka nyə tsə i kimbu ki Dalmanuta wə.

Bəfalasi ka nəŋki a Jisəs chūsi gia yi dzaka kiwəmn (Matio 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Bəfalasi dza dzə i Jisəs, ka yisi i gukuliki bəh wi, dzaka a wi fə gia yə yi chusiki nga biə bi nyə i bein. Ayaka bə nī dzakaki yaka məmsi lə wi məmsini.

¹² Jisəs cham na bəh nga, ka dzaka a, “Ngəkə wələ nəŋki gia yə yi chusiki nga biə bi nyə bein i fə nə a? Mih fukuki nkan i mbein a mih ni lansi chusi kə gia yidəkə i ngəkə wələ.”

¹³ Wi ka dza bee bə, fiəni liə i ngwuki mə, ka dan tsə i waka widəkə wəyaka wə.

Jisəs tafi bwa bu bə mban a bə təkni *kəm nən ki Bəfalasi bəh ki Heləd* (Matio 16:5-12)

¹⁴ Jisəs nī tsəki num bwa bu bə mban dali i dzo bləd, kanja shən a chəkə yimu yə yi si baan i ngwuki mə.

¹⁵ Wi ka təkiki bə dzakay i a, “Mbein təkni, chu dzə jəbi i dzən yi Bəfalasi bəh yi Heləd.”

¹⁶ Bwa bu bə mban yisi i dzakaki a bə bə kəm gia yiwə, dzakay i a, “Wi dzakaki gia yi dzən yələ lə kəm bukumbein kanjaki kə bləd.”

¹⁷ Jisəs kiə gia yə bə dzakaki kəm yi, ka dzaka i bə a, “Kəm nə mbein dzakaki a mbein kanjaki kə bləd a? Yaka mbein ka yein kiə dəkə nabə i wəkə kiə gia yiwə a? Yaka mfi bimbein ka weli dəkə a?”

¹⁸ Kəm nə mbein kanjaki dzəkəh mbein kəbi i yein di a? Mbein kanja bintuni kəbi i wəkə gia kəm nə a? Mbein kəbi tə i kwakaki gia kəm nə a?

¹⁹ Jəbi wə mih ni gbeyi chəkə yi bləd yə yite, bəni bəanchuku bəte dzi fwuli, mbein ni junni binjaka biə bi nī besi bi jikə káh

yimain a?” Ayaka bə ka chukuli a, “Jɔfi ntsə yifa.”

²⁰ Wi ka chu bikə, “Kəm bə chəkə yə nanitan bəni bəanchuku bənaa si dzi, mbein si junni binka biə bi si besi bi jikə káh yimain a?” Ayaka bə ka chukuli a, “Nanitan.”

²¹ Wi ka bikə i bə a, “Yaka mbein kein ki maka mbein wəkə kiə gia yiwə a?”

Jisəs weli dzəkəh yi kifəkə i tumi ki Besayda wə

²² Jisəs bə bwa bu bə mban dan buku i Besayda, bəni bədəkə dzə bəh kifəkə kidəkə i wi ka tsaki a wi kəm shəŋ wi a bəh kaŋ ka wi bənih.

²³ Jisəs kaŋa wi i tsein wə ka dzə buku bəh wi i kwili kintəŋ. Wi chuh midziŋ i dzəkəh yi wə, jiə kaŋ i wi wə ka bikə i wi a, “Wə yein lə fieŋ fidəkə a?”

²⁴ Ayaka kifəkə kiwə giŋsi dzəkəh i bein, tsein di ka dzaka i wi a, “Mih yein bəni bə num aka kein bə nyani.”

²⁵ Jisəs chu jiə kaŋ i dzəkəh yi mi wiwə wə, mi wiwə tsein lə tulululu, dzəkəh yi bain, wi ka yein ki bein bichi na bindzəŋ.

²⁶ Jisəs ka dzaka i wi a, “Kwê dzu, asi wə tsəki kiə wə ki fəini lə kə i kwili wə.”

Bitə fuku bain si a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nɪ kaka

(Matio 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Jisəs bəh bwa bu bə mban nyə fein ka nyaniki taliki i kidi ki Kaysalia Filibi wə. Si bə nɪ tsəki i dzəh, wi bikə i bə a, “Bəni dzakaki a mih kə ndə?”

²⁸ Bə chukuli i wi a, “Bəni bədəkə dzakaki a wə kə Jəŋ Njulibəkə, bədəkə a Elaja, bədəkə dzaka a wə kə mi wi ntum wi Nyə widəkə.”

²⁹ Wi ka fiəni bikə i bə a, “Mbein dzakaki yimbein a mih kə ndə?” Bitə chukuli a, “Wə kə Kimbwili wə Nyə nɪ kaka.”

³⁰ Jisəs ka kin a bə ki môm kə i fuku yi i mi.

Jisəs dzaka kəm nkaiŋni yi kpi yə wi bi kpi
(Matio 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Wi ka yisi i laniki bwa bu bə mban dzaka kəm gwu yi a, “Mi wə yeli wi kə Wainmi kaŋaki i bi yein bəŋgəkə bəduli, ma bəni bə bə sakaki tumi bəh bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki bəŋchi bə Nyə bə bi nəin wi. Bə bi wə wi, i kaŋ yitali wə Nyə bi fiəni dzasi wi i kpi wə.”

³² Wi nɪ fuku baŋsi gia yələ i bwa bu bə mban nshin. Bitə ka dzə wi, bə wi baka gwu, wi ka yisi i yəliki i wi i gia yiwə wə.

³³ Jisəs fiəni gwu, tsein bwa bu bə mban, wam kaŋyi Bitə dzaka i wi a, “Fiəni mih chein Satan! Wə yein ki gia ka mi wiwəm. Wə yein ki kə si Nyə yein ki.”

³⁴ Ayaka wi ka bəŋ mban wi bəni bəh bwa bu bə mban, dzaka i bə a, “Na ndə wə wi nənki i biəliki mih, wi kaŋaki i nəin gwu yi, i giŋ kintasi ki i biəliki mih.

³⁵ Mbein kɪəki a mi wə wi təkniiki bəh nənki ki wi kɪəki a wi bi laksiki num laksini. Ayakalə, mi wə wi laksiki nənki ki kəm mih bəh kəm ntum wi ndzəŋni, wi kein si jiə num jiəni.

³⁶ Bə ka junni na mbi wələ wichi ka nya a mi dzi, wi num i ni laksiki nənki ki, ma mbee wiwə ni numki na nə a?

³⁷ Fieŋ fiə mi kə i təin fwu wi yein akə nə a?

³⁸ Mbein kɪə a mi kabə ngəmni i biəli mih bəh gia yin i ngəkə wichu wələ kintəŋ wə wi kə aka bəni bə bə təkliki i bin, wi kɪəki a mi wə yeli wi kə Wainmi bi bəŋ ngəmni lə tə bəh wəma mi i jəbi wə wi bi fiəni dzəki i mbum bi wə, biə bi kə bi Ba wi bəh bəchinda bə Nyə bə bainni.”

9

¹ Jisəs chu dzaka i bə a, “Mih fukuki nkəŋ i mbein a, bəni bədəkə kələ fa bə kəbi i bi musi kpi maka bə yein nkun bi Nyə bi dzə bəh nga bi.”

Gwu yi Jisəs dza kwuni

(Matio 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Asi kaŋ nɪ tsə yisə, Jisəs dzə Bitə bəh Jəm bəh Jəŋ bəh bə yaka tsə i nkun wi dəŋ widəkə bein, ka numki fein a bə bə. Bə dzaka a bə tsein, yein num kimbwəsi ki kwuni i bə nshin,

³ bəmbun i gwu yi wə fuku nwan yi na tsə si mi kə i wəkə fa kuku a wi bain yaka.

⁴ I fein wə bə dza yein num Elaja bəh Muses təkəli tumbuku i bə nshin, ka dzakaki bə bəh Jisəs.

⁵ Bitə dza təkəli dzaka i Jisəs a, “Tikwili, yi si ndzəŋki lə a bukumbein numki fa. Bee ma buku maa bintan bitali, kidəkə num nka, kidəkə num ki Muses, kidəkə num ki Elaja.”

⁶ Wi nĩ dzakaki yakadain kòm ndzan nĩ kò bi kwa bò na bəh nga wi chu kiə kə gia yə wi kò i dzaka.

⁷ Asi wi dzaka yakadain, bikwu dza dzə baan bə, ja dzaka dzə i bikwu biwə kintəən a, “Wələ kə Wain wun, wi num shəm yin. Mbain wōkəki num i wi.”

⁸ Bə dzaka a bə tsein na chu yein i bəni bəwə wə, yein num a Jisəs shən.

⁹ Si bə nĩ nyə i nkun wiwə bein ka shiki dzəki, Jisəs kin i bə a kiə bə ki fuku kə gia yə bə yein i mi, maka mi wə yeli wi kə Wainmi dza i kpi wə.

¹⁰ Bə wəkə yakadain ka jiə yi a bə shəm, ka dzakayiki a bə bə, ayakalə ndzaka wələ kòm ndza wi kpi chusiki a nə.

¹¹ Bə ka dza bikə i Jisəs a, “Akə kòm nə wə bəni bə bə laniki bənchi dzakaki a Elaja kanaki i bi yisi dzə i Kimbwili wə Nyə nĩ kaka a?”

¹² Jisəs chukuli i bə a, “Akə nkən, Elaja kanaki i bi yisi dzə i keinsi gia yichi a yi fiəni num asi yi nĩ kə. Ayakalə, akə kòm nə bə nĩ nyaka a mi wə yeli wi kə Wainmi kanaki i bi yein bəngəkə bəduli, ka bəni mənini wi a?”

¹³ Ayakalə, mih fukuki i mbain a Elaja dzə lə, ayaka bəni fə a gia yə bə kənki bəh wi. Yi num asi bə nĩ nyaka kòm wi.”

Jisəs bwili kin'waka kichu i wain widəko wə (Matio 17:14-21; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Jəbi wə Jisəs bəh bwa bu bə mban bə nĩ shi dzə buku i bwa bu bə mban bədəkə bə wə, yein mban wi bəni wimbum num wi fiəli banzi bə, bəni bədəkə bə bə nĩ laniki bənchi bə Nyə gukuli bəh bə.

¹⁵ Akisəkə asi mban wichi nĩ yein Jisəs, təkəli nalə ka sein a bə bəchi, yəkə tsə i bənih i wi.

¹⁶ Wi bikə i bə a, “Mbain gukuliki kòm nə?”

¹⁷ Mi widəkə i mban kintəən chukuli wi a, “Mi wi lanini, mih si dzə bəh wain wun i wə, kòm kin'waka kidəkə kə i gwu yi wə, num ki fə wi, wi chu kinchini.

¹⁸ Kin'waka kiwə si chufi lə wi i kuku, bifu ka bukuki i dzaka ki wə wi dzi jən, wi dza ləkə kəbi i chu ngwun. Mih ka dzaka a bwa ba bə mban bwili kin'waka kiwə, bə məmisi wəkə mən.”

¹⁹ Jisəs wəkə yakadain, dzaka i bə a, “Jəjə! Ngəkə wələ wi keinki maka wi jiə shəm i

Nyə. Mih kə num bəh mbain i tsə buku dain a? Mih ni kanja shəm bəh mbain i tsə buku dain na? Mbain dzə nyə wain wiwə i mih fa.”

²⁰ Bə ka dzə dzə bəh wain wiwə i Jisəs. Si kin'waka kiwə yein Jisəs, ka chufi wain wiwə akisəkə wi gbə i kuku ka jwəki fein, bifu buku i dzaka ki wə.

²¹ Jisəs bikə i tii wain wiwə a, “Gia yələ nĩ yisi wi yibwin na?” Wi chukuli a, “Yi nĩ yisi wi, wi kein a wain.

²² Kin'waka kiwə si dza chufi lə wi i gbuku wə i jəbi jəbi wə bəh i mwi mə lansi nən a bəkəli wi. Wə kabə num i fə gia, mntee, wə kwəsi nshein i buku, wə gāmti buku.”

²³ Jisəs bikə i wi a, “Yaka mih kələ i fə gia yidəkə a? Gia yichi kanaki lə dzəh i mi wə wi jiə shəm.”

²⁴ Akisəkə tii wain wiwə ka wam bəh nga a, “Mih jiə shəm i Nyə. Fə ma mih jiə tsə yaka.”

²⁵ Jəbi wə Jisəs nĩ yein a mban wi bəni yəkəki junniki dzəki i wi wə, wi wam kanji kin'waka ki nkpele kiwə dzaka i ki a, “Wə, kin'waka ki nkpele kələ ki fəki a wain wələ ma dzakaki chu wəkə kə tə gia, mih dzakaki i wə, buku i wain wələ wə, wə tsəki. Kiə wə bi ma fiəni liə i gwu yi wə.”

²⁶ Ayaka kin'waka kiwə wam bəh nga, chu chufi lə wain wiwə i dzəh yichu wə, ka buku i gwu yi wə. Wi ka nə i kuku ka kin'pili ki mi. Si bəni bəduli yein yakadain, ka dzakaki a, “Wi kpi lə.”

²⁷ Jisəs ka kanja wi i tsein wə ginzi wi, wi dza num i bein.

²⁸ Jisəs bəh bwa bu bə mban ka tsə liə i dzu, bə bikə i wi i jum wə jum wə a, “Akə kòm nə wə buku si məmisi wəkə mən i bwili chinda wi nkpele wiwə a?”

²⁹ Wi chukuli i bə a, “Fien fiə fi kə i bwili nkainni wi chinda wiwə kə a ntsa shən. Fien fidəkə chi chi mən i bwili.”

Jisəs chu dzaka kəm bə kpi yə wi bi kpi (Matio 17:22-23; Luk 9:43b-45)

³⁰ Bə nyə fein tsə dzəh i Galili, Jisəs kən kə a mi widəkə kiə di biə bə kə,

³¹ kòm wi nĩ nyaniki tsəki wi lani tsə bwa bu bə mban. Wi nĩ laniki bə a bəni bi nya lə mi wə yeli wi kə Wainmi i kan yi bəni

a bə wə wi. Bə ka bi wə wi, ma a bi numki i kaŋ yitali wə, wi bi dza i kpi wə.

³² Si wi dzaka yakadəiŋ, bə nəki wəkə kia kə gia yə wi dzakaki ayakalə, bə ka lwaki i bikə.

Mi wimbum kə ndə a?
(Matio 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Bə dzə buku i Kafanaum, i jəbi wə wi liə num i dzu wi bikə i bə a, “Mbein si gukuliki i dzəh a nə?”

³⁴ Bə kpichumi mən, kəm bə nī nyaniki i dzəh gukuli a bə bə a, mi wimbum i bə kintəən kə ndə a.

³⁵ Jisəs num kuku, bəən bə bəchi jwəfi ntsə bəfa, dzaka i bə a, “Mi wə wi nəŋki i num mi wi ninšin, wi kaŋaki i dzəki gwu yi ka mi wi jum wə bəh ka mi wə wi nəmki i bəni bəchi.”

³⁶ Si wi dzaka yakadəiŋ, ka dzə wain wi nchin təm i bə kintəən, ka chu giŋ kumi wi i tsein yi wə ka dzaka i bə a,

³⁷ “Mi wə wi dzə wain wələ kəm bəh yeli wun, yaka wi dzə num mih. Mi wə wi dzə mih, wi ka dzə dəkə num mih, wi dzə num mi wə wi faan mih.”

Mi wə wi jwəki kə wə, yaka wi təbiki lə wə
(Luk 9:49-50)

³⁸ Jən dzaka i wi a, “Mi wi lanini, buku si yein mi widəkə wi bwili bəchinda bə ŋkpeli i bəni wə i yeli wa wə, buku ka kaŋyi wi, kəm wi kəkə mi wibuku wi mban widəkə.”

³⁹ Jisəs ka chukuli i bə a, “Kiə mbein ki chī kə wəmaaka mi. Mbein kiə a mi wə wi fəki gia yi kaŋyini bəən num yeli wun, wi kəkə i chu dzakaki gia yichu kəm mih.

⁴⁰ Mi kabə jwəki kə bukumbein, yaka wi təbiki lə bukumbein.

⁴¹ Mih fukuki ŋkən i mbein a, na ndə wə wi nya na bwam wi mwi i mbein i mu i yeli wun wə, bəh kəm tə a mbein kə bəni bə Klistus, wəmaaka mi kəkə i bi laksi mmakti wi.”

Gia yə yi kə i fə a bəni fəki chu
(Matio 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Jisəs ka chu dzaka a, “Na ndə wə wi fə a wain wimu i mban wi bwa bən bələ kintəən bə jiə shəm yibə i mih fə chu, ma yi ndzənki a bə shū shənsi nəkə wimbum i

məkə ki wəmaaka mi wə, bə chīni shī wi i kinchwə kimbun wə.

⁴³⁻⁴⁴ Yi chu num a, tsein ya kabə fəki a wə fə chu, wə tain bwili tsein yiwə. Yi ndzənki a wə liə i nənī kə ki bi tsə kaa kə bəh tsein yimu, kəbi a wə kaŋaki tsein yichi bə num i bi lə wə i gbuku wimbum mə, wi kəbi i bi nyumi.*

⁴⁵⁻⁴⁶ Gbu wa kabə fəki a wə fə chu, wə tain bwili gbu wiwə. Yi ndzənki a wə liə i nənī kə ki bi tsə kaa kə bəh gbu wimu, kəbi a wə kaŋaki gvu yichi bə num i bi lə wə i gbuku wimbum mə.

⁴⁷ Dzəkəh wa kabə fəki a wə fə chu, wə kəmbwili dzəkəh wiwə. Yi ndzənki a wə liə i ŋkun bi Nyə wə bəh dzəkəh wimu, kəbi a wə kaŋaki dzəkəh yichi, bə num i bi lə wə i gbuku wimbum mə.

⁴⁸ Di biələ kə num n'yin yə yi si kpiyi kə num fein dzi bəni, gbuku wə wi si nyumi kə num fein fisi bə.

⁴⁹ Mbein kləki a gbuku bi kəmki mi wichi asi bə si fian si fein bəh ŋkaka.

⁵⁰ Ŋkaka kə fein fi ndzən, ayaka yi ka laksi njwən bi bə kə i chu fə na dain ka yi chu fian njwənki a? Mbein numki aka ŋkaka yə yi njwənki, mbein num bəh bəni i mbəin wə.”

10

Kəm ŋkən wi minkpaŋa
(Matio 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisəs dza fein, tsə i kimbu ki tumi ki Judea wə, dan Bəkə yi Jədan ka tsə i kiwun. Mban wi bəni ka chu juŋniki dzəki i wi kpən, wi ka laniki bə asi wi nī shiki wi lani.

² Bəfalasi dza dzə i məmsi wi, ka bikə i wi a, “Nchi bumki lə a mi kələ i kənŋ kpə wi a?”

³ Jisəs fian bi bə kə tə i bə a, “Muses nī nya nchi a mbein fəki dain a?”

⁴ Bə chukuli a, “Muses nī kə wi bēe a mi kələ i bee kpə wi. Jəbi wə wi bee, wi nyāka kinwakti ki chusi a ŋgain bee wi, wi nyā i wi.”

⁵ Jisəs chukuli i bə a, “Akə kəm kifwu kimbein kiləkəli ka Muses nyaka nchi wələ i mbein.

* **9:43-44** + Binwakti bikpu bidəkə kə num bə kpein si fa chu kpein si tə i jum wə kəm 46 a, “Di biələ kə num n'yin yiwə chu kpiyi kə dzi bəni fein, ayaka gbuku chu num fein nyumi kə.”

⁶ Ayakalə, a nĩ kə i kin'yisi ki mbi wə Nyɔ nĩ maa num minyuku bəh minjpaŋa. Si wi maa yakadəiŋ ka dzaka a,

⁷ 'Akə kəm yələ minyuku bi bēe ba wi bəh nih wi wi chĩŋni bəh kpə wi,

⁸ ayaka ma bə bəfa bi fiəni num i mi wimu wə.' Ayakadəiŋ, bə bi chu num kə ka bəni bəfa, bə bi numki i mi wimu.

⁹ Yi kə a, fiəŋ fiə Nyɔ kə wi chĩŋni lə, kiə mi bi mām kə i gāli."

¹⁰ Jəbi wə Jisəs bəh bwa bu bə mbanj nĩ kə dzu, bə chu bikə i wi kəm gia yiwə.

¹¹ Wi chukuli i bə a, "Na ndə wə wi bee kpə wi ka dzə widəkə, yaka wi fə chu i kpə wi i nəki bəh minjpaŋa widəkə.

¹² Minjpaŋa ka buku nyuwi, tsə dzə minyuku widəkə, yaka wi fə chu, i tsə nəki bəh minyuku widəkə."

Jisəs jiə kimbəiŋsi i bwa bəŋchiŋ wə (Matio 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Bəni nĩ dza ka dzəki bəh bwa i Jisəs a wi kəm bə a bəh kaŋ, bwa bu bə mbanj kabə kaŋyi bə.

¹⁴ Jəbi wə Jisəs nĩ yeiŋ yakadəiŋ, shəm bəkə wi, wi dzaka i bə a, "Mbēiŋ bēe ma bwa bəwə dzəkə i mih wə, kiə mbēiŋ ki chĩ kə bə, kəm ŋkuŋ bi Nyɔ kə num i bəni ka bələ.

¹⁵ Mih fukuki ŋkəŋ i mbēiŋ a, mi wə wi ka dzə dəkə ŋkuŋ bi Nyɔ ka waiŋ wi nchiŋ wələ, wi mən i bi liə i bi wə."

¹⁶ Si wi dzaka yakadəiŋ, dzə kumi bə, jiə kaŋ i bə wə, bəiŋsi bə.

Jisəs bəh tii kpə (Matio 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jisəs dza a ŋgaiŋ nyə wə, mi widəkə yəkə dzə tum binyu i wi nshiŋ ka dzaka a, "Mi wi Lanini, wə wə wə kə mi wi ndzəŋni, gia yə mih kaŋaki i fə ka mih ni kwati nəni kə ki bi tsə kaa kə kə na nə a?"

¹⁸ Jisəs chukuli i wi a, "Wə bəəŋ mih a mi wi ndzəŋni kəm nə? Mi widəkə kəkə wə wi ndzəŋki. A kəbi a Nyɔ shəŋ wə wi ndzəŋki.

¹⁹ Ntə wə kiəkə lə bəŋchi bə Nyɔ bə bə dzakaki a, 'Kiə wə ki wə kə mi, kiə wə ki nə kə bəh kpə mi, kiə wə ki chwə kə, kiə wə ki bēeŋ kə nsaka wi ntəkə, kiə wə ki fə kə kimfikili, bəh wə a wə kəksi ba wa bəh nih wa?"

²⁰ Mi wiwə chukuli i Jisəs a, "Mi wi lanini, bəŋchi bələ bəchi kə num mih nĩ jiəkə lə bə i yisi si mih nĩ kēiŋki waiŋ wi sumi."

²¹ Jisəs bwanj dzəkəh i wi wə lə tulululu, kəŋ wi, ka dzaka i wi a, "Fiəŋ fidəkə baan fimu fiə wə kēiŋki i fə. Tsə tənŋni biēiŋ bia bichi biə wə kaŋaki, ma wə gāa kpə wiwə i bəni bə kifuu, ka wə bi kwati mbum num i tumi ki bēiŋ wə. Wə ka fə yakadəiŋ, wə dzə bələli mih."

²² Si Jisəs dzaka yakadəiŋ, mi wiwə wəkə yaka shi wuun wi i funj, wi fiəni gwu ka tsəkə num a nsheŋ nsheŋ, kəm wi nĩ kaŋaki lə mbum nalə.

²³ Jisəs dza fiəni gwu tseiŋ tali bwa bu bə mbanj, dzaka i bə a, "Yi ləkəki lə na bəh ŋga i bəni bə kpə i bi liə i ŋkuŋ bi Nyɔ wə."

²⁴ Ndzaka wiwə fumsi bwa bu bə mbanj. Jisəs ka chu dzaka i bə a, "Bwa bəŋ, yi ləkəki lə na bəh ŋga i mi* i liə i ŋkuŋ bi Nyɔ wə!

²⁵ Yi bənikə alə i kikum i liə i dzəŋə yi nsala wə, tsə si mi wi kpə kə i liə i ŋkuŋ bi Nyɔ wə."

²⁶ Bə wəkə yaka, yi fumsi bə na bəh ŋga, bə ka dzakayiki a bə bə a, "Aka bə num yaka, ma ndə bi bəiŋ a?"

²⁷ Jisəs fiəni tseiŋ bə lə, ka dzaka i bə a, "Yələ ləkəki alə i mi wiwəm, ayakalə i Nyɔ gia yidəkə kəkə yə yi ləkəki i wi."

²⁸ Bitə ka dza dzaka i Jisəs a, "Tsēiŋ, buku bee biēiŋ bichi ka biəliki wə."

²⁹ Jisəs chukuli i wi a, "Mih fukuki ŋkəŋ i wə a, Mi kəkə wə wi bee junj yi, nabə bwa bə nih wi, nabə jēmi yi, nabə nih wi, nabə ba wi, nabə bwa bu, nabə khə wi, a wi bee kəm mih bəh kəm ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ,

³⁰ a wi bi num wi kaŋa kə jūŋ bəh bwa bə nih wi, bəh jēmi yi, bəh nih wi, bəh bwa, bəh kikhə kiŋkani gbi tsə si wi nĩ kaŋaki. Ayaka bəni bi bwanjki lə gvu tə i wi cheiŋ, i jəbi wi dzəni wə, wi bi kwati nəni kə ki bi tsə kaa kə.

³¹ Ayakalə, bəni bəduli bə bə kə i ninshiŋ i liə bi numki num i jum wə, bəduli bə bə kə i jum wə i liə bi numki num i ninshiŋ."

Jisəs chu dzaka i kiŋkani kitali wə kəm kpi yi (Matio 20:17-19; Luk 18:31-34)

* **10:24** Biŋwakti bikpu bidəkə kaŋaki i di biələ wə a, "Mi wə wi kə wi jiə mfii bi i mbum wə..."

³² Jisəs bəh bwa bu bə mbanj ka chu dza kwa dzəh, ka yakaki tsəki i Jəlusalem wi tsə i ninshinj. Ayaka bwa bu bə mbanj num bəh ŋkainji. Bəni bə bə nɪ biəliki wi tə bə lwa. Jisəs chu dzə bwa bu bə mbanj bə jwəfi ntsə bəfa bəh bə baka gwu wi fuku i bə gia yə yi ni num bəh wi.

³³ Wi dzaka i bə a, “Mbeinj wəkəli, bukumbəinj si yaka tsə i Jəlusalem, bə num i tsə nya mi wə yeli wi kə Wainmi i kanj yi bəti mfa gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə, bə ni saka təinj nsaka wi a bə wə wi, ka bə nya i kanj yi tumi wə,

³⁴ ayaka bə ni təyi wi, chuhyi midzinj i gwu yi wə, bə tweinj wi, bə wə wi, a bi ka num i kanj yitali wə, wi bi dza i kpi wə.”

Jem bəh Jən nywa biŋgbəkə bimum i Jisəs (Matio 20:20-28)

³⁵ Jem bəh Jən bə bə nɪ kə bwa bə Səbide, dza dzə yeinj Jisəs ka dzaka i wi a, “Mi wi lanini, gia yidəkə kələ yə buku nənki a wə fə i buku.”

³⁶ Wi bikə i bə a, “Mbeinj nənki a mih fə nə i mbeinj?”

³⁷ Bə chukuli a, “Buku nənki a jəbi wə wə bi numki i mbum bia wə, ma buku bi num i biŋgbəkə bimum wə, mi widəkə i tseinj ya yiləkəli wə, widəkə i yi kimiəkə wə.”

³⁸ Jisəs chukuli i bə a, “Mbeinj kiəkə kə gia yə mbeinj bikəki. Mbeinj kələ i bi mu bwam wi ŋgəkə wə mih bi mu, nabə i liə i ŋkainji wi ŋgəkə wimum wə mih bi liə yeinj a?”

³⁹ Bə chukuli a, “Buku kələ i fə.” Jisəs dzaka i bə a, “Mbeinj kələ i mu bwam wi ŋgəkə wə mih ni mu, bəh i liə tə i ŋkainji wi ŋgəkə wimum wə mih bi liə yeinj,

⁴⁰ ayakalə i shinum i kimbu kənj ki tseinj yiləkəli wə nabə i yi kimiəkə wə a kəkə di biŋ i nya i mi. Di biwə kə i bəni bə, bə nɪ keinj si di biwə i bə.”

⁴¹ Jəbi wə kinjka ki bwa bə mbanj bə Jisəs bə jwəfi bə nɪ wəkə kəm gia yiwə bəksi tə i Jem bəh Jən.

⁴² Jisəs bənj bə bəchi, ka dzaka i bə a, “Ntə mbeinj kiəkə lə a bəni bə bə sakaki kitumi ki bəni bədəkə si yaka num i bəni bəbə beinj, bəni bəmbum bəbə chusi ŋga bibə i bə beinj a?”

⁴³ Yəmaka kanjaki kə i numki yakadəinj i mbeinj kintənj. Mi wə wi nənki i num mi

wimum i mbeinj kintənj wi kanjaki i nūm wə wi nəmki num nəmni i mbeinj.

⁴⁴ Mi wə wi nənki i num mi wi ninshinj i mbeinj kintənj, wi kanjaki i nūmki mfa wi mi wichi.

⁴⁵ Mbeinj kiəkə a mi wə yeli wi kə Wainmi nɪ ka dzə dəkə a bə nəmki i wi. Wi nɪ dzə i nəmki i bəni, i nya nənki ki ka n'yelih i yelih bəni bəduli i kpi wə.”

Jisəs weli dzəkəh yi Batimayus (Matio 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Bə nyani tsə buku i kwili wi Jəliku wə. Jəbi wə Jisəs nɪ nyəkə feinj bəh bwa bu bə mbanj bəh mbanj wi bəni wimum, kifəkə kidəkə shi num a dzə kpənj nywa biəinj, yeli wi num Batimayus, wainj Timayus.

⁴⁷ Jəbi wə wi si wəkə a akə Jisəs wi Nasali, wi yisi ka wamki bəh ŋga a, “Jisəs, wainj Ŋkun Dəbit kwāsi nsheinj i mih.”

⁴⁸ Bəni bəduli dza yisi i kanyi wi dzaka a wi bənj. Ayakalə, wi chu fiəni wam na bəh ŋga a, “Wainj Ŋkun Dəbit kwāsi nsheinj i mih.”

⁴⁹ Jisəs ka num, ka dzaka a bə bənj wi. Bə bənj kifəkə kiwə, ka dzaka i wi a, “Kāŋa shəm, dzā beinj, wi bənjki wə.”

⁵⁰ Kifəkə kiwə ka saka baa mbunj i gwu yi wə lə i kuku, saka dza beinj tsə i Jisəs wə.

⁵¹ Jisəs bikə i wi a, “Wə nənki a mih fə nə i wə a?” Kifəkə kiwə chukuli a, “Mi wi Lanini, mih nənki i yeinjki biəinj.”

⁵² Jisəs ka dzaka i wi a, “Wə tsə mfia. Shəm yə wə jiə i mih fə wə bənih.” Akisəkə dzəkəh yi bainj wi ka yeinjki biəinj, ka biəliki Jisəs i di biə wi nɪ tsəki.

11

Bə dzə Jisəs i Jəlusalem ka ŋkun (Matio 21:1-11; Luk 19:28-40; Jən 12:12-19)

¹ Jisəs bəh bwa bu bə mbanj ni kəmsiki tsəki i Jəlusalem, bə keinj num kəmsi tsə i kwili wi Betfajə bəh bi Betani wə biə bi kəmsiki tsəki i ŋkwunj wi Keinj yi Olif wə, wi ka faanj bwa bu bə mbanj bədəkə bəfa,

² dzaka i bə a, “Mbeinj tsə i kwili wi ninshinj wəyaka wə. Jəbi wə mbeinj ni liəkə tsəki feinj akisəkə, mbeinj ni yeinj lə wainj njakas num bə shu, maka mi num yaka yeinj beinj, mbeinj shwāli dzə bəh yi fa.

³ Mi widəko ka bikə a mbeinj shwaki yi kəm nə a, mbeinj chukuli a Bah kanjaki lə nəm bəh yi, a wi ki fiəniki dzəki lə bəh yi a liə liə.”

⁴ Bə ka nyə tsə yeinj yi num bə shu i fifiəŋə i dzəh kpəŋ. Ayaka bə ka shwaki.

⁵ Si bə nɪ shwaki wainj njakas wiwə bəni bədəko bə bə nɪ kə feinj bikə i bə a, “Mbeinj fəki nə yaka?”

⁶ Bə ka fuku i bə gia yə Jisəs si dzaka. Bəni bəwə ka bee yi bə nyə bəh yi.

⁷ Si bə nɪ dzə bəh yi i Jisəs, jiə bəmbun bəbə i njakas yiwə beinj, Jisəs ka yaka.

⁸ Bəni bəduli ka təkəki tsəki bəmbun bəbə i dzəh, bədəko fakayi cha yi keinj yi chwa, təkə tə i dzəh.

⁹ Bəni bə bə nɪ tsəki i Jisəs nshinj bəh bə bə nɪ biəliki i jum wə wili a, “Lilili, kinəkəksi kə Nyə wə ɔɔɔ! Nyə lə kimbəinjsi ki i mi wə wi dzəki i yeli wi Bah wə ɔɔɔ Lilili.*

¹⁰ Nyə lə kimbəinjsi ki i nkun bi wə tii wibuku wə Dəbit wə wi si dzə lə! ɔɔɔ, kinəkəni kə i Nyə wi beinj wə Eeee!”

¹¹ Jisəs tsə buku i Jelusalem, liə i jun yi fəni yi gia wə, jəbi wə wi nɪ tseinj tali si gia yichi kə. Si a nɪ kə asi num i fijəbi wi ka fiəni bəh bwa bu bə mban bə jwəfi ntso bəfa tsə i Betani.

*Jisəs linj kpeinj widəko
(Matio 21:18-19)*

¹² Chəko buku wə Jisəs bəh bwa bu bə mban nyə i Betani chu tsə i Jelusalem, ayaka dzəŋ wə wi.

¹³ Wi lə dzəkəh yeinj kpeinj wi fig widəko wi num nanu, kidzeni num yeinj nalə num bə si dzi lə mitam miwə.† Wi ka tsə buku feinj i yeinj a yuwidəko ŋgainj kələ kwati fiəŋ yeinj i dzi. Wi ka tsə buku feinj nəki yeinj kə fiəŋ yeinj wə, yeinj shəŋ a kidzeni yeinj, kəm a nɪ kəkə jəbi wə mitam si wum yeinj.

¹⁴ Wi ka dzaka i kpeinj wiwə a, “Kiə mi bi ma chu lansi dɪl fiəŋ i wə wə.” Si wi dzaka yakadəinj bwa bu bə mban wəko yi.

Jisəs kəŋŋ bwili bəni bə shi i jun yi fəni yi gia yi Nyə mə

(Matio 21:12-17; Luk 19:45-48; Jəŋ 2:13-22)

¹⁵ Si bə tsə buku i Jelusalem, Jisəs tsə liə i təkə wi jun yi fəni yi gia mə yisi ka kəŋŋki

bəni bə bə nɪ tanjiki bəh bə bə nɪ tanjiki biəŋ, beənjsi bibəŋ biə bəni nɪ kwuniki kpə yeinj, bəh biŋgbəko bi bəni bə bə nɪ tanjiki bibumi.

¹⁶ Wi nəki bum kə a mi kələ i giŋ fiəŋ i tsə danjsi bəh fi i təkə wi fəni wi gia wə.

¹⁷ Wi ka laniki bə dzaka a, “Ntə bə kə bə nyaka a, Nyə dzakaki a, ‘Jun yinj kə bə bi bəŋki a jun yi tsani i mbi wichi a?’

Mbeinj ka fiəni yi a yi chu taa wi bəji.”

¹⁸ Bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nɪ laniki bəŋchi bə Nyə wəko yi ka nənki dzəh i wə wi. Bə ka lwaki wi kəm mban wi bəni nɪ wəkəliki nlani wi wəko ndzəŋni nalə.

¹⁹ Asi fijəbi nɪ dzə, Jisəs bəh bwa bu bə mban buku i kwili kintəŋ.

*Nlani wə wi bukuki i kpeinj wə Jisəs nɪ linj
(Matio 21:20-22)*

²⁰ Si Jisəs bəh bwa bu bə mban nɪ buku ka ghaniki kinchəŋəchəŋə, bə yeinj kpeinj wiwə num wi kpiyi lə wichi shi buku i gaan wə.

²¹ Bitə ka kwaka gia yə yi ni num, ka dzaka i Jisəs a, “Mi wi Lanini, yeinj kpeinj wə wə ni linj si wi kpiyi a.”

²² Jisəs chukuli i bə a, “Mbeinj jiə shəm i Nyə.

²³ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, mi ka dzaka i ŋkwun wələ a, ‘Muku gwu ya fa tsə gbə i kinchwə kimbun wə’, Wi ka dzakaki yakadəinj mənji kə yi i wi shəm, num wi bum a gia yələ ŋgainj dzakaki lə ni num lə, ma yi ni nūm i wi.

²⁴ Ayakadəinj, mih fukuki i mbeinj a, na finainj fiəŋ fiə mbeinj nywaki i ntsa wə, num mbeinj bum a mbeinj ni kwati lə, ma mbeinj ni kwati.

²⁵ Mbeinj ka num i tsa, mi kanja mi widəko i shəm, wi dālinya wi. Mbeinj ka fəki yakadəinj ma Ba wimbəinj wə wi kə i beinj ni dālinya chu bimbeinj tə. [

²⁶ Mbeinj ka baan i dalinyaki chu bi bəni bədəko, ma Ba wimbəinj wə wi kə beinj bi ma dālinya bimbeinj tə.] ”‡

*Bə bikə di biə ŋga bi Jisəs nyə
(Matio 21:23-27; Luk 20:1-8)*

* **11:9** Lilili wələ kə i jə yi Glik wə a “Həsanna”. † **11:13** Bə bəŋki kpeinj wiwə i jə yi ŋkali wə a “fig”. ‡ **11:26** Binwakti bikpu bidəko bə nɪ yisi nyaka gia yi Nyə yeinj kanjaki kə kinjka kələ.

²⁷ Jisəs bəh bwa bu bə mban̄ chu tsə liə i Jəlusalem. Jəbi wə wi n̄ nyaniki nnyaki i jun̄ yi fəni yi gia wə, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə n̄ laniki bənchi bə Nyə bəh bəni bə bə n̄ sakaki tumi ki Bəju nyə dzə yein̄ wi,

²⁸ bikə i wi a, “Wə dzə fain̄ nga biələ na ka wə fəki gia yələ a? A nya ndə nga biwə i wə, a wə fəki gia yiwə a?”

²⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Mih ki bikəki lə kimbikə kimu i mbein̄, mbein̄ ka n̄ chukuli, mih ka ni fuku i mbein̄ mi wə wi nya nga a mih fəki gia yələ.

³⁰ A n̄ nya ndə nga i Jən na ka wi juliki bəni i bəkə a? Bi n̄ nyə i bein̄ ma n̄ nya mi wiwəm a? Mbein̄ chukuli mih!”

³¹ Bə dza ka gukuliki a bə bə a, “Bukumbein̄ ka chukuli a, bi n̄ nyə i bein̄, wi ni bikə i bukumbein̄ aka fə nə a bukumbein̄ ma bum i Jən a?”

³² Bukumbein̄ ka ni chukuli a, a n̄ nya mi wiwəm, dəin̄ na?” Bə n̄ lwaki bəni kəm bə bəchi n̄ kə num bə bum a Jən kə na mi ntum wi Nyə.

³³ Ayakadəin̄, bə ka chukuli i Jisəs a, “Buku kiəki kə.” Jisəs ka dzaka i bə a, “Yaka mih tə ki fukuki kə i mbein̄ mi wə wi nya nga i mih ka mih fəki gia yələ.”

12

*Ndi kəm bəni bə mi n̄ jiə i khə
(Matiə 21:33-46; Luk 20:9-19)*

¹ Jisəs ka yisi i dzakaki i bə i bəndi wə a, “Mi widəkə n̄ nəm khə wi mintam wə bə kəin̄siki mbih yein̄, num wi ta fiəli bəh mbain̄, chum di biə bə n̄ dən̄ki mintam miwə yein̄ mbih buku, ka maa kibən̄ ki chənini fein̄, ka jiə bəni i khə wiwə wə, ka nyə tsə i tumi kidəkə wə. ² Jəbi wə bə n̄ kan̄aki i yisi n̄kəh dzə kpəin̄, tii khə wiwə ka faan̄ wain̄ wi wi nəm widəkə i bəni bə wi n̄ jiə khə wiwə i bə a bə tsə dzə mmu mintam.

³ Ayakalə, bə tsə kwa lə wi ka twein̄ kən̄n̄ wi bəh kan̄ yiyəə wi nyə.

⁴ Ayaka mi wi khə wiwə ka chu faan̄ wain̄ wi nəm wi widəkə i bə, wi tsə bə chu twein̄ wi, wi kan̄a bali i fwu wi wə, ngəmsi wi.

⁵ Wi chu faan̄ widəkə, bə wəə wəmaka. Wi chu faan̄ bədəkə bəduli, bə twein̄ bədəkə, wəəyi bədəkə.

⁶ Wi faan̄ lə, a dzə baan̄ a wimu, wəmaka num wain̄ wi wi shəm. Ayaka wi fiəni faan̄ wi i bə kwaka a bə ni tsə kəksi lə wain̄ wi ngain̄ wələ.

⁷ Ayakalə, bəni bə nəm bə dzaka a bə bə a, ‘Wələ kə ndzi kwili wi tii khə wələ, mbein̄ dzə ma bukumbein̄ wəə wi ka biəin̄ biwə numki bibukumbein̄.’

⁸ Ayaka bə kwa wi, ka wəə, guku buku bəh wi yein̄ khə.”

⁹ Si Jisəs dzaka yakadəin̄, ka bikə a, “Gia yə tii khə wiwə n̄ fə kə nə? Wi ni tsə kaasi bəni bəwə, wi nya khə wiwə num i bəni bədəkə.

¹⁰ Mbein̄ ka fa dəkə di biələ i Kin̄wakti ki Nyə wə a? Bə kə bə nyaka a, ‘Təh wə, bəni bə maani n̄ nəin̄, wi dzə fiəni num təh wi bu wi jun̄.

¹¹ Yələ kə mfə wi Bah, buku ka tsein̄ki num bəh n̄kain̄yi.’ ”

¹² Bəni bəwə wəkə ndi wələ, ka kiə a Jisəs tiki num i bə. Bə ka nən̄ki dzəh i kwa wi, ka lwa num mban̄ wi bəni wə wi n̄ kə fein̄. Bə ka bee wi ka nyə.

*Bə taan̄ Jisəs kəm kpə wi ləəni kin̄wakti
(Matiə 22:15-22; Luk 20:20-26)*

¹³ Kifwu ki tumi ka dza faan̄ Bəfalasi bəh bəni bədəkə bə mban̄ wi Nkun̄ Heləd a bə tsə tāan̄ Jisəs i kwā wi i ndzaka wi wə.

¹⁴ Bə dzə dzaka i Jisəs a, “Mi wi lanini, buku kiəki lə a wə si dzaka a n̄kən̄, kəm wə lwaki kə dzəkəh yi mi kən̄ wəmaka kə na ndə. Wə laniki n̄kən̄ num dzəh yi Nyə. Fūku i buku a nchi bumki lə a bə ləəki kin̄wakti i Kaysa n̄kun̄ wimbum wi Lum, ma wi bumki kə a?”

¹⁵ Bukumbein̄ ləəki, ma bə ma ləəki a?” Ayakalə, Jisəs kiə gia yə bə n̄ wəeliki bəh yi, ka chukuli a, “Mbein̄ taan̄ki mih kəm nə? Mbein̄ dzə bəh chwaka ki kpə mih yein̄.”

¹⁶ Bə dzə bəh wi, wi dzə, bikə i bə a, “Fwu wələ yein̄ kə wi ndə a, yeli wələ num wi ndə a?” Ayaka bə chukuli a, “Akə yeli wi Kaysa n̄kun̄ wi Lum.”

¹⁷ Jisəs ka dzaka i bə a, “Mbein̄ nyāki fiən̄ fiə fi kə fi Kaysa i wi, ma mbein̄ nyāki fi Nyə i Nyə.” Bə wəkə yaka, gwu kpi lə bə kəm wi.

*Bə taan Jisəs kəm ndzə wi minjpaŋa
bəh jəbi wi ndza wi kpi
(Matio 22:23-33; Luk 20:27-40)*

¹⁸ Bəsadusi bəwə nyə dzə i bikə gia i Jisəs. Bəsadusi bələ nǐ kə bəni bə bə nǐ dzaka a bəni bi fiəni dzayiki kə i kpi wə.

¹⁹ Si bə dzə yaka, dzaka a, “Mi wi lanini, Muses nǐ nyaka i bənchi i buku a, ‘Wainnih mi ka kpi bee minjpaŋa bə wi kaŋa kə wain, wanih mi wiwə kaŋaki lə i nəsi kpə ŋkwu wiwə, ka bə wi bwə bwa i yeli wi wainnih wiwə wə.’”

²⁰ Ayakadəiŋ, bwa bə mi widəkə nǐ kələ nanitan, wi ninshiŋ dzə dzə minjpaŋa ka kpi maka bə wi bwə wain.

²¹ Wi kəmsini wə nəsi minjpaŋa wiwə, ayakalə ka kpi tə maka bə wi bwə wain. Yi bi num tali ayaka i bwa bəwə nanitan bəchi, mi i bə kintəŋ nəkɪ bwə kə wain bəh minjpaŋa wiwə.

²² Bə nəsi fiəli wi yaka bə bəchi, mi widəkə kəbi i bə bələ nanitan wə bəh minjpaŋa wiwə bwə wain. I kingəksi wə minjpaŋa wiwə bəŋ kpi tə.

²³ I liə si bə bəchi nanitan nǐ kə bə nəsi lə minjpaŋa wiwə, a bi numki jəbi wə bəni dzayiki i kpi wə, ma wi bi numki kpə ndə a?”

²⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mbein dzakaki lə mbein kiə alə a mbein kə fikpəŋ a? Mbein kə fikpəŋ kəm mbein kiəki kə gia yə bə nyaka i Kinwakti ki Nyə wə, chu kiə kə tə ŋga bi Nyə.

²⁵ Gia yə yi bi numki jəbi wə bəni bi dzaki i kpi wə, bənyuku bəh bəkaŋa bi chu baŋsiki kə i ndzə wi bəkaŋa wə. Bə bi numki aka bəchinda bə Nyə i bein.

²⁶ Gia kəm ndza wi kpi, mbein ka num fa di bi Kinwakti ki Muses kə kəm kpein wə wi nǐ fiiki a? Nyə nǐ dzaka i wi Muses a, ‘Akə mih Nyə wi Ablaham bəh wi Ayjik bəh wi Yakəb a?’*

²⁷ Yi kə a Nyə kəkə Nyə wi bəŋkwu, wi kə Nyə wi bəni bəwəm. Mbein dzani bəh ŋga.”

*Nchi wə wi tsəki bənchi bəchi
(Matio 22:34-40; Luk 10:25-28)*

²⁸ Mi widəkə wə wi nǐ laniki bənchi bə Nyə, nǐ dzə ka wəkə si Jisəs bəh bəni bəwə gukuliki, chu yein si wi chukuliki gia yə bə nǐ bikəki i wi i dzəh yindzəŋni wə, ayaka wi ka bikə tə i Jisəs a, “Nchi wə wi tsəki bənchi bəchi kə winain a?”

²⁹ Jisəs chukuli i wi a, “Nchi wə wi tsəki bənchi bəchi kə wələ wi dzakaki a, ‘Ō bəni bə Islae mbein wəkə, Bah Nyə wə, Nyə wibukumbein, Bah Nyə wiwə kə a wimu.

³⁰ Wə kəŋki Bah Nyə wa bəh shəm ya yichi, nyā gwu ya yichi, jiə mfi bia i wi wə bichi, nəm i wi bəh ŋga bia bichi.’”

³¹ Nchi wə wi biəli wələ kə a, ‘Wə kəŋki mi wə wi kə kəmsi i wə kpəŋ asi wə kəŋki gwu ya.’

Nchi widəkə chu kəkə wə wi tsəki bələ.”

³² Mi wə wi nǐ laniki bənchi bə Nyə dzaka i Jisəs a, “Mi wi Lanini, wə chukuli na chəŋ. Wə dzaka num ŋkəŋ a Nyə kə a wimu widəkə chu kəkə a kəbi a wi shəŋ.

³³ I kəŋki wi bəh shəm ya yichi, jiə mfi i wi wə bichi, nəm i wi bəh ŋga bichi bəh i kəŋki mi wə wi kə kəmsi i wə kpəŋ asi wə kəŋki gwu ya, yi tsəki lə na i fəki bimfə gia bəh nyām yi waŋni bəh bimfə gia bidəkə.”

³⁴ Jisəs ka yein si wi chukuli ka mi wi mfi, wi ka dzaka i wi a, “Wə kəkə dzəh yi dəŋ i liə ntəŋ bi Nyə wə.” I jum wə feiŋ wə, mi nəkɪ chu məm kə i dzə bikə gia i wi.

*Kimbwili wə Nyə nǐ kaka kə wain ndə
(Matio 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ Jisəs dzə ka laniki bəni i təkə wi juŋ yi fəni yi gia wə, ka dza bikə i bə a, “Bəni bə bə laniki bənchi nyani dəiŋ na ka bə dzakaki a Kimbwili wə Nyə nǐ kaka kə wain Nkun Dəbit a?”

³⁶ Kin'waka ki Baiŋni nǐ fə lə Nkun Dəbit wələ dzaka kəm Kimbwili wiwə dzakaki a, ‘Bah Nyə nǐ dzaka i Bah wuŋ a, wi nūm i tsein yi yiləkəli wə, i tsə buku jəbi wə ŋgain bi jiəki bəni bu bə bə baiŋki wi

wi təmyi gvu yi i bə bein.’

³⁷ Dəbit mwi ka bəŋki wi a Bah wi, wi chu nyani dəiŋ ka wi numki wain wi a?” Si Jisəs ni dzakaki gia yiwə yakadəiŋ, mban

* 12:26 Ablaham bəh Ayjik bəh Yakəb kə bəti tii wi Bəju bə bə nǐ kpiyi na ka bə bwə Muses.

wi bəni wə wi nɪ kə fɛɪŋ, ka wəkəlɪki i wi bəh kinsanɟli bə wəkə ndzəŋni.

Jisəs tɔyi kimfə ki bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə

(Matio 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ Asi wi nɪ laniki bəni, wi dza dzaka i bə a, “Mbeɪŋ tɔkniki, kəm bə bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə, bə kənki i nyaniki nnyaki bəh bəmbun bədəŋ tsə i kidi ki shi wə, a bəni bəniki bə bəh kɪŋkəksi.

³⁹ Chu kən i numki i di bi kəknini wə i jun yi tsani wə, bəh i di bi bini wə.

⁴⁰ A chu num a bə bə bə laksiki bieɪŋ bi bəkaŋa bənkwu, fwəkyi dzo bieɪŋ bibə, kwayi fə bəntsa bədəŋ. Ngəkə wibə bi numki na wimbun.”

Kinya ki kpə ŋkwu
(Luk 21:1-4)

⁴¹ Jisəs nyə tsə shinum i kimbu kə ki nɪ tseɪŋki danɟiki ki kintainɟain ki nya kə i təkə wi jun yi fəni yi gia wə,[†] ka tseɪŋki si bəni dzəki jiəkɪ kpə i kintainɟain ki nya mə. Bəni bə kpə bəduli nɪ dzəki jiəkɪ kpə fɛɪŋ wi duli.

⁴² Kpə ŋkwu wi kifuu widəkə nɪ dza dzə, jiə bədəli bəfa yeɪŋ, wi kpɛɪŋ kə i fiɛŋ fidəkə wə.

⁴³ Ayaka Jisəs bəŋ bwa bu bə mban dzaka i bə a, “Mih fukuki ŋkən i mbeɪŋ a kpə ŋkwu wələ wi kə mi wi kifuu lə, wi nya tsə bəni bəchi bə bə jiəkɪ bieɪŋ i kintainɟain kələ mə.

⁴⁴ Bəni bəchi bə bə si nyaki, bə si nyaki num biŋka bibə bi kpə biə bi si jikə ka gbəyiki kuku. Ayakalə, kpaŋa wələ dzə bəh gwu yi yichi nya bieɪŋ bichi biə wi kaŋaki, num a biə wi nəkɪ yeɪŋ wə.”

13

Gia yi kaiŋni bəh gia yə yi bi numki i jəbi wi dzəni wə
(Matio 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jəbi wə Jisəs nɪ buku dzə i jun yi fəni gia mə, wain wi mban widəkə dzə ka kaiŋyiki i wi a, “Mi wi Lanini tsəɪŋ kitəh kimbum kələ bə maa jun yələ yeɪŋ. Akə na mmaa wi jun wi ndzəŋni lə!”

² Jisəs chukuli i wi a, “Mbeɪŋ yeɪŋ alə ŋkaiŋni wi maani wimbun wələ a? Təh wimu bi baan kə i widəkə beɪŋ maka bə baka təkə wi i kuku.”

(Matio 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jəbi wə Jisəs nɪ tsə shinum i Ŋkwun wi Keɪŋ yi ɔlif wə i kimbu kə ki tseɪŋki danɟiki jun yi fəni yi gia, i fɛɪŋ wə Bitə bəh Jəm bə Jən bəh Andulu tsə a bə bə ka bikə i wi a,

⁴ “Fūku buku jəbi wə gia yələ yichi bi numki, bəh bɪnchəsi biə bi chusiki a jəbi wi gia yələ yichi si num a kpɛɪŋ.”

⁵ Jisəs yisi i dzakaki i bə a, “Mbeɪŋ tɔkniki ka mi bi ma fwəkyi mbeɪŋ a mbeɪŋ ndzani dzəh.

⁶ Bəni bəduli bi dzə lə dzə yeli wun kən i ninshin, mi dzaka a, ‘Akə mih wiwə.’* Jəbi wə bə bi fəki yakadəɪŋ ka fwəkyiki bəni bəduli.

⁷ Jəbi wə mbeɪŋ bi wəkəkɪ a bə tumki jum, chu wəkə tə gia kəm jum, kiə shəm bi ma təɪnyiki mi. Yələ kə gia yə yi kaŋaki i bi num. Ayakalə, kɪŋgəksi keɪŋ ki dzə kə.

⁸ Tumi bi tumki lə jum bəh kidəkə, ayaka ntəŋ widəkə tum jum bəh widəkə. Nshwain bi nənɟiki i di di wə, dzəŋ tə bi numki. Yəmakə gia bi numki aka ləli bi minkpəŋa wə wi yisi i nəmki.

⁹ Mbeɪŋ kaŋaki i tɔkniki. Mbeɪŋ kɪəkɪ a bə bi nya danɟi lə mbeɪŋ i kaŋ yi bəni bə bə sakaki bənsaka. Bə bi tweɪŋki lə mbeɪŋ i jun yi tsani wə. Mbeɪŋ bi numyiki lə i bəni bə bə sakaki tumi nshin, bəh i bənkuŋ nshin kəm mih, i been nsaka wun.

¹⁰ Ayakalə, bə kaŋaki i bi yisi fuku ntum wi ndzəŋni wi Nyə i kitumi kichi wə.

¹¹ Jəbi wə bə bi kwayi mbeɪŋ i tsə nya i jun yi nsaka wə, kiə fwu bi ma bəkə mbeɪŋ a mbeɪŋ ni tsə dzaka a nə a. Jəbi wə mbeɪŋ tsə, mbeɪŋ ka dzakaki shən a gia yə yi bukuki dzəki i shəm yimbɛɪŋ wə i jəbi wiwə wə, kəm ndzaka wiwə bi numki kə wimbɛɪŋ. A bi nyaki Kiŋ'waka ki Baiŋni ndzaka i dzaka kimbeɪŋ wə.

¹² Mi bi dza dzə lə wainɟih wi nya a bə wə, tii wain dzə wain wi nya a bə wə. Bwa bi dza lə bwan gvu i bəti bəbə bəh bənih bəbə cheɪŋ, fə bə wəyɪ bə.

[†] 12:41 Kinya kələ nɪ dzəkɪ di i təkə wi nintəŋ wə bəkaŋa nɪ tsaki fɛɪŋ. * 13:6 “...Mi wiwə.” Bi dzakaki yaka a num kəm Kimbwili wə Nyə nɪ kaka. Bə bi fəki yaka i fwəkyi bəni bəduli ka bə ndzani dzəh.

¹³ Bəni bæchi bi bainŋki lə mbein kəm yeli wun. Ayakalə, mi wə wi bi kanjaki shəm i tsə buku i kinŋaksi wə akə wə wi bi bəinŋki.

*Kəm gia yi gumini yə yi bi numki
(Matiə 24:15-28; Luk 21:20-24)*

¹⁴ (Mi wə wi faaki kinwakti kələ wōko ndzəŋ,) jəbi wə mbein bi yeinŋki gia yi gumini yə yi kə i bəkəli di num yi dzə num i jun yi fəni yi gia wə, bəni bə bə kə i Judea bi gēin yāka i ŋkwūŋ wə.

¹⁵ Mi wə wi kə i fwu wi jun bein wi bi ma chu shī lə i dzu a ŋgain dzōki fiŋ fidəko.

¹⁶ Mi wə wi kə i khə wi bi ma chu fləni kwē a ŋgain tsə dzō mbun wi.

¹⁷ Ngəkə wimbun bi numki wi bəkanə bə bə bi numki bəh kitə, bəh bə bə masiki bwa.

¹⁸ Mbein tsāki a kiə gia yiwo bi ma nūm i jəbi wi fiəkə yiləkəli wə.

¹⁹ Bəni bi yeinŋki lə bəngəkə i chəkə biwo wə, maka wəmakə ŋkainŋi wi ngəkə num num na i yisi si Nyə nī maa mbi wələ bəh i dzə buku bidain. Ayaka wəmakə ŋkainŋi wi ngəkə kəbi i bi chu num.

²⁰ Ayaka asi mən a Bah gaali kan yi bəngəkə yiwo, ma na mi wimu bi bəin kə i kan yiwo wə. Ayakalə, a akə kəm bəni bu bə wi nī sabi jiə, yi fə wi gaali kanə yiwo.

²¹ Mi ka bi dzaka i mbein i kan yiwo wə a 'Tsēin, Kimbwili wə Nyə nī kaka a bə wi lə fa!' Yudəkə a, 'Mbein tsēin bə wi yaka fi!' Kiə mbein bi ma būm.

²² Mbein kiəkə a bəni bi dzə lə nyi ntəkə a bə kə bəmbwili bə Nyə nī kaka, bədəkə dzaka a bə kə bəni bə ntum bə Nyə, bə bi fəki bəchəsi bə bə chusiki ŋga bibə, fə tə gia yi dzaka ki wəmnī, məmsi i fwəkyi bəni bə Nyə kə wi sabibwili bə ka jiə a bə dali dzəh.

²³ Mbein tsēin, mih fuku lə gia yələ yichi i mbein jəbi kein.

*Si yi bi numki i jəbi wə mi wə yeli wi kə
Wainmi bi fləni dzəki
(Matiə 24:29-31; Luk 21:25-28)*

²⁴ A bi numki i kan yiwo wə num bəngəkə bəwə tsə, wən bi dza jiki num jini, fiəŋ bi ma chu bainŋki tə,

²⁵ bijən bi gbəyiki i bein, biēin bichi biə bi kanjaki ŋga i bein bi nənŋiki.

²⁶ Ayakadəin, bəni bi yein si mi wə yeli wi kə Wainmi si wi shiki dzəki i bikwu wə kanə ŋga bimbun bəh kinŋəkni.

²⁷ Ma wi bi ka chinŋsi bəchinda bu bə tsə i bimbun bi mbi binaa wə i di biə nshwain gəksiki bəh biə bəli gəksiki, a bə dzə junŋi bəni bu bə wi kə wi sabibwili lə.

(Matiə 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Mbein lāni dzō gia i kpēin wi fidəin wə. Jəbi wə cha yiwo yisi i nyaki mwi, bwili bindzēni, mbein ka kiəkə a nyum kwuni lə gwu.

²⁹ Yi kə a lin, i jəbi wə mbein bi yeinŋki gia yələ dzə di, mbein ka kiəkə a jəbi si num a kan.[†]

³⁰ Mih fukuki ŋkən i mbein a ngəkə wi lə wələ bi tsə kaa kə maka gia yələ yichi num.

³¹ Bəli bəh nshwain bi tsə kaa lə, ayakalə gia yin kəbi i bi lansi nənŋi.

(Matiə 24:36-44)

³² Ayakalə, mi widəkə kəkə wə wi kiəkə chəkə biwo nabə jəbi wiwo. Na bəchinda bə Nyə bə i bein nabə Wain Nyə tə kiəkə kə. A kiəkə a Ba, wi mbən.

³³ Ayakadəin, mbein təkniŋki chu wəkəli kəm mbein kiəkə kə jəbi wə wi bi dzəki,[‡]

³⁴ yi kə aka mi wə wi tsəki nyani, jəbi wə wi ni nyəki, wi bee kwili wi i kan yi bwa bu bə nəm, na ndə bəh chəkə bi bi nəm, na ndə bəh chəkə bi bi nəm, ka dzaka i mi wə wi chəniki dzaka ki mbain a wi bāan chəniki bindzən.

³⁵ Ayakadəin, mbein nūmki bəh ŋkēinŋi wi gwu, kəm mbein kiəkə kə jəbi wə tikwili yiwo bi fləni dzəki. Yudəkə a bi numki i fijəbi, yudəkə nchəkə kintəŋ, yudəkə i jəbi wə kwəkə ki ninshin tənŋi, yudəkə kinchənəchənə.

³⁶ Kiə wi bi ma təkəli tumbuku wi yein mbein nə wə.

³⁷ Ayaka gia yə mih dzakaki i mbein fa mih dzakaki yi i mi wichi tə a, 'Mi wichi nūmki bəh kinchəni.' "

14

*Bəni jiə ja i kwa wə Jisəs
(Matiə 26:1-5; Luk 22:1-2; Jən 11:45-53)*

[†] 13:29 Yuwidəkə a, "Wi si num kəmsi dzə a dzaka kifienə wə." [‡] 13:33 Binwakti bikpu bədəkə kə kpēin fa a, "Ntsā".

¹ A nĩ baan a kan yifa ka bæ liä i Dzini bi Ntsədan bæh bi Bləd wə bæ ka jiä dəkə dzəən yeiŋ. Bətii mfə gia bəmbum bæh bəni bæ bə laniki bənchi bæ Nyə ka nəŋki dzəh yi welini yə bə ni kwa Jisəs yeiŋ i wə.

² Bə jiä ja a bə bə a, “Kiä bukumbəiŋ ki môm kə gia yələ i jəbi wə bæ fəki Dzini biələ yeiŋ, kəm bukumbəiŋ ka məm yi, ma yi ni dzə bæh ŋgəkə i bəni kintəən.”

Min̄kpaŋa widəkə fian̄si Jisəs bæh fian̄si bi tseŋə yindzəŋni

(Mat̄io 26:6-13; Jən 12:1-8)

³ Jəbi wə Jisəs nĩ kə i Bətani, i kwili wi Samən wə wi nĩ yisi kə mi wi kumyini, bə nĩ kə feiŋ bə dzi wə, min̄kpaŋa widəkə dza liä dzə bæh finsəkə fi fian̄si fidəkə* a num bi tseŋə yindzəŋni. Fian̄si biwə nĩ kə bi kpə wi ləkəli, num bæ keiŋsi a bæh nad shəŋ. Si wi liä, ka bwiŋ dzaka ki finsəkə fiwə shuku fian̄si biwə i fwu wi Jisəs wə. ⁴ Bəni bədəkə bæ bə nĩ kə feiŋ yisi i shwiŋyiki dzakayi a, “Wi bəkəliki fian̄si biələ kilələ kəm nə lə?”

⁵ Num bæ si kə taŋni fian̄si biwə i kpə wə wi tsə bəŋchuku gi yitali, i nyaki kpə wiwə i bəni bæ kifuu.” Bə bə yəli i wi.

⁶ Ayakalə, Jisəs dzaka i bə a, “Mbeŋ bēe wi mən̄. Mbeŋ nyaki ŋgəkə i wi kəm nə? Wi fə num gia yindzəŋni i mih.

⁷ Mbeŋ kiä a bəni bæ kifuu kə bæh mbeŋ jəbi wichi. Mbeŋ num i gamtiki bə i na winaiŋ jəbi wə mbeŋ kəŋki. Ayakalə, i mih, mih ni numki kə bukumbəiŋ jəbi wichi.

⁸ Kpaŋa wələ fə gia yə wi si kə i fə. Wi shukuyi fian̄si biələ i mih wə lə keiŋsi num gwu yin̄ jəbi keiŋ, si bæ bi ləkə mih.

⁹ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeŋ a, na faiŋ bæ bi fukuki ntum wi ndzəŋni wələ i mbi wichi wə, gia yələ min̄kpaŋa wələ fə bæ bi fukuki yi, bæ kwaka wi.”

Judas tsə taŋni Jisəs

(Mat̄io 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Judas Iskariot wə wi nĩ kə mi i mban̄ wi bwa bæ Jisəs bæ jwəfi ntso bəfa, ka nyə tsə yeiŋ bətii mfə gia bəmbum taŋni Jisəs i bə.

¹¹ Jəbi wə bə nĩ wəkə yaka bə laŋ nalə, ka kaka wi a bə ni nya lə wi bæh kpə. Wi yisi i nəŋki dzəh yə wi ni nya Jisəs yeiŋ i bə kan̄.

Jisəs bæ bwa bu dzi biēiŋ bi dzini bi gəksini
(Mat̄io 26:17-25; Luk 22:7-14,21-23; Jən 13:21-30)

¹² A dzə num i chəkə bi ninshiŋ i Dzini bi Bləd wə bæ ka jiä dəkə dzəən yeiŋ, biä bæ si kum waiŋ jaka i Dzini bi Ntsədan biwə wə. I feiŋ wə bwa bæ Jisəs bæ mban̄ bikə i wi a, “Wə nəŋki a buku tsə keiŋsi faiŋ di biä bæ ni dzi Dzini bi Ntsədan yeiŋ a?”

¹³ Wi ka faan̄ bwa bu bæ mban̄ bədəkə bəfa, dzaka i bə a, “Mbeŋ liä tsə i kwili wə, mbeŋ ni ban̄si lə bæ mi num wi bəkə kpəŋə wi mwi, mbeŋ biəli wi.

¹⁴ Jəbi wə wi ni tsə liä, juŋ yə wi liä yeiŋ, mbeŋ dzāka i tii juŋ wiwə a, Mi wi Lanini bikəki a lum wi juŋ yi bəni bæ dzəni kə faiŋ ka bə bwa bu bæ mban̄ num dzi Dzini bi Ntsədan yeiŋ a?

¹⁵ Wi ka ni chusi lum wimbūm i juŋ yi beŋ wə num bæ keiŋsi jiä, yi wəkəli a wəkəlini, mbeŋ liä keiŋsi biēiŋ bidzini yeiŋ.”

¹⁶ Bwa bu bæ mban̄ bæ ka nyə tsə i kwili kintəən, tsə yeiŋ biēiŋ bichi num a liŋ asi Jisəs si dzaka i bə. Bə ka keiŋsi biēiŋ bi Dzini bi Ntsədan feiŋ.

¹⁷ A dzə num i fi jəbi, Jisəs bæh bwa bu bæ mban̄ bæ jwəfi ntso bəfa juŋni feiŋ.

¹⁸ Jəbi wə bə nĩ num kuku ka dziki, Jisəs yisi i dzakaki i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeŋ a, mi widəkə i mbeŋ kintəən ni taŋni lə mih, mi wiwə kolə fa wi dzi buku wi.”

¹⁹ Si bə wəkə yakadəiŋ, ka numki a nsheŋ nsheŋ, bə bə bikə i wi a wimu wimu a, “Akə mih ma?”

²⁰ Wi chukuli i bə a, “Akə a mi i mbeŋ balə jwəfi ntso bəfa kintəən a num wə buku wi ni chin̄ni n'yəkə bləd i tasa mə.

²¹ Mi wə yeli wi kə Waiŋmi kan̄aki i bi nyə asi bæ nĩ nyaka kəm wi. Ayakalə, ŋgəkə wimbūm kə i mi wə wi taŋni mi wə yeli wi kə Waiŋmi. Yi nĩ ndzəŋki a bæ ma bwə wəmakā mi.”

Jisəs bæ bwa bu dzi kichiŋni

(Mat̄io 26:26-30; Luk 22:14-20)

²² Asi bə nĩ dziki, Jisəs dza dzə bləd, nya kiyəŋni i Nyə, gbeyi, nya i bwa bu bæ mban̄ ka dzaka i bə a, “Mbeŋ kə, a fa kə gwu yin̄.”

* 14:3 Finsəkə fiələ kə num bæ nĩ keiŋsi bæh bitəh bidəkə biä bæ bəŋki i jə yi Glik wə a, “alabaster”.

²³ Wi ka dzə tə bwam, nya kiyəŋni i Nyə, ka nya bwam wiwə bə bəchi mu fiəli.

²⁴ Wi ka dzaka i bə a, “Mələ kə mwa mənŋ mə Nyə dzi minŋaiŋ bəh mə, mə shuku buku kəm bəni bəduli.

²⁵ Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, mih ni chu mu kə mbih mi kpein wi laani wələ i tsə buku i chəkə biə mih bi muki mə mimfian i kintəŋ ki ntəŋ bi Nyə wə.”

²⁶ Jobi wə Jisəs bəh bwa bu bə mban kaasi, bə yəŋŋ njan wi kəksini, buku ka yaka tsə i ŋkwun wi Kein yi Olif wə.

*Jisəs dzaka a Bitə bi mənŋi lə ŋgain
(Matio 26:31-35; Luk 22:31-34; Jən 13:36-38)*

²⁷ Jisəs ka dzaka i bə a, “Mbein bəchi ni fiəni gein chu lə i jum wə kəm gia yə yi ni num bəh mih. Yi num asi bə nyaka a, Nyə dzakaki a, ‘Mih ni wə lə ntəkni shwán ma shwán yiwə ni gaali.’

²⁸ Ayakalə, jobi wə Nyə bi dzasi mih i kpi wə, mih bi tsə i mbein nshin i Galili.”

²⁹ Bitə chukuli i wi a, “Kəŋ Bəni bəchi gein chu i jum wə, mih kəkə ni məm i fiəni.”

³⁰ Jisəs fiəni chukuli i wi a, “Mih fukuki ŋkəŋ i wə a, daiŋ nchəkə, na ka kwəkə ni tənki kinŋani kifa, num wə mənŋi lə mih kinŋani kitali.”

³¹ Bitə baan a dzakaki a dzakani a, “Kəŋ mih ni numki i kpi buku wə, mih kəkə i ni lansi nəin wə.” Si wi dzaka yaka, bədəkə bə bəchi bəŋ dzaka ayaka tə.

*Jisəs tsa i Gešemane
(Matio 26:36-46; Luk 22:39-46)*

³² Bə dza tsə sə i di bidəkə wə, bə ni bəŋŋki a Gešemane, Jisəs ka dzaka i bwa bu bə mban a, “Mbein shinumyi fa, mih kini tsə tsə.”

³³ Wi ka dzə Bitə bəh Jəm bəh Jən, bəh bə tsə sə fein. Wi dza ka kwakaki gia yiwə yi fumsi wi, shəm yi nya ŋgəkə i wi.

³⁴ Wi ka dzaka i bə a, “Shəm yin kə a bəh nshəin nshəin nalə na ka mih kpi num kpini. Mbein bāan a fa bukumbein wəkəliki.”

³⁵ Si wi dzaka yakadəin, ka kini tsə i ninshin, gbə i kuku, bə tsa a, dzəh kabə num wə fə ma jobi wi ŋgəkə wələ tsə danŋi wi.

† 14:36 Abba wələ kə i já yi Alamiak wə a ba wun.

³⁶ Wi ka tsa a, “Abba,† Ba wun, gia yichi bəniki lə i wə i fə. Dzə bwili bwam wi ŋgəkə wələ i mih wə. Ayakalə, ma yi num asi wə kəŋki. Kəbi si mih kəŋki.”

³⁷ Wi fiəni dzə buku i bə wə, ka ti bə nə wə. Wi bikə i Samən a, “Yi kə a mbein kəkə i num bein bəh mih i tsə buku i mbiəŋə wimu wə a?”

³⁸ Mbein tsəŋəki, mbein tsə a kiə kiməmsi ki dzə kə i mbein wə. Yi kə ŋkəŋ a shəm kəŋki lə, ayakalə nyam yi gwu bəhyi.”

³⁹ Si wi dzaka yakadəin chu fiəni tsə i tsa, ka tsaki a gia yə wi si yisi tsa.

⁴⁰ Si wi ni fiəni dzə, ka chu ti bwa bu bə mban nə wə kəm kinu nī kə i dzəkəh yibə wə nalə. Ayaka bə nəki kiə kə gia yə bə kə i chukuli.

⁴¹ Wi chu fiəni dzə i kinŋani kitali wə, bikə i bə a, “Mbein keinŋki mbein nə a nənŋi waka fimbein a? Yi dzə kpein i liə. Jobi wiwə dzə kpein. Bə kə bə taŋni lə mi wə yeli wi kə Wainŋi i kaŋ yi bəni bəchu wə.

⁴² Mbein dzə bein bukumbein tsəki. Mbein tsəin, mi wə wi taŋni mih bə wi yaka wi dzə.”

*Bə kwa Jisəs
(Matio 26:47-56; Luk 22:47-53; Jən 18:3-12)*

⁴³ Asi Jisəs nī keinŋki wi dzaka, akisəkə Judas wə wi nī kə mi i mban wi bwa bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa dzə tumbuku. Wi ni dzəki bəh mban wi bəni bə kaŋa bənywə bəh bibəkə, num a faan bəti mfa gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki bənchi bəh bəni bə bə sakaki tumi.

⁴⁴ A nī kə num mi wə wi taŋni Jisəs, tsə keinŋi lə kinchəsi bəh bəni bəwə ka dzaka a, “Mi wə mih ni bəni, mih maŋni yaŋyi, akə wi mbein ni kwā, mbein təkniŋi ka wi ma gein.”

⁴⁵ Si Judas dzaka yaka, akisəkə ka nyə tsə i Jisəs wə, bəni wi a, “Mi wi Lanini.” Si wi bəni yaka, bə maŋni wi yaŋyi.

⁴⁶ Bəni bəwə ka kwa kaŋa Jisəs.

⁴⁷ Mi widəkə wə wi nī kə bə bəh Jisəs ka guku baa nywə wi jum, gba chwin taŋ kintuni ki mfa wi fwu wi bəti mfa gia yein, ki taŋ.

⁴⁸ Jisəs bikə i bəni bəwə a, “Mbein dzə i kwa mih ka dzəki bəh bənywə tasi bəh bibəkə ka mbein dzəki i kwa num ji a?”

⁴⁹ Mih nĩ shi kə bəh mbein chəksi chəksi i jun yi fəni yi gia mə, lani bəni, mbein na dzə kwa mih. Ayakalə, yələ num lə ka gia yə bə nĩ nyaka i Kinwakti ki Nyə wə ni dzə kpein.”

⁵⁰ Bwa bə Jisəs bə mban bəchi sein bee wi fein ka gein bəchi.

⁵¹ Ayaka wain sumi widəko bə biəli wi, maka wi ləh fein fidəko i gwu yi wə, a num shəŋ a tsein yi mbun i gwu yi wə. Bə tsə i kwa tə wi,

⁵² Wi shwa bee tsə mbun wiwə, ka yəko gein bəh chwəŋ kiyəə.

Bə saka nsaka wi Jisəs

(Matio 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)

⁵³ Bə ka dzə Jisəs, tsə bəh wi i fwu wi bəti mfə gia wə. Bəti mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi bəh bəni bə bə laniki bənchi bə junni fein.

⁵⁴ Bə nyə bəh Jisəs, Bitə biəli i jum wə i dzəh yi dəəŋ. Wi tsə buku na i təkə wi fwu wi bəti mfə gia wə, ka shinum bəh bəni bə bə nĩ chəniki kwili wiwə ka jəkəki gbuku.

⁵⁵ I fein wə bəti mfə gia bəmbum bəh bəni bəchi bə bə sakaki bənsaka bə nəŋ gia yə bə ki jiəki i Jisəs fun, ka bə ni wəə wi. Ayakalə, bə nəki kwati kə gia yidəko.

⁵⁶ Bəni bəduli ka beenki nsaka wi ntəkə i jum wə kəm Jisəs. Ayakalə, bəndzaka bəbə nĩ kə chi chi bə na kwati dzəh yə bə kə i wəə wi.

⁵⁷ Bəni bədəko dza numbein, ka beenki nsaka wi ntəkə i wi fun dzaka a,

⁵⁸ “Buku ni wəkə wi dzaka a ngain ni shakyi lə jun yi fəni yi gia yələ mi wiwəm maa, ma ngain dzə kan yitali i fiəni maa yə aka maa dəkə mi wiwəm.”

⁵⁹ Na si bə nĩ dzakaki yakadəin, bəndzaka bəbə nĩ kə chi chi bə na kwati dzəh yə bə kə i wəə wi.

⁶⁰ Fwu wi bəti mfə gia wiwə ka dza numbein i bə nshin, ka bikə i Jisəs a, “Yaka wə kanaki kə gia i chukuli i gia yə bəni bələ dzakaki kəm wə a?”

⁶¹ Ayakalə, Jisəs kpichumi mən, nəki chukuli kə. Fwu wi bəti mfə gia wiwə chu bikə i Jisəs a, “Akə wə Kimbwili wə Nyə nĩ kaka, Wain Nyə wə bə kəksiki a?”

⁶² Jisəs chukuli a, “Akə mih. Mbein ni yein lə mi wə yeli wi kə Wainmi num wi shinum i tsein yiləkəli yi Wi wə wi kanaki Nga, mbein chu fiəni yein si wi shiki dzəki i bein i bikwu wə.”

⁶³ I fein wə fwu wi bəti mfə gia wəkə yaka, ka tanji bəmbun i gwu yi wə,† bikə a, “Bukumbein nəŋki i chu wəkə a nə, num wi dzaka kaasi lə gia yichi a?”

⁶⁴ Mbein wəkə alə si wi dzəki di bi Nyə a? Mbein dzaka yimbein a nə?” Bəni bəchi təin a wi kə mi ka bə wəə num wəəni.

⁶⁵ Bəni bədəko yisi i chuhyiki mindzəŋ i Jisəs wə, kanə ban dzəkəh yi, ka tweiniki wi bikə i wi a, fuku mi wə wi twein wə, “Fuku la ntum wi Nyə wa wə i liə.” Bəni bə jum yisi i nyiksiki Jisəs twein.

Bitə mən Jisəs

(Matio 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Si Bitə nĩ kə num wi num i kimbu ki dzəshi ki təkə wə, wainkpaŋni widəko wə wi nĩ nəmki i kwili wi tii mfə gia wə, dza kəmsi dzə i Bitə wə.

⁶⁷ Si wi yein Bitə wi jəkəki gbuku, wi tsein wi lə tulululu, ka dzaka a, “Wə tə si kələ mbein bəh Jisəs wi Nasali wəyaka.”

⁶⁸ Bitə nəin, ka dzaka a, “Mih kiəki kə gia yə wə dzakaki yaka. Mih kiəki kə.” Si wi dzaka yakadəin, nyə fein ka tsə i dzaka ki mbain wə, kwəkə ka tən. S

⁶⁹ Jobi wə wainkpaŋni wə nĩ chu yein wi, dzaka i bəni bə bə ni numyi fein a, “Mi wələ kə mi i bə wə.”

⁷⁰ Bitə chu nəin. A i jobi wi twesi wə, bəni bə bə ni numyi fein bə chu dzaka i Bitə a, “I yi nkəŋ wə akə mbein bə, kəm wə kə tə mi wi Galili.”

⁷¹ Bitə ka kain, bəəŋ num ləin i fwu wi wə i dzaka a, “Mih kiəki kə mi wə mbein dzaka kəm wi.”

⁷² Akisəkə kwəkə chu tən i kinjani kifa wə. Si wi wəkə yaka ka kwaka ndzaka wə Jisəs nĩ dzaka i wi a, “Ka kwəkə ni tənki i kinjani kifa wə, a ni numki num wə nəin lə mih i kinjani kitali wə.” I fein wə, wi gbə mindəm ka dəkə.

† 14:63 Wi ni tanji bəmbun i gwu yi wə, kəm gia yiwə nĩ ləki lə wi. S 14:68 Binwakti bikpu bidəko kanaki kə ndzaka wələ a, “Kwəkə ka tən.”

15

Jisəs i Baylə nshin

(*Matiə 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Jən 18:28-38*)

¹ Asi bin n̄ bainki dzəki, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi bəh bəni bə bə laniki bənchi, bəh kansi wichi shinum ka jiə kimfasi, kanja Jisəs, dzə wi tsə nya i kan yi Baylə Gəmna wi Lum.

² Baylə bikə i Jisəs a, “Akə wə Nkun wi Bəju a?” Jisəs chukuli i wi a, “Yi kə asi wə dzaka.”

³ Bətii mfə gia bəmbum ka yisi i jiəki gia i Jisəs fun yiduli.

⁴ Ayakadəin, Baylə chu bikə i Jisəs a, “Wə kanaki kə gia i chukuli a? Wə wəkə alə gia yə bə jiəki i wə fun a?”

⁵ Ayakalə, Jisəs na chu chukuli wi. Baylə num bəh nkany.

(*Matiə 27:15-26; Luk 23:13-25; Jən 18:39-19:16*)

⁶ A n̄ dzəki numki i jəbi wi Dzini bi Ntsədan biələ wə, Baylə bwili mi wi jun yi nsən wimu wə Bəju tsa a wi bwili.

⁷ A n̄ kə i jəbi wiwə wə, mi widəkə num i jun yi nsən mə yeli wi num a Balabas, wi n̄ kə i mban wi bəni bə bə n̄ kə i jun yi nsən mə, num bə n̄ yisi ndani i tumi wə wəy i bəni.

⁸ Mban wi bəni dzə yisi i bikəki a Baylə fə asi wi n̄ fəki wi fə i bə.

⁹ Baylə ka bikə i bə a, “Mbēin nənki a mih bwili num nkun wi Bəju wələ a?”

¹⁰ Wi n̄ bikəki yaka kəm wi n̄ kə wi kiə a bətii mfə gia bəmbum nya Jisəs i kan yi wə kəm bə ni chiniki kindən bəh wi.

¹¹ Ayakalə, bətii mfə gia bəmbum nyini mban wi bəni a bə dzaka a wi bwili num Balabas.

¹² Baylə chu bikə i bə a, “Ayakadəin, mih ki fəki dēin bəh mi wələ mbēin bəənki a nkun wi Bəju a?”

¹³ Bə ka wam na bəh nga a, “Bə bān wi i kintasi wə.”

¹⁴ Baylə bikə i bə a, “Bə bān wi kəm nə? Gia yichu yə wi fə kə nə?” Ayakalə, bə ka chu wili tsə a ninshin a, “Bə bān wi i kintasi wə.”

¹⁵ Ayakadəin, Baylə ka bwili yatəkə Balabas kəm wi n̄ nənki i fə a mban wi

bəni kənki ngain. Wi dzaka a bə twēin Jisəs, ma bə tsə bān i kintasi wə.

Bəni bə jum bə Baylə ka nyiksiki Jisəs
(*Matiə 27:27-31; Jən 19:2-3*)

¹⁶ Bəni bə jum bə Baylə ka dzə Jisəs liə bəh wi i ntən wə bə n̄ bəənki a Blitəlium. Si bə liə, ka bəən jun ni mban wi bəni bə jum bəchi.

¹⁷ Ayaka bə ka dzə mbun wi bənkun tum i wi wə, chu bwan kifə ki bənkun num bə bwan yi bəbwanyi yēin ka bwan i wi fun.

¹⁸ Bə yisi ka bēnki wi dzaka a, “Mbēc jum yi bəkəli. Nkun wi Bəju.”

¹⁹ Si bə fə yakadəin ka twēin wi bəh bəmbən i fwu wə, chuyi midzin i gwu yi wə, dzə tum binyu i wi nshin, bēn wi.

²⁰ Si bə n̄ nyiksi kaasi wi yaka, ka fiəni babwili mbun wi nkun wə i gwu yi wə, fiəni dzə ləh num bəmbun bu i gwu yi wə, ka dzə tsə bəh wi bān i kintasi wə.

Bə bān Jisəs i kintasi wə

(*Matiə 27:32-44; Luk 23:26-43; Jən 19:17-27*)

²¹ Jəbi wə bə n̄ tsəki bəh wi, mi widəkə bānsi bəh bə wi kwē i chwa yeli num Samən, a num mi wi Səlin. Wi num tii Aleksanda bəh Lufus. Ayaka bə ka kany i wi a wi gīn kintasi ki Jisəs.

²² Bə tsə buku bəh Jisəs i di biə bə n̄ bəənki a Golgəta, (Ayaka yeli wələ kə a di bi Nkun Kifwu),

²³ bə ka nya mbih* i wi a wi mu num bə chwali bəh tsa yidəkə bə n̄ bəənki a mēl. Ayaka Jisəs nəki mu kə.

²⁴ Bə ka bān wi i kintasi wə. Bə dzə bəmbun bu gaa a fwu fwu wə ka tumki kaan bəh bəmbun bəwə i kiə si mi wimu kə i kwati.

²⁵ Jəbi wə bə n̄ bān Jisəs i kintasi wə, a n̄ kə jəbi num mbianə bwukə kinchənəchənə.

²⁶ Bə n̄ nyaka kinwakti ka bān i kintasi ki chusi gia yə yi fə ka bə bān wi, yi num a, wi kə, “Nkun wi Bəju.”

²⁷ Bə bān tə bəji bəfa i kintasi wə, widəkə i tsēin yi Jisəs yiləkəli wə, widəkə i tsēin yi kimiəkə wə. [

²⁸ Yələ dzə kpēin asi bə n̄ nyaka i Kinwakti ki Nyə wə a,

* 15:23 Mbih mələ n̄ kə i fə a wi ma chu wəkəki ləli. † 15:28 Binwakti bikpu bidəkə kanaki kə kinka ki 28 kələ.

“Bə nǐ fa chinǐni wi i mbanǐ wi bəni bə bə nǐ məmki gia.”]†

²⁹ Bəni ka tsəki danǐsiki yeiǐ Jisəs nəǐni fwu, bəkəli wi bəh ntəyi dzaka a, “Anghaaal! Wə wələ wə nǐ kə i shakyi junǐ yi fəni yi gia i fiəni maa i kanǐ yitali wə,

³⁰ gamti la gwu ya i shi dzə i kintasi kiwə wə.”

³¹ Bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki bənchi bə ka sunǐki tə wi a bə bə dzakayi a, “Wi nǐ gamtiki bəni bədəkə i liə wi kəkə i gamti gwu yi.

³² Wi wə wi kə Kimbwili wə Nyə nǐ kaka, wi num nǐkunǐ wi bəni bə Isləe wi shǐ la i kintasi kiwə wə i liə ma buku yeiǐ ka buku bum wi.” Bəni bə bə nǐ banǐ bə bəh Jisəs i kintasi wə bəǐ ləyi tə Jisəs bəh jǎ.

Kpi yi Jisəs

(Matio 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

³³ A dzə num nshichunǐ binǐ ji, tumi kichi ji i tsə buku i mbiəǐ mitali wə nshinǐ fəkə.

³⁴ A dzə num ka mbiəǐ mitali, Jisəs dza wam bəh ŋga a, “Eləy Eləy lama sabaktani,” Yi num a, “Nyə wunǐ, Nyə wunǐ, wə lətəkə mih kəm nə lə a?”

³⁵ Bəni bədəkə bə bə nǐ num kəmsi feiǐ wəkə ka dzaka a, “Mbeiǐ wəkə, wi bəǐki Elaja.”

³⁶ Mi widəkə i bə kintəǐ ka yəkə tsə dzo kuncha, juli i mbih migbanǐlini mə, bwanǐ i mbəǐ wə səkə tsə a wi mu, ka dzaka a, “Bə bee wi yaka bə yeiǐ yudəkə Elaja ni dzə bwili lə wi i kintasi kələ wə.”

³⁷ Jisəs dza wam bəh ŋga ka waka kinǐ waka ki kigəksini.

³⁸ Mbuǐ wə bə nǐ təiǐni junǐ yi fəni yi gia yeiǐ i numə tanǐ shi i fintəǐ i bimbū bifa wə i yisi beǐ shi buku kuku.

³⁹ Tikwili wi bəni bə jum wə num i Jisəs nshinǐ ka yeiǐ dzəh yə Jisəs kpi yeiǐ, ka dzaka a, “Mi wələ nǐ kə Waiǐ Nyə nǐkəǐ.”

⁴⁰ Bəkanǐ bədəkə nǐ kə feiǐ num bə num i dzəh yi dəǐ bə tseiǐ. I mbanǐ wiwə wə nǐ kə Meli Magdalen bəh Saləme bəh Meli wə nih Jəm winchinǐ bəh Yəsəs.

⁴¹ Bəkanǐ bələ kə bə bə nǐ biəliki Jisəs i Galili gamti wi. Bə nǐ kə feiǐ bəh bəkanǐ bədəkə tə bəduli bə bə nǐ biəli Jisəs bəh bə dzə i Jəlusalem.

Bə lə Jisəs

(Matio 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁴² A dzə num i fiǐbi, kəm a nǐ kə Chəkə bi Sisini i dza liə i chəkə bimbam wə,

⁴³ mi wi Alimatia widəkə bə bəǐ a Yəsəf, kanǐ shəm tsə yeiǐ Baylə ka nywa wini wi Jisəs i tsə lə. Yəsəf wələ nǐ kə i mbanǐ wi bəni bə bə sakaki tumi, bəni nǐ kəksiki lə wi na bindzəǐ. Ayaka wi mwi nǐ wəkəliki lə tə jəbi wə nǐkunǐ bi Nyə bi dzəki.

⁴⁴ Si Baylə wəkə yakadəǐ, dzaka wəm wi a Jisəs si kpi lə. Wi bəǐ fwu wi bəni bə jum, ka bikə wəkə i wi a Jisəs si kpi lə a.

⁴⁵ Wi ka wəkə i fwu wi bəni bə jum wiwə a Jisəs si kpi lə, wi ka nya wini wiwə i Yəsəf.

⁴⁶ Yəsəf ka nyə tsə tanǐ mbunǐ wi ndzəǐni, tsə shisi wini wi Jisəs, kii wini wiwə, tsə jiə i jum yə bə nǐ chum i biəǐ wə, ka beəǐsi təh wimbū banǐ dzaka ki jum kiwə bəh wi.

⁴⁷ Meli Magdalen bəh Meli wə nih Yəsəs yeiǐ di biə bə lə Jisəs yeiǐ wə.

16

Jisəs dza i kpi wə

(Matio 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Si chəkə bimbam nǐ tsə, Meli Magdalen bəh Meli wə nih Jəm, bəh Saləme tanǐ kidzəni ki tseǐ yindzəǐni ka bə tsə i fiəǐsi wini wi Jisəs wə.

² A dzə num na kinchəǐchəǐ i chəkə bi ninshinǐ i shi wə, asi wəǐ kakaki dzəki, bə nyə tsə i jum beǐ.

³ Bə ka tsəki yaka dzakayi a bə bə a, ni numki ndə i binǐsi təh wə bəh ni banǐ dzaka ki jum kə yeiǐ na?

⁴ Si bə tsəki yaka, bə ka lə dzəkəh, yeiǐ num bə binǐsi bwili lə təh wiwə. Təh wələ nǐ kə na kimfaanǐ ki təh.

⁵ Bə ka liə tsə i jum mə, yeiǐ sumi yidəkə si wi shinum i jum mə i tseiǐ yiləkəli wə num wi ləh mbunǐ wi dəǐ a num wi fukuli. Gwu yəkə bə lə wi. ⁶ Sumi yiwə dzaka i bə a, “Kiə dzaka ki wəm kə mbeiǐ. Mih kiəki lə a mbeiǐ nəǐki num Jisəs wi Nasali wə bə ni banǐ i kintasi wə. Wi chu məǐ fa. Wi dza lə i kpi wə. Mbeiǐ tsəiǐ yeiǐ di biə bə ni nəsi wi yeiǐ.

⁷ Mbeiǐ tsə fūku i bwa bu bə mbanǐ bəh i Bitə a wi tsə lə i ninshinǐ i Galili. Mbeiǐ ni yeiǐ lə wi feiǐ asi wi nǐ dzakaki i mbeiǐ.”

⁸ Bakaan̄a bə buku i jum yiwə wə nyumyi lə kəkəkə, dza feiŋ geiŋ num lə geiŋni, num dzaka wəm bə nalə. Bə naki dzaka kə gia yiwə i mi, kəm bə n̄ lwaki lə.*

Jisəs chusi gwu yi i bəni

[
⁹ Jisəs n̄ dza i kpi wə i chəkə bi ninshiŋ i shi wə biŋ keiŋ bilibili, yisi tumbuku num i Meli Magdalen wə wi n̄ bwili bəchinda bə ŋkpeli i gwu yi wə nanitan̄.

¹⁰ Meli ka tsə fuku i bəni bə bə bəh Jisəs n̄ shi kə. Bəni bələ n̄ kə bə də ka chuŋsi kifwu.

¹¹ Si bə n̄ wəkə si miŋkpaŋa wələ dzakaki a ŋgaiŋ si yeiŋ Jisəs, wi num wiwəm, bə naki bum kə.

(Luk 24:13-35)

¹² Si yəmaka n̄ tsə Jisəs chu chusi gwu yi i bəni bu bə mban̄ bədəkə bəfa bə bə n̄ tsəki i kwili widəkə wə, ayaka bə naki yeiŋ kiə kə wi.

¹³ Bə fiəni i jum wə, tsə fuku i kiŋka ki bəni bə mban̄ bəbə, bə naki bum kə bə.
(Mat̄ 28:16-20; Luk 24:36-49; J̄n 20:19-23)

¹⁴ Si yəmaka n̄ tsə Jisəs chusi gwu yi na i bwa bu bə mban̄ bə jwəfi ntsə mu mwi bə dzi wə. Wi yəli i bə, kəm bə n̄ kaŋaki kə kimbum kiləkə, bəh shəm yiləkəli i bum i bəni bə bə n̄ yeiŋ wi, i jəbi wə wi n̄ dza i kpi wə.

¹⁵ Wi ka dzaka i bə a “Mbēiŋ tsə i mbi wichi wə i tsə fūkuki ntum wi ndzəŋni wi Nyə i bəni bəchi.

¹⁶ Mi wə wi bum gia yiwə, bə jūli wi i bəkə, wi ni bəiŋ. Mi wə wi nəiŋma i bum, kə wi, wə wi gbə nsaka.

¹⁷ Bəni bə bə kə bə bum bə bi fəki lə bəŋchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə ka bələ: Bə bi bwiliki lə bəchinda bə ŋkpeli i bəni wə i yeli wuŋ wə. Bə num i ni dzakaki já yimfiŋ.

¹⁸ Bə num i kaŋaki jūŋ bəh kaŋ. Bə num i mu kiləfi, ki kəbi i fə gia yidəkə bəh bə. Bə jiəkə kaŋ i bəni bə jwēiŋ wə, bə bənih.”

Jisəs yaka i beŋ

(Luk 24:50-53)

¹⁹ Si Bah Jisəs dzaka kaasi i bə yakadəiŋ, Nyə ka dzə yaka bəh wi i beŋ wi tsə shinum i tseiŋ yiləkəli yi Nyə wə.

* **16:8** Biŋwakti bikpu bidəkə kaŋaki kə bimbu biələ 16:9-20.

²⁰ Bwa bu bə mban̄ bə buku ka nyaniki fukuki ntum wi ndzəŋni wiwə i di bichi wə. Bah num bəh bə təbi gia yə bə fukuki a yi kə ŋkəŋ bəh bəŋchəsi bə bə n̄ fəki yi chusi ŋga bi Nyə.]

**Ntum wi Ndzəŋni wə wi kə
kəm Jisəs si
Luk
nī nyaka
Gia yə yi kə i Kiŋwakti ki
Luk kələ mə**

Kiŋwakti ki Luk kələ dzakaki a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nī kaka bəni bə Islāe bəh wi, chu num Kimbwili wi ŋgəkə wi bəni bəchi. Ki dzakaki gia yidəkə kəm Jisəs yi num shəŋ a kiŋwakti kələ wə. Ki fukuki si bə nī bwə Jisəs bəchinda bə Nyə ka yəəŋki, bətəkni shwāŋ tsə yēiŋ waiŋ (2:8-20), ki dzaka tə si waiŋ wə Jisəs nī tsə baŋ i juŋ yi fəni yi gia wə i Jelusaleŋ (2:41-50), ki dzakaki kəm ndi wə Jisəs nī ti kəm mi wi Samalia wi ndzəŋni (10:25-37), bəh wə kəm waiŋ wi lakani (15:11-32). Kiŋwakti ki Luk kələ dzaka tsəsi kəm ntsa (3:21; 5:16; 6:12; 11:1; 22:32; 23:34,46), ki dzaka tə kəm Kiŋ'waka ki Baiŋni (4:1,14; 10:21; 24:49) ki dzaka tə kəm bəkaŋa (7:11-12,36-50; 8:2-3; 10:38-42; 13:10-17; 23:27). Kiŋwakti ki Luk kələ dzaka tə si Nyə dalinyaki chu bi bəni, a num gia yə Jisəs nī dzə yi fa kuku (19:10).

Kifwu ki gia i kiŋwakti kələ mə

1:1-4 Kiŋ'yisi

1:5-2:52 Si bə nī bwə Jən Njulibəkə, bəh si bə nī bwə Jisəs bə ka kəki

3:1-20 Nəm wi Jən Njulibəkə

3:21-4:13 Si bə nī juli Jisəs i bəkə, bəh si Satan nī məmsi wi

4:14-9:50 Kəm nəm wi Jisəs i Galili

9:51-19:27 Si Jisəs nī buku i

Galili tsə i Jelusaleŋ

19:28-23:56 Kəm shi yi gəksini yi Jisəs i Jelusaleŋ

24:1-53 Si Jisəs nī dza i kpi wə, wi tumbuku i bəni nshin, ka yaka i bein

Kiŋ'yisi

¹ Mi wimbum Teofilus, bəni bəduli nī məmsi lə i nyaka kəm gia yə yi nī num i buku kintəŋ.

* 1:14 Na a, “Jəbi wə bə nī bwə wi”.

² Bə nī nyaka gia yiwə a lin lin num a yə buku nī wəkə i bəni bə bə nī yēiŋ bəh dzəkəh yibə, ka fukuki yi asi yi nī yisi.

³ Si mih dzə jəbi, nəŋ gia yiwə yichi na i kin'yisi wə, ka yēiŋ a yi si ndzəŋki lə i mih i chinŋni nyaka tə i wə i dzəh yindzəŋni wə.

⁴ Mih fə lə ka wə kɛə ŋkəŋ bi gia yə bə kə bə fuku lə i wə.

Chinda wi Nyə laka a bə bi bwə lə Jən Njulibəkə

⁵ Jəbi wə Nkun Heləd nī sakaki Judea, tii mfə gia widəkə nī kələ bə bəŋ a Sakalia. Wi nī nəmki i mbaŋ wi tii mfə gia wi Abija wə, nih juŋ wi tə nī buku i chwəŋkijun ki Eləŋ wə, bə bəŋ wi a Elisabet.

⁶ Bəni bələ bəfa nī kə bəni bə num chəŋ i Nyə nshin, bə jiə bənchi bə Bah bəchi, bə kaŋa kə ŋgbə widəkə.

⁷ Ayakalə, bə nī kaŋaki kə waiŋ, kəm Elisabet nī kə kaiŋni, num bə bəchi nī kə bə jwiŋ lə.

⁸ Jəbi dzə kpein wə, mbaŋ wi Sakalia ni nəmki i juŋ yi fəni yi gia yi Bah wə. A nī kə wi tii mfə gia i Nyə nshin chəkə biwə,

⁹ bə nī babwili wi, biəli asi bə nī bayiki bətii mfə gia i nəni kibə wə. Wi ka liə i juŋ yi fəni yi gia wə i kpa njiəŋ.

¹⁰ Ayaka jəbi kpein i kpa njiəŋ, bəni bəchi bə bə nī kə biŋ bə tsa wə.

¹¹ Chinda wi Bah tumbuku alə i wi nshin, ka num i tsəiŋ yiləkəli yi tən wi njiəŋ wə.

¹² Jəbi wə Sakalia ni yēiŋ wi, shəm təiŋ wi, wi lwa.

¹³ Ayakalə, chinda wə dzaka i wi a, “Sakalia ki lwā kə. Nyə wəkə lə ntsa wa. Nih juŋ wa Elisabet bi bwə lə waiŋ wi nyukuni, wə ni du yeli wi a Jən.

¹⁴ Wi bi dzə bəh kinsanli bəh nlan i wə, ayaka bəni bəduli bi num lə bəh kinsanli kəm mbwə wi.*

¹⁵ Wi bi mi wimbum i Nyə nshin. Kiə wi bi mū kə mbih, kighə miləkəli. Kiŋ'waka ki Baiŋni bi jiksiki lə wi, wi keiŋ i nih wi shəm.

¹⁶ Wi bi fə ka bəni bə Islāe bəduli kwuni shəm yibə, yi fiəni chu i Bah Nyə wibə wə.

¹⁷ Wi bi tsə i Bah nshin, bəh shəm bəh ŋga bi Elaja, i kwuni shəm yi bətii bwa, yi bi

num i bwa babo. Wi bi fa bani ba lakani kifwu, bee kifwu kilakali, kwuni nani bibo, kana kinkwaka ki num ki bani ba chon. Wi bi fa yaka ka bani bi numki bah nkeinsi wi gwu i wakaliki Bah.”

¹⁸ Ayaka Sakalia ni bika i chinda wi Nyɔ a, “Mih bi kia gia yala daɪn num buku nih jun wun jwin lo a?”

¹⁹ Chinda wi Nyɔ chukuli a, “Ako mih Gabliya, mih numki a bah gvu i Nyɔ nshin jobi wichi, a faan wi mih a mih dza fuku ntum wi ndzonni wala i wo.”

²⁰ Wakali, si wo ka bum daka ja yin yala, jobi bi dza kpein la wa yi kana i bi num, i lia wo ki faniki la kinchini, chu dzaka ka, i tsɛ buku i jobi wa gia yala bi numki.”

²¹ Si yi ni numki yaka, bani ba bo ni ko i bin wakali Sakalia ka num bah nkanyi a, a num na wi matsasi i fein num a i jun yi fani yi gia la a?

²² Jobi wa wi ni buku dza fein, wi chu kia ka i dzaka i bo. Ayaka bo ka kia a Nyɔ si chusi gia yi kanyini i wi fein num a i jun yi fani yi gia wa. Wi ba fakaliki kinchasi ki gia i bo bah kan, chu dzaka ka.

²³ Jobi wa Sakalia ni kaasi nom wi i jun yi fani yi gia wa, wi ka fani tsɛ i wi dzu.

²⁴ Asi kan yidako tsɛ, kpa wi Elisabet num bah too, ka numki a dzu i kifanin kite wa.

²⁵ Ayaka Elisabet ka dzaka a, “I lia Bah ni kwasi lo nshin i mih, ka bwili kingamni i fwu wun wa i bani kintan.”

Chinda wi Nyɔ laka a ba bi bwa la Jisɛs

²⁶ Ayaka too wi Elisabet buku kifanin kisoo, Nyɔ faan chinda wi Gabliya i kwili widako wa i Galili ba bon a Nasali.

²⁷ Wi ni tsɛ bah ntum i wain sumi widako ba bon a Meli wi keɪn a shu wi wainkpanni. Wi ni ko num ba keɪnsi a wi bi num kpa Yosef wa wi ni ko i chwankijun ki Nkun Debit wa.

²⁸ Chinda wi Nyɔ wiwo tsɛ yeɪn Meli ka bani i wi a, “Mih baniki wa, Bah chusi lo sham yi yindzonni i wo ka num bah wa.”

²⁹ Meli wako yaka yi fumsi wi bah nga, wi ka manki a kala ki bani ko kinain la.

³⁰ Ayakala, chinda wi Nyɔ dzaka i wi a, “Meli ki lwaki ka, Nyɔ baa wa.

³¹ Wakali, wo bi num la bah too, wo bwa wain nyukuni, ma wo bi du yeli wi a Jisɛs.

³² Wi bi num mi wimbun, ma ba bi bonki wi a Wain Nyɔ, Nyɔ wa wi ko Fwu wi Biɛɪn Bichi wa. Bah Nyɔ bi tom la wi i kingbako ki Nkun Debit wa wi ko tikwili i chwankijun kibo wa.

³³ Wi bi sakaki la chwankijun ki Yakob jobi wichi, ayaka nkun bi bi kana ka kingaksi.”

³⁴ Meli ka bika i chinda wi Nyɔ wiwo a, “Yala gia bi num daɪn na, mih keɪn shu wi wainkpanni a?”

³⁵ Chinda wi Nyɔ wiwo chukuli i wi a, “Kin'waka ki Bainni bi dza la i wo wa, ayaka nga bi Nyɔ wa wi ko Fwu wi Biɛɪn Bichi wa bi kumi ban wa. Ayakadaɪn, wain wa wo bi bwaki bi numki wa wi bainki, ba bi bonki wi a Wain Nyɔ.

³⁶ Wakali, wain winnah Elisabet ko wi jwin, a num wa ba ni bonki a kainni, wi ko i lia bah too i kifanin kisoo wa, wi bi bwa la wain nyukuni.

³⁷ Kia a gia yidako koka ya yi ko i gaka Nyɔ.”

³⁸ Ayaka Meli ka dzaka a, “Yeɪn, ba mih la fa wain wi nom wi Bah. Ma yi num ayaka i mih asi wo dzaka.” Si wi dzaka yaka, chinda wi Nyɔ ka nya.

Meli laa njika i Elisabet

³⁹ A kan yiwo wa, Meli keɪnsi gwu ka kamsi nya tsɛ i kwili widako wa i tumi ki nkun wi Judea wa,

⁴⁰ wi tsɛ buku fein, lia i Sakalia dzu ka bani i nih jun wi Elisabet.

⁴¹ Si Elisabet ni wako mbani wi Meli yaka, wain ka takali i wi sham. Kin'waka ki Bainni jika i wi wa.

⁴² Wi ka yansi bah nga, dzaka a, “Kimbaini ki Nyɔ ko i gwu ya wa tsɛ bakan ba chi, ayaka kimbaini num i wain wa wo bi bwaki.

⁴³ Yala gia yimbun la num daɪn la, a nih Bah wun laa njika i mih a?

⁴⁴ Wakali, jobi wa mih si wako mbani wa, wain takali i mih sham ba kinsanli.

⁴⁵ Kinsanli kimbun ko i wo kom wo bum a, gia ya Ba ni dzaka i wo, bi dza kpein la.”

Meli kaksi Nyɔ

⁴⁶ Meli dzaka a, “Sham yin kaksiki Bah,

47 mih sanliki læ bəh Nyɔ wə wi kɔ Mbwili wun̄.
 48 Wi kwaka mih, mih num kanti wain̄ wi, wi nɔm wi nchin̄.
 Yēin̄ i yisi i liə i tsəki ninshin̄ ngəko wichi bi bəən̄ki mih a,
 mi wə Nyɔ jiə kimbəin̄si i wi wə,
 49 kəm Nyɔ wi Nga Bichi fə lɔ, gia yimbum yiduli i mih.
 Yeli wi kan̄aki kə kinsini.
 50 Wi chusiki nshēin̄ i bəni bə bɔ kəksiki wi, nshēin̄ yələ num i ngəko wichi.
 51 Wi chusi nga bi bəh tsein̄ yi, wi shak̄yi bəni bə bɔ ghan̄siki gwu, kimfasi kibə shak̄yi.
 52 Wi shisi bən̄kun̄ bəmbum bəmbum i bingbəkə bibə wə, ka yaksi a num kanti bəni bə kilələ.
 53 Wi san̄si bəni bə dzən̄, bə fwuli bəh biēin̄ bindzən̄ni, ayaka ka kən̄n̄ bəni bə kidəən̄ bəh kan̄ yiyəə.
 54-55 Wi gamti mi wi wi nɔm wə Islae, ka kwaka i chusi nshēin̄ i Ablaham bəh chwən̄kijun̄ ki, i tsə buku asi wi n̄i kaka i bətii tii bəbuku.”
 56 Si Meli dzaka yaka wi nɔ bəh Elisabet i kifən̄n̄ kitali wə ka fiəni kwe i wa wibə.

Elisabet bwə Jɔn Njulibəkə

57 Ayaka jəbi dzə kpēin̄ wə Elisabet n̄i kɔ i bwə, wi bwə wain̄ nyukuni.
 58 Chwən̄kijun̄ ki bəh bəni bə bɔ n̄i nəki kəmsiki i di biwə wə n̄i wəkə a Bah chusi nshēin̄ yi i wi, bə ka lan̄ki bəh wi.
 59 Si kan̄ n̄i dzə buku nyan̄, bə dzə i suun̄ wain̄, ka nən̄ki i du yeli wi i yeli wi ba wi wə a Sakalia,
 60 ayakalə nih wi nən̄n̄ chiksi, dzaka a bə bəən̄ wi a Jɔn.
 61 Ayaka bə dzaka i wi a, “Mi widəkə mən̄ i chwən̄kijun̄ kimbein̄ wə bəh yeli wələ.”
 62 Ayaka bə ka fəkəliki kinchəsi ki gia bəh kan̄ i kiə i tii wain̄, a wi nən̄ki a bə du yeli wi wain̄ a ndə a.
 63 Wi tə ka fəkəli tsə a bə dzə bəh naka ki nyakani, bə dzə bəh ki wi ka nyaka yēin̄ a “Yeli wi kɔ Jɔn.” Bə yēin̄ yaka dzaka wəm bə.
 64 Akisəkə, dzaka ki Sakalia ka yasi, ləm wi yan̄si, wi ka chu yisi ndzaka. Wi yisi i tumki bikum bi Nyɔ.

65 Ayaka bəni bə bɔ n̄i nəki i kwili wiwə wə num bəh nkan̄yi. Gia yiwə yichi wan̄ tsə i tumi ki nkwun̄ wi Judea wə kichi.

66 Bəni bəchi bə bɔ n̄i wəkə gia yiwə yichi num bəh nkan̄yi ka bikəki a wələ wain̄ bi num winain̄ na, kəm yi n̄i chusiki a kimbəin̄si ki Nyɔ kələ i wi wə.

Sakalia laka ntum wi Nyɔ

67 Ayaka Kin̄'waka ki Bain̄ni dza jikə i Sakalia wə tii Jɔn, wi yisi i dzakaki aka mi wi ntum wi Nyɔ, dzakayi a,

68 “Bukumbein̄ kəksi Bah wə wi kɔ Nyɔ wi bəni bə Islae. Wi n̄i dzə i yelih bəni bu.

69 Wi jiə mi wi, wi ləkəli wə wi ni bwili buku, num wi buku i chwən̄kijun̄ ki mi wi, wi nɔm Nkun̄ Debit.

70 Yələ gia kɔ asi wi n̄i kaka i dzaka ki bəni bu bə ntum bə bɔ bain̄ki,

bə wi n̄i jiə a kēin̄ i kipu wə,

71 a wi bi bwili buku i kan̄ yi bəni bə bɔ bain̄ki buku, bəh bəni bə bɔ kən̄ki kə buku.

72 Wi n̄i kaka a wi bi kwasi læ nshēin̄ i bətii tii bəbuku,

ka baan̄ a kwakaki nkan̄ biə wi Nyɔ n̄i dzi.

73 Wi n̄i təfi kichumi i tii bətii bəbukumbein̄ wə Ablaham, ka kain̄ a,

74 wi bi bwili læ buku i kan̄ yi bəni bə bɔ bain̄ki buku,

ka buku bi nəmki i wi, chu lwa kə,

75 nɔ nən̄i ki bain̄ni bəh ki chən̄ i wi nshin̄, i kan̄ yichi wə, i nən̄i kibukumbein̄ wə.

76 Ayaka wə wain̄ wun̄, bə bi bəən̄ki wə a mi ntum wi Nyɔ,

Nyɔ wə wi kɔ Fwu wi Biēin̄ Bichi wə, kəm wə bi tsəki i Bah nshin̄ i kēin̄si dzəh yi.

77 Wə bi fuku i bəni bu dzəh yə bə kɔ i kwatiki mbəin̄ yēin̄, num ndalinya wə Nyɔ bi dalinyaki chu bibə,

78 kəm bə nshēin̄ yimbum yə Nyɔ wibukumbein̄ kan̄aki i bəni wə. Wi bi chin̄siki Mbawili wi, ma wi bi shiki dzəki i bein̄

aka wən̄ wə wi kaka.

79 Wi bi nya bain̄ni i bəni bə bɔ kɔ i jisi wə, bəh bə bɔ kɔ a dzaka ki kpi wə,

wi jiə bukumbəiŋ i dzəh yi kimbəiŋni wə.”

⁸⁰ Ayaka waiŋ Sakalia wiwə ka kəki i nyam yi gwu wə, kə tə i kiŋ'waka wə. Wi dza tsə ka nəki i chwa, i tsə buku jəbi wə wi nŋ buku i chusi gwu yi i bəni bə Islae.

2

Meli bwə Jisəs (Matia 1:18-25)

¹ A nŋ kə i jəbi wiwə, ndzaka buku a bə fə bəni bəchi i kitumi ki mbi wi Lum wə. Ndzaka wələ nŋ tsəsi Kaysa Augustus wə wi nŋ kə ŋkuŋ wimbum feiŋ.

² Mfa wələ nŋ kə wi ninshiŋ i jəbi wə Kpwilinus nŋ kə mi wi sakani wi saka i Silia i kimbu ki mbi wi Lum wə.

³ Ayakadəiŋ, bəni bəchi ka fiəniki i jum wə i di bibə wə, i nyaka kiyeli kibə, ka bə fa bə.

⁴ Ayaka Yəsəf tə nyə i kwili wi Nasali wə i Galili, bə yaka tsə i Beteləhem i kimbu ki tumi ki Judea wə i kwili wə bə nŋ bwə Ŋkuŋ Dəbit. Wi nŋ tsə feiŋ kəm wi nŋ kə mi i chwəŋkijun ki Ŋkuŋ Dəbit wə.

⁵ Yəsəf nŋ nyə tsə i nyaka yeli bəh Meli wə wi nŋ laaki wi a a bi numki kpə wi, ayaka wi num bəh tə.

⁶ Si bə nŋ tsə buku feiŋ, jəbi wi wi bwəni dzə kpəiŋ.

⁷ Ayaka wi bwə waiŋ wi, wi ninshiŋ a num waiŋ nyukuni, kii wi i mbun wə, jiə i gbəkə wi nyam mə, kəm di nŋ kəkə i bə i jun yi bəni bə dzəni wə.

Chinda wi Ba fuku mbwə wi Jisəs i bətkni shwán

⁸ A nŋ kə i jəbi wiwə wə, bətkni shwán bədəkə num kəmsi i kwili wiwə wə, təkni bəh shwán yibə nchəkə.

⁹ Chinda wi Bah chin tumbuku alə i bə nshiŋ, baiŋni bi Nyə baiŋ i bə wə, ndzan kwa bə nalə.

¹⁰ Ayakalə, chinda wiwə dzaka i bə a, “Kiə mbeŋ ki lwá kə. Mbeŋ wəkə, mih dzə num bəh ntum wi ndzəŋni i mbeŋ, ayaka wi ni nya lə ndzəŋni bimbun i bəni bəchi.

¹¹ I chəkə bidaiŋ wə bə bwə Kimbwili wimbəiŋ i kwili wi Ŋkuŋ Dəbit wə, wi num Klistus Bah.

¹² Kələ ni numki kinchəsi i chusi waiŋ wiwə i mbeŋ. Mbeŋ ni tsə yeiŋ lə wi num

bə kii wi i mbun wə ka jiə i gbəkə wi nyam wə.”

¹³ Ayakadəiŋ, bə dza təkəli yeiŋ chinda wiwə bəh mban wi bədəkə bəduli, bə yaksi Nyə, dzakayi a,

¹⁴ “Ma kiŋkəkni nŋm i Nyə wə wi kə beŋ ayaka ma kimbəiŋni nŋm i fa kuku, i bəni kintəŋ bə Nyə kə bəh kinsanli kəm bə.”

¹⁵ Jəbi wə bəchinda bə Nyə bəwə nŋ bee bə ka fiəni yaka beŋ, ayaka bətkni shwán bəwə ka dzaka a bə bə a, “Bukumbəiŋ tsə i liə i Beteləhem, i tsə yeiŋ gia yə yi num, yə Nyə fə a bukumbəiŋ kiə.”

¹⁶ A jəbi wiwə kisəkə, bə ka kəmsi nyə tsə yeiŋ Yəsəf bəh Meli tasi bəh waiŋ wi nə i gbəkə wi nyam mə.

¹⁷ Si bə yeiŋ wi, bə ka yisi i fukuki gia yichi yə chinda wi Nyə si fuku i bə kəm waiŋ wələ.

¹⁸ Dzaka ka wəm bəni bəchi bə bə nŋ wəkə gia yə bətkni shwán bəwə nŋ fukuki i bə.

¹⁹ Ayakalə, Meli wəkə yi yakadəiŋ ka jiə yi i kiŋkwaka wə, ka kwakaki jəbi wichi.

²⁰ Bətkni shwán bəwə fiəni yaksi Nyə tumyi bikum bi kəm bə nŋ tsə yeiŋ gia yichi a liŋ asi chinda wi Nyə nŋ fuku i bə.

Bə tsə nya waiŋ Jisəs i jun yi fəni yi gia mə

²¹ Si waiŋ wiwə nŋ buku kan nyan, bə ka suun wi ka du yeli wi a Jisəs, ayaka yeli wələ num a wə chinda wi Nyə nŋ fuku ka nih wi dzə num bəh tə.

²² Jəbi wi fəni gia dzə kpəiŋ i wəkə shi bibə asi bənchi bə Muses nŋ nənki. Bə ka dzə waiŋ wiwə yaka tsə bəh wi i Jelusalem i nya i Bah.

²³ Yələ gia kə asi bə nŋ nyaka i Kiŋwakti ki Bənchi ki Bah wə a, “Mi ka bwə waiŋ wi ninshiŋ a num waiŋ nyukuni,

yi num a wi nyá wi, ma wi numki wi Bah.”

²⁴ Bə nŋ tsə i fə gia yələ bəh mbumi bifa yudəkə bəh bwa bə mindunə mifa, asi Kiŋwakti ki Bənchi bə Bah fukuki.

²⁵ A nŋ kə jəbi wiwə wə, tikwili widəkə num i Jelusalem bə bəŋ a Semeon. Wi nŋ kə mi wi chəŋ wi nə asi Nyə nənki, ayaka wi nŋ wəkəliki mi wə wi bi dzə i bəiŋsi shóm yi bəni bə Islae. Num Kiŋ'waka ki Baiŋni jikə i gwu yi wə,

²⁶ ayaka ki nĩ fə wi kiə a kpi bi dzə kə ngain̄ maka ngain̄ yein̄ Kimbwili wi Bah wə wi nĩ kaka.

²⁷ Ayaka Kin̄'waka ki Bain̄ni fə Semeon̄ tsa i jun̄ yi fəni yi gia wə. Si Yosef bəh Meli nĩ dzə bəh wain̄ wiwə i jun̄ yi fəni yi gia wə i fə asi bənchi nən̄ki,

²⁸ Semeon̄ ka dzə wain̄ wiwə kumi ka yisi i chən̄yiki Nyə dzakayi a,

²⁹ “Bah, si wə fə kin̄kaka ka dzə kpēin̄, dzə la mi wa wi nəm i liə i kimbəin̄ni wə.

³⁰ Dzəkəh yin̄ yein̄ lə Kimbwili wə,

³¹ wə faan̄ a bəni bəchi bi yein̄ wi.

³² Wi ni numki bain̄ni i bəni bə bə kəkə bə Islae,

ayakadēin̄, ka bə tə bi kiə wə, fə ka bə dzasi yeli wi bəni ba bə Islae i bēin̄.”

³³ Ayaka tii wain̄ bəh nih wain̄ nĩ wəkə gia yə Semeon̄ dzakaki i wain̄ wələ bēin̄, dzaka wəm bə.

³⁴ Wi ka jiə Kimbēin̄si i bə wə, dzaka i Meli nih wi a, “Wəkəli Nyə kə wi sain̄bwili lə wain̄ wələ, ndzə wi ni fə lə ka bəni bə Islae bəduli gbəyi, ayakalə bədəkə dzayi bēin̄. Wi kə kin̄chəsi ki gia ka bəni bi dzakaki gia kəm wi.

³⁵ Ayakadēin̄, ka yələ bi chusiki gia yə bəni nyumiki i shóm yibə wə. Gia yiwə yichi bi fə shóm ya numki ka bə bwan̄ bəh fin̄kəfi.”

³⁶ A nĩ kə jəbi wiwə wə, kpan̄a widəkə nĩ kələ bə bəon̄ wi a, Ana, a num mi wi ntum wi Nyə. Wi nĩ kə wain̄ Fanuwel wi num mi i chwən̄kijun̄ ki Ashel wə. Kpan̄a wiwə nĩ kə wi jwin̄ lə nalə. Wi nĩ kə num wi fə bəh nyuwi jiā nanitan̄ shən̄, ayaka nyuwi ka kpi.

³⁷ Wi ka baan̄ mfi kəpə nk̄wu, wi shi a i jun̄ yi fəni yi gia wə kək̄si Nyə nchəkə bəh nshi, wi bam dzaka, tsa. Jiā yi nĩ kə mban̄ nyan̄ ntso yinaa (84).

³⁸ A jəbi wiwə wə bə nĩ dzə bəh wain̄ i jun̄ yi fəni gia wə, kpan̄a wə dzə yein̄ bə, ka nya kiyən̄ni i Nyə, dzaka kəm wain̄ wələ i bəni bəchi bə bə nĩ wəkəliki jəbi wə Nyə bi tēin̄ bəni bə Jelusalem i kan̄ yi ngəkə wə.

³⁹ Jəbi wə Yosef bəh Meli nĩ kaasi gia yichi yə bənchi bə Bah nĩ nən̄ki, bə fiəni chu i kwili wibə wə i Nasali i kimbu ki tumi ki Galili wə.

⁴⁰ Ayaka Wain̄ wiwə ka kək̄ki kan̄a nga, num wi jikə bəh mfi bimbūm, ayaka kan̄ yi Nyə num i wi wə.

Jisəs tsə baan̄ i jun̄ yi fəni yi gia yi Nyə wə

⁴¹ Tii Jisəs bəh nih wi nĩ fəki bə yaka tsə i Jelusalem jiā yichi i Dzini bi Ntsədan̄ wə.

⁴² Jəbi wə Jisəs nĩ buku jiā jwəfi ntso yifa, bə ka chu yaka tsə i Dzini biwə wə asi bə nĩ fəki bə yaka.

⁴³ Si bə nĩ dzi kaasi Dzini biwə, bə bə fiəni kwə, wain̄ wə Jisəs ka baan̄ i jum wə i Jelusalem, ayakalə ba wi bəh nih wi kiə kə.

⁴⁴ Bə ni nyani chəkə bichili, kwaka alə wi kə i mban̄ wi bəni kintəən̄ bə bəh bə nĩ nyaniki. Bə ka yisi i nən̄ki wi i kintəən̄ ki chwən̄kijun̄ kibə wə bəh nsēin̄,

⁴⁵ ka nən̄ mən̄, ka fiəni chu i Jelusalem i nən̄ wi fēin̄.

⁴⁶ Kan̄ tsə yitali si bə nĩ yisi i nən̄ki, bə yein̄ wi i jun̄ yi fəni yi gia wə, wi num fēin̄ bəh bəni bə lanini, wəkəli bənlani, bikə bəmbikə.

⁴⁷ Bəni bəchi bə bə nĩ wəkəliki num bəh nk̄an̄yi nalə, wi kiə gia nalə chukuli bəmbikə chən̄.

⁴⁸ Si nih wi bəh ba wi yein̄ wi, dzaka wəm bə nalə. Nih wi ka bəon̄ wi dzaka a, “Wain̄, wə njin̄siki nə buku lə? Tsēin̄, buku ba wa si nən̄ wə nalə ka bəh.”

⁴⁹ Wi chukuli a, “Mbəin̄ si nən̄ki mih kəm nə? Mbəin̄ si kiək̄i kə a mih kan̄aki i numki i jun̄ yi Ba wun̄ wə fa?”

⁵⁰ Ayakalə, bə nəki wəkə kiə kə gia yə wi dzakaki.

⁵¹ Wi ka nyə bəh bə shi tsə i Nasali. Wi tsə ka wəkəki i bə na bindzən̄. Si gia yiwə nĩ num yakadēin̄, nih wi jiə yi i kin̄kwaka wə ka bə kwakaki yi jəbi wichi.

⁵² Jisəs ka kək̄i, kan̄a mfi bimbūm bəh nga, Nyə kən̄ wi, bəni tə kən̄ wi.

3

*Nlani wi Jən Njulibəkə
(Matio 3:1-12; Mak 1:1-8; Jən 1:19-28)*

¹⁻² A nĩ kə jəbi wə Jən wə wain̄ Sakalia nĩ kə i chwa, ntum wi Nyə dzə i wi. I jiā yiwə wə Tibeliu nĩ sakaki ka Nkun̄ wimbūm i Lum i jiā jwəfi ntso yite. I jəbi wiwə wə Bəntiu Bayle bən̄ sakaki bimbū bi tumi ki Judea, Heləd tə saka Galili. Filib wə

waiɲnih Helɔd nɪ sakaki bimbɔ ki Itulea bəh ki Telakəniti, Lisania saka Abilən. A nɪ kɔ tɛ i jɔbi wiwɔ wɛ Anas bəh Kayfas num kifwu ki bətii mfɛ gia.

³ Si Jɔn wɔkɔ ntum wi Nyɔ wiwɔ, ka nyɔ tsɛ i bimbɔ bi tumi bichi biɛ bi kɔmsiki i Bɔkɔ yi Jɔdan wɛ, ka fukuki i bəni a bɔ kwɔni shɔm yibɔ, ma ɲgain juli bɔ i bɔkɔ ka Nyɔ bi dalinya chu bibɔ.

⁴ Gia yɛlɔ kɔ asi Isaya mi wi ntum wi Nyɔ nɪ nyaka i Kiɲwakti ki wɛ a,

“Ja yi mi wiliki i chwa a,
bɛ kɛiɲsi dzɛh yi Bah,
bɛ lɔmsi yi a yi nɔm chɛɲ,

⁵ bɛ bi mukuyiki lɛ ɲkwɔɲ yimbum bəh
ɲgɔɲni yichi ma bɛ bi jiksi kanɲ
yichi,

ka yi bi num jɛli yichi,
bɛ i nani dzɛh yi ɲkwuyini ka yi num chɛɲ,
bɛ i jiksi kɔɲɲ yichi ka dzɛh bi num lɛ

lwɛɛɛs,

⁶ ka bəni bəchi bi yeiɲ si Nyɔ bwili bəni.”

⁷ Si Jɔn nɪ fukuki i bɔ yakadɛiɲ, mban wi bəni ka dzɛ a wi juli bɔ i bɔkɔ. Wi dzaka i bɔ a, “Chwɔɲkijun ki fɔkɛh, a tɛfi ndɛ mbeiɲ a mbeiɲ yɔkɔ gɛiɲ shɔm yi Nyɔ yi bɔkɔsini yɛ wi bi bɔkɔsi i mbeiɲ, ka mbeiɲ dzɛki lɛ a?”

⁸ Mbeiɲ fɔki gia yɛ yi chusiki a mbeiɲ kwuni shɔm yimbeiɲ. Kiɛ mbeiɲ ma dzɔkaki i gwu yimbeiɲ wɛ a, Ablaham kɔ tii wimbeiɲ. Mih fukuki i mbeiɲ a, Nyɔ kɔlɛ i fiɛni kitɛh kɔlɛ ki fiɛni chu bwa bɛ Ablaham.

⁹ Mbeiɲ kɛki a, bɛ kɔ bɛ jɛ lɔ fɔkɔ i chwɔɲ bi kɛiɲ wɛ. Kɛiɲ yichi yɛ yi wumki kɛ mintam mi ndzɔɲni, bɛ bi gba shisi lɛ yi i kuku, bɛ kpa i gbuku wɛ.”

¹⁰ Si mban wi bəni wɔkɔ gia yiwɔ yaka, ka bikɛ i Jɔn a, “Buku kɔ fɛ na dɛiɲ i liɛ a?”

¹¹ Wi chukuli a, “Mi wɛ wi kanaki bəmbun bəfa wi nyɔ wimu i mi wɛ wi kanaki kɛ, ma wɛ wi kanaki biɛiɲ bidzini wi gɔa bəh mi wɛ wi kanaki kɛ.”

¹² Bəni bɛ kwani kiɲwakti bɛdɔkɔ dzɛ i wi a wi juli bɔ i bɔkɔ mɛ, ka bikɛ i wi a, “Mi wi lanini, buku kɔ i fɛ na dɛiɲ?”

¹³ Wi chukuli bɔ a, “Kiɛ mbeiɲ ki dzɔ kɛ kɔ wi kwani kiɲwakti wi du tsɛ si bənchi nɛɲki.”

¹⁴ Bəni bɛ jum bɛdɔkɔ bɔɲ dzɛ bikɛ i wi a, “Buku kɔ i fɛ na dɛiɲ?”

Wi chukuli a, “Mbeiɲ tɔkniki i lɔkɔki kɔ i bəni bəh ɲga, bəh i jɛki gia i bəni fun kilɔlɔ. Mbeiɲ nɔmki bəh kinsanli i fiɛɲ fiɛ bɛ gɔmki mbeiɲ yeiɲ.”

¹⁵ Si bəni nɪ wɔkɔli Kimbwili wɛ Nyɔ nɪ kaka, bɔ ka yisi i kwakaki i shɔm yibɔ wɛ a, jɔbi widɔkɔ Jɔn kɔ Kimbwili wiwɔ si Nyɔ faan.

¹⁶ Jɔn chukuli bɔ a, “Mih kɔ a, juliki mbeiɲ i bɔkɔ mɛ, ayakalɛ mi wɛ wi gumiki tsɛki mih, kɛiɲki wi dzɛ i jum wɛ, mih kpɛiɲniki kɛ i ɲgwun shi i shwa dzu yi yigvu. Akɔ wi wɛ wi bi juliki mbeiɲ i Kiɲ'waka ki Baiɲni wɛ bəh i gbuku wɛ.

¹⁷ Wi kanɛ naka i kanɲ i gbɔkɔki gɛɲ yeiɲ, i junɲni jɛ i kiba wɛ, i kɔh chi yiwɔ i kpa i gbuku wɛ wi bi nyumi kɛ.”

¹⁸ Akɔ lɛ si Jɔn nɪ fukuki ntum wi ndzɔɲni wi Nyɔ i bəni, chu nya bɔ bəh nlani i dzɛh yiduli wɛ.

¹⁹ Ayakalɛ, wi dzaka i Helɔd mi wi sakani kɔm nɔni ki, tɔyi chwɔɲ ki, kɔm Helɔd nɪ kɔ wi fiɛni dzɔ Helɔdia kɔ waiɲnih wi i kɔ wɛ, ka chu dzaka kɔm gia yichu yiduli yɛ Helɔd nɪ kɔ wi fɛ.

²⁰ Helɔd ka chu bɔkɔli gia yiwɔ, ka dzaka a bɛ kwɔ fɔh Jɔn i junɲ yi nsɛɲ mɛ.

Jɔn juli Jisɔs i bɔkɔ mɛ (Matio 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Jɔbi wɛ Jɔn nɪ juli kaasi bəni i bɔkɔ, Jisɔs ka bɔɲ dzɛ tɛ a wi jɔli ɲgain i bɔkɔ mɛ. Si wi juli wi i bɔkɔ mɛ yaka, wi ka tsaki, bɔɔli weli,

²² Kiɲ'waka ki Baiɲni shi dzɛ num i wi wɛ ka kimbwɔsi kimbumi, ja buku i beiɲ a, “Wɔ kɔ waiɲ wun wi shɔm, mih kɔ bəh kinsanli nalɛ kɔm wɛ.”

Chwɔɲkijun ki bɔ Jisɔs (Matio 1:1-17)

²³ Jɔbi wɛ Jisɔs nɪ buku ka jɛa mbanɲia, wi ka yisi nɔm wi. Bəni nɪ kwakaki a wi kɔ waiɲ Yɔsef, Yɔsef wiwɔ num waiɲ Eli.

²⁴ Eli nɪ kɔ waiɲ Matat, Matat num waiɲ Lewi, Lewi num waiɲ Melki, Melki num waiɲ Janay, Janay num waiɲ Yɔsef.

²⁵ Yɔsef wɛlɛ nɪ kɔ waiɲ Matatia, Matatia num waiɲ Emɔs, Emɔs num waiɲ Naum, Naum num waiɲ Esli, Esli num waiɲ Nagay.

²⁶ Nagay nĩ kə wainj Mat, Mat num wainj Matatia, Matatia num wainj Semein, Semein num wainj Yosek, Yosek num wainj Joda.

²⁷ Joda nĩ kə wainj Joanan, Joanan num wainj Lesa, Lesa num wainj Selubabel, Selubabel num wainj Shiltia, Shiltia num wainj Neli.

²⁸ Neli nĩ kə wainj Melki, Melki num wainj Adi, Adi num wainj Kəsam, Kəsam num wainj Elmadam, Elmadam num wainj El.

²⁹ El nĩ kə wainj Yəshwa, Yəshwa num wainj Eliesa, Eliesa num wainj Yəlem, Yəlem num wainj Matat, Matat num wainj Ləwi.

³⁰ Ləwi nĩ kə wainj Semeon, Semeon num wainj Juda, Juda num wainj Yəsef, Yəsef num wainj Yənam, Yənam num wainj Eliakim.

³¹ Eliakim nĩ kə wainj Melia, Melia num wainj Mena, Mena num wainj Matata, Matata num wainj Natan, Natan num wainj Dəbit.

³² Dəbit nĩ kə wainj Jese, Jese num wainj Jəbet, Jəbet num wainj Boas, Boas num wainj Sala, Sala num wainj Nashon.

³³ Nashon nĩ kə wainj Aminada, Aminada num wainj Admin, Admin num wainj Alni, Alni num wainj Eslon, Eslon num wainj Beles, Beles num wainj Juda.

³⁴ Judas nĩ kə wainj Yakəb, Yakəb num wainj Ayjik, Ayjik num wainj Ablaham, Ablaham num wainj Tela, Tela num wainj Naol.

³⁵ Naol nĩ kə wainj Selug, Selug num wainj Leu, Leu num wainj Beleg, Beleg num wainj Ebe, Ebe num wainj Shela.

³⁶ Shela nĩ kə wainj Kaynan, Kaynan num wainj Alfasad, Alfasad num wainj Shem, Shem num wainj Nəa, Nəa num wainj Lamek.

³⁷ Lamek nĩ kə wainj Metusela, Metusela num wainj Enək, Enək num wainj Jaled, Jaled num wainj Malaləl, Malaləl num wainj Kaynan.

³⁸ Kaynan wələ nĩ kə wainj Enəsh, Enəsh num wainj Set, Set num wainj Adam, ayaka Adam num wainj Nyə.

4

*Satan məmsi Jisəs
(Matio 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹ Jisəs nĩ fiəni i Bəkə yi Jədan wə, num wi jikə bəh Kin'waka ki Baiɲni. Ki dzə wi, wi nyə tsə i nəki chwa.

² Wi nĩ kə feiɲ i kan wə mbanɲyani ɲkpeli məmsi wi, wi dzi kə fiɲ. Asi yəməka nĩ tsə i kingəksi wə dzəɲ bə wə wi.

³ ɲkpeli ka dzaka i wi a, “Wə kabə num wainj Nyə, dzaka la a təh wələ fiəni chū dzeiɲ.”

⁴ Jisəs chukuli i wi a, “Yi kə num bə nyaka a,

‘Mi nəki kə a kəm bə dzeiɲ shəɲ.’ ”

⁵ ɲkpeli chu dzə Jisəs feiɲ yaka tsə bəh wi i di bidəkə wə, chusi bəntəɲ bəchi i bitumi bichi wə i fa kuku i wi. Jisəs ka yeiɲ lə wɛɛɛs.

⁶ Ayaka wi ka dzaka i wi a, “Bə nĩ nya lə bəntəɲ bə mbi wələ i mih bəchi, a na ndə wə mih kəɲki mih nya i wi. Mih ni nya lə ki i wə ma wə sakaki, kanja mbum bəh ɲga biwə bichi.

⁷ Yi kə a wə kəksi mih, ka mih ni nya biɛiɲ bichi i wə.”

⁸ Jisəs chukuli i wi a, “Yi kə num bə nyaka a,

‘Wə kəksiki Bah Nyə wa, ma wə nəmki a wi shəɲ.’ ”

⁹ ɲkpeli ka dzə tsə bəh wi i kwili wi Jəlusalem wə, ka təm wi i fwu wi juɲ yi fəni yi gia wə, dzaka i wi a, “Wə kabə num Wainj Nyə, jəɲ shi la fa,

¹⁰ kəm yi kə bə nyaka a, ‘Nyə ni dzaka i bəchinda bu a bə təkni bəh wə.’

¹¹ Ayaka yi chu num bə nyaka a, ‘Bə ni kwa wə maka wə chəkə gbu wa i təh wə.’ ”

¹² Jisəs chukuli i wi a, “Kin'wakti ki Nyə dzakaki tə a, ‘Ma məmsi Bah Nyə wa.’ ”

¹³ Jəbi wə ɲkpeli nĩ məmsi kaasi Jisəs i dzəh yichi yə wi nĩ nəɲki, wi nyə ka wəkəliki jəbi widəkə.

*Jisəs yisi nəm wi i Galili
(Matio 4:12-17; Mak 1:14-15)*

¹⁴ Jisəs ka nyə fiəni chu i Galili, num wi jikə bəh ɲga bi Kin'waka ki Baiɲni. Ntum kəm wi waɲ tsə i bimbū bi tumi bichi wə feiɲ.

¹⁵ Wi nĩ laniki bəni i juɲ yi tsani wə, bəni bəchi kəksi wi.

*Bə məŋni Jisəs i di bibə wə i Nasali
(Matı 13:53-58; Mak 6:1-6)*

¹⁶ Jisəs ka nyə dzə i Nasali i kwili wə wi nŋ kə yaka yeiŋ. Ayaka a bi dzə num chəkə bibə bimbam, wi nyə tsə i juŋ yi tsani wə, asi wi si fə. Wi dza num i bein i fa Kinwakti ki Nyə.

¹⁷ Bə ka nya wi bəh kinwakti ki Isaya mi ntum wi Nyə nŋ nyaka. Wi shwa tseiŋ di biə bə nŋ nyaka a,

¹⁸ “Kin'waka ki Bah Nyə kə i gwu yin wə, kəm wi kə wi babwili mih, a mih dzə lāka ntum wi ndzəŋni i bəni bə kifuu.
Wi faaŋ mih a mih dzə,
lāka i bəni bə bə kə i juŋ yi nsəŋ mə,
a bə bi bwiliki lə bə,
ma mih bi fiəni dzəkəh yi bimbəkə ma yi bi weli gwu.

Wi faaŋ tə mih a mih dzə,
bwili bəni bu bə bə chəbsiki bə i nsəŋ wə,

¹⁹ i chu laka tə a jia dzə kpeiŋ
yə Bah ni kwasi nsheiŋ i bwili bəni bu,
ma bə bi kəksiki wi.”

²⁰ Si Jisəs fa kaasi, fiəni kii kinwakti kiwə nya i mi wə wi nŋ jiəki bi, ka num i kuku. Bəni bəchi bə bə nŋ kə feiŋ i juŋ yi tsani yiwə wə lumsi dzəkəh i gwu yi wə.

²¹ Wi yisi i dzakaki i bə a, “Gia yə mbeiŋ wəkə i Kinwakti ki Nyə kələ wə yi dzə kpeiŋ ŋkəŋ daiŋ.”

²² Bəni wəkəli yi lə, yi ndzəŋ i bə nalə, bə num bəh ŋkəŋyi ka dzakaki kəm bə ndzaka wi ndzəŋni wə wi bukuki i dzaka ki wə. Ayakalə, ka yisi i mənki, bikəyi a, “Wələ kə a waiŋ Yəsəf wə a?”

²³ Jisəs ka dzaka i bə a, “Asi kəkə gia yi məŋnini a mbeiŋ ni ti lə ndi kəm mih a, ‘Mi wə wi chukuki bəni, chuku gwu ya.’ Mbeiŋ ni dzaka a, ‘Gia yə buku ni wəkə a wə ni fə i Kafanaum, fə tə yi fa i wa wa.’ ”

²⁴ Jisəs chu dzaka i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, bə mən dəkə i kəksi mi wi ntum wi Nyə i tumi ki wə.

²⁵ I yi ŋkəŋ wə, mih fukuki i mbeiŋ a, a nŋ kə i jəbi wi mi wi ntum wi Nyə wə Elaja, dzaŋ nŋ num baan i bein i jia wə yitali bəh kifəŋŋ kisə, ayaka dzəŋ kwa tumi kichi. I jəbi wiwə bəkaŋa bəŋkwu bəduli num feiŋ i tumi ki Islə wə.

²⁶ Nyə nŋ ka faaŋ dəkə Elaja i mi widəkə feiŋ i bə, wi nŋ faaŋ lə wi a num i kpə ŋkwu wi Dzalafat, i tumi ki Sidən wə.

²⁷ A nŋ kə i jəbi wi mi wi ntum wi Nyə Elisha, bəni bə Islə bəduli kaŋa jweiŋ yi kumyini yiduli, mi widəkə i bə wə nŋ ka bəin. A kəbi shəŋ a Naman wi mbəŋ wə mi wi Silia, bə nŋ chuku wi, wi baiŋ.”

²⁸ Si Jisəs dzaka yakadəin, bəni bəchi bə bə nŋ kə i juŋ yi tsani wə, wəkə yaka, bə bəksi tə na bəh ŋga.

²⁹ Bə dza bein ka chini wi, buku bəh wi i kwili kintəŋ, ka tsə buku i dzaka ki kaŋa wə i di biə bə nŋ maa gəksi kwili wiwə bə nə feiŋ, ka bə nəŋ i chini shi wi a wi gbə bəh fwu.

³⁰ Ayakalə, wi tsə təli i bə kintəŋ ka tsəki mfih.

*Jisəs bwili kin'waka kichu i gwu yi mi wə
(Mak 1:21-28)*

³¹ Jisəs ka nyə shi tsə i Kafanaum, i kwili widəkə wə i Galili. A num i chəkə bimbam wə, wi tsə ka laniki bəni i juŋ yi tsani mə.

³² Bəni bəwə bəchi wəkə, num bəh ŋkəŋyi i nlani wiwə wə, kəm nlani wiwə nŋ kaŋaki lə ŋga.

³³ Mi widəkə num i juŋ yi tsani yiwə mə, kin'waka kichu num i gwu yi wə. Wi ka wiliki ja yaka bein a,

³⁴ “Yəbēy Jisəs wi Nasali, wə nənki nə i buku wə a? Wə dzə lə i bəkəli buku a? Mih kiəki lə mi wə wə kə wi. Akə wə wə wə baiŋki, a num wə wə wə nyə i Nyə wə.”

³⁵ Jisəs kəŋyi kin'waka kichu kiwə, dzaka a, “Kpīchumi mən, būku i mi wələ mə.” Ayaka ki ka giŋ təkə wi i kuku i bəni kintəŋ, ka buku i gwu yi mə, ayakalə ki nəki bein si kə wi.

³⁶ Bəni bəchi yeiŋ yakadəin, dzaka wəm bə. Bə ka mənki, bikəyi a, “Wələ ndzaka kə winaiŋ lə mi wələ kaŋaki a? Wi kaŋaki ŋga biə bi kə bimbam i kəŋyi bin'waka bichu bi buku i gwu yi bəni wə.”

³⁷ Ntum wiwə kəm Jisəs waŋ tsə i bidi bichi wə i kimbu kə wə feiŋ.

*Jisəs chuku bəni bəduli
(Matı 8:14-17; Mak 1:29-39)*

³⁸ Jisəs dza buku i juŋ yi tsani yiwə mə, ka tsə liə i Samən dzu. A nŋ kə nih kpə

Samon gweinj bah gwu yi yakani yilakali. Bo tsa a Jisos gamti wi.

³⁹ Wi ka tsə i di biə wi ni naki, num i wi beinj, kanyi jweinj yilakali yiwə. Yi ka bee wi, wi bonih. Akisəka, kpanja wiwə ka dza beinj, tseinj fiə fidzini nya bə dzi.

⁴⁰ Si jobi nɔ shiki tsaki, bəni bəchi bə bə nɔ kanaki bəni bə bə gweinki bəh jweinj chi chi, ka dzaki dzaki bəh bə i Jisos. Wi ka komyiki bə bəchi bə bonih.

⁴¹ Bəchinda bə Satan ka bukuyiki tə i gwu yi bəni bəduli bədoka wə, wili a, “Wə kə wainj Nyə.” Ayakalə, Jisos kanyi a bə ma dzakaki, kəm bə ni kiə Jisos a akə Kimbwili wə Nyə nɔ kaka.

⁴² Si chəka ni buku wə, Jisos buku tsə i kwili widoka wə wi mbənj. Bəni ni bənj yisi i nənki wi. Jobi wə bə ni yeinj wi, wi ni nənki lə i nyə i kwili wiwə wə. Bə ka məmsiki dzəh a wi baanj bəh bə.

⁴³ Ayakalə, wi nəinj ka dzaka i bə a, “Mih kanaki i fuku ntum wi ndzənjni kəm njkun bi Nyə i kwili widoka wə tə, kəm akə gia yə Nyə faanj mih a mih dzə fə.”

⁴⁴ Wi ka dza tsə ka nyaniki fukuki ntum wi ndzənjni wiwə i junj yi tsani wə i tumi kiwə wə kichi.

5

Jisos bənj bwa bu bə mbanj bə ninshinj
(Matio 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ A nɔ kə chəka bidoka, Jisos num kəmsi i bəka yi Genesale wə, num bəni fiəli bənj wi faanjni, ka wəkəliki gia yi Nyə.

² Wi dza yeinj bəngwuki bəfa i bəka kpənj, num bəni bə bə nɔ kanaki bəngwuki bəwə, buku ka bə wəkəki gi yibə.

³ Ayaka wi tsə liə i ngwuki widoka wə, a num wi Samon, wi dzaka i wi a, wi chini liə tsə bəh wi i bəka twesi. Ayaka wi chini, Jisos ka num yeinj ka laniki bəni bə bə nɔ kə i kpa.

⁴ Si wi nɔ lani kaasi, ka dzaka i Samon a, “Naa liə tsə i limi beinj ma mbeinj tūm gi yimbeinj, ma mbeinj ni kwa bwəka.”

⁵ Samon chukuli a, “Tikwili, buku si nə a beinj i tumki gi chəka wə, ayakalə buku naki kwa kə fiə fidoka. Si wə dzaka yaka, mih ki tumki lə.”

⁶ Bə tsə tum, ka kwa bwəka yiduli, yi shi lə shiim, jobi wə bə nɔ nənki i bwili gi yibə

yi ka nənki i təinjyi. ⁷ Ayakadəinj, bə lasi bəni bəbə bə mbanj bəngwuki bədoka, a bə dzə gamti bə. Bə ka dzə bwili bwəka yiwə yi jikə i bəngwuki bəbə wə, bə ka nənki i mini i bəka.

⁸ Jobi wə Samon Bitə yeinj gia yiwə yaka, ka tsə tum binyu i Jisos nshinj dzaka a, “Mih tsaki wə Bah, dzə nyə mfia fa i mih kpəinj, kəm mih kə mi wichu.”

⁹ Wi nɔ dzaka yakadəinj, kəm wi bəh bəni bu bə mbanj nɔ yeinj bwəka yə bə nɔ kwa, dzaka wəm bə.

¹⁰ Ayaka ki wəm tə Jem bəh Jon bwa bə Sebide bə nɔ kə i mbanj wi Samon wə. Jisos dzaka i Samon a, “Ma lwaki. I yisi i liə i tsə, wə ni kwaki num lə bəni.”

¹¹ Si bə wəka yakadəinj, ka bwili bəngwuki bəbə i kpa, bee biəinj bichi ka biəliki wi.

Jisos chuku mi wi jweinj yi kumyini
(Matio 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² A dzə num i jobi widoka wə, Jisos num i kwili widoka wə, mi widoka num feinj num jweinj yi kumyini dzi kaasi wi. Asi mi wiwə yeinj Jisos, ka dzə gbə i wi nshinj, tsa wi, “Bah, wə kabə kənki wə fə mih bainj.”

¹³ Jisos nani tseinj yi ka kəm wi, dzaka a, “Mih kənki lə, bənih ma wə bəinjki.” Akisəka, jweinj yi kumyini yiwə kaa.

¹⁴ Jisos ka kinj i wi a, “Təknɔ ma fuku i mi widoka. Ayakalə, tsə chusi gwu ya i tii mfə gia, ma wə ka nyə kinya kə Muses nɔ dzaka a mi kanaki i nyə i chusi i bəni a, ngainj bənih i jweinj yələ wə ka bainj.”

¹⁵ Jisos nɔ kinj i mi wiwə yaka, gia yiwə kəm Jisos ka chu wanj tsə lə, mbanj wi bəni bəduli ka junjiki dzaki i wəkəki nlani wi, bə a wi chukuki jweinj yibə.

¹⁶ Ayakalə, Jisos si dza bee bə wi tsə i chwa i tsaki.

Jisos chuku mi num wi kpi wa wimu
(Matio 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ A num chəka bidoka Jisos lani bəni, nga bi Nyə num i gwu yi wə i chuku jweinj yeinj. Bəfalasi bəh bəni bə bə nɔ laniki bəhchi bə Nyə num feinj, num bə nɔ buku i bidi bichi wə i Galili bəh i bimbū bi Judea wə bəh bi Jelusaleim.

¹⁸ Yi dzə num a bəni bədoka nɔ kə bə bunj mi i kimbu wə ka dzaki, num wi kpi wa

wimu. Bɔ nɪ nənki a bɔ dzə liə bəh wi i dzu i nɔsi i Jisəs nshin.

¹⁹ Ayakalə, bɔ nəkɪ kanja kə dzəh, kəm bəni ni faanɲiki lə nalə. Bɔ ka yaka num i fwu wi jun bein, tɔ kiyəə, shisi shi mi wiwɔ i bəni kintəən i Jisəs nshin i wəkə gia yə wi ki dzakaki.

²⁰ Si Jisəs nɪ yein a bəni bəwɔ jiə shóm yibɔ i wi wə, wi ka dzaka i wi a, “Nsein wun, mih dalinya lə chu bia.”

²¹ Bəni bə bɔ nɪ laniki nnyaki bənchi bə Nyɔ, bəh Bəfalasi bə, ka yisi i wamki dzakaki a, “Wələ fa kə fində wi dzɔ di bi Nyɔ a? Akə ndə wə wi kə i dalinya chu, kəbi a Nyɔ shən a?”

²² Jisəs kɪə gia yə bɔ chumyiki dzakaki, wi bikə i bɔ a, “Mbein biələ binkwaka kanjaki i shóm yimbein wə lə kəm nə a?”

²³ Yə yi bəniki i dzaka kə yi nain, i dzaka a mih dalinya lə chu bi mi wələ, ma i dzaka a wi dzā bein wi nyāni a?

²⁴ Ayakalə, mih ki chusiki lə i mbein i liə a mi wə yeli wi kə Wainmi kanjaki lə ŋga i fa kuku, i dalinya chu.” Ayaka wi ka dzaka i mi wə wi nɪ kə wi kpi wa wimu a, “Mih dzakaki i wə, dzā bein, dzā kimbun ka wə tsəki i wə dzu.”

²⁵ Akisəkə, wi dza bein num i bəni nshin, ka dzɔ naka kə wi nɪ nəkɪ i yein wə ka tsəki i wi dzu, tumyi bikum bi Nyɔ.

²⁶ Bəni yein yaka, dzaka wəm bə, bɔ num bəh ŋkanji, ka chənjiiki Nyɔ ka dzakaki a, “Buku si yein gia yi kanjini dain.”

Jisəs bəən Ləwi

(Matio 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Jisəs dza buku fein ka nyə. Si wi shiki tsəki, wi yein mi widəkə a num mi wi kwani kinwakti, bə bəən wi a Ləwi, wi num i di bi, bi nəm wə. Jisəs dzaka i wi a, “Bɪəli mih.”

²⁸ Ayaka Ləwi dza bein, bee biəin bi bichi ka biəliki Jisəs.

²⁹ Ləwi ka bi fə dzini bimbam i wi dzu i lanjiki Jisəs. Mban wi bəni bə kwani kinwakti ni kwu fein, bəh chinjini bəni bədəkə, num i kibən kidzini wə ka dziki bəh wi.

³⁰ Bəfalasi bəh mban wi bəni bə bɔ nɪ laniki bənchi bə Nyɔ, ka yisi i shwinjiiki kəm bwa bə mban wi Jisəs, dzakayi a, “Akə

kəm nə mbein dziki, mbein mu bəh bəni bə bɔ kwaki kinwakti bəh bəni bəchu bədəkə a?”

³¹ Jisəs chukuli i bɔ a, “Bəni bə bɔ kə bəh gwu yiləkəli si nən kə mi wi tsa. Asi nən num bə bɔ gweinjiiki.

³² Mih ka dzə dəkə i bəən bəni bə bɔ kə chən. Mih dzə i bəən num bəni bə bɔ kə bəchu ka bɔ kwuni i shóm yibɔ wə.”

Bɔ bikə i Jisəs kəm mbam wi dzaka *(Matio 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Bɔ bikə i Jisəs a, “Bwa bə mban bə Jən Njulibəkə si kəmsi bam lə dzaka tsa, a num ayaka si bwa bə mban bə Falasi nɪ fəki, ayakalə mba baan a dziki a dzini mu.”

³⁴ Jisəs chukuli i bɔ a, “Bə kələ i laka bəni i dzini bi minjkanja wimfian wə, bɔ dzə, ma mi wiwɔ nɪ fiəni fə a bə bamki dzaka, ti bini kein fein bəh bɔ a?”

³⁵ Ayakalə, kan dzəkɪ lə yə bə bi dzɔ bwili nyum minjkanja wiwɔ i bɔ, ma bɔ bi ka yisi i bamki dzaka i jəbi wiwɔ wə.”

³⁶ Wi chukuli bəh ndi widəkə i bɔ a, “Mi kəkə wə wi kə i tanja mbun wimfian i kwəyi i wikpu wə. Wi ka fə yakadəin, yi ni numki a wi tanja bəkəli kinchumni kimfian kə. Ki kəbi i ni kpein bəh kikpu kə lin.

³⁷ Mi mən i dzɔ mbih mimfian, i jiə i kingəə kikpu mə,* wi ka fə yakadəin, mbih mimfian miwɔ ni biənə, mə ni wə kingəə kikpu kiwɔ, ma mbih miwɔ ni laka kilələ.

³⁸ Yi ndzənini kə a, bə kanjaki i jiə mbih mimfian num i kingəə kimfian wə.

³⁹ Mbein kiəkɪ tə a, mi mən i muki mbih mi biəni, a wi chu kənki mimfian, ma wi ni kənki a mi biəni mə.”

6

Jisəs fuku baiŋsi kəm chəkə bimbam *(Matio 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ A nɪ kə i chəkə bimbam bidəkə, Jisəs bəh bwa bu bə mban nɪ nyaniki tsəki i khə wi gən widəkə wə. Bwa bu bə mban dza yisi i tənjiiki kifwu ki gən fiksi i bɔ kan dzi.

² Bəfalasi bədəkə yein yaka, bikə a, “Akə kəm nə mbein fəki gia yə bənchi kənki kə a mi fəki i chəkə bimbam wə a?”

* 5:37 Kingəə ki mbih kələ kə bə keinji bəh dzu yi nyam.

³ Jisəs bəŋ bikə tə i bə a, “Mbein ka num fa dəkə i Kinwakti ki Nyə wə si dzəŋ nī wəŋki Nkun Debit bəh mban wi, wi fə a?”

⁴ Wi nī liə i juŋ yi Nyə wə dzo bləd wə bə nī baa jiə a akə wi Nyə, dzi ka nya tə mban wi, a nī kə nchi i mi i dzi bləd wiwə a kəbi a bəti mfə gia.”

⁵ Jisəs ka dzaka kaasi i bə a, “Mi wə yeli wi kə Wainmi, akə tikwili wi chəkə bimbam.”

Jisəs chuku mi i chəkə bimbam wə

⁶ Aka bi chu num chəkə bimbam bidəkə, Jisəs tsə liə i juŋ yi tsani wə i lani bəni. Mi widəkə num feiŋ num kimbu ki ki tseiŋ yiləkəli kpi.

⁷ Bəni bə bə nī laniki bənchi bə Nyə bəh Bəfalasi yisi i nənki gia yə bə ki jiəki i Jisəs fuŋ. Bə ka bwan dzəkəh i wi wə i yeiŋ a wi ni chuku lə mi wiwə i chəkə bimbam wə a.

⁸ Jisəs kiə gia yə bə nī finiki bəh yi, wi dzaka i mi wə tseiŋ yi nī kə yi kpi a, “Dzā bēiŋ, dzā nūm fa.” Wi ka dzə numbein.

⁹ Jisəs bikə i bə a, “Mih bikəki num i mbein a, gia yə bənchi bumki a mi kələ i fə i chəkə bimbam wə kə yi naiŋ? I fə ndzəŋni, ma i fə chu a? I gāmti mi, ma i wəŋ a?”

¹⁰ Wi tseiŋ tali bə bəchi i shi cheiŋ, ka dzaka i mi wiwə a, “Nāni tseiŋ ya.” Wi nani, yi kaa ka bənih.

¹¹ Ayakalə, yi ka nya lə ŋgəkə i shóm yi bəni bəwə wə, bə ka yisi i sisiki keiŋsi si bə ki fəki bəh Jisəs.

Jisəs sabibwili bwa bu bə ntum jwəfi ntsə bəfa

(Matio 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² A nī kə a kaŋ yiwə wə, Jisəs nyə yaka i ŋkwuŋ wə i tsə tsa, wi nī baan feiŋ a tsaki Nyə chəkə wəŋ.

¹³ Si chəkə wəŋ, wi bəŋ bəmbiəli bu, bə dzə. Wi sabi bədəkə jwəfi ntsə bəfa bəŋ bə a bwa bu bə ntum.

¹⁴ Kiyeli ki bəni bəwə nī kə: Samən wə wi nī nya yeli wi widəkə a Bitə, bəh Andulu wə wainnih Samən. Bədəkə num Jəm, Jən, Filib, Batələmu,

¹⁵ Matio, Təməs bəh Jəm wə wain Alfiyus, Samən wə wi nī kə mi i mban wi Bədzələt,*

¹⁶ Judas wə wain Jəm bəh Judas Iskaliət wə wi nī tsə taŋni Jisəs.

Jisəs lani ka chu chuku bəni

(Matio 4:23-25)

¹⁷ Si wi sabi bə yakadəiŋ, bəh bə bəchi ka nyə shi dzə. Si bə shi dzə wi num i baa wi di wə, bəh bwa bu bə mban bə bəh bə nī kə bə si num feiŋ bəh mban wi bəni wimbum bə bə ni kwu feiŋ bəduli, num bə buku dzə i Judea bəh i Jelusaleŋ wə. Bəni bədəkə nī nyəki dzəki i bidi biə bi kə kəmsiki i kinchwə kimbum wə ka Taya bəh Sidən.

¹⁸ Bə nī dzə i wəkə nlani wi Jisəs, a wi bəŋ chūku tə jwəiŋ yibə. Bəni bə biŋ'waka bichu nī nyaki ŋgəkə i bə, nī dzəki tə wi bwili biŋ'waka biwə i bə wə.

¹⁹ Ayaka bəni bəchi ka jwəki i kəm i wi wə, kəm ŋga biə bi nī bukuki i wi wə, nī chukuki lə bəni bəchi bə bə nī kəmyiki wi.

Kimbəiŋsi bəh nsheiŋ

(Matio 5:1-12)

²⁰ Jisəs dza tseiŋ tali bəni bu bə mban dzaka i bə a,

“Kimbəiŋsi kimbum kə kimbein bə kifuu, kəm ŋkun bi Nyə kə bimbein.

²¹ Kimbəiŋsi kimbum kə kimbein bə mbein kpiki dzəŋ i liə,

kəm Nyə bi fə lə ma mbein bi fwuli. Kimbəiŋsi kimbum kə kimbein bə mbein dəki i liə, kəm mbein bi suŋəyiki lə.

²² Kimbəiŋsi kimbum kə kimbein , i jəbi wə mbein biəli mi wə yeli wi kə Wainmi, ayaka bəni baiŋŋ mbein, kəŋŋ bwili mbein i mban wibə wə, təyi mbein chu nya kiyeli kichu i mbein.

²³ Jəbi wə yi bi numki yakadəiŋ, mbein bi numki bəh kinsanli i chəkə biə yi bi numki i mbein, ma mbein bi ka laniki, biŋ, wəkə ndzəŋni, kəm mmakti wimbəiŋ widuli kə i tumi ki bein wə. Mbein kiəki a, akə asi bəti tii bəbə nī chəbsiki bəni bə ntum bə Nyə i kikpu wə.

²⁴ Ayakalə, ŋgəkə wimbum kə i mbein, bəni bəmbum, kəm ndzəŋni bibə bi kaaki num a fa kuku.

* 6:15 Dzelət nī kə Bəju bə bə nī təbiki tumi kibo, i bwili tumi kiwə i ŋgəkə wə i kaŋ yi bəni bə Lum wə.

25 Ngəkə wimbum kə i mbeinj, bə kitəo kibə
kə kifwuli i liə,
kəm bə bi kpiki lə dzəŋ.
Ngəkə wimbum kə i mbeinj, bə mbeinj
suŋuki i liə,
kəm mbeinj bi dəki lə chuŋsi kifwu
kimbeinj.

26 Ngəkə wimbum kə i mbeinj, i jəbi wə
bəni bəchi kəksiki mbeinj. Mbeinj kɪə a, yi kə
asi bətii tii bəbə nɪ kəksiki bəni bəntəkə bə
bə nɪ nyiki ntəkə a bə kə bəni bə ntum bə
Nyə.

Kəŋ bəmbainjni ba
(Matio 5:38-48)

27 Ayakalə, mih fukuki i mbeinj bələ
mbeinj wəkəliki gia yə mih dzakaki a,
mbeinj kəŋki bəni bə bə bainjki mbeinj,
mbeinj fəki num gia yindzəŋni i bə bə
bainjki mbeinj.

28 Mbeinj tsā a Nyə faan kimbəinjsi i bəni
bə bə tsaki a ləinj kwaki mbeinj, mbeinj chu
tsā i bə bə chəbsiki mbeinj.

29 Mi ka tweinj wə i kimbanj wə, wə fiəni
kidəkə kə, wi tweinj kaasi. Ayaka mi ka ba
dzə mbunj wa wi nimbeinj, wə bēe wi dzə
kaasi wi numə.

30 Nyā na ndə wə wi nywa fiəŋ i wə,
ayaka mi ka dzə biəŋ bia, kiə wə ki fiəni
bikə kə.

31 Mbeinj fəki gia i bəni, asi mbeinj kəŋki a
bə fəki tə i mbeinj.

32 Mbeinj ka kəŋki a bəni bə bə kəŋki
mbeinj, gia yə bə bi kəksi mbeinj yeiŋ kə yi
nainj? Na bəni bəchu si bəŋ fə kə ayaka tə
a? Bə kəŋki tə a bə bə kəŋki bə.

33 Mbeinj ka fəki ndzəŋni a bəni bə bə fəki
tə i mbeinj, gia yə bə bi kəksi mbeinj yeiŋ kə
yi nainj? Na bəni bəchu si bəŋ fə kə a
yakadəiŋ a?

34 Mbeinj ka fwasiki biəŋ i bəni bə mbeinj
yeiŋki a bə kələ i chukuli bi, gia yə bə bi
kəksi mbeinj yeiŋ kə yi nainj? Bəni bəchu tə
si fwasi lə biəŋ i nseiŋ yibə kəm bə kiəkə a
bə bi chukuki lə bichi.

35 Yi kə chəŋ a mbeinj kəŋki bəni bə bə
bainjki mbeinj, mbeinj fəki num gia
yindzəŋni i bə, mbeinj ma fwāsiki biəŋ i
bəni bəh kiŋkwaka i bi fiəni kwati.
Ayakadəiŋ, mbeinj bi ka kwati mmakti
wimbeinj wimbum, ma mbeinj ka bi num
bwa bə Nyə wə wi kə Fwu wi Biəŋ Bichi

wə. Kəm yi kə tə ayaka si wi fəki gia
yindzəŋni i bəni bə bə bukuki bəh dzəkəh,
bəh bə bə kə bəh shóm yichu.

36 Mbeinj kwāsiki nsheiŋ i bəni wə, asi Ba
wimbeinj wə wi kə i bəoli beinj kwasiki tə i
bəni.

Kiə mi ki saka kə widəkə
(Matio 7:1-5)

37 Kiə mbeinj ki saka kə bimbə bi bəni
bədəkə, ka Nyə bi ma saka tə bimbəinj. Kiə
mbeinj bi ma bwāŋki gvu i bəni bədəkə
cheiŋ a bə fiə i ngəkə wə, ka Nyə tə bi ma
bwāŋ gvu i mbeinj chəŋ. Mbeinj dālinyaki
chu bi bəni bədəkə, ka Nyə tə bi dalinya
bimbəinj.

38 Mbeinj nyā kinya i bəni, Nyə bi nya tə i
mbeinj. Ka Nyə bi bə nya wi fəkə ndzəŋ nalə
wi chəŋ, wi nəŋni ka bi shukuki i kuku.
Fieŋ fiə mi wiwə fəkə biəŋ bi yeiŋ kə fi Nyə
bi fiəni fəkəki yeiŋ i nya i mi wiwə.”

39 Jisəs chu ti bə bəh ndi widəkə a,
“Kimfəkə kidəkə kə i chusi dəiŋ dzə i kidəkə
a? Wi ka məm bə bəchi ma ni gbəyi i fəŋ
mə a?”

40 Mbeinj kɪəkə a waiŋ wi kiŋwakti kəkə
tsə mi wi wi lanini. Ayakalə, jəbi wə wi ka
lani kiə kaasi, ma wi numki aka mi wə wi
lani wi.

41 Akə kəm nə wə tseiŋki shəkə yi kpəiŋ i
dzəkəh wi waiŋnah wə, ayakalə wə yeiŋ kə
kimfunj ki kpəiŋ kə ki kə i ŋ'wa dzəkəh wə a?

42 Wə kə i dzaka dəiŋ i waiŋnah a,
‘Waiŋnih nūm ma mih bwili shəkə yi kpəiŋ
i dzəkəh wa mə,’ ayakalə kimfunj ki kpəiŋ
num i ŋ'wa dzəkəh wə a? Wə kə mi wə wi
chusiki gwu! Yisi bwili kimfunj ki kpəiŋ kə
ki kə i dzəkəh wa wə, na ka wə ni yeiŋ
ndzəŋ shəkə yi kpəiŋ yə yi kə i dzəkəh wi
waiŋnah wə i bwili.”

Bə si kiə kpəiŋ i mintam wə
(Matio 7:16-20)

43 Jisəs chu dzaka a, “Yi kə a, kpəiŋ wi
ndzəŋni kəkə i wum mintam michu. Ayaka
kpəiŋ wichu kəbi tə i wum mintam mi
ndzəŋni.

44 Bə si kiə kpəiŋ a num i mintam mə mə
wumki yeiŋ wə. Mi kəkə i kəh fimbi i
bifaka wə, ayaka mi kəbi tə i kəh migaali i
kpəiŋ wi chwa wə.

⁴⁵ Mi wə wi kanjaki kiba ki biɛɪŋ bindzəŋni i shəm yi mə, ayaka wi si bwili num a biɛɪŋ bindzəŋni yeɪŋ. Mi wə wi kanjaki kiba ki biɛɪŋ bichu i shəm yi mə, ayaka wi si bwili num a biɛɪŋ bichu yeɪŋ. Yi kə yakadəɪŋ kəm gia yə yi kə yi jikə i shəm yi mə, kə yə yi si buku i dzaka ki wə.”

Chaka kindzəŋni bəh kichu (Matio 7:24-27)

⁴⁶ Jisəs ka bikə a, “Akə kəm nə wə mbeɪŋ bəəŋki mih a, ‘Bah, Bah’, mbeɪŋ fə kə gia yə mih dzakaki i mbeɪŋ a?”

⁴⁷ Mi wə wi dzəki i mih wi wəkə nłani wun, wi ka tsə fəki asi wi wəkə, mih ni chusi lə i mbeɪŋ fiɛŋ fiə wi kə fi.

⁴⁸ Wi kə aka mi wə wi nı nənki i maa jun, wi yisi chum shi, tsə kəm i biana wə, ka chəkə chaka ki jun yeɪŋ wə, ka maa. Jəbi wə bəkə nı jikə buku dzə chəkə jun yi wə, yi nəki gbə kə, kəm wi nı kə wi maa yi bindzəŋ.

⁴⁹ Ayakalə, mi wə wi dzə, i wəkə nłani wun wələ tsə nəki fə kə asi yi kə, yaka wi kə aka mi wə wi nı nənki i maa jun ka tsə takyi a di maa a kuku chaka kəbi, bəkə buku dzə chəkə chini jun yi wə, yi shi gbə akisəkə lə gbuu, ka shakyi yichi.”

7

Tikwili wi bəni bə jum jiə shəm i Jisəs (Matio 8:5-13)

¹ Jisəs nı kaasi nłani wələ wichi i bəni bəchi bə feɪŋ, wi ka nyə tsə i kwili wi Kafanaum wə.

² Tikwili wi mban wi bəni bə jum widəkə wi Lum num feɪŋ wi kanja mfa wi widəkə, wi kəŋ wi nalə. Mfa wiwə gweɪŋ wi num a dzaka ki kpi wə.

³ Jəbi wə tikwili wiwə nı wəkə kəm Jisəs, wi ka faan kifwu kə bə nı sakaki tumi ki Bəju, a bə tsə tsə Jisəs a wi dzə chūku mfa wi ngaiŋ.

⁴ Bə ka tsə yeɪŋ Jisəs, kwun kan i wi dzaka a, “Buku tsaki wə a tsə gāmti mi wibuku wələ, kəm wi lansiki nənki lə ngamti i wə.

⁵ Akə mi wi kəŋ tumi kibukumbeɪŋ nalə, a num wi wə wi nı maa jun yibuku yi tsani.”

⁶ Jisəs ka nyə bəh bə ka tsəki, si bə nı shiki kəmsiki tsəki i jun yi tikwili wi bəni bə jum wiwə, tikwili wiwə ka faan nsəɪŋ yi yidəkə a bə tsə chíi Jisəs, bə tsə bəh bə banji, bə fuku i wi a, “Bah, tikwili wi bəni bə jum dzaka a wə ma nyə ngəkə i gwu ya wə. Kəm ngaiŋ bainki kə ka wə liə i ngaiŋ dzu.

⁷ Akə gia yə ngaiŋ yeɪŋ a ngaiŋ kpeɪŋniki kə ka ngaiŋ dzə buku i wə wə. Ayakalə, a wə dzāka a dzakani ma mfa wi ngaiŋ bənih.

⁸ A ngaiŋ tə kə mi i mi widəkə cheɪŋ wə wi kanjaki nga, ngaiŋ tə num mi bəh bəni bə jum i ngaiŋ cheɪŋ, a ngaiŋ si dzaka i widəkə a, ‘Tsə,’ wi tsə a tsəni, i widəkə a, ‘Dzə,’ wi dzə a dzəni, ngaiŋ dzaka i mfa wi ngaiŋ tə a, ‘Fə lə,’ wi fə a fəni.”

⁹ Jəbi wə Jisəs nı wəkə gia yi wə yakadəɪŋ, dzaka wəm wi, wi fiəni gwu ka dzaka i mban wi bəni bə bə nı biəliki wi a, “Mih fukuki gia yi nkəŋ i mbeɪŋ a, mih keɪŋki ki yeɪŋ kə mi widəkə i Islə, wə wi jiə nkaiŋni wi shəm ka mi wələ.”

¹⁰ Asi bəni bə tikwili wi bəni bə jum nı faan nı fiəni tsə dzu, ka yeɪŋ num mfa wiwə si bənih lə.

Jisəs dzasi waiŋ sumi wi nyukuni i kpi wə

¹¹ Asi yəmaka nı tsə, Jisəs bəh bwa bu bə mban nyə ka tsəki i kwili widəkə wə bə bəəŋ a Nayin, mban wi bəni kwu i wi cheɪŋ.

¹² Asi bə nı bukuki tsəki i dzaka ki mbaiŋ kə ki liəki tsəki i kwili wiwə wə, bə dzaka a bə tseɪŋ ka yeɪŋ bə giŋ buku dzə bəh waiŋ num wi kpi, a num a wi i nih wi kan. Nih wi nı kə kpə nkwi. Mban wi bəni i kwili wiwə wə feɪŋ num bə kwu i nih waiŋ wiwə cheɪŋ biəli wi.

¹³ Jəbi wə Bah nı yeɪŋ kpana wiwə, nsheɪŋ kwa wi, wi dzaka i wi a, “Ki dā kə.”

¹⁴ Si wi dzaka yakadəɪŋ, ka tsə kəm kimbuŋ kə bə nı giŋ wini wiwə yeɪŋ. Bəni bə bə nı giŋ wi ka num. Wi dzaka a, “Waiŋ sumi, mih dzakaki i wə, dzā beɪŋ!”

¹⁵ Wi ka dza num bəh chwəŋ, yisi i dzakaki, Jisəs kanja wi i tseɪŋ wə ka nya i nih wi.

¹⁶ Si bəni bəchi yeɪŋ yakadəɪŋ, dzaka wəm bə. Bə yisi i chənyiki Nyə dzakayi a, “Mi wi ntum wi Nyə wimbum dzə buku i buku kintəŋ. Nyə dzə i gamti bəni bu.”

¹⁷ Ntum wələ kəm Jisəs waŋ tsə Judea wichi bəh i bitumi biə bi kə kəmsi feiŋ wə.

Jən Njulibəkə faan bwa bu bə mban i Jisəs (Matia 11:2-19)

¹⁸ Jobi wə bwa bə mban bə Jən nī wəkə tə gia yiwo yichi, tsə fuku i wi. Wi bəŋ bədəkə bəfa,

¹⁹ Faan i Bah a bə tsə bīkə i wi a, “Akə a wi wə wi nī kanaki i bi dzə ma buku wəkəliki num widəkə a?”

²⁰ Jobi wə bə nī tsə yeiŋ Jisəs dzaka i wi a, “Jən Njulibəkə faan buku i bikə i wə a, akə a wə wə ni kanaki i bi dzə a? Ma buku wəkəliki num widəkə a?”

²¹ Bə nī bikəki yakadəiŋ, a num a jobi wə Jisəs si chuku bəni bə jwéiŋ bəduli, wi bwili biŋ'waka bichu i gwu yi bəni wə, weli dzəkəh yi bimfəkə bəduli.

²² Jisəs chukuli i bə a, “Mbeiŋ fiəni tsə fuku i Jən gia yə mbeiŋ yeiŋ bəh yə mbeiŋ wəkə. Bimfəkə yeiŋ di, bəni bə bə gbəki nyaniki nyani chəŋ, bəni bə bə gweŋki bəh jweŋ yi kumyini bə bəni. Bichini wəkə gia, bəni bə bə kpiyi fiəni dza bəwəm, bə chu fuku tə ntum wi ndzəŋni wi Nyə i bəni bə kifuu.

²³ Kimbəiŋsi kimbūm kə i mi wə wi ka mənŋi dəkə mih.”

²⁴ Jobi wə bəni bə Jən nī faan nī fiəni nyə, Jisəs ka yisi i dzakaki i mban wi bəni kəm Jən, bikə a, “Mbeiŋ nī buku tsə chwa i tsə yeiŋ num nə a? Gaŋ biə fiəkə tsəki bi nənŋi a?”

²⁵ Mbeiŋ ni buku tsə i yeiŋ nə? Mi wə wi si tum bəmbuŋ bə bənini i gwu wə a? Mbeiŋ wəkəli, bəni bə bə si kaŋa gwu bəh bəmbuŋ bə ləkəli chu wəkə ndzəŋni, bəmakə si nə num i bəntəŋ wə.

²⁶ Mbeiŋ bə buku tsə i yeiŋ nə a? Mi wi ntum wi Nyə ma? Aan, mih fukuki i mbeiŋ a, akə mi wi tsə mi wi ntum wi Nyə.

²⁷ Akə wi wə bə nī nyaka kəm wi, Nyə nī dzaka a,

‘Wəkəli, mih ni chiŋsi lə mi wuŋ wi ntum, ma wi tsə i wə nshiŋ, wi tsə keiŋsi dzəh ya ka wə bi dzəki.’

²⁸ Mih fukuki i mbeiŋ a, i kintəŋ ki bəni bə a bwə minŋkpaŋa, mi widəkə kəkə yeiŋ wə wi

kə mi wimbūm wə wi tsəki Jən Njulibəkə. Ayakalə, mi wə wi kə na wi nchiŋ i kintəŋ ki ŋkuŋ bi Nyə wə, wi kə wi kəkni tsə Jən.”

²⁹ Bəni bəchi na bəh bəni bə bə nī kwaki kiŋwakti nī wəkə si Jisəs dzaka a Jən nī kə mi wi ntum wi Nyə, bə kəkni ŋkuŋ bi Nyə a bi kə bi chəŋ, kəm bə tə nī būm Jən juli bə i bəkə.

³⁰ Ayakalə, Bəfalasi bəh bəni bə bə nī təkiki kiəkə bənchi bə Nyə nənŋma fiə ntum wi ndzəŋni wi Nyə wiwo, ka nənŋma a Jən ma juli bə i bəkə.

³¹ Jisəs ka dza dzaka i bə a, “Mih ki fəkəniki ŋgəkə wi bəni wi liə wələ bəh fiə a? Bə kə ka fiə a?”

³² Mih ki fukuki lə si bə kə, bə kə aka bwa, bə numyi i di bi shi wə, ka bəŋki bədəkə bikə i bə a, ‘Buku tənki sən mbeiŋ biŋ kə kəm nə? Nyə ja yi kpi mbeiŋ būm kə kəm nə?’

³³ Jən Njulibəkə nī dzə, wi dzi kə biəŋ bidzini mu kə mbih, mbeiŋ ka dzakaki a wi kanaki lə chinda wi ŋkpeli i gwu yi mə.

³⁴ Mi wə yeli wi kə Waiŋmi dzə, wi dzi, chu mu, mbeiŋ dzaka a bə yeiŋ si wi məyiki nnyaki dzeiŋ, məyiki mbih, wi chu num nseiŋ bəh bəni bə bə kwaki kiŋwakti bəh bəni bəchu bədəkə.

³⁵ Ayakalə, bəni bə bə būmki mfi bi Nyə, kə bə bə yeiŋ a, bi kə chəŋ.”

Jisəs dalinya chu bi kpaŋa wi təkəlini

³⁶ Mi wi Falasi widəkə nī dza laka Jisəs a wi dzə dzi i ŋgaiŋ dzu. Jisəs būm ka tsə num ka dziki bəh wi. *

³⁷ Kpaŋa wi təkəlini widəkə num feiŋ i kwili wiwo wə. Wi ka wəkə a Jisəs dziki i mi wi Falasi dzu, wi ka dzə finsəkə † fi fiŋsi fidəkə fi fitsenə yindzəŋni, tsə bəh fi feiŋ.

³⁸ Wi tsə liə num i Jisəs jum, ka yisi i dəkə, mindəm shi i gvu yi Jisəs wə. Wi ka ŋgwuŋ kuku, ka səkə gvu yi Jisəs bəh juŋyifuw, kəmyi yi ka fiŋsiki bəh fiŋsi biwo.

³⁹ Mi wi Falasi wə wi nī bəŋ Jisəs a wi dzə dzī, yeiŋ yaka, kwaka i shəm yi wə a, “Asi kə a mi wələ fa numki mi ntum wi Nyə, ma wi kiə gia yə kpaŋa wələ wi kəmyiki wi lə kə bəh yi, a wi kə kpaŋa wi təkəlini.”

* **7:36** I num dzi, Bəju si num i nənī kibə wə, num bə yəkəli kimbu kimu i naka ki dzini wə. † **7:37** Finsəkə fiələ kə num bə nī keiŋsi bəh təh widəkə bə bəŋ i jə yi ŋkali wə a “alabaster”.

⁴⁰ Jisəs ka dza dzaka i mi wi Falasi wiwə a, “Samən, mih kanaki lə gia i dzaka i wə.”

Wi chukuli a, “Mi wi lanini, dzāka.”

⁴¹ Jisəs ka yisi a, “Mi widəko nī kə num wi fwasi bəni bəfa bəh kpə, fwasi mi widəko bəh bədanali gi yite, fwasi widəko bədanali mbanshi.

⁴² Wi nī gaka bə bəchi i fiəni gəm, wi ka bee kpə wiwə i bə. I liə wə yeiŋ a i bəni bəfa bələ kintəŋ, mi wə wi kəŋki wi nalə kə winaiŋ a?”

⁴³ Samən chukuli a, “Akə i numki mi wə wi nī fwa widuli.”

Jisəs bum a, “Wə chukuli ndzəŋ.”

⁴⁴ Si wi bum yakadəiŋ, fiəni gwu tseiŋ kpaŋa wə, ka dzaka i Samən a, “Wə yeiŋ kpaŋa wələ? Si mih si dzə i wə dzu, wə si ka kəŋ i nya na mih bəh mwi, i wəko gvu yiŋ yeiŋ. Ayakalə, kpaŋa wələ wəko lə gvu yiŋ num bəh mindəm, sə bəh juŋyifwu.

⁴⁵ Wə si ka bəni i mih na i kəmyi mih. Ayakalə, na jəbi wə mih si dzə fa, kə a kpaŋa wələ si wi kəmyi gvu yiŋ.

⁴⁶ Wə si ka fiansi dəkə fwu wuŋ bəh fiansi. Ayakalə, kpaŋa wələ fiansi lə gvu yiŋ num bəh fiansi bi tseŋə yindzəŋni.

⁴⁷ Ayakadəiŋ, mih fukuki i wə a, kpaŋa wələ chusi kiŋkəŋ kimbūm kəm bə chu bi biduli biə mih dalinya. Ayakalə, mi wə bə dalinya chu bi num bi twəsi chusiki kiŋkəŋ kitwəsi.”

⁴⁸ Jisəs ka dzaka i kpaŋa wiwə a, “Mih si dalinya lə chu bia.”

⁴⁹ Bəni bə bəh bə nī dziki ka yisi i shwiŋyiki dzakayi a bə bə a, “Wələ kə ndə wə wi kə na i dalinya chu bi bəni a?”

⁵⁰ Jisəs ka fiəni dzaka i kpaŋa wiwə a, “Nyə mfia bindzəŋ, kəm bə shəm yə wə jiə i mih, yi bwili wə.”

8

Bəkaŋa bə bə nī biəliki Jisəs gamti wi

¹ I jəbi widəko wə twəsi, Jisəs nyə ka nyaniki i kikwili kimbūm wə bəh bidi wə i fukuki ntum wi ndzəŋni kəm ŋkuŋ bi Nyə. Bwa bu bə mban bə jwəfi ntsə bəfa biəli wi,

² bəh bəkaŋa bədəko bə wi nī chuku jweŋ yibə bəh bə wi nī bwili biŋ'waka bichu i bə wə. Bəkaŋa bələ nī kə Meli wə bə

nī bəəŋki a Magdalen, wə wi nī bwili bəchinda bə ŋkpəli i gwu yi wə nanitan.

³ Joana wə nyuwi nī kə Chusa wi nī nəmki i Heləd, bəh Susana bəh bəkaŋa bədəko bəduli. Bə nī nyaniki yakadəiŋ, bwili biəŋ i biba bibə wə, i gamti Jisəs bəh bwa bu bə mban.

Ndi kəm bə mi wə wi nī la i tsə mu ŋgəko (Matio 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Bəni nī dza nyəki dzəki i di di wə ka dzəki i Jisəs. Jəbi wə mban wi bəni nī jikə feiŋ, wi ti ndi i bə a.

⁵ “Mi nī laa i tsə mu ŋgəko. Asi wi nī muki ŋgəko wiwə, bədəko gbəyi i dzəh, bəni dəŋyi bəh gvu, minyəni mə mə fuliki beŋ dzə chumyi dzi.

⁶ ŋgəko widəko gbəyi i di bi kitəh wə, ka buku yaka ka kpiyi kəm di biwə nī kə di bi wəmmi.

⁷ ŋgəko widəko gbəyi i bifaka wə, ka buku yaka bə kə bəh bifaka biwə, bi ka ban ŋgəko wiwə a wi ma kəki.

⁸ Widəko gbəyi num i nshwaiŋ yindzəŋni wə, wi buku yaka ka kə, ka wum mintam gbi mə du tsə si bə nī mu.” Si Jisəs ti ndi wiwə yakadəiŋ ka dzaka a, “Mi wə wi kanaki bintuni i wəko, wi wəko.”

Fwu wi gia yə Jisəs nī dzakaki i bəndi wə (Matio 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Bwa bu bə mban nī dza fiəni bikə i wi a ndi wələ chusiki a nə a?

¹⁰ Wi chukuli a, “Akə i mbeŋ bələ bə Nyə fə a mbeŋ kiə gia yə yi nyumiki i ŋkuŋ bi Nyə wə. Ayakalə, bəni bədəko wəkəki fibə num i bəndi wə, ka yi ni num asi yi nī kə lə a, ‘Bə bi tseiŋki di, bə yeiŋ kə, bə bi wəkəki gia, bə wəkə kiə kə.’

Jisəs fuku baiŋsi ndi wiwə (Matio 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Mbeŋ wəko la fwu wi gia wə ndi wələ chusiki. ŋgəko wiwə kə gia yi Nyə.

¹² ŋgəko wə wi nī gbə i dzəh, kə bəni bə bə wəkəki gia yi Nyə Satan dzə dzə bwili gia yiwə i shəm yibə wə, ka bə ma bum i buku i chu wə.

¹³ ŋgəko wə wi nī gbə i di bi kitəh wə, kə bəni bə bə wəkəki gia yi Nyə, bə dzə yi bəh kinsanli, ayakalə, yi kaŋa kə gaŋ i shəm yibə wə, kimbūm kibə kə a dzu yi dzaka

wə. Jəbi wə məmsi dzə, bə gbəyi i mbum wibə wə.

¹⁴ Ngəkə wə wi nī gbə i bifaka wə kə bəni bə bə wəkəki gia yi Nyə, jəbi wə bə tsəki kifum, bəh mbum, bəh ndzəŋni bi biēiŋ bi mbi wələ dzə jikə baŋ gia yiwə yi laka.

¹⁵ Ngəkə wə wi nī gbə i nshwain yindzəŋni wə, akə num bəni bə bə nī kanaki shóm yindzəŋni, bə bə wəkəki gia yi Nyə, jiə yi i shóm yibə wə, ka kaŋa shəm, ka fəki asi yi nəŋki tsə a ninshiŋ ninshiŋ.

Naka ki baiŋsini kə bə kwusi baŋ bəh kah (Mak 4:21-25)

¹⁶ Mi si baiŋsi kə naka ki baiŋsini i chu dzə kah i kwusi baŋ yeiŋ beŋ, nabə i ləkə jiə i kigasi. Wi kanaki i tun ki i di biə bə si tun ka ki baiŋki i na ndə wə wi liə i dzu, wi yeiŋ baiŋni biwə.

¹⁷ Gia yichi yə yi nyumiki bi bukuki lə i baiŋni wə, bəh biēiŋ bi jum wə jum wə biə bi nyumiki bi bukuki lə i baiŋni wə.

¹⁸ Ayakadəiŋ, jəbi wə mbeŋ wəkəliki gia yi Nyə, mbeŋ ka wəkəliki bindzəŋ, kīə a mi wə wi kanaki, bə bi kpeŋsiki lə. Ayakalə, mi wə wi kanaki kə, na fi twəsi fiə wi kwakaki a wi kanaki lə bə bi dzə bwiliki lə fi i wi.”

Bwa bə nih bə Jisəs bəh nih wi (Matio 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Nih Jisəs bəh bwa bə nih bə Jisəs ka dza num i biŋ, yi gaka bə i liə tsə kəm mbaŋ wi bəni nī kwu feiŋ nalə.

²⁰ Mi widəkə fuku i wi a, “Nih wa bəh bwa bə nah kə i biŋ nəŋ i yeiŋ wə.”

²¹ Wi dzaka i bə a, “Nih wuŋ bəh bwa bə nih bəŋ kə bəni bə bə wəkəki gia yi Nyə, fə asi yi nəŋki.”

Jisəs kanə ŋga i fuŋni wə bəh bəkə (Matio 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² A num chəkə bidəkə, Jisəs dzaka i bwa bu bə mbaŋ a, “Bukumbeŋ dāŋ būku tsə i kiwuŋ ki bəkə kə yaka wə.” Bə ka liə i ŋgwuki wə ka danŋi.

²³ Si bə nī danŋi, Jisəs dza gbə kinu. Fuŋni kiləkəli dzə tumbuku, yisi ka nəŋniki bəkə na bəh ŋga, mwi liə i ŋgwuki mə bə nəŋ i jiksi ŋgwuki wiwə, bə nī kə a dzaka ki kpi wə.

²⁴ Bə tsə ka yəmsiki Jisəs dzaka a, “Tikwili, Tikwili, bukumbeŋ ki kpiyiki lə.” Jisəs yəmi ka kanŋi fuŋni kiləkəli kiwə bəh bəkə yi fəyini yiwə ka kpichumi lə məəŋ.

²⁵ Wi ka bikə i bə a, “Mbeŋ lansi jiə shóm yimbəiŋ i ndə a?” Gwu kpi bə, bə lwa na bəh ŋga ka mənki a, “Wələ kə winaiŋ mi wə wi kanŋi na fuŋni kiləkəli bəh bəkə, yi wəkə i wi a?”

Jisəs kanə ŋga i bəchinda bə ŋkpeli wə (Matio 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Bə dan bəkə yiwə buku i waka i kimbu ki Gelasen wə,* kə ki tseŋki danŋiki kimbu ki Galili.

²⁷ Si Jisəs nī buku i ŋgwuki wə, a wi tsə buku tsə i kpa, bə mi widəkə feiŋ i kwili wiwə wə baŋsi, wi num bəh bəchinda bə ŋkpeli i wi mə bə njənsiki wi. I jəbi wi dəŋ wə wi lə kə mbuŋ i gwu wə, num bə nī nə i gwu yi wə nalə wi nyani nnya a bəh chwəŋ kiyə, wi nə num i bita biə bə nī ləki bəni yeiŋ. Wi nī chu nəki kə i dzu.

²⁸ Si wi yeiŋ Jisəs wə, ka tən wili, tsə gbə i wi nshiŋ, wam bəh ŋga a, “Jisəs, Waiŋ Nyə, Nyə wə wi kə Fwu wi Biēiŋ Bichi wə, wə nəŋki nə i mih wə a? Mih tsaki wə ma nya ŋgəkə i mih.”

²⁹ Wi nī dzaka yakadəiŋ kəm Jisəs nī kə wi kanŋi lə kiŋ'waka kichu kiwə a ki būku i gwu yi mi wiwə mə. Ki nī chufi ləkəki wi i kuku i jəbi jəbi wə. Ayaka wi nī kə bə kəm chini kan yi bəh kaka bi bəh bənsəŋ ka bə təkniŋki bəh wi. Bə kəm yakadəiŋ wi təiŋyi bənsəŋ bəwə, ki chufi wi wi ka yəkəki tsəki i chwa.

³⁰ Jisəs ka bikə i mi wiwə a, “Yeli wa kə ndə?” Wi chukuli a, “Yeli wuŋ kə mbaŋ.” Wi nī chukuli yakadəiŋ kəm bəchinda bə ŋkpeli nī kə bə chini i gwu yi wə.

³¹ Bəchinda bəwə tsa a Jisəs ma chīŋsi bə num i fəŋ kə ki shiki lə ŋəəŋ.

³² A nī kə mbaŋ wi bifi dzi nnya i ŋgaŋni cheiŋ, bəchinda bə ŋkpeli bəwə ka tsa Jisəs a wi bēe ma bə tsə liə num i bifi biwə mə. Wi bum.

³³ Bə ka buku i mi wiwə mə, danŋi tsə liə i bifi biwə mə. Bə gbəyi shi i fəŋ mə, liə shi i bəkə yiwə wə, ka ləŋ.

* 8:26 Binwakti bikpu bidəkə si bəəŋ a Gadalen, bidəkə bəəŋ a Gelgesen.

³⁴ Jobi wə bəni bə bə nɪ təkni ki bəh bifi biwə yeiŋ gia yə yi num yakadəiŋ, dza feiŋ kəmsi yəkə tsə fuku gia yiwə i kwili kintəŋ bəh i di biə feiŋ wə.

³⁵ Bəni wəkə ka, bukuyi tsə i yeiŋ tə gia yə yi num. Bə dzə i di biə Jisəs nɪ kə, yeiŋ mi wə bəchinda bə ŋkpeli bə nɪ buku i wi wə, num wi num kəmsi i Jisəs wə, bə ləh bəmbuŋ i wi wə, num mfi bi fiəni dzə. Bə lwa bəh ŋga.

³⁶ Bəni bə bə nɪ yeiŋ gia yə yi nɪ num, ka fuku i bə asi yi nɪ num, mi wə wi nɪ kaŋaki bəchinda bə ŋkpeli si wi bənih.

³⁷ Bəni bəchi bə i bimbu bi Gelasan wə kaŋa nlwa, ka tsa Jisəs a wi nyə feiŋ wi tsəki. Jisəs ka nyə mfi, liə i ŋgwuki mə a ŋgaiŋ nyəki lə,

³⁸ mi wə bəchinda bə ŋkpeli nɪ buku i gwi yi mə ka tsaki Jisəs a bə wi nyə. Jisəs nəiŋma fiəni chin si wi i jum wə, dzaka i wi a,

³⁹ “Tsə mfia i wə dzu ma wə tsə fuku gia yi dzaka ki wəmnɪ yə Nyə si fə i wə.” Ayaka, mi wiwə ka fiəni tsə ka nyaniki nnyaki i kwili wiwə wə kichi, fuku gia yi kaiŋni yə Jisəs si fə i wi.

Jisəs kaŋa ŋga i jweŋ wə bəh i kpi wə (Matio 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisəs nɪ fiəni dan chu i kiwun ki bəkə kəyaka wə. Mban wi bəni bə bə nɪ kə bə si wəkəli wi feiŋ, dzo wi.

⁴¹ Nyuku widəkə dzə feiŋ bə bəŋ a Jaylus, num fwi i juŋ yi tsani wə feiŋ. Si wi dzə, ka tsə tum binyu i Jisəs nshin, kwun kaŋ a wi dzə i ŋgaiŋ dzu,

⁴² kəm waiŋ wi ŋgaiŋ kə a dzaka ki kpi wə. Wi nɪ kaŋaki a waiŋ wikpaŋani shəŋ num a kaa a wi, wi num jia jwəfi ntsə yifa.

Bə Jisəs nyə ka tsəki num mban wi bəni kwu faaŋni i Jisəs wə.

⁴³ Min kpaŋa widəkə nɪ kələ i kintəŋ ki mban wi bəni bə wə, num jobi wi shi baŋ a baŋni i jia wə jwəfi ntsə yifa. Num wi nɪ bəkəli bieŋ bichi biə wi nɪ kaŋaki i jweŋ yiwə wə, yi gaka bəni bə tsa bəchi i chuku.†

⁴⁴ Wi faaŋni liə tsə kəm jəŋ wimbun wi Jisəs i jum wə, akisəkə jweŋ yiwə kaa.

⁴⁵ Jisəs bikə a, “A kəm ndə mih a?” Bəni bəchi mənɪ. Bitə bikə a, “Tikwili wun, tə wə yeiŋ a mban wi bəni kwu faaŋni i wə wə a?”

⁴⁶ Jisəs ka dzakaki a dzakani, “Mi widəkə kəm mih, mih wəkə si ŋga buku i mih mə.”

⁴⁷ Si kpaŋa wiwə yeiŋ a dzəh mən ka ŋgaiŋ nyumi, wi ka nyumyiki dzə gbə i Jisəs nshin. Ka fukuki bəni bəchi feiŋ wəkə gia yə yi si fə ka wi kəm Jisəs, asi wi kəm wi yakadəiŋ jweŋ yiwə kaa akisəkə.

⁴⁸ Jisəs dzaka i wi a, “Waiŋ wun, shəm ya yə wə jiə i mih wə, yi fə wə bəiŋ. Ayaka wə tsə bindzəŋ.”

⁴⁹ Asi Jisəs nɪ keiŋki wi dzaka i kpaŋa wiwə yakadəiŋ, mi widəkə dzə feiŋ num wi nyə dzə i Jaylus dzu, tikwili wi juŋ yi tsani, ka dzaka i wi a, “Waiŋ wa kpi lə. Ma chu nyə ŋgəkə i mi wi lanini.”

⁵⁰ Asi wi nɪ dzakaki yakadəiŋ, Jisəs wəkə, ka dzaka i Jaylus a, “Yi ma nyə ŋgəkə i wə, jiə a shəm ya i mih shəŋ, ma waiŋ wa ni bənih.”

⁵¹ Bə ka dza dzə i Jaylus dzu, wi nɪ ka bum a mi widəkə liə yeiŋ dzu. Wi bəŋ a Bitə, Jəm, Jən, tii waiŋ bəh nih waiŋ bəh bə liə.

⁵² A nɪ kə bəni bəchi də, fi bəh mindəm, kəm bə kpi yi waiŋ wiwə. Jisəs dzaka i bə a, “Mbəiŋ ki də kə, waiŋ wələ ka kpi dəkə, wi nəkə lə.”

⁵³ Bəni bəchi feiŋ dza ka sunuki wi, kəm bə ni kiəki na bindzəŋ a waiŋ wiwə kə num wi kpi lə.

⁵⁴ Wi tsə i di biə waiŋ wiwə nɪ nə, kaŋa wi i tseiŋ wə, bəŋ wi a, “Waiŋkpaŋni, dzə bəiŋ!”

⁵⁵ Wi ka fiəni dza wiwə, ka dza yaka bəiŋ akisəkə. Jisəs dzaka a bə tsəiŋ fiəŋ ma wi dzɪ.

⁵⁶ Nih wi bəh ba wi yeiŋ gia yə yi num, dzaka wə bə. Jisəs kɪŋ a bə ma fuku i mi widəkə gia yə yi num.

9

Jisəs faaŋ bwa bu bə mban bə jwəfi ntsə bəfa (Matio 10:1-15; Mak 6:7-13)

¹ Jisəs ka dza bəŋ bwa bu bə mban jwəfi ntsə bəfa, bə juŋni dzə. Wi nya bə bəh ŋga

† 8:43 Binwakti bikpu bidəkə kaŋaki kə ndzaka wələ a, “Num wi ni bəkəli bieŋ bichi biə wi ni kaŋaki jweŋ yiwə.”

bəh dzəh i bwiliki bəchinda bə ŋkpeli i bəni wə bəh i chūkuki jwéiŋ,

² ka faan bə a bə tsê fūkuki i bəni kəm ŋkun bi Nyɔ, bəh i chūku bəni bə jwéiŋ.

³ Wi chu dzaka i bə a, “Si mbein tsəki, kiə mi ki dzə kə fiŋ. Kiə mi ki dzə kə mbəŋ, nabə kiba, nabə fiŋ fidzini, nabə kpə. Kiə mi ki dzə kə bəmbun bəfa.

⁴ Mbein ka ni tsə liə i kwili wə, juŋ yə bə jiə mbein yeiŋ, mbein ka nōki a yeiŋ, i tsə būku i jəbi wə mbein bi dza nyə i kwili wiwə wə.

⁵ Kwili wiwə ka nəiŋ i dzə mbein, mbein būku fiŋ, jəbi wə mbein nəŋki i buku fiŋ mbein chūmyi kwəŋə i gvu yimbəiŋ wə, i num ka kinchəsi i gia yə bə məm.”

⁶ Bə ka nyə ka tsəki, ka nyaniki i di di wə, fuku ntum wi ndzəŋni wə kəm ŋkun bi Nyɔ, bə chuku bəni bə jwein bəchi.

*Ntum wə kəm Jisəs fumsi Heləd
(Matio 14:1-12; Mak 6:14-29)*

⁷ Ŋkun Heləd wə wi nī sakaki kimbu ki tumi ki Galili, wəkə gia yichi yə yi nī num, yi fumsi wi kəm bəni bədəkə nī dzakaki a Jisəs wələ kə Jən Njulibəkə si wi fiəni dza i kpi wə.

⁸ Bədəkə dzaka a, akə Elaja si wi fiəni dzə. Bədəkə dzaka fibə a, akə mi wi ntum wi Nyɔ wi kikpu widəkə wi fiəni dza i kpi wə.

⁹ Heləd ka kainyiki a, “Jən kə num mih nī gba bwili fwu wi. Wələ mi chu kə ndə mih wəkəki kələ kintəŋsi ki gia kəm wi a?” Wi ka nəŋki a ŋgaiŋ bəŋ yeiŋ Jisəs wiwə.

*Jisəs saŋsi bəni bəanchuku bəte
(Matio 14:13-21; Mak 6:30-44; Jən 6:1-14)*

¹⁰ Bwa bə ntum bə Jisəs ni fiəni dzə, fuku gia yichi yə bə fə i wi. Wi ka dzə bə a bəh bə baka gwu, ka dzə dzəh yi kwili wi Besayda.

¹¹ Ayakalə, mbaŋ wi bəni kiə yaka ka biəli wi, wi dzə bə yisi i fukuki kəm ŋkun bi Nyɔ chu chuku bəni bə bə gweinŋi.

¹² Si jəbi nī shiki tsəki i liə, bwa bə Jisəs bə mbaŋ bə jwəfi ntsə bəfa, ka kəmsi dzə i wi kpəŋ ka dzaka i wi a, “Dzāka i bəni bələ a bə tsə i kikwili ki kəmsini wə, i nəŋ biəiŋ bibə bidzini bəh di bibə bi nəni, kəm fa kə chwa.”

¹³ Ayakalə, Jisəs chukuli n'yi a, “Mbein mwi nyā bə bəh fiŋ ma bə dzī.” Bə dzaka i wi a, “Fiŋ fiə buku kaŋaki kə a chəkə yi

bləd yite bəh bwəkə yifa shəŋ, yaka kə a wə nəŋki a buku tsə tən biəiŋ bidzini taŋni i dzə nyā i bəni bələ bəchi a?”

¹⁴ Bə nī dzakaki yaka kəm bəni nī duki lə fiŋ bənyuku shəŋ nī kə ka bəanchuku bəte. Jisəs ka dzaka i bwa bu bə mbaŋ a, “Mbein dzāka a bəni nūmyi i kuku i di di wə, mbaŋshi mbaŋshi.”

¹⁵ Bə ka dzaka bə bəchi numyi kuku.

¹⁶ Jisəs dzə chəkə yi bləd yite bəh bwəkə yifa yə, tsəiŋ yaka bəiŋ, nya kiyəŋni i Nyɔ, ka gbeyi nya i bwa bu bə mbaŋ a bə gāa i bəni bəwə.

¹⁷ Bə gaa, bəni bəchi dzi fwuli, bwa bə Jisəs bə mbaŋ juŋni biŋka biə bi bəsi, bi jikə káh jwəfi ntsə yifa.

*Bitə fuku baiŋsi a Jisəs kə Kimbwili wə Nyɔ nī kaka
(Matio 16:13-20; Mak 8:27-30)*

¹⁸ A dzə num chəkə bidəkə, Jisəs ka tsaki wi mbəŋ, bwa bu bə mbaŋ num kəmsi i wi wə. Wi dza bikə i bə a, “Bəni dzakaki a mih kə ndə?”

¹⁹ Bə chukuli a, “Bəni bədəkə dzakaki a wə kə Jən Njulibəkə, bədəkə a Elaja, ayaka bədəkə dzaka a wə kə mi wi ntum wi Nyɔ wi kikpu widəkə wi fiəni dza i kpi wə.”

²⁰ Jisəs ka bikə i bə a, “Mbein dzakaki yimbəiŋ a mih kə ndə?” Bitə chukuli a, “Wə kə Kimbwili wə Nyɔ nī kaka.”

²¹ Jisəs ka lansi kiŋ i bə a kiə bə bi môm kə i fūku yi i mi.

*Jisəs dzaka kəm bəŋgəkə bu bə kpi
(Matio 16:21-23; Mak 8:31-33)*

²² Wi ka dzaka i bə a, “Mi wə yeli wi kə Waiŋmi kaŋaki i bi yeiŋ bəŋgəkə bəduli, ma bəni bə bə sakaki tumi, bəh bəti mfa gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki bəŋchi bə Nyɔ bə bi mənŋni wi. Bə wə wi, i kaŋ yitali wə, Nyɔ bi fiəni dzasi wi i kpi wə.”

*Kintasi ki Jisəs i mi wə wi biəli Jisəs
(Matio 16:24-28; Mak 8:34-38)*

²³ Jisəs ka dzaka num i bəni bəchi a, “Mi wə wi nəŋki i num mi wuŋ, wi kaŋaki i nəiŋ gwu yi, i giŋ kintasi ki chəkə bichi i biəliki mih.

²⁴ Mbein kīəki a mi wə wi təkniiki bə nəni ki a wi ma laksi, wi bi laksi ki num laksi. Ayakalə, mi wə wi laksi nəni ki kəm mih, wi bi kwatiki lə ki.

25 Bə ka juŋni na mbi wələ wichi ka nya i mi, a wi dzi, wi num i laksi nani ki, wi kəbi i bi kwati ki, ma mbee wiwə bi numki nə a?

26 Mbein kɪə a mi wə wi gəmniki i biəli mih bəh gia yin, wi kɪə a mi wə yeli wi kə Wainmi bi bəŋ gəmnɪ lə tə bəh wəmakə, i jəbi wə wi bi fiəni dzəki i bainni bi wə, biə bi kə bi Ba wi, bə bəchinda bu bə bainni.

27 Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, bəni bədəkə kələ fa bə kəbi i bi musɪ kpi makə bə yein si Nyə sakaki ntəŋ bi.”

Shi bi Jisəs kwuni (Matio 17:1-8; Mak 9:2-8)

28 A bi dzə num aka kaŋa nyan si Jisəs nɪ dzaka gia yələ, wi dzə Bitə bəh Jən bəh Jəm bəh bə yaka tsə i ŋkwun widəkə wə i tsə tsa.

29 Si wi nɪ tsaki, shi bi dza kwuni, bəmbun bu tə kwuni ka fukuki alə buuu mwayi alə mwanmwanmwan.

30 Yi dzə num a bəni bədəkə bəfa nɪ kə feiŋ, a num Muses bəh Elaja, bə nɪ təkəli tumbuku alə ka dzakaki bə bəh Jisəs.

31 Bainni bi Nyə bain i bə wə. Ayaka bəh bə bə dzaka kəm kpi yə Jisəs ni kaŋaki i tsə kpi i Jelusalem, ayaka yi dzə kpəin si Nyə ni jia.

32 Si bə ni dzakaki yaka, Bitə bəh Jən bəh Jəm gəkə kinu. Si bə dza yaka, ka yein si bainni bi Nyə bainki i Jisəs wə, bə yein bəni bəfa bələ num bəh wi.

33 Si bəni bəfa bələ ni fiəniki nyəki, Bitə dza təkəli dzaka i Jisəs a, “Tikwili, yi si ndzənki lə a bukumbein numki fa. Bēe ma buku maa bintan bitali, kidəkə numki ŋka, kidəkə num ki Muses, kidəkə num ki Elaja.” Wi nɪ dzakaki yakadəin wi kiə kə na gia yə wi dzakaki.

34 Asi wi ni kein ki wi dzaka yaka, bimba nyə dzə i bə bein ban bə. Ndzan kwa bə, si bə nɪ kə i yein kintəŋ.

35 Ja buku i kintəŋ kiwə wə dzaka a, “Wələ kə Wain wun wə mih kə mih babwili. Mbein wəkəki num i wi.”

36 Si ja yiwə dzaka kaasi yaka, bə dza yein Jisəs num feiŋ a wi mbəŋ. Ayaka bə kpi chumi bəh yi, i jəbi wiwə bə nəkɪ fuku kə i mi widəkə gia yə bə yein i ŋkwun wiwə wə.

Jisəs bwili chinda wi ŋkpeli i wain nyukuni wə (Matio 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Chəkə buku wə, bə bəh Jisəs nyə i ŋkwun wiwə wə ka shiki dzəki, si bə ni shiki dzəki ban si bə mban wi bəni wimbun.

38 A bə tsein yein, bə yein mi widəkə i mban wiwə kintəŋ wi dza ka yisi i wiliki a, “Mi wi lanini, mih tsaki wə a wə tsəin i wain wun wələ, akə a wi shəŋ.

39 Wəkəli, kin'waka kidəkə dzaki ki chufi wi, ki lə wi i kuku, wi ka jwəki, jumi, bifuu buku i dzaka ki wə. Ki baan tsə a bəh wi bum kə a wi waka.

40 Mih si tsa bwa ba bə mban bə a bə bwili kin'waka kiwə bə mamsi mən.”

41 Jisəs wəkə yaka, dzaka a, “O ɔɔ! Ngəkə wi kilələ wələ wi ka jia dəkə shəm i Nyə wə. Mih kə ni num bukumbein i tsə buku dəin, mih ni kaŋa shəm bəh mbein i tsə buku dəin na?” Wi ka dzaka i ti wain wiwə a, “Dzə bəh wain wa fa.”

42 Asi wi dzə wi ka dzəki, chinda wi ŋkpeli wə chu chufi wain wiwə təkə kuku, wi ka jwəki. Jisəs kaŋyi kin'waka kichu kiwə ki buku i wain wiwə wə, wi ka bənih. Jisəs ka nya wi i ba wi.

43 Bəni bəchi yein ŋga biə bi kə bi Nyə, dzaka wəm bə.

Jisəs chu dzaka kəm bəŋgəkə bu bəh kpi. (Matio 17:22-23; Mak 9:30-32)

Si bə nɪ kein ki num bəh ŋkaŋyi i gia yichi yə Jisəs nɪ fəki, wi dza dzaka i bwa bu bə mban wə a,

44 “Mbein lumsɪ ndzən bintuni bimbein i gia yə mih nənki i dzaka. Mi wə yeli wi kə Wainmi bə ni nya lə wi i kaŋ yi bəni wə.”

45 Si wi dzaka yakadəin, bə nəkɪ wəkə kiə kə gia yə wi dzakaki, kəm gia yiwə nɪ kə yi nyumi a bə ma kiə, ayakalə bə ka lwaki i bikə i wi kəm ndzaka wiwə.

Mi wimbun kə ndə? (Matio 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 Bə ka yisi ŋgukuli a bə bə a mi wimbun wə wi tsəki bə bəchi i bə kintəŋ kə ndə a.

47 Jisəs kɪə gia yə bə kwakaki i shəm yibə wə, ka dzə wain wi nchin təm kəmsi i wi wə,

48 dzaka i bə a, “Mi wə wi ka dzə wain winchin wələ i yeli wun wə, wi dzə num mih. Mi wə wi dzə mih, wi dzə num mi wə

wi faan mih. Yi kə a, mi wə wi jiə gwu yi i kuku i mbeinj kintəəŋ akə wi wə wi kə mi wimbun wi tsə mbeinj bæchi.”

Mi wə wi ka nəinj dəkə wə, wi təbiki lə wə (Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jən chukuli i Jisəs a, “Tikwili, buku si yeinj mi widəkə wi bwili bæchinda bə ŋkpeli i bəni wə i yeli wa wə, buku ka kanyj wi, kəm wi kəkə mi widəkə i mbanj wibukumbeyj wə ”

⁵⁰ Jisəs chukuli mfih a, “Kiə mbeinj ki chī kə wəmakə mi, kəm mi wə wi ka nəinj dəkə mbeinj, wi təbiki lə mbeinj.”

Jisəs fasi i tsə i Jelusalem, ayaka bəni bə Samalia nəinj i dzə wi

⁵¹ Si jəbi nī kpeinj niki dzəki ka Nyə dzə Jisəs i beinj, Jisəs fasi i tsə i Jelusalem, wi ka nyə bə tsə.

⁵² Wi bə nəŋ i nyə ka faan bəni bədəkə i ninshinj. Bə tsə liə i kwili widəkə wə i Samalia, i keinj si di feinj i wi.

⁵³ Bəni bə feinj nəinj i dzə wi kəm bə nī kiəki lə a wi tsəki səki num i Jelusalem.

⁵⁴ Jəm bəh Jən num bwa bə Jisəs bə mbanj wə feinj ka wəkə gia yiwə, bikə i wi a, “Bah, buku bəəŋ gbuku i beinj ma wi shi dzə kaasi bəni bələ a?”*

⁵⁵ Jisəs chu fiəni gwu kanyj lə bə,†

⁵⁶ wi bəh bwa bu bə mbanj ka nyə ka tsəki səki dzəh i kwili widəkə wə chi.

Kiə mi i mbanj wi Jisəs wə ki tseyj kə i jum wə (Matio 8:19-22)

⁵⁷ Asi bə nī nyaniki dzəki i dzəh, mi widəkə dzə dzaka i Jisəs a, “Mih ni biəliki lə wə, i na fainj wə wə tsəki.”

⁵⁸ Jisəs chukuli i wi a, “Migumasha kanjaki lə dzəŋə yibə, minyənī mə mə fuliki beinj kanjaki jūŋ yibə, ayakalə mi wə yeli wi kə Wainjmi kanjaki kə na di i jiə fwu wi yeinj.”

⁵⁹ Jisəs ka chu dzaka i mi widəkə a, “Bīəli mih.” Ayaka mi wiwə chukuli a, “Bah, bēe ma mih tsə yisi ləə ba wun, ka mih biəliki wə.”

⁶⁰ Ayakalə, Jisəs chukuli i wi a, “Bēe ma bəni bə bə kpiyi, ləəki bəni bəbə bə kpiyini, tsə mfia wə fūkuki kəm ŋkun bi Nyə.”

⁶¹ Mi widəkə chu dzaka a, “Bah, mih ni biəliki lə wə, ayaka yisi bēe ma mih tsə bəni i chwəŋ kəŋŋ ki jūŋ ka mih dzə biəliki wə.”

⁶² Jisəs chukuli i mi wiwə a, “Mi wə wi kwa dzəkə i kanj ŋgun shi kuku fiəni tseyj i jum wə, wəmakə ka kpeinj dəkə i num i kintəəŋ ki ŋkun bi Nyə wə.”

10

Jisəs faan bəni mbanjanitanj ntsə bəfa

¹ I jum wə feinj wə, Bah baayi bəni bədəkə mbanjanitanj ntsə bəfa* ka faan i wi nshinj, bəfa bəfa a bə tsə i kikwili kə, i nyani di biə wi nī kanjaki i tsə i bi wə bichi.

² Wi bə nəŋ i faan bə, ka dzaka a, “Ŋkəh duki lə na bəh ŋga, ayakalə bəni bə kəhni num a twesi. Mbeinj tsəki a Bah wə wi kanjaki khə wiwə chīŋsi bəni bə kəhni.

³ Mbeinj tsəki la. Yeinj, mbeinj kīəki a, mih faanjki mbeinj i tsə numki ka bwa bə shwán i jūm kintəəŋ.

⁴ Si mbeinj tsəki kiə mi ki dzə kə kpə, nabə kiba bəh dzuyigvu yidəkə. Jəbi wə mbeinj ka buku i dzəh, mbeinj ma ni nūmki i bəŋniki i bəni.

⁵ Mbeinj ka tsə liə i jūŋ yə mbeinj liə yeinj wə, mbeinj bəni bəni bəwə yeinj dzu a, ‘Kimbəinjni nūm ya dzu.’

⁶ A kabə num mi wə wi kəŋki a kimbəinjni num yeinj dzu, ma kimbəinjni kiwə baan i gwu yi wə. Wə wi kəŋki kə kimbəinjni kiwə ki fiəni chu jum wə i mbeinj.

⁷ Jəbi wə mbeinj ka liə i dzu, mbeinj ka nōki a yeinj dzu, mbeinj ma kwuniki jūŋ. Mbeinj dzīki, mbeinj mū biəŋ bichi biə bə nya i mbeinj, kəm mi wi nəm kanjaki lə i kwati ŋgəm wi.

⁸ Jəbi wə mbeinj ka tsə liə i kwili wiwə, bə dzə mbeinj, mbeinj dzī na finə bə nya i mbeinj i dzī.

⁹ Jəbi wə mbeinj ka numki feinj mbeinj ka chūkuki bəni bə jweinj, fiəni fūku i bəni bæchi a ŋkun bi Nyə si kəmsi dzə i bə wə.

¹⁰ Ayakalə, na yibwinj mbeinj liə i kwili wiwə, bə nəŋ i dzə mbeinj, mbeinj būku tsə i dzəh wə mbeinj dzaka a,

* **9:54** Binjwakti bikpu bidəkə ni kpeinj si fa wə, “Aka Elaja ni bəəŋki a?” † **9:55** Binjwakti bikpu bidəkə ni kpeinj fa wə, “Mbeinj kiəki kə shóm yə yi kanjaki mbeinj. Mbeinj kiə a mi wə yeli wi kə Wainjmi ka dzə dəkə i wəyī bəni. Wi dzə i bəŋsi lə bə.” * **10:1** Binjwakti bikpu bidəkə dzakaki a mbanjanitanj (70).

11 ‘Kwəŋə kikwili kimbein kələ buku dzo i gvu yibuku wə bə bi lə buku chumni, gia yichi fiəni dzo i kifwu kimbein wə. Ayakalə, mbein klə a ŋkuŋ bi Nyə kə bi si num a fiəŋə.’

12 Mih fukuki i mbein a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, gia bi bəniki lə i kwili wi Sədam wə, tsə kwili wiwə.”

Ngəkə wi kikwili, bəh di biə bi ka kwuni shóm yibə

(Matio 11:20-24)

13 Wi nĩ shaanƙi yakadəin dzakayi a, “Ngəkə wimbun i mbein bəni bə Kolasen, ngəkə wimbun kə tə wimbun bəni bə Besayda. Mbein klə a, gia yi dzaka ki wəmnɪ yə mih nĩ dzo fə i kidi kimbein wə, a nĩ kə a mih fə yi i Taya bəh Sidən, ma bə nĩ fiəni i chu bibə wə ka ləh bəmbun bə kpi, fuku kibwun i gvu wə jiəkəbi, i kəmsi chusi a bə kwuni lə shóm yibə.

14 Mbein kləki a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, gia bi bəniki lə i bəni bə Taya bəh Sidən tsə yimbun.

15 Ayaka mbein bəni bə Kafanaum, mbein kwakaki a, bə bi yaksiki lə mbein i bein a? Aayi. Bə bi shisi mbein shisini i tumi ki bəni bə kpili wə.”

16 Jisəs ka dzaka i bəni bə wi nĩ faan a, “Mi wə wi wəkə i mbein, wi wəkə num i mih. Mi wə wi mənɪ mbein, wi mənɪ num mih. Ayaka wi wə wi mənɪ mih, wi mənɪ num wə wi faan mih.”

Gia yə mi i mban wi Jisəs kə i wəkəki ndzəŋni yein

17 Bəni bə mban nanitan ntsə bəfa ka fiəni dzo wəkə ndzəŋni, ka dzaka i Jisəs a, “Bah, buku si bəŋki yeli wa, na bəchinda bə ŋkpeli, wəkə i buku.”

18 Jisəs chukuli i bə a, “Mih ni yein Satan gbə i bein aka dzan yi mwan i bein liə kuku.

19 Mbein wəkəli, mih nyā lə ŋga i mbein, biə mbein kə i nyaniki i jún bein bəh i nyein bein. Ayaka num mih chu nyā ŋga bichi i mbein i tumdzi Satan wə mbainɪni wimbun, ayaka fiəŋ fidəkə kəbi bi nənɪ mbein. 20 Ayakalə, mbein ma wəkəki ndzəŋni a bəchinda bə ŋkpeli wəkəki lə i mbein. Mbein wəkəki ndzəŋni a num a

kiyəli kimbein kə num Nyə nyaka lə i kinwakti wə i bein.”

Jisəs wəkə ndzəŋni

(Matio 11:25-27; 13:16-17)

21 A jəbi wiwə wə, Kin'waka ki Bainɪni fə Jisəs wəkə ndzəŋni. Wi ka dzaka a, “Mih nyaki kiyəŋni i wə Ba wun ŋkuŋ wi bəli bəh nshwain kəm wə nyumi gia yələ i bəmfi, bəh bənkiəgia, chusi yi num i bəni bə kilələ bəh i bwa bənchin. Yi num yakadəin Ba wun, kəm akə ayaka si wə nĩ kənki a yi numki.”

22 Jisəs chu dzaka a, “Ba wun kə wi nya lə biəin bichi i mih. Mi widəkə kəkə wə wi kiəkə Wain Nyə, a kəbi a Ba wi. Ayaka mi widəkə num kə wə wi kiəkə Ba wun, a kəbi a Wain bəh bəni bə Wainmi kə wi sabibwili i chusi Ba wi i bə.”

23 Wi dza fiəni gvu dzaka i bwa bu bə mban a bə bə a, “Kimbein kimbum kə kimbein a dzəkəh yimbun yein gia yiwə.

24 Mbein kləki a bəni bə ntum bə Nyə bəduli bəh bənkuŋ nĩ dəkə i yein gia yə mbein yein, kəbi i yein. Ka nənki tə i wəkə gia yə mbein wəkəki, kəbi i wəkə.”

Ndi kəm bə mi wi Samalia wi ndzəŋni

25 Yi dzo num a, mi widəkə wə wi nĩ lansi kiəkə bənchi bə Nyə, nyə dzo i məmsi Jisəs, ka bikə i wi a, “Mi wi lanini, gia yə mih kanjaki i fə ka mih kwati nənɪ kə ki bi tsə kaa kə, kə nə a?”

26 Jisəs bikə i wi a, “Bə nyaka i Kinwakti ki Bənchi bə Nyə wə a nə? Wə si fa wəkə a nə?”

27 Wi chukuli a, “Bə nyaka a, ‘Wə kənki Bah Nyə wa bəh shəm ya yichi, wə nyā gvu ya yichi i wi, wə nəmki i wi bəh ŋga bia bichi, wə jīə mfi bia bichi i wi wə, wə kənki mi wə wi kə kəmsi i wə kpən asi wə kənki gvu ya.’ ”

28 Jisəs ka dzaka a, “Wə chukuli ndzəŋ. Wə fə a yakadəin ma wə bi kwati nənɪ kə ki bi tsə kaa kə.”

29 Mi wiwə dza ka nənki i chusi a ngain kə mi, ka bikə i Jisəs a, “Mi wə wi kə kəmsi i mi kpən kə ndə a?”

30 Jisəs chukuli lə bəh ndi a, “Mi widəkə nĩ buku i Jelusalem kabə shi tsə i Jelikū, i dzo wi liə i kan yi bəji wə. Bə twein wi, wi baan a twesi i kpi, bə baayi bəmbun bu,

dzə tasi bəh biɛɪŋ bi bichi, ka bee wi fɛɪŋ ka ɣɛɪŋ.

³¹ Yi dzə num a, mi widəkə ni shiki tsəki i dzəh yiwə wə num tii mfə gia, wi yeɪŋ wi ka kwan tsə i fikpəŋ.

³² Mi widəkə tə ka nyə ka dzəki, num mi i chwəŋkijun ki Ləwi wə, ka dzə buku fɛɪŋ, yeɪŋ wi ka bəŋ kwan tsə tə a fikpəŋ.

³³ Ayakalə, mi widəkə bə nyani dzə a num mi wi Samalia. Wi dzə buku fɛɪŋ, ka yeɪŋ wi, nshɛɪŋ kwa wi.

³⁴ Wi tsə buku i wi wə, jiə mbih bəh miə i biəkə yi wə, kaŋa baŋ biəkə yiwə bəh mbun, ka ɣɪŋ wi i nyam yi yə wi nɪ nyaniki i yeɪŋ beɪŋ, ka tsə bəh wi i jun yi bəni bə dzəni wə ka bə təkniiki bəh wi.

³⁵ Bə wi nə, chəkə buku wə, wi bwili bədanali bəfa nya i mi wi jun yiwə, ka dzaka i wi a, 'Bāaŋ wə təkniiki bəh mi wələ. Wə ka baan ka bəkəli kpə wi dutsə, mih ni fiəni dzə nya chukuli i wə.' "

³⁶ Si Jisəs ti yakadəɪŋ, ka bikə i mi wə wi nɪ keɪŋsi kiəkə bənchi a, "I bəni bətali bələ kintəəŋ, wə yeɪŋki n'ya a mi wə wi nɪ chusi, a wi kə waiŋnih mi wə bəji bə nɪ tweɪŋ akə winaiŋ na?"

³⁷ Wi chukuli a, "Akə mi wə wi nɪ kwasi nshɛɪŋ i mi wə bəji bə nɪ tweɪŋ." Jisəs ka dzaka i wi a, "Tsə, wə fəki ayaka tə."

Jisəs ya liə i jikə Mata bəh Meli

³⁸ Jisəs bəh bwa bu bə mban ka nyə ka tsəki, tsə liə i kwili widəkə wə, kpaŋa widəkə num fɛɪŋ bə bəəŋ a Mata. Wi dzə Jisəs i wi dzu.

³⁹ Wi nɪ kaŋaki lə waiŋnih wi widəkə bə bəəŋ a Meli. Si Jisəs nɪ tsə liə fɛɪŋ, Meli ka tsə num kəmsi i wi kpəŋ bə wəkəliki gia yə wi laniki.

⁴⁰ Mata fum fəbli bəh ntati. Wi nyə tsə ka bikə i Jisəs a, "Bah, wə yeɪŋ a waiŋnih wun kə fa bəh wə, mih fum a mih mbəŋ, wə kaŋa kə jəbi ndzə nə? Dzāka a wi dzə ɣəm̄ti mih."

⁴¹ Bah chukuli i wi a, "Mata, Mata, wə fumsiki gwu ya, wə wəkə ɳgəkə kəm biɛɪŋ bi duli, fwu wa bəkə kilələ,

⁴² fiɛŋ fiə bə nənki kə a fimu. Meli nūm wi sabibwili lə fiəmaka, a num findzəŋni, fiə mi widəkə kəbi i bi chu dzəbwili i wi."

11

Jisəs lani si bə kə i tsaki (Matio 6:5-15)

¹ A nɪ kə chəkə bidəkə, Jisəs ka tsaki i di bidəkə wə, wi tsa kaasi, waiŋ wi widəkə i mban wi bwa bu kintəəŋ dzə dzaka i wi a, "Bah, lāni buku si buku kə i tsaki, asi Jəŋ nɪ lani bəni bu bə mban si bə kə i tsaki."

² Jisəs ka dzaka i bə a, "Mbeɪŋ bə tsa mbeɪŋ ka dzākaki a,

'Ba wibuku,
fə bəni kəksiki yeli wa,
fə ma ŋkun bia dzə.

³ Nyā buku bəh dzɛɪŋ bidaiŋ,

⁴ Ma wə dālɪnya chu bibuku,
asi buku dalɪnyaki chu biə bəni bədəkə fəki i buku.

Kiə wə ki bēe kə a buku liə i məmsi wə.' "

⁵ Si wi dzaka yaka ka fəkəni i bə a, "Mbeɪŋ dzə a, mi widəkə i mbeɪŋ si nyə tsə kəmyi jun yi nseɪŋ wi nchəkə kintəəŋ dzaka i wi a, 'Nseɪŋ wun, dzə beɪŋ wə fwāsi mih bəh chuku yi nyə yitali.

⁶ Nseɪŋ wun widəkə dzə tumbuku alə, mih kaŋa kə fiɛŋ fiə mih kə i tati wi yeɪŋ.'

⁷ Bə dzə a nseɪŋ wa wə wə si kəmyiki dzaka ki kifɛŋə, ka fiəni chukuli dzə mfih i dzu a, 'Ma nyāki mih bəh ɳgəkə. Buku bwa bəŋ kə buku nə lə ka fa dzaka ki jun. Mih kəkə i dza beɪŋ a mih nənki fiɛŋ i nya wə.' "

⁸ Si Jisəs fəkəni yaka, chu dzaka a, "Mih fukuki i mbeɪŋ a, namana yaka wi ka baan i dza nya wə bəh nyə kəm wə kə nseɪŋ wi, wi ni dza beɪŋ ma wi nya biɛɪŋ bichi biə wə nənki i jəbi wə wə baan a fɛɪŋ ka kəmyiki wə bəh kə.

⁹ Ayakadəɪŋ, mih fukuki i mbeɪŋ a, mbeɪŋ bɪkəki, ma Nyə ni nya i mbeɪŋ. Mbeɪŋ nənki, ma Nyə ni fə mbeɪŋ yeɪŋ. Mbeɪŋ kəmyiki dzaka ki jun, ma Nyə ni weli i mbeɪŋ.

¹⁰ Mbeɪŋ kɪəkə a mi wichi wə wi bikəki, wi ni kwati lə, mi wichi wə wi nənki, ni yeɪŋ lə, wə wi kəmyiki bakakijun bə ni weli lə i wi.

¹¹ Akə tii waiŋ winaiŋ i mbeɪŋ kintəəŋ wə waiŋ wi ka bikə bwəkə, wi ni nya num junŋ i wi a?

¹² Ma waiŋ ka bikə ɳgəəŋ, wi ni nya num nyɛɪŋ i wi a?

¹³ Na yaka mbein bə mbein kə bəni bəchu ka kiəki i nya biein bindzəŋni i bwa bəmbəin, ma Ba wimbəin wə wi kə i bein wi ma ni nya tə Kin'waka ki Bainni i bəni bə bə bikəki i wi tsə yaka?"

Jisəs bəh Belsebu

(Matiō 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

¹⁴ Jisəs nī bwiliki chinda wi ŋkpeli i mi widəko wə wi num kinchini. Si chinda wi ŋkpeli wiwə nī buku i mi wiwə mə, wi ka yisi i dzakaki. Mban wi bəni yein yaka dzaka wəm bə.

¹⁵ Ayakalə, bəni bədəko ka dzakaki a, "Wi bwiliki bəchinda bə ŋkpeli num bəh ŋga bi Belsebu wə ŋkun wi bəchinda bə ŋkpeli."

¹⁶ Bəni bədəko ka nəŋki i məmsi wi, ka dzakaki a, wi fə gia yə yi chusiki ŋga biə bi nyə i bein.

¹⁷ Jisəs kiə kin'kwaka kibə, wi ka dzaka a, "Na kinain tumi kə ki gaali gwu ka jwəki a kiki, ki kəkə i bi num, chwəŋkijun kə ki gaali gwu ka jwəki a bə bə ki gaali lə.

¹⁸ Yi kə a lin asi Satan bəh mban wi ka gaali gwu bə jwə a bə bə, ma ŋkun bi ni num dəin a? Mih dzaka lə kəm mbein dzakaki a, mih bwiliki bəchinda bə ŋkpeli num bəh ŋga bi Belsebu.

¹⁹ A kabə num a mih bwiliki bəchinda bə ŋkpeli num bəh ŋga bi Belsebu, ma bwa bəmbəin ni bwiliki num bəh ŋga bi ndə? Gia yə bwa bəmbəin bədəko fəki ni chusiki a, mbein gbə lə nsaka.

²⁰ Ayakalə, a kabə num a mih bwiliki bəchinda bə ŋkpeli bəh kan yi Nyə, yi numki a ŋkun bi Nyə dzə lə i mbein wə.

²¹ Mbein kīə a, jəbi wə mi wi ləkəli ka keinsī gwu yi bəh biein bi jum ka num bə tsein na finain fiēn, wi ni chu lwaki kə fiēn fidəko.

²² Ayakalə, mi wi ŋga widəko ka tsə dzəh, jwə tsə wi bəh ŋga, ləkə biein bi bi jum biə wi si jiəki fwu wi yein wə, wi ləkə biein bi bichi wi tsə gaa bəh bəni .

²³ Mbein kīə a, mi wə wi kəkə bəh mih, wəmakə bwan'ki lə gvu i mih chein. Mi wə wi gamtiki kə mih i jun'niki, wi shakyiki num shakini.

²⁴ Jəbi wə kin'waka kichu si buku i mi wə ki tsə i chwa i nəŋki di biə ki ni naki. Jəbi wə ki ka nəŋ mən ki ni dzaka i gwu yi a,

'Mih kan'aki i fiəni tsə i mih dzu, i di biə mih ni buku.'

²⁵ Jəbi wə ki fiəni dzə yein jun yiwə kein yiyə, num bə yaŋa keinsī yi ka yi bain'ki,

²⁶ ki ka fiəni dzə bəh bin'waka bidəko nanitan bi bəkə tsə wi, bə ka ni liə i naki yein. Ayaka nən ki wəmakə mi ni fiəni bəkə tsə si ki nī kə i ninshin'."

Kinsan'li kimbūm kə ki bə ndə a?

²⁷ Asi Jisəs nī keinki wi dzaka gia yiwə lə, kpana widəko təkəli dzaka i mban wi bəni kintəŋ a, "Kimbəinsī kimbūm kə i min'kpana wə wi nī bwə wə, na bəh mbein wə wə nī mah."

²⁸ Ayakalə, Jisəs chukuli a, "Kimbəinsī kimbūm kə num i bəni bə bə wəkə gia yi Nyə fə asi yi nəŋki."

Bəni nī nəŋki i yein gia yə yi chusiki di biə ŋga bi Jisəs nī buku

(Matiō 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Si mban wi bəni ni jun'niki dzəki kəmsi tsə i wi wə, wi ka dza dzaka a, "Chwəŋkijun ki liə kələ kə kichu. Bə nəŋki i yein gia yi dzaka ki wəmnī, yə yi chusiki ŋga bin, ayakalə bə bi yein kə gia yi dzaka ki wəmnī yidəko a kəbi a yə mi ntum wi Nyə wə Jəna nī chusi.

³⁰ Gia yə Jəna nī fə, a nī kə gia yi dzaka ki wəmnī i bəni bə Ninewi wə, yi kə a lin asi mi wə yeli wi kə Wain'ni bi fə gia yi dzaka ki wəmnī i ŋgəkə wi liə wələ.

³¹ A bi numki chəkə bi nsaka wi kaasini wə, Yaa wə wi nī sakaki tumi ki Shəba bi numki lə tə bəh ŋgəkə wi liə wələ, fə bə liə i ŋgəkə wə, kəm wi nī dza dzə i tumi ki kin'gəksi ki mbi wə, i wəkə mfi bi ŋkun Soləmən. Ayakalə, mbein wəkəli, mi widəko kələ fa bəh gia yimbūm yi tsə yi Soləmən.

³² A bi numki i jəbi bi nsaka wi gəksini wə, bəni bə Ninewi bi num bəh ŋgəkə wi liə wələ fə bə jiə wi i ŋgəkə wə, kəm bə nī wəkə gia yə Jəna nī fukuki, kwuni shəm yibə. Mbein wəkəli mi widəko kələ fa bəh gia yimbūm yi tsə yi Jəna, mbein kwuni kə shəm yimbəin.

Naka ki ban'sini ki gwu

(Matiō 5:15)

³³ Mi si bain'si kə naka ki bain'sini i ləkə i kigasi. Wi mən dəkə tə i chu fiəni dzə kah i kwusi ban yein bein. Wi si bain'si təm num

i di biə bə si tɔm naka ki baiɲsini yeiɲ, a bəni ka liə dzu bə yeiɲki baiɲni biwə.

³⁴ Dzəkəh ya kə baiɲni i gwu ya wə. Dzəkəh ya kabə baiɲ, yaka gwu ya yichi ni numki yi jikə bəh baiɲni. Ayaka, dzəkəh ya ka baiɲki kə, gwu ya yichi ni numki yi jikə bəh jisi.

³⁵ Yi kə a, mbeiɲ təkniiki a baiɲni biə i gwu yimbeiɲ wə ma fiəni chu jisi.

³⁶ Gwu ya yichi ka num yi jikə bəh baiɲni, kimbu kidəkə num kə i jisi wə, biəiɲ bichi ka baiɲki asi naka ki baiɲsiki si nya baiɲni i gwu ya wə.”

Jisəs tɔyi chwəɲ ki Bəfalasi bəh bəni bə bə laniki bəɲchi
(Matio 23:1-36; Mak 12:38-40)

³⁷ Jisəs nɪ kaasi ndzaka wi, mi wi Falasi widəkə ka bəɲ wi a wi dzə bə wi tsə dzi. Jisəs ka tsə liə, num bə wi ka dziki,

³⁸ num ma wi yisi wəkə kan yi.* Mi wi Falasi wə tseiɲ yi gaka wi.

³⁹ Bah kiə gia yə wi kwakaki, ka dzaka i wi a, “Mbeiɲ Bəfalasi wəkəki kibwam bəh bətasa a i jum yi wə wə, ayakalə gia yichu bəh dzəkəh yi bukuni jikə i shəm yimbeiɲ wə.

⁴⁰ Biyun biələ! Nyə wə wi nɪ maa biɲ kəkə a wə wi nɪ maa kintəɲ a?

⁴¹ Mbeiɲ nyaki biəiɲ biə bi kə i bətasa wə bəh kibwam kimbeiɲ wə i bəni bə kifuu, ka biəiɲ bichi ni baiɲki i mbeiɲ.

⁴² Ngəkə wimbumb kə wimbəiɲ Bəfalasi. Mbeiɲ nyaki lə i Nyə kimbu kimu i jwəfi kintəɲ i nəɲɲ biə mbeiɲ kəkəki bəh biəiɲ biə mbeiɲ jiəki i jwa wə a yi fuliki, ayakalə mbeiɲ bee lə i fəki gia yi chəɲ i bəni bəh i kanaki kinəkəɲ i Nyə. Mbeiɲ kəɲaki i fəki gia yi wə yichi bēe kə yidəkə.

⁴³ Ngəkə wimbumb kə wimbəiɲ Bəfalasi. Mbeiɲ si kəɲ a numki i biɲgbəkə bi ninshin i jún yi tsani wə, chu kəɲ a bə bənikiki mbeiɲ i di bi shi wə bəh kinəkəksi.

⁴⁴ Ngəkə wimbumb kə wimbəiɲ, kəm mbeiɲ kə ka júm yə yi chusiki kə, bəni nyani yeiɲ beɲ kiə kə.”

⁴⁵ Si Jisəs nɪ dzaka yaka, mi widəkə wi keiɲsiki kiəki bəɲchi bə Nyə, dzaka i wi a, “Mi wi lanini, wə kiəki a gia yə wə dzakaki lə a yi kəmki lə buku tə a?”

* **11:38** Wi ni kanə i wəkə kan yi i dzə yə nənɪ kitumi kibə ni nənki.

⁴⁶ Jisəs chukuli a, “Ngəkə wimbumb kə tə wimbəiɲ mbeiɲ bəni bə mbeiɲ keiɲsiki kiəki bəɲchi bə Nyə. Mbeiɲ jikəliki bəni bəh ntia wi tsə nga bibə ka mbeiɲ kələ i jiə na waiɲkpaɲ i gamti bə.

⁴⁷ Ngəkə wimbumb kə wimbəiɲ. Mbeiɲ maaki júm yi bəni bə ntum bə Nyə bə bətii tii bəmbəiɲ nɪ wəyi.

⁴⁸ Ayakadəiɲ, yələ chusiki a mbeiɲ təkniiki təkiki lə mfə wi bətii tii bəmbəiɲ. Bə nɪ kə bə wəyi bəni bə ntum bə Nyə, mbeiɲ ka baan ka sisiki i maa júm yibə.

⁴⁹ Akə gia yə yi nɪ fə ka Nyə bəh mfi bi dzaka a, ‘Mih ni chinɲi lə bəni bəɲ bə ntum bəh bwa bəɲ bə ntum i bə, bə ni wəyi bədəkə bwan gvu i bədəkə cheiɲ.’

⁵⁰ Ayakadəiɲ, Nyə bi bikə i ngəkə wi liə wələ kəm mwa mi bəni bu bə ntum bəchi bə bə nɪ wəyi i yisi si mbi nɪ yisi.

⁵¹ Wi bi bikə i yisi i mwa mi Abəl i tsə buku i mi Sakalia wə bə nɪ wə i kintəɲ ki tən wi fəni gia bəh juɲ yi fəni yi gia wə. Mih fukuki nəkəɲ i mbeiɲ a Nyə bi bikə lə i ngəkə wi liə wələ, kəm kpi yi bəni bəwə bəchi.

⁵² Ngəkə wimbumb kə wimbəiɲ bəni bə bə keiɲsiki kiəki bəɲchi bə Nyə. Mbeiɲ nyumi kinweli kə bə wəliki bakakijun kə mi liəki yeiɲ i kiə gia yə yi kə chəɲ. Mbeiɲ nəiɲ i liə, ka chu kəɲki bəni bə bə nənki i liə a bə ma liə.”

⁵³ Jisəs ka bi dza feiɲ a ngaiɲ nyə wə, Bəfalasi bəh bəni bə bə nɪ laniki bəɲchi bə Nyə yisi ka ləyiki wi bəh ja, bikə gia i wi yiduli yiduli,

⁵⁴ bə nɪ fəki yaka bə taan wi, i kwa wi i gia yə wi ki dzaki.

12

Kiə mi si dzaka kə chi wi fə chi

¹ Si Jisəs nɪ dzakaki, mban wi bəni ka juɲniki dzaki feiɲ, i bəɲchuku, bəɲchuku wə faanɲi. Bədəkə dəiɲyi gvu yi bədəkə. Jisəs dza yisi i dzakaki num i bwa bu bə mban wə a, “Mbeiɲ dzəkəki jəbi i dzəɲɲ yi Bəfalasi, yə akə mfə wibə, bə dzakaki chi, fə chi.

² Mbeiɲ kiəki a, gia yidəkə kəkə yə bə ban, a yi bi baan maka yi buku i baiɲni wə. Gia

yidɔkɔ kɔbi yə bə nyumi a yi bi baan maka bə kiə.

³ Mbein kiə a gia yichi yə mbein dzakaki nchɔkɔ, bə bi wɔkɔki lə nshi. Gia yichi yə mbein si ban jun, ka mbein chumyiki dzakaki, bə bi lakaki yi num i kifwu ki jun wə.

*Mi wə bə kɔ i lwaki
(Matio 10:28-31)*

⁴ Nséin yin, mih nənki i fuku i mbein a, mbein ma lwaki bəni bə bə kɔ i wə a nyam yi gwu shən, i yəmaka chein bə naki kanja kə gia yidɔkɔ i fə.

⁵ Mbein wɔkɔ mi wə mbein kɔ i lwaki. Mbein lwaki num Nyɔ kəm akɔ wi wə wi kanjaki ŋga i wə mi, chu num i ləkə wəmaka i gbuku wimbum wə. Mih chu fuku ŋkən i mbein a, mbein lwaki num wi.

⁶ Ntə mbein kiəki lə a bə si tanjini minsii mite i minini mifa shən a? Ayakalə, fidɔkɔ num kə fimu fiə Nyɔ kə wi dali fi.

⁷ Mbein kə Nyɔ kiə na jún yimbein yifwu yichi, yə yi kə i mbein funj. Mbein ma lwaki. Mbein tsəki lə minsii miduli.

*Mi wə wi bum bəh wə wi nəin Jisəs
(Matio 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Mih chu fukuki i mbein a, na ndə wə wi bum mih i bəni nshin, a wi kiəki lə mih, ma mi wə yeli wi kə Wainjmi bi bum lə tə wəmaka i bəchinda bə Nyɔ nshin.

⁹ Ayakalə, mi wə wi nəin mih i bəni nshin, mih bi nəin lə tə wəmaka i bəchinda bə Nyɔ nshin.

¹⁰ Yi chu num a, Nyɔ bi dalinya lə já yichu yə mi dzakaki kəm mi wə yeli wi kə Wainjmi, ayakalə Nyɔ bi lansi dalinya kə já yichu yə mi dzakaki kəm Kin'waka ki Bainjmi.

¹¹ Jɔbi wə bə bi kwa mbein i tsə bəh mbein i jun yi tsani wə, yuwidɔkɔ, i bəni bə bə sakaki tumi nshin, yuwidɔkɔ i bəni bə bə kanjaki ŋga bi sakani, a bə tsə saka mbein, fwu ma bi bɔkɔ mbein a mbein ni tsə banjiki gwu yimbein bəh chukuli winainj a, yuwidɔkɔ i dzaka a nə.

¹² A ni num i jɔbi wiwə wə Kin'waka ki Bainjmi ni nya lə mbein bəh gia yə mbein ni dzaka.”

Ndi kəm bə mi wimbum wi kiyun

¹³ Si Jisəs nɔ tɔfiki bwa bu bə mban yakadəin, mi widɔkɔ i mban wi bəni kintəən dza dzaka a, “Mi wi lanini, dzaka i wainjnih wun a, wi gaa nyā mbin biəin.”

¹⁴ Jisəs bikə i wi a, “Nyuku wələ, a jiə ndə mih i numki mi wi nsaka wimbein, chu gaa biəin bimbein a?”

¹⁵ Si wi bikə yaka ka dzaka i bəni bəchi a, “Mbein tɔkniki nalə, kiə mbein ma bɔkuki bəh dzəkəh i biəin wə, kəm kin'waka ki mi kəkə kəm bə biəin biə wi kanjaki, kən wi kanjaki biəin nalə.”

¹⁶ Si wi nɔ dzaka yakadəin, ka ti ndi a, “Tii kpɔ widɔkɔ nɔ kanjaki khə wi, dzein buku yein nalə.

¹⁷ Wi ka yisi i kwakaki a, ŋgain ki fəki na dəin na? Ngain ni jiə dzein bi ŋgain nainj a?

¹⁸ Wi ka jiə kinfasi a, ‘Mih kiə gia yə mih ki fəki. Mih ki shayiki lə bəshanjwa bən ma, mih fiəni kpəinji, ka mih bi jiə dzein bəh biəin bin yein wə bichi.

¹⁹ Jɔbi wə mih ka fə yakadəin, mih ni dzaka i gwu yin a, mih kə mi wi kidəən. Mih kwati biəin biə mih bi dziki i buku jiə yiduli wə, chu wɔkɔ kə ŋgəkə. Mih kə liə i dziki a dzini, chu mu a muni wɔkɔ ndzənji.’

²⁰ Si wi nɔ keinji yakadəin, Nyɔ ka bəən wi a, ‘Kiyun kələ! Dain nchɔkɔ mih ni fiəni dzo lə kin'waka ka. Biəin biələ bichi wə keinji jiə lə bi ni numki bi ndə a?’ ”

²¹ Si Jisəs dzaka yakadəin ka dzaka a, “Yi kə ayaka i mi wə wi junjiki mbum bi mbi i gwu yi wə, kanja kə mbum bidɔkɔ i kimbu ki Nyɔ wə.”

*Mbein jiə shəm i Nyɔ
(Matio 6:25-34; 6:19-20)*

²² Wi chu dza ka dzakaki num i bwa bu bə mban a, “Kiə mbein ma fɔmsiki gwu kəm nən kimbein, a mbein ni dzi nə, na yudɔkɔ kəm gwu yimbein a mbein ni ləh nə.

²³ Mbein kiəki a kin'waka ki mi tsəki lə biəin bi dzini, gwu yi mi tsə bəmbun.

²⁴ Mbein yein binanja, bi nəmki kə, gbəli kə. Na bi si kəh kə dzein i junji jiə i bəshanjwa wə nabə gba. Ayakalə, Nyɔ sanji bi bichi. Mbein kiəki kə a mbein kəkniki tsəki lə minyən a?

²⁵ Akɔ nda i mbeɪn kintəɲ wə wi fumsiki gwu, wi num i kpeɪnsi jɔbi twɛsi i nɔni ki wə a?

²⁶ Si mbeɪn mɔɲ i fə na yi twɛsi yələ, mbeɪn bə fumsi gwu i nə a?

²⁷ Mbeɪn yɛɪn si bəfluwa kɔɔki bə num. Bəfluwa si nɔm kə nabə i keɪnsi bəmbun bəbɔ. Ayakalə, mih fukuki i mbeɪn a, na Nkun Səlɔmɔn bəh mbum bi bichi biə wi nɪ kanaki, jɔbi wə wi nɪ lafiki gwu bəh bəmbun wi nɪ ka num buku dəkə ka fluwa widəkə.

²⁸ A kabə num lə si Nyɔ lafiki mfwan i chwa, mfwan biə bi kəki daɪn, kijiəli bə kpa i gbuku wə, ma wi Nyɔ ni lafi mbeɪn i tsə buku daɪn a? Ɔ ɔ bəni bə mbum wi twɛsi!

²⁹ Yi kə a mbeɪn ma fumsiki gwu yimbeɪn i kwakaki kɔm fiɛn fiə mbeɪn kanaki i dzi bəh i mu,

³⁰ kɔm gia yələ si kwaka bəni bə mbi bə bə kiəki kə Nyɔ. Mbeɪn kiəki a, Ba wimbəɪn kiəki lə a mbeɪn nənki lə biɛn biələ bichi.

³¹ Mbeɪn jiə mfi bimbəɪn num i nkun bi Nyɔ wə, ka wi ni nyaki mbeɪn tə bəh biɛn biələ bichi.

³² Mban wun, si mbeɪn kə twɛsi lə kiə mbeɪn ki lwā kə kɔm Ba wimbəɪn kə bə kinsanli i nya nkun bi i mbeɪn.

³³ Mbeɪn tənɲi biɛn biə mbeɪn kanaki, ma mbeɪn gāa kpɔ wiwɔ i bəni bə kifuu, mbeɪn nənki biba bi kpɔ a num biə bi kəkə i shakyi. Mbeɪn jiəki kpɔ wimbəɪn num i tumi ki Nyɔ wə, i di biə bəji kəkə i chwɔ, bəh i di biə nchami kəkə i kwa, bəh i di biə shəkə kəkə i mɛni.

³⁴ Mbeɪn kiəki a, di biə mi jiəki kiba ki akɔ fɛɪn wə shɔm yi kə.

Bəni bə Jisəs wəkɔliki Jisəs (Matio 24:45-51)

³⁵ Mbeɪn kənja chinɲi bimbəɪn ma mbeɪn bāɪnsi naka bimbəɪn bi bainki, ma mbeɪn wəkɔliki nɔm,

³⁶ aka bwa bə nɔm bə bə keɪnsi gwu ka wəkɔliki tikwili wibɔ, si wi fiəniki dzəki i di bi dzɔni bi minkpanja wimfian wə. Ka jɔbi wə wi ni fiəni dzə komyi dzaka ki jun, ma bə ni weli akisəkə wi liə.

³⁷ Kinsanli kimbun kə ki bwa bə nɔm bə tikwili wibɔ ni fiəni dzə yɛɪn bə keɪn wəkɔli wi. Mih fukuki nkən i mbeɪn a, wi ni tum

mbun i gwu yi wə, ma bə num i kuku, wi tsəsi dzɛɪn i bə.

³⁸ Kinsanli kimbun bi numki ki bwa bə nɔm bə wi bi kwatiki bə wəkɔli, kən wi numki i bi fiəni dzə na nchəkə kintəɲ, yudəkə na i jɔbi wə kwəkə tənki.

³⁹ Mbeɪn kiəki a, tikwili kabə kiəki jɔbi wə ji kanaki i dzə nchəkə fəkə, wi ma ni chu bee a wi dzə bwin jun yi.

⁴⁰ Mbeɪn tə kanaki i nūmki bəh nkeɪnsi wi gwu, kɔm mi wə yeli wi kə Wainmi bi fiəni dzə lə i jɔbi wə mbeɪn kiə kə.”

⁴¹ Bitə ka dza bikə i wi a, “Bah, wə ti ndi wələ num i buku, ma i bəni bəchi a?”

⁴² Bah chukuli a, “Wain wi nɔm wə wi kə wi nkən, chu kanja mfi, kə winain? Ntə akɔ wə tikwili wi nɪ jiə a wi təkniiki bəh jun yi, a jɔbi wə, jɔbi ka kpeɪn ma wi ni nyaki biɛn bidzini i bwa bu bə nɔm a?”

⁴³ Kinsanli kimbun bi numki i wain wi nɔm wə tikwili wi bi dzə yɛɪnki num wi fə nɔm wi a lin asi wi si nənki.

⁴⁴ Mih fukuki nkən i mbeɪn a, tikwili wi bi yaksi wi a wi təkniiki bəh biɛn bi bichi.

⁴⁵ Ayakalə, wain wi nɔm wiwɔ ka dza dzaka i gwu yi a, ‘Tikwili wun ni kɔmsi fiəni dzə kə,’ ka yisi i tweɪnki bwa bə nɔm bənyuku bəh bəkanja, dzi a dzini chu mu mbih mɔ kwa wi,

⁴⁶ yaka yi kə a tikwili wi wain wi nɔm wiwɔ bi təkəli tumbuku i chəkə biə wi si kwakaki kə bəh i jɔbi wə wi si kwakaki kə bəh i jɔbi wə wi si kiəki kə. Ayaka wi bi gbayɪ wain wi nɔm wiwɔ, wi chinɲi wi i tsə numki bəh bəni bə bə kəkə bə nkən.

⁴⁷ Wain wi nɔm wə wi kiəki gia yə tikwili wi nənki a wi fəki, wi nəkɪ keɪnsi kə gwu yi i fəki yi, ma yi numki a bə bi tweɪn lə wi bəh nɡanja yiduli.

⁴⁸ Wain wi nɔm wə wi kiəki kə gia yə tikwili wi nənki a wi fəki, wi fə gia yə bə kə i tweɪn wi bəh nɡanja yiduli ma yi numki a bə bi tweɪnki a wi twɛsi. Mi wə bə nya biɛn biduli i wi, bə bi bikəki biduli i wi.”

Jisəs dzə bəh kinɡali (Matio 10:34-36)

⁴⁹ Jisəs chu dzaka i bwa bu bə mban a, “Mih dzə i kpa num gbuku i fa kuku. Bə dzə a wi si beli lə.

⁵⁰ Mih kanaki i liə i ngəkə wimbum widəkə wə, shəm yin ni də a jobi wə mih ni liə i wi wə.

⁵¹ Mbein kwakaki a, mih dzə num bəh kimbəin ni i fa kuku a? Ngan, mbein kɛki a, mih dzə num bəh kingaali.

⁵² I yisi i liə i tsə ninshin, jun yə yi kə bəh bəni bəte ni gaali lə. Bəni bətali ni gaali bəh bəfa, bəfa ni gaali bəh bətali.

⁵³ Tii wain ni gaali lə bəh wain wi, winyukuni, wain wi winyukuni gaali bəh ba wi. Nih wain ni gaali bəh wain wi wikpaɲni, wain wi wikpaɲni gaali bəh nih wi. Nih nyuku ni gaali bəh kpə wain wi, kpə wain gaali bəh ni nyuwi.”

Bəni kiə jobi (Mat 16:2-3)

⁵⁴ Jisəs dzaka i mban wi bəni wə a, “Mbein ka yein jobi wə bimba yakaki dzaki i kimbu kə wəɲ liəki, mbein yisi i dzakaki a, ‘Dzan nənki lə i dzə.’ Ayaka yi dzə.

⁵⁵ Mbein ka yein tə fiəkə fəkə i kimbu ki shin wə, mbein ka dzakaki a, ‘Di ni shili lə nalə.’ Ayaka bi num.

⁵⁶ Mbein bəni bə mbein dzakaki chi, fə chi, si mbein tseinki bəli bəh kuku mbein ka kiəki si biɲ ni numki, akə tə kəm nə wə mbein kəkə i kiə gia yə Nyə chusiki i liə a?

⁵⁷ Mbein mən tə i bən kwakaki gia yi chən yə yi kə a mbein fəki a?

⁵⁸ Mi ka dzə wə, i tsə bəh wə i jun yi nsaka wə, wə məmsi mbein wi kəin si a kəin i dzəh, ka wi ma guku tsə nya wə i kan yi mi wə wi sakaki bənsaka, ma wi nya dan si wə i kan yi bəni bə jum wə, ma bə ni fa wə i jun yi nsən mə.

⁵⁹ Mih fukuki i wə a, wə ni buku kə fein maka wə gəm kaasi finini fichi fiə bə bikəki.”

13

Mi wichi kwūni shəm yi, kəbi yaka wi ni kpi

¹ A nɛ kə i jobi wiwə wə, bəni bədəkə dza ka fukuki i Jisəs kəm bəni bə Galili bədəkə bə bə nɛ tsəki i fə mfə gia i Nyə, Bayle faan bəni bə tsə gbayi bə, mwa mibə chin ni bəh minyam yə bə nɛ fə mfə gia yein.

² Jisəs wəkəli lə, bikə i bə a, “Mbein kwakaki a, bəni bə bə nɛ kpiyi i dzəh yələ

wə, a bə nɛ kə na bəni bəchu tsə bəni bə Galili bəchi ma?

³ Ngan, mih fukuki i mbein a, mbein baan ki kwūni kə shəm yimbəin, ma mbein bəchi bi kpiyi ayaka.

⁴ Mbein kwakaki alə bəni bə jwəfi ntsə nyan bə jun yi dən yə i Siləam nɛ muku wəyi bə a? Mbein kwakaki a bə bədəkə nɛ kpiyi yaka kəm bə nɛ kə na bəni bəchu tsə bəni bə Jəlusəlem bəchi ma?

⁵ Ngan, mih fukuki i mbein a, mbein baan ki kwūni kə shəm yimbəin, ma mbein bəchi bi kpiyi ayaka.”

Ndi kəm kpein wə wi wumki kə mintam

⁶ Jisəs ka ti ndi widəkə i bə a, “A nɛ kə jobi widəkə wə, mi widəkə yə kpein widəkə * i wi khə. Jobi nɛ kpein i wi i tsə kəhyi mintam miwə wi tsə nəki yein kə na fimu.

⁷ Wi ka dzaka i mi wi wi nəm a, ‘Tsəin kpein wələ, i jia yitali wə mih si shi dzə fa i tsəin mintam i kpein wələ wə, mih yein kə na fimu. Gbā təkə kuku, wi ban ki lə di kilə.’

⁸ Mi wi wi nəm wiwə chukuli a, ‘Tikwili, bəe dəkə wi yaka, mih ki chəkyiki taliki lə chwən kiwə mih jia chi yein chəin.

⁹ Jobi wə wi ka wum mintam i jia yələ yi dzəki lə, ma yi ndzənki, wi ka baan i wum, ma wə ni gba təkə wi.’ ”

Jisəs chuku kpaɲa widəkə i chəkə bimbam wə

¹⁰ A nɛ kə chəkə bimbam bidəkə, Jisəs ka laniki bəni i jun yi tsani yidəkə wə.

¹¹ Kpaɲa widəkə num fein kin'waka kichu kidəkə num i wi wə, num kə ki si fə mi wi chu mi wi jwein, ki nɛ fə wi gwein i jia jwəfi ntsə nyan, jum yi ngwun, wi kəbi i chu num i bein chən.

¹² Jobi wə Jisəs nɛ yein kpaɲa wiwə, ka bən wi, wi dzə, wi dzaka i wi a, “Nih wun, wə bənih lə i jwein ya wə daiɲ.”

¹³ Si wi dzaka yakadəin, ka nani tsein yi kəm wi. Akisəkə, jum yi fiəni nani gwu ka kaa, wi num bein chən, ka chənkyiki Nyə.

¹⁴ Tikwili wi jun yi tsani yiwə yein si Jisəs chuku kpaɲa wiwə, a num i chəkə bimbam wə, gia yiwə nya lə wi bəh ngəkə. Wi ka yəliki i bəni a, “Kan kə yisə yə bukumbəin kanaki i nəmki yein. Mbein

* 13:6 Kpein wiwə num bə bən i jə yi nkali wə a, “Fig”.

dzâki bæ chukuki jwëiñ yimbëiñ i kan̄ yələ wə, ayakalə a kəbi i chəkə bimbam wə!”

¹⁵ Bah chukuli i wi a, “Mbeñ bəni bæ mbeñ dzakaki chi, fə chi. I chəkə bimbam wə, ntə mi wimu wimu i mbeñ kintəñ, si dzə lə na’ wi, yuwidəkə njakas wi i di biə yi naki, i tsə nya yi bəh mwi a?”

¹⁶ Kpaña wələ kə wain̄ Ablaham, wə Satan n̄i kan̄a i bənsəñ wə jia jwəfi ntso nyan̄, yaka yi si ndzən̄ki kə si mih gamti wi i ngəkə wi wələ, i chəkə bimbam wə a?”

¹⁷ Si Jisəs dzaka yakadəiñ, bəni bæ bə n̄i bain̄ki wi, gəmni i gwu yibə wə, bəni bəduli bədəkə num fibə bəh kinsan̄li, kəm bə gia yi kan̄yini yichi yə Jisəs n̄i fəki.

*Ndi kəm ngəkə wi fintam fidəkə
(Matio 13:31-32; Mak 4:30-32)*

¹⁸ Jisəs ka təmki a, mih ki fəkəliki a, “Ntəñ bi Nyə kə aka finə a? Fieñ fiə mih ki fəkəliki yeiñ kə nə a?”

¹⁹ Bi kə aka ngəkə† wi fintam fidəkə mi n̄i buku tsə i gbəli i wi khə, ngəkə wiwə kə yaka ka fiəni chu num kpəiñ, minyən̄i mə mə fuliki i beñ dzə maa jūñ yibə i cha yiwə wə.”

*Ndi kəm dzəñ
(Matio 13:33)*

²⁰ Wi ka chu təmki a, “Akə finain̄ fieñ mih ki fəkəniki n̄kun̄ bi Nyə bəh fi a?”

²¹ Bi kə aka dzəñ yə min̄kpaña n̄i fəkə muku i bin̄kun̄ə bimbam wə bitali ka fwən̄ni, ka chwali yi fə muku miwə yaka.”

*Dzaka kifəñə ki faan̄nini
(Matio 7:13-14,21-23)*

²² Jisəs dza ka tsəki i bikwili wə bəh i bidi wə si wi n̄i tsəki lani tsə bəni, tsə sə dzəh yi i Jelusalem.

²³ Mi widəkə dza bikə i wi a, “Bah, akə a bəni twəsi bə bi bəiñki a?” Jisəs ka chukuli lə i bə bəchi a,

²⁴ “Mbeñ jwəki na bəh nga i liə num i dzaka kifəñə kifaan̄nini. Mbeñ kiəki a, bəni bəduli bi nən̄ki lə i liə i ki wə, dzəh kəbi.

²⁵ Jəbi bi kpəiñ lə wə, tii jun̄ wiwə bi dza fah dzaka ki jun̄. Jəbi wə wi bi fa, mbeñ bi baan̄ i bin̄ i kəmyiki dzaka ki jun̄ dzakayi a, “Tikwili, wēli a dzaka ki jun̄ ka buku liə.”

† **13:19** Ngəkə wələ kə i já yi n̄kali wə a, “mustard”.

Wi bi chukuli i mbeñ a, ‘Mih kiəki kə di biə mbeñ buku.’

²⁶ Mbeñ ka bi nəmyiki dzakaki, ‘A kəkə a buku bæ bukumbëiñ n̄i shiki dziki chu mu a? Ayaka wə n̄i nyaniki laniki nnyaki bəni i bidi bibuku wə.’

²⁷ Wi bi fiəni chukuli shəñ a, ‘Mih fukuki i mbeñ a mih kiəki kə di biə mbeñ buku. Mbeñ nyə i mih fiən̄ə mbeñ bæ mbeñ nyaniki fəki chu.’

²⁸ Mbeñ bi yeiñ lə Ablaham bəh Ayjik bəh Yakəb bəh bəni bə ntum bə Nyə bəchi i kintəñ ki n̄kun̄ bi Nyə wə, num bə ban̄ mbeñ i bin̄, mbeñ bi ka dəkə dzi jəñ.

²⁹ Bəni bi dza i bimbə bichi wə, i yisi i di biə wəñ bukuki dzəki, bəh i di biə wi tsəki liəki, bəh i di bi beñ beñ wə bəh bi shiñ i mbi wə, bə bi dzə shinum i dziki i kintəñ ki n̄kun̄ bi Nyə wə.

³⁰ Mbeñ wəkəli bəni bəduli bæ bə kə i ninshiñ i liə bi numki num i jum wə, bəduli bæ bə kə i jum wə i liə bi numki num i ninshiñ.”

*Nsheiñ kwa Jisəs kəm Jelusalem
(Matio 23:37-39)*

³¹ A n̄i kə a jəbi wiwə wə, Bəfalasi dzə dzaka i Jisəs a, “Būku nyə fa, tsə i kimbu kidəkə wə kəm N̄kun̄ Hələd nən̄ki i wə wə.”

³² Jisəs chukuli i bə a, “Mbeñ tsə dzāka i fifinchəñ fiwə a mih ki bwiliki lə bəchinda bə n̄kpəli i bəni wə daiñ, mih chuku jwëiñ, i yisi i daiñ bəh kijiəli, mih bi buku kaasi nəm wun̄ shitsə kijiəli.

³³ Ayakalə, mih ni yisi nyani wun̄ wi Jelusalem daiñ, bəh i buku nyani kijiəli i tsə buku shitsə kijiəli. Yi kpəiñniki kə a bə wə mi wi ntum wi Nyə i di bidəkə wə a kəbi a i Jelusalem.”

³⁴ Si Jisəs dzaka lə, wi ka chu dzaka a, “Yəbəy Jelusalem! Yəbəy Jelusalem! Wə wəyiki bəni bə ntum bə Nyə, chu tumyi bəni bæ Nyə faan̄ki i mbeñ bəh kitəh. Akə kin̄kani kimain̄ si mih məmsi i jun̄ni bwa ba asi nih shyə si jun̄ni bwa bu wi kwumi ban̄ bəh bəkəli bi, wə nən̄ma a?”

³⁵ Tsəiñ, bə kə num bə lətəkə lə jun̄ ya yi fiəni num chii. Ayaka mih fukuki i mbeñ a, mbeñ bi chu yeiñ kə i mih wə, i tsə buku jəbi wə mbeñ bi dzakaki a, ‘Nyə jia

kimbəɪŋsi i mi wə wi dzəki i yeli wi Bah wə.”

14

Jisəs chu chuku mi i chəkə bimbam

¹ A nŋ kə i chəkə bimbam bidəkə wə, Jisəs tsə i dzi i juŋ yi mi wimbam wi Falasi widəkə. Bəni bə bə nŋ kə feiŋ nŋ tseiŋki Jisəs i yeiŋ gia yə wi ni fə.

² A nŋ kə mi widəkə num feiŋ i Jisəs nshiŋ wi gweiŋ bəh jweiŋ yidəkə yi fə kaŋ yi bəh kaka bi məyi.

³ Jisəs bikə i Bəfalasi bə bə nŋ kə feiŋ, bəh bəni bə bə nŋ keiŋsiki kiəki bəŋchi bə Nyə, “Bəŋchi bəbukumbeiŋ bumki lə a bə chūku mi i chəkə bimbam wə, ma nə a?”

⁴ Bə nəki kaŋa kə gia yidəkə i chukuli. Jisəs kaŋa mi wiwə, chuku wi, ka dzaka a wi tsəki.

⁵ Jisəs ka fiəni bikə i bəni bəwə a, “Mi widəkə kabə kaŋa waiŋ* nabə na’, wi gbə i fəŋ mə i chəkə bimbam wə, wi ma ni bwili akisəkə a?”

⁶ Bə məŋni gia yə bə ki chukuliki.

Mi shəsi gwu yi i kuku

⁷ Jisəs dza yeiŋ si bəni dzəki sabi di bibə num i ninshiŋ i numyi yeiŋ, wi ka ti bə bə ndi a,

⁸ “Jəbi wə bə laka wə i dzini bi ndzə wi miŋkpaŋa wimfiŋ wə, wə tsə ma nŋm i di bi ninshiŋ wə, kəm mi wimbam widəkə kələ feiŋ num bə si laka tə wi feiŋ.

⁹ Tikwili wə wi si laka mbeiŋ bəchi, wi ni dza dzə dzaka i wə a, ‘Dzə nyā di biələ i mi wimbam wələ.’ Ma wə ka ni dza, num bəh kiŋgəmni i tsə num lə num i jum wə.

¹⁰ Jəbi wə bə laka wə i dzini bi dzəni bi miŋkpaŋa wimfiŋ, wə tsə nŋm num i jum wə, ka tii dzini bi miŋkaŋa wimfiŋ ni dzə dzaka i wə a, ‘Nseiŋ wuŋ, dzə fa, tsə nŋm num i ninshiŋ.’ Ayaka, wə ka ni kaŋa kiŋkəksi i bəni bəchi nshiŋ.

¹¹ Yi kə a liŋ i mi wichi wə wi yaksiki gwu yi, bə bi shisi lə wi. Mi wə wi shisiki gwu yi, bə bi yaksiki lə wi.”

Mi təkniiki bəh bəni bə ngəkə

¹² Jisəs ka dza fiəni dzaka i tii juŋ wə a, “Jəbi wə wə nəŋki i bəŋ bəni a bə dzə dzi, ma ni bəŋ num nsəiŋ ya na bwa bə nah,

na chwəŋ ki juŋ ka, na bəni bə kpə, bə bə nəki kəmsiki i wə wə. Kəm bə bi fiəni bəŋ lə wə tə i juŋ yibə wə, ma yi ka bi numki a, bə nŋ chukuli lə kaŋ ya.

¹³ Jəbi wə wə fəki dzini, laka num bəni bə kifuu, bəh biŋkəŋni, bəh bə bə gbəki nyaniki, bəh bimfəkə.

¹⁴ Wə ka fə yakadəiŋ, ma Kimbəɪŋsi ki Nyə numki i wə wə, kəm bəni bələ kaŋaki kə fiəŋ fidəkə, i bi fiəni chukuli i wə. Ma gəm wa bi numki i Nyə, i chəkə biə bəni bə bə kə chəŋ bi dzayiki i kpi wə.”

Ndi kəm dzini bimbam (Matə 22:1-10)

¹⁵ Si Jisəs dzaka yakadəiŋ, mi widəkə wə, bəh bə nŋ dziki wəkə gia yiwə ka dzaka i wi a, “Kimbəɪŋsi kimbam kə i mi wə wi bi dziki bləd i kintəŋ ki ŋkuŋ bi Nyə wə.”

¹⁶ Jisəs ka chukuli i wi a, “A nŋ kə jəbi widəkə wə, mi widəkə keiŋsi bini bimbam, wi laka bəni bəduli.

¹⁷ Si chəkə bi bini biwə nŋ dzə kpəiŋ, wi faaŋ waiŋ wi wi nəm a wi nyani fuku i bəni bəchi bə wi nŋ laka bini i bə, a ŋgaiŋ keiŋsi lə bieŋ bichi.

¹⁸ Waiŋ wi nəm wiwə ka tsə yeiŋ bə, bə yisi ka təkki wimu wimu. Mi wi ninshiŋ wə wi nŋ yeiŋ dzaka i wi a, ‘Yeiŋ mih si kə mih taŋ khə wuŋ wimfiŋ, mih kaŋaki i tsə tseiŋ wi. Tesi, mih ni numki kə.’

¹⁹ Wi chu yeiŋ widəkə wə wi bəŋ chukuli tə a, ‘Mih si kə mih taŋ bəna’ bəŋ bə nəm jwəfi, mih kaŋaki i tsə mōmsi yi i liə. Tesi, mih ni numki kə.’ ²⁰ Wi chu yeiŋ widəkə wi bəŋ chukuli tə a, ‘Mih dzə a kpə wuŋ wimfiŋ daiŋ, tesi, akə gia yə mih ni dzə kə.’

²¹ Si bə chukuli yakadəiŋ, waiŋ wi nəm wiwə ka fiəni tsə fuku gia yichi i tikwili wi. Tikwili wiwə wəkə gia yiwə, shəm bəkə wi. Wi ka fiəni faaŋ waiŋ wi nəm wiwə, dzaka i wi a, ‘Būku wakli, tsə i kwili kintəŋ, nyāni nnyā i dzəh yi tasini bəh i dzəh yinchiŋ yinchiŋ wə, jūŋni bəni bə bə gbəki nyaniki bəh bimfəkə bəh biŋkəŋni, ma wə dzə bəh bə.’

²² Wi tsə fiəni dzə dzaka a, ‘Tikwili, mih fə lə gia yichi asi wə si dzaka ayakalə, juŋ keiŋki ki jikə kə.’

* 14:5 Biŋwakti bikpu bidəkə bəŋ a, “njakas.”

²³ Tikwili wi dzaka i wi a, 'Tsâ i dzâh yimbum bəh yinchin yichi ma wə dzê dzê bəh bəni bəduli ka bə dzə jiksi jun yichi.

²⁴ Mih fukuki i mbein a, mi i kintəən ki bəni bə mih si yisi laka bə bi môm kə fiən fidzini i bini bin wə.' "

Dzə i num ka wain mban wi Jisəs
(Matio 10:37-38; 5:13; Mak 9:50)

²⁵ Jisəs chu nyə ka tsəki, mban wi bəni kwu biəli wi. Wi ka dza fiəni dzaka i bə a,

²⁶ "Mi wə wi nəŋki i biəli mih i num mi wun wi mban wi kəbi i kəŋ mih i tsə ba wi, bəh nih wi, chu kəbi i kəŋ mih i tsə kpə wi bəh bwa bu, bəh bwa bə nih wi, bəh jəmi yi, nabə i kəŋ mih tə tsə si wi kəŋki gwu yi, wi kəkə i num mi wun wi mban.

²⁷ Mi wə wi nəŋki i num i mban wun wə, wi kanaki i gŋ kintasi ki i biəliki mih.

²⁸ Akə ndə i mbein kintəən wə wi nəŋki i maa jun yi dənə yaka i bein, wi ma nŋ yisi i shi num i kuku i kwaka fwu wi, a kpə wə wi kanaki kələ bi kpəin ka wi bi maa kaasi yein a?

²⁹ Wi ka baan i fə yakadəin, wi ka yisi a chəkəki chaka ki jun kiwə, ki ni gaka wi i kaasi. Jobi wə bəni bi tsəki fein ma bə bi sunuki wi dzaka a,

³⁰ 'Mbwə wələ nŋ yisi jun, yi gaka wi i kaasi.'

³¹ Yi ni numki a lin tə a, akə winain ŋkun wə wi nəŋki i laa tum jum bəh ŋkun widəkə, wi kəbi i yisi num kuku i kwaka a ŋgain bəh bəni bu bə jum bəhchuku jwəfi kələ i tsə jwə ŋkun widəkə wə wi kanaki bəni bu bə jum bə num i buku bəhchuku mbanfia a?

³² Wi ka kwaka yein a yi ləkəki lə, wi kanaki i bāayi bəni bu bədəkə i fāan a bə tsə yein ŋkun widəkə wə wi kein i dzəh yi dən, i tsā wi a wi fā dzəh yə kimbəin ni kə i nūmki i bə kintəən.

³³ Yi ka numki a i dzəh yələ wə, mi wə wi ka baan ki dali kə biəin bi bichi, wəma mi kəkə i num i mban wi bwa bəŋ kintəən.

³⁴ Ŋkaka kə fiən fi ndzəŋni. Ayakalə, yi ka laksi njwəŋni bi, bə kə i chu fə na dəin bəh yi ka yi fiəni njwəŋki a?

³⁵ Yi numki a, yi laka lə kilələ. Yi kəkə ka bə shuku i khə nabə i di bi chi wə. Yi kə a

shuku təkə kilələ. Mi wə wi kanaki bintuni i wəkə wi wəkə."

15

Ndi kəm shwan yi lakani

(Matio 18:10-14)

¹ Bəni bə bə ni kwaki kinwakti, bəh bəni bəchu bədəkə ni dzəki i Jisəs i wəkə gia yə wi laniki.

² Bəfalasi bəh bəni bə bə ni laniki bənchi bə Nyə, yisi i shwin yiki dzakayi a, "Mi wələ dzə bəni bəchu kabə dzi bəh bə."

³ Ayakadəin, Jisəs ti ndi wələ i bə a.

⁴ "Akə ndə i mbein kintəən wə, wi kabə kanaki shwān yi gbi, yimu laka, wi ni chən num alə a? Wi ma ni yisi bee yə mban bwukə ntə bwukə i chwa, i tsə nəŋ yimu yiwə, i tsə buku jəbi wə wi ni yein i yi wə a?

⁵ Wi ka ni nəŋ yein yi, ma wi laniki, wi gin yi i kimbəkəli wə,

⁶ wi kwəki tsəki bəh yi i dzu. Jobi wə wi kwə, wi ni bəŋ jun ni nséin yi, bəh bəni bə bə nəki kəmsiki i wi kpəŋ wi dzaka i bə a, 'Mbein dzə bukumbein lāŋki, kəm mih yein shwan yin yi si laka.'

⁷ Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, yi kə a lin asi, kinsanli kimbun bi numki i tumi ki bein wə, kəm bə mi wichu wimu wə wi kə wi kwuni shəm yi. Bə bi laniki wəma mi tsə bəni bə mban bwukə ntə bwukə bə kə chən chu nəŋ kə ŋkwuni.

Ndi kəm bə chwaka kikipə ki lakani

⁸ Ma akə winain minkpəŋa wə wi kabə kanə chwaka bi kpə jwəfi, kimu laka, wi ma ni bain si naka ki bain si ni i yaŋa jun i nəŋ ndzəŋ, i tsə buku i jəbi wə wi ni yein a?

⁹ Wi ka ni nəŋ yein, wi ni bəŋ jun ni nséin yi bəh bəni bə bə nəki kəmsiki i wi kpəŋ, wi dzaka i bə a, 'Mbein dzə bukumbein lāŋki kəm mih si fiəni bəŋ kpə wun si wi si laka, mi ka fiəni yein wi.'

¹⁰ Mih fukuki i mbein a, yi kə a lin tə, asi bəchinda bə Nyə laniki kəm bə mi wichu wimu wə wi kə wi kwuni shəm yi."

Ndi kəm bəh wain wi lakani

¹¹ Jisəs chu dzaka a, "Mi widəkə nŋ kanaki lə bwa bu bənyuku bəfa.

¹² Wain wi jum wə dza dzaka i ba wi a, 'Ba, gāa nyā mbin biəin i liə.' Ba wi ka gaa biəin bi i bə.

¹³ A naki num ka i jobi wi dæŋ wə, waiŋ wi jum wə dzə biɛŋ bi, ka juŋni bi bichi ka taŋni, nyə tsə i tumi ki dzəh yi dæŋ wə. I feiŋ wə wi bəkəli kaasi kpə wiwə i nani kichu wə.

¹⁴ Jobi wə wi nɪ bəkəli kaasi kpə wi, dzəŋ yiləkəli ka kwa tumi kiwə, wi chu kaŋa kə fiɛŋ fidzini.

¹⁵ Ayakadəiŋ, wi ka tsə nəŋ nəm i mi widəkə i tumi kiwə wə, a wi nəmki i wi. Mi wiwə ka faaŋ wi, wi tsə ka təkni ki bəh bifi bi.

¹⁶ Wi dza ka nənki i dziki biɛŋ bi dzini bi bifi, ayakalə mi widəkə kəbi i nya wi bəh feiŋ fidəkə.

¹⁷ Wi ka yisi i təmki gia, fiəni bəəŋ mfi bi, ka dzaka a, 'Bəni bə nəm bə ba wuŋ kaŋaki biɛŋ bidzini biduli bi gaka bə, mih num fa kpi dzəŋ.

¹⁸ Mih ni fiəni tsə lə i ba wuŋ, mih dzaka i wi a, "Ba, mih fə chu i Nyə nshiŋ bəh i wə tə.

¹⁹ Mih chu kpəiŋniki kə ka bə bəəŋki mih a waiŋ wa. Dzə jɪə mih aka mi wa wi nəm."

²⁰ Ayakadəiŋ, wi ka dza fiəni tsə i ba wi. Jobi wə wi nɪ bukuki kəmsiki tsəki i kwili wə, ba wi lə dzəkəh ka yeiŋ wi. Nsheiŋ kwa wi bəh waiŋ, wi dza beiŋ, yəkə tsə, maŋni wi, bə yaŋayi.

²¹ Waiŋ wiwə ka dzaka i wi a, 'Ba, mih fə chu i Nyə nshiŋ bəh i wə. Mih chu kpəiŋniki kə ka bə chu bəəŋki mih a waiŋ wa.'

²² Ayakalə, ba wi ka bəəŋ bəni bu bə nəm dzaka a, 'Mbeiŋ tsə wakali, mbeiŋ nən dzə bəh mbuŋ wə wi ndzəŋki nalə, mbeiŋ dzə lə i wi wə, mbeiŋ ləkə finsəŋ i kpaŋ wi wə bəh dzuyigvu i gvu yi wə.

²³ Mbeiŋ tsə kwə dzə waiŋ na' wimbūm, mbeiŋ kum yi, ka bukūmbeiŋ dziki bə laŋ,

²⁴ kəm waiŋ wuŋ wələ nɪ kpi, wi fiəni yəmmi. Wi nɪ laka, wi fiəni tumbuku.' Ayakadəiŋ, bə ka yisi i laŋki.

²⁵ Gia yələ nɪ num lə, waiŋ wi ninshiŋ num i chwa. Jobi wə wi nɪ kwəkə dzəkə i buku kəmsi dzə i dzu, wi wəkə biɛŋ bi kwuŋni jumi bəni biŋ.

²⁶ Wi bəəŋ mi wibə wi nəm widəkə bikə a, a num nə, bə biŋki fa?

²⁷ Wi chukuli i wi a, 'Waiŋnah si fiəni dzə daiŋ. Ayakadəiŋ, ba wimbūm ka kum dəmi

ki na' kimbūm, kəm wi si yeiŋ waiŋnah wi num wiwə chu ləkə.'

²⁸ Wi wəkə yaka shəm ka bəkə lə wi, wi ka nəiŋ i lə dzu. Ba wi buku tsə ka tsaki wi a wi lə a dzu.

²⁹ Ayakalə, wi chukuli i ba wi a, 'Tsəiŋ, mih ni nəmki i wə ka mfa i jia yələ wə yichi, mih ka num nəiŋ i fə gia ya yidəkə. Wə ka num nya mih na bəh waiŋ bii a, mih laŋki buku nsəiŋ yiŋ.

³⁰ Waiŋ wa wələ, wə wi nɪ tsə bəkəli biɛŋ bia bəh bəkaŋa bə təkəlini, jobi wə wi si dzə, wə ka tsə kwa waiŋ na' wimbūm ka kum kəm wi.'

³¹ Ba wi chukuli i wi a, 'Waiŋ wuŋ, buku wə shi kə a fa jobi wichi, biɛŋ bichi biə mih kaŋaki akə mbia.

³² Ayakalə, yi si ndzəŋki lə, a bə laŋki kəm waiŋnah wələ nɪ kpi lə, wi fiəni yəmmi, wi nɪ laka, wi fiəni tumbuku.' "

16

Waiŋ wi nəm wi kimfikili

¹ Jisəs chu dzaka i bwa bu bə mbaŋ a, "Mi wi kpə widəkə nɪ kaŋaki lə waiŋ wi wi nəm, wi nɪ jia a wi tsəiŋki mbum bi. Wi ka dza wəkə a, waiŋ wi wi nəm wə bəkəliki lə kpə wi.

² Wi ka bəəŋ waiŋ wi nəm wiwə, bikə i wi a, 'Yələ kə yinaŋ gia mih wəkəki kəm wə lə a? Bakti biŋwakti bichi biə wə nyakaki kpə wuŋ yeiŋ, wə dzə fiəni nyə i mih. Kəm wə ni chu nəmki kə i mih.'

³ Waiŋ wi nəm wiwə tsə num kwaka a, 'Si tikwili wuŋ kəŋki mih i nəm wə, mih ni fə dəiŋ a? Si mih kə mih kaŋa kə ŋga i nəmki bəh dzəkə, mih chu ŋgəmni i nywaki.'

⁴ Wi ka fiəni kwaka a, 'Mih kiə lə gia yə mih ni fə, i jobi wə wi kəŋ mih i nəm wə, mih kaŋaki lə nsəiŋ yə yi kə i dzə mih i bə dzu.'

⁵ Ayakadəiŋ, wi ka bəəŋ bəni bə bə ni kaŋaki fwa yi tikwili wi wimu wimu, wi ninshiŋ dzə wi bikə i wi a, 'Wə gəmki tikwili wuŋ dəiŋ?'

⁶ Wi chukuli a, 'Akə bibeli bimia bimbūm gbi.' Ayaka wi dzaka a, 'Kə kiŋwakti ki fwa kələ nūm kuku wakli, kwūni nyāka a mbaŋshi.'

⁷ Wi fiəni bikə i widəkə a, ‘Wə gəmki ŋ'wa dəiŋ na?’ Wi chukuli a, ‘Akə biba bigəŋ gbi.’ Ayaka wi dzaka a, ‘Kə kinwakti ki fwa kələ kwūni nyāka a biba mbaŋnyani.’

⁸ Tikwili wi waiŋ wi nəm wələ nī yeiŋ si wi finiki bəh wi yaka, ka kəksi wi a wi ni fifi lə.” Jisəs ka kaasi a, “Bəni bə fa kuku fifiki i gia yə bə fəki tsə si bəni bə baiŋni fifiki i gia yibə yi baiŋni wə.

⁹ Ayakadəiŋ, mih fukuki i mbeiŋ a, mbeiŋ dzəki mbum bimbəiŋ bi fa kuku, i kwaki nsəiŋ yeiŋ, ka jəbi wə bi bi kaa, Nyə bi ka dzə mbeiŋ i wi dzu i di biə mbeiŋ bi numki jəbi wichi.

¹⁰ Mi wə wi kiəki kə i təkni bəh fiəŋ finchiŋ, wi kəkə i təkni tə bəh fiəŋ fimbum. Ayaka mi wə wi fəki kimfikili i gia yi nchiŋ wə, wi kələ i fəki tə kimfikili i yimbun wə.

¹¹ Si mbeiŋ kəkə təkni bəmbun bi fa kuku, a ni nya ndə mbeiŋ mbum bi ŋkəŋ a?

¹² Mbeiŋ kabə kiəki kə i təkni bəh biəiŋ bi bəni bədəkə, ma ndə ni nya mbeiŋ bəh fiə fi kə fimbeiŋ a?

¹³ Waiŋ wi nəm kəkə i nōmki i bətikwili bəfa. Yi kabə num yakadəiŋ, ma wi ni baiŋŋki widəkə wi kəŋ widəkə, yudəkə, wi ni wəkəki i widəkə nalə wi seiŋni widəkə. Mbeiŋ kəkə nōmki i Nyə chu nəm i kpə.”

¹⁴ Si Jisəs dzaka yaka, Bəfalasi wəkə gia yichi, ka yisi i sunjuki wi, kəm bə nī kəŋki kpə nalə.

¹⁵ Jisəs ka dzaka i bə a, “Akə mbeiŋ bələ bə mbeiŋ chusiki gwu a mbeiŋ kə bəni bə ndzəŋni i bəni nshiŋ, ayakalə Nyə kiə gia yichi yə yi kə i shóm yimbəiŋ wə. Mbeiŋ kiəki a gia yə bəni kəksiki a, akə gia, akə yə Nyə tseiŋki yi nyəŋ i wi.”

Bəŋchi bə ŋkuŋ bi Nyə

¹⁶ Jisəs chu dzaka a, “A nī kə i kikpu wə, bə nī laniki num bəŋchi bə Muses bəh gia yə bəni bə ntum bə Nyə nī nyakaki. Ayakalə, i yisi si Jəŋ nī dzə, bə ka fuku num ntum wi ndzəŋni kəm ŋkuŋ bi Nyə. Mi wichi ka jwəki i liə kintəŋ ki ŋkuŋ bi Nyə wə.

¹⁷ Yi bəniki alə i bəoli bəh nshwaiŋ i dza nyə, yi bəniki kə i fidzəkəni fi Kinwakti ki Bəŋchi i bi laka kilələ.

¹⁸ Yi kə a, mi ka bee kpə wi, dzə widəkə, ka nəki bəh wi, yaka wi fə chu. Mi ka dzə

minjpaŋa wə wi buku i mi widəkə dzu, yəmakə numki a wi dzə kpə mi.”

Lasalus bəh mi wimbun

¹⁹ Jisəs ka dza chu dzaka a, “Mi wimbun widəkə nī kələ, wi lafi gwu bəh bəmbun bə kpə wi ləkəli bə ndzəŋ nalə, dzi kidəŋ ki chəkə bichi.

²⁰ Mi wi kifuu widəkə num feiŋ, yeli wi num Lasalus. Wi num biəkə kwa gwu yi yichi. Bə nī dzəki jiəki wi i shiki i dzaka ki mbaiŋ ki mi wimbun wə mə,

²¹ wi wəkəli a yuwidəkə jəbi wə wi ni dziki, biəiŋ biə bi ni bəsiki ma ŋgaiŋ ni bəŋyiki dziki. Si wi nī nəki feiŋ yakadəiŋ, biə dzə chu mēni kaasi lə biəkə yi.

²² Aka numki i jəbi widəkə wə, mi wi kifuu wə kpi, bəchinda bə Nyə dzə giŋ wi, ka tsə jiə i di bindzəŋni wə i kəmsi i Ablaham wə. Ayaka mi wi kpə wə ni kpi tə bə ləə wi.

²³ Wi tsə num i tumi ki bəni bə kpili wə, wi ka numki feiŋ i ŋgəkə wimbun wə. Wi dza ləə dzəkəh, yeiŋ Ablaham nanu bəh Lasalus, i wi kpəŋ.

²⁴ Wi bəŋ tsə a, ‘Ba Ablaham, kwəsi nsheiŋ i mih, wə fāaŋ dzə Lasalus, wi ləkə waiŋpaŋ wi i mwi mə i dzə dāsi kindəŋ kəŋŋ yeiŋ. Mih kə i nshili wimbun wə fa i gbuku wələ mə.’

²⁵ Ablaham chukuli mfih a, ‘Waiŋ wun, kwaka jəbi wə wə nī keiŋki i mbi. Wə nī kaŋaki lə biəŋ bindzəŋni bichi i jəbi wiwə, Lasalus nī yeiŋki mfih num ŋgəkə. I liə akə Lasalus wə, wi kə i ndzəŋni mə, wə num i nshili wə.

²⁶ A kəkə shəŋ a yələ. Kīə a fəŋ kimbum kə num bə keiŋsi jiə, kə mi kəkə i dza fa i dāsi dzə i wə wə fəkə, yi kəbi tə i mi i dza fəkə i dāsi dzə fa i buku wə.’

²⁷ Mi wimbun wə chu tsa a, ‘Mintee Ba, fāaŋ Lasalus i kwili wibuku wə.

²⁸ Mih kaŋaki bwa bə nih bəŋ bəte, a wi tsə kīŋ i bə ka bə bi ma dzə tə i di bi ŋgəkə biələ wə.’

²⁹ Ablaham chukuli mfih a, ‘Bwa bə nah kaŋaki lə biŋwakti bi Muses, bəh biə bəni bə ntum bə Nyə nī nyaka, bə wəkəli gia yə bi dzakaki.’

³⁰ Mi wi kpə wə nəiŋ dzaka a, ‘Aayi Ba Ablaham, yi kə a mi widəkə dza i kpi wə,

wi tsə fuku i bə ka bə wəkə, ma bə kwuni shóm yibə.’

³¹ Ablaham chukuli i wi a, ‘Bə ka nən̄i i wəkə gia yə biŋwakti bi Muses bəh bəni bə ntum bə Nyə dzakaki, bə kəkə i wəkə tə na yə mi wə wi dza i kpi wə dzakaki.’ ”

17

Jisəs lani kəm chu bəh nəm bəh kimbun

¹ Jisəs dzaka i bwa bu bə mban̄ a, “Gia yə yi taan̄ki bəni bə fə chu bi lansi baan̄ kə i dzə. Ayakalə, ngəkə kə i mi wə wi bi dzəki bəh gia yiwə, a bəni gbəyiki i chu wə.

² Yi ni ndzən̄ki a bə shū shən̄si nəkə wimbun i məkə ki wəmakə mi, bə chīni shī wi i kinchwə kimbun wə, tsə a wi fəki bwa bələ gbəyiki i chu wə.

³ Jəbi wə mbein̄ kə, mbein̄ ka təkni bəh gwu yimbēin̄.

Jəbi wə wain̄nah fə gia yichu i wə, dzāka i wi. Wi ka kwuni, wə dāl̄nya wi.

⁴ Na yaka wi kabə fəki gia yichu i wə kin̄kani nanitan̄ i chəkə wə, jəbi wə wi fəki ka fiən̄iki dzəki kwun̄ki kan̄ a ngain̄ si gbə, wə kan̄aki i dāl̄inyaki wi.”

⁵ Bwa bə Bah bə ntum ka dzaka i wi a, “Kpēin̄si kimbun kibuku ki ləkə ndzən̄.”

⁶ Bah chukuli a, “Asi kə a mbein̄ kan̄aki kimbun ki sein̄ni aka fintam fi ntətə, ma mbein̄ kələ i dzaka i kpēin̄ wimbun wələ a wi mūku i gaan̄ wə, i tsə nūm i kinchwə kimbun wə, ma wi ni wəkə i mbein̄.

⁷ Mbein̄ dzə a, mi wimu i mban̄ wimbēin̄ wə, kabə kan̄a wain̄ wi wi nəm, wi shi nəm i khə, yudəkə wi təkni bəh shwān̄. Jəbi wə wi kwe dzə, wə kələ i dzaka i wain̄ wi nəm wiwə a, wi dzə dzə bēin̄ bi bidzini ma wi num dzī a?

⁸ Yi mən̄ ayaka. Gia yə wi kə dzaka akə a, kəmsi tsə kwūni bəmbun̄ ba, ma wə fə bēin̄ biŋ bidzini, ma wə dzə bəh bi, ma wə kēin̄si gwu ya wə wəkəliki i jəbi wə, ngain̄ ni dzi, ngain̄ mu kaasi, ka wi juŋni bēin̄ wi tsə dzi a?

⁹ Wə kələ i dzaka i wain̄ wi nəm wiwə a, kiyən̄ni ka, kəm wə fə gia yichi yə mih si dzaka?

¹⁰ Yi kə a lin̄ asi yimbēin̄ kə. Jəbi wə mbein̄ fə kaasi nəm wə bə si nya i mbein̄,

mbein̄ dzaka a, ‘Buku kə shən̄ a bwa bə nəm, buku fə nəm wibuku.’ ”

Jisəs chuku bəni bə jwein̄ yi kumyini jwəfi

¹¹ Si Jisəs n̄i tsəki i Jelusalem, wi ka tsə dzəh i ji bi kimbu ki Samalia bəh ki Galili wə.

¹² Si wi tsə liə i kwili widəkə wə, bənyuku bədəkə jwəfi bə gwein̄ bəh jwein̄ yi kumyini, bə yein̄ wi kein̄ i dzəh yi dən̄,

¹³ ka bən̄ bəh ja yiləkəli a, “Jisəs Tii wi bəni, kwāsi nshēin̄ i buku wə.”

¹⁴ Si Jisəs n̄i yein̄ bə, dzaka i bə a, “Mbein̄ tsə chūsi gwu yimbēin̄ i bəti mfa gia.” Si bə nyə bə tsə, jwein̄ yibə kaa, bə bain̄ a kein̄ a dzəh.

¹⁵ Mi wimu i bə kintən̄ yein̄ a ngain̄ si bən̄ih, wi ka fiən̄i dzə i Jisəs ka yaksi Nyə nalə.

¹⁶ Si wi dzə, ka gbə i Jisəs nshēin̄ nya kiyən̄ni i wi. Ayaka mi wiwə n̄i kə mi wi Samalia.

¹⁷ Jisəs dzaka a, “Bəni si kə jwəfi bə mih si chuku bə bən̄ih ka bain̄, bədəkə bə bwukə kə fain̄ na?

¹⁸ Yaka kə mi widəkə i bə ka yein̄ dəkə a wi kələ i fiən̄i dzə nyā kiyən̄ni i Nyə, a kəbi a mi wi dzəni wələ a?”

¹⁹ Jisəs ka dzaka i wi a, “Dzə wə tsəki mfia. Shəm yə wə jiə i mih, yi fə wə bən̄ih.”

Ntən̄ bi Nyə i liə, bə bi dzəni (Matio 24:23-28,37-41)

²⁰ Bəfalasi bədəkə ka bi dza bikə i Jisəs a, ngun̄ bi Nyə bi dzə yibwin̄ na? Wi chukuli i bə a, “Ngun̄ bi Nyə bi dzə kə bəh kin̄chəsi kə ki bi chusiki i mbein̄.

²¹ Mi widəkə kəkə wə wi bi dzakaki i mbein̄ a, ‘Mbein̄ tsēin̄, bə Nyə lə wi sakaki fa,’ Na a, ‘Bə Nyə yaka wi sakaki fi.’ Mbein̄ wəkəli ndzən̄, ngun̄ bi Nyə kə i kintən̄ kimbēin̄ wə.” *

²² Wi ka fiən̄i dzaka lə i bwa bu bə mban̄ a, “Jəbi bi dzə lə wə mbein̄ bi nən̄ki i yein̄ mi wə yeli wi kə Wain̄mi a i chəkə bimu shən̄, mbein̄ kəbi i chu yein̄ i wi wə.

²³ A bi numki i jəbi wiwə bəni bədəkə bi dzakaki lə a, ‘Mbein̄ tsēin̄, bə wi yaka fi,’ Na a, ‘Mbein̄ tsēin̄, bə wi lə fa.’ Bə ka dzakaki yakadēin̄ i mbein̄ klə mbein̄ bi bīl̄i kə bə na i tsə tsēin̄.

* 17:21 Na a, “Ntən̄ bi Nyə kə i shəm yi bəni wə.”

²⁴ Mbeyin kia asi dzan si mwain i beyin la mwan bimbui bi mbi binaa bichi bain la mwan bani bachi yeyin, ako ayaka si bani bachi bi yeyin mi wa yeli wi ko Wainmi i chako bia wi bi fani dzaki.

²⁵ Ayakala, si wi bi fani dzaki, wi bi yisi yeyin la bangaka baduli, i tsa kaasi, ma ngako wi la wala bi manni wi.

²⁶ Asi yi ni ko i jobi wi Naa wa, la yi bi numki i jobi wi Wainmi wa.

²⁷ Bani ni dziki la, bo mu, bani dzo bakanja, banyuku bah bakanja ni nyaki la bwa babo i bani i dzaki, i tsa buku i chako bia Naa ni la i ngwuki ma, ayaka mwi ni buku dza laksi bo bachi.

²⁸ Yi bi numki a lin asi yi ni ko i jobi wi Lot wa. Bani ni dziki la, bo mu, fa shi yibo, nom kikh, chu mwam jun.

²⁹ I chako bia Lot ni buku i Sodam, Nyoko ka shisi gbuku i beyin, wi ka shiki dzaki beli aka minkain migbuku, wi shi dza kaasi bani ba Sodam bachi.

³⁰ Yi bi num a lin asi yi bi numki i chako bia mi wa yeli wi ko Wainmi bi tum buku.

³¹ A bi numki i chako biwo wa, mi wa wi ko i fwu wi jun wa bah beyin bi i dzu, wi bi chu fani shi la ka i dzu a wi dzo bi. Yi bi numki a lin ta, i mi wa wi ko i chwa, wi bi chu kwê ka a wi tsa dzo beyin bi.

³² Mbeyin yinti gia ya yi ni num bah kpê Lot.

³³ Mi wa wi nanke i tokni bah kin'waka ki a ki ma laka, wi bi laksi la ki. Mi wa wi laksi kin'waka ki, wi keinsi ja ki.

³⁴ Mih dzakaki i mbeyin a, a bi numki nchako biwo, bani bafa bi naki i nan beyin, ma ba bi dzo wimu, widoko ban.

³⁵ Bakanja bafa bi gokoki nyae i nake beyin, ba bi dzo wimu, widoko baan. [

³⁶ Banyuku bafa bi numki i chwa, ba bi dzo wimu, widoko baan.]†

³⁷ Bwa bu ba mban ka bika i wi a, "Bah, gia yiwo bi numki, num i fain na?" Wi chukuli num bah ndi a, "Mbeyin kika a di bia kin kpili ki fien ko, ako di bia bangulun si junni."

18

Ndi kom kpê nkwi bah mi wi sakani bansaka

† 17:36 Binwakti bikpu badoko kanjaki ka kinja kala.

¹ Jisos ka ti ndi widoko, i bwa bu ba mban a bo ki boh ka i tsaki jobi wichi.

² Wi dzaka a, "Mi wi sakani bansaka widoko ni ko i kwili widoko wa, wi lwa ka Nyoko, nabae i tseyin mi a wi ko fien fidoko.

³ Kpê nkwi widoko num ta i kwili wiwo wa. Wi ni shiki tsaki jobi wichi wi kwun kan i mi wa wi sakani bansaka dzaka i wi a, 'Gamti mih ma wa tain nsaka wun wala mih kanjaki bah mi wala wi bainjki mih la.'

⁴ I jobi wi dain wa mi wi sakani bansaka wa ja ka tunni ki i gia ya kpê nkwi wa dzakaki. Wi baan a shiki tsaki a fien, i jum wa mi wi sakani ba bansaka wiwo, ka bi kwaka i gwu yi a, 'Namana yaka mih lwaki ka Nyoko, mih tseyin dzakoh yi mi yi kpeini ka i mih,

⁵ ayakala si kpê nkwi wala nyaki ngaka i mih la, mih ni yeyin la a, mih ki sakaki nyaki la nsaka wi wala, a kabi yaka ma wi ni shiki dzaki nyaki ngaka i mih, ma mi ni kpi i wi kan.' "

⁶ Si Bah ti ndi wiwo yakadin, ka dzaka i bo a, "Mbeyin woko gia ya mi wa wi sakaki ka bansaka chon si wi ni dzaka.

⁷ Si wi ni gamti kpê nkwi wiwo yaka, yaka ko Nyoko ta bi ban gamti ka mbu bani ba wi ni sabibwili, bah ba bo daki i wi nchoko bah nshi a? Ma wi bi chu guku gwu a?

⁸ Mih fukuki i mbeyin a Nyoko bi tain la nsaka wibo na ma wi moti. Ayaka mi wa yeli wi ko Wainmi bi fani dzaki, wi bi yeyin la bani fa kuku num ba ja sham yibo i Nyoko wa a?"

Ndi kom ba mi wi Falasi bah mi wi kwani kinwakti

⁹ Jisos dza fani ti ndi widoko a num i bani ba ni yeyin gwu yibo a bo ko bani ba chon, nyensi bani badoko.

¹⁰ Wi dzaka a, "Bani badoko bafa ni yaka tsa la i jun yi fani yi gia wa i tsa. Mi widoko ni ko mi wi Falasi, widoko num mi wi kwani kinwakti.

¹¹ Bo tsa la, mi wi Falasi wa tsa num mfihi wi mban tsa a, 'Nyoko, mih nyaki kiyonni i wo kom mih koka ka bani badoko. Mih bukuki ka bah dzakoh i beyin wa. Fa ka kimfikili, bieli ka bakanja ba bani. Mih koka na ka mi wi kwani kinwakti wayaka.

¹² Mih si bam læ dzaka kan yifa i shi wə. I biɛɪn biŋ bichi biə mi kanjaki, mih si nya læ fimu i jwəfi kintəŋ i wə.’

¹³ Ayakalə, mi wi kwani kinwakti wə nɪ num mfiɪ i dzəh yi dəəŋ, wi nəki giŋsi kə shi bi i tseɪŋ i bəli beɪŋ, wi chuŋsi fwu wi, ka kwumi tseɪŋ tsa a, ‘O Nyə, kwəsi nsheɪŋ i mih, kəm mih kə mi wichu.’ ”

¹⁴ Si Jisəs ti ndi wiwə yaka, ka dzaka a, “Mih nəŋki i fuku i mbeɪŋ a, mi wi kwani kinwakti wələ nɪ buku ka bə shi tsə i wi dzu wi num chəŋ bəh Nyə, a kəbi ka mi wi Falasi wəyaka. Yi kə a liŋ i mi wichi wə wi yaksiki gwu yi, bə bi shisi læ wi, mi wichi wə wi shisiki gwu yi, bə bi yaksiki læ wi.”

Jisəs kəŋki læ bwa bəni bənchiŋ
(Matio 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Bəni dza ka dzəki bəh bwa bənchiŋ i Jisəs a wi kəm bə. Si bwa bu bə mban nɪ yeɪŋ yaka, ka kanyiki bə.

¹⁶ Ayakalə, Jisəs bəəŋ bwa bəwə a bə dzəki, ka dzaka i bwa bu bə mban a, “Mbeɪŋ bēe ma bwa bənchiŋ bəwə dzəki i mih. Kiə mbeɪŋ ki kəŋyi kə bə, kəm ŋkuŋ bi Nyə kə num i bəni ka bələ.

¹⁷ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeɪŋ a, mi wə wi ka dzə dəkə ŋkuŋ bi Nyə ka waiŋ wi nchiŋ wələ, wi mən i bi liə i bi wə.”

Jisəs bəh mi wimbun
(Matio 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Mi wimbun widəkə bikə i Jisəs a, “Mi wi lanini wə wə wə kə mi wi ndzəŋni, gia yə mih kanjaki i fə ka mih kanja nən kə ki bi tsə kaa kə, kə na nə a?”

¹⁹ Jisəs bikə i wi a, “Wə bəəŋ mih a mi wi ndzəŋni kəm nə? Mi widəkə kəkə wə wi ndzəŋki. Akə a Nyə shəŋ wə wi ndzəŋki.

²⁰ Ntə wə kiəki læ bənchi bə Nyə bə bə dzakaki a,

‘Kiə wə ki nɔ kə bəh kpə mi,

kiə wə ki wəɔ kə mi,

kiə wə ki chwə kə,

kiə wə ki bēəŋ kə nsaka wi ntəkə’,

bəh wə a,

‘Wə kəksi ba wa bəh nih wa?’ ”

²¹ Wi chukuli a, “Bənchi bələ bəchi kə mih nɪ yisi i jəki mih keɪŋ waiŋ sumi.”

²² Jisəs ni wəkə yakadəɪŋ, dzaka i wi a, “Ayaka gia yimu keɪŋki læ yə yi baan ka wə

fə. Tsə tənɪ biɛɪŋ bia bichi, wə gāa kpə wiwə i bəni bə kifuu, ma wə bi ka kwati mbun num i tumi ki Nyə wə. Wə ka fə yakadəɪŋ, wə biəli mih.”

²³ Wi wəkə yakadəɪŋ, gwu kpi wi, kəm wi nɪ kanjaki læ mbun nalə.

²⁴ Jisəs tseɪŋ wi læ, ka dzaka a, “Yi ləkəki læ i mi wimbun i liə i ŋkuŋ bi Nyə wə.

²⁵ Yi ləkəki læ na bəh ŋa i mi wimbun i liə i ŋkuŋ bi Nyə wə, tsə si yi ləkəki i kikum i liə i dzəŋə yi nsala wə.”*

²⁶ Bəni bə bə nɪ wəkə yi, ka bikə a, “Yi kabə num yakadəɪŋ, ma ndə bi lansi bəɪŋ a?”

²⁷ Jisəs chukuli a, “Gia yə yi kə i gaka bəni i fə yi kəkə i gaka Nyə i fə.”

²⁸ Bitə dzaka i wi a, “Tsəɪŋ, buku bee biɛɪŋ bibuku, ka biəliki wə.”

²⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeɪŋ a, mi widəkə kəkə wə wi bee kwili wi, nabə kpə wi nabə bwa bə nih wi, nabə ba wi bəh nih wi nabə bwa bu kəm bə ŋkuŋ bi Nyə,

³⁰ wə wi bi baan i kwati bəni, bəh biɛɪŋ biduli i jəbi wi liə wələ wə tsə biə wi nɪ bee, i jəbi wi dzəni wə wi bi baan kə i kwati nən kə ki bi tsə kaa kə.”

Jisəs chu dzaka kəm bə kpi yi
(Matio 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisəs ka dza dzə bwa bu bə mban bə jwəfi ntsə bəfa bəh bə baka gwu. Wi dzaka i bə a, “Mbeɪŋ wəkəli, bukumbeɪŋ si yaka tsə i Jelusalem jəbi wə bukumbeɪŋ ni yaka liə feɪŋ, gia yichi yə bəni bə ntum bə Nyə nɪ nyaka kəm mi wə yeli wi kə Waiŋmi ni dzə kpeɪŋ.

³² Yi ni ka num a bə ni nya læ wi i kan yi bəni bə dzəni wə, bə suŋu wi, bə təyi wi, bə chuhyi mindzəŋ i shi bi wə.

³³ Bə ni tweɪŋ wi bə ŋgaŋa, bə wə wi, a ni num i kanja yitali wə, wi ni dza i kpi wə.”

³⁴ Jisəs dzaka yaka, yi fumsi bə, bə nəki wəkə kiə kə a wi dzakaki a nə, kəm gia yidəkə nɪ fə a bə ma kiə.

Jisəs weli dzəkəh yi kimfəkə

³⁵ Jəbi wə Jisəs nɪ kəmsiki tsəki i kwili wi Jəliku wə, kimfəkə kidəkə num i dzəh kpəŋ nywa biɛɪŋ.

* **18:25** Kikum kələ kə i ja yikali wə a, “Kamel.”

³⁶ Wi wəkə si mban wi bəni nĩ kəmki tsəki, wi ka bikə a, a numki dzəki nə?

³⁷ Bə chukuli i wi a, akə Jisəs wi Nasali wi tsəki.

³⁸ Wi ka yisi i wiliki a, “Jisəs, wain Nkun Dəbit, kwāsi nshēiŋ i mih.”

³⁹ Bəni bə bə nĩ tsəki i ninshin wam kanyi wi dzaka a wi bāŋ. Ayakalə, wi chu fiəni wam na bəh ŋga a, “Wain Nkun Dəbit, kwāsi nshēiŋ i mih.”

⁴⁰ Jisəs ka num, ka dzaka a bə dzə bəh wi. Bə dzə bəh wi, Jisəs bikə i wi a,

⁴¹ “Wə nənki a mih fə nə i wə a?” Wi chukuli a, “Bah, fə ma mih yēiŋki.”

⁴² Jisəs ka dzaka i wi a, “Yēiŋ, shəm ya yə wə jiə i mih, yi fə lə dzəkəh ya baiŋ.”

⁴³ Akisəkə i jəbi wiwə wə, wi ka fiəni yisi i yēiŋki di. Wi dza ka biəli Jisəs, chənyi Nyə. Bəni bəchi bə bə nĩ kə feiŋ yeiŋ yaka, ka nya kinəkəksi i Nyə.

19

Jisəs bəh Sakio

¹ Jisəs nĩ tsə liə i kwili wi Jəliku wə, ka tsəki danşiki.

² Mi widəkə num feiŋ yeli wi num Sakio, a num fwu wi bəni bə bə nĩ kwaki kinwakti, wi num tə tii kpə.

³ Wi bə nən i yeiŋ Jisəs si wi tsəki. Ayakalə, yi gaka wi kəm wi ni juliki lə, num mban wi bəni nĩ kə bə ban wi.

⁴ Wi ka yəkə tsə i ninshin, ka tsə yaka i kpēiŋ widəkə bein, i yeiŋ Jisəs si wi tsəki, kəm wi nĩ kanaki i tsə dzəh feiŋ.

⁵ Jisəs ka tsə buku feiŋ, lə yaka dzəkəh yi i bein ka yeiŋ ka bəŋ “Sakio, shi dzə wakli, kəm mih kanaki i nə i wə dzu daiŋ.”

⁶ Wi ka kəmsi shi i kpēiŋ wiwə wə, ka dzə Jisəs bəh kinsanli.

⁷ Bəni bəchi bə bə nĩ yeiŋ si Jisəs nĩ tsəki bəh wi ka yisi i shwinşiki dzakaki a, “Mi wələ tsəki i tsə nə bəh mi wichu.”

⁸ Bə tsə num, Sakio ka dza num i bein ka dzaka i Jisəs a, “Bah, tsēiŋ yēiŋ, mih ki gaaliki lə biēiŋ bin i fintəŋ mih nya i bəni bə kifuu. Aka num a, mih nĩ fə kimfikili i mi widəkə, mi ni fiəni nya kinəkani kinaa i wi.”

⁹ Jisəs wəkə yakadəiŋ, ka dzaka i wi a, “Daiŋ mbəiŋ dzə lə yaa dzu i bəni bələ, kəm tikwili wələ kə tə wain Ablaham.

¹⁰ Mi wə yeli wi kə Wainmi nĩ dzə i nən num bəni bə bə laka, bəh i bwili bə.”

Ndi kəm kpə (Matio 25:14-30)

¹¹ Si bəni nĩ wəkəliki si Jisəs nĩ dzakaki gia yələ, wi ka dza kini tsə ninshin ti ndi widəkə i bə, kəm a nĩ baan a twəsi i wi i liə i Jelusalem, bəni nĩ kwakaki a, jəbi widəkə Nyə si num i yisi i sakaki ŋkun bi.

¹² Wi dzaka a, “A nĩ kə jəbi widəkə, wain ŋkun widəkə nĩ bee tumi kibə ka tsəki i tumi ki dzəh yi dəŋ wə a bə tsə tām wi i ŋkun, ka wi ni fiəni dzə sākaki ŋkun bi.

¹³ Si wi nĩ nənki i nyə, wi bəŋ bwa bu bə nəm jwəfi, ka gaa kpə i bə kiba kiba, dzaka a, ‘Mbein kə mbein bāŋ fāki shi yeiŋ, i tsə buku i jəbi wə mih bi fiəni dzə.’

¹⁴ Wi ka nyə, ayakalə bəni bə tumi kiwə nĩ baiŋŋki wi nalə. Bə ka baan faan bəni i wi jum a bə tsə dzāka a bə kənki kə a mi wiwə nūmki ŋkun wibə.

¹⁵ Bə tsə təm a wi təmni. Wi ka fiəni i jum wə, ka bəŋ bwa bu bə nəm bə wi nĩ gaa kpə wə i bə a ŋgaiŋ yeiŋ mbee wə bə nĩ baan ka fəki shi.

¹⁶ Wi ninshin nĩ dzə dzaka a, ‘Tikwili, kiba ka ki kpə kə wə nĩ nya i mih, mih baan ka kwati mbee yeiŋ biba jwəfi.’

¹⁷ Wi wəkə ndzəŋni, ka nya kiyəŋni i wi ka dzaka a, ‘Wə kə wain wi nəm wi ndzəŋni. Si wə nĩ baan ka kiə i təkniiki bəh fiŋ finchin nalə, mih ni jiə lə wə a wə sākaki bidi jwəfi.’

¹⁸ Ayaka wi kəmsini dzə dzaka a, ‘Tikwili, kiba ka ki kpə kə wə nĩ nya i mih, mih nĩ baan ka kwati mbee yeiŋ biba bite.’

¹⁹ Wi dzaka i wi a, ‘Mih jiə wə, a wə sākaki bidi bite.’

²⁰ Wain wi nəm widəkə wə nĩ dzaka mfih a, ‘Tikwili, kiba ka ki kpə kələ fa, mih nĩ baan ka kaja i kinchumni kimbuŋ wə ka jiə.

²¹ Mih nĩ jiə kəm wə kə mi wiləkəli, mih lwa wə. Wə dzəki lə maka wə jiə, i jəbi widəkə wə wə kəh maka wə gbəli fiŋ.’

²² Tikwili wə dzaka i wi a, ‘Wə kə wain wichu. Ndzaka wə wi bukuki i dzaka ka wə, akə wə mih ni dzə i saka wə yeiŋ. Wə nĩ kiəki a mih kə mi wi ləkəli a mih dzəki lə

bieiŋ maka mih jiə, a mih kəhki lə bieiŋ maka mih gbəli.

²³ Wə nɪ kiəki yaka, a fə nə a wə dzə kpə wuŋ i tsə jiə i juŋ yə bə jiəki kpə yeiŋ wə, ka jəbi wə mih fiəni dzə ma mih ni dzə kwati mbee yeiŋ?”

²⁴ Wi ka dzaka i bəni bə bə nɪ num kəmsi i wi wə a, ‘Mbeiŋ dzə kiba ki kpə kiwə i wi, mbeiŋ nyā i wə wi kaŋaki biba bi kpə jwəfi.’

²⁵ Bə ka fiəni dzaka lə a, ‘Tikwili, wi si kaŋaki lə biba bi kpə jwəfi.’

²⁶ Wi dzaka a, ‘Mih fukuki i mbeiŋ a mi wə wi kaŋaki bieŋ biduli bə ni kpeiŋsi lə. Ayaka mi wə wi kaŋaki kə, na fi twesi fiə wi kaŋaki bə ni dzə bwili lə i wi.

²⁷ I liə, bəni bə bə nɪ baiŋŋki mih, ka nəiŋki a mih kəkə i numki ŋkuŋ wi bə, mbeiŋ tsə dzə dzə bəh bə ma mbeiŋ wəyi i mih nshiŋ.’ ”

*Jisəs liə i Jelusalem ka ŋkuŋ
(Matio 21:1-11; Mak 11:1-11; Jəŋ 12:12-19)*

²⁸ Asi Jisəs nɪ dzaka gia yiwə, ka dza bee bə i jum wə ka tsə i ninshiŋ i yaka tsə i Jelusalem.

²⁹ Jəbi wə wi nɪ kəmsi tsə i kwili wi Bətfajə bəh wi Betani wə wi nɪ kəmsiki i ŋkwuŋ wi ɔlif wə, wi ka faaŋ bwa bu bə mbaŋ bədəkə bəfa,

³⁰ ka dzaka a, “Mbeiŋ tsə i kwili wi ninshiŋ wəyaka wə, mbeiŋ ni yeiŋ waiŋ njakas num bə shu, maka mi num yaka yeiŋ beŋ, mbeiŋ shwāli dzə bəh yi fa. ³¹ Mi widəkə ka bikə a mbeiŋ shwaki yi kəm nə, mbeiŋ chukuli a Bah kaŋaki lə nəm bəh yi.”

³² Bwa bə mbaŋ bə tsə yeiŋ gia yichi a liŋ asi wi si dzaka.

³³ Jəbi wə bə nɪ shwaki waiŋ njakas wiwə, mi wə wi nɪ kaŋaki yi, ka bikə i bə a, “Mbeiŋ shwaki waiŋ njakas wə kəm nə a?”

³⁴ Bə chukuli a, “Tikwili nəŋki yi.”

³⁵ Bə ka dzə dzə bəh yi i Jisəs, jiə bəmbuŋ bəbə i njakas yiwə wə, ka yaksi Jisəs i yi beŋ.

³⁶ Si wi nɪ tsəki, bəni ka təkəki bəmbuŋ bəbə i dzəh, a wi tsə i yeiŋ beŋ.

³⁷ I jəbi wə wi nɪ dzə buku, i shiki tsəki i ŋkwuŋ wi ɔlif wə, mbaŋ wi bəni bu bə mbaŋ yisi ka wiliki yaksi Nyə bəh ŋga kəm bə gia yi kainyini yichi yə bə nɪ yeiŋ.

³⁸ Bə ka wiliki dzaka a, “Nyə kə wi bəiŋsi Ŋkuŋ wə wi dzəki i yəli wi Bah wə. Kimbəiŋni kə i beŋ, kiŋkəkni num ki Nyə wə beŋ.”

³⁹ Bəfalasi bədəkə bə bə nɪ kə i mbaŋ kintəŋ ka dza dzaka i Jisəs a, “Mi wi lanini, dzāka i bəni ba bə mbaŋ bələ a bə kpɪchumi.”

⁴⁰ Jisəs chukuli a, “Mih fukuki i mbeiŋ a, bə ka kpichumi, na ma kitəh kələ ni wiliki.”

⁴¹ I jəbi wə Jisəs nɪ kəmsi tsə i Jelusalem, wi tseiŋ kwili wiwə lə, ka gbə mindəm,

⁴² ka dzaka, “ɔ Jelusalem, mbeiŋ bələ si kiəki na gia yə yi kə i dzə bəh kimbəiŋni i mbeiŋ wə i chəkə bidaiŋ. Ayakalə, i liə mbeiŋ kəkə i kiə dəkə.

⁴³ Mbeiŋ kiəki a jəbi bi dzə lə wə bəni bəmbəiŋ bə bə baiŋŋki mbeiŋ bi dzə maa tali mbian wi fiəli baŋ mbeiŋ i fintəŋ.

⁴⁴ Bə bi bəkəliki lə mbeiŋ na bəh bwa bəmbəiŋ, shaki jūŋ yimbəiŋ, na təh widəkə bi chu baan kə i widəkə beŋ. Yi bi num yaka kəm mbeiŋ nɪ kiəki kə jəbi wə Nyə bi dzə i mbeiŋ.”

*Jisəs kəŋŋ bəni bə shi i juŋ yi fəni yi gia yi Nyə wə
(Matio 21:12-17; Mak 11:15-19; Jəŋ 2:13-22)*

⁴⁵ Jisəs tsə i təkə wi juŋ yi fəni yi gia wə, ka yisi i kəŋŋki bəni bə bə nɪ taŋŋiki bieŋ feiŋ,

⁴⁶ ka dzakaki i bə a, “Yi kə num bə nyaka a, Nyə dzaka a, ‘Juŋ yin kə num juŋ yi tsani.’ Ayakalə, mbeiŋ fiəni yi, yi chu ‘Taa wi bəji.’ ”

⁴⁷ Jisəs bə shi wi lani bəni i təkə wi juŋ yi fəni yi gia wə chəkə bichi. Bəti mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nɪ laniki bəŋchi bə Nyə bəh bəni bəmbum bə feiŋ ka wəeliki i wəw wi.

⁴⁸ Ayakalə, bə nəki kaŋa kə dzəh, kəm bəni bəchi nɪ kə kəmsi a Jisəs wə, kəm bə nɪ kəŋki kə a gia yə wi laniki, a yimu ma tsə bə.

20

*Bə bikə i Jisəs di biə wi dzə ŋga bi
(Matio 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ A num chəkə bidəkə, Jisəs num i juŋ yi fəni yi gia mə wi lani bəni, chu fuku ntum wi ndzəŋni i bə kəm Nyə, bəti mfə gia

bəmbum, bəh bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə, bəh bəni bə bə sakaki tumi ki Bəju dzə,

² ka bikə i wi a, “Fuku i buku, mi wə wi nya nga biələ i wə a fəki gia yələ a? A nya ndə nga biwə i wə a?”

³ Jisəs chukuli i bə a, “Mih tə ki bikəki lə kimbikə i mbein. Mbein fuku mih i liə.

⁴ A nī nya ndə nga i Jən na ka wi jūliki bəni i bəko a? Bi nī nyə i bein, ma a nī nya mi wiwəm a?”

⁵ Bə ka dzaka a bə bə a, “Bukumbein ka chukuli a, bi nī nyə i bein, ma wi ni bikə i bukumbein a, aka fə nə a bukumbein ma bum i Jən a?

⁶ Bukumbein ka chukuli a, a nī nya mi wiwəm, ma mban wi bəni bələ fa ni tumyi bukumbein bəh kitəh, kəm bə bəchi nī bum ŋkəŋ ŋkəŋ a, Jən nī kə mi wi ntum wi Nyə.”

⁷ Ayakadəin, bə ka chukuli a, “Buku kiəki kə mi wə wi nī nya nga biwə.”

⁸ Jisəs ka dzaka i bə a, “Yaka mih tə ki fukuki kə i mbein mi wə wi nya nga biwə i mih a mih fəki gia yələ.”

*Ndi kəm bəni bə bə nī jiə i khə
(Matio 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Jisəs ka yisi i tiki ndi widəko i bəni a, “Mi widəko nī nəm khə wi mintam wə bə keinsiki mbih yein. Ka nya khə wiwə i bəni, ka nyə tsə i tumi kidəko wə, i tsə nə dzə fein.

¹⁰ Jəbi wə bə nī kanaki i yisi ŋkəh dzə kpein, tii khə wiwə ka faan wain wi wi nəm, a wi tsə dzə mmu mintam i bə. Wi tsə, ayakalə, bəni bə bə nī nya khə i bə, twein wi kəŋ fiəni wi bəh kan yiyə.

¹¹ Mi wiwə chu faan wain wi wi nəm widəko, ayakalə bə chu twein wi, ŋgəmsi wi, kəŋ fiəni wi bəh kan yiyə.

¹² Mi wiwə ka chu faan kpeinsi kinjəmsi kitali widəko i bə, bə beinsi wi, lə bwili wi i bin.

¹³ Tii khə wiwə kwaka a, ‘Mih ki fəki na dəin a? Mih ki faan ki i liə num wain wun wi shəm. Yudəko bə kolə i ni kəksi wi.’

¹⁴ Ayakalə, jəbi wə bəni bə nəm bə wi nī nya khə i bə yein wain wiwə dzə, bə ka yisi i dzakayiki a bə bə a, ‘Wələ kə ndzi kwili wi tii khə wələ. Mbein dzə ma bukumbein wə wi ka bein biwə nūmki bibukumbein.’

¹⁵ Ayaka bə kwa kuku buku bəh wi yein khə ka wə.”

Si Jisəs dzaka yakadəin, ka bikə a, “Mbein kwakaki a, mi wi khə wə ni dzə fə dəin bəh bəni bəwə a?

¹⁶ Mih fukuki i mbein a, wi bi dzə kaasi lə bəni bəwə, wi nya khə wiwə num i bəni bədəko chi chi.” Si bəni bəwə ni wəko yakadəin, ka nəin, dzaka a, “Nyə bān dzəh yiwə.”

¹⁷ Jisəs tsein bə lə, bikə a, “Yaka kə a gia yə bə nyaka i Kinwakti ki Nyə wə, dzakaki a nə, ‘A təh wə bəni bə maani nī nəin, wi fiəni chu num na təh wi bu wi jun wi ndzəŋni a?”

¹⁸ Na ndə wə wi bi gbəki i təh wiwə wə, wi mi wiwə bi shakyi i bin ka wə, ayaka təh wiwə ka bi gbə i mi bein, ma wi ni gəksi wi i kwəŋə wə.”

*Kimbikə kəm nlə wi kinwakti
(Matio 22:15-22; Mak 12:13-17)*

¹⁹ Si Jisəs ti ndi wiwə yakadəin, bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə bəh bəti mfə gia bəmbum ka nənki a bə kwā wi fein akisəka. Bə nī nənki i kwa wi kəm bə nī kə bə wəko kiə a wi si ti ndi wiwə num i bə, ayakalə bə ka lwa gaka bəni.

²⁰ Bə yisi i biəliki gvu yi, tan yi bəni bədəko faan bə, a bə tsə kwāyiki fəki a bə kə bəni bə ndzəŋni. Bə ni fə lə i kwā gia yi kintən si i dzaka ki wə. Ka bə ni kwa nya wi i kan yi bəni bə bə sakaki tumi i kimbu ki Lum wə.

²¹ Bəni bəwə dza ka bikə i Jisəs a, “Mi wi lanini, buku kiəki lə a gia yə wə dzakaki bəh yə wə laniki kə na gia yi chəŋ, wə tsein kə mi i dzəkəh wə. Wə lani gia yi ŋkəŋ yə Nyə nənki a bəni fəki.

²² I liə fuku i buku, jəbi widəko bənchi bəbukumbein bumki lə a, bə gəmk i kinwakti i Kaysa ŋkun wi Lum, ma bə ma gəmk i a?”

²³ Jisəs kiə gia yə bə wəliki bəh yi, ka dzaka a,

²⁴ “Mbein dzə bəh kpə wə mbein si lə kinwakti yein mih yein.” Bə dzə bəh wi, wi bikə a, “Fwu wələ wi kə yein kə wi ndə, yeli wələ num wi ndə a?” Ayaka bə chukuli a, “Akə wi Kaysa, yeli num ŋ'wi.”

²⁵ Jisəs ka dzaka a, “Mbein ka nyāki i Kaysa fiə fi kə fi Kaysa, nyā i Nyə fiə fi kə fi Nyə.”

²⁶ Bəni bəwə wəkə gia yiwə yaka yi fumsi bə, bə ban dzaka kibə nəki kwati kə dzəh yə bə si kə i kwa wi fəin i bəni kintəən. Dzaka bə wəm bə i gia yə wi si dzaka.

*Kimbi kəm i Ndza i kpi wə
(Matio 22:23-33; Mak 12:18-27)*

²⁷ Bəni bədəkə i mban wi Bəsadusi wə nī dza dzə i bikə gia i Jisəs. Bəsadusi bələ nī kə bəni bə bə nī dzaka a bəni bi fiəni dzayiki kə i kpi wə.

²⁸ Bə nī dzə ka bikə i Jisəs a, “Mi wi lanini, Muses nī nyaka i bənchi i buku a, ‘Mi ka kpi bee kpə wi, maka bə wi bwə wain,

wainnih wi kanaki lə i nəsī kpə nkwi wiwə, ma bə wi bwə bwa i yeli wi nkwi wiwə.’

²⁹ I liə, bwa bə mi widəkə nī kolə nanitan, wi ninshin bi dzə minkpana, dzə kpi wain kəbi.

³⁰ Wi kəmsini wə nəsī minkpana wiwə, ka kpi tə maka bə wi bwə wain.

³¹ Wə wi biəliki wə maka bən nəsī tə minkpana wiwə, ka dzə kpi tə wain kəbi. Ayaka yi bi num tali ayaka i bwa bəwə nanitan bəchi, mi i bə kintəən nəki bwə kə wain bəh minkpana wiwə.

³² I kingəksi wə minkpana wiwə bən kpi tə.

³³ I liə si bə bəchi nanitan nī kə bə nəsī lə minkpana wiwə, a bi numki i jəbi wə bəni bi fiəni dzayiki i kpi wə, ma wi bi numki kpə ndə a?”

³⁴ Jisəs chukuli i bə a, “I mbi wi liə bənyuku bəh bəkanə dzəkə lə gwu yibə, bəni nya bwa bəbə bə dzə gwu yibə.

³⁵ Ayakalə, bəni bə bə kpəiniki i bi kwati di i mbi wi dzəni wə i chəkə biə bəni bi dzayiki i kpi wə, bə bi chu dzə kə bəkanə bəh bənyuku. Bəni bi chu nya kə bwa bəbə i bənyuku bəh i bəkanə.

³⁶ Bə bi chu kpi kə kəm bə bi numki aka bəchinda bə Nyə. Bə kə bwa bə Nyə kəm bə dzayi lə i kpi wə.

³⁷ Gia yi nkən kə a, na Muses mwi nī fuku baini yi a bəni bi dzayiki lə i kpi wə si wi nī nyaka i di bi kinwakti biə bi dzakaki kəm kpəin wə wi nī beliki. Wi bəənki Bah i di bi kinwakti kiwə a, wi kə Nyə wi Ablaham, bəh wi Ayjik bəh wi Yakəb.

³⁸ Wi kabə bəənki yakadəin, yaka kə bənkwu bələ kə bəwəm, Nyə kəkə wi bəni bə

kpili, a num kə Nyə wi bəni bəwəm, i wi bəni bəchi kə bəwəm.”

³⁹ Si Jisəs dzaka yakadəin, bəni bə bə nī laniki bənchi bə Nyə kəkəsi wi, chukuli a, “Mi wi lanini, wə chukuli yi chən.”

⁴⁰ Ayakadəin, mi i bə nəki chu məm kə i bikə kimbikə kidəkə i wi.

*Kimbwili wə Nyə nī kaka kə wain ndə
(Matio 22:41-46; Mak 12:35-37)*

⁴¹ Jisəs ka dza bikə i bə a, “Bəni nyani dəin i dzakaki a, Kimbwili wə Nyə nī kaka, numki wain Nkun Dəbit a?

⁴² Ntə mbəin kiəkə lə a Dəbit mwi nī nyaka i Kinwakti ki N'yaksi wə a, ‘Bah Nyə nī dzaka i Bah wun a, ‘Shinum i tšəin yin yiləkəli wə,

⁴³ i tsə būku jəbi wə mih bi nəsī bəni bə bə bəiniki wə i wə nshin, ma wə təmyi gwu ya i bə bəin ka kingbəkə ka kigvu.”

⁴⁴ Dəbit kabə bəənki wi a Bah wi, wi chu nyani dəin ka wi numki wain wi a?”

*Jisəs kin i bwa bu, kəm bəni bə bə laniki
bənchi bə Nyə*

(Matio 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵ Jisəs ka dza dzaka i bwa bu bə mban bəh bəni bəchi bə bə nī kə fəin wəkəli gia yə wi dzakaki a,

⁴⁶ “Mbəin təkni, kəm bə bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə, bə kənki i nyaniki nnyaki bəh bəmbun bədəən. Ayaka chu kən a, bəni bəniki bə bəh kingəkəsi i di bi shi wə. Chu kən i nūmki i di bi kəkəsi i jun yi tsani wə, bəh i di bi bini wə.

⁴⁷ A chu num a bə bə bə laksiki biəin bi bəkanə bənkwu, fwəkyi dzə biəin bibə, kwayi fə bəntsa bədəən. Bəni bələ kə ngəkə wibə bi numki na wimbum.”

21

*Kinya ki kpə nkwi wi kifuu
(Mak 12:41-44)*

¹ Jisəs dza lə dzəkəh, yəin si bəni bə kpə jəkə kinya kibə i kintaintain kinya mə i jun yi fəni yi gia mə.

² Wi yəin si kpə nkwi wi kifuu widəkə jəkə bədəli bəfa i kintaintain kinya mə.

³ Wi ka dzaka a, “Mih fukuki nkən i mbəin a kpə nkwi wələ wə wi kə mi wi kifuu lə wi nya tsə bəni bəchi bə bə si nyaki.

⁴ Bəni bæchi bə bə si nyaki, bə si nyaki num bin̄ka bibə bi kpə biə bi si jikə ka gbəyiki kuku. Ayakalə, kpan̄a wələ si wi kə na kifuu kifuu lə, wi si nya na biəiŋ bichi biə wi nəkɪ yeiŋ wə.”

Jisəs fuku a bə bi shayiki lə juŋ yi fəni yi gia (Matiə 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Bwa bə Jisəs bə mban̄ bədəkə n̄ dza ka dzakaki kəm bə juŋ yi fəni yi gia, si yi ndzəŋki bəh kitəh kindzəŋni kə bə n̄ maa yeiŋ, bəh kinya kiwə i Nyə.

⁶ “Jisəs dzaka i bə a, mbeiŋ yeiŋ biəiŋ biələ a? Chəkə dzaki lə wə təh wimu bi baan̄ kə i widəkə beŋ maka bə baka təkə wi i kuku, na winaiŋ təh bi numki i di bi wə.”

Bəŋgəkə bəh bəmbaiŋŋni (Matiə 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Bə bikə i wi a, “Mi wi lanini, gia yələ bi numki i jəbi winaiŋ wə a? Kinchəsi kə ki bi chusiki a yi si num a gvu wə akə nə?”

⁸ Jisəs chukuli a, “Mbeiŋ təkni, ka mi bi ma fwəkyi mbeiŋ a mbeiŋ ndzāni dzəh. Mbeiŋ kłəki a bəni bəduli bi dzə lə dzə yeli wuŋ kəŋ i ninshiŋ, ma mi bi dzakaki a, akə ŋgaiŋ Kimbwili, a jəbi dzə kpəiŋ lə. Jəbi wə bə bi dzakaki yaka, kłə mbeiŋ bi wəkəli kə.

⁹ Jəbi wə mbeiŋ bi wəkəki a bə tumki jum bəh bəŋgəkə i bidi bidi wə, kłə mbeiŋ ki lwā kə, gia yələ kan̄aki lə i bi yisi nūm, ayakalə, yi kəbi a kin̄gəksi ki mbi dzə lə.”

¹⁰ Jisəs chu dzaka i bə a, “Tumi bi tumki lə jum bəh kidəkə, ayaka ntəŋ widəkə tum jum bəh widəkə.

¹¹ Gia yi gumini bi numki lə i di di wə. Nshwaiŋ bi nəŋniki na bəh ŋga. Dzəŋ bi numki lə, ma jweŋ bi numki i bidi bichi wə. Bəŋchəsi bə bə gumiki bi chusiki lə i bəəli wə nya nlwa i bəni.

¹² Mbeiŋ kłəki a gia yələ bi dzə i num, num bə kwā mbeiŋ, n̄jəŋsi nnyā mbeiŋ. Bə bi tsə bəh mbeiŋ i juŋ yi nsaka wə, bəh i juŋ yi tsani wə, i chin̄si mbeiŋ i juŋ yi nsəŋ wə. Bə bi fiəni dzə mbeiŋ kəm bə yeli wuŋ, bə tsə bəh mbeiŋ i bəŋkuŋ nshiŋ bəh i bəni bə bə sakaki bitumi,

¹³ wəmakə bi numki jəbi ka mbeiŋ fukuki i bə kəm mih.

¹⁴ Jəbi wə bə bi dzə mbeiŋ yaka, mbeiŋ ki twēiŋ kə gvu a mbeiŋ ni tsə dzaka a nə a,

¹⁵ kəm a ni nya mih gia i dzaka kimbeiŋ wə, bəh mfi i mbeiŋ, ka bəni bə bə baiŋŋki mbeiŋ ma bi chu num i gukuliki bəh mbeiŋ na twəsi.

¹⁶ Bəni bə bə bi taŋniki mbeiŋ, bi numki bəti bəmbəiŋ bəh bəni bəmbəiŋ, bəh bwa bə nih bəmbəiŋ, bəh na chwəŋkijun̄ kimbeiŋ mwi, bəh nseiŋ yimbeiŋ. A bi numki bə bədəkə, bə bi wəəyiki mbeiŋ bədəkə.

¹⁷ Bəni bæchi bi baiŋŋki lə mbeiŋ kəm yeli wuŋ.

¹⁸ Ayakalə, na juŋ yi fwu yimu i mbeiŋ fuŋ bi laka kə i fwu wimbəiŋ wə.

¹⁹ Mbeiŋ kāŋa shóm yimbeiŋ bindzəŋ, ma mbeiŋ bi kwati nəni.

Jisəs fuku a bə bi kaasiki lə Jelusalem (Matiə 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Jəbi wə mbeiŋ bi yeiŋki bəni bə jum bə fiəli tali kwili wi Jelusalem, mbeiŋ ka kłəki a jəbi dzə kpəiŋ i kaasi ki.

²¹ Yi bi ka num yaka, bəni bə bə kə i Judea bi gēiŋ yāka i ŋkwūŋ wə, bə bə kə i kwili kiwə kintəŋ bi būkuyi. Mi wə wi kə i chwa bi chu tsə l̄l̄ kə feiŋ.

²² Kan̄ yiwə kə yə Nyə bi ləəki ŋgəkə i Jelusalem wə kəm bə nəni kibə, yi fə gia yichi dzə kpəiŋ asi bə n̄ nyaka i kin̄wakti ki wə.

²³ Ŋgəkə wimbūm bi numki wi bəkan̄a bə bə bi numki bəh kitə, bəh bə bə masiki bwa. Nyə bi bəksiki lə shóm bəh bəni bələ, wi faan̄ ŋgəkə wimbūm i tumi kələ wə.

²⁴ Bə bi gbayiki lə bəni bədəkə bəh bənywə, bə kwayi bədəkə tsə fah i nsəŋ wə i tumi bichi wə ka bəni bə bə tumdzi i jum cheiŋ. Bəni bə bə kəkə Bəju bi yaka i Jelusalem, i tsə buku asi jəbi wibə bi kpəŋki.

Jisəs fuku bəŋchəsi bə bə bi numki i jəbi wə wi bi fiəni dzəki

(Matiə 24:29-35; Mak 13:24-31)

²⁵ Gia yi kaiŋni bəh bəŋchəsi bi chusiki lə i wəŋ wə bəh i fiəŋŋ wə bəh i bijəŋ wə, bəh i nshwaiŋ wə si bitumi bi numki i nshili wə, bə bi gəsiki numki alə si kinchwə kimbūm chəkəki yi fə lə wəə.

²⁶ Bəni bi kpiki bəh ndzan̄ i gia yi gumini yə yi dzəki i mbi wə kəm ŋga bi nshwaiŋ bi nəŋniki lə kəkəkə. Kəm biəiŋ biə bi kə beŋ bichi bi nəŋniki lə bəh ŋga nalə.

²⁷ Ayakadəiŋ, bəni bi ka yeiŋ si mi wə yeli wi kə Waiŋmi shiki dzəki i bikwu wə kaŋa ŋga bəh kiŋkəkni kimbūm.

²⁸ Jəbi wə gia yələ bi yisi i numki, mbeiŋ ka bi nūmki tsəiŋ yaka a beŋ, kəm jəbi wə Nyə kə i bwili mbeiŋ, si num kəmsi dzə.”

²⁹ Si Jisəs dzaka yakadəiŋ, ka chukuli i ndi wə a, “Mbeiŋ lāni dzə gia i kpeiŋ wi fidəiŋ wə, bəh keiŋ yidəkə, si yi fəni nyaki ndzeni bibə,

³⁰ mbeiŋ ka kiəki, a nyum kwuni lə gwu.

³¹ Yi kə a liŋ si mbeiŋ bi yeiŋki jəbi wə gia yələ dzə di, mbeiŋ ka kīəki a ŋkuŋ bi Nyə si num kəmsi dzə lə.

³² Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, ŋgəkə wi liə wələ bi tsə kāa kə maka gia yələ yichi dzə di.

³³ Bəəli bəh nshwain bi kaa lə, ayakalə gia yin kəbi i bi lansi nənŋi.

³⁴ Mbeiŋ təkni bəh kifwu kimbəiŋ, mbeiŋ ma nyā gwu yimbəiŋ i dzini bi mbi bəh muni wə, i laksi mfi i nəni ki fa kuku wə, ka chəkə biwə bi ma dzə tūmbuku i kwā mbeiŋ ka kintan.

³⁵ Gia yiwə, i chəkə biwə wə bi dzə i bəni bəchi bə bə kə fa i nshwain wə.

³⁶ Mbeiŋ ka nūmki bəh gwu yiləkəli tsa Nyə jəbi wichi, ka gia yələ bi dzə i jəbi wələ wə, mbeiŋ kaŋa ŋga i bi ŋgbaksi tsə feiŋ ka mbeiŋ bi num i Waiŋmi nshiŋ.”

³⁷ Jisəs ka shiki wi lani bəni i juŋ yi fəni yi gia wə i kaŋ yiwə yichi. Asi num i fi jəbi, wi yaka tsə nə i ŋkwuŋ wi Olif wə.

³⁸ Bəni bəchi ka bukuki tsəki kinchəŋəchəŋə i juŋ yi fəni yi gia wə i wəkə nlani wi.

22

Judas bum i taŋni Jisəs

(*Matio 26:1-5,14-16; Mak 14:1-2,10-11*)

¹ Jəbi wi Dzini bi Bləd wə bə ka jiə dəkə dzəŋ yeiŋ, bə nī bəŋki a, Dzini bi Ntsədan, bi nī kəmsiki dzəki.

² Bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nī laniki bənchi bə Nyə, ka nənki dzəh i wəŋ Jisəs feiŋ i nyumi wə, kəm bə nī lwaki bəni.

³ Satan ka liə i shəm yi Judas wə bə nī bəŋki a Iskaliot, num mi i mban wi bwa bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa.

⁴ Wi ka tsə i bətii mfə gia bəmbum bəh kifwu ki bəni bənchi bə bə nī təkni bəh

juŋ yi fəni yi gia. Ayaka bəh bə ka keiŋsi asi wi ki nyaniki ka wi taŋni Jisəs i bə.

⁵ Bə wəkə ndzəŋni ka keiŋsi i gəm wi bəh kpə.

⁶ Wi bum, ka tsə yisi i nənki dzəh i nya Jisəs feiŋ i kaŋ yibə wə mban wi bəni du kə feiŋ.

Nsisi wi Dzini bi Ntsədan

(*Matio 26:17-25; Mak 14:12-21*)

⁷ Chəkə biə Dzini bi Bləd wə bə kə maka bə jiə dzəŋ yeiŋ, bə si kum wain jaka kəm bə Dzini bi Ntsədan biələ jəbi wə bi nī dzə kpeiŋ,

⁸ Jisəs ka faan Bitə bəh Jən ka dzaka a, “Mbeiŋ tsə kēiŋsi biə biə bukumbəiŋ ni dzī Dzini biələ yeiŋ.”

⁹ Bə bikə i wi a, “Wə nənki a buku tsə kēiŋsi num faiŋ?”

¹⁰ Wi chukuli a, “Mbeiŋ wəkə, asi mbeiŋ liəki tsəki i kwili wə, mbeiŋ ni banŋsi bəh mi, num wi bəkə mwi i kpəŋə mə, mbeiŋ biələ wi i juŋ yə wi ni tsə liə yeiŋ.

¹¹ Jəbi wə mbeiŋ biəli, mbeiŋ dzāka i tii juŋ wiwə a, Mi wi Lanini bikəki di bi juŋ yi bəni bə dzəni a ŋgain bəh bwa bu bə mban ni dzi Dzini bi Ntsədan yeiŋ kə faiŋ a?

¹² Wi ka ni chusi lum wimbūm i juŋ yi beŋ wə num bə keiŋsi jiə lə, mbeiŋ ka ni tsə num yeiŋ i kēiŋsi biə bichi.”

¹³ Bə tsə yeiŋ a liŋ si Jisəs nī dzakaki i bə. Ayaka bə ka keiŋsi biə bi dzini bi Dzini bi Ntsədan biə feiŋ.

Jisəs bəh bwa bu dzi kinchiŋni

(*Matio 26:26-30; Mak 14:22-26*)

¹⁴ Jəbi nī dzə kpeiŋ, Jisəs bəh bwa bu bə ntum dzə shinum ka dziki.

¹⁵ Wi dza dzaka i bə a, “Mih si kənki lə nalə a mih dzi Dzini bi Ntsədan biələ bukumbəiŋ ka mih yeiŋ ŋgəkə wə wi dzəki lə.

¹⁶ Mbeiŋ kīəki lə a mih bi chu dzi kə Bini biələ i tsə buku jəbi wə bi bi dzə kpeiŋki, ka Nyə bi sakaki ŋkuŋ bi.”

¹⁷ Wi dzə bwam nya kiyəŋni i Nyə dzaka a, “Mbeiŋ kə mū tsəsi dāŋsi mbeiŋ bəchi.

¹⁸ Mih fukuki i mbeiŋ a i yisi i liə i tsə, mih ni chu mu kə mbih mi kpeiŋ wi laani wələ na ka ŋkuŋ bi Nyə bi dzə.”

¹⁹ Wi dzə bləd, nya kiyəŋni i Nyə, gbeyi nya i bə, dzaka a, “Fa kə gwu yin, mih

nyaki i mbeinj, mbeinj fâki ayaka i kwâkaki mih.”

²⁰ Yi num ayaka, asi bɔ dzi kaasi kichinjni, wi dzo bwam wi mbih ka dzaka a, “Bwam wɛlɛ kɔ minƙain mi Nyɔ mimfian mɛ Nyɔ dzi bɛh mwa mɛnj mɛ mɔ shuku buku kɔm mbeinj.

²¹ Ayakalɛ, mbeinj wɛkɔ mi wɛ wi ni tanjɛni mih, wi dziki lɛ fa bɛh mih.

²² Mbeinj kiɛki a mi wɛ yeli wi kɔ Wainmi bi nyɛ asi Nyɔ nɛ sisi jɛ. Ayakalɛ, ngɛkɛ wimbun kɔ wi mi wɛ wi tanjɛni wi.”

²³ Bɔ yisi i bikɛki a bɔ bɔ mi wɛ wi kɔ i fɛ yɛlɛ gia i bɔ kintɛnj akɔ ndɛ a?

Jisɔs lani si bɛni bu kanjaki i dzɛki gwu yibɔ

²⁴ Bɔ dza yisi i ngukuli a bɔ bɔ a, akɔ ndɛ mi wimbun i bɔ kintɛnj a?

²⁵ Jisɔs dzaka i bɔ a, “Bɛnjɔn bɛ fa kuku kanjaki lɛ nga i bɛni bɛbɔ bɛinj, ayaka bɛni bɛ bɔ sakaki tumi, bɛ bɔnj bɔ a bimba bi bɛni.

²⁶ Ayakalɛ, yi mɛnj dɛkɛ i num yaka bɛh mbeinj. Wɛmaka mi i mbeinj kintɛnj kanjaki i dzɛki gwu yi ka wain wi nchinj.

²⁷ Mi wimbun kɔ winainj, mi wɛ wi yɛkɛli ka dziki a dzini, ma mi wɛ wi tsɛsiki dzejɛ a? Ntɛ asi num mi wɛ wi yɛkɛli ka dziki a dzini a? Ayakalɛ, mih kɔ i mbeinj kintɛnj ka mi wɛ wi nɔmki i mbeinj.

²⁸ Akɔ mbeinj bɛ mbeinj ni numki bɛh mih bɛh nga i jɔbi wunj wi ngɛkɛ wɛ wichi.

²⁹ Yi kɔ a linj asi Ba wunj nya mih bɛh ntɔnj a mih sakaki, mih ni nya lɛ tɛ nga biwɔ a mbeinj i sakaki.

³⁰ Mih nya lɛ, ka bukumbɛinj ni dziki bɛ mu i di bi ntɔnj wunj wɛ, ka mbeinj bi num i bingbɔkɔ wɛ, i sakaki chwɔnjbijun bi Islɛ biɛ jwɔfi ntɔ bɛfa.”

Jisɔs fuku a Bitɛ ni mɛnjni lɛ ngainj (Matio 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:35-38)

³¹ Jisɔs ka dza bɔnj Bitɛ a, “Samɔn, Samɔn wɛkɛli, Satan dzo nga i kpɛkɛ mbeinj bɛchi i bwili mbeinj bɛdɔkɔ asi mi si kpɛkɛ chi i gɛnj wɛ.

³² Ayakalɛ, mih tsa i wɛ, a shɔm ya ma bɔku i mih. Jɔbi wɛ wɛ fiɛni bɔnj mfi bia, wɛ nyɛ nga i bwa bɛ nah.”

³³ Bitɛ dzaka a, “Bah, mih kpɛinjɛni lɛ i tsɛ nsɛnj nabɛ i kpi, bɛh wɛ.”

³⁴ Jisɔs chukuli i wi a, “Bitɛ wɛkɛli, mih fukuki i wɛ, ka kwɛkɛ ni numki i tɔnj dainj, wɛ ni mɛnjni lɛ mih kɛnkani kitali, a wɛ kiɛki kɛ mih.”

Jisɔs tafi bwa bu bɛ mbanj i kɛinjɛi shɔm yibɔ

³⁵ Wi dza bikɛ i bɔ a, “Mbeinj kwaka jɔbi wɛ mih nɛ faanj mbeinj kpɔ kɔbi kiba kɔbi bɛh dzuyigvu kɔbi, mbeinj nɛ nyaniki yaka mbeinj nɛ num dzah finɛ a?” Ayaka bɔ chukuli a, “Aayi, buku nɛ ka num dza dɛkɛ fiɛnj.”

³⁶ Wi ka dzaka i bɔ a, “I liɛ, mi kabɛ kanjɛ kpɔ nabɛ kiba wi dzɔ. Mi kabɛ kanjɛ kɛ nywɔ wi jum, wi tanjɛni mbunj wi i tanjɛ.

³⁷ Mih dzakaki lɛ kɔm gia yɛ bɛ nɛ nyaka i Kɛnjwakti ki Nyɔ wɛ a, ‘Bɛ nɛ fa wi bɛh bɛni bɛchu,’ yi kanjɛ lɛ i kpɛinj kɔnj kɔm mih i liɛ. Mbeinj kiɛki a gia yɛ bɛ nɛ nyaka kɔm mih yichi si dzɛ i kpɛinj”

³⁸ Bɔ ka chinj tɛkɛli dzaka a, “Bah yɛinj, buku kanjɛ lɛ bɛnywɔ bɛ jum bɛfa.” Wi chukuli a, “Mbeinj bɛɛ yaka.”

Jisɔs tsa i njkwunj wi kɛinj yi Olif wɛ (Matio 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisɔs ka dza buku i kwili wiwɔ wɛ bɛh bwa bu bɛ mbanj, ka yisi i yakaki tsɛki i njkwunj wi kɛinj yi Olif wɛ, num asi wi si shi fɛ.

⁴⁰ Bɔ yaka tsɛ buku i di biɛ bɔ nɛ tsɛki, wi dzaka i bɔ a, “Mbeinj tsɛki ka kimɔmsi ma dzɛ i mbeinj, i gaka mbeinj.”

⁴¹ Si wi dzaka yakadɛinj, wi dza nyɛ i bɔ kpɔnj, ka kini tsɛ, asi mi kɔ i tum tɛh a wi tsɛ buku, ka tum binyu i kuku ka tsa Nyɔ a,

⁴² “Ba wunj, wɛ kabɛ kɔnj, wɛ dzɔ bwili bwam wi ngɛkɛ wɛlɛ i mih wɛ. Ayakalɛ fɛ asi wɛ kɔnjki a kɔbi si mih kɔnjki.” [

⁴³ Si wi tsa yakadɛinj, chinda wi Nyɔ shi dzɛ i wi wɛ, nya wi bɛh nga.

⁴⁴ Jisɔs nɛ kɔ shɔm yi nya ngɛkɛ nalɛ. Wi chu tsa na bɛh nga ka bɔnjɛnki, kiliɛkɛ bɛ tɛkɛ i kuku aka mwa.]*

⁴⁵ Wi tsa kaasi, fiɛni dzɛ i bwa bu bɛ mbanj wɛ, yɛinj num nsheinj fɛ bɔ bɛh ka nɔki.

* 22:44 Binjwakti bikpu bidɔkɛ i jɛ yɛ bɛ nɛ yisi nyaka Kɛnjwakti ki Nyɔ yɛinj kanjɛ kɛ bimbu biɛlɛ 43-44.

⁴⁶ Wi bikə i bə a, “Mbeinj naki lo nani a? Mbeinj dzā beinj mbeinj tsaki ka kiməmsi ma dzə i mbeinj, i gaka mbeinj.”

Bə kwa Jisəs

(Matiə 26:47-56; Mak 14:43-50; Jən 18:3-11)

⁴⁷ Asi wi nĩ keinjki wi dzaka, mbanj wi bəni dzə buku a num lo Judas, wə wi nĩ kə mi i mbanj wi bwa bə Jisəs bə jwəfi ntso bəfa, a num wi i ninshinj. Wi tsə kəmsi i Jisəs wə ka maŋni wi.

⁴⁸ Ayakalə, Jisəs bikə i Judas a, “Wə nənki i maŋni mi wə yeli wi kə Wainjmi i chusi a bə kwa a?”

⁴⁹ Bwa bu bə mbanj bə bə nĩ kə i wi kpənj yeinj gia yə yi nənki i num, bikə a, “Bah, buku gbāyi bəni bələ a?”

⁵⁰ Mi widəkə i bə kintəənj ka gba chwinj bwili kintuni ki tseinj yiləkəli yi mfa wi fwu wi bətii mfə gia.

⁵¹ Jisəs kaŋyi a, “Kiə mi ki chu mōm kə,” ka kə m kintuni ki mi wiwə ki ka fiəni num feinj.

⁵² Bəni bə bə nĩ dzə i kwa Jisəs nĩ kə bətii mfə gia bəmbum, bəh kifwu ki bəni bənchi, bəh bə bə nĩ təkni ki bəh junj yi fəni yi gia, bəh bəni bə bə nĩ sakaki tumi. Wi bikə i bə a, “Mbeinj dzəki i kwa mih, ka dzəki num bəh bənywə bəh bibəkə ka mbeinj dzəki i kwa num ji a?”

⁵³ Mih nĩ kə bəh mbeinj chəkxi chəkxi i junj yi fəni yi gia mə, mbeinj kəbi i kə m mih kə m nə a? Ayakalə, i liə kə jəbi wimbəinj wə mbeinj kə i fə gia yeinj, a num jəbi wi ŋga bi jisi.”

Bitə mənji Jisəs

(Matiə 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jən 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Bəni bəwə ka kwa Jisəs tsə bəh wi i kwili wi fwu wi bətii mfə gia wə, Bitə biəli i jum wə i dzəh yi dəənj.

⁵⁵ Bə tsə kpa gbuku i kintəənj ki təkə wə shinum ka jəkəki. Bitə dzə shinum bəh bə.

⁵⁶ Si gbuku wiwə nĩ beli, wainjkaŋni widəkə wə wi nĩ nəmki i kwili wiwə wə dza yeinj Bitə si wi shinum. Wi tseinj wi i dzəkəh wə bindzənj dzaka a, “Mi wələ si kələ tə bəh mi wiwə.”

⁵⁷ Bitə ka nəinj dzaka a, “Kpaŋa wələ, mih kiəki kə mi wələ.”

⁵⁸ Asi jəbi tsə twəsi, mi widəkə chu yeinj wi, ka dzaka a, “Wə kə mi i mbanj wibə wə tə.” Ayaka Bitə dzaka a, “Nyuku wələ, mih kəkə mi wibə.”

⁵⁹ Asi mbiənjə wimu tsə, mi widəkə ka chu bwanj alə a, “Ŋkənj ŋkənj mi wələ si kələ bəh mi wiwə, kə m wi kə mi wi Galili.”

⁶⁰ Bitə chukuli a, “Nyuku wələ, mih kiəki kə gia yə wə dzakaki yaka.” Asi wi nĩ keinjki wi dzaka yaka, kwəkə ka tənj.

⁶¹ Bah fiəni gwu, dzəkəh yibə Bitə baŋsi, Bitə kwaka ja yə Bah si dzaka i wi a, “Ka kwəkə ni tənj daij a ni numki num wə nəinj lo mih i kinjani kitali wə.”

⁶² Bitə nyə feinj buku tsə i biŋ, ka də nalə.

Bə suŋu Jisəs ka chu tweinj

(Matiə 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Bəni bə bə nĩ chəniki Jisəs ka yisi i fəki nshənj i wi, tweinj wi.

⁶⁴ Bə baŋ shi bi bəh mbunj, tweinj wi dzaka i wi a, “Fūku la ntum wi Nyə wa wə i liə. Kāŋsi i buku mi wə wi tweinj wə.”

⁶⁵ Bə ləyi wi bəh ja yiduli.

Bə saka Jisəs

(Matiə 26:59-66; Mak 14:55-64; Jən 18:19-24)

⁶⁶ Si chəkə ni wə, bəni bə bə sakaki tumi bəh bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə, bə junjni gwu yibə bə bəchi, ka dzə Jisəs dzə bəh wi i di biə bə si saka bənsaka.

⁶⁷ Si bə tsə bəh wi yaka, bə dzaka i wi a, “A kabə num wə Kimbwili wə Nyə nĩ kaka wə fūku i buku.” Wi chukuli i bə a, “Mih ka fuku i mbeinj, mbeinj ma ni bum mih.

⁶⁸ Ayaka mih ka bikə gia i mbeinj, mbeinj ma ni chukuli.

⁶⁹ Ayakalə, i yisi i liə, mi wə yeli wi kə Wainjmi ni num i kimbu ki tseinj yiləkəli yi Nyə wə wi kaŋaki ŋga.”

⁷⁰ Bə bəchi ka dzaka a “Akə a wə Wainj Nyə a?” Wi chukuli i bə a, “Yi kə asi mbeinj dzaka”

⁷¹ Ayaka bə ka dzaka a, “Bə chu nəinjki mi a wi dzə dzaka a nə a? Bə wəkə lo ndzaka wə wi buku i dzaka ka wə.”

23

Baylə bəh Hələd bikə bəmbikə i Jisəs

(Matiə 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Jən 18:28-38)

¹ Si mbanj wi bəni bə bə nī sakaki bənsaka dzaka yaka, ka dza bə bəchi dzo Jisəs ka tsəki bəh wi i Bayle.

² Si bə tsə buku feiŋ, ka yisi i jiəki gia i wi funj, dzaka a, “Mi wələ nyaniki bəkəli tumi kibuku, nəiŋma a bəni ma gəmki kpə wi kiŋwakti i Kaysa ŋkuŋ wi Lum, chu dzaka a wi kə Kimbwili wə Nyə nī kaka, yi chu chusi a wi kə ŋkuŋ widəko.”

³ Bayle bikə i Jisəs a, “Akə a wə Ŋkuŋ wi Bəju a?” Jisəs chukuli i wi a, “Yi kə asi wə dzaka.”

⁴ Bayle ka dza dzaka i bətii mfə gia bəmbum bəh mbanj wi bəni bə bə nī kə feiŋ a, “Mih ka yeiŋ dəkə gia yə mi wələ gbə yeiŋ.”

⁵ Bə bəchi ka bwanjki alə, “Mi wələ nyaniki wi lani bəni i bi tumi bi Judea wə bichi, nyini a bə ləkəki bəh kifwu. Wi ni yisi i Galili, i liə wi si num lə fa i tumi kələ wə.”

⁶ Si Bayle wəkə yi yaka, ka bikə a, “Mi wələ kə mi wi Galili a?”

⁷ Bə bum, wi ka faan Jisəs i Ŋkuŋ Heləd, kəm a nī kə wi wə wi ni sakaki kimbu ki tumi kiwə, wi num tə i Jelusalem i jəbi wiwə wə.

⁸ Bə tsə bəh Jisəs, Ŋkuŋ Heləd yeiŋ wi, wəkə ndzəŋni i jəbi wə wi nī yeiŋ Jisəs, kəm wi nī kə wi wəkə lə kəm Jisəs, i jəbi wi dəəŋ wə wi nī kə wi wəkəli i yeiŋ Jisəs, kwaka a jəbi widəko ŋgainj ni yeiŋ wi fə gia yi chusi ŋga bi Nyə.

⁹ Wi dzo jəbi ka bikəyiki gia yiduli i Jisəs, ayakalə wi nəki chu chukuli kə gia yidəko.

¹⁰ Wi nī bikə yaka, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nī laniki bənchi bə Nyə num feiŋ, bə buku tsə i ninshiŋ i keiŋsi gia yiləkəli i jiə i Jisəs funj.

¹¹ Ŋkuŋ Heləd bəh bəni bu bə jum ka dza yisi i sunjuki wi, tum mbunj wi kwili i gwu yi wə, ka fiəni chiŋsi wi i Bayle.

¹² A nī kə Bayle bəh Ŋkuŋ Heləd baiŋŋni. I chəkə biwə, bə kwa nséiŋ.

*Bayle təiŋ nsaka asi bəni nī kəŋki
(Matiə 27:15-26; Mak 15:6-15; Jən 18:39-19:16)*

¹³ Si bə chiŋsi Jisəs i jum wə, Bayle junj bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nī

sakaki tumi kiwə, ka bəəŋ junj tə bəni bəchi.

¹⁴ Bə junj dzo, wi dzaka i bə a, “Mbeiŋ si dzo bəh mi wələ fa a wi fəki bəni ləkə bəh kifwu, mih tseiŋ ləkə i gia yə mbeiŋ bwamki kəm yi i mbeiŋ nshiŋ, mbeiŋ tseiŋ, mih ka yeiŋ dəkə gia yə wi gbə yeiŋ, i gia yichi yə mbeiŋ jiəki i gwu yi wə, wi ka fə dəkə gia yidəko,

¹⁵ num Ŋkuŋ Heləd ka yeiŋ dəkə tə yi. Akə gia yə yi ni fə wi fiəni chiŋsi mi wələ i bukumbəiŋ. Mbeiŋ yeiŋ tə a, mi wələ ka fə dəkə gia yidəko yə bə kə i wəə wi wəəni.

¹⁶ Ayakadəiŋ, mih ki tweiŋki wi a tweiŋni, ma mih bēeka wi, ma wi tsəki.”

¹⁷ [A nī kə i jəbi wiwə wə a num Dzini bi Ntsədanj, Bayle kaŋa i bwili mi wimu i junj yi nsəŋ wə i nyā i bəni.]*

¹⁸ Bəni bəchi ka dza yisi i wiliki feiŋ a, “Kāasi mi wələ, bwili Balabas i junj yi nsəŋ mə ma wə nyā i buku.”

¹⁹ Balabas wələ nī kə i junj yi nsəŋ mə kəm wi nī kə wi yisi ŋgəkə i kwili wə ka chu wəə mi.

²⁰ Bayle wəkə yaka chu dzaka i bəni bəchi nalə kəm wi ni nəŋki i bee Jisəs.

²¹ Ayakalə, bə ka wiliki a, “Bə bāŋŋ wi i kintasi wə, bə bāŋŋ wi i kintasi wə.”

²² Bayle chu dzaka i bəni i kiŋkani kitali wə a, “Bə baŋŋ wi kəm nə? Gia yichu yə wi fə akə nə? Mih ka yeiŋ ŋgəkə wə wi fə ka bə wəə wi wəəni. Mih ki tweiŋki wi a tweiŋni, ma mih bee wi.”

²³ Bə ka baŋŋ a wiliki bəh ŋga a “Bə bāŋŋ wi i kintasi wə.” N'wili wibə gaka Bayle.

²⁴ Ayakadəiŋ, Bayle təiŋ nsaka ka bee wi, a bə fə bəh wi asi bə nəŋki. ²⁵ Wi ka bwili yatəkə mi wə i junj yi nsəŋ wə, num wə bə ni bikəki, wə wi nī yisi ŋgəkə i kwili wə chu wəə mi. Si wi bwili, ka nya Jisəs i bə si bə nəŋki.

*Bə baŋŋ Jisəs i kintasi wə
(Matiə 27:32-34; Mak 15:21-32; Jən 19:17-27)*

²⁶ Bə ka dzo Jisəs i tsə baŋŋyi. Si bə ni tsəki, bə baŋsi bəh mi widəko wi kwə dzo i chwa yeli wi num Saməŋ, num mi wi Səlin. Bə kwa wi ka jiə kintasi ki Jisəs i kimbəkəli ki wə, wi ka giŋ ka biəli Jisəs.

* **23:17** Biŋwakti bikpu bidəko bwili kimbu kələ17.

27 Bəh bə ka tsəki, mban wi bəni wimbum biəli wi. I bə kintəən bəkaŋa bədəkə nŋ dəki lə, fa gia.

28 Jisəs dza fiəni gwu dzaka i bə a, “Bəkaŋa bə Jelusaleḿ, kiə mbein ki dā kə i mih. Mbein dāki num i gwu yimbein, bəh i bwa bəmbəin.

29 Mbein kləki a jəbi bi dzəki lə wə bə bi dzakaki a, ‘Kinsanli kimbūm kə ki bəkaŋa bə bə kə kaiŋni maka bə num bwə wain, maka bə num masi wain.’

30 A bi numki i jəbi wiwə wə, bəni bi wamki dzakaki i ŋkwun yimbum yimbum a, ‘Mbein gbəyi i buku wə,’ dzaka i ŋkwun yinčin yinčin a, ‘Mbein bān buku.’

31 Bə ni wiliki yakadəin kəm bəni ka fə gia yələ a num i kpəin wi kəin wi dəli, bə bi ka fə na dəin bəh wə wi kə wi wəm lə.”

32 Si bə ni tsəki bəh Jisəs yakadəin, bə nŋ kaŋaki lə bəni bə nsən bəfa bə bə ni tsəki i wəwə tə.

33 Bə tsə buku i di biə bə bəŋki a Ŋkuŋu Kifwu, ka baŋŋ Jisəs feiŋ i kintasi wə, ka baŋŋyi tə bəni bə nsən bəfa i kintasi wə, wimu i tseiŋ yi Jisəs yiləkəli wə, widəkə i kimbu ki tseiŋ yi kimiəkə wə.

34 Jisəs dza dzaka a, “Ba, dālinya chu bi bəni bələ, kəm bə kiəki kə gia yə bə fəki.”† Bəni bəwə dzə bəmbun bə Jisəs, ka tum kaan yeiŋ i gaa bəmbun bəwə i bə kintəən.

35 Gia yələ yichi nŋ numki bəh Jisəs yakadəin, num bəni num feiŋ tseiŋ. Bəni bə bə nŋ sakaki kwili wiwə ka dza fibə ka suŋuki dzaka a, “Wi nŋ gamtiki bəni, wi gāmti la gwu yi i liə, wi kabə num Kimbwili wə Nyə nŋ sainbwili.”

36 Bəni bə jum bə tə ka nyiksiki wi, nya mbih mingbenini i wi,

37 dzaka a, “Wə kabə num ŋkuŋ wi Bəju, wə gāmti la gwu ya.”

38 Bə nŋ nyaka kiŋwakti baŋŋ i fwu wi Jisəs bein a, “Wələ kə ŋkuŋ wi Bəju.”

39 Mi wi nsən widəkə i bə wə bə nŋ baŋŋ i kintasi wə dza ka tɔyiki Jisəs, dzaka a, “A mən a wə wə Kimbwili wə Nyə nŋ kaka a? Bwili gwu ya, ma wə bwili tə buku.”

40 Widəkə wə wəkə gia yə wi dzaka, kaŋyi wi, bikə i wi a, “Wə lwaki kə Nyə a? Wə kə i ŋgəkə wə tə asi wi kə.

41 Yi kpəiniki lə i buku wə i kpi i kwati mbee wi gia yichu yə buku wə fə, ayakalə mi wələ kpiki lə maka wi fə gia yichu yidəkə.”

42 Mi wi nsən wələ ka dzaka a, “Jisəs, wə bi kwāka mih i jəbi wə wə bi sakaki ntən bia.”

43 Jisəs dzaka i wi a, “Mih fukuki ŋkən i wə a daiŋ lə buku wə ni numki lə i di bindzəŋni bi Nyə wə.”

Jisəs Kpi
(Matio 27:45-56; Mak 15:33-41; Jən 19:28-30)

44 A nŋ kə asi wən ni nənki i yaka lumsi, biŋ dza ji tumi kichi ji tsə buku i mbiəŋə witali wə nshifəkə,

45 kəm wən nŋ chu baiŋki kə. Mbun wə wi nŋ təinŋi juŋ yi fəni yi gia i fintəən taŋa shi buku i biwa bifa wə. 46 Jisəs num i kintasi wə, ka dza wam bəh ŋga a, “Ba wun, mi nyaki kiŋ'waka kəŋŋ i wə kaŋ.” Si wi dzaka yakadəin, ka waka kiŋ'waka ki kigəksini.

47 Fwu wi bəni bə jum wə wi nŋ kə feiŋ, si wi yeiŋ gia yə yi num, nya kiŋkəksi i Nyə dzaka a, “Ŋkən, ŋkən, mi wələ nŋ kaŋaki kə gbə widəkə.”

48 Bəni bəchi bə bə nŋ juŋni feiŋ i yeiŋ gia yə yi numki, si bə yeiŋ yakadəin ka dza fiəni kwe i kwili kibə wə num bə kwumi tsəin.

49 Nsəin yi Jisəs yichi, nŋ dzə fibə num i dzəh yi dəŋ ka tseiŋki gia yə yi num. Bədəkə num bəkaŋa bə bə nŋ buku i Galili biəli dzə wi.

Bə lə Jisəs
(Matio 27:57-61; Mak 15:42-47; Jən 19:38-42)

50-51 Mi widəkə nŋ kə i jəbi wiwə wə bə bəŋ a Yəsəf, num wi nŋ buku i Alimatia i kwili wi Bəju kidəkə wə. Wi nŋ kə mi wi ndzəŋni chu num mi wi chən i Nyə nshin, chu wəkəli jəbi wə Nyə bi dzə sakaki ŋkuŋ bi. Wi nŋ kə tə mi wi mban wi bəni bə bə sakaki bənsaka. Ayakalə, wi nŋ ka bum mfih gia yə bə nŋ sisi i fə bəh Jisəs.

52 Wi tsə i Bayle, tsa wi i dzə wini wi Jisəs.

53 Bayle bum, wi ka tsə shishi wini wiwə, ka kii i mbun wə, ka tsə ləsi i jum yə bə nŋ

† 23:34 Biŋwakti bikpu bədəkə nŋ bwili kiŋka ki 34a.

chum i bianja wə, maka bæ num jiə mi yeiŋ wə.

⁵⁴ A nĩ kə Chəkə bi Sisini i buku nya i chəkə bimbam wə, a ni baan a twesi ka mbam wiwə yisi.

⁵⁵ Bəkaŋa bə bə nĩ buku i Galili biəli Jisəs, bə biəli Yəsəf i jum wə, i tsə yeiŋ si wi jiəki wini wi Jisəs.

⁵⁶ Bə ni dza feiŋ, ka kwe i wa wibə, tsə keiŋsi bifianŋsi bi tseŋə yindzəŋni biə bə si fə i fianŋsi wini yeiŋ. A num chəkə bimbam wə, bə shi mbam si bənchi bəbə nĩ nənki.

24

Jisəs dza i kpi wə

(Matiə 28:1-10; Mak 16:1-8; Jəŋ 20:1-10)

¹ Asi chəkə bimbam nĩ tsə, a num kinchəŋəchəŋə i chəkə bi ninshin i shi wə. Bəkaŋa bə buku dza kinchəŋəchəŋə, dzo fianŋsi biə bə nĩ keiŋsi jiə ka tsə bəh bi i jum bein.

² Jobi wə bə nĩ tsə buku feiŋ, bə ti num bə biŋsi bwili təh wə bə nĩ ban dzaka ki jum kiwə yeiŋ.

³ Asi bə liə tsə i jum yiwə kintəŋ nəki yeiŋ kə wini wi Bah Jisəs.

⁴ Bə chin num feiŋ alə nəki kiə kə gia yə bə kə i fə. Yi num a bənyuku bədəkə bəfa nĩ dzə num kəmsi i bə kpəŋ, num bə ləh bəmbun bə fukuli bə ŋwanyi alə.

⁵ Ndzaŋ kwa bəkaŋa bəwə na bəh ŋga, bə chuŋsi kifwu kibə i kuku. Bənyuku bə bikə i bə a, “Akə kəm nə mbein nənki mi wiwəm i bəŋkwu kintəŋ a?”

⁶ Wi fa kəkə, wi si dza lə i kpi wə. Mbein yinŋti gia yə wi nĩ dzaka i mbein jobi wə mbein bə nĩ kə i Galili.

⁷ Wi nĩ dzaka a, ‘Mi wə yeli wi kə Wainmi bə kaŋaki lə i bi nyā wi i kaŋ yi bəni bəchu wə, ma bə baŋŋ wi i kintasi wə, i buku i kaŋ yitali wə, wi bi fiəni dza i kpi wə.’ ”

⁸ Bə ka yinŋti gia yə Jisəs nĩ dzaka i bə.

⁹ Bə dza fiəni i jum yiwə bein, ka tsə fuku gia yiwə yichi i bwa bu bə mban bə jwəfi ntsə mu bəh bəni bəchi bə bə nĩ biəliki wi.

¹⁰ Bəkaŋa bə bə nĩ fuku gia yiwə yichi asi yi nĩ num i bwa bə ntum bə Jisəs a nĩ kə, Meli Magdalen, Jəana bəh Meli nih Jəm bəh bəkaŋa bədəkə.

¹¹ Bə wəkə ndzaka wiwə aka kiyun ki gia, nəki bum kə yi.

¹² Ayakalə, Bitə ka dza kəmsi, yəkə tsə buku feiŋ i jum bein, ka ŋgwun tsein ləkə i jum yiwə kintəŋ ka yeiŋ shəŋ a bəmbun bə bə nĩ kii i Jisəs wə. Wi bə fiəni tsə i dzu bəh dzaka ki wəmnə, kəm gia yə yi num.

Bəni bədəkə yeiŋ Jisəs i dzəh yi Emayus wə (Mak 16:12-13)

¹³ A dzə num a i chəkə biwə wə, bəni bəfa bədəkə bə bə nĩ biəliki Jisəs, bə nĩ buku i Jelusalem nyə ka bə tsə i kwili widəkə bə bəŋ a, Emayus, dzəh yiwə num aka bəmay nanitaŋ i tsə buku feiŋ.*

¹⁴ Bə nĩ nyə ka tsəki bə dzakayi a bə bə, kəm gia yichi yə yi nĩ num.

¹⁵ Si bə nĩ nyaniki tsəki yakadəin dzakayi, kaŋyi, Jisəs mwi kəmsi dzə i bə wə, bəh bə bə nyaniki tsəki.

¹⁶ Gia yidəkə fə a bə ma kiə mi wiwə.

¹⁷ Jisəs ka dza bikə i bə a, “Akə nə mbein nyaniki, dzakayi kəm yi a?” Si wi bikə yaka, bə num bəh nshəin i shi bibə wə.

¹⁸ Mi widəkə i bə kintəŋ yeli wi num Kleəfas, bikə i wi a, “Yaka akə a wə mbəŋ shəŋ mi wi dzəni i Jelusalem, wə wə kiəki kə gia yə yi num i kaŋ yələ wə a?”

¹⁹ Wi bikə i bə a, “Yi nain gia a?” Bə chukuli a, “Gia yə yi ni num bəh Jisəs wi Nasali. Mi wələ nĩ kə mi wi ntum wi Nyə, gia yə wi nĩ fəki bəh yə wi nĩ dzakaki a nĩ kə yi kaŋyini. Wi nĩ kə mi wimbun i Nyə nshin bəh i bəni bəchi wə.

²⁰ Bəti mfə gia bəmbun bəh bəni bə bə sakaki kikwili kibuku nĩ nya wi a bə wə, bə baŋŋ wi i kintasi wə.

²¹ Buku nĩ kaŋaki lə kinkwaka i wi a, akə wi wə wi bi təin bəni bə Isləe i kaŋ yi ŋgəkə wə. Ayakalə, a tsə a kaŋ yitali si gia yiwə num.

²² Yidəkə chu num a bəkaŋa bədəkə i mban wibuku wə, bə si dzaka i buku gia yi dzaka ki wəmnə, a bə si tsə i jum bein kinchəŋəchəŋə,

²³ bə nəki yeiŋ kə wini wi Jisəs wiwə. Bə ka fiəni dzə fuku i buku a, bə si yeiŋ bəchinda bə Nyə aka ndəmsi, bə fuku i bə a Jisəs kə wiwəm.

* 24:13 May wimu nĩ kə bəntəm nchuku bəh gi nanitaŋ (1, 700).

²⁴ Bəni bədəkə i mbanj wibuku wə, si tsə i jum bein, ka yein yi asi bəkanə bə si fuku, ayakalə bə nəkə yein kə wini wi Jisəs wiwə.”

²⁵ Jisəs dzaka i bə a, “Ɔ ɔɔ, biyun biələ, shóm yimbein dəki na bəh ŋga i bum gia yə bəni bə ntum bə Nyə nɛ dzakaki.

²⁶ Mbein kiəki kə a, Kimbwili wə Nyə nɛ kaka a wi kanaki i yein bəngəkə bələ, ka wi lɛ i mbum bi wə a?”

²⁷ Jisəs ka yisi i fukuki bainṣiki i bə gia yichi yə bə nɛ nyaka i biɲwakti bi Nyə wə bichi kəm wi, bəh i yisi i Muses wə, i tsə buku tə i biə bəni bə ntum bə Nyə nɛ nyaka.

²⁸ Asi bə nɛ dzə kəmsi i kwili wə bə nɛ tsəki fein, Jisəs ka fə aka wi tsəki danṣiki lə.

²⁹ Bə buku tsə, ka tsaki wi nalə a, “Bukumbein tsə nɛ, kəm jəbi kə wi tsə nalə, biɲ chu num bi yisi i jiki.” Ayakadəin, wi bum i tsə nɛ bəh bə.

³⁰ Bə tsə, i jəbi wə bə nɛ num i dzi, wi dzo chəkə yi bləd, ka nya kiyənɛ i Nyə, gbeyi gaa i bə.

³¹ Akisəkə dzəkəh yibə bain, bə ka yein kiə wi. Ayakalə, wi fiəni laka i bə nshin.

³² Bə baan ka dzakayiki a bə bə a, “Ntə shəm yibuku wə si shiliki alə i jəbi wə wi si dzakaki i buku wə i dzəh, fuku bainṣi gia i Kiɲwakti ki Nyə wə i buku wə a?”

³³ Bə dza akisəkə a i jəbi wiwə i fi jəbi fiəni chu i Jelusalem. Si bə tsə ka yein bwa bə mbanj bə Jisəs bə jwəfi ntsə mu num bə juɲni gwu yibə di bimu bəh bəni bədəkə bə bə nɛ kə bə biəli bə.

³⁴ Bə dzaka a, “Ŋkəɲ, Bah wibukumbein si dza i kpi wə. Wi si tumbuku i Samən nshin.”

³⁵ Bə ka fuku tə i bə gia yə yi si num bəh bə i dzəh, chu fuku bainṣi asi bə si yein kiə wi i jəbi wə wi si gbeki bləd.

Jisəs tumbuku i kintəən ki bwa bu bə mbanj wə
(Matiə 28:16-20; Mak 16:14-18; Jən 20:19-23)

³⁶ Asi bə ni kein ki bə dzaka yakadəin, Jisəs wi mwi ka chinj tumbuku i bə kintəən ka bəni i bə a, “Ma kimboinɛni num bəh mbein.”

³⁷ Ndzanj kwa bə, bə bə lwa, ka bə kwaka a yudəkə bə yein num ŋkwusa.

³⁸ Wi bikə i bə a, “Mbein lwaki nə? Akə kəm nə wə mbein mənɲiki mih a?”

³⁹ Mbein tsəin kanj yin bəh gvu yin ka mbein klə a, akə na mih. Mbein mōmyi gwu yin mbein ka ni klə, kəm ŋkwusa si kanj kə nyam yi gwu bəh bikunə asi mbein yein ki mih kanj a.”

⁴⁰ Asi wi dzaka yakadəin, ka chusi kanj yi bəh gvu yi i bə.

⁴¹ Bə tsein Jisəs, kinsanli wə bə, bə ka chinj num alə. Yi gaka bə i bum a, akə wi. Wi dza bikə i bə a, “Mbein kanjaki lə fiən fidzini fa a?”

⁴² Bə dzo kinjka ki bwəkə yi wanɲi, nya i wi.

⁴³ Wi dzo dzi i bə nshin.

⁴⁴ Wi ka dzaka i bə a, “Gia yələ mbein yein dain, akə gia yə mih nɛ dzakaki i mbein kəm yi mih kein bəmbəin. Mih nɛ dzaka a, gia yichi yə bə nɛ nyaka kəm mih i kinjwakti ki Muses wə, bə i biɲwakti bi bəni bə ntum bə Nyə wə, bəh i kinjwakti Kinyaksi wə, kanjaki i dzə kpəin.”

⁴⁵ Wi ka weli mfi bibə, bə kiə gia yə yi kə i Kiɲwakti ki Nyə wə.

⁴⁶ Wi ka dzaka i bə a, “Bə ni nyaka a Kimbwili wə Nyə nɛ kaka kanjaki lə i yein bəngəkə i kpɛ, i kanj yitali wə, wi bi fiəni dzə i kpi wə.

⁴⁷ Yi kə tə a, bə bi yisi i kintəən ki Jelusalem i fūkuki i bitumi bichi kəm yeli wi a bəni bəchi kwūni shóm yibə ka Nyə bi dālɛnya chu bibə.

⁴⁸ Akə mbein bələ mbein kanjaki i ni fūkuki asi mbein nɛ yein yi.

⁴⁹ Mbein wəkəli, mih nɛ chinṣi lə kinya kə Ba wun nɛ kaka i mbein. Ayakadəin, mbein bāan a fa i kwili kintəən mbein wəkəliki, i tsə būku i jəbi wə ŋga biə bi nyə bein bi shi dzə i mbein wə.”

Jisəs nyə yaka i bein
(Mak 16:19)

⁵⁰ Wi dzo bə buku i kwili kintəən, ka tsə bəh bə i dzəh yi dəən i kəmsi i kwili wi Betani wə, wi gənṣi kanj yi i bein, jiə kimboinṣi i bə wə.

⁵¹ Asi wi nɛ kein ki wi jiə kimboinṣi i bə wə yaka, wi dza bee bə ka bə yaka tsə i bein, ka yaka laka i dzəkəh yibə wə.

⁵² Bə nya kinjəkəsi kimbum i wi, ka dza fiəni tsə i Jelusalem bəh kinsanli i shóm yibə wə.

⁵³ Bə tsə ka shiki a jun yi fəni yi gia wə,
kəksi Nyə jəbi wichi.

**Ntum wi ndzəŋni wə wi kə
kəm Jisəs si
Jɔn
nɪ nyaka
Gia yə yi kə i Kiŋwakti ki
Jɔn kələ mə**

Ntum wi ndzəŋni wələ Jɔn nɪ nyaka kə i chusi a Jisəs kə Ja yi Nyɔ yə yi nɪ kə i kin'yisi wə, yi kaŋa kə kiŋgəksi, a num yi yə yi nɪ fiəni chu mi wiwəm. Kiŋwakti kələ mwi dzakaki a ntum wi ndzəŋni wələ kə num bə nɪ nyaka ka bəni bə bə faki ki bi bəm a Jisəs kə Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka, a num wi waiŋ Nyɔ, a bə ka jɪə shóm i wi wə, ma bə ni kwati nɔni kə ki bi tsə ka kə (20:31).

Gia yə Jɔn nyaka i kiŋwakti kələ mə fiəni nyaka chukuli kə kəm kinya kə ki kə nɔni kə ki bi tsə kaa kə, yi num kəm Klistus. Kinya kələ kə mbum bi Nyɔ biə bi yisi i liə, bi num i bəni bə bə kə bə bum a Jisəs kə dzəh yi Nyɔ, wi num ŋkəŋ, wi num nɔni. Dzəh yidəko yə Jɔn nɪ nyaka kiŋwakti kələ yeiŋ lansi kə chi chi kə i chusiki si Jisəs nɪ dzəki gia yə bəni kiəki i nɔni kələ mə i lani si gia yi kiŋ'waka kə.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kiŋwakti kələ mə

1:1-18 Kin'yisi kəm Ja yə yi nɪ fiəni chu mi wiwəm

1:19-51 Kəm Jɔn Julibəko bəh bwa bə mban bə Jisəs bə ninshiŋ

2:1-12:50 Kəm si Jisəs nɪ nyaniki fəki nəm wi

13:1-19:42 Kəm kaŋ yi Jisəs yi kiŋgəksi i Jelusaləm bəh i kəmsiki fəiŋ

20:1-31 Kəm si Bah Jisəs nɪ dza i kpi mə, chusi gwu i bəni bu

21:1-25 Kiŋgəksi: Jisəs chusi gwu i bwa bu bə mban i Galili

Ja fiəni chu mi wiwəm

¹ I kin'yisi wə a nɪ kə num Ja si num lə. Ja yiwə nɪ kə bəh Nyɔ, Ja yiwə num Nyɔ.

² Wi nɪ kə wi si num lə i kin'yisi wə bəh Nyɔ.

* 1:5 Na yaka, jisi biwə kəbi i kiə wi.

³ Nyɔ nɪ maa biəiŋ bichi tsə i kaŋ yi wə. Fiəŋ fidəko kəkə na fimu fiə Nyɔ nɪ maa wi kəbi.

⁴ I wi mə kə nɔni, ayaka nɔni kələ num baiŋni i bəni wə.

⁵ Baiŋni biwə baiŋki i jisi wə, ayaka jisi biwə kəbi i nyumsi bi.*

⁶ Mi widəko nɪ kələ wə Nyɔ nɪ faaŋ, yeli wi num Jɔn.

⁷ Wi nɪ dzə i dzaka kəm baiŋni, bəh i been nsaka wi baiŋni biwə, ka wi fə bəni bəchi bi jɪə shóm i baiŋni biwə wə.

⁸ Jɔn mwi nɪ kəkə baiŋni biwə. Wi nɪ dzə a been nsaka i baiŋni biwə.

⁹ Baiŋni bi ŋkəŋ biwə biə bi chusiki baiŋni i bəni bəchi nɪ dzəki lə i mbi wələ mə.

¹⁰ Wi nɪ kələ i mbi wələ mə, mbi wələ num Nyɔ nɪ maa tsə i kaŋ yi wə, ayakalə bəni bə bə kə bə mbi wələ nəki kiə kə wi.

¹¹ Wi nɪ dzə i mbu, ayaka bə nəki dzə kə wi.

¹² Ayakalə, bəni bəchi bə bə nɪ dzə wi, jɪə shóm i yeli wi wə, wi nya ŋga i bə a bə nūmki bwa bə Nyɔ.

¹³ Ayaka bwa bə Nyɔ balə kəkə bə bə bwə biəli mwa mi chwəŋkijun, nabə i kiŋkəŋ ki mi wə, nabə mbwə wi mi wiwəm. Bə bwə bə biəli a num mbwə wə akə wi Nyɔ.

¹⁴ Ja yiwə nɪ fiəni chu mi wiwəm ka nəki i buku kintəŋ, num wi jikə bəh kiŋkəŋ ki Nyɔ bəh ŋkəŋ. Ayaka buku yeiŋ kiŋkəkni ki. Kiŋkəkni kiwə num ki Waiŋ wi shəŋ wə wi nyə i Ba wi wə.

¹⁵ Jɔn nɪ num mbeen nsaka kəm wi, ka wiliki dzaka a, “Wələ kə mi wə mih nɪ dzakaki kəm wi, dzaka a, ‘Mi wə wi dzəki i mih jum kəkni lə tsə mih, kəm wi nɪ kələ na ka mih numki.’ ”

¹⁶ Si wi kə wi jikə bəh kiŋkəŋ ki Nyɔ, wi ka nyaki bukumbeŋ bəchi bəh kiŋkəŋ i kiŋkəŋ beŋ.

¹⁷ Bukumbeŋ kiə a Nyɔ nɪ nya bəchi tsə i kaŋ yi Muses wə. Ayakalə, mbum bi Nyɔ bəh ŋkəŋ dzə ka tsəki i kaŋ yi Jisəs Klistus wə.

¹⁸ Mi widəko kəkə wə wi num yeiŋ Nyɔ. Akə a Waiŋ wi wimu wə shəŋ wə wi num kəmsi i Ba wi kpəŋ wə wi fə bukumbeŋ kiə wi.

Mi wə Jɔn Njulibəkə nɪ kə wi
(*Matio 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18*)

¹⁹ Yələ kə gia yə Jɔn nɪ dzaka i jɔbi wə kifwu ki Bəju i Jelusalem nɪ faan bətii mfə gia bəh bəni bə Ləwi a bə tsə bɪkə i Jɔn a, akə wi ndə a.

²⁰ Jɔn nɪ ka nəiŋma dəkə i chukuli kimbikə kibə. Wi nɪ dzaka bəh dzaka ki a, “Mih kəkə Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka.”

²¹ Bə bikə i wi a, “Wə kə la ndə? Akə wə Elaja ma?” Wi chukuli i bə a, “Mih kəkə Elaja.” Bə ka chu bikə i wi a, “Akə wə wə Mi wi Ntum wi Nyɔ wə ma?” † Wi nəiŋma.

²² Bə ka chu bikə i wi a, “Wə kə la ndə? Wə dzaka la a nə kəm bə gwu ya? Fuku ka buku kwati gia yə buku kə fiəni tsə chukuli i bəni bə bə si faan buku.”

²³ Jɔn ka chukuli i bə si Isaya mi wi ntum wi Nyɔ nɪ dzakaki a, “Akə mih ja yə yi wiliki i chwa a, ‘Bə lumsɪ dzəh yi Bah a yi nɔm chəŋ.’ ”

²⁴ Bəni bələ kə num a nɪ faan Bəfalasi bə.

²⁵ Bə ka bikə i Jɔn a, “Wə kabə num kə Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka, wə num kə Elaja, nabə Mi wi Ntum wi Nyɔ wə, wə ka bə juliki bəni i bəkə kəm nə la?”

²⁶ Jɔn ka chukuli i bə a, “Mih kə mfiŋ a juliki bəni i bəkə mə, ayakalə mi widəkə kələ i mbein kintəŋ wə mbein kiəkə kə wi.

²⁷ Wi kə wə wi dzəkə i mih jum, na mih kpeinɪ kə i shwali dzu yi yigvu.”

²⁸ Gia yələ yichi nɪ dzə di a num i Betani i kiwun ki Bəkə yi Jədan wə i di biə Jɔn nɪ juliki bəni i bəkə.

Jɔn chusi Wain Jaka ki Nyɔ i bəni

²⁹ Si chəkə nɪ buku wə, Jɔn yein si Jisəs dzəkə, wi ka dzaka a, “Mbein tsəin, wələ kə Wain Jaka wi Nyɔ wə wi dzəkə bwiliki chu bi mbi wələ!

³⁰ Wələ kə wi wə mih nɪ dzakaki kəm wi a, ‘Mi widəkə dzəkə i mih jum kəkni tsə mih, kəm wi nɪ kələ na ka mih numki.’

³¹ Mih mwi nɪ kiəkə kə wi. Ayakalə, mih ni dzə ka juliki bəni i bəkə ka bəni bə Isləe klə wi.”

³² Jɔn nɪ kə wi dzaka a ŋgain kə mbeen nsaka wiwə, ka dzaka a, “Mih nɪ yein

Kin'waka ki shi dzə bein ka kimbuni, dzə num i wi wə.

³³ Mih mwi nɪ kiəkə kə wi. Ayakalə, mi wə wi nɪ faan mih a mih dzə jɔliki bəni i bəkə a nɪ kə wi dzaka i mih a, ‘Mi wə wə nɪ yein Kin'waka shi dzə i bein ka num i wi wə, akə wi wə wi nɪ juliki bəni num i Kin'waka ki Bainni wə.’

³⁴ Yələ kə gia yə mih nɪ yein, ka numki mbeen nsaka wiwə a mi wələ kə Wain Nyɔ.”

Bəni bə bə nɪ yisi num bwa bə Jisəs bə mban

³⁵ Chəkə buku wə, Jɔn ka chu numki i fein i di biə wi nɪ kə bəh bwa bu bə mban bəfa.

³⁶ Wi dza yein si Jisəs nyaniki tsəkə, ka dzaka a, “Mbein tsəin, wələ kə Wain Jaka wi Nyɔ.”

³⁷ Bwa bu bə mban bə bəfa bə wəkə si wi dzaka yakadəin, dza ka biəliki Jisəs.

³⁸ Jisəs fiəni gwu yein si bə biəliki, ka bikə i bə a, “Mbein nəŋki nə?” Bə chukuli i wi a, “Labay, wə nəki fain?” (Yeli wələ a Labay kə a, “Mi wi Lanini wi Mbum.”).

³⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Mbein dzə yein.” Bə tsə ka yein di biə wi nɪ nəki. Bəh bə shi fein fuu dzə jum. Jɔbi wə bə nɪ biəliki wi a nɪ kə ka mbiəŋə mina i fiŋbi.

⁴⁰ Mi wimu widəkə i bəni bəfa bə kintəŋ bə nɪ wəkə si Jɔn dzaka ka biəli Jisəs, a nɪ kə num Andulu wə wainnih Samon Bitə.

⁴¹ Andulu wiwə nyə akisəkə tsə nəŋ wainnih wi Samon, fuku i wi a, “Buku si yein Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka” (a num a Klistus).

⁴² Ayakadəin, wi ka dzə dzə bəh Samon i Jisəs. Jisəs tsein wi ləə, ka dzaka a, “Wə kə Samon wain Jɔn. Bə nɪ bəŋki wə a Sefas.” (Yeli wələ a Sefas kə a Bitə).‡

Jisəs bəŋ Filib bəh Nataniel

⁴³ Chəkə buku wə, Jisəs yein a ŋgain si kələ i tsə i kimbu ki Galili wə. Wi tsə ka yein Filib, dzaka i wi a, “Wə biəli mih.”

⁴⁴ Filib wələ nɪ kə mi i kwili wi Besayda wə. Kwili wələ nɪ kə wi Andulu bəh Bitə.

⁴⁵ Filib tsə nəŋ Nataniel dzaka i wi a, “Buku yein lə mi wə Muses nɪ nyaka i Kin'wakti ki Bənchi wə kəm wi, bəh wə bəni

† 1:21 Bəju bəduli nɪ wəkəli mi wi ntum wi Nyɔ wə Elaja a wi fiəni dzə keinsɪ dzəh yi Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka, (Mala. 4:5), bədəkə wəkəli mi wi ntum wi Nyɔ aka Muses (Dit. 18:15). ‡ 1:42 Yi num a Tə.

bə ntum bə Nyə nĩ nyaka tə kəm wi. Mi wələ kə num Jisəs wi Nasali wainj Yəsəf.”

⁴⁶ Nataniel chukuli i wi a, “Gia yindzəŋni yidəkə kələ i buku dzə i Nasali a?” Filib dzaka i wi a, “Dzə yêiŋ.”

⁴⁷ Jisəs dza yeiŋ si Nataniel dzəki i wi wə, wi ka dzaka i wi kəm wi, “Mbeiŋ tsêiŋ, mi wələ kə na mi wi Islae wi ŋkəŋ. Nəni kintəkə kidəkə kəkə i wi wə.”

⁴⁸ Nataniel bikə i Jisəs a, “Wə nyani dəiŋ ka wə kiə mih?” Jisəs chukuli i wi a, “Na ka Filib tseiŋki i dzə bəŋ wə, asi kə num mih si yeiŋ lə wə i chwəŋ ki kpeiŋ wi fig wə.”

⁴⁹ Nataniel chukuli i wi a, “Labay, wə kə Wainj Nyə! Wə num Ŋkun wi Islae!”

⁵⁰ Jisəs dzaka i wi a, “Wə bum mih i liə kəm mih dzaka i wə a mih si yeiŋ wə i chwəŋ ki kpeiŋ wə a? Wə bi yeiŋki lə gia yimbum yi tsə yələ.”

⁵¹ Jisəs chu dzaka i wi a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, mbeiŋ bi yeiŋ lə si bəŋli weli gwu, bəchinda bə Nyə yaka chu shi, i mi wə yeli wi kə Wainjmi wə.”

2

Jisəs kwuni mwi i mbih

¹ A dzə num i kanj yitali wə, bə ka fəki bini bi ndzə wi minjkanja wimfiŋ, a nĩ kə i kwili wi Kana wə i kimbu ki Galili wə, ayaka nih Jisəs num feiŋ.

² Bə nĩ kə bə laka tə Jisəs bəh bwa bu bə mbanj i bini biwə wə.

³ Mbih dza kaa, nih Jisəs ka dzaka i wi feiŋ a, “Bə chu kanjaki kə mbih.”

⁴ Jisəs chukuli i wi a, “Minjkanja, yələ kanjaki i fə nə bəh mih a? Jəbi wunj ka kpəŋ dəkə.”

⁵ Nih wi ka dzaka i bəni bə gaani a, “Gia yichi yə wi ni dzaka a mbeiŋ fə, mbeiŋ fə.”

⁶ A nĩ kə bikəŋə bisə num feiŋ num bə keiŋsi bəh təh. Kəŋə yələ nĩ kə yə Bəju nĩ jiəki mwi yeiŋ a bə wəkəki gwu yibə yeiŋ yi baiŋ i Nyə nshiŋ. Kpəŋə wimu nĩ dzəki lə mwi ka bəliŋta mbanjanitanj ntsə bəte (75) i tsə buku bəliŋta gbi jwəfi ntsə bəte (115).

⁷ Jisəs ka dza dzaka i bəni bə gaani bəwə a, “Mbeiŋ təkə jłksi mwi i kəŋə yələ mə.” Bə ka jiə mwi i kəŋə yiwə mə yi jikə.

⁸ Wi ka dzaka i bə a, “I liə mbeiŋ təkəli midəkə mbeiŋ tsə nyə i fwu wi bəni bə gaani.” Bə ka təkəli tsə nya.

⁹ Fwu wi bəni bə gaani wə ka dzə məm mwi miwə, wəkə num mə fiəni lə i mbih. Wi bə mən a mələ mbih nyə faiŋ na. (Ayakalə, bəni bə gaani bə bə nĩ təkə mwi miwə nĩ kiəki lə di biə mə buku). Ayaka fwu wi bəni bə gaani ka bəŋ nyum minjkanja wimfiŋ wiwə,

¹⁰ bikə i wi a, “Bəni si yisi gaa fibə num mbih mi ndzəŋni i bini wə, i jəbi wə bəni mu fwuli, bə ka gaa mə mə ndzəŋki kə. Wə ka yinji jiə mbih mə mə ndzəŋki ka dzəki bəh mə num i liə a?”

¹¹ Kələ nĩ kə kinchəsi ki ninshiŋ kə Jisəs nĩ fə yi chusi kinjəkəni ki. Wi nĩ fə yi num i kwili wi Kana wə i kimbu ki Galili wə. Si wi fə yakadəiŋ yi chusi kinjəkəni ki, bwa bu bə mbanj ka jiə shəm yibə i wi wə.

¹² Si yəmaka nĩ tsə, Jisəs ka nyə shi tsə i Kafanaum bəh nih wi bəh bwa bə nih wi bə nyuku bəh bwa bu bə mbanj, bəh bə nə dzə feiŋ i kanj yidəkə wə.

Jisəs kəŋj bwili bəni bə shi i junj yi fəni yi gia yi Nyə mə

(Matio 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ Chəkə bi Dzini bi Bəju bə nĩ bəŋki a Ntsədanj nĩ kəmsiki dzəki, Jisəs nyə yaka tsə i Jelusaləm.

¹⁴ Si wi nĩ tsə buku i junj yi fəni yi gia wə, yeiŋ bəni bə taŋni bəna’ bəh shwəŋ bəh bimbuni bəh bəni bə bə nĩ kwuniki kpə num bə numyi i kuku feiŋ.

¹⁵ Wi dzə bəkwu ka keiŋsi figbanja yeiŋ, kəŋj bwili bə bəchi tasi bəh shwəŋ bəh bəna’ bəwə i junj yi fəni yi gia wə. Wi chu shuku təkə kpə wi bəni bə bə nĩ kwuniki, chini shi bibəŋ bibə,

¹⁶ dzaka i bəni bə bə nĩ taŋniki bimbuni a, “Mbeiŋ dzə būku bəh biəiŋ biələ fa. Kiə mbeiŋ ki dzə kə junj yi Bah wunj i fiəni i junj yi shi wə.”

¹⁷ Si wi dzaka yakadəiŋ, bwa bu bə mbanj ka kwaka gia yə bə nyaka i Kinjwakti ki Nyə wə a, “Kinjəkə kimbum kə mih kanjaki i wə dzu ki kələ i wə mih num wəŋni.”

§ 1:48 Kpeiŋ wi “fig” wələ i tumi ki Islae wə kə bə dzi mintam miwə.

¹⁸ Kifwu ki Bəju ka bikə i wi a, “Gia yə yi chusiki kinəkəni ka, yə wə kə i fə i chusi i buku a bə nya nga i wə i fə yələ akə na nə?”

¹⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Mbein shākyi jun yi fəni yi gia yələ, ma mih ni dzə kan yitali mih fiəni dzasi yaksi yi i bein.”

²⁰ Bəju bəwə ka dzaka i wi a, “Yi nī dzə jia mbannyani ntsə bəsə i maa jun yi fəni yi gia yələ, wə bə dzaka mfi a wə kələ i dzə a kan yitali i fiəni dzasi yaksi yi a?”

²¹ Ayakalə, jun yi fəni yi gia yələ Jisəs nī dzakaki, a nī kə num gwu yi.

²² Ayakadəin, jobi wə wi nī dza i kpi wə, bwa bu bə mban ka kwaka a fa kə gia yə wi nī dzaka. Bə ka bum gia yə yi kə i Kinwakti ki Nyə wə, chu bum ndzaka wə Jisəs nī dzakaki.

²³ Jobi wə Jisəs nī kə i Jəlusalem i Dzini bi Ntsədan biə wə, bəni bəduli nī jiə shəm yibə i yeli wi wə kəm bə binchəsi biə wi nī fəki ki chusi kinəkəni ki.

²⁴ Ayakalə, Jisəs nī ka jiə dəkə mfi bi i bə, kəm wi nī kiəki lə bəni bəchi si bə kə.

²⁵ Wi nī nənki kə i wəkə gia yidəkə yə mi wiwəm widəkə fukuki i wi kəm mi, kəm wi nī kiəki lə fiəfə fikə i mi wiwəm shəm.

3

Jisəs dzaka i Nikədəmus kəm mbwə wimfiə

¹ Mi wi mban wi Bəfalasi widəkə nī kə bə bəən a Nikədəmus, wi num mi i mban wi kifwu ki tumi ki Bəju wə.

² Mi wələ nī dza dzə i Jisəs nchəkə, ka dzaka i wi a, “Labay, buku kiəki lə a wə kə mi wi lanini wə wi nyə i Nyə, kəm mi widəkə kəkə wə wi kə i fə kinchəsi ki gia yələ wə fəki lə, yi chusi kinəkəni ki Nyə, Nyə kəbi bəh wi.”

³ Jisəs chukuli i wi a, “Mih fukuki nkəŋ i wə a, a kəbi a bə bwə lə mi, i mbwə wimfiə wə, wəməka mi kəkə bi yein nkun bi Nyə.”

⁴ Nikədəmus bikə i Jisəs a, “Yi kə i num na dəin, i chu bwə mi num wi ta lə a? Wi kələ i chu fiəni liə i nih wi shəm ka wi chu fiəni bwə wi a?”

⁵ Jisəs chukuli i wi a, “Mih fukuki nkəŋ i wə a, a kəbi a bə bwə lə mi i mwi mə bəh i Kin'waka wə, wi kəkə i bi liə i nkun bi Nyə wə.

⁶ Mi wiwəm bwəki mi wiwəm, kin'waka bwə Kin'waka.

⁷ Kiə dzaka ma wəmkə wə, a mih dzakaki i wə a bə kanaki i bwə mbein bəchi i mbwə wimfiə wə.

⁸ Fiəkə si tsə asi yi kəŋki, wə wəkə si yi tsəki, ayakalə wə kəbi i fuku a yi nyə fain na, yi tsə sə fain na. Yi kə a lin i mi wichi wə wi kə num bə bwə wi i Kin'waka wə.”

⁹ Nikədəmus ka təmki a, “Yələ kə i nyani dəin a?”

¹⁰ Jisəs chukuli i wi a, “Wə kə mi wi lanini wi bəni bə Isləe, wə kiə kə yələ a?”

¹¹ Mih fukuki nkəŋ i wə a, buku dzakaki gia num yə buku kiəki, bein nsaka wi gia, a num yə buku kə buku yein, ayakalə mbein bum kə gia yə buku dzakaki.

¹² Mih kabə fuku gia i mbein a num yi fa kuku mbein bum kə, mbein bi nyani na dəin i bum yə mih dzakaki a num yi tumi ki bein wə a?

¹³ Mi widəkə mən wə wi num yaka i bein. Akə shən a wi wə wi nī nyə dzə fein ka shi dzə fa kuku, mi wələ kə mi wə yeli wi kə Wainmi.

¹⁴ Asi Muses nī shən si jun yə bə nī kein si bəh chwaka i kpein bein i chwa, yi kə a lin asi bə kanaki i ni shən si mi wə yeli wi kə Wainmi,

¹⁵ ka na ndə wə wi kə wi jiə shəm i wi wə, wi ni kwati nən kə ki bi tsə kaa kə.”

¹⁶ Nyə nī kəŋ mbi wələ nalə, ka faan Wain wi wimu shən, a na ndə wə wi jiə shəm i wi bi laka kə, wi bi kwatiki num nən kə ki bi tsə kaa kə.

¹⁷ Nyə nī ka faan dəkə Wain wi i mbi wələ wə a wi dzə sāka bəni a bə gbə nsaka. Wi nī faan a wi dzə bwili bə num bwilini.

¹⁸ A na ndə wə wi kə wi jiə shəm i wi wə, bi gbə kə nsaka. Ayakalə, mi wə wi ka jiə dəkə shəm i wi wə, wəməka gbə lə nsaka, kəm wi ka jiə dəkə shəm i yeli wi Wain Nyə wə akə a wi shən.

¹⁹ Yələ kə dzəh yə bə bi tənki nsaka wiwə yein, kəm bainni kə bi dzə i mbi wə, bəni yin ni kəŋ fibə num lə jisi tsə bainni. Bə kəŋki yakadəin kəm kimfə kibə kə kichu.

²⁰ Na ndə wə kimfə ki kə kichu wi si bainni lə bainni, wi kəkə i buku dzə i di biə bainni kə ka kimfə ki ma ni chusi.

²¹ Ayakalə, na ndə wə wi fəki gia yi chən wi si dzə num i bainni wə, ka kimfə ki ni chusiki a, akə ki mi wə wi kə bəh Nyə.

Jɔn dzaka a Jisɔs tsɛki lɛ ngain

²² Si yɛmaka nɛ tsɛ, Jisɔs bɛh bwa bu bɛ mban nyɛ tsɛ i kimbu kidɔkɔ wɛ i Judea. Bɛh bɛ tsɛ ka num feiɲ, wi ka juliki bɛni i bɔkɔ.

²³ Jɔn tɛ nɛ juliki bɛni i bɔkɔ i kwili wi ɛnɔn wɛ i kɔmsi i Salim kɔm mwi nɛ kɔ feiɲ nalɛ. Bɛni ka dzɛki wi juli bɛ i bɔkɔ.

²⁴ Yɛlɛ gia nɛ num maka bɛ fah Jɔn i jun yi nsɛɲ wɛ.

²⁵ Bwa bɛ Jɔn bɛ mban bɛdɔkɔ bɛh mi wi Ju widɔkɔ ni dza yisi kingukuli kɔm bɛ gwi yi wɔkɔni i bainki i Nyɔ nshin.

²⁶ Bwa bɛ mban bɛ Jɔn nyɛ tsɛ yɛiɲ Jɔn, dzaka i wi a, “Labay, mi wɛ mbein wi nɛ kɔ i waka wi Jɔdan wɛyaka wɛ wɔ lansi dzaka kɔm wi yaka, bɛ wi yaka wi juliki bɛni i bɔkɔ, bɛni bɛchi tsɛ num i wi.”

²⁷ Jɔn chukuli i bɛ a, “Mi kɔkɔ i num fiɛɲ fidɔkɔ maka a fɛ Nyɔ a wi num fi.

²⁸ Mbein mwi kɔlɛ i been nsaka wun a mih nɛ dzaka a, mih kɔkɔ Kimbwili wɛ Nyɔ nɛ kaka. Ayakalɛ, bɛ nɛ faan mih a mih tsɛ i wi nshin.

²⁹ Nyum minkpanja wimflan kɔ mi wɛ wi kanaki minkpanja wiwɔ. Nseɲ wi nyum minkpanja wiwɔ wɛ wi num bein kɔmsi i wi wɛ wɔkɔ ja yi, si num bɛ kinsanli na bɛh nga si wi wɔkɔ ja yi. Yi kɔ a lin si mih kɔ i liɛ num mih jikɛ bɛh kinsanli.

³⁰ Wi kanaki i kɔki tsɛki a ninshin, mih dzɛ i jum wɛ.

³¹ Mi wɛ wi nyɛ bein wi tsɛki lɛ bɛni bɛchi. Mi wi kuku kɔ mi wi kuku, gia yichi yɛ wi dzakaki akɔ yi fa kuku. Mi wɛ wi nyɛ i tumi ki bein wɛ tsɛki lɛ bɛni bɛchi,

³² wi beenki nsaka wi gia a num yɛ wi kɔ wi yɛiɲ ka chu wɔkɔ. Ayakalɛ, mi widɔkɔ kɔkɔ wɛ wi bumki gia yɛ wi dzakaki.

³³ Mi wɛ wi bumki gia yɛ wi dzakaki, akɔ wi wɛ wi chusi a ngain tɔbi gia wiwɔ a Nyɔ dzakaki nkan.

³⁴ Mi wɛ Nyɔ faan si dzaka shɛɲ a ja yi Nyɔ, kɔm Nyɔ nya Kin'waka ki i wi kimfɛkɛli kɔbi.

³⁵ Tii Wain kɔɲ Wain, ka nya bieɲ bichi i wi kan.

³⁶ Na ndɛ wɛ wi kɔ wi jiɛ shɔm i Wain wɛlɛ wi kwati lɛ nɔni kɔ ki bi tsɛ kaa kɛ. Mi wɛ wi wɔkɔki kɔ i wi bi kwati kɛ nɔni.

Wɛmaka mi kɔ num shɔm yi Nyɔ bɔkɔ lɛ bɛh wi.”

4

Jisɔs bɛh minkpanja wi Samalia widɔkɔ banji i dzɛɲɛ yi mwi wɛ

¹ Jisɔs ka kiɛ a, Bɛfalasi wɔkɔ lɛ a ngain nɔmki lɛ, mban wi bɛni dzɛ ngain juli bɛ i bɔkɔ tsɛ Jɔn.

² Ayakalɛ, a nɛ mɔɲ dɛkɔ Jisɔs si wi nɛ juliki mbein i bɔkɔ, a nɛ juliki num bwa bu bɛ mban shɛɲ.

³ Jɔbi wɛ wi nɛ kiɛ yakadɛiɲ, ka nyɛ i kimbu ki tumi ki Judea wɛ, ka fiɛni tsɛki i ki Galili wɛ.

⁴ Wi nɛ kanaki i tsɛ dzɛh i kimbu ki Samalia wɛ.

⁵ Wi tsɛ buku i kwili wi Samalia widɔkɔ wɛ bɛ bɔɔɲ a Sika, wi num kɔmsi i khɛ wɛ Yakɔb nɛ nya i wain wi Yɔsɛf.

⁶ Dzɛɲɛ yi mwi yɛ Yakɔb nɛ chum num feiɲ. Si Jisɔs nɛ kɔ wi nyani lɛ nalɛ ka bɛh, wi ka num kɔmsi i dzɛɲɛ yi mwi yiwɔ wɛ. Jɔbi num wi si num ka mbiɛɲɛ jwɔfi ntɔɔ bɛfa nshifɔkɔ.

⁷ Minkpanja widɔkɔ i feiɲ Samalia dza dzɛ i tɔkɔ mwi feiɲ, Jisɔs dzaka i wi a, “Nyɛ mih bɛh mwi mih mu.”

⁸ A nɛ kɔ num bwa bɛ mban bɛ Jisɔs tsɛ i kwili kintɔɲ i tan bieɲ bidzini.

⁹ Minkpanja wiwɔ bikɛ i Jisɔs a, “Wɔ kɔ mi wi Ju, mih num mi wi Samalia, wɔ nyani dɛiɲ na ka wɔ nywaki mwi i mih a?” Minkpanja wiwɔ nɛ dzakaki yakadɛiɲ, kɔm Bɛju nɛ nyensiki lɛ bɛni bɛ Samalia.

¹⁰ Jisɔs chukuli i wi a, “Wɔ kabɛ kiɛ kinya kɔ ki kɔ ki Nyɔ, bɛh nkanɛni mi wɛ wi dzakaki i wɔ a wɔ nyɛ ngain bɛh mwi, ma wɔ tsa wi, a wi nyɛ wɔ bɛh mwi mɛ mɔ nyaki nɔni jɔbi wichi.”

¹¹ Minkpanja wiwɔ fiɛni bikɛ i Jisɔs a, “Bah wun, wɔ kanaki kɛ fiɛɲ fidɔkɔ ka wɔ tɔkɔli mwi yɛiɲ, dzɛɲɛ yi mwi yiwɔ liɛ nalɛ, wɔ ki dzɔki faɲ mwi mɛ mɔ nyaki nɔni jɔbi wichi a?”

¹² Yi kɔ a wɔ tsɛki lɛ tii wibuku Yakɔb wɛ wi nɛ chum jiɛ dzɛɲɛ yɛlɛ i buku, na wi mwi nɛ muki lɛ mwi yɛiɲ wɛ, bwa bu mu, nyɛm yi mu tɛ a?”

¹³ Jisəs chukuli i wi a, “Mi wichi wə wi mu mwi mələ, kindəŋ ki mwi bi fiəni wəmki lə wi.

¹⁴ Ayakalə, na ndə wə wi mu mwi mə mih nya i wi, kindəŋ ki mwi bi chu wəmki kə wi. Mwi mə mih ni nya i wi mə bi fiəni chu ntəŋ wi mwi mə mə bukuki i wi wə jəbi wichi, mə dzə nya wi bəh nənɪ kə ki bi tsə kaa kə.”

¹⁵ Min̄kpaŋa wiwə ka dzaka i Jisəs a, “Bah wuŋ, nyā mih bəh ŋkaiŋni wi mwi mələ, mə kindəŋ ki mwi bi chu wəmki kə mih ka mih ma chu dzəki fa i dzə təkə mwi.”

¹⁶ Jisəs dzaka i wi a, “Tsə bəŋ nyu wa ma mbein wi dzə.”

¹⁷ Min̄kpaŋa wiwə chukuli i wi a, “Mih kaŋaki kə minyuku.” Jisəs ka dzaka i wi a, “Wə dzaka ŋkəŋ si wə dzaka a wə kaŋaki kə minyuku.

¹⁸ Wə kə wə si kaŋa lə bənyuku bəte, wə mbein wi kə i liə a mən nyu wa. Gia yə wə dzakaki akə ŋkəŋ.”

¹⁹ Min̄kpaŋa wiwə dzaka i Jisəs a, “Bah wuŋ, mih yein i liə a wə kə mi wi ntum wi Nyə.

²⁰ Bətii bəbuku n̄ shiki tsaki Nyə i ŋkwuŋ wələ wə, ayaka mbein Bəju dzaka fimbein a di biə bəni kaŋaki i tsaki Nyə kə a i Jelusalem.”

²¹ Jisəs chukuli i wi a, “Min̄kpaŋa, bum gia yə mih fukuki i wə. Jəbi bi dzəki lə wə mbein bi tsaki i Ba Nyə a chu num kə i ŋkwuŋ wələ wə nabə i Jelusalem.

²² Mbein bəni bə Samalia tsaki fiəŋ fiə mbein kiəki kə, ayaka buku Bəju tsa fiəŋ fiə buku kiəki, kəm mbəin tsəki dzəh i Bəju wə.

²³ Ayakalə, jəbi dzəki lə, ayaka wi dzə lə wə bəni bə bə tsaki Nyə ŋkəŋ ŋkəŋ bi tsaki Nyə Ba i kiŋ'waka wə bə i ŋkəŋ wə.* Fa kə ŋkaiŋni wi bəni bə Nyə Ba nən̄ki a bə tsaki i wi.

²⁴ Nyə kə kiŋ'waka, bəni bə bə tsaki i wi, kaŋa i tsaki i kiŋ'waka wə bə i ŋkəŋ wə.”

²⁵ Min̄kpaŋa wiwə dzaka i Jisəs a, “Mi kiəki lə a Kimbwili wə Nyə n̄ kaka dzəki lə, wə bə bəŋ a Klistus. I jəbi wə wi bi dzəki, wi bi fuku baiŋsi lə gia yichi i bukumbein.”

²⁶ Jisəs dzaka i wi a, “Mih wələ mih dzakaki i wə akə wi wiwə.”

²⁷ A jəbi wiwə wə, bwa bə Jisəs bə mban ka fiəni dzə. Dzaka wəm bə a wi dzakaki bə min̄kpaŋa. Ayakalə, mi widəkə i bə wə nəkɪ bikə kə i wi a wi nən̄ki nə a, nabə a Jisəs dzakaki bə min̄kpaŋa wələ kəm nə a.

²⁸ Min̄kpaŋa wiwə ka jiə bee kpəŋə wi wi mwi fein, tsə i kwili kintəŋ fuku i bəni a,

²⁹ “Mbein dzə yein mi widəkə wə wi dzə ka fukuki gia yichi yə mih num fə. Yi kələ i numki a mi wələ kə Kimbwili wə Nyə n̄ kaka a?”

³⁰ Bəni buku i kwili wə ka tsəki i Jisəs.

³¹ A n̄ kə bwa bə mban bə Jisəs baan a tsaki Jisəs dzaka i wi a, “Labay, dzɪ.”

³² Ayakalə, Jisəs chukuli i bə a, “Mih kaŋaki lə biein bidzini i dzi mbein kiə kə bi.”

³³ Bwa bu bə mban ka kaiŋyiki dzakayi a bə bə a, “Mi widəkə baan dzə nya lə biein bidzini i wi a?”

³⁴ Jisəs dzaka i bə a, “Biein biŋ bidzini kə i fəki gia yə wi wə wi faan mih kən̄ki, bəh i kāsɪ nəm wi wichi.

³⁵ Ntə mbein dzakaki fimbein a baan kifəŋŋ kinaa, ka jəbi wi kəhni kpəin na? Mih dzaka i mbein a, mbein giŋsi dzəkəh i bein ma mbein tsəin yein asi biein kpəin i kikhə wə ka bə kəhki.

³⁶ Mi wə wi kəhki kaŋaki lə ŋgəm wi, wi juŋniki jiəki dzein i nən̄ki kə ki bi tsə kaa kə, ayaka ka mi wə wi gbəli bəh mi wə wi kəhki bi chiŋniki lan̄ki lə i mi wimu wə.

³⁷ Gia yələ chusiki a ndi wələ kə ŋkəŋ wə wi dzakaki a, ‘Mi widəkə si gbəli lə, ayaka mi widəkə kəh.’

³⁸ Mih faan mbein a mbein tsə kəh biein biə mbein n̄ ka nəm dəkə. Bəni bədəkə nəm, mbein liə i ndzəŋni bi nəm wiwə wə.”

Bəni bə Samalia bəduli jiə shəm i Jisəs wə

³⁹ Bəni bə Samalia bəduli i kwili wiwə wə n̄ jiə shəm i Jisəs wə kəm bə gia yə min̄kpaŋa wiwə n̄ dzaka i bə, a wi fuku ŋgaiŋ gia yichi yə ŋgaiŋ n̄ kə num ŋgaiŋ fə.

⁴⁰ Ayakadəin, jəbi wə bə n̄ dzə yein Jisəs, tsa a bəh bə n̄. Wi bum, bəh bə nə kan̄ yifa.

⁴¹ Bəni bəduli ka chu jiə shəm i Jisəs wə kəm bə ndzaka wi.

⁴² Bəni bəwə dzaka i kpaŋa wiwə a, “Buku ka jiə dəkə shəm i wi a kəm gia yə wə si dzaka shəŋ. Buku mwi si wəkə lə bəh

* 4:23 Bəni bədəkə yein a kiŋ'waka kələ kə Kiŋ'waka ki Baiŋni, ayaka bədəkə yein a yi kə kiŋ'waka ki mi wə.

bintuni bibuku, ka kiä lə a mi wələ kə Mbwiili wi mbi wələ ŋkəŋ.”

Jisəs chuku wainj mi wimbum

⁴³ Kaŋ yiwo yifa tsə, Jisəs nyə ka tsəki i Galili.

⁴⁴ Wi mwi nŋ kə num wi dzaka lə a bə si kəksi kə mi wi ntum wi Nyə i tumi ki wə.

⁴⁵ Jobi wə wi nŋ tsə buku i Galili, bəni bə feiŋ dzə wi bindzəŋ, kəm bə nŋ kə bə yeiŋ gia yə wi nŋ fə i bini wə i Jelusalem, kəm bə tə nŋ kələ i bini biwə wə.

⁴⁶ Jisəs ka bi chu fiəni tsə i Kana i kimbu ki Galili wə di biə wi nŋ fiəni mwi i mbih. A nŋ kə tikwili widəkə num i kwili wi Kafanaum wə, wainj wi winyukuni gweinj.

⁴⁷ Jobi wə tikwili wiwə nŋ wəkə a Jisəs buku lə i Judea ka dzə i Galili, wi tsə i wi, kwuŋ kaŋ a wi shŋ dzə chūku wainj wi ŋgainj, a wi si num lə a dzaka ki kpi wə.

⁴⁸ Jisəs ka dzaka i wi a, “Mbēiŋ kabə num maka mbēiŋ yeiŋ kinchəsi kə ki chusiki kinəkəni ki Nyə, i yeiŋ tə gia yi dzaka ki wəmnŋ, mbēiŋ bi ma lansi jiə shəm i mih.”

⁴⁹ Mi wimbum wiwə dzaka i wi, “Ba wuŋ, dzə bə kəmsi nyə, ka wainj wuŋ ma kpi.”

⁵⁰ Jisəs chukuli i wi a, “Wə tsə, wainj wa ni baan lə wiwə.” Mi wiwə nŋ bum gia yə Jisəs dzaka i wi, nyə ka tsəki.

⁵¹ Si wi nŋ shiki, wi bəh bwa bu bə nəm banŋsi, bə fuku i wi a wainj wi kələ wiwə.

⁵² Wi ka bikə i bə jobi wə wi ni yisi i bəniki. Bə dzaka i wi a, “A nŋ kə i ŋgbu aka mbiəŋə wimu nshifəkə, gwu yi yakani yiwo bee wi.”

⁵³ Tii wainj wiwə ka kwaka asi kə na jobi wə Jisəs si dzaka i wi a, “Wainj wa ni baan lə wiwə.” Wi bəh juŋ yi yichi ka jiə shəm i Jisəs.

⁵⁴ Gia yələ kə yi kəmsini yə yi chusiki kinəkəsi yə Jisəs nŋ fə asi wi buku i Judea ka dzə i Galili.

5

Jisəs chuku mi num wi gweinj i jia mbanjia ntsə nyan

¹ Si yəməka nŋ tsə, bini bi Bəju bidəkə num i Jelusalem, Jisəs yaka tsə feiŋ.

² Dzəŋə yi mwi yidəkə num feiŋ i Jelusalem bə bəŋ i já yi Hibulu wə a

Betesda, ayaka yi num kəmsi tsə i Dzaka Ki mbainj ki Shwəŋ wə. Bə nŋ kə bə maa kidi ki shini feiŋ kite,

³ bəni bə jwēiŋ nŋ shi kwu kə a feiŋ bəduli nalə, a nŋ kə num bimfəkə, bəh bə bə nŋ gbəki nyaniki bəh bə bə nŋ kpiyi wa wimu. [Bə nŋ shiki nəyiki feiŋ wəkəli i jobi wə mwi miwə ni dza nənŋi.

⁴ Chinda wi Bah widəkə nŋ fəki wi dza dzə i jobi jobi wə, wi liə nənŋi mwi miwə. Mi wi ninshiŋ wə wi yisi liə yeiŋ kintəŋ i jobi wə chinda wiwə nənŋi mwi miwə, ma wi ni bənih i jwēiŋ yiwo wə, kəŋ a numki na yi nainj jwēiŋ.]*

⁵ Mi widəkə nŋ kələ feiŋ num wi gweinj i jia mbanjia ntsə nyan.

⁶ Jobi wə Jisəs nŋ dzə feiŋ yeiŋ wi, kiə a wi nə feiŋ na i jobi wi dəŋ wə, ka bikə i wi a, “Wə kəŋki lə i bənih a?”

⁷ Mi wi jwēiŋ wiwə chukuli a, “Tikwili, mih kaŋaki kə mi widəkə wə wi kə i ləkəsi mih i bəkə yələ wə jobi wə yi nənŋi. Asi num jobi wə yi nənŋi, mih ka nənŋi i liə num mi widəkə si yisi liə lə i ninshiŋ.”

⁸ Jisəs dzaka i wi a, “Dzə beinj, dzə kiga ka, wə tsəki.”

⁹ Akisəkə, mi wiwə ka bənih, dzə kiga ki ka tsəki.

A nŋ kə chəkə biwə num chəkə bimbam.

¹⁰ Bəju ka dzaka i mi wə bə nŋ chuku a, “Dainj kə chəkə bimbam nchi bum kə a wə gŋŋ kiga ka.”

¹¹ Wi chukuli i bə a, “Mi wə wi si chuku mih si dzaka a mih dzə kiga kəŋŋ mih tsəki.”

¹² Bə bikə i wi a, “Akə ndə wiwə wi si dzaka i wə a wə dzə kiga ka ma wə tsəki a?”

¹³ Mi wə bə nŋ chuku, nŋ lansi ki kəki kə mi wə wi chuku wi, kəm Jisəs nŋ kə wi dza liə tsə i kintəŋ ki mbanj wi bəni bə bə nŋ kə feiŋ.

¹⁴ Si yəməka nŋ tsə, Jisəs yeiŋ wi i juŋ yi fəni yi gia mə, dzaka i wi a, “Tsəŋ si wə kə wə bənih lə. Kiə wə ma chu fəki chu. Wə ka baan a fəki chu, gia yi gumini yidəkə ni gbə i wə fuŋ tsə yələ.”

¹⁵ Mi wiwə nyə tsə fuku i Bəju a, akə Jisəs wə wi si chuku ŋgainj.

¹⁶ Bəju ka yisi ka bwanŋki gvu i Jisəs cheinj, kəm wi nŋ chuku mi wiwə a num

* 5:4 Kə fa wə bə fəli ka num i biŋwakti bikpu bidəkə wə kə.

chəkə i bimbam wə.

¹⁷ Jisəs dzaka i bə a, “Ba wun si nɔm jɔbi wichi, mih tə nɔmki ayaka.”

¹⁸ Ndzaka wələ fə Bəju ka fiəni nənki wi na bəh nga i wə, kəm a nɔ kəkə shən a chəkə bimbam wi nɔ bwin. Wi nɔ bənki tə Nyɔ a Ba wi, chu fəkəni a ngain kə a lin bəh Nyɔ.

Nga biə Nyɔ nya i Wain wi

¹⁹ Jisəs dza dzaka i bə a, “Mih fukuki nkan i mbein a mih Wain kəkə fə gia yidəkə i nga mbin wə. Mih fəki shən a gia yə mih yein Ba wun fə. Gia yə Tii Wain fəki, akə a yə Wain fəki tə,

²⁰ kəm Tii Wain wiwə kənki lə Wain ka chusi i Wain gia yichi yə wi Tii Wain fəki. Wi kein i chu chusi gia i wi yi tsə yələ, ka wi fəki, mbein yein dzaka wəm mbein.

²¹ Si Tii Wain dzasiki bəni i kpi wə nya nən i bə, kə a lin si Wain nyaki nən i na ndə wə wi kənki.

²² I kpeinsi yein kə a Tii Wain sakaki kə mi widəkə. Wi kə num wi nya bənsaka bəchi i Wain kan,

²³ ka bəni bəchi kəksiki Wain a lin si bə kəksiki Ba wi. Mi kabə num wə wi kəksiki kə Wain, yaka wi kəksiki kə Ba wi wə wi faan wi.

²⁴ Mih fukuki nkan i mbein a mi wə wi wəkə ja yin, ka bum i mi wə wi faan mih, kə wə wi kanaki nən kə ki bi tsə kaa kə. Wəmakə bi chu kanə kə nsaka. Wəmakə mi kə wi buku lə i kan yi kpi wə, ka liə i nən wə.

²⁵ Mih fukuki nkan i mbein a jɔbi dzəki lə, num wi dzə lə, a bəni bə bə kə bə kpiyi lə bi wəkə ja yi Wain Nyɔ, ayaka bə bə bi wəkəki, bə bi kwati lə nən.

²⁶ Yi kə yakadəin kəm si nən nyəki dzəki i Ba, yi kə a lin si wi nya nga biwə i Wain wi a nən nyəki dzəki tə i wi.

²⁷ Wi kə wi nya tə nga i Wain a wi təinyiki bənsaka, kəm akə wi mi wə yeli wi kə Wainmi.

²⁸ Kiə dzaka ma wəmki mbein kəm yi. Jɔbi dzəki lə wə bəni bəchi bə bə kə i jəm kintən bi wəkəki ja yin,

²⁹ bə bukuyi i jəm wə, ma bə bə nɔ fəki gia yindzən bi bukuyi liə i nən kə ki bi

tsə kaa kə, ma bə bə nɔ fəki gia yichu bi bukuyi lə ma bə saka bə, bə gbə nsaka.

³⁰ Mih kəkə i fə gia yidəkə i nga mbin wə. Mih sakaki bənsaka biəli asi mih wəkəki, dzəh yə mih tənki yein num yi chən, kəm mih nənki kə i fəki num gia yə a kənki mih. Mih fəki num gia yə, mi wə wi faan mih kənki.

Gia yə yi chusiki mi wə Jisəs kə

³¹ Mih ka fiəni beən nsaka wun, ma gia yə mih dzakaki ma yi ma numki chən.

³² Ayakalə, mi widəkə kələ wə wi beənki nsaka wun, ayaka mih kiəki lə a gia yə wi dzakaki kəm mih kə nkan.

³³ Mbein nɔ faan bəni i Jɔn, wi tsə beən nsaka kəm nkan.

³⁴ Yi kəkə a mih nənki a mi wiwəm dzəkaki mi wə mih kə wi. Ayakalə, mih dzakaki lə ka mbein kələ bi bəin.

³⁵ Jɔn nɔ kə aka naka ki bainiki num bə baini ki beli ki nya baini, mbein nɔ kənki a numki i baini biwə kintən, a jɔbi wi juli wə, lan.

³⁶ Fien fidəkə kələ fiə fi chusiki mi wə mih kə wi fi tsə Jɔn. Yi num a, nɔm wə Ba wun kə wi nya a mih nɔm kəasi, a num gia yələ mih fəki lə, yi chusiki a faan Ba wun mih.

³⁷ Ba wun wə wi faan mih akə wi mwi tə wi kə mbein nsaka wun. Mbein ka num wəkə dəkə lə ja yi, ayaka mbein ka num yein dəkə si wi kə.

³⁸ Mbein kanaki kə tə ja yi i shəm yimbəin wə, kəm mbein ka jiə dəkə shəm i mi wə wi faan.

³⁹ Mbein nənki i Kinwakti ki Nyɔ mə kəm mbein kwakaki a, akə yein di biə mbein bi kwatiki fiən fiə fi kə i fəki a mbein kwati nən kə ki bi tsə kaa kə. Gia yə yi kə i Kinwakti kələ mə yi dzakaki num kəm bə mih.

⁴⁰ Ayakalə, mbein ka chu nənki i dzə i mih i kwati nən.

⁴¹ Mih nənki kə kinəkəsi kə ki nyəki dzəki i mi wiwəm wə.

⁴² Ayakalə, mih kiəki lə mbein. Mih kiə a mbein kanaki kə na kinən ki Nyɔ i shəm yimbəin wə.

⁴³ Mih dzə i yeli wi Ba wun wə, mbein nək dzə kə mih. Asi kə mi widəkə si wi dzə i yeli wi wə, ma kə wəmakə mbein si dzə.

⁴⁴ Mbeinj kə i nyani dəinj i bum i mih, mbeinj num bəni bə bə nənki kinəkəksi kə ki nyəki dzəki a i mbeinj wə, nən kə kinəkəksi kə ki nyəki dzəki num i Nyə a num a ki shən.

⁴⁵ Mbeinj ma kwakaki a, akə mih wə mih bi tɔyiki chwəj kimbəinj i Ba wuŋ wə. Akə Muses wə mbeinj jiə mfi bimbəinj i wi, a num wi wə wi tɔyiki chwə kimbəinj i Ba wuŋ.

⁴⁶ A nɪ kə a mbeinj bum i Muses wə ŋkən, ma mbeinj bum mih kəm wi nɪ nyaka kəm mih.

⁴⁷ Ayakalə, na si mbeinj nɪ ka bum dəkə gia yə wi nɪ nyaka, mbeinj kə i nyani dəinj i bum gia yə mih dzakaki a?”

6

Jisəs saŋsi bəni bəanchuku bəte

(Matio 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Si yəmaka nɪ tsə Jisəs nyə tsə dan kinchwə kimbum ki Galili, tsə i waka widəko wə. Bəko yələ kə yə bə bəənki tə a yi Tibelias.

² Mban wi bəni kwu i wi cheinj kəm bə nɪ kə bə yeinj bəanchəsi bə bə chusiki kinəkəni ki, si wi nɪ fəki i bəni bə bə nɪ gweinjki bəh jweinj wi chukuki bə.

³ Jisəs bəh bwa bu bə mban nyə yaka tsə shinum i ŋkwuŋ beinj.

⁴ A nɪ kə jəbi wiwə wə, Dzini bi Bəju bi Ntsədan nɪ kə bi si kəmsi dzə.

⁵ Jəbi wə Jisəs nɪ lə dzəkəh, ka yeinj si mban wi bəni dzəki i wi wə, wi ka bikə i Filib a, “Bukumbeinj ki nyaniki dəinj ka bə tan beinj bidzini biə bəni bələ kə i dzi a?”

⁶ Wi nɪ bikəki yakadəinj məmsi Filib məmsini, kəm wi mwi nɪ kiəki lə gia yə wi kə i fə.

⁷ Filib chukuli i wi a, “Bədanali gi yifa kəkə i kpeinj na ka bə tan beinj bidzini biə mi wimu i bə wə kə i kwati twəsi twəsi.”*

⁸ Wain wi mban widəko yeli wi nɪ kə Andulu a num wainnih Samən Bitə ka dzaka i wi a,

⁹ “Wain wi nyukuni widəko kələ fa wi kaŋa chəkə yi bləd yite bəh bwəkə yifa, ayakalə yələ kə i fə na nə bəh ŋkainni bəni bəduli bələ a?”

¹⁰ Jisəs dzaka a, “Mbeinj dzāka bəni nūmyi kuku.” A nɪ kə mfwan num feinj

nalə, bə ka dzaka a bə numyi, bənyuku shən nɪ kə bəanchuku bəte.

¹¹ Jisəs ka dzə chəkə yi bləd yə, nya kiyəŋni i Nyə, ka gaa i bəni bə bə nɪ numyi feinj. Wi fə a liŋ bəh bwəkə yiwə. Ayaka mi wichi kwati asi wi nɪ kənki.

¹² Bə dzi fwuli, wi dzaka i bwa bu bə mban a, “Mbeinj jūŋni biŋka biə ka fiŋ fidəkə ma lāka kilələ.”

¹³ Ayakadəinj, bə ka juŋni biŋka bi bləd biə bi nɪ besi i chəkə yi bləd yə wə yite, bi jikə kəh jwəfi ntsə yifa.

¹⁴ Jəbi wə bəni bəwə nɪ yeinj gia yələ yi chusiki kinəkəni ki yə wi fə, ka dzaka a, “Mi wələ lansi kə ŋkən Mi wi Ntum wi Nyə wə wi nɪ kaŋaki i bi dzə i mbi wələ wə.”

¹⁵ Jəbi wə Jisəs nɪ kiə a bəni bədəkə nənki i dzə kwa ŋgain bəh ŋga, i təm ka ŋkuŋ wibə, wi baka gwu fiəni yaka tsə i ŋkwuŋ beinj ka numki feinj wi mban.

Jisəs nyani i mwi beinj

(Matio 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶ Aka dzə num i fiəbi, bwa bu bə mban shi tsə i kinchwə kimbum wə,

¹⁷ liə i ŋgwuki mə yisi i danŋi tsəki i Kafanaum. I jəbi wiwə wə nɪ kə biŋ ji lə, Jisəs keinj maka wi dzə buku i bə wə.

¹⁸ Bəko dza ka fəyiki, kəm fuŋni kiləkəli nɪ tsəki lə.

¹⁹ Jəbi wə bə ni na ŋgwuki tsə buku ka bəmay bətali yudəkə ka bənaa, bə dza təkəli yeinj Jisəs si wi nyaniki dzəki i mwi beinj wi kəmsi dzə i ŋgwuki wibə wə. Ndzan kwa bə.

²⁰ Ayakalə, wi dzaka i bə a, “Kiə mbeinj ki lwā kə. Akə mih.”

²¹ Si bə wəkə yakadəinj, ka kənki i dzə wi i ŋgwuki wiwə mə. Akisəkə, ŋgwuki wiwə tsə buku i bəkə kpən i di biə bə nɪ tsəki.

²² Chəkə buku wə, bəni bə bə nɪ baan i kiwun ki bəkə kəyaka wə ka yeinj a, asi baan a ŋgwuki wimu feinj, bə kiə a Jisəs si ka liə dəkə ŋgwuki wə bwa bu bə mban si liə yeinj, a bwa bu bə mban si dza nyə a bə bə.

²³ Ayakalə, bəŋgwuki bədəkə nɪ dza i kimbu ki Tibelias dan dzə, i kəmsi i di biə Bah nɪ dzə bləd ka nya kiyəŋni yeinj i Nyə, bəni dzi.

²⁴ Si bəni bəwə ni yeinj a Jisəs nabə bwa bu bə mban nɪ kəkə feinj, bə ka liəyi i

* 6:7 Danali nɪ kə kpə wə bə nɪ gəmki wain wi nəm yeinj i chəkə wə.

bəŋgwuki mə bə dan tsə i Kafanaum i nəŋ Jisəs.

Jisəs kə biəiŋ bidzini biə bi nyaki nəni

²⁵ Jəbi wə bə nī tsə yeiŋ wi i kiwun kidəko kəyaka wə, bə bikə i wi a, “Labay, wə si dzə fa yibwiŋ?”

²⁶ Jisəs chukuli i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, mbeiŋ nəŋki kə mih kəm mbeiŋ yeiŋki mih fə kinchəsi kə ki chusiki kiŋkəkni kiŋ. Mbeiŋ nəŋki mih kəm mbeiŋ ni dzi chəkə yi bləd yə ka fwuli.

²⁷ Kiə mbeiŋ ma nômki a i kwāti biəiŋ bidzini biə bi kə i bəkə. Mbeiŋ nômki i kwāti num biəiŋ bidzini biə bi bi baanŋki a feiŋ i tsə buku i nəni kə ki bi tsə kaa kə. Biələ kə biə mi wə yeli wi kə Wainmi wi ni nya i mbeiŋ. A num wi wə Nyə Ba kə wi jiə kan yi i wi wə i chusi a ŋgain bum wi.”

²⁸ Bə ka bikə i wi a, “Na gia yə buku kanaki i fəki, ka yi numki a buku fəki num nəm wi Nyə, akə yi naiŋ?”

²⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Nəm wi Nyə kə wələ, a mbeiŋ jiə shóm yimbeiŋ i mi wə wi faanŋ.”

³⁰ Ayakadəiŋ, bə ka bikə i wi a, “Gia yə yi kə yi chusi kiŋkəkni ka, yə wə kə i fə a buku yeiŋ, ka buku jiə shóm yibuku i wə kə yi naiŋ? Gia yə wə kə i fə kə na nə a?”

³¹ Bətii bəbuku nī dziki mana i chwa, yi num asi bə nyaka a, ‘Wi nī nya bə bəh biəiŋ bidzini biə bi nī nyə i bein bə dzi.’ ”

³² Si bə dzaka yakadəiŋ, Jisəs ka chukuli i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ, a kəkə dəkə Muses wə wi nī nya biəiŋ bidzini biə bi nyəki dzəki i bein i mbeiŋ. Akə num Ba wun wə wi nyaki biəiŋ bidzini bi ŋkəŋ biə bi nyəki dzəki i bein.

³³ Mbeiŋ kīəki a biəiŋ bidzini bi Nyə kə biə bi nyə bein shi dzə ka nyaki nəni i bəni i mbi wələ wə.”

³⁴ Bə dzaka i wi a, “Bah, ma wə nyāki buku bəh biəiŋ bidzini biwə jəbi wichi.”

³⁵ Jisəs ka dzaka i bə a, “Akə mih biəiŋ bidzini biwə bi nyaki nəni. Na ndə wə wi dzə i mih, dzəŋ bi chu wə kə wi. Ayaka na ndə wə wi jiə shóm yi i mih, kindəŋ bi chu wəm kə wi.

³⁶ Ayakalə, mih fuku lə i mbeiŋ a mbeiŋ yeiŋ mih, ayaka mbeiŋ keiŋ ki jiə kə shəm i mih.

³⁷ Bəni bəchi bə Ba wun kə wi nya i mih, bə ni dzəki i mih. Ayaka mi wə wi dzə i mih, mih bi kəŋŋ kə wi.

³⁸ Mih nyə bein dzə fa kuku. Mih ka dzə dəkə i fə num gia yə mih kəŋki. Mih dzə i fə num gia yə mi wə wi faan mih kəŋki.

³⁹ Gia yə mi wə wi faan mih kəŋki kə yələ a, kiə mih bi ma lāksi na mi wimu i bəni bə wi nya i mih, ayakalə a mih bi bwīli bə num bwilini i kpi wə i chəkə bi gəksini wə.

⁴⁰ Mbeiŋ kiə a gia yə Ba wun kəŋki kə yələ a, yi num a na ndə wə wi kə wi yeiŋ wain wi, ka jiə shəm i wi, wəmakə bi kwatiki lə nəni kə ki bi tsə kaa kə, ayaka mih bi dzasi wi i kpi wə i chəkə bi gəksini wə.”

⁴¹ Bəju ka yisi i shwiŋyiki wi kəm wi nī kə wi dzaka a, ŋgain kə biəiŋ bidzini biə bi nyə bein ka shi dzə i fa kuku.

⁴² Bə ni shwiŋyiki bikəyi a, “Ntə wələ kə a Jisəs wə wain Yəsəf wə a? Ntə ba wi bəh nih wi kə a bə bukumbəin kiəki bə a? Yi ka nyani dəiŋ i liə ka wi dzakaki a ŋgain nyə num bein?”

⁴³ Jisəs chukuli i bə a, “Mbeiŋ ki shunŋyi kə a mbeiŋ mbeiŋ.

⁴⁴ Mi widəkə kəkə i dzə i mih wə məŋni si Ba wun wə wi faan mih guku dzə bəh wi i mih wə. Ayaka ka mih bi dzasi wi i kpi wə i chəkə bi gəksini wə.

⁴⁵ Bəni bə ntum bə Nyə nī nyaka a, ‘Nyə ni laniki lə bə bəchi.’ Ayakadəiŋ mi wichi wə wi wəkə nlani wi Ba wun wi kiə, yi ni numki a wi ni dzə lə i mih wə.

⁴⁶ Mih dzakaki kə lə a mi widəkə kələ num wi num yeiŋ Ba wun. Akə a wi shəŋ wə wi nyə dzə i Nyə wə, wi kə num wi yeiŋ Ba wi.

⁴⁷ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, mi wə wi kə num wi bum, wi bi kwati lə nəni kə ki bi tsə kaa kə.

⁴⁸ Mih kə biəiŋ bidzini biə bi nyaki nəni i bəni.

⁴⁹ Bətii bəmbəin nī dzi mana i chwa, ayakalə ka dzə kpi a kpini.

⁵⁰ Biəiŋ bidzini biələ kə biə bi nyə bein ayaka ka dzə, a mi wə wi ka dzi bi wi bi chu kpi kə.

⁵¹ Akə mih biəiŋ bidzini biwə biə bi nyə bein, biə bi nyaki nəni i bəni. Mi ka dzi i biəiŋ bidzini biələ, wi bi baan lə wiwəm jəbi wichi kiŋgəksi kəbi. Ayaka biəiŋ

bidzini biwə biə mih bi nyaki ka bəni bə mbi wələ bi kwati nəni akə num gwu yin.”

⁵² Bəju ka dza yisi i gukuliki a bə bə bikə a, “Mi wələ kə nyani dəin ka wi nya gwu yi a bukumbein dziki a?”

⁵³ Jisəs ka dzaka i bə a, “Mih fukuki nkən i mbein a, a kəbi a mbein dzi lə gwu yi mi wə yeli wi kə Wainmi, ka chu mu tə mwa mu, ma mbein ma ni kanaki nəni i mbein mə.

⁵⁴ Mi wə wi dziki gwu yin chu mu mwa mənən wi kanaki lə nəni kə ki bi tsə kaa kə. Ayaka mih bi bwiliki lə wi i kpi wə i chəkə bi gəksini,

⁵⁵ kəm gwu yin kə na biein bidzini, mwa mənən num na biein bi muni.

⁵⁶ Mi wə wi dziki gwu yin chu mu mwa mənən wi nək i mih wə mih tə nə i wi wə.

⁵⁷ Ba wun wə wi faan mih wi kanaki lə nəni, mih tə kanaki lə nəni kəm Ba wun. Ayakadəin, mi wə wi dziki gwu yin bi kanaki lə tə nəni kəm mih.

⁵⁸ Biələ kə biein bidzini biə bi nyə bein dzə. Bi kəbi ka biə bəti bəmbein nī dzi ka dzə kpi a kpini. Mi wə wi dziki biein bidzini biələ wi bi baan a wiwəm jəbi wichi kingəksi kəbi.”

⁵⁹ Gia yələ kə yə Jisəs nī dzakaki i jəbi wə wi nī laniki bəni i jun yi tsani mə i Kafanaum.

Bəni bə Jisəs bə mban bəduli gbəyi i jum wə

⁶⁰ Bəni bə Jisəs bə mban bəduli nī wəkə nlani wələ ka dzaka a, “Wələ kə ndzaka wi ləkə! Akə ndə i bum nkainni wi ndzaka wələ lə a?”

⁶¹ Ayakalə, Jisəs kīə a bəni bu bə mban shwinjiki a bə bə kəm ndzaka wiwə, ka bikə i bə a, “Gia yələ mih dzaka, yi nəni lə shəm yimbein a?”

⁶² A kabə num yaka mbein bi fə nə i jəbi wə mbein bi yein mi wə yeli wi kə Wainmi wi fiəni yaka tsə i di biə wi nī yisi kə a?

⁶³ Kin'waka ki Nyə kə fiən fiə fi nyaki nəni. Nyam yi gwu kanaki kə na gia yidəkə i fə. Ndzaka wə mih dzakaki i mbein lə kə Kin'waka, a num fiən fiə fi nyaki nəni.

⁶⁴ Ayakalə, mbein bədəkə ka bum dəkə ndzaka wiwə.” Jisəs nī dzaka yələ kəm wi ni kiək i lə i kin'yisi wə bəni bə bə ka jiə dəkə shəm i wi wə, wi kiə tə mi wə wi ni tanj i wi.

⁶⁵ Wi chu dzaka i bə a, “Akə gia yə mih si kə mih dzaka lə i mbein a, mi widəkə kəkə i dzə i mih maka Ba wun nya dzəh i wi.”

⁶⁶ Asi yəmaka nī tsə, bəni bu bə mban bəduli ka gbəyi i jum wə na chu nyaniki bəh wi.

⁶⁷ Jisəs dza bikə i bwa bu bə mban, bə jwəfi ntsə bəfa a, “Mbein tə kənki lə i dza nyə a?”

⁶⁸ Samən Bitə chukuli i wi a, “Bah, buku kə i tsə i ndə. A kanə wə ndzaka wə wi nyaki nəni kə ki bi tsə kaa kə,

⁶⁹ num buku bum, chu kiə a wə kə wə wi Bainki num wi wə wi nyə i Nyə wə.”

⁷⁰ Jisəs dzaka i bə a, “Ntə a sabi mih mbein bələ jwəfi ntsə bəfa a? Ayakalə, mi widəkə i mbein kintən kə nkpele.”

⁷¹ Jisəs nī dzakaki yakadəin a num kəm Judas wain Samən Iskaliət. Wi nī kə i mban wi bwa bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa, a num wi wə wi kanaki i ni tanj i Jisəs.

7

Jisəs yaka tsə i Jəlusalem i Dzini bi Binta wə

¹ Si yəmaka nī tsə, Jisəs ka baan a nyaniki a i kimbu ki Galili wə. Wi nī ka chu tsə i ki Judea wə, kəm Bəju nī nənki i wə wi.

² Dzini bi Bəju biə bə nī bəənki a Dzini bi Binta bi ni kiniki dzək i lə.

³ Bwa bə nih bə Jisəs ka dzaka i wi a, “Bēe di biələ ma wə tsə i Judea ka bəni ba bə mban ni yein nəm wə wə nəmki.

⁴ Mi kabə nəm nəm nən a bəni kīə wi, wi kəkə i nəmki wi nyumi nyumi. Si wə fəki gia yələ lə, tsə chūsi gwu ya i mbi.”

⁵ Bwa bə nih wi bə nī dzakaki yakadəin kəm bə nī ka lansi jiə dəkə shəm yibə i wi.

⁶ Jisəs chukuli i bə a, “Jəbi wun ka kpein dəkə. I mbein jəbi wichi si num wi kpeinini.

⁷ Bəni bə mbi wələ kəkə i bainjki mbein. Ayakalə, bə bainjki mih kəm mih dzakaki i bə a kimfə kibə kə kichu.

⁸ Mbein yəkaki tsəki fimbein i Dzini biwə wə. Mih yakaki kə mfin fein. Jəbi wun ka dzə kpein dəkə.”

⁹ Si wi dzaka yakadəin, ka baan mfih i Galili.

¹⁰ Ayakalə, jəbi wə bwa bə nih wi nī yaka tsə i Dzini biwə wə, wi baan bən yaka tsə

fein. Jɔbi wə wi ni yakaki wi nɪ ka yaka n'yaka wə bəni kɔ yeɪŋki wi, wi nɪ yaka mfih num i nyumi wə.

¹¹ A nɪ kɔ Bəju si nən lɔ wi i Dzini biwə wə, bɔ ka bikəki a, “Bə winain na?”

¹² Bəni ka chumyiki dzakaki kɔm wi nalə, bədəkɔ dzaka a, “Wi kɔ mi wi ndzəŋni.” Bədəkɔ dzaka a, “Wi fwəkyiki bəni.”

¹³ Ayakalə, mi widəkɔ fein nəki dzaka bwili kɔ kɔm wi, kɔm bɔ nɪ lwaki kifwu ki Bəju.

Jisəs lani bəni i di bi bini wə

¹⁴ Si kan yi dzini yiwə ni tsə buku i fintən, Jisəs tsə liə i jun yi fəni gia mə ka laniki bəni.

¹⁵ Kifwu ki Bəju wəkɔ yaka num bəh ŋkanɔ, ka bikəyiki a, “Mi wələ nyani dəin na ka wi kiəki gia yələ mənɔni si wi lani kinwakti ki Nyɔ.”

¹⁶ Jisəs ka dza chukuli bɔ a, “Nlani wələ mih laniki lə kəkə wun. Akɔ wi mi wə wi faan mih.

¹⁷ Mi kabə nənki num i fəki gia yə Nyɔ kənki, wi ni ka kiə a nlani wələ nyəki dzəki num i Nyɔ wə, ma mih laniki num i ŋga bin wə.

¹⁸ Mi wə wi dzakaki i ŋga bi wə wi si nən yeli wimbum i wi wə. Ayakalə, mi wə wi si nən yeli wimbum num i yeli wi mi wə wi faan wi, wəmakə kɔ mi wi ŋkən ayaka ntəkə bidəkɔ kɔbi i wi wə.

¹⁹ Ntə Muses nɪ nya bənchi i mbein na? Ayakalə, na mi widəkɔ i mbein kintənɔn jiəki kə bənchi bəwə! Mbein nənki i wəw mih kɔm nə?”

²⁰ Bəni bəwə chukuli i wi a, “Wə kanaki lə chinda wi ŋkpeli i wə wə. Mi wə wi nənki i wəw wə kɔ ndə a?”

²¹ Jisəs chukuli i bɔ a, “Mih nɪ fə nɔm wimu, mbein num bəh ŋkanɔ kɔm yi.

²² Muses nɪ kɔ wi nya nchi a mbein suunɔki bwa. Na yaka wi nɪ ka buku dəkə num i Muses. Wi nɪ buku num i bətii bəmbəin. Mbein ka suunɔki bwa na i chəkɔ bimbam wə.

²³ Bə ka suun mi i chəkɔ bimbam ka bə ma bwin nchi wi Muses, mbein kabə bəksi tɔw kɔm mih a mih chuku mi, wi bənɪh kaasi a num i chəkɔ bimbam kɔm nə?”

²⁴ Mbein ma chinɔki sakaki tənɔki nsaka maka mbein tsein ndzən. Mbein sakaki num i dzəh yi chən wə.”

Bəni mənɔni a Jisəs kɔ Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka

²⁵ Bəni bə Jəlusaleɔm bədəkɔ ka dza bikə a, “Wələ kəkə a mi wə bə si nənki i wəw wi a?”

²⁶ Mbein yein bə wi lə fa, wi dzakaki i bəni kintənɔn, na mi dzaka kə gia yidəkɔ i wi. Yi kələ i numki a kifwu ki tumi si lansi kiə a mi wələ kɔ Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka a?”

²⁷ Ayakalə, bukumbein kiəki lə di biə mi wələ buku. Ayaka jɔbi wə Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka bi dzəki mi widəkɔ bi kiə kə di biə wi buku.”

²⁸ Ayakadəin, si Jisəs nɪ laniki bəni i jun yi fəni gia mə wi dza ka wam bəh ŋga a “Mbein kiəki lə mih kiə tə di biə mih buku. Ayakalə, mih ka dzə dəkə i ŋga bin wə, wi wə wi faan mih kɔ mi wi ŋkən, ayaka mbein kiə kə wi.

²⁹ Mih kiəki lə wi kɔm mih nyə i wi wə a num wi wə wi nɪ faan mih,”

³⁰ Si wi dzaka yakadəin, bəni bədəkɔ ka nənki i kwa wi. Ayakalə, mi widəkɔ nəki kɔm kə wi bəh kan, kɔm jɔbi wi nɪ keinɔki ki kpəin kə.

³¹ Ayakalə, bəni bəduli jiə shəm i wi dzakayi a, “Jɔbi wə Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka bi dzə, ma wi bi chu fə kinchəsi kə ki chusiki kinɔkɔni ki Nyɔ tsə yə mi wələ fəki lə a?”

Bə faan bəni bə jum a bə tsə kwā Jisəs

³² Jɔbi wə Bəfalasi nɪ wəkɔ si mban wi bəni chumyiki dzakayiki kɔm Jisəs, bə bəh bətii mfə gia bəmbum ka faan bəni bə jum a bə tsə kwā wi.

³³ Si bə tsə, Jisəs dzaka i bɔ a, “Mih ni num lə bəh mbein a i jɔbi wə twəsi, ma mih ka fiəni tsə i mi wə wi nɪ faan mih.

³⁴ Mbein ni baan nən lə mih mbein kɔbi i chu yein i mih wə. Di biə mih tsəki mbein kəkə i dzə fein.”

³⁵ Kifwu ki Bəju ka dzakaki a bɔ bɔ a, “Mi wələ nənki i tsə fain wə bukumbein ni nən wi bə kɔbi i ni chu yein i wi wə a? Wi nənki i tsə i kitumi kə bəni bəbuku wan tsə i nəki fein, i tsə laniki bəni bə tumi bəwə a?”

³⁶ Gia yə wi dzakaki a, ‘Mbein ni baan nən lə mih mbein kɔbi i chu yein i mih wə,

ayaka di biə mih tsəki mbeinj kəkə i dza feinj, yəmaka kə a nə?”

Jisəs kaka bəni bəh mwi mə mə nyaki nəni

³⁷ A nɪ kə asi num chəkə bi gəksini bi Dzini, a num chəkə bi dzini bimbun biwə, Jisəs dza num beinj wam bə ja yiləkəli a, “Na ndə wə kindənj wəmki wi, wi dzə i mih wi mɪ.

³⁸ Mi wə wi kə wi jiə shəm i mih yi bi num num asi Kinwakti ki Nyə dzakaki a, ‘Mwi mə mə nyaki nəni mə ni bukuki i wi shəm shi lə kəkəkə.’ ”

³⁹ Yələ kə Jisəs nɪ dzakaki kəm Kin'waka kə bəni bə bə nɪ kə bə jiə shəm i wi bi kwatiki. A nɪ kə i jobi wələ wə bə keinj maka bə nya Kin'waka kiwə i bə, kəm Jisəs nɪ keinjki maka bə yaksi wi ka wi liə i kinəkəni ki wə.

Bəni gali gwu kəm Jisəs

⁴⁰ Jobi wə bəni nɪ wəkə gia yələ Jisəs nɪ dzaka, bədəkə ka dzakaki a, “Mi wələ kə na Mi wi Ntun wi Nyə wə.”

⁴¹ Bədəkə dzaka a, “Wələ kə Kimbwili wə Nyə nɪ kaka.” Ayakalə, bədəkə bikə fibə a, “Yaka kə Kimbwili wə Nyə nɪ kaka kanjaki i bi bɪku num i Galili a?”

⁴² Ntə Kinwakti ki Nyə dzakaki a Kimbwili wələ bi bukuki num i chwənkijun ki Nkun Dəbit wə, i kwili wi Beteləhem wə, a num kwili wi Dəbit a?”

⁴³ Si bəni bəwə dzaka yakadəinj, kingaali ka num i kintənj kibə wə kəm Jisəs.

⁴⁴ Bə bə bədəkə ka nəŋki i kwa wi, ayakalə mi widəkə nəki kəm kə wi bəh kan.

Kifwu ki Bəju mənɪ Jisəs

⁴⁵ Bəni bə jum bə ka fiəni dzə i bətii mfə gia bəmbun bəh Bəfalasi, bə bikə i bəni bə jum bəwə a, “Mbeinj ka dzə bəh wi fa kəm nə?”

⁴⁶ Bəni bə jum bəwə chukuli i bə a, “Mi widəkə nɪ ka num dzaka dəkə ka mi wələ”

⁴⁷ Bəfalasi bikə i bə a, “Yaka ka wi bənj tsə fwəkyi tə mbeinj?”

⁴⁸ Mbeinj yeinj lə si kifwu ki tumi nabə Bəfalasi si bə jiə shəm i wi wə a?

⁴⁹ Akə a mbanj wələ wi kiəki kə nchi wi Nyə. Ləinj kə i bə fun.”

⁵⁰ Nikədəmus wə wi nɪ kə mi widəkə i mbanj wi Bəfalasi wə, num wi nɪ yisi tsə

yeinj Jisəs i jobi widəkə wə nɪ kələ feinj. Wi bikə i bə a,

⁵¹ “Nchi wibukumbbeinj bum a bə kələ i tainj nsaka wi mi maka bə yisi wəkəli wəkə gia yə wi fə a?”

⁵² Bə ka bikə i wi a, “Wə bənj buku tə i Galili a? Nənj i Kinwakti ki Nyə mə bindzənj ma wə ni yeinj a mi wi ntun wi Nyə widəkə bi lansi buku kə i Galili.”

⁵³ * [Bə ka nyə, mi tsə i wi dzu, mi tsə i wi dzu.

8

Bə dzə bəh minjkanja widəkə i Jisəs si bə kwa wi bəh mi widəkə

¹ Jisəs dza mfih ka tsə i Nkwun yi Keinj yi Olif wə.

² Chəkə buku wəwə, wi chu fiəni tsə i jun yi fəni yi gia mə. Bəni bəchi ka junniki kəmsi dzəki i wi wə, wi shinum i kuku ka yisi i laniki bə.

³ Bəni bə bə nɪ laniki bənchi bəh Bəfalasi nyə dzə bəh minjkanja widəkə si bə kwa wi, wi nə bə mi nyuku widəkə. Si bə nɪ dzə bəh wi, ka təm wi i bə nshinj,

⁴ dzaka i Jisəs a, “Mi wi Lanini, minjkanja wələ kə num bə si kwa wi, wi nə bəh minyuku widəkə.

⁵ I bənchi wə kə num Muses nɪ dzaka a wələ minjkanja kə wə bə kanjaki i tūmyi a tumyini bəh kitəh a wi kpɪ. Wə dzaka n'ya a nə a?”

⁶ Bə nɪ fəki yakadəinj taanj lə Jisəs taanjni ka wi fiini bəh ndzaka ma bə ka ni kwāti gia yə bə ki jləki i wi fun. Ayakalə, Jisəs ngwun shi kuku ka nyakaki gia i kuku bəh wainjkanj.

⁷ Bə baan a numki feinj i bikəyiki gia i wi. Wi giŋsi yaka gwu yi i beinj ka dzaka i bə a, “Mi kabə num i mbeinj kintənj wi kanja kə chu, wi nūm mi wi ninshinj i yisi tūm wi bəh təh.”

⁸ Si Jisəs dzaka yakadəinj, ka chu fiəni ngwun shi i nyakaki gia i kuku bəh wainjkanj.

⁹ Si bə wəkə gia yə Jisəs dzaka, bə yisi i gaaliki a fimu fimu yisi num bəh bəkukuli. Bə gaali, a dzə num baan a minjkanja wiwə feinj i Jisəs nshinj.

* 7:53 Binjwakti bikpə bidəkə biduli kanjaki kə kimbu kələ 7:53-8:11.

¹⁰ Jisəs fiəni giŋsi gwu i bein, ka bikə i minkpaŋa wiwə a, “Minkpaŋa, bə bə nain? Mi widəkə ka baan dəkə wə wi dzaka a wə kaŋaki i kpɪ a?”

¹¹ Wi chukuli a, “Mi widəkə mən dəkə, Bah.” Jisəs ka dzaka a, “Mih kəkə i chu dzaka tə a wə kaŋaki lə i kpɪ. Wə tsə, ayakalə kiə wə ma chu fəki chu.”]

Jisəs kə bainni i mbi wə

¹² Jisəs chu dzaka i bəni a, “Mih kə bainni bi mbi wələ. Na ndə wə wi biəli mih wi ni nyaniki kə i jisi wə. Wi ni kaŋaki lə bainni biə bi nyaki nəni i bəni.”

¹³ Bəfalasi ka dzaka i wi a, “Wə beenki kiəki nsaka wa. Gia yə wə dzakaki yi kəkə chən.”

¹⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mih kabə beenki na nsaka wun, gia yə mih dzakaki kə chən, kəm mih kiəki lə di biə mih nyə, kiə tə di biə mih tsəki. Ayakalə, mbein kiəki kə di biə mih nyə nabə di biə mih tsəki.

¹⁵ Mbein sakaki bəni ka bəni bəwəm. Mih saka kə mfin mi.

¹⁶ Ayakalə, mih si kə i saka na mi, yaka mih sakaki i dzəh yi chən wə, kəm mih sakaki kə mih mbən. Mih sakaki bəh Ba wun wə wi faan mih.

¹⁷ I kinwakti kimbəin ki bənchi wə kə bə nyaka a, bəni bəfa ka been nsaka i gia wə, yaka yi kə ŋkən.

¹⁸ Mih beenki nsaka wun, ayaka Ba wun wə wi faan mih been tə nsaka wun.”

¹⁹ Bə ka bikə i wi a, “Bə Ba wa nain?” Jisəs chukuli a, “Mbein kiəki kə mih nabə Ba wun. Mbein kabə kiə mih, ma mbein ni kiəki tə Ba wun.”

²⁰ Jisəs nɪ dzakaki gia yiwə yichi si wi laniki bəni i jun yi fəni yi gia mə, num wi num kəmsi i di biə bə nɪ nyaki kpə i jun yi fəni yi gia mə. Ayakalə, mi na kwa wi, kəm jobi wi nɪ kə maka wi kpəin.

Jisəs chusi a wi nyə bein

²¹ Jisəs chu dzaka i bə a, “Mih ni nyə lə, ayaka mbein num i ni baan nənki mih, mbein ka bi kpiyi i chu bimbəin wə. Di biə mih tsəki mbein kəkə i dzə fəin.”

²² Bəju ka bikə a, “Wi ni wə lə gwu yi ma, si wi dzakaki a ŋgain tsəki i di biə bukumbəin kəkə i dzə fəin na?”

²³ Jisəs dzaka i bə a, “Mbein kə bəni bə fa kuku, mih nyə mfin i bein. Mbein kə bəni bə mbi wələ. Mih kəkə mi i mbi wələ.

²⁴ Mih kə mih yisi dzaka lə a mbein bi kpiyiki lə i kintən kichu bimbəin wə. Mbein kiə a mbein bi kpiyi i kintən kichu bimbəin wə i jobi wə mbein ka bum dəkə a, akə mih wiwə.”

²⁵ Bə bikə i wi a, “Akə wə ndə?” Jisəs chukuli a, “Mih kə mi wə mih si dzakaki i mbein i kin'yisi wə.

²⁶ Mih kaŋaki lə gia yiduli yə mih kə i dzaka kəm mbein bəh gia yiduli yə mih kə i sakaki mbein yein wə. Ayakalə, mi wə wi faan mih akə mi wi ŋkən. Gia yə mih fukuki i mbi wələ wə kə yə mih wəkə i wi.”

²⁷ Si wi dzaka yakadəin, bə nɪ ka wəkə kiə dəkə a wi dzakaki kəm Ba wi.

²⁸ Ayakadəin, Jisəs ka dzaka i bə a, “Jobi wə mbein bi giŋsiki mi wə yeli wi kə Wainmi i bein, ma mbein ka bi kiə a, akə mih wiwə, ayaka a mih fəki kə gia yidəkə i ŋga bin wə, a mih dzakaki lə num asi Ba wun lani mih.

²⁹ Mi wə wi faan mih wi kə buku wi. Wi ka bee dəkə mih a mih numki mih mbən, kəm mih si fə gia i jobi wichi a num yə yi ndzənki i wi.”

³⁰ Si Jisəs nɪ dzakaki gia yiwə yakadəin, bəni bəduli jiə shəm i wi.

Ŋkən bwiliki lə bəni i mfa wə

³¹ Jisəs ka dzaka i Bəju bə bə nɪ jiə shəm i wi a, “Mbein ka baan a ja yin wə, mbein numki na bəni mbən bə mban ŋkən,

³² mbein ka ni kiə ŋkən, ma ŋkən biwə nɪ bwili mbein i mfa wə.”

³³ Bə chukuli i wi a, “Buku kə chwənkiyun ki Ablaham, buku ka num, num dəkə mfa i mi widəkə. Yi nyani dən ka wə dzakaki a buku bi buku lə i mfa wə a?”

³⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mih fukuki ŋkən i mbein a mi wichi wə wi fəki chu kə mfa i chu wə.

³⁵ Mfa kəkə i bi baan mi i chwənkiyun kə wi kə yein wə kpamu. Asi baan a wain yein dzu mi wi chwənkiyun kiwə wə kpamu.

³⁶ Ayakadəin, Wain ka bwili mbein i mfa wə, ma yi numki a mbein buku lə i mfa wə ŋkən.

³⁷ Mih kiəki lə a mbein kə kimbwə ki Ablaham, ayakalə mbein bə nən i wə mih kəm ja yin kaŋaki kə di i mbein wə.

³⁸ Mih dzakaki num gia yə mih yein i Ba wun, mbein fə fimbein num gia yə mbein wəkə i ba wimbēin.”

³⁹ Bə chukuli i wi a, “Ba wibuku kə Ablaham.” Jisəs dzaka i bə a, “Asi kə a mbein numki bwa bə Ablaham, ma mbein fəki lə gia yə wi nī fəki.

⁴⁰ Mih kə mi wə mih kə mih fuku gia yi nkən i mbein yə mih wəkəki i Nyə. Ayakalə, i liə mbein bə nən i wə mih, yələ num kə gia yə Ablaham nī fəki.

⁴¹ Mbein fəki num gia yə tii wimbēin fəki.” Bə dzaka i wi a, “Bə nī ka bwə dəkə buku i kuku. Buku kanjaki a Ba wimu, a num Nyə.”

⁴² Jisəs dzaka i bə a, “Asi kə a Nyə numki tii wimbēin, ma mbein kənki lə mih, kəm mih nyə i Nyə kpən ka mih numki fa. Mih nī ka dzə dəkə i ŋga bin wə. A faan wi mih.

⁴³ Akə kəm nə mbein wəkəki kə gia yə mih dzakaki a? Akə kəm mbein nənki i wəkə ja yin.

⁴⁴ Mbein kə bwa bə tii wimbēin nkpele, yi num a gia yə mbein kənki i fəki kə yə tii wimbēin kənki. I yisi i kin'yisi wə wi nī kə ŋ'wəyi bəni. Wi kanjaki kə gia yidəkə i fə bəh nkən, kəm wi kanjaki kə nkən i wi wə na twesi. Jobi wə wi nyiki ntəkə, wi dzakaki asi nənki kə, kəm wi kə mi wi ntəkə a num wi tii ntəkə.

⁴⁵ Ayakalə, mih dzakaki yin a num nkən, akə gia yə mbein bumki kə mih.

⁴⁶ Akə ndə i mbein kintən wə wi kə i chusi chu biə mih fə a? Si mih dzakaki nkən i mbein, Aka fə nə a mbein ma bum mih a?

⁴⁷ Mi wə wi kə mi wi Nyə si shi wəkəli a gia yi Nyə. Gia yə mbein kənki kə i wəkəli gia yi Nyə akə kəm mbein kəkə bəni bə Nyə.”

Jisəs nī kələ na ka Ablaham numki

⁴⁸ Bəju ka dzaka i Jisəs a, “Buku si ka dzaka nkən i wə a, a wə kə mi wi Samalia chinda wi nkpele num i gwu ya wə a?”

⁴⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Chinda wi Satan kəkə i mih wə. Mih kəksiki lə mfin Ba wun, ayakalə mbein kəksi kə mih.

⁵⁰ Yi kəkə a mih nənki yeli wimbun i mih wə. Mi widəkə kələ wimu wə wi nənki wi, a num wi wə wi tənnyiki bənsaka.

⁵¹ Mih fukuki nkən i mbein a na ndə kabə wəkə ja yin, wi bi yein kə kpi.”

⁵² Bəju dzaka i wi a, “Buku kiə lə i liə a chinda wi nkpele kələ i gwu ya wə. Ablaham nī kpi, bəni bə ntum bə Nyə kpiyi tə, wə kabə dzaka a mi wə wi wəkə gia ya, wi bi lansi musi kə kpi.

⁵³ Wə tsəki lə tii wibuku Ablaham wə wi nī kpi, tsə tə bəni bə ntum bə Nyə bə bə nī kpiyi tə a? Wə kwakaki a wə kə na nə?”

⁵⁴ Jisəs chukuli a, “Mih kabə kəksi num gwu yin, ma kinjəkəsi kiwə numki kilələ. Wə wi kəksiki mih kə Ba wun, a num wi wə mbein dzakaki a, akə Nyə wimbēin.

⁵⁵ Ayakalə, mbein kiə kə wi. A kiəki a mih wi. Mih ka dzaka a mih kiəki kə wi, ma yi numki a mih kə mi wi ntəkə aka mbein. Ayakalə, mih kiəki lə wi, mih wəkə gia yi.

⁵⁶ Ba wimbēin Ablaham nī kə bəh kinsanli a ŋgain bi yein lə chəkə bin. Ayaka wi dzə yein bi, ka numki bəh kinsanli.”

⁵⁷ Bəju ka dza bə dzaka i wi a, “Wə kə maka wə buku jia mbanshi, num wə nī yein lə Ablaham a?”

⁵⁸ Jisəs chukuli bə a, “Mih fukuki nkən i mbein a, na ka Ablaham numki, Mih num.”*

⁵⁹ Bə wəkə yakadēin, ka dzə kitəh a bə tumyi Jisəs yein. Jisəs nyumi gwu yi ka buku i jun yi fəni yi gia yiwə mə.

9

Jisəs weli dzəkəh yi mi num bə nī bwə wi kimfəka

¹ Si Jisəs dza ka nyaniki nnyaki, wi yein minyuku widəkə num bə nī bwə wi kifəkə.

² Bwa bu bə mban bikə i wi a, “Labay, a nī fə ndə chu ka bə bwə mi wələ kifəkə a? A nī fə mi wiwə ma ba wi bəh nih wi a?”

³ Jisəs chukuli i bə a, “Yi kəkə a, mi wələ nabə ba wi bəh nih wi nī fə chu. Bə nī bwə wi yakadēin ka bə bi yein nəm wi Nyə i gwu yi wə.

⁴ Bukumbēin kanjaki i nōmki nəm wi mi wə wi faan mih a kēin nshi. Nchəkə dzəki

* 8:58 Yeli wələ a, “Mih num” akə yeli wə Nyə nī dzaka i Muses a, akə wi ŋgain (Kimbun 3:14).

læ, a num jöbi wə mi widəkə kəkə i nəm fiən fidəkə.

⁵ I tsə buku na winain jöbi wə mih kə i fa mbi wələ wə, mih kə bainni bi mbi wələ.”

⁶ Si Jisəs dzaka ndzaka wələ yaka, ka chuh midzin i kuku, nayi nshwain bəh mə ka fianši dzəkəh yi mi wiwə yein,

⁷ ka dzaka i wi a, “Tsə wəkə i di bi Limi bi Siləam wə.” (Yeli wələ Siləam kə a, “Bə faan.”). Wi ka tsə wəkə, bə fiani dzə yein.

⁸ Bəni bə bə nī nōki kəmsi i wi kpəñ bəh bəni bə bə nī shiki yeinki wi, ka mi wi nywani ka kainyiki a, “Ntə wələ kə a mi wə wi ni shiki numki i kuku wi nywa biein a?”

⁹ Bədəkə ka dzakaki a, “Akə wi.” Bədəkə a, “Aayi wi bwəsiki wi bwəsini.” Mi wiwə ka dzaka i bə a, “Akə mih mi wiwə.”

¹⁰ Ayakadain, bə ka bikə i wi a, “Dzəkəh ya nyani dain ka yi bain a?”

¹¹ Wi chukuli a, “Mi wə bə bəñki a Jisəs si nayi nshwain ka fianši i dzəkəh yin wə, ka dzaka a mih tsə i Siləam mih wəkə. Mih ka tsə wəkə, dzəkəh yin ka bain.”

¹² Bə bikə i wi a, “Bə wi nain?” Wi chukuli a, “Mih kiəki kə.”

Kingali dzə i kintəñ ki Bəfalasi wə kəm nga bi Jisəs

¹³ Bə ka dza dzə mi wə wi ni shi kə kifəkə yaka ka tsə bəh wi i Bəfalasi.

¹⁴ Chəkə biə Jisəs ni na nshwain chu weli dzəkəh yi mi wiwə yein, a nī kə num i chəkə bi mbam wə.

¹⁵ Bəfalasi bəwə chu bikə i wi si wi nyani ka dzəkəh yi bain. Wi chukuli i bə a, “Wi si fianši dzəkəh yin bəh nshwain, mih ka tsə wəkə yi, ka mih yeinki di.”

¹⁶ Bəfalasi bəwə ka dzaka a, “Mi wələ ka nyə dəkə i Nyə wə, kəm wi nəmki i chəkə bi mbam wə.” Bədəkə dzaka fibə a, “Mi wə wi fəki chu wi kə nyani dain na ka wi fəki biələ binchəsi biə bi chusiki kinəkəni ki Nyə a?” Ayaka kingaali ka dzə i bə kintəñ.

¹⁷ Bə chu fiani bikə i mi wiwə a, “Wə dzaka mfia a nə kəm mi wələ si wi si weli dzəkəh ya?” Wi chukuli i bə a, “Mi wələ kə mi wi ntum wi Nyə.”

¹⁸ Bəju nī ka bum dəkə a mi wələ nī kə num wi fəkə, ka bə weli dzəkəh yi. Bə nyani læ ka bi tsə bəñ ba wi bəh nih wi, bə dzə.

¹⁹ Bə bikə i bə a, “Wələ kə a wain wimbəin wə mbəin dzakaki a bə nī bwə wi,

num wi fəkə læ a? Wi nyani dain na ka wi yeinki di i læ a?”

²⁰ Nih wi bəh ba wi chukuli a, “Buku kiəki læ a wələ kə na wain wibuku num bə nī bwə wi kimfəkə.

²¹ Ayakalə, buku kiəki kə a yi jikə na dain na ka wi yeinki di i læ. Ayaka buku kiə kə tə mi wə wi weli dzəkəh yi. Mbəin bīkə num i wi. Wi si num læ i mi. Wi num i fuku bəh dzaka ki.”

²² Nih wi bəh ba wi nī dzakaki yakadain kəm bə nī lwaki læ Bəju, yi num, num Bəju nī jiə a, mi ka məm i dzaka bəh dzaka ki a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nī kaka, bə kəññ bwīli wəməka mi i jun yi tsani mə.

²³ Akə gia yə nih wi bəh ba wi nī dzaka a wi si num læ i mi, a bə bīkə num i wi.

²⁴ I ŋkainni kifa wə, bə chu bəñ mi wə wi nī kə wi fəkə, ka dzaka i wi a, “Dzāka gia yi ŋkəñ ma kinəkəsi tsə i Nyə. Buku kiəki yibuku a mi wələ kə mi wə wi fəki chu.”

²⁵ Wi chukuli a, “Yaka wi fəki læ chu, mih kiəki kə. Gia yimu yə mih kiəki kə a, mih nī kə kimfəkə, i læ mih yeinki læ di.”

²⁶ Bə chu bikə i wi a, “Wi si fə dain bəh wə? Wi si fə dain ka wi weli dzəkəh ya?”

²⁷ Wi chukuli i bə a, “Mih si fuku læ i mbəin, mbəin na kəñ dəkə i wəkəli. Mbəin bə chu nəñ i wəkə fə nə a? Mbəin tə nəñki i num bəni bu bə mban a?”

²⁸ Ayaka bə təyi num təyini dzaka a, “Akə wə mi wi wi mban. Buku num fibuku bəni bə mban wi Muses.

²⁹ Buku kiəki a Muses kə num Nyə nī dzakaki læ bəh wi. Ayakalə, i wələ mi buku kiəki kə di biə wi buku.”

³⁰ Mi wiwə chukuli a, “Yəbēy, akə gia yi kainni! Mbəin dzakaki a mbəin kiəki kə di biə wi buku a? Ayakalə, wi weli dzəkəh yin.

³¹ Buku kiəki læ a Nyə si wəkə kə ntsa wi mi wə wi fəki chu. Ayakalə, na winain mi wi yaksiki Nyə, fə gia yə wi kəñki, Nyə wəkəki læ ntsa wi.

³² I yisi na si mbi nī yisi, bə ka num wəkə dəkə a, mi num weli dzəkəh yi mi num bə nī bwə wi, wi num kimfəkə.

³³ Asi kəkə a mi wələ numki a wi nyə i Nyə wə, ma wi si ka fə yələ gia læ.”

³⁴ Bə dzaka i wi a, “Wə kə num bə nī bwə wə na i chu kintəñ mwi, wə bə nəñ i lani buku a?” Si bə dzaka yakadain, ka kəññ wi

i bɔ kintɛɛŋ.

Mi wɛ wi kɔ kimfɛkɛ i biɛiŋ bi Nyɔ wɛ

³⁵ Jisɔs ka bi wɔkɔ a bɛ kɛŋŋ bwili mi wɛ i bɔ kintɛɛŋ, wi ka nɛŋ yeiŋ wi, bikɛ i wi a, “Wɔ jiɛ alɛ shɔm ya i mi wɛ yeli wi kɔ Waiŋmi a?”

³⁶ Wi bikɛ a, “Mi wiwɔ kɔ ndɛ, ba wun? Fɔku mih, ka mih jiɛ shɔm yin i wi.”

³⁷ Jisɔs dzaka i wi a, “Wɔ yeiŋ lɔ wi. Akɔ wi wɛ mbeiŋ wi dzakaki i liɛ.”

³⁸ Mi wiwɔ ka dzaka a, “Bah mih jiɛ.” Si wi dzaka yakadɛiŋ, ka tum binyu i wi nshin nya kinɔksi i wi.

³⁹ Jisɔs dzaka a, “Mih dzɛ i fa mbi wɛlɛ wɛ ka bɛ saka bɛni, ka bɛ bɔ yeiŋki kɛ di ni yeiŋki, ka bɛ bɔ yeiŋki di ni fiɛni bimfɛkɛ.”

⁴⁰ Si Jisɔs dzaka yakadɛiŋ, Bɛfalasi bɛdɔkɔ bɛ bɔ nɔ kɔ kɔmsi i wi kpɛŋ wɔkɔ yakadɛiŋ ka bikɛ i wi a, “Buku tɛ kɔ bimfɛkɛ a?”

⁴¹ Jisɔs dzaka i bɔ a, “Asi kɔ a mbeiŋ numki bimfɛkɛ, ma kan yimbɛiŋ kɔ yiyɛɛ i kimbu kichu wɛ. Ayakalɛ, i liɛ si mbeiŋ dzakaki a mbeiŋ yeiŋki lɛ di, chu bimbeiŋ ni baan a numki i kifwu kimbeiŋ wɛ.”

10

Jisɔs kɔ ntɔkni wi shwɔŋ wi ndzɔŋni

¹ “Mih fukuki ŋkɛŋ i mbeiŋ a, mi wɛ wi liɛki i mbaiŋ wi shwɔŋ wɛ, maka wi liɛ num i dzaka ki mbaiŋ wɛ, wi yaka lɔ yakani ka wi liɛ i mbaiŋ wɛ, wɛmaka mi kɔ ji, wi num mi wɛ wi lɔkɔki biɛiŋ bɛh ŋga.

² Ayakalɛ, mi wɛ wi si nchɛni shwɔŋ si shi liɛ mfih num i dzaka ki mbaiŋ wɛ.

³ Wɛmaka mi kɔ mi wɛ, mi wɛ wi si chɛniki dzaka kimbaiŋ si wɛli dzaka kimbaiŋ i wi, wi liɛ ka bɔɛŋki shwɔŋ yɛ yi kɔ n'yi i yeli wɛ, yi wɔkɔ ja yi, wi ka dzɔ buku bɛh yi.

⁴ Jɔbi wɛ wi bwili n'yi yichi i bin, wi ni tsɛki i yi nshin wi bɔɛŋ yi yi biɛli wi, kɔm yi kiɛki lɛ ja yi.

⁵ A kabɛ num mi wi dzɛni yi kɔkɛ i biɛli wi. Yi ni yɔkɔ gɛiŋ lɔ gɛiŋni, kɔm yi kiɛki kɛ ja yi mi wi dzɛni.”

⁶ Jisɔs nɔ ti ndi wɛlɛ i bɔ yakadɛiŋ, bɔ nɛki wɔkɔ kiɛ kɛ gia yɛ wi dzaka i bɔ i ndi wiwɔ wɛ.

⁷ Ayakadɛiŋ, Jisɔs chu dzaka i bɔ a, “Mih fukuki ŋkɛŋ i mbeiŋ a, akɔ mih dzaka ki mbaiŋ di biɛ shwɔŋ tsɛki.

⁸ Bɛni bɛchi bɛ bɔ nɔ yisi dzɛ i mih, a nɔ kɔ num bɛji bɛh bɛni bɛ bɔ ni lɔkɔki biɛiŋ i bɛni bɛh ŋga. Ayakadɛiŋ, shwɔŋ yiwɔ nɛki wɔkɔli kɛ gia yɛ bɔ ni dzakaki.

⁹ Akɔ mih dzaka ki mbaiŋ. Mi ka tsɛ i mih wɛ ka wi liɛ wi bi bɛiŋ. Wi bi numki aka shwan yɛ yi bukuki tsɛ dzi fiɛni dzɛ liɛ i mbaiŋ mɛ.

¹⁰ Ji si dzɛ a i chwɔ, bɛh i wɔɔ, bɛh i bɛkɛli biɛiŋ. Mih dzɛ mfih a bɛni kwati nɔni, a num nɔni kɛ ki kɔ nɔ kichili.

¹¹ Akɔ mih ntɔkni wi shwɔŋ wi ndzɔŋni. Ntɔkni wi shwɔŋ wɛ wi ndzɔŋki si nya lɛ nɔni ki i kpi kɔm shwɔŋ yi.

¹² Mi wɛ bɛ dzɔ num dzɛni i nnɔm wɛ, wi num kɛ ntɔkni wi shwɔŋ wiwɔ, shwɔŋ yiwɔ chu kɔbi n'yi, wi si yeiŋ jɔbi wɛ kuula dzaki, wi yatɔkɔ shwɔŋ yiwɔ wi yɔkɔ gɛiŋ, kuula wiwɔ baan kwayi shwɔŋ san gaali yidɔkɔ.

¹³ Wi si yɔkɔ kɔm bɛ dzɔ wi dzɛni aka mi wi nɔm, wi kanɔ kɛ jɔbi kɔm shwɔŋ yiwɔ.

¹⁴ Mih kɔ ntɔkni wi shwɔŋ wi ndzɔŋni. Mih kiɛki lɛ shwɔŋ yɛ yi kɔ yin, shwɔŋ yin kiɛ tɛ mih,

¹⁵ a lin asi Ba wun kiɛki mih, mih kiɛ tɛ Ba wun, mih nya nɔni kɛŋŋ i kpi kɔm shwɔŋ yin.

¹⁶ Mih kanɔki lɛ tɛ shwɔŋ yidɔkɔ yɛ yi kɔkɛ i mban wɛlɛ wɛ. Mih kanɔ i tsɛ dzɛh bɛh yi tɛ a yi wɔkɔki ja yin, ka mban wi shwɔŋ yiwɔ fiɛni chu wimu, ma ntɔkni wi shwɔŋ yiwɔ numki a wimu.

¹⁷ Mih kɔ num mih nɔ nya nɔni kɛŋŋ i kpi ka mih bi fiɛni dzɔ nɔni kɛŋŋ. Akɔ gia yɛ Ba wun kɛŋki mih.

¹⁸ Mi widɔkɔ dzaki kɛ nɔni kɛŋŋ i mih. A nyaki mih nɔni kɛŋŋ i ŋkɛŋ wun wɛ. Mih kanɔki lɛ ŋga i nya nɔni kɛŋŋ i kpi, mih kanɔ ŋga i fiɛni dzɔ nɔni kɛŋŋ. Gia yɛlɛ kɔ gia num a dzaka Ba wun a mih fɛ.”

¹⁹ Jisɔs dzaka gia yiwɔ yakadɛiŋ, kingaali chu num i kintɛɛŋ ki Bɛju wɛ.

²⁰ Bɔ bɛduli ka dzakayiki a, “Wi kanɔki lɛ chinda wi ŋkpeli, wi dzaki lɛ. Mbeiŋ wɔkɔliki nɛ i wi a?”

²¹ Ayakalɛ, bɛdɔkɔ dzakayi a, “Fa kɔkɛ bɛndzaka bɛ mi wɛ wi kanɔki chinda wi

ɲkpɛli. Chinda wi ɲkpɛli kɛlɛ i wɛli dzɛkɛh yi kifɛkɛ a?”

Jisɛs chusi a ɲgain kɔ wainj Nyɔ

²² A dzɛ num i jɔbi widɔkɔ wɛ bɛ nɛ fɛki Dzini bidɔkɔ i fiɛni kwaka si bɛ nɛ wɛli jun yi fɛni yi gia i Jɛlusalɛm,*

²³ Jisɛs tsɛ bɛ ghani nnya i kintɛɲ ki jun yi fɛni yi gia wɛ, i gbɛɲ wi Sɔlɔmɔn wɛ. A num i jɔbi wi fiɛkɛ wɛ. ²⁴ Bɛju dza dzɛ junɲi fiɛli wi, bikɛ i wi a, “Wɔ ni bee buku a buku baɛɲ nɔmki kɛlɛ kɛ fwu wibuku i tsɛ bɔku dɛɲ a? A kabɛ num a wɔ kɔ Kimbwili wɛ Nyɔ nɛ kaka, wɔ fɔku i buku chɛɲ.”

²⁵ Jisɛs chukuli i bɔ a, “Mih kɔ num mih dzaka lɔ i mbeɲ, mbeɲ na bum yin. Bɛnɔm bɛ mih fɛki i yɛli wi Ba wun wɛ akɔ bɔ bɛ bɔ chusiki mi wɛ mih kɔ wi.

²⁶ Ayakalɛ, mbeɲ ka bum dɛkɛ, kɔm mbeɲ kɛkɛ i mbaɲ wi shwɔɲ yin wɛ.

²⁷ Shwɔɲ yin si wɔkɔ lɛ ja yin. Mih kiɛ yi, ayaka yi biɛli mih,

²⁸ mih nya yi bɛh nɔni kɛ ki bi tsɛ kaa kɛ. Ayaka yi bi lansi laka kɛ. Mi widɔkɔ kɔbi wɛ wi bi lansi lɔkɔ yi i mih kan.

²⁹ Ba wun wɛ wi nya shwɔɲ yiwɔ i mih tsɛki lɛ mi wichi, mi widɔkɔ kɛkɛ i lɔkɔ yi i wi kan.

³⁰ Buku Ba wun kɔ fiɛɲ fimu.”

³¹ Bɛju chu dzɔ kitɛh i tumyi wi yɛɲ.

³² Jisɛs bikɛ i bɔ a, “Mbeɲ yɛɲ lɔ bɛnɔm bɛ ndzɔɲni bɛduli bɛ Ba wun dzaka a mih fɛki. Akɔ winainj wɛ mbeɲ nɛɲki i tumyi mih bɛh kitɛh kɔm wi a?”

³³ Bɔ chukuli i wi a, “Buku tumyiki kɛ wɔ kɔm bɛ nɔm wi ndzɔɲni wɛ wɔ fɛki. Buku tumyiki wɔ kɔm wɔ bɛkɛliki yɛli wi Nyɔ. Wɔ kɔ a lin mi wiwɔm, dzaka a wɔ kɔ Nyɔ.”

³⁴ Jisɛs chukuli i bɔ a, “Ntɛ bɛ nyaka i Kinwakti kimbeɲ ki bɛnchi wɛ a, Nyɔ dzakaki yɛɲ a, ‘Mih dzakaki a mbeɲ kɔ bɛnyɔ’ a?”

³⁵ Nyɔ bɔɛɲki bɛni bɛ a bɛnyɔ, a num bɔ bɛ ja yiwɔ nɛ tsɛki i bɔ, ayaka buku kiɛki a gia yɛ yi kɔ i Kinwakti ki Nyɔ mɛ kɛkɛ bi kwuni.

³⁶ Si yi kɔ yakadɛɲ, akɔ kɔm nɛ wɛ mbeɲ dzakaki i mi wɛ Ba wi kɔ wi sainjbwili wi ka

faɛɲ i fa mbi wɛlɛ wɛ, a wi bɛkɛliki yɛli wi Nyɔ, kɔm wi dzaka a ɲgain kɔ wainj Nyɔ a?

³⁷ Mih kabɛ num mih fɛ kɔ bɛnɔm bɛ Ba wun, mbeɲ ma bum mih.

³⁸ Ayakalɛ, mih kabɛ fɛki num bɔ, kɔɲ yi numki a mbeɲ ka bum dɛkɛ i mih, mbeɲ bum num i bɔ, ka mbeɲ ni kiɛ na bindzɔɲ a Ba wun kɔ i mih wɛ, mih num i Ba wun wɛ.”

³⁹ Bɛju ka nɛɲki i chu kwa wi, wi tsɛi buku i kan yibɔ wɛ.

⁴⁰ Jisɛs chu tsɛ ndaɲ Bɔkɔ yi Jɔdan tsɛ i kiwun kɔ Jɔn nɛ yisi i juliki bɛni i bɔkɔ, ka numki fiɛɲ.

⁴¹ Bɛni bɛduli ka nyɛki dzɛki yɛɲki wi. Bɔ dza dzaka a, “Jɔn nɛ ka kɛɲsi fɛ na gia yidɔkɔ yɛ yi chusiki kinɲkɔni ki Nyɔ. Ayakalɛ, gia yichi yɛ wi nɛ dzakaki kɔm mi wɛlɛ nɛ kɔ na ɲkɔɲ.”

⁴² Ayakadɛɲ, bɛni bɛduli jiɛ shɔm i Jisɛs wɛ fiɛɲ.

11

Kpi yi Lasalus nseɲ Jisɛs

¹ Mi widɔkɔ nɛ kɛlɛ yɛli wi num Lasalus, wi dza yisi jwɛɲ. Wi num mi i kwili wi Betani wɛ, wi nɛ nɔki fiɛɲ bɛh jɛmi yi Meli bɛh Mata.

² Meli wɛlɛ wɛ wainjnih wi Lasalus nɛ gwɛɲki lɛ, akɔ wɛ wi nɛ fianɲsi gvu yi Bah bɛh fianɲsi bi tsɛɲ yindzɔɲni, ka sɔ bɛh jun yi yifwu.

³ Si wi nɛ gwɛɲki yakadɛɲ, jɛmi yi ka faɛɲ ntum i Jisɛs a, “Bah, wɛ wi kɔ shɔm ya gwɛɲki lɛ.”

⁴ Si Jisɛs wɔkɔ ntum wiwɔ, ka dzaka a, “Jwɛɲ yɛlɛ kɛkɛ yi kpi. Yi kɔ i chusi num kinɲkɔni ki Nyɔ, ka Wainj Nyɔ ni kwati yɛli wimbum i yi wɛ.”

⁵ Jisɛs nɛ kɔɲki lɛ Mata bɛh wainjnih wi Meli bɛh Lasalus nalɛ.

⁶ Ayakalɛ, jɔbi wɛ wi nɛ wɔkɔ a Lasalus gwɛɲki lɛ, wi chu nɔ baɛɲ i di biɛ wi nɛ kɔ i kan yifa wɛ.

⁷ Si yɛmaka nɛ tsɛ, wi ka dzaka i bwa bu bɛ mbaɲ a, “Bukumbeɲ fiɛni chɔ i Judea.”

⁸ Bɔ ka bikɛ i wi a, “Labay, ntɛ akɔ a ɲgbu ɲgbu si Bɛju ni nɛɲki i tumyi wɛ bɛh kitɛh a wɔ kpɛl, wɔ bɛ chu nɛɲ i fiɛni tsɛ i fiɛɲ na?”

* 10:22 Dzini biɛlɛ nɛ kɔ i kwaka si bɛ nɛ wɔkɔ jun yi fɛni gia si midɔkɔ wɛ wi nɛ kɛkɛ mi wi Ju nɛ dzɔ bifii dzɛ kum yɛɲ.

⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Ntə chəkə kanjaki mbiəŋə jwəfi ntsə bəfa? Mi kabə nyaniki nshifəkə, wi kəkə i damti i biəiŋ bein, kəm baiŋni bi mbi wələ baiŋki lə i wi.”

¹⁰ Ayakalə, na ndə wə wi nyaniki nchəkə, wi kələ i damti, kəm wi kanjaki kə baiŋni i wi.”

¹¹ Si wi dzaka yakadəiŋ, ka dzaka i bə a, “Nseŋ wibukumbəiŋ Lasalus gbə kinu. Ayakalə, mih ki tsəki lə feiŋ i yəmsi wi i kinu kiwə wə.”

¹² Bwa bu bə mbaŋ ka dzaka i wi a, “Bah, yi kabə num a wi gbə kinu, ma wi ni bəniŋ.”

¹³ Jisəs ni dzakaki num kəm kpi yi Lasalus, ayakalə, bwa bu bə mbaŋ wəkə yaka ka kwakaki a wi dzakaki kəm kinu ŋkəŋ.

¹⁴ Jisəs ka fuku baiŋsi yi i bə a, “Lasalus kə num wi kpi lə.

¹⁵ Ayakalə, mih kə bəh kinsanli kəm bə mbein, a mih ni kəkə feiŋ, ka mbein ni jlə shəm i mih. Ayakadəiŋ, bə tsə būku feiŋ.”

¹⁶ Təməs wə bə ni bəŋki yeli wi widəkə a Bimanŋsi, ka dzaka i bwa bə mbaŋ bədəkə bə a, “Bukumbəiŋ tsə tə ka bukumbəiŋ ni kpī bəh wi.”

Jisəs bwili Lasalus i kpi wə

¹⁷ Jisəs tsə buku feiŋ, ka wəkə a Lasalus kə num wi nə lə i jum kintəŋ kan yina.

¹⁸ Bətani wələ ni kə ka bəmay bəfa i kəmsi tsə i Jelusalem.

¹⁹ Bəju bəduli ni dzə i Mata bəh Meli i kwasi nshəiŋ bəh bə kəm kpi yi waiŋnih wibə.

²⁰ Jobi wə Mata ni wəkə a Jisəs si dzə wə, wi ka buku tsə a bə wi baŋsi, ayakalə Meli baan dzu.

²¹ Mata tsə dzaka i Jisəs a, “Bah, a ni kə a wə numki fa, ma waiŋnih wuŋ ni ka kpi dəkə.

²² Ayakalə, mih kiəki lə a i liə, na finə wə bikə i Nyə wi ni nya i wə.”

²³ Jisəs dzaka i wi a, “Waiŋnih wa ni fiəni dza lə i kpi wə.”

²⁴ Mata ka dzaka i wi a, “Mih kiəki lə a wi bi fiəni dza lə i chəkə bi gəksini biə bəni bi dzaki i kpi wə.”

²⁵ Jisəs dzaka i wi a, “Akə mih wə mih bwiliki bəni i kpi wə, a num mih wə mih

nyaki nəni. Mi wə wi jlə shəm yi i mih bi baan lə wiwəm, kəŋ yi numki a wi kpi,

²⁶ ayaka na ndə wə wi kəiŋki wiwəm ka jlə shəm yi i mih, bi kpi kə. Wə bum alə yakadəiŋ a?”

²⁷ Wi bum a, “Aaŋ Bah, mih bum a wə kə Kimbwili wə Nyə ni kaka. Wə kə Waiŋ Nyə wə wi ni kanjaki i bi dzə fa mbi wələ wə.”

²⁸ Si Mata dzaka yakadəiŋ, ka tsə bəŋ Meli waiŋnih wi, dzaka i wi a kuku kuku a, “Mi wi lanini si num lə fa, ayaka wi bəŋki wə.”

²⁹ Si Meli wəkə yakadəiŋ, ka saka dza bein i tsə yeiŋ wi.

³⁰ A ni kə maka Jisəs dzə liə i kwili wiwə wə. Wi ni kəiŋki a di biə Mata ni tsə yeiŋ wi.

³¹ Bəju bə bə ni kə bəh Meli i dzu kwasi nshəiŋ bəh wi, ka yeiŋ si wi saka dza bein buku biŋ, bə ka biəliki wi kwaka a wi tsəki i jum bein i tsə dəkə feiŋ.

³² Jobi wə Meli ni tsə buku i di biə Jisəs ni kə, yeiŋ wi, ka gbə i gvu yi wə dzaka a, “Bah, a ni kə a wə numki fa, ma waiŋnih wuŋ ni ka kpi dəkə.”

³³ Si Jisəs yeiŋ si wi dəkə, bəh Bəju bə bə ni biəli wi bəŋ də tə, gia yiwə nya ŋgəkə i shəm yi wə nalə, gwu kpi wi nalə.

³⁴ Wi ka bikə a, “Mbein lə fain wi a?” Bə dzaka i wi a, “Bah, dzə yeiŋ.”

³⁵ Jisəs də.

³⁶ Bəju yeiŋ yakadəiŋ ka dzaka a, “Mbein yeiŋ si wi ni kəŋki wi.”

³⁷ Ayakalə, bə bədəkə dzaka lə a, “Ntə wələ kə wi wə wi ni weli dzəkəh yi kimfəkə a? Kəm nə wə wi ni ka yelih fwu wi mi wələ i kpi wə a?”

³⁸ Shəm chu nəŋni Jisəs na bəh ŋga. Wi dza tsə buku i jum bein. Jum yələ ni kə num taa wə bə ni baŋ dzaka kiwə bəh təh wimbun.

³⁹ Jisəs dzaka a, “Mbein giŋsi təh wə.” Mata jəmi yi mi wi kpili dzaka i Jisəs a, “Bah, i liə ni numki num wi si fwuli lə. I liə si num lə kan yina si wi ni kpi.”

⁴⁰ Jisəs bikə i wi a, “Mih si dzaka alə i wə, a wə ka jlə shəm ya i mih, ma wə ni yeiŋ mbum biə bi kə bi Nyə a?”

⁴¹ Ayakadəiŋ, bə ka giŋsi təh wiwə. Jisəs giŋsi dzəkəh yi i bein ka dzaka a, “Ba wuŋ, mih nyaki kiyəŋni i wə si wə wəkə ntsa wuŋ.

⁴² Mih kiäki læ na bindzəŋ a wə si wəkə læ ntsa wuŋ i jəbi wichi wə. Ayakalə, mih dzakaki yələ kəm bəni bələ bə kə fa, ka bə būm a, a faaŋ wə mih.”

⁴³ Si wi dzaka yakadəiŋ, ka wam bəh ja yiləkəli a, “Lasalus, būku!”

⁴⁴ Ayaka mi wi kpili wiwə dza buku dza, kaŋ yi bəh gvu yi num bə lim bəh kinchumni ki mbuŋ, lim tə shi bi bəh kinchumni ki mbuŋ. Jisəs ka dzaka i bə a, “Mbein shwā wi, mbein bēe wi tsāki.”

*Kifwu ki tumi jiə kimfasi i wəw Jisəs
(Matio 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)*

⁴⁵ Jəbi wə Bəju bəduli bə bə nī dza i Meli yein gia yə Jisəs fə, ka jiə shəm i wi wə.

⁴⁶ Ayakalə, bədəkə tsə fibə ka yein num Bəfalasi, fuku i bə gia yə Jisəs fə.

⁴⁷ Bətii mfə gia bəmbum bəh Bəfalasi ka juŋni kifwu ki tumi dzaka i bə a, “Bukumbəin ki fəki dəiŋ na? Mi wələ fəki binchəsi biduli biə bi chusiki kinəkəni ki Nyə.

⁴⁸ Bukumbəin ka bee a wi tsəki a bəh yi i ninshiŋ, ma bəni bəchi ni jiə shəm i wi, ayaka ma bəni bə Lum bə bə sakaki bukumbəin ni dza dza bəkəli di bibukumbəin bi baiŋni bəh tumi kibukumbəin.”*

⁴⁹ Ayakalə, mi widəkə i bə kintəəŋ yeli wi num Kayfas, wə wi nī kə fwu wi bətii mfə gia i jia yiwə wə ka dza dzaka mfih i bə a, “Mbein kiäki kə na gia yidəkə læ kpaaa.

⁵⁰ Mbein kiäki kə a yi ndzəŋki læ i mbein a mi wimu kpī i bəni bəchi, tsə a kitumi kichi laka num lakani a?”

⁵¹ Kayfas nī dzakaki gia yələ num kə i mfi bi wə. Si wi nī kə fwu wi bətii mfə gia i jia yiwə wə, dzaka yakadəiŋ laka num ntum wi Nyə, a Jisəs nī kaŋaki læ i kpi i kitumi ki Bəju wə.

⁵² A num kə a kitumi kiwə shəŋ, kpi yi nī kaŋaki i juŋni bwa bəchi bə, bə kə bə Nyə i kitumi kidəkə wə, ka bə numki i fiəŋ fimu wə.

⁵³ I yisi chəkə biwə wə, kifwu kitumi ka yisi i fasiki si bə bi wəkəki Jisəs.

⁵⁴ Ayakadəiŋ, Jisəs nəki chu nyani kə i kintəəŋ ki Bəju wə. Wi dza nyə mfih feiŋ bəh bwa bu bə mbaŋ ka tsə nəki i kwili widəkə wə wi kə kəmsi i tumi ki mishambu kə bə nī bəəŋki a Efelem.

⁵⁵ Dzini bi Bəju bi Ntsədaŋ nī kə num bi si kəmsi dza læ, bəni ka nyəki dzəki i bimbū wə dza i Jelusalem i dza wəkə kishi kibə ka bini biwə ni dza kpəiŋ.

⁵⁶ Bə tsə yisi i nəŋki Jisəs bikə a bə bə i jəbi wə bə nī numyi i bein i juŋ yi fəni yi gia mə dzaka a, “Mbein kwakaki a nə? A wi ni dza kə i dzini biələ wə a?”

⁵⁷ A nī kə bətii mfə gia bəmbum bəh Bəfalasi tsəsi ja a na ndə kabə kiäki di biə Jisəs kə, wi fə ma bə klə, ka bə ni kwā wi.

12

*Meli fianəsi Jisəs i Bətani
(Matio 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ A nī baəŋ a kaŋ yisə ka Dzini bi Ntsədaŋ yisi, Jisəs nyə tsə i kwili wi Bətani wə i di biə Lasalus wə Jisəs nī dzasi i kpi wə nī kə.

² Si wi tsə feiŋ, bə fə biəŋ bidzini i tati wi yein. Mata num mi wə wi nī gaaki, Lasalus num mi widəkə i mbaŋ wi bəni bə bə ni shinum ka dziki bəh Jisəs.

³ Meli dza dza finsəkə fi fianəsi fidəkə bi tseŋə yindzəŋni, shuku i gvu yi Jisəs wə, ka sə bəh juŋ yi yifwu. Fianəsi biələ nī ləkəki læ i kpə wə nalə, num bə nī keiŋsi bəh fiəŋ fidəkə a fi fi bə bəəŋ a nad. Si wi shuku yakadəiŋ, kintəəŋ ki juŋ kiwə kichi dza ka fwuliki a tseŋə yindzəŋni.

⁴ Judas Iskaliot wə wi nī kə mi i mbaŋ wi bwa bə Jisəs, (wə wi nī nyani læ dza taŋni Jisəs) dza dzaka læ a,

⁵ “A fə nə a bə ma taŋni fianəsi biələ i bəŋchuku gi yitali,* i nya kpə wiwə i bəni bə kifuu a?”

⁶ Judas ni dzaka yakadəiŋ yi kəbi a wi kwakaki kəm bəni bə kifuu. Wi nī kə ji a num wi mi wibə wi kiba, wi nī shiki ləkəki læ kaŋ yein wi gamti gwu yi yein wə.

⁷ Jisəs dzaka a, “Bēe wi məŋ. Wi jiə fianəsi biələ læ i bi keiŋsi chəkə biŋ bi ləəni yein.

* **11:48** Bə nī lwaki yakadəiŋ kəm a nī kə a Bəju bum a Jisəs kə Kimbwili, bə ni ka dza yisi i bəŋgəkə bə bəni bə Lum bə bə sakaki bə ka wi bwili bə i kaŋ yi bəni bə Lum wə. * **12:5** Bəŋchuku bələ gi yitali kə i jaa yi Glik wə a “denarii 300”

⁸ Bəni bəkifuu ni shiki numki lə bəh mbeinj jəbi wichi ayakalə, mih ni numki kə bəh mbeinj jəbi wichi.”

⁹ Jəbi wə mbanj wi Bəju nī wəkə a Jisəs kə feinj, bə ka dzə feinj. Bə nī dzəki kə a kəm Jisəs shənj. Bə nī dzəki tə i yeinj Lasalus wə Jisəs nī dzasi i kpi wə.

¹⁰ Ayakadəinj, bətii mfə gia bəmbum ka fasiki a bə ni wəo lə Lasalus tə,

¹¹ kəm a nī kə kəm wi, Bəju bəduli nī beeki bə ka jiə shəm yibə num i Jisəs.

Jisəs liə i Jəlusaləm ka Nkun

(Matə 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Chəkə buku wəo, mbanj wi bəni wə wi nī dzə i dzini biələ wə ka wəkə a Jisəs si num i dzəh wi dzə i Jəlusaləm.

¹³ Bə ka dzə biali yi sóm buku tsə i dzə wi i dzəh. Bə ka tsəki wili dzakayi a, “Lilili, kinəkəksi kə i Nyə wə o! Nyə kə wi jiə kimbəinji i mi wə wi dzəki i yeli wi Bah wə o! Akə wi Nkun wi Isləe o!”†

¹⁴ Jisəs nənj wainj njakas, yaka yeinj beinj. Ayaka yi ka num asi bə nyaka a,

¹⁵ “Bəni bə Sayənj, kiə mbeinj ma lwāki. Mbeinj tsəinj, Nkun wimbəinj si wi dzəki, num wi yaka i wainj njakas beinj.”

¹⁶ Bwa bə Jisəs bə mbanj nī ka kiə dəkə gia yə gia yiwə nī chusiki i kin'yisi wə. Jəbi wə wi nī liə i mbum bi wə, bə ka kwaka a bə nī nyaka gia yələ num kəm wi, ayaka yi num bəh wi asi bə nī nyaka.

¹⁷ Mbanj wə wi nī kə bəh Jisəs i chəkə biə wi nī bəoj Lasalus i jum mə, bwili wi i kpi wə bə nī tsəki fuku tsə gia yə bə nī yeinj.

¹⁸ Fwu wi gia wə mbanj wələ nī buku tsə i dzə wi i dzəh a nī kə kəm bə nī kə num bə wəkə a wi nī kə wi fə gia yə yi chusiki mbum bi Nyə.

¹⁹ Ayakadəinj, Bəfalasi ka dzakayiki a bə bə a, “Si mbeinj yeinj a? Gia yidəkə chu kəkə yə bukumbəinj kə i fə. Mbi wichi kə num wi kwu lə i wi cheinj.”

Bəglik bədəkə ka nənji i yeinj Jisəs

²⁰ Bəni bədəkə nī kə i mbanj wi bəni bə bə nī yaka tsə i Jəlusaləm i tsa Nyə i jəbi wi dzini biələ wə, a num Bəglik.

²¹ Bəglik bələ tsə yeinj Filib wə wi ni buku dzə i kwili wi Besayda wə i kimbu ki Galili

wə, dzaka i wi a, “Kukuli, buku nənji i yeinj Jisəs.”

²² Filib ka tsə fuku yi i Andulu, bə wi ka tsə fuku i Jisəs.

²³ Jisəs chukuli i bə a, “Jəbi dzə kpəinj wə bə ni yakasi mi wə yeli wi kə Wainji i liə i mbum bi wə.

²⁴ Mih fukuki njənj i mbeinj a, njəkə wi fiənj ka baanj i gbə i nshwainj wə i kpi, njəkə wiwə ni baanj a wi. Ayakalə, wi ka kpi, ma wi ni wum mintam miduli.

²⁵ Na ndə wə wi kənji nəni ki nalə ni laksi lə nəni kiwə, ayaka na ndə wə wi bainjki nəni ki fa mbi wələ wə wi jiəki num jiəni i bi kwati nəni kə ki bi tsə kaa kə.

²⁶ Mi kabə nəmki i mih, wi kanjaki i bəliki mih, na fainj wə mih kə, mi wunj wi nəm kanjaki i nūmki tə feinj. Mi wə wi nəmki i mih, Ba wunj ni kəkəsi wi.”

Jisəs dzaka kəm kpi yi

²⁷ Jisəs dza dzaka a, “I liə shəm yinj fumsiki lə mih. Mih kə i dzakaki a nə? A Ba wunj, bwili mih i kintənj ki jəbi wi njəkə wələ wə a? Aayi, akə kəm jəbi wələ mih nī dzə.

²⁸ Ba wunj, fə yeli wa kanja mbum.” Si wi dzaka yakadəinj, ja shi dzə i beinj a, “Mih fə lə wi wimbum, mih keinj i ni chu fə.”

²⁹ Mbanj wə wi nī kə feinj wəkə ja yiwə, ka dzaka fibə a, “A wamyiki dzanj.” Bədəkə dzaka a, “A dzakaki chinda wi Nyə i wi.”

³⁰ Jisəs chukuli a, “Ja yələ dzə kəm bə mbeinj. Yi ka dzə dəkə kəm mih.

³¹ I liə si num lə jəbi wə bə ki sakaki mbi wələ. I liə si num jəbi i shisi kənjə bwili njənj wə wi sakaki mbi wələ.

³² Ayakalə, yinj num a jəbi wə bə bi gijsiki mih i beinj fa kuku, mih ni guku bəni bəchi ma bə dzə i mih wə.”

³³ Jisəs nī dzakaki yakadəinj, wi chusi num njəinjni yi kpi yə wi bi kpiki.

³⁴ Mbanj wi bəni bəwə chukuli i wi a, “Buku wəkəki i Kinwakti ki Bənji wə a, Kimbwili wə Nyə nī kaka bi fiəli lə. Wə nyani dəinj i dzakaki a, bə kanjaki i bi gijsi mi wə yeli wi kə Wainji i beinj a? Wəmakə mi wə yeli wi kə Wainji kə winainj a?”

³⁵ Jisəs dzaka i bə a, “Bainji ni numki bəh mbeinj a jəbi wi juli wələ wə. Mbeinj

† 12:13 Lilili wələ kə i ja yi Glik wə a Həsanna.

nyâniki si baiɲni biwə keiɲki bəh mbeɲ, ka jisi bi ma gaka mbeɲ. Mi wə wi si nyani i jisi wə si kiə kə di biə wi tsəki.

³⁶ Si baiɲni biwə kə bəh mbeɲ, mbeɲ jiə shəm i baiɲni biwə wə, ka mbeɲ bi num bwa bə baiɲni.”

Ja yi Jisəs ni saka lə mi wə wi nəiɲ i dzə ja yiwə

Si Jisəs dzaka gia yələ lə, ka nyə tsə nyumi gwu yi i bə.

³⁷ Namana yaka, si wi nɪ kə wi fə lə binchəsi biduli biə bi chusiki kiɲkəkni ki i bə nshiɲ, ayaka bə nəkɪ jiə kə shəm i wi.

³⁸ Yi nɪ num yakadəiɲ ka yi kpəiɲ asi Isaya mi ntum wi Nyə nɪ dzaka a, “Bah, akə ndə wə wi kə num wi bum gia yə buku dzakaki a? Ayaka a num i bə ndə Bah chusi nga bi bitseɲ a?”

³⁹ Ayakadəiɲ, bə nɪ kəkə i jiə shəm i wi, kəm Isaya nɪ kə wi chu dzaka i di bidəkə wə a,

⁴⁰ “Wi ban dzəkəh yibə, fə shóm yibə də, ka bə ma yeiɲki di bəh dzəkəh yibə, kəbi i kiə bəh shóm yibə, ka bə fiəni dzə i mih a mih chuku bə.”

⁴¹ Isaya nɪ dzakaki gia yələ kəm wi nɪ kə wi yeiɲ lə mbum bi Jisəs, ka dzakaki kəm wi.

⁴² Na ayaka si bəni nɪ ka jiə dəkə shəm i Jisəs, a nɪ kə bəni bəduli na bə bə nɪ kə kifwu i tumi wə nɪ jiə shəm i wi, ayakalə bə nəiɲ i dzaka bəh dzaka kibə, kəm bə nɪ lwaki Bəfalasi ka bə ma ni kəɲɲ bə i jun yi tsani wə.

⁴³ Bə nɪ lwaki yaka kəm bə nɪ kəɲki i kwatiki kiɲkəkxi ki bəni tsə kə ki dzəkɪ i Nyə.

⁴⁴ Jisəs dza wam bəh nga dzaka a, “Mi wə wi jiə shəm i mih, wi ka jiə dəkə a mih shəɲ. Wi jiə num i mi wə wi faan mih.

⁴⁵ Mi ka yeiɲ mih, yaka wi yeiɲ num mi wə wi faan mih.

⁴⁶ Mih dzə fa i mbi wələ wə ka baiɲni, ka na ndə wə wi jiə shəm yi i mih ni baan kə i jisi wə.

⁴⁷ Mi ka wəkə ja yin, nəkɪ jiə kə, mih ni saka kə wi, kəm mih ka dzə dəkə i saka bəni bə mbi wələ a bə gbə nsaka. Mih nɪ dzə i bwili bə num bwilini.

⁴⁸ Mi wə wi mənɲi mih ka nəiɲ i dzə ja yin, wi kanaki lə gia yə yi bi sakaki wi. Ja yə mih kə mih dzaka i wi akə yi yə yi bi sakaki wi, wi gbə nsaka i chəkə bi gəksini wə.

⁴⁹ Yi kə yakadəiɲ kəm mih dzakaki kə i nga bin wə. Ba wun wə wi faan mih akə wi wə wi dzaka a mih dzəkaki, a nya wi gia yə mih kanaki i dzəkaki, fuku si mih kə i dzəkaki.

⁵⁰ Mih kiəkɪ lə a gia yə wi dzaka a mih dzakaki akə yə yi nyaki nəni kə ki bi tsə kaa kə. Ayakadəiɲ, gia yə mih dzakaki akə yə Ba wun kə wi dzaka a mih dzəkaki.”

13

Jisəs wəkə gvu yi bwa bu bə mban

¹ A dzə num i buku dza i chəkə bi Dzini bi Ntsədan wə, Jisəs kiə a jəbi wi kpəiɲ i bee mbi wələ, i fiəni tsə i Ba wi kpəɲ. Si wi nɪ kəɲki bəni bə bə nɪ kə mbu i mbi wələ wə, wi kəɲ bə tsə bwili fwu.

² A dzə num si bə nɪ dziki i fiəbi, num ɲkpeli jiə lə kiɲkwaka i shəm yi Judas wə waiɲ Samən Iskaliot, a wi tanɲi Jisəs.

³ Si Jisəs nɪ kə wi si kiə lə a Ba wi nya biəiɲ bichi i wi kan, bəh a wi nɪ nyə i Nyə wi fiəni tsə i Nyə,

⁴ wi ka dza i biəiɲ bidzini beɲ, baa bəmbun bu bə nimbeɲ, dzə batali ka kan a i bweli ki wə,

⁵ ka dza shuku mwi i naka ki mwi mə, yisi ka wəkəki gvu yi bwa bu bə mban, sə bəh batali wə wi si kan a i bweli ki wə.

⁶ Wi wəkə ka dzə buku i Samən Bitə wə, wi bikə i wi a, “Bah, wə nənki i wəkə gvu yin a?”

⁷ Jisəs chukuli i wi a, “Gia yə mih fəki wə kəkə i kiə i liə. Wə bi kiəkɪ yi num i jum wə”

⁸ Bitə dzaka i Jisəs a, “Wə bi lansi wəkə kə gvu yin.” Jisəs chukuli i wi a, “Mih ka baan i wəkə wə, wə ma ni kanaki gia yidəkə bəh mih.”

⁹ Samən Bitə ka dzaka i Jisəs a, “Bah, a kabə num yaka, ma wəkə shəɲ a gvu yin, wəkə tasi bəh tseɲ yin bəh fwu wun yeiɲ.”

¹⁰ Jisəs dzaka i wi a, “Mi wə wi kə wi wəkə lə gwu yi wi baiɲki lə gwu yichi wi kanaki kə i chu wəkə gwu, a kəbi a gvu yi. Mbeɲ kə mbeɲ si baiɲ lə, ayakalə a kəbi mbeɲ bəchi bə mbeɲ baiɲki.”

¹¹ Jisəs nĩ dzakaki yakadəiŋ kəm wi nĩ kə wi si kiə lə mi wə wi ni taŋni wi. Akə gia yə wi nĩ dzaka a, “A kəkə mbeiŋ bæchi bə mbeiŋ baiŋki.”

¹² Jəbi wə Jisəs nĩ wəkə kaasi gvu yibə, wi ləh bəmbuŋ bu, fiəni chu i di bi wə, ka bikə i bə a, “Mbeiŋ kiə gia yə mih fə i mbeiŋ lə a?”

¹³ Mbeiŋ bəəŋki mih a Mi wi Lanini chu bəəŋ a Bah, mbeiŋ bəəŋki num ŋkəŋ, kəm akə fiəŋ fiə mih kə.

¹⁴ Mih ka Bah wimbeiŋ chu num Mi wimbeiŋ wi Lanini, mih wəkə gvu yimbeiŋ, mbeiŋ tə kaŋaki i wəkəki gvu yi mi bəh mi.

¹⁵ Mih fə lə i chusi i mbeiŋ a mbeiŋ fəki tə asi mih fə i mbeiŋ.

¹⁶ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, waiŋ wi nəm si mbəm tsə kə tikwili wi, mi wə bə faaŋ wi si kəkni tsə kə wə wi faaŋ wi.

¹⁷ Mbeiŋ kabə kiə gia yələ kabə fə yi, kinsaŋli kimbun ni numki kimbeiŋ.

¹⁸ Mih dzakaki kə num i mbeiŋ bæchi. Mih kiəki lə bəni bə mih kə mih babwili. Ayakalə, yi kə a gia yə yi kə i Kiŋwakti ki Nyə wə kaŋaki i dzə kpeiŋ si bə nĩ nyaka a, ‘Mi wə wi dzi biəŋ biŋ bidzini, wi chumki gvu yiŋ.’

¹⁹ Mih fukuki gia yələ i mbeiŋ i liə, ka yi bi dzə num, ka yi bi ka num mbeiŋ bi bum a akə na mih wiwə.

²⁰ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a mi wə wi dzə na ndə wə mih faaŋ, wi dzə num mih. Ayaka mi wə wi dzə mih wi dzə num mi wə wi faaŋ mih.”

Jisəs chusi mi wə wi ni taŋni wi

²¹ Si Jisəs dzaka gia yələ lə, shəm yi dza ka nyaki wi bəh ŋgəkə. Wi dza dzaka baiŋsi a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a mi widəkə i mbeiŋ kintəəŋ ni taŋni lə mih.”

²² Bwa bu bə mbaŋ dza ka tseiŋki taliki gvu a wi dzakaki num mi winaiŋ a.

²³ Mi widəkə i mbaŋ wi bwa bə Jisəs mə, wə Jisəs nĩ kəŋki ni yəkəli kəmsi i Jisəs wə dzi.*

²⁴ Samən Bitə lasi wi dzaka i wi a wi bikə a akə ndə a.

²⁵ Wi yəkəli tsə i Jisəs wə bikə i wi a, “Bah, akə ndə?”

²⁶ Jisəs chukuli i wi a, “Akə mi wə mih ni gbəə bləd mih n'yəkə i mwi mijwa mə mih nya i wi.” Ayakadəiŋ, wi ka n'yəkə bləd i mwi mijwa mə gbəə nya i Judas waiŋ Samən Iskaliət.

²⁷ Asi Judas dzə bləd wiwə yakadəiŋ, Satan ka liə i wi mə. Jisəs dzaka i wi a, “Kəmsi fə gia yə wə nəŋki i fə.”

²⁸ Mi widəkə i mbaŋ wibə wə nĩ ka kiə dəkə gia yə wi dzaka i wi yakadəiŋ.

²⁹ Bədəkə nĩ kwakaki a, asi Judas kə mi wə wi jəki kiba, ayaka a Jisəs dzakaki i wi a wi tsə tən biəŋ biə bə kəŋki i dzi Dzini biələ yeiŋ, yudəkə a wi tsə nyā fiəŋ i bəni bə kifuu.

³⁰ Si Judas dzə bləd wiwə yakadəiŋ dzi, ka buku akisəkə nyə. Ayaka a nĩ kə num nchəkə.

Jisəs tafi kpi yi i bwa bu bə mbaŋ

³¹ Si Judas buku tsə yakadəiŋ, Jisəs baan dzaka a, “Akə i liə bə kə i yisi i yeiŋki kiŋkəkni ki mi wə yeli wi kə Waiŋmi, na i yeiŋ tə mbum biə bi kə bi Nyə i gvu yi wə.

³² Bə ka yeiŋ mbum bi Nyə i gvu yi wə, ma Nyə ni chusi tə mbum bi Waiŋ wi i wi Nyə wə. Ayaka wi ni chusi lə akisəkə.

³³ Bwa bəŋ, mih ni num lə bəh mbeiŋ a i jəbi wi juli wə. Ayaka mbeiŋ num i ni baan nəŋki mih chu kəbi i yeiŋ i mih wə. Asi mih nĩ dzaka i Bəju, yi kə a liŋ si mih dzakaki i mbeiŋ i liə a, ‘Di biə mih tsəki mbeiŋ kəkə i dzə feiŋ’

³⁴ Mih nyaki nchi wələ i mbeiŋ, num nchi wimfiəŋ, a mbeiŋ bəan mbeiŋ kəŋniki. Mbeiŋ kəŋniki a liŋ asi mih kəŋ mbeiŋ.

³⁵ Mbeiŋ baan ka kəŋniki yakadəiŋ, yələ ni fə bəni bæchi kiə a mbeiŋ kə bwa bəŋ bə mbaŋ.”

Jisəs dzaka a Bitə ni nəiŋ lə ŋgaiŋ (Matio 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Samən Bitə ka bikə i Jisəs a, “Bah, wə tsəki i faiŋ a?” Jisəs chukuli a, “Di biə mih tsəki wə mən i biəli mih i liə. Wə bi baan biəliki lə.”

³⁷ Bitə fiəni bikə i wi a, “Bah, akə kəm nə mih mən dəkə i biəli i liə a? Mih ni nya lə nən i kəŋŋ i kpi kəm wə.”

* **13:23** I num dziki, Bəju si num, num bə yəkəli kimbu kimu ka bə dziki.

³⁸ Jisəs bikə i wi a, “Wə kələ i nya nənɪ ka i kpi kəm mih a? Mih fukuki ŋkəŋ i wə a, ka kwəkə ni tənki num wə nənɪ mih kinjani kitali.”

14

Jisəs kə Dzə yə yi tsəki i Nyə wə

¹ Jisəs chu dzaka i bwa bu bə mban a, “Kiə mbein ki bēe kə a shóm yimbəin fūmsiki mbein. Mbein jīa shəm i Nyə wə, bəh i mih tə.

² I Ba wun dzu, bəlum bəduli kələ. Asi mən a yi numki yaka, ma mih ka fuku dəkə a mih tsəki i kein si di i mbein.

³ Jəbi wə mih ka tsə kein si di i mbein, mih ni fiəni dzə dzə mbein bukumbein numki, ka di biə mih kə, mbein ni nūmki tə fein.

⁴ Mbein kiəki lə dzəh yə yi tsəki i di biə mih tsəki.”

⁵ Təməs ka dzaka i wi a, “Bah, buku kiəki kə di biə wə tsəki. Buku kə i nyani na dəin i kiə dzəh yiwə a?”

⁶ Jisəs chukuli a, “Akə mih dzəh, a num mih ŋkəŋ, a num mih nənɪ. Mi kəkə i tsə i Ba wun maka wi tsə dzəh i mih wə.

⁷ Asi kə a mbein kiəki mih ma mbein kiəki lə tə Ba wun. Ayaka i yisi i liə yi kə a mbein si kiə lə wi, mbein chu yein tə wi.”

⁸ Filib dzaka i wi a, “Bah chūsi Ba wa i buku, ma buku yēin wi ka buku fwuli.”

⁹ Jisəs chukuli wi a, “Filib, buku mbein nə nalə wə kiə kə mih filib? Mi wə wi yein mih, wi yein lə Ba wun. Wə nyani dəin na i chu dzaka a mih chūsi Ba wun i mbein a?

¹⁰ Yaka wə ka bum dəkə a mih kə i Ba wun mə, Ba wun num i mih mə a? Ndzaka wə mih dzakaki i mbein kəkə a mih dzakaki i ŋga bin wə. Ba wun wə wi kə i mih wə akə wi wə wi fəki bənəm bu.

¹¹ Mbein būm mih a mih kə i Ba wun mə, Ba wun num i mih mə. Mbein kabə num maka mbein bum mih kəm gia yə mih dzakaki, mbein būm kəm bə bənəm bə mih fəki.

¹² Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a mi wə wi kə wi jīa shəm i mih, wi ni fəki tə bənəm bə mih fəki. Ayaka wi ni numki i fə bənəm tsə na bə mih fəki, kəm mih si tsə lə i Ba wun wə.

¹³ Na finə fiə mbein bikə i yeli wun wə, mih ni fə, ka Tii Wain ni numki i kanja yeli wimbum kəm Wain.

¹⁴ Mbein ka bikə na finə i yeli wun wə, ma mih ni fə.

Jisəs kaka bəni bu bə Kin'waka ki Baiŋni

¹⁵ Mbein kabə kəŋ mih, mbein ni jīəki bənchi bəŋ,

¹⁶ mih ni tsa Ba wun wi ni nya mbein bəh Mi wi Gamtini widəkə wə wi bi numki mbein bə jəbi wichi.

¹⁷ Mi wələ kə Kin'waka ki ŋkəŋ. Wi kəkə mi wə bəni bə bə kə bə mbi wələ kə i dzə wi kəm bə yein ki kə i wi wə nabə i kiə wi. I yimbəin wə, mbein kiəki lə wi, kəm wi nək i mbein bə, ayaka wi ni numki i mbein mə.

¹⁸ Mih ni beeka kə mbein a mbein bāan ka bwa bənkwu. Mih ni fiəni dzə baan lə bəh mbein.

¹⁹ Baan a twəsi lə bəni bə bə kə bə mbi ma ni chu yein i mih wə. Ayakalə, mbein ni yein lə i mih wə. Si mih kə wiwəm, mbein tə ni numki bəwəm.

²⁰ A bi numki chəkə biwə, mbein bi kiə a mih kə i Ba wun mə, mbein num i mih mə, ayaka mih num i mbein mə.

²¹ Mi wə wi kiəki bənchi bəŋ wi jīə, akə mi wə wi kəŋki mih. Mi wə wi kəŋki mih Ba wun kəŋki lə wi. Mih tə ni kəŋki wi, mih ni chusi gwu yin i wi.”

²² Judas widəkə (a kəbi wə bə nī bəŋki a Iskaliot) bikə i wi a, “Bah, yi ni nyani na dəin a wə ni numki i chusi gwu ya num i buku, a kəbi i bəni bə bə kə bə mbi wələ a?”

²³ Jisəs chukuli i wi a, “Mi kabə kəŋki mih, wi ni jīəki ndzaka wun, Ba wun ni kəŋki wi, buku Ba wun ni dzə i wi wə buku ni nək i bəh wi.

²⁴ Mi wə wi kəŋki kə mih, wəmakə mi si jīə kə ndzaka wun. Ndzaka wə mbein wəkəki a kəkə wun. Akə wi Ba wun wə wi faan mih.

²⁵ Gia yələ kə yə mih dzakaki i mbein mih kein bəh mbein.

²⁶ Ayakalə, Mi wi Gamtini wə wi kə Kin'waka ki Baiŋni wə Ba wun bi faan i yeli wun wə bi lani lə mbein bəh gia yichi, wi chu fə mbein i kwaka gia yichi yə mih nī kə mih dzaka lə i mbein.

²⁷ Mih jīə kimbəin ni a ki nūm bəh mbein. Mih nyaki kimbəin ni kə akə kəŋ i mbein. Mih nyaki kə kimbəin ni kələ i mbein si bəni bə bə kə bə mbi si nya. Mbein ki bee kə

shóm yimbein a yi fumsiki mbein nabə i kanə ndzan.

²⁸ Mbein wəkə lə si mih dzakaki a mih si nyə lə, mih num i bi fiəni dzə num bəh mbein. Asi kə a mbein kənki mih, ma mbein lânki lanəni, kəm mih tsəki num i Ba wun wə, si Ba wun kə wi kəkni tsə mih.

²⁹ I liə mih fuku gia yələ i mbein ka yi bi num, ayaka ka yi bi dzə kpein, mbein ka bi bum mih.

³⁰ Mih ni chu baan kə a dzakaki bəh mbein nalə, kəm nkuw wə wi sakaki mbi wələ si dzə lə. Yi kəkə a wi kanjaki lə nɡa i mih bein.

³¹ Ayakalə, mih fəki num asi Ba wun kə wi dzaka a mih fəki ka bəni bə bə kə bə mbi wələ ni kīə a mih kənki lə Ba wun. Mbein dzá bein bə nyə.

15

Jisəs kə kpein bəni bu num cha yiwə

¹ “Akə mih kpein wi laani wi mintam mi nken, Ba wun num mi wə wi keinsiki kpein wi laani wiwə.

² Cha yichi i mih wə yə yi wumki kə mintam, wi si gba bwili lə yi, yə yi wumki mintam wi si keinsi kanə lə yi ka yi bainki yi wum mintam miduli.

³ Ndzaka wə mih kə mih dzaka i mbein lə wi fə lə mbein kabə bainki.

⁴ Mbein bani baan i mih wə, mih tə ni numki i mbein wə. Cha kəkə i wumki mintam a yiwi a kəbi a yi bani baan i kpein wiwə wə. Yi kə tə a lin asi mbein kəkə bi fə gia yidəkə maka mbein bani i mih wə.

⁵ Akə mih kpein wi laani wi mintam wiwə, mbein num cha yiwə. Mi wə wi bani baan i mih wə, mih tə num i wi wə, wəmakə mi kə aka cha yə yi wumki mintam miduli, kəm mih kabə kəbi, mi kəkə i fə gia yidəkə.

⁶ Mi wə wi ka baan dəkə i numki a bəh mih, wi kə aka cha yə bə ni gba təkə yi a yi wəm. Nkaini yi cha yələ kə yə bə si junni lə i gbuku wə a yi fiki.

⁷ Mbein ka bani baan a numki i mih mə, ja yin num i mbein mə, mbein kələ i bikə na finə fiə mbein nənki, ma bə ni fə yi i mbein.

⁸ Mbein kabə num cha yə yi wumki mintam miduli, yi nyaki yeli wimbum i Ba

wun, yi ni ka chusiki a mbein kə bəni mbəy bə mban.

⁹ Asi Ba wun kənki mih akə ayaka si mih kənki mbein. Mbein bani baan a i numki i kinkən kən kintən.

¹⁰ Mbein ka jiəki bənchi mbəy, mbein ni baan a numki a kinkən kən kintən, asi mih jiə bənchi bə Ba wun, ka chu baan a numki i kinkən ki mə.

¹¹ Mih dzakaki gia yələ i mbein lə ka kinsanli kən ni nūmki i mbein mə, mbein ka ni kanaki kinsanli num ki jikə.

¹² Nchi wun kə wələ wə wi kə a mbein kənki asi mih kənki mbein.

¹³ Kinkən kidəkə chu kəkə kə ki tsəki kə a mi nyə nənki i kpī kəm bə nsēin yi.

¹⁴ Mbein kabə fəki gia yə mih dzakaki a mbein fəki, yaka kə a mbein kə nsēin yin.

¹⁵ Mih ni chu bənki kə mbein a bwa bə nəm, kəm bwa bə nəm si kiə kə gia yichi yə tikwili wibə fəki. Mih si bən lə mbein a nsēin yin kəm gia yichi yə mih wəkə i Ba wun kə num mih fə lə mbein kiə yi.

¹⁶ A nī ka sainbwili dəkə mbein mih. A nī sainbwili mih mbein, bwili jiə a mbein tsə nūmki ka chá yə yi wumki mintam, mintam mə mə bi tsə kaa kə. Mbein kabə fəki lə, ma na finə fiə mbein bikə i Ba wun, i yeli wun wə wi ni nya i mbein.

¹⁷ Nchi wə mih nyaki i mbein kə a wələ, a mbein kənki.

Jisəs fuku a mbi wələ ni bainki lə bəni bu

¹⁸ Bəni bə bə kə bə mbi wələ kabə bainki mbein, mbein kiəki a bə nī yisi bainki mih na ka bə bainki mbein.

¹⁹ Mbein kabə num bəni bə bə kə bə mbi wələ, ma bəni bə mbi wələ ni kənki mbein ka bəni bəbə. Ayakalə, mbein kəkə bəni bə mbi wələ, mih baa mbein i kintən ki bəni bə mbi wələ wə. Akə gia yə bəni bə mbi bələ bainki mbein.

²⁰ Mbein kwāka ndzaka wə mih si dzaka i mbein, a wain wi nəm si mbəm tsə kə tikwili wi. Bə ka bwaniki gvu i mih chein, ma bə ni bwaniki tə i mbein chein. Bə ka wəkəki ndzaka wun, ma bə ni wəkəki tə wimbein.

²¹ Yələ yichi kə gia yə bə bi fəki i mbein kəm mih, kəm bə kiəki kə mi wə wi faan mih.

²² A nĩ kə a mih nĩ ka dzə dzaka i bə, ma yi numki a bə kanjaki kə ngbə widəko. Ayakalə, i liə bə kanjaki kə gia yidəko yə bə kə dzaka kəm chu bibə.

²³ Mi wə wi bainjki mih wi bainjki lə tə Ba wun.

²⁴ A nĩ kəkə a mih nĩ fə nkaini bənəm bədəko i bə kintəən bə mi widəko keinjki ki fə kə, ma bə ka kanj dəkə ngəkə widəko. Ayakalə, bə kə bə yein, bə keinj bainj mih bəh Ba wun.

²⁵ Yələ kə i fə a ja yiwə dzə kpeinj asi bə nĩ nyaka i Kinwakti ki Bənchi bəbə wə a, 'Bə bainj mih kiləb.'

²⁶ Ayakalə, Mi wi Gamtini wə mih ni chinjsi bi dzə lə, num wi buku dzə i Ba wun wə. Mi wi Gamtini wələ akə num Kin'waka ki nkəŋ kə ki nyə dzə i Ba wun wə. I jəbi wə wi ni dzə wi ni num mbēen nsaka wun.

²⁷ Mbeinj tə bi nūmki bəmbeən nsaka bəŋ, kəm mbeinj kə num bukumbeinj nĩ kələ i kin'yisi wə bəh i dzə buku bidainj."

16

¹ "Mih dzakaki gia yələ yichi i mbeinj ka mbeinj bi ma gbə i kimbum kimbeinj wə.

² Bə bi kəŋjki lə mbeinj i jún yi tsani mə. Yi nkəŋ kə a, jəbi dzəki lə wə na ndə wə wi bi wəkəki mi i mbeinj wə, wi ni kwakaki a ngainj fəki num nəm wi ndzəŋni i Nyə.

³ Bə bi fə yakadəinj, kəm bə ka kiə dəkə Ba wun nabə mih.

⁴ Mih dzakaki gia yələ yichi i mbeinj lə, ka jəbi wiwə bi dzə kpeinj mbeinj bi kwaka a mih nĩ kə num mih dzaka lə yi i mbeinj.

Nəm wə kin'waka ki bainjki bi dzə i fəki

Mih nĩ ka fuku dəkə gia yələ i mbeinj i kin'yisi wə kəm mih nĩ shi kə a bəh mbeinj.

⁵ I liə si num a mih fiəniki tsəki i wi wə wi nĩ faan mih. Ayakalə, mi widəko i mbeinj kintəən na bikə i mih a mih tsəki fainj na.

⁶ Mbeinj kə a nsheinj nsheinj kəm mih dzaka gia yələ i mbeinj.

⁷ Na si yi kə yakadəinj lə, mih fukuki nkəŋ i mbeinj a, akə num gia yindzəŋni i mbeinj a mih nyə. Mih ka baanj maka mih nyə, ma Mi wi Gamtini wə bi ma dzə. Ayakalə, mih ka nyə, mih bi ka chinjsi wi i mbeinj.

⁸ Jəbi wə wi bi dzəki, wi bi təyi gia yi bəni bə bə kə bə mbi wələ, fə bə yeinj chu bibə, fə

bə yeinj gia yə yi kə nəni ki chəŋ, fə tə a bə yeinj yə yi kə i nsaka wi Nyə wə.

⁹ Wi bi fə a bə yeinj chu bibə si bə nĩ ka jiə dəkə shəm i mih,

¹⁰ fə a bə yeinj gia yə yi kə i nəni ki chəŋ wə si mih tsəki i Ba wun, mbeinj kəbi i ni chu yeinj i mih wə.

¹¹ Wi bi fə lə ka bə yeinj gia yə yi kə i nsaka wi Nyə wə kəm nkun wi mbi wələ kə num nsaka kwa wi.

¹² Mih keinjki mih kanj na gia yiduli i dzaka i mbeinj ayakalə, yi kəbi i liə ndzəŋ i bintuni bimbeinj wə i liə.

¹³ Jəbi wə, Kin'waka ki nkəŋ bi dzəki, wi bi gamti mbeinj a mbeinj kiə nkəŋ bichi. Wi bi dzakaki kə num i nga bi wə. Gia yichi yə wi kə wi wəkə akə yə wi bi dzakaki, wi fuku i mbeinj gia yichi yə yi kə i bi dzə.

¹⁴ Wi bi chusi lə mbum bin, si wi bi dzə gia yə akə yinj wi fuku i mbeinj.

¹⁵ Bieinj bichi biə Ba wun kanjaki akə bin. Akə gia yə mih dzakaki a wi bi dzəki gia yə yi kə yinj wi fuku i mbeinj.

Nsheinj yi bwa bə Jisəs bi fiəniki chu kinsanjli

¹⁶ A baan a twesi mbeinj ma chu yeinj i mih wə, ayaka bə ni məti a twesi ma mbeinj ni fiəni chu yeinj mih."

¹⁷ Si Jisəs dzaka yakadəinj, bwa bu bə mbanj bədəko dzaka i bədəko a, "Wi dzakaki a nə i bukumbeinj lə, a baan a twesi bukumbeinj ma chu yeinj ngainj, ayaka a bə ni məti a twesi bukumbeinj ni fiəni chu yeinj ngainj, bə a ngainj tsəki i Ba wi ngainj na?

¹⁸ Gia yə wi dzakaki lə, a baan a twesi yəmaka kə a nə a? Bukumbeinj ka kiə dəkə gia yə wi dzakaki yakadəinj."

¹⁹ Jisəs dza yeinj a bə nənki i bikə i ngainj gia yə wi dzakaki, wi ka bikə i bə a, "Mbeinj shwinyiki a mbeinj mbeinj kəm a gia yə mih si dzaka a, 'A baan a twesi mbeinj ma ni chu yeinj mih, ayaka a bə ni məti a twesi ma mbeinj ni fiəni chu yeinj i mih' a?

²⁰ Mih fukuki nkəŋ i mbeinj a, mbeinj bi dəkə lə mindəm wili, bəni bə bə kə bə mbi wələ bi lanjki fibə. Mbeinj bi numki a i nsheinj wə, ayakalə nsheinj yiwə bi dza fiəni i kinsanjli wə.

²¹ Jəbi wə minjkanj si nəm, wi ka wəkəki ləli, kəm jəbi wi bwəni kpeinj lə. Jəbi wə wi bwə wainj wi, wi na chu kwakaki ləli

biwə, kəm wi wəkəki num ndzəŋni a mi wiwəm dzə i mbi wə.

²² Akə asi yi kə i mbeinj i liə. Mbeinj kə a nshēj nshēj, ayakalə jəbi wə mih bi fiəni dzə yeinj mbeinj, ka mbeinj bi numki bəh kinsanjli i shóm yimbēj wə, kəmaka kinsanjli bi numki kə mi widəkə kəkə bi dzo i mbeinj.

²³ A bi numki i jəbi wiwə wə, mbeinj bi ma chu bikə gia yidəkə i mih. Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, mbeinj ka bikə na finə i Ba wuŋ i yeli wuŋ wə, wi ni nya fi i mbeinj.

²⁴ Na i dzə buku i liə, mbeinj ka bikə dəkə fiēj fidəkə i Ba wuŋ, i yeli wuŋ wə. Mbeinj bikə, ma mbeinj ni kwati, ka kinsanjli kimbēj ni jikə.

²⁵ Mih dzakaki ndzaka wələ num a ŋkwinj ŋkwinj, ayakalə jəbi dzəkə lə wə mih bi chu dzakaki kə i mbeinj ŋkwinj ŋkwinj. Mih bi dzaka baiŋsi lə i mbeinj kəm Ba wuŋ.

²⁶ A bi numki i jəbi wiwə wə, mbeinj bi bikəkə lə fiēj i Ba wuŋ, i yeli wuŋ wə. Mih dzakaki kə a mih bi nywaki lə fiēj i Ba wuŋ kəm mbeinj.

²⁷ Ba wuŋ mwi kəŋki lə mbeinj, kəm mbeinj kəŋ mih ka chu bum a mih nyə i wi Ba wuŋ.

²⁸ Mih nĩ nyə i Ba wuŋ wə ka mih dzə i mbi wələ wə, i liə mih beeki mbi wələ i fiəni tsə i Ba wuŋ wə.”

²⁹ Si Jisəs dzaka yakadəinj bwa bu bə mbanj təbi ka dzaka a, “Aan! I liə wə dzaka bwili chu kəbi ŋkwinj ŋkwinj!

³⁰ I liə buku yeinj lə a wə kiəkə lə gia yichi chu wəkəli kə a mi widəkə bikə num bikəni i wə. Gia yələ fə buku ka bum a wə nyə i Nyə wə.”

³¹ Jisəs chukuli i bə a, “Yaka mbeinj bum i liə a?

³² Jəbi dzəkə lə, num wi si dzə lə, wə mbeinj bi gaaliki fimu fimu na ndə tsə i wi dzu, mbeinj ni gēj bee mih, mih mbəŋ. Ayakalə, mih kəkə mih mbəŋ, kəm Ba wuŋ kələ buku wi.

³³ Mih fukuki gia yələ i mbeinj lə si mbeinj kə i mih mə, mbeinj ni kaŋa lə kimbəinjni. I mbi wələ wə mbeinj kaŋaki lə bəŋgəkə, ayakalə mbeinj nūmki bəh shəm yi kaŋani. Kəm mih gaka lə mbi wələ.”

Jisəs tsa i gwu yi bəh i bəni bu

¹ Jəbi wə Jisəs nĩ dzaka kaasi ndzaka wələ, ka dza giŋsi dzəkəh yi tseinj i beinj tsa a, “Ba wuŋ, jəbi kpeinj lə. Chūsi kiŋkəkni ki Wain wa ka Wain tə ni chūsi kiŋkəkni ka.

² Wi kələ i chusi kəm wə nya ŋga i wi i bəni bəchi beinj a wi nyā nəni kə ki bi tsə kaa kə, i bə bəchi bə wə kə wə nya i wi.

³ Nəni kələ ki bi tsə kaa kə akə num kələ a bə kiəkə wə Nyə a num a wə Nyə wi ŋkəŋ, bəh mih Jisəs Klistus wə wə nĩ faan.

⁴ Mih chusi lə mbum bia i fa kuku asi mih kaasi nəm wə wə nĩ nya a mih nôm.

⁵ I liə Ba wuŋ, fiəni nyā mih kiŋkəkni i wə nshinj kə mih nĩ kaŋaki buku wə i ninshinj ka mbi yisi.

⁶ Mih chusi lə wə i bəni bə wə nĩ sabi i fa mbi wələ wə ka nya i mih. Bəni bələ nĩ kə mba, ayaka wə ka nya bə i mih. Bə ka wəkə ja ya.

⁷ I liə bə kiəkə lə a biēj bichi biə mih kaŋaki kə num bi nyə i wə.

⁸ Mih dzakaki lə kəm mih kə mih nya lə gia yə wə nĩ nya i mih i bə, bə dzo yi, ka kiəkə ŋkəŋ a mih nyə dzə i wə wə, ka bum tə a, a nĩ faan wə mih.

⁹ Mih tsaki lə a num i bələ. Mih tsaki kə num i bə bə kə num bə mbi wələ. Mih tsaki num i bələ wə nya i mih, kəm akə bəni ba.

¹⁰ Biēj bichi biə mih kaŋaki akə mbia, biēj bichi biə wə kaŋaki akə mbinj. Akə i bəni bələ mbum binj chusiki.

¹¹ I liə mih chu mən i fa mbi wələ wə. Ayakalə, bə kējki lə i fa mbi wələ wə, ayaka mih si fiəni dzə i wə. Ba wuŋ wi baiŋni, jlə bə i yeli wa wə wə nya i mih, ka bə numki i mi wimu wə asi buku wə kə i mi wimu wə.

¹² Jəbi wə mih nĩ kə bəh bə, mih nĩ jlə bə i yeli wa wə wə nya i mih. Mih təkni bəh bə mi i bə wə na laka, a kəbi a wə wi nĩ kə num wə wi nĩ kaŋaki i laka. Ayaka yələ num ka gia yə bə nĩ nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə, a yi dzə kpeinj.

¹³ I liə mih si fiəni dzə i wə wə, mih dzaka gia yələ mih kēj i mbi wələ wə ka bə ni kaŋa kinsanjli kə ki kə kəŋŋ num ki jikə i bə wə.

¹⁴ Mih kə mih nya ja ya i bə kaŋ, bəni bə bə kə bə mbi wələ ka bə baiŋŋ bə, kəm bə chu mən bəni bə mbi wələ, a liŋ asi mih kəkə mi i mbi wələ wə.

¹⁵ Mih tsaki kə lə a wə bwili bə i mbi wələ wə. Mih tsaki num a wə tōkni bəh bə, kiə bə ki liə kə i kan yi mi wichu wə.

¹⁶ Bə kəkə bəni bə mbi wələ, a liŋ asi mih kəkə mi i mbi wələ wə.

¹⁷ Kēiŋsi bə wə jīə chi chi ma bə baiŋki i ŋkəŋ kintəŋ. Ja ya kə ŋkəŋ.

¹⁸ Asi wə nī faan mih i mbi wələ wə, akə a liŋ asi mih faan bə tə i mbi wə.

¹⁹ Mih ka kēiŋsi jiə gwu yin chi chi kəm bəh bə, ka bə tə kēiŋsi jiə gwu yibə chi chi i ŋkəŋ wə.

²⁰ Mih tsaki kə a bəni bələ shəŋ. Mih tsaki tə i bəni bəchi bə bə bi wəkəki ndzaka wibə jiə shəm i mih wə.

²¹ Mih tsaki a bə bəchi bi dzə num i mi wimu wə, na asi wə Ba wuŋ kə wə num i mih wə mih num tə i wə wə. Mih tsa a bə tə bi nūmki i buku wə wə, ka bəni bə mbi wələ bi būm a, a nī faan wə mih.

²² Mbum biə wə nī duksi mih yeiŋ mih nya lə i bə, ka bə bi nūmki i mi wimu wə, asi buku wə kə i mi wimu wə,

²³ mih kə i bə mə, wə num i mih mə. A bə nūmki nalə i mi wimu wə, ayakadəiŋ ka bəni bə bə kə bə mbi wələ kiə a, a nī faan wə mih, wə kəŋ bə asi wə kəŋki mih.

²⁴ Ba wuŋ, mih nəŋki a bə wə nya i mih a bə bi dzə nūm tə bəh mih i di biə mih kə, ka bə bi yeiŋ kiŋkəkni kə wə nī nya i mih kəm bə kiŋkəŋ ka i mih wə na ka mbi wələ yisi.

²⁵ Wəwə Ba wuŋ wi chəŋ, bəni bə mbi wələ kiəki kə wə ayakalə, mih kiəki lə wə, bəni bəŋ bələ kiə a nī faan wə mih.

²⁶ Mih fə lə bə kiə wə, mih keiŋ i nī fəki bə kiə wə, ka kiŋkəŋ ka kə wə kəŋ mih yeiŋ numki i bə mə, mih tə num i bə mə.”

18

*Bə faan bəni bə jum bə tsə kwa Jisəs
(Matio 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)*

¹ Jəbi wə Jisəs nī tsa kaasi, wi bəh bwa bu bə mban ka nyə feiŋ, tsə ndan kanŋ yə bə nī bəŋki a Kidlən ka tsə i waka widəkə wəyaka wə, khə wi keiŋ yi mitam num feiŋ, bə bwa bu bə mban ka liə feiŋ.

² A nī kə Judas wə wi nī taŋni Jisəs kiə tə di biwə, kəm Jisəs bəh bwa bu bə mban nī kəmsiki tsəki lə feiŋ.

³ Ayakadəiŋ, Judas ka tsə feiŋ bəh mban wi bəni bə jum bəh bəni bədəkə bə bə nī tseŋki juŋ yi fəni yi gia. Bəni bələ num a faan bətii mfə gia bəmbum bə Bəfalasi bə. Bə nī tsəki kanŋ gbuku wi baiŋsini bəh naka bi baiŋsini bəh biəiŋ bi jum.

⁴ Si Jisəs nī kiə gia yə yi kanŋaki i nūm bəh wi, wi ka buku dzə i ninshiŋ, bikə i bə a, “Mbeŋ nəŋki num ndə?”

⁵ Bə ka chukuli i wi a, “Jisəs wi Nasali.” Jisəs ka dzaka i bə a, “Akə mih wiwə.” A nī kə Judas wə wi nī taŋni wi, wi num i beŋ bəh bəni bəwə feiŋ.

⁶ Jəbi wə Jisəs fuku i bə a, akə ŋgaiŋ wiwə, bə ka chu lə bəh jum bəh jum, gbəyi i kuku.

⁷ Wi ka chu bikə i bə a, “Mbeŋ nəŋki num ndə a?” Bə chukuli a, “Jisəs wi Nasali.”

⁸ Jisəs dzaka i bə a, “Mih si fuku lə i mbeŋ a, akə mih wiwə. Yaka mbeŋ fa nəŋki num mih, mbeŋ bēe bəni bələ nyə.”

⁹ Wi nī dzaka yaka i fə a yi dzə kpəiŋ i ja yə wi nī kə wi dzaka lə i Nyə a, ŋgaiŋ ka laksi dəkə mi wimu i bə wi nī nya i ŋgaiŋ.

¹⁰ Samən Bitə nī kanŋaki lə nywə wi jum. Wi ka baa nywə i kimbaka wə ka gba chwiŋ təiŋ kintuni ki tseŋ yiləkəli yi mfa wi fwu wi bətii mfə gia. Yeli wi mfa wiwə num a Malkus.

¹¹ Jisəs ka dzaka i Bitə a, “Fīəni ləkə nywə wa i kimbaka wə. Yaka mih nī mu kə bwam wi ŋgəkə wə Ba wuŋ kə wi nya i mih ma?”

Bə dzə Jisəs tsə bəh wi i Anas

¹² Fwu wi bəni bə jum bəh mban wi bəni bə jum bəh bəni bə bə nī tseŋki juŋ yi fəni yi gia yi Bəju ka kwa Jisəs ka kanŋa wi bəh bəkwu.

¹³ Bə yisi dzə wi tsə bəh wi i Anas, kəm Anas nī kə tii kpə Kayfas wə wi nī kə fwu wi bətii mfə gia i jia yiwə wə.

¹⁴ Kayfas wələ kə wə wi nī yisi nya kintəfi i Bəju a yi ndzəŋki a mi wimu kpi i bəni bəchi fun.

*Bitə nəiŋ a ŋgaiŋ kiəki kə Jisəs
(Matio 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)*

¹⁵ Si bə nī tsəki bəh Jisəs yakadəiŋ, Samən Bitə bəh waiŋ wi mban wi Jisəs widəkə ka biəli Jisəs. Si waiŋ mban wi Jisəs wələ nī kə

fwu wi bätii mfə gia kiə wi, wi ka biəli Jisəs tsə liə i təkə wi fwu wi bätii mfə gia wə.

¹⁶ Bitə num baən i biŋ i dzaka ki mbain kpeŋ. Wain mban wi Jisəs wə fwu wi bätii mfə gia nŋ kiəki wi, fiəni buku tsə dzaka i wainkpaŋni wə wi nŋ tseŋki dzaka ki mbain, dzə liə dzə bəh Bitə.

¹⁷ Wainkpaŋni wiwə bikə i Bitə a, “Ntə wə kə tə mi wi mban wi mi wələ a?” Bitə chukuli a, “A mən mih.”

¹⁸ A nŋ kə biŋ də, bwa bə nəm bəh bəni bə bə nŋ tseŋki juŋ yi fəni yi gia kpa gbuku ka numyi beŋ ka bə jəkəki. Bitə ka tsə num tə beŋ bə jəkə.

Fwu wi bätii mfə gia ka bikəyiki gia i Jisəs (Matio 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Fwu wi bätii mfə gia ka bikə kimbikə i Jisəs kəm bə bwa bu bə mban bəh kəm nlani wi.

²⁰ Jisəs chukuli i wi a, “Mih si fuku bainŋi lə yi i mbi wichi. Mih si lani lə bəni i juŋ yi tsani wə bəh i juŋ yi fəni yi gia wə i di biə Bəju bəchi si juŋni. Mih ka num dzaka dəkə gia yidəkə i nyumi wə.

²¹ Wə bikəki gia yələ num i mih kəm nə? Bīkə num i bəni bə bə si wəkə si mih dzakaki. Bə kiəki lə gia yə mih si dzaka.”

²² Si Jisəs dzaka yakadəŋ, mi widəkə i mban wi bəni bə bə nŋ tseŋki juŋ yi fəni yi gia num wi num beŋ i kəmsi i wi kpeŋ ka wə kan i kimban ki wə, bikə i wi a, “Akə dzəh yə wə chukuliki fwu wi bätii mfə gia lə a?”

²³ Jisəs bikə i wi a, “A kabə num a mih si dzaka i fikpeŋ, wə chūsi kingbə kəŋŋ. A kabə num a mih si dzaka num ŋkəŋ, wə ka tweŋ lə mih kəm nə?”

²⁴ Anas ka dza chinŋi Jisəs i Kayfas fwu wi bätii mfə gia. Jisəs nŋ keŋki a bəkwu wə.

Bitə ka chu nəŋ a ŋgaŋ kiəki kə Jisəs (Matio 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Si Samən Bitə nŋ keŋki num wi num i beŋ jəkə gbuku, bəni bikə i wi a, “Ntə wə kə mi widəkə i mban wi bəni bu wə a?” Bitə nəŋ ka dzaka a, “A mən dəkə mih.”

²⁶ Wain wi nəm wi fwu wi bätii mfə gia widəkə chu bikə i Bitə a, “Mih si ka yeŋ mbeŋ wi i khə wi mbain wə a?” Wain wi

nəm wələ nŋ kə mi i chwəŋkijun ki mi wə Bitə si təŋ kintuni ki.

²⁷ Bitə ka chu nəŋ. A i jəbi wiwə wə kwəkə ka tən.

Bə tsə bəh Jisəs i Baylə (Matio 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ Bəni ka dzə Jisəs i juŋ yi Kayfas wə ka tsəki bəh wi i ntəŋ wi mi wi Lum wə wi sakaki feŋ. A nŋ kə a keŋ kinchəŋəchəŋə. Jəbi wə bə nŋ tsə bə nŋ ka liə fibə i ntəŋ wi mi wiwə wə, kəm a nŋ kə a bə liə, ma bə nŋ jisi shi bibə, na dzi dəkə Dzini bi Ntsədan.

²⁹ Ayakadəŋ, Baylə ka buku dzə yeŋ bə bikə i bə a, “Akə yi nain gia mbeŋ yeŋ mi wələ gbə yeŋ a?”

³⁰ Bə chukuli i wi a, “Asi kə a mi wələ ma numki mi wichu, ma buku ka dzə dəkə bəh wi i nya a bə wə.”

³¹ Baylə ka chukuli i bə a, “Mbeŋ dzə wi, ma mbeŋ saka kiə wi a mbeŋ mbeŋ asi bənchi bəmbəŋ nənki.” Bəju ka dzaka i wi a, “Buku kanaki kə ŋga i wə mi.”

³² Ndzaka wələ dzə kpeŋ i ja yə Jisəs nŋ kə wi dzaka lə chusi ŋkaŋni yi kpi yə wi kanaki i bi kpī.

³³ Baylə fiəni liə tsə i ntəŋ wi wə, ka dzaka a bə dzə bəh Jisəs, wi ka bikə i wi a, “Akə wə Ŋkun wi Bəju a?”

³⁴ Jisəs bikə i wi a, “Wə dzaka yələ num i kinkwaka ka wə, ma a dzaka bəni bədəkə i wə kəm mih a?”

³⁵ Baylə bikə i wi a, “Mih kə mi wi Ju a? Akə bəni ba bə kwili bəh bätii mfə gia bəmbum bə dzə wə ka dzə nya i mih. Wə fə num nə?”

³⁶ Jisəs chukuli i wi a, “Ŋkun biŋ kəkə ka bi fa mbi wələ wə. Asi kə a ŋkun biŋ numki ka bi fa mbi wələ, ma bəni bəŋ bə nəm si jwə a bə ki nyā kə mih i kan yi Bəju wə. Ayakalə, ŋkun biŋ kəkə dəkə biə bi nyə i mbi wələ wə.”

³⁷ Baylə ka bikə i wi a, “Yaka wə kə ŋkun a?” Jisəs chukuli i wi a, “Yi kə asi wə dzaka a mih kə ŋkun. Bə nŋ bwə mih kəm yələ, ayaka mih nŋ dzə i mbi wələ wə kəm bə yələ a mih dzakaki kəm bəh ŋkəŋ. Na ndə wə wi biəliki ŋkəŋ wi wəkəki lə ja yin.”

³⁸ Baylə bikə i wi a, “Ŋkəŋ kə nə a?” Si wi dzaka yakadəŋ ka fiəni buku tsə yeŋ Bəju

i biɲ dzaka i bə a, “Mih ka yeiɲ dəkə ɲgbə widəkə i wi wə.

³⁹ Ayakalə, mbeiɲ si kaɲa lə nənɪ kimbeiɲ kidəkə a i jəbi wi Dzini bi Ntsədan wə mih bwɪli mi wi juɲ yi nsəɲ wimu. Mbeiɲ nənki a mih bwɪli num ɲkuɲ wi Bəju wələ a?”

⁴⁰ Bəju bəwə wili bəh ɲga a, “Aayi, buku nənki kə num mi wələ, bwɪli num Balabas!” Balabas wə wi nɪ kə mi i mban wi bəni bə bə nɪ jwəki Gəmna wi Lum.

19

Bə saka təiɲ a bə wəɔ Jisəs

¹ Bayle ka dzə Jisəs nya bə sheli wi bəh ɲgaɲa.

² Bəni bə jum fə kifə ki ɲkuɲ kii bə bwanɲi yeiɲ ka bwan i wi fun, dzə mbun wi bənkuɲ wi bəkəli, ka tum i wi wə.

³ Bə ka dzə i wi dzaka a, “Mbɛɛ, jum yi bəkəli. ɲkuɲ wi Bəju.” Si bə nɪ dzakaki yakadəiɲ tweiɲ wi bəh kaɲ.

⁴ Bayle ka chu buku tsə i biɲ dzaka i bəni a, “Mbeiɲ yeiɲ, mih ki bwiliki lə mi wələ i biɲ mih nya i mbeiɲ, ka mbeiɲ kiə a mih ka yeiɲ dəkə gia yə wi gbə yeiɲ.”

⁵ Jisəs ka bukuki dzəki bəh kifə ki bəmbwanɲi kə i wi fun bəh mbun wi bənkuɲ i wi wə. Bayle ka dzaka i bə a, “Mbeiɲ yeiɲ bə mi wiwə lə!”

⁶ Bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nɪ chəniki juɲ yi fəni yi gia, yeiɲ wi yakadəiɲ, ka yisi i wiliki a, “Bāɲɲ wi i kintasi wə, bāɲɲ wi i kintasi wə!” Bayle dzaka i bə a, “Mbeiɲ dzə la wi bəh kaɲ yimbeiɲ ma mbeiɲ bāɲɲ i kintasi wə, kəm mih ka yeiɲ dəkə gia yə wi gbə yeiɲ.”

⁷ Bəju bəwə fiəni chukuli i wi a, “Buku kaɲaki lə nchi wibuku, nchi wiwə chusiki a wi kaɲaki lə i kpɪ, kəm wi fə gwu yi a ɲgain kə Waiɲ Nyə.”

⁸ Jəbi wə Bayle wəkə ndzaka wiwə yaka chu num lwa nalə.

⁹ Bə Jisəs fiəni liə tsə i saɲ wi wi shini wə, wi bikə i Jisəs a, “Wə nyə faiɲ?” Ayakalə, Jisəs nəki chukuli kə gia yidəkə i wi.

¹⁰ Bayle bikə i Jisəs a, “Wə dzakaki kə i mih a? Wə kiəkə kə a mih kaɲaki lə ɲga i bwili wə, mih chu kaɲa ɲga i dzaka a bə baɲɲ wə i kintasi wə a?”

¹¹ Jisəs chukuli i wi a, “Wə si kəkə i kaɲa ɲga i mih beiɲ a kəbi a bə nɪ nya ɲga biwə i wə i beiɲ. Ayakadəiɲ, kəm yələ, mi wə wi nya mih i wə kaɲ, kaɲaki lə chu bi kpali tsə mbia.”

¹² Si Bayle wəkə ndzaka wələ, ka yisi i nənki dzəh i yatəkə wi. Ayakalə, Bəju wam bəh ɲga a, “Wə ka məm i bee mi wələ, yi numki a wə kəkə nseiɲ wi Kaysa ɲkuɲ wimbun wi Lum. Na ndə wə wi fə gwu yi a ɲgain kə ɲkuɲ wi kə baiɲɲni wi Kaysa.”

¹³ Jəbi wə Bayle chu wəkə ndzaka wiwə, ka buku bəh Jisəs i biɲ, shinum i kingbəkə ki nsaka wə kə bə nɪ bəɲki a Di biə bə maa bəh Kitəh, num i já yi Hibulu wə a Gabata.

¹⁴ A nɪ kə Chəkə bi Nsisi bi Dzini bi Ntsədan, jəbi nɪ kə aka mbiəɲə jwəfi ntso bəfa nshifəkə. Bayle dzaka i Bəju a, “Mbeiɲ yeiɲ bə ɲkuɲ wimbeiɲ lə!”

¹⁵ Bəju bəwə wamyi a, “Nyə bəh wi, nyə bəh wi, bāɲɲ wi i kintasi wə!” Bayle bikə i bə a, “Mih baɲɲ ɲkuɲ wimbeiɲ i kintasi wə a?” Bətii mfə gia bəmbum chukuli i wi a, “Buku kaɲaki kə ɲkuɲ widəkə a kəbi a Kaysa.”

¹⁶ Bayle ka nya Jisəs i bə a bə tsə bāɲɲ i kintasi wə.

*Bə baɲɲ Jisəs i kintasi wə
(Matio 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)*

¹⁷ Bə ka dzə Jisəs, buku bəh wi. Wi giɲ kintasi ki ka tsəki i di biə bə nɪ bəɲki a ɲkuɲu Kifwu, yi num i já yi Hibulu wə a Gəlgəta.

¹⁸ Bə ka tsə baɲɲ wi feiɲ i kintasi wə, baɲɲ tasi bəh bəni bədəkə bəfa i bintasi wə, widəkə i tseiɲ yiləkəli wə, widəkə i tseiɲ yi kimiəkə wə, Jisəs num i fintəɲ.

¹⁹ Bayle bəɲ nyaka gia yidəkə ka baɲɲ i kintasi ki Jisəs wə. Gia yə wi nɪ nyaka yeiɲ nɪ kə a, “Jisəs wi Nasali, ɲkuɲ wi Bəju.”

²⁰ Bəju bəduli fa gia yə wi nyaka yeiɲ, kəm di biə bə nɪ baɲɲ Jisəs i kintasi wə nɪ kə kəmsi tsə i kwili wə, wi nɪ nyaka gia yələ i já yi Hibulu wə bəh yi Latin wə bəh yi Glik wə. ²¹ Bətii mfə gia bəmbum bə Bəju tsə dzaka i Bayle a, “Kiə wə ki nyāka kə a, ‘ɲkuɲ wi Bəju.’ Nyāka a, ‘Mi wələ dzaka a ɲgain kə ɲkuɲ wi Bəju.’”

²² Bayle chukuli i bə a, “Gia yə mih kə mih nyaka mih nyaka lə.”

²³ Jøbi wə bəni bə jum nī banj Jisəs i kintasi wə, bə ka dzə bəmbun bu gaa i bidi binaa wə ayaka di bimu num i mi wi jum wimu. Bə dzə tə mbun wi nimbein. Ayakalə, mbun wələ nī kə num bə nī tum wi wiyamni i yisi i məkə wə i shi buku i gvu wə.

²⁴ Ayakadəin, bə ka dzaka a bə bə a, “Kiə bukumbein ki tənja kə mbun wələ. Bukumbein tā shan bəh wi, bə yein mi wə wi ki kwatiki mbun wiwə.” Gia yələ nī num i fə a yi dzə kpēin asi bə nī nyaka i Kinwakti ki Nyə wə a, “Bə nī gaa bəmbun bənj a bə bə, ka ta shan bəh mbun wun.”* Ayakadəin, yələ kə gia yə bəni bə jum bəwə nī fə lə.

²⁵ Bəkaŋa bədəkə nī num bein kəmsi fein i kintasi ki Jisəs wə. Bəkaŋa bələ nī kə nih Jisəs bəh wainih nih Jisəs bəh Meli wə kpə Kləbas bəh Meli Magdalen.

²⁶ Asi Jisəs dzaka a wi tsein ka yein nih wi bəh wain wi wi mban wə wi nī kənki num bə num kəmsi i wi kpən i bein, wi dzaka i nih wi a, “Minŋkaŋa, tsēin, fa si num wain wa.”

²⁷ Si wi dzaka yakadəin fiəni dzaka tə i wain wi wi mban wə a, “Tsēin, fa si num nih wa.” I yisi i jəbi wiwə wə wain wi wi mban wiwə ka dzə nih Jisəs bə wi tsə ka nəki i wi dzu.

Jisəs Kpi

(*Matio 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49*)

²⁸ Si yəməka nī tsə, si Jisəs nī kə wi si kiə lə a gia yichi kaa, i fə a yi dzə kpēin asi bə nī nyaka i Kinwakti ki Nyə wə, ka dza dzaka a, “Kindənj wəmkī lə mih.”

²⁹ Kileti kidəkə nī kə fein bəh mbih migbanlini yein num mə jikə i yein mə. Bəni bə jum bəwə ka juli kuncha yein ka bwan i kpēin wi yisəp wə ka bwan ləkə tsə i dzaka ki wə.†

³⁰ Jøbi wə Jisəs nī dzə mbih miwə ka dzaka a, “Yi kaa lə.” Si wi dzaka yakadəin, chuŋsi fwu wi, kin'waka ki kaa.

Bə bwan biəli yi Jisəs

* **19:24** Nkainni wi shan yələ nī kə kitəh num bə chəsi. † **19:29** Hisəp wələ kə yeli wi kpēin widəkə. ‡ **19:42** Bə nī jiə Jisəs fein yaka ka chəkə bimbam tsə, bə ka dzə lansi nlə wi i nəni kibə wə.

³¹ Si chəkə biwə nī kə a chu num Chəkə bi Keinsini gwu i nya i chəkə bimbam wə, Bəju nī nəŋki i fə a biwini biwə ma bāan i bintasi wə i chəkə bimbam wə, (kighə si bimbam biwə nī kə bi mbum). Bə ka tsə yein Baylə ka tsa wi dzaka a bə tsə bwīnŋyi kaka bi bəni bə bə nī kə i bintasi wə ka bə kəmsi kpīyi ka bə shīsi, dzə bwīli bə.

³² Ayakadəin, bəni bə jum bə ka bwinŋyi kaka bi mi wi ninshin wə, ka bwinŋyi tə widəkə wə bə nī banj bəh wi.

³³ Ayakalə, jøbi wə bə nī dzə buku i Jisəs wə, yein num wi si kpi lə, bə nəki chu bwinŋyi kə kaka bi.

³⁴ Mi widəkə i mban wi bəni bə jum wə bwan biəli yi Jisəs bəh gən. Si wi bwan yaka, akisəkə mwa bəh mwi tumbuku fein.

³⁵ Mi wə wi nī yein gia yələ kə num wi mbeen nsaka wiwə, ayaka ndzaka wiwə num ŋkən, wi kiə a ŋgain dzakaki num ŋkən ka mbein kə i bəm.

³⁶ Gia yələ nī num i fə gia yə bə nī nyaka i Kinwakti ki Nyə wə dzə kpēin si bə nyaka a, “A ŋkuŋu ki kimu bi bwin kə.”

³⁷ Ayaka yi chu num bə nī nyaka i di bidəkə wə i Kinwakti ki Nyə wə a, “Bəni bi tseinŋki lə mi wiwə wə bə bwan.”

Bə lə Jisəs

(*Matio 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56*)

³⁸ Si yəməka nī tsə Yəsəf wi Alimatia nyə tsə yein Baylə ka tsa a wi bəm a ŋgain dzə bwīli wini wi Jisəs. Yəsəf wələ nī kə mi wi mban wi Jisəs ayakalə wi num a jum wə jum wə kəm wi nī lwaki Bəju. Baylə bum, wi ka tsə i dzə bwili wini wiwə.

³⁹ Nikədəmus wə wi nī yisi tsə yein Jisəs chəkə bidəkə nchəkə, wi nī tsə tə bəh fianŋsi bidəkə bi kaŋa tsenə yindzənŋni num bə chinŋni keins bəh mēel bəh aləs nji wi ntia wiwə nī kə bəkilə mbanŋtia ntə yitali.

⁴⁰ Bə wi ka tsə dzə bwili wini wi Jisəs wiwə ka kii bə bəmbun num bə fianŋsi bəh fianŋsi biə wi nī dzə bəh bi, asi nlə wi Bəju kə i nəni ki tumi kibə wə.

⁴¹ A nī kə khə wi mbain num kəmsi tsə i di biə bə nī banj Jisəs i kintasi wə. Ayaka

khə wiwə num yaka jum yimfian yidəko num feiŋ maka bə num lə lə mi yeiŋ.

⁴² Ayakadəiŋ, si chəko biwə nɪ kə Chəko bi Bəju bi Sisini wi chəko Bimbam, ayaka jum yiwə num kəmsi feiŋ, bə ka jiə Jisəs yeiŋ.[‡]

20

Bə nəŋ wini wi Jisəs mən

(Matio 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ A dzə num i chəko bi ninshin i shi wə, Meli Magdalen buku dza na kinchəŋəchəŋə biŋ keiŋ bi ji, ka tsə i jum bein, yeiŋ num bə dzasi lə təh wə bə nɪ ban dzaka kijum yeiŋ.

² Ayakadəiŋ, wi ka yəko tsə yeiŋ Samən Bitə bəh waiŋ wi mban wi Jisəs widəko wiwə wə Jisəs nɪ kənki nalə, ka dzaka i bə a, “Bə bwili Bah i jum mə, buku ka kiə dəkə di biə bə nəsɪ wi yeiŋ.”

³ Bitə bəh waiŋ wi mban wi Jisəs wə ka buku i tsəki i jum bein.

⁴ Bə nɪ tsəki yaka yəko num yəkəni, ayakalə waiŋ wi mban wi Jisəs widəko wiwə wə yəko tsə Bitə ka yisi tsə buku i jum bein.

⁵ Si wi tsə buku, ŋgwuŋ shi tseiŋ ləkə, ka yeiŋ shəŋ a bəmbuŋ bə, bə nɪ kii i Jisəs wə bə nɪ feiŋ. Si wi tseiŋ yakadəiŋ nəki liə kə yeiŋ.

⁶ Samən Bitə biəli wi dzə buku feiŋ, ka liə tsə akisəkə i jum yiwə kintəŋ. Si wi liə, yeiŋ shəŋ a bəmbuŋ bə bə nɪ feiŋ,

⁷ ayaka kinchumni ki mbuŋ kə bə nɪ kii fwu wi Jisəs yeiŋ nɪ ka nə chinŋi bəh bidəko bə. Ayakalə, num bə lim ka jiə a mbi di wə a kiki.

⁸ Waiŋ mban wi Jisəs widəko wiwə wə wi nɪ yisi tsə buku feiŋ ka bəŋ liə tsə i jum yiwə mə yeiŋ gia yiwə ka bum.

⁹ A nɪ kə bə keiŋ ki kiə kə fwu wi gia yə yi kə i Kiŋwakti ki Nyə mə a Jisəs nɪ kanaki lə i dzā i kpɪ wə.

Jisəs chusi gwu yi i Meli Magdalen

¹⁰ Bwa bə mban bə Jisəs bə fiəni kwɛ i kikwili wə.

¹¹ Ayakalə, Meli ka num baan bein i biŋ i jum kpəŋ ka dəki. Si wi nɪ dəki yaka ka dza ŋgwuŋ shi tseiŋ ləkə i jum yiwə kintəŋ,

¹² yeiŋ bəchinda bə Nyə bəfa num bə ləh bəmbuŋ bə fukuli num bə shinum i di biə

bə nɪ nəsɪ wini wi Jisəs, widəko nɪ shinum i di biə fwu wi Jisəs nɪ kə, widəko i di biə gvu yi nɪ kə.

¹³ Bəchinda bə Nyə bəwə bikə i wi a, “Minŋkpaŋa, wə dəki nə a?” Wi chukuli a, “Mih dəki kəm bə giŋ buku bəh Bah wuŋ mih kiə kə di biə bə jiə wi.”

¹⁴ Si wi dzaka yakadəiŋ, wi bə nəŋ i fiəni gwu yi ka yeiŋ Jisəs num wi num bein. Ayakalə, wi nəki kiə kə a, akə Jisəs.

¹⁵ Jisəs bikə i wi a, “Minŋkpaŋa, wə dəki nə a? Wə nəŋki num ndə a?” Meli ka kwakaki a, yuwidəko akə mi wə wi tseiŋki khə wiwə. Wi ka dzaka i wi a, “Tikwili, aka bə num a wə giŋ nyə bəh wi, wə fuku i mih di biə wə jiə wi yeiŋ, ka mih tsə giŋ nyə bəh wi.”

¹⁶ Jisəs dza bəŋ wi a, “Meli.” Wi fiəni gwu bəŋ wi i já yibə yi Hibulu wə a, “Labəni,” yi num a, “Mi wi lanini.”

¹⁷ Jisəs dzaka i wi a, “Ma kəŋa mih, kəm mih keiŋki ki yaka kə i Ba wuŋ wə. Tsə i bwa bə nih bəŋ ma wə fuku i bə a mih si yaka tsə i Ba wuŋ wə wi num tə Ba wimbəin, Nyə wuŋ num tə Nyə wimbəin.”

¹⁸ Meli Magdalen ka tsə fuku i bwa bə Jisəs bə mban a ŋgaiŋ yeiŋ Bah, ka fukuki tə i bə gia yə wi si dzaka i ŋgaiŋ.

Jisəs chusi gwu yi i bwa bu bə mban

(Matio 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ A nɪ kə i fiŋəbi a chəko biwə, a num chəko bi ninshin i shi yiwə wə, bwa bə mban bə Jisəs num dzu num bə ban dzaka bifiaŋə, kəm bə nɪ lwaki Bəju. Jisəs dza tumbuku i bə kintəŋ, ka bəni i bə a, “Ma kimbəinŋi nūm bəh mbəin.”

²⁰ Si wi bəni i bə yakadəiŋ, ka chusi kan yi bəh biəli yi i bə. Bwa bə Jisəs bə mban ka numki bəh kinsanli nalə si bə yeiŋ Bah.

²¹ Jisəs chu fiəni dzaka i bə a, “Kimbəinŋi nūm bəh mbəin. Si Ba wuŋ nɪ faan mih, yi kə a liŋ si mih ki faanŋki mbəin i liə.”

²² Si wi dzaka yakadəiŋ, ka waka i bə wə ka dzaka a, “Mbəin dzə Kiŋ'waka ki Baiŋni.

²³ Mbəin ka dalinya chu bi mi, ma yi numki a Nyə dalinya lə wi. Mbəin baan ki dalinya kə wi, yaka Nyə ka dalinya dəkə wi.”

Jisəs chusi gwu yi i Təməs

²⁴ A nĩ kɔ i jɔbi wə Jisəs nĩ dzə i bwa bu bə mbanj wə, Tɔmɔs wə wi nĩ kɔ i mbanj wi bwa bə Jisəs bə jwɔfi ntsɔ bəfa wə bə nĩ bɔɔŋki yeli wi widɔkɔ a bimanjsi nĩ kɔkə dəkə bəh bɔ.

²⁵ Bwa bə mbanj bə Jisəs bədɔkɔ ka dzaka i Tɔmɔs a, “Buku si yeinj Bah.” Ayakalə, Tɔmɔs dzaka mfih i bɔ a, “A kɔbi a mih yeinj lə dzaka ki bali ki mibainj i kanj yi wə, ka jiə wainjkanj wunj i dzaka biwɔ wə, jiə tə kanj yinj i biəli yi wə, mih ma ni lansi bum gia yiwɔ.”

²⁶ Shi dzə kpəinj, bwa bə Jisəs bə mbanj chu num i dzu, Tɔmɔs num tə bəh bɔ, dzaka biflənə num bə fah. Ayakalə, Jisəs dzə tumbuku i bɔ kintənə, ka bɔni i bɔ a, “Kimbɔinjni nūm bəh mbeinj.”

²⁷ Si wi bɔni i bɔ yakadəinj, ka dzaka i Tɔmɔs a, “Jiə wainjkanj wa fa i kánj yinj wə, wə yeinj si yi kɔ, ma wə chu jiə tə kanj ya i biəli yinj wə. Ma wə ma chu nūmki bəh njkanji i būm.”

²⁸ Tɔmɔs ka chukuli i Jisəs a, “Bah wunj, bəh Nyɔ wunj.”

²⁹ Jisəs dzaka i wi a, “Wə bum i liə kəm wə yeinj i mih wə a? Ndzənji bimbun kɔ i bɔni bə bɔ ka yeinj dəkə i mih wə, ayakalə bum mih.”

Gia yə bə nĩ nyaka kinjwakti kələ

³⁰ Jisəs nĩ kɔ wi fə binchəsi bəduli bə bɔ chusiki nga bi Nyɔ i bwa bu bə mbanj nshinj, maka bə nyaka yi i kinjwakti kələ mə.

³¹ Ayakalə, yələ bə nyaka kɔ i fə a mbeinj būm a Jisəs kɔ Kimbwili wə Nyɔ nĩ kaka, num wainj Nyɔ. A mbeinj ka bum yakadəinj, mbeinj ni kwati nɔni kə ki bi tsə kaa kə kəm yeli wi.

21

Jisəs chusi gwu yi i bwa bu bə mbanj i kinchwə kimbum kpən

¹ Si yəmaka nĩ tsə, Jisəs chu chusi gwu yi i bwa bu bə mbanj i kinchwə kimbum ki Tibelias kpən. Yələ kɔ dzəh yə yi nĩ num:

² Samɔn Bitə bəh Tɔmɔs wə bə nĩ bɔɔŋki a bimanjsi, bəh Nataniel wi Kana i kimbu ki Galili wə, bəh bwa bənyuku bə Sebide, bəh bwa bə mbanj bə Jisəs bədɔkɔ bəfa nĩ junji kɔ i di bimwə.

³ Samɔn Bitə ka dzaka i bɔ a, “Mih laki bwɔkɔ.” Bɔ ka dzaka i wi a, “Bukumbeinj lāa.” Bɔ buku tsə liə i ngwuki mə. Ayakalə, bɔ nɔ a bəh tsənə naki kwa kə fiən.

⁴ Asi chɔkɔ ni wɔɔki dzaki, Jisəs dzə num i beinj i kpa wi bɔkɔ wə, bwa bu bə mbanj naki kiə kə a, akɔ Jisəs.

⁵ Jisəs ka bikə i bɔ a, “Bwa mbanj, mbeinj kwa alə bwɔkɔ a?” Bɔ chukuli a, “Aayi.”

⁶ Wi dzaka i bɔ a, “Mbeinj tūm ghi i kimbu ki tseinj yiləkəli yi ngwuki wə ma mbeinj kwa fiən.” Bɔ ka tum, si bɔ tum, wi ghi bə gaka bɔ i guku bwili, kəm bə bwɔkɔ yiduli yə yi nĩ kɔ yeinj.

⁷ Wainj wi mbanj wi Jisəs wə Jisəs nĩ kənki ka yeinj yakadəinj ka dzaka i Bitə a, “Akɔ Bah.” Si Samɔn Bitə wɔkɔ a, akɔ Bah, ka ləh bəmbunj i gwu wə kəm wi nĩ kɔ a bəh gwu yiyə. Si wi lə yakadəinj ka jin shi i bɔkɔ ka bə tsaki i Jisəs wə.

⁸ Bwa bə mbanj bədɔkɔ bə ka biəli wi i ngwuki mə ka gukuki ghi wiwɔ num wi jikə bəh bwɔkɔ. A nĩ dənəki kə i buku tsə i kpa. A nĩ baan aka bəntəm mbanjsi.

⁹ Jɔbi wə bɔ nĩ tsə buku i kpa yeinj bikaa bigbuku gbuku ghəkə yeinj, bwɔkɔ num yeinj, bləd num tə yeinj.

¹⁰ Jisəs dzaka i bɔ a, “Mbeinj dzə bəh bwɔkɔ yidɔkɔ yə mbeinj kwa.”

¹¹ Ayakadəinj, Samɔn Bitə tsə yaka liə i ngwuki mə, ka guku bwili ghi wiwɔ i kpa num wi jikə bəh bifaan bi bwɔkɔ ghi bəh mbanjsi ntsɔ yitali (153). Na si yi nĩ duki yakadəinj lə, ghi wiwɔ nĩ ka təinjyi dəkə.

¹² Jisəs ka dzaka i bɔ a, “Mbeinj dzə dzɪ.” Na mi wimu i bwa bu bə mbanj wə nĩ ka məm na i bikə i wi a, akɔ wə ndə a? Kəm bɔ nĩ kɔ num bɔ kiə a, akɔ Bah.

¹³ Jisəs ka tsə dzə bləd wə nya i bɔ, bəh bwɔkɔ yə fiən.

¹⁴ Yələ nĩ kɔ kinjani kitəli si Jisəs nĩ kɔ num wi chusi gwu yi i bwa bu bə mbanj si wi nĩ dza i kpi wə.

Jisəs fiənɪ nya nəm i Bitə

¹⁵ Jɔbi wə bɔ nĩ dzi kaasi, Jisəs bɔɔŋ Bitə bikə i wi a, “Samɔn wainj Jɔn, wə kənki lə mih tsə bədɔkɔ bələ a?” Wi chukuli a, “Aan Bah, wə kiəki lə a mih kənki lə wə.” Jisəs dzaka i wi a, “Wə sən bwa bən bə shwán.”

¹⁶ Jisəs chu bəəŋ wi i kiŋkani kifa wə bikə i wi a, “Samən wain Jɔn, wə kəŋki alə mih a?” Wi chukuli a, “Aaŋ Bah, wə kiəki lə a mih kəŋki lə wə.” Wi ka dzaka i wi a, “Wə təkniiki bəh shwəŋ yin.”

¹⁷ Jisəs chu bəəŋ wi i kiŋkani ki kitali wə bikə i wi a, “Samən wain Jɔn, wə kəŋki alə mih a?” Si Bitə wəkə Jisəs bikə i wi i kiŋkani ki kitali wə yakadəin, a wi kəŋki lə ŋgain na, yi nya ŋgəkə i wi. Wi dzaka i Jisəs a, “Bah, wə kiəki lə gia yichi, wə kiə a mih kəŋki lə wə.” Jisəs ka dzaka i wi a, “Wə sən shwəŋ yin.”

¹⁸ Mih fukuki ŋkəŋ i wə a, jəbi wə wə nɪ kəin ki wain sumi, a nɪ shiki ləkə wə mbun wa wə tsə na fain wə wə kəŋki. Ayakalə, jəbi wə wə ni jwin wə ni giŋsiki tsəin ya i bəin mi widəkə chi chi ləh mbun wa, wi dzə tsə bəh wə i di biə wə kəŋki kə i tsə.”

¹⁹ Jisəs nɪ dzakaki yələ i chusi kaini yi kpi yə Bitə ni kanaki i bi dzə kpi, yi dzə bəh yeli wimbum i Nyə. Si Jisəs dzaka yakadəin ka dzaka i wi a, “Wə biəli mih.”

²⁰ Bitə bə nən i fiəni gwi yəin a wain wi mban wə Jisəs nɪ kəŋki wi biəli bə. Wain wi mban wələ kə wə wi nɪ num yəkəli i Jisəs wə i jəbi wə bə nɪ dziki i fi jəbi wi gəksini wə wi bikə i wi a, “Bah, akə ndə wə wi nənki i ni tan ni wə a?”

²¹ Jəbi wə Bitə yəin wain wi mban wiwə biəli bə, wi bikə i Jisəs a, “Bah, yi mi wələ kə a nə a?”

²² Jisəs chukuli i wi a, “A kabə num a mih nənki a wi bəan wiwəm i tsə būku jəbi wə mih bi fiəni dzəki, yəma ka kanaki nə i fə bəh wə a? Wə biəli mih.”

²³ Si Jisəs dzaka yakadəin, ndzaka wiwə ka nyani i kintəŋ ki bəni bə bumni wə, a wain wi mban wi Jisəs wələ bi kpi kə. Ayakalə, Jisəs nɪ ka dzaka dəkə lə a wi bi kpi kə. Wi nɪ dzaka shəŋ a, “A kabə num a mih nənki a wi bəan wiwəm i tsə būku jəbi wə mih bi fiəni dzəki, yəma ka kanaki nə i fə bəh wə.”

Kəm mi wə wi nyaka kiŋwakti kələ

²⁴ Wain wi mban wələ kə wə wi dzakaki kəm gia yələ, a chu num wi wə wi nyaka gia yələ, ayaka buku kiə a gia yə wi dzakaki kə yi ŋkəŋ.

²⁵ Gia yiduli yidəkə kələ tə yə Jisəs nɪ fə, a nɪ kə a bə nyakaki gia yiwə yichi, ma mih yəin ki a di kəkə i fa mbi wələ wə wichi bə kə i jiə biŋwakti biwə yəin.

Kinwakti Ki Nòm ki bwa bə ntum bə Jisəs Gia yə yi kə i Kinwakti ki nòm kələ mə

Kinwakti ki nòm ki bwa bə ntum bə Jisəs kələ nǐ nyaka Luk, i kpein̄si i ntum wi ndzəŋni wə, wə kəm Jisəs, wə wi nǐ yisi nyaka i Kinwakti ki Luk wə. Ntum wi ndzəŋni wələ kə a Jisəs nǐ kpi i kintasi wə ka fiəni dza, ka bə lə wi, Nyə fiəni dzasi wi i kpi wə.

Fwu wi gia yə kinwakti kələ dzakaki kəm yi, kə i fuku si Kin'waka ki Bain̄ni nǐ fə a bwa bə mban̄ bə Jisəs nǐ fə ntum wi ndzəŋni wələ kəm Jisəs wan̄ tsə i Jelusalem bəh i bimbū bi Judea bəh bi Samalia wə bichi, i tsə buku i bimbū bi mbi binaa biə mbi tsə gəksiki (1:8). Kinwakti kələ kə kichum kəm si mban̄ wi bəni bə Klistus nǐ yisi i kintəŋ ki Bəju wə, ka jiə shəm i Jisəs wə, yi ka fiəni num gia yi mbi wichi.

Kifwu ki gia i Kinwakti kələ mə

1:1-26 Nyə kein̄si bəni bə fukuni

1:1-14 Jisəs nya kintəfi kigəksini bəh kin̄kaka ki

1:15-26 Mi dzə di bi Judas

2:1-8:3 Bə fuku ntum wi Jisəs i Jelusalem

8:4-12:25 Bə fuku ntum wi Jisəs i Judea bəh Samalia

13:1-28:31 Nòm wi Bəəl

13:1-14:28 Nnyani wi Bəəl wi ninshin̄

15:1-35 Kijun̄ni i Jelusalem

15:36-18:22 Nnyani wi Bəəl wi kəmsini

18:23-21:16 Nnyani wi Bəəl wi kin̄kan̄ni kitali

21:17-28:31 Bəəl num mi wi nsəŋ, ka fukuki a gia yi Nyə i Jelusalem bəh i Kaysalia bəh Lum

¹ Tikwili Teofilus, i kinwakti ki ninshin̄ kə mih nǐ nyaka i wə, mih nǐ nyaka yein̄ kəm gia yichi yə Jisəs nǐ fəki bəh yə wi nǐ laniki bəni yein̄, i kin'yisi wə si wi nǐ yisi nòm wi,

² i tsə buku chəkə biə Nyə nǐ dzə wi i bein̄. Ka Nyə dzə wi wi yaka i bein̄, wi nǐ tsə dzəh i ŋga bi Kin'waka ki Bain̄ni wə, i təfi bwa bu bə ntum bə wi nǐ sabibwili.

³ Jəbi wə wi nǐ dza i kpi wə, wi nǐ chusi gwu yi i bə i kan̄ wə mban̄nyani i dzəh yiduli yiduli wə, yi chusi a wi kə wiwəm. Wi ka chu dzakaki i bə kəm ŋkun̄ bi Nyə.

⁴ Si wi nǐ kə bəh bə yakadəin̄, wi dzaka i bə a, “Kiə mbein̄ bi būku kə i Jelusalem. Mbein̄ wəkəliki kinya kə Ba wun̄ nǐ kaka i mbein̄ num yə mbein̄ nǐ wəkə mih dzaka kəm yi.

⁵ Mbein̄ kiəki a Jən nǐ juliki bəni i bəkə mə, ayakalə i kan̄ yidəkə wə twəsi Nyə ni juliki mbein̄ num i kan̄ yi Kin'waka ki Bain̄ni wə.”

Jisəs yaka bein̄

⁶ Jisəs bəh bwa bu bə ntum jun̄ni dzə num i jəbi widəkə wə, bə bikə i wi a, “Bah, jəbi kpein̄ lə ka wə fə bəni bəbuku bə Islae fiəni səkaki ntəŋ wibə a?”

⁷ Wi chukuli i bə a, “Jəbi wiwə nabə chəkə biwə bi kpein̄ki num asi Ba wun̄ kein̄si bəh ŋga bi, yi kəkə i mbein̄ i bi kiə jəbi wiwə.

⁸ Gia yə mbein̄ kan̄aki i kiəki kə a Kin'waka ki Bain̄ni bi dzə jiksiki lə mbein̄, ma mbein̄ bi kwati ŋga, mbein̄ yisi i fukuki kəm mih i Jelusalem bəh bimbū bi Judea bəh bi Samalia wə bichi, i tsə buku i bimbū bi mbi binaa wə.”

⁹ Asi wi dzaka yaka, Nyə dzə wi, wi dza ka yakaki i bein̄ bə bwan̄ dzəkəh ka tsein̄ki si wi yakaki tsəki i bein̄, wi yaka tsə bikwu ban̄ wi, wi laka i dzəkəh yibə wə.

¹⁰ Si bə nǐ bwan̄ dzəkəh yibə bein̄ i tsein̄ki si wi yakaki tsəki, yi dzə num a, bənyuku bədəkə bəfa dza tumbuku i bə nshin̄ num kəmsi i bə wə num bə tum bəmbun̄ bə fukuli i gwu wə,

¹¹ bikə i bə a, “Bənyuku bə Galili, mbein̄ num ka tsein̄ki nə i bein̄ na? Jisəs wələ Nyə dzə i mbein̄ kintəŋ lə, wi yaka i bein̄, wi bi fiəni dzə a lin̄ asi mbein̄ si yein̄ wi yaka i bein̄.”

Bə baa Matias a wi dzə di bi Judas

¹² Bwa bə faan̄ni bə Jisəs ka dza i ŋkwun̄ wə bə bəŋki a wi Kein̄ yi Olif ka fiəni tsəki i Jelusalem, a nǐ kə aka kin̄ka ki may i tsə buku fein̄.*

¹³ Si bə liə fein̄, ka yaka tsə i kimbu ki lum wi jun̄ yi bein̄ wə bə nǐ tsəki shiki yein̄.

* 1:12 Kin̄ka ki may nǐ kə asi mi kə i nyani i chəkə bimbam wə.

Bəni bələ nǐ kə Bitə, Jən, Jəm bəh Andulu, Filib bəh Təməs, Batələmu bəh Matia, Jəm wainj Alfiyus, Samən wə wi nǐ kə mi wi mbanj wi Bədzələt† bəh Judas wainj Jəm.

14 Bə bəh bəkanja bədəkə bəh Meli nih Jisəs bəh bwa bə nih Jisəs nǐ fəki bə junj ni i fiən fimu wə i tsaki jəbi wichi.

15 A nǐ kə i kanj yə wə, bwa bə mbanj bə Jisəs junj ni. Bə nǐ kə fiən ka bəni gbi ntso mbanfia (120). Bitə dza beinj dzaka i bə a,

16 “Bwa bə nih bən, gia yə Kinwakti ki Nyə dzakaki nǐ kanjaki lə i dzə kpeinj. Akə gia yə Kin'waka ki Baijnǐ nǐ fə Dəbit dzaka, a keinj i kikpu wə kəm Judas wə wi nǐ num i ninshinj ka bə dzə kwa Jisəs.

17 Mbeinj kiə a Judas wələ nǐ kə mi widəkə i mbanj wibuku wə, wi kanja nəm wi i bukumbəinj kintəənj.”

18 (Ka Bitə dzakaki yaka num Judas dzə lə kpə wə bə nǐ nya i wi i gia yichu yə wi nǐ məm ka tanj di bidəkə yeinj. Di biələ kə biə wi nǐ gbə yeinj bəh fwu tə wi tə bilaa buku bichi.

19 Bəni bə Jelusalēm bəchi wəkə, ka bəənjki di biwə i já yibə wə a Akeldema, yi num a, “Di bi Mwa.”)

20 Bitə chu dzaka a, “Dəbit nǐ nyaka i Kinwakti ki Nkəksi wə a, ‘Bə bēe ma kwili wi fiəni chū chi, ka mi ma chu nə fiēj.’

Yi kə wi chu nyaka a, ‘Mi widəkə kanjaki i dzə di bi bi nəm.’

21-22 Si yi kə yaka, mi widəkə kanjaki i chījnǐ i buku wə, ma buku bə fūkuki a Bah Jisəs nǐ dza i kpi wə. Mi wiwə kə i num mi wə wi ni nyaniki buku bə jəbi wichi asi Jisəs nǐ nyaniki buku bə i yisi i jəbi wə Jən nǐ juliki bəni i bəkə mə, i tsə buku i jəbi wə Nyə nǐ dzə Jisəs i buku kintəənj wi yaka i beinj.”

23 Si wi dzaka yaka, bə baayi jiə bəni bəfa. Wimu nǐ kə Yəsəf wə bə nǐ bəənjki a Basabas bə chu bəənj tə a Justus, widəkə num Matias.

24 Si bə baayi jiə yaka, ka tsa a, “Bah, wə kiəki lə shóm yi bəni bəchi. Ayakadəinj, chūsi i buku mi wə wə kə wə sainjbwili i kintəənj ki bəni bəfa bələ,

25 ayakadəinj, ka wi nūm wainj ntum wi Jisəs, wə wi ni dzə di bi nəm biə Judas nǐ bee ka tsə i di bi wə.”

26 Si bə tsa yakadəinj, ka nyaka kiyeli kibə, ka tum, wi Matias ka buku gbə. Bə ka kpeinj wi i mbanj wi bwa bə ntum bə Jisəs bə jwəfi ntso mu.

2

Kin'waka ki Baijnǐ dzə

1 Jəbi wi Dzini biə bə nǐ bəənjki a Bəntekəs nǐ dzə kpeinj, bəni bəchi bə bə nǐ kə bə jiə shóm i Jisəs wə nǐ junj ni i di bimu wə.

2 Bə ka təkəli wəkə fiən fi jumi shi dzə i beinj aka fiəkə yiləkəli. Fi shi liə jiksi junj yichi yə bə nǐ kə yeinj wə.

3 Bə dzaka a bə tseinj, bə yeinj fiən fidəkə fi num aka kiləm kigbuku, fi ka wanj tsə i bə wə mi wimu wimu.

4 Kin'waka ki Baijnǐ ka jikə i bə bəchi wə, fə bə ka dzakaki já yi tumi chi chi.

5 A nǐ kə i jəbi wiwə wə, Bəju bə bə nǐ kə bə jiə shóm i Nyə wə nalə bə num i Jelusalēm, num bə dza i bitumi bichi biə bi kə fa nshwainj wə.

6 Si bə wəkə yakadəinj, ka junj ni dzə bə bəduli i bəni bə bə nǐ kə bə jiə shóm i Jisəs wə. Bəni bə bə nǐ jiə shóm i Jisəs ka dzakayiki, na winainj mi wəkə i já yibə wə. Yi fumsi bə.

7 Dzaka wəm bə, bə ka kainyiki, dzakayi a, “Ntə bəni bələ bəchi bə dzakaki lə, akə num bəni bə Galili a?

8 Yi nyani dəinj a mi i bukumbəinj wəkəki si bə dzakaki i já yi tumi bibukumbəinj wə a?

9 Buku bədəkə buku i Batia, bədəkə buku i Mədəs bəh i Elam, bədəkə buku i Misəbətəmia bəh i Judea bəh i Kafadəsia, bədəkə buku i Bəntus bəh i Əsia. 10 Buku bədəkə buku i Fligia bədəkə i Bamfilia, bədəkə i Ijib bəh i bimbū bi Libia wə, bə bə kə kəmsi i kwili wi Səlin wə. Buku bədəkə buku i Lum, a num Bəju bəh bəni bə bə kwuni kwunini ka numki i mbum wi Bəju wə.

11 Buku bədəkə buku i Klət bəh i Aləbia. Buku wəkəki lə, i já yi tumi kibukumbəinj wə si bəni bələ dzakaki gia yi kanjini yə Nyə fə.”

† 1:13 Bədzələt bələ nǐ kə mbanj wi bəni Bəju bə bə nǐ təkəki tumi, i jwə bwili bəni i ngəkə wə i kanj yi bə Lum wə.

¹² Dzaka wöm bə, bə ka kainki a bə bə a yələ gia chusiki a nə.

¹³ Bəni bədəkə ka nyiksiki lə fibə dzaka a, “Bəni bələ kə mbih kwa bə.”

Bitə dzaka i bəni

¹⁴ Ayakadəin, Bitə ka dza num i bein bəh bwa bə ntum bə Jisəs bə jwəfi ntsə mu. Bitə ka yisi ka dzaka i mban wi bəni wə bəh nḡa a, “Mbein Bəju bəh bəni bəchi bə bə nək i Jelusaleḡm, mih nənki a mbein kiə gia yələ. Mbein nyā bintuni bimbein i gia yə mih ki dzakaki.

¹⁵ Mbih ka kwa dəkə bəni bələ si mbein kwakaki. I liə kein ki a mbiənə bwukə i kinchənəchənə.

¹⁶ Gia yələ yi numki i liə akə yə Juəl mi wi ntum wi Nyə nī dzaka lə a,

¹⁷ ‘Nyə dzakaki a, a bi numki i chəkə bi gəksini wə,

ma nḡain bi shuku Kin'waka ki i bəni bəchi wə.

Ayakadəin, bwa bəmbəin bənyuku bəh bəkanə

bi wəkəki lə gia yə nḡain dzakaki, fuku i bəni,

sumi yimbein bi yein ki lə fiən aka dəmsi, ma dəmsi bi kwaki bəni bəkukuli bəmbəin.

¹⁸ A bi numki i chəkə biwə wə,

ma nḡain bi shuku Kin'waka ki i bəni bu bə nəm wə bəchi,

bənyuku bəh bəkanə,

bə bi wəkəki gia yə nḡain dzakaki, bə fuku i bəni.

¹⁹ Nḡain bi fə lə gia yi dzaka ki wəmn i bein,

ma nḡain bi fiəni fə tə kinchəsi kə ki chusiki nḡa bi i kuku.

Mwa bəh gbuku bəh fimiəkə figumini bi num lə.

²⁰ Wən bi ji lə,

fiən bi bəkəki aka mwa,

ka chəkə bimbun bi Bah bi kainni bi dzə.

²¹ Ayakadəin, na ndə wə wi bi bənki yeli wi Bah, bi bəin ki lə.’ ”

²² Bitə chu dzaka a, “Bəni bə Isləe, mbein wəkəli ndzən gia yə mih dzakaki. Jisəs wi Nasali nī kə mi wə Nyə nī lansi chusi i mbein a, a faən nḡain wi asi wi nī fə Jisəs a wi fəki binchəsi biə bi chusiki nḡa bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmn i bəh yi kanjini yə

Nyə nī fə i mbein kintən. Mbein kiəki lə na gia yiwə bindzən.

²³ Jisəs wələ kə mi wə bə nī nya wi i mbein, akə Nyə wə wi nī fasi, ka yi numki yaka num wi si kiə lə. Mbein nī wə wi si mbein nī nya wi i kan yi bəni bəchu wə, bə ban wi i kintasi wə.

²⁴ Ayakalə, Nyə fiəni dzasi wi i kpi wə, bwili wi i kan yi kpi wə kəm kpi nī kanjaki kə i kanə baan bəh wi.

²⁵ Dəbit nī kə wi dzaka kəm Jisəs wələ a, ‘Mih yein ki lə Bah wə wi kə buku wi jəbi wichi i tsein yin yiləkəli wə, ka gia yidəkə ma kəm mih.

²⁶ Ayakadəin, shəm yin wəkəki lə ndzən, mih dzakaki bəh kinsanli.

Na si mih kanjaki i kpi, ayakalə mih tsein ki tsəki a ninshin,

²⁷ kəm wə Nyə kəkə nī bee kin'waka kən bi tumi ki bəni bəkpili wə.

Ayaka wə kəbi i nī bee a Wain wa wi nəm wi Bainni,

fə i jum kintən.’

²⁸ Wə fə mih kiə dzəh yə mih kə i tsə yein i kwati nən.

Si mih nī numki i wə nshin wə nī jiksi mih bəh kinsanli.”

²⁹ Bitə chu dzaka a, “Bwa bə nih bən, mih kələ i dzaka i mbein mən kə a tii tii wibukumbein nḡun Dəbit nī kpi, bə lə wi, jum yi kələ fa i dzə buku bidain.

³⁰ Wi nī kə mi wi ntum wi Nyə ayaka wi chu kiə kinjaka kə Nyə nī kaka i wi bəh nḡain, a nḡain bi təm lə Wain i chwən ki ki jun wə i kinjbəkə ki bein.

³¹ Wi ka kəmsi yein gia yə Nyə nī kə i fə, wi ka dzaka a Kimbwili wə Nyə nī kaka bi dza lə i kpi wə. Akə gia yə wi nī dzaka a, ‘Wi nī ka baan dəkə i tumi ki bəni bəkpili wə,

gwu yi nī ka fə dəkə i jum kintən.’

³² Jisəs wələ nī kə num Nyə nī dzasi wi i kpi wə, buku bəchi bə buku kə bəni bu bə mban nī yein yi bəh dzəkəh.

³³ Nyə dzasi lə wi ka təm wi i tsein yi yiləkəli wə, nya Kin'waka ki Bainni i wi asi wi nī kaka. Gia yə mbein yein ki chu wəkə i liə kə Kin'waka kiwə si Jisəs nya i buku.

³⁴ A nī kəkə dəkə Dəbit wə wi nī yaka i bein. Dəbit mwi nī kə wi dzaka a, ‘Bah Nyə nī kə wi dzaka i Ba wun a,

nûm i tsein yin yiläkali wə,

³⁵ i tsê bûku jobi wə mih bi nəsi bəni bə bə
bainŋki wə i wə nshin,
ma wə tōmyi gvu ya i bə bein ka kinŋbəkə
ka kigvu.’

³⁶ Ayakadain, mbein bəni bə Islae bæchi
ma mbein klə bindzən a Jisəs wələ mbein ni
banŋ i kintasi wə akə wi wə Nyə jiə a wi
nûmki Bah chu nûm Kimbwili wə wi ni
kaka.”

³⁷ Si bəni bəwə ni wəkə yakadain, shəm
təin bə. Bə ka bikə i Bitā bəh bwa bə ntum
bə Jisəs bədəkə a, “Bwa bə nih bəbuku,
buku ki fəki dain i liə a?”

³⁸ Bitā chukuli i bə a, “Mi wimu wimu i
mbein kintəən kwūni shəm yi, ma bə juli
wi i bəkə i yeli wi Jisəs Klistus wə, ka Nyə
dalinya chu bi wi nya tə kinya kə ki kə
Kin’waka ki Bainni.

³⁹ Kin’kaka kələ kə i mbein wə, bəh i bwa
bəmbəin wə, chu num i bəni bæchi bə bə kə
i dzəh yi dəən. Wi kə i bəni bæchi bə Bah
Nyə wibuku bəənki bə dzə i wi wə.”

⁴⁰ Bitā chu dzaka gia yiduli, təfi bə, tsa a
bə gamti gwū yibə i ngəkə wə wi dzəki i
ngəkə wichu wələ wə.

⁴¹ Bəni wəkə ndzaka wi Bitā wiwə lə,
bəduli bum, bə ka juli bə i bəkə. Chəkə biwə
bəni kpəinŋi i mban wibə wə, ka bənbhuku
bətali (3,000).

⁴² Bə ka nya shəm yibə i wəkəliki gia yə
bwa bə ntum bə Jisəs ni laniki. Bəh bə ka
numki i kijunŋi wə, gbeyi bləd, chu tsa ka
kijunŋi.

Nəni i mban wi bəni bə bumni kintəən

⁴³ Bwa bə faanŋi bə Jisəs ka fəki gia yi
dzaka ki wəmnī bəh binchəsi biduli biə bi
chusiki nga bi Nyə, bəni ka yeinŋi yaka yi
gaka bə.

⁴⁴ Mban wi bəni bə bumni bæchi ni kə a
fiən fimu, kanja biəin bibə a fiən fimu wə.

⁴⁵ Bə ni fəki bə tanŋi di bibə bəh biəin
bibə, gaa kpə wiwə a bə bə asi ngəkə wi mi
kə.

⁴⁶ Bə ka shiki junŋiki i jun yi fəni yi gia
wə kan yichi, chinŋi dzi i jun jun wə bəh
kinsanŋi i shəm yibə wə buku kə bəh
dzəkəh,

⁴⁷ kəksi Nyə. Bəni bæchi kən bə. Bah ka
bwiliki bəni kan yichi, kpəinŋi i mban wibə
wə.

3

Bitā bəh Jən chuku kin’kani

¹ A ni kə i chəkə bidəkə wə, Bitā bəh Jən
nyə ka yakaki tsəki i jun yi fəni yi gia wə
jobi num mbiənə witali nshifəkə, a num i
jobi wi tsani wə.

² A jobi wiwə wə bəni ni gin mi widəkə ka
dzəki bəh wi dzə jiə i kuku i dzaka ki
mbain kə wə bə ni bəənki a ki Ndzenŋi ki liə
tsə i jun yi fəni yi gia mə. Mi wiwə num bə
ni bwə wi kin’kani. Bəni shi gin wi chəkə
bichi dzə jiə fein i nywāki kpə i bəni bə bə
tsəki liəki fein.

³ Wi yein Bitā bəh Jən si bə dzəki i liə fein,
ka nywaki kpə i bə.

⁴ Bə lumsi dzəkəh i wi wə. Bitā dzaka i wi
a, “Tsəin buku!”

⁵ Wi ka tsein bə, kwaka a bə ki nyaki lə
fiən i ngain.

⁶ Bitā dzaka i wi a, “Mih lansiki kanjaki kə
kpə ayakalə, mih ki nyaki lə wə bəh fiən fiə
mih kanjaki. Mih dzakaki i wə, i yeli wi Jisəs
Klistus wi Nasali wə, dzā bein wə nyāniki!”

⁷ Si wi dzaka yakadain, ka kanja wi i wa
wi tsein yi yiläkali wə ginŋi wi i bein.
Akisəkə kaka bi mi wiwə bəh mikəkə ka
ləkə.

⁸ Wi jin num i bein, ka yisi i nyaniki. Bəh
bə ka tsə liə i jun yi fəni yi gia mə, wi bə
nyani fein wi jinŋi, yaksi Nyə.

⁹ Bəni bæchi bə bə ni yein si wi nyaniki wi
yaksi Nyə,

¹⁰ bə kiə a, fa kə mi wə wi ni shiki numki
wi nywa a nywani i dzaka ki mbain kə bə
ni bəənki a Ndzenŋi ki liə tsə i jun yi fəni yi
gia mə. Dzaka wəmnī bə, bə ka numki bəh
ŋkainŋi i gia yə yi num i wi.

Bitā dzaka i bəni i jun yi fəni yi gia mə

¹¹ Mi wiwə shu baan i Bitā chein bəh Jən.
Bəni yein yaka dzaka wəmnī bə, bə ka yəkəki
tsəki chinŋi i san wi Sələmən wə.

¹² Bitā yein si bəni junŋi dzə, wi dzaka i
bə a, “Bəni bə Islae, akə kəm nə wə dzaka
wəmnī mbein kəm gia yələ, mbein tseinŋi
buku lə kəm nə? Mbein kwakaki yimbəin
a, a fə nga bibuku ka mi wələ nyaniki a?
Ma mbein kwakaki yimbəin a, a fə nənī
kibuku ki bainŋi na? Yi mən dəkə
yakadain.

¹³ Yi kò a Nyò wi Ablaham bəh wi Ayjik bəh wi Yakəb, wə wi kò Nyò wi bətii tii bəbukumbəiŋ bəchi a num wi wə wi nĩ kò num wi yaksi lə Jisəs mi wi wi nòm jiə i wi kpəŋ. Jisəs wələ kò wə mbəiŋ nĩ nəiŋ ka dzo nya i bəni bə nsaka, Bayle kabə nəŋ i bee wi, ayakalə mbəiŋ nəiŋ.

¹⁴ Jisəs nĩ kò mi wi baiŋni, chu num chəŋ, mbəiŋ nəiŋ wi, dzaka a bə bwili num mi wə wi nĩ wəyiki bəni, bə nyā i mbəiŋ.

¹⁵ Mbəiŋ fə yakadəiŋ ka wə mi wə wi nĩ nyaki nəni i bəni ayakalə, Nyò fiəni dzasi wi i kpi wə, buku yeiŋ wi ka fukuki.

¹⁶ Akò i yeli wi Jisəs wələ wə, wi fə ka kinəkəni kələ mbəiŋ yeiŋki lə, mbəiŋ chu kiə wi, si wi nyaniki. Yi num yaka kəm buku jiə shəm i Jisəs, shəm yə buku jiə i wi wə, yi fə mi wələ ta na bindzəŋ asi mbəiŋ yeiŋki lə.

¹⁷ I liə bwa bə nih bəŋ, mih kiəki lə a gia yə mbəiŋ bəh kifwu ki kwili nĩ fə i Jisəs, mbəiŋ nĩ fəki yaka kəm mbəiŋ nĩ kiəki kə.

¹⁸ Yi nĩ num i dzəh yələ wə lə i fə a yi dzə kpəiŋ asi Nyò nĩ kò wi fuku lə i kikpu wə i dzaka ki bəni bu bə ntum wə a, Kimbwili wə wi nĩ kaka bi yeiŋ lə ŋgəkə.

¹⁹ Ayakadəiŋ, mbəiŋ kwūni shóm yimbəiŋ mbəiŋ fiəni chū i wi wə, ka wi dalinya chu bimbəiŋ,

²⁰ ka wi fə shóm yimbəiŋ dəki, wi bi chinŋsi lə Jisəs Kimbwili wə wi nĩ babwili i mbəiŋ.

²¹ Jisəs wələ kanaki i bāaŋ bəiŋ i tsə būku i jəbi wə Nyò bi kəiŋsiki biəiŋ bichi ma bi fiəni chu bimfiəŋ asi wi nĩ dzaka i dzaka ki bəni bu bə baiŋni bə ntum a kəiŋ i kikpu wə.

²² Muses nĩ kò wi dzaka lə a, 'Bah Nyò bi bwili lə mi wi ntum widəkə i bwa bə nih bəmbəiŋ kintəŋ, ma wi chinŋsi i mbəiŋ, asi wi nĩ bwili mih, ayaka mbəiŋ kanaki i wəkəkə gia yə wi dzakaki i mbəiŋ.

²³ Mi wə wi bi baanŋki i wəkəkə gia i mi wi ntum wiwə, bə bi bwili wəma ka wi i mban wi bəni bə Nyò kintəŋ, bə kaasi bəh wi.'

²⁴ Yi kò tə ayaka si bəni bə ntum bə Nyò i yisi i Samwəl, bəh bə bə nĩ dzə i jum wə, bə nĩ dzə chinŋni dzaka lə kəm gia yə yi numki i chəkəkə bidaiŋ wə.

²⁵ Gia yichi yə Nyò nĩ kaka i dzaka ki bəni bu bə ntum bələ wə, bəh minŋkaiŋ mə Nyò nĩ dzi bəh bətii tii bəmbəiŋ bi kò tə i mbəiŋ. Yi kò asi Nyò nĩ dzaka i Ablaham a, 'Mih ni bəiŋsi lə bəni bəchi i shwain wə tsə dzəh i wain i wə dzu.'

²⁶ Nyò ka saiŋbwili mi wi wi nòm, ka yisi faaŋ wi a num i mbəiŋ a wi dzə bəh kimbəiŋsi i mbəiŋ wə, ma wi fə ma mbəiŋ bəe dzəh yimbəiŋ yichu."

4

Bita bəh Jən kəmyi dzaka

¹ Asi Bita bəh Jən nĩ kəiŋki bə dzaka i bəni yakadəiŋ, bətii mfə gia bədəkə bəh fwu wi bəni bə jum bə bə nĩ chəniki juŋ yi fəni yi gia bəh Bəsadusi bədəkə dzə jəŋ liə feiŋ.

² Bə nĩ bəksi shóm kəm Bita bəh Jən nĩ laniki bəni, fuku a Jisəs nĩ dza i kpi wə, ayaka a bəni bə bə nĩ kpiyi bi dzayiki lə tə i kpi wə.

³ Bə ka kwa bə tsə fa i juŋ yi nsəŋ mə kəm a nĩ kò i fiŋəbi, bə ka bee a chəkəkə buku wə ka bə wəkəkə.

⁴ Ayakalə, bəni bəduli bə bə nĩ wəkəliki nlani wi Bita bəh Jən ka bum, mban wiwə kpeŋsi, bənyuku nĩ kò ka bəchuku bəte (5,000).

⁵ Chəkəkə ka buku wə, kifwu ki kwili kiwə bəh bəni bə bə nĩ sakaki kwili wiwə, bəh bəni bə bə nĩ laniki bənchi bə Nyò, juŋni di bimū i Jelusalem.

⁶ Anas fwu wi bətii mfə gia bəh Kayfas bəh Jən bəh Aleksanda bəh bəni bədəkə bə bə nĩ kò tə i chwəŋkijun ki fwu wi bətii mfə gia wə, num feiŋ.

⁷ Bə ka təm Bita bəh Jən i bə nshin, bikə i bə a, "Mbəiŋ ni dzə faiŋ ŋga ka mbəiŋ chuku mi wələ yeiŋ na? Mbəiŋ ni chuku i yeli wi ndə wə a?"

⁸ Kin'waka ki Baiŋni num ki jikə i Bita wə, wi ka chukuli bə a, "Bətii di bəh bəni bə bə sakaki di,

⁹ buku daiŋ fa kəmyiki dzaka kəm nòm wi ndzəŋni wə buku ni fə i kinəkəni, ka wi nyaniki. Si mbəiŋ nənŋki i kiə si yi ni tsə,

¹⁰ mbəiŋ bəh bəni bə Isləe bəchi kiə a, mi wələ wi num i mbəiŋ nshin wi ləkəli i liə, akə kəm yeli wi Jisəs Klistus wi Nasali. Jisəs wiwə num wə mbəiŋ nĩ dzə banŋ i kintasi

wə, wi kpi, ayakalə Nyɔ fiəni dzasi wi i kpi wə.

¹¹ Wi kə təh wə Kinwakti ki Nyɔ dzakaki kəm wi a,
‘Təh wə mbein bəni bə maani nɪ nəin wi fiəni chu lə wi bu wi jun.’

¹² Akə a Jisəs shənj wə wi bwiliki bəni. Yeli wi mi widəko kəkə fa kuku wə Nyɔ kə wi jiə a wi kə i bwiliki bukumbein.”

¹³ Bəni bə bə nɪ sakaki, wəkə si Bitə bəh Jɔn dzakaki chu lwa kə, chu yein a bə kə a nchin bəni bə kiə kə kinwakti, dzaka wəm bə. Bə ka kiə a, akə kəm bə kə bəni bə bə nɪ nyaniki bəh Jisəs.

¹⁴ Bə nəkɪ chu kanja kə gia yə bə kə gukuliki kəm Bitə bəh Jɔn i fein wə, kəm bə nɪ yein ki lə mi wə bə nɪ chuku, wi num bəh bə.

¹⁵ Bəni bə bə nɪ sakaki dza bwili bə i bin, ka baan ka saniki fasi a bə bə dzakayi a,

¹⁶ “Bukumbein ni fə dəin bəh bəni bələ a? Bəni bəchi i Jelusalem bə si kiə lə kəm gia yələ yi chusiki nga bi Nyɔ daɪn si bə fə, bukumbein kəbi i nəin yi.

¹⁷ Ayakalə, i fə a gia yələ ma chu wən tsə i bəni, bukumbein kin i bəni bələ a bə ma chu məm i dzaka gia yidəko i mi widəko kəm yeli wi Jisəs wələ.”

¹⁸ Bə ka fiəni bənj Bitə bəh Jɔn bə fiəni liə. Bə ka kin i bə a bə ma chu məm i dzaka nabə i lani mi widəko kəm yeli wi Jisəs.

¹⁹ Bitə bəh Jɔn chukuli fibə a, “Mbein kwāka tə a, gia yə yi kə chənj i Nyɔ kə a buku wəkə num i mbein, ma i wi Nyɔ a?

²⁰ Buku mən i bee i dzakaki kəm gia yə buku kə buku yein ka chu wəkə.”

²¹ Bəni bə bə nɪ sakaki, chu kin i bə nalə, bee bə ka tsəki, kəm bə ni dza gia yə bə kə i jiə ngəkə yein i bə fun, kəm bəni bəchi nɪ kəksiki lə Nyɔ i gia yə yi nɪ num,

²² i kpeinsi i yi wə, mi wə bə nɪ fə gia yə yi nɪ chusiki nga bi Nyɔ, i chuku wi, a nɪ kə wi tsə jiə mbanjnyani.

Bəni bə bumni tsa i kwati nga i Nyɔ

²³ Asi bə nɪ yatəko Bitə bəh Jɔn yakadəin, bə fiəni tsə i mbanj wibə wə ka fuku gia yə bəti mfe gia bəmbum bəh bəni bə bə nɪ sakaki kwili dzaka i bə.

²⁴ Si bə wəkə yakadəin, bə bəchi junni i fiəj fimu wə tsa Nyɔ a, “Bah Tikwili, a nɪ maa wə bəli bəh nshwain bəh kinchwə

kimbum bəh biein bichi biə bi kə i kidi kələ wə.

²⁵ Wə nɪ fə tii tii wibuku Dəbit wain wa wi nəm dzaka i nga bi Kin'waka ki Bainni wə a,

Akə kəm nə bəni bə bə kəkə Bəju, gia yakaki i bə shóm,

ayaka bəni jiə kimfasi kə ki kəkə i nyani a?

²⁶ Bənjkun bə fa kuku fasiki jum,

bəni bə bə sakaki kwili junni

i jwə Bah bəh mi wi wə wi kə wi fianji təm a wi numki Kimbwili.

²⁷ Akə a gia yə yi nɪ kə fa kwili wələ wə.

Nkun Heləd bəh Bəntiu Bayle nɪ kə bə chinni bəh bəni bə dzəni, bəh bəni bə Islae dzi minan i jum wə kəm Jisəs wə Wain wa wi nəm wi bainni wə wə nɪ fianji təm ka Kimbwili.

²⁸ Bə nɪ junni i fə num gia yə wə nɪ keinsi lə bəh nga bia, a wə kənki a yi bi num.

²⁹ Ayakadəin, i liə Bah, yein dzəh yə bəni bələ gumsiki buku yein. Nyā buku bəni ba bə nəm bəh shóm yiləkəli i fukuki ntum wa lwa kə.

³⁰ Nyā buku bəh nga bia i chukuki bəni chu fə binchəsi biə bi chusiki nga bia bəh yi dzaka kiwəmni i yeli wi Jisəs Wain wa wi nəm wi bainni wə.”

³¹ Jobi wə bə nɪ tsa kaasi di biə bə nɪ junni feinj nəjni. Kin'waka ki Bainni jikə i bə wə bə yisi ka fukuki gia yi Nyɔ lwa kə.

Mbanj wi bəni bə bumni kanja biein bibə a fiəj fimu wə

³² Mbanj wi bəni bə bumni num i shəm yimu, ka numki a mi wimu wə, mi kəbi i bənj fiəj fidəko a, akə mfih wimbənj. Fiəj fi mi wimu num fi bəni bəchi.

³³ Nyɔ nya nga bimbun i bwa bə ntum bə Jisəs, bə ka chu fukuki i bəni nalə, a Bah Jisəs nɪ dza i kpi wə. Bə num ngamti wi Nyɔ wimbun num i bə wə nalə.

³⁴ Mi widəko nɪ kəkə i bə kintənj wə wi nɪ dzaki fiəj fidəko, kəm bəni bə bə nɪ kanjaki kikhə nabə jún, nɪ fəki bə tanji dzə bəh kpə wiwə,

³⁵ nya i bwa bə ntum bə Jisəs kan, bə ka gaa i bəni bəchi asi ngəkə wi mi kə.

³⁶ Mi widəko nɪ kələ bə bənj a Yəsəf, num bwa bə ntum bə Jisəs nɪ du yeli wi widəko a Banabas, (wi num a Mi Wi shili Shóm yi

bäni). Wi nĩ kə mi i chwəŋkijun ki Ləwi wə, num bə nĩ bwə wi i Sayblus.

³⁷ Wi tsə ka taŋni tə khə wi, dzə nya kpə wiwə i bwa bə ntum bə Jisəs kaŋ.

5

Ananias bəh Safilia

¹ Mi widəko bə nĩ bəŋki a Ananias bəh kpə wi Safilia taŋni tə di bibə.

² Ayakalə, wi gaali kpə wiwə jiə kinka kiwə kpə wi kiə yeiŋ, tsə nya kinka i kaŋ yi bwa bə ntum bə Jisəs.

³ Si wi nya yakadəiŋ, Bitə bikə i wi a, “Ananias, akə kəm nə wə bee a Satan lĩ i shəm ya mə, fə a wə nyĩ ntəkə i Kiŋ'waka ki Baiŋni, wə ka gaali kpə wə wə taŋni di yeiŋ na?”

⁴ Ntə wə si taŋni di biələ a num mbia? Wə taŋni di kpə wiwə keiŋ a ŋ'wa? Aka fə nə a wə fə ŋkaiŋni wi gia ka yələ a? Wə ka nyi dəkə ntəkə num i bəni, wə nyi num i Nyə.”

⁵ Akisəkə asi Ananias wəko ndzaka wiwə yakadəiŋ, ka gbə kpi. Ayaka bəni bəchi bə bə nĩ wəko gia yiwə ndzaŋ kwa bə nalə.

⁶ Bwa bə sumi bənyuku dzə kii wini wi bəh mbun, dzə buku tsə ləə.

⁷ I yeiŋ jum, asi mbiəŋə mitali tsə, kpə wi ka liə dzə, kiə kə gia yə yi si num bəh nyuwi.

⁸ Bitə bikə i wi a, “Fūku mih, a wələ kə kpə wichi wə mbeiŋ nyu wa si taŋni di yeiŋ?” Ayaka wi chukuli a, “Aaŋ, akə wi wichi yaka.”

⁹ Bitə chu bikə i wi a, “Akə kəm nə mbeiŋ nyu wa si keiŋsi i məmsi Kiŋ'waka ki Bah a? Wəkolə wəko si gvu yi bəni bə bə tsə ləə nyu wa kəmki dzəki i fifiəŋə, bə kaŋa i bəŋ giŋ buku bəh wə yakadəiŋ tə i tsə ləə.”

¹⁰ Si Bitə dzaka yakadəiŋ, akisəkə Safilia gbə ka kpi i wi nshiŋ. Ayakalə, bwa bə sumi bə liə dzə num wi kpi lə, bə ka giŋ wi buku tsə ləə kəmsi i nyuwi kpəŋ.

¹¹ Kijunni ki bəni bə bumni kichi bəh bəni bəchi bə bə nĩ wəko kəm gia yiwə ndzaŋ liəni i bə wə nalə.

Gia yə yi chusiki ŋga bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmn

¹² Bwa bə faaŋni bə Jisəs ka fəki bəŋchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmn yiduli i bəni kintəŋ. Bəni bə bumni

bəchi nĩ shiki junniki i saŋ wi Sələmən wə i jun yi fəni yi gia mə.

¹³ Na nchiŋ mi nəki məmsi kə i chiŋni i mbaŋ wibə wə. Ayakalə, bəni bəduli nĩ kəksiki lə bə nalə.

¹⁴ Bənyuku bəh Bəkaŋa bəduli bə bə nĩ jiə shəm i Bah wə, ka kpeiŋsiki i mbaŋ wibə wə.

¹⁵ Gia yə bwa bə ntum bə Jisəs nĩ fəki, yi fə bəni ka giŋki bəni bə jweŋ tsə nəsi i dzəh kpəŋ, i binəŋ wə, bəh i biga wə, a jəbi wə Bitə ni tsəki, yuwidəko kinjəŋjəŋ ki ni tsə i bə beŋ.

¹⁶ Mbaŋ wi bəni ka nyəki dzəki i kikwili kə ki kə kəmsi i Jəlusələm bəh bəni bə jweŋ bəh bə bə nĩ kaŋaki biŋ'waka bi jisi i bə wə, bə chuku bə bəchi.

Bə ka ghəkəki bwa bə ntum bə Jisəs

¹⁷ Fwu wi bətii mfə gia bəh mbaŋ wi a num Bəsadusi, dza ka yisi i ghəkəki bwa bə ntum bə Jisəs,

¹⁸ ka faaŋ bəni, bə tsə kwa fah bə i jun yi nsəŋ mə.

¹⁹ Ayakalə, a dzə num nchəko, chinda wi Bah dzə weli dzaka bifəŋə ki jun yi nsəŋ bwili bə. Si wi bwili bə, ka dzaka a,

²⁰ “Mbeiŋ tsə i jun yi fəni yi gia mə, mbeiŋ fūkuki gia yichi i bəni kəm nəni kimfiəŋ kələ.”

²¹ Si bə wəko yakadəiŋ, ka tsə. Asi biŋ nĩ baiŋki dzəki, bə ka tsə i jun yi fəni yi gia mə, ka yisi i laniki bəni.

Jəbi wiwə, fwu wi bətii mfə gia bəh bəni bu bə mbaŋ, ni bəŋ junni bəni bə Isləe bə bə sakaki kikwili kichi bəh bə shinum, ka faaŋ bəni bə jum a bə tsə dzə bəh bwa bə ntum bə Jisəs i jun yi nsəŋ mə.

²² Bə tsə buku feiŋ nəŋ bə nəki yeiŋ kə i bə wə ka fiəni dzə fuku a,

²³ “Buku tsə buku i jun yi nsəŋ mə, yeiŋ dzaka bifəŋə num bə lansi fah bi nalə, bəni bə jum num feiŋ chəni. Asi buku weli jun yiwə ka liə nəki yeiŋ kə mi widəko feiŋ.”

²⁴ Fwu wi bəni bə jum wə bə nĩ chəniki jun yi fəni yi gia bəh bətii mfə gia bəmbum, wəko yakadəiŋ, yi fumsi bə, bə ka dzaka a, buku ni tsə faiŋ bəh gia yələ lə.

²⁵ Mi widəko nyə dzə liə fuku i bə a, “Mbeiŋ wəkolə, bəni bə mbeiŋ si fah i jun yi nsəŋ mə, bə bə yaka lə i jun yi fəni yi gia mə, bə laniki bəni.”

²⁶ Si bə wəkə yakadəiŋ, fwu wi bəni bə jum bəh mban wi ka buku tsə dzə bə, ka dzəki bəh bə. Ayakalə, bə nŋ dzəki kə bəh bə bəh ŋga, kəm bəni bə jum bəwə nŋ lwaki lə a bəni nŋ tumyi lə bə bəh kitəh.

²⁷ Bə dzə bəh bwa bə ntum bə Jisəs, liə təm bə i bəni bə bə sakaki kwili nshiŋ. Ayaka fwu wi bəti mfa gia ka bikəki bəmbikə i bə dzaka a,

²⁸ “Buku nŋ lansi kin a mbein ma chu môm i lani mi kəm yeli wi mi wələ. Ayakalə, mbein yēiŋ gia yə mbein môm! Mbein fə nlani wimbēiŋ wan Jelusalem wichi. Mbein nənki i fə yi chusiki ka buku kiəki lə gia kəm kpi yi.”

²⁹ Bitə bəh mban wi bwa bə ntum bə Jisəs chukuli a, “Buku kanaki i wəkə num i Nyə, a kəbi i mi.

³⁰ Mbein nŋ ban Jisəs i kintasi wə wi kpi. Ayakalə, Nyə wi bəti tii bəbukumbēiŋ fiəni dzasi wi i kpi wə,

³¹ giŋsi wi, təm i tseiŋ yi yiləkəli wə, a wi num Tikwili bəh Kimbwili, ka bəni bə Isləe kələ ni kwūni shóm yibə, ma Nyə ni dalinya chu bibə.

³² Buku yeiŋ gia yələ kabə fukuki i bəni, ayaka Kin'waka ki Baiŋni kə Nyə nyaki i bəni bə bə wəkəki i wi, ki bəŋ təbi a gia yələ kə ŋkəŋ.”

³³ Si bəni bə bə nŋ sakaki tumi wəkə ndzaka wiwə yaka, shóm bəkə lə bə bəkəni. Bə ka nənki i wəyi bwa bə ntum bə Jisəs.

³⁴ Ayakalə, mi widəkə i mban wi bəni bə bə nŋ sakaki kwili dza bein, yeli wi num Gamalia, a num mi wi Falasi a chu num mi wə wi laniki bənchi bə Nyə, bəni bəchi kəksi wi na bindzəŋ. Si wi dza bein yakadəiŋ, ka dzaka a bə bwili dəkə bwa bə ntum bə Jisəs i biŋ.

³⁵ Wi baan dzaka i bəni bə bə nŋ sakaki kwili a, “Bəni bə Isləe, mbein dzə jobi i gia yə mbein nənki i fə bəh bəni bələ.

³⁶ Mbein yŋti a, a nŋ kə i jobi widəkə wə, mi widəkə nŋ dza fa, bə bəŋ a Teodas ka chusiki a ŋgaiŋ kə mi wimbum. Bəni kwu i wi cheiŋ, ka gi yina. Bə nyani dzə wə wi, mban wiwə gaali, ayaka gia yə wi nŋ dzəki bəh yi ka laka kilələ.

³⁷ Asi yəmaka nŋ tsə, widəkə chu tumbuku dzə i jobi wə bə nŋ faaki bəni bə bəŋ wi a Judas, a num mi wi Galili. Wi

guku bəni bəduli i wi cheiŋ. Bə nyani dzə wə wi, ayaka mban wi wan yi tə.

³⁸ I yələ wə, mih təfiki mbein a, mbein ma môm i fə gia yidəkə bə bəni bələ. Mbein bēe dzəh yibə. A kabə num a gia yə bə dzəki bəh yi chu lani bəni bəh yi a, akə gia num a yisi mi, ma yi ni laka kilələ.

³⁹ A kabə num a gia yiwə yisi Nyə, ma yi ni numki a mbein kəkə i gaka bə. Mbein baan ki təkni kə yi bi baiŋ buku a mbein jwəki num bəh Nyə.”

⁴⁰ Si Gamalia dzaka yaka, bəni bə bə nŋ sakaki kwili wəkə ntəfi wi, fiəni bəŋ bwa bə ntum bə Jisəs, a bə liə dzə. Si bə liə dzə yaka, bə tweiŋ bə ka kin a bə bi ma chu môm i lani mi widəkə kəm yeli wi Jisəs ka bee bə nyə.

⁴¹ Si bə buku feiŋ kabə tsə fibə num bəh kinsanli, a bə kə num bə kpeiŋ i bəni bə bə kə i ŋgəmsi bə kəm yeli wi Jisəs.

⁴² Bə tsə yakadəiŋ, ka chu laniki bəni chəkə bichi i juŋ yi fəni yi gia mə bəh i kikwili wə, fuku ntum wi ndzəŋni, a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nŋ kaka.

6

Bə baayi bəni bə nòm nanitan

¹ A dzə num i jobi widəkə wə, si mban wi bəni bə bumni nŋ kəki tsəki a ninshiŋ, Bəju bə bə nŋ dzakaki já yi Glik yisi i shwiŋyiki, Bəju bə bə nŋ dzakaki já yi kwili, a bə gaaki biēiŋ i bəkanə bəŋkwu chəkə bichi tseiŋ kə bəbə.

² Ayakadəiŋ, bwa bə ntum bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa juŋni bəh mban wi bəni bə bumni bəchi dzaka i bə a, “Yi ndzəŋki kə a, buku bēe i fūkuki gia yi Nyə, i tsə num, i gāaki num biēiŋ.

³ Bwa bə nih bəbuku, yi ndzəŋki lə a mbein bāyi bəni nanitan i mbein kintəŋ ma buku nya nòm wələ i bə kan. Mbein kabə bayi, mbein ka tsēiŋki num bəni bə bə kanaki nəni kindzəŋni, num bə jikə bəh Kin'waka ki Baiŋni chu kanə mfi.

⁴ Ayakadəiŋ, ma buku ni nyā gwu yibuku num i ntsa wə bəh i nòm i gia yi Nyə wə.”

⁵ Bəni bəchi wəkə ndzaka wiwə, wi ndzəŋ i bə nalə. Bə ka babwili Stifən num mi wə kimbūm ki jikə nalə, num wi jikə tə

bəh Kin'waka ki Baiṇni. Bədəkə num Filib bəh Blukəlus, Nikanə bəh Timən, Balmenas bəh Nikəlaus wə wi nī kə mi wi Antiək, num wi nī fiəni fiənini i kimbūm ki Bəju wə.

⁶ Bə ka dzə bəni bələ ka təm bə i bwa bə ntum bə Jisəs nshin, bə jiə kan yibə i bə wə ka tsa i bə.

⁷ Gia yi Nyə ka wanṇi tsəki. Mban wi bəni bə bumni i Jelusaleṁ kə tsə a i ninshin. Bətii mfə gia bəduli jiə tə shóm i Jisəs wə.

Bə ka jiəki gia i Stifen fun

⁸ Stifen nī kə num wi jikə bəh ṇgamti wi Nyə bəh ṇga, i fəki gia yi dzaka ki wəmnī bəh bəṇchəsi bə bə chusiki ṇga bi Nyə i bəni kintəṇ.

⁹ Bəni bədəkə dza yisi i ṇgukuliki bəh Stifen. Bəni bələ nī kə Bəju bə bə nī buku dzə i Selin bəh Aleksandia bəh Silishia bəh Esia. Bəni bəwə nī kə bəni bə jun yi tsani yə bə nī bəṇṇki a jun yi Mfá yə bə Buku i Mfa wə.

¹⁰ Si bə nī gukuliki yakadəin, Kin'waka ki Baiṇni nya Stifen bəh mfi mi widəkə chu kəbi i gaka wi.

¹¹ Bə ka dza nyini bəni bədəkə i jum wə jum wə, a bə nyiki ntəkə a, bə nī wəkə Stifen dzaka gia yichu kəm Muses bəh kəm Nyə.

¹² Si bə fə yaka, ka nəṇni shəm yi bəni bəh yi bəni bə bə sakaki kwili, bəh yi bəni bə bə laniki bəṇchi bə Nyə. Bə ka liəni i Stifen wə, dzə tsə bəh wi i bəni bə kwili bə bə sakaki bənsaka nshin.

¹³ Bəni bələ chu dzə bəh bəni bədəkə a bə bəṇṇki bənsaka bəntəkə, bə jiə gia i Stifen fun dzaka a, “Mi wələ si lansi baan kə i dzaka gia yichu kəm jun yi fəni yi gia yələ, bəh i bəṇchi bə Muses.

¹⁴ Buku wəkə si wi dzakaki a Jisəs wi Nasali wə bi shakyi lə jun yi fəni yi gia yələ, wi bi chu kwuni tə nəni kibukumbəin bi kwili biə Muses nī laniki bukumbəin yein.”

¹⁵ Bəni bəchi bə bə nī kə i jun yi nsaka yiwə wə bwan dzəkəh i Stifen wə, a bə tsein, yein num shi bi kwuni lə gwu ka bwəsiki bi chinda wi Nyə.

7

Ndzaka wi Stifen i bəni bə bə sakaki kwili wimbūm

¹ Fwu wi bətii mfə gia bikə i Stifen a, “Gia yələ bə dzakaki lə akə a ṇkəṇ a?”

² Stifen chukuli a, “Bəba bəh bwa bə nih, mbəin wəkəli. Nyə wi kinṇəkni nī tumbuku i tii wibuku Ablaham, wi kəin i Misəbətəmia, ka wi bi nyə tsə i nəki i Alan,

³ ka dzaka i wi a, ‘Bēe chwəṇ ka ki jun, wə būku i kwili wimbəin wə,

wə tsə i tumi kə mih ni chusi i wə.’

⁴ Ayakadəin, wi buku nyə fein i Kaldia, ka tsə i nəki i Alan. Jəbi wə ba wi nī kpi, Nyə fə wi dza dzə fa i di biə mbəin nəki i liə lə.

⁵ Wi nī kə fa Nyə nəki nya kə wi na bəh fidini fidəkə fiə wi kə i təm gvu yein. Ayakalə, Nyə kaka a ṇgain bi nya lə mbi wələ i wi a a nūmki ṇ'wi bəh ṇgəkə wi. I jəbi wə Nyə nī fə kinṇaka ki kələ, a nī kə maka Ablaham kwati wain.

⁶ Nyə ka dzaka tə i wi a, ‘Bwa ba bi numki bəni bə dzəni i tumi ki bəni bədəkə wə.

Bə bi numki mfa fein, bə bi chəbsiki bə i jia wə gi yina (400).

⁷ Mih bi lə lə ṇgəkə i tumi kiwə wə, bwa ba bi buku dzə fein, bə dzə tsaki i mih fa.’

⁸ Nyə chu dzi tə minṇkain bəh Ablaham, kinṇəsi ki minṇkain miwə num a Ablaham ni sūṇṇi lə bwa bu. Ablaham ka bi bwə Ayjik, jəbi kpəin kan nyan wi suun wi. Ayjik ka bi bwə Yakəb suun tə wi. Yakəb tə ka bi suun bwa bu jwəfi ntsə bəfa bə bə kə bətii tii bəbuku a num i bə wə chwəṇṇijun kibuku nī yisi.

⁹ Bətii tii bəbuku bəwə bi ka dza bə ghəkəki Yəsəf wainṇih wibə, ka tanṇi wi, wi tsə ka numki mfa i tumi ki Ijib wə. Ayakalə, Nyə bə təkni bəh wi fein,

¹⁰ gamti wi i bəṇgəkə bu wə bəchi. Nyə chu nya tə wi bəh mfi, fə Fələ ṇkun wi Ijib ka kəṇki wi, ka jiə wi, i nūmki mi wə wi kəmsiki i wi wə chu nūm mi wə wi tseinṇi chwəṇ ki ki jun.

¹¹ Dzəṇ ka bi dza kwa Ijib wichi bəh tumi ki Kanan, bəni yein ṇgəkə nalə. Bətii tii bəbuku nəki chu kanṇa kə biəin bidzini.

¹² Yakəb ka bi wəkə a biəin bidzini kələ i Ijib, ka faan bwa bu bə bə kə bətii tii bəbuku, bə ka tsə fein i chəkə bibə bi ninshin wə.

13 Bə ka fiəni tsə feiŋ i ntsə wiwə wi kəmsini wə, Yəsəf ka fə bwa bə nih wi kiə wi. Wi ka chusi tə bə i Fəlo.

14 Yəsəf ka faan ntum i Yakəb ba wi, a wi bəh chwəŋ ki ki juŋ kichi shi dzə i Ijib. Chwəŋkijun ki Yakəb nī kə i jəbi wiwə wə bəni mban̄nanitan̄ ntsə bəte (75).

15 Yakəb wəkə yaka, ka dzə chwəŋkijun ki kichi, shi bəh bə i Ijib. Wi bəh bəti tii bəbuku nī dzə kpiyi i feiŋ wə bə bəchi.

16 Bə dzə giŋ biwini biwə ka fiəni dzə bəh bi i Shekəm, ləə i jum yə Ablaham nī tan̄ i bwa bə Aməl.

17 Si jəbi nī kpein̄niki dzəki wə Nyə nī kə i fə gia yə wi nī kaka i Ablaham, num bəni bəbuku du i Ijib nalə.

18 Bəni bə feiŋ bi dzə təm ŋkun̄ widəkə wi nəki kiə kə Yəsəf.

19 Ŋkun̄ wiwə ka wəeliki chəbsiki bəni bəbuku i dzəh yi mfi wə kan̄yi a bəti tii bəbuku ləotəkəki bwa bəŋchin̄ i biŋ a bə kpiyiki.

20 A nī kə i jəbi wələ wə, bə nī bwə Muses, a num wain̄ wi ndzəŋ nalə i Nyə. Bə kuku yaka wi i ba wi dzu, i kifəŋŋ kitali wə,

21 ka dzə tsə jiə wi i biŋ. Ayaka wain̄ ŋkun̄ Fəlo wi kpan̄ni ka bi tsə bəŋ wi, kuku yaka wi ka wain̄ wi.

22 Bə ka lani Muses bəh mfi bi bəni bə Ijib bichi, wi num mi wə wi kiəki ndzaka bəh i fəki gia nalə.

23 I jəbi wə wi nī kə yaka buku jiə mban̄nyani, yi dzə i wi shəm a ŋgain̄ tsə yeiŋ bwa bə nih bə ŋgain̄ bəni bə Isləe.

24 Jəbi wə wi nī tsəki, wi yeiŋ mi wi Ijib widəkə tweiŋ mi wi Isləe. Wi ka liə i jwə biwə wə i chukuli, ka wə mi wi Ijib wiwə ka ləə.

25 Wi nī kwakaki a bwa bə nih wi ni kiə lə, a faan̄ Nyə ŋgain̄ a ŋgain̄ dzə bwili bə i bəŋgəkə wə. Ayakalə, bə nəki kiə kə.

26 Chəkə buku wə, Muses ka tsəki, tsə tumbuku i bəni bə Isləe bədəkə wə bəfa bə dza ka jwəki. Ayaka wi liə yeiŋ i gaali jwə biwə, ka bikə i bə a, 'Bwa bə nih, mbeiŋ bəchi kə mi bəh wain̄nih, akə kəm nə mbeiŋ jwəki a mbeiŋ mbeiŋ a?'

27 Ayakalə, mi wə wi nī la jwə i wain̄nih wi chini Muses chinini, bikə i wi a, 'A jiə ndə wə i sakaki buku chu təiŋyi bənsaka bəbuku a?'

28 Wə nəŋki i bəŋ wə mi mih asi wə ni wə mi wi Ijib wə i ŋgbufəkə a?'

29 Asi Muses wəkə yakadəiŋ, wi lwa ka geiŋ buku i tumi ki Ijib wə, geiŋ tsə i nəki i tumi ki Midian wə, ka bwə bwa bənyuku bəfa feiŋ.

30 Asi jiə nī tsə mban̄nyani, chinda wi Nyə tumbuku i Muses nshiŋ i gbuku wə wi nī beli i kpeiŋ wə i chwa i kəmsi tsə i ŋkwun̄ wi Sina wə.

31 Muses yeiŋ yaka yi gaka wi, wi kini tsə i tseiŋ ndzəŋ. Si wi kəmsi tsə, wi wəkə Bah Nyə dzaka i wi a,

32 'Akə mih Nyə wi bəti tii bəmbəiŋ, Nyə wi Ablaham bəh wi Ayjik bəh wi Yakəb.'

Muses wəkə yakadəiŋ, ndzan̄ kwa wi, wi ka nyumki bəh nlwa, na chu məm i tseiŋ.

33 Bah Nyə chu dzaka i wi a, 'Bāyi dzu ya yigvu, kəm di biə wə num yeiŋ yaka akə di bi baiŋni.

34 Mih lansi yeiŋ si bə chəbsiki bəni mbəŋ i Ijib,

chu wəkə si bə kwiŋki, ayaka mih ka shi dzə i bwili bə i ŋgəkə wiwə mə,

wəkəli, i liə mih ki faan̄ki lə wə i Ijib.'

35 Muses wələ kə wə bə nī yisi nəiŋ, bikə i wi a, 'A jiə ndə wə i sakaki buku chu təiŋyi bənsaka bəbuku a?' Akə wi wə Nyə nī faan̄ a wi tsə nūmki mi wi nsaka wiwə, i bwili bə i bəŋgəkə wə. Nyə nī faan̄ num chinda wi, wi dzə i kpeiŋ wə wi nī beliki, a wi dzə lāka ntum wiwə i wi.

36 Muses ka tsə i Ijib, fə gia yi dzaka ki wəmn̄i bəh bəŋchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə, ka bwili bə feiŋ. Wi fə yidəkə i Bəkə yi Mbūm yi Bəkəli wə, chu fə yidəkə i chwa i di biə bə nī nyani i jiə wə mban̄nyani.

37 Ayaka Muses nī kə wi dzaka i bəni bə Isləe a,

'Nyə bi bwili lə mi wi ntum widəkə i bwa bə nih bəmbəiŋ kintəŋ,

wi chin̄si i mbeiŋ asi wi nī bwili mih.'

38 A chu num wi Muses wə chinda wi Nyə nī dzaka i wi i ŋkwun̄ wi Sina wə, jəbi wə kijun̄ni ki bəni bə Isləe nī kə i chwa bəh bəti tii bəbuku, Nyə nī nya já yə yi nyaki nən̄i a wi tsəsi i bukumbəiŋ.

³⁹ Ayakalə, bətii tii bəbuku ka nəin i wəkə i Muses, ka nyəkə jum i wi, ka kənki a bə fiəni tsə i Ijib.

⁴⁰ Bə ka dzaka i Eləŋ a, 'Mwām bənyə i buku bə bə nī tsəki i bukumbein nshin, kəm buku kiəki kə gia yə yi num bəh Muses wə wi bwili bukumbein i tumi ki Ijib wə.'

⁴¹ Bə ka keinşi fiməsə fi bwəsi wain na', kum nyám, fə gia yein i fi, ka lanji i fi wə num a keinşi bə bəh kan yibə.

⁴² Si bə fə yakadəin, Nyə ka nyəkə jum i bə, bə ka yisi lə i tsaki num i wəŋ bəh fiəŋ bəh bijəŋ. Yi num asi bə nyaka i kinwakti ki bəni bə ntum bə Nyə wə, num Nyə nī dzaka a,

'Bəni bə Islae, mbein nī kumki nyám i chwa i jía mbannyani,

fə gia yein i mih a?

⁴³ Mbein nī nyaniki ginji kintan a num ki nyə wə yeli wi kə a Mələk,

chu gin jəŋ wə mbein nī keinşi a, akə nyə wə, yeli wi kə Lefan,

a num miməsə mə mbein nī keinşi i tsaki i mə,

kəm yələ lə mih ni kəŋŋ bwili lə mbein, ma mbein ni dza tsə danşi na i Babilon.'

⁴⁴ Bətii tii bəbuku nī nyaniki i chwa bə kanə kintan ki chusi a, Nyə kələ bəh bə, num bə nī maa kintan kiwə biəli a lin aka kə Nyə nī chusi i Muses. ⁴⁵ Bwa bə bətii tii bəbuku nī dzə kintan kələ i bətii bəbə, gin dzə bəh ki i fa i jəbi wə bə bə Jəshua nī ləkəki kidi i bitumi biə bi nī kə fa, num a nī tsəki Nyə i bə nshin kəŋŋ bwili bitumi biwə. Kintan kələ ka numki fa i tsə buku jəbi wə Nkun Debit nī sakaki kwili wələ.

⁴⁶ Ayaka wi ka yein a kan yi Nyə kələ i wi wə nalə, wi ka tsa a Nyə bəm ma ngain maa jun, i nya i wi Nyə wi Yakəb, a wi nəki yein.

⁴⁷ Ayakalə, a nī kə num Səlmən i bi dzə maa jun yi Nyə yiwə.

⁴⁸ Na ayaka Bah Nyə wə wi kə Fwu wi Biəin Bichi wə, si nə kə i jún wə num a maa bəni bəh kan. Yi kə a lin si mi wi ntum wi Nyə widəkə nī nyaka a, Nyə nī dzaka a,

⁴⁹ 'Bein kə kingbəkə kəŋŋ, ayaka fa kuku num kingbəkə kəŋŋ kigvu. Jun yə mi kə i maa a yi numki yin, yi kə i numki na dəin na?

Ma di kələ biə mih kə i numki fein na?

⁵⁰ A kəkə mih wə mih fə biəin biələ bichi a?' "

⁵¹ Stifen ka dza dzaka i bə a, "Mbein ləkəki bəh kifwu nalə, shəm yimbein bəh bintuni bimbein kə num maka bə suun. Mbein bəh bətii tii bəmbein kə a lin. Jəbi wichi mbein nəin i wəkəli i Kin'waka ki Baiŋni wə.

⁵² Mi wi ntum wi Nyə widəkə nī kələ wə bətii tii bəmbein nī baan i bwan gvu i wi chein a? Bə nī wəyi bəni bə ntum bə Nyə bə bə nī dzaka a mi wi nəm wi Nyə wi Chəŋ bi dzə lə. Ayaka wi bi dzə, mbein tanŋi wi, ka chu wə wi.

⁵³ Akə mbein bələ bəchinda bə Nyə nī dzə bəh bəŋchi bə Nyə i mbein, mbein nəinma i biəli bə."

Bə tumyi Stifen bəh kitəh

⁵⁴ Si bəni bə bə nī sakaki kwili wəkə gia yə Stifen dzaka, shəm bəkə bə, bə ka dziki jəŋ.

⁵⁵ Ayaka Kin'waka ki Baiŋni jikə i Stifen wə, wi bə tsein mfih num i bein, ka yein baiŋni bi Nyə, yein tə Jisəs num wi numbein i tsein yiləkəli yi Nyə wə.

⁵⁶ Stifen dza dzaka i bə a, "Mbein tsəin, mih yein bəəli weli, num mi wə yeli wi kə Wainmi num wi numbein i tsein yiləkəli yi Nyə wə."

⁵⁷ Bə wəkə yəmaka gia, ka ban bintuni bibə bəh kan, ka wiliki bəh ŋga, i fein wə bə bəchi sein, ka chinŋi i Stifen wə,

⁵⁸ guku buku bəh wi i kwili kintəŋ, tsə ka yisi i tumyiki wi bəh kitəh. Ayaka bəni bə bə nī kə bəmbein nsaka baayi bəmbun bəbə, nya i sumi widəkə wə bə nī bəŋki a Səəl ka bə tumyiki.

⁵⁹ Si bə nī tumyi Stifen bəh kitəh yakadəin, wi tsa a, "Bah Jisəs, dzə kin'waka kəŋŋ."

⁶⁰ Ayaka wi ka tum binyu i kuku, wam bəh ŋga a, "Bah, ki tsəin kə gia yichu yələ bəni bələ fəki." Si wi dzaka yakadəin, ka kpi.

8

¹ Si bə nī wəəki Stifen yakadəin Səəl nī təbiki lə a bə wə wi.

Səəl nya ŋgəkə i kijunŋi ki bəni bə bumni

A chəkə biwə wə, bə yisi i nyaki ngəkə wi ləkəki i kijunni ki bəni bə bumni i Jelusalem. Kijunni kiwə kichi dza buku feiŋ ka waŋ tsə buku i bimbū bi Judea wə bichi bəh bi Samalia wə, a nī baan a bwa bə ntum bə Jisəs feiŋ.

² Bənyuku bədəkə bə bə nī kə num bə jiə shóm i Nyə wə nalə, dzə dzə wini wi Stifen ka tsə ləə, də wi nalə.

³ Ayakalə, Səəl num mfih a kaasiki kijunni ki bəni bə bumni, dan a jun bəh jun kwayi bəni bə bumni, bənyuku bəh bəkanə, chinjsi i jun yi nsəŋ mə.

Filib fuku gia yi Nyə i Samalia

⁴ Bəni bə bə nī gaali tsə i bidi bichi wə, tsə ka fukuki gia yi Nyə.

⁵ Filib shi tsə mfih i kwili wi Samalia wə, ka fukuki ntum wi ndzəŋni, kəm Kimbwili wə Nyə nī kaka.

⁶ Bəni bəduli wəkə chu yeiŋ bəhchəsi bə bə chusiki nga bi Nyə, yə wi nī fəki, bə ka nya ntuni i wi nalə.

⁷ Biŋ'waka bi jisi nī bukuki lə i bəni wə, bi wili bəh nga, bəni bəduli bə bə nī kə bə kpiyi kiwa kimu bəh bəŋkəkni bənih tə.

⁸ Ayakadəiŋ, kinsanli kimum num i tumi kiwə wə feiŋ.

⁹ Mi widəkə nī kə i tumi kiwə wə yeli wi num Samən, a nī kə mi wi fə mfim, bəni bə Samalia bəchi nī yeiŋki yakadəiŋ dzaka wəm bə. Ayaka wi chu dzaka a ngaiŋ kə mi wimum widəkə.

¹⁰ Bəni bəchi i kwili wiwə wə i yisi i bəhchiŋ bəhchiŋ i tsə buku i bəmbum bəmbum wə, nya ntuni i wi ka dzakaki a, “Mi wələ kə nga bi Nyə biə bə bəŋki a, Nga bi Mbum.”

¹¹ Bə nī nya ntuni i wi yakadəiŋ, kəm wi nī kə wi si chusi mfim i jəbi wi dəŋ wə bəni yeiŋ dzaka wəm bə.

¹² Ayakalə, i jəbi wə Filib nī dzə ka fukuki kəm ntum wi ndzəŋni kəm ŋkun bi Nyə, bəh kəm yeli wi Jisəs Klistus, bənyuku bəh bəkanə bum gia yə Filib nī fukuki wi ka juli bə i bəkə.

¹³ Samən wə mwi bum tə gia yə Filib nī fukuki, wi ka juli wi i bəkə. Wi ka baan a bəh Filib ka yeiŋki gia yi kanyini yimum yimum bəh bəhchəsi bə bə chusiki nga bi Nyə, yə Filib nī fəki dzaka wəm wi.

¹⁴ Bwa bə faanŋni bə Jisəs bi ka wəkə i Jelusalem a bəni bə Samalia nī dzə lə gia yi Nyə, bə ka faan Bitə bəh Jən i bə.

¹⁵ Bə tsə buku feiŋ, tsa i bəni bə bumni bə a, bə kwati Kin'waka ki Baiŋni,

¹⁶ kəm Kin'waka ki Baiŋni nī ka dzə dəkə na i mi wimu wə i bə wə. Bə nī juli bə i bəkə shəŋ a i yeli wi Bah Jisəs wə.

¹⁷ Bitə bəh Jən jiə kan i bə wə tsa i bə, bə ka kwati Kin'waka ki Baiŋni.

¹⁸ Jəbi wə Samən nī yeiŋ a bwa bə ntum bə Jisəs jiəki kan i bəni wə Kin'waka ki Baiŋni dzə i bə wə, wi ka nyaki kpə i Bitə bəh Jən,

¹⁹ ka dzakaki a, “Mbeiŋ nyā mih bəh nga biələ tə, ka na ndə wə mih jiə kan yin i wi wə, ma wi ni kwati Kin'waka ki Baiŋni.”

²⁰ Ayaka Bitə chukuli i wi a, “Mbeiŋ kpə wa wiwə lāka. Wə kə dəiŋ i kwakaki a wə kələ i tan kinya kə ki kə ki Nyə bəh kpə a?

²¹ Wə kanaki kə na gia yidəkə i nəm wələ kintəŋ, kəm shəm ya baiŋki kə i Nyə nshiŋ.

²² Kwūni shəm ya i gia yichu yələ wə fəki, ma wə tsā yuwidəkə Bah Nyə ni dalinya kinkwaka kichu kələ wə kanaki i shəm ya wə.

²³ Mih yeiŋ a, dzəkəh yi bukuni bəh chu jikə i wə shəm.”

²⁴ Ayaka Samən tsa Bitə bəh Jən a, “Mintee mbeiŋ tsā i mih i Bah, a gia yidəkə i kintəŋ ki gia yə mbeiŋ dzaka lə, a yidəkə ma nūm bəh mih.”

²⁵ Bitə bəh Jən kaasi i fukuki gia yi Nyə, bəh i dzaka gia yə bə kiəki kəm Jisəs, ka nyə bə fiəni tsə i Jelusalem. Si bə nī fiəniki tsəki, bə nī tsəki danjsiki lə i bidi biduli bi Samalia wə, fuku tsə ntum wi ndzəŋni kəm Nyə feiŋ.

Filib juli mi wi Itəfia i bəkə

²⁶ Ayaka chinda wi Bah dza dzaka i Filib a, “Dzā shī tsā i kimbu kishəiŋ wə, i dzəh yə yi nyəki i Jelusalem yi tsə təli i chwa tsə sə i Gasa.”

²⁷ Filib ka dza i shiki. Mi wimum wi Itəfia widəkə num feiŋ dzəh. Mi wiwə num bə nī bwili wi, wi nī kə mi wə wi nī tseiŋki mbum bi Yaa Kanda wə wi nī sakaki tumi ki Itəfia kiwə. Mi wiwə nī buku i Jelusalem i di biə wi nī tsə i tsa Nyə,

²⁸ ka fiəniki kwəki i kədək wi beŋ a guku num nyām, num wi num i yeiŋ wə ka faaki

gia i Kinwakti kə mi wi ntum wi Nyō Isaya nī nyaka.

²⁹ Kin'waka ki Baiñni dzaka i Filib a, “Kini kōmsi tsə i kədək wəyaka wə.”

³⁰ Filib yəkə kōmsi tsə i wi kpəñ, wəkə si mi wiwə faaki Kinwakti ki Isaya. Wi bikə i wi a, “Wə faaki lə wə wəkə kiə gia yə ki dzakaki a?” ³¹ Wi chukuli a, “Mih kə i wəkə kiə dəiñ maka mi fuku baiñsi yi i mih a?” Wi ka dzaka a Filib yāka nūm bəh wi i kədək wiwə wə.

³² Di biə wi nī faaki i Kinwakti kiwə wə nī dzakaki a,

“Wi nī kə aka shwan yə bə tsəki i kum, wi chu num tə aka wain jaka wə bə kə kiluli ki,

yi də kə.

Akə yakadəiñ tə si wi nī kə a mən.

³³ Bə nī ngəmsi wi, nəiñ i saka nsaka wi chəñ.

A bi dzə lansi dzakaki ndə kəm bwa bu, num bə təiñ lə nəni ki i fa kuku a?”

³⁴ Ayaka mi wimbun wiwə dzaka i Filib a, “Mintee, fuku mih, mi wi ntum wi Nyō wələ dzakaki kəm ndə a? Wi dzakaki kəm gwu yi, ma kəm mi widəkə a?”

³⁵ Filib ka yisi a bəh di bi Kinwakti kiwə, ka fuku baiñsi ntum wi ndzəñni wiwə kəm Jisəs i wi.

³⁶ Si bə wi nī tsəki səki i dzəh, bə ka tsə buku i di bidəkə wə bəkə num feiñ. Mi wimbun wiwə dzaka a, “Yeiñ bəkə fa, akə chu nəiñ nə a wə ma jūli mih i bəkə a?” [

³⁷ Filib chukuli i wi a, “A kabə num a wə bum i Jisəs Klistus bəh shəm ya yichi mih juli wə i bəkə.” Wi chukuli a, “Mih bum a Jisəs Klistus kə Wain Nyō.”]*

³⁸ Mi wimbun wiwə ka dzaka a bə nūm bəh kədək wiwə. Bə Filib shi tsə liə i bəkə, Filib ka juli wi i bəkə.

³⁹ Asi bə buku yaka i bəkə, Kin'waka ki Bah Nyō chufi nyə bəh Filib feiñ, mi wimbun wiwə na chu yeiñ i wi wə. Ayakalə, wi nyə ka lan̄ki tsəki mfih.

⁴⁰ Filib dza ka təkəli yeiñ wi num lə i Asotus, wi dza ka təl̄iki tsəki bəh dzəh i kwili wiwə bichi, fuku tsə ntum wi ndzəñni wi Nyō, ka tsə buku i tumi ki Kaysalia wə.

9

Səəl kwuni ka jiə shəm i Jisəs

¹ A nī kə i jəbi wiwə wə, Səəl keiñ shili gumsi bəni bə mban wi Bah a ngaiñ ni wəy i lə bə. Wi ka tsə i fwu wi bətii mfə gia,

² bikə binwakti a ngaiñ tsə bəh bi i jūñ yi tsani wə i Damaskus, biə bi chusiki a ngaiñ ka yeiñ bəni num feiñ bə bə biəl̄iki Dzəh yi Bah, na bənyuku bəh bəkan̄a, ma ngaiñ ni kwā kəñā fiəni dzə bəh bə i Jelusalēm.

³ Wi nya, Səəl nyə ka tsəki i Damaskus, si wi nī kəmsiki tsəki i kwili wiwə wə, baiñni bidəkə nyə a bəiñ lə, baiñ shi dzə i wi wə.

⁴ Wi gbə i kuku, wəkə ja dzaka i wi a, “Səəl, Səəl, akə kəm nə wə bwan̄ki gvu i mih cheiñ lə a?”

⁵ Wi bikə a, “Bah, akə wə ndə?” Ja yiwə chukuli a, “Akə mih Jisəs, a num mih wə wə bwan̄ki gvu i mih cheiñ.

⁶ I liə dzə bəiñ, liə tsə i kwili mə, ma bə ni fuku i wə gia yə wə kan̄aki i fə.”

⁷ Bəni bə bə nī nyaniki bəh Səəl chin̄ num feiñ alə, si bə nī wəkə ja yiwə, yeiñ kə i mi wiwə wə.

⁸ Səəl ka dza bəiñ, dzaka a ngaiñ yasi dzəkəh yi, na chu yeiñ di. Bə ka kan̄a wi i tseiñ wə, ka tati liə bəh wi i Damaskus.

⁹ Wi tsə ka numki i kan̄ yitali wə yeiñ kə di. Wi ka numki yakadəiñ, wi dzi kə fiēñ, nabə i mu tə fiēñ.

¹⁰ Mi wi bumni widəkə num feiñ i Damaskus wiwə, yeli wi num Ananias. Bah Jisəs dza bəñ wi i fiēñ wə ka ndəmsi a, “Ananias.” Wi bum a, “Bah, bə mih lə fa.”

¹¹ Bah dzaka i wi a, “Dzə bəiñ, wə tsəki i dzəh yə bə bəñki a Chəñ, wə ka ni buku i kwili wi Judas wə, bīkə mi wi Tasus widəkə wə bə bəñki a Səəl. Wə̄kəli, wi kə feiñ wi tsaki,

¹² wi si yeiñ lə mi widəkə i fiēñ wə aka ndəmsi bə bəñ wi a Ananias, num wi si dzə jiə kan̄ yi i wi wə, a wi fiəni yeiñki di.”

¹³ Ayakalə, Ananias dzaka a, “Bah, mih kə num mih wəkə lə i bəni bəduli kəm mi wələ i gia yichu yə wi fəki i bəni bə bə kə bə Nyō i kintəñ ki Jelusalēm wə.

¹⁴ Wi dzə lə, num wi dzə nga i bətii mfə gia bəmbun, a ngaiñ dzə kwāyi bəni bəchi fa bə bə tsaki bə bəñ yeli wa.”

* **8:37** Binwakti bikpu bidəkə kan̄aki lə di biəl̄ə i dzeni wi kinwakti wələ cheiñ.

¹⁵ Bah chukuli i wi a, “Tsê a tsëni. Mih babwili lə mi wiwə, ka mi wun wi nöm, wə wi ni fukuki kəm yeli wun i bəni bə bə kəkə Bəju, bəh i bənjun bəbə, bəh i bəni bə Islæe.

¹⁶ Mih mwi ni chusi lə i wi si wi kanaki i yêinj ngəkə kəm yeli wun.”

¹⁷ Ayakadəinj, Ananias ka tsə liə fəinj dzu, jiə kan yi i Səol wə, bəoj a, “Səol wainjnih wun, a faan Bah Jisəs mih. Akə wi Jisəs wə wi ni chusi gwu yi i wə i dzəh i jəbi wə wə ni dzəki fa. Wi faan mih, a mih dzə fə ma wə fiəni yəinjki di, ma Kin'waka ki Baijni dzə jikə i gwu ya wə.”

¹⁸ Asi wi dzaka yakadəinj, fiəj fidəkə ka bibami nyə i dzəkəh yi Səol wə, gbə i kuku, wi fiəni ka yəinjki di. Wi dza bəinj, bə ka juli wi i bəkə.

¹⁹ Wi ka dzi, nga fiəni dzə i wi wə.

Səol fuku gia yi Jisəs i Damaskus

Səol nə i Damaskus bəh mban wi bəni bə bumni, i kan yidəkə wə,

²⁰ wi ka yisi akisəkə ka tsəki i jún yi tsani wə, fuku a, “Jisəs kə Wainj Nyə.”

²¹ Bəni bəchi bə bə nī wəkəki, bə ka kainyiki a, “Wələ kəkə a mi wə wi nī kaasiki bəni bə bə nī tsaki bə bəoj yeli wələ i Jelusalem a? Ntə wi dzə fa lə i kwayi bə bə kə fa i chu tsə nya i kan yi bətii mfə gia bəmbum wə a?”

²² Ayaka Səol baan tsə a mfih i fukuki kəm Jisəs nalə, chusi a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nī kaka. Bəju bə bə nī kə i Damaskus mənji gia yə bə kə i chukuli i wi.

²³ Asi kan yiduli nī tsə, Bəju bəwə shinum, jiə kimfasi i wə Səol.

²⁴ Bə ka dzəki shiki, bə wəkəli wi i dzaka ki mbainj ki Damaskus wə, nchəkə bəh nshinj, a wi bə tsə ma bə wə wi. Ayakalə, Səol kiə kimfasi kibə.

²⁵ Bəni bu bə mbanj ka dzə wi nchəkə, ləkə i kah mə, bwili i wundu wi mbainj wə, shisi shi wi i kuku i binj.

Səol tsə i Jelusalem

²⁶ Səol fiəni tsə i Jelusalem, ka nənki i chinj bəh mban wi bəni bə bumni, bə ka lwaki wi lwani, kəm bə nī bumki kə a wi lansi kə mi wi mbanj wibə.

²⁷ Ayakalə, Banabas dzə wi, bə wi tsə i bwa bə ntum bə Jisəs. Wi fuku i bə asi Səol ni yəinj Bah i dzəh Bah dzaka i wi, ka chu fuku i bə asi Səol nī fukuki kəm Jisəs i Damaskus lwa kə.

²⁸ Ayakadəinj, Səol ka numki bəh bə nyani di bichi i Jelusalem, fuku kəm Jisəs, lwa kə.

²⁹ Wi ka dzakaki tə i Bəju bə bə nī dzakaki já yi Glik, gukuli gia bəh bə, bə dza ka nənki i wə wi.

³⁰ Bəni bə bumni kiə a bə nənki i wə wi, ka dzə wi shi bəh wi i kwili wi Kaysalia wə, faan tsə wi i Tasus .

³¹ I jəbi wiwə wə, kijunji ki bəni bə bumni i bimbu bitumi bi Judea bəh bi Galili bəh bi Samalia, waka i ngəkə wə. Ayaka Kin'waka ki Baijni fə bijunji biwə num, chu gamti mbanj wiwə kə tsə a ninshinj. Bə ka nəkə, kəkəsi a Bah shənj.

Bita tsə i di bi Lida bəh ki Jəba wə

³² Bita bə nyani tsə i bəni bə bə kə bə Nyə i bidi bichi wə, wi nyani tsə buku i bə bə kə i Lida.

³³ Si wi nī kə fəinj wi yəinj mi widəkə num wi kpi wa wimu, yeli wi num Ənias, num wi fə jia nyan i nan bəinj wi nyani kə.

³⁴ Si Bita yəinj wi ka bəoj a, “Ənias, Jisəs Klistus si chuku wə. Dzə yāka ma wə kii kiga ka.” Akisəkə Ənias ka dza yaka bəinj.

³⁵ Bəni bə Lida bəh bəni bə baa wi Shalən wə yəinj si mi wiwə bənih, bə jiə shəm yibə i Bah Jisəs.

³⁶ A nī kə kpanja widəkə num i kwili wi Jəba wə, a num mi wi bumni, yeli wi num Tabita i já yi Alamiak wə, num Dəkəs* i já yi Glik wə. Wi nī fəki lə gia yindzəjni jəbi wichi, wi gamti bəni bə kifuu.

³⁷ I kan yiwə wə wi gbə jwəinj ka kpi. Bə wəkə wini wi ka tsə nəsə i lum widəkə wə i junj yi bəinj wə.

³⁸ Si Jəba nī kə kəmsi i Lida, mbanj wi bəni bə bumni wəkə a Bita kə i Lida, bə faan bənyuku bəfa a bə tsə tsə wi, a wi tainj a tainj wi ma mōti.

³⁹ Bita ka dza yaka bəh bə ka tsəki, si wi tsə buku fəinj, bə dzə wi ka yaka tsə bəh wi i lum wi junj wi bəinj mə. Num bəkanja bənjkwu bəchi fəinj junj i wi kpənj, də chusi

* 9:36 Yeli wələ a Tabita kə i já yi Alamiak bəh yeli wələ a Dəkəs i já yi Glik wə ki kichi kə a kibwəbwa.

bəmbunɔ bə Dɔkas nɩ tumki i jɔbi wə wi nɩ kɛiŋki wiwɔm bəh bə.

⁴⁰ Bita bwili bəni bəchi i biŋ. Wi ka tum binyu bi i kuku ka tsa, dza fiəni gwu yi dzaka i wini wiwɔ a, “Tabita dzâ yaka!” Wi ka yasi dzákəh yi ka yeiŋ Bita ka dza num i beinɔ.

⁴¹ Bita kaŋa tseiŋ yi ka gamti wi, wi dzə num bəh gvu yi. Wi ka fiəni bɔɔŋ bəni bə bə kə bə Nyɔ bəh bəkaŋa bəŋkwu bə, ka chusi Tabita i bə wi fiəni num wiwɔm.

⁴² Gia yiwɔ wan tsə i Jɔba wichi. Bəni bəduli jiə shəm yibə i Bah wə.

⁴³ Bita num i Jɔba kaŋ yiduli, wi nɔ bəh mi widəko bə bɔɔŋ a Samɔn wə wi nɩ kɛiŋsiki dzu yi nyam.

10

Fieŋ ka ndəmsi dzə i Kɔniliəs

¹ Mi widəko nɩ kələ i kwili wi Kaysalia wə bə bɔɔŋ a Kɔniliəs, wi num fwu i mbanɔ wi bəni bə jum bədəko i Lum wə bə nɩ bɔɔŋki a wi Itali.

² Wi nɩ kə mi num wi bəh chwəŋ ki kijun kichi jiə shəm i Nyɔ nalə. Wi kəksi Nyɔ chu tsa wi jɔbi wichi, chu nya kinya i bəni bə kifuu nalə.

³ A num chəko bidəko aka mbiəŋə mitali i fiɔbi, fieŋ fidəko ka ndəmsi dzə i wi, wi yeiŋ chinda wi Nyɔ i ndəmsi biwɔ wə. Ayaka chinda wiwɔ liə dzə ka bɔɔŋ wi a, “Kɔniliəs.”

⁴ Kɔniliəs lwa, bwan dzákəh i wi wə bika a, “Tikwili, akə nə?” Chinda wiwɔ chukuli a, “Nyɔ kə wi wəko lə ntsa wa, ka chu yeiŋ binya biə wə nyaki i bəni bə kifuu, ka kwaka wə.

⁵ I liə, fāan bəni i Jɔba a bə tsə bɔɔŋ mi widəko wə yeli wi kə Samɔn, yeli wi widəko num a Bitā.

⁶ Wi nɩ dzə ka nəki bəh Samɔn widəko wə wi si kɛiŋsi dzú yi nyám, jun yi num kəmsi i kinchwə kimbun kpəŋ.”

⁷ Si chinda wi Nyɔ wə dzaka yakadəin ka nyə. Kɔniliəs baan ka bɔɔŋ bəni bu bə nɔm bəfa, chu bɔɔŋ tə mi wi jum widəko wə wi nɩ kə wi təkni bəh wi, ayaka a nɩ kə mi num wi jiə tə shəm i Nyɔ nalə.

⁸ Bə dzə, wi fuku gia yichi yə yi si num i bə, ka faan bə i Jɔba.

Nyɔ chusi gia yi kaŋyini i Bitā

⁹ Asi chəko nɩ buku wə, a num asi wəŋ nɩ kə a yaka lumsi, a num jɔbi wə bə nɩ kəmsiki dzəki i kwili wi Jɔba wiwɔ wə. Bitā dza yaka tsə i kimbu ki jun ki beinɔ wə i tsa.

¹⁰ Dzəŋ yisi i wəki wi, wi bə nəŋ fieŋ i dzi, ayaka bə kɛiŋ fə biəŋ bidzini. Fieŋ fidəko ka ndəmsi dzə i wi.

¹¹ Wi yeiŋ i fieŋ fiwɔ mə, si bəali weli, fieŋ fidəko shi dzə i beinɔ num aka fwu wimbunɔ, num bə kaŋa i bimbun binaa wə fi shi dzə fa kuku.

¹² I yeiŋ kintəŋ num ŋəko yi nyám yichi, yə yi nyaniki, bəh yə yi seiŋki kuku, bəh minyənɩ mə mə fuliki beinɔ, num i mbunɔ wiwɔ wə.

¹³ Ja dza dzaka i wi a, “Bitā, dzâ bein kûm dzî.”

¹⁴ Bitā chukuli a, “Bah, mih kəko i məm, kəm mih kɛiŋki ki dzi kə fieŋ fi kilələ nabə fiə fi bainɩ kə.”

¹⁵ Ja yiwɔ chu dzaka kpɛiŋsi i wi a, “Kiə wə ki nyēŋsi kə fieŋ fiə Nyɔ kə wi fə fi num fibainɩni.”

¹⁶ Yi num ayaka i buku kɩŋkani kitāli, bə ka fiəni giŋsi fieŋ fiwɔ i beinɔ.

¹⁷ Bitā ka mənki a gia yə yi dzə i wi lə chusiki a nə. A jɔbi wiwɔ wə bəni bə Kɔniliəs nɩ faan, num bə dzə ka bikəki kwili wi Samɔn wə wi kɛiŋsiki dzú. Num bə si num lə a dzaka ki mbainɩ kiwɔ wə,

¹⁸ ka bɔɔŋki bikəyi a, “Mi wi dzəni widəko kə alə fa yeli num Samɔn Bitā a?”

¹⁹ Si Bitā nɩ kɛiŋki wi kwaka kəm gia yə yi num i wi, Kɩŋ'waka ki Bainɩni dzaka i wi a, “Yēiŋ, bəni bətali nənki wə.

²⁰ Dzâ beinɩ, ma wə shî mbeinɩ bə tsəki gvu wimu. Kiə wə ki gûku kə gvu, a faan mih bə.”

²¹ Ayakadəin, Bitā ka nyə shi tsə, dzaka i bəni bəwɔ a, “Akə mih wə mbeinɩ nənki. Mbeinɩ dzə a nə?”

²² Bə chukuli a, “Kɔniliəs wə wi kə fwu i mbanɩ wi bəni bə jum bədəko i Lum si faan buku. Wi kə mi wi chən, wi lwa Nyɔ, ayaka Bəju bəchi kəksi wi. Chinda wi bainɩni widəko nɩ kə wi dzaka i wi a, a wi chɩŋsi ntum i wə a wə dzə i ŋgainɩ dzu, ka wi wəko gia yə wə ni dzaka i wi.”

²³ Si bə chukuli yakadəin, Bitā ka dzaka a, bə liə ma bəh bə nɩ.

Bitā tsə bəh ntum wi Nyɔ i Kɔniliəs dzu

Si chəkə buku wə, wi nyə bəh bə ka tsəki. Bəni bə bumni bə Jəba bədəkə biəli wi.

²⁴ Bə nyani lə ka nə i dzəh, chəkə buku wə ka bə liə i Kaysalia. Kənilios bəh bəni bu bə chwəŋkijun bəh nséŋ yi yi shəm, bəh bəni bə wi nī laka nī wəkəliki bə.

²⁵ Asi Bitā nī liəki tsəki yeŋ dzu bə Kənilios baŋsi. Kənilios gbə i wi nshin kəksi wi.

²⁶ Ayakalə, Bitā dzasi wi i beŋ ka dzaka a, “Dzā beŋ, mih kə tə mfin a mi wiwəm ka wə.”

²⁷ Wi nī dzakaki bəh Kənilios bə wi liə tsə i dzu, si bə liə tsə, wi yeŋ num bəni num fiəli baŋsi i dzu.

²⁸ Wi dzaka i bə a, “Mbeŋ kiəki lə bindzəŋ a, nchi wibuku bəmki kə, a mi wi Ju lāa njikə nabə i tāsī nseŋ bəh mi wə wi kəkə mi wi Ju. Ayakalə, Nyə chusi i mih a mih kaŋaki kə i bəŋki mi widəkə a, wi kə mi wi kilələ nabə a wi baiŋki kə.

²⁹ Ayakadəŋ, jəbi wə mbeŋ si faan ntum a mih dzə, mih si ka nəŋ dəkə i dzə, mih ka dzə. I liə mih bikəki i mbeŋ a, akə kəm nə mbeŋ si bəŋki mih a?”

³⁰ Kənilios ka chukuli a, “Daiŋ si num kaŋ yina si mih nī kə i mih dzu mih tsa, a nī kə ka jəbi wələ wə i mbiəŋə witali wə nshifəkə. I feŋ wə mi widəkə num wi tum bəmbun bə mwanjini i gwu wə, dza təkəli tumbuku alə i mih nshin.

³¹ Wi dzaka i mih a, ‘Kənilios, Nyə wəkə lə ntsa wa, ka yeŋ kinya kə wə nyaki i bəni bə kifuu wi ka kwaka wə.

³² Ayakadəŋ, fāan bəni i Jəba a bə tsə bəŋ mi widəkə wə yeli wi kə Samən, widəkə num a Bitā. Wi nī dzə ka nəkī bəh Samən wə wi si keŋsi dzú yi nyám, kwili wi num kəmsi i kinchwə kimbum kpəŋ.’

³³ Akisəkə mih ka faan ntum a wə dzə. Si wə dzə lə, yi ndzəŋ nalə. I liə buku kə i Nyə nshin i wəkə gia yə Bah si faan wə a wə dzə fūku i buku.”

Bitā dzaka i bəni bə bə kəkə Bəju kəm Jisəs

³⁴ Bitā ka yisi i dzakaki a, “Mih yeŋ ŋkəŋ ŋkəŋ a, Nyə chusiki kə chi chi.

³⁵ Mi wichi wə wi lwaki Nyə chu fə gia yə yi kə chəŋ i Nyə nshin, wəmakā mi kə num Nyə dzəkī lə wi, kəŋ wi numki na mi wi tumi kinaiŋ.

³⁶ Mbeŋ kiəki lə ntum wə Nyə nī chinjsi i bəni bə Islāe, fuku ntum wi ndzəŋni a Jisəs Klistus nī dzə ka kimbəŋni nūmki. Jisəs Klistus wələ kə Tikwili wi bəni bəchi.

³⁷ Mbeŋ kiəki lə gia yə yi nī num i tumi ki Judea wə kichi, yi nī yisi i Galili asi jəbi wə Jən nī fukuki ntum wi ndzəŋni juli bəni i bəkə nī tsə.

³⁸ Mbeŋ kiəki lə tə si Nyə nī shuku Kin'waka ki Baiŋni i Jisəs wi Nasali wə, chu nya ŋga i wi, ka num bəh wi. Si Nyə nī num bəh wi, wi yisi i nyaniki i di bichi wə, fə nəm wi ndzəŋni chu chuku bəni bə Satan nī chəbsiki bə.

³⁹ Akə buku bə buku nī yeŋ gia yə wi nī fəki i tumi ki Bəju wə kichi bəh yə wi nī fəki i Jelusaleḿ. Bə nī baŋŋ wi i kintasi wə wi kpi.

⁴⁰ Ayakalə, asi kaŋ yitali nī kpəŋ, Nyə dzasi wi i kpi wə, fə bəni yeŋ wi.

⁴¹ A nī kəkə bəni bəchi bə bə nī yeŋ wi, a nī yeŋ a buku bə wi Nyə nī sabi a buku fūkuki kəm Jisəs. Buku nī dzi ka mu bəh Jisəs i jəbi wə wi nī dza i kpi wə.

⁴² Wi dzaka a, buku bi fūkuki ntum wi Nyə i bəni, chu fūku i bə a, ŋgaiŋ kə wə Nyə nī babwili a ŋgaiŋ bi sakaki bəni bəwəm bəh bəkpili.

⁴³ Jisəs wələ kə wi wə bəni bə ntum bə Nyə bəchi nī dzakaki kəm wi a, na ndə wə wi jiə shəm yi i wi ma Nyə bi dalinya chu bi, tsə dzəh i yeli wi wə.”

Kin'waka ki Baiŋni dzə i bəni bə bə kəkə Bəju

⁴⁴ Asi Bitā nī keŋki wi dzaka gia yiwə, Kin'waka ki Baiŋni nyə shi dzə i mi wichi wə wi nī kə feŋ wi wəkəli ndzaka wiwə.

⁴⁵ Dzaka wəm bəni bə bumni bə Bəju bə bə nī biəli Bitā, si bə nī yeŋ a, Nyə nya tə kinya ki kə ki kə Kin'waka ki Baiŋni i bəni bə bə kəkə Bəju.

⁴⁶ Bəju bəwə wəkə si bə dzakaki i já yə bə kiəki kə, yaksi Nyə, Bitā ka bikə a,

⁴⁷ “I liə si Kin'waka ki Baiŋni dzə i bəni balə wə asi ki nī dzə i bukumbeŋ wə, akə ndə wə wi kə i nəŋ a bə ma juli bə i bəkə a?”

⁴⁸ Si Bitā bikə yakadəŋ, ka dzaka a bə jūli bə i bəkə i yeli wi Jisəs Klistus wə. I feŋ wə, bə ka tsa wi a, wi nē baan bəh bə i kaŋ yidəkə wə.

11

Bitá fuku gia yə yi num i Kəniliəs dzu

¹ Bwa bə faan̄ni bə Jisəs bəh bəni bə bumni bə Judea bəchi ka wəkə a bəni bə bə kəkə Bəju ni dzə tə gia yi Nyə.

² Jəbi wə Bitá n̄ fiəni yaka tsə i Jəlusalēm, bəni bə bumni bədəkə ka sakaki wi. Bəni bələ kə bəni bə bə n̄ bwan̄ki a bə kan̄aki i suun̄ mi wə wi kəkə wi Ju, ka wi numki mi wi Nyə.

³ Bə ka sakaki wi bikə a, “Wə si nyani dəiŋ i laa njikə i bəni bə bə keiŋki maka bə suun̄ bə, chu fiəni dzi mbein̄ bə kəm nə a?”

⁴ Bitá ka keiŋsi fuku baiŋsi gia yichi yə yi si num, ka dzaka i bə a,

⁵ “Mih n̄ kə i kwili wi Jəba wə mih tsa, fiəŋ fidəkə ka ndəmsi dzə i mih. Mih tseŋ i fiəŋ fiwə kintəŋ ka yeiŋ fiəŋ fidəkə shi dzə i bein̄ num aka fwu wimbun̄ num bə kan̄a i bimbū binaa wə. Ayaka fi shi dzə ka num i mih nshiŋ.

⁶ Mih tseŋ ndzəŋ i yeiŋ kintəŋ, yeiŋ ŋgəkə yi nyām yichi a chwəŋkijun̄ chwəŋkijun̄ wə, yidəkə num yi dzu, yidəkə num yi chwa bəh yə yi seiŋki kuku, bəh minyən̄i mə mə fuliki i bein̄.

⁷ Mih dza wəkə ja yi dzaka i mih a, ‘Bitá, dzá bein̄ kūm dzí.’

⁸ Mih ka chukuli a, ‘Bah, mih kəkə i məm, kəm mih keiŋki ki dzi kə fiəŋ fi kilələ nabə fiə fi baiŋki kə, fi ka num liə dəkə i dzaka kəŋŋ wə.’

⁹ Ja yiwə chu dzaka kpeiŋsi i mih a, ‘Kiə wə ki nyēŋsi kə fiəŋ fiə Nyə kə wi fə fi fi baiŋ.’

¹⁰ Gia yiwə num yaka i buku kin̄kani kitāli, bə ka fiəni guku yakasi fiəŋ fiwə fichi i bein̄.

¹¹ A jəbi wiwə wə, bəni bədəkə bətali dzə buku i jun̄ yə mih n̄ nəki yeiŋ, num bə nyə i Kaysalia, num bə fāan̄ bə a bə dzə bəŋ mih.

¹² Kin̄'waka ki Baiŋni dzaka i mih a, mih ma nyēŋsi i tsə bəh bəni bəwə. Ayaka bwa bə nih bəbuku bələ bəsə i Jəba, biəli mih, buku bə bəchi chin̄ni tsə liə i jun̄ yi mi wiwə wə.

¹³ Si buku tsə liə, wi fuku i buku a, ŋgain̄ si yeiŋ chinda wi Nyə i ŋgain̄ dzu, wi dzaka

a ŋgain̄ fāan̄ mi i Jəba a wi tsə bəŋ mi widəkə wə bə bəŋki a Samən Bitá.

¹⁴ Mi wiwə ni dzə lə bəh ntum wə ŋgain̄ bəh bəni bəchi bə bə kə i ŋgain̄ dzu ni baiŋ.

¹⁵ Asi mih n̄ yisi ndzaka, Kin̄'waka ki Baiŋni nyə shi dzə i bəni bəwə bein̄ a lin̄ asi ki n̄ dzə i bukumbein̄ i kin̄'yisi wə.

¹⁶ Ayaka si mih yeiŋ yakadəiŋ, ka kwaka gia yə Bah n̄ dzaka a, ‘Jən n̄ juliki bəni i bəkə, ayakalə, Nyə bi juliki mbein̄ num i Kin̄'waka ki Baiŋni wə.’

¹⁷ Si Nyə kə num wi nya bəni bəwə bə kinya a num kə wi n̄ nya i bukumbein̄ i jəbi wə bukumbein̄ n̄ jiə shəm i Bah Jisəs Klistus, mih si kə numki ndə i nəiŋ gia yə a fəki Nyə a?”

¹⁸ I jəbi wə bəni bəwə n̄ wəkə si Bitá dzaka yakadəiŋ, bə na chu saka wi. Ayaka bə ka dza yisi ka kəksiki Nyə, dzakayi a, “Aka bə num yakadəiŋ, yaka kə a Nyə nya tə dzə i bəni bə bə kəkə Bəju, a bə kwūni shóm yibə i ni kwati nən̄i kə ki bi tsə kaa kə.”

Bəni bəduli bə bə n̄ kəkə Bəju jiə shəm i Bah Jisəs i Antiək

¹⁹ Bəni bə bumni bə bə n̄ gaali si ŋgəkə n̄ yisi i jəbi wə bə n̄ wə Stifən, bə n̄ wan̄ tsə i di di wə tsə buku i Fənishia, bədəkə tsə num i Sayblus, bədəkə i Antiək. Si bə tsə yaka, ka fukuki ntum wi Nyə num a i Bəju shəŋ.

²⁰ Ayakalə, bəni bə bumni bədəkə bə n̄ buku dzə i Sayblus bəh i Səlin, tsə i Antiək ka fukuki tə ntum wi ndzəŋni wiwə kəm Bah Jisəs i bəni bə bə kəkə Bəju.

²¹ I ŋga bi Bah Nyə wə, bə fə bəni bəduli jiə shəm i Bah Jisəs wə, ka kwuni fiəni chu i wi.

²² Ntum kəm gia yələ ka liə i ntuni ki mban̄ wi bəni bə bumni bə i Jəlusalēm. Bə ka faan̄ Banabas i feiŋ Antiək.

²³ Jəbi wə wi n̄ tsə buku feiŋ, ka yeiŋ si Nyə chusi kin̄kəŋ, gia yiwə ndzəŋ i wi, wi ka təfiki bə a bə biəli Bah bəh shóm yibə yichi.

²⁴ Banabas wələ n̄ kə mi wi ndzəŋni, num wi jikə bəh Kin̄'waka ki Baiŋni chu kan̄a kimbūm nalə. Ayakadəiŋ, wi fə bəni bəduli feiŋ jiə shóm yibə i Bah.

²⁵ Banabas ka dza tsə i Tasus i nəŋ Səəl.

²⁶ Wi nəŋ yeiŋ wi, ka dzə wi, bə wi fiəni chu i Antiək. Bə wi num feiŋ i jia yichili wə bəh kijunŋi ki bəni bə bumni, lani bəni bəduli. A nŋ kə i feiŋ Antiək bə nŋ yisi i bəəŋki mbaŋ wi bəni bə bumni a, bəni bə Klistus.

²⁷ A jəbi wiwə wə, bəni bədəkə bə bə si fuku i bəni gia yə Nyə dzaka i bə, nyə i Jelusalem shi tsə i Antiək.

²⁸ Kij'waka ki Baiŋni fə mi wə yeli wi nŋ kə Agabus wi ka dza num beŋ, laka a dzəŋ yiləkəli bi kwa lə kitumi kiwə kichi. Dzəŋ yiwə nŋ dzə dzə di num i jəbi wə Klawdius nŋ kə ŋkuŋ wi Lum.

²⁹ Mbaŋ wi bəni bə bumni i Antiək wəkə yakadəiŋ, keiŋsi a mi wichi tsū kpə si wi kaŋaki, ma bə ni gāmti bwa bə niŋ bəbə, bə bə kə i Judea bəh wi.

³⁰ Bə ka tsu, ka faaŋ Banabas bəh Səəl, a bə tsə nyā i bətiijunŋi ki bəni bə bumni feiŋ wə.

12

Nkuŋ Heləd nya ŋgəkə i bəni bə bumni

¹ A nŋ kə i jəbi wiwə wə, Nkuŋ Heləd nŋ yisi i nyaki ŋgəkə i kijunŋi ki bəni bə bumni bədəkə.

² Wi dzaka bə gba wə Jəm waiŋnih Jən bəh nywə.

³ Wi yeiŋ a yi ndzəŋki lə i Bəju, wi bə tsə a bəh yi i ninshiŋ dzaka bə kwa tə Bitə. Bə nŋ kwa wi a num i kaŋ yi Dzini bi Bləd wə bə ka jiə dəkə dzəŋ yeiŋ.

⁴ Si bə kwa wi, ka fah i juŋ yi nsəŋ mə, jiə mbaŋ wi bəni bə jum bənaa, a bə chəniki wi bəni bənaa bənaa. Heləd nŋ jiə Bitə yaka a Dzini bi Ntsədaŋ kaa, ka wi bwili jlə wi i bəni nshiŋ ma bə sāka wi.

⁵ Bitə ka numki a i juŋ yi nsəŋ mə. Ayakalə, kijunŋi ki bəni bə bumni ka tsaki Nyə kəm wi nalə.

Chinda wi Nyə bwili Bitə i juŋ yi nsəŋ mə

⁶ A bə num nchəkə ka chəkə buku wə a Heləd bwili Bitə ma bə saka wi, Bitə nŋ nəkə i fintəŋ fi bəni bə jum wə bəfa num bə kaŋa wi bəh bənsəŋ bəfa, ka chəniki. Bəni bə jum bədəkə num i dzaka kifiaŋə wə chəəŋni juŋ yi nsəŋ yiwə.

⁷ Yi num a chinda wi Bah nŋ dza tumbuku alə, baiŋni baiŋ i juŋ yi nsəŋ

yiwə mə. Chinda wiwə kəmyi Bitə i kimbəkəli wə, wi yəmi. Chinda wiwə dzaka i wi a, “Dzā yaka beŋ wakli.” Si wi dzaka yakadəiŋ, bənsəŋ bə ka shwəli i tseŋ yi Bitə wə gbəyi i kuku.

⁸ Wi chu dzaka i wi a, “Ləh mbuŋ i gwu ya wə, ma wə ləkə dzū ya yigvu.” Bitə ka fə ayaka. Chinda wiwə chu dzaka a, “Kii mbuŋ wa ma wə biəli mih.”

⁹ Bitə kii, ka biəli wi i biŋ. Asi wi tsəki wi na kiə gia yələ chinda wiwə fəki akə ŋkəŋ. Wi nŋ kwakaki a akə fiəŋ ka ndəmsi si fi dzə i wi.

¹⁰ Bə wi nyani tsə danŋsi di bi ninshiŋ, i di biə bəni bə jum bə nŋ chəniki, chu tsə bi kəmsini, ka dzə i dzaka ki mbaiŋ kə ki bukuki tsəki i kwili wə, num bə nŋ keiŋsi bəh chwaka. Ayaka dzaka ki mbaiŋ kiwə weli a ki, bə buku. Si bə buku yaka, ka nyaniki shiki tsəki a dzəh dzəh, chinda wi Bah Nyə wiwə ka nyə laka i wi nshiŋ.

¹¹ Bitə baan, mfi bi fiəni dzə wi dzaka a, “I liə mih kiə lə a, akə ŋkəŋ a asi faaŋ Bah chinda wi a wi dzə bwili mih i kaŋ yi Heləd wə, ka mih bəiŋ i ŋgəkə wə Bəju ni wəkəliki a bə ni nyaki i mih.”

¹² Si wi kiə yakadəiŋ, ka dza tsə i Meli dzu nih Jən Mak, bəni num feiŋ bə juŋni bəduli tsa wə.

¹³ Wi tsə buku feiŋ, kəmyi dzaka ki mbaiŋ, waiŋ kpaŋni widəkə yeli wi num Ləda, wə wi nŋ nəmki i yeiŋ dzu dzə i weli.

¹⁴ Ayaka wi ka wəkə num ja yi Bitə, kinsanli dzə wi, wi na weli dzaka ki mbaiŋ kiwə, wi fiəni yəkə liə tsə lə i dzu, fuku i bəni a, “Bitə kə dzaka ki mbaiŋ wə.”

¹⁵ Bə chukuli i wi a, “Wə dzaki lə.” Ayaka wi baan a bəh ndzaka a akə Bitə. Bə ka dza dzaka a “A kələ numki chinda wi wi Nyə.”

¹⁶ Si bə nŋ dzakaki yakadəiŋ, Bitə baan a kəmyiki. Bə ka weli, yeiŋ ŋkəŋ a num wi, dzaka wəm bə.

¹⁷ Wi fəkəni bəh kaŋ a bə baŋ dzaka, ka fuku i bə si Bah si bwili wi i juŋ yi nsəŋ mə, chu dzaka a bə fuku i Jəm bəh i bəni bə bumni bəchi. Si wi dzaka yakadəiŋ, ka dza tsə i di bidəkə wə.

¹⁸ Chəkə wə, mfi bi bəni bə jum ka shakyi shakyini a, a num nə bəh Bitə.

¹⁹ Heləd bwili bəni a bə nyāni nēŋ wi. Bə nəŋ, nəŋ mən. Wi ka bəəŋ bəni bə jum bə

bə nī chəniki Bitā bikə gia i bə, ka dza dzaka a bə dzô bə tsâ lăksi. I jum wə feiŋ, Həlôd nyə i kimbu ki tumi ki Judea wə, shi tsə ka numki i kwili wi Kaysalia wə.

Kpi yi Nkun Həlôd

²⁰ A num i jôbi wiwə wə Nkun Həlôd nī bəksiki shəm bəh bəni bə Taya bəh bə Sidôn. Bəni bəwə ka juŋni gwi i tsə kwuŋ kan a kimboiŋni nūmki, kəm tumi kibə nī kwatiki biēiŋ bidzini num i tumi kiwə wə. Ayaka bə tsə, yisi kwa nseiŋ bəh Blastus wə wi nī kə tantə.

²¹ Chəkə ka dzə kpeiŋ, Nkun Həlôd tum bəmbuŋ bə kwili i gwi wə, shinum i kingbəkə wə, ka tsəsi ja i bəni bəwə.

²² Bə nyə ka wiliki, kəksi wi dzakayi a, “Wələ ndzaka kə wi nyə, a kəkə i numki wi mi wiwəm.”

²³ Akisəkə, chinda wi Bah ka faaŋ jweŋi i Nkun Həlôd wə, kəm wi nī ka danŋi dəkə kinəkəksi kiwə i Nyə. Ayaka ŋgeni ka dzi wi, wi kpi.

²⁴ Ayakalə, gia yi Nyə ka liəkə i shóm yi bəni wə, waŋ tsə a ninshiŋ ninshiŋ.

²⁵ Banabas bəh Səəl ka kaasi gia yə bə nī faaŋ bə i Jəlusalem, ka fiəni tsə i Antiək. Si bə nī fiəniki tsəkə bə dzə Jən Mak.

13

Bə faaŋ Banabas bəh Səəl

¹ Bəni bədəkə nī kə i kijunŋi ki bəni bə bumni wə i Antiək, a num bə bə nī fukuki gia yə bə nī wəkəki Nyə dzaka, chu lani bəni. Bəni bəwə nī kə Banabas bəh Semeən wə bə nī bəŋki a Wi Jisi, bəh Lushus wi Səlin bəh Səəl bəh Manēen wə bə nī kuku yaka bəh Həlôd mi wi nsaka

² Si bə nī bamki dzaka tsa Bah, Kin'waka ki Baiŋni dza dzaka i bə a, “Mbēiŋ bābwili jīə Banabas bəh Səəl chi chi, i nəmki nəm wə mih bəŋ bə a bə nəmki.”

³ Bə wəkə yakadēiŋ baan a bamki dzaka tsa, si yəmaka tsə bə ka jiə kan i bə fun ka chinŋi bə, bə ka tsəkə.

Banabas bəh Səəl tsə i Sayblus

⁴ Banabas bəh Səəl ka dza ka tsəkə asi Kin'waka ki Baiŋni nī faaŋ bə. Bə nyə shi tsə i tumi ki Səlusia wə, liə i ŋgwuki wimbūm mə i bəkə, ka danŋi tsəkə i tumi ki Sayblus wə.

⁵ Asi bə nī danŋi buku i kwili wi Salamis wə, bə ka nyaniki fukuki gia yi Nyə i jūŋ yi tsani yi Bəju wə. Num Jən Mak nī nyaniki bəh bə wi gamti bə.

⁶ Bə nī nyani təli i tumi bi bəkə bichi kintəŋ, danŋi tsə buku na i kwili wi Bafəs wə. Si bə tsə bə tumbuku i mi wi Ju widəkə wə feiŋ, a num mi wi mfim yeli wi num Bal Jisəs, wi nī shiki nyiki ntəkə a ŋgaiŋ kə mi wə wi fukuki gia yə ŋgaiŋ si wəkə si Nyə dzakaki.

⁷ Wi nī shiki a bə Səgus Bəəlus wə wi nī sakaki tumi kiwə. Mi wi nsaka wiwə nī kə mi wi kanja mfi nalə. Wi dza bəŋ Banabas bəh Səəl kəm wi nī nənŋi i wəkə gia yi Nyə.

⁸ Bə dzə, ayakalə Elimas mi wi mfim asi yeli wiwə kə i já yi Glik wə ka jwəki a bə ma fə a mi wi nsaka wiwə jīə shəm i Jisəs.

⁹ Kin'waka ki Baiŋni jikə i Səəl, wə yeli wi widəkə nī kə a Bəəl, wi bwanŋ dzəkəh i mi wi mfim wiwə wə,

¹⁰ dzaka i wi a, “Wə kə waiŋ Satan, wə kə mi wə wi baiŋŋi gia yichi yə yi kə yindzəŋni. Mfwəkyi bəh ntəkə kə bi jikə i wə shəm. Yaka wə mənŋ i baan maka wə kwuni ŋkəŋ wi Bah a bi fiəni ntəkə a?”

¹¹ Wəkəli, tseiŋ yi Bah ni gbə lə i gwi ya wə ma wə fəkə, yi bi dzə jôbi ka wə fiəni yeiŋ na wəŋ.” Akisəkə i jôbi wiwə, fiēŋ fidəkə shi aka bikwu, banŋ dzəkəh yi Elimas. Wi dza ka məmyiki di, nənŋ mi wə wi ni chinŋi wi.

¹² Mi wi nsaka wə yeiŋ yakadēiŋ, ka jiə shəm i Jisəs, si wi nī kanŋi ŋkainyi i gia yə bə nī laniki kəm Bah Jisəs.

Bəəl bəh Banabas tsə i Antiək wi Bisidia

¹³ Bəəl bəh mbanŋ wi liə i ŋgwuki wimbūm wə i Bafəs, danŋi kinchwə kimbūm buku i kwili wi Belga wə i tumi ki Bamfilia wə. Si bə buku feiŋ, Jən Mak bee bə ka fiəni chu i Jəlusalem.

¹⁴ Bə nyə feiŋ, ka tsəkə i kwili wi Antiək wi Bisidia. Ayaka a bi num chəkə bimbam wə, bə tsə liə ka num i juŋ yi tsani wə.

¹⁵ Bəni dza fa kaasi i Kinwakti ki Bənchi bə Muses bəh ki bəni bə ntum bə Nyə, bətiŋ kwili bə juŋ yi tsani yiwə ka faaŋ ntum i bə Bəəl a, “Bwa bə nih bəbuku, mbēiŋ kabə kanŋi gia yidəkə i tēfi bəni bəh yi, mbēiŋ dzəkə.”

¹⁶ Bəəl ka dza bein, ka fəkaliki i bəni bəh kan dzaka a, “Bəni bə Islae bəh bəni bə bə kəkə Bəju bə bə kəksiki tə Nyə, mbein wəkoli.

¹⁷ Nyə wi bəni bə Islae nī sabibwili bəti tii bəbuku, fə chwənkijun kibə num kimbun i jəbi wə bə nī kə bəni bə dzəni i tumi ki Ijib wə. Wi ka bi bwili bə fein bəh nga bi,

¹⁸ wi kanja shəm bəh bə, bə təkni bəh bə i chwa i jia wə mbananyi.

¹⁹ Wi ka fə bə tumdzi kitumi nanitan i nshwain yi Kanan wə, ka nya nshwain yiwə a yi numki yibə.

²⁰ Gia yələ yichi nī dzə jia ka gi yina bəh mbanshi (450). Si wi nya nshwain yiwə i bə, ka jia bəni bə bə nī sakaki bə. Bə ka sakaki i tsə buku i jəbi wə mi wi wi ntum Samwel nī sakaki.

²¹ I jəbi wiwə wə bə dza ka tsaki a bə kwāti num nku, Nyə ka nya Səəl wain Kish i bə, i chwənkijun ki Benjamen wə. Ayaka wi saka ntə wiwə i jia mbananyi.

²² Nyə bi shishi Səəl, ka təm Dəbit ka nku wibə. Nyə nī kə wi dzaka kəm Dəbit wələ a, ‘Mih yein a Dəbit wain Jese kə shəm yin. Wi nī fəki lə gia yichi yə mih nənki.’

²³ A nī kə i chwənkijun ki Nku Dəbit kələ wə Nyə nī bwili Kimbwili, nya i bəni bə Islae asi wi nī kaka. Kimbwili wələ num Jisəs.

²⁴ Ka Jisəs wələ yisi nəm wi, Jən nī kə wi si fuku lə i bəni bə Islae bəchi a bə kwāni shəm yibə ma ngain juli bə i bəkə.

²⁵ Jəbi wə Jən nī kə a kaasi nəm wi, ka dza bikə i bəni a, ‘Mbein kwakaki a mih kə ndə? Mih kəkə mi wə mbein wəkəliki. Mi wiwə dzəki lə i jum wə, mih lansi kpeiniki kə i ngwun shi i shwa dzu yi yigvu.’”

²⁶ Bəəl tsə a ninshin, ka dzakaki a, “Bwa bə nih bə bə akə chwənkijun ki Ablaham bəh bəni bəchi bə bə kəkə Bəju bə kəksi tə Nyə, Nyə nī faan ntum wələ bəni num i bəin yein num i bukumbein.

²⁷ Ayakalə, bəni bə Jelusalēm bəh bəni bə bə nī sakaki tumi, nəki dzə kə Jisəs ka Kimbwili. Ayaka bə nəki kiə kə kifwu ki gia kə bəni bə ntum bə Nyə nī nyaka kəm wi. A num yə bə nī shiki faaki i chəkə bimbam bichi. Jəbi wə bə nī dzaka a bə

wə wi yaka, yi ka fə a yi dzə kpein asi bəni bə ntum bə Nyə bə nī dzakaki.

²⁸ Na si bə nī ka yein ngbə widəkə wə bə nī wə wi yein, bə tsə a ninshin ka dzakaki i Bayle a bə wə wi.

²⁹ Jəbi wə bə nī fə gia yichi si Kinwakti ki Nyə nī dzakaki kəm Jisəs, bə shishi wi i kintasi wə ka tsə nəs wi i jum yi taa mə.

³⁰ Ayakalə, Nyə fiəni dzasi wi i kpi mə.

³¹ Wi chusi gwu yi i kan yiduli wə i bəni bə bə nī nyə i Galili tsə i Jelusalēm. Akə bə bə bə fukuki kəm wi i liə i bəni bə Islae.

³² Ayakadəin, buku kə tə fa i liə i fukuki ntum wi ndzəni wiwə i mbein. Ntum wiwə kə, a gia yə Nyə nī kaka i bəti tii bə bəni bə Islae bəh yi,

³³ kə yi wi fə yi dzə kpein i liə i jəbi wibukumbein wə, bukumbein bə bə kə bwa bəbə. Yələ kpein asi Nyə nī dzasi Jisəs i kpi wə. Bə nī kə bə nyaka lə kəm gia yələ i Kinwakti ki N'yaksi wə i bimbū bifa wə Nyə dzakaki a, ‘Wə kə Wain wun, mih num Ba wa dain.’

³⁴ Kəm ndzasi wə Nyə nī dzasi Jisəs i kpi wə a wi ma fə, Nyə nī kə wi dzaka i dzəh yələ wə a, ‘Mih bi nya lə mbein bəh kimbəin si kə akə kəin,

kə mih nī kaka i Dəbit, ka dzi nkain.’

³⁵ Yi kə bə chu nyaka i di bidəkə wə i Kinwakti ki N'yaksi wə Dəbit dzakaki a, ‘Wə bi bee kə Wain wa wi nəm wi Baini, a wi fə i jum kintəin.’

³⁶ Yə kəm Dəbit kə a wi nī nəm nən wi wə Nyə nī nya i wi i jəbi wi wə, ka kpi bə lə kəmsi wi i ba wi kpə, wi fə.

³⁷ Ayakalə, mi wələ wə Nyə nī dzasi i kpi wə nī ka fə dəkə i jum mə.

³⁸ Ayakadəin, bwa bə nih bə, mbein kiəki bindzə a, ntum wələ bə fukuki a Nyə dalinyaki lə chu bi bəni, wi dalinyaki kəm Jisəs wələ.

³⁹ Mi wə wi jia shəm yi i Jisəs wə, wi kə wi bəin lə i chu bi bichi wə, a num gia yə bəchi bə Muses kəkə i fə.

⁴⁰ Ayakadəin, mbein təkni a gia yə bə nyaka i kinwakti ki bəni bə ntum bə Nyə mə ma bi kwa mbein. Bə dzakaki i yein wə a,

⁴¹ ‘Mbein wəkə mbein bə mbein shwiniki Nyə.

Dzaka bi wɔm lɛ mbeɪn, ma mbeɪn kpiyi.
Mih ni fɛ lɛ gia i jɔbi wimbɛɪn wɛ,
num yɛ na kɔn mi widɔkɔ fuku yi i mbeɪn
mbeɪn bi ma bum.’ ”

⁴² Si Bɔɔl bɛh Banabas nɛ bukuki i juɲ yi
tsani wɛ, bɛni bɛwɔ ka tsa a bɔ bi fiɛni dzɛ i
bimbam bi dzɛni biɛyaka wɛ i dzɛ chɛ
fuku gia yɛlɛ.

⁴³ Asi bɛni nɛ bukuki i juɲ yi tsani wɛ,
bɛni bɛduli bɛ bɔ nɛ kɔ Bɛju bɛh bɛni bɛ bɔ
nɛ fiɛni num fiɛnini i num bɛni bɛ kimbam
ki Bɛju wɛ, ka biɛli Bɔɔl bɛh Banabas. Bɔ ka
dzakaki lani bɛni bɛwɔ a bɔ bɛaɲ a nɔmki
i ɲgamti wi Nyɔ wɛ.

⁴⁴ A dzɛ num i bimbam biɛ bi biɛliki
bimbam biwɔ, bɛni juɲni a nɛ baɲ alɛ
twɛsi ka kwili wiwɔ wichi buku dzɛ i wɔkɔ
gia yi Nyɔ.

⁴⁵ Bɛju yeɪn si mbaɲ wi bɛni juɲniki yaka,
kindɔn ka finiki bɔ, bɔ ka waliki gia yɛ Bɔɔl
dzakaki, tɔyi wi.

⁴⁶ Bɔɔl bɛh Banabas ka dzakaki lwa kɛ,
dzaka a, “Yi kɔ chɛɲ a buku kaɲaki i yɛsi
fuku gia yi Nyɔ num i mbeɪn Bɛju. Si mbeɪn
chasiki yi, dzɛ gwu yimbɛɪn a mbeɪn
kpeɪɲniki kɛ i kwati nɔni kɛ ki bi tsɛ kaa kɛ,
buku ni fiɛni lɛ gwu yibuku i tsɛ fukuki
num i bɛni bɛ bɔ kɔkɛ Bɛju.

⁴⁷ Yi kɔ asi Nyɔ nɛ dzaka i buku, a ɲgain
nɛ dzaka a,

‘Mih jiɛ wɔ a wɔ nɔmki ka baiɲni i bɛni bɛ
bɔ kɔkɛ Bɛju,
wɔ fɛ ka bɛni bɛ bimbam bi mbi bichi bi
bɔɪn.’ ”

⁴⁸ Bɛni bɛ bɔ kɔkɛ Bɛju wɔkɔ yakadɛɪn, ka
wɔkɔki ndzɔɲni, kɔksi gia yi Bah. Bɛni
bɛduli bum gia yiwɔ, a num bɛ Nyɔ nɛ kɔ
wi babwili lɛ a bɔ bi kwati lɛ nɔni kɛ ki bi
tsɛ kaa kɛ.

⁴⁹ Gia yi Bah ka nyani tumi kiwɔ kichi.

⁵⁰ Ayakalɛ, Bɛju ka dza nyini bɛtii kwili
bɛh bɛkaɲa bɛmbum, bɛkaɲa bɛlɛ, kɔ bɛ bɔ
nɛ shiki dzɛki i juɲ yi tsani wɛ, bɔ ka
baiɲɲki Bɔɔl bɛh Banabas, kɔɲɲ bɔ a bɔ
buku feɪn.

⁵¹ Jɔbi wɛ bɔ nɛ nyɛki, bɔ chumni kwɔɲɔ i
gvu yibɔ wɛ ka kinchɛsi ki gia yɛ bɔ mɔm,
ka tsɛ i kwili wi Ikɔnium wɛ.

⁵² Mbaɲ wi bɛni bɛ bumni, baɲ fibɔ ka
wɔkɔki ndzɔɲni nalɛ, Kin'waka ki Baiɲni
num ki jikɛ i bɔ wɛ.

14

Bɔɔl bɛh Banabas fuku ntum wi ndzɔɲni kɔm Jisɔs i Ikɔnium

¹ Asi Bɔɔl bɛh Banabas tsɛ i Ikɔnium, bɔ
fɛ asi bɔ nɛ fɛ i Antiɔk, i liɛ i juɲ yi tsani yi
Bɛju wɛ feɪn, i fuku ntum wi ndzɔɲni feɪn.
Bɔ lansi fuku, Bɛju bɛh bɛni bɛ bɔ nɛ kɔkɛ
Bɛju bum bɛduli.

² Ayakalɛ, Bɛju bɛ bɔ ni nɛɪn i bum dza
nyini bɛni bɛdɔkɔ bɛ bɔ nɛ kɔkɛ Bɛju, fiɛni
shɔm yibɔ a bɔ bɔksiki shɔm bɛh bɛni bɛ
bumni.

³ Bɔɔl bɛh Banabas nɛ nɔ dzɔ feɪn i jɔbi wi
dɛɲ wɛ, ka fukuki ntum wi ndzɔni kɔm
Bah lwa kɛ. Bah nya bɔ bɛh ɲga i fɛki
bɛnchɛsi bɛ bɔ chusiki ɲga bi Nyɔ bɛh gia yi
dzaka ki wɔmni yi chusi a, gia yɛ bɔ fukuki
kɔm Bah, asi wi chusi shɔm yi yindzɔɲni i
bɛni kɔ ɲkɔɲ.

⁴ Bɛni bɛ kwili wiwɔ nɛ gaa gwu. Bɛdɔkɔ
tsɛ i kimbu ki Bɛju bɛ bɔ nɛ ka bum, bɛdɔkɔ
tsɛ i kimbu ki bwa bɛ ntum bɛ Jisɔs.

⁵ Bɛju bɛ bɛh bɛni bɛ bɔ nɛ kɔkɛ Bɛju bɛh
kifwu ki tumi juɲni, jiɛ kimfasi i chɛbsiki
bwa bɛ ntum bɛ Jisɔs, i tumyi bɔ bɛh kitɛh
a bɔ kpiyi.

⁶ Bɔ kiɛ kimfasi kibɔ, ka geɪn tsɛ i tumi ki
Likɔnia wɛ, ka nyaniki i di bi Lista bɛh bi
Delbi wɛ bɛh i bidi biɛ bi kɔmsiki feɪn,

⁷ i fukuki nnyaki ntum wi ndzɔɲni feɪn.

Bɔɔl bɛh Banabas chuku kinɲani i Lista

⁸ Mi widɔkɔ nɛ kɔlɛ i Lista, num wi nɛ shi
kɔ a kuku wi kɔbi i dza nyani, kɔm bɛ nɛ
bwɔ wi num kinɲani, num wi nɛ ka num
nyani na chɔkɔ bidɔkɔ.

⁹ A dzɛ num jɔbi widɔkɔ wɛ wi num ka
wɔkɔliki gia yɛ Bɔɔl nɛ laniki. Bɔɔl ka bwaɲ
dzɔkɛh i wi wɛ, yeɪn a mi wiwɔ kaɲaki lɛ
kimbum a Nyɔ kɔlɛ i chuku ɲgain,

¹⁰ ka dzaka i wi bɛh ɲga a, “Dzɛ nɔm
bɛɪn.” Wi ka jin num i bɛɪn, yisi i nyaniki.

¹¹ Si mbaɲ wi bɛni yeɪn gia yɛ Bɔɔl fɛ, yisi
i tɔɲki wili, dzaka i jɛ yi Likɔnia wɛ a,

* **14:12** Siyus nɛ kɔ nyɔ wi Bɛglik wimbam, Emis num wɛ wi tsɛki bɛntum bu.

“Bənyo fiəni i bəni ka shi dzə i bukumbəin wə.”

¹² Bə ka bəəŋki Banabas a Siyus, bəəŋ Bəol a Ɛmis* kəm wi nī shi kə a mi wə wi nī kəmsiki dzakaki.

¹³ A nī kə num juŋ yi fəni yi gia yi nyə yələ bə bəəŋki a Siyus num kəmsi i kwili wiwə wə. Tii mfə gia wə fəin ka dzə bəna’ bənyuku ka dzəki bəh yi i dzaka ki mbain wə a bə bəh bəni fə gia yein i Banabas bəh Bəol.

¹⁴ Jəbi wə Bwa bə faaŋni bə Jisəs bələ nī kiə gia yə bəni bəwə nī nəŋki i fə, bə tanji bəmbun i gwu yibə wə,† yəkə liə i bəni bəwə kintəəŋ, ka wamki kanyiki a,

¹⁵ “Bəni bələ, mbein fəki num nə lə a? Buku kə a bəni lin ka mbein, buku dzə fa i fukuki ntum wi ndzəŋni wə wi nyəki dzəki i Nyə wə, a mbein bēe bənyo bə kilələ bələ, i bīlali num Nyə wiwəm. Nyə wələ kə wə wi nī maa bəoli bəh nshwain bəh kinchwə kimbun bəh biəin bichi biə bi kə i kidi kələ wə.

¹⁶ A nī kə i kikpu wə, wi nī beeki lə bəni i kitumi kichi wə, bə fə asi bə kəŋki.

¹⁷ Ayakalə, wi ka fəki a gia yə yi ndzəŋki i bəni, i chusi a ŋgain kə lə. Wi ka nyaki bə bəh dzaŋ, bə kwati dzein i jəbi wi ndzəŋni wə, bə dzi wəkə ndzəŋni.”

¹⁸ Na si Banabas bəh Bəol dzakaki gia yiwə i bə yakadəin, yi nī ləkə i bə i bee mfə gia i bə.

¹⁹ Bəju bədəkə ka dza dzə fəin, num bə nyə i Antiək bəh Ikənum, nyini bəni bəduli bə ka tumyiki Bəol bəh kitəh. Si bə tumyi yakadəin, ka guku buku bəh wi i kwili kintəəŋ kwaka a wi kpi lə.

²⁰ Ayakalə, mbaŋ wi bəni bə bumni dza juŋni i wi bein, wi fiəni dza i bein, ka fiəni dzə i kwili wiwə mə. Si chəkə buku wə, wi bəh Banabas dza fəin ka tsəki i kwili ki Dəlbi wə.

²¹ Si Bəol bəh Banabas liə i Dəlbi, ka fukuki ntum wi ndzəŋni kəm Jisəs, ka kwati bəni bə bumni fəin bəduli. Bə nyə fəin ka chu fiəniki i jum wə, ka tsəki dāŋsiki i kwili ki Lista bəh ki Ikənum bəh Antiək wi Bisidia.

²² Bə ka tsəki dāŋsiki yakadəin, shili shóm yi bəni bə bumni, təfi bə a, bə bāan

nūmki a bindzəŋ i kimbun kibə wə, kiə a bəh bə kəŋki lə i yein bəŋgəkə bəduli ka bə bi tseiniki i liə i ŋkuŋ bi Nyə wə.

²³ Bə ka chu bayiki bətiijəŋni ki bəni bə bumni, ka jəki i bijuŋni bi bəni bə bumni bichi wə. Jəbi wə bə ni jəki bə, bə ka bamki dzaka tsa, nya bə i kəŋ yi Bah Jisəs wə bə nī bum i wi.

Bəol bəh Banabas fiəni tsə i Antiək wi Silia

²⁴ Bəol bəh Banabas ka bi tsə təli i tumi ki Bisidia wə, ka dāŋ tsə i Bamfilia,

²⁵ i fuku gia yi Nyə i kwili wi Bəlga wə, ka shi tsə i kwili wi Atalia wə.

²⁶ Si bə shi fəin, liə i ŋgwuki mə, ka fiəni dzə i Antiək. Antiək fa kə di biə bə nī nya bə i kəŋ yi Nyə wə, wi nya bə bəh ŋgamti wi na ka bə nyaniki fəki nöm wələ wə bə kə bə kaasi.

²⁷ Si bə dzə buku fəin i Antiək, juŋni kijūŋni ki bəni bə bumni, fuku gia yichi i bə si Nyə nī nōmki yakaki bəh bə, bəh si wi nī weli shóm yi bəni bə bə kəkə Bəju, bə jia shóm i Jisəs.

²⁸ Bəol bəh Banabas nə bəh mbaŋ wi bəni bə bumni bəwə i jəbi wi dəəŋ wə.

15

Bəni bə bumni kəŋa kijūŋni i Jəlusalem

¹ Bəni bədəkə nī nyə i Judea, shi dzə i Antiək, ka laniki bəni bə bumni a, Nyə kəkə i bwili mi maka bə suuŋ wi asi bənchi bə Muses chusiki.

² Bəol bəh Banabas nəinmə nlani wiwə, bə bəh bəni bəwə shi i gukuniki kəm gia yiwə ŋgukuni wiwə kəbi wi twesi. Ayakadəin, yi ka gaka, kijūŋni ki bəni bə bumni i Antiək bə babwili Bəol bəh Banabas bəh bəni bə bumni bədəkə, faaŋ bə i yāka tsə i Jəlusalem a bə yāka tsə yein bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətiijəŋni ki bəni bə bumni fəin, ma bə jia gia yələ i bə nshin.

³ Ayakadəin, kijūŋni ki bəni bə bumni i Antiək ka faaŋ bə, bə ka tsəki təliki i bimbu bi Fənishia bəh bi Samalia wə fuku i bəni bə bumni bə fəin a bəni bə bə kəkə Bəju kwuni lə. Bəni bəchi ka wəkə yakadəin, gia yiwə ndzəŋ i bə nalə.

† 14:14 Bə ni shakyi bəmbun i chusi a gia yə bə nəŋki i fə akə yichu i bə.

⁴ Bə bi ka yaka dzə i Jelusalem, kijunni ki bəni bə bumni bəh bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətiij kijunni ki fəiŋ dzə bə. Bə ka fuku gia yichi i bə si Nyə nəm i kaŋ yibə wə.

⁵ Ayakalə, bəni bə bumni bədəkə bə bə nŋ kə tə i mbaŋ wi Bəfalasi wə, dza yaka i bein ka dzaka a, “Bə kaŋaki i sūuŋ bəni bə bə kəkə Bəju, ka dzaka a bə kaŋaki i jləki bənchi bə Muses.”

⁶ Si bə dzaka yakadəiŋ, bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətiij kijunni chu num i tseŋ ləkə i kintəŋ ki gia yiwə wə.

⁷ Bə sisi yi i tsə buku i jəbi wi dəŋ wə, Bitə ka dza num bein dzaka a, “Bwa bə nih bəŋ, mbein kiə a, a nŋ kə i kikpu wə Nyə nŋ babwili mih i mbein kintəŋ a, akə i dzaka kəŋŋ wə bəni bə bə kəkə Bəju bi wəkəki ntum wi wi ndzəŋni, ma bə bumki yi.

⁸ Nyə wə wi kiəki shəm yi bəni bəchi, wi nŋ chusi a ŋgaŋ dzə bəni bə bə kəkə Bəju, nya bə bəh Kij'waka ki Baiŋni a liŋ asi wi nŋ nya i bukumbein.

⁹ Wi nŋ ka chusi dəkə chi chi i bukumbein bəh bə. Wi nŋ kə wi fə shəm yibə ka baiŋki kəm bə nŋ kə bə jia shəm i Jisəs.

¹⁰ Si yi kə yaka, mbein nyani dəiŋ i nəniki shəm yi Nyə, mbein dzəki bəntiə jia i mbaŋ wi bəni bə bumni wə, num bəntiə bələ nŋ gaka lə bukumbein bəh bətiij tii bəbukumbein a?

¹¹ Yi kəkə chəŋ. Bukumbein kə bə bum a Nyə bwiliki bukumbein, num a fə shəm yindzəŋni yə Bah Jisəs chusi i bukumbein. Yi kə a liŋ tə si wi bwiliki bəni bə bə kəkə Bəju.”

¹² Si Bitə dzaka kaasi, bəni bəchi kpichumi mən, ka wəkəliki si Banabas bəh Bəəl təkəki gia asi bə nŋ nyaniki tsəki i bəni bə bə kəkə Bəju, num Nyə nya bə bəh ŋga a bə fəki bənchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmni yein.

¹³ Bə dzaka kaasi, Jəm ka dzaka a, “Bwa bə nih bəŋ, mbein wəkəli wəkə gia yə mih ki dzakaki.

¹⁴ Samən nŋ fuku lə i bukumbein si Nyə nŋ yisi chusiki tə təkni wi i bəni bə bə kəkə Bəju, ka sabibwili bəni bu bədəkə i bə kintəŋ a, akə mbu.

¹⁵ Gia yə bəni bə ntum bə Nyə nŋ nyaka yi nyaniki a fiŋ fimu bəh yə Nyə nŋ fə. Bə nŋ nyaka a,

¹⁶ ‘Jəbi dzəki lə wə mih bi fiəni dzə, i keiŋsi juŋ yi Dəbit yə yi kə yi gbə lə. Mih ni fiəni maa lə chaka kiwə, ki fiəni num bein.

¹⁷ Ayakadəiŋ, biŋka bi bəni bi nənki lə Bah, bəni bələ bəchi kə bə bə kəkə Bəju bə mih babwili a, akə bəni mbəŋ.

¹⁸ Yələ gia kə a dzaka Nyə, wi nŋ fə bəni kiə lə yi a keiŋ na i kikpu wə.’

¹⁹ Mih ka yein yin a bukumbein ma nyaki ŋgəkə i bəni bə bə kəkə Bəju, bə bə kə num bə jia shəm i Nyə wə.

²⁰ Bukumbein nyāka a num kijwakti i bə, i dzaka a, bə ma dziki biə bəni fə gia yein i bənyə, kəm akə biə bi kinyeŋ. A bə bwili kaŋa yibə i nənki ki təkəlini wə. Kiə bə ma dziki nyam yə yi kə maka bə kum a mwa buku. Kiə bə ma dziki mwa mi nyam.

²¹ Bə nyaka yaka, kəm bə nŋ kə num bə nŋ lani lə bənchi bə Muses bələ i jəbi wi dəŋ wə i di bichi wə bəni wəkə, a num yi yə bə faaki daiŋ i juŋ yi tsani wə i kaŋ yi mbam yichi.”

Bə nyaka kijwakti i bəni bə bumni bə bə kəkə Bəju

²² Ayakadəiŋ, bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətiij kijunni bəh kijunni ki bəni bə bumni kichi bum gia yiwə, ka yein a yi ndzəŋki lə a bə bə bəni bədəkə i bə kintəŋ i fāaŋ bə bəh Banabas bəh Bəəl i tsə i Antiək. Bə ka babwili Judas wə yeli wi widəkə kə a Basabas, chu babwili tə Silas. Bəni bəfa bələ nŋ kə kifwu i kintəŋ ki bəni bə bumni wə.

²³ Bə nyaka kijwakti kibə ka faaŋ ki i bə num a:

“Buku bwa bə nih bəmbein bə bə kə bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətiij kijunni bəniki i mbein bəni bə bumni bəchi bə bə kəkə Bəju, bəh bə bə kə i kwili wi Antiək wə bəh bə bə kə i kimbu ki Silia wə bəh bə bə kə i kimbu ki Silishia wə.

²⁴ Buku wəkə a bəni bədəkə buku i buku kintəŋ dzə ka nyaki ŋgəkə, shakyi mfi bimbein bəh nlani widəkə na mənki si buku faaŋ bə.

²⁵ Buku ka shinum bəchi bum a bə bə bəni bədəkə bə fāaŋ i mbein, a bə bəh Banabas bəh Bəəl dzə, bə num nseŋ yibuku yi shəm.

²⁶ Bəni bələ kə num bə musī lə kpi kəm nəm wi Bah wibukumbəin Jisəs Klistus.

²⁷ Buku ka faan Judas bəh Silas a bə dza bəh fuku tə bəh dzaka kibə gia yə yi kə i kinwakti kələ wə.

²⁸ Buku bəh Kin'waka ki Baiṇni num ka yein a yi ndzənki kə i jikəli mbein bəh ntiə widəko wə wi tsəki bənchi bələkəli bələ bə kə a:

²⁹ Kiə mbein ma dziki biəin bidzini biə bə kə num bə fə bimfə gia yein i bənyə. Kiə mbein ma dziki mwa mi nyam. Kiə mbein ma dziki nyam yə yi kə maka bə kum yi a mwa buku. Kiə mbein ma ləkəki kan i nənki ki təkəlini wə. Mbein ka yəkə gein gia yələ, mbein fəki num gia yi chən. Bə bəsi.”

³⁰ Bə nyaka yaka ka faan bəni bə fein a bə shī tsə i Antiək. Bə tsə juṇni bəni bə bumni fein bəchi, ka nya kinwakti kiwə i bə.

³¹ Bə fa kinwakti kiwə, ntum wiwə dəsi shóm yibə, bə jikə bəh kinsanli nalə.

³² Judas bəh Silas bə bə nī kə bəni bə bə fukuki gia yə bə wəkəki si Nyə dzakaki, nya bətəfi bəduli i bəni bə bumni, fə bə ka kanaki nḡa i shóm yibə wə.

³³ Bə nī nə dzə fein i jəbi widəko wə. Bəni bə bumni bə fiəni chinṣi bə, bə ka tsəki bəh kimbəinṣi i bəni bə bə nī faan bə.

³⁴ *

³⁵ Bəal bəh Banabas baan fein i Antiək, bə bəh bəni bədəko ka laniki fuku gia yi Bah.

Bəal bəh Banabas gali

³⁶ Asi kan nī tsə twəsi, Bəal dzaka i Banabas a, “Bukumbəin fiəni tsə i jum wə bə nyani nnya i bitumi biə buku wə nī fukuki gia yi Bah i bi wə, ma bə yein a bəni bə bumni bə fein fəki dāin a.”

³⁷ Banabas ka nənki i dzə Jən Mak a bəh bə nyaniki.

³⁸ Bəal nəki kən kə a bə dzə wi, kəm wi nī nyə bee bə i Bamfilia na kən i kaasi nyani wə bəh bə nī kanaki.

³⁹ Bəal bəh Banabas baan a gukuliki gia yiwə nalə, ka gaali. Banabas dzə Mak, bə wi liə i nḡwuki wimbum mə, ka tsə i Sayblus.

⁴⁰ Bəal baa mfih num Silas. Ka bə nyə, num bəni bə bumni nya bə i kan yi nḡamti wi Bah wə.

⁴¹ Bə tsə dzəh i bimbū bi Silia wə bəh bi Silishia wə, ka nyaniki shili shóm yi bijuṇni bi bəni bə bumni.

16

Timəti liə i mban wi Bəal bəh Silas wə

¹ Bəal nyani tsə buku i kwili wi Dəlbi wə, ka dza tsə i ki Lista wə. Mi wi mban wi Jisəs widəko num fein i Lista yeli wi num Timəti, nih wi num mi wi Ju, a num tə mi wi bumni, ayakalə ba wi nī kə mi wi Glik.

² Timəti wələ nī kə mi i bəni bə bumni bə Lista bəh bə Ikəniūm, bə bəchi kəksi wi.

³ Bəal ka nənki i dzə wi a bə wi nyāniki, ka suuṇ wi. * Wi nī suuṇ wi yakadəin, kəm Bəju bəchi bə bə nī nəki i kimbu kiwə wə nī kiəkə lə a tii Timəti nī kə mi wi Glik.

⁴ Bə ka nyaniki tsəki i bitumi wə, si bə nī tsəki dzaka i bəni bə bumni kəm bənchi bə bwa bə ntum bə Jisəs, bəh kifwu ki kijuṇni ki Jəlusalem nī shinum bum a bə jīə.

⁵ Ayakadəin, kijuṇni ki bəni bə bumni bəwə ka ləkəki tsəki a ninshin ninshin i mbum wibə wə. Bəni kpeinṣi i bə wə chəkə bichi.

Fieṇ ka ndəmsi dzə i Bəal i Təwas

⁶ Bəal bəh mban wi nyə a bə tsə fūku gia yi Nyə i tumi ki Esia wə, Kin'waka ki Baiṇni nən. Bə ka nyani tsə num i kimbu ki Fligia bəh ki Galeshia wə.

⁷ Bə ka tsə buku kəmsi i tumi ki Misia wə ka nənki i liə tsə i kimbu ki Bitinia wə, Kin'waka ki Jisəs chu nən.

⁸ Ayakadəin, bə ka tsə i tumi ki Misia wə, danṣi tsə i kwili wi Təwas wə.

⁹ A dzə num nchəkə, fieṇ ka ndəmsi dza dzə i Bəal wə. Wi yein i fieṇ fiwə mə a mi widəko i Masedənia tsaki wi a, “Mntee, dān dzə i fa Masedənia wə gāmti buku.”

¹⁰ Si fieṇ fiwə dzə i Bəal yakadəin, buku bə† ka yein a Nyə chusi i buku a buku tsə fūku ntum wi ndzənṇi i tumi ki Masedənia wə. Akisəkə, buku ka keinṣi i tsə fein.

Lidia jiə shəm i Jisəs i Filibi

* **15:34** Binwakti bikpu bidəko kanaki lə kinḡa ki di kələ 34, yi num a, “Ayakalə, Silas baan mfih i Antiək.” * **16:3** Bə nī suuṇ Timəti ka wi fūkuki gia yi Nyə i Bəju bə chu nyənṣi kə wi kəm ba wi nī kəkə mi wi Ju. † **16:10** Luk wə wi nī nyaka kinwakti kələ nī liə i mban wi bə Bəal wə fa i Təwas, bəh bə ka nyaniki.

11 Buku nyə i Təwas, dan bəko chən i ngwuki wimbum mə, tumbuku i Samətes. Chəko buku wəo buku tsə i ninshin ka buku i Niabəlis.

12 Buku nyə feinj nyani tsə i Filibi, num i kwili wi kimbu ki ninshin ki Masedonia.‡ Kwili wiwə nɪ kə wi gəmna wi Lum. Ayaka buku nə feinj i kan yidəko wə.

13 A dzə num i chəko bimbam wə, buku dza i kwili wiwə wə, ka tsə i bəko yidəko kpən i di biə buku nɪ kwakaki a Bəju kələ i kanjaki di bi tsani feinj. Si buku tsə yakadəinj, bəkanja bədəko num bə junni dza feinj, buku ka shinum ka dzakaki i bə.

14 Kpanja widəko nɪ kə yeinj wə wi wəkəli buku yeli wi num Lidia, wi nɪ shi kə a kəksiki Nyə. Wi nɪ buku i kwili wi Tayatila wə, wi nɪ shi kə a tanjiki bəmbun bə num ka bə bəkəki bəkəni, bə ləkə i kpə wə. Bah weli shəm yi, wi bum gia yə Bəol nɪ dzakaki.

15 Bə bi dzə juli wi i bəko bəh bəni bu bə dzu, wi ka tsa buku dzaka a, “Mntee, mbeinj ka yeinj a mih jiə shəm yinj yichi i Bah wə, mbeinj dzə nɪ i mih dzu.” Wi baan a tsaki a tsani, buku bum ka tsə.

Bə fah Bəol bəh Silas i jun yi nsəj mə i Filibi

16 A dzə num chəko bidəko buku bə tsə i di bi tsani wə, banji bəh wainj kpanji widəko num mfa. Wi nɪ kanjaki kin'waka kidəko i wi mə, a num kə ki si fə a mi numki mi wi n'yeinj. Bəni bə bə nɪ kanjaki wainj kpanji wiwə nɪ kəki lə kpə i gwu yi wə na bindzəj kəm wi nɪ shiki fukuki a gia yə yi kə i num.

17 Wainj kpanji wiwə ka yeinj buku Bəol, ka biəli buku, wili dzaka a, “Bəni bələ kə bəni bə nəm bə Nyə wə wi kə Fwu wi biəinj Bichi wə, bə chusiki dzəh yə yi kə i mbeinj i nyaniki yeinj ka mbeinj bi bəinj yeinj.”

18 Wi fə yakadəinj lə i buku i kanja yiduli wə, Bəol bəksi tə, wi fiəni gwu yi kanji kin'waka kiwə dzaka a, “Mih fukuki i wə i yeli wi Jisəs Klistus wə, būku i wainj wələ wə.” Ayaka ki ka buku i gwu yi mə akisəkə.

19 Bəni bə bə nɪ kanjaki mfa wiwə yeinj a dzəh yibə yi kpə kaa, bə ka kwa Bəol bəh Silas guku tsə bəh bə i di bi shi wə i bətii di nshin.

20 Si bə nɪ tsə bəh bə, jiə i bəgəmna bə Lum nshin bə bə nɪ sakaki bənsaka ka dzaka a, “Bəni bələ kə Bəju, bə nya ngəkə i kwili wibuku wə.

21 Bə laniki bəni bəh nəni kə bənchi bəbukumbeinj bumki kə. Buku kə bəni bə Lum, buku kəbi i biəliki nəni kiwə.”

22 Mbanj wi bəni bə bə nɪ kə feinj bə ka təbi bə, kwu i Bəol bəh Silas wə. Bəgəmna bə bə nɪ sakaki bənsaka ka shakji bəmbun i Bəol bəh Silas wə, dzaka a bə twəinj bə.

23 Bə twəinj bə nalə, dzə bə tsə fah i jun yi nsəj wə, dzaka i mi wə wi təkniiki bəh jun yi nsəj a wi kəinjiki tsəinjki bə bindzəj.

24 Si wi wəkə yaka, ka dzə bə tsə fah na i kimbu kintənj ki jun yi nsəj wə, fah kaka bibə i kikəm mə.

25 A num ka nchəko kintənj, Bəol bəh Silas tsa wə yənj kəksi Nyə, bəni bə nsəj wəkəli,

26 akisəkə nshwainj dza ka nənji bəh nga, jun yi nsəj nənji tsə buku i chaka wə. Akisəkə, dzaka bifinjə bichi weli gwu, bənsəj shwali i bəni bə nsəj wə bəchi.

27 Mi wə wi nɪ təkniiki bəh jun yi nsəj yiwə dza yaka, ka yeinj dzaka bifinjə num bi weli, wi ka kwakaki a bəni bə nsəj kə num bə geinj lə. Wi ka babwili nywə i kimbaka wə ka nənki i wəo gwu yi yeinj.

28 Bəol wam bəh nga dzaka a, “Ma wəo gwu ya. Buku bəchi kə fa.”

29 Mi wə wi nɪ təkniiki bəh jun yi nsəj yiwə bənj a bə dzə ngainj bəh naka ki bəinjini, wi yəkə liə i dzu, tsə tum binyu i Bəol bəh Silas nshin nyumi bəh lwa.

30 Wi dza dzə bə, buku bəh bə i binj, bikə i bə a, “Bəba, mih kə i fə dəinj ka mih bəinj a?”

31 Bə chukuli i wi a, “Jiə shəm ya i Bah Jisəs, ma wə bəh bəni ba i wə dzu bi bəinj.”

32 Ayaka bə ka fuku ntum wə kəm Bah i wi bəh i bəni bəchi i wi dzu.

33 Wi dzə bə feinj nchəko ka wəkə biəkə yibə. Akisəkə, bə ka juli wi bəh bəni bəchi bə i wi dzu i bəkə.

34 Wi ka dzə bə, bəh bə yaka tsə i wi dzu, wi nya bə bəh biəinj bidzini bə dzi. Bə bəh bəni bəchi bə i wi dzu ka lanjki a bə jiə shəm yibə i Nyə wə.

35 Chəko buku wə, bəgəmna bə Lum bə bə nɪ sakaki bənsaka faanj bəni bə jum, a bə

‡ 16:12 Masedonia nɪ kə num bə gaa i himbu binaa wə, kələ nɪ kə kimbu ki ninshin.

tsê dzâka i mi wə wi təkniiki bəh juŋ yi nsəŋ a, wi bwili bəni bə ma bə tsəki.

³⁶ Mi wə wi nŋ təkniiki bəh juŋ yi nsəŋ yiwə ka tsə yeiŋ Bəol dzaka i wi a, “Bəgəmna faan ntum a mih dzê bwili mbeiŋ, a mbeiŋ tsəki i kimbəiŋni wə.”

³⁷ Ayakalə, Bəol dzaka i bəni bə jum bəwə a, “Bə ni tweiŋ buku i bəni kintəəŋ maka bə yisi saka nsaka wibuku dəkə, na yaka buku num tə bəni bə Lum, chu fah buku i juŋ yi nsəŋ mə, ka dzakaki i liə a, bə bwili buku i jum wə jum wə dəiŋ na? Yi kəkə num yaka. Akə a Gəmna wiwə i bwili buku.”

³⁸ Bəni bə jum bəwə fiəni tsə fuku i bəgəmna gia yə Bəol dzaka. Si bə wəkə a Bəol bəh Silas kə tə bəni bə Lum, ka lwaki.

³⁹ Bə dzə ka kwuŋ kan i bə, bwili bə i juŋ yi nsəŋ mə, chiŋsi bə, tsa a bə būku i kwili wiwə mə.

⁴⁰ Bəol bəh Silas buku i juŋ yi nsəŋ mə, tsə i juŋ yi Lidia wə ka kwati bəni bə bumni feiŋ, bə təfi bə ka nyə feiŋ.

17

Bəol bəh Silas tsə Tesalōnika

¹ Bəol bəh Silas ka tsəki, tsə danŋi i kikwili ki Amfibolis bəh Abəlōnia wə, danŋi tsə buku i Tesalōnika. Juŋ yi tsani yi Bəju num feiŋ.

² Bəol ka tsə liə i juŋ yi tsani yiwə mə asi wi si fə jəbi wichi, ka yisi i dzakaki i bəni feiŋ kəm gia yi Nyə i shi yitali wə i kan yi mbam wə, wi chusi gia yichi i Kinwakti ki Nyə wə.

³ Ayaka wi ka chusiki feiŋ, təyi a Kimbwili wə Nyə nŋ kaka nŋ kanaki i yeiŋ ngəkə, i fiəni dza i kpi wə. Jisəs wələ ngaiŋ fukuki kəm wi kə Kimbwili wiwə.

⁴ Ayaka bəni bədəkə wəkə yaka, bum ka chiŋni Bəol bəh Silas. Ayaka Bəglik bədəkə bə bə nŋ kəkiki Nyə bəh bəkanja bəmbum bədəkə bum tə bəduli.

⁵ Ayakalə, kindəŋ ka finiki Bəju bədəkə kəm Bəol bəh Silas, bə juŋni bəni bədəkə bə bə nŋ nyaniki nnyaki kilələ bəh bə chiŋni i mban wə, yisi bəndzaka i kwili kintəəŋ. Bə ka nyə tsə bwiŋ juŋ yi Jason a bə nənki Bəol bəh Silas i bwili nya i bəni i biŋ.

⁶ Ayaka bə ka nən mən, ka guku Jason bəh bəni bə bumni bədəkə tsə bəh bə i bətii

kwili nshiŋ, ka wiliki dzakayi a, “Bəni bələ kə bə bə nyaniki beensiki mbi jiəli, bə dzə buku lə fa,

⁷ Ayaka Jason dzə bə jiə i wi dzu. Bə bəchi bwiŋki bənchi bə ŋkuŋ wi Lum, ka dzaka a ŋkuŋ widəkə kələ yeli wi num a Jisəs.”

⁸ Ayaka bətii kwili bəh bəni wəkə yaka, bə dza ka wəsiki.

⁹ Bə ka kanŋi Jason bəh bəni bə bumni, bə gəm kpə, a yi bi ka chu num, bə bi ma chu fiəni nya kpə wiwə i bə. Bə ka bee a bə nyə.

Bəol bəh Silas tsə i Belia

¹⁰ Si fuu nŋ jum dzə, bəni bə bumni dzə Bəol bəh Silas chiŋsi bə ka tsəki i kwili wi Belia wə. Si bə liə feiŋ, tsə i juŋ yi tsani yi Bəju mə.

¹¹ Bəju bə feiŋ nŋ kə bəni bə kiə gia tsə bə Tesalōnika, kəm bə nŋ dzə nlani wiwə bəh kinəkəŋ, bə nən i Kinwakti ki Nyə wə kan yichi i yeiŋ a gia yə Bəol laniki bə yeiŋ akə a ŋkəŋ a.

¹² Bə bəduli ka bum gia yi Nyə. Bəkanja bəmbum bəduli bə bə nŋ kə Bəglik, bəh bənyuku bəduli bə bə nŋ kə tə Bəglik bum tə.

¹³ Ayakalə, Bəju bə Tesalōnika bi wəkə a Bəol tsə lə ka fukuki gia yi Nyə i Belia, bə ka bəŋ tsə tə feiŋ, nyini mban wi bəni bə yisi bəngəkə.

¹⁴ Bəni bə bumni ka dzaka a Bəol nyə akisəkə wi tsə i kinchwə kimbum kpəŋ. Ayakalə, Silas bəh Timəti baan a Belia.

¹⁵ Bəni bə bə nŋ tsə i chiŋsi Bəol, tsə buku i Aten ka bee wi feiŋ. Jəbi wə bə nŋ fiəniki dzəki Bəol faan bə bəh ntum, a bə tsə lāka i Silas bəh Timəti a bə mōmsi wākli i dzə būku i ngaiŋ wə.

Bəol ka numki i Aten

¹⁶ Bəol ka wəkəliki Silas bəh Timəti i Aten. Jəbi wə wi nŋ nyaniki feiŋ, wi yeiŋ num kwili wiwə jikə bəh miməsə, yi nənŋi shəm yi nalə.

¹⁷ Ayakadəiŋ, wi ka tsə i juŋ yi tsani yi Bəju wə dzaka bəh bə, tasi bəh bəni bə bə nŋ kəkə Bəju bə tsa tə Nyə feiŋ. Wi chu dzaka tə chəkə bichi i di bi shi wə bəh bəni bə bə nŋ shiki dzəki feiŋ.

¹⁸ Bəni bə lanini bədəkə bə bə nŋ bəŋki bə a Ebikolia bəh bə bə nŋ bəŋki bə a Sitəyik nŋ nyə dzə tə ka gukuliki bə bəh Bəol. Si Bəol nŋ fukuki kəm Jisəs bəh ndza wi kpi, bədəkə

ka bikæki a, “Kiyun̄ kælə kɔmki dzaka a nɔ a?” Bədɔkɔ dzaka fibɔ a, “Yi kɔ ka wi fukuki kɔm bɛnyɔ bɛ bɛni bədɔkɔ.”

¹⁹ Ayakadɛin̄, bɔ ka dzɔ Bɔɔl bɛh bɔ tsɛ i kijun̄ni kɔ bɔ n̄i bɔɔn̄ki i jɔ yibɔ wɛ a Aleɔbagus* bɔ dzaka i wi a, “Buku nɛn̄ki i chu wɔkɔ kɔm nlani wimfian̄ wɛlɔ wɔ dzæki bɛh wi lɔ.

²⁰ Wɔ dzakaki gia yidɔkɔ maka buku num wɔkɔ yi. Ayakadɛin̄, buku nɛn̄ki i kiɔ fwu wi gia yiwɔ.”

²¹ (Bɛni bɛ Atɛn bɛh bɛni bɛdzɛni bɛ fɛin̄ n̄i shi kɔ fibɔ a wɔkɔlikɔ gia yimfian̄ chu dzaka kɔm yi).

²² Bɔɔl ka dza num bɛin̄ i kintɔɔn̄ ki Aleɔbagus nshin̄, dzaka a, “Bɛni bɛ Atɛn, mih yɛin̄ a i dzɔh̄ yichi wɛ a mbɛin̄ kɔksiki bɛnyɔ nalɔ.

²³ Mih dzakaki lɔ, kɔm mih ni nyaniki nnyaki i kwili wimbɛin̄ kintɔɔn̄, mih tsɛin̄ bidi biɔ mbɛin̄ tsaki bɛnyɔ yɛin̄, mih yɛin̄ bitɔn̄ bi fɛni gia bidɔkɔ num bɛ nyaka i yɛin̄ wɛ a, ‘I nyɔ wɛ bɛ kiæki kɔ.’ Nyɔ wiwɔ wɛ mbɛin̄ tsaki i wi, wɛ bɛ kiæki kɔ, akɔ wi wɛ mih ki fukuki i mbɛin̄ i liɔ.

²⁴ Nyɔ wɛlɔ kɔ wɛ wi n̄i maa mbi wɛlɔ bɛh biɛin̄ bichi biɔ bi kɔ yɛin̄ wɛ. Akɔ wi N̄kun̄ wi bɔɔli bɛh nshwain̄, wi nɔ kɔ i jun̄ yi fɛni yi gia wɛ yɛ a maa bɛni.

²⁵ Wi dzaki kɔ fiɛn̄ fidɔkɔ fiɔ wi tsɛin̄ki a mi nɔm i wi, kɔm akɔ wi wɛ wi nyaki bɛni bɛchi kin̄'waka ka bɔ numki bɛwɔm bɛh biɛin̄ bichi biɔ bɔ nɛn̄ki.

²⁶ Wi n̄i kɔ wi fɛ chwɔn̄kijun̄ ki bɛni bɛchi buku i mi wimu ka bɔ bi nɔ i nshwain̄ yɛlɔ yichi wɛ. Ka wi fɛ yakadɛin̄ num wi n̄i kɛin̄si lɔ jɔbi wɛ bɔ bi numki fɛin̄ bɛh kingɔksi ki di biɔ bɔ bi nɔki yɛin̄ wɛ.

²⁷ Wi n̄i fɛ yakadɛin̄, ka bɛni bi nɛn̄ki nnyaki wi, a jɔbi widɔkɔ bɔ bi yɛin̄ lɔ i wi wɛ. Ayakalɔ, Nyɔ kɔkɔ i dzɔh̄ yi dɔɔn̄ i mi widɔkɔ wɛ i bukumbɛin̄ kintɔɔn̄.

²⁸ Gia yɛlɔ kɔ a lin̄ asi mi widɔkɔ n̄i dzaka lɔ a, ‘Akɔ wi, wi fæki ka bukumbɛin̄ nɔki, nyani, chu num asi bukumbɛin̄ kɔ.’ Mi wimbɛin̄ wi kichum widɔkɔ n̄i dzaka tɔ a, ‘Buku tɔksi kɔ bwa bu.’

²⁹ Asi bukumbɛin̄ kɔ bwa bɛ Nyɔ, yakadɛin̄ bukumbɛin̄ ma kwakaki a Nyɔ bwɔsiki fiɛn̄ fiɔ a kɛin̄si mi bɛh mfi bi, biɛn̄ bɛh chwaka ki kpɔ, nabɔ a bɛ kɛin̄si bɛh tɔh.

³⁰ A n̄i kɔ i jɔbi wiwɔ bɛni kɛin̄ i jisi wɛ, fɛ biɛin̄ bichu biɔlɔ, Nyɔ beeka. Ayakalɔ, i liɔ wi dzaka i mi wichi a bɔ kwɔn̄i shɔm yibɔ.

³¹ Bɔ kwɔn̄i kɔm wi jɔ chɔkɔ biɔ wi bi saka mbi wichi yɛin̄ biɔli i dzɔh̄ yi chɔn̄ wɛ. Wi babwili lɔ mi wɛ wi ni sakaki. Yɛlɔ kɔ num wi chusi lɔ i mi wichi a, akɔ n̄kɔn̄ asi wi n̄i dzasi mi wiwɔ i kpi wɛ.”

³² Si Bɔɔl dzaka yakadɛin̄, bɔ wɔkɔ kɔm ndza wi kpi, bɛni bədɔkɔ dza ka sun̄uki wi. Bədɔkɔ dzaka fibɔ a, “Buku nɛn̄ki lɔ i chu wɔkɔ kɔm gia yɛlɔ wɔ dzakaki lɔ.”

³³ Ayakadɛin̄, Bɔɔl ka buku bee bɔ.

³⁴ Ayakalɔ, bɛni bədɔkɔ bum gia yɛ wɛ n̄i dzakaki, ka chin̄ni wi. Mi widɔkɔ i bɔ wɛ n̄i kɔ Diɔnisius wɛ wi n̄i kɔ mi wi kijun̄ni wi Aleɔbagus, widɔkɔ n̄i kɔ min̄kpan̄a yɛli wi num Damalis bɛh bɛni bədɔkɔ tɔ.

18

Bɔɔl tsɛ i Kɔlɛn

¹ I yɛmaka jum, Bɔɔl nyɔ i Atɛn tsɛ i kwili wi Kɔlɛn.

² Si wi tsɛ fɛin̄, bɔ mi wi Ju widɔkɔ ban̄si yɛli wi num Akpwila, num bɛ n̄i bwɔ wi i Bɔntus. Akpwila n̄i kukti dzɔ i Itali bɛh kpɔ wi Blisilia, kɔm Klawdius n̄kun̄ wi Lum n̄i kɔ wi tsɛsi ja a, Bɔju bɛchi buku i Lum. Bɔɔl ka laa njikɔ i bɔ,

³ ka tsɛ yɛin̄ bɔ kɛin̄si dzú yɛ bɛ ban̄ki bitan̄ yɛin̄, a num tɔ a nɔm wɛ wi Bɔɔl n̄i nɔmki. Kɔm yaka, wi ka nɔki fɛin̄, bɛh bɔ nɔm.

⁴ Aka numki i kan̄ yi mbam wɛ yichi, wi ka tsæki i jun̄ yi tsani wɛ, dzaka i Bɔju bɛh i Bɛglik mɔmsi i fɛ a bɔ bɔm gia yɛ wi laniki.

⁵ I jɔbi wɛ Silas bɛh Timɔti n̄i buku i Masedonia dzɔ, Bɔɔl ka dzɔ jɔbi wi wichi ka fukuki num gia yi Nyɔ, chusi i Bɔju a, Kimbwili wɛ Nyɔ n̄i kaka kɔ Jisɔs.

⁶ Ayakalɔ, Bɔju bɛwɔ ka nyɔ ka waliki gia yɛ wi n̄i dzakaki, tɔyi wi. Wi ka nɛn̄ni bɛmbun̄ i gwu yi wɛ dzaka i bɔ a, “Kpi yimbɛin̄ kɔ i mbɛin̄ kan̄. Kan̄ yin̄ kɔkɔ yɛin̄.

* **17:19** Kinjun̄ni kælə kɔ di biɔ bɔ n̄i shiki sisiki migiani midɔkɔ i tumi ki Atɛn wɛ, chu saka bɛnsaka fɛin̄.

Ayaka i yisi i liə, mih tsəki num i bəni bə bə kəkə Bəju.”

⁷ Wi ka bee bə, buku tsə ka nəki num bəh mi widəko a num kə mi wi Ju, mi wiwə nī kə mi wi kəksi Nyə, yeli wi num Titius Justus, kwili wi num kəmsi i jun yi tsani wə.

⁸ Klisbus wə wi kə fwu i jun yi tsani wə bəh bəni bəchi bə i wi dzu jiə shóm yibə i Bah. Bəni bə Kolen bəduli ka wəkəki si Bəol fukuki kəm Jisəs, bum, bə ka juliki bə i bəkə.

⁹ A dzə num chəkə bidəkə nchəkə, Bah dzaka i Bəol i fiəŋ wə aka ndəmsi a, “Ma lwāki, wə fuku tsə a bəh gia yin. Kiə wə ki bēe kə yi,

¹⁰ kəm mih kolə bəh wə, ayaka mi widəko kəkə i fə na gia yidəko bəh wə feiŋ. Bəni bəŋ kolə i kikwili kolə wə bəduli.”

¹¹ Ayakadəiŋ, Bəol ka fə jia yichili feiŋ bəh kinka, lani bəni bəh gia yi Nyə.

¹² I jəbi wə Bəol nī kə feiŋ, Galio dzə num mi wi nsaka i kimbu ki Akəya wə, Bəju ka junni gwu yibə kwa wi tsə bəh wi i jun yi nsaka wə,

¹³ dzaka i Galio a, “Mi wələ məmsiki i fiəniki fwu ki bəni a bə kəksiki Nyə i dzəh yidəko wə chi chi a num kə si bənchi nənki.”

¹⁴ Asi Bəol nī dza a ngaiŋ dzaka, Galio dza bəh ndzaka, dzaka i Bəju bəwə a, “Bəju mbein wəkəli, asi kə a gia yələ numki gia yichu yidəko mi wələ fə, nabə a wi gbə i nchi widəko wə, ma mih kaŋa shəm i wəkəli gia yə mbein dzakaki.

¹⁵ Ayakalə, si akə gia yi gukulini kəm jə bəh kiyeli bəh bənchi bəmbəin, mbein kēiŋsi yi a mbein mbein. Kəm mih ni saka kə yəmaka gia.”

¹⁶ Si wi dzaka yaka, ka kəŋŋ bə, bə buku i jun yi nsaka mə.

¹⁷ Bə bəchi ka dza liəni i Səstənes tikwili wi jun yi tsani wə, ka twəiŋ wi i jun yi nsaka nshiŋ. Galio nəki kaŋa kə jəbi i yəmaka gia wə.

Bəol fiəni chu i Antiək

¹⁸ I yəmaka jum, Bəol chu nə i Kolen bəh bəni bə bumni i kaŋ yiduli wə, ka bi dza bee bə, bə bəh Blisilia bəh Akpwila ka liə i ngwuki wimbum mə i tsəki i Silia. Si bə dza i Sənklia di biə bə nī liə i ngwuki wimbum

mə, Bəol kəə fwu wi kəm kinaka kə wi nī fə i Nyə.

¹⁹ Bə tsə buku i Efesus, Bəol bee Blisilia bəh Akpwila feiŋ, tsə mfih num i jun yi tsani yi Bəju wə, dzaka bə Bəju bə feiŋ.

²⁰ Bə tsa a wi chū nē bəh bə i kaŋ yiduli wə, wi nəiŋma.

²¹ Ayakalə, i jəbi wə wi nī nyəki, wi dzaka i bə a, “Mih ni fiəni dzə lə i jəbi wə Nyə ka bum.” Si wi dzaka yakadəiŋ, ka liə i ngwuki wə nyə i Efesus.

²² Ngwuki wiwə tsə buku i Kaysalia, Bəol buku feiŋ, yaka tsə bəni i kijunni ki bəni bə bumni i Jelusalem, ka nyə shi tsə i Antiək.

²³ Wi nī tsəsi jəbi widəko feiŋ, ka fiəni nyə ka nyaniki i di di wə i bimbu bi Galəshia wə bəh bi Fligia wə, shili shóm yi bəni bə bumni feiŋ.

Abəls fuku gia yi Nyə i Efesus

²⁴ Mi wi Ju widəko nī nyə dzə i Efesus yeli wi num Abəls, num bə nī bwə wi i Aleksandia. A nī kə mi wi kiə ndzaka, chu kiə Kinwakti ki Nyə nalə.

²⁵ Bə nī kə bə lani lə wi bəh dzəh yə Bah chusiki, wi ka fiki bəh nlani kəm Jisəs, lani bəni chəŋ. Ayakalə, wi nī kiəki shəŋ a gia yə Jən nī fukuki juli bəni i bəkə.

²⁶ Si wi dzə i Efesus, ka yisi i laniki bəni i jun yi tsani wə chu lwa kə. Blisilia bəh Akpwila ka wəkə si wi laniki yaka, dzə wi, tsə ka chu təfi baiŋsi wi nalə si Dzəh yi Nyə chusiki.

²⁷ Abəls dza ka kwakaki a ngaiŋ si kolə i ndaŋ tsə i kimbu ki Akəya wə. Bəni bə bumni bə bə nī kə i Efesus ka gamti wi, nyaka kinwakti i mbaŋ wi bəni bə bumni bə bə nī kə i Akəya, təbi a, bə dzə wi. I jəbi wə wi ni tsə feiŋ, wi lansi gamti bəni bə bumni nalə, bəni bələ nī kə bə Nyə nī chusi shəm yi yindzəŋni i bə, ayaka fə bə jiə shóm i Jisəs wə.

²⁸ Wi gukuli bəh Bəju i shi bein, ngukuli wiwə num kə wi twəsi, wi gaka bə, chusi i Kinwakti ki Nyə wə a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nī kaka.

19

Bəol tsə i Efesus

¹ A nī kə i jəbi wə Abəls nī kə i Kolen, Bəol dza dzə dzəh yi jum wə i kimbu kə wi nī

nyani yeiŋ, dzə i Efesus. Si wi dzə feiŋ wi yeiŋ mbaŋ wi bəni bə bumni bədəkə,

² bikə i bə a, “Kin'waka ki Baiŋni nŋ dzə ala i mbeiŋ wə, i jəbi wə mbeiŋ nŋ jiə shəm i Jisəs wə a?” Bə chukuli a, “Buku ka num wəkə dəkə a gia yidəkə kələ ka Kin'waka ki Baiŋni.”

³ Bəal bikə i bə a, “A kabə num yaka, bə nŋ juli mbeiŋ i bəkə kəm nə la?” Bə chukuli a, “Bə nŋ juli buku i bəkə biəli si Jən nŋ fukuki.”

⁴ Bəal ka dzaka i bə a, “Jən nŋ juliki bəni i bəkə i chusi a bə nŋ kwuni shóm yibə, wi nŋ dzakaki a bə büm num i mi wə wi dzəki i ŋgaiŋ jum, ayaka mi wə wi nŋ dzakaki kə Jisəs.”

⁵ Bəni bəwə wəkə si Bəal dzaka yakadəiŋ, bə ka juli bə i bəkə num i yeli wi Bah Jisəs wə.

⁶ Bəal jiə kaŋ i bə wə, Kin'waka ki Baiŋni ka dzə i bə wə. Bə dza ka dzakaki já yidəkə bə kiə kə yi, ka chu fukuki tə i bəni gia yə bə wəkə si Nyə dzakaki.

⁷ Bəni bəwə nŋ kə ka jwəfi ntsə bəfa.

⁸ Bəal ka numki a i Efesus, ka tsəki i juŋ yi tsani wə i kifəŋŋ kitəli wə, dzaka i bəni chu lwa kə. Bəh bə gukuli bəŋgukuli, wi məmsi i fə a bə büm gia yə wi dzakaki kəm ŋkuŋ bi Nyə.

⁹ Bəni bədəkə ləkə kifwu, nəiŋ i bum, ka dzakaki ja yichu i bəni nshiŋ kəm dzəh yi Bah. Bəal ka bee bə, dzo mbaŋ wi bəni bə bumni bəh bə tsə num i juŋ yi lanini yi Taylanus wə, ka dzakaki i bə feiŋ chəkə bichi.

¹⁰ Bəal fə yaka lə i jiə wə yifa. Ayakadəiŋ, Bəju bəh Bəglik bəchi bə i tumi ki Esia wə feiŋ wəkə gia yi Bah.

Bwa bə Sikefa ka fukuliki Bəal

¹¹ Bəal nŋ kə, Nyə nŋ fəki, wi ka fəki gia yi kanyini num yi dzaka ki wəmni.

¹² Bə nŋ dzəki na finaiŋ fiəŋ fi, ka kinchumni kimbun nabə mbun wi nəm, tsə kəm mi wi jweŋ yeiŋ, wi bənih a bəninih kəŋ a numki na mi wə wi kaŋaki kin'waka kichu i gwu wə, ki buku.

¹³ Bəju bədəkə bə bə nŋ nyaniki bwiliki bin'waka bichu i bəni wə, bə dza ka məmsiki i bəŋki yeli wi Bah Jisəs, ka bə

bwili bin'waka bichu biwə. Mi ka dzaki dzakaki i bin'waka bichu a, “Mih bwiliki wə i yeli wi Jisəs wə Bəal fukuki.”

¹⁴ Bəni bə bə nŋ məmsiki gia yiwə nŋ kə nanitaŋ, a nŋ kə bwa bə Sikefa wə fwu wi bəti mfa gia wi Bəju.

¹⁵ Ayaka kin'waka kichu ka bi bikə i bə a, “Mih kiəki lə Jisəs, kiə tə Bəal, mbeiŋ kə fimbeiŋ num bə ndə a?”

¹⁶ Mi wə kin'waka kichu kiwə nŋ kə i gwu yi wə dza chufi kwa lə bəni bəwə bəchi, kwəksi bə i kuku, bə kwini buku i juŋ yi mi wiwə mə, a bəh chwəŋ kiyə bəh biəkə i gwu wə.

¹⁷ Bəju bəh Bəglik bəchi bə bə nŋ nəki i Efesus wəkə kəm gia yiwə, ka lwaki. Ayaka bəni yisi i kəksiki yeli wi Bah Jisəs, tsə a ninshiŋ.

¹⁸ Bəni bəduli bə bə nŋ kə num bəni bə bumni ka dzəki fukuki chu təyi gia yichi yichu yə bə nŋ fəki i nyumi wə.

¹⁹ Bədəkə bəduli bə bə nŋ fəki mfim, juŋni binwakti bibə bi mfim, dzə feiŋ ka kpa i bəni nshiŋ. Ayaka bə fa kpə wi binwakti biwə wichi, wi buku bəŋchuku mbaŋshi (50,000).*

²⁰ Ayakadəiŋ, gia yələ yichi fə gia yi Bah liə i shóm yi bəni wə nalə, ka waŋki tsəki a ninshiŋ ninshiŋ.

Bəni yisi ndani i Efesus

²¹ Si yəmaکا nŋ tsə, Bəal yeiŋ a ŋgaiŋ ni tsə lə i Jelusalem, a i jəbi wə ŋgaiŋ ni nyəki, ŋgaiŋ ni tsə dzəh i bimbū bi Masedonia bəh bi Akəya. Wi ka chu dzaka a, “Mih ka ni tsə buku i Jelusalem, ma mih ni kaŋaki i tsə buku tə i Lum.”

²² Wi ka yisi faaŋ bəni bəfa i ninshiŋ, a num Timəti bəh Elastus bə bə nŋ gamtiki wi, bə tsə i ninshiŋ i Masedonia. Wi baan chu nə dzo i Esia twəsi.

²³ A num jəbi wiwə, ndani nŋ dza yisi i Efesus kəm dzəh yi Bah a kəbi kə wi twəsi.

²⁴ Tii wi biəŋni biəiŋ widəkə nŋ kə feiŋ, yeli num Demitiyus, wi nŋ shi kə a biəŋki biəiŋ biə bi bwəsiki juŋ yi fəni yi gia yi nyə wə bə nŋ bəŋki a Atemis.† Nəm wələ nŋ dzəki lə bəh kpə i bəni bə bə biəŋki biəiŋ biwə a kəbi kə wi twəsi.

* 19:19 Kikpə kələ nŋ kə dzəkə wimu num ŋgəm wi mi wi nəm i chəkə wə. † 19:24 Atemis nŋ kə nyə wi dzəiŋ i Bəglik.

²⁵ Demitius ka junni bəni bə bə nī biənki biēn biwə bichi, bəh bəni bə bə nī nəmki ŋkaiŋni wi nəm wiwə, bə junni dzə. Wi ka dzaka i bə a, “Bwa bə nih bəŋ, mbein kiəki alə, a nəm wələ kə wə bukumbein kafiki kpə yein.

²⁶ Mbein yein ki lə chu wəkə gia yə fimbwə fiələ bə bəŋki a Bəol si wi fəki. Wi nyaniki dzakaki a bənyə bə, bə kein si a num bəh kan kəkə bənyə. Wi fə lə yaka, ka fiəni mfi bi bəni bəduli i fa Efesus, wi si bəŋ fiəni tə bəni bə Esia bəchi, bə ka bum i wi.

²⁷ Mih yein a nəm wibukumbein wələ ni kwati lə yeli wichu. A kəbi shəŋ ayaka, jun yi fəni yi gia yi nyə wimbun wi kpaŋni wə Atēmis wələ yi ni fiəni i fiēn fi kilələ. Yi ka num yakadəin, ma yi ni numki a bə ŋgəmsi lə nyə wimbun wələ wə wi kə bə kəksi i Esia wichi, mbi wələ wichi kəksi tə wi.”

²⁸ Si bəni bəwə wəkə yaka, shóm bəkə bə. Bə ka yisi i wiliki, dzakayi a, “Atēmis wi Efesus kə nyə wimbun.”

²⁹ Kwili wiwə wichi nəŋni. Mban wi bəni bə bə nī junni ka liəni i Gayus bəh Alistakus wə, a num bəni bə Masedonia bə bə nī nyaniki bə bəh Bəol, guku tsə bəh bə i jun yi junni a chu num yi nani.

³⁰ Bəol ka nəŋki i liə tsə i ninshin wi mban wiwə, bəni bə bumni nəŋ.

³¹ Bəni bəmbun bədəkə, a kaŋa bə tumi kiwə bə num nseŋ yi feiŋ, chu faan ntum i wi, tsa a, wi ma mōm i tōm gvu wi feiŋ.

³² Mban wi bəni bə bə junni dza nəŋni ka wiliki na dəin. Ayaka bədəkə ni wiliki tsəki lə, bədəkə wili tsə lə. Bəni bəduli nəki kiə kə gia yə bə si junni feiŋ kəm yi.

³³ Bəju ka dzə Aleksanda tsəsi i ninshin i mban wi bəni wə, bəni bədəkə yein ka kwakaki a wi kiəki lə gia yidəkə yein. Wi ka chiki bəni bəh kan ka wi banyiki gvu yi.

³⁴ Jobi wə bəni bəwə nī kiə a Aleksanda kə mi wi Ju, bə chu wili kaasi tsə sə a ninshin a i mi wimu wə, dzakayi a, “Atēmis wi Efesus kə nyə wimbun.” Ayaka bə wili yakadəin, i tsə buku i mbiəŋə wifa wə.

³⁵ Mi wi nyakani wi Kwili wimbun wiwə ka dza chi bə, bə kpichumi. Wi bikə i bə a, “Bəni bə Efesus, mi kələ wə wi məniki a, akə bukumbein bəni bə Efesus bə bə kanjaki jun yi fəni yi gia yi nyə wi Atēmis,

bəh təh wi nyə wə wi nī gbə i bein a?

³⁶ Si mi mən wə wi kə i gukuliki gia yələ, mbein kanjaki i kpichumi mən, mbein ma fəki ka bəni bə yunsi.

³⁷ Mbein dzə bəh bəni bələ fa maka bə chwə fiēn i jun yi bənyə wə, nabə i dzaka ja yichu yidəkə kəm bənyə wi kpaŋni wibukumbein wələ.

³⁸ A kabə num a, Demitius bəh bəni bu kanjaki lə nsaka bəh mi widəkə, chəkə biə bə si saka bənsaka yein kələ, biə bə kə tsə yein bəni bə bə sakaki bənsaka bəh bə saka.

³⁹ Gia yidəkə kabə kein ki yə mbein nəŋki yi tsə yələ, bə ni tseŋ ləkə i yein kintəŋ i kijunni ki bəti kwili wə.

⁴⁰ Mih dzakaki lə, kəm mih yein a gia yi dain kələ i ləkə bukumbein i gia wə, a bukumbein kə, num bə yisi ndani. Yi ka num yakadəin, bukumbein ma ni chu kaŋa na gia yi chəŋ yə bə kə i chukuli.”

⁴¹ Si wi dzaka yakadəin, ka dzaka i kijunni kiwə gāali.

20

Bəol tsə i Masedonia bəh Glee

¹ Asi ndani biə i Efesus nī kaa, Bəol bəŋ mban wi bəni bə bumni, təfi bə ka bəni bə ka nyə i tsəki i Masedonia.

² Wi tsə nyani jikə bimbun biwə feiŋ wə, shili shóm yi bəni bə bumni nalə, ka dan si tsə i Glee,

³ nə feiŋ kifien ki tali. Wi dza a ŋgain nəŋki i tsə liə i ŋgwuki wimbun wə i tsə i Silia, ka wəkə a Bəju gbəki wi i dzəh. Wi ka yein a yi ndzənki lə a ŋgain fiəni tsə dzəh i Masedonia.

⁴ Wi ni nyaniki bə bəh Səbata wə wain Bilus wi Belia, bəh Alistakus bəh Sekundus bə Təsalonika, bəh Gayus wi Delbi, bəh Timəti, bəh Tichikus bəh Təfimus bə bə nī kə bəni bə Esia.

⁵ Bəni bələ ka tsə i ninshin ka wəkəli buku bəh Bəol i Təwas.

⁶ Ayaka Dzini bi Bləd wə bə ka jiə dəkə dzəŋ yein tsə, buku liə ŋgwuki wimbun i Filibi, dzə kan yite i kwati bə ka chin ni bəh bə i Təwas, buku bə nə feiŋ kan nanitan.

Bəol chu jikə kijunni ki Təwas

⁷ A dzə num i chəkə bi ninshin wə i shi wə, buku bəh kijunni, junni i fijəbi i gbə bləd. Si Bəol nī kə i buku nyə

kichwəŋəchwəŋ, wi ka yisi i dzakaki i bə, ka dzaka i tsə buku nchəko kintəəŋ.

⁸ Buku bə nŋ kə num i kimbu ki juŋ yi bein wə, bimbainŋsi bain feiŋ numə biduli.

⁹ Wain sumi widəko yeli wi num Yutikus num i wundu wə. Wi ka dza yisi i nəki, si Bəəl nŋ dzakaki tsəki a dzakani. I jəbi wiwə wə wi gəko kinu, ka dza feiŋ gbə shi i kuku, feiŋ nŋ kə juŋ yi tumnini yitali i yisi i kuku. Ayaka bə tsə dzə wi num wi kpi lə.

¹⁰ Bəəl shi tsə ŋgwuŋ i wi bein, maŋni wi dzaka i bəni a, “Wi keiŋki lə, mbein ki nyūfiki kə gwu yimbein.”

¹¹ Bəəl fiəni yaka i kimbu ki bein kiwə mə, gbə bləd dzi, ka chu yisi i dzakaki bəndzaka chəko wə wi ka nyə.

¹² Bəni ka dzə sumi wiwə kwə bəh wi i dzu wi num wiwəm, shəm yibə də nalə.

Bəəl nya ntəfi i bətii kijunŋi bə Efesus

¹³ Buku liə i ŋgwuki wimbum mə i bəko, ka tsə i Asəs, si Bəəl nŋ sisi jiə a, akə feiŋ di biə buku nŋ dzə wi. Wi nŋ dzaka yakadəin, kəm wi nŋ nənki i nyani bəh gvu.

¹⁴ Wi ka kwati buku i Asəs, buku ka dzə wi i ŋgwuki wə, buku bə tsə buku i Mitilin.

¹⁵ Buku ka nyə feiŋ i ŋgwuki wə, chəko buku wə, buku dzə i kəmsi i Kiəs, tsə, chəko chu buku wə, buku dzə buku i Saməs, chu tsə, chəko chu buku wə, buku ka liə i Miletus.

¹⁶ Buku nŋ nyaniki yakadəin, kwan tsə i Efesus kəm Bəəl nŋ kənki kə i wə jəbi i Esia. Wi nŋ fəbliki tsəki yaka kəm a yuwidəko ŋgain kələ ni tsə buku i Jəlusaleŋ i chəko bi Dzini bi Bəntekəs wə.

¹⁷ Si buku liə i Miletus, Bəəl faan ntum i bətii kijunŋi ki bəni bə bumni i Efesus a bə dzə yein ŋgain.

¹⁸ Bə dzə, wi dzaka i bə a, “Mbein kiəki lə si nəni kəŋŋ nŋ kə bəh mbein i yisi i chəko bi ninshin biə mih nŋ təm gvu yin i nshwain yi Esia wə.

¹⁹ Mih nŋ kə num mih shisi gvu yin, ka nəmki i Nyə bə mindəm i dzəkəh yin chein. Mih chu yein bəŋgəkə i dzəh yiduli wə si Bəju nŋ bwanŋki gvu i mih chein.

²⁰ Mbein chu kiəki lə tə si mih nŋ laniki mbein i bəni kintəəŋ, chu nyani nlani i juŋ juŋ wə. Mih nŋ nyumiki kə gia yidəko yə yi kə i gamti mbein.

²¹ Mih nŋ fukuki shəŋ num a gia yimu i Bəju bəh bəni bə bə kəkə Bəju, fuku a bə kwūni shəm yibə, yi fiəni dzə i Nyə, bəh i jiə shəm i Bah wibukumbein wə Jisəs Klistus.

²² I liə, mbein wəkəli, mih tsəki i Jəlusaleŋ num asi Kin'waka ki Bainŋi dzaka i mih, mih kiəki kə a, akə tsə num nə bəh mih feiŋ.

²³ Gia yə mih kiəki kə a di bichi biə mih tsəki i feiŋ, Kin'waka ki Bainŋi fukuki lə i mih, a nsəŋ bəh ŋgəkə wəkəliki mih i ninshin.

²⁴ Ayakalə, mih yeiŋki kə nəni kəŋŋ, a akə fiəŋ fidəko, a kəbi a mih kāsasi lə nəm wə Bah Jisəs kə wi nya i mih, yi num a, mih fūkuki ntum wi ndzəŋni kəm si Nyə chusi shəm yi yindzəŋni i bəni.

²⁵ I liə, mbein wəkəli, mih kiəki kə a mi widəko i mbein kintəəŋ kələ wə buku bə nŋ kə mih fuku kəm ŋkuŋ bi Nyə, bi chu yein lə shi mbin a.

²⁶ Mih lansiki dzakaki i mbein daiŋ a mi widəko kabə num i mbein kintəəŋ wi num i laka i liə, mih kaŋaki kə kaŋ yein,

²⁷ kəm mih nŋ ka nyumi i fuku gia yichi i mbein yə Nyə kənki.

²⁸ Jəbi wə mbein baan, mbein ka təkniiki bəh gvu yimbein, bəh mban wi bəni bə bumni bə bə kə ka shwāŋ, bə Kin'waka ki Bainŋi kə ki fə mbein num kifwu i bə bein. Mbein nūmki bəntəkni shwāŋ i kijunŋi ki bəni bə Nyə bə wi nŋ tan bəh mwa mi Wain wi.

²⁹ Mih kiəki lə a mih nŋ ka fiəni gbaksi gvu, bəkwula ni dzə liə i mban wimbein wə, ma bə ma ni bee mi widəko i kwa.

³⁰ Bəni bədəko ni buku lə na i mbein kintəəŋ, i fwəkyiki mban wi bəni bə bumni, guku bə, bə tsə i mban wibə wə.

³¹ Ayakadəin, mbein təkniiki, mbein kwaka a mih lani mbein bəchi i jiə yitali wə, nchəko bəh nshi bəh mindəm i dzəkəh yin chein.

³² Mih nyaki mbein i liə i kaŋ yi Nyə wə, bəh gia yi yə yi kə kəm ŋgamti wi Nyə i bəni. Gia yələ kələ i fə mbein kəkki, ka mbein bi kwati di i di biə Nyə jiə i bəni bə wi fə a bə kə mbu.

³³ Mih nŋ kaŋaki kə kindzəŋ i kpə wi mi wə nabə bəmbun bu.

³⁴ Mbeinj kiə bindzəŋ a, akə kan yinj yələ yi nĩ nəmki bieinj bichi biə buku mban wun nĩ nənki.

³⁵ I bieinj bichi biələ, mih nĩ chusiki i mbeinj a, mi kanaki i nəmki bindzəŋ, ka wi ni gamtiki bəni bə ngəkə, kwaka si Bah Jisəs nĩ dzaka a, ‘Ndzəŋni bimbun kə bi mi wə wi nyaki, tsə bi mi wə wi dzəki.’ ”

³⁶ Si Bəəl dzaka kaasi yakadəinj, bəh bə ka tum binyu i kuku bəchi, tsa.

³⁷ Ayaka bə dza gbə bəh mindəm ka dəki, manni Bəəl komyi wi, a bə bəsi.

³⁸ Gia yə yi nĩ fə bə ka dəki bəh nga akə gia yə Bəəl nĩ dzaka a bə bi chu yeinj kə shi bi. Bə ka tsə chinjsi wi, wi liə i ngwuki wimbun mə.

21

Bəəl tsə i Jelusalem

¹ Asi buku bəh Bəəl bəni, buku ka nyə feinj dan i ngwuki wimbun mə chəŋ, tsə buku i Kəs. Chəkə buku wə, buku tsə i Lədəs, nyə feinj, tsə i Batala.

² Si buku tsə buku feinj, yeinj ngwuki wimbun widəkə wi tsə i Fənishia, buku liə yeinj ka tsəki.

³ Buku yeinj Sayblus, ka bee i tseinj yi kimiəkə wə ka danjsi tsə buku i Taya i tumi ki Silia wə i di biə ngwuki nĩ kanaki i bwili bieinj feinj.

⁴ Buku nəŋ bəni bə bumni feinj, buku bə nə kan nanitan. Kin'waka ki Baiŋni fə, ka bə təfi Bəəl a wi ma məm i tsə i Jelusalem.

⁵ Buku bə nə, chəkə dzə kpeinj ka buku nyə, buku ka kwa dzəh. Bə bəchi buku, bəkanja bəbə bəh bwa bəbə, i chinjsi buku, buku bə buku i kwili wiwə kintəŋ tsə buku i kinchwə kimbun kpəŋ, buku bə tum binyu i kuku, tsa ka bəni.

⁶ Buku liə i ngwuki mə, bə ka fiəni tsə i juŋ yibə wə.

⁷ Buku ka nyə i Taya, kwa dzəh, tsə buku i Tələmay. Buku bwa bə nih bə bumni bəni, ka nə kpan wimu.

⁸ Chəkə buku wə, buku nyə tsə buku i Kaysalia, ka tsə i Filib dzu wə wi nĩ nyaniki fukuki gia yi Nyə, buku bə nə. Filib wələ nĩ kə mi wimu i mban wi bəni bə wə nanitan bə bə nĩ sabi.

⁹ Wi kanja bwa bəkanja bənaa, bə keinj ki kiə kə bənyuku, bə nĩ fukuki i bəni gia yə bə wəkəki Nyə dzakaki.

¹⁰ Buku num feinj i kan yiduli wə, mi widəkə wə wi nĩ fukuki gia yə wi wəkəki si Nyə dzakaki bi nyə i Judea shi dzə feinj, yeli wi num Agabus.

¹¹ Agabus dzə yeinj buku, dzə chinjsi wi Bəəl, ka fiəni kanja gvu bəh kan yi yeinj, ka dzaka a, “Kin'waka ki Baiŋni dzakaki a, akə asi Bəju bə Jelusalem bi kanja mi wə wi kanaki chinjsi wələ, i nya wi i kan yi bəni bə bə kəkə Bəju.”

¹² Buku wəkə yakadəinj, buku bəh bəni bəchi bə bə nĩ kə feinj ka tsaki Bəəl a wi ma tsə i Jelusalem.

¹³ Wi chukuli a, “Mbeinj fəki num nə lə a? Mbeinj kiəki kə a mbeinj dəki lə mbeinj nəŋni num shəm yinj a? Mih kə mih keinj si gwu a kəbi a i liə i nsəŋ wə i Jelusalem shəŋ. Mih kə num mih chu keinj si tə gwu na i kpi feinj kəm yeli wi Bah Jisəs.”

¹⁴ Si dzəh nĩ ka num feinj i fə a wi kwūni kin'waka ki, buku ka bee, ka dzaka shəŋ a, “Ma yi nūm asi Bah nəŋki.”

¹⁵ Kan yidəkə tsə, buku juŋni bieinj bibuku, ka yakaki tsəki i Jelusalem.

¹⁶ Bəni bə bumni bədəkə bə i Kaysalia yaka buku bə, dzə tsə bəh buku i juŋ yi Manasi wə, i di biə buku nĩ kanaki i nəki. Ayaka Manasi wələ nĩ kə mi wi Sayblus, a num mi widəkə i kintəŋ ki bəni bə bə nĩ yisi jiə shəm i Jisəs wə.

Bəəl laa njikə i Jəm bəh bətiij kijuŋni ki bəni bə bumni

¹⁷ Asi buku nĩ tsə buku i Jelusalem, bəni bə bumni bə feinj dzə buku bindzəŋ.

¹⁸ Chəkə buku wə, buku bəh Bəəl laa njikə i Jəm, bətiij bə kijuŋni bəchi nĩ kə tə feinj.

¹⁹ Bəəl ka bəni bə, ka dzaka gia yichi i bə yə Nyə nĩ fə i bəni bə bə kəkə Bəju tsə dzəh i nəm wə wi nĩ nəmki.

²⁰ Bə wəkə yaka, ka yisi i tumki bikum bi Nyə. Ayakalə, bə dzaka i Bəəl a, “Waiŋnih wibuku, tsəinj si Bəju kə bə jiə shəm i Jisəs wə bəchuku bəchuku. Ayakalə, bə num yakadəinj bə keinj bə num i bəchi bə Muses wə na bəh nga,

²¹ Bə kə bə fuku lə i bə kəm wə, a wə nyaniki laniki Bəju bə bə nəki i tumi kidəkə

wə, a bə bee bənchi bə Muses, dzaka a, kiə bə ma sūnki bwa bəbə, bəh a kiə bə ma biəliki nənki ki tumi kiwə.

²² Si yi kə yaka bə kanaki lə i ni kiə a wə dzə, bukumbəin ki fəki dəin i liə?

²³ Buku ni fuku lə i wə gia yə wə ni fə. Buku kanaki lə bəni fa bənaa num bə fə kinaka i Nyə.

²⁴ Dzə bə, mbein bə tsə wəko shi bimbəin, wə gəm biəin bichi biə bə kanaki i gəm ka bə tsə kəə kifwu kibə. Wə ka fə yakadəin, bəni bəchi ka ni kiə a wə jiəki lə tə bənchi bə Muses, ayaka gia yichi yə bə dzakaki kəm wə yi ma ni numki nkan.

²⁵ I bəni bə bumni bə bə kəkə Bəju, buku kə num buku nī jiə kimfasi ka nyaka kinwakti chinji i bə a, kiə bə ma dziki biəin bidzini biə bə fə bimbə gia yəin i bənyə wə. Kiə bə ma dziki mwa mi nyam. Kiə bə ma dziki nyam yə yi kə maka bə kum yi mwa buku. A bə bwili kan yibə i nənki ki təkəlini wə.”

²⁶ Ayakadəin, Bəal ka dzə bəni bəwə, chəkə buku wə bəh bə tsə wəko shi bibə. Bəal ka tsə i jun yi fəni yi gia mə, fuku chəkə biə kan yi wəkəni shi ni tsə, bə ni ka nya binya i bə i mi wimu wimu.

Bə kwa Bəal i jun yi fəni yi gia mə

²⁷ Asi kanə yiwə nanitan nī kə a kaa, Bəju bədəkə bə bə nī buku dzə i Əsia yəin Bəal i jun yi fəni yi gia mə, ka nyini mban wi bəni, kwa wi,

²⁸ bə ka wiliki dzakayi a, “Bəni bə Isləe, mbein gamti buku. Akə mi wəle wi nyaniki laniki gia yichu, i bəni i di bichi kəm tumi kibuku bəh bənchi bə Muses bəh kəm jun yi fəni gia yələ. Wi fiəni bəkəli kaasi i dzəki bəni bə bə kəkə Bəju, dzə bəh bə i jun yi fəni yi gia mə fa, ka bəkəli di bi baijn biələ.”

²⁹ Bə nī dzakaki yaka, kəm bə nī yəin Bəal wi nyani nnya i kwili wə bəh Təfimus mi wi Əfəsus. Bə ka kwaka a Bəal liə bəh wi i jun yi fəni gia mə.

³⁰ Ayaka wili wiwə fə kwili wichi nənni, bəni ka yəkəki dzəki fein. Bə bwam kanə Bəal, guku buku bəh wi i jun yi fəni gia mə, akisəkə, bə ka ban dzaka bifənə.

³¹ Bə ka nənki i wə Bəal, ntum wiwə liə i ntuni ki tikwili wi fwu wi bəni bə jum bə Lum a, Jerusalem wichi si shakyi.

³² Wi ka nyə akisəkə, dzə bəni bənchi bəh kifwu ki mban wi bəni bə jum bədəkə bəh bə yəkə shi tsə fein. Si bəni nī yəin bəni bə jum bəh tikwili wi fwu wi bəni bə jum num fein, bə ka bee i twein ki Bəal.

³³ Tikwili wi bəni bə jum wiwə ka dzə kwa Bəal, dzaka a bə kanə wi bəh bənsən bəfa. Wi bikə i bə a, “Wələ kə ndə? Wi fə nə?”

³⁴ I fein wə, bəni dza ka wiliki tsəki lə, bədəkə wili tsə lə. Wi nəki kiə kə gia yə yi num. Wi ka dza dzaka i bəni bu a bə dzə Bəal bə yəkə bəh wi i di bi bəni bə jum wə.

³⁵ Bəni bə jum bəwə dzə wi, jəbi wə bə nī yakaki tsəki i dzəh yə yi kə i bəntəm bəntəm wə, bə dza gin lə Bəal ginni kəm mban wi bəni nī jumki i ləkə wi.

³⁶ Bə nī biəliki yaka, wili dzakayi a, “Bə laksi wi.”

Bəal kəmyi dzaka

³⁷ Asi bə nī liə bəh Bəal i di bi bəni bə jum wə, wi tsa tikwili wi fwu wi bəni bə jum a, “Mih kələ i dzaka gia yidəkə i wə a?” Wi wəkə yaka, ka bikə i Bəal a, “Wə kiəki lə jə yi Glik a?”

³⁸ A mən wə mi wi Ijib wə wi nī yisi ndani bəh kifwu ki tumi i jəbi widəkə wə, wi guku mban wi bəni bənkuku bənaa (4,000), bə bə nī wəyiki bəni bə bə tsə ka numki i chwa a?”

³⁹ Bəal chukuli a, “Mih kə mi wi Ju, bə nī bwə mih i Tasus i tumi ki Silishia wə, Tasus num kə kwili wi nchin. Mih tsaki wə, nyə mih bəh dzəh mih dzəka i bəni bələ.”

⁴⁰ Tikwili wi fwu wi bəni bə jum bəwə ka nya dzəh a wi dzaka. Bəal ka num i di biə bi nī kə i bəntəm bəntəm wə, ka chi bəni bəh kan. Bə ka kpichumi mən, wi dzaka i bə i jə yi Hibulu wə a.

22

¹ “Bəba bəh bwa bə nih bən, mbein wəko ndzaka wun i mbein nshin.”

² Bə ka wəkə si wi dzakaki num i jə yibə yi Hibulu wə, bə ka kpichumi lə məwən. Bəal ka dzaka a,

³ “Mih kə mi wi Ju, bə nī bwə mih i Tasus i tumi ki Silishia wə, ayakalə bə kuku yaka mih i fa Jerusalem, mih lani kinwakti i kan yi Gamalia wə. Wi nī kəinji lani mih bəh bənchi bə bəti bəbuku, mih ka numki bəh

nga i gia yi Nyɔ wə nalə, asi mbeinj bæchi bələ mbeinj kə fa daij lə.

⁴ Mih nĩ dzəki nyaki lə ngəkə bwanj gvu i bəni bə bə biəliki Dzəh yi Bah, fə bə wəyɪ bə, kwa bənyuku bəh bəkanja chinjsi i junj yi nsənj mə.

⁵ Fa kə gia yə kifwu ki bətii mfə gia bəh bəni bə bə sakaki kwili kiəki lə yi lə gbuunj. A nĩ nyaki bə biñwakti a mih tsə kwáyiki bwa bə nih bəbuku bə bə kə i Damaskus. Mih bə tsə i kwáyɪ bəni bə bə biəliki Dzəh yi Bah, kánja dzə bəh bə i Jəlusalem bə nya ngəkə i bə.

Bəəl fuku si wi nĩ nyani ka wi jiə shəm i Jisəs

⁶ A jəbi wə mih nĩ kəmsiki tsəki i Damaskus a num ka nshichunj, baijnɪ bimbun bidəkə dza mwainj shi i mih beinj.

⁷ Mih gbə i kuku, ka wəkə ja yi dzaka dza i mih a, ‘Səəl, Səəl, wə bwanjki gvu i mih cheinj lə kəm nə?’

⁸ Mih bikə a, ‘Bah, akə wə ndə?’ Ja yiwə chukuli a, ‘Akə mih Jisəs wi Nasali, num mih wə wə bwanjki gvu i wi cheinj.’

⁹ Bəni bə bə nĩ kə buku bə nĩ yeinj baijnɪ biwə, ayakalə nəki wəkə kə ja yi mi wə wi nĩ dzakaki buku wi.

¹⁰ Mih ka chu bikə a, ‘Bah, mih kə i fə dəinj a?’ Wi chukuli i mih a, ‘Dzə beinj, lə tsə i Damaskus, ma bə fūku i wə feinj, nəm wichɪ wə Nyɔ kə wi keinjɪ jiə i wə a wə nəmki.’

¹¹ Mih ka dza feinj, num baijnɪ biə fə mih fəkə, bəni bə buku bə nĩ nyaniki ka tati lə tsə bə mih i Damaskus.

¹² Mi widəkə num feinj i Damaskus, yeli wi num Ananias, wi kəksi Nyɔ nalə, jiə bənchi bəbuku Bəju bæchi bə bə nĩ kə feinj kəksi wi.

¹³ Wi dzə yeinj mih, num beinj i kəmsi i mih kpənj ka dzaka i mih a, ‘Səəl wainjnih wun, fiəni yēinj di.’ Akisəkə yakadəinj, mih fiəni ka yeinjki di, ka yeinj tə wi Ananias.

¹⁴ Wi dzaka i mih a, ‘Nyɔ wi bətii bəbuku kə wi babwili lə wə a wə klə gia yə wi kənjki, bəh i yēinj Mi wi Nəm wi Chənj, i wəkə ndzaka wə wi bukuki dzaka ki wə.

¹⁵ Wə bi numki mi wə wi fukuki kəm wi, fuku i bəni bæchi gia yə wə yeinj bəh yə wə wəkə.

¹⁶ Si yi kə yaka i lə, wə chu wəkəliki nə? Dzə beinj bə juli wə i bəkə, i wəkə chu bia, asi wə tsaki i Bah.’

Bəəl fuku si Jisəs ni faanj wi i bəni bə bə kəkə Bəju

¹⁷ Mih nĩ fiəni tsə i Jəlusalem, mih bə tsa i junj yi fəni yi gia wə, fiənj ka ndəmsi dzə i mih wə.

¹⁸ Mih yeinj Bah i fiənj fiwə wə, wi dzaka i mih a, ‘Kəmsi nyə fa i Jəlusalem wakli kəm bəni bə fa ni bum kə gia yə wə fukuki kəm mih.’

¹⁹ Mih chukuli i wi a, ‘Bah, bə kiəki lə na bindzənj a mih nĩ liəki i júnj yi tsani mə, kwayi bəni bə bə jiə shóm i wə wə tweinj bə.

²⁰ Jəbi wə bə nĩ wəkəki Stifən wə wi nĩ fukuki i bəni kəm wə, akə mih wə mih nĩ kə na feinj mih təbi. Ayaka akə mih wə bəni bə bə nĩ wə Stifən nĩ baayi nya bəmbun bəbə mih kanja.’

²¹ Bah chu dzaka i mih a, ‘Nyə fa, kəm mih ni faanj lə wə i dzəh yi dəənj i bəni bə bə kəkə Bəju.’ ”

²² Si Bəəl nĩ dzakaki bəni wəkəli, jəbi wə ndzaka nĩ bukuki i dzaka ki wə, bə yisi ka wiliki na bəh nga, dzakayi a, “Bə kāsɪ bəh njkainjɪ mi wələ i fa nshwainj wə. Akə kə mi wə wi kə i nūmki wiwəm.”

²³ Bə nĩ wiliki yaka, seksɪ bəmbun bəbə i beinj, ka wanjki kwənjə i beinj.

²⁴ Tikwili wi fwu wi bəni bə jum ka dza dzaka a bəni bə jum dzə Bəəl ma bə tsə bəh wi i di bibə wə, jəbi wə bə ka tsə bə twēinj wi, bə bīkə gia i wi, a wi fuku gia yə yi fə ka Bəju wiliki lə.

²⁵ Bə ka tsə bəh wi ka kanja a bə tweinjki, Bəəl bikə i fwu wi mbanj wi bəni bə jum widəkə wə wi nĩ kə feinj a, “Nchi bumki lə a bə twēinjki mi wi Lum maka bə saka nsaka wi a?”

²⁶ Fwu wi mbanj wi bəni bə jum wiwə wəkə yakadəinj, ka tsə yeinj tikwili wibə, dzaka i wi a, “Wə nənjki məm num nə lə? Klə a mi wələ kə mi wi Lum.”

²⁷ Tikwili wiwə wəkə yakadəinj, ka tsə yeinj Bəəl bikə i wi a, “Lansi fūku i mih, a wə kə mi wi Lum a?” Ayaka wi bum.

²⁸ Tikwili wiwə dzaka i wi a, “Mih nĩ tanj bəh kpə widuli, ka mih numki mi wi Lum.” Bəəl chukuli i wi a, “Mih kə mfinj mi wi Lum i bwə wə.”

²⁹ Bɛni bɛ bɔ nɛ kɔ i bikɛyiki bɛmbikɛ bɛwɔ i wi ka fiɛni chu i jum wɛ akisɛkɛ. Tikwili wi bɔ ka lwaki tɛ, kɔm wi nɛ kɔ wi dzaka bɛ kaɲa Bɔɔl a num mi wi Lum.

Bɔɔl kɔmyi dzaka i bɛni bɛ bɔ sakaki tumi ki Bɛju nshin

³⁰ Tikwili wiwɔ ka nɛnki i keiɲsi kiɛ gia yɛ Bɛju nɛ jiɛki i Bɔɔl wɛ. Ayaka chɛkɔ buku wɔɔ, wi dzaka a bɛ shwɛ Bɔɔl, wi bɔɔn bɛtii mfɛ gia bɛmbum bɛh bɛni bɛchi bɛ bɔ sakaki tumi, bɔ dzɛ, wi jiɛ Bɔɔl i bɔ nshin.

23

¹ Bɔɔl lɔmsi dzɛkɛh i bɛni bɛ bɔ sakaki tumi kiwɔ, ka dzaka a, “Bwa bɛ nih bɛn, i nɔni kɛnɲ wɛ i dzɛ buku daiɲ, mih si fɛ num a gia yɛ mih kiɛki a yi kɔ chɛn i Nyɔ nshin, gia yidɛkɔ kɔbi yɛ yi sakaki mih i shɔm yin wɛ.”

² Ananias wɛ wi nɛ kɔ fwu wi bɛtii mfɛ gia, dzaka i bɛni bɛ bɔ nɛ numbein i kɔmsi i Bɔɔl kpɛn, a bɔ chɛkɔ wi i dzaka wɛ.

³ Bɔɔl chukuli i wi a, “Nyɔ ni chɛkɔ lɛ wɔ tɛ. Wɔ bwɛsiki kimbu ki jun kɛ bɛ chikɛ bɛh fiɛn wi fuku a bin. Wɔ lansi num a wɔ sakaki mih biɛli nchi, chuku bwin nchi wiwɔ chu dzaka a bɛ twɛin mih a?”

⁴ Bɛni bɛ bɔ nɛ num bein i kɔmsi i Bɔɔl wɛ bikɛ i wi a, “Wɔ tɔyi fwu wi bɛtii mfɛ gia wi Nyɔ a?”

⁵ Wi chukuli a, “Bwa bɛ nih bɛn, mih si kiɛki kɛ a, akɔ fwu wi bɛtii mfɛ gia. Bɛ nyaka a, ‘Kiɛ mi ki dzɛka kɛ gia yichu kɔm mi wɛ wi sakaki bɛni.’ ”

⁶ Jobi wɛ Bɔɔl nɛ yein a bɛni bɛdɛkɔ nɛ kɔ fein a num Bɛsadusi, bɛdɛkɔ num Bɛfalasi, wi ka dzaka bɛ ja yilɛkɛli i kintɛn ki bɛni bɛ bɔ sakaki tumi a, “Bwa bɛ nih bɛn, mih kɔ mi wi Falasi, mih num wain wi Bɛfalasi. Mih kɔ fa i nsaka wɛ kɔm mih tsein ki tsɛki a ninshin, kiɛ a bɛnkwu bi dza lɛ i kpi wɛ.”

⁷ Si wi dzaka yakadɛin, Bɛsadusi bɛh Bɛfalasi ka yisi i yɛliki, kijunni kiwɔ gaali.

⁸ Bɔ nɛ yɛliki yakadɛin, kɔm Bɛsadusi nɛ shiki dzakaki a bɛnkwu bi dza kɛ i kpi wɛ, chu dzaka a fiɛn fidɛkɔ kɛkɛ ka bɛchinda bɛ Nyɔ nabɛ bin'waka. Ayakalɛ, Bɛfalasi nɛ bumki lɛ a biɛin biɛlɛ bichi kɛlɛ.

⁹ N'yɛli wiwɔ lɛkɛ tsɛ a ninshin, bɛni bɛdɛkɔ bɛ bɔ nɛ laniki bɛnchi num i mban

wi Bɛfalasi wɛ, numbein fein dzaka bɛh nɛga, dzakayi a, “Buku ka yein gia yɛ mi wɛlɛ gbɔ yein. A kɛlɛ numki kin'waka kidɛkɛ, yuwidɛkɛ chinda wi Nyɔ wi dzakaki i wi.”

¹⁰ N'yɛli wiwɔ ka nɛnki a fiɛni chu jwɔ, tikwili wi fwu wi bɛni bɛ jum ka lwaki a yudɛkɔ bɔ kɛlɛ i shakyi Bɔɔl fein i bin ka wɛ. Wi ka dzaka a bɛni bɛ jum shɛ tsɛ lɛkɛ Bɔɔl fein i kan yibɔ wɛ, fiɛni yɛka dzɛ bɛh wi i kwili wi bɛni bɛ jum wɛ.

¹¹ A num nchɛkɛ, Bah numbein i kɔmsi i Bɔɔl wɛ, dzaka i wi a, “Kaɲa shɔm. Si wɔ kɔ wɔ fuku lɛ i bɛni kɔm mih i Jelusalem, akɔ tɛ a lin si wɔ ni fuku tɛ i Lum kɔm mih.”

Bɛni bɛdɛkɔ dza keiɲsi i wɔɔ Bɔɔl

¹² Chɛkɔ buku wɔɔ, Bɛju bɛdɛkɔ jiɛ kimfasi, dzi nkan a bɔ ni dzi kɛ fiɛn nabɛ i mu a kɔbi a bɔ ni wɔɔ lɛ Bɔɔl.

¹³ Bɛni bɛ bɔ nɛ jiɛ kimfasi kiwɔ dzi nkan biwɔ nɛ tsɛki lɛ bɛni mbanɲyani.

¹⁴ Bɔ ka tsɛ i bɛtii mfɛ gia bɛmbum, bɛh bɛni bɛ bɔ sakaki kwili, dzaka i bɔ a, “Buku kɔ buku lansi dzi nkan, a buku ki lɛkɛsiki kɛ fiɛn i dzaka wɛ a kɔbi a buku ni wɔɔ lɛ Bɔɔl.

¹⁵ I liɛ wɛ, mbein bɛh bɛni bɛchi bɛ bɔ sakaki tumi chin si ntum i tikwili wi fwu wi bɛni bɛ jum, mbein kwɛyi dzaka i wi a wi fiɛni chin si shɛ dzɛ Bɔɔl, wi dzɛ i mbein nshin, a mbein nɛnki i tsein bain si i nsaka wi nalɛ. Ayakadɛin, buku ni gbɔ wi i dzɛh, jobi wɛ bɔ ni shiki dzɛki bɛh wi, buku ka ni wɔɔ wi a kein i dzɛh.”

¹⁶ Si bɔ nɛ jiɛ kimfasi kiwɔ yakadɛin, wain jɛmi wi Bɔɔl wi nyukuni wɛkɔ, wi ka tsɛ i di bi bɛni bɛ jum wɛ, fuku i Bɔɔl.

¹⁷ Wi ka bɔɔn fwu wi mban wi bɛni bɛ jum widɛkɔ dzaka i wi a, “Dzɛ sumi wɛlɛ ma wɔ tsɛ bɛh wi i tikwili wi fwu wi bɛni bɛ jum, wi kanaki lɛ gia i fuku i wi.”

¹⁸ Wi ka dzɛ wi, ka tsɛ bɛh wi i tikwili wi fwu wi jum wɛ, dzaka i wi a, “Bɔɔl mi wi nsɛn bɔɔn mih, dzaka a mih dzɛ sumi wɛlɛ ma mih dzɛ bɛh wi i wɔ, a wi kanaki lɛ gia i fuku i wɔ.”

¹⁹ Tikwili wiwɔ ka kaɲa wi i tsein wɛ, bɛh wi baka gwu, wi bikɛ i wi a, “Akɔ nɛ wɔ nɛnki i fuku i mih a?”

²⁰ Sumi wiwɔ chukuli a, “Bɛju bɛdɛkɔ jiɛ kimfasi a bɔ ni dzaka lɛ i wɔ a wɔ nyɛ shɛ

dzê Bôol wi dzê i bəni bə bə sakaki kwili kijiəli, a bə nənki tseij ləkə baiŋsi i nsaka wi wə bindzəŋ, bə dzakaki yaka kwayi fə fəni i wəo wi.

²¹ Kiə wə ki bûm kə, kəm bəni kələ feij bə tsə bəni mbanŋnyani num bə gbə wi i dzəh, bə dzi ŋkaiŋ a bə ni dzi kə feij nabə i mu feij a kəbi a bə wəo lə Bôol. Bə kə i liə num bə keiŋsi lə gwu, ka wəkəliki num gia yə wə ni dzaka.”

²² Tikwili wi fwu wi bəni bə jum wiwə ka dzaka a sumi yiwə tsəki, ka kiŋ i wi a si wi tsəki kiə wi ki fə kə a mi widəkə kīə a wi fuku gia yiwə i ŋgaiŋ.

Bə faaŋ Bôol i Kaysalia i Felek wə mi wi nsaka

²³ Tikwili wi fwu wi bəni bə jum wə ka bəoŋ kifwu kimbaŋ ki bəni bə jum bəfa dzaka i bə a, “Mbeij kēiŋsi jīə bəni bə jum gi yifa (200) bəh bəni bə bikum mbanŋnanitan (70) bəh bəni bəgəŋ gi yifa (200), i mbiəŋə wə bwukə nchəkə, bə ni nyə tsə i Kaysalia.

²⁴ Mbeij kēiŋsi tə kikum i Bôol, mbeij dzê tsə bəh wi i Felek mi wi nsaka feij fidəkə ma kəm wi i dzəh.”

²⁵ Si wi dzaka yaka, ka nyaka kinjwakti ki dzaka a.

²⁶ “Akə mih Klawdius Lisias. Mih nyakaki kinjwakti kələ i wə mi wimbun Felek wə mi wi sakani. Mih bəniki dzəki i wə.

²⁷ Bəju si kwa mi wələ ka nənki i wəo. Mih ka wəkə a, akə mi wi Lum, buku bəni mbəŋ bə jum ka liə feij ləkə wi i kaŋ yibə wə.

²⁸ Mih bə nən i wəkə gia yə bə jiəki i wi fuŋ, mih ka shi bəh wi i bəni bəbə bə bə sakaki tumi.

²⁹ Jəbi wə bə ni tseij ləkə i yeij, mih ka yeij a gia yə bə bwanŋki i wi cheij akə a kingukuli kəm bənchi bəbə maka wi fə gia yidəkə yə bə si kə i wəo wi yeij, nabə i jiə wi i juŋ yi nsəŋ mə.

³⁰ Jəbi wə mi si fuku i mih a Bəju bədəkə jiə kimfasi i wəo mi wələ, mih ka chinŋsi wi i wə akisəkə. Mih dzaka tə a bəni bə bə jiəki gia i wi fuŋ dzê yeij num wə, bə dzaka gia yə bə kaŋaki bəh wi.”

* **24:6-7** Binjwakti bikpu bidəkə kaŋaki lə 6b-8a num bə nyaka a, “Buku nī nənki i saka wi biəli bənchi bəbuku, Lisias wə tikwili wi kifwu ki bəni bə jum liə feij, ləkə wi i buku kaŋ, dzaka a buku dzê yeij num wə, a bə saka nsaka wiwə i wə nshin.”

³¹ Bəni bə jum ka fə asi tikwili wibə dzaka, dzə Bôol nchəkə, bəh bə tsə buku i Antibati.

³² Chəkə buku wəo, bəni bə jum bə bə ni nyaniki bəh gvu bee Bôol i kaŋ yi bəni bə bə ni nyaniki i bikum beij a bə tsəki bəh wi a ninshin ka fəni i jum wə i di bibə wə.

³³ Bə tsə liə i Kaysalia, ka nya kinjwakti kiwə i mi wi sakani wiwə chu nya tə Bôol i wi.

³⁴ Wi fa kinjwakti kiwə, ka bikə i Bôol di biə wi buku yeij. Wi ka wəkə a Bôol kə mi wi Silishia,

³⁵ ka dzaka i wi a, “Mih ni wəkəli lə nsaka wa i jəbi wə bəni bə bə kaŋaki nsaka bəh wə ni dzə buku fa.” Wi ka dzaka a bə dzê Bôol ma bə tsə jīə wi i ntəŋ wi Heləd wə, ma bə tsēiŋki wi.

24

Bə jiə nsaka wi Bôol i Felek nshin

¹ Si kaŋ dzə buku yite, Ananias fwu wi bəti mfa gia wə, bəh bəni bədəkə bə bə nī sakaki tumi, bəh Tətulus wə wi nī kə wi keiŋsi lani nchi, shi tsə i Kaysalia. Bə ka tsə yeij Felek mi wi nsaka, jiə nsaka wibə kəm Bôol i wi nshin.

² Bə ka bəoŋ Bôol, Tətulus ka yisi i jiəki gia i wi wə, dzaka i Felek a, “Mi wimbun, kimbəiŋni kələ i tumi kələ wə i dzə buku i liə, a num kəm nsaka wa wi ndzəŋni, bəŋkwuni bəh ndzəŋni kə fa bəduli i tumi kələ wə num kaŋ ya.

³ Bəni bəchi wəkəki lə ndzəŋni bimbun chu dzə nsaka wa i di bichi jəbi wichi.

⁴ Mih nənki kə i dzə jəbi wa wichi, mih tsaki wə, a wə wəkəli a twesi, wə wəkə gia yə buku ki dzakaki.

⁵ Buku kə buku yeij a mi wələ kə mi wi gia. Wi nyaniki nənki ndani i kintəŋ ki Bəju wə i kifwu ki nshwain wə kichi. Ayaka a chu num wi tikwili wi mban wə bə bəoŋki a wi Nasali.

⁶⁻⁷ Wi nī nənki i bəkəli tə juŋ yi fəni yi gia, buku kwa wi.*

⁸ Wə ka bikəyi gia i mi wələ, wə ni wəkə i wi gia yichi yə buku dzaka kəm wi.”

⁹ Si Tetulus dzaka yakadain, Bəju təbi, kəksi a gia yələ yichi kə ŋkəŋ.

Bəəl kəmyi dzaka i Felek nshin

¹⁰ Mi wi nsaka wiwə fəkəni i Bəəl a wi dzaka. Wi ka dzaka a, “Mih kiəki a wə kə wə saka lə bənsaka i tumi kələ wə i jia yiduli wə. Mih kə bəh kinsanli i num i wə nshin i kəmyi dzaka kəŋŋ.

¹¹ Wə ka dza ka bikəyiki, wə ni wəkə a kan ka tsə dəkə jwəfi ntsə yifa si mih ni yaka i Jelusaləm i tsə tsa Nyə.

¹² Bəju ni ka yein, mih gukuli bəŋgukuli buku mi, bə ni ka yein mih, mih nyini bəni i jun yi fəni gia wə nabə i jun yi tsani wə, nabə i di bidəkə wə i kwili wə.

¹³ Bə kanaki kə na gia yə yi chusiki a mih ni fə gia yələ yə bə jiəki i mih wə.

¹⁴ Mih bum yələ i wə nshin, a mih tsaki Nyə wi bətii bəbuku biəli Dzəh yə bə bəŋki a yi kə yichu. Ayaka mih bumki num gia yichi yə yi kə i Kinwakti ki Bəŋchi bə Muses wə bəh yə yi kə i Binwakti bi bəni bə ntum bə Nyə wə.

¹⁵ Mih tseinki tsəki a ninshin i Nyə, a lin asi bəni bələ tə tseinki, a bəni bə ndzəŋni bəh bəchu bəchi bi dza lə i kpi wə.

¹⁶ Ayakadain, mih məmsiki nalə i jəbi wichi wə i nəki nəni ki chəŋ i Nyə nshin bəh bəni, ka gia ma numki yə yi sakaki mih i shəm yin mə.

¹⁷ Akə jia yiduli si mih ni buku i Jelusaləm, mih ka fiəni tsə feiŋ i nya kpə i bəni mbəŋ bə kwili, bəh i fə gia.

¹⁸ Akə gia yələ bə ni yein mih i jun yi fəni yi gia mə si mih fəki, num mih wəkə shi mbin. Bəni ni məŋ feiŋ nabə dzaka ki kəmn.

¹⁹ A ni kə shəŋ a Bəju bədəkə bə Esia si bə ni kə feiŋ, ayaka bə si kanaki i numki fa i dzaka i wə gia yə bə kanaki kəm mih, jəbi wə gia yidəkə kə.

²⁰ A kəbi yakadain, ma bəni bələ ni fuku gia yə bə ni yein a mih gbə jəbi wə mih ni numbein i bəni bə bə sakaki tumi nshin,

²¹ a kəbi a gia yə mih ni də bwili bəh ja yiləkəli i bə a, mih kə i bə nshin jəbi wələ lə i nsaka wə kəm mih ni bum a bəŋkwu bi dza lə i kpi wə.”

²² Si Bəəl dzaka yakadain, Felek wəkəli lə, a ni kə mi wi təkəsi kiə kəm Dzəh yi Bah, wi

ka jiə nsaka dzaka a, “Jəbi wə Lisias wə tikwili wi fwu wi bəni bə jum, ni shi dzə, ka mih ni tain nsaka wimbəin.”

²³ Wi ka dzaka a fwu wi mban wi bəni bə jum dzə Bəəl wi tsə jiə i dzu, wi chəniki wi. Ayakalə, a bə nyə wi bəh dzəh, ka nsəin yi dzəki gāmtiki wi.

Felek jiə nsaka wi Bəəl i jia yifa wə

²⁴ Kan yidəkə tsə, Felek bəh Dusila kpə wi wə wi ni kə mi wi Ju bə dzə. Felek tsə bəŋ Bəəl a wi dzə, wi ka wəkəliki gia yə Bəəl dzakaki kəm njə wi shəm i Klistus Jisəs wə.

²⁵ Si wi dzaka kəm si mi kə numki mi wi chəŋ bəh si mi kə i təkni bəh gwu yi bəh si Nyə bi saka bəni, Felek wəkə yaka lə ka lwa. Ayaka wi ka dzaka i Bəəl a, “Wə kələ tsəki i liə, jəbi wə mih ni kanə jəbi mih ni fiəni bəŋ wə.”

²⁶ Wi ni dzaka yakadain, kanə kinkwaka a jəbi widəkə Bəəl ni tan yi lə ŋgain. Ayaka wi shi a bəŋki Bəəl a feiŋ feiŋ a bə wi təkəki biein bi təkəni.

²⁷ Ayaka, yaka, jia yifa tsə. Bə bi ka jiə Bəlsius Festus i kimgbəkə ki Felek wə, Felek ka nənki a ŋgain fə Bəju kənki ŋgain, wi ka bee Bəəl i jun yi nsəŋ mə.

25

Bəəl dzə nsaka wi tsə bə wi i Nkun wi Lum nshin

¹ A dzə num i kan yitali wə si Festus yisi i sakaki kimbu ki tumi ki Judea, wi nyə i Kaysalia ka yaka tsə i Jelusaləm.

² Bətii mfə gia bəmbum bəh kifwu ki Bəju i tumi kiwə wə ka dzə yein wi, jiə nsaka wə bə kanaki bəh Bəəl i wi nshin, ka tsa wi a,

³ wi chūsi shəm yindzəŋni i bə i fə a bə chīŋsi Bəəl a wi dzə i Jelusaləm. Bə ni fəki yaka, num bə kēŋsi lə a bə ni gbə wi i dzə i wə.

⁴ Festus chukuli i bə a, “Bəəl kə i jun yi nsəŋ mə i Kaysalia, mih mwi ni fiəni tsə lə feiŋ i kan yələ wə.

⁵ Bəni bə bə kanaki ŋga i saka bənsaka, bədəkə biəli mih i tsə i Kaysalia, i dzāka gia yə wi gbə yein i jəbi wə gia yidəkə kə.”

⁶ Festus ni nə bəh bə i tsə buku ka kan nyan yuwidəkə jwəfi, ka wi fiəni shi tsə i Kaysalia. Si chəkə buku wə, wi tsə i jun yi nsaka mə, dzaka a bə dzə bəh Bəəl.

⁷ Si Bəəl dzə, Bəju bə bə nī buku dzə i Jelusalem shi tsə fəin, ka numbein fiəli tali wi, ka yisi i jiəki gia yiduli i wi fun, yi nchin kəbi. Ayakalə, gia yidəko nī kəkə yə bə nī kə i fuku yi chusi a wi fə gia yidəko i yə wə bə nī dzakaki.

⁸ Bəəl banji gwu yi bəh ndzaka, ka dzaka a, “Mih ka gbə dəkə nchi wi Bəju, nabə wi jun yi fəni yi gia, nabə bəh wi Nkun wi Lum.”

⁹ Ayakalə, Festus bə nən a ngain fə Bəju kənki ngain, ka bikə i Bəəl a, “Wə kənki lə i yaka tsə i Jelusalem a mih mwi ni saka nsaka wa fəin i gia yələ wə a?”

¹⁰ Bəəl chukuli a, “Mih si num lə fa i di bi nsaka nshin, a num bi Nkun wi Lum. A num i fa wə bə kə i saka nsaka wun. Wə mwi kiə na bindzən a mih ka gbə dəkə gia yidəko i Bəju.

¹¹ A kabə num a mih bwin nchi widəko, nabə i gbə gia yə yi kə i fə a bə wə mih, mih ma ni nən i kpi. Ayakalə, a kabə num a gia yə bə jiəki i mih fun a, akə ntəkə, ayaka mi widəko mən wə wi kə i nya mih i kan yi Bəju balə wə. Mih tsaki a nsaka wun tsə i Nkun wi Lum nshin.”

¹² Festus wəkə yakadain, bəh bəni bu bə bə nī sakaki bənsaka chumyi dzaka. Wi ka dzaka i Bəəl a, “Si wə kə wə tsa lə a nsaka wa tsə i Nkun wi Lum nshin, yaka wi ki tsəki lə fəin.”

Festus fuku i Nkun Aglifa kəm bə nsaka wi Bəəl

¹³ Kan yidəko tsə, Nkun Aglifa bəh Benis* laa njikə i Festus i Kaysalia i bəni i wi.

¹⁴ Si bə ni nə fəin i kan yiduli wə, Festus dza fuku i Nkun kəm nsaka wi Bəəl, ka dzaka a, “Mi widəko kə fa si Felek nī bee i jun yi nsən mə,

¹⁵ si mih ni tsə i Jelusalem, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi ki Bəju jiə nsaka wiwə i mih nshin a mih dzaka a wi gbə nsaka.

¹⁶ Mih dzaka i bə a, nən ki bəni bə Lum ka bum dəkə i tain a mi gbə nsaka, maka bə nya dzəh i mi wiwə i liə numbein i kintəən kintainntain ki nsaka mə i bəni nshin bə bəh bə kanaki nsaka, i banji gwu yi kəm gia yə bə jiəki i wi fun.

* 25:13 Benis nī kə jemi yi Nkun Aglifa.

¹⁷ Jəbi wə bə nī dzə fa, mih nī ka mətə. Si chəkə buku wə, mih tsə num i jun yi nsaka wə ka dzaka a bə dzə bəh mi wiwə.

¹⁸ Bəni bə bə nī kanaki nsaka ka num bein, bə nəkə chusi kə ngbə wə mih nī kwakaki asi bə dzakaki i mih.

¹⁹ Bə ka dzakaki lə, a num gia yi ngukulini bəh mi wiwə kəm dzəh yə bə tsaki Nyə yein, bəh kəm bəh mi widəko bə bəənki a Jisəs num wi nī kpi lə, ayaka Bəəl bwan alə a wi kəin ki wiwəm.

²⁰ Si mih si kiəki kə si mih kə i liə i kintəən ki gia yiwə wə, mih ka bikə i Bəəl yuwidəko wi kənki i yaka i Jelusalem a bə saka nsaka wi fəin kəm gia yələ.

²¹ Wi chukuli a ngain ni baan a jun yi nsən mə, a a bi tain ki a Nkun wi Lum nsaka wi ngain. Mih ka dzaka a bə jiə wi i dzu, i wəkəliki i tsə būku i jəbi wə mih ni chin si wi i Nkun wi Lum.”

²² Aglifa wəkəli lə, dzaka i Festus a, “Mih mwi kənki lə i wəkə gia yələ i dzaka ki mi wiwə wə.” Festus chukuli a, “Wə bi buku wəkəki lə kijiəli.”

²³ Si chəkə buku wə, Aglifa bəh Benis ka nyaniki dzəki bəh kinəkəni kimbun. Bə bətii kifwu ki bəni bənchi bəh bəni bəmbum bə kwili, nyani dzə liə i san mə. Festus ka dzaka a bə dzə bəh Bəəl.

²⁴ Si bə dzə bəh wi, Festus dzaka a, “Nkun Aglifa bəh bəni bəchi bə bə kə fa, mbein yein mi wələ. Akə mi wə Bəju bəchi dzəki yein ki mih fa bəh i Jelusalem kəm wi, wamyi, dzaka a wi kəkə mi wə wi kanaki i chu numki wiwəm.

²⁵ Ayakalə, mih ka yein dəkə a wi fə gia yidəko yə bə kə i wə wi yein. Si wi nī tsa a nsaka wi tsə i Nkun wi Lum nshin, mih ka yein a mih ni chin si lə wi i wi.

²⁶ Ayakalə, mih təkəsi kiəki kə gia yə mih kanaki i nyaka i Nkun tikwili wun kəm wi. Ayakadain, mih ka təm wi i liə i mbein bəchi nshin i na bə wə Nkun Aglifa, a mbein tsəin ləkə i nsaka wi wələ, yudəko mih ni kwati gia yə mih kə i nyaka.

²⁷ Mih yein na yi kəkə chən i mih i chin si mi wi nsən i Nkun mih kəbi i chusi gia yə bə kə i dzakaki a wi gbə yein wə.”

Bəəl banyı gwu yi i Nkuñ Aglifa nshin

¹ Nkuñ Aglifa ka dzaka i Bəəl a, “Akə di bia i liə i dzaka bəh dzaka ka.” Bəəl ka giñsi kanj i bein, yisi i komyiki dzaka dzaka a,

² “Mbεε, mih yein a, akə fwu wi ndzəñni a mih num i wə nshin i dzaka bəh dzaka kəññ dainj gia yichi yə Bəju jiəki i mih funj.

³ Mih dzakaki lə, kəm wə taksiki kiəki lə nənı kə tumi ki Bəju bəh bəñgukuli bə bə si kanja. Ayakadainj, mih tsaki wə i kəñna shəm twəsi i wəkəli gia yə mih nənki i dzaka.

⁴ Bəju bəchi kiəki lə nənı kəññ i yisi na mih kein sumi. Bə kiə si mih nı nəkı i tumi kibuku wə bəh i Jelusalem.

⁵ Bə kiəki lə na bindzəñ a, i yisi i jəbi wi dəəñ wə a mih kə mi wi mbanj wi Bəfalasi num mbanj wə wi ləkəki i gia yi Nyə wə, tsə bəmbanj bəchi. Yələ kə gia num bə kabə kəñ, ma bə ni fuku bəh dzaka kibə, bə num i bum a, akə ñkəñ.

⁶ Mih num fa i liə i nsaka wələ wə kəm mih tseinjki tsəki a ninshin, kiə kinjaka kə Nyə nı kaka i bətiı bəbuku.

⁷ Kinjaka kələ kə kə chwəñkijun kibuku jwəfi ntsə bəfa wəkəliki, si bə tsaki Nyə kəksi wi nchəkə bəh nshi. Mbεε, akə kəm kinjaka kələ Bəju kanjaki nsaka yein buku bə.

⁸ Mih bikəki i mbein i liə, akə kəm nə mbein ləkəki i bum a Nyə kələ i dzasi mi i kpi wə a?

⁹ Mih mwi nı kwakaki a mih kələ i fə gia yichi, i yein a mih chiksi yeli wi Jisəs wi Nasali.

¹⁰ Ayaka yələ kə gia num mih nı fə lə yi i Jelusalem. Mih nı dzəki nga i bətiı mfə gia bəmbum, kwayi bəni bəduli bə bə nı kə bə Nyə, fah i junj yi nsəñ mə. A nı kəkə a yələ shəñ. Jəbi wə bə nı kə a bə nənki i wəyi bə mih tə nı təkiki lə.

¹¹ Mih nya ngəkə i bə a fein fein i junj yi tsani wə yichi, kanjı a bə dzakaki já yichu kəm mi wə Jisəs. Shəm bəkə mih bəh bə nalə, mih nı bwanjki lə gvu i bə chein, i tsə buku i kikwili ki bəni bədəkə wə.

Bəəl chu fuku si wi nı kwuni ka num mi wi Klistus

¹² Mih ka nyə ka tsəki i Damaskus, num bətiı mfə gia bəmbum nya mih bəh nga, ka chu nyaka kinwakti nya i mih.

¹³ Mbεε, mih kabə tsə a num nshichun asi wəñ yaka lumsi, mih yein bainni bidəkə bi dza bainj lə mwainj i bein bi bainj tsə wəñ, bi bainj shi i mih wə bəh i bəni bə buku bə nı nyaniki.

¹⁴ Buku bəchi dza gbəyi i kuku, mih ka wəkə ja yi dzaka dzə i mih i já yi Hibulu wə a, ‘Səəl, Səəl, wə bwanjki gvu i mih chein kəm nə lə? Wə fəki lə, wə chəkə num gwu ya, asi na’ yi nəm si chəkə gwu yi i mbəñ wi ba wi wə.’

¹⁵ Mih ka bikə a, ‘Bah Akə wə ndə?’ Ayaka wi chukuli a, ‘Akə mih Jisəs, a num mih wə wə bwanjki gvu i wi chein.

¹⁶ Dzə nūmbəin. Gia yə yi fə mih, a mih tumbuku i wə akə i babwili wə ka mi wunj wi nəm, ka wə bi fūkuki gia yə wə yein ndainj bəh yə mih keinji i ni chusi i wə.

¹⁷ Mih ni gamti lə wə i kanj yi Bəju wə bəh bəni bə bə kəkə Bəju, a num bə bə mih ni faan wə i bə,

¹⁸ wə tsə wəli dzəkəh yibə, wə bwili bə i jisi wə, wə jiə bə i bainni wə, bə ka ni buku i kanj yi Satan wə, i num bəh Nyə, bə ni jiə shəm i mih wə, ka Nyə ni dalinya chu bibə. Bə ni ka kwati kimbu i di bi bəni bə wi nı fə a, akə na mbu.’

¹⁹ Mbεε, si yi nı num yakadainj, mih ka fə asi wi nı dzaka i mih i bein.

²⁰ Mih ka yisi, yisi i fukuki i Damaskus, ka mih tsə i Jelusalem. Ayaka mih nyani i bitumi bichi i Judea bəh i bitumi bichi biə bi kəkə bi Bəju, i fukuki i bə a bə kwūni shəm yibə, bə chū i Nyə, bə fəki num gia yə yi chusiki a bə kwuni.

²¹ Akə gia yə yi fə ka Bəju kwa mih i junj yi fəni yi gia wə, kabə nən i wə.

²² Ayakalə, i dzə buku bidainj mih kə kəm bə ngamti wə Nyə gamtiki mih yein. Na ka mih num fa i liə i fukuki i bəni bəmbum bəh i bəñchinj. Gia yə mih fukuki kə a yə Muses bəh bəni bə ntum bə Nyə nı lakaki a yi bi dzə num lə.

²³ Bə nı dzakaki a Kimbwili wə Nyə nı kaka kanjaki lə i bi dzə yein ngəkə, a nūm mi wi ninshin i bi dzə i kpi wə, wi bi chusiki lə bainni i Bəju bəh i bəni bə bə kəkə Bəju.”

²⁴ Si Bəəl nı keinji wi banyı gwu yi, Festus dza kinj lə kinj ka dzaka a, “Bəəl wə si yunsi yunsi. Nlani wa wimbun wələ fə wə bə yunsi.”

²⁵ Bəəl chukuli i Fəstus a, “Mih yunjsiki kə yunjsini mi wimbum. Gia yə mih dzakaki akə ŋkəŋ, mih dzakaki mfi mbiŋ num feiŋ.

²⁶ Mih dzakaki i Ŋkuŋ lə lwa kə, kəm wi kiəki lə gia yələ, yi ni ka num dəkə i nyumi wə, yidəko chu num kə yə wə mənŋniki.

²⁷ Mbεε, wə bum alə a gia yə Binwakti bi bəni bə ntum bə Nyə dzakaki a? Mih kiəki lə a wə bum.”

²⁸ Ayaka Ŋkuŋ Aglifə bikə i Bəəl a, “Wə kwakaki a wə ki fiəniki lə mih i num mi wi Klistus i jəbi wi juli wələ wə a?”

²⁹ Bəəl chukuli a, “Kəŋ a numki i jəbi wi juli wə nabə wi dəəŋ wə, ntsa wuŋ i Nyə kə a, a ma numki a wə shəŋ. Mi wichi wə wi kə fa daiŋ wi wəkəliki si mih dzakaki wi fiəni numki aka mih tə, ayaka wi ma baan i bənsəŋ bələ wə.”

³⁰ Ŋkuŋ ka dza bein, mi wi sakani bəh Bənis bəh bəni bə bə nī kə bəh bə ka biəliki.

³¹ Bə buku, ka dzakaki a bə bə a, “Mi wələ ka fə dəkə gia yə bə kə i wə wi, nabə i jə wi i juŋ yi nsəŋ mə.”

³² Ŋkuŋ Aglifə ka dzaka i Fəstus a, “Asi kəkə a mi wələ numki num wi tsa lə a nsaka wi tsə i Ŋkuŋ wi Lum, ma bə bee wi.”

27

Bə chiŋsi Bəəl i Lum

¹ Jəbi wə bə nī kəinŋsi a buku bəh Bəəl i liə i ŋgwuki wimbum wə i tsə i tumi ki Itali wə, bə ka nya Bəəl bəh bəni bə nsəŋ bədəko i kan yi Julius wə wi nī kə fwu i mban wi bəni bə jum bədəko a num wi Ŋkuŋ wi Lum.

² Buku bə liə i ŋgwuki wimbum wə wi buku i Adamitium, wi num i ni numyiki tsəki i kpa i kimbu ki di ki bəkə yi Esia wə. Alistakus mi wi Təsələnika, i tumi ki Masedənia num tə buku bə. Buku bə ka tsəki.

³ Chəkə buku wə, buku dzə buku i Sidən, Julius chusi kinŋəŋ i Bəəl, ka bee wi a wi tsə yein nsəin yi i kwili kintəəŋ ka bə gamti wi bə biəin biə wi nənŋki.

⁴ Jəbi wə buku ni fiəni liə i ŋgwuki mə feiŋ, kabə tsəki, fiəkə dzə i buku nshin chini, buku ka kwanŋki tsəki i fikpəŋ fikpəŋ i tumi ki Sayblus kə ki kə i bəkə kintəəŋ ki kənŋki fiəkə.

⁵ Buku tsə dan kinchwə kimbūm kə ki kə i fintəŋ kitumi ki Silishia bəh ki Bamfilia, ka dzə i kwili wi Mila i tumi ki Lisia wə.

⁶ Fwu wi mban wi bəni bə jum wə ka yein ŋgwuki i bəkə num wi buku dzə i Aleksandia danŋsi tsə sə i Itali, wi bwili buku, ləkə buku yein wə.

⁷ Buku bi dza feiŋ, nyani alə tēsi tēsi i kan yiduli wə, buku fum i bəŋgəkə bələ wə i tsə buku i kwili wi Sinidus wə. Si fiəkə nī bumki kə a buku tsə i ninshin chəŋ, ayaka buku ka kwuni ka kwan tsə dzəh i Klēt tumi ki bəkə kintəəŋ wə, di biwə ka kənŋki buku bəh fiəkə, buku ka tsə danŋsi Salməni di biə bi liəki tsəki i bəkə kintəəŋ.

⁸ Buku ka kwanŋki tsəki a bəkə kpəŋ bəkə kpəŋ, fum num fumni ka buku buku i di biə bə nī bəəŋki a Kpa wi Bəkə wi Kimbəinŋni, kə ki nī kə kəmsi i kwili wi Lasia wə.

⁹ Si buku nī kə num buku bəkəli lə jəbi wi dəəŋ i dzəh, a nī kə yaka num Chəkə Bimbam bi Ndalinya Chu tsə lə, a num i jəbi wi fuŋni kiləkəli wə, Bəəl ka nya kintəfi i bəni bə i ŋgwuki mə a,

¹⁰ “Bəba, mih yein a i yisi fa i tsə ninshin nyani wibukumbein ni bəkə lə, kinlaka kimbūm ni numki lə, nlaka wiwə ni numki kə a biəin shəŋ bəh ŋgwuki, bəni tə ni kpiyi lə.”

¹¹ Ayakalə, fwu wi bəni bə jum wə nəki wəkə kə ndzaka wi Bəəl, ka wəkə n'yi num i fwu wi bəni bə ŋgwuki bəh tii ŋgwuki wiwə.

¹² Yein si chwein wi bəkə yiwə nī ndzəŋki kə ka bə num feiŋ i jəbi wi fuŋni kiləkəli wə, mi wi duli ka təbi a yi ndzəŋki lə a bə məmsiki tsəki a ninshin, yuwidəko bə ni tsə buku i chwein wi bəkə yi Fəniks wə, a num tumi i Klēt ki kəŋ fiəkə, i tsəsi jəbi wiwə feiŋ. Chwein wi bəkə wiwə nī kə ki tsəin danŋsi i kimbu ki nimbein bəh kisheŋ i di biə wəŋ tsəki liəki.

Fubi kiləkəli giŋ ŋgwuki wimbum

¹³ Fiəkə yidəko dza ka yakaki dzəki i kimbu kisheŋ wə a tēsi tēsi, bəni bə ŋgwuki bəwə ka kwakaki a bə kwati fiəŋ fiə bə si nənŋki. Bə ka babwili ntukpa wi ŋgwuki, ka tsəki a i chwein wə chwein wə i bəkə yi Klēt wə.

¹⁴ Bə bəəŋ fubi kiləkəli kiwə a, “Fubi ki kimbu kitseŋ yi kimiəkə i di biə wəŋ

bukuki”, fubi kiwə dza tumbuku dzə i tumi kə wə, ka shi i bəko. ¹⁵ Si ki shi dzə, chəko i ngwuki wə, dzəh nəki num kə fəin ka ngwuki wiwə tsəki i funni kiwə wə, bə ka bee ngwuki wiwə i funni kiləkəli kiwə wə ki gin ka tsəki bəh wi.

¹⁶ Buku ka tsəki a tsəni, tsə danəsi tsə i kimbu kishəin wə i tumi kinchin kidəko wə i kintəən ki bəko yə bə bəənki a Kawda. Tumi kiwə bə kəŋ buku bəh fiəkə, buku ka fumki i yaksi ngwuki i chwein wi bəko wimbun wə.

¹⁷ Buku yaksi, ka shu kəŋa ngwuki wimbun wiwə bəh bəkwu a wi ma shaki, jəbi wə buku nī tsəki buku bə lwa a ngwuki wiwə ni tsə chəko lə gwu yi i dumi kinshambu wə i bəko kintəən i kəmsi tsə i tumi ki Libia wə. Bə ka shisi mbun wi fiəkə, ka bee ngwuki wiwə bə tsə a wi wi.

¹⁸ Si funni kiləkəli kiwə ni ləkəki tsəki a ninshin, chəko ka buku wə, bə ka yisi i bwiliki biəin i ngwuki wimbun wiwə mə, ləyiki i bəko.

¹⁹ Chəko chu buku wə, bəni bə ngwuki bəwə ka bwili biəin bi ngwuki mə ləyiki i bəko bəh kəŋ yibə.

²⁰ Kəŋ yiduli tsə maka buku yein wəŋ nabə bijəŋ, funni kiləkəli kiwə kəin jumi a jumini a num kə ki twəsi, buku ka kiəki a yibuku kaa lə.

²¹ Si bəni nī kə num bə nə i kəŋ yiduli wə dzi kə fiəŋ, Bəol dzə num i ninshin ka dzaka a, “Bəba, a nī kə a mbein bum i wəko yin a bə baan a Klet, ma bukumbəin ka kwati dəkə ngəkə wə bə kinlaka kələ lə.

²² Ayakalə, mih tsaki a mbein kəŋa shəm, kəm mi i mbein kintəən ni laka kə, a ni laka shəŋ a ngwuki wimbun wə.

²³ Mih dzakaki lə kəm Nyə wə wi kəŋaki mih, a num wə mih tsaki i wi, wi si faan chinda wi i mih dain nchəko wi dzə num i mih kəŋ,

²⁴ ka dzaka i mih a, ‘Bəol, ma lwāki. Wə kəŋaki i bi num i Nkun wi Lum nshin. Tsəin, si Nyə chusi kinəŋ i wə ka fə a mi widəko i mban wi bəni bə mbein bə kə i ngwuki wimbun wə wə ni laka kə.’

²⁵ Ayakadəin, bəba, mbein kəŋa shəm. Mih jiə shəm i Nyə wə, a gia yə wi dzaka i

mih ni num ayaka si wi dzaka.

²⁶ Ayakalə, ngwuki wimbun wə bə kəŋaki lə i ni tsə chəko gwu yi i tumi kidəko wə i bəko kintəən.”

²⁷ A dzə num i kəŋ jwəfi ntə bənaa funni kiləkəli kə kəin fiəli a fiəlini bəh buku i kinchwə kimbun ki Adia wə.* A dzə num ka nchəko kintəən, bəni bə bə nəmki i ngwuki wiwə wə dza ka kwakaki a yudəko bə si kəmsi tsə i chwein wə.

²⁸ Bə ka fəkəni bəko si yi liəki bəh kwu num bə shin si fiəŋ fi jili yein wə, ka yein yi num a bəntəm mbanfia. Ayaka bə tsə kpein si i ninshin, chu fəkəni, ka yein yi num a bəntəm jwəfi ntə bəte.

²⁹ Bə ka lwaki a yudəko ngwuki kələ i chəko i biana wə, ka shisi bəntukpa bənaa i bəko i ngwuki jum, ka tsaki alə chəko wə.

³⁰ Bəni bə bə nəmki i ngwuki mə dza ka nənki i yəkə buku i ngwuki wimbun wiwə mə, bə ka nənki i shisi ngwuki winchin i bəko, ka bə kwayi fə a bə nənki i shisi bəntukpa i shi bi ngwuki wə i bəko.

³¹ Bəol ka dzaka i fwu wi bəni bə jum wə bəh i bəni bu a, “Bəni bə bə kə məm i buku i ngwuki wimbun wə wə, na ma mi widəko i mbein wə ma ni bəin.”

³² Bəni bə jum ka təin yi bəkwu bə bə nī kəŋa ngwuki winchin wiwə yein i wimbun wə, ka bee a wi lənki tsəki.

³³ Asi chəko nī wəki dzəki, Bəol ka tsa bəni bəchi a bə dzī fiəŋ, ka dzaka a, “Dain si num kəŋ jwəfi ntə bənaa mbein num a bəh nlwa maka mbein ləkə fiəŋ i dzaka mə.

³⁴ Ayakadəin, mih tsaki mbein a mbein dzī fiəŋ, ka bi nya mbein bəh nga. Ayaka na jun yi fwu i mi fun ni laka kə.”

³⁵ Si wi dzaka yakadəin, ka dzə bləd, nya kiyən i Nyə, gbə ka dziki i bəni bəchi nshin.

³⁶ Bə bəchi ka kəŋa shəm ka dzi.

³⁷ Buku bəchi bə buku nī kə i ngwuki wimbun wiwə mə nī kə bəni gi yifa bəh mbanjanitan ntə bəso (276).

³⁸ Jəbi wə bəni bəchi nī dzi fwuli, bə ka bwili gəŋ yə yi nī kə i ngwuki mə, ləyiki i bəko i fə a wi yan si.

Ngwuki shaki

* **27:27** Binwakti bidəko bəənki kinchwə kimbun kələ a Meditelinian.

³⁹ Jəbi wə chəkə nī wə dzə, bə yein tsə kpa, bəni bə bə nəmki i ngwuki mə nəkī kiə kə di biwə. Ayakalə, bə yein nchisi wi bəkə num wi tsə buku i mishambu wə, bə ka yein a bə kələ i məmsi a ngwuki liə tsə num fein i bəkə kpəŋ.

⁴⁰ Bə ka tainyi bəshəin bə mini shi tsə i bəkə, ka chu fiəni shwa bəkwi bə bə nī kanayi bəmbəŋ bə bə lumsiki ngwuki yein, ka yaksi mbun wi fiəkə i ninshin fiəkə liə yein ka chiniki ngwuki wiwə wi bə tsə i nchisi wə i bəkə kpəŋ.

⁴¹ Ayakalə, wi tsə chəkə gwu yi i dumi ki mishambu wə i bəkə. Kimbu ki ngwuki ki ninshin liə baan fein chu nəŋni kə. Bəwaa bə ləkəli shakiy təkə kimbu ki jum wə kə.

⁴² Bəni bə jum dza kabə nəŋ a bə wəyi bəni bə nsəŋ bəchi ka bədəkə ma ni chāli būku i gēin.

⁴³ Ayakalə, fwu wi bəni bə jum wə ka nəŋki i ləkə Bəol, ka kanyi a bə ma fə yakadəin, ka dzaka n'yi a bəni bə bə kiəkī nchali yisi gbəyi chali buku i kpa,

⁴⁴ ma kinjka ki bəni bədəkə baan biəli num i biban bi kein bein bəh i bishakli binjka bi ngwuki wə. Yələ kə dzəh yə buku nī məmsi i buku yaka kpa wə alə nyiki.

28

Bə Bəol dzə buku i Malta

¹ Si buku nī tsə buku i kpa wə alə nyiki yakadəin, ka wəkə a, bə bəŋki di biwə a Malta, a num tumi i bəkə kintəŋ.

² Bəni bə tumi kiwə chusi kinjəŋ kiləkəli i buku, dzə buku, kpa gbuku buku ka jəkəkī, kəm dzan nī kə yi yisi lə i dzəkī fiəkə num.

³ Bəol nyani juŋni nğanja, ka tsə i kpa, ayaka fəkə num i nğanja yiwə mə, gbuku shili fə fəkə kiwə buku ka nəm tsein yi ka shəin baan yein wə.

⁴ Bəni bə tumi kiwə ka yein si ki shəin baan i tsein yi wə, ka dzakaki a bə bə a, “Mi wələ nī wə mi. Wi si bəin i bəkə, ayakalə loin kwa wi, wi ni baan kə wiwəm.”

⁵ Ayakalə, Bəol mikə fəkə kiwə ki gbə i gbuku mə, gia yidəkə nəkī num kə bəh wi.

⁶ Bəni bəwə ka wəkəliki, kwaka a gwu yi Bəol ni yisi lə i məkī, yudəkə a wi ki gbəkī kpiki lə. Si bə ni wəkəli wəkə mən mən, bə

ka yein a gia yidəkə ka num dəkə bəh wi, bə kwuni kinkwaka kibə dza ka dzakaki a, “Mi wələ kə nyə widəkə.”

⁷ Mi wə wi nī sakaki di biwə fein nī kanjki lə kikhə, ki kəmsi tsə i di biə buku nī kə. Yeli wi mi wiwə num a Bublius. Wi dzə buku fein, buku bə nə i kan yitali wə wi təkni yaka bəh buku na bindzəŋ.

⁸ Yi num a tii Bublius nī kə i nanbein gwu num bəh wi tasi bəh chwə yi bəkəli. Bəol ka liə tsə i lum wə wi nī nəkī yein, jiə kan i wi wə, tsa ka chuku wi.

⁹ Si yi nī num yakadəin, bəni bə tumi kiwə kichi bə bə nī kanjki jwəin ka dzəkī Bəol chuku tə bə.

¹⁰ Bə ka nyaki buku bəh biəin biduli. Jəbi wə buku nī nyəkī fein, bə chu dzə a bəh biəin bichi biə buku nī kəŋki jiə i ngwuki mə.

Bə Bəol nyə i Malta ka tsə i Lum

¹¹ Buku liə i ngwuki wimbum mə ka tsəkī num buku nə lə i Malta i tumi ki bəkə kintəŋ kifiaŋ kitali. Ngwuki wiwə nī kə wi Aleksandia wə bə nī bəŋki a Bənyə bə bə kə Bimanji,* ayaka wi nī kə i tumi kiwə wə wəkəli a jəbi wi fiəkə yiləkəli nī tsə danji.

¹² Buku tsə buku i bəkə kpəŋ i kwili wi Silakus wə, nə fein i kan yitali wə,

¹³ ka nyə fein, tsə buku i kwili wi Legium wə ka nə tə fein. Si chəkə buku wə, fiəkə yisi i yakaki dzəkī i kimbu ki shein wə, buku ka tsəkī, i kan yifa wə, buku dzə buku i kpa wi Butiəli wə.

¹⁴ Si buku dzə buku fein, yein bəni bə bumni fein, bə tsa a buku dzə ma buku bə nə kan nanitan. Buku bə ka nə, buku ka nyə dzə i Lum.

¹⁵ Si buku nī tsəkī, bəni bə bumni bə Lum ka wəkə a buku si dzə wə, bə buku ka nyaniki dzəkī a buku bə banji. Ayaka bə dzə buku na i shi yi Abiyus wə, bəh i Jun yi Bəni bə Nyanini wə Yitali. Asi Bəol yein bə, shəm yi də, wi nya kiyəŋni i Nyə.

¹⁶ Buku dzə buku i Lum, bə bee Bəol wi ka numki mfih wi mbəŋ, mi wi jum widəkə chəəŋni kə wi.

Bəol num mi wi nsəŋ i Lum wi fuku gia yi Nyə fein

¹⁷ Kan nī tsə yitali, Bəol bəŋ kifwu ki Bəju bə fein. Asi bə dzə, wi dzaka i bə a,

* **28:11** Bənyə bələ kə bə bə bəŋki a Kastə bəh Bulək.

“Bwa bə nih bəŋ, mih kə i bənsəŋ wə lə num bə nī kwa mih i Jelusaleṃ, nya i kaŋ yi bəni bə Lum wə na maka mih gbə na i gia yidəko wə i bəni bəbukumbəiŋ nabə i nənī ki bətii bəbukumbəiŋ.

¹⁸ Jobi wə bəni bə Lum ni tseiŋ ləkə i nsaka wuŋ wə, nəki yeiŋ kə gia yə bə kə i wəw mih yeiŋ. Bə ka nəŋki i bee mih,

¹⁹ ayakalə, Bəju nəki bum kə. Mih nī kaŋaki a tsā a nsaka wuŋ tsā i ninshiŋ i Nkuŋ wi Lum. Mih nī dzakaki yakadəiŋ, a kəbi a mih kaŋaki lə gia yidəko i jiə i bəni mbəŋ fuŋ.

²⁰ Akə gia yə yi fə mih ka mih bəwəŋ mbəiŋ a bukumbəiŋ dzāka. Mih kə i bənsəŋ bələ wə lə num kəm bə mi wə bukumbəiŋ bəni bə Isləe nī wəkəliki.”

²¹ Bəni bəwə ka chukuli i wi a, “Buku ka yeiŋ dəkə kinwakti kidəko ki dza dzə i Judea kəm wə, mi widəko i bwa bə nih bə buku bə bə nyə dzə feiŋ ka səmi dəkə wə i buku nabə i dzaka gia yichu kəm wə.

²² Ayakalə, buku si kəŋki lə i wəko i wə kəm kinkwaka ka. Yə buku kiəki kə shəŋ a mbəŋ wə wə kə yeiŋ bəni bəchi dzakaki lə kəm wi.”

²³ Bə ka jiə chəko biə bə bi dzəki ma Bəwəl dzaka i bə. A dzə num i chəko biwə, bəni bəduli juŋni i di biə wi nī nəki, wi yisi i fukuki baiŋsiki gia yichi i bə, i yisi kinchəŋəchəŋə i tsə buku i fijobi, fuku kəm ŋkuŋ bi Nyə. Wi bə chu dzaka i bə chusi gia yə yi kə i Kinwakti ki Bəŋchi bə Muses bəh i Biŋwakti bi bəni bə ntum bə Nyə mə kəm Jisəs, məmsi i fə a bə būm gia yə ŋgain dzakaki a yi kə ŋkəŋ.

²⁴ Ayaka bəni bədəko bum gia yə wi nī dzakaki, bədəko nəki bum kə.

²⁵ Bə nī dza ka shakyiki di feiŋ a bə bə yisi i bukuyiki a num si Bəwəl ləwə ja a, “Gia yə Kin'waka ki Baiŋni nī dzakaki i bətii bəbukumbəiŋ tsə dzəh i mi wi ntum wi Nyə wə Isaya a nī kə na ŋkəŋ.

²⁶ Wi nī dzaka a,
‘Tsə dzāka i bəni bəwə a,
mbəiŋ bi wəkəki lə na gia bindzəŋ ayakalə
wəko kiə kə,
tseiŋ na biəŋ bindzəŋ ayakalə yeiŋ kə.

²⁷ Yi num yakadəiŋ kəm shóm yi bəni bəwə
kə

yi də lə.

Bə baŋ bintuni bibə,
ayaka baŋ dzəkəh yibə.

Bə fə yakadəiŋ a dzəkəh yibə ma ni yeiŋki
di,

bintuni bibə wəko kə gia,
shóm yibə shīli,

ka bə bi fəni dzə i mih, ka mih chūku bə.’ ”

²⁸ Bəwəl ka kaasi a, “Mbəiŋ kiəki a ntum wi Nyə wi mbəiŋ wələ kə num wi faaŋ i bəni bə bə kəkə Bəju, bə num i ni wəko.”

²⁹ † [Si wi dzaka yakadəiŋ, Bəju bəwə dza ka bukuyiki, gukuli i gia yiwə bəiŋ a bə bə, kingukuli kiwə nī kəkə ki twəsi.]

³⁰ Bəwəl ka nəki i juŋ yə wi nī gəm i jiə yifa wə, dzə bəni bəchi bə bə nī dzəki i wi.

³¹ Wi ka fukuki kəm ŋkuŋ bi Nyə, chu lani bəni kəm Bah Jisəs Klistus, dzaka chu lwa kə, mi chu nya kə wi bəh ŋgəkə.

† 28:29 Biŋwakti bikpu bidəko kaŋaki kə kimbu kəla.

Kinwakti kə Bəəl nī nyaka i kijunni ki Lum Gia yə yi kə i Kinwakti ki Lum kələ mə

Kinwakti kələ nī nyaka Bəəl i bəni bə bumni bə Lum, fuku i bə gia yə wi kiəki kəm bumni biə bi kə bi bəni bə Klistus bəh gia yə bumni biwə nəŋki a bəni fəki. Kinwakti kələ kaŋaki gia yichi yə yi kə kəm bənlani bə Bəəl, tsə i biŋwakti bi biðəkə bəchi.

Wi kə wi dzaka a bəni bəchi, kəŋ a numki Bəju nabə bəni bə bə kəkə Bəju kaŋaki i kēiŋsi gwú yibə bəh Nyə, kəm bə bəchi kaŋaki lə chu. Wi kə wi dzaka a, i mi i kēiŋsi gwu yi bəh Nyə kə i jəbi wə wi jiə shəm i Jisəs Klistus.

Bəəl nī nyaka tə i sisi nyani wə wi nī kaŋaki i nyani tsə yeiŋ kijunni ki bəni bə bumni bə Lum. Wi nī sisi a jəbi wə ŋgaiŋ tsə buku feiŋ, ma ŋgaiŋ ni baan bəh bə twesi i fə nəm i bə kintəəŋ, ka bə bi gamti ŋgaiŋ ma ŋgaiŋ bi tsə i ninshiŋ, i tsə buku i Shəen.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

- 1:1-17 Kin'yisi bəh kifwu ki gia
- 1:18-3:20 Kəm mbəiŋ wə bəni bəchi fa kuku nəŋki i bi bəiŋ yeiŋ
- 3:21-4:25 Dzəh yə Nyə nəŋki a bəni tsə yeiŋ ka bə bi bəiŋ
- 5:1-8:39 Nəni kifiaŋ kə bəni bə Klistus kaŋaki
- 9:1-11:36 Bəni bə Islae i kimfasi ki Nyə wə
- 12:1-15:13 Nəni ki bəni bə Klistus
- 15:14-16:27 Kimbəni kigəksini i bəni

¹ Akə mih Bəəl waiŋ wi nəm wi Klistus Jisəs. Nyə nī bəəŋ mih a mih nūmki waiŋ ntum wi Jisəs, ka jiə a mih fūkuki ntum wi ndzəŋni wi ŋgaiŋ.

² Ntum wi ndzəŋni wələ kə wə Nyə nī kaka i bəni tsə dzəh i bəni bu bə ntum wə, yi num asi bə nyaka i Kinwakti ki ki baiŋni wə.

* **1:4** Nabə a, "Jisəs Klistus kə num Nyə nī chusi ŋga bi tsə dzəh i Kin'waka ki Baiŋni wə a wi kə Waiŋ wi ŋgaiŋ si wi nī dzasi i kpi wə."

³ Wi kə kəm Waiŋ wi wə wi nī dzə gwu yi mi wiwəm, ayaka bə bwə wi i chwəŋkijun ki Ŋkun Debit wə.

⁴ Bah wibuku Jisəs Klistus kə num Nyə nī chusi wi tsə dzəh i Kin'waka ki Baiŋni wə a, akə Waiŋ wi ŋgaiŋ wi kaŋa ŋga si wi nī dzasi wi i kpi wə.*

⁵ A fə Jisəs Klistus ka Nyə baa mih, fə a mih nūmki waiŋ wi wi ntum, ka mih fə bəni bə tumi bichi bə bə kəkə Bəju jiə shəm i wi, wəkəki num i wi kəksi yeli wi.

⁶ Mbəiŋ tə kə mbaŋ wi bəni bə Nyə bəəŋ a bə nūmki bəni bə Jisəs Klistus.

⁷ Mih nyakaki kinwakti kələ i mbəiŋ bəchi bə mbəiŋ kə shəm yi Nyə i Lum, ayaka wi bəəŋ a bə nūmki bəni bə bə kə mbu.

Ma Nyə Ba wibukumbəiŋ bəh Bah Jisəs Klistus chūsi shəm yindzəŋni i mbəiŋ chu nyā mbəiŋ bəh kimbəiŋni.

Bəəl ka nəŋki i laa njikə i bəni bə Lum

⁸ Mih nəŋki i yisi nya kiyəŋni i Nyə wun kəm mbəiŋ bəchi tsə dzəh i Jisəs Klistus wə, kəm mbi wichi dzakaki lə kəm shəm yə mbəiŋ jiə i wi wə.

⁹ Nyə wə mih nəmki i wi bəh shəm yin yichi i ntum wi wi ndzəŋni wələ wə kəm Waiŋ wi kə mbeen nsaka wun a mih si kwaka lə mbəiŋ jəbi wichi i ntsa wun wə.

¹⁰ I ntsa wun wə mih si tsa a dzəh num i mih ka mih dzə i mbəiŋ i liə jəbi wə Nyə bum,

¹¹ kəm mih kəŋki lə nalə i yeiŋ mbəiŋ ka mih ni nya mbəiŋ bəh kinya ki Kin'waka, ki ni fə mbəiŋ ləkəki.

¹² Yi num a, bukumbəiŋ shīliki shəm yibukumbəiŋ, shəm yə mbəiŋ jiə i Nyə wə shīliki yin, yin shīli tə yimbəiŋ.

¹³ Bwa bə nih bəŋ, mih nəŋki a mbəiŋ kiə a mih kaka kinŋkani kiduli a mih dzə buku i mbəiŋ wə, jəbi wə mih kaka gia yidəkə tasi mih. Ayaka mih nəŋki a mih dzə ka mih ni kwati ŋkəh i mbəiŋ wə, a liŋ si mih kə num mih kwati lə i bəni bəðəkə bə bə kəkə Bəju.

¹⁴ Nəm wələ kəm bəni bəchi kə i məkə kəŋŋ wə, kəŋ a numki bəni bə bə kə i kwili kintəəŋ, nabə bə bə kə i chwa, nabə bəni bə bə kaŋaki mfi, nabə bə bə kēiŋki i kiyun wə.

¹⁵ Akɔ gia yə shəm shiliki mih nalə i fuku ntum wi ndzəŋni i mbein tə bə bɔ kɔ i Lum.

Nga bi ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ

¹⁶ Mbein kɛki a mih ngəmniki kə gia yidəko kəm ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ. Kəm akɔ i fein wə nga bi Nyɔ biə bi bwiliki mi wichi wə wi kɔ wi jiə shəm i wi kɔ. Ayaka gia yələ yisiki tsəki num i Bəju ka yi tsə tə i bəni bə bɔ kəkə Bəju.

¹⁷ Yi num a ntum wi ndzəŋni wələ chusiki dzəh yə Nyɔ dzəki a mi kɔ chəŋ i wi nshin. Ayaka yələ yisi tsə kaasi bəh shəm yə wəmakə kɔ wi jiə i wi. Akɔ gia yə bə kɔ bə nyaka a,
“Mi wi chəŋ bi nɔki kəm shəm yə wi jiə i Nyɔ.”

Shəm bəkəki Nyɔ si bəni fəki gia yi gumini

¹⁸ Mih dzakaki lə i dzaka a shəm yi Nyɔ yə wi bəksiki i bein i bəni bə bɔ nainma wi, fə gia yi gumini nəni kichu kibɔ ban ŋkəŋ kəm gia yi Nyɔ.

¹⁹ Yi bəkəki yaka kəm gia yə bəni kɔ i kiə kəm Nyɔ chusiki alə, kəm wi Nyɔ kɔ wi chusi lə i bɔ.

²⁰ Ayaka na i kin'yisi wə si Nyɔ nɔ maa mbi, nga bi biə bi tsə kaa kə, bəh si wi Nyɔ kɔ, kɔ num bəni yein lə, ka chu kiə i biəin biə wi kɔ wi maa, na si bəni yeinki kə wi. Ayakadəin, dzəh chu kəbi yə mi wiwəm kɔ i dza ləbli dzaka a bɔ kiəki kə Nyɔ.

²¹ Na yaka si bɔ kiəki Nyɔ yakadəin, bɔ kəksi kə wi ka Nyɔ, nabə i nya kiyəŋni i wi. Binkwaka bibɔ fiəni chu a bi kilələ. Kifwu kibɔ kiyəə jikə bəh jisi.

²² Bɔ dzaka a bɔ kanjaki lə mfi, num bɔ fiəni chu lə biyun.

²³ Bɔ kɔ bɔ bee i tsaki Nyɔ wi kinjəksi wə wi bi kpi kə, tsə ka tsaki num i miməsə mə bə keinsi bəh kanj mə bwəsi bəni bə bɔ kɔ i kpi, bəh minyən i bəh nyám yə yi nyaniki, bəh yə yi seinki i kuku.

²⁴ Si yi kɔ yaka Nyɔ ka bee bɔ a bɔ fəki num gia yə shəm yibɔ kəŋki a num gia yi kinyen, bɔ fəki yaka bəh gwu yibɔ i mi mi, ka ngəmsiki gwu yibɔ.

²⁵ Bɔ kwuni ŋkəŋ kəm Nyɔ bi fiəni chu num ntəkə, tsa chu nəm num i biəin biə Nyɔ maa, tsə lə i tsaki chu nəm i wi Kimaa wiwə. Ayaka akɔ wi wə bukumbein kɔ i

kəksiki jəbi wichi na i bi tsə buku i kinjəksi wə. Yi nūm ayaka.

²⁶ Si bɔ fəki yakadəin, Nyɔ ka bee bɔ, gwu bə shili bɔ i fəki gia yi ngəmnini. Ayaka bəkanjə nɔ bəh bəkanjə bədəkə, num Nyɔ nɔ ka maa bəkanjə a bɔ fəki yakadəin.

²⁷ Ayaka yi kɔ a lin si bənyuku bee dzəh yə Nyɔ nɔ fə i nəki bəh bəkanjə, gwu fwu lə bɔ i nəki num bəh bənyuku. Ayaka bənyuku fə gia yi ngəmnini bəh bənyuku bədəkə. Si bɔ fəki yakadəin jiə num ngəkə i kifwu kibɔ wə a num ngəm wi kimfə kibɔ kichu.

²⁸ Si bəni bəwə nɔ ka yein a yi ndzəŋki lə i kiə Nyɔ, Nyɔ ka bee bɔ a bɔ kanjə mfi a num bi kiyun, fə num gia yə bɔ si kanjaki kə i fəki.

²⁹ Shəm yibɔ bə num, num yi jikə bəh gia yichu chi chi. Bɔ məmyi gia yi gumini, dzəkəh buku bɔ, bɔ kanjə shəm yichu, kindəŋ fiini bɔ bəh bəni, wəyi bəni, jwə, fwəkyi, tsein bəni bəh dzəkəh yi chu, nyani bəh kinyən i,

³⁰ bəkəli yeli ki bəni, bainjə Nyɔ, kanjə bəyi bəchi i ləm kibɔ wə, gukul i, ləkə bəh kifwu, ghanjə gwu, məm dzəh yichi i fəki chu, ləkə bəh kifwu i bəti bəbɔ bəh i bənih bəbɔ.

³¹ Bɔ kɔ biyun, num kə i ja yibɔ bein. Bɔ chəbsi bəni bədəkə, bɔ kwasi kə nshəin i bəni wə.

³² Bɔ fəki yakadəin bɔ kiə na a Nyɔ keinsi a mi wə wi fəki gia yələ wi kanjaki i kpɔ. Ayakalə, bɔ fə a fəni tsə a nishin, chu kəksi bəni bə bɔ fəki ŋkəŋni wi gia yələ.

2

Nyɔ bi sakaki mi wi biəli kimfə ki mi wiwə

¹ Ayakadəin, wə wə wə sakaki kimfə ki mi widəkə, kəŋ wə numki na ndə, wə kɛki a wə tə dzaki kə kinjə. Wə kɛki a, asi wə sakaki kimfə ki mi widəkə kə asi wə ləkəsiki gwu ya i ngəkə wə, kəm wə wə wə sakaki wə fəki tə a gia yə wi fəki.

² Bukumbein kɛki lə a, Nyɔ ka jiə ngəkə i bəni bə bɔ fəki gia yələ, wi jiəki biəli num ŋkəŋ.

³ Ayakadəin, wə wə wə sakaki kimfə ki bəni bə bɔ fəki ŋkəŋni wi gia yələ, ayakalə wə mwi fə yi tə, wə kwakaki a wə kələ i bi gein buku i nsaka wi Nyɔ wə a?

⁴ Ma wə yeĩŋki kə a Nyɔ kanaki lə shəm yindzəŋni i bəni nalə, kanja shəm nalə, num tə bəh kimbəĩŋni nalə a? Wə yeĩŋki yakadəĩŋ wə kwaka akə gia yi kilələ, kɪə a shəm yindzəŋni yi Nyɔ i wə, chusiki a wə kwūni shəm ya.

⁵ Ayakalə, si wə nəĩŋma i kwuni shəm ya, wə fə yi ləkə tsə a ləkəni, yəmakə kə a wə kpəĩŋsiki num ngəkə i gwu ya wə, wə wi bi numki i chəkə biə Nyɔ bi chusiki shəm yi yi bəkəli i jobi wə wi sakaki bəni bəchi i dzəh yi chəŋ wə.

⁶ Nyɔ bi gəmki na winaiŋ mi biəli kimfə ki.

⁷ Bəni bə bə kanaki shəm i nəm wi ndzəŋni wə, nəŋki num mbum bəh kinəkəksi bəh nəni kə ki bi tsə kaa kə, wi bi nyə lə nəni kə ki bi tsə kaa kə i bə.

⁸ Ayakalə, i bəni bə bə tseĩŋki a gwu yibə shəŋ, bə nəĩŋ i wəkə ŋkəŋ, kə fəki num a gia yichu, yi kə a Nyɔ ni chusi lə shəm yi bəksini bəh ngəkə i bə wə.

⁹ Ngəkə wimbun bəh ləli bi numki i mi wichu wə wi fəki chu, i yisi i Bəju i tsə buku i bəni bə bə kəkə Bəju.

¹⁰ Ayakalə, kinəkəkni bəh kinəkəksi bəh kimbəĩŋni bi numki i bəni bə bə fəki gia yindzəŋni i yisi i Bəju i tsə buku i bəni bə bə kəkə Bəju.

¹¹ Yi bi numki yakadəĩŋ, kəm Nyɔ si chusi kə chi chi.

¹² Bəni bəchi bə bə fəki chu bə kanja kə na bənchi bə Muses, bə bi liəki num i ngəkə wə liəni kəŋ bə ma kanaki bənchi. Ayaka bəni bəchi bə bə fəki chu bə num i bənchi cheĩŋ, bə bi sakaki bə biəli bənchi bəwə.

¹³ Yi kə yakadəĩŋ kəm Nyɔ bi dzə kə mi a wi kə chəŋ i wi nshĩŋ kəm wi wəkəki gia yə bənchi dzakaki. Wi bi dzə mi a wi kə chəŋ i jobi wə wəmakə fəki gia yə bənchi nəŋki.

¹⁴ Bəni bə bə kəkə Bəju kabə num bənchi kəbi, dza kə fəki gia i kinkwaka kibə wə, a num gia yə bənchi nəŋki, yaka bə mwi si num lə bənchi, namana yaka bə kanja kə bənchi bə Nyɔ nĩ nya i Bəju.

¹⁵ Yəmakə chusiki a gia yə bənchi nəŋki kə num Nyɔ nyaka yi i shóm yibə wə. Shóm yibə təbi tə yi. Jobi wə bə fəki gia yichu,

shóm yibə kə sakaki bə. Jobi wə bə fəki gia yindzəŋni yi kə təbiki bə.

¹⁶ Gia yələ bi dzəki di i jobi wə Nyɔ bi sakaki gia yichi yə bəni fəki i nyumi wə tsə dzəh i Klistus Jisəs wə, si ntum wi ndzəŋni wələ mih fukuki lə chusiki.

Bəju ghan̄siki gwu bəh bənchi

¹⁷ Wə wə wə bəŋki gwu ya a mi wi Ju, wə jiə fwu wa i bənchi bə Muses wə, chu ghan̄si gwu a wə kə mi wi Nyɔ,

¹⁸ bə lani lə wə bəh bənchi, wə kiə gia yə Nyɔ nəŋki, kiə tə gia yə yi təkiki ndzəŋki nalə.

¹⁹ Wə kiəki lə na bindzəŋ a wə kə wə wə wə chusiki dzəh i bimfəkə, num tə baiŋni i bəni bə bə kə i jisi mə,

²⁰ wə chu num wə wə təfiki biyūŋ, a num wə wə wə laniki bəni bə bə kiəki kə gia kə bwa bənchiŋ. Wə fəki lə kəm bənchi nya lə wə bəh mfi bichi bəh ŋkəŋ.

²¹ Wə wə wə laniki bəni yakadəĩŋ, wə laniki alə tə n'ya gwu a? Wə wə wə fukuki a kiə mi ki chwə kə, wə tə fəki dəĩŋ a?

²² Wə wə wə wamyiki a kiə nyum mi nabə kpə mi ki nō kə bəh mi widəkə, na wə fəki kə yakadəĩŋ? Wə wə wə kain̄yiki gia kəm miməsə, na wə tə chwəki kə biəĩŋ i jún yi fəni yi gia yi miməsə wə a?

²³ Wə wə wə ghan̄si gwu bəh bənchi bə Nyɔ, yaka wə ngəmsiki kə Nyɔ si wə bwiŋki bənchi bəwə a?

²⁴ Akə gia yə bə nyaka a, “Bəni bə bə kəkə Bəju si bəkəli lə yeli wi Nyɔ a num kimfə kimbeĩŋ ki Bəju.”

²⁵ I suuŋ mi kanaki lə mbee,* jobi wə mi wiwə fəki gia yə bənchi dzakaki. Ayakalə, jobi wə wə bwiŋki bənchi, nsuuŋ wə bə suuŋ wə yeĩŋ kə aka wə keĩŋki kinchək.

²⁶ Mi kabə keĩŋki kinchək, wi fə gia yi chəŋ yə bənchi nəŋki, bə ma ni dzə wi kə wə bə kə num bə suuŋ lə wi na si wi keĩŋki kinchək a?

²⁷ Ayakadəĩŋ bəni bə bə kə kinchək i nyam yi gwu wə ayakalə bə jiə bənchi, bə bi fə bə jiə mbeĩŋ Bəju i ngəkə wə mbeĩŋ bə mbeĩŋ kanaki bənchi bə bə nĩ nyaka, ayaka mbeĩŋ suuŋ bəni, mbeĩŋ keĩŋ bwiŋ bənchi bəwə.

* 2:25 Nsuuŋ nĩ chusiki a bə kə chwəŋkijūŋ ki bəni bə Nyɔ nĩ dzi min̄kain̄ bəh bə.

²⁸ Mbein̄ kiaki a, mi wi Ju mwi kəkə wə bə yein̄ki i nyam yi gwu wə. Ayaka nsuun̄ wi kən̄ kəkə gia yə bə yein̄ki i bin̄ i nyam yi gwu wə.

²⁹ Mi wə wi kə mi wi Ju wi n̄kən̄ kə num i shəm mə. Ayaka nsuun̄ wi n̄kən̄ kə wə wi kə i shəm mə, a num mfə wi Kin̄'waka ki Nyə, a kəbi nsuun̄ wə wi biəliki num bənchi bə bə nyaka num nyakani. Wəmaka mi kə a si kəkxi num Nyə wi. A si kəkxi kə bəni.

3

Nyə si num a ja yi bein̄

¹ Si yi kə yakadəin̄, Bəju tsəki bəni bədəkə i finə wə a? Ma mbee kələ i nsuun̄ wə a?

² Aan̄, Bəju tsəki lə bəni bədəkə i dzəh̄ yiduli wə. Yimbum yein̄ kə a Nyə n̄i kə wi nya ja yi, a num i bə kan̄.

³ Bə kə i dzaka a si bəni bədəkə n̄i numki kə i ja yiwə wə, yaka yəmaka ni fə ma Nyə ma numki i ja yi bein̄ na?

⁴ Yi mən̄ num yakadəin̄! Na si bəni bəchi kə bəntəkə Nyə bi baan̄ a wi n̄kən̄, yi num asi bə nyaka a,

“Nyə, wə ka dzāka ndzaka wa, yaka ndzaka wiwə kə chən̄.

Ayaka wə si shi saka dzi lə bənsaka ba.”

⁵ Ayakalə, a kabə num a kimfə kibukumbein̄ kə ki kəkə chən̄ gamtiki i fəki a kimfə ki Nyə kə ki kə chən̄ numki i yən̄ə wə, yaka bukumbein̄ kə i dzaka a nə? A Nyə fəki i fikpən̄ i ləkki ngəkə i bukumbein̄ wə a? Mih bikəki yələ lə asi mi wiwəm si bikə.

⁶ Yi mən̄ i numki yakadəin̄! Asi kə a yi numki yaka, ma Nyə sakaki dəin̄ mbi a?

⁷ Ayakalə, mih kabə nyiki ntəkə bi fə n̄kən̄ bi Nyə yən̄ə tsə a ninshin̄ ninshin̄ dzə bəh̄ kin̄kəkxi i yeli wi wə, bə bə chu sakaki mih ka mi wichu kəm nə?

⁸ Yi kabə num yakadəin̄, bukumbein̄ ma dzakaki a, “Yi ndzən̄ki lə a buku fəki chu ka gia yindzən̄ni ni dzəki a?” Bəndzaka bələ kə bə bəni bədəkə bəkəliki yeli wibuku bəh̄ bə, dzaka a a dzakaki buku, bəmaka bəni bi kwati lə ngəkə wə bə kə i bi kwati.

Mi wi chən̄ mən̄ nalə kpaa

⁹ Bukumbein̄ ki dzakaki a nə i liə a? A bukumbein̄ Bəju tsəki lə bəni bədəkə a? Yi mən̄ dəkə yaka lə! Bukumbein̄ kə bə yein̄ lə

a Bəju bəh̄ bəni bə bə kəkə Bəju kə num i kan̄ yi n̄ga bichu wə.

¹⁰ Yələ kə si bə nyaka a,

“Mi wi chən̄ mən̄, na wimu mən̄.

¹¹ Mi mən̄ wə wi kan̄aki mfi, mi num kə wə wi nən̄ki Nyə.

¹² Bəni bəchi kə bə bə n'yəkə nya jum i Nyə. Bə bəchi chu biēin̄ bi kilələ.

Mi mən̄ wə wi fəki gia yə yi kə chən̄, na wimu mən̄.

¹³ Bə yamsi bindən̄ bibə jiə bi biyəə aka jūm.

Bə kə bəni bə ja.

Ndzaka wə wi bukuki i dzaka kibə wə kələ i wə mi aka kiləfi ki jun̄.

¹⁴ Bələn̄ bəh̄ bəndzaka bəloli jikə i dzaka kibə wə.

¹⁵ Gvu yibə si yan̄si alə i tsə wə mi.

¹⁶ Bə si shi bəkəli lə biēin̄ tsə bəh̄ bəngəkə i di bichi biə bə tsəki.

¹⁷ Bə chu kiaki kə dzəh̄ yə yi dzəki bəh̄ nən̄i ki bəin̄nini.

¹⁸ Bə kan̄aki kə na nlwa wi Nyə i shəm yibə mə.”

¹⁹ Bukumbein̄ kiə i liə a gia yə bənchi dzaka, bə dzakaki i bəni bə bə nəkki i bənchi chein̄, ka mi ma ni kan̄a na gia yə wi kə i ləbli dzaka asi mi wichi i fa mbi wələ wə bi num i Nyə nshin̄ nəmyi dzaka.

²⁰ Mbein̄ kiə a, na mi wiwəm wimu bi numki kə wə Nyə bi dzəki a wi kə chən̄ i wi nshin̄ kəm wi fəki gia yə bənchi nən̄ki, kəm bənchi fəki bəni ka kiaki gia yichu yə bə fəki.

Dzəh̄ yə Nyə dzəki a mi kə chən̄ yein̄

²¹ Ayakalə, i liə Nyə chusi lə dzəh̄ yə wi dzəki mi yein̄ a wi kə chən̄ i wi nshin̄. Ayaka dzəh̄ yiwə kan̄a kə gia yidəkə i fə bəh̄ bənchi. Dzəh̄ yələ kə num Kin̄wakti ki Muses ki bənchi bəh̄ bi bəni bə ntum bə Nyə n̄i təkiki lə.

²² Dzəh̄ yə Nyə dzəki a mi kə chən̄ yein̄, kə yə yi biəliki shəm yə mi kə wi jiə i Jisəs Klistus wə. Nyə fəki yələ i mi wichi wə wi jiə shəm i Klistus wə, kəm i Nyə mi widəkə kəkə chi chi,

²³ si mi wichi kə wi fə lə chu ka numki na i dzəh̄ yi dəən̄ i mbum bi Nyə wə.

²⁴ Ayakalə, Nyə chusi lə shəm yi yindzən̄ni i bəni i nya bə bəh̄ kinya kilələ yi num a bə kan̄aki kə kin̄gbə kidəkə. Yələ n̄i

tsə dzəh i Klistus Jisəs wə wi nĩ təin bəni i kan̄ yi bəngəkə wə.

²⁵ Nyɔ nĩ kə wi nya wi ka mfə gia i fə kimain̄ bəh mwa mu. Ayaka kimain̄ kələ kə i bəni bəchi bə bə jiə shəm i wi wə. Wi nĩ fə kimain̄ kələ i chusi a ngain̄ Nyɔ kə mi wi chən̄, kəm wi Nyɔ nĩ kan̄aki shəm kan̄ani bəh chu bibə biə bə nĩ fəki i kikpu wə.

²⁶ Wi nĩ fə yi i chusi a wi Nyɔ mwi kə mi wə wi fəki gia yi chən̄ i jəbi wi liə wə, yi chu num a ngain̄ dzəkə mi wə wi jiə shəm i Jisəs a wəmakə kan̄aki kə kingbə.

²⁷ Si yi kə yaka, gia yidəkə kələ yə bukumbəin̄ kə i ghan̄siki gwu yein̄ na? Gia yidəkə mən̄! Yi mən̄ dəkə kəm nə a? Ma yi kələ i numki kəm nəm widəkə wə bukumbəin̄ nəmki a? Yi mən̄ yaka! Yi kə num i numki i nchi wə bukumbəin̄ jiə shəm i Jisəs.

²⁸ Lə yi kə yaka. Bukumbəin̄ kə bə təin̄ a, Nyɔ dzəkə mi a wi kə kingbə kidəkə kəbi ako kəm njia wi shəm wə wi jiə i Jisəs wə, yi num kə kəm wi fəki gia yə bənchi nən̄ki.

²⁹ Ma Nyɔ kə a Nyɔ wi Bəju shən̄ a? Ntə wi kə tə Nyɔ wi bəni bə bə kəkə Bəju a? Aan̄, wi kə tə Nyɔ wi bəni bə bə kəkə Bəju,

³⁰ si Nyɔ kə shən̄ a wimu, a num wi wə wi bi dzə bəni bə bə suun̄ bə a bə kəkə bəh ngbə widəkə, a num shən̄ kəm shəm yə bə jiə i Klistus wə, yi num a lin̄ si wi bi dzə bəni bə bə kəkə kinchək, a bə kə ngbə widəkə kəbi num tə kəm shəm yə bə jiə i Klistus wə.

³¹ Yaka yi kə a bukumbəin̄ lətəkə bənchi kəm shəm yə bukumbəin̄ jiə i Klistus wə a? Yi mən̄ yakadəin̄! Yi kə a bukumbəin̄ kan̄aki i nūmki numni i bənchi wə.

4

Ablaham kə kinchəsi ki mi wə Nyɔ dzəkə a wi kan̄aki kə kingbə kidəkə

¹ Bukumbəin̄ kə i dzaka a Ablaham ba wi bətii tii bəbukumbəin̄ nĩ yein̄ finə i gia yələ wə a?

² A nĩ kə a Nyɔ dzə a Ablaham kəkə bəh ngbə widəkə num kəm nəm wi ndzən̄ni wə wi nĩ fə, ma wi kan̄aki lə gia yə wi kə i ghan̄siki gwu kəm yi. Ayakalə, wi kan̄aki kə na gia yə wi kə i ghan̄siki gwu yein̄ i Nyɔ nshin̄,

³ kəm Kin̄wakti ki Nyɔ dzakaki a,

“Ablaham nĩ jiə shəm i Nyɔ,

Nyɔ ka dzə wi a wi kə mi wi chən̄.”

⁴ Mi wə wi nəmki bə gəm wi, na yibwin̄ wi ka nəm bə gəm wi, bə ma ni dzə a ngəm wiwə kə kinya bə nya i wi. Bə ni dzə a, akə ngəm wə wi si kə i kwati.

⁵ Ayakalə, mi kabə num maka wi nəm fiən̄ fidəkə, num wi jiə shəm i Nyɔ wə wi dzəkə bəni bəchu a bə kəkə bəh kingbə kidəkə i wi nshin̄, Nyɔ dzəkə wəmakə a wi kə chən̄ i wi nshin̄ kəm shəm yə wi jiə i wi.

⁶ Dəbit tə nĩ dzaka a ndzən̄ni bimbun̄ kə i bəni bə Nyɔ dzəkə a bə kə chən̄ i wi nshin̄ a num kə kəm bənəm bə bə nəm.

⁷ Wi nĩ dzaka a,

“Ndzən̄ni bimbun̄ kə i bəni bə Nyɔ kə wi dalinya lə bəngbə bəbə, ka ban̄ chu bibə.

⁸ Ayaka ndzən̄ni bimbun̄ kə i mi wə Nyɔ chu

ngwun̄ki kə wain̄kpan̄ kəm chu bi.”

⁹ Si yi kə yakadəin̄, ndzən̄ni bimbun̄ biələ kə a bəni bə bə kə num bə suun̄ bə ma? Ma, bi kə tə i bəni bə bə kəkə kinchək a? Buku si kə buku dzaka lə a, “Shəm yə Ablaham nĩ jiə i Nyɔ wə nĩ fə Nyɔ dzə wi a wi kə mi wi chən̄.”

¹⁰ Nyɔ nĩ dzə Ablaham a wi kə mi wi chən̄, num i winain̄ jəbi wə a? A nĩ kə num bə suun̄ lə wi, ma wi kəin̄ kinchək a? A nĩ kə wi kəin̄ kinchək maka bə suun̄ wi.

¹¹ Bə nĩ suun̄ wi jiə ka kinchəsi i chusi a wi kə mi wi chən̄ kəm shəm yə wi nĩ jiə i Nyɔ i jəbi wə wi nĩ kəkə kinchək. Ayakadəin̄, Ablaham ka num tii wi bəni bichi bə bə jiə shəm i Nyɔ maka bə suun̄ bə, ka Nyɔ dzə tə bə a bə kə bəni bə chən̄ i wi nshin̄.

¹² Ayaka wi num tə tii wi bəni bə bə kə num bə suun̄ bə, a num kə kəm bə suun̄ bə. Akə kəm bə dzə a gvu yi, i shəm yə wi nĩ jiə i Nyɔ ka bə suun̄ wi.

Ablaham nĩ kwati fiən̄ fiə Nyɔ kaka num kəm shəm yə wi nĩ jiə i Nyɔ

¹³ Kin̄kaka kə Nyɔ nĩ kaka i Ablaham a wi bəh bwa bu bi dzi lə mbi wələ, yi num kə kəm Ablaham nĩ jiəkə bənchi. Akə kəm shəm yə wi nĩ jiə i Nyɔ wə, Nyɔ ka dzə wi a wi kə chən̄ i wi nshin̄.

¹⁴ A kabə num a bəni bə bə kwati fiɛŋ fiə Nyɔ kaka kəm i nəkɪ si nchi nənki, yaka shəm yə bə jiə i Nyɔ kanaki kə mbee widəkə, kinƙaka kə Nyɔ kaka numki tə a kilələ.

¹⁵ Gia yə yi kə, kə a bənchi si fə shəm yi Nyɔ ka bəkəkɪ tsə a nishin, kəm di biə nchi kəkə, gia yidəkə ma ni numki a mi bwin nchi.

¹⁶ Yi kə num a, kinƙaka kiwə biəlɪki num shəm yə wi nɪ jiə i Nyɔ ka yi numki shəm yi yindzənɪ i wi, yə wi nɪ kaka a yi kanaki i bi num i chwənkijun ki kichi wə, a kəbi a bəni bə bə num i bənchi wə. Akə tə i bəni bə bə jiə shəm i Nyɔ wə a lin asi Ablaham nɪ jiə, kəm Ablaham kə tii wibukumbein bəchi bə bə kə bəni bə Nyɔ.

¹⁷ Yələ kə asi bə nyaka a Nyɔ dzakaki i Ablaham a,
“Mih kə mih fə a wə numki tii wi bitumi biduli.”

Wi num tikwili wibuku i Nyɔ nshin. A num Nyɔ wə Ablaham nɪ jiə shəm i wi. Ayaka yi num a, a fəki wi ka bəni bə bə kpiyi fiəni chu bəwəm. Ayaka yi chu num a, a fəki wi ka biɛin biə bi kəkə, bi nūmki.

¹⁸ Ablaham nɪ tseinƙi tsəki a ninshin kiə a ngain kələ bi kwati fiɛŋ fiə Nyɔ nɪ kaka i ngain, na si wi nɪ kə wi chu tsein kə fiɛŋ fidəkə i ninshin. Ayakalə, wi jiə a shəm i Nyɔ na ka wi nyani lə i dzə numki, “Tii wi bitumi biduli,” asi Nyɔ nɪ kaka i wi a,
“Bwa ba bi lənƙi a lənɪni.”

¹⁹ A nɪ kə Ablaham si num tsə lə jiə gbi, ayakalə wi nɪ ka dəsi dəkə shəm yə wi nɪ jiə i Nyɔ, na yaka si wi nɪ kə wi yein lə i gwu yi wə a ngain si num lə aka kinƙpili ki mi, ka yein tə a kpə wi Sela kə nkainni wi kəbi i bwə.

²⁰ Wi nɪ ka kanja dəkə kimənɪni i kanaki shəm yifa kəm kinƙaka kə Nyɔ nɪ kaka i wi. Shəm yə wi nɪ jiə i Nyɔ nɪ ləkəkɪ tsəki a ninshin, wi ka tumyiki a bikum bi Nyɔ.

²¹ Wi nɪ kə wi bum na bəh shəm yi yichi a Nyɔ kanaki lə nga i fə gia yə wi nɪ kaka.

²² Akə gia yə shəm yə wi nɪ jiə i Nyɔ nɪ fə a Nyɔ dzə wi a wi kə mi wi chən i wi nshin.

²³ Ayakalə, ndzaka wə wi kə a, “Nyɔ nɪ dzə wi yakadəin,” Yi kəkə a bə nɪ nyaka a i Ablaham wə shən.

²⁴ Yi kə tə i bukumbein wə. Nyɔ wə bukumbein jiə shəm i wi, ni dzə lə

bukumbein tə yakadəin. Akə wi wə wi nɪ bwili Jisəs Bah wibukumbein i kpi wə.

²⁵ Jisəs kə wə bə nɪ nya wi kpi kəm chu bibukumbein. Ayaka Nyɔ fiəni dzasi wi i kpi wə ka ngain dzə a bukumbein kəkə bəh kingbə kidəkə.

5

Kinsanli kə bukumbein kanaki kəm Nyɔ dzəkɪ bukumbein a bukumbein kəkə bəh kingbə kidəkə

¹ I liə si Nyɔ kə wi dzə lə bukumbein a bukumbein kəkə bəh kingbə kəm shəm yə bukumbein jiə i wi wə, bukumbein bə num i kimbəinɪni wə bəh wi kəm gia yə Bah wibukumbein wə Jisəs Klistus fə.

² A fə wi ka bukumbein kanja dzəh i liə i shəm yindzənɪ yi Nyɔ yə bukumbein kə yein wə i liə kəm shəm yə bukumbein jiə i wi. Bukumbein bə lan si bukumbein tseinƙi tsəki a ninshin, kiə a bukumbein bi kwatiki lə i mbum bi Nyɔ wə.

³ Yi na baan dəkə yakadəin, bukumbein lanƙi tə i bəngəkə bə bukumbein yeinƙi, kəm bukumbein kiəki lə a bəngəkə fəki mi kiə i kanja shəm.

⁴ Ayaka shəm yi kanani fəki a Nyɔ kəkɪ mi a wi kpəin. Nyɔ ka kəkɪ mi a wi kpəin, wi ka tseinƙi tsəki a ninshin i fiɛŋ wə, kiə a ngain bi kwati lə.

⁵ Fiɛŋ fiə bukumbein tseinƙi tsəki i ninshin i fi wə bi lansi tsə kə i kuku, kəm Nyɔ kə wi jiksi shəm yibukumbein bəh kinƙən ki, tsə dzəh i Kin'waka ki Bainni kə wi nya i bukumbein.

⁶ Yi num a jəbi wə bukumbein nɪ kəkə i gamti gwu yibukumbein, Klistus dzə i jəbi wi ndzənɪni wə, ka kpi kəm bukumbein bəni bə bə kiəki kə Nyɔ.

⁷ Akə nkən a yi ləkəkɪ lə i mi i kpi kəm mi wə wi kanaki kə kingbə, ayaka mi widəkə kələ i məmsi i kpi kəm mi wi ndzənɪni widəkə.

⁸ Ayakalə, Nyɔ nɪ chusi kinƙən ki i bukumbein i dzəh yələ wə a, jəbi wə bukumbein nɪ keinƙi bəni bəchu, Klistus kpi kəm bukumbein.

⁹ I liə si bukumbein kə num mwa mu fə Nyɔ dzə bukumbein a bukumbein kəkə bəh kingbə kidəkə, yaka wi bi tsə lə i

bukumbein nshin i bwili bukumbein i kan yi sham yi Nyɔ yi bɔksini yə wə bəh bəni.

¹⁰ Yəmaaka num a, na jɔbi wə bukumbein nɔ kɛin ki bəni bə bə baɪn ki Nyɔ, kpi yi Wain wi chin ni bukumbein bəh Nyɔ, wi ni tsə lə i ninshin i liə i bwili bukumbein bəh nɔni ki, si wi kə wi chin ni bukumbein bəh Nyɔ.

¹¹ A kəkə a gia yələ shən yə bukumbein lan ki kəm yi. Bukumbein lan ki tə bəh Nyɔ kəm Bah wibukumbein Jisəs Klistus wə wi kə num wi chin ni bukumbein bəh Nyɔ.

Gia yə Adam nɔ dzə bəh yi, bəh yə Klistus nɔ dzə bəh yi

¹² Si chu nɔ tsə dzəh i mi wimu wə, ka bi dzə i mbi wə, ayaka kpi tə tsə dzəh i chu chein ka bi dzə, ayaka kpi ka wan tsə i mi wichi wə, kəm mi wichi fə chu.

¹³ Chu nɔ kə bi si num lə i fa mbi wə, na ka Nyɔ nyaki bənchi. Ayakalə, bənchi kabə num kə bə kəkə i ngwun ki wain kpan i chu biə bəni fəki.

¹⁴ I yisi i jɔbi wi Adam wə i dzə buku i jɔbi wi Muses wə a nɔ kə kpi kan ɲa i mi wichi bein nabə bə nɔ fəki chu ayaka bə fə kə asi Adam wə wi nɔ bwin nchi. Adam nɔ kə i dzə yidəkə wə aka Klistus wə wi nɔ kə i bi dzə.

¹⁵ Ayakalə, kinya ki Nyɔ kə wi nya i bəni kilələ kəkə ka chu biə Adam nɔ fə. A kabə num a bəni bəduli nɔ kpiyi kəm chu bi mi wimu, yaka kə ɲkən a sham yindzən ni yi Nyɔ bəh kinya ki nɔ dzə kəm sham yindzən ni yi mi wimu wə wi kə Jisəs Klistus, ma yi ni numki i dzə i bəni bəduli wə tsə lə tsəni.

¹⁶ Gia yə kinya ki Nyɔ kələ Nyɔ nɔ nya kilələ dzə bəh yi kəkə lin bəh yə chu bi mi wimu nɔ dzə bəh yi. Chu bi mi wimu dzə bəh nsaka i bəni bəchi wə ka jiə bə i ɲgəkə wə. Ayakalə, kinya ki Nyɔ kələ nɔ dzə i jum wə, i chu bi bəni bəduli biə bə nɔ fə, ayaka Nyɔ dzə bə a bə kəkə bəh kingbə kidəkə.

¹⁷ Yi kabə num a, chu bi mi wimu nɔ fə kpi kan ɲa i mi wichi bein kəm mi wimu, yaka kə a bəni bə bə dzə kingkən ki Nyɔ kimbum kələ, bəh kinya kə ki kə ndzə wə Nyɔ dzə bəni kilələ a bə kə chən, bə ni kwati nɔni ki du kəm mi wimu wə Jisəs Klistus.

¹⁸ Ayakadəin, si chu bi mi wimu nɔ dzə bəh ɲgəkə i bəni bəchi wə, kə a lin si kimfə

ki chən ki mi wimu fə Nyɔ dzə bəni a bə kəkə bəh kingbə, bə bəchi num i bi kwati nɔni.

¹⁹ Yi num a asi mi wimu nɔ ləkə bəh fwu i Nyɔ yəmaaka fə bəni bəduli num bəh chu, yi kə asi mi wimu nɔ wəkə i Nyɔ ɲ'wəkə wiwə fə Nyɔ dzə bəni bəduli a bə kə chən i wi nshin.

²⁰ Nyɔ nɔ nya bənchi i fə a chu duki. Ayakalə, si chu duki akə a lin si kingkən ki Nyɔ kə ki kə kinduksi i bəni wə duki tsəki a ninshin tə.

²¹ Yi kə lə, ka chu kanaki ɲa i bəni wə, bə kpiyi, kə asi kingkən ki Nyɔ kə kanaki ɲa i bəni wə tsə dzəh i ndzə wə Nyɔ dzəki bəni a bə kə chən i wi nshin, i bi nya bə bəh nɔni kə ki bi tsə kaa kə kəm Jisəs Klistus wə Bah wibukumbein.

6

Mi wə wi kə wi chin ni lə bəh Klistus, wi kpi buku i kan yichu wə

¹ Si yi kə yakadəin, bukumbein ki dzakaki a nə? Yaka kə bukumbein ki baan ki tsəki a fəki chu ka nshen yi Nyɔ yə yi kə kinduksi i bəni wə duki tsəki tə a ninshin a?

² Yi mən ɲum yaka! Yi kə i chu num dəin a bukumbein bə bə kpi buku i kan yichu wə chu kə i nɔki i chu mə a?

³ Ma mbein kiəki kə a bukumbein bəchi bə bə juli i bəkə chin ni bəh Klistus Jisəs, bə juli tə bukumbein yaka chin ni bəh kpi yi a?

⁴ Bə nɔ juli bukumbein i bəkə yakadəin yi bə num a bə nɔ chin ni bukumbein bə i kpi yi wə ka lə, ka yi numki si Klistus nɔ fiəni dza i kpi wə i ɲa bimbun bi Ba wi wə, yaka kə a bukumbein kanaki i nɔki num i nɔni kimfian wə.

⁵ Yi kə lə kəm, a kabə num a bukumbein nɔ chin ni lə bəh Klistus i kpi yə akə n'yi, yaka bukumbein chu kəkə i mən niki a bukumbein bi chin ni lə bukumbein bə tə i ndza wi kpi yə akə n'yi.

⁶ Bukumbein kiəki lə a gwu yibukumbein yə akə nɔni kikpu kə num bə nɔ ban ɲ lə i kintasi wə bəh Klistus, ka bə chiksi gwu yiwə yə yi kə yichu, ka bukumbein ma bi chu numki mfa i kan yichu wə,

⁷ kəm jəbi wə mi kpi, yaka wi buku lə i kan yichu wə.

⁸ Si bukumbein kə bukumbein kpi lə bəh Klistus, yaka bukumbein bum a bukumbein bi nəki lə tə bukumbein bə,

⁹ kəm bukumbein kiəki lə a na si Nyə nɪ dzasi Klistus i kpi wə, wi bi chu kpi kə. Kpi kəbi i chu kanə nga i wi bein.

¹⁰ Kpi yə wi nɪ kpi wi nɪ kpi i chu wə kpamu yi kaa yakadain. Ayaka nənɪ kə wi kanaki i liə kə num ki Nyə.

¹¹ Si yi kə yakadain, mbein tə yein i gwu yimbein wə a mbein kpi lə i chu mə, ka nəki i liə biəli si Nyə nənki, si mbein chinɪni lə bəh Klistus Jisəs.

¹² Ayakadain, kiə mbein ki bēe kə a chu kanaki nga i ntsanə bimbain bi gwu wə i fəki mbein wəkə num i gia yə mwa mimbein nənki a mbein fəki.

¹³ Kiə mbein ki bēe kə a chu dzəki bimbun bimbain bi gwu ka biəin bi binəm i fəki gia yichu yein. Mbein nyā gwu yimbein num i Nyə ka bəni bə bə bwili bə i kpi wə ka nya bə bəh nənɪ. Mbein nyā tə bimbun bimbain bi gwu i Nyə ka biəin bi binəm i fəki gia yi chən yein.

¹⁴ Chu chu kanaki kə i kənaki nga i mbein bein, kəm mbein kəkə i bənchi chein. Mbein nəki i shəm yi Nyə yindzənɪ chein.

Mi wə wi chinɪni bəh Klistus kə mfa i nənɪ ki chən wə

¹⁵ Si yi kə yaka, bukumbein ki dzakaki a nə? Yaka kə a bukumbein fəki chu kəm bukumbein nəki i shəm yi Nyə yindzənɪ chein, kəbi i bənchi chein ma? Yi mən yaka!

¹⁶ Mbein kiəki kə a mi ka dzə gwu yi nya i mi widəkə i wəkəki i wi ka mfa, yaka wi kə mfa i mi wə wi wəkəki i wi a? Mi ka nya gwu yi i chu, yaka wi kə mfa i chu wə. Yi ni dzə num bəh kpi. Mi ka nya gwu yi i wəkəki num i Nyə wə, yaka wi kə mfa wi Nyə. Yəma ni fə wi kwati nənɪ ki chən.

¹⁷ Ayakalə, kiyənɪni kə ki Nyə asi mbein nɪ keinɪki mbein num mfā yichu, i liə mbein bum bəh shəm yimbein yichi gia yi lanini yə bə nɪ nya i mbein chusiki.

¹⁸ Mbein kə num bə bwili lə mbein i kan yichu wə, mbein fiənɪ chu mfā i nənɪ ki chən wə.

¹⁹ Mih dzakaki yələ ka mi wiwəm, kəm mbein ka bəni bəwəm mbein kəkə i kiə gia i tsə buku si yi kə. Mbein kiəki a, a nɪ kə i kikpu wə mbein nɪ nyaki lə bimbun bimbain bi gwu i biəin bi kinyen wə bəh chu biduli, ka mfā. Mbein nyāki bimbun bimbain bi gwu num i gia yi chən wə i numki bəni bə bainɪ.

²⁰ Jəbi wə mbein nɪ kə mfā i chu wə, nənɪ ki chən nɪ kanaki kə gia yidəkə i fə bəh mbein.

²¹ Si mbein nɪ kə yakadain, mbee wə mbein nɪ kwati i gia yələ wə yə mbein kə i liə ngəmni num ngəmnini i yi wə kə nə a? Gia yiwə yichi gəksiki num bəh kpi shən.

²² Ayakalə, i liə si bə kə bə bwili lə mbein i kan yichu wə ayaka mbein fiənɪ chu num mfā yi Nyə, yi kə a mbee wiwə kə a mbein si num dzə bəni bə bainɪ, ayaka kingəksi kiwə num nənɪ kə ki bi tsə kaa kə.

²³ Mbein kiəki a ngəm wi gia yichu kə kpi, ayakalə nənɪ kə ki bi tsə kaa kə kə kinya kə Nyə nyaki a kilələ i bəni bə bə kə bə chinɪni bəh Klistus Jisəs Bah wibukumbein.

7

Nchi si kanə nga i mi bein a i jəbi wə mi wiwə keinɪki wiwəm

¹ Bwa bə nih bən, mih nənki i dzaka yələ i mbein ka bəni bə bə kiəki nchi. Mbein kiəki kə a nchi si kanə nga i mi bein a jəbi wə mi keinɪki wiwəm a?

² Bukumbein dzə kifəkəli i ndzə wi minɪkpanə bəh minyuku. Nchi si kanə baan bəh minɪkpanə i nyuwi wə i jəbi wə nyuwi keinɪki wiwəm. Ayakalə, i jəbi wə nyuwi ka dza kpi, wi ka ni buku i nchi wə wi kanaki wi bəh nyuwi.

³ Ayakadain, wi ka dza nyə tsə i minyuku widəkə nyuwi kein wiwəm, bə bəwən wi a minɪkpanə wi təkəlini. Ayakalə, nyuwi ka kpi, yaka wi buku lə i nchi wiwə wə. Wi ka tsə dzə minyuku widəkə, wi ma chu numki minɪkpanə wi təkəlini.

⁴ Yi kə a lin bwa bə nih bən si mbein kpi lə i bənchi wə tsə dzəh i gwu yi Klistus yə bə nɪ banɪ i kintasi wə. Mbein kpi yakadain ka mbein numki bəni bə mi widəkə. Ayaka mi wələ kə wə bə nɪ dzasi i kpi wə, ka

bukumbein n̄ki bə fə num gia yə yi ndzənki i Nyə.

⁵ Jɔbi wə bukumbein n̄ kein̄ki bə biəli asi nyam yi gwu yibukumbein nən̄ki, bənchi n̄ shiki dzasiki lə gwu yibukumbein yə yi fwuki i fəki chu, yi ka fəki bimbubukumbein bi gwu ka nəmki gia yə yi kə i dzə num bəh kpi i bukumbein wə.

⁶ Ayakalə, i liə bukumbein buku lə i bənchi chein̄ ka kpi gaali bəh bənchi bəwə bə bə n̄ kan̄a bukumbein. Bukumbein buku ka nəmki i nən̄i kimfian̄ kə ki kə ki Kin̄'waka ki Bain̄ni, a chu kəbi i dzəh yikpu yi bənchi bə bə n̄ nyaka.

Nchi fəki bukumbein kiə gia yichu

⁷ Bukumbein ki dzākaki a nə kəm nchi a? Yaka kə a nchi kə gia yichu a? Yi mən̄ yakadəin̄! Asi mən̄ kəm bə bənchi ma mih kiəki kə gia yichu. Asi mən̄ a nchi dzakaki a mi ma bükuki bəh dzəkəh i fiən̄ fi mi wə, ma mih kiəki kə a mbuku wi dzəkəh kə gia yichu.

⁸ Ayakadəin̄, chu ka dzə dzəh i nchi wələ chein̄ nən̄ni dzəkəh yi bukuni i mih wə i dzəh dzəh wə, nchi n̄ kəkə ma chu kan̄aki kə nga.

⁹ Mih n̄ yisiki nəki maka nchi dzə. Ayakalə, jɔbi wə nchi n̄ dzə, chu yəmi, mih ka kpi.

¹⁰ Bənchi bə mwi bə n̄ kə i dzə num bəh nən̄i i mih, bə dzə lə num bəh kpi i mih wə.

¹¹ Yi num a chu n̄ kwati dzəh i bənchi bələ wə, fwəkyi mih, nyumi i bə chein̄ wəwə mih.

¹² Ayakadəin̄, bənchi kə gia yi bain̄ni, gia yə bənchi dzakaki kə gia yi bain̄ni, a num yi chən̄ chu ndzən̄.

¹³ Yi ka num a gia yə yi ndzən̄ki ni dzə lə bəh kpi i mih wə a? A kəkə yakadəin̄! A n̄ kə chu, bi ni nyumi i gia yindzən̄ni chein̄ i dzə bəh kpi i mih, ka bukumbein ni yein̄ a chu kə chu, ayaka yi chusi num i gia yə bənchi dzakaki a chu bəkəki nalə.

Jwə biə bi kə i mi wə

¹⁴ Bukumbein kiəki a bənchi kə gia yə yi nyə i Nyə wə. Ayakalə, mih kə mfin̄ mi wiwəm mih kan̄a nyam yi gwu, num bə tan̄ni mih ka mfa i chu wə.

¹⁵ Mih kiəki kə gia yə mih fəki, kəm gia yə mih nən̄ki i fə a kəkə yə mih fəki. Mih dza yin̄ni fə lə gia a num na yə mih bain̄ni.

¹⁶ Si mih fəki lə gia a num yə mih kən̄ki kə, yaka mih bum n̄kən̄ a nchi kə gia yindzən̄ni.

¹⁷ Si yi kə yakadəin̄, a fəki kə mih gia yiwə. A fəki num chu biə bi kə i mih mə.

¹⁸ Mih kiəki lə nalə a gia yindzən̄ni kəkə i mih mə. Yaka kə a gia yindzən̄ni kəkə i mwa mən̄ni mə. Mih si dza nən̄ lə i fə gia yi chən̄, mih kəbi i fə.

¹⁹ Gia yindzən̄ni yə mih nən̄ki i fə a kəkə yə mih fəki. Gia yichu yə mih kən̄ki kə i fəki, akə yə mih yin̄ni fəki.

²⁰ Si mih dzaki fəki num gia yə mih kən̄ki kə i fəki, yaka kə a chu mən̄ i mih wə, mih fəki gia yiwə. A fə num chu biə bi kə i mih mə.

²¹ Si yi kə yakadəin̄, mih ka yein̄ lə a, akə nchi i jɔbi wə mih nən̄ki i fə gia yindzən̄ni, aka yan̄siki lə gia yichu i mih i fəki.

²² I shəm yin̄ mə mih san̄liki lə bəh bənchi bə Nyə nalə.

²³ Ayakalə, mih yein̄ki lə nchi widəkə wi num i mih mə. Nchi wiwə tumki lə jum bəh nchi wichu wə wi kə i kin̄kwaka kin̄ mə.

²⁴ Kin̄kpili ki mi ka mih! Akə ndə i bwili mih i nyam yi gwu yələ yi dzəki bəh kpi a?

²⁵ Kiyən̄ni ki Nyə wə wi kə i gamti mih tsə dzəh i Jisəs Klistus wə Bah wibukumbein̄!

Si yi kə yakadəin̄ mih kabə num i liə mfa wi bənchi bə Nyə i kin̄kwaka kin̄ wə, ayakalə num mfa wi bənchi bə chu i nyam yi gwu wə.

8

I Nəki si Kin̄'waka ki Bain̄ni nən̄ki

¹ Yi kə a, i liə mi wə wi chin̄ni bəh Klistus Jisəs bi chu liə kə i ngəkə mə.

² Wi bi chu liə kə kəm nchi wi Kin̄'waka ki Nyə wə wi nyaki nən̄i i bəni bə bə chin̄ni lə bəh Klistus Jisəs, num wi bwili lə bukumbein̄ i kan̄ yi nchi wə wi kə wichu bəh wi kpi.

³ Nyə kə wi fə lə gia yə nchi n̄ kan̄aki kə nga i fə. Nchi n̄ kan̄aki kə nga, a num mfə wi nyam yi mi yi gwu yi bəyini. Gia yə Nyə n̄ fə kə a wi n̄ faan̄ Wain̄ wi, wi dzə ka mi wiwəm wə wi fəki chu i bwin̄ chu. Akə

yaka si Nyɔ nɛ bwin ɲga bichu i mi wiwɔm wɔ.

⁴ Wi nɛ fɛ yakadɛɲ ka gia yi chɛɲ yɛ nchi nɛɲki a bukumbɛɲ kɛlɛ i fɛki asi yi kɔ. Bukumbɛɲ bɛlɛ kɔ bɛ Kin'waka ki Nyɔ nɛɲki, kɔbi i chu fɛki si nyam yi gwu nɛɲki.

⁵ Bɛni bɛ bɔ nɔki biɛli asi nyam yi gwu nɛɲki, bɔ si jiɛ mfi bibɔ a num i gia yɛ nyam yi gwu nɛɲki, ayaka bɛ bɔ nɔki biɛli asi Kin'waka ki Nyɔ nɛɲki, bɔ si jiɛ mfi bibɔ num i gia yɛ Kin'waka ki Nyɔ nɛɲki.

⁶ Mi ka jiɛ mfi bi num i nyam yi yi gwu wɔ, yaka wi ni kpi lɛ. Ayakalɛ, mi ka jiɛ mfi bi num i Kin'waka ki Nyɔ wɔ, yaka wi ni kwati lɛ nɔni bɛh kimbɛɲni.

⁷ Si yi kɔ yakadɛɲ mi wɔ wi jiɛ mfi bi num i gia yɛ nyam yi gwu nɛɲki akɔ wɔ wi si bainɲ Nyɔ. Wɛmaka mi si wɔkɔ kɛ i nchi wi Nyɔ. Ayaka kɔ ɲkɛɲ a wi kɔkɔ i wɔkɔki.

⁸ Mi wɔ wi nɔki asi nyam yi gwu nɛɲki wi kɔkɔ i fɛki gia yɛ Nyɔ kɔ i wɔkɔki ndzɛɲni bɛh wi.

⁹ Ayakalɛ, mɛɲ kɔkɔ fimɛɲ bɛni bɛ bɔ nɔki biɛlɛ asi nyam yi gwu nɛɲki. Mɛɲ biɛliki asi Kin'waka nɛɲki, jɔbi wɔ yi kɔ a Kin'waka ki Nyɔ nɔki lɛ i mɛɲ wɔ. Mi kabɛ num wi kanɛ kɛ Kin'waka ki Klistus, yaka wi kɔkɔ mi wi Klistus.

¹⁰ Klistus kabɛ num i mɛɲ wɔ, na yaka si gwu yimbɛɲ bi kpiki kɛm chu, Bin'waka bimɛɲ kɔ biwɔm kɛm Nyɔ fɛ mɛɲ num chɛɲ i wi nshɲ.

¹¹ A kabɛ num a Kin'waka ki wi wɔ wi nɛ bwili Jisɛs i kpi wɔ nɔki lɛ i mɛɲ wɔ, ma wi wɔ wi nɛ bwili Klistus Jisɛs i kpi wɔ ni nya tɛ nɔni i nyam yimbɛɲ yi gwu yɛ yi bi kpiki. Wi ni nya tsɛ dzɛh i Kin'waka ki wɔ, kɛ ki nɔki i mɛɲ wɔ.

¹² Ayakadɛɲ, bwa bɛ nih bɛɲ, bukumbɛɲ kanɛki lɛ gia i fɛ, gia yɛlɛ kɔkɔ i nɔki biɛli si nyam yibukumbɛɲ yi gwu nɛɲki.

¹³ Mɛɲ ka nɔki biɛli si nyam yimbɛɲ yi gwu nɛɲki, yaka mɛɲ ni kpi lɛ. Ayakalɛ, mɛɲ ka bee Kin'waka ki Nyɔ fɛ mɛɲ bɛkɛli kimfɛ kichu kɛ nyam yi gwu nɛɲki, yaka mɛɲ ni kwati lɛ nɔni.

¹⁴ Bɛni bɛchi bɛ bɔ nɔki biɛli si Kin'waka ki Nyɔ chusiki bɔ kɔ bwa bɛ Nyɔ.

¹⁵ Nyɔ nɛ ka nya dɛkɛ mɛɲ num bɛh kin'waka ki mfa kɛ ki kɔ fɛ mɛɲ fiɛni nɔki bɛh nlwa. Wi nɛ nya Kin'waka i mɛɲ kɛ ki fɛki mɛɲ num bwa bu. Ayaka ki ka fɛki mɛɲ bɛɛɲ wi a, “Abba,* Ba wibuku.”

¹⁶ Kin'waka kɛlɛ mwi bɛh kin'waka kibukumbɛɲ bɛɛɲki lɛ nsaka a bukumbɛɲ kɔ bwa bɛ Nyɔ.

¹⁷ A kabɛ num a bukumbɛɲ si num lɛ bwa bɛ Nyɔ, bukumbɛɲ bi numki i dzi biɛɲ, biɛɲ biɛ bi kɔ bi Nyɔ. Bukumbɛɲ bɛh Klistus bi chinɲi dzi bi jɔbi wɔ bukumbɛɲ ka yɛɲki ɲgɛkɛ si Klistus nɛ yɛɲki, bukumbɛɲ tɛ bi kwati i kinɲkɔni ki wɔ.

Kinsanli kɛ ki kɔ ki bwa bɛ Nyɔ

¹⁸ Mih kiɛki lɛ na bindzɛɲ a ɲgɛkɛ wɔ bukumbɛɲ yɛɲki i liɛ wi ka buku na wɔ bɛ kɔ i fɛkɛni bɛh ndzɛɲni biɛ bi bi numki bibukumbɛɲ.

¹⁹ Biɛɲ bichi biɛ Nyɔ nɛ maa bi lansi wɔkɛliki jɔbi wɔ Nyɔ bi chusiki bwa bɛ bɔ kɔ mbu.

²⁰ Yi kɔ a biɛɲ bichi biɛ Nyɔ nɛ maa bi fiɛni chu biɛɲ bi kilɔlɔ. Bi ka num dɛkɛ biɛɲ bi kilɔlɔ yaka a, a kɛɲki bi. A nɛ kɛɲ Nyɔ i fɛ a bi numki yakadɛɲ. Ayakalɛ, bi tɛɲ tsɛ a ninshɲ kiɛ a,

²¹ chɔkɔ bidɔkɔ bi num Nyɔ bi bwili bi, bi bɛɲ i nsɛɲ wɔ wi kɔ a biɛɲ biwɔ bichi kanɛki lɛ i bi fɔɔ. Jɔbi wɔ Nyɔ bi bwiliki bi yakadɛɲ, bi ka bi kanɛ ndzɛɲni biɛ akɔ bi bwa bɛ Nyɔ.

²² Bukumbɛɲ kiɛki lɛ a biɛɲ bichi biɛ Nyɔ nɛ maa bi kwiɲki bɛh lɔli i dzɛ buku bidɛɲ aka minɲkanɛ wɔ wi nɔmhki.

²³ A kɔkɔ shɛɲ a biɛɲ biɛ Nyɔ nɛ maa bi baɛɲ a numki i ɲgɛkɛ wɔ. Bukumbɛɲ bɛ bɛ kanɛki kinya ki ninshɲ, a num Kin'waka ki Nyɔ kɛ wi nya i bukumbɛɲ, bukumbɛɲ kwiɲki tɛ a shɛm shɛm wɔkɛli na bɛh ɲga a Nyɔ fɛ bukumbɛɲ nɔmki bwa bu, a num ntɛɲ wɔ Nyɔ bi tɛɲki bukumbɛɲ bɛchi i kan yi ɲgɛkɛ wɔ.

²⁴ Akɔ gia yɛ bukumbɛɲ tɛɲki tsɛki a ninshɲ kiɛ a bukumbɛɲ bi kwatiki lɛ a num yɛ Nyɔ bwili bukumbɛɲ kɛm bɛ yi. Ayakalɛ, gia yɛ mi kɔ i tɛɲki tsɛki i ninshɲ i yi wɔ a ɲgain bi kwati lɛ num yi si num lɛ i

* 8:15 Abba kɔ i jɛ yi Alamiak wɔ a Ba wibuku.

wi nshin, a kəkə i chu numki yi yə wi keinjki wi wəkəli wəkəlini. Akə ndə wə wi kə i chu tseinjki tsəki i ninshin i fiən fidəkə i bi kwati num fi si num lə i wi nshin a?

²⁵ Ayakalə, bukumbəin kabə tseinj tsə a ninshin i fiən wə kiə a bukumbəin bi kwatiki lə, bukumbəin keinj ki yeinj kə i fi wə, bukumbəin kanjaki i kənja shəm i nūmki alə mənə wəkəli.

²⁶ Kin'waka ki Baijn i tə gamtiki lə bukumbəin i mbəyih wibukumbəin wə, asi bukumbəin kiəki kə i tsaki bəh si bukumbəin kanjaki i tsaki si bukumbəin kə i tsāki. Kin'waka kiwə mwi si tsa lə Nyə i bukumbəin bəni bə bə kə bə Nyə də i wi i dzəh yə wə mi kəkə i chu dzaka.

²⁷ Nyə wə wi si tseinj shəm yi bəni wi si kiə lə kinjwaka ki Kin'waka ki Baijn i, kəm Kin'waka kiwə si tsa lə Nyə i bəni bə bə kə bə Nyə i dzəh yə Nyə kənki.

²⁸ Bukumbəin kiəki lə a Nyə nəmki i gia yichi wə wi fə yi tsə i dzəh yindzən i wə i bəni bə bə kənki wi, bə wi bənə biəli gia yə wi nənki i bə.

²⁹ Bəni bə Nyə nī kə wi si kiə bə a keinj i kikpu wə, yi kə num wi nī keinj si jia lə bə chi chi a bə bi kwūni nūm ka Wain wi, ka Wain wi wələ kələ i numki Wain wi ninshin i bwa bə nih bəduli kintən.

³⁰ Bəni bə wi nī kə wi sisi jia lə chi chi, wi ka bi bənə bə. Ayaka bəni bə wi nī bənə num wi dzə lə bə a bə kə ngbə widəkə kəbi. Ayaka bə wi nī bənə wi dzə a bə kə ngbə widəkə kəbi, num wi nī fə a bə liə i mbum bi wə.

Mi wə wi kə i chu fə bukumbəin bəh gia yidəkə kə na ndə a?

³¹ Si gia yələ yichi kə lə, bukumbəin chu kə i dzaka a nə? Si Nyə si num lə i kimbu kibukumbəin wə, mi wə wi kə i chu fə bukumbəin bəh gia akə na ndə a?

³² Wi Nyə kabə kanjaki kə kinjhəkə i Wain wi, i nya a wi kpi i bukumbəin bəchi beinj, ayakalə wi ma nī nyā biəin bichi i kpeinj si yeinj i bukumbəin a?

³³ Akə ndə wə wi kə i chu nənki nsaka bəh bəni bə Nyə kə wi sabibwili lə a? Nyə num wə wi dzəki bəni a bə kanjaki kə ngbə widəkə.

³⁴ Mi kələ wə wi kə i chu jia bukumbəin i ngəkə wə a? Klistus Jisəs nī kpi, wi fiəni dza i kpi wə, wi num i liə i tseinj yi Nyə yiləkəli wə, wi lansi tsa Nyə i bukumbəin.

³⁵ Mi wə wi bi chu lansi gaaliki bukumbəin bəh Klistus a wi ma chu kənki bukumbəin kə na ndə a? Akə bəngəkə, ma nshili, ma i bwanjki gvu a bəni gbəyiki i jum wə, ma dzən, ma chwən kiyəə, ma gia yi gumini, ma kpi, kələ i gaali a?

³⁶ Yi kə num bə nyaka a bəni bədəkə nī dzakaki i Nyə a, “Buku tseinjki tsəki kpi chəkə bichi kəm wə. Bəni dzəki buku aka shwən yə bə tsəki i kum.”

³⁷ Na i biəin biələ bichi wə bukumbəin tumki dziki lə bi bəh nga bi Klistus wə wi nī kən bukumbəin.

³⁸ Mih kiəki lə na bindzən a kpi nabə nən i, nabə njakaini bəchinda bənain, nabə bin'waka biə bi sakaki, nabə biəin biə bi kə i liə, nabə biə bi kə i bi dzə, nabə biəin biə bi kanjaki nga,

³⁹ nabə biə bi kə i beinj, nabə biə bi kə i nicheinj, nabə binain biəin i mban wi biəin biə Nyə nī maa bichi, fidəkə kəkə yeinj fi kə i gaali bukumbəin i kinjken ki Nyə kə wi kanjaki i bukumbəin kəm Klistus Jisəs Bah wibukumbəin.

9

Nyə nī sainjwili bəni bə Islae a bə numki bəni bu

¹ Gia yələ mih dzakaki kə njən ka mi wi Klistus. Mih nyiki kə ntəkə, Kin'waka ki Baijn i fəki shəm yinj təbi a mih nyiki kə ntəkə.

² Yi kə a mih kə bəh nshein yimbum chu num bəh ləli biə bi kaaki kə i shəm yinj mə,

³ kəm bwa bə nih bən bə kwili bə buku bə kə mwa mimu. Mih nənki lə na bəh nga a ləinj dzə i mih wə i gāali mih buku Klistus kəm bə.

⁴ Bəni bələ kə bəni bə Islae bə Nyə nī dzə bə fə a bə numki bwa bu, chusi kinjəkəni ki i bə, dzi minjain bəh bə, nya bənchi bu i bə kan, chusi bə si bə kə i kəksiki Nyə, fə binjaka bəh bə.

⁵ Bə kə bəni bə bəti tii bəbə nī yisi chwənkiun kələ a num bəni bə Nyə bə bə ni kiəki bə, Mbwili wə Nyə nī kaka jəbi wə wi

nĩ dzə ka mi wiwəm, bə bwə wi num i chwəŋkijun ki bəni bələ wə. Bukumbəin nyāki kinjəksi jəbi wichi ki kaa kə i Mbəin si wə wi kə Nyə, wi kaŋa nga i biəin bichi wə. Yi nūm ayaka.

⁶ Yi mən a, gia yə Nyə nĩ kaka a yi laka kilə, kəm a kəkə bəni bə Islae bəchi bə bə kə bwa bə Islae bə ŋkən.

⁷ Ayaka a kəkə tə bwa bəchi bə bə buku i Ablaham wə bə kə bwa bu. Ayakalə, yi kə asi Nyə nĩ dzaka i Ablaham a, “Akə Ayjik wə, wi bi bwəki bwa bə bə bi duki yeli wa.”

⁸ Yələ gia chusiki a, a kəkə bwa bəchi bə bə buku i Ablaham wə bə kə bwa bə Nyə. Akə bwa bə Nyə nĩ kaka Ablaham yein, bə dzəki a bə kə bwa bə Ablaham.

⁹ Jəbi wə Nyə nĩ fə kinjaka kələ dzaka a, “A bi fiəni numki i jəbi wələ wə i jia yi dzəni wə, mih bi fiəni dzə, ma Sela bi kwati wain nyukuni.”

¹⁰ A mən dəkə a yələ shən. Gia ka yələ nĩ num tə bəh Ləbika wə tii bwa bu nĩ kə Ayjik wə tii bəti bəbukumbəin.

¹¹⁻¹² Na ka bə tsein ki i bwə bimaŋsi biələ, na ka bə numki i fə gia yindzəŋni yidəkə nabə yichu, a nĩ kə num Nyə dzaka i nih wibə a, “Kukuli bi nəmki lə i wain wi nchin.”

Nyə nĩ dzaka yakadəin chusi a wi baaki mi biəli mba wi. Wi si baa kə biəli nəm widəkə wə mi fə. Wi baaki biəli num gia yə wi Nyə nənki.

¹³ Yi kə asi bə nyaka a, “Yakəb kə mih kən wi, mih bainən Esau.”

Nyə si fə a gia yə wi kənki

¹⁴ Si yi kə lə, bə kə i dzaka a nə? Yaka kə a Nyə fəki kə gia yi chən ma? Yi mən yakadəin!

¹⁵ Nyə nĩ dzaka i Muses a, “Mih bi cham lə bəh nshe in i mi wə mih kənki, mih kwas i nshe in i wə mih kənki.”

¹⁶ Ayakadəin, Nyə baaki kə mi biəli si mi wiwəm nənki, nabə i bənəm bə wi nəmki. Wi baaki kəm nshe in yə wi kaŋaki i bəni wə.

¹⁷ Yələ gia kə asi bə nĩ nyaka tə i Kinjwakti ki Nyə wə a Nyə nĩ dzakaki i fə ŋkun wi Ijib a,

“Mih yaksi wə ka ŋkun, fwu wiwə num a, mih ni chusiki nga bin i wə wə, ka bəni bi tsə bəh yeli wun i mbi wələ wichi wə.”

¹⁸ Yələ gia ka chusi a Nyə kwasiki nshe in i mi wə wi nənki i kwasi nshe in i wi, nya fwu wi ləkəli i mi wə wi nənki a wi ləkəki bəh fwu.

¹⁹ Mi widəkə kələ i dza bikə i mih a, “A kabə num yakadəin, Nyə kabə kpiki bəh bəni kəm nə a? Mi wə wi kə i nən giə yə Nyə nənki a yi num, akə ndə a?”

²⁰ Mi ma bikə yakadəin. Akə na winain mi wiwəm wə wi kə i sini bəh Nyə a? Mi kələ i mwəm fiən bəh fiən ma fi ni chu bikə i wi a, “Wə mwəm mih lə kəm nə a?”

²¹ Mi wə wi mwəmki mishwali kaŋaki lə nga i fiən wiwə be in i chum kaŋ yi fiən i mwəm biəin ye in chi chi, fidəkə num fiə fi kaŋaki nəm wimbun, fidəkə num fiə fi chin kə. ²² Yikə a lin si Nyə fəki. Wi nĩ nənki i chusi shəm yi yi bəksini i bəni, chu fə a bəni klə nga bi. Ayakalə, wi nĩ lansi kaŋa shəm bəh bəni bə bə nĩ fəki shəm bəkə wi, bəh bə bə nĩ kə i kaasi bə num kaasini.

²³ Wi nĩ fə yakadəin i chusi mbun bi bimbun biə bi kə i bəni bə wi kwasiki nshe in i bə. Bəni bələ kə bə wi nĩ ke in si jiə na ka yi dzə num a bə bi kwati lə mbun biwə.

²⁴ Akə na bukumbəin bəni bəwə bə wi bəŋ. A kəbi a Bəju shən. Bəni bə bə kəkə Bəju kələ tə ye in.

²⁵ Akə na yi yə Nyə dzaka i Kinjwakti ki mi wi wi ntum wə Ōsia a, “Bəni bə bə kəkə bəni bən, Mih ni bəŋki bə a ‘Bəni bən.’ Ayaka bə mih ni kənki kə bə, mih ni bəŋki bə a ‘Shəm yin.’ ”

²⁶ “Ayaka a fe in i di biə Nyə si dzaka i bəni bəwə a, ‘Mbəin kəkə bəni mbən’, Yi kə a bə ni bəŋki bə a, ‘Bwa bə Nyə wə wi kaŋaki nən.’ ”

²⁷ Isaya mi wi ntum wi Nyə nĩ də tə kəm bəni bə Islae ka dzaka a,

“Na ayaka si bəni bə Islae duki lə, num aka mishambu mi kinchwə kimbum,

a bi bəŋki a bədəkə i bə wə twəsi.

²⁸ Yi num a Nyə bi dza akisəkə wi lə ŋgəkə

i nshwain yalə yichi wə wi kaasi biəin
bichi.”

²⁹ Wi Isaya nǐ kə wi dzaka lə a,
“A nǐ mən a, Bah Nyə wə wi kanaki nga
bichi

bəsi bwa i chwəŋkijun kibukumbəin wə,
ma bukumbəin fiəni chu lə aka kwili
wimbum Sədom
bəh wi Gəmola.”

*Bəni bə Islae nəin dzəh yə bəni kanaki i biəliki
i num chən i Nyə nshin*

³⁰ Si yi kə lə, bukumbəin ki dzakaki a nə?
Bukumbəin ki dzakaki a bəni bə bə kəkə
Bəju bə bə nǐ ka məmsi dəkə i num chən i
Nyə nshin, bə num lə i liə chən i Nyə nshin
kəm shəm yə bə jiə i wi.

³¹ Ayakalə, bəni bə Islae bə bə nǐ məmsi i
numki chən i Nyə nshin biəli num dzəh yə
bənchi nəŋki, bə nǐ ka biəli i dzə num chən i
wi nshin.

³² A nǐ kə kəm nə? Akə kəm bə nǐ ka
məmsi i biəli dzəh yə bə kə i jiə shəm i Nyə.
Bə nǐ kwakaki a gia yə yi kə fə a mi num
chən i Nyə nshin kə num bənəm bə
wəmakə fəki. Bə fə yakadəin ka ndamti i
təh wə bəni ndamtiki i yein bein.

³³ Təh wələ kə wə bə nyaka kəm wi a,
“Mbein tsəin, mih jiə təh i kwili wi Sayən
wə,
a num təh wə bəni bi ndamtiki yein wə.
A num biana wə bəni bi gbəyiki yein wə.
Ayakalə, mi wə wi jiə shəm i wi wə, bi chu
numki kə i ngəmni wə.”

10

¹ Bwa bə nih bən, gia yə mih nəŋki bəh
shəm yin yichi, bəh ntsa wun i Nyə, kə a
bəni mbən bə Islae balə bi kwati mbəin.

² Gia yə mih kiəki, a num yə mih kə i
dzaka kə a, bə kanaki lə kinəŋ na bəh nga i
Nyə. Ayakalə, bə kiəki kə dzəh yi chən yə bə
kə i biəliki wi yein.

³ Si bə kiəki kə dzəh yə Nyə dzəki a mi si
num chən i wi nshin yein, bə kabə nəŋ lə i
jiə num dzəh yibə, ayaka na chu nya gwu
yibə i biəliki dzəh yə Nyə dzəki a mi kə chən
yein i wi nshin.

⁴ Si Klistus nǐ dzə, dzəh yi bənchi yə bəni
nǐ biəliki i numki chən i Nyə nshin ka kaa,
ka i numki chən i Nyə nshin i liə ni numki i
jiə shəm i Klistus wə.

Mbəin dzə lə i mi wichi

⁵ Muses nǐ nyaka kəm dzəh i numki chən
i Nyə nshin yə yi biəliki num bənchi a, “Mi
wə wi fəki si bənchi dzakaki ni nəki lə kəm
wi jiəki bənchi bəwə bəchi.”

⁶ Ayakalə, kəm dzəh yə yi kə a mi kə chən
i Nyə nshin biəliki num shəm yə wi jiə i wi
wə, yi num bə nyaka a,
“Kiə wə ma bikəki i shəm ya wə a, ‘A ni
yaka ndə i bein na?’ ”

(Yi num a, a ni yaka ndə i tsə dzəh bəh
Klistus a).

⁷ Nabə a, “A ni shi ndə i kii a?”

(Yi num a, i tsə dzasi Klistus i kpi wə).

⁸ Ayakalə, yi dzakaki a nə? Yi dzakaki a,
“Gia yi Nyə kə kəmsi i wə wə.

Yi kə i dzaka ka wə, bəh i shəm ya wə.”

Ayaka a num yi, buku fukuki kəm njia wi
shəm i Jisəs wə.

⁹ Wə ka dzaka bəh dzaka ka a Jisəs kə Bah,
ayaka, ka bum i shəm ya wə a Nyə nǐ dzasi
wi i kpi wə, ma wə bi bəin.

¹⁰ Yi kə a, mi bumki num bəh shəm yi na
ka Nyə dzə wi a wi kanaki kə kingbə kidəkə.
Ayaka mi dzəkaki bəh dzaka ki ka bi bəin.

¹¹ Kinwakti ki Nyə dzakaki a,
“Mi wə wi kə wi bum i wi bi num kə i
kingəmni wə.”

¹² Mbein kiəki a chi chi kəkə i kintəŋ ki mi
wi Ju bəh mi wə wi kəkə mi wi Ju. Bah wə
wi kə Bah wi mi wichi akə a wimu. Ayaka
wi si shi weli kan yi nya mbum i mi wichi
wə wi dəki i wi.

¹³ Yi kə num bə nyaka i Kinwakti ki Nyə wə
a,

“Mi wichi wə wi bi bəŋki yeli wi Bah,
wi bi bəin ki lə.”

¹⁴ Ayakalə, bəni kə i nyani dəin na ka bə
dəki bəŋ wi maka bə jiə shəm i wi a?
Ayaka bə kə nyani dəin i jiə shəm i wi
maka bə num wəkə kəm wi a? Bə kə nyani
na dəin i wəkə maka mi num fuku kəm wi i
bə a.

¹⁵ Ayaka bəni kə i nyani dəin i tsə fukuki
maka bə faan bə a? Yi kə num bə nǐ nyaka
a,

“Gvú yi bəni bə bə si dzə bəh ntum wi
ndzəŋni,

si ndzəŋ nalə.”

¹⁶ Ayakalə, bəni bə Islae bəchi kein ki
maka bə bum ntum wi ndzəŋni wələ. Yi kə

a liŋ asi kiŋwakti ki mi wi ntum wi Nyɔ wə Isaya dzakaki a,
 “Bah, a bum ndə gia yə buku fukuki a?”
¹⁷ Yi bə num a, njiə wi shəm i Klistus dzəki num i gia yə mi wəkə. Ayaka gia yə mi wəkə dzəki num i mfuku wə kəm Klistus.
¹⁸ Mih ka bikə a, yaka bə nɪ ka wəkə a? Nkəŋ bə nɪ wəkə. Kiŋwakti ki Nyɔ dzakaki a, “Já yibə tsə i nshwain yichi, ayaka ndzaka wibə tsə i biŋgəksi bi mbi wə bichi.”
¹⁹ Mih chu bikəki a, yaka kə a jəbi wə bəni bə Islae nɪ wəkə, na wəkə ndzəŋ a? Muses nɪ kə wi yisi dzaka a Nyɔ dzakaki a, “Mih ni fə lə kindəŋ chiniki mbein bəh kitumi ki bəni bə kilələ, fə shóm bəkəki mbein bəh kitumi kə bə kə bəni bə kiyun.”
²⁰ Isaya chu dzaka lwa kə a Nyɔ dzakaki a, “Bəni bə bə nɪ nənki kə mih kə bə bə yein mih. Ayaka mih chusi gwu yin i bəni bə bə ni bikəki kə mih.”
²¹ Ayakalə, yə kəm bəni bə Islae Nyɔ nɪ dzaka a, “I kan yichi wə kə mih jiə kan yin wəkəli a bəni dzə mih dzə bə, ayaka bə ləkə tsə a bəh kifwu i ninshin, tsə i yibə dzəh wə.”

11

Nyɔ ka mənɪ dəkə bəni bə Islae mənɪni

¹ Mih chu bikəki a yaka Nyɔ mənɪ lo bəni bu a? Yi mən yaka! Mih mwi kə wain wi Islae. Mih num wain i jun yi Ablaham wə, num mih buku i chwəŋkijun ki Benjamin wə.
² Nyɔ ka mənɪ dəkə lo bəni bu bə wi nɪ sabibwili i kin'yisi wə. Ntə mbein kiəki lə gia yə Kiŋwakti ki Nyɔ dzakaki kəm Elaja, si wi nɪ dəkə i Nyɔ kəm gia yə bəni bə Islae nɪ fəki a?
³ Wi nɪ dəkə dzakayi i Nyɔ a, “Bah, bə wəyi bəni ba bə ntum, ka mukuyi shi kintəŋ ki fəni ki gia. A baan shəŋ a mih, ayaka bə nən tə i kaasi bəh mih.”
⁴ Wi nɪ dəkə yakadəin Nyɔ chukuli wi a nə? Wi chukuli wi a,

“Mih jiə bəni num mbəŋ bəŋchuku nanitan (7,000), bə ka num tum dəkə binyu i Baal nshin a num fiməsə i tsa fi.”
⁵ Yi kə a liŋ asi yi kə i jəbi wələ wə. Bəni bədəkə kein ki lə fein i Islae twesi a num bəni bə Nyɔ. Ayaka bələ kə num wi nɪ sainbwili kəm shəm yi yindzəŋni.
⁶ Yi kabə num a wi nɪ sainbwili kəm shəm yi yindzəŋni, ma yi ma chu numki kəm nəm widəkə wə bə nɪ fə. A nɪ kə a numki kəm nəm widəkə si bə nɪ fə, ma yi ma chu numki a, akə shəm yindzəŋni.
⁷ Gia yə mih dzakaki kə a nə? Yi kə a bəni bə Islae bəduli nɪ ka nyani dzə num dəkə chəŋ i Nyɔ nshin asi bə nɪ nənki. A nɪ kə shəŋ a bəni bə Nyɔ nɪ sabibwili, bə nɪ nyani dzə kwati dzəh i numki chəŋ i wi nshin. Ayakalə, Nyɔ fə shóm yi kin ka ki bəni bəwə ləkə tsə, ka baan ayaka.
⁸ Yələ kə asi bə nyaka a, “Nyɔ nɪ fə bə ka funfun ki, dzəkəh yibə kəbi i chu yein di, ayaka bintuni bibə kəbi i wəkəki gia. Bə num baan yaka i dzə buku bidain.”
⁹ Ayaka Dəbit dzaka tə a, “Nyɔ fə ma biein bidzini biə bə dziki wəkə ndzəŋni, bi lɪm bə aka gbi, bi chu kwā bə aka kintəŋ. Bi fiəni nūm ka fiəŋ fiə fi kə i guku lə bə i kuku, ma yi ni num ngəm wi kimfə kibə.
¹⁰ Nyɔ fə dzəkəh yibə ji ka bə ma yein ki di. Wi fə tə júm yibə ngwun baan ayaka.”
¹¹ Mih bikəki a, yaka bəni bə Islae nɪ ndamti yaka gbə baan kuku baan a? Yi mən nūm yaka. Chu biə bə nɪ fə nɪ dzə lə bəh mbəin i bəni bə bə kəkə bə Islae, ka bəni bə Islae bi chiniki kindəŋ.
¹² Yi kabə num a chu biə bə nɪ fə nɪ fiəni chu lə ka mbum i mbi wələ, ngbə wə bə nɪ gbə nɪ dzə lə bəh mbum i bəni bə bə kəkə bə Islae, yaka mbum biə bi bi numki jəbi wə bəni bə Islae bəchi bi bumki i Klistus bi numki dəin a?
Kiə bəni bə bə kəkə bə Islae ma chəkəki kijum i bəni bə Islae
¹³ I liə mih nənki i dzaka i mbein bəni bə bə kəkə bə Islae. Si mih kə wain ntum wi

Jisəs i bəni bə bə kəkə bə Islae, mih bə dzo nəm wuŋ wələ a, akə fiɛŋ fimbun.

¹⁴ Mih fəki lə, ka mih fə Bəju bəbuku fiiki kindəŋ, ka yi kəm bə, ka bə bədəkə bi bəiŋ.

¹⁵ Yi kabə num a jəbi wə Nyə nɪ mənɪni bəni bə Islae, yələ nɪ fə bəni bədəkə i fa mbi wələ wə fiəni num i fiɛŋ fimu wə bəh Nyə, yaka jəbi wə wi bi fiəni dzo bə, ma yi bi numki dəiŋ a? Yi bi numki aka jəbi wə mi kpi ka fiəni dza i kpi wə.

¹⁶ Mi ka gbɛɛ nyəə bi ninshin nya i Nyə, yaka nyəə biwə bichi kə bi Nyə. Ngaan yi kpein kabə num yi Nyə, yaka cha yi kpein yiwə kə tə yi Nyə.

¹⁷ Ayakalə, yi kabə num a chá yi kein yidəkə kə num bə nɪ fakayi ka lətəkə ka dzo num mbein bə mbein kə kein yi Olif yi kəəbi, ka dzə basi i kpein wi Olif wə bə nɪ yəə num yəəni, i di biə chá yidəkə yə nɪ buku, ka mbein ni kwati tə mwi mə mə bukuki i kpein wiwə wə,

¹⁸ yaka mbein kanaki kə i chəkəki kijum bə chá yidəkə yə. Mbein kabə chəkəki kijum i bə, mbein ka kɪəki a mbein kə a chá. A fəki kə mbein ka gaan yiwə numki. A fəki num gaan ka mbein numki.

¹⁹ Mi widəkə i mbein wə kələ i dza dzakaki a, “Bə nɪ gbayi chá yiwə i basi num mih feiŋ.”

²⁰ Yəmakə kə ŋkəŋ. Bə nɪ fakayi bwili bə ka lətəkə kəm bə nɪ dzaki kimbun. Mbein num ndzəŋ bəh ŋga kəm shəm yə mbein jiə i Klistus wə. Ayakadəiŋ, kiə mbein ma ghaŋsiki gwu i yi wə. Mbein kanaki i numki lə bəh nlwa.

²¹ Mbein kɪəki a, a nɪ mən a Nyə bəsi bee chá yi kpein yə bə gbəli num gbəlini, ma wi mən bi bəŋ bəsi bee mbein.

²² Mbein tsəiŋ, a Nyə kanaki lə shəm yindzəŋni nalə chu kanə tə shəm yi bəksini. Wi si lə lə bəh bəni bə bə gbə, ayakalə chusi shəm yindzəŋni i mbein jəbi wə mbein baan a biəliki dzəh yi. A kəbi yakadəiŋ, ma wi nɪ fakayi lətəkə mbein.

²³ Ayaka i bəni bə Islae, bə ka kwuni kanə kimbun, ma Nyə ni fiəni dzo basi bə i kpein wiwə wə, kəm akə gia, Nyə kanə ŋga i fiəni fə yi.

²⁴ Mbein kɪəki a, mbein kabə num chá yə bə nɪ fakayi i kpein wi Olif wə wi si kə i

kəəbi wə, dzə basi i wə bə yəə num yəəni, a num gia yə yi kanaki kə i nɪmki yakadəiŋ, yaka bə kəkə i fiəni dzo chá yi kpein yə bə nɪ fakayi i fiəni dzo basi i kpein wiwə wə i tsə yaka a?

Nyə bi kwasiki lə nshein i bəni bə Islae bəchi

²⁵ Bwa bə nih bəŋ, mih nənki a mbein kɪə ŋkəŋ biələ bi kə i nyumi wə, ka mbein ma ni dza i ghəŋsiki gwu a mbein fifiki nalə. Yi kə a nləkə fwu dzə i bəni bə Islae bədəkə. Bə bi ləkəki bəh fwu wiwə yaka i tsə buku i jəbi wə bəni bəchi bə bə kəkə bə Islae bə bə kanaki i liə i mban wi bəni bə Klistus wə, bi liə.

²⁶ Jəbi wə yi bi numki yaka, bəni bə Islae bəchi bi ka bəiŋ. A num yi yə bə nɪ nyaka, Nyə dzakaki a,

“Mi wə wi bi bwiliki bəni i ŋgəkə wə bi bukuki i Sayəŋ.

Wi bi bwili nənki kichu kiwə i chwəŋkijun ki Yakəb wə.

²⁷ Ayaka biələ num minkein biə mih dzi bəh bə

jəbi wə mih dzo bwili chu bibə.”

²⁸ I kimbu ki ntum wi ndzəŋni wi Nyə wə, bəni bə Islae kə bəmbəiŋni bə Nyə kəm mbein. Ayaka i kimbu ki baayini wə Nyə ni baayi lə bə, a bə bəni bə Islae kə shəm yi, kəm ŋkəŋ mə wi nɪ dzi bəh bəti tii bəbə.

²⁹ Yi num lə kəm Nyə ka nya kinya i mi wi chu mən i fiəni dzo, wi ka bəəŋ mi, wi chu mən i fiəni bee wi.

³⁰ Si mbein bə mbein kəkə bəni bə Islae nɪ yisiki wəkəki kə i Nyə, ayakalə mbein kə i liə wi kwasi nshein i mbein kəm bəni bə Islae wəkəki kə i wi,

³¹ yi kə a lin si bə tə wəkəki kə i Nyə i liə ka nshein yə wi nɪ chusi i mbein nɪ fə wi tə kwasiki nshein i bə.

³² Gia yə yi kə, kə a, Nyə kə wi jiə bəni bəchi i jun yi nsəŋ yi fwu wi ləkəli wə, ka yi numki a ŋgain kələ i kwasiki nshein i bə wə bəchi.

Ma kinəkəksi nɪm i Nyə

³³ Ɔ əə, mbein tsəiŋ, kinəkəksi kə ki kə ki Nyə kə na kimbun, ayaka mfi bi num tə na bimbun, gia yə wi kɪəki wi kɪəki tə na bindzəŋ! Mi kəkə i kiə dzəh yə wi tənki gia yi yeiŋ. Yi kə a mi widəkə kəkə i kiə dzəh yə wi fəki gia yi yeiŋ.

³⁴ Yələ kə asi bə nyaka i Kinwakti ki Nyə wə a,
 “Akə ndə wə wi kə i kiə kinkwaka ki Bah a?
 Ayaka a num ndə wə wi kə i təfi wi a?”

³⁵ Akə ndə wə wi num nya Nyə bəh fiəŋ
 ka Nyə bi fiəni gəm wi a?”

³⁶ Biəŋ bichi nyə i wi wə. Biəŋ bichi tsə
 nūm i kaŋ yi wə, biəŋ bichi num kəm wi.
 Kinəkəsi nūm i wi jəbi wichi na kinəkəsi
 kəbi. Yi nūm ayaka.

12

Mbein nyá gwú yimbein i Nyə

¹ Bwa bə nih bəŋ, si Nyə kə wi kwasi lə
 nsheŋ i bukumbein wə, mih kwuŋki kaŋ i
 mbein a mbein nyá gwú yimbein i Nyə ka
 biəŋ bi kiyəŋni bi num biwəm bi baŋ
 num Nyə bum bi. Yələ kə dzəh yi chəŋ i
 mbein i kəksiki Nyə yein wə.

² Kiə mbein ma bələliki gia yə bəni bə fa
 kuku fəki. Mbein bēe Nyə nyáki mbein bəh
 biŋkwaka bimfiəŋ ka bi kwuŋni mbein.
 Mbein ka fəki yakadəŋ, mbein ka ni kiə i
 tseŋ baŋsi gia yə Nyə nəŋki, a num
 yindzəŋni, num Nyə bum, yi ndzəŋ i wi tsə
 bwili fwu.

³ Mih ka mi wə Nyə kə wi chusi shəm yi
 yindzəŋni i wi ka duksi wi, mih nəŋki i
 dzaka i mbein bəchi a, kiə mi ma kwákaki
 a wi kə fiəŋ fidəkə tsə fiəŋ fiə wi kə. Mi
 kwákaki kəm gwu yi i dzəh yi chəŋ wə. Mi
 kwákaki wi bələli kimfəkə ki kimbəm kə
 Nyə kə wi nya i wi.

⁴ Bukumbein kłəki a gwu yi mi kə a
 yimu, ayaka yi kaŋa bimbu chi chi, bimbu
 biwə kaŋa nəm chi chi.

⁵ Yi kə a liŋ si bukumbein kə. Na ayaka si
 bukumbein kə bəduli lə, yi kə a bukumbein
 bəchi kə i gwu yimu i Klistus wə. Ayaka mi
 widəkə kəbi wə wi kə a wi mbəŋ shəŋ.

⁶ Bukumbein kəŋaki binya chi chi biəli
 ŋgamti wə Nyə nya i bukumbein.
 Bukumbein nāmki bəh bi. Kinya ki mi
 kabə num i fukuki ntum wi Nyə, wi ka
 fūkuki biəli kimfəkə ki kimbəm kə Nyə kə
 wi nya i wi.

⁷ Kinya ki mi kabə num i nāmki i bəni,
 wi ka nāmki i bə. I wə wi laniki bəni, wi ka
 lāniki.

⁸ Kinya ki mi kabə num i shiliki shóm yi
 bəni, wi ka shiliki yi. I wə kinya ki kə i
 nyaki biəŋ i bəni, wi wēli kaŋ yi. I wə
 kinya ki kə i təkni i bəni wə, wi ka təkni
 i bə bəh shəm yi yichi. I wə kinya ki kə i
 kwasiki nsheŋ i bəni, wi ka kwāsiki wəkə
 ndzəŋni.

Kinəkəŋ ki ŋkəŋ

⁹ Kinəkəŋ kimbəŋ kaŋaki i numki ki ŋkəŋ.
 Mbein baŋŋki gia yichu, nūm num i gia
 yindzəŋni wə.

¹⁰ Mbein kəŋki gwú yimbein bəh shóm
 yichi ka bwa bə nih. Mbein kəksiki bəni
 bədəkə tsə si mbein kəksiki gwu yimbein.*

¹¹ Kiə mbein ma fəki kinəkəŋ i na finə wə.
 Mbein nāmki nəm wi Nyə jəbi wichi bəh
 shəm yi shilini.

¹² Mbein lāŋki i gia yə mbein tseŋki tsəki
 i ninshin kiə a mbein bi kwatiki lə. Mbein
 kəŋaki shóm i bəŋgəkə wə. Mbein nūmki i
 ntsa wə jəbi wichi.

¹³ Mbein gāmtiki bəni bə akə bə Nyə bə
 kaŋaki kə. Mbein dzəki bəni bədəni i jūŋ
 yimbein wə təkni ndzəŋ bəh bə.

¹⁴ Mbein tsāki a Nyə jiə num kimbəŋsi i
 bəni bə bə bwaŋki gvu i mbein chein.
 Mbein tsāki num kimbəŋsi i bə. Kiə mbein
 ma tsāki a ləŋ dzəki i bə wə.

¹⁵ Mbein lāŋki mbein bəni bə bə lāŋki,
 mbein dāki mbein bəni bə bə dāki.

¹⁶ Mbein nōki i fiəŋ fimu wə. Kiə mbein
 ma ghāŋsiki gwu. Mbein kwāsiki nsəŋ bəh
 bəni bə kilələ. Kiə mbein ma dzəki a mbein
 kiəki lə gia tsə si mbein kiəki.

¹⁷ Kiə mbein ma chūkuliki chu bəh chu.
 Mbein kəŋaki kinkwaka i fəki num gia yə
 bəni bəchi yeŋki a, akə yindzəŋni.

¹⁸ Dzəh kabə num, si mbein yeŋki, mbein
 māmiki i nōki i kimbəŋni wə bəh bəni
 bəchi.

¹⁹ Nsəŋ yin yi shəm, kiə mbein bi ma
 lānsi mām i chūkuli gia yichu. Mbein bēe
 ma Nyə bi chusi shəm yi yi bəksini i bə.

Akə yi yə bə nyaka a,
 “Kinchukuli kaŋaki mih i chukuli.

Akə mih wə mih bi gəmki bə.

Yələ dzaka Bah.”

²⁰ Yə yi kə, kə a, mbein fəki asi bə nyaka i
 Kinwakti ki Nyə wə a, “Dzəŋ kabə wə mi

* 12:10 Nabə a, “Mbein numki bəni bə ninshin i nya kinəkəsi i bəni.”

wə wi bainŋki wə, wə nyâ fiɛŋ wi dʒɪ.
Kindəŋ kabə wəm wi, wə nyâ wi fiɛŋ wi
mû. Wə kabə fâki yakadəiŋ, ma yi numki a
wə jiə kiŋgəmni i wi fwu.”

²¹ Kiə mbein ki bēe kə a chu gaka mbein.
Mbein gāka chu gakani bəh gia yindzəŋni.

13

Bukumbein wôkəki i bəni bə bə kanjaki nga bi sakani

¹ Mi wichi kanjaki i wôkəki i bəni bə bə
kanjaki nga bi sakani, kəm nga bidəko kəkə
biə bi ka nyə i Nyə. I bə bə sakaki a jiə Nyə
bə.

² Yi kə yi num a, mi wə wi chusiki gwu i
ləkəki bəh fwu i bəni bə bə kanjaki nga bi
sakani, yaka wəmakə chusiki num i bəni
bə a jiə Nyə bə. Ayaka i bəni bə bə chusiki
fwu wi ləkəli bəŋki num ngəkə i gwu yibə
wə.

³ Mbein kɪəki a bəni bə bə kanjaki nəni
kindzəŋni, si lwa kə bəni bə bə kanjaki nga
bi sakani. Asi lwa num bə bə kanjaki nəni
kichu. Wə kabə nənki i numki wə lwa kə
mi wə wi kanjaki nga bi sakani, wə ka fâki a
gia yə yi ndzəŋki, ka wi kəksiki wə.

⁴ Mi wə wi sakaki bəni wi nəmki num i
Nyə, a bəni nūmki bindzəŋ. Ayakalə, wə
kabə fəki gia yichu, yaka wə kanjaki i lwāki
wi, kəm nga biə bə nya i wi i jɪəki bəni i
ngəkə wə kəkə bi kilələ. Akə mi wi nəm wi
Nyə wi chusiki shəm yi Nyə yi bəkəli i bəni
bə bə fəki gia yichu.

⁵ Ayakadəiŋ, mbein kanjaki i wôkəki i
bəni bə bə sakaki tumi, a kəbi shəŋ kəm
mbein lwāki shəm yi Nyə yi bəkəli. Mbein
wôkəki tə i bə ka gia yidəko ma numki yə yi
sakaki mbein i shəm.

⁶ Akə gia yə yi fəki mbein na ka mbein
ləkəki tə kiŋwakti, kəm bəni bə bə kanjaki nga
bi sakani nəmki num i Nyə, bə nya jəbi
wibə wichi i nəm wiwə wə.

⁷ Mbein nyāki biəŋ bichi biə mbein
kanjaki i nyāki i mi wichi. A kabə num
kiŋwakti kiləni, mbein lə. A kabə num
biəŋ biə mbein kanjaki i gəm, mbein gəm. A
kabə num mi wə mbein kanjaki lwaki wi,
mbein ka lwāki. A kabə num wə mbein
kanjaki i nyaki kiŋkəksi i wi, mbein ka
nyāki.

Mbein kəŋniki gwu yimbein

⁸ Kiə mi ki kâŋa kə fwa bəh mi widəko, a
kəbi a fwa yə akə kiŋkəŋ. Mbein kɪəki a, mi
kabə kəŋ mi widəko, yaka wi jiə lə bənchi
bəchi.

⁹ Bənchi bə Nyə bə bə dzakaki a,
“Kiə wə ki bɪəli kə kpə mi,
kiə wə ki wôkə kə mi,
kiə wə ki chwô kə,
kiə wə ki būku kə bəh dzəkəh,”
na winaiŋ nchi kə num bə chinŋi i nchi wə
wi dzakaki a,

“Kəŋ mi wə wi kə kəmsi i wə kpəŋ asi wə
kəŋki gwu ya.”

¹⁰ Mi kabə kəŋ mi widəko, wi kəkə i chu fə
wi bəh gia yichu. Ayakadəiŋ, mi kabə kəŋ
mi widəko, yaka wi jiəki lə bənchi bəwə
bəchi.

¹¹ Mbein fəki gia yələ lə, kɪə si jəbi si num
lə i liə. Jəbi wiwə kə wi kpəŋ lə i mbein i
yômi. Mbein yômi kəm jəbi wə Nyə ni
bəŋsi bukkumbəin si num kəmsi dzə, wi tsə
si wi nɪ kə i jəbi wə bukkumbəin nɪ jiə shəm i
Jisəs Klistus wə.

¹² Biŋ bi jili si kaa tsə, biŋ si bain dzə lə.
Bukumbein bēe nəni bi nchəkə, bə dzə
yaka num nəni ki bainŋni ka biəŋ bi jum.

¹³ Bukumbein nôki nəni kə ki kanjaki
kiŋkəksi ka bəni bə bə nyaniki nshi. Kiə
mbein ma dʒɪki, mû fə ka bɪə. Kiə mbein
ma mûki mbih mə kwa mbein. Kiə mbein
ma nôki nəni kinyeŋ bəh ki təkəlini. Kiə
mbein ma yôliki chu kanjaki kiŋghəkə.

¹⁴ Mbein dzə yāka num nəni ki Bah Jisəs
Klistus i mbein wə. Kiə mbein ki lansi nyā
kə di i nyam yimbein yi gwu ka mbein ma
fəki biəŋ bichu biə yi nənki.

14

Kiə mi ki saka kə widəko

¹ Mbein dzəki bəni bə kimbūm kibə
ləkəki kə i mbein kintəŋ. Kiə mbein bəh
bəmakə bəni ma gūkuniki bəŋgukuli i gia
yə bə kwakaki a yi kə chəŋ i fəki.

² Mi widəko kə num wi bum a ngaiŋ kələ i
dziki biəŋ bichi. Ayakalə, widəko wə
kimbūm ki bəhki wi dzi mfih a jwa yi
ndzəŋni.

³ Kiə mi wə wi dʒɪki biəŋ bichi sabi kə ki
nyēnsi kə mi wə wi sabiki. I mi wə wi
sabiki ki saka kə mi wə wi dziki biəŋ bichi

sabiki kə təiŋ nsaka wi təiŋni, kəm bə bəchi kə num Nyə dzə bə.

⁴ Akə wə ndə i sakaki mi wi nəm wi mi widəko? A kaŋaki tikwili wi waiŋ wi nəm wiwə i tseiŋ yeiŋ a waiŋ wi wi nəm numki lə bindzəŋ ma wi gbəki gbəni a. Ayaka wi ni num lə i beŋ, kəm Bah kələ i dzasi wi i beŋ wi num ndzəŋ.

⁵ Mi widəko kələ tə wi dzə a kaŋ yidəko kələ yimbum tsə yidəko. Ayaka widəko dzə a kaŋ yichi kə a liŋ. Gia yə yi kə, kə a, mi nūmki i gia yi wə yə wi kiəki i kiŋkwaka ki wə a, akə yindzəŋni.

⁶ Mi wə wi dzəki a kaŋ yidəko kələ yimbum, wi fəki yaka i nya kiŋkəksi i Bah. Ayaka mi wə wi dziki biəiŋ bichi, wi dziki tə i nya kiŋkəksi i Bah, si wi fəki yakadəiŋ wi nyaki kiyəŋni i Nyə. Mi wə wi nyeiŋsiki i dzi biəiŋ bichi, wi nyeiŋsiki tə i nya kiŋkəksi i Bah, si wi tə fəki yakadəiŋ wi nyaki kiyəŋni i Nyə.

⁷ Bukumbeŋ kiəki a, mi kabə num wiwəm yaka a kaŋaki kə wi gwu yi. Wi ka kpi, a kaŋaki kə wi gwu yi.

⁸ Bukumbeŋ ka baan bəwəm, yaka bukuombeŋ kə a bəh Bah, bukuombeŋ ka kpi, yaka bukuombeŋ kə a bəh Bah. Ayakadəiŋ, kəŋ bukuombeŋ numki bəwəm, ma bə kpiyi lə a kaŋaki a Bah bukuombeŋ.

⁹ Akə i fwu wi gia wələ wə Klistus nī kpi ka fiəni buku i kpi mə ka numki wiwəm. Wi nī fə yaka ka wi numki Bah wi bəni bəchi bə bə keiŋki bəwəm bəh bə bə kə bə kpiyi lə.

¹⁰ Ayakadəiŋ, akə kəm nə wə wə sakaki waiŋnih wa wə təiŋ nsaka wi təiŋni a? Ayaka a num tə kəm nə wə wə nyeiŋsiki waiŋnih wa a? Mbeŋ kiə a bukuombeŋ bəchi bi numki lə i Nyə nshiŋ ka wi saka bukuombeŋ.

¹¹ Akə gia yə bə nyaka a, “Mih Bah dzakaki a, si mih kə, mi wichi bi tumki lə binyu i mih nshiŋ, mi wichi bi dzakaki lə bəh dzaka ki a, mih kə Nyə.”

¹² Yaka yi num a, mi wimu wimu i bukuombeŋ kintəəŋ kaŋaki i bi num i Nyə nshiŋ i fuku si kimfə ki nī kə.

Kiə mi ki fə kə gia yə waiŋnih wi kə i gbə num gbəni

¹³ Ayakadəiŋ, kiə bukuombeŋ ma chu səkaki mi bəh mi i bukuombeŋ təiŋ nsaka. Gia yə bukuombeŋ kaŋaki i fəki kə a, jəbi wə mi fəki gia yidəko wi təkniiki ka yi ma numki gia yə waiŋnih wi kə i bəni yeiŋ wə nabə i gbə lə gbəni.

¹⁴ Mih kiəki lə na bindzəŋ, num mih bum ka mi wi Bah Jisəs a fiəŋ fidzini fidəko kəkə a fifi fiə fi kə a fi baiŋki kə. Ayakalə, mi wə wi yeiŋ a biəiŋ bidzini bidəko kələ biə bi baiŋki kə, yi ni numki ayaka i wi.

¹⁵ Wə kabə dzi fiəŋ fi bəkəli waiŋnah, yaka wə chusiki kə kiŋkəŋ i wi. Kiə wə ma bēe a fiəŋ fiə wə dziki fə waiŋnah wə Klistus nī kpi kəm wi gbə.

¹⁶ Ayakadəiŋ, kiə wə ki fə kə a gia ya yindzəŋni yə wə fəki a yi dzə fiəni nūmki num yə bə nī dzakaki a yi kə yichu.

¹⁷ Mbeŋ kiəki a, ŋkuŋ bi Nyə kəkə kəm biəiŋ bidzini bəh biəiŋ bi muni. Akə kəm i kəŋaki nəni ki chəŋ bəh nəni ki bəiŋnini bəh i kəŋa kinsanli kə ki nyəki dzəki i Kiŋ'waka ki Baiŋni wə.

¹⁸ Mi kabə nəmki i Klistus wə i yələ dzəh wə, ma Nyə ni wəkəki ndzəŋni bəh wi, bəni kəkəsi tə wi.

¹⁹ Bukumbeŋ biəliki num gia yə yi dzəki bəh kimbəiŋni bəh yə yi gamtiki i maaki num maani mi bəh mi i bukuombeŋ kintəəŋ.

²⁰ Kiə mbeŋ ki bəkəli kə nəm wi Nyə kəm biəiŋ bidzini. Yi kə ŋkəŋ a biəiŋ bidzini bichi baiŋki lə, ayakalə wə kabə dzi fiəŋ fi num i fə a mi widəko gbə num gbəni, yəməka kə gia yichu wə fəki.

²¹ Akə gia yindzəŋni i nəiŋ i dzi nyam, nabə i mu mbih, nabə i fə na finə fiə fi kə i fə a waiŋnah gbə num gbəni.

²² Shəm yə wə jiə i Nyə ka bum i fiəŋ fidəko wə, wə bēe aka a kiəki a mbeŋ Nyə bəfa. Ndzəŋni bimbun kə i mi wə wi kaŋaki kə gia yidəko yə wi kə i sakaki gwu yi yeiŋ, kəm wi fəki gia yə wi təbi a yi kə chəŋ.

²³ Ayakalə, mi wə wi dziki fiəŋ wi num bəh ŋkaŋyi i shəm yi wə asi num lə ŋgəkə, kəm wi fəki gia a num kə yə shəm yə wi jiə i Nyə bumki. Mbeŋ kiə a, gia yichi yə mi fəki maka shəm yə wi jiə i Nyə bum yi, yaka asi num lə chu.

15

Mi fāki gia yə yi ndzəŋki tə i waiŋnih

¹ Bukumbein bə bə ləkəki i kimbūm wə, kaŋaki i kaŋaki shəm i ŋgbə wə bəni bə bəyini gbəyiki. Bukumbein ma fāki a gia yə gwu kə i ndzəŋki num a bukumbein.

² Na ndə i bukumbein kintəŋ kaŋaki i mōmsi i fāki gia yə yi ndzəŋki i waiŋnih wi i gamtiki wi ka kimbūm ki kəkəki.

³ Mbein klə tə a Jisəs Klistus nī fāki kə a gia yə gwu nī ndzəŋki num a wi. Wi nī fāki yi num asi bə nyaka a mi dzakaki i Nyə a, “Bəntəyi bə bəni təyiki wə yein bə fiəni chu num i mih wə.”

⁴ Bukumbein kiəki lə a gia yichi yə bə nī nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə i kikpu wə, a nī kə i lani bukumbein, ka yi nī fə bukumbein num ndzəŋ, shəm yibukumbein shiliki, bukumbein ka tseinŋki tsəki a ninshin i fiəŋ fiə bə bi kwatiki.

⁵ Mih tsaki a Nyə wə wi fāki bəni num bəh ŋga wi chu fə tə shóm yi bəni shili, wi fə mbein nək i fiəŋ fimu wə bəh bəni bichi biəli asi Klistus Jisəs chusiki,

⁶ ka i kijunŋi wə mbein ni tumyiki bikum bi Nyə wə wi kə Ba wi Bah wibukumbein Jisəs Klistus i ja yimu wə.

Mbein dzə mi wichi a liŋ asi Klistus kə wi dzo mbein

⁷ Mbein dzəki mi wichi a liŋ asi Klistus kə wi dzo mbein, ka kiŋkəksi tsəki i Nyə wə.

⁸ Mih fukuki i mbein a, Klistus nī kə wi jiə gwu yi ka waiŋ wi nəm i Bəju i chusi i bə a Nyə si dzaka ŋkəŋ. Wi nī fə yakadəin i təbi biŋkaka biə Nyə nī nya i bətii tii bəbə.

⁹ Ayaka wi nī chu fə yakadəin ka bəni bə bə kəkə Bəju bi tumyi tə bikum bi Nyə kəm nsheŋ yə wi nī kaŋa i bə. Yələ kə asi bə nī nyaka a,

“Si yi kə yakadəin, mih bi kəkəsi lə wə i kintəŋ ki bəni bə bə kəkə Bəju.

Ayaka mih bi yəŋki kəkəsi yeli wa.”

¹⁰ Ayaka yi chu num bə nyaka a, “Mbein bə mbein kəkə Bəju, mbein sənliki bəh bəni bə Nyə.”

¹¹ Ayaka yi chu num bə nyaka tə a, “Bəni bə bə kəkə Bəju, mbein kəkəsi Bah. Bitumi bichi, mbein kəkəsi Bah.”

¹² Isaya nī kə wi chu dzaka tə a,

“Ntəŋ widəkə bi tumbuku dzə lə i chwəŋkijun ki Jəsə wə.

A num mi wə wi bi sakaki bəni bə tumi. Akə i wi wə bitumi bi jiəki mfi bibə.”

¹³ Mih tsaki a Nyə wə bukumbein tseinŋki tsəki a ninshin i wi jiəksi shóm yimbein bəh kinsanli kichi bəh kimbəinŋi si mbein jiə shəm i wi, ka i ŋga bi Kiŋ'waka ki Baiŋni wə, mbein bi tseinŋki tsəki shəŋ a ninshin jəbi wichi i gia yə mbein kiəki a mbein bi kwatiki lə.

Fwu wi gia yə Bəəl nī nyaka i dzəh yə wi nī nyaka yein

¹⁴ Bwa bə nih bəŋ, mih mwi kiəki lə bindzəŋ a mbein kaŋaki lə nən i kindzəŋni nalə, num mbein jikə bəh mfi, kiə tə i təfi gwú yimbein.

¹⁵ Ayakalə, i gia yidəkə wə, mih nyaka lansi təyi chwəŋ kimbein num təyini. Ayaka mih fə lə i yinŋti mbein, kəm ŋgamti wə Nyə kə wi nya i mih,

¹⁶ a mih numki mi wi nəm wi Klistus Jisəs i bəni bə tumi. Mih fāki nəm wələ aka tii mfə gia, nəm i ntum wi ndzəŋni wi Nyə, ka bəni bə bə kə Bəju nūmki ka biəŋ bi bəmfə gia biə Nyə kə num wi bum bi, Kiŋ'waka ki Baiŋni keinŋsi bə jiə chi chi bə bə baiŋ.

¹⁷ Ayakadəin, mih kələ i ghanŋsiki gwu i nəm wun wə mih nəmki i Nyə kəm mih chinŋni bəh Klistus Jisəs.

¹⁸ Mih kəkə i məm i dzaka kəm gia yidəkə chi chi, a kəbi a yə Klistus kə wi fə lə tsə dzəh i mih wə, a bəni bə bə kəkə Bəju jiə shóm i Nyə. Bə nī jiə shəm biəli gia yə mih nī dzakaki bəh yə mih nī fāki.

¹⁹ Yi nī num yakadəin biəli ŋga bi bəŋchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmn i yə mih nī fāki, tsə dzəh i ŋga bi Kiŋ'waka ki Nyə wə. Ayakadəin, i yisi i Jelusalem i tali tsə buku i kimbu ki Illilikum wə, akə num mih fuku lə ntum wi ndzəŋni kəm Klistus feiŋ.

²⁰ Mih nī fāki yakadəin, kiŋkwaka kiŋ kimbūm num a mih fūkuki ntum wi ndzəŋni wələ num i di biə bə ka num wəkə dəkə kəm Klistus, ka mih ma tsə i maaki i chaka ki mi widəkə wə.

²¹ Mih nī fāki yələ biəli asi bə nī nyaka a, “Bəni bə bə ka num fuku dəkə i bə kəm wi, bə bi yein lə ŋkəŋ bi,

ayaka i bəni bə bə ka num wəkə dəkə kəm wi, bi kiə wi.”

Si Bəəl nī fasiki i tsə i Lum

²² Akə a nyani wələ wi nī tasiki mih kiŋkani kiduli i dzə buku i mbeinj wə ka bukumbeinj yeinjni.

²³ Ayakalə, i liə di bi nəm chu kəkə i bimbū biələ wə. Ayakadəinj si mih nī shi kə bəh kiŋkwaka i jīa yiduli wə i dzə ka bukumbeinj yeinjni,

²⁴ mih kwakaki i fə yaka i liə, kiə na bindzəŋ a bukumbeinj ni yeinjni lə jəbi wə mih tsəki səki i Sbēen. Mih kwakaki tə a mbeinj ni gamti lə mih i nnyani wuŋ wələ, i tsə buku feinj jəbi wə bukumbeinj ni mətī twesi, mih wəkə ndzəŋni i mbeinj kintəəŋ.

²⁵ Ayakalə, i liə mih tsəki i Jelusalem i nəm i bəni bə bə kə bə Nyə feinj.

²⁶ Mih tsəki feinj kəm bəni bə bumni bə Masedonia bəh bə Akeya nī kəŋ i fə kintsu i gamti bəni bə kifuu bə bə kə bə Nyə i Jelusalem.

²⁷ A nī kəŋ bə i fə yakadəinj, a num na ŋkəŋ a bə nī kaŋaki lə i fə gia i bə yaka, kəm bə bə bə kəkə Bəju kwati lə bimbəinj si biə bi gamtiki biŋ'waka bibə a num bi Bəju, yaka bə kolə tə i gamti Bəju bəh biəŋ bi mbi wələ biə Nyə kə wi duksi bə yeinj.

²⁸ Ayakadəinj, jəbi wə mih ni kaasi nəm wələ, mih yeinj a kintsu kə bə nī tsu a ki liə alə i kaŋ yi Bəju wə a, mih ka ni dza feinj, mih tsə dzəh i mbeinj wə, ma bukumbeinj yeinjni, ka mih tsə i Sbēen.

²⁹ Ayaka mih kiəki lə a jəbi wə mih bi dzə i mbeinj mih bi dzə bəh kimbəinj si ki Klistus i mbeinj num ki jikə.

³⁰ Bwa bə nih bəŋ, mih kwuŋki kaŋ kwuŋni i mbeinj i yeli wi Bah wibukumbeinj Jisəs Klistus bəh i kiŋkəŋ ki Kiŋ'waka ki Baiŋni, a mbeinj chīŋni bəh mih a bukumbeinj chīŋni i tsāki nalə i Nyə kəm mih,

³¹ ka mih ni buku i kaŋ yi bəni bə bə kə maka bə bum i Judea. Bukumbeinj tsāki tə a bəni bə bə kə bə Nyə ni būm nəm wə mih tsəki i fə i Jelusalem.

³² Nyə ka bum, mih ni dzəki i mbeinj wəkə ndzəŋni, shəm yinj də i mbeinj kintəəŋ.

³³ Nyə wə wi kə Nyə wi kimbəinjni nūmki bəh mbeinj bəchi. Yi nūm ayaka.

16

Bəbəni

¹ Mih nəŋki i fuku i mbeinj jəmi yibukumbeinj yidəkə wə yeli wi kə Fwēbē a mbeinj kiə wi. Wi gamtiki nəm wi Nyə i kijunŋni ki bəni bə bumni ki Sēŋkliə wə.

² Jəbi wə wi dzə, mbeinj dzə wi i yeli wi Bah wə i dzəh yi bəni bə bə kə bə Nyə. Fieŋ fidəkə kabə num fiə wi nəŋki mbeinj gāmti wi yeinj, mbeinj kiə a wi kə wi lansi gamti bəni bəduli, gamti tasi tə bəh mih.

³ Mbeinj bəni Blisilia bəh Akpwila i mih. Akə bəni num bə chīŋni buku bə i nəm wi Klistus Jisəs wə.

⁴ Bə kə num kpi ləkəli bə kəm mih. Akə bəni, a kəbi a mih shəŋ mih nyaki kiyəŋni i bə. Bijunŋni bi bəni bə bumni bəh bəni bə bə kəkə Bəju bəchi nyaki tə kiyəŋni i bə.

⁵ Mbeinj bəni tə i kijunŋni ki bəni bə bumni bə bə juŋniki i bə dzu i mih. Mbeinj bəni i Abenetus nseinj wuŋ wi shəm. Wi nī kə mi wi ninshinj i kwuni num mi wi Klistus i tumi ki Esia wə.

⁶ Mbeinj bəni tə i Meli wə wi kə wi nəm na bəh ŋga i mbeinj kintəəŋ.

⁷ Mbeinj bəni i Andulnikus bəh Junias bə kə bəni mbəŋ bə kwili, buku bə nī kə i juŋ yi nsəŋ mə. A num bəni bə kiə bə i mbəŋ wi bwa bə ntum bə Jisəs wə. A nī yisi jiə bə shəm i Klistus i mih.

⁸ Mbeinj bəni tə i Ambliyatus wə wi kə nseinj wuŋ wi shəm wə buku wi kə bə chīŋni i Bah wə.

⁹ Mbeinj bəni i Ubanus wə buku bə chīŋni i nəm i Klistus, bəni tə i Stakis wə wi kə nseinj wuŋ wi shəm.

¹⁰ Mbeinj bəni i Ebeles. Akə mi num wi chusi a ŋgaŋ num ndzəŋ bəh Klistus. Mbeinj bəni tə i bəni i juŋ yi Alistəbulus wə.

¹¹ Mbeinj bəni i Helədiən wə wi kə mi wuŋ wi kwili, bəni tə i bəni bə bə kə bə chīŋni i Bah bə num i juŋ yi Nasisus wə.

¹² Mbeinj bəni tə i Tilfena bəh Tilfəsa. Akə bəkaŋa bə bə nəmki nəm wi Bah. Mbeinj bəni tə i Besis wə wi kə shəm yinj. Akə tə miŋkpaŋa wi nəm, nəm wi Bah na bəh ŋga.

¹³ Mbeinj bəni i Lufus wə Bah sainbwili wi i num mi wi, bəni tə i nih wi wə wi nī fəki bəh mih aka wain wi.

¹⁴ Mbein bôni i Asinklitus bəh i Fligən bəh Emis bəh Batləbas bəh Emas, bəh bwa bə nih bəbukumbəin bə bə kə bəh mbein.

¹⁵ Mbein bôni i Filoləgus bəh Julia, bôni i Nelius bəh jəmi yi. Mbein bôni tə i Olimbəs bəh bəni bə bə kə bə Nyə bə num bəh bə.

¹⁶ Mbein bôni i gwu yimbəin, mbein mənəni yənəni gwu yimbəin ka bəni bə Nyə. Bijunəni bi bəni bə bumni bə Klistus bichi bəniki i mbein.

Ntəfi wi kaasini

¹⁷ Bwa bə nih bən, mih tsaki mbein a mbein təkni kəm bəni bə bə dzəki bəh kinəali fumsi mbein bəh nlani wə wi nəin ki wə bə nī yisi lani mbein yein. Mbein yəkə gēin bəmaka bəni.

¹⁸ Mbein kīəki a bəmaka bəni nəmki kə num i Bah wibukumbəin Klistus. Bə nəmki num i kitə kibə wə. Bə dzəki ndzakə wi njwəni num wi fwəkyini fwəkyi bəni bə bə kiəki kə na gia yidəkə.

¹⁹ I liə si bəni bəchi kə num bə wəkə lə kəm mbein a mbein kə bəni bə bə wəkəki gia fə yi, mih bə wəkə ndzənəni kəm mbein. Ayakalə, mih nənki a mbein fīfiki, mbein bləli num gia yə yi ndzənki, kənə kə kan i gia yichu wə.

²⁰ A baən a twəsi Nyə wə wi kə Nyə wi kimbəin ni təkə Satan i kuku ma mbein təmyi gvu i wi bəin. Mih tsaki a Bah wibukumbəin Jisəs Klistus chūsi shəm yi yindzənəni i mbein.

²¹ Timəti wə buku wi nəmki bəniki dzəki i mbein. Ayaka Lushus bəh Jəsən bəh Səsibata bə bə kə bəni mbən bə kwili bəniki tə i mbein.

²² Mih Tətius wə Bəəl dzakaki mih nyaka kinwakti kələ, bəni tə i mbein i yeli wi Bah wə.

²³ Gayus wə mih Bəəl nəki i wi dzu a num wə kijunəni ki bəni bə bumni bəchi fa junəni i wi dzu bəniki i mbein. Ayaka Elastus wə wi kə mi wi kiba i kwili wələ wə, bəh wainəni wibukumbəin wə yeli wi kə Kwatus bəniki tə i mbein.

²⁴ [Ma Bah wibukumbəin Jisəs Klistus chūsi shəm yi yindzənəni i mbein. Yi nūm ayaka.]*

Kinəkəksi nūm i Nyə

* **16:24** Binwakti bikpu biduli biə bə nī yisi nyaka gia yi Nyə yein kanəki kə kinəka kələ.

²⁵ Kinəkəksi nūm i Nyə. Akə wi wə wi kə i fə a mbein nūm bəh nḡa, i biəliki ntum wi ndzənəni wələ mih fukuki. Ntum wi ndzənəni wələ num wə mih fukuki kəm Jisəs Klistus. Yi nī yisi kə gia yi nyumini num bə nyumi a kein na i kikpu wə, ayakalə i liə kə num bə chusi lə yi i bukumbəin.

²⁶ Gia yi nyumini yiwə kə num bə chusi lə. Gia yə bəni bə ntum bə Nyə nī nyaka yi fə yi gia bain i bitumi bichi wə. Nyə wə wi kə Nyə wi jəbi wichi kə wi wə wi nī dzaka a bə fūku i bitumi bichi ka bə jlə shəm i wi, wəkə i wi.

²⁷ Kinəkəksi nūm jəbi wichi i Nyə wələ wə wi kə Nyə wi mfi bimbūm, ki tsə dzəh i Jisəs Klistus wə. Yi nūm ayaka.

Kinwakti ki ninshin kə Bōl nī nyaka i kijunni ki

Kōlen

Gia yə yi kə i Kinwakti ki Kōlen ki ninshin kələ mə

Kijunni ki bəni bə bumni i Kōlen kə num a nī yisi Bōl. Wi nī nyaka kinwakti ki ninshin kələ i tafi bə kəm shóm yə bə jiə i Klistus wə bəh gia yidəkə kəm Klistus. Kōlen wələ nī kə di shi shili fein nalə, bəni bə fein ghanji gwu kəm nōni kibə ki kwili, kinyen ki təkōlini num tə fein na bəh nga, bə tsa tə i bənyə bəduli. Bōl lansi dzaka i kinwakti kələ mə kəm gia yə yi ndzənki kə, yə yi nī numki i kintəən ki bəni bə bumni wə. Kimbu 13 kə kə ki chusiki a kinjən kə kinya ki Nyə, ki tsə bənya bəchi. Kəmaka kimbu chusiki a, akə kə bəni kiəki ndzənki i kinwakti kələ mə.

Kifwu ki gia kə ki kə i kinwakti kələ mə

1:1-9 Kin'yisi

1:10-4:21 Kingali i kintəən ki kijunni ki bəni bə bumni

5:1-7:40 Kəm nōni kinyen ki təkōlini bəh kəm nōni ki minjpaŋa bəh nyuwi

8:1-11:1 Kəm bə bəni bə Klistus bəh kəm bə bə kəkə bəni bə Klistus

11:2-14:40 Si kijunni ki bəni bə bumni kə fəki gia bəh dzəh yə bə kə i tsaki yein

15:1-58 Bəni bə bumni bi dza lə i kpi wə asi Jisəs nī dza

16:1-4 Kinya kə bə nī nyaki i gamti bəni bə Klistus bə Judea yein

16:5-24 Kimfasi kə Bōl nī fasi bəh kinjəksi ki gia

¹ Akə mih Bōl wə Nyə nī bəən asi wi kənki a mih numki wain ntum wi Klistus Jisəs. Mih kə buku Səstənes wə wainnih wibukumbein.

² Kinwakti kələ tsəki i kijunni ki bəni bə Nyə i Kōlen bə wi baa chinji jiə chi chi bəh Klistus Jisəs. Nyə nī bəən mbein a mbein nūmki bəni a num mbu, asi bəni bəchi bə bə bəənki yeli wi Bah Jisəs Klistus i kidi kichi wə kə. Wi kə Bah wibə a lin asi wi kə wibukumbein.

* 1:12 Yeli wələ a Sefas kə tə a Bitā.

³ Nyə Ba wibukumbein bəh Bah Jisəs Klistus chūsi shəm yibə yindzənini i mbein, bə chu nyā mbein bəh shəm yi dəli.

Bōl nya kiyənini si Nyə duksi bəni bə Kōlen

⁴ Mih si nya kiyənini i Nyə jəbi wichi kəm mbein, kəm ngamti wə Nyə nya i mbein, si mbein chinji bəh Klistus Jisəs.

⁵ Si yi kə yakadəin i Klistus, Nyə ka shuku mbum bi i mbein wə i dzəh yichi wə, kighə i kiəki gia yichi, bəh i kiəki i dzakaki gia yichi na bindzən.

⁶ Mbum biələ i mbein təkiki a mbein bum ntum wə mbein nī wəkəki kəm Klistus.

⁷ Ayakadəin, mbein kə i liə mbein chu dzah kə kinya ki Nyə kidəkə, si mbein wəkəliki jəbi wə Bah wibukumbein Jisəs Klistus bi fiəni dzəki ma mbein bi yein i wi wə.

⁸ Wi Bah wibukumbein Jisəs Klistus ni fə lə a mbein nūm ndzən nalə i tsə buku i kinjəksi wə, ka mbein bi numki kaŋa kə kinjəki kidəkə i chəkə bi biə wə.

⁹ Nyə kə Nyə wi ja yimu. Akə wi wə wi nī bəən mbein, mbein bəh Wain wi Jisəs Klistus wə wi kə Bah wibukumbein chinji num i fiən fimu wə.

Ntəfi kəm kinjəali

¹⁰ Bwa bə nih bən, mih tsaki mbein i yeli wi Bah wibukumbein Jisəs Klistus, a mbein bəchi chinji nūm dzaka kimu. Kiə kinjəali ma nūmki i mbein kintəən. Mbein nūmki i mi wimu wə, kəŋa kinjkwaka kimu, nōm i fiən fimu wə.

¹¹ Mih dzakaki lə bwa bə nih bən, kəm bəni i Kləy dzu fuku i mih a mbein si kaŋa lə n'yəli i mbein kintəən.

¹² Gia yə mih dzakaki kə a, mi i mbein si dzaka a ngain biəliki Bōl, widəkə dzaka a ngain biəliki Abələs, widəkə a ngain biəliki Sefas,* widəkə a ngain biəliki mfih num a Klistus.

¹³ Yaka bə gaa lə Klistus wiwə i bimbu bimbu wə a? Akə Bōl bə nī bən i kintasi wə kəm mbein ma? Ma bə nī juli mbein i bəkə wə i yeli wi Bōl wə a?

¹⁴ Mih nyaki kiyənini i Nyə a mih nī ka juli dəkə mi widəkə i mbein kintəən i bəkə, a kəbi a Klisbus bəh Gayus,

¹⁵ ka mi i mbeinj ma dzakaki a bæ nĩ juli ngainj i bōkō i yeli wunj wə.

¹⁶ Ɔ ɔ! Mih nĩ juli tə Stefanas bəh bəni bu bæ dzu i bōkō. I bəmaka jum, mih chu kiəki kə a mi widəko chu kələ wə mih nĩ juli i bōkō.

¹⁷ Mbeinj kiəki a Klistus nĩ ka faanj dəkə mih a mih dzə jūliki bəni i bōkō. Wi nĩ faanj mih a mih dzə fūkuki num ntum wi wi ndzəɲni. Ayaka mih fukuki kə num bəh ja yi mfi yi mi wiwəm, yi num lə ka ŋga bi kpi biə Klistus nĩ kpi i kintasi wə ma ni fiəni gia yi kilələ.

Klistus kə ŋga bəh mfi bi Nyə

¹⁸ Yi kə a, ntum wi ndzəɲni kəm kpi yi Klistus i kintasi wə kə kiyunsi i bəni bə bə lakaki tsəki kilələ. Ayakalə, ntum wələ kə ŋga bi Nyə i bukumbeinj bə wi bwiliki.

¹⁹ Yi kə num bə nyaka a, “Mih ni chiksi lə mfi bi bəni bə bə chusiki mfi, mih ni shakyi biŋkwaka ki bəni bə bə fifiki.”

²⁰ Si yi kə yakadəinj, bəni bə bə kə i chu chusi mfi i liə kə la fainj? Bəni bə bə laniki bənchi bə Nyə kə la fainj? Ayaka bəni bə bə gukuliki bəɲgukuli i jəbi wələ wə kə la fainj? Ntə Nyə kə wi chusi lə a mfi bi fa kuku kə kiyunj a?

²¹ Akə gia yə Nyə wə wi kiəki gia yichi bindzəɲ nĩ fə a bəni bə mbi wələ ma kiə wi bəh mfi bibə. Yi nĩ ndzəɲ i Nyə a ŋgainj kələ i bwili num bəni bə bə kə bə bum ntum wə buku fukuki, bəni yeinj a, akə gia yi yunsi.

²² Bəju nəŋki i yeinj bənchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə ka bə bum, Bəglik nəɲ num mfi bi gia ka bə bum.

²³ Ayakalə, buku fukuki yibuku kəm si bə nĩ baɲɲ Klistus i kintasi wə. Yi lə Bəju num ləni. Ayaka bəni bə bə kəkə Bəju yeinj a, akə gia yi yunsi.

²⁴ Ayakalə, i bəni bə Nyə kə wi bəɲ, kəɲ a numki Bəju, nabə Bəglik kə ntum wələ kəm Klistus kə num ŋga bi Nyə bəh mfi biə akə bi Nyə.

²⁵ Yi num yakadəinj, kəm gia yə yi chusiki a, akə kiyun ki Nyə kə num mfi bi tsə na bi mi wiwəm wichi. Ayaka gia yə yi chusiki a, akə mbwə wi Nyə kə num ŋga bi tsə na bi mi wiwəm wichi.

²⁶ Bwa bə nih bəɲ, mbeinj chu kwāka ŋkainj bəni bə mbeinj nĩ yisi kə i jəbi wə

Nyə nĩ bəɲ mbeinj. Mbeinj bəduli nĩ kəkə bəni bə mfi si bəni bə fa kuku nəŋki. Mbeinj bəduli nĩ kəkə bəni bə ŋga. Ayaka mbeinj bəduli nĩ ka buku dəkə i chwəɲbijun ki bəni bəmbum wə.

²⁷ Ayakalə, Nyə ka sabibwili bəni bə kiyun fa kuku i gəmsi bəmfi yeinj, sabibwili bə bəyini i fa kuku i gəmsi bələkəli yeinj.

²⁸ Nyə nĩ kə wi sabibwili biə bəni seinjiki i fa kuku, bəh biə bəni nyensiki, sabibwili na biə bə bi kəkə biə, i fə a biə bə bəni yeinj a bi kə biə bə fiəni chu biə bə kilələ.

²⁹ Wi nĩ fə yakadəinj, ka mi wiwəm ma num i wi nshinj i chəkəki kijum.

³⁰ Akə wi Nyə wə wi nĩ chinj mbeinj bəh Klistus Jisəs. Wi fə Klistus num dzəh yi mfi yə yi kə yi Nyə i bukumbeinj, fə tə wi jiə bukumbeinj chəɲ i wi nshinj, keinj si jiə bukumbeinj i bəni bu, təinj bukumbeinj i kəɲ yi ŋgəkə wə.

³¹ Yi kə num asi bə nyaka a, “Jəbi wə mi chəkəki kijum, wi chəkəki num i gia yə a fə Bah yi.”

2

Ntum kəm Klistus si bə nĩ baɲɲ i kintasi wə

¹ Bwa bə nih bəɲ, mbeinj yinjti jəbi wə mih nĩ dzə i mbeinj i fuku ntum wi Nyə i mbeinj, wə wi nĩ yisi kə i nyumi wə. Mih nĩ fukuki kə bəh já yi njwəɲni yudəko i mfi mbinj wə,

² kəm jəbi wə mih nĩ kə bəh mbeinj mih nĩ fasi lə a mih ni jiə kə mfi i gia yidəko wə a kəbi a fukuki kəm Jisəs Klistus bəh si bə nĩ baɲɲ wi i kintasi wə.

³ Si mih nĩ kə bəh mbeinj, mih nĩ bəyiki lə, lwa, nyumyi nalə.

⁴ Jəbi wə mih nĩ dzakaki fuku ntum wi ndzəɲni i mbeinj, mih nĩ fukuki kə num bəh já yi mfi yi njwəni. Mih nĩ dzakaki num a chusi ŋga bi Nyə bi ŋkəɲ biwə.

⁵ Mih nĩ fə yakadəinj, ka mbeinj ma jiə shəm i mfi bi mi wiwəm wə, a mbeinj jiə num i ŋga bi Nyə wə.

Mfi bi Nyə

⁶ Bəni bə bə kə bə num ndzəɲ bəh Nyə, buku si nya lə mfi i bə. Ayaka mfi biələ num kə bi fa kuku kəɲ a numki na bi ndə wə wi sakaki i fa kuku i liə. ŋga bibə ni kaa lə bi laka a kilələ.

⁷ Mfi biə akə bi Nyə biə buku fukuki lə kə num gia yə yi nī yisi kə i nyumi wə na ka mbi yisi, i bi dzə fə ka bukumbəiŋ numki i mbum bi kintəŋ.

⁸ Mfi biələ mi widəkə kəkə i mban wi bəni bə bə sakaki i jəbi wi liə wələ wə wi kiəki fwu wiwə, kəm a nī kə a bə kiəki, ma bə nī ka banj dəkə Bah wi kinəkəni i kintasi wə.

⁹ Ayakalə, i bukumbəiŋ yi kə asi bə nī nyaka a,

“Gia yə dzəkəh keiŋ ki yeiŋ kə,
bəh yə ntuni keiŋ ki wəkə kə,
bəh yə mi keiŋ ki kwaka kə,
akə yi yə Nyə nī sisi jiə i bəni bə bə kəŋki wi.”

¹⁰ Nyə kə wi fə Kiŋ'waka ki chusi gia yələ i bukumbəiŋ. Kiŋ'waka ki Nyə kiwə si tseiŋ lə gia yichi, tseiŋ tasi na bəh yi nyumini wi Nyə,

¹¹ kəm mi widəkə mən wə wi kiəki gia yə mi widəkə kwakaki i wi shəm a kəbi a kiŋ'waka ki wəmaka mi, kə ki kə i wi mə. Yi kə a liŋ si mi kiəki kə gia yə Nyə kwakaki a kəbi a Kiŋ'waka ki Nyə.

¹² Kiŋ'waka kə Nyə nī nya i bukumbəiŋ kəkə ki mbi wələ. Kiŋ'waka kələ nyə i Nyə wə i fə a bukumbəiŋ kiəki kinya kichi kə Nyə kə wi duksi bukumbəiŋ yeiŋ a kilələ.

¹³ Buku fukuki gia yələ num kə bəh já yə bə lani i mfi bi mi wiwəm wə. Buku fukuki num bəh já yə a lani Kiŋ'waka ki Nyə buku yeiŋ, ka bə fukuki baiŋsiki ŋkəŋ bi Kiŋ'waka i bəni bə bə kaŋaki Kiŋ'waka ki Nyə.

¹⁴ Mi wə wi kaŋaki kə Kiŋ'waka ki Nyə i gwu yi wə, kəkə i dzə gia yə yi dzəki i Kiŋ'waka ki Nyə wə. Wi si dza mfih yeiŋ a, akə kiyun ki gia. Ayaka wi kəbi i kiə si yi kə, kəm akə gia yə akə a fə a Kiŋ'waka ki Nyə ka mi ni kiəki.

¹⁵ Ayakalə, mi wə Kiŋ'waka ki Nyə kə i wi wə kələ i tseiŋ gia yichi bindzəŋ i kiə fwu wiwə, mi widəkə kəbi wə wi kə i tseiŋ gia yi wəmaka mi.

¹⁶ Yi kə asi bə nyaka a,
“Mi kəkə wə wi kə i kiə kinkwaka ki Bah
ka wi kə i təfi wi.”
Ayakalə, bukumbəiŋ kaŋaki binkwaka a num biə Klistus kaŋaki.

3

Bəni bə Klistus nūmki dzaka kimu

¹ Bwa bə nih bəŋ, i jəbi wə bukumbəiŋ nī kə, mih nī kaŋaki kə i dzakaki i mbəiŋ ka bəni bə bə si wəkə num i Kiŋ'waka ki Baiŋni wə. Mih kabə dzakaki i mbəiŋ ka i bəni bə bə keiŋki bə biəliki num gia yə nyam yi gwu kəŋki, bəh i bə bə kə aka bwa bəŋchiŋ i gia yi Klistus wə.

² Mih nī nyaki num mbəiŋi i mbəiŋ. Mih nī nyaki kə biəiŋ bidzini bi ləkəli, kəm mbəiŋ nī keiŋki maka mbəiŋ kpeiŋ. Ayaka na i dzə buku bidaiŋ mbəiŋ keiŋki maka mbəiŋ kpeiŋ.

³ Mbəiŋ keiŋki mbəiŋ biəli num gia yə nyam yi gwu kəŋki. I liə si kinghəkə bəh bəŋ'yəli keiŋki i mbəiŋ kintəŋ, yaka yəmaka chusiki a mbəiŋ biəliki num nyam yi gwu yələ a? Ntə yələ chusiki a mbəiŋ keiŋki mbəiŋ kaŋa kimfə ki bəni bə fa kuku a?

⁴ Mi ka dza dzaka a ŋgaiŋ biəliki mfih num Bəol, widəkə a ŋgaiŋ biəliki num Abələs. Yələ chusiki a kimfə kimbəiŋ kə aka ki bəni bə fa kuku a?

⁵ Abələs kə ndə? Bəol num ndə a? Buku wi bəchi kə shəŋ a bwa bə nəm bə Bah, bə bə nī fə na ka mbəiŋ jiə shəm i wi, na ndə nəm nənəm wi asi Bah nī nya i wi.

⁶ N'wun nəm nī kə i gbəliki ŋgəkə, wi Abələs num i shukyiki mwi, ayakalə a fəki Nyə na ka wi kəkəki.

⁷ Ayakadəiŋ, mi wə wi gbəliki ŋgəkə bəh wə wi shukyiki mwi kəkə fiəŋ fidəkə. Akə shəŋ a Nyə wi fəki a wi kəkəki wi kə fiəŋ fidəkə.

⁸ Mi wə wi gbəliki bəh wə wi shukyiki mwi kə a liŋ, Nyə bi maktiki mi wichi biəli asi nəm wi kə.

⁹ Bukumbəiŋ chiŋni ka nəmki nəm wi Nyə. Mbəiŋ num khə wi Nyə chu num jun yi.

¹⁰ Mih nī chəkə chaka ki jun kiwə ka mi wi maani wə wi keiŋsiki kiəki nəm wi, biəli ŋgamti wi Nyə wə wi nī nya i mih. Si mih nī chəkə chaka kiwə yakadəiŋ, mi widəkə chi chi ka dzə maaki jun yiwə. Jəbi wə mi maaki i chaka kələ wə, wi ka kīəki si wi mākaki.

¹¹ Mbəiŋ kīəki a mi widəkə kəkə i chəkə chaka kidəkə chi chi a kəbi a kə bə nī kə bə chəkə jiə lə, a num Jisəs Klistus.

¹² Bəni bə maa i yeiŋ beiŋ bəh biəiŋ bidəkə chi chi. Mi widəkə dza dzə num

chwaka ki bəkəli, widəkə dzə num kifukuli, widəkə dzə num tə kə ki ləkəli i kpə wə na ka wi maaki yeiŋ. Ayaka widəkə dzə num keiŋ, widəkə dzə num mfwaŋ, widəkə dzə num njəkə na ka wi maaki yeiŋ.

¹³ Kəŋ bə maaki na dəiŋ, jəbi dzəkə lə wə bə bi yeiŋki si nəm wi mi kə, jəbi wə wi bi bukuki i yəŋə wə i Chəkə biə Klistus bi dzəkə bəh gbuku. Gbuku wiwə num i bi məm wəkə nəm wi na ndə si wi kə.

¹⁴ Yi ka num a, fiəŋ fiə mi maa i chaka kiwə bein ka baan i fii, ma mi wiwə ni kwati mmakti wi.

¹⁵ Fi fiəŋ ka fii, yaka mi wiwə laksi makti wi, wi mwi bi bəin lə, ayakalə wi bi numki aka mi wə wi tsə təli i gbuku wə.

Bəni bə Klistus kə juŋ yi Nyə

¹⁶ Mbein kiəkə kə a mbein kə juŋ yi fəni yi gia yi Nyə ayaka Kin'waka ki Nyə nə i mbein wə a?

¹⁷ Mi ka bəkəli juŋ yi fəni yi gia yi Nyə, ma Nyə tə ni kaasi bəh wəmaaka mi, kəm juŋ yi fəni yi gia yi Nyə kə juŋ yi baiŋni, ayaka mbein num juŋ yiwə.

¹⁸ Kiə mi ki fwəkyi kə gwu yi. Mi widəkə i mbein wə kabə kwakaki a ŋgain kanaki lə mfi i jəbi wi liə wələ wə, wi fiəni chu kiyuŋ ka wi kwati mfi bi mfi.

¹⁹ Mih dzakaki lə kəm gia yə bəni bə fa kuku kiəkə a yi kə gia yi mfi, Nyə yeiŋ a, ako gia yi kiyuŋ. A num yi yə bə nī nyaka a, “Nyə si dzə a mfi bi bəni bə bə fifiki kwayi bə yeiŋ.”

²⁰ Ayaka yi chu num bə nyaka a, “Bah kiəkə lə a, gia yə bəni bə mfi si kwaka asi num a yi kilələ.”

²¹ Yi kabə num a, kiə mi ki ghaŋsi kə gwu a mi widəkə kə wi ŋgain, kəm biein bichi kə bimbein.

²² Bəəl nabə Abələs nabə Sefas nabə mbi wələ nabə nəni nabə kpi nabə biein bi liə nabə biə bi keiŋki i dzə, bichi kə bimbein,

²³ ayaka mbein kə bə Klistus, Klistus num wi Nyə.

4

Bəni bə Klistus ki ghəŋsi kə gwu bəh mi widəkə

¹ Yi si ndzəŋki a mbein dzəkə buku a buku kə bwa bə nəm bə Klistus, bə Nyə kə

wi nya nəm wi, wi ntum wi ndzəŋni wə wi nī kə i nyumi wə i bə kan.

² Yi kə a, mi wə bə kə bə nya nəm i wi kan kanaki i fəki asi tikwili wi nəŋki.

³ I yiŋ wə, mbein, nabə juŋ yi nsaka kabə saka mih, mih ma yeiŋki a, akə gia yidəkə. Mih kəkə na i fiəni saka gwu yiŋ.

⁴ Gia yidəkə kəkə yə yi sakaki shəm yiŋ. Ayakalə, yəmaaka chusiki kə a mih baiŋki lə. Mi wə wi bi sakaki mih kə Bah.

⁵ Ayakadəin, kiə mbein ma təiŋyiki nsaka maka jəbi kpəin. Mbein wəkəli Bah dzə. Akə wi wə wi bi wəliki biein bichi biə bi kə i liə num bə nyumi i jisi wə i baiŋni wə, ma gia yichi yə bəni kanaki i shəm yibə wə bi yəŋə. Ayakadəin, Nyə bi ka kəkəsi mi wichi wə bə kanaki i kəkəsi.

⁶ Bwa bə nih bəŋ, gia yə mih dzakaki kəm buku Abələs kə i gamti mbein, ka mbein lāni dzə i buku i fəki gia biəli a yə bə nyaka. Ayakadəin, ka mbein ma bi fiəni ghaŋsiki gwu bəh mi widəkə dzə widəkə kuku.

⁷ A fə ndə a wə numki chi chi i mi widəkə wə a? Wə kanaki finə maka bə nya fi i wə nyani a? Si yi kə yakadəin, wə nyani dəiŋ na ka wə ghaŋsiki gwu ka bə si ka nya dəkə i wə nyani a?

⁸ Ntə mbein si dzə a mbein si kanə lə biein bichi mbein num bəni bəmbum, saka ka bəŋkuŋ buku kəbi a? Bə dzə a mbein si num lə bəŋkuŋ ka buku bəŋ kwati i sakaki bukumbein bəchi.

⁹ Mih yeiŋki a Nyə kə wi jiə lə buku bə buku kə bwa bə ntum bə Jiśəs jiə ka biŋgəksi. Buku kə ka bəni bə bə tsəki i wəyi i yəŋə wə. Buku si num lə binjəŋnəŋ bi mbi wələ biə bəni bəh bəchinda bə Nyə tseŋki.

¹⁰ Buku si num lə biyuŋ kəm Klistus, ayakalə mbein num bəni bə Klistus bə bə fifiki. Buku kə bəni bə kinkpəŋ, mbein num bəni bə ŋga. Bəni kəkəsi mbein, dzə buku i kuku.

¹¹ I yisi dzə i dzə buku i jəbi wi liə wələ wə, buku kə bəh dzəŋ, kindəŋ wəm buku. Buku ləkə binshakali bimbun, bəni chəbsi buku, buku kanə kə di bi nəni.

¹² A jwəki buku i nəm bəh kan yibuku ka buku dzi. Jəbi wə bəni təyiki buku, buku ka tsaki num kimbəiŋsi i bə. Jəbi wə bə

bwan̄ki gvu i buku cheiŋ, buku kaŋa, a shām.

¹³ Jōbi wə bə lōyiki buku bəh já yichu, buku chukuli num bəh já yi bōnini. Ayaka i dzə buku liə, buku fiəni chu ka biēiŋ biə bə lōtəkə i fəŋ wə. Buku si num lə aka biēiŋ bi fəli i mbi wələ wə.

¹⁴ Mih nyakaki kə gia yələ i mbein lə a mih nən̄ki a mbein ngēm̄niki. Mih tēfiki mbein tēfini kəm mbein kə bwa mbəŋ bə shām.

¹⁵ Kəŋ mbein kaŋaki na bəni bəduli bə bə laniki mbein kəm Klistus, yəmaka mən̄ dəkə a mbein kaŋaki lə bətii bəduli. Akə mih tii wimbēiŋ, kəm a n̄i fə mih ka mbein chin̄ni bəh Klistus Jisəs jōbi wə mih n̄i fuku ntum wi ndzəŋni wələ i mbein.

¹⁶ Ayakadēiŋ, mih tsaki a mbein tōmki gvu yimbēiŋ asi mih tōmki yin̄.

¹⁷ Akə kəm yi gia mih faan̄ Timōti i mbein a num wain̄ wun̄ i Bah wə. Wi num shām yin̄, num wi num tə i gia yələ wə bəh shām yi yimu. Wi bi dzə wi chu yin̄ti mbein asi nōni kəŋŋ kə ka mi wi Klistus Jisəs. Gia yə wi ni fuku i mbein kə a yə mih nyaniki laniki bijun̄ni bi bəni bə bumni bichi yeiŋ i di bichi wə.

¹⁸ Bəni bədəkə i mbein kintəəŋ yisi lə i ghan̄siki gvu kəm bə kwakaki a mih bi chu dzə kə i mbein wə.

¹⁹ Ayakalə, Bah ka bum, yaka yi baan̄ a twesi ka mih chu fiəni dzə. Jōbi wə mih ni dzə, mih ni ka yeiŋ a bəni bədəkə bə bə ghan̄siki gvu, kəm a dzaka, ma bə kaŋaki binain̄ ŋkain̄ni ŋga a,

²⁰ kəm ŋkun̄ bi Nyə kəkə gia yi dzaka ki kəmni. Akə ŋga biə bi nyə i Nyə.

²¹ Mbein nən̄ki a mih bə dzə, mih dzə dēiŋ a? Mbein nən̄ki a mih bə dzə mih dzə bəh figbaŋa ma bəh shām yi kin̄kəŋ bəh kimbəiŋni a?

5

Bə bwili mi wi kinyeŋ ki təkəlini i bəni bə Klistus kintəəŋ

¹ Bə fuku mih ŋkəŋ a nōni kinyeŋ ki təkəlini kələ i mbein kintəəŋ. Ayaka nōni kinyeŋ ki təkəlini kələ kə na kichu ŋkain̄ni kə mi wichu wə wi kiəkə kə Nyə si məm kə. Yi kə a, mi widəkə i mbein kintəəŋ dzəkə lə kpə ba wi.

² Mbein yeiŋ ŋkain̄ni kinyeŋ kələ, mbein nəkə də kə num dēni, mbein bə ghan̄si lə gvu a? Mbein kaŋaki i bwili mi wə wi məm yəmaka gia i mbein kintəəŋ.

³ Namana yaka si mih kəkə i mbein nshin̄, ayaka mih kələ bəh mbein i kin̄'waka wə. Mih tēiŋ lə nsaka aka mih kələ bəh mbein, kəm mi wə wi məm yəmaka gia.

⁴ I yeli wi Bah wibukumbēiŋ Jisəs, jōbi wə mbein jun̄ni, mih numki lə bəh mbein i kin̄'waka wə, ŋga bi Bah num tə feiŋ,

⁵ mbein dzə wəmaka mi mbein nya i kaŋ yi Satan wə, ka wi bəkəli nyam yi yi gvu, ka kin̄'waka ki bi bəiŋ i chəkə biə Bah bi fiəni dzəkə.

⁶ Mbein ghan̄siki gvu lə yi ndzəŋ kə. Mbein kiəkə kə a bə si dzə dzəŋ twesi bə chwali i muku mə, yi fə muku miwə michi yaka a?

⁷ Mbein bwili dzəŋ yə yi kə nōni kikpu i mbein kintəəŋ, ma mbein ni numki bəni bəmfiəŋ ka muku mə bə ka jiə dəkə dzəŋ yeiŋ wə, ayaka akə lə si mbein kə. Mbein kiə a Klistus kə wain̄ Jaka wə Nyə n̄i fə mfə gia yeiŋ kəm bəbukumbēiŋ aka wə bə si kum i jōbi wi Dzini bi Ntsədan̄ wə.

⁸ Ayakadēiŋ, bukumbēiŋ nūm ka bəni bə bə dziki Dzini bi Ntsədan̄ bəh bləd wə wi kə maka bə jiə dzəŋ yeiŋ, a num shōm yi bain̄ni bəh ŋkəŋ. Bukumbēiŋ ma nūmki ka bəni bə bə dziki Dzini biələ num bəh bləd wikpu wə bə jiə dzəŋ yeiŋ a num nōni kichu bəh kimfə kichu.

⁹ I kin̄wakti kə mə mih n̄i nyaka i mbein, mih n̄i nyaka yeiŋ a, kiə mbein ma chin̄niki bəh bəni bə bə nəkə nōni kinyeŋ ki təkəlini.

¹⁰ Mih n̄i dzakaki kə lə kəm bəh bəni i fa mbi wələ wə bə bə nəkə nōni kinyeŋ, nabə bə bə bukuki bəh dzəkəh i biēiŋ wə, nabə bə bə bwīŋki kidi dzə biēiŋ bi bəni, nabə bə bə tsaki i bənyə bə kilələ wə. A kabə num yəmaka, mbein kaŋaki i bēe mbi wələ beeni.

¹¹ Mih n̄i dzakaki num a, kiə mbein ma chin̄niki bəh mi wə wi bəŋki gvu yi a ŋgain̄ kə wain̄nih wibukumbēiŋ i Klistus wə, a chu num mi wi təkəlini, nabə wə wi bukuki bəh dzəkəh i biēiŋ wə, nabə wə wi tsaki i bənyə bə kilələ wə, nabə wə wi tōyiki bəni, nabə wə wi muki mbih mə kwa wi,

nabə wə wi bwiŋki kidi dzə biəiŋ bi bəni.
Kiə mi ki môm kə na i dzɪ bəh wəmakə mi.

¹² A kəkə di bibuku i sakaki bəni bə bə kəkə i kijunŋi ki bəni bə bumni kintəəŋ. Bəni bə bukumbəiŋ kə i sakaki kə bə bə kə i kijunŋi kintəəŋ.

¹³ Akə i saka Nyə bəni bə bə kəkə i kijunŋi wə. Kiŋwakti ki Nyə dzakaki a,
“Mbəiŋ bwɪli mi wə wi kaŋaki nəni kichu i mbəiŋ kintəəŋ.”

6

Kiə mi wi bumni ki tsə kə i səmi widəkə i bəni bə bə kəkə bəni bə bumni

¹ Yi kəkə chəŋ a mi i mbəiŋ kintəəŋ kabə kaŋaki nsaka bəh waiŋnih wi, i wi i tsə səmi i bəni bə bə kə bə Nyə nshiŋ, wi tsə sə lə num i bəni bə bə fəki kə gia chəŋ nshiŋ.

² Mbəiŋ kiəki kə a bəni bə bə kə bə Nyə bi sakaki lə bəni i mbi wələ wə a? Ntə akə mbəiŋ i bi saka bə, yaka mbəiŋ kəkə i saka gia i mbəiŋ kintəəŋ a?

³ Mbəiŋ kiəki kə a bukumbəiŋ bi sakaki lə bəchinda bə Nyə a? Si yi kə yakadəiŋ, yaka kə a mbəiŋ kaŋaki i kiə i saka ndzəŋ gia yə yi kə i nəni ki liə wə.

⁴ Gia ka yəmakə ka numki, mbəiŋ nyani dəiŋ na ka mbəiŋ dzəkə tsəkə bəh yi i bəni bə bə kaŋaki kə na di lə twəsi i kijunŋi ki bəni bə bumni kintəəŋ nshiŋ a?

⁵ Mbəiŋ gəmniki. Yaka kə a mi kəkə i mbəiŋ kintəəŋ wə wi kaŋaki mfi i təiŋ nsaka wi mi bəh mi a?

⁶ Mbəiŋ dzəkə mi dzə lə waiŋnih wi tsə səmi, səmi num i bəni bə bə kəkə bə bumni.

⁷ I mbəiŋ i numki chu kaŋa bənsaka i mbəiŋ kintəəŋ chusiki a mbəiŋ gbə lə. Mbəiŋ kəkə i bee a, a fəki bəni bədəkə gia yichu i mbəiŋ na? Ayaka mbəiŋ kəkə i bee a bəni bədəkə dziki mbəiŋ na?

⁸ Ayakalə, a yiŋni dzəkə mbəiŋ mwi fə gia yichu chu dzi, kighə a mbəiŋ fəki yi num i bwa bə nih bəmbəiŋ bə bumni.

⁹ Mbəiŋ kiəki kə a bəni bə bə fəki gia yichu bi kwati kə di i kintəəŋ ki ŋkuŋ bi Nyə wə a? Kiə mbəiŋ ma fwəkyiki gwu yimbəiŋ. Bəni bə bə fəki kinyeŋ ki təkəlini, nabə i tsaki i bənyə bə kilələ, nabə bə bə biəliki bəkaŋa bə bəni bədəkə, nabə bənyuku bə bə fiəniki dzəkə bədəkə,

¹⁰ nabə bə bə chwəki, nabə bəni bə bə bukuki bəh dzəkəh i biəiŋ wə, nabə bə bə muki mbih mə kwa bə, nabə bə bə təyiki bəni, nabə bə bə bwiŋki kidi dzə biəiŋ bi bəni, bi kwati kə di i kintəəŋ ki ŋkuŋ bi Nyə wə.

¹¹ Gia yələ kə num mbəiŋ bədəkə nɪ fəki lə i kikpu wə. Ayakalə, Nyə ka bi dzə wəkə mbəiŋ, sabibwili jə mbəiŋ chi chi, mbəiŋ bə num chəŋ i wi nshiŋ. Wi nɪ fə gia yələ i yeli wi Bah Jisəs Klistus wə bəh wi Kiŋ'waka ki Nyə wibukumbəiŋ.

Gia yə mi kə i fəki bəh gwu yi

¹² Mi kələ i dzakaki a ŋgaiŋ kaŋaki lə ŋga i fə gia yichi yə ŋgaiŋ kəŋki. Ayakalə, mih ka dzaka a, a kəkə gia yichi yə yi kə i gamti mi. Ayaka mi num i dzakaki alə ŋgaiŋ kaŋaki lə ŋga i fə gia yichi yə ŋgaiŋ kəŋki. Ayakalə, mih dzaka alə a, mih kəkə i bee a gia yidəkə dzə fiəni mih i numki mfa i yi wə.

¹³ Mi widəkə tə kələ i dzaka a, “Biəiŋ bidzini kə kəm tə, tə num kəm biəiŋ bidzini.” Ayakalə, mbəiŋ kiəki a Nyə ni bəkəli lə bi bichi. Gwu yi mi kəkə i fəki kinyeŋ ki təkəlini bəh yi. Gwu yi mi kə i nəmki bəh yi i Bah, ayaka a kaŋa wi Bah gwu yi wə.

¹⁴ Si Nyə nɪ dzasi Bah wibukumbəiŋ i kpi wə, yi kə a liŋ si wi bi dzasiki bukumbəiŋ bəh ŋga bi biwə i kpi wə.

¹⁵ Mbəiŋ kiəki kə a gwu yimbəiŋ kə bimbu bi gwu bi Klistus a? Mi kə i chu nyani dəiŋ i dzə bimbu bi gwu bi Klistus i tsə chiŋni bəh miŋkpaŋa wi təkəlini a? Yi kəkə i numki yakadəiŋ.

¹⁶ Mbəiŋ kiəki kə a mi ka chiŋni gwu yi bəh miŋkpaŋa wi təkəlini yaka bə wi si num lə gwu yimu a? Akə yaka si bə nɪ nyaka a, “Miŋkpaŋa bəh minyuku ka chiŋni, yaka bə dzə chu lə i mi wimu.”

¹⁷ Ayakalə, mi wə wi chiŋni bəh Bah kə num bə wi num lə i fiəŋ fimu i kiŋ'waka wə.

¹⁸ Mbəiŋ yəkə gəiŋ nəni ki təkəlini. Gia yichu yidəkə yə mi fəki wi fəki kə num i gwu yi wə. Ayakalə, mi wə wi fəki kinyeŋ ki təkəlini wi fəki num bəh gwu yi.

¹⁹ Mbəiŋ kiəki kə a gwu yimbəiŋ kə juŋ yə Kiŋ'waka ki Baiŋni kə Nyə nya a mbəiŋ nəkə yeiŋ na? A kaŋaki kə mbəiŋ gwu yimbəiŋ.

²⁰ Bə nī tan mbein tan ni gəm ntsu. Ayakadain, mbein fāki gia bəh gwu yimbein num yə yi ni dzəki bəh kinəkəni i Nyə.

7

Gia kəm minkpaŋa bəh minyuku

¹ Mih ki nyaki lə kinchukuli i liə kəm gia yə mbein nī nyaka i mih. Yi kə ŋkəŋ a yi ndzənki lə a mi ma kəm minkpaŋa.*

² Ayakalə, si kiməmsi kəm ntəkəli kə i biŋ, yi ndzənki a minyuku kənaki ŋ'wi minkpaŋa, minkpaŋa kənaki ŋ'wi minyuku.

³ Minyuku kanaki i fāki nəm wi wi minyuku i kpə wi i nan bein, minkpaŋa tə kanaki i fāki nəm wi wi minkpaŋa i nyuwi i nan bein.

⁴ A chu kanaki kə minkpaŋa ŋga i gwu yi bein, a kanaki num nyuwi. Yi kə a liŋ si a chu kanaki kə minyuku ŋga i gwu yi bein, a kanaki num kpə wi.

⁵ Kiə mi ki n'yōkə kə jum i widəkə a kəbi a mbein bəchi keiŋsi yakadain ka bum, ayaka mbein kə i fə yakadain a jəbi wi juli wə, ka mbein nyā gwu yimbein i jəbi wiwə wə i ntsa wə. Mbein ka fə yakadain, mbein fləni dzə i kijunni kimbein wə asi mbein nī yisi kə, ka Satan ma ni dzə məmsi mbein kəm mbein kəkə kiə i təkni bəh gwu yimbein.

⁶ Mih dzakaki yələ ka kintəfi, a kəbi nchi mih nyaki i mbein.

⁷ Asi kə a bə numki ka mih, ma mih kənki a mi wichi nūmki minkpaŋa kəbi. Ayakalə, bə kə fə dain mi wichi kanaki ŋki kinya kə Nyə kə wi nya i wi. Mi widəkə kanaki kələ kinya widəkə kanaki kəyaka.

⁸ I liə, i bəni bə bə keiŋki maka bə dzə bəkanja bəh bəkanja bə bə keiŋki maka bə dzə bənkwu, mih dzakaki a, yi ndzənki lə a bə baan a bə mbəŋ, asi mih kə.

⁹ Ayakalə, bə kabə num kəbi i təkni gwu yibə, mi nən dzə minkpaŋa nabə minyuku bə wi chinŋni num, kəm yi ndzənki lə i chinŋni num yakadain, kəbi i kpiki bəh gwu yi shilini.

¹⁰ I bəni bə bə si num lə i jūŋ wə ka minkpaŋa bəh bənyuku, mih dzakaki a minkpaŋa ki gāali kə bəh nyuwi. Wələ kə

nchi num wi ka buku dəkə i mih. Wi buku num i Bah.

¹¹ Ayakalə, wi ka gaali, wi kanaki i bāan a nūmki wi mbəŋ. A kabə num kə yakadain, wi fləni tsə i nyuwi dzu bə wi bakti gia yiwə bə nūm. Akə tə a yi yə mih dzakaki i bənyuku a minyuku kanaki kə i kōŋŋ kpə wi.

¹² I bəni bədəkə mih dzakaki i bə a, mi kabə num mi wi bumni wi kanaki minkpaŋa, minkpaŋa wiwə num kə mi wi bumni, minkpaŋa wiwə kən a bə wi nūmki, kiə minyuku wiwə ki kōŋŋ kə wi. Yələ gia kə a dzaka mih. Aka dzaka dəkə Bah.

¹³ Minkpaŋa kabə kanaki nyuwi minyuku wiwə num kə mi wi bumni, wi kən a bə wi numki, kiə minkpaŋa wiwə ma būku tə wi.

¹⁴ Mih dzakaki yakadain, kəm minyuku wə wi kəkə mi wi bumni kabə kanaki kpə wi num mi wi bumni, Nyə dzəkə wi ka mi wi kəm kpə wi. Minkpaŋa tə kabə num kə mi wi bumni kabə kanaki nyuwi num mi wi bumni, Nyə dzəkə wi ka mi wi kəm nyuwi. A kəbi yakadain, ma bwa bəbə ma ni baiŋki. Ayakalə, si yi kə, bə baiŋki lə.

¹⁵ Mi wə wi kəkə mi wi bumni dza ka nənki i gaali, bə bēe wi. Yi ka num yakadain kiə minyuku nabə minkpaŋa wə wi kə mi wi bumni ma kwākaki a ŋgain si kanaki lə i nūmki bəh wi. Nyə nī bəŋŋ bukumbein a bukumbein nōki num i kimbein ni wə.

¹⁶ Wə minkpaŋa, wə kiəki nə a wə kələ i bi bwili nyu wa? Ayaka wə minyuku wə kiəki nə tə a wə kələ i bi bwili kpə wa?

Mi bāan asi Nyə nī bəŋ wi wi num

¹⁷ Gia yə yi kə, yi kə a mi nōki nōni num kə Bah kə wi nya i wi. Wi nūm asi Nyə nī bəŋ wi wi num. Yələ kə gia yə mih tēfiki bijunni bi bəni bə bumni na faŋ i di bichi wə.

¹⁸ Mi kabə num num bə nī bəŋ wi num bə suuŋ wi. Wi ma nənki i nūmki ka wə bə nī bəŋ wi maka bə suuŋ wi, mi kabə num num bə nī bəŋ wi maka bə suuŋ wi, wi ma nənki a bə suuŋ wi i liə.

¹⁹ Mi kabə num num bə suuŋ wi ma bə ka suuŋ dəkə wi, yə maka kanaki kə gia yidəkə i fə. Gia yiləkəli kə a mi jīəkə bənchi bə Nyə.

* 7:1 Bəni bədəkə i kōlen nī yeiŋki a yi ndzənki kə a mi dzə minkpaŋa.

²⁰ Mi wichi bâan asi Nyɔ nĩ bɔɔŋ wi wi num.

²¹ A kabə num bə nĩ bɔɔŋ wɔ wɔ num mfa, kiə wɔ ma nyũfiki gwu. Ayakalə, wɔ kabə kaŋa dzəh i buku i mfa wə, wɔ bũku mfa.

²² Mbein kɪəki a mi wə Bah nĩ bɔɔŋ wi wi num mfa, wi buku lɔ i mfa wə kəm Bah. Ayaka yi num tə a lin si mi wə bə nĩ bɔɔŋ wi wi kɔbi mfa, wi kɔ lɔ i liə mfa kəm Klistus.

²³ Bə nĩ tan mbein tanŋi gəm ntsu. Kiə mbein ma nũmki mfá i bəni wə.

²⁴ Ayakadəin, bwa bə nih bəŋ, mi bâan a nũmki bəh Nyɔ i dzəh yə wi nĩ bɔɔŋ wi wi num yein.

Ntəfi i bəkpə bəh bəkaŋa bəŋkwu

²⁵ I liə, kəm bəkaŋa nabə bənyuku bə bə keinŋi bəkpə, Bah kɔ maka wi fuku mih bəh gia yə mih kɔ i dzaka. Ayakalə, mih ni nya lə kəŋŋ kinŋwaka ka mi wə Bah kɔ wi kwasi nsheŋ i wi, ayaka mi num i bum gia yə mih dzakaki.

²⁶ Mih kwakaki a kəm bəŋgəkə bə bə kɔ i liə, yi ndzəŋki lə a mi bâan a nũmki asi wi nĩ kɔ.

²⁷ Mi kabə kaŋaki minŋkaŋa, kiə wi ki chu nəŋ kə i kəŋŋ wi. Mi kabə num wi kaŋa kə minŋkaŋa, wi ma chu nəŋki minŋkaŋa.

²⁸ Ayakalə, minyuku ka yein a ŋgain ki dzɔki lə minŋkaŋa a bə wi numki, wi ka fə dəkə chu. Ŋgoiŋ wi wainŋkaŋni ka tsə i minyuku, wi ka fə tə chu. Ayakalə, mbein kɪə a bəni bə bə kɔ bə dzɔ bəkaŋa nabə bənyuku ni kaŋaki lə bəŋgəkə i mbi wələ wə, i mih, mih nənŋi i kəŋŋi mbein i yələ wə.

²⁹ Bwa bə nih bəŋ, gia yə mih dzakaki kɔ a jɔbi juli lə nalə. I yisi i liə i tsə buku, bəni bə bə kaŋaki bəkaŋa nũmki ka bə kaŋaki kə.

³⁰ Bəni bə bə dəki nũmki ka bə dəki kə, bəh bə bə lanŋi nũmki ka fiŋ fidəkɔ ndzəŋki kə i bə, i bə bə tanŋi biəin nũmki ka bə kaŋaki kə fiŋ fidəkɔ.

³¹ Bəni bə bə fəki gia i fa mbi wələ wə nũmki ka bə kaŋaki kə gia yidəkɔ i fə bəh

mbi wələ. Mih dzakaki lə, kəm si mbi wələ kɔ i liə lə, wi tsəki num tsəni.

³² Mih nənŋi a mbein nũmki gia yidəkɔ fũmsi kə mbein. Mi wə wi kaŋaki kə minŋkaŋa wi si jiə lə mfi bi i gia wə kəm Bah, si wi kɔ i fəki a gia yə Bah ni wəkəki ndzəŋni bəh wi.

³³ Mi wə wi kaŋaki minŋkaŋa wi si jiə mfi bi num i biəin bi mbi wələ wə num i fəki a gia yə gwu ni ndzəŋki kpə wi.

³⁴ Wi ka numki num mfi bi gaali. Yi kɔ a lin asi yi minŋkaŋa nabə wainŋkaŋni wə wi kaŋaki kə minyuku kɔ. Wi si jiə mfi bi i gia wə kəm Bah wə wi nya gwu yi bəh shəm yi yichi i wi. Ayaka wə wi kaŋaki minyuku si jiə mfi bi num i gia yi mbi wələ si wi kɔ i fəki gia yə gwu ni ndzəŋki nyu wi yein.

³⁵ Mih dzakaki lə i gamti mbein. A kɔbi a mih nənŋi i kəŋ dzəh i mi widəkɔ. Mih nənŋi num a mi kiə gia yə yi kɔ chəŋ, ka wi kələ i nəmki i Bah bəh shəm yimu maka mfi bi gaali.

³⁶ Minyuku kabə laaki wainŋkaŋni, wi dza ka yeinŋi a kimfə ki ŋgain i wainŋkaŋni wiwɔ kəkə chəŋ, gwu si shili lə wi nalə, a bə wi numki, wi ka fə si wi nənŋi, chɪŋni bəh minŋkaŋa wiwɔ. Yaka wi ka fə dəkə chu.

³⁷ Ayakalə, minyuku wə wi jiə lə i wi shəm a ŋgain ni chu dzɔ kə minŋkaŋa wə wi laaki, mi chini kə wi i dzɔ Minŋkaŋa wiwɔ wi kiə tə i lumsi gwu yi num wi jiə lə i wi shəm a ŋgain nĩ dzɔ kə minŋkaŋa wiwɔ,† yaka wi fə chəŋ.

³⁸ Yi kɔ a, mi wə wi kɔ wi dzɔ kpə wi wə wi nĩ laaki wi, wi fə a chəŋ. Ayakalə, mi wə wi ka dzɔ dəkə minŋkaŋa wi fə chəŋ nalə.‡

³⁹ Minŋkaŋa si num kpə mi a jɔbi wə nyuwi keinŋi. Ayakalə, nyuwi ka kpi, wi kələ i dzɔ minyuku widəkɔ wə wi kəŋŋi, ayaka wəma ka kaŋaki i nũmki mi wi Bah.

⁴⁰ Ayakalə, si mih yeinŋi i yin wə kɔ a minŋkaŋa wiwɔ ka baan ayaka wi ni sanŋliki nalə. Mih dzakaki lə, mih kiə a mih kaŋaki lə tə Kin'waka ki Nyɔ.

† 7:37 Yudəkɔ a, "... I kaŋaki wi ka kpə wi wi wə wi laaki,"

‡ 7:38 36 Yudəkɔ a, "Mi kabə kaŋa wain wi, wi dza yein a ŋgain fəki kə i dzəh yi chəŋ wə, wain wiwɔ num wi kpein lə wi yein a ŋgain kələ i numki bəh minyuku, wi fə asi wi yeinŋi, wi bēe a wain wiwɔ dzɔ nyuwi, wi ka fə chu. 37 Ayakalə, mi wə wi fasi i shəm yi wə a wi kəkə i nya wain wi i minyuku, mi chini kə wi a wi nya, wi kaŋa tə ŋga i fə gia yə wi nənŋi, num wi fasi i shəm yi wə a wi kəkə i nya wain wi ŋgain i minyuku, yaka wi fə chəŋ. 38 Yi kabə num a, mi wə wi kɔ wi nya wain wi i minyuku wi fə chəŋ. Ayaka, mi wə wi ka nya wain wi i minyuku wi fə chəŋ nalə."

8

*Ntum kōm biēn bidzini biā bə kə bə fə
gia yein i bənyo*

¹ Mih dzakaki i liā kōm biēn bidzini biā bəni kə num bə fə gia yein i bənyo. Akə nkən si bə dzakaki a bukumbein bəchi kanjaki lə mfi. Biāmaka mfi dzaki bəh kinghanji ki gwu. Ayakalə, nkən si maa num maani.

² Mi ka dza bə kwaka a ngain kiaki lə gia, wi kiaki a wi keinki ki kiə kə si wi kanjaki i kiaki.

³ Ayakalə, mi kabə kənki Nyō, Nyō ni kiaki wəmakā.

⁴ Ayakadəin, yə kōm i dzi biēn bidzini biā bə fə gia yein i bənyo, yi kə a, bukumbein kiaki lə a bənyo bələ kəkə fiēn fidəkə fa mbi wələ wə. Nyō kə a wimu shən widəkə chu kəbi.

⁵ Bəni bədəkə dzaki a bənyo bədəkə kələ i bein yudəkə i fa kuku. Ayaka yi kə nkən a bəni dzaki a bənyo kələ bəduli, bəh bətikwili tə bəduli.

⁶ Si bə dzaki yaka, i bukumbein kə a Nyō wimu shən. A num wi wə wi kə Tii wibukumbein wə wi nī maa biēn bichi. Bukumbein tə nōki kōm wi. Ayaka Tikwili kə tə shən a wimu a num Jisəs Klistus. Akə wi wə bə nī maa biēn bichi tsə i kan yi wə, bukumbein kwatiki nōni tə tsə i wi wə.

⁷ Yələ gia kəkə bəni bəchi i bukumbein kintən bə kiaki. Bəni bədəkə bə bə nī kə bə si fə gia i bənyo bəwə, jəbi wə bə si nən i dzi biāmaka biēn bidzini i liā bə ka kwakaki a bə keinki bə dzi a biēn biā bə kə bə fə gia yein i bənyo bəwə wə. Ayaka kinjwaka kibə ki bəhli ka sakaki bə a biēn bidzini biwə bəkəli bə.

⁸ Ayakalə, Biēn bidzini kəkə i fə a bukumbein numki chi chi i Nyō nshin. Ayaka bukumbein ka baan ki dzi kə gia yidəkə kəkə i num. Bukumbein ka dzi a dzini, chi chi mən.

⁹ Gia yə yi kə, kə a mbein bə mbein kiaki gia yələ mbein təkni a mi ma dzā dzā nga biā wi kanjaki i fə gia yə wi kənki yein, wi ma dzo nga biwə i fə num gia yə wainnih wi wə wi bəhki ni gbə num gbəni.

¹⁰ Mi wə shəm yi kabə keinki maka yi ləkə ndzən ka yein wə nkia gia, dzi i di biā bə fəki gia yein i bənyo, wi ma ni bən kən tə

i dzi biēn bidzini biā bə fəki gia yein i bənyo tə a?

¹¹ Wi ka fə yakadəin, yaka wə nkia gia bəkəli wainnah wələ wi bəhki a num wə Klistus nī kpi kōm wi.

¹² Gia yələ wə fə lə yi ni numki num chu, si wə fə i bəkəli shəm yi wainnah wələ wi bəhki, yaka wə fə chu biwə num i Klistus.

¹³ Ayakadəin, yi kabə num a fiēn fiā mih dziki, kabə fə wainnih wun gbə i chu wə, yaka mih bi chu dzi kə nyam ka wi bi ma gbə.

9

Nga biā wain ntum wi Jisəs kanjaki

¹ Yaka mih kəkə i fəki gia yə mih kənki a? Ntə mih kə wain ntum wi Jisəs a? Ntə mih nī yein Bah wibukumbein Jisəs a? Ntə mbein bələ kə mbee wun wi nōm i Bah wə a?

² Bəni bədəkə kabə waliki a mih kəkə wain ntum wi Jisəs, mbein tə kəkə i waliki. Mbein kə nchəsi i chusi nkən a mih kə wain ntum wi Bah Jisəs.

³ Mih dzakaki yələ ka ki kən i bəni bə bə biiki gvu yin.

⁴ Ntə buku kanjaki lə nga i dziki chu mu kōm bəh nōm wələ a?

⁵ Yaka buku tə kanjaki kə nga i dzo bəkanja bəbuku bə bə kə bəni bə bumni i nyaniki bə bə asi Bitā bəh bwa bə ntum bə Jisəs bədəkə bəh bwa bə nih bə Bah Jisəs a?

⁶ Yaka kə a buku Banabas shən buku kanjaki i nōmki bəh kan yibuku ka buku dziki a?

⁷ Akə winain mi wi jum, wə wi nōmki a təkni wi bəh gwu yi a? Mi ka nōmki khə wi mintam, wi ma ni dziki mintam mə mə bukuki yein khə a? Mi kabə təkni bəh nyām, wi ma ni kamki mbein wiwə i muki a?

⁸ Gia yələ mih dzakaki lə kə num i kinjwaka ki mi wiwəm wə shən a? Ntə ako a yi yə yi kə i bənchi bə Muses wə a?

⁹ Muses nī kə wi nyaka i Kinjwakti ki Bənchi wə a,

“Kiə wə ki bān kə dzaka ki nyam jəbi wə yi lwaki gən.”

Mbein kwakaki a Nyō nī dzaka yakadəin, num kōm nyam a? ¹⁰ Wi nī dzakaki kōm bukumbein, bə nī nyaka yi i

bukumbēiŋ, kōm mi wə wi nōmki khə nabə wə wi kōhki kaŋaki i tseiŋki tsəki a ninshiŋ kiə a ŋgain bi kwati lə biēiŋ yeiŋ khə.

¹¹ A kabə num a buku gbēli ŋgəkə wi kiŋ'waka i shōm yimbēiŋ wə, ma yi ni duki nalə i buku i kwatiki biēiŋ bi mbi wələ i mbēiŋ wə a?

¹² Bəni bədəkə kabə kaŋaki ŋga i dzakaki a mbēiŋ nyāki biēiŋ i bə, ma buku ma ni kwatiki bi ŋga bi du tsə tsəni a?

Bəəl nī ka dzə dəkə ŋga bi ka waiŋ ntum wi Jisəs

i dzəki biēiŋ yeiŋ i bəni

Ayakalə, buku ka dzə dəkə ŋga biələ. Buku kaŋa shōm yibuku i gia yichi wə, kōbi i fə a gia yidəkə tasiki ntum wi ndzəŋni wi Klistus i tsəki ninshiŋ.

¹³ Mbēiŋ kiəki kə a bəni bə bə nōmki i juŋ yi fəni yi gia mə biēiŋ bibə bidzini si buku a feiŋ na? Mbēiŋ kiəki tə a, bəni bə bə nōmki i təŋ wi fəni wi gia wə si bəŋ kwati tə biēiŋ bibə i biə bə si dzə bəh bi feiŋ na?

¹⁴ Yi kə a liŋ si Bah dzaka a, bəni bə bə fukuki ntum wi ndzəŋni nōki a yeiŋ wə.

¹⁵ Na si yi kə yakadəiŋ, mih ka dzə dəkə biələ ŋga, ayaka mih nyakaki kə yələ tseiŋ a mbēiŋ yisi i fəki gia yidəkə i mih. Yi kabə num a mi widəkə dzəki a, kiŋghaŋsi ki gwu kələ mih ghaŋsiki lə kōm ja yi Nyə yə mih fukuki kilələ, yi num a mih dzəki lə biēiŋ i bə, ma yi ndzəŋki a mih kpi num kpini.

¹⁶ Mih kaŋaki kə i ghaŋsiki gwu a mih fukuki ntum wi ndzəŋni kōm Jisəs Klistus. A fə Nyə a mih fūkuki. Mih ka nəiŋ i fukuki, ma Nyə ni lə ŋgəkə i gwu yiŋ wə.

¹⁷ Yi kabə num a mih fəki nōm wələ num bəh kiŋkwaka kiŋ, mih ni kwati mmakti wuŋ. Ayakalə, a nī ka sisi dəkə mih. A nī sisi Nyə ka nya i kaŋ yiŋ wə.

¹⁸ Ayakadəiŋ, mmakti wə mih kwatiki kōm nōm wələ kə na nə a? Ntə mbee wuŋ kə a mih fūkuki ntum wi ndzəŋni wiwə a kilələ, num kə a mbēiŋ gōmki mih si mih fukuki ntum wiwə.

¹⁹ Mbēiŋ kiəki a mih kəkə i mi widəkə cheiŋ. Ayakalə, mih fə gwu yiŋ a yi nūmki mfa i bəni bəchi ka mih ni kwati bə bəduli, ka bə nūmki bə Klistus.

²⁰ Jəbi wə mih kə buku Bəju, mih ka fəki asi bə si shi fə, ka mih kə i kwati bə ka bə numki bəni bə Klistus. Jəbi wə mih kə buku bə, si bə biələki bəchi bə Muses, mih ka fəki aka bə ka mih kwati bəni i bə kintəŋ. Ayakalə, mih kəbi i bəchi cheiŋ.

²¹ Jəbi wə buku bəni bə bə kəkə i bəchi cheiŋ kə, mih ka fəki tə aka mi wə wi kəkə i bəchi cheiŋ. Mih fəki yakadəiŋ, ka mih ni kwati tə bəmake bəni, ka bə nūmki bə Klistus. Yi məŋ dəkə lə a mih kəkə i nchi wi Nyə cheiŋ. Mih kə i nchi wi Klistus cheiŋ.

²² Jəbi wə mih kə tə buku bəni bə bə bəhki i kimum kibə wə, mih fiəni chu aka bə ka mih ni kwati tə bə. Mih fiəni chu na fiə i bəni bəchi, ka mih ni fə na fiə fiə mih kə i fə ka bədəkə i bə kintəŋ bi bōiŋ.

²³ Mih fəki gia yələ yichi lə kōm ntum wi ndzəŋni kōm Klistus, ka mih tə ni kwati ndzəŋni biə ntum wiwə nyaki i bəni.

²⁴ Mbēiŋ kiəki kə a i n'yəkə wə bəni bəduli si yəkə asi num a mi wimu wə wi si kwati mbee wiwə a? Ayakadəiŋ, mbēiŋ tə yəkə i dzəh yə mbēiŋ ni kwati mbee wiwə.

²⁵ Bəni bəchi bə bə si sini, kəŋ a numki nsini wi yəkəni, kəŋ a numki na winaiŋ nsini, bə si lani lə na bindzəŋ. Bə si shi lani yakadəiŋ, tseiŋ i bi kwati mmakti, ayaka mmakti wiwə num i bi tsə kaa. Ayakalə, mmakti wibukumbēiŋ kōbi i bi kaa.

²⁶ Mih yəkəki n'yəkə wuŋ tsə chəŋ i di bi kwani wə. Mih kəkə ka mi wə wi ləkə biŋkə bi i di biyə wə na dəiŋ.

²⁷ Mih tweiŋki gwu yiŋ, mōmsi a yi biələki num gia yi chəŋ, ka jəbi wə mih fukuki gia yi Nyə i bəni bədəkə, ma Nyə ma ni nəiŋ mih a mih kpeiŋniki kə.

10

Bukumbēiŋ təkniiki a gia yə yi nī num bəh bəni bə Isləe ma num bəh bukumbēiŋ

¹ Bwa bə nih bəŋ, mih nəŋki a mbēiŋ yīŋti gia yə yi nī num bəh bəti tii bəbukumbēiŋ jəbi wə bə nī nyaniki i chwa. Bə bəchi nī nyaniki i bikwu cheiŋ, tsə dāŋ i kinchwə kimum wə i kuku wi wəmmi wə.*

² Asi yi nī num yakadəiŋ yi ka num ka i bikwu biwə kintəŋ bəh i kinchwə

* **10:1** + Fa kə jəbi wə Muses nī tsəki i bwili bə i Ijib. Kinchwə kimum kələ kə kə bə bəŋki a Bəkə yi Bəli (Kimbun 14:21-22).

kimbum kə, bə kwati njuli wi bəkə i numki bəni bə Muses.

³ Bə bəchi nī dziki biēiŋ bidzini num a nya Nyə,

⁴ mu tə mwi num a nya Nyə, ka wi dzə fə a mə bukuki i biana mə. Biana wiwə nī kə Klistus wə wi nī nyaniki bəh bə.

⁵ Na si bə nī yeiŋki gia yələ, bə bəduli nī fəki lə gia yə Nyə nī saŋliki kə bəh bə, wi ka wəyiki bəni biwini bibə nəyi baan i chwa.

⁶ Gia yələ nī num bəh bə ka ki kəŋ i bukumbein ka bukumbein ma kəŋaki kiŋkwaka i gia yichu wə si bə nī kaŋaki.

⁷ Kiə bukumbein ma tsāki i bənyə bə kilələ asi bə bədəkə nī tsaki. Bə kə num bə nyaka kəm bə a,

“Bəni bəwə nī shinum dzi, mu, dza bein yisi bini bi kiyun i biŋki.”

⁸ Kiə bukumbein ki lə kə i nəni kinyeŋ ki təkəlini wə asi bə bədəkə nī fəki, ayaka Nyə fə bə kpiyi bəanchuku mbanfia ntsə bətali (23,000) i kpaŋ wimu wə.

⁹ Kiə bukumbein ki mōmsi kə Bah, asi bə bədəkə nī mōmsiki, ayaka Nyə fə jún nəmyi bəni bəwə bə kpiyi.

¹⁰ Kiə bukumbein ki shūŋyi kə asi bə bədəkə nī shwiŋyiki, ayaka Chinda wi kpi wəyī bə.

¹¹ Gia yələ yichi nī num bəh bə lə, yi num ŋkəŋ i bəni. Ayaka bə nī nyaka yələ ka bukumbein bələ bə keiŋki bəwəm i jəbi wə mbi si kaa tsə, dzəki mfi.

¹² Ayakadəiŋ, mi wə wi kwakaki a ŋgain num ndzəŋ, wi tēŋniki a wi bi ma gbə.

¹³ Kimōmsi kichi kə ki dzəki i mbein wə kə a kə ki si dzə tə i bəni bədəkə wə. Nyə kə Nyə wə wi numki a ja yi bein, wi mən i bee a kimōmsi dzə i mbein ki num i tsə ŋga bimbein. Jəbi wə kimōmsi dzəki i mbein, wi ni chusi dzəh yə mbein kə i tsə yein i tumdzi kimōmsi kiwə.

¹⁴ Ayakadəiŋ, nsein yin yi shəm, mih dzakaki i mbein a mbein yōkə gēiŋ gia kəm bənyə bə kilələ bələ.

¹⁵ Mih dzakaki i mbein lə ka i bəni bə bə kaŋaki mfi. Mbein kwāka ndzəŋ a gia yə mih dzakaki i mbein lə kəkə ŋkəŋ a?

¹⁶ Ntə bukumbein si dzə bwam wi kiyəŋni nya kiyəŋni yein i Nyə, mu chinŋi, yaka bukumbein chinŋi i mwa mi Klistus wə a? Ntə bukumbein si dzə bləd i jəbi

wiwə wə gbeyi dzi i kijunŋi wə, yaka bukumbein chinŋi num i gwu yi Klistus wə a?

¹⁷ Si bləd wələ kə a wimu, ayaka bukumbein bə bə dziki du, yaka yi chusiki a bukumbein kə i gwu yimu wə, kəm bukumbein dziki shəŋ a bləd wimu.

¹⁸ Mbein dzə kinsini i bəni bə Islae. Mi wichi wə wi dziki biēiŋ i tən wi fəni wi gia wə kə num wi chinŋi lə bəh Nyə i mfə gia wiwə wə.

¹⁹ Gia yə mih dzakaki yi kə a nə a? Yaka kə a biēiŋ biə bə fəki bimfə gia yein i bənyə wə kaŋaki lə gia yidəkə i fə, ma a bənyə bə tə kaŋaki lə gia yidəkə i fə a?

²⁰ Yi mən yaka. Gia yə mih dzakaki kə a bimfə gia biə bəni bə bə kiəki kə Nyə si fə, bə si fə num i bəchinda bə ŋkpeli. Bə si fə kə num i Nyə. Mih dzakaki a mbein ma chinŋiki bəh bəchinda bə ŋkpeli.

²¹ Mbein kəkə i muki i bwam wi kinchinŋi wə wi kə wi Bah, chu mu i bwam wi bəchinda bə ŋkpeli. Yi num tə a mbein kəkə i dziki biēiŋ bidzini bi Bah chu dzi bi bəchinda wi ŋkpeli.

²² Bukumbein nəŋki i fəki gia yə shəm kə i bəkəki Bah? Bukumbein ləkəki tsəki lə wi a?

Mi fəki gia num yə yi kə i gamti tə waiŋnih

²³ Bukumbein bədəkə si dza dzaka a, bə kaŋaki lə ŋga i fə na gia yichi. Ayakalə, bə kiə kə a, a kəkə gia yichi yə yi kə i gamti mi. Bukumbein bədəkə si dza dzaka, a bə kaŋaki lə ŋga i fə na gia yichi. Ayakalə, a mən dəkə tə gia yichi yə yi kə i fə a mi num ndzəŋ i kimbum ki wə.

²⁴ Kiə mi ma fəki gia kwaka a gwu yi shəŋ. Wi kwākaki tə kəm waiŋnih wi.

²⁵ Mbein dzīki nyam yichi yə bə taŋniki i shi bein bikə kə kimbikə a yi nyə faiŋ na, ka shóm yimbein ma ni sākaki mbein kəm yəmaka.

²⁶ Mih dzakaki lə, kəm bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə a,

“A kaŋaki Bah mbi wələ bəh biēiŋ bichi biə bi kə yein wə.”

²⁷ Mi kabə num wə wi kəkə mi wi bumni ka bəŋ mbein a mbein dzə dzī, mbein ka bum i tsə, mbein dzī biēiŋ bichi biə bə nya i

mbeinj bīkə kə kimbikə kidəkə, ka shóm yimbēinj ma ni sakaki mbeinj kōm yəmaka.

²⁸ Ayakalə, mi widəkə ka dza fuku i mbeinj a biēinj bidzini biwə kə num bə fə bimfə gia yeinj i bənyə, kiə mbeinj ki dzī kə, kōm mi wə wi si fuku i mbeinj ma ni yeinjki a mbeinj fəki num chu, bəh tə a shóm ma ni sakaki mi.

²⁹ Mih dzakaki shóm yələ a num yi mi wə wi si fuku i mbeinj. Mih dzakaki kə kōm yimbēinj. Ayakalə, mi widəkə kələ i bikə a ŋgaij kə dēinj i bee i fəki gia yə ŋgaij kəŋki kōm yi kə i sakaki shóm yi mi widəkə wə a?

³⁰ Mih kabə dzi fiēinj num mih nya kiyəŋni yeinj i Nyə, mi kə dēinj i chu sakaki mih kōm fi?

³¹ Ayakadēinj, gia yichi yə mi fəki, kəŋ wi dziki num dzini, nabə i muki num muni, wi fəki i dzəh yə kiŋkəksi ni tsəki i Nyə.

³² Kiə mbeinj ma fəki gia yə yi kə i bəkəliki shóm yi bəni, kəŋ a numki Bəju, nabə bəni bə bə kəkə Bəju, nabə kijunni ki bəni bə bumni bə Nyə.

³³ Mih məmsiki mfiŋ tə i fəki gia yichi yə mi wichi kə i wəkəki ndzəŋni. Mih kwakaki kə a kōm gwu yinj shəŋ. Mih kwakaki kōm bəni bəchi a mih fə ka bə bi bōinj.

11

Si mi kə i nūmki i jəbi wə wi tsaki

¹ Mbeinj biəliki nōni kiŋ asi mih biəliki nōni ki Klistus.

² Mih saiŋki mbeinj kōm mbeinj kwakaki mih i gia yichi wə chu biəli nlani asi mih nī lani mbeinj.

³ Ayakalə, mih nəŋki a mbeinj klə na bindzəŋ a fwu wi na winaij minyuku kə Klistus, fwu wi miŋkpaŋa num nyuwi, fwu wi Klistus num Nyə.

⁴ Na winaij minyuku wə wi tsaki, nabə i fukuki ntum wi Nyə num wi banj fwu wi, yaka wi gəmsiki num Klistus wə wi kə fwu wi.

⁵ Ayakalə, na winaij miŋkpaŋa kabə tsa, nabə i fukuki ntum wi Nyə maka wi banj fwu wi, wi gəmsiki num nyuwi wə wi kə fwu wi. Chi chi məŋ i wəməka miŋkpaŋa bəh wə wi kə fwu wi.

⁶ Wi ka yeinj a wi kəkə i banj fwu wi, wi lansi kə wə wi kəni. Ayakalə, a kabə num

kiŋgəmni i miŋkpaŋa i numki bəh fwu num bə kə wə wi, wi bāŋ fwu wiwə.

⁷ Minyuku kaŋaki kə i bāŋki fwu wi jəbi wə wi tsaki, kōm wi kə kimbwəsi ki Nyə chu num ndzəŋni bi Nyə. Ayakalə, miŋkpaŋa num ndzəŋni bi nyuwi.

⁸ A nī ka buku dəkə minyuku i miŋkpaŋa wə, A nī buku num miŋkpaŋa i minyuku wə.

⁹ Nyə nī ka maa dəkə tə minyuku kōm miŋkpaŋa. Wi nī maa num miŋkpaŋa kōm minyuku.

¹⁰ Akə kōm yəmaka bəh kōm bəchinda bə Nyə a miŋkpaŋa kaŋaki i kāŋa fiēinj fidəkə fi bāŋki fwu wi, fi chusi ŋga bi.

¹¹ Na si yi kə yakadēinj, i bukumbeinj bə bə kə num bə chinni lə bəh Bah, ayaka miŋkpaŋa məŋ a wi bəh fwu wi shəŋ, minyuku kəbi tə a wi bəh fwu wi shəŋ.

¹² Yi kə yakadēinj, kōm si miŋkpaŋa nī buku i minyuku wə, i liə a bwəki miŋkpaŋa minyuku. Ayaka gia yichi nyəki i Nyə wə.

¹³ Mbeinj tə tsēinj ləkə yēinj a yi ndzəŋki lə i miŋkpaŋa i tsaki Nyə maka wi banj fwu wi a?

¹⁴ Na si mbeinj yeinjki biēinj i mbi wə, mbeinj kiəki lə a, i minyuku i yaksi fwu a wi lansi yaka, akə num kiŋgəmni i wi.

¹⁵ Ayakalə, miŋkpaŋa kabə kaŋaki jun yi fwu yi dəŋ akə num kiŋghaŋsi ki gwu i wi. Nyə nī nya jun yi fwu yi dəŋ i miŋkpaŋa, a yi bāŋki fwu wi.

¹⁶ Mi kabə num wə wi nəŋki i gukuli gia yələ, wi kləki a bukumbeinj nabə bijunni bi bəni bə Nyə chu kaŋaki kə dzəh yidəkə i fəki gia yeinj.

Nkiŋ kōm kinchiŋni

(Matio 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

¹⁷ Ayakalə, gia yidəkə kələ yə mih nəŋki i təfi mbeinj yeinj, a num yə mbeinj fəki mih kəbi i kəksi mbeinj yeinj. Jəbi wə mbeinj si dzə i kijunni wə aka bukuki a gia yichu yindzəŋni kəbi.

¹⁸ Gia yə mih nəŋki i yisi dzaka kə a, mih wəkəki a jəbi wə mbeinj si junni ka kijunni ki bəni bə bumni, kiŋgaa gwu ka numki i mbeinj kintəŋ. Ayaka mih yeinj a yi kələ numki ŋkəŋ.

¹⁹ Yi ndzəŋki lə a kiŋgaa gwu nūmki i mbein kintəən ka bə bi təkxi kiə bəni bə chəŋ i mbein kintəən.

²⁰ Mih yein a jobi wə mbein si dzə i kijunni wə i dzi biein bidzini bi Bah, mbein si dzi kə num bi.

²¹ Mih dzakaki lə kəm jobi wə mbein si dzi, mi widəkə ka tsəki a ninšin bəh dzini, bədəkə baan bəh dzəŋ, bədəkə mu mbih mə kwa bə.

²² Akə nə lə? Mbein kaŋaki kə juŋ i dziki, mu yein na? Ma yi kə a mbein nəŋki i tsisiki kijunni ki bəni bə bumni bə Nyə, fə a bəni bə kifuu gəmniki a? Yi kə a mih ki dzakaki i mbein a nə? A mih kələ i kəksiki mbein na? Yi mən i num yaka, mih mən i kəksi mbein.

²³ Mih nī laniki mbein num bəh gia yə Bah nī laniki mih yein, a nī kə nchəkə i chəkə biə bə nī kə i taŋni Bah wibukumbein Jisəs, wi dzə bləd,

²⁴ nya kiyəŋni yein i Nyə, gbeyi ka dzaka, a, “Yələ kə gwu yin mih nyaki kəm mbein. Mbein fəki yələ i kwakaki mih.”

²⁵ Jobi wə bə nī dzi kaasi kichin, wi dzə bwam fə a liŋ asi wi si yisi fə, ka dzaka a, “Bwam wələ kə minkaŋ mimfiaŋ mə Nyə dzi bəh mwa mənŋ. Mbein fəki gia yələ jobi wichi mū i kwakaki mih.”

²⁶ Yi kə a na yibwin mbein dziki bləd wələ bəh i chu mu bwam wələ mbein fuku kəm kpi yi Bah i tsə buku i jobi wə wi bi fiəni dzəki.

²⁷ Ayakadəin, na ndə wə wi dzi bləd wiwə nabə i mu bwam wi Bah wiwə i dzəh yə yi ndzəŋki kə, wəməka fəki num chu kəm wi ka kəksi dəkə gwu yi Bah bəh mwa mu.

²⁸ Jobi wə mi kabə nəŋ i dzi bləd wələ bəh i chu mu bwam wələ, wi kaŋaki i yisi tsəin ndzəŋ gwu yi nalə, ka wi fə yakadəin,

²⁹ kəm mi kabə dzi bləd wələ, mu bwam wələ mənŋni kə fiəŋ fiə akə gwu yi Bah, yaka wəməka dziki chu mu, dzə num nsaka i gwu yi wə.

³⁰ Akə gia yə bəni bəduli i mbein kintəən bəhyiki bədəkə gwein, num bədəkə kpiyi.

³¹ Ayakalə, bukumbein ka yisi tsein gwu yibukumbein bindzəŋ na ka bə dziki chu mu, Bah ma ni chu saka bukumbein.

³² Bah kabə saka bukumbein, wi tsisiki bukumbein tisini ka wi bi ma chinŋi

bukumbein bəh bəni bə mbi a bukumbein gbə nsaka.

³³ Bwa bə nih bəŋ, yi kə a jobi wə mbein chinŋi juŋni dzə i dzi biein bidzini bi Bah, mbein wəkəli mi wichi dzə.

³⁴ Dzəŋ kabə wə mi, wəməka kaŋaki i yisi dzī i wi dzu na ka wi dzəki, ka wi ma ni dzə fə gia yə wi kə i dzə num nsaka i gwu yi wə. Yə kəm bə gia yidəkə, mih bi təfiki mbein i jobi wə mih bi dzəki.

12

Binya biə Kiŋ'waka ki Baiŋni nyaki

¹ Bwa bə nih bəŋ, mih ki dzakaki lə i liə kəm bə binya biə Kiŋ'waka ki Nyə nyaki i bəni. Mih nəŋki kə a mbein nūmki i kiyun wə.

² Mbein kīəki a jobi wə mbein nī kēinŋi bəni bə bə kiəki kə Nyə, bə nī fwəkyi mbein mbein ka nēŋki nnyaki, mbein kəksi bənyə bə kilələ bə kəbi na i dzaka.

³ Mih kabə dzaka a mbein kiəki bindzəŋ a mi kabə kaŋa Kiŋ'waka ki Nyə i wi wə wi kəkə i chu dzaka a, “Ləin kwā Jisəs.” Ayaka mi kəbi i dzaka a, “Jisəs kə Bah” a kəbi i ŋgamti wi Kiŋ'waka ki Baiŋni wə.

⁴ I fiəni dzə i binya wə, bəni kaŋaki lə binya chi chi num bi nya a Kiŋ'waka kimu i bə.

⁵ Bəni nəmki lə bənəm chi chi i kijunni ki bəni bə bumni kintəən, ayakalə Bah wibə num a wimu.

⁶ Ayaka dzəh num chi chi yə bəni nəmki yein, yi fə, a Nyə wimu a bəni fəki bənəm bəwə bəchi i dzəh yiwə yichi.

⁷ Nyə nya na ndə bəh kinya ki tsə dzəh i Kiŋ'waka ki Baiŋni wə i nəmki gamti kijunni kichi yein.

⁸ Wi nya kinya ki mi widəkə ki tsə dzəh i Kiŋ'waka ki Baiŋni wə a num i dzəkaki ka mi wə wi fifiki, ki mi widəkə num i dzəkaki ka mi wə wi kiəki gia. Ayaka bi bichi tsə dzəh a Kiŋ'waka kimu wə.

⁹ Wi nya kinya ki mi widəkə a num shəm i jīə ndzəŋ i Nyə, nya ki mi widəkə num i chūkuki jwəin. Ayaka bi bichi tsə dzəh a Kiŋ'waka kimu wə.

¹⁰ Nyə nya kinya ki mi widəkə num i fəki gia yi dzaka ki wəmnī, nya ki mi widəkə num i lāka bəntum bə Nyə, nya ki mi widəkə num mfi i kiəki chi chi i gia yə yi

nyæki i Kiŋ'waka ki Nyɔ wə bəh yə yi nyæki kə fəiŋ, nya ki mi widəko num ŋga i dzəkaki já yə bə wəkəki kiəki kə, nya ki mi widəko num i tsəsi gia yə mi wiwə dzakaki i bəni.

¹¹ Bə fəki gia yələ yichi lə num a nyaki a Kiŋ'waka kimu kinya kiwə i bə. Ki gaa i mi wichi asi ki kəŋki.

Kijunni ki bəni bə bumni kə aka gwu yi mi

¹² Gwu yi mi kə a yimu, ayakalə, yi kaŋa bimbu biduli. Ayaka na si bimbu bi gwu biwə kə biduli yaka bi junni ka fə yimu. Akə ayaka tə si Klistus bəh bəni bu kə.

¹³ Bukumbein kə bəni chi chi, bədəkə kə Bəju, bədəkə num Bəglik, bədəkə num mfá, ayaka bədəkə kəbi mfá. Akə i Kiŋ'waka kimu mə bə nŋ junni bukumbein bəchi i num i gwu yimu wə. Ayaka, a nŋ jiə Nyɔ Kiŋ'waka kimu kələ i shóm yibukumbein wə.*

¹⁴ Gwu yi mi mən dəkə a kimbu kimu. Yi kə i bimbu biduli wə.

¹⁵ Kaka ka dza dzaka na a, “Si mih kəkə kaŋ, yaka mih chu kəkə kimbu ki gwu”, yəmaka mən i fə, a ki ma chu numki kimbu ki gwu.

¹⁶ Kintuni ka dza tə ka dzaka a, “Si mih kəkə dzəkəh, yaka mih chu kəkə kimbu ki gwu”, yəmaka mən i fə, a ki ma numki kimbu ki gwu.

¹⁷ Gwu yi mi yichi kabə num a dzəkəh, ma wi ni wəkəki gia bəh nə a? Ayaka yi kabə num a bintuni, ma wi ni wəkəki tsəŋə yi biəin bəh nə a?

¹⁸ Gia yə yi kə, kə a Nyɔ nŋ maa mi kəiŋsi bimbu bi gwu chi chi asi wi Nyɔ kəŋki.

¹⁹ Gwu yi mi kabə num a kimbu kimu, ma gwu yiwə ni numki dəin a?

²⁰ Si yi kə, bimbu bi gwu kə biduli. Ayakalə, bi chinni ka fə yaka gwu yimu.

²¹ Dzəkəh kəkə i dzaka i kaŋ a, “Mih nəŋki kə wə.” Ayaka fwu kəbi i dzaka tə i gvu a, “Mih nəŋki kə mbein.”

²² Gia yə yi yinni kə, kə a bimbu bi gwu biə bi chusiki a bi bəhyiki lə kə biə gwu yi mi kəkə i numki bi kəbi.

²³ Ayaka bimbu bi gwu biə bukumbein tsisiki akə bi, bukumbein təkniiki ndzəŋki bəh bi. Ayaka bimbu biə bukumbein si

gəmni i chusiki i bəni akə biə bukumbein shiki baŋki.

²⁴ Bimbu biə bəni yəinŋi a, a kəkə biə bə si kə i təkniiki bəh bi yaka. Nyɔ nŋ kəiŋsi gwu yi mi i dzəh yə bə si kə i kəksiki bimbu biə bə tsisiki bi nalə.

²⁵ Wi nŋ fə yakadəin ka kiŋgaali ma numki i gwu wə, a kimbu ki gwu tōbiki kidəkə, kidəkə təbi kidəkə.

²⁶ Kimbu ki gwu kidəkə kabə wəkəki ləli, ma bimbu biwə bichi ni wəkəki ləli tə. Bə ka kəkəsi kimbu ki gwu kimu, ma bi bichi ni numki i ndzəŋni wə bəh wi.

²⁷ I fiəni dza i kimbu ki Klistus wə mbein bəchi kə gwu yi Klistus, ayaka na ndə i mbein kintəŋ kə kimbu ki gwu kiwə.

²⁸ Nyɔ kə wi jiə bəni bə bə nāmki bənəm chi chi i kijunni ki bəni bə bumni wə. Bə ninshin kə bwa bə ntum bə Jisəs, bə bə biəliki i bə wə kə bəni bə bə tsəsiki bəntum bə Nyɔ, bə bə biəliki i bə wə num bəni bə bə laniki nnyaki bəni. Ayaka jiə bədəkə a num bəni bə bə fəki gia yi dzaka kiwəmnŋ, bədəkə num bə bə chūkuki jwéin, bədəkə num bə bə gāmtiki bəni. Ayaka jiə bədəkə a num bə bə sīsiki a bənəm tsəki, bədəkə num bə bə kiəki i dzəkaki já yə bə kiəki kə yi.

²⁹ A kəkə bəni bəchi bə bə kə bwa bə ntum bə Jisəs. A kəbi bəchi bə bə fukuki bəntum bə Nyɔ. A kəbi bəni bəchi bə bə laniki bəni, ayaka, a kəbi bəchi bə bə fəki gia yi dzaka kiwəmnŋ.

³⁰ A kəkə bəni bəchi bə bə kaŋaki kinya i chukuki jwéin. A kəbi bəchi bə bə kiəki i dzaka já yə bə wəkəki kiəki kə. Ayaka, a kəkə tə bəni bəchi bə bə kə i təyi gia yə bəni dzakaki i já yidəkə wə i bəni.

³¹ Si binya biələ bichi kə lə, mbein nəŋki nalə i kwātiki binya a num biə bi kəkniiki tsəki bichi. Ayakalə, mih ni chusi lə i mbein gia yə yi tsəki gia yələ yichi.

13

Kiŋkəŋ tsəki lə gia yichi

¹ Mih kabə kiə i dzakaki já yi tumi bichi na bəh já yi bəchinda bə Nyɔ, mih kaŋa kə kiŋkəŋ i bəni wə, yaka mih kəmki a dzaka aka fiŋgem fiə bə kəmki, nabə aka chwaka kə mi kəmki.

* **12:13** Nabə a... bədəkə kəbi mfá. “Akə i Kiŋ'waka kimu kələ mə bə nŋ juli bukumbein bəchi i bəkə a bukumbein numki gwu yimu a num kiŋ'waka kimu kiwə bə nŋ nya bukumbein mu.”

² Mih kabə kaŋa na ŋga i laka bəntum bə Nyɔ, kiə na gia yichi na bəh yə yi kə i nyumi wə, jiə shəm i Nyɔ na bindzəŋ yi num na ka mih muku ŋkwún, ayaka mih kaŋa kə kiŋkəŋ i bəni wə, yaka mih kə naka ki kiləb.

³ Mih ka dzə biəiŋ biŋ bichi ka gaa i bəni, ka nya tə gwu yin a bə kpá* ayakalə, mih kaŋa kə kiŋkəŋ i bəni wə, yaka mbee widəko yeiŋ mən.

⁴ Mi wə wi kaŋaki kiŋkəŋ i bəni wə si kaŋa lə shəm yi, chu fə bimfə biə bi ndzəŋki i bəni. Wəma ka mi si kaŋa kə kiŋghəkə. Wi si ghaŋsi kə gwu nabə i kəksi gwu.

⁵ Wi si kəŋkəŋ dzaka kə i bəni. Wi si kwaka kə a gwu yi shən. Wi si kəmsi bəksi kə shəm. Wi jiə kə mi i shəm.

⁶ Wi si wəkə kə ndzəŋni bəh gia yichu. Wi si sanli num bəh gia yə yi kə ŋkəŋ.

⁷ Mi wə wi kaŋaki kiŋkəŋ si dzə lə biəiŋ bichi, Wi si bum lə biəiŋ bichi, wi tseiŋ tsə a ninshiŋ i biəiŋ bichi, kaŋa shəm i biəiŋ bichi wə.

⁸ Kiŋkəŋ si kaa kə. Ayakalə, jəbi num i dzə wə ŋga biə Nyɔ nĩ nya, a bəni ləkaki bəntum bu yeiŋ bi kaa, já yə bəni dzakaki bə wəkə kiə kə yi bi kaa, ŋga i kiəki gia bindzəŋ bi kaa tə.

⁹ Yi bi kaaki yaka kəm bukumbeŋ kiəki gia i liə a kiŋka kiŋka, laka bəntum bə Nyɔ a kiŋka kiŋka.

¹⁰ Ayakalə, a bi dzəki jəbi wə gia bi kpəiŋ ndzəŋ i tsə bwili fwu, ma biəiŋ biə bi kə biŋka biŋka bi kaa.

¹¹ Jəbi wə mih nĩ kə waiŋ wi bəəli, mih nĩ dzakaki aka waiŋ, kwaka gia aka waiŋ, yeiŋ biəiŋ aka waiŋ. Jəbi wə mih nĩ kə kpəiŋ i mi, mih bee nəni ki bwa.

¹² I liə bukumbeŋ yeiŋki biəiŋ bi libli baiŋ aka i mijwə wə. Ayakalə, a bi numki i jəbi wiwə wə bukumbeŋ bi yeiŋni. I liə mih kiəki gia kiŋka kiŋka, ayaka a bi numki i jəbi wiwə wə, mih bi ka kiə kaasi gia yichi asi Nyɔ kiəki mih tsə bwili fwu.

¹³ Biəiŋ kələ bitali biə bi bi numki baanji feiŋ. I biəiŋ biwə kintəəŋ kə: njiə wi shəm i Nyɔ, bəh i tseiŋki tsəki a ninshiŋ i kiŋkaka ki Nyɔ wə, bəh i kaŋaki kiŋkəŋ. Ayakalə, kiŋkəŋ num fiəŋ fiə fi kə i bi kintəəŋ fi kpali

tsə bi bichi.

14

I chu dzaka kəm binya biə Kiŋ'waka ki Baiŋni nyaki

¹ Mbəiŋ jiəki kiŋkəŋ i ninshiŋ i gia yichi wə, ayakalə kaŋa tə i jiəki kiŋkəŋ nalə i binya biə Kiŋ'waka ki Nyɔ nyaki i bəni, kighə, kinya ki lakani ki bəntum bə Nyɔ.

² Mi kabə dzakaki i já yə bəni wəkəki kiəki kə, wi dzakaki kə num i bəni, wi dzakaki num i Nyɔ, kəm mi mən wə wi wəkəki gia yə wi dzakaki. Wi dzakaki num gia yə yi kə i nyumi wə i ŋga bi Kiŋ'waka ki Nyɔ wə.

³ Ayakalə, mi wə wi lakaki bəntum bə Nyɔ si laka num i bəni, fə bəni kəə i kimbun wə, shili shóm yibə, fə tə shóm yi bəni də.

⁴ Mi wə wi dzakaki i já yə bəni kiəki kə, wi si gamti a gwu yi shən. Ayakalə, mi wə wi lakaki bəntum bə Nyɔ, si gamti num kijuŋni ki bəni bə bumni kichi.

⁵ Mih kəŋki lə a mbəiŋ bəchi dzəkaki já yə bəni kiəki kə. Ayakalə, gia yə mih kəŋki nalə kə a mbəiŋ ləkaki num bəntum bə Nyɔ i bəni. Mi wə wi lakaki bəntum bə Nyɔ tsəki lə mi wə wi dzakaki i já yə bəni kiəki kə. A kəbi a mi kələ wə wi kə i tsəsi já yiwə si kijuŋni ki bəni bə bumni kə i wəkə ndzəŋ, yi gamti bə.

⁶ Bwa bə nih bəŋ, mih ka dza i liə dzə i mbəiŋ, bə dzaka num i já yə bəni kiəki kə yi, yəma ka ni gamti mbəiŋ bəh nə a? Gia yə yi kə i gamti mbəiŋ kə a, jəbi wə mih dzə bəh gia yimfiəŋ yə Nyɔ kə wi chusi i mih, nabə yə wi nənki a mih fə a mbəiŋ kiə, nabə ntum widəko a mih laka i mbəiŋ, nabə gia yidəko a mih lani mbəiŋ yeiŋ.

⁷ Bə dzə fiəŋ ka sən nabə chəŋŋ biə bi kaŋaki kə kiŋ'waka. Mi kə i fə na dəiŋ ka wi wəkə kiə si biəiŋ biwə dzakaki kəbi a bə tən lə nabə i kwuŋ bi i dzəh yi chəŋ wə a?

⁸ Mi kabə nən a ŋgaiŋ tən jən wi jum, wi nəki tən kə i dzəh yi chəŋ wə, ma bəni ni fə na dəiŋ na ka bə kəiŋsi gwu yi jum a?

⁹ Yi kə a liŋ si mbəiŋ kabə dzakaki já i bəni bə kiə kə, bə ni fə na dəiŋ i kiə gia yə

* 13:3 Biŋwakti bikpu bidəko kaŋaki i di biəli wə a, “Mih nyə tə gwu yin, a mih ghaŋsi gwu.”

mbeinj dzakaki a? Ntə ndzaka wimbēinj ni laka a i fiəkə wə.

¹⁰ Ki mən̄ni kə a já yiduli chi chi kələ fa mbi wələ mə. Ayaka yidəko kəbi yeinj fwu kəbi.

¹¹ Ayakalə, mi ka dza bə dzaka i mih i já yə mih wəkəki kə, yaka mih kə aka mi wi tumi i wi, ayaka wi num tə aka mi wi tumi i mih.

¹² Ayakadəinj, akə yaka si yi kə i mbeinj. Si mbeinj nən̄ki bəh ŋga i kwati kinya ki Kiŋ'waka ki Nyə i mbeinj kintəəŋ, mbeinj mōmsi nalə i kwātiki binya biə bi kə i fəki a kijun̄ni ki bəni bə bumni kəki num kəni.

¹³ Yaka yi kə a, mi kabə dzakaki i já yə bəni kiəkə kə, wi tsaki a ŋgain̄ kiəkə i tsəsi gia yə wi dzakaki i bəni.

¹⁴ Mih ka dza bə tsa i já yə bəni kiəkə kə, yaka mih tsaki i kiŋ'waka kəŋŋ wə ayakalə, mih ma ni tsaki bəh mfi mbiŋ.

¹⁵ Si yi kə lə, mih ki fəki dəinj? Mih ni tsaki i kiŋ'waka kəŋŋ wə, tsa tə bəh mfi mbiŋ ayakalə, mih ni yəəŋki lə bəh kiŋ'waka kəŋŋ, yəəŋ tə bəh mfi mbiŋ.

¹⁶ A kəbi yakadəinj, wə kabə nyaki kiŋkəksi i Nyə i kiŋ'waka ka wə, mi widəko wə wi si kə feinj wi wəkəli ni fə dəinj ka wi bum a, “Yi nūm ayaka” i kiyəŋni kə wə nyaki wi wəkə kə gia yə wə dzakaki a?

¹⁷ Wə ka nyaki kiyəŋni yaka, kəŋ wə nya bindzəŋ na dəinj, yi kəkə i gamti mi widəko.

¹⁸ Mih nyaki kiyəŋni i Nyə, a mih dzakaki lə i já yə bə kiəkə kə tsə mbeinj bəchi.

¹⁹ Ayakalə, na si mih dzakaki lə, jəbi wə mih si num i kintəəŋ ki kijun̄ni ki bəni bə bumni wə, mih ka kəŋki i dzakaki num a gia yite yi kəŋa mfi, ka mih lani bəni bədəko, kəbi i dzaka gia bəŋchuku jwəfi (10,000) na bə kəbi i kiə yi.

²⁰ Bwa bə nih bəŋ, mbeinj ma kəŋaki biŋkwaka bi bwa. Mbeinj nūmki aka bwa bəŋchiŋ i kimbu kichu wə. Ayakalə, i biŋkwaka wə mbeinj nūmki bəkukuli.

²¹ Bə nyaka i Kiŋwakti ki Bəŋchi wə a, “Mih Bah Nyə dzakaki a, mih ni dzakaki i bəni bələ, i dzaka ki bəni bə tumi wə, i já yə bə kiəkə kə.

Ayakalə, yəmakə kəkə i fə, a bəni bələ wəkəki i mih.”

²² Yaka yi kə a, i dzakaki já yə bə kiəkə kə, kə kinchəsi i bəni bə bə kəkə bə bumni. A kəkə kinchəsi i bə bə kə bə bumni. Ayakalə, kinya i lakaki ntum wi Nyə kə kinchəsi i bəni bə bə kə bə bumni, a num kə i bə bə kəkə bə bumni.

²³ Ayakadəinj, kijun̄ni ki bəni bə bumni kichi ka dza ka dzə i kijun̄ni wə, mi wichi yisi i dzakaki a já yə bə kiəkə kə, nchiŋ bəni nabə bəni bə bə kəkə bə bumni, dza liə dzə, ka wəkə si mbeinj dzakaki, bə ma ni kwakaki a mbeinj yun̄siki yun̄sini na?

²⁴ Ayakalə, mi wichi kabə lakaki num a ntum wi Nyə, nchiŋ mi wə nabə wə wi ka bum dəkə liə dzə, ka wəkə gia yə mbeinj bəchi dzakaki, ma gia yiwə ni fə wi kiə a ŋgain̄ kə mi wichu, yi ni sakaki wi i shəm, ²⁵ ma gia yə yi nyumiki i shəm yi wə ni yəŋə. Ayakadəinj, wi ni tum binyu i kuku wi nya kiŋkəksi kimbun̄ i Nyə, wi dzaka a, “Nyə lansi kələ i mbeinj kintəəŋ.”

Si kijun̄ni ki bəni bə bumni kə i tsəki, fə gia chəŋ

²⁶ Bwa bə nih bəŋ, gia yichi yə mih ki dzakaki kə a nə? Yi kə a, jəbi wə mbeinj dzə i kijun̄ni wə, mi wə wi kəŋaki njan̄ i yəəŋ wi yəəŋ, wə wi laniki wi lāni, wə wi kəŋaki gia yə Nyə chusiki i wi, wi chūsi, wə wi kiəkə i dzaka já yə bəni kiəkə kə yi wi dzāka, wə wi kiəkə i tsəsiki gia yə já yiwə dzakaki ka bəni wəkə kiə wi tsəsi tə. Mbeinj fəki gia yichi i dzəh yə yi kə i gamtiki kijun̄ni ki bəni bə bumni.

²⁷ Bəni kabə num i dzaka já yə bəni kiəkə kə, bə dzaka aka bəni bəfa nabə bətali shəŋ. Jəbi wə bə bə dzaka, bə ka dzakaki wimu wimu, widəko wimu nūmki wə wi kə i tsəsiki gia yə bə dzakaki i bəni.

²⁸ Mi kabə num kə wə wi kə i tsəsi gia yə bə dzakaki, bə ka nūmki mən̄ i kijun̄ni ki bəni bə bumni kintəəŋ, wəmakə mi ka dzakaki a shəm shəm i wi mə bəh Nyə.

²⁹ Bəni bə bə lakaki bəntum bə Nyə kabə num feinj, bəfa nabə bətali bə dzāka i bəni. Jəbi wə bə dzakaki bədəko tsəinjəbain̄si gia yə bə dzakaki.

³⁰ Nyə ka chusi gia i mi wə wi shi num feinj, wə wi si yisi dzakaki wi kp̄ichumi mən̄, wi nyā dzəh i widəko wə i dzaka.

³¹ Mbeinj kiəkə a mbeinj bəchi kələ i lakaki bəntum bə Nyə. Mbeinj bə laka, mbeinj ka

lákaki mi wimu wimu ka bəni bəchi lāni dzê gia i mbein, mbein chu fə shəm yibə bəchi shīli.

³² Bəni bə Nyɔ kə wi nya kinya kibə i lakaki bəntum bu bə kanjaki lə nga i kinya kiwə bein,

³³ kəm Nyɔ kəkə Nyɔ wi bəkəlini, Nyɔ kə Nyɔ wi kimbəin ni.

Asi yi kə i bijunni bi bəni bə bumni bə akə bə Nyɔ bəchi,

³⁴ jəbi wə bəkanja kə i kijunni ki bəni bə bumni kintəən, bə ka nūmki mən. Bə ka nya dəkə bə bəh nga i dzākaki. Bə kanjaki i nūmki a bənyuku chein, a num yakadəin si nchi dzakaki.

³⁵ Gia yidəkə kabə num yə bə nənki i kiə, bə kanjaki i bikə i bənyuku bəbə jəbi wə bə fiəni kwɛ, kəm akə kingəmni i minjpanja i dzakaki i kijunni ki bəni bə bumni kintəən.

³⁶ Gia yi Nyɔ nī yisi a mbein na? Ma a nī kə a i mbein yi nī dzə buku a?

³⁷ Mi wə wi kwakaki a ngain kə mi wi lakani ntum wi Nyɔ, nabə a ngain kiəki a Nyɔ nya ngain bəh kinya ki Kin'waka ki Bainni, wi kanjaki i būm a gia yələ mih nyakaki i mbein kə num a dzaka Bah i mih a mih nyāka.

³⁸ Mi ka nain i būm yi, yaka bə ni nain lə wi tə.

³⁹ Bwa bə nih bən, yaka yi kə a, mbein kənaki kinjən nalə i lākaki ntum wi Nyɔ. Ayakalə, kiə mbein ki nain kə a bəni ma dzākaki já yə bə kiəki kə.

⁴⁰ Mbein bə fə gia yələ yichi, mbein ka sīsiki yi bindzən, fə yi i dzəh yindzən ni wə.

15

Nyɔ nī dzasi Jisəs Klistus i kpi wə

¹ Bwa bə nih bən, mih nənki i yinti mbein i liə kəm ntum wi ndzən ni wə mih nī dzə fuku i mbein mbein dzə, a num yi yə mbein kə yein bein i liə.

² Akə ntum wiwə wə wi bwiliki mbein i jəbi wə mbein ka kanja wi bindzən. A kəbi yakadəin, a numki a mbein nī bum a kilələ.

³ Mbein kiəki a mih nī nya fiən i mbein fi num fi ninshin i biəin bichi. Ayaka, a num a fifiə bə nī nya i mih. Gia yiwə num a

Klistus nī kpi kəm chu bibukumbəin a lin asi bə nī nyaka i Kinwakti ki Nyɔ wə,

⁴ bəh a bə nī lə wi, a num i kanj yitali wə Nyɔ dzasi wi i kpi wə a lin asi bə nī nyaka i Kinwakti ki Nyɔ wə,

⁵ bəh a wi nī chusi gwu yi i Bitə,* chu chusi tə i bwa bu bə ntum bə jwəfi ntso bəfa.

⁶ Ayaka wi nī chusi tə gwu yi i bəni bə bumni bə du tsə gi yite njkpani wimu. Bəni bəduli i mbanj wələ wə kein ki lə bidain bəwəm, bədəkə nī kpiyi lə.

⁷ Ayaka wi nī chusi gwu yi i Jəm, chu chusi i bwa bu bə ntum bəchi.

⁸ I kingəksi wə wi chusi tə gwu yi i mih wələ, mih kə aka wain wə bə nī bwə maka jəbi kpein.

⁹ Mih dzakaki yakadəin kəm mih kə mi wi nchin i bwa bə ntum bə Jisəs bəchi kintəən. Ayaka mi lansiki kpeiniki kə na ka bə bəonki mih a wain ntum wi Jisəs, kəm mih nī bwanjki lə gvu i kijunni ki bəni bə bumni bə Nyɔ chein.

¹⁰ Ayakalə, akə ngamti wi Nyɔ wi nī fə ka mih numki fiən fiə mih kə fi i liə lə. Ngamti wələ wi nī nya i mih nī ka laka kilələ. Mih yin ni nəm tsə bwa bə ntum bə Jisəs bəchi. Na, ayakalə yi kəkə a, a nī nəmki mih bəh nga bin. A nī kə shəm yi Nyɔ yindzən ni yələ yi nī nəmki i mih wə.

¹¹ Yaka yi kə a yudəkə a nī dzə mih ka fuku ntum wələ i mbein, yudəkə a nī fuku bə, a nī kə a gia yimu yə buku bə nī fukuki, mbein bum yi.

Nyɔ bi dzasiki lə tə bukumbəin i kpi wə

¹² I liə si buku fukuki a Nyɔ nī dzasi Klistus i kpi wə, mbein bədəkə nyani dain na ka mbein dzakaki a bəni bə bə kə bə kpiyi lə bi dzaki kə i kpi wə a?

¹³ Asi kə a, a numki njkən a bəni bə bə kə bə kpiyi lə bi dza kə i kpi wə, ma yi numki a Nyɔ nī ka dzasi Klistus tə i kpi wə.

¹⁴ Yi kabə num a Nyɔ nī ka dzasi Klistus i kpi wə, yaka gia yə buku fukuki ni numki a kilələ, shəm yə mbein jiə i wi kə tə a kilələ.

¹⁵ Yi kabə num yakadəin, yaka buku kə bəmbeən nsaka bə ntəkə bə Nyɔ, kəm buku nyaniki fukuki a wi nī dzasi Klistus i kpi

* 15:5 Yeli wi Bitə wələ kə i já yi Glik wə a Sefas.

wə mən̄ni si wi n̄ dzasi ŋkəŋ, yi kabə num ŋkəŋ a bəni bə kpiyini bi dzayi kə i kpi wə.

¹⁶ A kabə num a Nyɔ bi dzasi kə bəni bə bə kpiyi, yaka wi n̄ ka dzasi tə Klistus i kpi wə.

¹⁷ A kabə num a Nyɔ n̄ ka dzasi Klistus i kpi wə, yaka shəm yə mbein̄ jia kə a kilələ, ma chu bimbēin̄ kein̄ki a mbein̄ wə.

¹⁸ Ayakadēin̄, yi ni numki tə a bəni bə bə kə bə kpiyi lə num bə n̄ chin̄ni bəh Klistus laka kilələ.

¹⁹ Bukumbēin̄ ka tsein̄ki tsəki a i ninshin̄ i Klistus a i nən̄i kələ wə shəŋ, yaka bukumbēin̄ kə bəni bə nshēin̄ kwaki bəni bəh bə tsə bəni bəchi.

²⁰ Ayakalə, gia yi ŋkəŋ yiwo kə a Nyɔ n̄ dzasi Klistus i kpi wə. Ayaka, akə Klistus mi wi ninshin̄ i tə dzəh i bəni bə bə kə bə kpiyi lə.

²¹ Si mi wimu n̄ fə kpi dzə i bəni bəchi wə, kə a lin̄ si mi wimu fə a Nyɔ bi dzasi bəni i kpi wə.

²² Yi kə a bəni bəchi n̄ kpi kəm bə n̄ buku i Adam wə, kə a lin̄ si Nyɔ bi fəki bəni bəchi bi numki bəwəm kəm bə kə bə chin̄ni bəh Klistus.

²³ Ayakalə, Nyɔ bi dzasiki mi a i jəbi wi mi wiwo wə. Ayaka Klistus kə mi wə wi n̄ yisi chusi dzəhh i buku. Ayaka jəbi wə wi bi fiəni dzə, bəni bə bə kə mbu bi ka dza tə.

²⁴ Jəbi wə yi bi numki yakadēin̄, a bi ka numki jəbi wə mbi bi kaaki. Klistus bi chiksi ntəŋ bəh ŋga bəh mbum bichi biə bi sakaki i liə, wi ka bi nya dan̄si ntəŋ biwo i Nyɔ Ba wi.

²⁵ Wi Klistus kaŋa i bi saka i tsə būku jəbi wə Nyɔ bi jiəki bəmbain̄ni bu bəchi i kuku wi təmyi gvu yi i bə bein̄.

²⁶ Mbain̄ni wi gəksini wə wi bi bəkəli kaasi bi numki kpi.

²⁷ Akə gia yə bə n̄ nyaka i Kinwakti ki Nyɔ wə a,

“Nyɔ kə wi jiə lə biēin̄ bichi i wi chein̄.”

Ayakalə, i dzaka a biēin̄ bichi kə i wi chein̄ a kəkə a Nyɔ wə wi jiə biēin̄ bichi i wi chein̄ kə tə i wi chein̄.

²⁸ Jəbi wə biēin̄ bichi bi numki i Klistus chein̄ wi saka, wi wain̄ Nyɔ bi ka jiə gvu yi i kuku i Ba wi chein̄ wə wi n̄ jiə biēin̄ bichi i wi chein̄, ka Nyɔ ka bi num i biēin̄ bichi bein̄ i di bichi wə.

²⁹ A kabə num a Nyɔ bi dzasi kə bəni bə bə kə num bə kpiyi lə i kpi wə, bə ka juliki bəni i bəkə i di bi bəni bə bə kə bə kpiyi lə kəm nə? Bə juliki bə i bəkə yaka, a mbee wiwo bi numki nə?

³⁰ Buku tə bə nyani wəoyi gvu jəbi wichi lə kəm nə?

³¹ Bwa bə nih bəŋ, mih kə i dzaka ki kpi wə chəkə bichi. Mih dzakaki gia yələ lə mih kəkni kəm gia yə Klistus Jisəs wə Bah wibukumbēin̄ kə wi fə i mbein̄ tsə i kaŋ yin̄ wə.

³² Asi kəkə a Nyɔ bi dzasi lə bəni i kpi wə, na si bə si dzaka gia, mih n̄ tsə nə i Efesus, ayaka bəni bə bə kə aka nyam yi chwa bə bə jwə bəh mih, a mbee wiwo kə nə? Mih ma ni bee yaka i dzakaki asi bə si dzaka a, “Bukumbēin̄ dziki, bə m̄ kəm kijiəli kə bukumbēin̄ num i bi buku kpiyi” a?

³³ Kia mi ma fwəkyi mbein̄. Mbein̄ kiəki a, “Mi wə nən̄i ki ndzəŋki kabə nyani bə mban̄ wichu, mban̄ wiwo ni bəkəli wi.”

³⁴ Mbein̄ bəŋ mfi bimbēin̄ i jum wə, mbein̄ bēe chu. Mih yein̄ki a mbein̄ bədəkə kiəki kə Nyɔ. Ayaka mih dzakaki lə i fə a mbein̄ ŋəmn̄i.

Gwu yə bəni bi dzaki bəh yi i kpi wə

³⁵ Mi widəkə kələ i dza i bikəki a Nyɔ bi dzasiki bəni i kpi wə dēin̄ na? Bə bi kaŋa num ŋkain̄ni winain̄ gvu a?

³⁶ Mi wə wi bikəki yakadēin̄ kə kiyun̄. Wi kiəki a jəbi wə bə gbəli fiēŋ a fi kələ i buku maka fi yisi kpi a?

³⁷ Gwu yi fiēŋ fiə bə si gbəli kəkə yə yi si buku ka yi kəhki. Bə si gbəli ŋgəkə a wi wi, kəŋ a numki ŋgəkə wi gəŋ, nabə winain̄,

³⁸ Nyɔ ka nya ŋgəkə wiwo bəh gvu yiwo asi wi nən̄ki. Ayaka wi si nya gvu chi chi i ŋgəkə asi ŋgəkə wiwo kə.

³⁹ Biēin̄ bichi kaŋaki kə nyam yi gvu lin̄. Bəni kaŋaki nyam yibə yi gvu chi, nyām kaŋa yibə, minyən̄i kaŋa yibə, bwəkə kaŋa tə yibə gvu.

⁴⁰ Biēin̄ bi bein̄ kə bəh yibə gvu, bi kuku num bəh yibə dzə. Biēin̄ bi bein̄ kaŋa bibə ndzəŋni, bi kuku kaŋa bibə ndzəŋni.

⁴¹ Wəŋ kaŋa mbi ndzəŋni, fiəŋ kaŋa mbi ndzəŋni, bijəŋ kaŋa tə bibə ndzəŋni. Jəŋ widəkə bəh widəkə kaŋaki kə ndzəŋni lin̄.

⁴² Akə a liŋ si gwu yi bəni bi numki jəbi wə Nyə bi dzasiki bə i kpi wə. Bə si ləə mi gwu yi fəə, ayakalə gwu yə Nyə bi dzasiki i kpi wə bi chu fəə kə.

⁴³ Bə si ləə mi gwu yi num kə yindzəŋni, yi kaŋa kə ŋga. Ayakalə, mi bi dzaki i kpi wə wi kaŋa gwu yə yi kə yi ndzəŋni yi kaŋa ŋga.

⁴⁴ Bə ləəki mi gwu yi num yi mi wiwəm. Ayakalə, wi bi dzaki i kpi wə num bəh gwu yi kiŋ'waka. Gwu yi mi wiwəm kabə num, yaka gwu yi kiŋ'waka kələ tə.

⁴⁵ Bə kə bə nyaka a, “Adam wi ninshiŋ nŋ kə mi wiwəm wi waka.” A dzə i Adam wi gəksini, wi nŋ kə mfih kiŋ'waka kə ki nyaki nəni i bəni wə.

⁴⁶ Mi si yisi kaŋa kə gwu yə yi kə yi kiŋ'waka. Wi si yisi kaŋa num gwu yi mi wiwəm na ka wi kaŋaki yi kiŋ'waka.

⁴⁷ Adam wi ninshiŋ kə bə nŋ maa bəh kwəŋə bi kuku. Ayakalə, Adam wi gəksini nŋ nyə mfih num i bein.

⁴⁸ Bəni bə bə kə bə fa kuku kə aka mi wi ninshiŋ wə bə nŋ maa bəh nshwain, bəni bə bein kə aka mi wə wi nŋ buku dzə i bein.

⁴⁹ Si bukumbein kə bə dzə kimbwəsi ki mi wə bə nŋ maa bəh nshwain, kə ayaka si bukumbein bi dzəki kimbwəsi ki mi wə wi nŋ buku dzə i bein.

⁵⁰ Bwa bə nih bəŋ, mih nəŋki i fuku i mbein a gwu yələ yə yi kə nyam bəh mwa bi kwati kə di i kintəŋ ki ŋkuŋ bi Nyə wə. Ayaka yi num tə a fiŋ fi fi kə i fəə fi kəkə tə i bi kwati di i di biə biəin fəəki kə fiŋ.

⁵¹ Mbein wəkəli mih fuku mbein bəh gia yə yi kə i nyumi wə. Bukumbein bəchi bi kpi kə. Ayakalə, gwu yibukumbein yichi bi dza kwuni alə wəwəs.

⁵² Jəbi wə bə bi numki i təŋ jəŋ wi gəksini, gwu yibukumbein bi kwuni alə wəwəs asi mi si kpəkə dzəkəh. I jəbi wə jəŋ bi dzaka Nyə ka bi dzasi bəni bə bə kə bə kpiyi lə bə buku bəh gwu yə yi bi fəə kə, bukumbein bə bə kə bəwəm ka bi kwuni.

⁵³ Gwu yələ yə yi kə i fəə kaŋaki i bi kwuni i fiəni num yə yi kəkə i fəə. Ayaka gwu yə yi kə i kpi kaŋaki i kwuni i fiəni lə i yə yi kəkə i kpi.

⁵⁴ Jəbi wə gwu yə yi kə i kpi i chu fəə, yi kwuni lə i yə yi kəkə i kpi bəh chu fəə, ma

gia yichi ka bi kpəin asi bə nŋ nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə a,

“Bə tumdzi lə ŋga bi kpi bwiŋ ŋga bi.

⁵⁵ ɔ kpi, ŋga bia nain?

ɔ kpi, jəŋ wə wə wə taaki bəni yein kə fain na?”

⁵⁶ Jəŋ wi kpi kə chu, ŋga bi chu kə nchi wi Nyə.

⁵⁷ Ayakalə, bukumbein nyāki kiyəŋni i Nyə wə wi chinŋni bukumbein bəh Bah wibukumbein wə Jisəs Klistus bukumbein tumdzi chu bəh kpi.

⁵⁸ Ayakadəin, bwa bə nih bəŋ bə shəm, mbein nŋm ndzəŋ. Kiə fiŋ fidəkə ma nəŋni mbein lə kpaaa. Mbein nŋmki nəm wi Bah jəbi wichi, kiə a nəm wə mi fəki kəm Bah kəkə bi laka kilələ.

16

Kinya i gamti bəni bə Nyə yein

¹ Mih ki dzakaki lə i liə kəm kinya kə bə nyaki i gamti bəni bə bə kə bə Nyə yein. Mbein fəki a liŋ asi mih nŋ dzaka a bijuŋni ki bəni bə bumni i Galeshia fəki.

² Na yibwiŋ i chəkə bi ninshiŋ i shi wə, na ndə i mbein kintəŋ bābwili fiŋ wi kēinŋi jlə. Jəbi wə mi bwiliki wi ka bwiliki asi Nyə kə wi nya i wi. Ka jəbi wə mih dzə, mbein ma chu ntsūki ki kintsu.

³ Jəbi wə mih dzə buku, mih ni ka nyaka kiŋwakti chinŋni bəh kinya kimbein, ma bəni bə mbein baayi ni dzə tsə bəh bi i Jelusalem.

⁴ Yi ka ni ndzəŋki a mih tsə tə, ma buku bə ni chinŋni tsə.

Gia yə Bəəl nŋ kwakaki i bi dzə fə

⁵ Mih ni yisi tsə dzəh i Masedonia jəbi wə mih dzəki i mbein wə, kəm mih nəŋki i tsə dzəh fiŋ.

⁶ Ayaka bukumbein kələ i nə, i nə i tsə buku jəbi wə fiəkə yiləkəli bi tsə kaaki, ka mbein bi gamti mih i nyani wuŋ wə, ka mih tsəki i di biə mih tsəki.

⁷ Mih nəŋki kə a jəbi wə mih ni dzə i mbein i liə, ma bukumbein ni yeinŋni a bein bein. Mih nəŋki a, jəbi wə mih bi dzə ma bukumbein lansi nə dzə, jəbi wə Bah ka bum.

⁸ Ayakalə, mih ni nə dzə lə fa i Efesus i tsə buku i jəbi wi Dzini bi Bentekəs wə.

⁹ Dzaka kifiaɲə kimbun wɛli i mih fa i fəki nəm wimbun wi Nyɔ, na si bəni bədəkə baiɲɲki nəm wələ lə.

¹⁰ Timoti ka ni dzə, mbeɲ yɛɲ a mbeɲ fə wi wəkə ndzəɲni i mbeɲ kintəɲ, kəm wi fəki nəm wi Nyɔ a liɲ ka mih.

¹¹ Kiə mi ki sɛɲni kə wi. Mbeɲ ni gāmti wi i nyani i mbəɲni wə i fəni dzə i mih wə, kəm buku bəh bwa bə nih bəbukumbəɲ wəkəliki wi.

¹² Yə kəm waiɲnih wibukumbəɲ wə Abələs mih ni kə mih tsa wi nalə a wi lāa njikə i mbeɲ bəh bwa bə nih bəbukumbəɲ bədəkə bə, ayakalə wi lənsiki kəɲki kə i dzə i liə. Jəbi wə wi kwati dzəh wi bi ka dzə.

Bəndzaka bəgəksini bəh mbəni

¹³ Jəbi wə mbeɲ kə mbeɲ ka təkniiki. Mbeɲ ləkəki ndzəɲki i kimbun kimbəɲ wə, mbeɲ nūmki bəni bə bə kanaki shóm. Mbeɲ nūmki ndzəɲki.

¹⁴ Jəbi wə mbeɲ fəki gia yimbəɲ yichi, mbeɲ ka fəki bəh kinəkəɲ.

¹⁵ Mbeɲ kɛki a, Stefanas bəh juɲ yi yichi nɛ kə bəni bə ninshɲ i kimbu ki Akɛya wə bə nɛ yisi kwuni shəm yibə i numki bəni bə Bah. Bə nya gwu yibə i gamtiki bəni bə bə kə bə Nyɔ. Bwa bə nih bəɲ, mih kwuɲki kan i mbeɲ

¹⁶ a mbeɲ wəkəki i bəni ka bələ, chu wəkə tə i bəni bə bə nəmki mbəɲɲ i fiɛɲ fimu wə bəh bə.

¹⁷ Mih wəkəki lə ndzəɲni si wi Stefanas bəh Fətunatus bəh Akaykus si bə dzə tɛɲ mih. Mih yɛɲ bə a bə num aka mih yɛɲ mbeɲ.

¹⁸ Bə dəsi shəm yɲ a liɲ asi bə si dəsi yimbəɲ. Bəni ka bələ kə a mbeɲ kəksiki bə.

¹⁹ Bijunni bi bəni bə bumni fa Esia bəniki dzəki i mbeɲ. Akpwila bəh Blisilia bəh kijunni ki bəni bə bumni bə bə si juɲni i bə dzu bəniki dzəki i mbeɲ nalə i yeli wi Bah wə.

²⁰ Bwa bə nih bəbukumbəɲ bə mbumni chinɲsiki dzəki kimbəni tə i mbeɲ. Mbeɲ bəni i mi wichi bəh mmanɲi ka bəni bə Nyɔ.

²¹ Mbəni wələ nyaka mih Bəl bəh kan yɲ.

²² Ma ləɲ kwā mi wə wi kəɲki kə Bah. Mintee Bah, fəni dzə.

²³ Ma Bah Jisəs chūsi shəm yi yindzəɲni i mbeɲ jəbi wichi.

²⁴ Kinəkəɲ kin nūm bəh mbeɲ bəchi asi bukumbəɲ kə bə chinɲni i Klistus Jisəs wə. [Yi nūm ayaka.]*

* **16:24** Biɲwakti bikpu bidəkə kanaki kə gia yələ a, yi nūm ayaka.

Kiṇwakti ki kōmsini kə Bōl nī nyaka i kiṇuṇi ki

Kōlen

Gia yə yi kə i Kiṇwakti ki Kōlen ki kōmsini kələ mə

Bōl nī nyaka kiṇwakti ki kōmsini kələ i kiṇuṇi ki bəni bə bumni i Kōlen, a num i jəbi wə bəngəkə nī yisi ka dzəki i wi bəh kiṇuṇi kiwə. Bəni bədəkə i kiṇuṇi kələ wə nī kə bə dza ka gukuliki kəm Bōl. Ayakalə, Bōl nyaka i chusi a ngaiṇ kəṇki lə nalə a bəh bə nūmki i dzaka kimu.

Kiṇwakti kələ dzakaki tsəki i ninshiṇ si Bōl nī tsaki kiṇuṇi kiwə a bə wēli kaṇ yibə i bəni bə Klistus bə Judea bə bə nī kə i ngəkə wə. I kimbu kigəksini ki kiṇwakti kələ mə Bōl nyaka yeiṇ kəm gia yə yi chusiki a ngaiṇ kə waiṇ faaṇni wi Jisəs Klistus wi ṇkəṇ. Wi ni dzakaki lə kəm bəni bədəkə twesi i Kōlen ni dza ka yaksi gwu yibə a, akə bə bwa bə ntum bə Jisəs bə ṇkəṇ, dzaka a Bōl kəkə na waiṇ faaṇni wi Klistus wi ṇkəṇ.

Kifwu ki gia kə ki kə i kiṇwakti kələ mə

1:1-11 Kin'yisi

1:12-7:16 Bōl bəh kiṇuṇi ki bəni bə bumni i Kōlen

8:1-9:15 Kinya i gamti bəni bə Klistus i Judea

10:1-13:10 Bōl dzaka kəm gia yə yi chusiki a ngaiṇ kə waiṇ wi ntum wi Jisəs Klistus wi ṇkəṇ

13:11-14 Kiṇgəksi

¹ Akə mih Bōl, mih kə waiṇ ntum wi Klistus Jisəs i kiṇkəṇ ki Nyə wə. Akə buku waiṇnih wibukumbeyiṇ Timəti. Mih nyakaki kiṇwakti kələ i kiṇuṇi ki bəni bə Nyə i Kōlen, bəh i bəni bə akə bə Nyə bəchi bə kimbu ki Akəya wə kichi.

² Nyə Tii wibukumbeyiṇ bəh Bah Jisəs Klistus chūsi shəm yindzəṇni i mbeiyiṇ, chu nya mbeiyiṇ bəh kimbəiyiṇ.

Nyə wə wi dəsiki shóm

³ Kiṇgəksi nūmki i Nyə wə wi kə Nyə ayaka num Tii wi Bah wibukumbeyiṇ Jisəs

Klistus. Wi num Tii nsheiyiṇ, chu num Nyə wə wi dəsiki shóm yi bəni i gia yichi wə.

⁴ Akə wi wə wi si dəsi shóm yibukumbeyiṇ i bəngəkə bəbukumbeyiṇ wə bəchi ka bukumbeyiṇ kiəki tə i dəsiki shóm yi bəni bədəkə, jəbi wə bə kə i na bənaiṇ bəngəkə wə. Bukumbeyiṇ kələ i kiə i dəsiki yaka num bəh ndəsi wə Nyə kə wi dəsi lə shóm yibukumbeyiṇ yeiyiṇ.

⁵ Buku kiəki lə a asi bəngəkə bə Klistus kə i buku wə nalə, akə yaka si Nyə tsəki dzəh i Klistus wə i dəsiki shóm yibuku tə nalə.

⁶ Buku kabə num i biluṇ wə, akə i dəsi shóm yimbeyiṇ bəh bwili mbeiyiṇ. Bə kabə dəsi shóm yibuku, yaka kə i fə a shóm yimbeyiṇ dəki. Yələ ni fə mbeiyiṇ kaṇa shəm i numki i mbəiyiṇni wə, i kintəəṇ ki bəngəkə bə mbeiyiṇ yeiyiṇki asi buku yeiyiṇki.

⁷ Gia yə buku tseyiṇki tsəki a ninshiṇ kiə kəm mbeiyiṇ gia yidəkə kəkə i bi lansi nəṇni buku. Buku kiəki lə asi mbeiyiṇ yeiyiṇki bəngəkə aka buku, mbeiyiṇ tə ni kaṇa lə shóm yi dəli asi buku kaṇaki.

⁸ Bwa bə nih bəbuku buku kəṇki kə a mbeiyiṇ nūmki mbeiyiṇ kiə kə ṇkaiṇni wi ngəkə wə buku nī wəkə i tumi ki Əsia wə. Ṇkaiṇni wi ngəkə wi ləkəki wə wi nī dzə i buku nī tsəki lə nga bibuku nalə i dzəh yə buku ni kiəki a yibuku kaa lə.

⁹ I yi ṇkəṇ wə, buku nī kiəki a yi num a buku ki kpiyiki lə. Ayakalə, yələ nī num yaka i fə a buku kiəki a buku kəkə i yəkəli a yibuku wə, a buku yəkəli i Nyə wə. Akə wi mi wə wi dzasiki bəni i kpi wə.

¹⁰ Wi wə wi nī bwili buku i ṇkaiṇni wəməka ngəkə wə, kpi nī kə yi si fwuli, wi bi baṇki a bwiliki. Buku jiə mfi bibuku i wi a wi ni baṇ kə i bwiliki buku jəbi wichi,

¹¹ asi mbeiyiṇ kaṇaki ni gamtiki buku bəh ntsa wimbeyiṇ. Ayakadəiyiṇ, bəni bəduli ka bi nyaki kiyəṇni i Nyə kəm buku kəm gia yindzəṇni yə wi bəiyiṇsi buku yeiyiṇ, kəm ntsa wi bəni bəduli.

Gia yə yi nī fə ka Bōl kwuni kiṇkwaka ki ki nyani

¹² Gia kələ yə buku ghaṇsiki gwu yeiyiṇ, shəm yibuku təbi buku kəm yi. Yi num a, nəni kibuku i fa mbi wə, na i kighə i mbeiyiṇ, kə ki baiṇni, bəh kiṇkəṇ si Nyə nəṇki. Buku

fəki kimfə biəli kə mfi bi mbi wələ. Buku fəki biəli num nga biə bi kə bi Nyō.

¹³ Akə gia yə buku kəkə i nyakaki gia yidəkə i mbeinj chi chi a kəbi a yə mbeinj kə i fa kiə yi. Mih kwakaki a mbeinj bi fa kiə lə yi yichi,

¹⁴ asi mbeinj kə mbeinj kiə lə buku i liə twesi, ka jəbi wə Bah wibukumbeinj Jisəs bi dzəki, mbeinj ka bi ghaṅsiki gwu bəh buku asi buku bi ghaṅsiki gwu bəh mbeinj.

¹⁵ Si mih nī kiə yələ yakadəinj mən̄ni kə, mih bə nən̄ i yisi dzə buku i mbeinj wə, ka mbeinj kwati mbee wun̄ wi dzəni wi kəmsini.

¹⁶ Mih nī fasiki a, jəbi wə mih nən̄ki i tsə i Masedonia, mih ni tsə dzəh i mbeinj wə, bəh a jəbi wə mih fiəniki mih ni tsə dzəh i mbeinj wə, mbeinj ni gamti mih i nnyani wun̄ wə i tsə i Judea.

¹⁷ Mbeinj kwākaki asi mih nī fasiki yaka a mih ni dzə tsə lə dzəh i mbeinj wə, mih na dzə a mih nī fasiki yaka mih fə num nən̄i a? Ma a jəbi wə mih kakaki gia mih ka kakaki i dzəh yi mi wi fa kuku wə wi kə i bum gia a, “Aan̄” i fiəni nən̄i yi a fiəinj wə a, “Aayi” a?

¹⁸ I yi nkən̄ wə, si Nyō kə wi nkən̄, gia yə buku dzakaki i mbeinj si num kə yə buku kə i bum a, “Aan̄” i fiəni nən̄i a, “Aayi.”

¹⁹ Yi num yaka kəm Jisəs Klistus Wain̄ Nyō wə buku bə Silas bəh Timoti nī fukuki kəm wi i mbeinj kintən̄ kəkə wə wi ka bum gia a, “Aan̄” i fiəni nən̄i a, “Aayi.” I wi wə si num a, “Aan̄” jəbi wichi.

²⁰ Mbeinj kiəki a, akə gia yə Klistus fə yi chusi a Nyō bum a “Aan̄” i bin̄kaka bi bichi. Akə kəm yələ buku si tsə dzəh i Klistus wə i dzaka i Nyō a “Yi nūm ayaka.” Akə lə si buku si tumyi bikum bi.

²¹ A num Nyō wə wi təm buku təm* tə mbeinj, bukumbeinj ləkə i Klistus wə. Wi kə wi sabibwili bukumbeinj ka jiə chi chi.

²² Wi jiə kinchəsi ki i bukumbeinj wə a num Kin̄'waka ki si wi jiə i shəm yibukumbeinj mə ka njikəli wi kpan̄ wi i biəinj bichi biə bukumbeinj bi kwatiki.

²³ Mih kələ i bən̄j Nyō i num mbeinj nsaka wun̄ a mih ni ka chu dzə dəkə i Kōlen num kəm mih nī nən̄ki i bee mbeinj.

²⁴ Yi kəkə a buku bwan̄ki num bwan̄ni i mbeinj si kimum kimumbeinj kan̄aki i numki. Buku yin̄niki nōmki num nōmni i mbeinj i dzə bəh ndzən̄ni i mbeinj. Buku kiə a mbeinj num ndzən̄ i kimum kimumbeinj wə.

2

¹ Ayakadəinj, mih jiə a mih ni chu fiəni laa kə njikə i mbeinj, wə wi kə i ni dzə mbeinj bəh ləli.

² Mih ka dza fə a mbeinj wəkəki ləli, a ni chu numki bəndə bə kə i fə a mih wəkəki ndzən̄ni a kəbi a mbeinj mih fə a mbeinj wəkəki ləli a?

³ Akə gia yə yi nī fə ka mih nyaka kin̄wakti kə i dzəh yə mih nyaka yeinj. Yi nī num yakadəinj ka jəbi wə mih dzə i mbeinj, mih ma ni kwati ləli bidəkə num bi dzəki i mbeinj bə mbeinj si kə i fə a mih wəkəki num ndzən̄ni, kəm mih kiəki lə na bindzən̄ kəm mbeinj bəchi a ndzən̄ni bin̄ kə ndzən̄ni bimbbeinj bəchi.

⁴ Mbeinj kīəki a kin̄wakti kə kə num mih nī nyaka ləli num i mih wə nalə, shəm ji mih, num mindəm jikə i dzəkəh yin̄ cheinj. Mih nī ka nyaka yakadəinj i fə lə a mbeinj wəkəki num ləli. A nī kə i fə a mbeinj kiə kin̄kən̄ kiləkəli kə mih kan̄aki i mbeinj.

Bə dalinya mi wə wi gbə

⁵ A kabə num a mi widəkə nī dzə bəh ləli, yaka ləli biwə nī kəkə a mih shən̄. I dzəh yidəkə wə yi nī kə tə i mbeinj bəchi. (Yələ mən̄ gia yə mih kə i lə tsəsi yeinj beinj nalə).

⁶ Ngəkə wələ mbeinj bəduli nya i mi wiwə yaka wi kpeinj yaka.

⁷ I liə mbeinj kələ i dālinya kin̄gbə ki, i fə ka shəm yi dāki, ka nsheinj yiduli ma wəō wi wəōni.

⁸ Ayakadəinj, mih kwun̄ki kan̄ i mbeinj a mbeinj fə wi kīə a mbeinj kən̄ki lə wi.

⁹ Fa kə gia yə yi nī fə mih ka mih nyaka kin̄wakti kə i mbeinj i məm wəkə mbeinj, a mbeinj wəkəki lə i mih i gia yichi wə a.

¹⁰ Mbeinj ka dalinya ngbə wi mi, mih tə nī dalinya. Mih ka dalinya gia, gia kabə num i dalinya, mih dalinya i Klistus nshin̄ kəm mbeinj.

¹¹ Bukumbeinj fəki yakadəinj ka Satan ma ni dza liə yeinj wə i kan̄a nga i bukumbeinj beinj. Bukumbeinj mən̄niki kə si wi si weli.

* 1:21 Yudəkə a, “i fian̄si” bukumbeinj.

Gia yi Nyɔ komyiki bəni i dzəh dzəh wə

¹² A nɛ kɔ jɔbi wə mih nɛ tsə buku i kwili wi Tɔwas wə i fuku ntum wi ndzɔŋni kɔm Klistus fɛiŋ, Bah wɛli dzaka ki juŋ i mih i nɔm nɔm wi fɛiŋ.

¹³ Ayakalə, mih na kaŋa shɔm yidəli, kɔm mih nɛ ka yeiŋ dəkə waiŋnih wuŋ Taytus fɛiŋ i wəkə kɔm mbɛiŋ. Ayakadəiŋ, mih ka bəni i bɔ a bə bɛsi, ka dzə i Masedonia.

¹⁴ Ayakalə, kiyəŋni kɔ i Nyɔ wə wi si tsə i bukumbɛiŋ nshiŋ i Klistus wə jɔbi wichi, nya mbɛɛtɛ buku biəli ka bəni bə wi tumdzi i di bi jum wə. Ayaka wi tsə tɔli i bukumbɛiŋ wə waŋ ntum wiwə kɔm Klistus i di bichi wə ayaka bə kiə wi, tsəŋə yi fwuli ka tsəŋə yi njiəŋ bə kpa.

¹⁵ Buku kɔ aka tsəŋə yi njiəŋ yi Klistus i Nyɔ, i kintəəŋ ki bəni bə bə bwiliki bə bəh bə bə lakiyi num lakiyini.

¹⁶ I bəni bə bə kɔ bə laka tsəŋə yələ si dzə num bəh kpi i bə. Ayaka i bəni bə bə kɔ bə bəiŋ tsəŋə yələ dzəki num bəh nɔni i bə. Si yi kɔ yaka, akɔ ndə wə wi kɔ wi kpɛiŋ i fə ŋkaiŋni wi nɔm wələ a?

¹⁷ Buku kəkə ka bəni bəduli bə bə dzə gia yi Nyɔ yi fiəni chu gia yi shi, i nyaniki taŋniki taŋnini. Buku kɔ fibuku bəni num bə chiŋni i Klistus wə, fuku gia yi Nyɔ i wi Nyɔ nshiŋ bəh shɔm yi baiŋni ka bəni bə wi faaŋ, bə num i wi nshiŋ.

3

Kimfəkə ki minkaiŋ mikpu bəh mimfian

¹ Mih dzakaki yələ lə, yaka yi kɔ a mbɛiŋ nənki a buku chu fiəni chūsɔ gwu yibuku i mbɛiŋ chusini a? Ma a buku nənki biŋwakti si bəni bədəkə nənki ŋkaiŋni biŋwakti biə bi nyə i buku wə nabə i mbɛiŋ wə bi chusi bəni bə buku kɔ bə a?

² Mbɛiŋ mwi kɔ biŋwakti bibuku biə bə nyaka i shɔm yibuku wə ka mi wichi kələ i kiə bəh i fa.

³ Mbɛiŋ chūsiki a mbɛiŋ kɔ biŋwakti bi Klistus biə buku nyaka. Biŋwakti biələ kəkə biə bə nyaka num bə gaali ki kiŋwakti. Bə nyaka num bə Kiŋ'waka ki Nyɔ kə ki kaŋaki nɔni. Bə ka nyaka dəkə num i baŋ bitəh wə. Bə nyaka num i baŋ wə num shɔm yi bəni.

⁴ Gia yələ kɔ yə buku dzakaki buku mən kə i Nyɔ nshiŋ tsə dzəh i Klistus wə.

⁵ Yi mən a buku kpɛiŋ i numki a buku fə gia yidəkə yə buku kɔ i dza i dzakaki a yi bukuki i buku wə. A fə Nyɔ na ka buku kpɛiŋ.

⁶ Wi fə buku kpɛiŋ i nɔmki i gia yi minkaiŋ mimfian wə. Minkaiŋ mələ mən mə mə biəliki num bənchi bə bə nɛ nyaka bəh kaŋ. Akɔ num bi Kiŋ'waka ki Baiŋni. Bənchi bə nɛ dzəki num bəh kpi. Ayakalə, Kiŋ'waka nya num nɔni i bəni.

⁷ Dzəh yikpu yə bə nɛ fəki gia yeiŋ kɔ num bə nɛ fa bənchi bəwə bəh kaŋ i kitəh wə. Jɔbi wə Muses nɛ dzəki bəh bənchi bələ bəni bə Islae nɛ kəkə i chu tsɛiŋ shi bi, kɔm baiŋni bi Nyɔ biə bi nɛ baiŋki i shi bi wə. A kabə num a dzəh yikpu yə nɛ dzəki num bəh kpi, dzə kaŋa baiŋni bi Nyɔ, baiŋni biələ num biə bi nɛ baiŋki laka tsə num lakani,

⁸ yaka kɔ a baiŋni biwə i dzəh yə bə fəki gia yeiŋ, a num yi Kiŋ'waka ki Baiŋni ma baiŋni biwə ma ni tsəki baiŋni bidəkə biə tsəni a?

⁹ A kabə num a dzəh yə bə nɛ fəki gia yeiŋ nɛ dzəki num bəh gia yə yi ləkəki lə bəni i ŋgəkə wə, yi nɛ dzəki bəh baiŋni bi Nyɔ, yaka kɔ a dzəh yə bə fəki gia yeiŋ yi num dzəh yə Nyɔ dzəki bəni yeiŋ a bə kɔ chəŋ i wi nshiŋ, bi ma kaŋa baiŋni bi tsə biəmaka tsəni!

¹⁰ Ŋkəŋ biwə kɔ a, fiəŋ fiə fi nɛ dzəki fi kaŋa baiŋni bi Nyɔ laksi lə baiŋni bi kɔm baiŋni bimbun dzə tsə biəmaka.

¹¹ A nɛ kɔ a fiəŋ fiə fi nɛ laka dzə bəh baiŋni bi Nyɔ, yaka kɔ a baiŋni bi fiəŋ fiə fi dzəki i baan kpamu, bi duki tsəki biəmaka tsəni!

¹² Si buku kiə yakadəiŋ mənɔni kə yi, buku bə fuku chu lwa kə.

¹³ Buku kəkə ka Muses wə wi nɛ baŋki shi bi bəh mbun i fə a bəni bə Islae ma tsɛiŋki baiŋni biwə i shi bi wə si bi nyumiki kaaki tsəki.

¹⁴ Ayakalə, bəni bəwə kɔ num mfi bibə nɛ baŋ. Na i dzə buku bidaiŋ, bə si fa gia i Kiŋwakti ki Minkaiŋ Mikpu mə, jɔbi wə bə wəkə fiəŋ fidəkə ka numki num fi baŋ mfi bibə. Akɔ a i Klistus wə bə kɔ i dzəbwili fiəŋ fiwə fi baŋki.

¹⁵ Na i dzə buku bidaiŋ, jɔbi wə bə fəki gia i Kiŋwakti ki Muses mə, fiəŋ fiwə ka

numki fēiŋ fi baŋ mfi bibə.

¹⁶ Ayakalə, jəbi wə mi ka fiəni num i Bah wə, bə ka dzəbwili fiēŋ fiə fi baŋki shi bi.

¹⁷ Bah wələ kə Kiŋ'waka, na faiŋ Kiŋ'waka kələ kə, yaka bəni ni buku lə i mfa wə.

¹⁸ Yi kə a bukumbeŋ bəchi bə bə kə fiēŋ fidəkə chu baŋ kə shi bibukumbeŋ kə baiŋni bi Bah baiŋ i bukumbeŋ wə bi fəki bukumbeŋ kwuni tsə a ninshiŋ ninshiŋ, bwəsi num wi. Nkwuni wələ fəki Bah wə wi kə Kiŋ'waka ki baiŋni.

4

Kiba ki ntum wi ndzəŋni i kəŋə yi nshwain mə

¹ Ayakadəiŋ, si buku kwati nəm wələ lə num a kwasi Nyə nsheŋ ka nya i buku, shəm kəkə i dəkə buku bəh wi.

² Buku nyəkə jum i gia yə bəni fəki i nyumi wə a num yi kiŋgəmni. Buku nəiŋma dzəh yi fwəkyini. Buku jiəkə kə ntəkə i gia yi Nyə wə. Buku si dzaka ŋkəŋ i daiŋ wə, chusi gwu yibuku i mi wichi i Nyə nshiŋ, ka bə kələ i kwaka kiə bəni bə buku kə bə.

³ Yi kabə num na a ntum wi ndzəŋni wələ buku fukuki kə gia yi nyumini, yaka yi nyumi shəŋ a bəni bə bə lakaki num lakani.

⁴ I bəmaka bəni bə bə ka bum dəkə gia yələ, kə num Satan wə wi kə nyə wi mbi wələ baŋ mfi bibə bi bə ji. Wi fə lə ka bə ma yēiŋki baiŋni bi ntum wi ndzəŋni wə wi kə kəm kiŋkəkni ki Klistus wə wi kə kimbwəsi ki Nyə mwi.

⁵ Mbēiŋ kiəkə a buku fukuki kə kəm bə gwu yibuku. Buku fukuki num kəm Klistus Jisəs a wi kə Bah. Ayaka buku num fibuku a bəni bə bə nəmki i mbēiŋ kəm Jisəs.

⁶ Nyə wə wi nī dzaka a, “Baiŋni bāiŋki i jisi wə”, a num a Nyə wiwə wə wi fə a baiŋni bi baiŋki i shóm yibuku mə i baiŋsi buku i fə a buku kiə kiŋkəkni ki Nyə kə ki kə i shi bi Jisəs Klistus wə.

⁷ Kiba ki biēiŋ biələ kə i gwu yibuku wə, ayakalə buku num fibuku a kəŋə yi nshwain. Buku kə yakadəiŋ ka yi chusiki a ŋga biələ bi tsəki ŋga bichi i buku wə kə bi Nyə a num kə bibuku.

⁸ Bəŋgəkə jikəli buku bimbū bichi, ayakalə bə kəbi i bwiŋyi buku. Buku si dza mfi bibuku laka ayakalə shóm kpi kə buku.

⁹ Bə si bwaŋ gvu i buku cheiŋ, ayakalə Nyə dali kə buku. Bə si kwu tweiŋ lə buku ayaka buku gbəyi i kuku, ayakalə buku kpi kə.

¹⁰ Buku si nyani kpi ŋkaiŋni wi kpi yi Jisəs jəbi wichi, ka bə kələ i bi yēiŋki tə nəni ki Jisəs i gwu yibuku wə.

¹¹ Si buku nəki, yi kə a buku shi kə a dzaka ki kpi wə jəbi wichi kəm Jisəs, ka nəni ki Jisəs kələ i chusiki i kiwini kibuku kələ wə.

¹² Ayakadəiŋ, buku ka kpiki kpi, ayakalə kpi yibuku yələ dzə num bəh nəni i mbēiŋ.

¹³ Buku jiə shəm i Nyə wə asi mi widəkə nī jiə si yi kə bə nyaka a, “Mih bum ka mih dzakaki”, buku tə kə buku bum ka buku dzakaki.

¹⁴ Buku kiəkə lə a, wi wə wi nī dzasi Bah wibukumbeŋ Jisəs i kpi wə, bi dzasi lə tə bukumbeŋ bə bə kə bəh Jisəs i kpi wə, dzə buku bəh mbēiŋ tə tsə jiə i wi nshiŋ.

¹⁵ Gia yələ yichi numki kəm mbēiŋ, ka si kiŋkəŋ ki Nyə ni waŋki tsəki i bəni bəduli wə, fə a kiyoŋni kə bəni nyaki i Nyə ni kpeiŋsiki, kiŋkəksi kiwə tsə i wi.

Biēiŋ biə bukumbeŋ yeiŋki yi tsəki num tsəni

¹⁶ Akə gia yə gwu kpiki buku. Na ayaka nyam yibuku yi gwu yələ səkəki tsəki a twəsi twəsi, shóm yibuku kwuni fiəni chu yimfiŋ chəkə bichi.

¹⁷ Bəŋgəkə bəchiŋ bələ buku yeiŋki i jəbi wi juli wələ wə, kə a bə keiŋsiki buku num i kinsanli kindzəŋni kimbūm kə buku bi wəkəki jəbi wichi kə mi widəkə kəkə i bi sini.

¹⁸ Ayakadəiŋ, buku ka jiə dəkə mfi bibuku i biēiŋ biə bə yeiŋki. Buku jiə num i biēiŋ biə bə yeiŋki kə bi, kəm biēiŋ biə bukumbeŋ yeiŋki lə kə biə bi tsəki num tsəni, ayakalə i biə bukumbeŋ yeiŋki kə bi, akə biə bi kaŋaki kə kiŋgəksi.

5

Gwu yimfiŋ yə bə bi kwatiki i beŋ

¹ Bukumbeŋ kiəkə a bə ka shakyi kintan kə ki kə gwu yibukumbeŋ yə bukumbeŋ nəki yeiŋ fa kuku, ma bukumbeŋ kaŋaki

jun yi Nyō maka bə maa bəh kanj. Yəmakana num jun yi beinj, yi num i bi numki kinḡəksi kəbi.

² Si bukumbəinj kə fa i liə bukumbəinj kwinjki lə, kəm bukumbəinj nənjki na bəh nḡa a bə ləh jun yi beinj yə i bukumbəinj wə ka mbun.

³ A bi numki jəbi wə bə bi ləhki yi i bukumbəinj wə, ma bukumbəinj bi ma chu numki bəh gwu yi yəə.

⁴ Si bukumbəinj keinjki bə nə i kintan kə mə, bəḡəkə bə bukumbəinj yeinjki bə fəki bukumbəinj kwinj bəh nḡa. Yi mən a bukumbəinj nənjki a bə bāayi bəmbun bə bə kə i gwu yibukumbəinj wə. Bukumbəinj nənjki a bə ləh num bə beinj i bukumbəinj wə ka nənki kə ki bi kanjki kə kinḡəksi mēə gwu yə yi kə i kpi.

⁵ Nyō kə wə wi keinjki bukumbəinj i kwati biəinj biələ, wi nya bukumbəinj bəh Kin'waka ki Baiḡni ka njikəli wi kpanj i biəinj bichi biə wi jia i bukumbəinj.

⁶ Ayakadəinj, buku ka numki jəbi wichi kiə gia yələ na mənḡni kə. Buku kiəki lə a si buku nəki i gwu yələ wə i mbi wələ wə, buku kə na i dzəh yi dənḡ i Bah wə.

⁷ Buku fəki gia num kəm shəm yə buku jia i Nyō wə, a num kə kəm buku yeinjki wi.

⁸ Buku kanjki kə mənḡni i gia yələ wə, yi ndzənḡki lə a buku bee gwu yələ, i tsə numki buku bəh Bah i kwili wi wə.

⁹ Yi kə a kən buku numki bəh wi i kwili wi wə, nabə a buku keinjki fa kuku, yaka kə a gia yə buku tseinjki i yi wə, kə i fəki ka wi wəkəki ndzənḡni.

¹⁰ Mbəinj kiəki a bukumbəinj bəchi kanjki i bi nūm i Klistus nshinj wi sāka bukumbəinj, ka mi wimu wimu bi kwati nḡəm wi i gia yə wi nī fəki i gwu yələ wə, kən a numki yindzənḡni nabə yichu.

Nəm i fəki ka bəni keinjiki gia chən bəh Nyō

¹¹ Si buku kiəki kəm gia yə yi kə i lwaki Bah, buku məmsi i fə a bəni nūm i dzəh. Nyō lansi kiəki lə bindzənḡ bəni bə buku kə bə. Mih kwakaki a mbəinj tə kiəki lə na bindzənḡ i shóm yimbəinj mə bəni bə buku kə bə.

¹² Si buku dzakaki lə yi mən a buku nənjki i chu jum wə i fukuki fiən fiə buku kə fi i mbəinj. Buku nyaki a dzəh i mbəinj i

ḡanḡsiki gwu kəm buku. Ayakadəinj, mbəinj ka nī kwati gia yə mbəinj kə i chukuli bəni bə bə kəksiki bəni bə bə yaksiki gwu i gia yə bə yeinjki i bəni wə bəh dzəkəh, a kəbi yə yi kə i shóm yibə mə.

¹³ A kabə num a kifwu kibuku nyaniki kə, yaka ki nyaniki kə kəm Nyō. A kabə num a ki nəmki lə, yaka ki nəmki kəm mbəinj.

¹⁴ Gia yə yi fəki ka buku tsəki i ninshinj bəh gia yə buku fəki akə kinḡənḡ ki Klistus kə wi kanjki i bukumbəinj. Buku fəki yaka kəm buku lansi bum a mi wimu nī kpi i bəni bəchi beinj, ka yi bi numki a bəni bəchi kə num bə kpi tə.

¹⁵ Wi nī kpi i bəni bəchi beinj ka bə bə keinjki bəwəm, bə ma nōki i yibə wə. Ayakalə, ka bə bə keinjki bə nə nənki bə nī nōki i wə wi nī kpi fiəni dza i kpi wə kəm bə.

¹⁶ Ayakadəinj, i yisi i liə i tsə, buku chu tseinjki kə mi i dzəh yi mi wiwəm wə. Na yaka yi kabə num a buku nī num tseinj Klistus i dzəh yi mi wiwəm wə, i liə buku chu tseinjki kə wi i dzəh yiwə wə yaka.

¹⁷ Gia yə yi kə, kə a mi wə wi chinḡni bəh Klistus, wi si num lə mi wimfianḡ. Gia yikpu yichi tsə lə, yimfianḡ dzə.

¹⁸ Yələ lə yichi kə mfə wi Nyō wə wi fiəni dzə bukumbəinj i wi wə asi wi nī keinjki gia bukumbəinj bə tsə dzəh i Klistus wə. Ayaka wi nya buku bəh nəm i fəki ka bəni keinjiki gia bəh Nyō.

¹⁹ Yi kə a, akə i Klistus wə Nyō nī keinjiki gia bəh bəni i mbi wələ wə ka bə fiəni chu bəh wi. Ayaka wi chu nḡwunḡ kə kpanj i chu bibə wə. Asi wi nī fə yakadəinj ka nya ntum wi wi keinjini gia i buku kanj, a buku fūkuki i bəni.

²⁰ Bə buku lə fa i di bi Klistus wə, ayaka Nyō tsə i buku wə tsa bəni. Ayaka buku kwunḡki kanj i mbəinj i yeli wi Klistus wə a mbəinj fiəni kēinjiki gia yimbəinj bəh Nyō.

²¹ Akə kəm bukumbəinj wi Nyō nī fə Klistus wə wi nī kiəki kə chu, i num chu, ka bukumbəinj bi dzə num chənḡ i Nyō nshinj kəm wi.

6

Bəḡəkə bə Bəəl wainḡ ntum wi Jisəs Klistus nī yeinj

¹ Si buku chiniki nōmki bəh Nyō, buku bá kwun tə kan i mbein a kiə mbein ki dzō kə shōm yindzōni yə Nyō chusiki i mbein a yi fiəni chu gia yi kilōlō.

² Nyō nī kə wi dzaka a,
 “Jōbi wə, jōbi wiwə mwi nī dzə kpein, mih
 nya ntuni i wə.
 Chəkə bi bwilini nī dzə kpein mih gamti
 wə.”

Mbein wōkəli, i liə kə jōbi wi ndzōni, wələ
 num chəkə bi mbwili.

³ Buku fəki kə gia yə yi kə i kənki dzəh yi
 mi widəkə. Buku fəki yakadəin ka bə bi ma
 yein ngbə widəkə i nōm wibuku wə.

⁴ Ayakalə, buku chusi gwu yibuku i dzəh
 yichi wə a buku kə bəni bə nōm bə Nyō.
 Buku chusi i dzəh yə buku kanaki shōm
 yein nalə i bəngəkə bəchi bə buku yeinji,
 bəh i jōbi wə gia ləkəki bəh jōbi wə dzəh
 lansi mən.

⁵ Bəni si twein lə buku, dza jōbi widəkə
 jiə buku i jun yi nsən mə, bəni dza dzə nən
 buku bəh ndani. Buku si chəkə gwu i nōm
 wə, buku dza nchəkə nō bəh ntsənə, i jōbi
 widəkə wə buku kpi dzən.

⁶ Buku chusiki tə a buku kə bəni bə nōm
 bə Nyō i dzəh yibuku yi nōni yə yi baiŋki
 bəh si buku kiəki gia kəm Nyō, bəh si buku
 kanaki shōm, bəh si buku kanaki shōm
 yindzōni i bəni wə. Buku nōki biəli asi
 Kiŋ'waka ki Baiŋni chusiki, buku kən bəni
 bəh kiŋkən ki ŋkən.

⁷ Buku si dzaka shən a ndzaka wi ŋkən,
 fə gia i ŋga bi Nyō wə. Buku si kanə nōni ki
 chən ki num ka biəin bi jum i tsein yiləkəli
 wə bəh i tsein yi kimiəkə wə.

⁸ Buku si chusi lə bəni bə buku kə, kən
 bəni kəksiki buku kən bə ma kəksiki, kən
 bə dzakaki gia yichu kəm buku nabə
 yindzōni. Bəni si dzə buku a buku kə bəni
 bəntəkə, ayakalə buku num bəni bə ŋkən.

⁹ Bəni si dza num ka bə kiəki kə buku,
 ayakalə bəni kiəki lə buku na bindzən.
 Buku si dza yein a buku kə biəin bi kpili,
 ayakalə mbein yein buku kein bəwəm.
 Bəni si dza nya ŋgəkə i buku, ayakalə bə
 wə kə buku.

¹⁰ Buku kə aka bəni bə kə i nshein wə,
 ayakalə buku lan jōbi wichi, num aka bəni
 bə kifuu, ayakalə buku fə bəni bəduli num

bəni bə kpə. Buku si num aka buku kanaki
 kə na fiən fidəkə, ayakalə buku kanə biəin
 bichi.

¹¹ Bəni bə Kōlen, buku dzaka lə i mbein,
 na nyumi gia yidəkə. Buku weli shōm
 yibuku yasi yi i mbein.

¹² A ka ban dəkə buku shōm yibuku i
 mbein. A ban mbein shōm yimbein i buku.

¹³ Mih dzakaki i mbein ka bwa bən a,
 mbein fə a lin asi buku si fə i mbein, wēli tə
 shōm yimbein i buku, asi buku weliki i
 mbein.

*Kiə mi wi bumni ki chīŋni kə bəh mi wə wi
 kəkə mi wi bumni*

¹⁴ Kiə mbein ki chīŋni kə bəh bəni bə bə
 ka bum dəkə. Yi kə a gia yi chən bəh yichu
 kə nyani dən i numki fiən fimu a? Baiŋni
 bəh jisi kə dən i kanaki kichiŋni a?

¹⁵ Yi kə a Klistus bəh Belial* kə dən i
 numki dzaka kimu a? Fiən fiə fi kə chiniki
 mi wi bumni bəh wə wi ka bum dəkə kə na
 nə?

¹⁶ Jun yi mfə gia yi Nyō yi kə kanaki nə i fə
 bəh miməsə mi mbi wələ a? Mbein kiəki a
 bukumbein kə jun yi fəni yi gia yi Nyō yə yi
 kanaki nōni. Yələ lə num asi Nyō nī dzaka a,
 “Mih ni nōki i bə wə,
 nyani i bə kintən.

Mih kə Nyō wibə,
 bə num bəni mbən.”

¹⁷ Ayakadəin, Bah dzakaki a,
 “Mbein būku i bə kintən, mbein nūmki
 chi chi i bə wə.

Kiə mbein ki kām kə fiən fi kinyen,
 ayaka mih nī ka dzə mbein.

¹⁸ Mih ni numki Ba wimbein,
 mbein num bwa mbən bənyuku bəh
 bəkanə.

Yələ gia dzaka Bah wə wi kanaki Nga Bichi.”

7

¹ Nsēin yin yi shōm, si Nyō kə wi nya
 binjaka biələ i bukumbein lə, bukumbein
 wōkə bwīli biəin bichi biə bi bəkəliki gwu
 yibukumbein bəh kiŋ'waka kibukumbein.
 Bukumbein bāiniki i tsə būku asi
 bukumbein nōki i nlwa wi Nyō wə.

*Bəl wəkə ndzōni a bəni bə Kōlen kwuni
 shām yibə*

* 6:15 Yeli wələ a Belial kə yeli wi Satan widəkə.

² Mbein wēli shóm yimbein i buku. Buku ka fə dəkə gia yichu yidəko i mi widəko. Buku ka seinsi dəkə fi fi mi widəko, na i dzi fi fi mi widəko.

³ Mih dzakaki kə lə a mih jiəki mbein i ngəkə wə. Mih si dzaka lə i mbein a mbein kə shóm yibuku, kə a numki i kpi nabə i baan wiwəm, bukumbain ni baan a chinji wə.

⁴ Mih jiə shóm yin i mbein nalə. Mih kanaki lə kinghanzi ki gwu kimbun kəm mbein. Shóm yin daki lə nalə kəm mbein. I kintəan ki bəngəkə bəchi bə buku yeinji mih wəkəki num a ndzəni.

⁵ Na si buku nī liə i kwili wi Masedonia wə, buku nī ka waka. Buku nī kwatiki bəngəkə bimbun bichi. Bani nī nənki lə buku bə dzaka, buku kanə nlwa i shóm yibuku wə.

⁶ Ayakalə, Nyə wə wi dəsiki shóm yi bəni bə bə kə i nshein wə dəsi shóm yibuku bə ndzə wə Taytus nī dzə.

⁷ A nī kəkə a ndzə wi shən wə wi nī dəsi shóm yibuku. A nī kə tə dzəh yə mbein nī dəsi tə shóm yi yein. Wi nī fuku i buku a mbein nənki lə nalə i yein mih, bə si mbein kə bə nshein i mbein wə i gia yə yi nī num, bə si mbein kanaki kinjən i mih. Si mih wəkə yakadain, mih bə wəkə ndzəni nalə.

⁸ A kabə num na a kinwakti kə mih nī nyaka i mbein nī fə a mbein numki nshein nshein, yaka yi nyaki kə mih bə ngəkə. Ayakalə, yi nī nya mih bə ngəkə, kəm mih yeinji a kinwakti kin kə nī fə mbein bə num nshein nshein. Ayakalə, mbein nī kə a nshein nshein a i jəbi wi juli wə.

⁹ Mih ka wəkəki ndzəni i liə, a num kə kəm mbein nī kə bə nshein. Akə kəm nshein yələ nī fə mbein kwuni shóm yimbein. Mbein nī kanaki nshein a num i dzəh yə Nyə nənki. Ayakadain, buku nī ka fə dəkə gia yichu yidəko i mbein.

¹⁰ Mi kabə kanaki nshein i dzəh yə Nyə nənki, ma yi nī fə wi kwuni shóm yi. Ayaka yələ ni dzə num bə mbein i wi, yi nī dzə kə bə gia yə wi nī daki gwu yein. Ayakalə, mi kabə kanaki nshein a num i dzəh yi bəni bə mbi wə, ma yi nī dzə num bə kpi i wi.

¹¹ Mbein yein gia yə nshein yə a num yə Nyə nənki dzə bə yi i mbein. Mbein yein mbein dzə gia bə shóm yi shilini. Mbein

yein tə si mbein fə gia yichi i chusi a mbein kanaki kə kan i gia yichu wə. Mbein yein si gia yi wə lə mbein. Mbein yein nlwa wə mbein kanə. Mbein yein shóm yimbun yə mbein kanaki i yein i mih wə. Mbein yein shóm yə mbein kanaki i fə gia yi chən. Mbein yein tə nkaini wi ngəkə wə mbein nī nyaki i mi wə wi nī ngbə. I gia yichi wə mbein chusi a mbein kanaki kə kan i gia yi wə wə nalə.

¹² Ayakadain, namana yaka si mih nī nyaka kinwakti kə i mbein yi mən a mih nī nyaka kəm wə wi nī fə i fikpən, nabə wə bə nī fə fikpən i wi. Mih nī nyaka ka mbein kə i chūsi gwu yimbein i Nyə nshein a mbein nya gwu yimbein i buku.

¹³ Ayakadain, yələ fə shóm yibuku bə də.

I kpeinsi i shóm yi dāli yi wə wə, buku chu wəkə ndzəni nalə kəm kinsanli kə Taytus wəkəki kəm mbein bəchi fə shóm yi bə də.

¹⁴ Na si mih nī ghanzi gwu kəm mbein i Taytus, mbein nī ka ngəmsi dəkə mih. Kinghanzi ki gwu kə buku nī shiki ghanzi kəm mbein i Taytus ki chusi a, akə kinjən. Yi num a lin si gia yichi yə buku nī shiki dzakaki i mbein kə tə nkən.

¹⁵ Wi Taytus si yinti asi mbein bəchi nī wəkəki i wi, bə si mbein nī dzə wi bə nlwa nənki, wi ni chu kən lə mbein tsə kaasi.

¹⁶ Mih tə wəkəki lə ndzəni kəm mih jiə mfi mbein i mbein, tsə kaasi.

8

Ntəfi si bəni bə bumni kə i nyaki kinya i bəni bədəkə

¹ Bwa bə nih bəbuku, buku nənki a mbein klə gia yə ngamti wi Nyə fə i bijunji bi bəni bə bumni bə bə kə i kimbu ki Masedonia.

² Bəngəkə bələkəli məmsi lə bə na bə ngə. Ayakalə, kinsanli kimbun kə bə kanaki fə bə weli kan yibə yichi i bəni bədəkə nalə, na si bə kə i kifuu kiləkəli kintəan.

³ Gia yə mih kə i dzaka kə a, a nī kwaka bə a bə nyā kinya asi ngə bibə kə. Jəbi wə bə nī nənki i nya bə nya bi dutsə si bə nī kə i nya.

⁴ Bə ni tsa i buku bə shóm yibə yichi a buku nyā bə bə dzəh i jiə kan i nəm wələ i təbi bəni bə akə bə Nyə.

⁵ Bə nī fə gia i dzəh yə buku nī kwakaki kə a bə kələ i fə. Bə nī yisi nya num gwu yibə i Bah, ka nya tə i buku si Nyə nənki.

⁶ Ayakadəin, buku ka tsa Taytus asi wi nī yisi nəm wələ i mbein kintəən, a wi tsəki a ninshin i gāmti mbein i kaasi nəm wi ngamti wələ.

⁷ Si mbein taksiki kiəki i fə gia yichi na bindzən, gia yə yi kə i kimbu ki bumni wə, yə yi kə i kimbu ki dzakani wə, yə yi kə i kimbu ki mfi wə, yə yi kə i kimbu kinkeən i fə gia, bəh yə i kimbu kinkeən kimbein i buku, buku bə nən a mbein lansi kiə tə i weli kan yimbein nalə i nəm wi ngamti wələ.

⁸ Mih dzakaki kə yələ nya num nchi. Mih məmki i yein tə a kinkeən kimbein kə tə ki nkeən i sini bəh kinkeən kə bəni bədəkə kanaki i fəki gia yidəkə yein.

⁹ Mbein si kiə lə shəm yindzən ni yə Bah wibukumben Jisəs Klistus nī kanaki. Na yaka si wi nī kə mi wimbum yi dza num a wi fiəni chu mi wi kifuu kəm mbein, ka kifuu ki fə mbein fiəni chu bəni bəmbum.

¹⁰ I gia yələ wə kəm kinya mih nənki i nya wun ntəfi. Yi kə chən a, akə mbein bə mbein nī yisi i jia yi tsəni wə i fə gia yidəkə, a kəbi shən a fəki gia, mbein tə kə bəni bə ninshin i yisi kan kinkeən i fə gia yidəkə.

¹¹ Mbein tsəki a bəh yi i ninshin mbein kaasi nəm wiwə, ka jəbi wə mbein bi ka kaasi biəli fiən fiə mbein kanaki, yi bi ka nyani gvu wimu bəh kinkeən kə mbein kanaki i fə gia yidəkə.

¹² Mbein kiəki a mi kabə kan kinkeən i nya, ma Nyə ni dzo kinya kiwə biəli fiən fiə wəməka si kanaki i nya, wi biəli kə biəin biə mi kanaki kə.

¹³ Mih dzakaki kə yələ a jəbi wə mbein nyaki i gamti bəni bədəkə mbein kpi lə kpini. Akə gia i fə bimbu bichi numki a lin.

¹⁴ Si mbein kanaki biəin i liə bi shuku i kuku, ayaka bəni bədəkə dzaa, mbein kələ i gāmti bə. Ka jəbi wə bə ni kwati tə bi dutsə, mbein dzaa, bə ni gamti mbein.

Ayakadəin, bimbu biwə bichi ni num lin.

¹⁵ Yi kə asi bə nyaka a,
 “Mi wə wi nī junni bi dutsə,
 nī ka kwati dəkə bi dutsəsi.
 Ayaka mi wə wi junni twesi,

nī ka kwati dəkə bi sənitsə.”

Bəal faan Taytus i Kōlen

¹⁶ Mih nyaki kiyən ni i Nyə wə wi jia kinkeən kimbein i shəm yi Taytus wə yi num a lin ka yə mih kanaki i mbein.

¹⁷ Wi ka bum dəkə i dzə i mbein kəm alə a buku tsa wi. Wi dzəki i mbein i kinkeən ki wə, asi wi nī kə wi si kan lə kinkeən nalə i mbein.

¹⁸ Buku faan ki wi bəh wainnih wibuku wə bə kiəki wi nalə i kintəən ki bijunni bi bəni bə bumni bichi kəm ntum wi ndzən ni wə wi nyaniki fukuki.

¹⁹ A kəbi a yəmaka shən kəm wi. Wi kə tə mi wə bijunni bi bəni bə bumni kə bə babwili a wi nyaniki buku bə si buku nyaniki fəki nəm kəm ngamti wələ. Nəm wələ kə i fə a bəni nyaki kinkeən i Bah mwi, bəh i chusi a buku kanaki lə shəm i gamti bəni bədəkə.

²⁰ Buku kənki kə a gia yidəkə numki yə mi widəkə dzakaki kəm buku kəm kinya kimbun kələ buku nəmki yein lə.

²¹ Buku məmsi na bindzən i fə num gia yə yi kə chən a kəbi a i Bah nshin shən. Buku məmsiki i fə yi chən tə i bəni nshin.

²² Buku faan ki tə wainnih wibuku widəkə bəh bə, num buku məmsi lə wi kinkeən kiduli i dzəh yiduli wə, ka yein a wi kanaki lə shəm i fəki gia. I liə wi kanaki lə kinkeən nalə i mbein, kəm wi jia shəm i mbein wə nalə.

²³ Mi ka Taytus kə mi wə buku wi nyaniki gvu wimu wi chu num tə mi wə buku wi nəmki fiən fimu, i gamtiki mbein. I kimbu ki bwa bə nih bəbuku bədəkə bələ, bə kə bəni bə ntum bə bijunni bi bəni bə bumni ayaka bə fə ka kinkeən tsəki i Klistus wə.

²⁴ Ayakadəin, mbein chūsi kinkeən kimbein i bə, ka bijunni bi bəni bə bumni yein a ngənsi wi gvu wə buku nī ngənsi kəm mbein kə chən.

9

Nyə kənki lə mi wə wi nyaki kinya ki bəh kinsanli

¹ Yi si chu kəkə i mih i nyāka i mbein kəm nəm wələ i təkiki bəni bə akə bə Nyə i Judea.

² Mih kiaki lə a mbeinj kanaki lə kinƙən i tōbi bə. Ayaka akə gia yiwə yə mih ghan̄siki gwu i bəni bə Masedonia kəm mbeinj, dzaka a mbeinj i kimbu ki Akeya wə n̄i kə num mbeinj n̄i keinj si lə i tōbi bə a keinj na i jia yi tsəni wə. Kinƙən kə mbeinj kanaki i nyaki ki fə tə shóm yi bəni bəduli i bə kintəən dza beinj i nya wə.

³ Ayakalə, mih faan̄ki bwa bə nih bəbukumbəinj bələ i mbeinj ka kinƙən̄si ki gwu kə buku kanaki kəm mbeinj i gia yələ wə ma ni numki gia yi kilələ. Mih faan̄ki bə i mbeinj ka mbeinj numki num mbeinj keinj si gwu asi mih n̄i dzaka a mbeinj num.

⁴ Asi mən̄ yaka, yi dzə num a mih bəh bəni bə Masedonia bədəkə ka nyə i dzə yeinj mbeinj maka mbeinj keinj si gwu, ma kinƣəmni kiwə ni num dəinj i buku wə, i kighə i mbeinj bə buku jiaki fwu i mbeinj a?

⁵ Akə gia yə yi fə a mih kwaka a yi ndzən̄ki lə a mih tsa bwa bə nih bəbukumbəinj bələ a bə dzə i ninshinj i dzə kēinj si kinya kələ jōbi keinj wə mbeinj n̄i kaka i nya. Ayakadəinj, kinya kiwə ni numki num mbeinj keinj si lə a, akə kinya kə mbeinj nyaki bəh kinƣən̄ kimbeinj, a kəbi a bə chiniki mbeinj chinini.

⁶ Mbeinj kwāka gia yələ, mi wə wi gbeli twesi, wi bi kəh a twesi, mi wə wi gbeli biduli, bi kəh tə biduli.

⁷ Mi wimu wimu i mbeinj wə kanaki i nyā si wi kə wi kwaka i shəm yi wə. Mi ma nyāki wi gūku gwu nabə nyaki ka bə chiniki wi chin̄ni. Mbeinj kiaki a Nyə kən̄ki mi wə wi nyaki bəh kinsan̄li.

⁸ Nyə kələ i duksi mbeinj bəh biəinj bichi i fə a bi duki, ka mbeinj ni kwatiki biəinj bichi jōbi wichi bi kpeinj i mbeinj bəchi, ka mbeinj fəki bənəm bə ndzən̄ni bəchi yeinj.

⁹ Yi kə asi bə nyaka a, “Wi shuku kinya shukuni i bəni bə kifuu, mfə wi wi chən̄ bi baan̄ a numki jōbi wichi.”

¹⁰ Nyə wə wi nyaki ngəkə i mi wi khə bəh biəinj bidzini bə dzi, wi ni nya tə wi chu kpeinj si bəngəkə bə biəinj bimbeinj, wi ni fə nən̄i kimbeinj ki chən̄ ni dzə bəh nkəh widuli.

¹¹ Nyə ni fə tə ma mbeinj numki bəni bəmbum i dzəh yichi wə, i fə a mbeinj weli kan̄ yimbeinj i bəni ka bəni ni nyaki kiyən̄ni

i Nyə jōbi wə bə ni kwati kinya kələ i kan̄ yibuku wə.

¹² Nəm wimbəinj wi ndzən̄ni wələ mbeinj nəmki, lə dzəki kə a bəh gia yə bəni bə bə kə bə Nyə nən̄ki shən̄, wi fəki tə bəni ka nyaki kiyən̄ni i Nyə i dzəh yiduli wə.

¹³ Nəm wələ ni chusi lə bəni bə mbeinj kə bə, ayaka bəni ni kəksiki Nyə tum bikum bi i n̄'wəkə wə mbeinj wəkəki ntum wi ndzən̄ni wələ kəm Klistus wə mbeinj tōbiki wi. Bə num i bi tum tə bikum bi Nyə asi mbeinj weli kan̄ i bə bəh i bəni bədəkə wə bəchi.

¹⁴ Bə ni tsaki i mbeinj, shóm yibə num i mbeinj wə nalə kəm ngamti wi Nyə wə wi kə i mbeinj wə du ka tsəki tsəni.

¹⁵ Bukumbəinj nyāki kiyən̄ni i Nyə i kinya ki kimbum kə wi kə wi nya mi kəbi i fuku.

10

A sain̄bwili Nyə Bəəl a wi nūm wain̄ wi ntum wi Jisəs Klistus

¹ Mih Bəəl mwi, kwun̄ki kan̄ i mbeinj i kimbəni wə bəh i dzəh yi bənini i Klistus wə. Akə mih wə bə dzakaki a jōbi wə mih kə i dzəh yi dəən̄ mih ka dzakaki gia mih bwan̄ i mbeinj, jōbi wə mih dzə i mbeinj nshinj, mih ka bəniki.

² Mih tsaki mbeinj tsani a jōbi wə mih ni dzə, kiə mbeinj ma ni fə a mih ləki bəh mbeinj, si mih kə i ləki bəh bəni bə bə kwakaki a bə fəki gia biəli num kin̄kwaka ki bəni bə mbi wələ.

³ Akə nkən̄ a buku nəki i mbi wələ wə, ayakalə buku jwəki kə jum yibuku si bəni bə mbi wələ jwəki.

⁴ Biəinj biə buku jwəki jum yibuku yeinj a kəkə bi mbi wələ. Biəinj biə buku jwəki jum yeinj bi kan̄a nga bi nyə dzə i Nyə wə, i bwinyiki di kiləkəli yeinj.

⁵ Buku si dzə biəinj bi jum biələ bwinyi bəngukuli bə bəni ngukuliki yeinj, shisi na kinain̄ kinƣən̄si ki gwu kə ki ban̄ki bəni i kiə Nyə, tum dzi bin̄kwaka bi bəni fə bi wəkə num i Klistus.

⁶ Jōbi wə mbeinj chusi a mbeinj si wəkə lə i Klistus bəh shóm yimbəinj yichi, i jōbi wiwə wə buku ka ni nya ngəkə i mi wichi wə wi keinj ki wi ləkə bəh fwu i Klistus.

⁷ Mbeinj tsəinj gia yə yi kə i mbeinj nshinj! Mi ka kiaki na nkən̄ a ngain̄ kə mi wi

Klistus, wi klāki a si wi kō mi wi Klistus, kō ayaka tē si buku kō.

⁸ Mih ka lansi dza kabə ghaṅsi gwu twəsi kōm nga biə buku kaṅaki a num biə Bah nya, mih ma ni numki bəh kiṅgəmni. Nga biələ kō i maa mbeṅ maani bəh bi a kōbi i shakyi mbeṅ shakyiini.

⁹ Mih nənki kə a, yi chūsiki ka mih gumsiki mbeṅ bəh biṅwakti mbiṅ.

¹⁰ Mih dzakaki yələ kōm bəni bədəkō dzakaki kōm mih a, “Wi si nyaka biṅwakti bi ləkə bi lə, ayakalə jōbi wə wi dzə i bəni nshin wi ka bəniki, ayaka ndzaka wi si kpēṅni kə.”

¹¹ Bəmaaka bəni klāki a gia yə buku dzakaki i biṅwakti wə jōbi wə buku kəkə feṅ, akə a yi buku ni fə i jōbi wə buku dzə.

¹² Buku si sini kə bəh i fəkəniki gwu yibuku bəh bəni bədəkō bə bə dzakaki bəh dzaka kibə fiṅ fiə bə kə fi. Asi bə si sini gwu yibə a bə bə chu fəkəni gwu yibə a bə bə yi chusiki a bə kiəki kə gia yidəkō.

¹³ Yi Buku kō buku ghaṅsiki kə gwu i dan ji. Buku ghaṅsiki gəksiki i ji biə Nyə nya i buku kaṅ i nōm i dzə buku na i mbeṅ wə.

¹⁴ Buku si dan kə num ji si buku dzəki bukuki i mbeṅ wə. Buku nī kə bəni bə ninshin bə bə nī nyani bəh ntum wi ndzəṅni kōm Klistus i dzə buku i mbeṅ wə.

¹⁵ Buku ghaṅsiki kə gwu tsə ji, yi num a buku ghaṅsiki kə i nōm wə a fə bəni bədəkō. Ayakalə, gia yə buku tseṅki tsəki i ninshin kiə si bumni bimbeṅ kəki tsəki a ninshin, kə a liṅ si kimbu kibuku ki nōm i mbeṅ kintəṅ ni kəkəki tsəki tə i ninshin bindzəṅ.

¹⁶ Ayakadəṅ, buku ka ni dan si tsə di bimbeṅ tsəni i fukuki tsəki ntum wi ndzəṅni tsə i bimbu bidəkō wə, yi chu num kə a buku ghaṅsiki gwu i bənəm bə bə nōm i di bi mi widəkō wə.

¹⁷ Yi kə num asi bə nyaka a, “Jōbi wə mi chəkəki kijum, wi chəkəki num i gia yə a fə Bah yi.”

¹⁸ A kəkə mi wə wi chusiki gwu yi a ṅgain kə mi wi chəṅ wi kə mi wi chəṅ i Bah nshin. Akə num mi wə Bah yeṅki a wi kə chəṅ i wi nshin.

11

Bəḷ bəh bəni bə bə nyiki ntəkə a bə kə bwa bə

ntum bə Jisəs

¹ Mih tsaki a mbeṅ bēe mih ma mih dzaka ndzaka wi kiyun lə twəsi. Mntee mbeṅ bēe!

² Mih kaṅaki lə dzəkəh yi bukuni yi Nyə bəh mbeṅ. Mbeṅ kə i mih ka shu wi wainkpaṅni wə wi keṅki ayaka, wə mih kə mih kaka i nya wi i minyuku wimu wə wi kə Klistus.

³ Ayakalə, mih lwaki a liṅ asi junṅ nī weli fwəkyi Iff, bə bi bəṅ shakyiiki lə mfi bimbeṅ i bee dzəh yə yi kə yi ṅkəṅ num tə yi baiṅni yə mbeṅ biəliki Klistus yeṅ.

⁴ Mih dzakaki lə kōm mbeṅ dzəki a gia yichi dzəni. Mi ka dza dzə kabə fukuki kōm Jisəs widəkō chi a kōbi wə buku nī fukuki i mbeṅ, nabə i kiṅ'waka kidəkō chi a kōbi kə mbeṅ nī dzə i Nyə, nabə ntum wi ndzəṅni widəkō chi a kōbi wə mbeṅ nī dzə i buku, yaka mbeṅ ni dzəki a dzəni.

⁵ Mih kwakaki kə a bəni bə mbeṅ bəṅki a bə kə bəkətu bə bwa bə ntum bə Jisəs a bə tsəki lə mih.

⁶ Yi kabə num na a mih kiə kə ndzaka wə bəh lani num lanini, yəmaaka mən a mih kiəki kə gia yidəkō kōm Nyə. Yələ kə gia num buku nī chusi lə yi i mbeṅ i dzəh yichi wə bəh i gia yichi wə.

⁷ Si mih nī fukuki ntum wi ndzəṅni wi Nyə i mbeṅ kilələ ṅgəm widəkō kōbi, yaka kə a mih nī fə num chu i shisi gwu yin yaka, ka mih dzasi mbeṅ i beṅ na?

⁸ Mih kələ i dzaka a mih nī chwəki num chwəni i kijunṅni ki bəni bə bumni bədəkō wə, si mih nī dzəki ṅgamti i bə, nōm num i mbeṅ.

⁹ Jōbi wə mih nī kə bəh bukumbeṅ, mih nī ka jiə dəkə ntia widəkō i mi widəkō i mbeṅ wə, jōbi wə mih nī dzəki fiṅ. Bwa bə nih bəbuku bə bə nī nyə dzə i Masedonia nī nyaki lə biṅ bichi biə mih nī nənki. Ayakadəṅ, i gia yichi wə mih nī nənṅ i jiə ntia i mbeṅ wə. Ayaka yi kə asi mih nī nənṅki yaka.

¹⁰ Asi ṅkəṅ wi Klistus kə i mih wə, mi widəkō kəkə i bimbu bimbeṅ wə i Akeya wə wi kə i baṅ dzaka kəṅṅ i gia yə mih ghaṅsiki gwu yeṅ.

¹¹ Mih nī nənṅki ṅgamti i mbeṅ lə kōm nə a? Yaka mih kəṅki kə mbeṅ na? Mih kəṅki lə mbeṅ nalə Nyə kiə yakadəṅ.

¹² Gia yə mih fəki mih ni baan a fəki, ka mih tainki gvu yi bəni bə bə nənki i dzōki a buku bə kə lin bəh mih i gia yə bə ghan̄siki gvu yeiŋ.

¹³ Bəma ka bəni kəkə bwa bə faan̄ni bə Klistus bə ŋkən̄. Bə kə bəni bə nəm bə fwəyini. Bə dzə Klistus kən̄ i shi cheiŋ a bə kə bwa bu bə ntum.

¹⁴ Ayaka yələ chu mən̄ gia yi kan̄yini. Na Satan mwi si kən̄ lə naka i shi cheiŋ a ŋgain̄ kə chinda wi mbain̄.

¹⁵ Ayakadəiŋ, a kəkə gia yimfian̄ jəbi wə bəni bu bə nəm kwuni gvu yibə i num ka bəni bə bə laniki bəni si nən̄i ki chən̄ kə. Kingəksi kibə bi numki asi kimfə kibə kə.

Bəəl ghan̄si gvu kəm bəŋgəkə bə wi n̄i yeiŋki

¹⁶ Mih chu chukuli a, kiə mi ki dzə kə mih a mih kə kiyun̄. Ayakalə, mbəiŋ ka dzə na mih ka kiyun̄, mbəiŋ dzə mih asi mbəiŋ kə i dzə kiyun̄, ka mih tə ni ghan̄si gvu twesi ka kiyun̄.

¹⁷ Gia yə mih dzakaki kəm yi mih ghan̄si gvu yeiŋ bein̄ lwa kə, mih dzakaki kə bəh ŋga bi Bah. Mih dzakaki aka kiyun̄.

¹⁸ Si bəni bəduli ghan̄siki gvu i dzəh yi bəni bə mbi wələ, yaka mih tə ni ghan̄siki lə yin̄ gvu.

¹⁹ Mih dzakaki yələ kəm mbəiŋ dzəki biyun̄ bəh kinsan̄li dzaka a mbəiŋ kan̄aki lə mfi!

²⁰ Mbəiŋ bee a bəni dzəki mbəiŋ mbəiŋ fiəni chu mfā yibə, ka bə dziki i mbəiŋ wə yaka i mbəiŋ bein̄, ghan̄si gvu, tweiŋ kan̄ i mbəiŋ fun̄.

²¹ Mih kan̄aki lə i dzaka a, kingəmni kwaki lə mih a buku n̄i yin̄ni kə fibuku bəni bə kikipən̄ fə kə yaka!

Ayakalə, gia yidəkə kabə num yə mi məm̄si i ghan̄siki gvu yeiŋ, yaka mih tə ni məm̄si lə i ghan̄si gvu i yəmaka wə.

²² Bəni bəwə kabə num bəni bə Hibulu, yaka mih tə kə widəkə. Bə kabə num bəni bə Islae, yaka mih tə kə widəkə. Bə kabə num bəni i chwən̄kijun̄ ki Ablaham wə, yaka mih tə kə widəkə.

²³ Bə kabə num bəni bə nəm bə Klistus, yaka mih tə tsəki lə bə tsəni i yəmaka wə. (Mih lansiki dzakaki yələ ka mi wi dzali). Mih nəm lə tsə bə bəchi, mih tsə i nsən̄ mə

tsə bə, bə tweiŋ mih tsə bə, kpi tsə mih i ŋkain̄ni ŋkain̄ni wə.

²⁴ Bəju tweiŋ mih bəh mingan̄a num bəkwu kin̄kani kite, ntweiŋ wimu num a baan̄ a figban̄a fimu i buku mingan̄a mban̄nyani. ²⁵ Bəlum tweiŋ lə mih kin̄kani kitali bəh bəmbən̄, bəni bədəkə tumyi mih bəh kitəh ŋkpan̄ni wimu. Ngwuki shakyi kin̄kani kitali bəh mih, mih nə i kinchwə kimbūm kintən̄ ŋchəkə buku shi feiŋ.

²⁶ I bənyani bəduli bə mih nyani mih bəin̄ i nlən̄ wi bəkə, mih bəin̄ i kpi i bəji kan̄, mih bəin̄ i kpi i kintən̄ ki bəni mben̄ bə kwili, bəh i kintən̄ ki bəni bə dzəni wə, mih bəin̄ i kpi i kintən̄ ki kwili mə, mih bəin̄ i kpi i chwa, mih bəin̄ i kpi i kinchwə kimbūm kintən̄, mih bəin̄ tə i kpi i bwa bə nih bə ntəkə kintən̄.

²⁷ Mih nəm na bəh ŋga bən̄ŋ ka wəkə i gvu yin̄ wə. Mih nə bəh ntsən̄ə i kin̄kani kiduli wə. Mih yeiŋ fiən̄ fiə bə bən̄ŋki a dzən̄ bəh kindən̄ ki wəm̄ni. Mih nə kan̄ yiduli dzi kə fiən̄, nə i fiəkə wə mbun̄ kəbi.

²⁸ I chu kpəin̄si i yəmaka bein̄, mih kə i ntia cheiŋ chəkə bichi kəm bə bin̄kwaka biə mih kan̄aki i bijun̄ni bi bəni bə bumni bəchi.

²⁹ Jəbi wə mi kabə bəhyi, mih tə ka bəhyiki. Mi ka fə mi widəkə fə chu yi ka ləki mih nalə.

³⁰ Yi kabə num a mih kan̄aki lə i ghan̄siki gvu, mih ni ghan̄siki i gia yə yi chusiki mbəhyi wun̄.

³¹ Nyə kiəkə lə a mih nyiki kə ntəkə. Akə wi Nyə wi Ba wi Bah Jisəs. Kin̄kəksi nūm i wi jəbi wichi kingəksi kəbi.

³² A n̄i kə i jəbi wə mih n̄i kə i Damaskus, mi wi nsaka wə wi n̄i kə i ŋkun̄ Aletas cheiŋ ni dzaka a bəni gbə mih i dzaka ki mbain̄ kikwili wiwə i kwā mih.

³³ Ayakalə, bəni dzə mih jiə i kah mə, ka bwili shisi mih i dzən̄ə yi mbain̄ wə, mih ka təsi buku i wi kan̄.

12

Biēiŋ ka ndəmsi bəh yə Bah n̄i chusiki i Bəəl

¹ Mih kan̄aki lə i ghan̄siki gvu i tsəki a ninshin̄ na yaka si mbee widəkə kəkə yeiŋ. Mih ki tsəki a ninshin̄ i dzakaki kəm biēiŋ ka ndəmsi bəh biēiŋ bi nyumini biə Bah n̄i chusiki i mih.

² Mih kiæki læ mi wi Klistus widakə wə Nyə nɪ chufi dzə wi ka yaka tsə bəh wi i bein i biyɔmti bitali wə.* Daiŋ kə jia jwəfi ntso yina si gia yiwə nɪ num. (Yuwidakə wi nɪ yaka feiŋ bəh gwu yi, ma wi nɪ kəkə i gwu yi wə, mih kiæki kə. A kiæki a Nyə shəŋ).

³ Mih nəŋki i chu kpɛiŋsi a, mih kiæki læ mi wiwə, (yuwidakə wi nɪ yaka i gwu yi wə, ma wi nɪ ka yaka dəkə i gwu yi wə, mih kiæki kə. A kiæki a Nyə shəŋ).

⁴ Nyə nɪ chufi wi yaka tsə bəh wi i di bi kinsanli bi Nyə wə, wi wəkə gia feiŋ a num yə mi kəkə i dzaka. Ayaka gia yiwə num yə bə ka nya dəkə ŋga i mi wiwəm i dzaka.

⁵ Akə mi ka wəmakə mih kə i ghaŋsiki gwu kəm wi. Mih ni ghaŋsiki kə gwu kəm gwu yin, a kəbi a mih ni ghaŋsiki kəm mbəhyi wun.

⁶ Yi kabə num a mih nəŋki i ghaŋsiki gwu kəm gwu yin, mih ma ni num ka kiyun, kəm gia yə mih ni dzakaki kə ŋkəŋ. Ayakalə, mih nəŋ i fə yəmakə, ka mi widakə ma ni kaŋaki kinkwaka kidakə chi kəm mih tsə yə wi yeiŋki i mih bəh yə wi si wəkə mih dzaka.

⁷ Ayakalə, i fə a mih ma dza ghəŋsiki gwu nalə kəm gia yi kaŋyini yə Nyə nɪ chusi i mih, wi nɪ kə wi faaŋ ŋkaiŋni wi faka widakə bi dzə bwanyɪ nyam yin yi gwu. Bifaka biələ nɪ kə chinda wi Satan si wi nɛiŋsiki mih, i fə ka mih ma dza ghəŋsiki gwu.

⁸ Mih dza tsa Bah kinƿani kitali a wi dzə bwili yi i mih wə.

⁹ Ayakalə, wi chukuli i mih a, “Ŋgamti wun wə mih nya i wə wi kpɛiŋ, kəm ŋga biŋ si nəm i mi tsə bwili fwu i jəbi wə wi bəhyiki.” Ayakadəiŋ, mih ni wəkəki læ kinsanli chu ghaŋsi gwu kəm mbəhyi wun tsə tsəni ka ŋga bi Klistus kələ i nəmki i gwu yin wə.

¹⁰ Yi kə a mih sanliki læ bəh mbəhyi wun bəh bəntəyi bə bə təyiki mih yeiŋ bəh bəŋgəkə bə mih yeiŋki bəh gvu yə bəni bwanŋki i mih cheiŋ bəh bəŋgəkə bə bə biəliki mih kəm Klistus. Mih wəkəki ndzəŋni yaka kəm jəbi wə mih bəhki, yaka i jəbi wiwə wə mih ka ləkəki.

* 12:2 Bəju kaŋaki kimbun a bein kə biyɔmti bitali.

Kinƿan kə Bəəl nɪ kaŋaki i kijunni ki bəni bə bumni bə Kōlen

¹¹ Mih kə mih dza fiəni kiyun! Ayakalə, a fə mbein mih ka mih numki yaka. Asi kaŋaki mbein i chusi mi wə mih kə wi. Namana yaka si mih kəkə fiəŋ fidakə yi mən dəkə a bəni bə bə bəŋki gwu yibə a bə kə bəkətu bə bwa bə ntum bə Jisəs tsəki læ mih.

¹² Bəŋchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə bəh gia yi kaŋyini bəh gia yi dzaka ki wəmnɪ yi kə mih nɪ kaŋa shəm bum ka fəki i mbein kintəŋ. Ayaka biələ kə binchəsi biə bi chusiki a mih kə ŋkəŋ ŋkəŋ waiŋ ntum wi Klistus.

¹³ Gia yə mih nɪ fəki i bijunni bi bəni bə bumni bədakə chi chi bee mbein, akə nə? A kəbi a mih nɪ ka jiə dəkə ntia widakə i mbein wə i gamtiki mih. Mbein dālinya kingbə kəŋŋ!

¹⁴ Akə mih læ, mih kəiŋsi læ i dzə i mbein i kinƿani kitali wə. Mih kəŋki kə i dzə num ntia widakə i mbein kəm mih nəŋki kə biəin bimbein. Mih nəŋki num mbein. Kəm asi jiə kə bwa biəin i bətii bəbə bəh i bənih bəbə. Asi jiə bətii bwa bəh bənih bwa biəin i bwa bəbə.

¹⁵ Mih ni sanliki nalə i bəkəli biəin bichi biə mih kaŋaki i mbein bəh i nya tasi gwu yin kəm mbein. Mih kəŋki læ mbein na bəh ŋga, mih kabə ŋkəŋ mbein nalə mbein ni kəŋki mih a twəsi a?

¹⁶ Mbein yeiŋ ŋkəŋ a mih nɪ ka jiə dəkə ntia i mbein wə. Ayakalə, bəni dzakaki a mih nɪ weli fwəkyi mbein bəh ntəkə.

¹⁷ Ma a mi widakə i bəni bə mih nɪ faaŋ i mbein nɪ fwəkyi mbein i yeli wun wə a?

¹⁸ Mih nɪ tsa Taytus a wi dzə i mbein wə, mih faaŋ tə waiŋnih wibukumbein wə a wi dzə bə wi. Taytus nɪ dzə fwəkyi læ mbein i jəbi wə wi nɪ dzə a? Ntə buku wi nɪ fəki kə gia a i kinƿaka kimu wə, nyani i gvu wimu wə a?

¹⁹ Yuwidakə mbein kwakaki a, si buku baan a dzakaki læ buku banƿiki gvu yibuku i mbein nshiŋ. Buku dzakaki ka bəni bə Klistus i Nyə nshiŋ. Nsəiŋ yin yi shəm, gia yichi yə buku fəki i mbein kə i fə ka mbein kəkəki.

²⁰ Mih lwaki a mih kōlō dza dzə yeiŋ mbeiŋ, mbeiŋ kōbi si mih nənki a mbeiŋ numki, mbeiŋ tə yeiŋ mih kōbi si mbeiŋ nənki a mih numki. Mih lwaki a mih kōlō i dza dzə yeiŋ n'yōli num, kiŋghəkə num, shəm yi bəkōli num, mi kwaka a gwu yi wə, mbəkəli wi yeli num, kinyəni num, kiŋghan̄si ki gwu kilōlō num, kinshak̄yi num.

²¹ Mih lwaki a jōbi wə mih bi fiəni dzək̄i, Nyō wuŋ bi fə kiŋgəmni kwa mih i mbeiŋ nshin̄, bəh a mih bi numki bəh nshēiŋ kəm bə bəni bə bə n̄i fəki chu ka kinyen̄ bəh nən̄i kinyen̄ ki təkōlini bəh ntəkōli, bə num maka bə kwuni i gia yələ wə.

13

Bəəl dzaka i bəni bə bə n̄i fəki chu a bə tōkniki

¹ Fa kō kiŋkani kiŋ kitāli si mih dzək̄i i mbeiŋ. Kiŋwak̄ti ki Nyō dzaka a, Bə ka sōmi na winain̄ nsaka wi mi, bə n̄n̄ bəni bəfa yuwidək̄o bətali bə bə bēen̄ki nsaka wiwə.

² A n̄i kō jōbi wə mih n̄i dzə i mbeiŋ, i ndzə wuŋ wi kōmsini wə, mih n̄i dzaka i bəni bə bə n̄i nōki nən̄i kichu a, bə tōkniki. I liə mih chu dzakaki i bə bəh i bəni bəchi, na si mih kəkə i mbeiŋ nshin̄, a mbeiŋ tōkniki, kəm jōbi wə mih ni fiəni dzə mih ma ni kwasi nshēiŋ i mi widək̄o.

³ Si mbeiŋ nənki a mih fə gia yə yi chusiki a dzakaki Klistus i mbeiŋ tsə dzəh i mih wə, ma mih ni fə. A kəkə a wi kpəsiki lə i nya ŋgəkə i mbeiŋ. Wi kan̄aki lə ŋga i mbeiŋ kintəən̄.

⁴ Akō ŋkən̄ a bə n̄i ban̄ wi i kintasi wə wi bəhyi. Ayakalə, i liə wi kō wiwəm num i ŋga bi Nyō wə. Buku tə bəhyiki lə asi wi n̄i bəhyiki. Ayakalə, i ŋga bi Nyō wə kō a buku bi nōki bəh wi, nəm i mbeiŋ.

⁵ Mbeiŋ tsēiŋ gwu yimbeiŋ ma mbeiŋ yeiŋ a mbeiŋ kōlō i kimbum wə. Mbeiŋ mōmsi num gwu yimbeiŋ. Mbeiŋ yeiŋki kō a Jisəs Klistus kōlō i mbeiŋ wə a? Wi kōlō i mbeiŋ wə, a kōbi a mbeiŋ mōmsi lə gwu yimbeiŋ i yeiŋ a mbeiŋ gbə.

⁶ Mih kiək̄i lə nalə a mbeiŋ yeiŋ a buku ka gbə dək̄ə.

⁷ Buku tsaki Nyō a kiə mbeiŋ ki dza fə kə gia yidək̄o a kōbi gia yi chən̄. Buku nənki kō a bəni yeiŋki a buku tsə mōmsi wiwə.

Ayakalə, buku tsaki a mbeiŋ fəki num gia yə yi kō yi chən̄ namana si yi chusiki ka buku gbə lə mōmsi wiwə.

⁸ Buku kəkə i chu fəki gia yə yi waliki ŋkən̄. Buku kō a i fəki a yə yi tōbiki ŋkən̄.

⁹ Jōbi wə buku si bəhyi mbeiŋ ləkək̄i, ayaka buku ka wəkək̄i ndzən̄ni nalə. Ntsa wibuku kō a mbeiŋ kō tsə kaasi.

¹⁰ Akō gia yə mih nyakaki gia yələ i mbeiŋ mih kēiŋ maka mih dzə, ka i jōbi wə mih ni dzə, mih ma ni dzə ŋga biə Bah nya i mih, i lōki num lōni bəh bi i mbeiŋ. Ŋga biələ wi nya a mih maa mbeiŋ num maani bəh bi a kōbi i shak̄yi mbeiŋ num shak̄yini.

Mbəni wi Bəəl wigəksini

¹¹ I kaasi Bwa bə nih bən̄, mih bən̄iki mbeiŋ a bukumbeiŋ bēsi. Mbeiŋ lūmsi gwū yimbeiŋ, ma mbeiŋ wōkō ntsa wuŋ ma mbeiŋ nūmki i dzaka kimu wə, i nōki a nyiki, yakadēiŋ ka Nyō wi kiŋkən̄ bəh kimbōiŋni num bəh mbeiŋ.

¹² Mbeiŋ bōni i gwu yimbeiŋ, mbeiŋ māŋni yāŋyi i mbəni wi bəni bə Nyō wə.

¹³ Bəni bə bə kō bə Nyō bəchi bən̄iki mbeiŋ.

¹⁴ Ma shəm yindzən̄ni yi Bah Jisəs Klistus, bəh kiŋkən̄ ki Nyō, bəh kijun̄ni ki Kiŋ'waka ki Baiŋni nūm bəh mbeiŋ bəchi.

Kinwakti kə Bəəl nī nyaka i kijunni ki Galeshia Gia yə yi kə i Kinwakti ki Galeshia kələ mə

A nī kə i jəbi wə bə nī yisi i fukuki ntum wi ndzəŋni kəm Jisəs, bəni bə bə nī kəkə Bəju dzo lə gia yiwə, yə bəni bədəkə nī dza yisi i dzəki bəh nlani wə wi kə a bə kanjaki i jləki bəŋchi bə Muses bəchi, kighə i sūŋki bəni bə bə kəkə Bəju ka bə numki bəni bə Klistus bə ŋkəŋ.

Kinwakti kələ Bəəl nī nyaka i bəni bə Galeshia, ki nī kə i bəŋ mfi bibə a bə fləni dzə i gia yindzəŋni wə. Si wi kə wainj ntum wi Jisəs yakadəiŋ, wi ka nyaka tsə a ninshiŋ i chusi ndzəŋ a Nyə dzəki mi a wi kə chəŋ i wi nshiŋ num kəm shəm yə wi jlə i Klistus wə.

Kifwu ki gia i Kinwakti kələ mə

1:1-10 Kin'yisi

1:11-2:21 Nga bi Bəəl ka wainj ntum wi Jisəs Klistus

3:1-4:31 Bəəl dzaka kəm ntum wi ndzəŋni bəh bəŋchi

5:1-6:10 Bəni bə bə kə bə Klistus buku lə i mfa wə ka wəkəki num i Kin'waka ki Baiŋni wə

6:11-18 Kingəksi

¹ Kinwakti kələ nyaka mih Bəəl, wainj ntum wi Jisəs Klistus. Mih kəkə wainj ntum num a faaŋ mi wiwəm nabə i nya nga i mih. A nī faaŋ Jisəs Klistus bəh Nyə Ba wi wə wi nī dzasi wi i kpi wə.

² Mih bəh bwa bə nih bəmbəiŋ bə bumni bəchi bə bə kə fa bəni ki dzəki i mbein bijunni bi bəni bə bumni i kwili wi Galeshia wə.

³ Nyə Ba wibukumbəiŋ bəh Bah Jisəs Klistus chūsi shəm yindzəŋni i mbein chu nyā mbein bəh kimbəiŋni.

⁴ Jisəs Klistus kə wə wi nī nya gwi yi kəm chu bibukumbəiŋ ka ŋgaiŋ bwili bukumbəiŋ i kaŋ yi mbi wihu wələ i liə. Yələ kə asi Nyə wə wi kə Nyə chu num Ba wibukumbəiŋ nī sisi.

⁵ Ma bukumbəiŋ nyāki kinəkəni i wi jəbi wichi kingəksi kəbi. Yi nūm ayaka.

Ntum wi ndzəŋni kəm Jisəs Klistus kə a wimu

⁶ Dzaka wəmki mih wəmni a, akisəka mbein dza ka bee lə Nyə wə wi nī bəŋ mbein kəm shəm yindzəŋni yə Klistus kanjaki i mbein, ka biəliki num ntum wi ndzəŋni widəkə chi chi.

⁷ Yi məŋ a, ntum wi ndzəŋni widəkə chu kələ chi chi. Yi kə alə a bəni bədəkə nənki i shakyi mfi bimbein, nəŋ i bəkəli təkə ntum wi ndzəŋni wə kəm Klistus.

⁸ Mih dzakaki a, kəŋ a numki na buku yuwidəkə chinda wi Nyə widəkə i bein ka dzə fukuki ntum widəkə chi chi i mbein a kəbi wə buku nī fuku i mbein, yaka wəmaka mi ni giŋ lə ləiŋ!

⁹ Asi buku nī kə buku fuku lə i mbein, buku chu fukuki i mbein i liə a, mi widəkə ka bi dza ka fukuki ntum widəkə chi chi i mbein a kəbi wə mbein nī dzə, yaka wəmaka mi ni giŋ lə ləiŋ!

¹⁰ Mbein kwakaki a mih nənki a bəni kəksiki mih ma a Nyə kəksiki mih a? Ma mbein kwakaki a mih nənki i fəki a bəni wəkəki ndzəŋni a? Mih kabə nəŋ i fəki a bəni wəkəki ndzəŋni, ma mih ma numki mi wi nəm wi Klistus.

Ntum wi ndzəŋni wə Bəəl nī fukuki a nī chusi Klistus i wi

¹¹ Bwa bə nih bəŋ, mih nənki a mbein kiə a ntum wi ndzəŋni wi Nyə wə mih nī fukuki i mbein nī kəkə gia yi mi wiwəm.

¹² Mih nī ka wəkə dəkə i dzaka ki mi widəkə wə, a nī ka lani dəkə mi widəkə mih yein. A nī chusi Jisəs Klistus i mih.

¹³ Mih dzakaki lə kəm mbein wəkə lə asi nənki kəŋŋ nī kə jəbi wə mih nī keiŋki mih biəli kimbūm kibuku ki Bəju. Mih nī bwanjki lə gwi i bəni bə bumni bə Nyə chein nya ŋgəkə i dzəh yichu wə nəŋ i kaasi bə kaasini.

¹⁴ Mih nī tsəki a ninshiŋ i kimbūm kibuku ki Bəju wə tsə sumi yin i bəni bəbuku kintəŋ, lansi shili nalə i nənki ki kwili ki bəti bəbuku wə.

¹⁵ Ayakalə, Nyə nī kə wi babwili lə mih ka jlə mih keiŋ i nih wun shəm. Shəm yi yindzəŋni yə wi ni chusi i mih bi fə wi bəŋ mih.

¹⁶ Wi bi chusi Wain wi i mih i kinƙanƙi ki wə, ka mih nyāniki fukuki kəm wi i bəni bə bə kəkə Bəju. Si wi nī chusi yakadain, mih nī kəkə i chu bikə lə gia yidəko i mi wiwəm.

¹⁷ Mih ni ka yaka i Jelusalem i yein bəni bə bə nī kə bə si num bwa bə ntum bə Jisəs i mih nshin. Mih dza tsə mfin num i Aləbia, ka nyə fein fiəni dzə i jum wə i Damaskus.

¹⁸ Si jia yitali nī tsə, mih yaka tsə i Jelusalem ka buku Bitā kləni gwu. Si mih nī yaka tsə, buku wi nə kan jwəfi ntsə yite.

¹⁹ Mih nī ka chu yein dəkə mi widəko i mban wi bwa bə ntum bə Jisəs a kəbi a Jem wainnih Bah wibukumbəin Jisəs.

²⁰ Gia yələ mih nyaka lə kə nkən, Nyə kiəki lə a mih nyiki kə num ntəkə.

²¹ A dzə num i jəbi widəko wə, mih dza tsə i bimbu bi Silia bəh bi Silishia wə.

²² Jəbi wiwə nī kə bijunni bi bəni bə Klistus i kimbu ki Judea wə nī kiəki kə mih i shi wə.

²³ Bə nī wəkəki a wəkəni si bəni dzakaki a, “Mi wə wi ni shiki bwanƙi lə gvu i bukumbəin chein nyaniki i liə fuku a bəni jia shəm i Klistus wə, num gia yə wi ni shiki nənƙi a ngain kaasi yi kaasini.”

²⁴ Bə wəkə yakadain ka tumyiki bikum bi Nyə i gia yə wi fə i mih.

2

Bwa bə ntum bə Jisəs tšbi gia yi Nyə yə Bəal nī fukuki

¹ Jia jwəfi ntsə yina tsə, mih chu yaka tsə i Jelusalem buku Banabas. Jəbi wə mih nī yakaki mih dzə Taytus.

² Mih nī yaka i jəbi wələ wə num a chusi Nyə a mih yāka. Si mih yaka, ka yein bəni bə bə nī kiəki bə ka kifwu, buku bə baka gwu, mih jia ntum wi ndzən wi Nyə wə mih nī fukuki i bəni bə bə kəkə Bəju i bə nshin. Mih nī fə yakadain ka nəm wə mih kə mih nəm lə bəh wə mih keinƙi i nəm ka wi bi ma laka kilələ.

³ Bə wəkə yakadain, na bwanƙi a bə suun Taytus wə buku wi nī kə, namana yaka si wi nī kə mi wi Glik.

⁴ A nī mən kəm bəni bədəkə bə bə nī nyiki ntəkə a bə kə bəni bə bumni, bə bə nī wəeli liə i di biə buku nī kə, ma bə nī ka dzaka i tsə liə i yəmaka wə. Bələ bəni nī dzə ka bəni bə wəlini i yein dzəh yə buku si dən si fə gia

yein kəm buku chinƙi bəh Klistus Jisəs.

Ayaka bə bə nən i fiəni fiəni buku i nəm wi mfa wə.

⁵ Buku nəkə bum kə na twəsi gia yə bə nī dzəki bəh yi. Buku nī fəki yakadain ka buku jia nkən biə bi kə bi ntum wi ndzən wi Nyə wələ i mbein.

⁶ Bəni bə bə nī kiəki a bə kə kifwu, nī ka kpein si gia yidəko i yə wə mih nī fukuki. (Kən bə nī kə na finə, yəmaka kanƙi kə gia yidəko i fə bəh mih, kəm Nyə chusiki kə chi chi).

⁷ Ayakalə, bə yin ni yein lə a bə nya ntum wi ndzən wi Nyə i mih kan i fūkuki i bəni bə bə kəkə Bəju, a lin si bə nya i Bitā a wi fūkuki i Bəju.

⁸ Yi kə a Nyə wə wi nī nya nga i Bitā a wi nōmki ka wain ntum wi Jisəs i Bəju, kə a wi wə wi nī nya tə i mih a mih nōmki ka wain ntum wi Jisəs i bəni bə bə kəkə Bəju.

⁹ Jəbi wə bə nī yein dzəh yə Nyə duksi mih yein, Jem bəh Bitā bəh Jən bə bə nī kiəki a bə kə bintən bi bəni bə bumni ka nya kan i buku Banabas i chusi a buku bə nōmki i fiən fimu wə. Buku bə ka bum a buku tsə nōmki i bəni bə bə kəkə Bəju, ayaka bə yin ni nəm i Bəju.

¹⁰ Gia yə bə nī dzaka nī kə alə a buku kwākaki Bəju bə bə kə bə kifuu. Yələ num na gia yə mih nī kənƙi i fəki.

Bəal yəli i Bitā i Antiək

¹¹ A dzə num i jəbi wiwə wə, Bitā dza dzə i Antiək, mih yəli i wi, i wi nshin kəm wi nī ndzani nalə.

¹² Yi kə a wi nī yisi dzə ka dziki bəh bəni bə bə kəkə Bəju, chu sabi kə. Jəbi wə bəni bədəkə bə Jem nī faan nī dzə, wi yisi i gukuki gwu i jum wə, ka dza gaali buku, na chu dzi bəh bə. Wi nī gaali yakadain kəm wi nī lwaki mban wə wi nī shiki bwanƙi alə a bə kanƙi i sūun mi wə wi kəkə wi Ju ka wəmaka numki mi wi Klistus.

¹³ Si wi fə yakadain bəni bə bumni bədəkə bə bə nī kə Bəju ka sini nən ki kiwə kə wi nī laniki chi fə chi. Na Banabas mwi ka ndzani tə biəli tə nən kiwə.

¹⁴ Jəbi wə mih ni yein a bə fəki fibə biəli kə dzəh yi nkən asi ntum wi ndzən wi kəm Klistus nənƙi, mih ka dzaka i Bitā i bə bəchi nshin a, “Wə kə mi wi Ju, num wə si nə ka mi wi tumi, kəbi ka mi wi Ju, wə nən i

kan'yiki bəni bə bə kə bəni bə tumi a bə nōki ka Bəju daiŋ a?"

¹⁵ Mih nī dzakaki i Bitā yakadəiŋ num ŋkəŋ a buku bə kə bwa bə kwili Bəju. Buku kəbi bəni bə tumi bə bə yeiŋki a bə kə bəni bəchu.

¹⁶ Ayakalə, buku kiə a Nyə dzəki kə a mi kə ŋgbə widəkə kəbi i wi nshin kəm wi jiəki bənchi. Wi dzəki kəm wi jiə shəm i Jisəs Klistus wə. Na buku Bəju mwi jiə tə shəm i Klistus Jisəs wə ka buku numki ŋgbə widəkə kəbi i Nyə nshin, a kəbi kəm buku jiəki bənchi. Yi kə a mi kabə jiəki bənchi, Nyə kəkə i dzəki wi a wi kə ŋgbə widəkə kəbi.

¹⁷ Buku kabə məmsiki i numki ŋgbə widəkə kəbi i Nyə nshin kəm buku kə bəni bə Klistus, ayaka bəni chu yeiŋ a buku kə bəni bəchu kəm buku jiəki kə bənchi bə Bəju, yaka kə a Klistus təbiki lə chu a? Yi mōŋ num yakadəiŋ lə kpa!

¹⁸ Mih ka dza bə chu fiəni maaki dzəh yi bənchi num yə mih nī shaki, yəmaaka chusiki a mih kə mi wə mih bwiŋki nchi bwiŋni.

¹⁹ Gia yə yi kə, kə a i kimbu ki bənchi wə mih kə num mih kpi lə, num a wə bənchi mih, mih kpi ka mih nōki si Nyə nənki.

²⁰ Mih kələ i dzaka a bə nī banŋ lə mih i kintasi wə mih kpi buku Klistus. Nəni kə mih kanaki i liə chu kəkə kəŋŋ. A nōki Klistus i mih wə. Nəni kə mih kanaki i liə i mih wə kə kəm shəm yə mih jiə i waiŋ Nyə wə wi nī chusi kinŋəŋ i mih ka nya gwu yi i kpi kəm mih.

²¹ Mih mənŋ i nənki kinduksi ki Nyə. Asi kə a mi kələ i num chəŋ i Nyə nshin kəm wi jiəki bənchi, ma yi numki a kpi yi Klistus nī kə a kilələ.

3

Kəm bənchi bəh njia wi shəm i Klistus

¹ Ǿ bəni bə Galeshia, mbein kə biyūŋ! A liŋŋ ndə mbein? A kəkə a mbein bə bə fuku baiŋsi i mbein si bə nī banŋ Jisəs Klistus i kintasi wə mbein yeiŋ baiŋsi a?

² Mih ki bikəki lə gia yimu i mbein. Kin'waka ki Nyə nī dzə i mbein wə kəm mbein nī fəki asi bənchi dzakaki, ma kəm mbein nī bum gia yə mbein nī wəkə a?

³ Mbein kə biyūŋ kəm nə lə? Mbein yisi gia bəh Kin'waka ki Nyə, mbein bə num i liə a mbein ki kaasiki num bəh ŋga bimbəin na?

⁴ Mbein yeiŋ bəŋgəkə bəduli a kilələ a? Mih yeiŋki kə a, akə kilələ.

⁵ Nyə nyaki Kin'waka ki i mbein chu fə gia yi kanyini i mbein kintəŋ kəm nə a? Wi fəki yakadəiŋ kəm mbein jiəki bənchi ma kəm mbein wəkə ntum wə kəm Klistus ka bum wi a?

⁶ Yi kə asi bə nyaka kəm Ablaham i Kinwakti ki Nyə wə a, "Wi nī bum gia yə Nyə nī dzaka, Nyə ka dzə wi a wi kə mi wi chəŋ."

⁷ Mbein yeiŋ alə a, akə bəni bə bə jiə shəm i Nyə wə bə kə bwa bə Ablaham.

⁸ Kinwakti ki Nyə nī kə ki dzaka a kəiŋ i kikpu wə a Nyə bi dzə bəni bə bə kəkə Bəju bə num ŋgbə kəbi i wi nshin kəm shəm yə bə kə bə jiə i wi wə. Kinwakti ki Nyə ka fuku ntum wi ndzəŋni wələ i Ablaham kan kəiŋ, dzaka a,

"Nyə bi bəiŋsi lə bitumi bichi i nshwain wə kəm wə."

⁹ Ayakadəiŋ, yi kə a bəni bə bə kə num bə jiə shəm i Nyə wə kə Nyə bəiŋsi tə bə asi wi nī bəiŋsi Ablaham wə wi nī kə wi jiə shəm i wi wə.

¹⁰ Bəni bəchi bə bə yeiŋki a bə kələ numki chəŋ i Nyə nshin kəm bə jiəki bənchi kə bə giŋki ləiŋ i gwu yibə wə, kəm bə kə num bə nyaka a,

"Mi wichi wə wi nōki kə si bə nyaka i

Kinwakti ki Bənchi wə, wi fə kə asi bənchi bəchi nənki, wi giŋki ləiŋ i gwu yi wə."

¹¹ Yi chusiki lə ndaiŋ a Nyə dzəki kə mi a wi kə ŋgbə kəbi kəm wəmaaka jiəki bənchi. Akə gia yə bə kə bə nyaka a,

"Akə mi wə Nyə dzə a wi kə chəŋ kəm shəm yə wi jiə i wi wə, wə wi bi kwati nəni."

¹² Bənchi kanaki kə gia yidəkə i fə bəh njia wi shəm i Nyə. Yi yinŋni kə a, "Mi wə wi jiəki bənchi wi nī nōki biəli num bə."

¹³ Klistus nī kə wi təiŋ bukumbəiŋ i kan yi ləiŋ yə bənchi dzəki bəh yi. Wi nī giŋ bəbəiŋ bəbukumbəiŋ i wi wə, num asi bə kə bə nyaka a,

“Lɔɪŋ kô i mi wə bə kô num bə shêŋsi wi i kpeɪŋ wə.”

14 Wi nɪ fə yakadəɪŋ, ka kimbəɪŋsi kə Nyɔ nɪ bəɪŋsi Ablaham yeɪŋ, dzə tə i bəni bə bə kəkə Bəju kəm Klistus Jisəs, ka bukumbəɪŋ bə bə jiə shəm i wi wə kwati tə Kɪŋ'waka ki Nyɔ kə wi nɪ kaka.

Bəŋchi kəkə i nəŋni kɪŋkaka ki Nyɔ

15 Bwa bə nih bəŋ, bukumbəɪŋ sini dzo gia yə bəni si fə chəkə bichi. Bəni ka keɪŋsi gia dzi min̄kaiŋ, yaka mi widəkə kəkə i chu nəŋni gia yi wə nabə i kpeɪŋsi gia yeɪŋ wə.

16 Kəm bə biŋkaka bi Nyɔ, kə num wi nɪ kaka i Ablaham bəh waiŋ wə wi bi bukuki i chwəŋkijun ki wə. Bə ka nyaka dəkə a, “Akə i bwa bə bə bi bukuki i chwəŋkijun ki wə,” yi chusi a yi məŋ dəkə i bəni bəduli. Yi chusiki a, ki dzakaki kəm waiŋ wimu, a num waiŋ wi wələ Klistus.

17 Gia yə mih nəŋki i dzaka kə a, Nyɔ nɪ fə kɪŋkaka kələ, jiə tsə gi yina bəh mban̄tia (430) ka wi dzə nya bəŋchi. Si yi kə yakadəɪŋ, bəŋchi bə bə nɪ dzə i jum wə kəkə chu dzə nəŋni min̄kaiŋ mə Nyɔ nɪ dzi i kikpu wə, ka gia yə wi ma nɪ kaka laka kilələ.

18 Yi kabə num a mi kələ i kwati kimbəɪŋsi kələ a num a jəbi wə wi jiəki bəŋchi, yaka yəmaka chu məŋ a Nyɔ nɪ kaka bəni kakani bəh yi. Ayakalə, Nyɔ nɪ nya ki i Ablaham biəli asi wi nɪ kaka wi yeɪŋ.

19 Fwu wi gia wi bəŋchi kə nə? Bə nɪ kpeɪŋsi bəŋchi i chusiki gia yə bəni nɪ ndzani yeɪŋ, i yisi i jəbi wi wə wə i tsə buku na i jəbi wə waiŋ wələ wə Nyɔ nɪ fə kɪŋkaka kələ kəm wi bi dzəki. Ayaka Nyɔ ka nya bəŋchi bələ, bəchinda bu ka nya i kan̄ yi mi widəkə a wi nyā dāŋsi i bəni.

20 Ntə mbeɪŋ kiəki lə a bəni ka dza i keɪŋsiki gia mi widəkə num i bə kintəŋ, yaka wi kə i bə bəchi. Ayakalə, Nyɔ kə a wi mbəŋ.*

21 Si yi kə yakadəɪŋ, yaka nchi chu kələ i nəŋ gia yə wi nɪ kaka a? Yi kəkə i num yakadəɪŋ! A nɪ kə a nchi widəkə nɪ kələ feɪŋ wə wi kə i nya nəni, ma mi kələ i num chəŋ i Nyɔ nshin̄ kəm wi jiəki bəŋchi ŋkəŋ.

22 Ayakalə, Kɪŋwakti ki Nyɔ dzakaki a mi wichi kə mfá i chu cheɪŋ. Yaka kə a kɪŋkaka kə Nyɔ nɪ kaka, i mi wə wi jiə shəm i Jisəs Klistus, akə a wəmaka wə wi jiə shəm i wi bi kwatiki a.

Bəŋchi nɪ kə ka nshi waiŋ

23 A nɪ kə i kikpu wə, maka Jisəs dzə ka bəni ni jiəki shəm i wi, bəni nɪ kə i bəŋchi cheɪŋ num bəŋchi kan̄a bə ka bəni bə nsəŋ ka chəniki, i tsə buku i jəbi wə Nyɔ bi chusiki Jisəs a bə jiəki shəm i wi.

24 Bəŋchi nɪ kə ka nshi waiŋ wə wi shiki bəh bəni i lumsiki bəni i tsə buku i jəbi wə Klistus bi dzə yeɪŋ ka bəni jiəki shəm i wi wə ma Nyɔ ka bi dzə bə a bə kə ŋgbə kəbi i wi nshin̄.

25 Si Klistus kə wi dzə lə bəni jiə shəm i wi wə, bukumbəɪŋ chu kəkə i kan̄ yi nshi waiŋ wələ wə.

26 Mbeɪŋ bə mbeɪŋ kə num mbeɪŋ chin̄ni mbeɪŋ bəh Klistus Jisəs, mbeɪŋ bəchi si num lə bwa bə Nyɔ, kəm shəm yə mbeɪŋ jiə i Klistus wə.

27 Mbeɪŋ kɪəki a mi wichi wə bə kə bə juli wi i bəkə, chin̄ni bəh Klistus si num lə bəh Klistus i fieŋ fimu wə.

28 Mi widəkə chu kəkə chi chi a wi kə mi wi Ju nabə a wi kəkə mi wi Ju. Mi widəkə chu kəbi chi chi a wi kə mfa nabə waiŋ wi dzu, mi widəkə chu kəbi chi chi a wi kə minyuku nabə min̄kpan̄a. Mbeɪŋ bəchi si num lə i fieŋ fimu wə i Klistus Jisəs wə.

29 Si mbeɪŋ si num lə bəni bə Klistus yakadəɪŋ, yaka mbeɪŋ si num lə bwa bə Ablaham, mbeɪŋ bi kwatiki lə biəŋ biə Nyɔ nɪ kaka Ablaham yeɪŋ.

4

1 Gia yə mih dzakaki kə a, mi kabə num i bi dzə dzi biəŋ bi ba wi, ayakalə wi keɪŋ waiŋ wi nchin̄, yaka chi chi kəkə bəh mfa wi ba wi, na yaka si a kan̄aki wi biəŋ bi wə bichi.

2 Wi ni yisi num lə bəni bədəkə təkniiki i wi, ayaka biəŋ bi wə num i kan̄ yi bəni bədəkə wə bə təkni bəh bi, i tsə buku i jəbi wə ba wi nɪ keɪŋsi jiə.

3 Akə yakadəɪŋ si yi kə i bukumbəɪŋ. I jəbi wə bukumbəɪŋ nɪ kə bwa bəŋchin̄,

* 3:20 Yi kə fa chəŋ a, Nyɔ kə a wimu.

* 4:3 Biəŋ biə bi sakaki i mbi wələ wə kələ numki bəŋchi bəh biŋ'waka.

bukumbein nĩ kɔ mfa i biɛin biə bi sakaki i mbi wələ wə.*

⁴ Ayaka jɔbi wə, jɔbi nĩ dzə lansi kpɛin, Nyɔ faan Wain wi, wi dzə min̄kpaɲa bwə wi, wi num tə i bənchi chein.

⁵ Wi nĩ dzə ka ngain tain bəni bə bə nĩ kɔ i bənchi chein ka Nyɔ dzə bukuombein ka bwa bu.

⁶ Si Nyɔ kɔ wi dzə lə bukuombein ka bwa bu yakadain, wi ka chin̄si Kin'waka ki Wain wi i shəm yibukombein mə, ki bəən wi a, "Abba, Ba wun!"

⁷ Yi kɔ a Nyɔ kɔ wi fə lə mbein na chu numki mfá. Mbein si num lə bwa bu bə dzu. Si mbein kɔ bwa bu, yaka yi kɔ a mbein ni kwati lə biɛin biə wi jiə i bwa bu.

Bəəl lwa a bəni bə Galeshia ni dzani lə dzəh

⁸ A nĩ kɔ i kikpu wə, jɔbi wə mbein nĩ kiəki kə Nyɔ, mbein nĩ nəmki mfá i nga bi biɛin biə mbein nĩ dzəki akə bənyo a kəbi bənyo.

⁹ Ayakalə, i liə si mbein si kiə lə Nyɔ, nabə a i liə si Nyɔ si kiə lə mbein asi mih ki dzakaki, mbein chu nyani dain i nənki i fiəni chu i jum wə i bənyo bə kilələ bələ wə, bə bə kan̄aki kə nga. Mbein nənki i chu num mfá i bənyo bəwə kəm nə?

¹⁰ Mbein shiki i chəkə bidəkə wə a bi kɔ bimum bəh kifiaɲɲ kidəkə bəh jɔbi widəkə i jia wə bəh jiə kəm nə a?

¹¹ Mbein fəki lə mih ka lwaki bəh nga a nəm wun wə mih nĩ nəm i mbein kintəən laka kilələ.

¹² Bwa bə nih bən, mih kwun̄ki kan̄ i mbein kwun̄ni a mbein kwūni mbein nūmki asi mih kə kəm bənchi, asi mih nĩ kwuni ka numki ka mbein i jɔbi wə mbein nĩ kɔ bənchi kəbi. Mbein ka num fə dəkə gia yichu yidəkə i mih.

¹³ Mbein kiəki a a nĩ kɔ i ninshin si mih nĩ fukuki ntum wi ndzən̄ni wi Nyɔ i mbein a nĩ kɔ kəm mih nĩ kɔ bəh mbein mih gwein wə.

¹⁴ Namana yaka si mih nĩ kɔ i jwein yələ wə lə, yi nĩ kɔ ka kiməmsi si ki dzə i mbein, mbein nĩ ka yəkə gein dəkə mih, nabə i nyaan mih. Ayaka mbein nĩ dzə mih aka chinda wi Nyɔ widəkə nabə ka Klistus Jisəs wi mwi.

¹⁵ Mbein nĩ wəkəki lə ndzən̄ni bəh mih i jɔbi wiwə wə, aka num nə i liə a? Mih kələ i

dzaka a, asi kɔ a bə dzaka a mbein bāayi dzəkəh yimbein mbein nyá i mih, ma mbein si baayi jɔbi wə dzə si kɔ.

¹⁶ Mih fiəni chu lə mi wimbein wi mbain̄ni si mih fukuki n̄kən̄ i mbein na?

¹⁷ Bəni bə bə nənki i chusiki a bə kan̄aki lə kin̄kən̄ i mbein nalə, ayakalə bə nənki mbein i gia wə yi num kə yindzən̄ni. Bə kən̄ki a bukuombein gaali ma mbein jiə shəm num i bə wə.

¹⁸ Yi ndzən̄ki a mi kən̄aki shəm i mi wə i gia yindzən̄ni wə. Gia yələ kə chən̄ i jɔbi wich i wə a kəbi a jɔbi wə mih kə bəh mbein shən̄.

¹⁹ Bwa bən̄ bə bə kə shəm yin̄, yi kə ka mih ni chu yisi yisini nnəm̄h i bwə mbein wəkə ləli, i tsə buku jɔbi wə nən̄ni ki Klistus bi numki i mbein wə!

²⁰ Bə dzə a mih si kə bəh mbein i liə, ka mih kwuni dzəh yə mih dzakaki yein̄ i mbein. Gia yələ mbein fə lə mfi laka mih lakani.

Chi chi i bwa bə Ablaham wə

²¹ Mbein bə mbein nən̄ki i numki i bənchi chein, mbein fuku mih, ntə mbein wəkəki lə gia yə bənchi dzakaki a?

²² Bə kə bə nyaka a Ablaham nĩ kan̄aki bwa bənyuku bəfa, wi nĩ bwə widəkə bəh min̄kpaɲa wə wi nĩ kɔ mfa, bwə widəkə bəh min̄kpaɲa wə wi nĩ kəkə mfa.

²³ Mfa wələ nĩ bwə wain wi a num i dzəh yə bə si bwə bwa bəchi yein̄. Ayakalə, min̄kpaɲa wə wi nĩ kəkə mfa bwə n̄'wi biəli kin̄kaka kə Nyɔ nĩ kaka.

²⁴ Bukumbein kələ i dzə gia yələ ka kifəkəni ki gia. Bəkan̄a bəfa bələ chusiki min̄kain̄ mifa. Aga wə wi nĩ kɔ mfa dzə di bi min̄kain̄ mə Nyɔ nĩ dzi bəh bəni bə Islae i Nkwun̄ wi Sina wə. Bəni bəchi bə bə kɔ i min̄kain̄ biwə chein̄ kə mfá.

²⁵ Aga dzə di bi min̄kain̄ mə i Nkwun̄ wi Sina wə wi kɔ i tumi ki Alebia wə, wi chu dzə tə di bi kwili wi Jəusalem wə i liə, kəm bəni bə bə kɔ i kwili wiwə wə bəchi kə mfá i bənchi chein̄.

²⁶ Ayakalə, bəni bə bə kə bə Jəusalem wi bein̄ kəkə mfá. Jəusalem wiwə num nih wibukumbein.

²⁷ Akə gia yə bə nyaka a,

“Wə min̄kpaŋa wə wə kə kain̄ni wə bwə kə, wə lāŋki.

Wə wə wə n̄i ka num nnəm̄h lə wain̄, wə kākā kisun̄uni.

Wə kiə a bwa bə min̄kpaŋa wə bə kə, bə kəŋŋ wi

bi kaŋaki bwa bəduli tsə bə min̄kpaŋa wə wi kə a bəh nyuwi.”

²⁸ Ayakadəiŋ, bwa bə nih bəŋ, mbein̄ kə bwa bə Nyə, biəli asi Nyə n̄i kaka a liŋ asi Abraham n̄i bwə Ayjik biəli si Nyə n̄i kaka.

²⁹ A n̄i kə i jəbi wiwə wə wain̄ wə bə n̄i bwə asi bə si bwə bwa bəchi n̄i bwaŋ gvu i wə bə n̄i bwə i ŋga bi Kiŋ'waka kə Nyə n̄i fə ka bə bwə wi. Yi kə tə a liŋ i gia yə yi kə i liə.

³⁰ Bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə kəm bəh gia yələ a nə a? Bə kə bə nyaka a, “Kəŋŋ bwili min̄kpaŋa wə wi kə mfa bəh wain̄ wi bəchi,

kəm wain̄ mfa kəkə bi gaa biəiŋ bəh wain̄ min̄kpaŋa wə wi kəkə mfa.”

³¹ Si yi kə yakadəiŋ bwa bə nih bəŋ, gia yichi yə mih dzakaki lə yi chusiki a bukumbein̄ kəkə bwa bə min̄kpaŋa wə wi kə mfa. Bukumbein̄ kə num bwa bə min̄kpaŋa wə wi kəkə mfa.

5

Klistus bwili lə bukumbein̄ i nəm wi mfa wə

¹ Klistus bwili lə bukumbein̄ i nəm wi mfa wə. Wi bwili yakadəiŋ, ka bukumbein̄ bəchi ma chu nūmki i nəm wi mfa wə i bənchi cheiŋ. Ayakadəiŋ, mbein̄ nūmki a bindzəŋ. Kiə mbein̄ bi ma chu būm i liə i kimbun̄ ki nəm wi mfa wə.

² Mbein̄ wəkəli ndzəŋ gia yə mih Bəəl dzakaki. Mbein̄ ka bum a bə sūun̄ mbein̄ ka mbein̄ numki chəŋ i Nyə nshin̄, ma gia yə Klistus n̄i fə i mbein̄ yi ni num kilələ.

³ Mih chu dzakaki mih chəsi a mi wichi wə wi bum a bə suun̄ wi, yaka wi kaŋaki i jləki bənchi bə Bəju bəchi si bə kə.

⁴ Mbein̄ bəchi bə mbein̄ nən̄ki i num ŋgbə kəbi i Nyə nshin̄ akə kəm mbein̄ jiəki bənchi, mbein̄ kiəki a mbein̄ gaali lə gwu yimbein̄ bəh Klistus. Mbein̄ bwili lə gwu yimbein̄ i mbwili wə Nyə bwiliki bəni.

⁵ I bukumbein̄ gia yə bukumbein̄ tseŋki tsəki a ninshin̄ i yi wə, kə a Nyə bi dzə bukumbein̄ ka bəni bə bə kə chəŋ i wi

nshin̄. Gia yələ kə yə Kiŋ'waka ki Nyə kə ki nəmki i bukumbein̄ wə tsə dzəh i shəm yə bukumbein̄ jiə i Klistus wə, ki fə a bukumbein̄ wəkəliki.

⁶ Mbein̄ kiəki a mi kabə num wə wi chin̄ni lə bəh Klistus Jisəs, wi num bə suun̄ wi nabə wə wi kə maka bə suun̄ wi, yəmake kaŋaki kə gia yidəko i fə. Fwu wi gia kə shəm yə wi jiə i Klistus wə chusi i kin̄kəŋ wə.

⁷ Mbein̄ ni yəkəki n'yəkə wi ndzəŋni, a ka fə ndə a mbein̄ bee i biəliki ŋkəŋ a?

⁸ Ŋkaiŋni ntəfi wələ ka buku dəkə i Nyə wə wi n̄i bəŋ mbein̄ i gia yələ wə.

⁹ Ntə mbein̄ yintiki lə ndi wə bə si ti a, “Kimfəiŋ kimu bəkəliki lə nchwa a?”

¹⁰ Mih jiəki mfi i mbein̄ wə kəm bə Bah a mbein̄ kəkə i biəli gia yə bəni bədəko dzakaki a kəbi a yə mih dzakaki. Ayaka mi wə wi bəkəli mfi bimbein̄, a kəŋ a numki na ndə, yi kə a Nyə ni lə lə ŋgəkə i wi wə.

¹¹ Bwa bə nih bəŋ, asi kə a mih keiŋki mih fuku a bə suun̄ki bəni ka bə numki chəŋ i Nyə nshin̄, bəni bə chu bwaŋki gvu i mih cheiŋ kəm nə? Asi kə a yi numki yakadəiŋ, ma gia yələ mih fukuki kəm a Klistus n̄i kpi i kintasi wə bəni wəkə yi yi bəkəli lə shóm yibə bəkəlini yi ma ni chu numki.

¹² I bəmake bəni bə bə fumsiki mfi bimbein̄ a bə sūun̄ki bəni, mih nən̄ki a bə tsə i ninshin̄ i bwili kaasi gwú yibə.

¹³ Bwa bə nih bəŋ, Nyə n̄i bəŋ lə mbein̄ a mbein̄ ma chu nūmki i mfá wə. Ayakalə, si mbein̄ chu keiŋki kə mfá, kiə mbein̄ ma dzə a mbein̄ kələ i fəki gia yichu si nyam yimbein̄ yi gwu nən̄ki. Mbein̄ nōmki num nōmni i bwa bə nih bəmbəin̄ i kin̄kəŋ mə.

¹⁴ Mbein̄ fəki yakadəiŋ kəm bənchi bəchi kə num bə chin̄ni i wimu wələ wə a, “Wə kəŋki mi wə wi kə kəmsi i wə wə asi wə kəŋki gwu ya.”

¹⁵ Ayakalə, mbein̄ ka dza ka wamyiki ka biə, mi nən̄ i dzi wain̄nih wi, mbein̄ ka təkniiki kəm mbein̄ kələ i dza bəkəli gwú yimbein̄ bəkəlini.

Mi wə wi nəki si Kiŋ'waka ki Nyə chusiki chu fə kə asi nyam yi gwu nən̄ki

¹⁶ Gia yə mih dzakaki lə kə a, mbein̄ nōki mbein̄ biəli num asi Kiŋ'waka ki Nyə chusiki mbein̄, yakadəiŋ mbein̄ ma chu

fłani i fłaki num asi nyam yi gwu yimbein nąnki a mbein fłaki.

¹⁷ Mih dzakaki lą kọm a gia yą nyam yi gwu nąnki, a kọkọ yą yi si biłali yą Kin'waka ki Nyọ nąnki. Ayaka yą Kin'waka ki Nyọ nąnki a kọkọ yą nyam yi gwu biłaliki. Bięin bifa biłalą kọkọ i fięn fimu wą. Akọ gia yą mbein kọkọ i fłaki gia yą mbein nąnki.

¹⁸ Mbein ka nąki biłali num asi Kin'waka ki Nyọ chusiki i mbein, mbein ma ni chu fłani i numki i bąnchi chein.

¹⁹ Gia yichu yą nyam yi gwu si nąn kọ bąni mąnni kọ. Akọ ntọkọli bąh i kwakaki gia kọm ntọkọli bąh nąki nọni kinyęn ki tọkọlini.

²⁰ Ayaka yi chu num i tsaki i bąnyọ bą kilọlọ bąh i laki nyęin nabą i finki nyęin. Yi chu num i bąinņniki, i yọliki, i ghakakaki bąh i kanjaki shọm yi bọkọli bąh i kwakaki shąn a i gwu yi wą. Yi chu num i gaaliki bąni bąh i mi i gaali buku i bąni wą i kwati ņ'wi mban.

²¹ Ayaka yi num tą i chiniki kindọn, mu mbih mọ kwa bąh i muki kọm dzaka bąh i fłaki gia yidọkọ ka yalą. Mih dzakaki mih chası asi mih ņi yisi dzaka lọ i mbein a, bąni bą bọ fłaki gia yalą bi kwati kọ di i kintąn ki ņkun bi Nyọ wą.

²² Ayakalą, bięin bią bi bukuki i Kin'waka ki Nyọ wą kọ biłalą, kinjọn, kinsanjli, kimbąinņni, shọm yi kanjani, nọni kindzọnņi, ndzọnņi, i numki i ņkọn wą,

²³ i bąinņniki i nọni wą, bąh i tọkniki bąh gwu. Nchi widọkọ kọkọ wą wi waliki gia yalą.

²⁴ Bąni bą bọ kọ bą Klistus Jisọs kọ num bọ bąnņyi nyam yibọ yi gwu bąh gia yichu yą gwu yibọ yi fwuni nąnki i kintasi ki Jisọs wą.

²⁵ Si bukumbein nąki i lią i ņga bi Kin'waka ki Nyọ wą, bukumbein fłaki gia biłali asi Kin'waka kiwọ chusiki.

²⁶ Kią bukumbein ma ghąņsiki gwu. Kią bukumbein ma bąkọliki shọm yi bąni bądọkọ. Kią bukumbein ma chiniki kindọn bąh bąni bądọkọ.

6

Bąni bą Nyọ gąmtiki bąni bąchi

¹ Bwa bą nih bąn, mbein ka dza yęin mi widọkọ i mbein kintąn num wi gbọ i chu wą, mbein bą mbein nąki asi Kin'waka ki

Nyọ nąnki, mbein mąmsi i tąfi wi a wi bọku i chu biwọ kintąn. Ayakalą, jọbi wą mi bą tąfi mi, wi ka tąfiki bąh kimbąinņni tọkni i yęin a wi tą ma gbọ i mmąmsi wą.

² Mbein gąmtiki bwa bą nih bąmbein i bąngakọ bąbọ wą. Mbein ka fłaki yakadąin yaka mbein jiąki lą nchi wi Klistus.

³ Mi kabą dzọ gwu yi a ņgain kọ fięn fidọkọ, wi kọbi na fięn fiwọ, wi fwọkyiki gwu yi.

⁴ Mi wichi tsęin kimfą ki i gia yą wi fłaki, wi yęin a ņgain fłaki lą chąn a. Wi kabą fłaki chąn, wi ka kọksiki gwu yi. Ayakalą, kią wi ma fłakąniki gwu yi bąh mi widọkọ.

⁵ Mbein kłaki a mi wichi kanjaki i gįn ntia wi.

⁶ Mi kabą lani mi bąh gia yi Nyọ, mi wą bą laniki wi gąa bięin bią bi kọ bindzọnņi bichi wi nya mi wą wi laniki wi.

⁷ Kią mbein ma fwọkyiki gwų yimbein. Nyọ kọkọ kiyun. Mbein kłaki a fięn fią mi gbeli akọ a fifią wi bi kọhki.

⁸ Mi ka gbeli ņgọkọ wi a num gia yą nyam yi yi gwu nąnki, ma wi bi kọh shąn gia yą nyam yi yi gwu nyaki a num kpi. Mi ka gbeli ņgọkọ num gia yą Kin'waka ki Nyọ nąnki, ma wi bi kọh nọni kọ ki bi tsą kaa kọ a num kọ Kin'waka ki Nyọ nyaki.

⁹ Ayakadąin, kią bukumbein ki bąh kọ i fłaki gia yindzọnņi, kọm jọbi bi dzą kpęinņi ma bukumbein bi kwati ņkọh wiwọ i jọbi wą bukumbein ka bąh dąkọ.

¹⁰ Yaka yi kọ a, na i winain jọbi wą bukumbein kwati dząh, bukumbein ka fłaki gia yindzọnņi i bąni bąchi, kighą i bą bọ kọ i chwąņkijun ki bąni bą bumni wą.

Ndzaka wi gąksini

¹¹ Mbein yęin si dząkọh yi kinjakti yalą fa kọ yimbum yimbum! A nyaka mih bąh kan yin!

¹² Bąmaka bąni bą bọ nyiniki a bą sųunņi mbein, akọ bą bọ nąnki i chusiki gwu i gia yi nyam yi gwu. Bọ fłaki yakadąin ka bąni bi ma bwanņi gvu i bọ chein kọm gia yą bọ fukuki a Klistus ņi kpi i kintasi wą.

¹³ Na bąni bą bọ kọ bą suun lą bọ jiąki kọ bąnchi bąchi. Ayakalą, bọ nąnki alą a jọbi wą bọ suun mbein ka bọ chọkọki kijum a mbein fą gia yą bọ kọnņi a yi num i gwu yimbein wą.

¹⁴ Ayakalə, i mih, mih kəkə i lansi num i chəkəkə kijum i gia yidəkə wə a kəbi a i gia yə a Bah wibukumbəiŋ Jisəs Klistus nŋ kpi i kintasi wə. Akə i kintasi kələ wə biəiŋ bi fa kuku kə num bi kpi bi gaali bəh mih, mih tə gaali bəh bi.

¹⁵ Mi ka num, num bə suuŋ wi nabə a bə ka suuŋ dəkə wi, yəmaka kaŋaki kə gia yidəkə i fə. Fwu wi gia kə a, Nyə keiŋsi mi a wi numki wimfiaŋ.

¹⁶ Kimbəiŋni ki Nyə bəh nshəiŋ yi dzə i bəni bəchi bə bə biəli dzəh yələ, bə bə si num lə bəni bə Isləe bə Nyə.

¹⁷ Ayaka i yisi i liə wə i tsəki, kiə mi ma chu nyāki ŋgəkə i mih, kəm bali biə bi kə i mih wə chusiki a mih kə mi wi Jisəs.

¹⁸ Bwa bə nih bəŋ, ma Bah wibukumbəiŋ Jisəs Klistus chūsi mbəiŋ bəchi bəh shəm yi yindzəŋni i biŋ'waka bimbəiŋ wə. Yi nūm ayaka.

Kinwakti kə Bəəl nī nyaka i kijunni ki Efesus Gia yə yi kə i Kinwakti ki Efesus kələ mə

Kinwakti kələ nī nyaka Bəəl, wain ntum wi Jisəs i bəni bə bumni i kwili wi Efesus wə. Fwu wi gia wə wi kə i kinwakti kələ mə kə kimfasi kə Nyə nī fasi a ngain bi junniki lə biein bichi biə bi kə i bein bəh i kuku i jiə i Jisəs chein. Bəəl fuku baini si yi nī nyani ka bəni chinni i fiən fimu wə bəh Nyə. Wi chusi si Bah Nyə nī sabi bəni bu, dalinya chu bibə tsə dzəh i Jisəs Klistus wə Wain wi, bəh si wi nī fə kinchəsi ki i bə wə a num Kin'waka ki Bainni. Wi tafi bəni bə wi nyaka i bə a bə nōki nōni kə ki chusiki a bə chinni lə bəh Klistus. Bəəl chusi tə i dzəh dzəh wə i fəkəni si kijunni ki bəni bə bumni kə i mi wimu wə i Klistus wə.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1-2 Kin'yisi

1:3-3:21 Kimfasi kə Nyə nī kanaki i

Klistus bəh i kijunni ki bəni bə bumni

4:1-6:20 Nəni ki bəni bə Klistus kifian

6:21-24 Kingəksi

¹ Akə mih Bəəl, wain ntum wi Klistus Jisəs i kinəkən ki Nyə wə.

Mih nyakaki kinwakti kələ i bəni bə akə bə Nyə i Efesus bə bə num ndzən i Klistus Jisəs wə.

² Nyə Tii wibukumbein bəh Bah Jisəs Klistus chūsi mbein bəh shəm yindzənini chu nyā mbein bəh kimbəinini.

Kimbəinini kə ki gamtiki bin'waka bi bəni bə bə chinni i Klistus wə

³ Ma kinəkəksi nūm i Nyə wə wi kə Nyə, chu num tii wi Bah wibukumbein Jisəs Klistus. Wi baini bukumbein bəh kimbəinini kichi i tumi ki bein wə kə ki gamtiki bin'waka bibukumbein si bukumbein kə bə chinni i Klistus wə.

⁴ Na ka Nyə numki i maa mbi wələ wi nī kə wi sabibwili lə bukumbein a bukumbein bi chinni bəh Klistus bə baini,

bə nūm kinəbə kidəkə kəbi i wi nshin. I kinəkən ki wə,

⁵ wi nī kə num wi keinsi lə i bi dzə bukumbein i bwa bu tsə dzəh i Jisəs Klistus wə. Wi nī fə yakadəin, biəli gia yə yi ndzənki yə wi nənki a yi nūm.

⁶ Yi nī num yaka ka kinəkəni tsəki i wi i kinya ki kimbūm kə wi nī nya i bukumbein kilələ tsə dzəh i Wain wi wə wi kə shəm yi.

⁷ Wi kə wi nī tain bukumbein i kan yichu wə num bəh mwa mi Wain wi wələ. Yi num a, wi dalinya chu bibukumbein, biəli shəm yi yindzənini yə wi Nyə nī chusi i bukumbein nalə.

⁸ Jəbi wə wi nī nənki i chusi wi shuku yi num shukuni i bukumbein wə. Wi nī fə yakadəin bəh mfi bichi bəh kinəkəki kichi.

⁹ Nyə kə wi fə lə bukumbein kiə gia yə wi nənki yə yi nī kə i nyumi wə. Wi nī fə biəli gia yə yi ndzənki i wi asi wi nī kə wi sisi lə a wi bi fə tsə dzəh i Klistus wə.

¹⁰ Wi nī sisi a jəbi wə jəbi bi dzə kpein ki wi bi junni biein bichi nabə biə bi kə i bein, nabə biə bi kə i kuku, i jiə i Jisəs chein.

¹¹ Nyə nī babwili tə buku i num bəni bu i Jisəs wə. Wi nī sabibwili asi wi nī kə wi sisi a kein i kikpu wə biəli kinəkəki ki asi wi si fə biein bi bichi biəli kimfasi ki asi wi kənki.

¹² Yi nī num yakadəin, ka buku bə buku nī kə bəni bə ninshin i jiə mfi i Klistus wə ka bə nōki nōni kə ki fəki ka mbūm bi Nyə chusiki, kinəkəksi tsəki i wi.

¹³ Mbein tə kə num mbein chinni i Klistus wə jəbi wə mbein nī wəkə gia yi nkən yə akə ntum wi ndzənini wə wi nī dzə bəh mbəin i mbein wə. Si mbein nī wəkə yakadəin, ka jiə shəm i Klistus wə, Nyə fə kinchəsi ki i mbein wə a num Kin'waka ki Bainni kə wi nī kaka bəni yein.

¹⁴ Kin'waka ki Bainni kələ kə njikəli wi kpan i ngəm wi biein biə bukumbein bi kwatiki. Ayaka bukumbein bi kwatiki jəbi wə Nyə bi tainki kaasiki bəni bə akə bu i kan yichu wə. Ayakadəin, mbūm bi bi ka chusiki, kinəkəksi tsə i wi.

Bəəl tsa i bəni bə Efesus

¹⁵ Mih kə mih wəkə lə kəm shəm yə mbein jiə i Bah Jisəs wə, bəh kinəkən kə

mbeinj kanaki i bəni bəchi bə bə kə bə Nyə. Akə gia yə yi fə,

¹⁶ jəbi wə mih tsaki mih ka kwakaki mbeinj. Mih nĩ ka num bee dəkə i nyaki kiyəŋni i Nyə kəm mbeinj i ntsa wuŋ wə.

¹⁷ Mih tsaki a Nyə wə wi kə Nyə wi Bah wibukumbeinj Jisəs Klistus, Nyə wə wi kə Ba wi kinəkəni, nyā mbeinj bəh Kin'waka ma ki nyā mbeinj bəh mfi bimbūm, ki wēli dzəkəh yimbeinj ka mbeinj klā wi bindzəŋ.

¹⁸ Mih chu tsa a wi wēli mfi bimbeinj ka mbeinj klā gia yə mbeinj tseinjki tsaki i ninshinj i yi wə, yə wi nĩ bəəŋ mbeinj yeinj kəm yi, chu klā kinəkəni kə ki kə kimbum ki bieinj biə bi kə bi bəni bə akə bə Nyə.

¹⁹ Mih chu tsaki a Nyə wēli mfi bimbeinj ka mbeinj klā ŋga bi biə bi tsaki ŋga bichi. Akə ŋga bimbūm biələ wi nəmki bəh bi i bukumbeinj bə bə kə bə jiə shəm i wi.

²⁰ Akə ŋga biwə biə wi nĩ nəm bəh bi dzasi Klistus i kpi wə, yaksi wi ka təm wi i tseinj yi yiləkəli wə i tumi ki beinj wə.

²¹ Klistus kəkni nālə tsə na bieinj bichi biə bi sakaki bəh bəŋkuŋ bəh ŋga bəh kinəkəni kichi. Wi chu kaŋa yeli wimbūm wi tsə na kiyeli kichi kə bə bəŋki bəni yeinj. Wi kəkə yakadəinj a jəbi wələ wə shəŋ. Wi bi numki yakadəinj i jəbi wi dzəni wə.

²² Nyə kə wi jiə bieinj bichi i wi cheinj, ka chu təm wi a wi kə fwu wi bieinj bichi i kijunni ki bəni bə bumni wə.

²³ Kijunni ki bəni bə bumni kələ kə gwu yi Klistus. Klistus ka numki num wi jikə kpəinj kəm kijunni kələ, a num wi wə wi fəki ka bieinj bichi bi jikə kpəinj i dzəh yichi wə.

2

Nyə nĩ chinni bukumbeinj bəh Klistus dzasi i kpi wə

¹ A nĩ kə i ninshinj, mbeinj num bəni bə bə nĩ kə bə kpiyi lə i bin'waka wə kəm bə bəŋchi bə Nyə bə mbeinj nĩ bwinjki bəh chu bimbeinj,

² biə mbeinj nĩ nəki mbeinj fə. Mbeinj nĩ nəki biəli num dzəh yə bəni bə mbi bələ nəki yeinj, chu biəli ŋkuŋ wi ŋga bi fiəkə yi beinj. Akə wi kin'waka kiwə kə ki nəmki i liə i bəni bə bə ləkəki bəh kifwu i Nyə.

³ Akə ayaka tə si bukumbeinj bəchi nĩ nəki. Bukumbeinj nĩ nəki fə gia yə nyam yi

gwu yi shilini nĩ kəŋki, biəli num gia yə nyam yi gwu bəh bin'kwaka bibukumbeinj nəŋki a bukumbeinj fəki. Bukumbeinj ka bəni bəwəm nĩ kə bə si num lə bəni bə shəm kə i bəkəki Nyə bəh bə, yi num a lin si mi wiwəm wichi kə.

⁴ Ayakalə, Nyə wə wi kə wi jikə bəh nsheinj i bukumbeinj wə wi nĩ kəŋ bukumbeinj nalə,

⁵ chinni bwili bukumbeinj bəh Klistus i kpi wə na si bukumbeinj nĩ kə bə kpiyi lə kəm bə bəŋchi bə Nyə bə mbeinj nĩ bwinjki. Nyə nĩ bwili mbeinj kəm shəm yi yindzəŋni.

⁶ Si wi nĩ chinni bukumbeinj bəh Klistus Jisəs dzasi i kpi wə yakadəinj, wi ka yakasi bukumbeinj təm bukumbeinj bəh wi i tumi ki beinj wə.

⁷ Wi nĩ fə yakadəinj ka a bi numki i jəbi wi dzəni wə, wi bi chusi shəm yi yindzəŋni nalə a num yə mi kəkə i bi fəkəni. Shəm yi yindzəŋni yələ kə num wi chusi lə i kinəkəŋ ki wə tsə dzəh i Klistus Jisəs wə.

⁸ Mbeinj kləki a Nyə nĩ bwili mbeinj a num kəm shəm yi yindzəŋni yə wi nĩ chusi i mbeinj tsə dzəh i shəm yə mbeinj nĩ jiə i Klistus wə. A num kə i kimfə kimbeinj wə. A num kinya ki Nyə.

⁹ A nĩ kəkə kəm nəm widəkə wə mi nĩ nəm na ka mi widəkə bi ma numki wə wi kə i dza ghaŋsiki gwu.

¹⁰ Gia yə yi kə, kə a bukumbeinj kə si bukumbeinj kə i liə lə a maa Nyə bəh kaŋ yi. Wi kə wi chinni bukumbeinj bəh Klistus Jisəs ka fə bukumbeinj i nūmki bəni bə mfiaŋ, ka bukumbeinj nāmki bənəm bə ndzəŋni bə wi nĩ sisi a keinj i kin'yisi wə a, akə bə bukumbeinj bi nəki bə nām bə.

Chwəŋbijun bifa si num lə i mi wimu i Klistus wə

¹¹ Mbeinj bəni bə mbeinj kəkə i chwəŋkijun ki Bəju wə, mbeinj kwāka fiəŋ fiə mbeinj nĩ yisi kə fi i ninshinj. Bəju bə bə bəŋki gwu yibə a bə kə bəni bə bə kə bə suuŋ bə, bə nĩ bəŋki mbeinj a mbeinj kə bəni bə bə kə kinchək. Ayaka nsuuŋ wələ num fiəŋ bə fəki i mi a bəh kaŋ.

¹² Mbeinj yinŋti a, a nĩ kə i jəbi wiwə wə, mbeinj nĩ kanaki kə gia yidəkə i fə bəh Klistus. Mbeinj nĩ kəkə i kintəŋ ki ŋgəkə wi bəni bə Nyə bə bə kə bə Islae. Mbeinj nĩ kanaki kə gia yidəkə i fə bəh min'kaŋ mi

kinƙaka mæ Nyɔ nɛ dzi bæh bɔ. Mbeɪn nɛ kɔ fimbɛɪn i fa mbi wæ kaɲa kɔ gia yidɔkɔ yæ mbeɪn tseɪnki tsæki i ninshɪn i yi wæ, chu kiæ kɔ tæ Nyɔ.

¹³ Ayakalæ, i liæ si mbeɪn kɔ num mbeɪn chinɲi lɔ bæh Klistus Jisəs, mbeɪn bɛ mbeɪn nɛ yisi kɔ i dzæh yi dæɲ i Nyɔ, wi dzæ mbeɪn kɔmsi dzæ i wi wæ tsæ dzæh i mwa mi Klistus wæ.

¹⁴ Akɔ wi Klistus mwi wæ wi dzæ bæh kimbɔɪnɲi i bukumbeɪn. Wi fæ Bæju bæh bæni bɛ bɔ kɔkæ Bæju num i mi wimu wæ. Wi mukuyi kimbu ki kinƣaali a num ki mbainɲni kɔ ki nɛ yisi kɔ i bukumbeɪn kintæɲ.

¹⁵ Wi nya gwu yi ka kpi i chiksi bænchi bæh gia yæ bænchi dzakaki a, bæ fâki i numki bæni bæ Nyɔ. Wi fæ yakadæɪn ka ɲgaɪn chinɲi mi wichi i wi wæ ka bɔ numki mi wimu wimfian i di bi bæni bæfa wæ. Si wi fæ yakadæɪn, wi ka dzæ bæh kimbɔɪnɲi.

¹⁶ Kpi yi i kintasi wæ chinɲi chwɔɲbijun bifa biælæ dzæ bæh bi i Nyɔ i gwu yimu wæ, ka wæ kimbainɲni kibɔ i kintasi wæ ki kaa.

¹⁷ Wi nɛ dzæ ka fuku ntum wi ndzɔɲni wæ wi dzæki bæh kimbɔɪnɲi i mbeɪn bɛ mbeɪn nɛ kɔ i dzæh yi dæɲ wæ, fuku tæ i bɛ bɔ nɛ kɔ kɔmsi i wi wæ.

¹⁸ A fæ wi na ka bukumbeɪn bæchi kaɲa dzæh i dzæ i Bah tsæ dzæh i Kin'waka kimu wæ.

¹⁹ Ayakadæɪn, mbeɪn chu kɔkæ bæni bæ dzæni nabæ bæni bæ kumini. Mbeɪn si num lɔ bwa bæ kwili mbeɪn bæh bæni bɛ bɔ kɔ bæ Nyɔ, num tæ bæni i Nyɔ dzu.

²⁰ Jun yælæ kɔ num bæ maa i chaka wæ a num bwa bæ ntum bæ Jisəs bæh bæni bɛ bɔ fukuki bəntum bæ Nyɔ, Klistus Jisəs mwi num tæh wi bu wi jun wiwæ.

²¹ Akɔ i wi wæ jun yiwæ yichi chinɲi bɛ kɔ i bi dzæ num jun yi bainɲi i Bah.

²² Mbeɪn tæ kɔ num bæ chinɲi mbeɪn bɛ maa i Klistus wæ, i bi dzæ num di biæ Nyɔ nɔki i Kin'waka ki mæ.

3

Bɔɔl kɔ mi wi fukuni i bæni bɛ bɔ kɔkæ Bæju

¹ Si Nyɔ kɔ wi fæ lɔ biæɪn biælæ i mbeɪn lɔ, mih bɛ tsa i mbeɪn. Mih Bɔɔl kɔ i nsæɲ mæ kɔm ntum wæ kɔm Klistus Jisəs. Mih nɔmki nsæɲ wælæ kɔm mbeɪn bæni bɛ bɔ kɔkæ Bæju.

² Mih kwakaki a mbeɪn wɔkɔ lɔ si Nyɔ nɛ baa mih ka nya nɔm i mih a mih chūsiki shəm yi yindzɔɲni i mbeɪn.

³ Gia yælæ kɔ yæ yi nɛ yisi kɔ i nyumi wæ Nyɔ weli dzækæh yɪn mih ka yeɪn. Mih nyaka lɔ kɔm yi i mbeɪn a yi juli.

⁴ A mbeɪn ka fa, mbeɪn ni yeɪn gia yæ mih kiæki kɔm gia yi nyumini yæ kɔm Klistus.

⁵ A nɛ kɔ i kikpu wæ Nyɔ nɛ ka fæ dækæ a ɲgɔkɔ wi bæni i jɔbi wiwæ wæ kiæ gia yi nyumini yiwæ. I liæ Kin'waka ki Bainɲi chusi lɔ yi i bwa bæ ntum bæ Jisəs bæ bainɲi bæh i bæni bɛ bɔ fukuki bəntum bæ Nyɔ, bɔ kiæ.

⁶ Gia yi nyumni yælæ kɔ a bæni bɛ bɔ kɔkæ Bæju kɔ num Nyɔ nya tæ bɔ bæh biæɪn biæ wi jiæ i bæni bu. Bɔ si num lɔ i gwu yimu wæ bæh bɔ, kinƙaka kɔ Nyɔ nɛ fæ i Bæju kɔ tæ i bɔ, si bɔ chinɲi bæh Klistus Jisəs tsæ dzæh i ntum wi ndzɔɲni wæ bɔ bum.

⁷ Nyɔ nɛ fæ a mih nūmki mi wi nɔm i ntum wi wi ndzɔɲni wælæ. Nɔm wælæ nɛ kɔ kɪnya kɔ wi nɛ nya i mih kɔm bæh shəm yi yindzɔɲni. Wi nɛ dzæ ɲga bi ka nɔm bæh bi, i mih i nya nɔm wælæ a mih nɔmki.

⁸ Mih lansiki kpɛɪnɲiki kɔ i mi wi nchin i bæni bæchi bɛ akɔ bæ Nyɔ. Ayakalæ, Nyɔ nɛ chusi shəm yi yindzɔɲni i mih ka nya nɔm wælæ a mih tsæ fukuki ntum wi ndzɔɲni kɔm mbum bi Klistus biæ bi kaɲaki kɔ kinsini num i bæni bɛ bɔ kɔkæ Bæju.

⁹ Yi nɛ kɔ ka bæni bæchi kiæ bainɲi kimfasi ki gia yi nyumini yæ Nyɔ wæ wi maa biæɪn bichi si nyumi i wi mæ i jiæ jiæ wæ.

¹⁰ Kimfasi kælæ nɛ kɔ a, a bi numki i jɔbi wi liæ wæ, ma Nyɔ bi tsæ tɔli i kijunɲi ki bæni bæ bumni wæ, fæ ka bæchinda bæh biɲ'waka biæ bi kaɲaki ɲga, bi sakaki i di bi beɪn wæ, i yeɪnki mfi bi Nyɔ biæ bi kɔ i dzæh dzæh wæ.

¹¹ Wi nɛ fæ lɔ biæli asi wi nɛ kɔ wi sisi jiæ lɔ i kin'yisi wæ. Wi fæ lɔ gia yælæ tsæ dzæh i Klistus Jisəs wæ Bah wibukumbeɪn.

¹² Akɔ kɔm wi, bukumbeɪn kwati dzæh i dzæ kɔmsi i Nyɔ wæ chu kaɲa kɔ nlwa nabæ i numki bæh kimæɲni kɔm shəm yæ bukumbeɪn jiæ i wi.

¹³ Si yi kɔ yakadæɪn, mih kwunɲi kaɲ kwunɲi a shəm ma kpɪ mbeɪn kɔm ɲgækæ wæ mih yeɪnki i mbeɪn. Mbeɪn bi kwatiki lɔ ndzɔɲni biwæ.

Bɔɔl chu tsa i bæni bæ Efesus

¹⁴ Akɔ kɔm gia yalə mih tumki binyu bin i Ba wibukumbeyn nshin,

¹⁵ wə yeli bi chwənbijun bichi i beyn bəh i kuku buku i wi wə.

¹⁶ Mih tumki binyu tsa, biəli kinəkəni ki kə ki kə kimbun, ma wi nyā mbeyn bəh nga tsə dzəh i Kin'waka ki wə, ma bi fə shóm yimbeyn ləkəki.

¹⁷ Ayakadəin, ka Klistus ni naki i shóm yimbeyn wə asi mbeyn jiə shəm i wi wə. Mih tsa tə a kinəkən nūmki i mbeyn wə, fə gaən yimbeyn ləni i kuku ka kpeyn bəh jun yə bə maa i chaka ki ləkəli beyn,

¹⁸ ka mbeyn bəh bəni bəchi bə akɔ bə Nyɔ kanaki mfi, i fə a mbeyn kiəki kinəkən ki Klistus. Kinəkən ki kələ kanaki n'yam nalə, kanə dəən bəh ndənyaka nalə, nliə wiwə i kuku liə tə nalə.

¹⁹ Mih tsa a mbeyn kələ i kiə kinəkən ki kə ki gakaki bəni i kiə, ka mbeyn kə i nūmki num mbeyn jikə bəh gia yichi yə Nyɔ kə yi.

²⁰ Bukumbeyn nyāki kinəkəni i Nyɔ. A num wi wə wi kə i fə gia yichi bəh nga bi biə bi nōmki i bukumbeyn mə. Ayaka wi kələ i fə na i tsə tsəni si bukumbeyn bikəki nabə si bukumbeyn kə i kwakaki.

²¹ Kinəkəni nūm i wi wə kɔm kijunni ki bəni bə bumni bəh kɔm Klistus Jisəs i jəbi wichi wə kinəkəsi kəbi. Yi nūm ayaka.

4

Bəni bə Klistus nūmki i fiɛn fimu wə

¹ Ayakadəin, mih Bəəl wə mih kə mi wi nsən kɔm Bah Jisəs, mih tsaki mbeyn a mbeyn nōki nōni kə ki kə ki kpeyn kə Nyɔ nī bəən mbeyn a mbeyn nōki i ki wə.

² Mbeyn shīsi gwu yimbeyn i kuku chu nūm lə nyiki. Mbeyn kənaki shəm, dzə mi bəh mi asi wi kə i kinəkən wə.

³ Mbeyn mōmsiki nalə i nūmki i fiɛn fimu wə fiə Kin'waka ki Baiɲni dzə bəh fi i mbeyn si mbeyn naki i kimbəin kə ki junniki bəni.

⁴ Gwu yi bəni bə bumni kə a yimu, Kin'waka ki Baiɲni num a kimu. Yi kə a lin asi gia yə Nyɔ nī bəən bukumbeyn a bukumbeyn tseyinki tsəki a ninshin i yi wə kə tə a yimu.

⁵ Bah kə a wimu mbum num a wimu, njuli wə bə juliki bəni i bəkə mə num a wimu.

⁶ Nyɔ kə a wimu wə wi kə Tii wibukumbeyn bəchi. Wi kə i biəyn bichi beyn, wi nōm wi tsə dzəh i bukumbeyn bəchi wə, wi num tə i bukumbeyn bəchi kintəən.

⁷ Yi kə tə a Klistus kə wi nya kinya i mi wimu wimu i bukumbeyn kintəən biəli kimfəkə kinya ki i wəmakə mi.

⁸ Akɔ gia yə bə nyaka i Kin'wakti ki Nyɔ wə a,

“Jəbi wə wi nī yaka tsə i beyn, wi nī fə bəni bə wi nī tum dzi, bə biəli wi.

Wi nī nya binya i bəni.”

⁹ I dzaka a, “Wi nī dza yaka beyn” kə a nə? Yi chusiki a wi nī shi tsə tə i kuku i nshwain cheyn.*

¹⁰ Ayakadəin, wi wə wi nī shi tsə i nshwan cheyn kə tə a wi wə wi nī dza yaka i beyn tsə təli bəəli wichi ka tsə i beyn, ka di bichi kələ numki bi jikə bəh wi.

¹¹ Akɔ a wi wə wi nī nya binya i bəni. Wi nī nya i bədəkə a bə nūmki bwa bu bə ntum, nya i bədəkə a bə fūkuki gia yə bə wəkəki si Nyɔ dzakaki, i bədəkə a bə nyāniki fūkuki ntum wi ndzəɲni wi Nyɔ, i bədəkə a bə təkni i bijunni bi bəni bə bumni chu lani bəni.

¹² Wi nī nya binya biəli i keɲsi bəni bə akɔ bə Nyɔ bəh bi a bə kpeyn i bə bə kə i nōmki nōm wi, i māaki gwu yi Klistus yə yi kə kijunni ki bəni bə bumni,

¹³ i tsə buku i jəbi wə bukumbeyn bəchi bi numki i mi wimu wə i kimbun kibukumbeyn wə bəh i gia yə bukumbeyn kiəki kɔm Wain Nyɔ. Bukumbeyn kabə naki yakadəin, yi nī fə bukumbeyn num bəni bə bə kə bə ta kpeyn, ka bukumbeyn kə i numki aka Klistus mwi.

¹⁴ Ayakadəin, bukumbeyn ma ni chu numki ka bwa bə nchin, bə jəbi wə na winain nlani tsəki wi ka njənsiki bə, bə tsə i ninshin fiəni dzə i jum wə ka fiɛn fiə fiəkə njənsiki nnyaki. Bukumbeyn ma ni chu numki tə ka bəni bə bəni bə bə wɛliki nyaniki fwəkyiki bə bəh ntəkə biə bə kə bə keɲsi jiə.

* 4:9 Yudəkə a, wi nī shi dzə tə i fa kuku.

15 Bukumbein kanjaki i fukuki fibukumbein num njon i kinjon wa, ayaka ko i dzah yichi wa i numki ka Klistus wa wi ko fwu wibukumbein.

16 Ako wi wa wi fa ka bimbu bi bi gwu bichi bia bi junni ka chinni i wi wa ka koki, maa gwu yi i kinjon wa, asi kimbu namki nj'wi nam kimbu nam nj'wi nam na bindzon.

Noni kikpu bah kifian

17 I lia wa, i yeli wi Bah wa mih nanki i dzaka chu kin i mbein a kie mbein ma naki ka bani ba bo kiki ka Nyɔ. Binjkwaka bibo si num a bi kilolo.

18 Mfi bibo ko bi fakali. Bo ko i dzah yi daen i noni ka Nyɔ chusiki, kom bo kiki ka Nyɔ, num kom bo lakaki bah kifwu.

19 Bo wamki bah kifwu nalə. Bo jia kifwu kibə i gia yi kinyen ki takolini wa, ayaka gwu yibo shili i faki nkani noni kinyen bichi.

20 Yalə kəkə gia ya ba ni lani mbein yein kom Klistus.

21 Mih kwakaki a mbein wakə lo kom wi, a ba lani lo mbein ba mbein chinni bah wi bah njon bia kom Jisəs.

22 Mbein babwili gwu yimbein yikpu ya mbein ni naki noni kikpu yein num yi bəkə lo kom kinyen ka mbein ni baan ka faki.

23 Mbein kwuni binjkwaka bimbein bi numki bimfian.

24 Ma mbein loh num gwu yimfian i mbein wa, ya Nyɔ fa yi bwasi wi. Yalə ko gwu yi noni ka ki lansi ko kinjon ki chən bah ki bainni.

25 Yi ko a, mbein bēe ntəkə, mi dzakaki num njon i wainnih wi kom bukumbein bəchi ko bimbu bi gwu i gwu yimu wa.

26 Mi ka bəksi tɔɔ, wi ka tɔkniki i dza fa chu. Kie wi ki bēe ka a wən lia wi kein bəksi tɔɔ.

27 Kie wi ki nyā kə dzah i njkeli i lla yein.

28 Mi wa wi chwaki ki chu chwə kə. Wi namki num nam wi ndzonni bah kan yi, i dzah ya wi ko i kwatiki biein bia wi ko i gamtiki bani ba bo dzaki tə.

29 Kie ndzaka wichu ma bukuki i dzaka bimbein wa. Mi dzakaki num gia yindzonni ya yi ko maa bani maani i biein bia bo dzaki, ka ndzaka wiwə dzaki num bah njamti i bani ba bo wakaki.

30 Kie mbein ma faki gia ya Kin'waka ki Bainni ki Nyɔ ko i wakaki chu. Kin'waka kələ ko kinchasi ki Nyɔ i mbein wa ko ki chusiki a, a kanjaki wi mbein, a jobi bi kpein la ka ngain yelih kaasi mbein i kan yi ngakə wa.

31 Mbein lanj lətəkə shóm yi ləli bah shóm yi fuksini bah shóm yi bəksini bah n'yəli bah i bəkəliki kiyeli ki bani bah shóm yichu.

32 Mbein kanjaki num noni kindzonni bah sham yindzonni i mi mi. Mi ka fa chu i mi, wi dalinya wi a lin asi Nyɔ ni tsə dzah i Klistus wa ka dalinya chu bimbein.

5

Bani ba Klistus naki ka bani ba bainni

1 Asi mbein ko bwa ba Nyɔ ba wi kanjaki nalə, ayaka mbein sini dzə i wi.

2 Mbein naki i kinjon wa a lin asi Klistus ni kan bukumbein ka nya gwu yi i bukumbein. Kinya ki kələ ni ko mfə gia wa wi fwuliki ndzonki i Nyɔ.

3 Gia ka ntəkəli bah noni kinyen kichi bah dzəkəh yi bukuni kəkə ya ba ko i chu mom i dzaka kom yi i mbein kintən, kom yalə kəkə gia ya yi kanjaki i numki i kintən ki bani ba bo ko ba Nyɔ.

4 Yi kpeiniki ka a ndzaka wi kinyen bah ndzaka wi kiyun, bah nshən yi kilolo bukuki i dzaka kimbein wa. Mbein nyaki a kiyonni i Nyɔ.

5 Mbein kiki njon njon a mi wa wi təkliki, nabə wa wi faki kinyen, nabə wa wi bukuki bah dzəkəh, wi kanjaki ka di i kintən ki njun bi Klistus bah Nyɔ wa. Mi wa wi bukuki bah dzəkəh si dzo biein aka nyɔ wi.

6 Kie mbein ki bəm ka a mi fwəkyiki mbein bah bəndzaka ba kilolo kom biein biələ. Mbein kiki a biein biələ ko bia bi si fa ka sham yi Nyɔ bəkəki i bani ba bo wakaki ka i wi.

7 Ayakadəin, kie mbein ma chiniki mban bah bamaka bani.

8 A ni ko i ninshin mbein ni ko bani i jisi wa. Ayakalə, i lia mbein chinni lo bah Bah, ka numki bani ba bainni. Mbein naki ka bani ba bainni.

9 Fien fia mbain si dzo bah fi si num num noni kindzonni bah ki chən bah ka ki chusiki njon.

¹⁰ Mbein m̄msi i kl̄a gia yə yi ndzəŋki i Bah.

¹¹ Kl̄a mbein ma j̄l̄aki kan̄ i biēin bi kil̄l̄o bi jisi wə. Mbein kan̄aki i bw̄l̄iki l̄o bi i bain̄ni wə.

¹² Ak̄o na gia yi ngəmnini i dzakaki k̄om gia yələ bəmaka bəni f̄aki i nyumi wə.

¹³ Ayakalə, na finain̄ fiēŋ fiə bain̄ni bain̄ki yein̄ wə, fi si yəŋə lə bə ka yein̄ki,

¹⁴ k̄om biēin bichi biə bi si yəŋə si num mbain̄. Ak̄o gia yə yi fə ka bə dzakaki gia yid̄ok̄o a,

“Wə wə wə n̄aki, ȳōmi!

Dzā i kpi wə, ma mbain̄ wi Klistus ni b̄ain̄ki i wə wə.”

¹⁵ Ayakad̄ain̄, mbein̄ t̄ōkniki si mbein̄ nyaniki. Kl̄a mbein̄ ma n̄ōki ka biyūŋ. Mbein̄ n̄aki ka bəni bə mfi.

¹⁶ Mbein̄ m̄msiki i f̄aki gia yindzəŋni i j̄obi wə mbein̄ kwati dzəh. K̄om kan̄ yi l̄iə yələ k̄o yichu.

¹⁷ Ayakad̄ain̄, kl̄a mbein̄ ma numki biyūŋ. Mbein̄ m̄msiki i kl̄aki gia yə Bah k̄an̄ki a mbein̄ f̄aki.

¹⁸ Kl̄a mbein̄ ma m̄uki mbih m̄o kwa mbein̄. K̄om yəma ka k̄o gia yə yi bək̄aliki bəni l̄o bək̄alini. Mbein̄ n̄umki num mbein̄ jik̄o l̄o bəh Kin̄'waka ki Bain̄ni.

¹⁹ Mbein̄ dzākaki i gw̄u yimbein̄ i bəŋjan̄ wə, bə bə bukuki i Kin̄wakti ki N̄k̄oksi wə,* bəh bəŋjan̄ bə k̄oksini bəd̄ok̄o, bəh bə Kin̄'waka ki Bain̄ni nyaki i mbein̄. Mbein̄ ȳəŋki yaka k̄aksi Bah i sh̄om yimbein̄ wə.

²⁰ Mbein̄ nyāki kiyəŋni i Nȳo Ba j̄obi wichi i gia yichi wə tsə dzəh i yeli wi Bah wibukumbein̄ Jis̄os Klistus.

Nt̄afi i bəkan̄a bəh bənyuku bəb̄o

²¹ Mbein̄ nya gwu yimbein̄ i mi bəh i mi biəl̄i kin̄k̄akni k̄a mbein̄ kwati i Klistus.

²² Bəkan̄a bə bəni, mbein̄ nyā gw̄u yimbein̄ i bənyuku bəmbein̄ asi mbein̄ nya i Bah,

²³ k̄om minyuku k̄o fwu i kp̄a wi, asi Klistus k̄o fwu i kijun̄ni ki bəni bə bumni wə. Kijun̄ni kiw̄o num gwu yi, wi mwi num Kimbwili kiw̄o.

²⁴ Ayakad̄ain̄, bəkan̄a bə bəni kan̄aki i nyā gw̄u yib̄o i bənyuku bəb̄o i gia yichi wə

a lin̄ asi kijun̄ni ki bəni bə bumni nya gw̄u yib̄o i Klistus.

²⁵ Bənyuku, mbein̄ k̄an̄ki bəkan̄a bəmbein̄ a lin̄ asi Klistus k̄an̄ki kijun̄ni ki bəni bə bumni ka nya gwu yi, ka kpi k̄om ki.

²⁶ Wi n̄i nya gwu yi i f̄a kijun̄ni kiw̄o i bain̄ki asi wi n̄i w̄ok̄o ki bəh mwi bəh ja yi.

²⁷ Wi n̄i sisi kijun̄ni ki bəni bə bumni kiw̄o yaka ka wi n̄i dz̄o ki i wi wə ka min̄kpaŋa wə wi ts̄aki i dz̄ak̄əh wə, wi kan̄a k̄a ndi wid̄ok̄o, wi ts̄asi i gwu wə, wi kan̄a k̄a gia yid̄ok̄o yə yi bək̄aliki wi, ka wi bain̄ki kan̄a k̄a kin̄gb̄o i wi wə.

²⁸ Yi k̄o a lin̄ asi bənyuku kan̄aki i k̄an̄ki t̄ə bəkan̄a bəb̄o asi bə k̄an̄ki gw̄u yib̄o. Mi kab̄a k̄an̄ki kp̄a wi, yaka wi k̄an̄ki num gwu yi.

²⁹ Mi wid̄ok̄o k̄ak̄a wə wi si bain̄ŋ gwu yi. Wi si saŋsi l̄o yi saŋsini, t̄akni bəh yi na bindzəŋ. Yi k̄o a lin̄ asi Klistus f̄aki i bukumbein̄ bə bə k̄o kijun̄ni ki bəni bə bumni,

³⁰ k̄om bukumbein̄ k̄o bimb̄u bi bi gwu.

³¹ Ak̄o gia yə bə nyaka i Kin̄wakti ki Nȳo wə a,
“Ak̄o k̄om yələ minyuku bi b̄e l̄o ba wi bəh nih wi,

wi ch̄in̄ni bəh kp̄a wi,
ma bə b̄efa bi n̄um i mi wimu wə.”

³² Gia yid̄ok̄o nyumiki l̄o i ndzaka wələ kint̄əŋ yi kp̄ali nal̄ə, ayaka mih yein̄ yin̄ a, ndzaka wələ k̄o k̄om Klistus bəh kijun̄ni ki bəni bə bumni.

³³ Na ka mih lansi dzakaki l̄ə, mi wimu wimu i mbein̄ wə kan̄aki i k̄an̄ki kp̄a wi asi wi k̄an̄ki gwu yi, min̄kpaŋa t̄ə kan̄a i yēin̄ a wi nyāki l̄ə kin̄k̄aksi i nyuwi.

6

Nt̄afi i bwa bəh b̄atii bwa

¹ Bwa, mbein̄ w̄ok̄aki i b̄atii bəmbein̄ bəh i b̄an̄ih bəmbein̄ i dzəh yi Bah wə, k̄om yələ k̄o gia yi ch̄əŋ.

² Nchi wi Nȳo wə wi dzakaki a,
“Wə k̄aksi ba wa bəh nih wa”,
k̄o nchi wi ninshin̄ wə wi kan̄aki kin̄kaka num bə kp̄eŋsi.

³ Ayaka kin̄kaka kiw̄o num a,
“Mi wə wi j̄aki nchi wələ wi bi w̄ok̄aki l̄ə ndzəŋni,

* 5:19 Kin̄wakti ki N̄k̄oksi k̄al̄ə k̄o k̄a N̄kun̄ Debit n̄i nyaka.

ayaka wi bi chu kwati nɔni ki dæŋ i fa nshwain wə.”

⁴ Bətii bwa, kiə mbein ma fəki gia yə shóm kə i bəkəki bwa. Mbein kúkuki bə num bəh nlani bəh ntəfi wi Bah.

Ntəfi i mfá bəh i bəni bə bə kanaki bə

⁵ Mfá, mbein wəkəki i bətikwili bə bə kanaki mbein i fa nshwain wə, i lwáki bə chu kəkxi bə. Mbein wəkəki i bə bəh shóm yimbein yichi asi mbein wəkəki i Klistus.

⁶ Kiə mbein ma nômki i bə a i jəbi wə dzəkəh yibə kə i mbein wə, ka gwu ndzəŋki bə bəh mbein. Mbein fəki aka mfá yi Klistus, yə bə fəki gia yə Nyə nənki bəh shóm yibə yichi.

⁷ Mbein bə nəm, mbein ka nômki bəh kinsanli aka bəni bə bə nômki num i Bah, kəbi i mi wiwəm.

⁸ Mbein kíəki a, gia yindzəŋni yichi yə mi fəki, wi fəki i bi kwati tə mmakti wi ndzəŋni i Bah, kəŋ a numki mfa nabə wə wi kəkə mfa.

⁹ Mbein bəni bə bə kanaki mfá, mbein kánaki bə tə i dzəh yindzəŋni wə, kiə mbein ma gúmsiki bə. Mbein kíəki a mbein bə bəchi kanaki Tikwili wimu i bein, ayaka i wi chi chi kəkə.

Biəŋ bi jum biə Nyə nya i bukumbein

¹⁰ I kaasi, mih dzakaki i mbein a mbein nŭm ndzəŋ i Bah wə, yəkəli num i ŋga bi bimbun wə.

¹¹ Mbein ləh biəŋ bi jum bichi biə Nyə nya i mbein i gwu wə, ka mbein kələ i num i tum jum mbein bəh ŋkpeli i dzəh yichi yə wi wəeliki nyaniki yein.

¹² Mbein kíə a bukumbein jwəki kə num bəh bəni bəwəm. Bukumbein jwəki num bəh biəŋ bichi biə bi kanaki ŋga bəh mbum, bi saka mbi wi jisi wələ. Biəŋ biə bi kə biŋ'waka bichu bichi biə bi kə i di bi bein wə.

¹³ Ayakadəin, mbein ləh biəŋ bi jum bichi biə Nyə nya i mbein, ka a bi numki i kan yichu yə wə, mbein bi num ndzəŋ asi mbein bi numki num mbein fə lə gia yichi, i bi dzə num bindzəŋ.

¹⁴ Ayakadəin, mbein nŭm ndzəŋ. Mbein dzə ŋkəŋ ki nŭm ka chinŋni wə mbein shu i bweli wə, mbein dzə nɔni ki chəŋ i num ka

chwaka kə mbein ləh ka ban bijum bimbəin yein.

¹⁵ Mbein nŭmki num mbein keinŋi gwu i fúkuki ntum wi ndzəŋni wə wi dzəkə bəh kimbəinŋi i bəni, yəmaka numki aka dzuyigvu yi jum mbein ləkə i gvu wə.

¹⁶ I kpəinŋi i yələ wə, mbein jīə shəŋ a shəm i Klistus wə, yəmaka kə aka kəŋ wi gəŋ mbein kanə i kan. A num ki kə mbein kəŋki binsəŋ biə mi wichu tumki gbuku beli yein.

¹⁷ Mbein dzə tə mbəin wə Nyə bəinŋi mbein yein wi nŭm ka kifə kijum kə mbein bwan, dzə tə nywə wi jum wə Kin'waka ki Baiŋni nyaki a num gia yi Nyə.

¹⁸ I gia yichi wə, mbein tsáki jəbi wichi bíəli asi Kin'waka ki Baiŋni chusiki. Jəbi wə mbein bə tsa mbein ka bikəki biəŋ bichi biə mbein nənki i Nyə. I yəmaka wə mbein təkniŋi ndzəŋki, chu kanə shəm jəbi wichi i tsaki nywa Nyə i bəni bəchi bə akə mbu.

¹⁹ Mbein tsáki tə i mih a jəbi wə mih yasi dzaka kəŋ i dzaka, Nyə ni nyá mih bəh gia yə mih ki dzákaki, ka mih dzakaki lwá kə kəm gia yi nyumini yi ntum wi wi ndzəŋni wi Nyə.

²⁰ Akə kəm ntum wələ mih kə i nsəŋ wə kəm mih kə dzəkəh wi Klistus. Mbein tsáki a jəbi wə mih nənki i dzakaki, mih ni dzákaki si mih kanaki i dzákaki lwa kə.

Ndzaka wi gəksini

²¹ Tichikus wainŋih wibukumbein wi shəm wə wi nômki tə i Bah bəh shəm yi yichi, wi ni fuku lə gia yichi i mbein kəm mih, ka mbein tə ni kiə si mih kə, bəh gia yə mih fəki.

²² Akə gia yə mih faan wi i mbein kəm yi, ka wi dzə fə mbein kíə si buku kə, wi chu shíli shóm yimbein.

²³ Nyə Tii wibukumbein bəh Bah Jisəs Klistus nyá mbein kimbəinŋi bəh kinŋəŋ bəh kimbun.

²⁴ Nyə chūsi shəm yi yindzəŋni i mi wichi wə wi kanaki kinŋəŋ kə ki kaaki kə i Bah wibukumbein Jisəs Klistus.

Kinwakti kə Bəol nī nyaka i kijunni ki Filibi Gia yə yi kə i Kinwakti ki Filibi kələ mə

Kinwakti kələ nī nyaka Bəol i kijunni ki bəni bə bumni i Filibi. Ki num i mbanj wi binwakti biə wi nī nyaka i jun yi nsəj mə i Lum. Gia yə yi nī fə na ka Bəol nyaka kinwakti kələ, a nī kə i chusi a ngainj yeinj kpə wə kijunni ki Filibi nī chinjsi. Fwu wi gia wi Bəol i kinwakti kələ mə kə a, “I yinj wə, mih kabə num wiwəm, yaka mih kə a i Klistus, mih ka kpi, a ni numki num mbee i mih.” Bəol dzakaki kəm mbum bi Bah wibukumbein Jisəs Klistus, si wi nī shisi gwu yi ka mfa, Nyə ka yaksi wi, wi jiə wi i di bimum wə bi tsə bi mi wichi. Wi yinji bə a nəni kibə i Klistus kə kinya ki Nyə biəli shəm yi yindzənni yə wi kanjaki i bə tsə dzəh i shəm yə bə jiə i Klistus wə, a kəbi a bə jiəki bənchi bə kwili bə Bəju. Kinwakti kələ dzaka nalə kəm kisanjli bəh i jiəki mfi i gia yi Klistus wə kimənni kəbi bəh i numki i kijunni wə bəh i kanjaki shəm i bumni wə bəh i nəni kələ wə.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1-11 Kin'yisi

1:12-26 Gia yə yi nī num bəh Bəol

1:27-2:18 Nəni ki mi wə wi chinji bəh Klistus

2:19-30 Ndzaka kəm Timəti bəh Ebafləditus

3:1-4:9 Ntəfi kəm bəmbainjnni bəh bəngəkə

4:10-20 Bəni bə Filibi kə nsəin yi Bəol

4:21-23 Bimbəni

¹ Kinwakti kələ nyaka mih Bəol buku Timəti, bə bə kə bwa bə nəm bə Klistus Jisəs. Kinwakti kələ dzəki i mbein bəni bəchi bə bə kə bə Klistus Jisəs i Filibi i tasi bəh kifwu ki bətii kijunni ki bəni bə bumni bəh bəni bə bə gamtiki i fəki bənəm i kijunni kintənj.

² Nyə Tii wibukumbein bəh Bah Jisəs Klistus chūsi shəm yindzənni i mbein chu nyā mbein bəh kimbəinji.

Bəol nya kiyənni i Nyə kəm bəni bə Filibi

³ Jəbi wə mih kwakaki kəm mbein na yibwinj, mih ka nyaki num a kiyənni i Nyə wunj shənj.

⁴ Jəbi wə mih tsaki i ntsa wunj wichi kəm mbein bəchi, mih ka tsaki jəbi wichi bəh kinsanjli,

⁵ kəm i yisi i chəkə bi ninshin i dzə buku bidainj, kə num mbein chinji bəh mih i nəmki a ntum wi ndzənni wə kəm Jisəs Klistus tsəki a ninshin.

⁶ Mih kiəki lə na bindzənj a Nyə wə wi nī yisi nəm wi ndzənni wələ i mbein bi dzə tsə lə bəh wi i ninshin i tsə kaasi i chəkə biə Jisəs Klistus bi fiəni dzə yein.

⁷ Yi kə chənj a mih kwakaki kəm mbein bəchi yakadəin, kəm mbein kə shəm yin, bukumbein num i fiənj fimu wə a num fiə Nyə kə wi duksi bukumbein yein. Bukumbein num i fi wə i liə, asi bukumbein si num kənj a numki jəbi wə mih kə i jun yi nsəj mə, kənj a numki i jəbi wə mih kə mih nyani kəm nnya dzaka i kənj bi ntum wi ndzənni wiwə fə a wi ləkəki nalə.

⁸ Mih dzakaki lə Nyə kiə na bindzənj a mih kanjaki lə shəm i mbein nalə, kənj mbein bəchi bəh kinjənj ki Klistus Jisəs.

⁹ Mih tsaki a kinjənj kimbein tsəki a ninshin ninshin, ma mbein ni kanja mfi, i nənki gia bindzənj.

¹⁰ Jəbi wə mbein nənki yakadəin, mbein ni təkxi sabi yə yi kə chənj. Ayakadəin, a bi numki chəkə biə Jisəs Klistus bi fiəni dzə, mbein bi bainjki, ngbə kəbi.

¹¹ Mbein bi numki yakadəin num mbein fwuli bəh kimfə ki chənj kə mbein kanjaki tsə dzəh i Jisəs Klistus wə. Yələ ni fə kinjəkni bəh kinjəkxi ni tsəki i Nyə wə.

Bəol nī kə i jun yi nsəj mə, ntum wə kəm Jisəs tsə a ninshin

¹² Bwa bə nih bənj, mih nənki a mbein kiəki a gia yichi yələ yi num bəh mih lə, yi lansi gamti i fə a ntum wi ndzənni wələ kəm Jisəs kəki tsəki a ninshin.

¹³ Gia yiwə fə bəni bə jum bə bə chəniki ntənj bəh bəni bəchi kiə a mih kə i jun yi nsəj mə lə, kəm Klistus.

¹⁴ Nsəŋ wələ mih nəmki lə, fə shəm yi bwa bə nih bəbukumbəiŋ bəduli i Bah shili i fukuki gia yi Nyɔ nalə, chu lwa kə.

¹⁵ Mih kiəki lə a bə bədəkə fukuki lə kəm Klistus nalə chini kindəŋ bəh mih, jwə tə i dzə di biŋ a bə tsə mih. Ayakalə, bədəkə fuku fibə bəh biŋkwaka bindzəŋni.

¹⁶ Bə bədəkə bələ fukuki yakadəiŋ, kəm bə kəŋki mih, bə kiə a mih kə fa i jun yi nsəŋ wə lə num a jiə Nyɔ mih ka mih kəmki dzaka i kəŋ bi ntum wi ndzəŋni wiwə.

¹⁷ Bə bədəkə bəyaka fukuki kəm Klistus a dzu yi dzaka wə nəŋ num yeli i gwu yibə wə a bə fəki yakadəiŋ kpəiŋsi num ŋgəkə i wə mih yeiŋki i fa jun yi nsəŋ mə.

¹⁸ Yəmaka kaŋaki nə i fə a? Kəŋ bə fukuki yakadəiŋ kwayi fə num kwayini ma bə fukuki yi ŋkəŋ, mih saŋliki a saŋlini kəm i gia yichi wə bə fukuki num a kəm Klistus.

¹⁹ Akə a yakadəiŋ si mih ni saŋliki kəm mih kiəki lə si mbeŋ tsaki i mih, Kiŋ'waka ki Jisəs Klistus chu gamti mih, yi num a mih ni bəiŋ lə.

²⁰ Gia yə mih tseŋki tsəki a ninshiŋ i yi wə mih lansi wəkəli nalə kə a mih bi ma lansi kwati kiŋgəmni nalə kpaa. Mih ni kaŋa ndzəŋ a shəm yin ka i gia yichi yə mih fəki bəh gwu yin, ni yaksiki a Klistus i beŋ i liə jəbi wichi asi yi nɪ kə, kəŋ mih numki wiwəm, nabə a mih kpi.

²¹ Mih dzakaki lə kəm, i yin wə, mih kabə num wiwəm, yaka mih kə a i Klistus, mih ka kpi, a ni numki num mbee i mih.

²² Ayakalə, a kabə num a mih ni numki lə wiwəm, mih ni fəki nəm wə wi kə i gamti bəni bindzəŋ. Si gia yiwə kə yakadəiŋ, mih kiəki kə a mih ki baaki yinaiŋ na.

²³ Mih kə mih fumni i kintəŋ ki gia yələ wə. Mih lansi nənki a, asi kə i yin wə ma mih nyə mfiŋ tsə ka bə numki buku Klistus. Yəmaka ndzəŋ nalə tsə i numki wiwəm.

²⁴ Ayakalə, yi kpəiŋniki lə nalə kəm mbeŋ a mih numki wiwəm.

²⁵ Si yi kə yakadəiŋ, mih təkiki kiəki lə mənɪ kə a mih ni numki lə wiwəm bukumbəiŋ bəchi ka mbeŋ ni kəkiki tsəki a ninshiŋ chu num bəh kinsanli asi mbeŋ jiə shəm i Klistus wə.

²⁶ Ayakadəiŋ, jəbi wə mih fiəni dzə num bəh mbeŋ, mbeŋ ni ghaŋsiki gwu na

bindzəŋ kəm Klistus Jisəs kəm mih.

Mbeŋ nōki nənɪ kə Jisəs Klistus nənki

²⁷ Gia yə mih nənki i dzaka kə a, mbeŋ nōki nənɪ kə ntum wi ndzəŋni kəm Klistus nənki. Mbeŋ nōki yakadəiŋ, ka mih bi fiəni dzə yeiŋ mbeŋ, ma mih bi dzə kə, mih ni wəkəki alə a mbeŋ num ndzəŋ, kaŋa shəm yimu num i mi wimu, jwə i fiəŋ fimu wə, i kimbəm kəm ntum wi ndzəŋni.

²⁸ Kiə mbeŋ ma lwāki bəni bə bə baiŋŋki mbeŋ i gia yələ wə. Mbeŋ kabə lwaki kə bə, ma yəmaka ni chusiki i bə a Nyɔ ni bwili lə mbeŋ, ayakalə yinɪ kaasi bə num kaasi.

²⁹ Mbeŋ kɪəki a Nyɔ ka duksi dəkə mbeŋ a mbeŋ nūmki bəni bə Klistus shəŋ, alə a mbeŋ būm a wi shəŋ. Wi kə wi duksi tə a mbeŋ wəkəki ŋgəkə kəm Klistus.

³⁰ Mbeŋ kə mbeŋ chiŋni lə bəh mih, bukumbəiŋ bəchi bə jwə a i gia yələ wə mbeŋ nɪ yeiŋ mih jwə kəm yi a num a yi, mbeŋ wəkəki si mih kəiŋki a yi beŋ i liə.

2

Mbeŋ sɪni dzə i Jisəs Klistus

¹ Ntə mbeŋ kə num mbeŋ chiŋni lə bəh Klistus wi fə mbeŋ bə kaŋa shəm yi shili a? Ntə kiŋkəŋ ki fə lə shəm yimbəiŋ bə də a? Ntə mbeŋ bəh Kiŋ'waka ki Baiŋni si num lə i kinchiŋni wə a? Ntə mbeŋ si kaŋa lə shəm yindzəŋni chu kwasi nsheŋ i mbeŋ kintəŋ a?

² Si yi kə yakadəiŋ, mbeŋ fə a kinsanli kəŋŋ jikə kaasi. Mfi bimbeŋ nūmki i fiəŋ fimu wə, kiŋkəŋ kimbeŋ nūmki kimu, mbeŋ kəŋaki shəm yimu chu kəŋa kiŋkwaka kimu.

³ Mi ma fəki fiəŋ kwaka a gwu yi shəŋ nabə i ghaŋsiki gwu kilələ. Mi shɪsi gwu yi, i yeiŋki a mi widəkə tsəki lə wi.

⁴ Kiə mi ma fəki gia yə yi kə i dzə bəh mbee a gwu yi shəŋ. Wi fəki num yə yi kə i dzə bəh mbee i bəni bədəkə tə.

⁵ Kiŋkwaka kimbeŋ kaŋaki i nūmki a lin ka ki Klistus Jisəs,

⁶ wə wi nɪ kə na fiəŋ fichi fiə Nyɔ kə, ayakalə, wi nɪ ka dzə dəkə gia yiwə a bə

Nyɔ kə lin,

a akə gia yə wi kə i baanɪ baan yeiŋ wə,

⁷ wi bee di biwə yaka,

dzə num di bi mfa.
Ayaka bə nǐ bwə wi,
wi num a liŋ ka mi wiwəm.

⁸ Jəbi wə wi nǐ kə mi wiwəm,
wi nǐ shisi gwu yi,
ka wəkəki i Nyə,
wi bi dzə bum i kpi,
na kpini i kintasi wə.

⁹ Si wi nǐ fə yakadəiŋ,
Nyə yakasi wi,
jiə i di biə bi tsəki bi mi wichi,
nya wi bəh yeli wə wi tsəki kiyeli kichi,
¹⁰ ka mi wichi wə wi kə i tumi ki bein wə
bəh wə wi kə i kuku bəh wə wi kə i kii,
jəbi wə bə wəkə yeli wi Jisəs wələ,
bə tum binyu,

¹¹ mi wichi ni dzakaki bəh dzaka ki a,
Jisəs Klistus kə Bah.

Jəbi wə bə fə yakadəiŋ,
kiŋkəkni ni tsəki i Nyə Ba.

Mbein si bain lə i mbi wə aka bijəŋ

¹² Ayakadəiŋ, nsəiŋ yin yi shəm, mbein
wəkəki tə a Nyə asi mbein nǐ wəkəki i jəbi
wə mih nǐ kə bəh mbein. Kighə i liə na si
mih kəkə bəh mbein, mbein tsəki a ninshin
i nəmki kəm mbəin wimbəin. Mbein fəki
yakadəiŋ, lwa nyumyi.

¹³ Mbein kīəki a, a nəmki Nyə i mbein wə,
fə a mbein fəki gia yə wi kəŋki. A nyaki wi
ŋga i fəki gia yiwə yein.

¹⁴ Mbein kabə fəki gia yichi yə mbein
fəki, kiə mbein ma shūŋyiki, nabə i
gūkuliki,

¹⁵ ka mbein bainki, chu kaŋa kə kiŋgbə
kidəkə. Ayakadəiŋ, mbein ni numki bwa
bə Nyə bə bə ka gbə dəkə i gia yidəkə wə i
ŋgəkə wələ kintəŋ wə wi kaŋaki shəm
yichu məmyi gia yichu. I mbi wələ wə
mbein si bain lə aka bijəŋ,

¹⁶ asi mbein kaŋa ndzəŋ * ntum wə wi
nyaki nəni kə ki bi tsə kaa kə i bəni wə.
Mbein kabə fəki yakadəiŋ, i bi tsə buku i
jəbi wə Jisəs Klistus bi fiəni dzəki, mih bi
numki bəh kiŋghanji ki gwu a mih ka yəkə
dəkə n'yəkə wi kilələ nabə i nəm nnəm wi
kilələ.

¹⁷ Si mbein jiə shəm i Nyə yaka, akə mfə
gia si mbein fə i wi. Kəŋ a numki a bə ni
kwu kaasi lə mih ka mbih, i kpeinji i mfə

gia wimbəin wə, mih ni wəkəki a ndzəŋni,
laŋ laŋni bəh mbein bəchi.

¹⁸ Ayakadəiŋ, mbein tə chinji bəh mih ka
bukumbəin wəkəki ndzəŋni, laŋ laŋni.

Bəal dzaka kəm Timəti bəh Ebaflədītus

¹⁹ Bah Jisəs ka bum, mih yein ki a, baan a
twəsi mih ni faan Timəti i mbein. Jəbi wə
wi ni dzə buku i mbein wə wi ni fiəni dzə,
wi ni fuku mih si mbein kə, ka shəm yin
dəki.

²⁰ Mih kaŋaki kə mi widəkə ka wi, wə wi
lansiki kaŋaki shəm tə i mbein asi mih
kaŋaki.

²¹ Mih dzakaki yələ, kəm na ndə kaŋaki
ŋki kiŋkəŋ a gwu yi wə, tsəin kə kəm gia yə
Jisəs Klistus nəŋki.

²² Ayakalə, Timəti kə mbein si kiə lə a wi
chusi mi wə wi kə, si wi kə num wi nəm lə
buku wi, i fukuki ntum wi ndzəŋni. Wi
nəmki buku wi a liŋ asi wain si nəm bəh
ba wi.

²³ Akə gia yə mih yein ki a, a baan a twəsi
mih ni faan wi. Gia yə mih kein ki mih tsəin
kə i yein a gia ni num dəin i gwu yin wə a.

²⁴ Mih jiəki mfi bin i Bah a, a baan twəsi
mih mwi ni dzə yein tə mbein.

²⁵ Mih yein ki a yi ndzəŋki lə a mih ni fiəni
chinji lə Ebaflədītus i mbein. Wi kə wainnih
wimbəin, buku wi nəmki chu jwə i gia yi
Nyə wə. Akə mi wimbəin wi ntum wə
mbein nǐ faan a wi dzə tsəin ki mih.

²⁶ Wi si nəŋki lə nalə i yein mbein bəchi,
shəm shiliki lə wi asi wi si wəkə a mbein
wəkə a ŋgain gwein ki lə.

²⁷ Akə ŋkəŋ, wi si kə num wi gwein ka
baan a twəsi i kpi. Ayakalə, Nyə si kwasi
nshe in i wi, a kəbi a shəŋ wi mbəŋ. Wi si kə
wi kwasi nshe in i mih tə a wi ma kpi i chu
kpeinji ŋgəkə i wə mih kə mih si yein lə.

²⁸ Ayakadəiŋ, mih lansiki nəŋki lə i chinji
wi, ka mbein chu yein wi, mbein wəkə
ndzəŋni, shəm yin tə ma ni chu nyaki
ŋgəkə bəh ŋga.

²⁹ Mbein dzə jīə wi ka bəni bə Bah bəh
kinsanji kichi. Bəni ka wi kə bə mbein kə i
kəksiki.

³⁰ Mih dzakaki yələ kəm asi baan a twəsi
ma wi ni kpi kəm nəm wi Klistus, si wi nǐ
nya gwu yi i təkni ki i mih i di bimbein wə.

* 2:16 Nabə a, "Si mbein fukuki."

3

Gia yimbum kə i kiə Klistus

¹ Bwa bə nih bəŋ, i kaasiki, mbein nūmki bəh kinsanli a mbein kə bəni bəh Bah. Mih kə num mih nyaka lə gia yichi i mbein, na yaka lə mih ni bəh kə i nyaka chu fiəni chukuli yi. Mih fəki yakadəin i kənki mbein kənki.

² Mbein təkni bəh bəni bə bə fəki gia yichu, num i bwan̄ki alə a bə kan̄aki i sūn̄ki* bəni. Bəni bəwə kə bīə.

³ Akə bukumbəin bələ bə kan̄aki nsuun wi chəŋ, bukumbəin bə bə tsaki Nyə asi Kīŋ'waka ki chusiki, ghan̄si gwu kəm Klistus Jisəs. Bukumbəin jiəki kə mfi i gia yi nyam yi gwu wə.

⁴ Ayakalə, mih tə kolə i kan̄a kin̄kən̄ i jiəki mfi i yəmaka gia wə. Mi ka num wə wi kwakaki a wi kan̄aki lə kin̄kən̄ i jiəki mfi i gia yi nyam yi gwu wə, mih jiəki lə tsə wəmaka mi.

⁵ Mih nī buku kan̄ nyan̄ bə suun̄ mih, mih num mi wi Islae, i chwəŋkijun̄ ki Bənjamin wə, mih num mi wi Hibulu, kimbwə ki Hibulu. I bənchi bə buku wə, mih kə mi wi Falasi.

⁶ I dzəh yi kimbu i kan̄ani kin̄kən̄ nalə i fəki gia i dzəh yi Bəju, mih nī bwan̄ki lə gvu i bəni bə bumni chəin̄. I kimbu ki bənchi wə si mi kə i numki chəŋ, mih nī kan̄aki kə ngbə widəkə.

⁷ Ayakalə, gia yə mih nī yisiki yein̄ki a yi kə mbee i mih, akə i liə mih yein̄ki lə akə gia yi kilələ, kəm gia yə Klistus fə i mih.

⁸ A kəkə a yəmaka shəŋ, mih yein̄ki gia yichi yi num gia yi kilələ i mih, kəm gia yimbum yə yi tsəki gia yichi akə i kiə Bah wun̄ Klistus Jisəs bindzəŋ. Mih lətəkə gia yichi kəm wi. Mih yein̄ki lə yi ka gia yi kinyəŋ, ka mbee wun̄ numki Klistus,

⁹ buku wi ni num kaasi i mi wimu. Mih ni chu numki kə a Nyə dzə mih a mih kə chəŋ i wi nshin̄ biəli yin̄ dzəh yə yi kə yi bənchi bəbuku. Wi dzə mih kəm mih jiə shəm i Klistus wə. I numki chəŋ i Nyə nshin̄ akə num i dzəh yə mi jiə shəm i Klistus.

¹⁰ Gia yə mih nən̄ki i liə kə a mih kiə Klistus bindzəŋ, i kan̄aki ngə biə wi nī

kan̄aki si wi nī dza i kpi wə. Mih nən̄ki tə i yein̄ bən̄gəkə bə wi nī yein̄, bəh i num aka wi i kpi yi wə,

¹¹ ka jəbi widəkə Nyə bi dzasi tə mih i kpi wə.

Mih bwan̄ki ngə tsein̄ tsə a di biə mih tsəki

¹² Mih dzakaki kə yələ a mih kə num mih kan̄a lə gia yiwə nabə a mih tsə buku lə. Mih kein̄ki mih bwan̄ ngə i yein̄ a mih ni nani lə tsein̄ yin̄ i kan̄a biəin̄ biwə i mih kan̄, kəm Klistus Jisəs kə wi dzə lə mih i mi wi.

¹³ Bwa bə nih bəŋ, mih dzəki kə a mih kan̄a lə biəin̄ biwə i mih kan̄. Ayakalə, gia yimu yə mih fəki kə a mih daliki lə gia yə yi tsə lə, mih bwan̄ ngə a mih kan̄a num a yə yi kə i ninshin̄.

¹⁴ Mih bwan̄ki ngə i tsein̄ki tsəki shəŋ a di biə mih tsəki, i kwati mmakti wun̄ a num mbəəŋ wə Nyə bəəŋ mih a mih yāka dzə i bein̄ asi mih chin̄ni i Klistus Jisəs wə.

¹⁵ Bukumbəin bəchi bə bə kə num bə kpein̄ i kimbum wə kan̄aki lə i kwākaki gia i dzəh yələ wə. Ayakalə, mbein̄ bədəkə ka kwakaki gia yidəkə chi chi, yaka kə a, a ni fuku bain̄si Nyə yəmaka i mbein̄.

¹⁶ Gia yimbum kə a bukumbəin̄ kən̄a ndzəŋ gia yə bukumbəin̄ kə bə lani lə yi.

¹⁷ Bwa bə nih bəŋ, mbein̄ dzəki kisini i mih, chu tsein̄ tə nən̄i kə bəni bədəkə nək i num bə dzə kisini i buku.

¹⁸ Mih dzakaki yələ lə kəm si mih nī dzəki chəksi chəksi mih dzaka i mbein̄, mih chu dzakaki i liə na bəh mindəm i dzəkəh yin̄ chəin̄ a bəni duki lə bə bə nək i nən̄i kə ki chusiki a bə kə bəmbain̄ni bə Klistus i gia yə a wi nī kpi i kintasi wə.

¹⁹ Bəmaka bəni kə bə bə bi bəkəliki bə bəkəlini. Wibə nyə kə num dzaka kidzini. Bə ghan̄siki gwu i gia yə bə si kan̄aki i ngəmn̄i i yein̄ wə. Kīŋkwaka kibə kə shəŋ i gia yi fa kuku.

²⁰ Bukumbəin̄ kə fibukumbəin̄ bəni bə tumi ki bein̄. Akə fein̄ wə bukumbəin̄ təkisiki wəkəliki num Mbəin̄si wibukumbəin̄ Bah Jisəs Klistus i di biə wi bi dza dzə.

²¹ A bi num jəbi wə wi bi dzə, wi bi kwuni gwu yibukumbəin̄ yələ yi chin̄ kə

* 3:2 I sɛɛ gwu yi mi kə i suun̄ mi, a nī kə nən̄i ki Bəju a bə kan̄aki i suun̄ mi ka wi numki mi wi Nyə. Yein̄ Efə 2:11

alə ma yi bi kwuni yi num ka gwu yi yə yi kanaki kinəkəni. Wi bi kwuni num bəh nga bi biə wi bi juŋni biəiŋ bichi yeiŋ, wi num i yeiŋ bein.

4

Bəəl nya kintəfi i bəni bə bumni bə Filibi

¹ Ayakadəin, bwa bə nih bəŋ, mih kəŋki lə mbein nalə chu kaŋa kinəkəŋ i yeiŋ mbein. Akə mbein bə mbein fəki mih wəkə ndzəŋni, mbein chu num kifə kəŋŋ ki ŋkuŋ. Nsəin yin, mbein nūm ndzəŋ i Bah wə.

² Mih tsaki a Əwədia bəh Sintiki fiəni num dzaka kimu ka mi bəh waiŋnih wi i Bah wə.

³ Mih dzaka tə i wə wə wə təkxi kə na mi wuŋ wi mbaŋ i nəm wə gāmti bəkaŋa bələ ma bə fiəni nūm i dzaka kimu wə. Akə bəni bə nəm buku bə bəh nga i nəm wi ntum wi ndzəŋni wələ kəm Jisəs Klistus i tasi bəh Klēmən bəh bəni bəchi bə buku bə nī nəmki. Bəni bələ kə num kiyeli kibə si num lə i kinwakti ki bəni bə bə kanaki nəni kə ki bi tsə kaa kə.

⁴ Mbein nūmki bəh kinsanli i Bah wə jəbi wichi. Si mih kə mih dzaka, mih fiəni dzaka chukuli a, mbein nūmki bəh kinsanli.

⁵ Mbein chūsiki nəni ki bənini i mi wichi, kwāka a jəbi wi Bah wi dzəni si num a kan.

⁶ Kiə mbein ki nyūfi kə gwu kəm gia yidəkə. Mbein tsāki num tsani i gia yichi wə jlə i Nyə nshiŋ. Mbein bə tsa mbein ka bīkəki gia yə mbein nəŋki i wi, nyā kiyəŋni i yə wi fəki.

⁷ Mbein ka fəki yakadəin, Nyə ka ni nyā mbein bəh kimbəinŋni ki, ki ni təkni ki bəh shóm bəh mfi bimbein asi mbein kə i Klistus Jisəs wə. Kimbəinŋni kələ Nyə nyaki kə kə ki tsəki mfi bi mi wiwəm bichi i kiə.

⁸ Bwa bə nih bəŋ i kaasi, gia yə mbein kanaki i kwākaki kə yə yi kə yi ŋkəŋ bəh yə yi kanaki kinəkəksi, bəh yə yi kə chəŋ. Mbein kwākaki gia yə yi baiŋki bəh yə bəni kə i kəŋki bəh yə shóm kə i kpiki mi i yeiŋ bein. Gia kabə num yə yi təkxi ndzəŋki tsə bwili fwu, na bəh yə bəni kəkxi, mbein ka kwākaki a yəmaka.

⁹ Mbein fəki gia bīəli a nlani wə mih nī lani mbein yeiŋ kəŋ a numki yə mbein nī

wəkə num wəkəni i mih, nabə yə mbein nī yeiŋ num yeiŋni. Jəbi wə mbein ni fəki yakadəin, Nyə wi kimbəinŋni ni numki bəh mbein.

Bəəl num bəh kinsanli si bəni bə Filibi chusiki kinəkəŋ i wi

¹⁰ Bah fə mih bə num bəh kinsanli nalə si mbein nī kə num mbein chusi kinəkəŋ kimbein i mih asi mbein nī yisi chusi. Mih kiəki lə na bindzəŋ a mbein nī kanaki lə kinəkəŋ i mih, ayakalə dza num dzəh.

¹¹ Mih dzakaki kə lə a mih dzaki lə fiəŋ fidəkə. Mih lani kiə lə i num bəh na finə fiə akə mfiŋ.

¹² Mih kiəki lə jəbi wə mi si dza fiəŋ, mih kiə jəbi wə wi si kaŋa biduli. Mih ka lani kiə si mih kə i numki num mih fwuli bəh na finə, kəŋ mih numki num mih dzi, nabə maka mih dzi nabə jəbi wə mih kanaki biəin biduli bəh jəbi wə mih dzaki.

¹³ Mih kiəki i fə gia yələ yichi lə num bəh nga bi Klistus biə wi nya i mih.

¹⁴ Ayakalə, na si mih lansiki dzakaki yələ lə, mbein məmsi na bəh nga i gamti mih i bəŋgəkə bəŋ wə.

¹⁵ Mbein bəni bə Filibi kiəki lə a, si mih nī buku i tumi kimbein wə i Masedonia, jəbi wə mih nī yisi fuku ntum wi ndzəŋni wələ i mbein, kan yi kijunŋni ki bəni bə bumni bədəkə nī ka baŋsi dəkə buku bə i nnya bəh i ndzə wə. A nī kə a mbein shəŋ.

¹⁶ A nī kə i jəbi wə mih nī kə i Tesalonika,* mbein chinŋsi ŋgamti i mih, chu chinŋsi.

¹⁷ Mih dzakaki kə yakadəin a mih tseiŋki a mbein chinŋsi fiəŋ fidəkə i mih. Mih tseiŋki num mmakti wə Nyə bi nyaki i mbein i gia yə mbein fəki i mih.

¹⁸ Mbein nī baan faan Əbaflədītus bəh binya a wi dzə nya i mih. Mih kə i liə mih chu dza kə fiəŋ fidəkə. Mih nī dzə binya biwə bichi, yeiŋ bidu tsə si mih nəŋki. Binya biələ kə mfə gia wə mbein fə i Nyə, wi dzə bi, bi fwuli bəh tseŋə yindzəŋni asi wi kəŋki.

¹⁹ Nyə wuŋ kanaki lə biba bimbūm bichi, wi num i ni nya mbein bəh biəin bichi biə mbein dzaki tsə dzəh i Klistus Jisəs wə.

* 4:16 Tesalonika nī kə kwili i tumi ki Masedonia wə.

²⁰ Kinkəkni nûm i Nyɔ wibukumbɛiŋ wə wi kə tə Tii wibukumbɛiŋ i jəbi wichi wə kɪŋgəksi kəbi. Yi nûm ayaka.

Bimbəni

²¹ Mbɛiŋ bəni bəchi bə bə baiŋki bə num bə Klistus Jisəs i mih. Bwa bə nih bəbukumbɛiŋ bə bə kə i fa bəniki dzəki i mbɛiŋ.

²² Bəni bəchi bə bə kə bə Nyɔ fa bəniki dzəki i mbɛiŋ, kighə bəni bəchi bə bə kə i ntəŋ wi Kaysa wə fa.

²³ Ma Bah Jisəs Klistus chûsi mbɛiŋ bəchi bəh shəm yi yindzəŋni i biŋ'waka bimɛiŋ wə. Yi nûm ayaka.

Kinwakti kə Bəəl nī nyaka i kijunni ki Kołose Gia yə yi kə i Kinwakti ki Kołose kələ mə

Bəəl nī nyaka kinwakti kələ i kijunni ki bəni bə bumni i kwili wi Kołose wə. Ebaflas nī dza dzə bəh ntum wichu widəkə kəm kijunni kiwə. Bəəl ka nyaka kinwakti kələ si kijunni kiwə nī kə i kimbu kə wi nī yein a ngain kələ i təkni ki bəh ki. Wi nī nyaka i lumsi nlani wə wi kə wi nkən a num wə wi kə kəm bəni bə bə kə bə Klistus.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1-8 Kin'yisi

1:9-2:19 Kəm mi wə Klistus kə wi bəh nnəm wi

2:20-4:6 Nəni kimfian kə ki kə i Klistus wə

4:7-18 Bəmbəni

¹ Akə mih Bəəl, wain ntum wi Klistus Jisəs i kinəkən ki Nyə wə. Mih kə buku Timəti wainnih wibukumbein.

² Kinwakti kələ dzəki i mbein bwa bə nih bəbuku bə Kołose, a num bəni bə Nyə bə bə num ndzən i Klistus. Nyə Tii wibukumbein chūsi shəm yindzən i mbein chu nyā mbein bəh kimbein.

Bəəl ka tsaki, nya kiyən i Nyə kəm bəni bə Kołose

³ Jəbi wichi wə buku tsaki i mbein buku ka nyaki kiyən i Nyə shən wə Tii Bah wibukumbein Jisəs Klistus,

⁴ kəm buku kə buku wəkə lə kəm shəm yimbein yə mbein jiə i Klistus Jisəs wə, bəh kinəkən kə mbein kanaki i bəni bəchi bə bə kə bə Nyə.

⁵ Buku kiəki lə a mbein fəki yakadain kəm mbein tsein ki tsəki a ninshin num i gia yə Nyə kə wi keinsi jiə i mbein i bein. Gia yələ kə yə mbein nī kə mbein wəkə lə yi i gia yi Nyə wə yi num nkən, a num ntum wi ndzən.

⁶ Ntum wələ nī dzə i mbein a lin asi wi dzəki i bəni i mbi wichi wə, ka kwuni nəni ki bəni ka chu wan tsə a ninshin ninshin. Yi kə a lin asi yi nī num bəh mbein i yisi i chəkə biə mbein nī wəkə ntum wi ndzən

chu kiə kən a Nyə chusi shəm yi yindzən i bəni.

⁷ Mbein nī wəkə gia yələ i Ebaflas wə wi kə shəm yibuku, buku bə nəmki i fiən fimu wə. Wi kə mi wi nəm wi Klistus, num wi dzə di bibuku ka nəmki bəh shəm yi yichi.

⁸ Wi fuku lə i buku kəm kinəkən kə Kin'waka ki Nyə kə ki fə mbein kanə i bəni.

⁹ I yisi i chəkə biə buku nī wəkə kəm mbein yakadain, buku nəki bee kə i tsaki i mbein. Buku tsəki bikə a Nyə jiksi mbein bəh mfi biə bi nī fə mbein kiə gia yə wi nənki. Ayaka, yələ nī tsə lə mfi bimbun bichi bəh bein biə Kin'waka ki fə mbein ka kiə.

¹⁰ Ayakadain, mbein nəki nəni a num kə ki kə ki kpein i Bah, a num kə wi lansiki kənki. Mbein ka nəki yakadain fə bənəm bə ndzən i dzəh dzəh wə, kə tsə a ninshin ninshin i gia yə mbein kiəki kəm Nyə.

¹¹ Buku tsa tə a, Nyə wə nga bimbun bichi kə mbi nyā mbein bəh nga bichi a mbein ləkəki jəbi wichi, kənə shəm tsə a ninshin i gia yichi wə, lən lan, ni,

¹² nyā kiyən i Ba wibukumbein. Akə wi wə wi fə ka bukumbein kpein i tsein ki i bi kwati fiən fiə wi nī keinsi jiə i bəni bə akə mbu i nkun bi bi baini wə.

¹³ Wi bwili lə bukumbein i kan yi nga bi jisi wə, ka jiə i kintən ki nkun bi Wain wi wə wi kə shəm yi.

¹⁴ Akə Wain wi wələ wi tsə dzəh i wi wə ka tain bukumbein i kan yi ngəkə wə, a num ndalinya wichu bibukumbein.

Klistus kə fwu wi bein bichi

¹⁵ Wain wi wələ kə na kimbwəsi ki Nyə mwi wə bukumbein yein ki kə. Wi kə kimbwə ki ninshin wi bein bichi biə bə nī maa.

¹⁶ Nyə nī maa bein bichi tsə dzəh i kan yi wə, bein bi bein bəh bi kuku, biə bə yein ki, bəh biə bə yein ki kə, nabə bəchinda bənain bə bə nyaniki i fiəkə wə, nabə bə bə kanaki nga, nabə bəmbun, nabə bə bə sakaki. Bein biə bə bichi kə Nyə nī maa bi tsə dzəh i kan yi wə, ayaka bi num i wi.

¹⁷ Wi nī kələ na ka bein bichi numki. Bein bichi num i kan yi wə, a kanə wi bein bichi na ka bi chiniki numki si bi kə.

18 Wi kə fwu wi kijunni ki bəni bə bumni kə akə gwu yi. A num wi wə wi nī yisi kijunni kələ. Ayaka a num wi mi wi ninshin i dza i kpi wə, wi chu kəbi i bi kpi, ka i biein bichi wə wi bi num ninshin i bi wə.

19 Gia yələ num lə kəm Nyə nī kəŋ a fiən fichi fiə ŋgain kə fi, nūmki i Wain wi.

20 Nyə ka fə tsə dzəh i Wain wi wə a biein bichi kəŋ a numki bi bein bəh bi kuku bi fiəni chinni bəh wi Nyə. Wi nī fə num kimain bəh mwa mi Wain wi i dzə bəh kimbəin ni jəbi wə wi nī kpi i kintasi wə.

21 I mbein, mbein nī kə num mbein gaali bəh Nyə, ka kaŋaki binkwaka bichu kəm wi, asi mbein nī fəki chu.

22 Ayakalə, i liə Nyə kə wi fiəni chinni mbein bə i gwu yi Wain wi wə wi nī fiəni num mi wiwəm. Ayaka wi nī fə yələ tsə dzəh i kpi yi wə, ka mbein bi numki i wi Nyə nshin bain chu kaŋa kə ndi widəkə, num kin gbə kidəkə kəbi.

23 Mbein ni numki lə a jəbi wə mbein kabə tsə a i ninshin bəh shəm yə mbein jiə i wi, ləkəsi ŋga i num ndzəŋ gia yidəkə nəŋni kə mbein i gia yə mbein tseinki tsəki i ninshin i yi wə, yə mbein nī wəkə i ntum wi ndzəŋni wə. Ntum wi ndzəŋni wələ kə wə bə kə bə fuku i mi wichi i fa kuku. Akə ntum wi ndzəŋni wiwə mih Bəəl kə mi wi nəm yein.

Nəm wə Nyə nī nya i Bəəl

24 I liə mih lan ki lə i bəŋgəkə bəŋ bə mih wəkəki kəm mbein. Ayaka mih giŋki bəŋgəkə bələ lə i kaasi bəŋgəkə bə Klistus nī wəkə kəm kijunni ki bəni bə bumni bə akə gwu yi.

25 Nyə jiə mih a mih nōmki i kijunni ki bəni bə bumni, i fukuki ja yi i mbein asi yi kə yichi.

26 Ja yələ kə yə bə nī kə bə nyumi i ŋgəkə wi bəni bəchi i jiə yə wə, i liə Nyə chusi yi i bəni bə akə mbu.

27 Nyə nī sain bwili i fə a bəni bu bələ kīə a, bəni bə bə kəkə Bəju bi kwati lə kin kəkni kimum i gia yələ bə nī kə bə nyumi. Ayaka gia yi nyumini yiwə num a Klistus kə i mbein wə. Ayakadəin, mbein kabə tseinki tsəki i ninshin i bi kwati mbum biwə.

28 Akə Klistus wələ buku fukuki kəm wi i bəni bəchi. Buku lani bə i dzəh yi mfi bimum bichi, chu kin i bə, ka buku bi chusi bə i Nyə nshin num bə ta kpein si bəni bə Klistus kaŋaki i numki.

29 Akə gia yə mih bwan ki ŋga, nəm bəh ŋga bichi biə Klistus nəmki bəh bi i mih wə.

2

1 Mih si nəŋki i fə a mbein bəni bə Kələse kiə si mih jwəki nalə kəm mbein, bəh bəni bə Lawdesia bəh bəni bə bumni bəchi bə bə ka num yein dəkə shi bin.

2 Mih fəki yakadəin a shóm yi mbein bə shiliki, a mbein junniki nūmki i kin kəŋ wə, i kein si kīə ndzəŋ gia yichi asi mi kaŋaki i kiəki, ka mbein ni kiəki gia yi nyumini yi Nyə yə akə Klistus.

3 Nyə nyumi biba bi mfi bichi bəh gia yə bəni si kaŋaki i kiəki kəm wi a num i Klistus wə.

4 Mih dzakaki yələ ka mi widəkə ma bi nyə dzə bəh ndzaka wi njwəŋni wi ntəkə i fwəkyi mbein yein.

5 Mbein kīəki a na si mih kəkə i mbein kintəŋ mih kələ bəh mbein i kin'waka wə. Mih lan ki lə kəm mih yein ki lə si mbein fəki gia i dzəh yindzəŋni wə, num mbein jiə shəm i Klistus wə yi ləkə ndzəŋ.

Bəni bə Klistus bəin lə i kaŋ yi bəchi bə kilələ wə

6 Si mbein kə mbein dzə lə Klistus Jisəs a wi kə Bah, mbein nōki a i wi wə yakadəin.

7 Mbein ləkə gaŋ mbein kōə yaka i wi wə, mbein nūmki bəh ŋga i kimum kimbəin wə a lin si bə nī lani mbein, nyā kiyəŋni i Nyə tsə na tsəni.

8 Mbein tōkniki a mi bi ma dzə mfi bi fwəkyini kilələ biələ fa kuku i lim mbein yein a mbein fiəni numki mfá. Mfi biələ kə biə bi biəliki nəni ki kwili ki mi wiwəm bəh bi bin'waka biə bi sakaki mbi wələ.* A kəkə biə bi biəliki si Klistus nəŋki.

9 Mbein kīəki a si Klistus nī fiəni num mi wiwəm, fiən fiə Nyə kə fi fichi kələ i wi wə.

10 Mbein kaŋa lə biein bichi si mbein kə mbein chinni mbein bəh Klistus. Akə wi Fwu wi Biein Bichi biə bi kaŋaki ŋga bəh biə bi sakaki.

* 2:8 I já yi Glik wə yi kələ i numki a biein bichi i mbi wələ bəni biəliki chəkə bichi. Yein i kimbu 2:20

¹¹ Si mbein bə kə num mbein chinɲi yakadəin, wi suun mbein. Nsuun wələ kəkə wə bə si fə bəh kan jəbi wə bə təin bwili dzu i gwu yi wə. Yələ kə yə a fəki Klistus, i təin bwili nyam yi gwu yichu.

¹² Jəbi wə bə nɪ juli mbein i bəkə mə, kə a bə nɪ chinɲi mbein bəh Klistus ka ləə. Ayaka Nyɔ fiəni dzasi tə mbein kəm shóm yə mbein jiə i wi wə a wi kələ i dzasi tə mbein i kpi wə bəh nga biə wi nɪ dzasi Klistus yein i kpi wə.

¹³ Mbein nɪ yisi kə num mbein kpi lə i kin'waka wə kəm bənchi bə Nyɔ bə mbein nɪ bwinɲi, maka bə suun tə mbein, i təin bwili gia yə nyam yimbəin yi gwu nəŋki. I liə, Nyɔ kə wi fə lə mbein fiəni chu bəwəm, chinɲi mbein bəh Klistus. Wi kə wi dalinya lə chu bibukumbəin bichi.

¹⁴ Wi kə wi chiksi lə gia yə yi nɪ kwaki bukumbəin i Kinwakti ki Bənchi wə, yə bə nɪ nyaka kəm bukumbəin. Wi dzə biəin biələ bichi ka banɲ i kintasi wə.

¹⁵ Klistus ka bwinɲ nga bi biəin bichi biə bi kanaki nga bəh biə bi sakaki, ka bwili bi i yəŋə wə ŋəmsi bi, tumdzi bi i kintasi wə.

Bəni bə Klistus wəkəkə num gia yə a dzakaki wi

¹⁶ Ayakadəin, kiə mbein ma chu bŭm a mi widəkə səkaki mbein kəm biəin biə mbein dziki nabə biə mbein muki nabə a mbein binɲi kə bini, nabə bini bi fiəŋɲ wimfiəŋ, nabə a mbein shiki kə bimbam.

¹⁷ Bə fəki gia yələ yi num a binjəŋɲəŋ bi gia yə yi nɪ kə i bi dzə, gia yiwə mwi num Klistus.

¹⁸ Kiə mbein ma bŭm a bəni bədəkə sakaki mbein dzaka a mbein gbə i dzəh yidəkə wə. Bəni bələ kə bə bə dzakaki a mbein dzəki gwu yimbəin i kuku asi bə dzəkə a kəbi i dzəh yi chəŋ wə, bə dzaka a mbein kəksiki tə bəchinda bə Nyɔ asi bə kəksiki. Bə dzaka a bə kiəkə lə gia, kəm bə yeinɲi lə gia i ndəmsi mə. Ayakalə, bə ghaŋsiki gwu num i gia yə yi dzəkə i bə fun ayaka fwu wi gia yiwə kəbi.

¹⁹ Bəməka bəni kə bə gaali lə bəh Fwu wə akə Klistus. Klistus kə wə wi nyaki nga i gwu yi ka yi kəkə si Nyɔ keinɲi yi a yi kəkə. Bukumbəin kə bə chinɲi asi gwu yi mi kə yi

chinɲi i bənyun wə bəh i gaan wə ka yi numki chəŋ.

²⁰ Si mbein kə mbein kpi lə mbein bəh Klistus i kimbu ki bin'waka biə bi sakaki mbi wələ, akə kəm nə wə mbein chu nəki aka mbein kə bəni bə mbi wələ a? Mbein chu bum i biəliki bənchi bələ kəm nə a?

²¹ Bə si laan a, “Kiə mi ki kəŋa kə. Kiə mi ki môm kə i dzaka wə. Kiə mi ki kôm kə.”

²² Gia yələ yichi kə yə bəni fəki tsəki a ninshin, kəm bə biəliki bənchi num a jiə bəni biəli asi mfi bibə chusiki.

²³ Bəni dza yein a mfi kələ i bənchi bələ wə, si bə chusiki dzəh yə bə nyiniki bəni i kəksiki yein, bəh i shisiki gwú yibə i kuku a kəbi na i dzəh yi chəŋ wə nabə i nya bwili gwú yibə. Ayakalə, biəin biələ kəbi i gamti i bwili mi i gia yichu yə nyam yi yi gwu nəŋki.

3

Bəni bə Klistus kanaki nəni kimfiəŋ

¹ Si Nyɔ nɪ kə wi dzasi lə mbein bəh Klistus i kpi wə, mbein jiə shóm num i biəin bi bein wə i di biə Klistus kə, a num i di biə Nyɔ kə wi təm wi i tsein yi yiləkəli wə.

² Mbein jiə mfi bimbein i biəin bi bein wə. Kiə mbein ki jiə kə i bi kuku wə,

³ kəm mbein kə num mbein kpi lə, nəni kimbein kə i liə num Nyɔ nyumi ki bəh Klistus i wi wə.

⁴ Jəbi wə Klistus wə wi kə nəni kimbein bi tumbuku, ma mbein tə bi tumbuku bəh wi i kintəŋ kimbūm bi wə.

⁵ Yi kə a, mbein ləkəsi laksini gia ka yələ i mbein wə num gia yi mbi wələ. Num i fəki nəni ki təkəlini bəh i kwakaki gia kəm kinyeŋ ki təkəlini, bəh gwu yi shilini, bəh i kəŋki i fəki gia yichu, bəh i bukuki bəh dzəkəh i biəin wə. Mi wə wi bukuki bəh dzəkəh i biəin wə, yaka biəin biwə si num ka nyɔ i wi.

⁶ Akə kəm ŋkaiɲni wi biəin ka biələ Nyɔ bi chusiki shóm yi yi bəksini i bəni bə bə fəki yi.

⁷ A nɪ kə si mbein nɪ yisi kə mbein nɪ fəki lə ŋkaiɲni wi biəin biələ i jəbi wə mbein nɪ yisiki nyaniki i yəməka dzəh wə.

⁸ Ayakalə, i liə, mbein kanaki i bēe bi bichi. Mbein bēe shóm yi bəkəli bəh shóm yi kwinini bəh shóm yichu. Kiə mi bi ma

bâkêliki yeli wi mi. Kiâ ndzaka wichu ma bûkuki i dzaka ki mi wâ.

⁹ Kiâ mi ma fwôkyiki wainnih wi. Mbeinj kiâki a mbeinj babwili lə gwu yikpu bəh kimfə ki i mbeinj wə,

¹⁰ ka ləh num gwu yimfianj. Yələ kə num Nyô keinj si yi ka fiəni kwuni jiə yi ka n'yi Kimaa, ka mbeinj təkiki kiâki wi.

¹¹ I fa kə mi widəkə chu kəbi chi chi. Mi widəkə chu kəbi i feinj wə a, akə mi wi Ju nabə a, akə mi wi Glik. Mi widəkə kəbi feinj a bə ka suunj dəkə wi, widəkə kəbi a bə suunj wi. Mi widəkə chu kəbi feinj wə wi kə wi chwa. Mi widəkə kəbi wə wi kə ka nyam yi chwa. Mi widəkə kəbi wə wi kə mfa, widəkə kəbi wə wi kəkə mfa. Klistus kə bieinj bichi i bə, wi num i bə wə bəchi.

¹² Si Nyô kə wi sabibwili lə mbeinj, mbeinj bainj, wi kənj mbeinj, mbeinj kwāsiki nshinj, fə kimfə ki ndzəŋki, shīsi gwú yimbeinj, num i kimbəinjni wə, kâŋa shəm.

¹³ Mbeinj dzôki mi bəh mi asi wi kə. Mi ka fə na fi nə fi lə mi, wi dālinya wi. Si Bah kə wi dalinya lə chu bimbəinj, mbeinj tə dālikinyaki chu bi bəni bədəkə.

¹⁴ Jəbi wə mbeinj ka fəki gia yələ yichi, mbeinj ka jləki kinjəŋ i ninshinj. Kinjəŋ kə fieŋ fiə fi chinjiki bieinj bichi na ka bi numki i fieŋ fimu wə tsə bwili fwu.

¹⁵ Mbeinj bēe ma kimbəinjni ki Klistus nūmki i shóm yimbeinj wə chūsi mbeinj bəh dzəh. Kimbəinjni kələ num kə Nyô nī bəŋj mbeinj a mbeinj kanjaki si mbeinj kə gwu yimu wə. Mbeinj nyāki tə kiyəŋni i Nyô.

¹⁶ Mbeinj jləki ja yi Klistus ma yi nūmki i shóm yimbeinj mə na bindzəŋ, mbeinj lāni chu tafi gwu yimbeinj bəh mfi bichi. Mbeinj yəəŋki nyā kiyəŋni i Nyô i shóm yimbeinj wə bəh bəŋjanj bə bə bukuki i Kinjwakti ki Nkəksi wə bəh bəŋjanj bə ŋkəksini, bəh bə Kinj'waka ki Bainjni nyaki i bəni.

¹⁷ Jəbi wə mbeinj fəki na yinainj gia yə mbeinj fəki, kəŋ a numki yə mbeinj dzakaki dzakani, nabə yə mbeinj fəki num fəni, mbeinj fəki yi i yeli wi Bah Jisəs wə, nyā kiyəŋni i Nyô Ba.

Si bəni bə Klistus kə i nəki i jūŋ yibə wə

¹⁸ Bəkanjə bə bəni, mbeinj nyā gwú yimbeinj i bənyuku bəmbəinj. Akə gia yi chəŋ i bəni bə Bah Jisəs i fəki.

¹⁹ Bənyuku, mbeinj kəŋki bəkanjə bəmbəinj. Kiā mbeinj ma chəfiki i bə.

²⁰ Bwa, mbeinj wôkəki i bəti bəmbəinj i gia yichi wə. Mbeinj ka fəki yakadəinj, ma yi ni ndzəŋki i Bah.

²¹ Bəti bwa, kiā mbeinj ma ləyiki bəh bwa mbeinj. Mbeinj ka fəki yaka, ma gwu ni kpiki bə.

²² Mfá mbeinj wôkəki i bətikwili bəmbəinj bə fa kuku i gia yichi wə. Kiā mbeinj ma nômki i bə a i jəbi wə dzəkəh yibə kə i mbeinj wə i fəki a gwu ndzəŋki bə bəh mbeinj. Mbeinj nômki bəh shəm yimu, lwá num Bah.

²³ Mi ka nômki na finə fiə wi nômki, wi ka nômki bəh shəm yi yichi a ŋgainj nômki num i Bah a kəbi i mi.

²⁴ Mbeinj kləki a mi bi kwatiki lə fieŋ fiə bə kə bə keinj si jiə fi a num mbee wi i Bah. A num i Bah Klistus wə si mbeinj nômki.

²⁵ Ayakalə, i bəni bə bə fəki chu, Nyô bi gəmki lə bə i chu biə bə fəki. Nyô si chusi kə chi chi i bəni.

4

¹ Mbeinj bətikwili bə mbeinj kanjaki mfá, mbeinj fəki gia i bə i dzəh yə yi kə chəŋ bəh yə yi ndzəŋki, klə a mbeinj kanjaki lə tə Tikwili i beinj.

Ntəfi wi gəksini

² Mbeinj bəchi tsāki tsāki a ninshinj bəh kə. Mbeinj bá tsa mbeinj ka jləki mfi i yi wə, nyā kiyəŋni i Nyô.

³ Mbeinj tsāki i buku tə a Nyô wēli dzaka kifianjə i ja yi, a buku fūkuki ja yələ yə yi kə gia yi nyumini kəm Klistus. Akə gia yə mih kə i junj yi nsəŋ mə kəm yi.

⁴ Mbeinj tsāki a mih fūkuki bainjiki yi bindzəŋ si mih kanjaki i fūkuki.

⁵ Jəbi wə mbeinj fəki gia mbeinj bəh bəni bə bə kəkə bəni bə bumni, mbeinj ka fəki bəh mfi. Na winainj jəbi wə mbeinj kwati dzəh i fə gia mbeinj môm si a jəbi wiwə ma tsə kilələ.

⁶ Ndzaka wimbəinj jəbi wichi nūmki wi bəni ni njwəŋ ka ŋkaka, ka mbeinj ni kləki gia yə mbeinj kə i chūkuli mi wichi yeinj i dzəh yi chəŋ wə.

Bəmbəni

⁷ Tichikus ni fuku lə gia yichi kəm mih i mbein. Wi kə wainnih wibukumbain, wi num tə shəm yibukumbain. Buku bə nəmki i Bah i mi wimu, wi num mi wi nəm wə wi nəmki bəh shəm yi yichi.

⁸ Akə gia yə mih faan wi i mbein kəm yi, ka wi dzə fə mbein kiə si buku kə, wi chu shili shəm yimbain.

⁹ Mih faan ki bəh Onesimus wə wi kə mi widəkə i mbein wə, wi num tə wainnih wibukumbain wə wi kə shəm yibukumbain num wi num i gia yi Klistus wə nalə. Bə ni fuku lə i mbein gia yichi yə yi num fa.

¹⁰ Alistakus wə buku wi kə fa i jun yi nsən mə, bəniki dzəki i mbein. Maak waintii Banabas bəniki dzəki tə i mbein. Akə wi wə mbein kə mbein kwati lə ntum kəm wi. Wi ka dzə, mbein dzə wi.

¹¹ Jisəs wə bə bəənki a Justus bəniki dzəki tə i mbein. A baan a bəni bətali bələ bə kə Bəju, buku bə nəmki i fiən fimu wə i nkuŋ bi Nyə wə. Bə gamti mih nalə, fə shəm yin də.

¹² Ebaflas wə wi kə tə mi widəkə i mbein wə, wi nəmki i Klistus Jisəs bəniki dzəki tə i mbein. Wi kwakaki lə mbein i ntsa wi wə jəbi wichi, tsa a Nyə fə ma mbein nūmki bəh ŋga, i təksiki kiəki gia yichi yə Nyə nənki.

¹³ Mih yəin lə bəh dzəkəh yin a wi nəmki i mbein wə bəh ŋga bəh i bəni bə Lawdesia bəh bə Hilabolis wə.

¹⁴ Luk wə wi chukuki bəni, wə wi kə nsein wibuku wi shəm bəh Demas bəniki dzəki tə i mbein.

¹⁵ Mbein tsəsi kimbəni kənŋ i bwa bə nih bəbukumbain bə bumni i Lawdesia, bəh i Nimfa bəh i kijunni ki bəni bə bumni kə ki junniki i wi dzu.

¹⁶ Mbein ka fa kinwakti kələ i mbein kintən mbein chinsi ki i kijunni ki bəni bə bumni i Lawdesia ma bə fə tə, mbein yəin tə a bə chinsi kinwakti kə ki kə i bə, mbein fə tə.

¹⁷ Mbein dzāka i Alkibus a wi yəin a wi kāsasi nəm wi Bah wə wi nya i wi kan.

¹⁸ Kimbəni kələ nyaka mih Bəəl bəh kan yin. Mbein yintiki a mih kə i jun yi nsən mə. Ma Nyə chūsi shəm yi yindzən i mbein.

Kinwakti ki Bəəl ki ninşin kə wi nı nyaka i kijunni ki Təsalonika Gia yə yi kə i Kinwakti ki Təsalonika ki ninşin kələ mə

Təsalonika nı kə kwili widəkə i kimbu ki tumi ki Masedonia wə a num di biə Bəəl nı yisi kijunni ki bəni bə bumni. Yi nı ka dzə dəkə jəbi wi dəəŋ si kijunni kələ nı yisi, Bəju ka yisi i bairnki Bəəl kindəŋ fini bə kəm wi. Bəəl ka nyaka kinwakti ki ninşin kələ i bəni bə Klistus bə bə kə i Təsalonika i şılıki şóm yibə, fə a bə nım dzəŋ bəh ŋga.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1 Kin'yisi

1:2–3:13 Bəəl wəkə ndzəŋni chu kəksi bəni bə bumni

4:1–12 Ntəfi kəm nəni ki bəni bə bə kə bə Klistus

4:13–5:11 Ntəfi kəm si Klistus bi fiəni dzəki

5:12–22 Ntəfi wi gəksini

5:23–28 Kingəksi

¹ Akə mih Bəəl, mih kə buku Silas bəh Timəti. Mih nyakaki kinwakti kələ i kijunni ki bəni bə bumni bə kwili wi Təsalonika bə bə chinni num bəh Nyə Ba bəh Bah Jisəs Klistus.

Bə chūsi şóm yindzəŋni i mbein chu nyā mbein bəh kimbəin.

*Bəəl nya kiyəŋni i Nyə kəm kijunni
ki bəni bə bumni bə Təsalonika*

² Buku si nya lə kiyəŋni i Nyə jəbi wichi kəm mbein bəchi, jiə mbein jəbi wichi i ntsa wibuku wə.

³ Jəbi wə buku kə i Nyə Bah wibukumbein nşin, buku si kwaka lə nəni kimbein kə ki bukuki dzəki i şóm yə mbein jiə i Klistus wə, bəh nəm wimbəin wə wi bukuki dzəki i kinəŋ wə, bəh şóm yə mbein kaŋa, yi buku dzə i ntşin wə mbein tşin ki tsəki a ninşin i Bah wibukumbein wə Jisəs Klistus.

⁴ Bwa bə nih bəbuku bə Nyə kəŋki, buku kiəki lə a Nyə sabibwili mbein.

⁵ Buku kiəki lə yakadəin kəm ntum wi ndzəŋni wə buku nı dzə bəh wi i mbein wi

nı ka dzə a ndzaka wə şəŋ. Wi nı dzə num bəh ŋga biə bi nyəki dzəki i Kin'waka ki Bairni wə tə, buku təkxi kiə a ntum wiwə kə ŋkəŋ. Mbein kiəki lə ŋkainni bəni bə buku nı kə jəbi wə buku nı nəki i mbein kintəŋ kəm mbein.

⁶ Mbein nı dzə gvu yibuku bəh yi Bah kəm mbein nı dzə ntum wiwə bəh kilan gvu kə ki nı bukuki dzəki i Kin'waka ki Bairni na si mbein nı kə i ŋgəkə wimbum wə.

⁷ Ayakadəin, mbein ka fiəni chu bəni bə bəni bə bumni bəchi i kimbu ki Masedonia wə bəh ki i Akəya wə nı dzəki kinchəsi i bə.

⁸ Mih dzakaki kə lə kəm a kəkə a gia yi Bah şəŋ yə yi buku i kimbu kimbein wə, ka waŋ fiəli kimbu ki Masedonia bəh ki Akəya wə. Ntum wiwə kəm şóm yimbəin yə mbein jiə i Nyə wə waŋ tsə tə i di bichi wə. Ayakadəin, gia yidəkə chu məŋ yə buku kə i chu dzaka kəm yi.

⁹ Mbein kiə a bəni bəwə mwi fukuki lə kəm si mbein nı dzə buku i mbein kintəŋ, bəh si mbein nı bee miməsə fiəni i Nyə i nəmki i Nyə wi ŋkəŋ wə wi kaŋaki nəni.

¹⁰ Bə fukuki lə tə si mbein wəkəliki Wain wi wə wi bi dza dzə i bein. Wain wi wələ kə wə wi nı dzasi i kpi wə, num Jisəs wə wi bwiliki bukumbein i şóm yi Nyə yi bəksini yə, wi bi chusiki i bəni.

2

Bəəl dzaka kəm nəm wi i Təsalonika

¹ Bwa bə nih bəbuku, mbein mwi kiəki lə a njikə wə buku nı laa i mbein nı kəkə wi kilələ.

² Na si mbein kiəki a bəni nı kə num bə nya ŋgəkə i buku chu chəbsi buku i kwili wi Filibi wə, buku nı kaŋaki a şóm i ŋga bi Nyə wibuku wə i fukuki ntum wi ndzəŋni wi Nyə wə i mbein, na si bəni nı chiki buku nalə.

³ Ntum wi ndzəŋni wə buku nı fukuki tsa mbein bəh wi a nı kəkə wə wi nı kə bəh ŋgbə widəkə, buku nı fukuki kə bəh kinəwaka kichu kidəkə, nabə i məmsiki i fwəkyiki mbein fwəkyini.

⁴ Ayakalə, si Nyə yein a buku kpein ni bəni bə wi kə i nya ntum wi ndzəŋni wələ i kaŋ yibə wə, ayakadəin buku ka fukuki. Buku fuku kə lə a yi ndzəŋki i bəni. Buku nı

fukuki a yi ndzɔŋki num i Nyɔ wə wi tseɪŋki num shóm yibuku.

⁵ Si mbeɪŋ kiaki, buku nɪ ka num dzə dəkə lə bəh ndzaka wi njwəni nabə i dzə gia yidəkə kəŋ i ninshɪŋ i dzi fiɛŋ i mbeɪŋ kan. Yələ kə gia yə Nyɔ kə mbeen nsaka wibuku.

⁶ Buku nɪ nənki kə i kanja kinəkəksi kidəkə i mi nabə kə ki nyə i mbeɪŋ wə nabə i bəni bədəkə wə, namana yaka si a nɪ kə di bibuku ka bwa bə faanɪni bə Klistus i bikəki a mbeɪŋ fəki gia i buku.

⁷ Buku nɪ kə fibuku i kimbəɪŋni wə i mbeɪŋ kintəŋ təkni bəh mbeɪŋ asi nih wain si təkni bəh bwa bu.

⁸ Ayakadəɪŋ, buku ka dzə mbeɪŋ i gwu yibuku wə na bindzəŋ bəh kinəkəŋ, buku nɪ ka nya dəkə mbeɪŋ bəh ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ wə shəŋ, ayakalə buku nɪ nya tə gwu yibuku i mbeɪŋ kəm mbeɪŋ nɪ kə mbeɪŋ chu shóm yibuku nalə.

⁹ Bwa bə nih bəbuku, mbeɪŋ kwakaki alə nəm wibuku bəh kiliəkə kibuku a? Buku nɪ nəmki nchəkə bəh nshi ka buku ma jɛ ntɛ widəkə i mi wə i mbeɪŋ kintəŋ, si buku nɪ fukuki ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ wələ i mbeɪŋ.

¹⁰ Mbeɪŋ mwi na bəh Nyɔ kələ i been nsaka wibuku a nən kibuku i mbeɪŋ bəni bə bumni nɪ kə ki bainɪni bəh ki chəŋ kanja kə ŋgbə widəkə.

¹¹ Mbeɪŋ kiə tə si buku nɪ fəki bəh mbeɪŋ, fə bəh mbeɪŋ asi tii wain si fə bəh bwa bu.

¹² Buku nɪ shiliki shóm yimbəɪŋ, ləbti mbeɪŋ lumsi a mbeɪŋ nəki nən num kə Nyɔ nənki. A num Nyɔ wə wi bəŋ mbeɪŋ a mbeɪŋ liə i ŋkun bi wə bəh mbum bi.

¹³ Buku baan kə tə i nya kiyəŋni i Nyɔ kəm yələ a jəbi wə buku nɪ dzə bəh gia yi Nyɔ i mbeɪŋ, mbeɪŋ nɪ dzə gia yiwə a akə na gia yi Nyɔ, a num kə gia yi mi. A num yi yə yi nəmki i mbeɪŋ wə bəni bə bumni.

¹⁴ Bwa bə nih bəbuku, mbeɪŋ klə a, gia yə yi nɪ num bəh bijunɪni bi bəni bə bumni bə Nyɔ bə bə nɪ kə bə bum i Klistus Jisəs i kimbu ki Judea, yi nɪ num tə bəh mbeɪŋ. Mbeɪŋ nɪ kə mbeɪŋ yeɪŋ tə bəŋgəkə i kan yi bəni bəmbeɪŋ bə kwili wə a lin asi bə nɪ yeɪŋ i kan yi Bəju bəbə wə.

¹⁵ Bəju bələ kə bə bə nɪ wə Bah Jisəs. Ayaka a num bə bə bə nɪ wəyiki bəni bə

ntum bə Nyɔ. A num bə bə bə nɪ kəŋ bəwili buku i bə wə. Bə fəki yakadəɪŋ Nyɔ wəkə kə ndzəŋni bəh bə. Bə bainɪni lə bəni bəchi,

¹⁶ si bə banɪ dzəh i buku i dzakaki i bəni bə bə kəkə Bəju ka bə bəŋ. Bə fəki yaka jəbi wichi chu bibə yaka. Shəm yi Nyɔ yi bəksini dzə lə i bə wə i liə.

Bəɔl ka nənki i yeɪŋ bəni bə bumni bə Tɛsalɔnika

¹⁷ Bwa bə nih bəbuku, si bukumbəɪŋ ni gaali, buku məmsi na bəh ŋga a buku yeɪŋ mbeɪŋ shəŋ bəh dzəkəh, na si a mən dəkə i jəbi wi dəŋ wə, si bukumbəɪŋ ni gaali. Bukumbəɪŋ ni gaali shəŋ a i dzəkəh cheɪŋ. Bukumbəɪŋ ni ka gaali dəkə i shəm wə.

¹⁸ Buku nənki i fiəni dzə i mbeɪŋ. Mih Bəɔl mwi kə num mih məmsi lə na i kinɪkani kiduli wə, ayakalə Satan ban a buku.

¹⁹ Buku kanaki kinəkəŋ lə kəm gia yə buku tseɪŋki tsəki i ninshɪŋ kəm yi, nabə ndzəŋni bibukumbəɪŋ bəh kifə kibukumbəɪŋ kə buku bi ghaŋsiki gwu yeɪŋ i Bah wibukumbəɪŋ nshɪŋ wə Jisəs, jəbi wə wi bi fiəniki dzəki kə nə? A mən mbeɪŋ na?

²⁰ Akə na mbeɪŋ mbum bibuku bəh ndzəŋni bibuku.

3

¹ Ayakadəɪŋ, jəbi wə buku nɪ yeɪŋ a yi gaka buku, buku ka kənki i baan i jum wə i Aten a buku mbəŋ,

² buku ka faan Timəti wainɪnih wibukumbəɪŋ wə buku bə nəmki i Nyɔ i fukuki ntum wi ndzəŋni kəm Klistus. Buku nɪ faan wi a wi dzə shɪli bumni bimbəɪŋ, chu tɛfi mbeɪŋ kəm Klistus,

³ Buku fə lə ka mi i mbeɪŋ ma ni chu i jum wə kəm bəŋgəkə bələ. Mbeɪŋ mwi kiaki lə a bəŋgəkə kə fiɛŋ fibukumbəɪŋ.

⁴ Mbeɪŋ kiaki lə a jəbi wə buku nɪ kə bəh mbeɪŋ, buku nɪ fuku i mbeɪŋ jəbi keɪŋ a bukumbəɪŋ kanaki i ni yeɪŋki bəŋgəkə. Ayaka yi num a lin asi yi kə asi mbeɪŋ kiaki.

⁵ Akə gia yə yi nɪ fə mih, mih ka faan Timəti. Yi nɪ kə yi gaka lə mih, yakadəɪŋ mih ka faan wi i dzə tseɪŋ kəm kimbum kimbeɪŋ si ki kə ka mih kiaki, kəm mih nɪ lwaki lə a, a kələ i numki mi wə wi si məmsi bəni məmsi lə mbeɪŋ wi fə nəm wichi wə buku nəm i mbeɪŋ laka kilələ.

Timəti fuku ntum kəm bə kimbəm ki bəni bə Təsalonika

⁶ Ayakalə, i liə si Timəti fiəni dzə i buku wə, ka fuku ntum wi ndzəni kəm shəm yə mbein jia i Klistus wə bəh si mbein chusiki kinəkən i bəni wə. Wi kə wi fuku tə si mbein kwakaki buku nalə chu nəj i yein buku asi buku tə kənki i yein mbein.

⁷ Kəm bə yələ, bwa bə nih bəbuku, i bəngəkə bəh ləli biə buku bəchi yein ki shəm də buku kəm kimbəm kimbein bəh kəm shəm yə mbein jia i Klistus wə.

⁸ I liə buku waka kəm mbein numki lə bindzən mbein bəh Ba.

⁹ Ayakadəin, buku nyaki kiyən i Nyə nalə kəm mbein. Buku nyaki kiyən i Nyə kəm ndzəni biə buku wəkəki i Nyə nshin, bi num kəm mbein.

¹⁰ Buku tsaki na bəh nga nchəkə bəh nshi nəj i chu yein dan si gwu ka buku ni nya mbein bəh fiən fiə fi kəbiki i bumni bimbein wə.

¹¹ Buku tsaki a Nyə Ba wibukumbein mwi, bəh Bah wibukumbein wə wi kə Jisəs wəli dzəh ka buku dzə yein mbein.

¹² Buku tsa tə a Bah fə ma kinəkən kimbein kəkəki tsəki a ninshin i kənki gwu yimbein bəh bəni bəchi a lin asi buku kənki mbein.

¹³ Buku tsaki yakadəin ka wi Bah fə ma shəm yimbein ləkəki, ka mbein bi nūmki kingbə kidəkə kəbi, bəin i Nyə wə wi kə Ba num Bah wibukumbein nshin i jəbi wə Bah wibukumbein Jisəs Klistus bi dzəki bəh bəni bəchi bə akə mbu.

4

Nəni kə Nyə kənki

¹ I kingəkəsi wə, bwa bə nih bəbuku, buku tsaki mbein kwuən kan ka bəni bə bə chinə i Bah Jisəs wə, si mbein nı lani i buku si mbein kanaki i nōki i dzəh yə Nyə kənki, asi mbein nōki i liə, mbein fəki ayaka tsə a bəh ki i ninshin.

² Mbein kiəki lə bətəfi bə buku nı nya i mbein i nga bi Bah Jisəs wə.

³ Gia yə Nyə kənki, kə a mbein lansiki bainki. Mbein ma ndzəniki i bin.

* 4:4 Yudəkə a, "Mi wimu wimu i mbein kintəən kanaki i kləki si wi kə i kanaki kpə wi i dzəh yə yi bainki yi kanə kinəkəni."

⁴ Mi wimu wimu i mbein kintəən kanaki i kləki si wi kə i kanaki gwu yi i dzəh yə yi bainki yi kanə kinəkəni.*

⁵ Gwu yi mi ma shiliki ka mi i tumi kə ki kiəki kə Nyə.

⁶ Kiə mi i mbein ma məm i fə chu nabə i fə kimfikili i wainnih wi i gia yələ wə. Buku nı kin lə gia yələ i mbein a Bah bi faən lə ngəkə i bəni bə bə fəki gia yələ yichi.

⁷ Mbein kiəki a Nyə nı ka bəən bukumbein a bukumbein nōki nōni ki kinyən. Wi nı bəən bukumbein a bə nōki nōni kə ki bəin ki.

⁸ Ayaka kə a, na ndə wə wi nəin i wəkə ntəfi wələ wi ka nəin dəkə i wəkə num i mi wiwəm. Wi nəin i wəkə num i Nyə wə wi nyaki Kin'waka ki ki Bainni i mbein.

⁹ Yə kəm kinəkən kə mbein kanaki i kanaki i bwa bə nih bəmbəin mbein kanaki kə i chu tsein ki a buku nyaka kəm yəmaka i mbein. Gia yələ kə num mbein mwi kə num Nyə nı lani lə mbein yein si mbein kanaki i kənki gwu yimbein.

¹⁰ I yi nkən wə, mbein si kən lə bwa bə nih bəmbəin bəchi i kimbu ki Masedonia wə. Ayakalə, bwa bə nih bəbuku, buku chu tsa a mbein fəki ayaka tsə a ninshin ninshin.

¹¹ Fwu wi gia kə a mbein mōmsiki bəh nga i nōki i kimbəin wə, mbein tsəin ki a gia yə yi tsein ki mbein. Mbein nōmki bəh kan yimbein asi buku nı lani mbein.

¹² Ayakadəin, mbein ni kwati kinəkəksi i bəni bə bin, mbein ma ni tsein ki mi i fiən fiə mbein nənki.

Kəm ndzə wi Bah

¹³ Bwa bə nih bəbuku, buku nənki i fə a mbein klə nkən kəm bə bəni bə bə kə num bə kpiyi lə. Buku nənki i fə a mbein klə ka mbein ma nūmki bəh nshein nshein ka bəni bə bə tsein ki tsəki kə i ninshin i fiən fidəkə.

¹⁴ Bukumbein bum a Jisəs nı kpi fiəni dza i kpi wə, yi num a lin asi Nyə bi fiəni dzə bəh Jisəs bəh bəni bə bə nı kpiyi num bə chinə bəh wi.

¹⁵ Gia yə buku dzakaki i mbein i liə lə yi biəliki ndzaka wi Bah a, bukumbein bə bə baan i jum wə bə num i bi kein ki bəwəm i

jòbi wə Bah bi fiàni dzəki bukumbein bi tsə kə i ninshin i bəni bə bə kə num bə kpiyi lə.

¹⁶ Mbein bi wəkəki lə ja yi wamyini i bein bəh ja yiləkəli, fwu wi bəchinda bə Nyə wili tə, jəŋ wi Nyə dzaka. Ayaka ka Ba wi mwi dza bein wi shiki dzəki. Ma bəni bə bə nī kpiyi num bə chin̄ni bəh Klistus yisi dzayi.

¹⁷ Ayakadəin, bukumbein bə bə bəsi bə kein bəwəm i jəbi wiwə wə bukumbein bi ban̄si bəh bə i bein i bikwu wə i tsə ban̄si bəh Bah i bəəli wə. Ma bukumbein numki bəh Bah i jəbi wichi wə.

¹⁸ Ayakadəin, mbein bəin̄siki tsəki shóm yi mi mi bəh ndzaka wələ.

5

Si mi kə i wəkəliki ndzə wi Bah

¹ Bwa bə nih bəbuku, kəm bə jəbi bəh chəkə bi dzəni bi Bah, ngəkə widəkə chu mən̄ wə mih kə i nyakaki gia yələ i mbein.

² Mbein mwi kiəki lə na bindzən̄ a chəkə bi dzəni bi Bah bi numki asi ji si dza nchəkə.

³ Jəbi wə bəni ni dzakaki a, “Kimbəin̄ni kələ, gia mən̄ yə mi kə i lwaki”, ayaka ngəkə ni dza gbə i bə wə asi ləli bi nnəm̄h si dza jəbi wə min̄kpan̄a kə bəh təə, dzəh ma ni chu num yə bə kə i yəkə gein̄ yein̄.

⁴ Ayakalə, bwa bə nih bəbuku, mbein kəkə dəkə fimbein̄ i jisi wə, ka jəbi wiwə bi təkəli dzə i mbein̄ asi ji si dzə.

⁵ Mih dzakaki lə kəm mbein̄ bəchi kə bəni bə bain̄ni, chu num bəni bə nshichun̄. Bukumbein̄ num kə bəni bə nchəkə nabə i jisi wə.

⁶ Ayakadəin, kiə bukumbein̄ ki n̄ə kə si bəni bədəkə nək̄i. Bukumbein̄ nūmki bəh ntsən̄ə bəh mfi bibukumbein̄ fein̄.

⁷ Bəni bə bə si nə bə si nə num nchəkə, ayaka bəni bə mbih si kwa bə mə si kwa num nchəkə.

⁸ Ayakalə, si bukumbein̄ kə fibukumbein̄ num bəni bə nshichun̄, bukumbein̄ numki bəh ntsən̄ə bəh mfi bibukumbein̄ fein̄. Bukumbein̄ dzə mbum bəh kin̄kən̄ aka chwaka ki kijum kə bə ləh ban̄ kijum kibukumbein̄ yein̄, bəh i dzə tə ntsein̄ wə bukumbein̄ tsein̄ki tsəki i ninshin̄ i bi kwati mbəin̄ a num wə bukumbein̄ bwan̄ aka kifə ki gən̄ i bukumbein̄ fun̄.

⁹ Mbein̄ kiəki a Nyə nī ka sabibwili jia bukumbein̄ a wi bi chusi num shóm yi yi bəkəli yə. Wi nī sabibwili a bukumbein̄ bi kwatiki num mbəin̄ tsə dzəh i Bah wibukumbein̄ Jisəs Klistus.

¹⁰ Jisəs Klistus kə wə wi nī kpi kəm bukumbein̄, kən̄ bukumbein̄ kein̄ki bəwəm yudəkə bə kpiyi bukumbein̄ bi chin̄ni numki a bəh wi.

¹¹ Ayakadəin, mbein̄ sh̄iliki shóm yi mi mi i mbein̄ kintəən̄ m̄aa yaka tə mi mi asi mbein̄ si fə lə.

Ntəfi wi gəksini bəh mbəni

¹² Buku tsaki mbein̄ bwa bə nih bəbuku, a mbein̄ kəksiki bəni bə bə nəmki i mbein̄ kintəən̄, bə təkni yaka bəh mbein̄ i dzəh yi Ba wə, chu lani mbein̄.

¹³ Mbein̄ chūsiki kin̄kəksi i bə na bindzən̄ i kin̄kən̄ kəm bəh nəm wə bə fəki. Mbein̄ numki tə bəh nən̄i ki bən̄ini i mbein̄ kintəən̄.

¹⁴ Buku chu tsa tə mbein̄ bwa bə nih bəbuku a mbein̄ t̄əfi bəni bə bə kən̄ki i numki a kilələ, ləkəsi shóm yi bəni bə bə kan̄aki ndzan̄, gām̄ti tə bəni bə bə kə bəh ngbēni. Mbein̄ nūmki bəh nkan̄a wi shəm i bəni bəchi wə.

¹⁵ Mbein̄ t̄əkniki a mi ma chūkuliki chu bəh chu. Mbein̄ jwəki jəbi wichi i f̄əki num gia yindzən̄ni i mbein̄ kintəən̄ bəh i bəni bəchi wə.

¹⁶ Mbein̄ nūmki bəh kinsan̄li i jəbi wichi wə,

¹⁷ mbein̄ tsāki jəbi wichi,

¹⁸ nyā kiyən̄ni i Nyə i gia yichi yə yi numki. Yələ kə gia yə Nyə nən̄ki i mbein̄ bə mbein̄ kə i Jisəs Klistus wə.

¹⁹ Kiə mbein̄ ma ch̄iki nəm wi Kin̄'waka ki Bain̄ni.

²⁰ Kiə mbein̄ ma chāsiki bəntum bə Nyə bə bəni lakaki.

²¹ Mbein̄ tsēin̄ki ləkəki i gia yichi wə, dzə yə yi kə yindzən̄ni nūm yein̄ bein̄,

²² mbein̄ bwili gwu yimbein̄ i gia yichi yə yi kə yichu.

²³ Mih tsaki a Nyə mwi wə wi kə Nyə wi kimbəin̄ni, wə wi kə Nyə f̄ə ma mbein̄ bain̄ki i gia yichi wə tsə bwili fwu. Wi j̄lə kin̄'waka kimbein̄ bəh shóm yimbein̄ bəh gwu yimbein̄ yi bi numki kin̄gbə kəbi i jəbi wə Bah wibukumbein̄ Jisəs Klistus bi dzəki.

²⁴ Wi Nyɔ wə wi nɪ bəɔŋ mbeɪŋ wi si num
a ndzaka wi beɪŋ, wi ni fə lə yaka.

²⁵ Bwa bə nih bəbuku, mbeɪŋ tsáki i
buku.

²⁶ Mbeɪŋ bôni i bwa bə nih bəbukumbeɪŋ
bəchi mbeɪŋ yânyi mâŋni bə bəh mbəni wi
bəni bə Nyɔ.

²⁷ Mih dzakaki a mbeɪŋ kain i Bah nshin
a mbeɪŋ ni fâ lə kinwakti kələ i bwa bə nih
bəbukumbeɪŋ nshin bəchi.

²⁸ Ma kinduksi ki Bah wibukumbeɪŋ
Jisəs Klistus nûmki bəh mbeɪŋ.

**Kinwakti ki Bɔl ki kɔmsini kɔ
wi nɪ nyaka i kijunni ki
Tɛsalɔnika
Gia yə yi kɔ i Kinwakti ki
kɔmsini ki Tɛsalɔnika kələ
mə**

Na si Bɔl nɪ nyaka kinwakti kininshin i bəni bə bumni i Tɛsalɔnika a bə nɔmki alə nyiki kəm bə jɔbi wə Jisɔs bi fəni dzəki yein, mfi bibɔ nɪ baan ka shakyiki kəm gia yiwə. Bɔl ka nyaka kinwakti kikɔmsini kələ i dzaka kəm si bəni bədəkə kwakaki a chəkə bi Bah bi dzəni dzə lə. Wi nɪ nani kinkwaka kələ chusi a, ka ndzə wi Klistus bi dzəki di, num gia yichu bəh yi gumini bi du tsə num duni.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1-2 Kin'yisi

1:3-12 Bɔl kəksi ka chu tɔbi kijunni ki
bəni bə bumni

2:1-17 Ntəfi kəm ndzə wi Klistus

3:1-15 Ntəfi kəm nənɪ ki bəni bə bə kə bə
Klistus

3:16-18 Kingəksi

¹ Akə mih Bɔl, mih kə buku Silas bəh Timoti. Mih nyakaki kinwakti kələ i kijunni ki bəni bə bumni i kwili wi Tɛsalɔnika bə bə chinɪ num bəh Nyɔ wə wi kə Tii wibukumbein bəh Bah Jisɔs Klistus.

² Ma shəm yindzənni bəh kimbəinɪ ki Nyɔ Tii wibukumbein bəh Bah Jisɔs Klistus nɔmki bəh mbein.

*Nsaka wə wi bi numki i jəbi wə Klistus bi
fəni dzəki*

³ Bwa bə nih bəbuku, buku kanaki i nyaki kiyənni i Nyɔ jəbi wichi kəm mbein. Yi kə chən yakadəin, kəm kimbəm kimbein kəki tsəki a ninshin ninshin, kinjən kə mi kanaki i mi mi kəki tsəki tə a ninshin ninshin.

⁴ Ayakadəin, buku mwi si ghanɪ lə gwu kəm mbein i bijunni bi bəni bə bumni bə Nyɔ bədəkə kintənn. Buku si ghanɪ kəm nnum wimbein wi ndzənni, bəh si bəni bwanjki gvu i mbein chein, ayaka mbein num a i kimbəm kimbein wə, bəh si mbein kanaki shəm i bəngəkə bə mbein yein.

* 2:2 Nabə a, təkəli i mfi mbein,

⁵ Yələ kə gia yə yi chusiki a Nyɔ bi sakaki bəni i dzəh yi chən wə, ka mbein bi numki bəni num mbein kpein i njən bi Nyɔ wə num mbein yein bəngəkə bələ kəm bi.

⁶ Si Nyɔ kə mi wi chən, wi ni chukuli lə ngəkə wə bəni nyaki i mbein bəh ngəkə,

⁷ wi ni nya lə jəbi wi wakani i mbein bə mbein yein ki ngəkə bəh i buku tə. Yələ gia bi numki i jəbi wə Bah Jisɔs bi chusiki gwu yi i bein, wi dzə i ləm wi gbuku wi ghəkəni wə. Wi bi dzəki yakadəin bəh bəchinda bu bə ləkəli.

⁸ Wi bi chukuliki bəni bə bə nənɪma Nyɔ bəh ngəkə, bəh bə bə ka bum dəkə ntum wi ndzənni kəm Bah wibukumbein Jisɔs.

⁹ Bə bi kaasiki lə bə, ma bə bi kanja ngəkə wə wi bi gəksi kə, bə bi gaali bə i Bah wə a bə ma dzə i wi ninshin bəh i kinjəkni ki kimbəm wə.

¹⁰ Yələ bi numki i chəkə biə wi bi dzəki ka bəni bə bə kə mbu, bi tumyi bikum i wi, ayaka bəni bəchi bə bə jiə shəm i wi bi numki bəh dzaka ki wəmni bəh wi. Ayaka mbein tə bi numki lə bəh bə kəm mbein nɪ bum gia yə buku nɪ fukuki i mbein.

¹¹ Akə gia yə buku tsaki i mbein jəbi wichi a Nyɔ wibuku fə ma mbein nɔmki mbein kpein i njəinɪ bəni bə wi bənn a mbein numki. Buku tsaki tə a wi gəmti mbein bəh nga bi, a mbein fə gia yindzənni yichi yə mbein nənɪki bəh nəm wichi wə mbein fəki kəm shəm yə mbein jiə i Klistus wə.

¹² Buku tsaki yakadəin tə ka yeli wi Bah wibukumbein wə Jisɔs, kanaki kinjəkəksi i mbein kintənn, mbein tə kanja kinjəkəksi i wi wə. Yələ kə kəm shəm yindzənni yə Nyɔ wibukumbein bəh Bah Jisɔs Klistus kanaki i mbein wə.

2

Kəm mi wə wi bwinjki bənchi bə Nyɔ

¹ Bwa bə nih bəbuku, yə yi kə kəm bə ndzə wi Bah wibukumbein wə Jisɔs Klistus bəh si bukumbein bi chinɪ junni tsə num bəh wi, buku tsaki mbein a,

² kiə mfi ma chin dzə shākyi mbein nabə a mbein i fūmniki,* a mbein wəkə ndzaka widəkə i Kin'waka kidəkə, nabə a, ndzaka,

nabə a buku nyaka kinwakti a ndzə wi Bah dzə lə di.

³ Kiə mbeinj bi ma bēe a mi widəko bi fwəkyi mbeinj kəŋ a numki na i yi nain dzəh wə. Mbeinj kīəki a chəko bi Bah bi dzəni biə bi dzə kə di, maka bəni yisi i ləkəki bəh fwu i Nyɔ. Ayaka maka mi wə wi bwinjki bənchi bəh Nyɔ dzə tumbuku. Akə wi wə bə bi kaasiki wi kaasini.

⁴ A num wi wə wi bi kəksiki gwu yi wali na finə fiə bə dzəki a, akə Nyɔ nabə fiə bə tsaki. Ayakadəinj, wi bi tsə liə shi num i juŋ yi fəni yi gia yi Nyɔ wə ka bi bəŋjki gwu yi a ŋgain kə Nyɔ.

⁵ Mbeinj dali lə a jəbi wə bukumbeinj nī kə, mih nī fukuki lə gia yələ i mbeinj a?

⁶ Mbeinj si kiə lə gia yə yi kaŋaki wi i liə, ka wi dza tumbuku i jəbi wə bə jiə i wi.

⁷ Wi si nəm i liə bəh ŋga bi i nyumi wə i fəki a bəni waliki bənchi bə Nyɔ, yi num alə a mi wə wi kəŋki wi kaŋaki i bi kəŋki i tsə buku i jəbi wə bə bi dzə bwili wi i dzəh.

⁸ Jəbi wə bə bi dzə bwiliki wi, mi wə wi bwinjki bənchi bə Nyɔ bi ka tumbuku, Bah Jisəs bi ka fəkə wi bəh fiəkə yi dzaka, chiksi wi bəh baiŋni bi biə wi bi dzəki bəh bi.

⁹ Mi wə wi bwinjki bənchi bi dzəki i ŋga bi Satan wə, wi kaŋa ŋga bichi, fə bənchəsi bə bə chusiki ŋga bi bəh gia yi dzaka ki wəmn i a num yi ntəkə yichi.

¹⁰ Ayaka wi bi dzəki tə bəh na bə binain chu i fwəkyi bəni bə bə lakaki. Bə lakaki kəm bə nainma i kəŋki ŋkəŋ ka bə bi bəinj.

¹¹ Si bə kəŋki kə ŋkəŋ yakadəinj, Nyɔ chinjsi ŋga bidəko bi fwəkyi bə, ka bə bum i gia yə yi kə yi ntəkə.

¹² Nyɔ fə yakadəinj ka bə bəchi bi gbə nsaka bə bə ka bum dəkə gia yi ŋkəŋ, bə sanli a fəki fibə gia yə yi kəkə chəŋ.

Nyɔ nī sabibwili mbeinj i bəinj si mbeinj

¹³ Ayakalə, bwa bə nih bəbuku bə Bah kəŋki na bindzəŋ, buku kaŋaki a nyaki kiyəŋni i Nyɔ jəbi wichi kəm mbeinj, kəm Nyɔ nī kə wi sabibwili lə mbeinj i kin'yisi wə i bi bəinj si mbeinj tsə dzəh i nəm wə Kin'waka ki Baiŋni fə a mbeinj baiŋki, bəh i kimbun kə mbeinj bum gia yi ŋkəŋ.

¹⁴ Wi nī bəŋj mbeinj yaka tsə dzəh i ntum wi ndzəŋni wə buku nī fuku, ka mbeinj bi

dzə kwati i mbum bi Bah wibukumbeinj wə Jisəs Klistus.

¹⁵ Ayakadəinj, bwa bə nih bəbuku, mbeinj nūm ndzəŋ, kwāti nən i kə buku nī lani mbeinj yeinj, kəŋ a numki yə buku nī lani mbeinj yeinj i ndzaka wə, nabə yə buku nī nyaka num nyakani i mbeinj.

¹⁶ Ma Bah wibukumbeinj wə Jisəs Klistus mwi bəh Nyɔ Tii wibukumbeinj wə wi nī kəŋki bukumbeinj shiliki shóm yibukumbeinj jəbi wichi, chu nya bukumbeinj bəh gia yindzəŋni yə bukumbeinj tsəinjki tsəki a ninshin kəm shəm yi yindzəŋni.

¹⁷ Ma wi shīli shóm yimbeinj, fə yi ləkəki i nəm wi ndzəŋni wichi wə mbeinj fəki bəh i gia yichi yə mbeinj dzakaki.

3

Bəal tsa a bəni bə bumni tsəki i bə

¹ I ŋkaasi wə, bwa bə nih bəbuku, mbeinj tsəki i buku. Mbeinj tsəki a gia yi Bah kəmsiki wāŋki tsəki i ninshin ka bəni kəksiki gia yiwə asi mbeinj nī fəki.

² Mbeinj tsəki tə a buku ma gbəyi i kaŋ yi bəni bə bə kaŋaki shóm yichu fə gia yichu, kəm a kəkə bəni bəchi bə bə kaŋaki kimbun.

³ Ayakalə, Bah si shi num a ja yi wə. Wi ni nya lə mbeinj bəh ŋga, chu kəŋ mbeinj ka mbeinj ma ni gbə i kaŋ yi mi wichu wə.

⁴ Bah fə buku jiə mfi bi buku i mbeinj a mbeinj si fə lə gia yə buku dzakaki i mbeinj, mbeinj num i ni baan a fəki.

⁵ Ayakadəinj, buku tsaki a Bah jiə shóm yimbeinj a yi numki bəh kinjəŋ ki Nyɔ, chu fə a mbeinj nūmki bəh ŋkəŋa wi shəm asi Klistus nī kaŋaki.

Mi kaŋaki i nāmki ka wi dziki

⁶ Bwa bə nih bəbuku, buku dzakaki yələ i mbeinj i yeli wi Bah wibukumbeinj wə Jisəs Klistus, a mbeinj ma kəmsiki i bwa bə nih bəbukumbeinj bə bə shi kə a kilələ ayaka chu biəli kə nən i kə buku nī lani mbeinj yeinj.

⁷ Mih dzakaki yələ, kəm mbeinj mwi kiəki lə dzəh yə mbeinj kaŋaki i biəliki nən i kibuku yeinj. Buku nī ka chin num dəkə kilələ i jəbi wə bukumbeinj nī kə.

⁸ Buku nɪ ka dzi dəkə fiɛŋ fi mi maka buku ɣəm. Buku nɪ nɔmkɪ bɔŋ nchəkɔ bəh nshi ka buku ma ni jiə ntia widəkɔ i mbɛiŋ wə.

⁹ Buku nɪ fəki kə yaka, a mɔŋ dəkə di bi buku, i bikəki fiɛŋ fidəkɔ i mbɛiŋ. A nɪ kə i chusi mfə wibuku i mbɛiŋ ka mbɛiŋ biəlɪki.

¹⁰ Mbɛiŋ kiəkɪ lə jɔbi wə bukumbɛiŋ nɪ kə buku nɪ nya nchi wələ i mbɛiŋ a, “Mi ka nɔiŋ a ŋgaiŋ nɔmkɪ kə, mbɛiŋ ma nyā wi bəh fiɛŋ fidzini.”

¹¹ Mih dzakaki yələ lə kəm buku wəkəkɪ a mbɛiŋ bədəkɔ shiki a kilələ nɔm kə, nyani ləkə n'ya dzaka i gia yi bəni bədəkɔ wə.

¹² Bəmaka bəni kə buku dzakaki num dzakani i bɔ chu tsa i yeli wi Bah Jisəs Klistus wə a bɔ nŭm kuku bɔ nŏmkɪ i kwati fiɛŋ fiə bɔ kə i dziki.

¹³ I mbɛiŋ, kiə mbɛiŋ ki bəh kə bwa bə nih bəbuku, i fəki gia yindzəŋni.

¹⁴ Mi ka nɔiŋ i wəkɔ gia yə buku dzaka i kiŋwakti kələ mə, mbɛiŋ kɛiŋsi tsɛiŋ ndzəŋ wi. Kiə mbɛiŋ ki kəŋaki kə gia yidəkɔ i fə bəh wəmaka, ka wi numki bəh kiŋɣəmni.

¹⁵ Ayakalə, kiə mbɛiŋ ki dzə kə wi ka mbaiŋŋni wimbɛiŋ. Mbɛiŋ kaŋaki i tɛfiki wi tɛfini ka waiŋnih wimbɛiŋ.

Kimbɔni kigəksini

¹⁶ Bah wə wi kə wi kimbɔiŋni nyā mbɛiŋ bəh kimbɔiŋni i jɔbi wichi wə bəh i dzəh yichi wə. Ma Bah nŭmkɪ bəh mbɛiŋ bəchi.

¹⁷ Mih Bəəl nyakaki kimbɔni kələ bəh kaŋ yin. Kələ kə kinchəsi kəŋŋ i biŋwakti biŋ bichi. A num ayaka si mih si nyaka.

¹⁸ Ma shəm yindzəŋni yi Bah wibukumbɛiŋ Jisəs Klistus nŭmkɪ bəh mbɛiŋ bəchi.

Kinwakti ki ninshin kə Bəəl nī nyaka i Timōti

Gia yə yi kə i Kinwakti ki Timōti ki ninshin kələ mə

Kinwakti kələ kə ki ninshin kə Bəəl nī nyaka i sumi yidəko yeli wi num Timōti. Timōti nī kə mi wi Klistus, wi nī kə mi wi tumi ki Esia kinchin.

Gia yə Bəəl nyaka kəm yi i kinwakti ki ki ninshin kələ mə kə yitali. Gia yi ninshin yə wi nī dzaka yein tafi a bə təkni ki kəm nlani wə wi kəkə wi chən i kintəən ki bəni bə bumni wə. Nlani wələ nī kə a, mbi wələ bukumbein yein ki lə kə mbi wichu, mi kələ i kwati mbəin a jəbi wə wi kiə biəin bidəko biə bi kə i nyumi wə bəh jəbi wə mi nōki nkaijn wi nōni kidəko ka i nəin ki biəin bi dzini bidəko bəh i numki minkpanja kəbi nabə minyuku.

Kinwakti kiwə dzakaki tə kəm si Timōti kə i fəki nəm wi i kijunni ki bəni bə bumni kintəən, bəh si bəni kə i tsaki Nyə. Ki chu dzaka nkaijn wi kinəni kə kifwu ki bijunni bi bəni bə bumni bəh bəni bə bə gamtiki i fəki bənəm i kijunni wə kanaki i nōki. I kaasi, wi tafi Timōti si wi kə i nūmki ka wain wi nəm wi Jisəs Klistus wi ndzənni.

Kifwu ki gia i Kinwakti kələ mə

1:1-2 Kin'yisi

1:3-3:16 Bəntəfi si bə kə i fəki gia i kijunni wə bəh kəm bəti kifwu bi kijunni

4:1-6:21 Bəntəfi si Timōti kə i fəki nəm wi

¹ Akə mih Bəəl, mih kə wain ntum wi Klistus Jisəs si Nyə wə wi kə Mbwiili wibukumbein bəh Klistus Jisəs wə bukumbein jəki mfi i wi, nī dzaka a mih nūmki.

² Mih nyakaki kinwakti kələ i wə Timōti wə wə kə wain wun wi nkən i bumni wə.

Nyə Ba bəh Klistus Jisəs wə Bah wibukumbein chūsi shəm yindzənni i wə, kwāsi nshein i wə, nyā wə bəh kimbəin ni.

A Timōti chīki bənlani bə ntəkə

³ Si mih nī tsa wə i jəbi wə mih nī tsəki i Masedonia a wə bāan nūmki i Efesus, mih

chu tsaki a wə bāan a fein ka wə chīki bəni bə bə laniki nkaijn wi nlani widəko chi.

⁴ Chī tə a kiə bə ma dzōki jəbi wibə i bəkəliki i bichum wə bəh i kiyeli ki bəti kwili ki chwənkijun ki bəni kə bə si fa tsə a ninshin kingəksi kəbi. Yələ kə gia yə yi dzəki a bəh bəngukuli, a kəbi yə yi kə i mfasi wi Nyə wə yi biəli bumni.

⁵ Fwu wi gia wi ntəfi wələ kə i fə a bəni kənaki kinən kə ki nyəki dzəki i shəm yi baijn wə bəh yə yi nyəki dzəki i shəm yi mi wə wi fəki gia yə shəm yi kəkə i sakaki wi bəh yə yi nyəki dzəki i shəm yi nkən yə mi jia i Nyə wə.

⁶ Bəni bədəko bee lə dzəh yələ ka njənki tsəki lə num i bəndzaka bə kiləlo wə.

⁷ Bə nənki i numki bəni bə bə laniki bəni bəh bənchi bə Nyə, ayakalə bə kiə kə na gia yə bə dzakaki kəm yi nabə fwu wi gia yə bə numki i yein bein mən ni kə i shəm yibə wə.

⁸ Bukumbein kiəki lə a nchi wi Nyə kə gia yindzənni i jəbi wə mi ka dzə nchi wiwə i dzəh yi chən wə si wi kanaki i dzōki.

⁹ Bukumbein kiəki lə tə a bə nī ka jia dəkə nchi i bəni bə bə kə chən. Bə nī jia num i bəni bə bə bwin ki bənchi, bəh bə bə ləkəki bəh kifwu, bəh bə bə nənki Nyə, bəh bə bə fəki chu, bəh bə bə baijn ki kə, bəh bə bə chasiki gia yi Nyə, bəh bə bə wəyiki bəti bəbə nabə bənih bəbə, bəh bə bə wəyiki bəni bədəko.

¹⁰ Yi num tə i bəkanja bəh bənyuku bə bə nyaniki təkliki, bəh i bənyuku bə bə nōki bəh bədəko. Yi num tə i bəni bə bə chwəki bəni nyə bəh bə, bəh bə bə nyiki ntəkə bəh bə bə kain ki i dzaka nkən, ayakalə nyi num ntəkə. Yi num tə i bə bə fəki na finə fi fi biəliki kə tə nlani wi chən.

¹¹ Nlani wələ biəliki ntum wi ndzənni wimbum wə akə wi Nyə wə bə kəksiki, ntum wiwə num wə bə nī nya i mih kan.

Bəəl nya kiyənni i Bah i nshein yə wi nī kwasi i wi

¹² Mih nyaki kiyənni i Klistus Jisəs Bah wibukumbein wə wi nya nga i mih i nəmki nəm wi. Wi nī tsein ka yein a mih kpəin ka sainbwili mih a mih nōmki.

¹³ Namana yaka si mih nī kə i ninshin mih dzaka já yichu kəm wi, bwan gvu i bəni bu chein, təyi bə, ayakalə wi chusi

shəm yi yindzəŋni i mih, kəm mih nī fəki yi i jisi wə mih keiŋ maka mih bum.

¹⁴ Bah wibukumbəiŋ nī chusi shəm yi yindzəŋni i mih tsə na tsəni, wi fə mih ka kaŋaki kimbūm bəh kiŋkəŋ ka mi wə wi kə wi chiŋni bəh Klistus Jisəs si kaŋa.

¹⁵ Ndzaka wələ a Klistus Jisəs nī dzə i nshwaiŋ wə i bwili bəni bəchu kə na ŋkəŋ. Akə ndzaka wə wi kə wi kpeŋ, wə mi kə i būm wi wichi kiməŋni kəbi. Mih mwi nī kə na ŋkuŋ wichu.

¹⁶ Ayakalə, Nyə kwasi nsheiŋ yi i mih, ka Jisəs Klistus ni chusiki i mih shəm yi yi kaŋani yə wi si kaŋa i bəni tsə kaasi, mih wə mih kə ŋkuŋ wichu. Ayaka mih kə yakadəiŋ ka kinchəsi i bəni bə bə bi bumki i wi, bə bi ka kwati nəni kə ki bi tsə kaa kə.

¹⁷ Nyə kə Ŋkuŋ wi kpamu, wi kəbi i kpi, bə kəbi i yeiŋ i wi wə. Akə a wi shəŋ wə wi kə Nyə. Bukumbəiŋ nyāki kiŋkəksi i wi tūmyi bikum bi jəbi wichi kiŋgəksi kəbi. Yi nūm ayaka.

Nəm wə Timoti ni nāmki

¹⁸ Timoti waiŋ wuŋ, mih nyaki ndzaka wələ i wə kaŋ, ayaka yi biəli num gia yə bəni nī dzakaki kəm wə, bə nī dzakaki ka bəni bə bə lakaki bəntum bə Nyə, ka yi bi gamti wə a wə tum jum yindzəŋni.

¹⁹ Nūm a i kimbūm ka wə, wə wəkəli gia chəŋ yə shəm ya dzakaki i wə. Bəni bədəkə kə bə bee lə i wəkəliki gia yə shəm yibə dzakaki i bə, ka gbə i kimbūm kibə wə ka ŋgwuki jəbi wə wi shakyi.

²⁰ I mbaŋ wibə wə kə Imenayus bəh Aleksanda. Mih kə mih nya lə bələ i kaŋ yi Satan wə, ka bə kwati mfi, i bēe yeli wi Nyə wə bə bəkəliki.

2

Ntəfi kəm ntsa

¹ Gia yi ninshiŋ yə mih tsaki kə a, bəni bə Nyə tsāki i bəni bəchi. Bə tsāki dā i Nyə chu tsā tə Nyə i bəni bədəkə, nyā tə kiyəŋni i wi.

² Bə tsāki i bəŋkuŋ bəh i bəni bəchi bə bə kə i biŋgbəkə bimbūm wə. Bə tsāki yakadəiŋ ka bukumbəiŋ nōki nəni kə ki kə ki bəni bəh kimbəiŋni bəh kə ki kaŋaki kiŋkəksi kə bəni bə Nyə kaŋaki i kəksiki i dzəh yichi wə.

³ I tsaki yakadəiŋ kə gia yindzəŋni num yi kpeŋni i Nyə Mbwili wibukumbəiŋ nshiŋ,

⁴ wə wi nəŋki a mi wichi bi bəiŋ bəh a mi wichi kiə ŋkəŋ.

⁵ Nyə kə a wimu shəŋ, ayaka mi wə wi kə i fintəŋ fintəŋ wi Nyə bəh bəni kə tə a wimu. Ayaka mi wiwə num Klistus Jisəs.

⁶ Akə wi wə wi nī nya gwu yi i yeli bəni bəchi i ŋgəkə wə. Yələ kə gia yə Nyə nī chusi, jəbi wə jəbi wiwə nī dzə kpeŋ.

⁷ Akə gia yə Nyə nī babwili mih a mih nūmki mi wi fukuni bəh waiŋ ntum wi Jisəs bəh a mih nūmki mi wə wi laniki bəni bə bə kəkə Bəju. A nī kə i lani bə a bə jīlə shəm i Klistus, i lani tə bə bəh ŋkəŋ. Gia yələ mih dzakaki lə mih nyiki kə ntəkə. Mih dzakaki num ŋkəŋ.

⁸ Mih bə nəŋ a bənyuku tsāki i bidi bichi wə, dzāsi num kaŋ yə yi baiŋki i beŋ bəksi kə shəm nabə i yəliki.

⁹ Mih bə nəŋ tə a bəkaŋa ləhki bəmbuŋ i dzəh yindzəŋni yə yi chusiki kiŋkəkni, bəh yə bəni ni yeiŋki a, akə dzəh yi chəŋ. Kiə bə ma ləki kifwu nabə i ləkəki biəiŋ biə bə keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli nabə bəŋgə, nabə bəmbuŋ bə kpə.

¹⁰ Bə lāfiki gwū yibə num bəh nəni kindzəŋni ka bəkaŋa bə bə yeiŋki a bə kəksiki lə Nyə.

¹¹ Miŋkpaŋa kaŋaki i nyā gwu yi yichi i wəkəliki nlani, num bəh dzaka ki məŋ.

¹² Mih ka nya dəkə dzəh i miŋkpaŋa i lāniki bənyuku nabə i kāŋaki ŋga i bənyuku beŋ. Wi kaŋaki i nūmki bəh dzaka ki məŋ.

¹³ Yi num yaka kəm akə Adam wə Nyə nī yisi maa, na ka wi maa Iff.

¹⁴ Ayaka a nī məŋ dəkə Adam Satan nī fwəkyi. Akə miŋkpaŋa wə bə nī fwəkyi wi bwiŋ nchi wi Nyə.

¹⁵ Na si yi kə yakadəiŋ, Nyə bi bwiliki miŋkpaŋa tsə dzəh i mbwə wə, jəbi wə wi ka num baŋ a shəm yə wi jīə i Nyə, kaŋa kiŋkəŋ, nə nəni ki baiŋni bəh kə ki kaŋaki kiŋkəkni.

3

Si nəni ki bəti kijuŋni ki bəni bə bumni kaŋaki i nūmki

¹ Ndzaka widako kolo wa wi lansi ko wi nkong. Ndzaka walo ko a: Mi kabalo lansi nong kingboko i numki fwu wi tii kijunni, yaka wi nongki num nom wa wi kanaki kingkoni.

² Fwu wi tii kijunni ki bani ba bumni kanaki i numki mi wa wi kanaki ka ngbo widako wa ba ko i dzakaki gia yichu kom wi. Wi kanaki i numki nyum minkpana wimu, fa tsasi ka gia a yaka yaka, kwaka gia bindzon, kana kingkoni, dzu bani ba nyanini, kla i lani bani.

³ Wi kanaki i numki mi wa wi muki ka mbih mo kwa wi. Wi kanaki i numki i kimbongi wa bah bani luyi ka luyini, yoli ka yolini, ja ka sham i kpo wa.

⁴ Wi kanaki i numki mi wa wi kiaki i toniki bah jun yi na bindzon, fa bwa bu woko i wi i gia yichi wa, kksi wi.

⁵ Mi kabalo num wi kila ka i toniki i jun yi na bindzon, wi ni nyani dai ka wi toniki i kijunni ki bani ba Nyu a?

⁶ Wi kanaki ka i numki mi wa wi kukti fani ka bum i Klistus. A kabalo num wamaka mi, ma wi ni dza i jobi widako wi ghanisiki gwu, wi ni dza lia i ngaka wa ka wi nkpelele wa.

⁷ Wi kanaki ta i numki mi wa bani ba bin yeinki ta a, ako mi wi chon, a kabi yakadain wi ni dza ngamsi gwu yi wi gbo ta i kintan ki nkpelele wa.

Si nani ki bani ba ba gamtiki i faki banom i kijunni

ki bani ba bumni kintan, kanaki i numki

⁸ Bani ba ba gamtiki i faki banom i kijunni ki bani ba bumni kintan kanaki ta i numki ba ba kanaki nani ki chon. Ba kana ka bandzaka bafa, nya ka gwu yibo i mbih miduli wa, num ka bani ba ba yokoki nnyaki i mbee wi kilolo chein.

⁹ Ba kanaki i kana gia yi nyumini ya Nyu ko wi chusi lo i bukumbein kom kimbun, num yein bein gia yidako saka ka ba i sham.

¹⁰ Ka ba ja ba i nom wa, ko ba kana i yisi mamsi ba. Jobi wa ba mamsi, ba chusi a ba kanaki ka ngbo, ba ka ni ja ba a ba numki ka bani ba ba gamtiki i faki banom i kijunni ki bani ba bumni kintan.

¹¹ Baka ba babo kanaki ta i numki bah nani ki chon, ba dzaka ka bandzaka ba kinyani. Ba kanaki ka i faki tsasiki gia a

yaka yaka. Ba kanaki ta i numki i nkong wa i gia yichi wa.

¹² Mi wa wi gamtiki i nomki nom i kijunni ki bani ba bumni kintan kanaki i numki nyum minkpana wimu. Wi kanaki ta i kila i toniki i bwa bu bah jun yi bindzon.

¹³ Bani ba ba gamtiki i nomki i kijunni kintan ka nom ndzon, ba ni kana yeli wi ndzonni i gwu yibo wa, ba ni numki ta nalo kimongi kabi i sham ya ba ja i Klistus Jisas wa.

Gia ya yi ko yimbun yi kimbun kibukumbein

¹⁴ Mih yeinki a baan a twesi mih dza yein wo. Ayakalo, mih nyakaki gia yalo i wo ka,

¹⁵ mih ka dza ka ndomiki i dza, wo ni kiaki si bani kanaki i faki gia i kintan ki jun yi Nyu ya yi ko kijunni ki bani ba Nyu wa wi kanaki nani. Kijunni kolo ko kintan bah chaka ka ki kanaki nkong.

¹⁶ Gia yidako kolo ya yi ko yimbun nalo. Gia yalo ko ya yi ni yisi ko i nyumi wa kom bumni kibukumbein ba bukumbein dzakaki, num Nyu fa lo bukumbein kila. Gia yiwalo num a:

Wi ni ko wi chusi gwu yi i nyam yi gwu yi mi wiwom wa.

Kin'waka ki Bainni chusi mi wa wi ko.

Bachinda ba Nyu ni yein wi.

Ba ni ko ba fuku kom wi i bitumi wa.

Bani ja sham i wi wa mbi wichi.

Ba ni dzo wi yaka i bein lia i di bi kingkoni wa.

4

Kom bani ba lanini bantaka

¹ Kin'waka ki Bainni dzakaki chon a, a bi numki i jobi widako wa, bani badako bi bee lo kimbun kibo ba bi wokoki lo gia num i bin'waka ba bi fwakyiki bani bah banlani ba bachinda ba nkpelele.

² Banlani balo bi dzaki num i kan yi bani ba ba nyaniki kwayiki faki fwakyiki bani nyi nnya ntaka, num sham yibo kpi lo ka ba kpa num bah kintan.

³ Ba bi naiiki a bani ma dzaki baka, bah a kila mi ma dziki nkainni bein bidako. Bein bielo num Nyu ni maa a bani dziki, bani ba ba kanaki kimbun chu kila nkong jobi wa ba dziki ba ka nyaki kiyonni yein i Nyu.

⁴ Biëiŋ bichi biä Nyɔ nĩ maa kə bindzəŋni, bidəkə kəbi biä mi widəkə kə wə wi kə i nəiŋ jəbi wə wi ka dzə bəh kiyəŋni i Nyɔ,

⁵ kəm ndzaka wi Nyɔ bəh ntsa fə lə bi bə baiŋ.

Waiŋ wi nəm wi Klistus Jisəs wi ndzəŋni

⁶ Wə kabə chusi gia yələ i bwa bə nih bəbukumbəiŋ, wə ni numki mi wi nəm wi Klistus Jisəs wi ndzəŋni wə wi ləaki yakaki gwu yi bəh gia yi Nyɔ yə yi kə kəm bumni bəh nlani wi ndzəŋni wə wə biəli.

⁷ Ma kaŋaki na gia yidəkə lə i fə bəh bichum bi kilələ bidəkə biə bi kə na bi kaŋa kə gia i fə bəh Nyɔ. Lāni gwu ya i nōki nōni num kə Nyɔ nənki.

⁸ I nəniki nnəni wi yaŋsini wi gwu kaŋaki alə mbee i mi wə. Ayakalə, i nəki nənki kə Nyɔ nənki kaŋaki lə mbee i mi wə i dzəh wə yichi, kəm yələ kaŋaki mbee i nənki ki liə wə, chu kaŋa i nənki ki dzəni wə.

⁹ Wələ ndzaka kə na wi ŋkəŋ, num ndzaka wi kpeŋni i mi i bum wi mənŋni kə.

¹⁰ Akə gia yə buku fasi jəŋ i nəm wələ wə kəm buku jiə mfi bibuku bichi i Nyɔ wə wi kaŋaki nənki. Nyɔ kə Mbwili wi bəni bəchi, kighə i bəni bə bə kə num bə bum wi.

¹¹ Lāni bəni bəh gia yələ dzāka a bə fāki yi.

¹² Ki bēe kə a mi dzəki wə i kuku kəm wə keiŋki waiŋ sumi. Wə nūm kinchəsi i bəni bə bumni i dzəh yə wə dzakaki yeiŋ, bəh i nənki ka wə, bəh i kinjəŋ kə wə kaŋaki, bəh i shəm yə wə jiə i Nyɔ, bəh i dzəh yə wə jiəki gwu ya yeiŋ i baiŋni wə.

¹³ Nyā gwu ya i fāki Kinwakti ki Nyɔ i bəni bə bumni nshiŋ, chu fuku gia yi Nyɔ, lani tə bə i tsə buku jəbi wə mih bi dzəki yeiŋ.

¹⁴ Kiə wə ki tsīsi kə kinya ka. Kinya kələ kə kə bə nĩ nya i wə jəbi wə mban wi bəti i kifwu kijunŋni ki bəni bə bumni nĩ jiə kaŋ yibə i wə wə, ntum wi bəni bə ntum bə Nyɔ dzə i wə wə.

¹⁵ Jiə fwu wa i gia yələ wə, wə fāki yi yichi ka bəni bəchi yeiŋki si wə kōəki tsāki i nishiŋ.

¹⁶ Tākni bəh gwu ya bəh nlani wa. Kāŋa ndzəŋ wi, wə ka fāki yakadəiŋ, ma wə ni bwili gwu ya, wə bwili tə bəni bə bə wəkəki gia yə wə dzakaki.

5

Ntəfi si Timoti kə i fəki bəh bəni bə bumni

¹ Jəbi wə wə nənki i lumsi kukuli wa i gia yə wi gbə yeiŋ ma wāmyiki lə wamyini i wi. Ayakalə, tēfi wi tēfini ka ba wa. Wə dzəki sūmi yi bənyuku aka bwa bə nah.

² Wə dzəki tə bəkaŋa bəkukuli aka bənih wa, wə dzəki bəkaŋa bə bə kə sūmi yi bəkaŋa aka jēmi ya, wə tsēiŋki bə i dzəh yi baiŋni wə i gia yichi wə.

Si kijunŋni kə i təkni i bəkaŋa bəŋkwu

³ Wə təkni i bəkaŋa bəŋkwu bə bə lansi ki kaŋaki kə mi wə wi kə i təkni bəh bə.

⁴ Ayakalə, kpə ŋkwu kabə kaŋaki bwa, nabə bwa bə bwa bu, bə yisi lāni i fāki nəm wibə wi bumni, i təkni tə i bənih bəbə si bə nĩ təkni i bə. Yələ kə gia yə yi kpeŋniki i Nyɔ nshiŋ.

⁵ Minjpaŋa wə wi lansi kə kpə ŋkwu, wi kaŋa kə mi wə wi təkni i wi, kaŋaki i tsēiŋki tsāki a i ninshiŋ i Nyɔ wə, tsā jəbi wichi dā i Nyɔ nchəkə bəh nshi.

⁶ Ayakalə, kpə ŋkwu wə wi nyaniki dzi kidəŋ ki yaka wi kpi lə, kəŋ wi nyaniki nnyaki i beŋ.

⁷ Wə dzāka gia yələ i bə, ka bəni bi ma dza jiəki gia i bə fun.

⁸ Mi kabə num wi kəbi i təkni i chwəŋkijun ki, kighə i wi dzu, yaka wi nəiŋ lə nənki ki bəni bə bumni. Wəma ka mi kə nənki ki kə num ki bəkə tsə lə ki mi wə wi kəkə wi bumni.

⁹ Kpə ŋkwu wə bə kə i jiə yeli wi i mban wi bəkaŋa bəŋkwu kintəŋ bə bə kə i gamtiki bə, yaka wi kaŋaki i nūmki num wi buku jiə mbanbisə, num wi nĩ dzə a minyuku wimu,

¹⁰ ayaka a num wə bə kiəki bindzəŋ a wi kaŋaki lə kimfə kindzəŋni. Yi num a: Wi ləaki yakaki bwa bu i dzəh yindzəŋni wə, dzə bəni bətimi i wi dzu, wi wəkə tə gvū yi bəni bə bə kə bə Nyɔ, gamti bəni bə ŋgəkə, nya gwu yi i fāki nəm wi ndzəŋni i dzəh yichi wə.

¹¹ Ayakalə, kiə wə ki būm kə i chiŋni bəkaŋa bəŋkwu bə bə keiŋki sūmi i mban wi bə bə ni gāmtiki bə, kəm gwu yibə kələ dza yisi i fwuki yi nya ŋgəkə, bə nĩ dali kinjaka

kə bə nĩ fə i Klistus, bə ni nənki i fiəni tsə dzə bənyuku bədəkə.

¹² Bə ka fə yakadəiŋ, yaka bə dzə lə ŋgəkə i gwu yibə wə kəm bə bwiŋ lə kiŋkaka kibə ki ninshiŋ.

¹³ I chu kpəiŋsi i yeiŋ wə, wə ka chiŋni bə i mbaŋ wə, bə ni dza numki bəni bə bə chiŋki shiki a kilələ, nyani liə nnya i juŋ yi bəni wə. A mənə yəmaka bə ka chiŋki shiki a kilələ, bə ni nyaniki bəh kinyəni, jiə dzaka i gia yi bəni wə, dzaka gia yə bə si kaŋaki kə i dzakaki.

¹⁴ Ayakadəiŋ, mih təfiki bəkaŋa bəŋkwu bə bə keiŋki bwa bəsumi a bə tsə fiəni dzə bənyuku, bə bwə bwa, ka bə ni təkniiki bəh juŋ yibə, ka mi wə wi baiŋŋki buku bi ma dza tsə dzəh i yəmaka cheiŋ i tøyiki kiyeli kibuku.

¹⁵ Mih dzakaki lə kəm bə bədəkə dza dali dzəh ka fiəni chu lə i kimbu ki Satan wə.

¹⁶ Miŋkpaŋa kabə num mi wi bumni wə wi kaŋa bəkaŋa bəŋkwu i chwəŋkijun kibə wə wi ka gamtiki bə, ka kijunni ki bəni bə bumni ma giŋki ntia. Ayaka ka yi ni gamtiki bəkaŋa bəŋkwu bə bə lansiiki kaŋaki kə.

Gia yə bəni bə bumni kaŋaki i fəki i bətiijijunni

¹⁷ Bətiijijunni ki bəni bə bumni bə bə nəmki ndzənki, bə kaŋaki i nyāki kiŋkəksi bəh mmakti i bə kighə bə bə fukuki tə gia yi Nyə chu lani bəni.

¹⁸ Bə kaŋaki i nyāki yakadəiŋ kəm Kiŋwakti ki Nyə dzakaki a,

“Kiə wə ki bāŋ kə dzaka ki nyam jəbi wə yi lwaki gəŋ.”

Yi chu num tə a, “Mi wi nəm kaŋaki lə i kwāti ŋgəm wi.”

¹⁹ Kiə mi bi lansi səmi kə fwu wi kijunni widəkə i wə a wə bum, a kəbi a bəni num lə bəfa nabə bətali bə bə beenki nsaka wiwə.

²⁰ A kabə num bə bə baan a fəki chu, wə yəli bə i gia yə bə gbə yeiŋ i bəni bəchi nshiŋ, ka kiŋka ki bəni bədəkə bə ni lwaki.

²¹ Mih dzakaki yələ i wə i Nyə bəh i Klistus Jisəs bəh bəchinda bə Nyə nshiŋ bə wi kə wi babwili a, wə fəki gia yə mih dzakaki, tsə kə jum yi mi widəkə, fə gia yə yi chusiki kə chi chi.

²² Kiə wə ma fəbliki i jləki kaŋ i mi wə a wi num fwu i kijunni ki bəni bə bumni wə. Kiə wə ki jlə kə kaŋ i chu bi mi widəkə wə. Jiə gwu ya i baiŋni wə.

²³ Kiə wə ma chu mūki a mwi shəŋ. Wə mū tə fimbihni twəsi kəm bəh tə wə bəh si wə kəmsiki gweŋki.

²⁴ Chu bi bəni bədəkə si yəŋə na bəh ŋga chusi a bə kə bə gbə lə nsaka, bi bəni bədəkə bi dzə na jəbi ka bə yeiŋ.

²⁵ Yi kə a liŋ si kimfə kindzəŋni si yəŋə. Kəŋ kimfə kiwə ma kəmsi chusi, ki bi baan kə i nyumi wə.

6

Nkaiŋni kimfə ki mfa wə wi kə mi wi bumni si ki kə i nūmki

¹ Bəni bəchi bə bə kə i kimbuŋ kimfa cheiŋ kaŋaki i nyāki kiŋkəksi i dzəh yichi wə i bəni bə bə kaŋaki bə. Bə fəki yakadəiŋ, ka bəni ma dzakaki já yichu kəm yeli wi Nyə bəh nlani wibukumbeŋ.

² Ma mfə yə yi kaŋaki bətikwili bə bə kə bəni bə bumni ma sēiŋsiki bə kəm bə bəchi kə bwa bə nih i Klistus wə. Bə kaŋaki i nāmki i bə nalə, kəm bəni bə bə kwatiki mbee i nəm wibə wə kə num bəni bə bumni ayaka bə kəŋ bə nalə.

Bəni bə lanini bə ntəkə bəh mbum bi ŋkəŋ

Wə lāni bəni bəh gia yələ, wə təfiki bə a bə fəki yi.

³ Mi kabə laniki nlani widəkə chi chi wi bum kə nlani wi ŋkəŋ wi Bah wibukumbeŋ Jisəs Klistus bəh nlani wə wi kpəiŋniki bəh nənki kə Nyə nənki,

⁴ yaka wəmaka ghaŋsiki gwu a kilələ kiə kə gia yidəkə. Wəmaka mi gweŋki bəh jweŋ yi kiŋgukuli bəh n'yəli wi gia yə yi dzəki bəh kindəŋ ki chinini bəh ŋ'wali bəh bəŋəyi bəh i biəliki gvu yi mi kaŋa kiŋkwaka kichu,

⁵ bəh i kəmki dzaka i kintəŋ ki bəni bə mfi bibə kə num bi tənisi num bə laksi ŋkəŋ. Bə fəki yakadəiŋ kwaka a gia yi Nyə kə dzəh yə bə kə i kpali yeiŋ.

⁶ Ayakalə, mi kabə nəki nənki kə Nyə nənki chu wəkə ndzəŋni bəh biəŋ biə wi kaŋaki, yaka yəmaka kə na mbee wimbum,

⁷ kəm bukumbēiŋ nī dzə i mbi wə bəh kaŋ yiyəə, ayaka bukumbēiŋ num i bi nyə bəh kaŋ yiyəə.

⁸ Ayakadēiŋ, bukumbēiŋ kabə kaŋaki biēiŋ bidzini bəh bəmbuŋ, ntə yəməka kpēiŋ lə i bukumbēiŋ.

⁹ Ayakalə, bəni bə bə nənki mbum si liə lə i kiməmsi wə, dzə kintan liə i gia yi kiyuŋ yiduli wə, yə yi dzəki bəh bəngəkə. Ayaka gia yələ num yə yi chinŋsiki bəni i bəngəkə wə a num bə bə kə i kaasi mi kaasini.

¹⁰ Nkaiŋni wi gia yichu yichi yələ bukuki i kinŋkəŋ ki kpə wə. Akə kəm kinŋkəŋ kimbūm kə bəni kaŋaki i kpə wə, kə bəni bədəkə dzani lə dzəh yibə i mbum wibə wə, bwanyi shóm yibə bəh gia yi ləli yiduli.

¹¹ I wə Timōti, wə kə mfia mi wi Nyə. Yəkə gēiŋ mfia gia yələ yichi. Wə tsēiŋ num i kwāti nənki ki chəŋ bəh nənki kə Nyə nənki, kimbūm, kinŋkəŋ, ŋkaŋa shəm, bəh nənki ki bənini.

¹² Jwə njwə bi kimbūm kə akə kindzəŋni. Ma wə kaŋa ndzəŋ nənki kə ki bi tsə kaa kə, kə bə nī bəŋ wə i liə yēiŋ ayaka wə num i bəni bəduli nshin bə beenŋ nsaka wə, wə dzaka bəh dzaka ka, kəm bumni bia.

¹³ Mih dzakaki i wə i Nyə nshin wə wi nyaki nənki i biēiŋ bichi, bəh i Klistus Jisəs nshin wə wi nī num i Bəntiu Baylə nshin ka dzaka gia yi chəŋ bəh dzaka ki kəm gwu yi,

¹⁴ mih dzakaki a wə jləki bəndzaka bələ, num ndi widəkə kəbi bəh gia yichu yidəkə yə mi kə i jlə i wə fuŋ i tsə buku i jəbi wə Bah wibukumbēiŋ Jisəs Klistus bi dzəki.

¹⁵ Wi bi dzəki num i jəbi wi ndzəŋni wə, a num wə Nyə wi kimbəiŋsi bi chusiki a num a wi wə wi sakaki biēiŋ bichi, num ŋkuŋ wi bəŋkuŋ bəh Bah wi bəbah bəchi.

¹⁶ Akə a wi shəŋ wə wi kəkə i kpi, wi nəkə i baiŋni biə mi kəkə i kini tsə fēiŋ. Mi ka num yēiŋ dəkə wi, ayaka mi kəbi i yēiŋ i wi wə. Kinŋkəŋni bəh ŋga num i wi jəbi wichi. Yi nūm ayaka.

¹⁷ I kimbu ki bəni bəmbūm i fa mbi wələ wə, wə dzāka i bə a kiə bə ma ghāŋsiki gwu. Kiə bə ki jlə kə mfi bibə i mbum wə, bi num i dza kaa. Bə jlə mfi num i Nyə wə wi shukuki biēiŋ bichi a bukumbēiŋ wəkəki ndzəŋni yēiŋ.

¹⁸ Bə fəki num gia yə yi ndzəŋki, mbum bibə numki gia yindzəŋni yə bə fəki. Bə wēli kaŋ yibə i nyaki binya tsēiŋ kə.

¹⁹ Yələ kə dzəh yə bə kə i jləki biba bi biēiŋ bibə bi kijiəli i gwu yibə wə, ka chaka ki juŋ ki ləkəli, bə bi ka kaŋa nənki kə a lansi kə nənki.

²⁰ Timōti, wə tōkni bəh gia yə bə kə bə nya i wə kaŋ. Wə gēiŋ bəndzaka bə bə kaŋaki kə gia i fə bəh Nyə, bəndzaka bəgukuli bə bəni kwakaki a akə mfi.

²¹ Bəni bədəkə kə num bə dza lə ka biəliki gia yələ ka gbə i dzəh yi bumni yibə wə. Ma kinŋkəŋ ki Bah nūmki bəh mbeŋ bəchi.

Kinjwakti ki komsini kə Bəəl nī nyaka i Timoti

Gia yə yi kə i Kinwakti ki Timoti ki komsini kələ mə

Kinjwakti kələ kə ki komsini kə Bəəl nī nyaka i Timoti. I kinwakti kələ mə a duki tsəki bəntəfi bə Bəəl nī nyaki i Timoti ka mi wə bə wi nəmki, wi gamti wi. Wi dzaka tsəsi kəm bəh nkanə wi shəm. Wi təfi Timoti a wi tsəki a ninshin bəh nəm wə wi nəmki i Jisəs Klistus bəh shəm yi yimu, bəh a wi kəna ndzəŋ nlanī wi chəŋ wə wi kə wi ntum wi ndzəŋni bəh wi minəŋ mikpu na bindzəŋ. Wi təfi tə wi, a wi fəki nəm wi ka mi wi lanini bəh ka mi wə wi nyaniki fukuki gia yi Nyə bindzəŋ kəŋ wi yeinŋi bəŋgəkə na dəiŋ, nabə a, kəŋ bəni waliki wi na dəiŋ.

Bəəl kin tə i Timoti a wi dzəki jəbi i bi ma jlə kan yi i “Bəŋgukuli bə kiyun bə kilələ” (2:23). I gia yələ yichi wə wi nī yinŋiki Timoti a wi sini dzə nənī i nŋaiŋ.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1-2 Kin'yisi

1:3-2:13 Bəəl nya kiyəŋni i Nyə kəm

Timoti chu shili shəm yi

2:14-4:5 Bəəl təfi Timoti

4:6-18 Bəəl dzaka kəm gwu yi

4:19-22 Kinŋəksi

¹ Akə mih Bəəl, mih kə waiŋ ntum wi Klistus Jisəs i kinəŋ ki Nyə wə. Yələ biəli kinəka kə ki kə kəm nənī kə ki bi tsə kaa kə, ki kə i Klistus Jisəs wə.

² Mih nyakaki kinwakti kələ i wə Timoti waiŋ wun. Wə kə shəm yin.

Nyə Ba bəh Klistus Jisəs wə Bah wibukumbəiŋ chūsi shəm yindzəŋni i wə, kwāsi nsheŋ i wə, nyā wə bəh kimbəiŋni.

Bəəl nya kiyəŋni i Nyə kəm Timoti chu shili shəm yi

³ Jəbi wə mih si kwaka wə jəbi wichi nchəkə bəh nshi i ntsa wun wə mih ka nyaki kiyəŋni i Nyə wə mih nəmki i wi gia

yidəkə saka kə shəm yin, a num ayaka si bəba nī nəmki.

⁴ Jəbi wə mih si kwaka tə mindəm mə wə nī shisiki jəbi wə buku wə nī gaaliki, dzəŋ ya ka wəki mih a mih yeiŋ wə, ka shəm yin jikə bəh kinsanli.

⁵ Mih si kwaka lə tə kimbəm ka ki nkan kə wə kanaki. Kimbəm kələ nī yisi kanaki nih nih wa Ləys bəh nih wa Yunis, mih kiəki lə mənəni kə a, akə ki wə kanaki i liə.

⁶ Akə gia yə mih nənki i yinŋi wə a wə fləni yəmi i kinya ki Nyə kə ki kə i wə mə, wə fliki yeiŋ bein aka gbuku. Kinya kələ kə wə nī kwati i jəbi wə mih nī jiə kan yin i wə wə.

⁷ Wə kiəki a Nyə nī ka nya kin'waka i bukumbəiŋ a num kə ki fəki a bukumbəiŋ kanaki nlwa. Wi nī nya num kin'waka ki nŋa bəh ki nkan bəh kə ki fəki bukumbəiŋ kiə i təkniiki bəh gwu yibukumbəiŋ.

⁸ Ayakadəiŋ, ma gəmniki i dzəkaki i bəni bədəkə kəm Bah wibukumbəiŋ nabə kəm mih wə mih nəmki nsəŋ kəm bə wi.

Ayakalə, wə wəkə tə n'wa nŋəkə i ntum wi ndzəŋni wələ bəh nŋa biə Nyə nya i wə.

⁹ Nyə kə wə wi nī bwili bukumbəiŋ, bəŋ bukumbəiŋ a bukumbəiŋ nəkī nənī ki bəni bə bə kə mbu. Wi nī ka fə dəkə yələ num kəm nəm widəkə bukumbəiŋ nī fə. A nī kə kəm kinsisi ki si wi nī fə i bukumbəiŋ, bəh shəm yi yindzəŋni yə wi nī kanaki i bukumbəiŋ tsə dzəh i Klistus Jisəs wə, na ka mbi yisi.

¹⁰ I liə shəm yi Nyə yindzəŋni yə kə bə chusi lə i bukumbəiŋ si Mbwili wibukumbəiŋ wə Klistus Jisəs kə wi dzə lə. Wi kə wi bwini nŋa bi kpi, wi chusi nənī ki ndaiŋ a mi bi chu kpi kə. Ayaka wi fə yi yəŋə ndaiŋ num bəh ntum wi wi ndzəŋni.

¹¹ Akə ntum wi ndzəŋni wələ Nyə babwili mih a mih numki mi wi fukuni bəh waiŋ ntum wi Klistus bəh mi wi lanini.

¹² Akə kəm yələ mih yeinŋi nŋəkə si mih yeinŋi lə. Ayakalə, mih nŋəmniki kə, kəm mih kiəki lə mi wə mih jiə shəm i wi. Ayaka mih kiə na mənəni kə a wi kələ i təkniiki bəh gia yə mih nya i wi kan lə,* i tsə buku i chəkə bigəksini.

¹³ Wə biəli a juu wi lanini wə wi kə wi chəŋ wə mih nī lani wə yeiŋ. Si wə biəliki

* 1:12 Yudəkə a, “...Wi kələ i təkniiki bəh gia yə wi kə wi nya i mih kan”,

yakadəiŋ wə jlə shəm a i Klistus, kaŋa tə kinkeŋ i bəni, yichi num i dzəh yi bəni bə bə kə bə Klistus Jisəs.

¹⁴ Wə təkni bəh nlani wi ŋkeŋ wə bə nī nya i kaŋ ya wə. Wə təkni bəh ŋa bi Kin'waka ki Baiŋni kə ki kə i bukumbeŋ wə.

¹⁵ Wə kiəki lə a bəni bəchi bə bə kə i kimbu ki Esia wə nī lə bee lə mih. I mban wibə wə kə Figelus bəh Eməgenes.

¹⁶ Mih tsāki a Bah kwāsi nshēiŋ i juŋ yi ŋnesifolus wə. Wi nī kəmsiki fəki lə a fēiŋfēiŋ, bəiŋsi shəm yin yi də. Wi nī gəmniki kə kəm nsəŋ wə mih kə yeiŋ wə.

¹⁷ Akə jəbi wə wi nī dzə buku i fa Lum, wi lansi nəŋ mih i tsə buku jəbi wə wi nī yeiŋ mih.

¹⁸ Mih tsāki a Bah fə ma a bi numki i chəkə bi bi gəksini wə, ma Bah bi kwāsi nshēiŋ i wi. Wə təkiki kiəki lə nalə nəm wichi wə wi nī nəm i mih i kwili wi Efesus wə.

2

Si Timoti kə i jwəki i gia yi Nyə wə

¹ Timoti waiŋ wuŋ, i kimbu ka wə, nūm ndzəŋ ayaka i shəm yindzəŋni yə Klistus Jisəs chusi i bəni bə bə chiŋni bəh wi.

² Wə dzə gia yə wə si wəkə mih dzaka i bəni bəduli nshin, nyā i kaŋ yi bəni bə bə kə chəŋ num bə kpēiŋni i lani tə bəni bədəkə yeiŋ.

³ Wə dzə tə ŋ'wa ŋgəkə ka mi wi jum wi ndzəŋni wi Klistus Jisəs.

⁴ Jəbi wə mi wi jum kə i nəm wi wə, wi kəkə i chu jiəki fwu i gia yi nchiŋ bəni wə, kəm gia yə wi tseiŋki i yi wə kə i fə gia yə tikwili wi nəŋki a wi fəki.

⁵ Yi kə a liŋ ka yi mi wə wi yəkəki n'yəkə kə, wi kəkə i yəkə dzi, jəbi wə wi yəkəki biəli kə bənchi bə n'yəkə.

⁶ Mi wi khə wə wi nəmki tə bindzəŋ, akə wi wə wi kaŋaki i yisi məm fiəŋ fi ninshiŋ i biə wi nī gbəli.

⁷ Kwāka kəm gia yə mih dzakaki lə, ma Bah ni fə wə kiə yichi.

⁸ Yinti Jisəs Klistus. Wi nī dza i kpi wə. Wi nī kə mi i chwəŋkijun ki Ŋkuŋ Dəbit wə. Akə yi yə mih fukuki i ntum wuŋ wi ndzəŋni kintəŋ.

⁹ Akə kəm ntum wi ndzəŋni wələ mih yeiŋki ŋgəkə, mih num i bənsəŋ wə ka mi

wə wi bwiŋki bənchi. Ayakalə, na si mih kə na i bənsəŋ wə lə, gia yi Nyə kəkə i bənsəŋ wə.

¹⁰ Si yi kə yakadəiŋ, mih bə kaŋa shəm i gia yichi wə kəm bəni bə Nyə kə wi sabibwili, ka bə tə bi kwati mbəiŋ i Klistus Jisəs bəh mbum biə bi bi kaa kə.

¹¹ Ndzaka wələ kə na wi ŋkeŋ, wi num a: Bukumbeŋ ka chiŋni kpi bukumbeŋ bə, ma bukumbeŋ bi numki i nəki tə bukumbeŋ bə.

¹² Bukumbeŋ ka kaŋa shəm, ma bukumbeŋ bi numki i sakaki ntəŋ tə bukumbeŋ bə.

Bukumbeŋ ka mənŋni wi, ma wi tə bi mənŋni bukumbeŋ.

¹³ Bukumbeŋ ka baan i num ndzəŋ, wi ni num ndzəŋ a numni, kəm wi kəkə i nəiŋ gwu yi.

Mi wi nəm wə Nyə bum

¹⁴ Yinti bə bəh gia yələ, ma wə chu dzāka i bə i Nyə nshiŋ a bə gēiŋki gēiŋni bəŋgukuli bə kəm já. Yəmaaka gamtiki kə mi. Yi bəkəliki lə bəni bə bə wəkəliki yi.

¹⁵ Məmsi na bindzəŋ i chusiki gwu ya i Nyə nshiŋ ka mi wə Nyə yeiŋki a wi kə chəŋ. Nūm mi wi nəm wə wi kaŋaki kə gia yə wi kə i gəmniki yeiŋ, bəh wə wi kaŋaki ŋkeŋ bi gia yi Nyə i dzəh yi chəŋ wə.

¹⁶ Wə gēiŋki bəndzaka bə bə kaŋaki kə gia yidəkə i fə bəh Nyə, kəm bəndzaka bəwə ni fə bəni nəki nənī kə Nyə kəŋki kə tsə bəh ki i ninshiŋ.

¹⁷ Bənlani bəbə bəwə kə aka biəkə yə yi dziki gwu yi mi yi yamtə a tsəni. I mban wi bəni bəwə kintəŋ, bə bə laniki bənlani bəwə kə Imenayus bəh Filitus.

¹⁸ Bə bee lə dzəh yi ŋkeŋ, asi bə bwanŋki alə ndza wi kpi dzə lə di. Si bə fəki yakadəiŋ, bə bəkəli kimbūm ki bəni bədəkə.

¹⁹ Ayakalə, chaka kə a chəkə Nyə ki, ki kə kiləkəli, ki num fēiŋ. Chaka kələ kə num Nyə nyaka kinchəsi ki i yeiŋ wə yi num a, “Bah kiəki lə bəni bə bə kə mbu,” bəh a, “Mi wichi wə wi bəŋŋki yeli wi Bah kaŋaki i bēe kimfə kichu.”

²⁰ Juŋ yimbūm si num bətasa bəh káh bəh bibwam biə bi kə i yeiŋ dzu, asi num kə a biēiŋ biə bə kēiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli nabə ki fukuli. Bidəkə si num tə

biä bə keĩnsi bəh keĩn, bidəko num bə keĩnsi bəh fiəŋ. Biəŋ biälə si num biä bi kaŋaki nəm wimbun, bidəko num biä bi kaŋaki nchiŋ nəm.

²¹ Ayakadəiŋ, mi ka bwili kaŋ i biəŋ biä bi kaŋaki nəm wi kilələ, yaka wi ni numki aka fiəŋ fi dzu fiä bə kə dzo i fəki nəm wimbun yeiŋ. Wi ni fiəni num ka mi wə Nyə kə wi fə a, akə mi wi ŋgaiŋ. Wi kə mi wə wi wəkəliki tikwili wi a wi dzə wi i fəki na winaiŋ nəm wi ndzəŋni yeiŋ.

²² Ayakadəiŋ, yəko gēiŋ mfia yəkəni nəni kinyeŋ kə sumi si kəŋ. Wə mōmsi mfia i nōki num nəni ki chəŋ bəh i kaŋaki bumni bəh kiŋkəŋ bəh kimbəiŋni. Wə fə ayakadəiŋ asi bəni bə bə bəŋki tə yeli wi Bah bəh shəm yibə yi baiŋni fəki.

²³ Kiä wə ma kəŋaki gia yidəko i fə bəh bəŋgukuli bə kiyun bəh bə kilələ, kəm yi si dzə a bəh n'yəli.

²⁴ Ayaka mi wi nəm wə wi kə wi Bah kaŋaki kə i yəliki bəh bəni. Wi kaŋaki i kəŋaki num shəm yindzəŋni i mi wichi, a num mi wə wi kiäki i lāni bəni, kiä tə i kəŋaki shəm bəh bəni.

²⁵ Wi si lumsi gia i kimbəiŋni wə bəh bəni bə bə gukuliki bəh wi. Wi si lumsi yaka bəh kiŋkwaka a yuwidəko Nyə kolə i gāmti bə ma bə kwuni shəm yibə i kiä gia yə yi kə yi ŋkəŋ,

²⁶ ka bə bəŋ mfi bibə, i geiŋ buku i kintəŋ ki ŋkpəli kə wi kə wi kwa bə yeiŋ ka bə fəki a gia yə wi kəŋki.

3

Gia yi gumini bi numki la i chəko bi gəksini wə

¹ Kiä a, a bi numki i kaŋ yi gəksini wə, gia yi gumini yimbun bi numki la.

² Bəni bi dza bə kəŋki num a gwu yibə, kəŋ kpə, ghaŋsi gwu, chusi gwu, dzaka ja yichu kəm bəni bədəko. Bə bi chu wəko kə i bəti bəh bəni bəbə, chu nya kə kiyəŋni i gia yidəko wə, chu kaŋa kə nəni ki baiŋni.

³ Bə bi kwasiki kə nsheŋ i bəni, chu dalinya kə tə kiŋgbə ki bəni bədəko. Bə bi bəkəliki kiyeli ki bəni, chu kiä kə i təkniiki bəh gwu yibə. Bə bi kaŋaki nəni ki gumini, chu kəŋ kə gia yindzəŋni.

⁴ Bə bi numki dzi minəŋ kəm bəni, nə nəni ki dzali, num bə jikə bəh kiŋghaŋsi ki

gwu. Bə bi kəŋki a i dziki kidəŋ kibə yinŋi kəŋ kə lo Nyə.

⁵ Bə bi chusiki a bə numki la i gia yi Nyə wə, ayakalə chu nəiŋ ŋga bi gia yi Nyə yiwə. Wə gēiŋ bəmaaka bəni.

⁶ Bəni bədəko bələ kə bə bə nyaniki liäki i jūŋ yi bəni wə kaŋa ŋga i bəkaŋa bə bə bəhki num chu jikəli bə, bə njeŋ biäli kiŋkəŋ ki biəŋ chi chi.

⁷ Bələ bəkaŋa kə bə bə shi kə a wəkəliki nlani jəbi wichi, ayakalə kəbi i lansi kiä gia yə yi kə yi ŋkəŋ.

⁸ Si Janis bəh Jambles nī waliki Muses, yi kə a liŋ si bəni bələ waliki ŋkəŋ bi Nyə. Akə bəni mfi bibə təŋsi la, shəm yibə yə bə dzakaki a bə jiä i Klistus wə kə a ntəkə.

⁹ Ayakalə, bə ni fə kə yakadəiŋ i tsə buku i dzəh yi dəŋ, kəm kiyun kibə bi yəŋəki la tə i bəni bəchi wə asi bi Janis bəh Jambles nī yəŋə.

Bəal təfi Timoti a wi nūm a i gia yə bə lani wi yeiŋ

¹⁰ Timoti i wə, wə si kiä la kəm nlani wun bəh nəni kəŋŋ bəh gia yə mih nəŋki i nəni kəŋŋ wə. Kiä tə kəm shəm yə mih jiä i Nyə bəh shəm yi kaŋani yə mih kaŋaki, bəh kiŋkəŋ kə mih kaŋaki i bəni, bəh si mih si mōmsi i gia yichi wə tsə a ninshiŋ.

¹¹ Wə kiäki la tə mbwan gvu wə bəni bwəŋki i mih cheiŋ bəh bəŋgəkə mbəŋ. Wə kiä gia yə yi nī num bəh mih i Antiək bəh Ikəniun bəh i Lista. Wə kiä ŋkaiŋni wi mbwan gvu wə bəni nī bwəŋki i mih cheiŋ. Ayakalə, i bəŋgəkə bələ wə bəchi kə num Bah nī bwili mih.

¹² Yi kə ŋkəŋ a mi wichi wə wi nəŋki i nəki nəni kə Nyə nəŋki ka mi wə wi kə wi chiŋni la bəh Klistus Jisəs kə bə bə bi bwəŋki gvu i bə cheiŋ.

¹³ Bəni bə bə mōmyiki gia yichu bəh bəni bə fwəkyini, kə num nəni kibə ni fəki tsəki a tsəni si bə fwəkyi bəni bədəko, fwəkyi tə gwu yibə.

¹⁴ Ayakalə, i kimbu ka wə, nūm mfia a gia yə bə lani wə yeiŋ wə bum yi bəh shəm ya yichi. Nūm a yi wə kəm wə kiäki la bəni bə bə nī lani wə bəh yi.

¹⁵ Wə nī yisi i kiäki gia yələ bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə, wə keiŋ waiŋ wi nchiŋ. Gia yələ kə yə yi kə i təfi wə a wə kwati

mbəiŋ yeiŋ tsə dzəh i shəm yə wə jiə i Klistus Jisəs wə.

¹⁶ Gia yichi yə bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə kə num mfi biwə buku i Nyə wə. Ayaka yi gamti i laniki bəni yeiŋ, chūsi kiŋgbə, lūmsi bəni, lāni bəni bəh nəni ki chəŋ,

¹⁷ ka mi wə wi kə mi wi Nyə numki num wi kpeiŋni, kaŋa biəiŋ bichi i fəki nəm wi ndzəŋni wichi yeiŋ.

4

Bəəl tafi Timoti a wi fəki nəm wi bindzəŋ

¹ Mih dzakaki yələ i wə i Nyə nshiŋ bəh i Klistus Jisəs wə wi bi sakaki bəni bə bə kə bəwəm bəh bə bə kə num bə kpiyi lə. Mih dzakaki lə kəm bə ntumbuku wə wi bi tumbuku bəh kəm ŋkuŋ bi, mih dzakaki a,

² wə fūkuki gia yi Nyə. Fūku tsə a bəh yi i ninshiŋ, kəŋ a numki i jəbi wi ndzəŋni wə nabə i jəbi wichu wə. Wə chūsi kiŋgbə ki bəni, lūmsi bə, shīli shóm yibə bəh shəm yi kaŋani bəh nlani ŋ'wa.

³ Klə a jəbi dzəki lə wə bəni bi chu num kə i nlani wi chəŋ wə. Bintuni bibə bi fwuki lə i wəkə num gia yidəkə chi chi. Bə bi ka nəŋ bəni bə lanini bəduli bə bə laniki num gia yə bə kəŋki i wəkəki.

⁴ Bə bi bee lə i wəkəki gia yi ŋkəŋ, yəko nnyā num i bichum bi ntəkə cheiŋ.

⁵ Ayakalə, i wə, lūmsi fwu wa chəŋ jəbi wichi, kāŋa shəm i bəŋgəkə ba wə, fə nəm wi mi wə wi nyaniki fukuki nnyaki gia yi Nyə. Fə nəm wa wichi wə bə nya i wə.

⁶ I mih, mih si num lə i liə aka mbih, ayaka jəbi kpeiŋ lə ka bə ni dzə mih bə fə bəh mih ka mbih mə bə si kwuŋ. Jəbi kpeiŋ wə mih kə i kwe yeiŋ.

⁷ Mih jwə lə njwə wi ndzəŋni i gia yi Nyə wə, ka kaasi n'yəkə wuŋ, kaŋa baŋ a bumni biŋ wə.

⁸ I yisi i liə kə num bə jiə lə kifə kəŋ ki ŋkuŋ kə akə ki nəni ki chəŋ. Kifə kələ num kə Bah wə wi kə mi wə wi sakaki bənsaka chəŋ bi bwaŋ i fwu wuŋ wə i chəkə bi gəksini wə. Wi bi bwaŋ kə a ŋkəŋ shəŋ. Wi bi bwaŋ tə ki bəni bəchi bə bə wəkəliki bəh kiŋkəŋ a wi fīni dzə.

Bəəl fuku si gia kə i kimbu ki wə

⁹ Timoti, mōmsi na bəh ŋga i dzə būku i mih wə wakli.

¹⁰ Klə a Demas kə num wi kəŋ lə mbi wələ i liə, ka lə bee mih ka tsə i Təsələnika. Klesens num wi tsə i Galəshia, Taytus tsə i Dalmatia.

¹¹ Akə a Luk shəŋ wimbəŋ wə wi kə buku wi. Jəbi wə wə bə dzə, wə dzə Maak mbeiŋ wi dzə. Wi kələ i gamtiki mih i nəm wə nalə.

¹² Tichikus kə num mih faaŋ wi i Efesus.

¹³ Jəbi wə wə bə dzə, wə dzə mbuŋ wuŋ wimbūm wə mih nī jiə i Kabus dzu i kwili wi Təwas wə. Ayaka wə dzə tāsī tə bəh biŋwakti mbiŋ, kighə biə bə keiŋsi bəh dzu yi nyam.

¹⁴ Aleksanda wə wi biəŋki biəiŋ, wi fə mih bəh ŋgəkə wi ləkəli wi kəbi wi twesi. Bah bi gəm lə wi i kimfə ki wə.

¹⁵ Wə tə təkniiki bəh wi. Kəm wi waliki lə na bəh ŋga, gia yə bukumbeiŋ fukuki.

¹⁶ I nsaka wuŋ wə, a nī kə i chəkə bi ninshiŋ biə mih nī num i kintaiŋntaiŋ ki sakani mə mi widəkə nī ka num dəkə i mih cheiŋ. Bəni bəchi nī kə bə yəkə geiŋ mih. Klə Nyə bi ma sāka bə i gia yiwə wə.

¹⁷ Ayakalə, Bah nī kə wi num i mih cheiŋ, nya mih bəh ŋga i fuku ntum windzəŋni nalə ka bəni bəchi bə bə kəkə Bəju wəkə ntum wiwə. Ayakadəiŋ, wi nī bwili mih i dzaka ki bikəm wə.

¹⁸ Bah ni bwiliki lə mih na i yinaiŋ gia yichu wə, i tsə buku jəbi wə wi bi bəiŋsiki dzəkə mih i ŋkuŋ bi bi beŋ wə i kimbəiŋni wə. Bukumbeiŋ tūmki bikum bi jəbi wichi kiŋgəksi kəbi. Yi nūm ayaka.

Bəmbəni

¹⁹ Bəni Blisilia bəh Akpwila i mih. Bəni tə juŋ yi Ōnesifolus.

²⁰ Elastus nī baŋ i Kələn, ayaka Təfimus num mih nī bēe wi i Miletus wi gweŋ.

²¹ Mōmsi na bəh ŋga i dzə na ka jəbi wi fiəkə yiləkəli ni yisiki. Yubulus faaŋki kimbəni i wə. Budens bəh Linus bəh Klawdia bəh bwa bə nih bəbukumbeiŋ bəchi i Klistus wə faaŋki tə kimbəni.

²² Mih tsāki a Bah nūmki bəh kiŋ'waka ka. Ma kiŋkəŋ ki Bah nūmki bəh mbeiŋ bəchi.

Kinwakti kə Bəəl nī nyaka i Taytus Gia yə yi kə i Kinwakti ki Taytus kələ mə

Kinwakti kələ nī nyaka Bəəl i sumi yi nyukuni yidəko bə bəəŋ a Taytus. Taytus wələ nī kə mi i tumi kidəko wə a kəbi ki Bəju, wi nī bee nənī kitumi kibə ka fiəni num mi wi bumni wi Klistus. Wi nī nəmki bəh Bəəl, wi num mi wə wi gamtiki wi i nəm wi wi gia yi Nyə wə. Bəəl nī nyaka kinwakti kələ i sumi yiwə wi num i tumi ki Klet wə. Wi nī kə feiŋ num Bəəl bee wi a wi baəŋ wi gamtiki feiŋ, tseiŋ si nəm wi kijunni ki bəni bə bumni nyaniki.

Bəəl ka təfi Taytus kəm bə kimfə ki bəni bə bə kə kifwu i kijunni ki bəni bə bumni wə si bə kaŋaki i numki. Wi nī dzakaki lə si wi ni yeiŋki bəni bə Klet bəduli kwati nənī kə ki kə kichu. Wi chu təfi Taytus si wi kə i laniki bəni chi chi i kijunni ki bəni bə bumni wə.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1-4 Kin'yisi

1:5-16 Kəm kifwu kijunni ki bəni bə bumni

2:1-15 Kəm kimfə kə bəni kaŋaki chi chi i kintəəŋ kijunni ki bəni bə bumni wə

3:1-11 Bəəl fūku i Taytus gia yə wi kə i laniki bəni bə bumni bəchi yeiŋ

3:12-15 Kingəksi

¹ Akə mih Bəəl, mih kə waiŋ wi nəm wi Nyə bəh waiŋ wi ntum wi Jisəs Klistus. Nəm wuŋ kə i fəki kimbūm ki bəni bə Nyə kə wi babwili a ki tsəki a ninshiŋ, bəh a bə kləki gia yi ŋkəŋ yə yi biəlīki nənī num ki Nyə,

² a bə tseiŋki tsəki a ninshiŋ i nənī kə ki bi tsə kaa kə. Nənī kələ kə kə Nyə wə wi kəkə nyiki ntəkə nī kaka na ka mbi wələ yisi.

³ Jəbi wə jəbi wi chəŋ nī kpəiŋ, wi ka chusi ndzaka wi ndaiŋ tsə dzəh i gia yi yə mih fukuki. A nyā Nyə Kimbwili wibukumbəiŋ ŋga biwə i mih a mih fūkuki.

⁴ Mih nyakaki kinwakti kələ i wə Taytus. Wə kə waiŋ wuŋ wi ŋkəŋ i kimbūm kibukumbəiŋ wə kichi. Ma Nyə Ba bəh Bah

Klistus Jisəs Kimbwili wibukumbəiŋ, chūsi shəm yindzəŋni i wə, wi nyā wə bəh Kimbəiŋni.

Nəm wə Taytus nī baəŋ i Klet i fə

⁵ Fwu wi gia wə mih nī bēe wə i Klet nī kə a wə bāəŋ lūmsi gia yə yi nī keiŋki kintəŋsi ma yi num chəŋ, i chu jlə bəti i bə bijunni bi bəni bə bumni i kikwili kichi wə i dzəh yə mih nī chusi i wə.

⁶ Mi i numki tii wi kijunni, wi kaŋaki i nūmki mi wə wi kaŋaki kə gia yichu yidəko yə bə kə i dzakaki kəm wi. Wi kaŋa a miŋkpaŋa wimu, bwa bu num bəni bə bumni, a num kə bə bəni yeiŋki a bə mwayiki lə nabə i ləkəki bəh kifwu.

⁷ Asi fwu wi tii kijunni kə mi wi nəm wi Nyə, wi kaŋaki kə i kəŋaki gia yichu yidəko yə bə kə i dzakaki kəm wi. Wi kaŋaki kə i nūmki mi wə wi bwaŋki a n'yi wə nabə i kəmsiki bəkəsiki shəm nabə wə wi muki mbih mə kwa wi. A kəbi wə wi yəlīki i bəni nabə wə wi yəkəki nnyaki i mbee wi bə kilələ cheiŋ.

⁸ Wi kaŋaki i numki wə wi dzəki bəni bə nyanini, wi kəŋ gia yə yi kə yindzəŋni, wi fə gia bəh mfi, kaŋa nənī ki chəŋ, kaŋa nənī ki baiŋni, wi kiə i təkni bəh gwu yi.

⁹ Wi kaŋaki i nūmki wə wi kiə nlani wə wi kə wi chəŋ num bə lani ndzəŋ wi yeiŋ. Ayakadəiŋ, wi ni ka kiə i nyaki ntəfi i bəni biəli num nlani wə wi kə wi chəŋ, chu təyi tə chwəŋ ki bəni bə bə waliki nlani wiwə.

Bə chīki nlani wi bəni bə ntəkə

¹⁰ Mih dzakaki yələ kəm bəni bəduli kələ feiŋ bəh kifwu kiləkəli, bə dzaka ja yi kilələ, fwəkyi bəni, kighə mbaŋ wi bəni bə bə bwaŋki a bə kəŋaki i sūuŋki bəni.

¹¹ Bələ kə bəni bə bə kaŋaki i bāŋ lə dzaka kibə baŋni, kəm bə nyaniki bəkəliki juŋ yi bəni bəchi si bə laniki gia yə bə kaŋaki kə i laniki. Bə fəki yakadəiŋ num kəm bə yəkəki nnyaki i mbee wi bə kilələ cheiŋ.

¹² Bəni bələ kə num mi wibə widəko mwi wə bə dzakaki a, akə mi wi ntum wi Nyə wibə, widəko nī dzaka lə kəm bə a, “Bəni bə Klet si num a bəni bəntəkə jəbi wichi. Bə num nyām yi chwa yichu, bəni bə ŋgbəni məyi dzi a dzeiŋ məyini.”

¹³ Ndzaka wələ kəm bə kə na ŋkəŋ. Ayakadəiŋ, lānsi təyi chwəŋ kibə nalə i

dzaka kibə wə, ka bə kâŋa kimbūm a num ki chəŋ,

¹⁴ a kəbi yaka bə ni nya gwu yibə i wəkəki num bichum bi Bəju, nabə gia yə bəni bə bə nəiŋ gia yi ŋkəŋ yə Nyə dzakaki a bəni bīəli yi.

¹⁵ Bəni bə bə kaŋaki shəm yi baiŋni, gia yichi ni baiŋki lə i bə. Ayakalə, jəbi wə bə kaŋaki shəm yichu, bə kaŋa kə kimbūm, gia bi lansi baiŋ kə kəm biŋkwaka bibə bəh dzəh yə shəm yibə kə yeiŋ, kə yi bəkə lə.

¹⁶ Bəmakə bəni dzakaki a bə kiəki lə Nyə, ayakalə kimfə kibə chusi a bə mənŋi lə Nyə. Nəni kibə nyen nalə, bə ləkə bəh kifwu. Bə num kə bəni, bə kəbi i fə na gia yindzəŋni lə kpaa.

2

Bənlani kəm nəni kindzəŋni

¹ Ayakalə, i wə Taytus, wə kaŋaki i lāniki bəni num bəh gia yə yi kpeinŋiki i nlani wi chəŋ wə.

² Wə tēfiki bənyuku bə bə si num lə bəkukuli a bə təkniŋki bəh gwu yibə i gia yichi wə, kâŋa kiŋkəksi i gwu yibə wə, fə gia ka bəni bə bə kaŋaki mfi, kâŋa kimbūm num ki chəŋ, kâŋa kiŋkəŋ num ki chəŋ, kâŋa shəm i bəŋgəkə bəchi wə.

³ Wə tēfiki tə bəkaŋa bə bə si num lə bəkukuli a bə kâŋaki kimfə num kə ki chusiki kiŋkəksi i Nyə. Kiə bə ma bəkəliki kiyeli ki bəni. Kiə bə ki nūm kə mfá i mbih wə. Bə lāniki bəni num bəh gia yindzəŋni.

⁴ Ayakadəiŋ, ka bə bi tēfiki sumi yi bəkaŋa si bə kə i kəŋki bənyuku bəbə bəh bwa bəbə,

⁵ i chu fəki gia ka bəni bə bə təkniŋki bəh gwu yibə, nə nəni ki baiŋni, ghābli i juŋ yibə wə, kâŋa shəm yindzəŋni i bəni wə, wəkə i bənyuku bəbə. Ayakadəiŋ, mi ma ni chu num wə wi kə i dzakaki ja yichu kəm gia yi Nyə.

⁶ Yi kə a liŋ si wə kə i dzakaki tə i sumi yi bənyuku a bə kaŋaki i Kiə si bə kə i təkniŋki bəh gwú yibə.

⁷ Wə chūsiki kimfə ki ndzəŋni i gia yichi yə wə fəki, ka bəni yēiŋki biəli yi. Jəbi wə wə laniki bəni bəh gia, wə jlə shəm ya yichi i yeiŋ wə, ayaka i laniki bəh kiŋkəŋ,

⁸ ndzaka wa nūmki wi chəŋ wə mi widəkə kəkə i chu dzaka gia yichu yeiŋ kintəəŋ. Ayakadəiŋ, ka bəni bə bə waliki wə ni gəmniki kəm bə kaŋaki kə gia yichu i dzaka kəm bukumbeŋ.

⁹ Wə tēfi mfá a bə nyá gwú yibə i bəni bə bə kaŋaki bə, i fəki gia yichi si bə nəŋki a bə fəki. Kiə bə ki chūkuli kə gia i dzaka kibə wə.

¹⁰ Kiə bə ki chwə kə biēiŋ bibə. Bə kaŋaki i chūsiki i dzəh yichi wə a bə kə bəni bə ndzəŋni. Bə ka fəki yakadəiŋ i gia yichi wə, ma bəni ni yeiŋ nlani wə kəm Nyə Mbəiŋsi wibukumbeŋ, a, akə gia yə yi kaŋaki ndzəŋni.

¹¹ Wə lāniki bə yakadəiŋ, kəm kiŋkəŋ ki Nyə dzə lə ka bəni bəchi kələ bi bəiŋ.

¹² Ki laniki bukumbeŋ a bukumbeŋ bēe nəni kə Nyə kəŋki kə, ayaka a, kiə bukumbeŋ ma kâŋaki kīŋkəŋ kimbūm i biēiŋ bi mbi wələ wə, bəh a bukumbeŋ nōki bəh mfi bibukumbeŋ fēiŋ bichi, nə nəni ki chəŋ bəh nəni kə Nyə nəŋki i mbi wələ wə.

¹³ Bukumbeŋ nōki yakadəiŋ, wəkəli kinsanli kə bukumbeŋ tseŋki tsəki i ninshiŋ i kə ki bi tumbukuki, a num kiŋkəkni ki Nyə wimbūm wibukumbeŋ wə wi kə Mbwiwi wibukumbeŋ Jisəs Klisus.

¹⁴ Wi nī nya gwu yi kəm bukumbeŋ i yeliŋ bukumbeŋ i chu bichi wə, i fə ka bukumbeŋ baiŋki, i num bəni bu bə bə jlə shəm nalə i fəki kimfə kindzəŋni.

¹⁵ Yələ kə gia yə wə kaŋaki i lāniki bəni yeiŋ. Wə shīli shəm yibə, wə lūmsi bə i gia yə bə gbə yeiŋ bəh ŋga bichi biə wə kaŋaki. Kiə wə ki būm kə a mi sēiŋsiki wə.

3

Si bəni bə bumni kə i fəki bəh bəni bədəkə

¹ Wə yīŋtiki bəni bə bumni a bə wəkəki i bəni bə bə sakaki kwili bəh bə bə kaŋaki ŋga i bə beŋ. Bə fəki gia yə bə dzākaki nūm bəh ŋkeiŋsi wi gwu i fəki gia yichi yə yi kə yi chəŋ.

² Kiə bə ma dzākaki gia yichu kəm mi widəkə. Kiə bə ma yəliki. Bə nūm alə i kimbəiŋni wə, dzə gwu yibə i kuku i bəni bəchi nshiŋ.

³ Wɔ yɪnti a bukumbeɪn mwi nɪ fəki lə tə kiyun kiwə, ləkə bəh kifwu, bəni fwəkyi bukumbeɪn bukumbeɪn ndzani dzəh. Bukumbeɪn nɪ kə mfá i gia wə chi chi yə gwu yibukumbeɪn nɪ kənki, chu dzi kidəən kibukumbeɪn. Bukumbeɪn nɪ nəki nəni kibukumbeɪn kaŋa shəm yichu bəh kindən kifinini, bəni baiŋŋ bukumbeɪn, bukumbeɪn baiŋŋ tə bəni.

⁴ Ayakalə, jəbi wə Nyɔ Mbwili wibukumbeɪn nɪ chusi ndzəŋni bi bəh kiŋkən ki i bukumbeɪn,

⁵ wi bwili bukumbeɪn. Wi nɪ ka bwili dəkə bukumbeɪn kəm bə gia yindzəŋni yidəkə yə bukumbeɪn nɪ fə. Wi nɪ bwili bukumbeɪn kəm bəh nsheɪn yi yi kwasini tsə dzəh i ŋ'wəkə wə wi nɪ wəkə bukumbeɪn ayaka bukumbeɪn kaŋa mbwə wimfian, Kiŋ'waka ki Baiŋni kwuni bukumbeɪn ayaka bukumbeɪn num bəni bəmfiŋ kaŋa nəni kimfiŋ.

⁶ Kiŋ'waka ki Baiŋni kələ kə num Nyɔ nɪ shuku ki shukuni i bukumbeɪn wə tsə dzəh i Jisəs Klistus Mbwili wibukumbeɪn wə.

⁷ Wi nɪ fə yakadəɪn ka ŋgaɪn dzə bukumbeɪn a bukumbeɪn kaŋaki kə kiŋgbə kidəkə kəm bə kiŋkən ki i bukumbeɪn. Ayakadəɪn, ka bukumbeɪn bi numki bəndzi kwili bu tseɪn tsə a ninshiŋ i kwati nəni kə ki bi tsə kaa kə.

⁸ Ndzaka wələ mih dzakaki lə kə na ŋkən.

Mih lansiki nənki a wə dzákaki gia yələ i bəni dzaka chukuli nalə, ka bəni bə bə bum i Nyɔ ni yeɪn a bə nyá gwu yibə i fəki bimfə bindzəŋni. Yələ kə na gia yi ndzəŋ nalə, ayaka yi dzə bəh mbee i bəni bəchi wə.

⁹ Ayakalə, wə gəɪn bəŋgukuli bə kiyun, bəh kiyeli ki bətikwili bə chwəŋbijun biə bəni si shi fa. Wə gəɪn tə bəŋgukuli bəh n'yəli kəm bə bənchi bə Bəju. Ŋkaiŋni biəɪn biələ kaŋaki kə mbee lə kpaaa. Akə gia yi kilələ.

¹⁰ Mi kabə num wə wi dzəki bəh kiŋgaali, wə dzáka i wi. Wə ka dzaka i wi ŋkpaŋni wimu nabə i buku kiŋkani kifa wi kəbi i bee, wə bée dzəh yi.

¹¹ Wə kíə a wəmakə mi kə num wi bee lə dzəh yi chən ka nənki nnyaki, nəni ki kə kichu, wi jiə lə gwu yi i ŋgəkə wə.

¹² Mih ni faan lə Atemas yuwidəkə Tichikus i wə. Wi ka dzə, wə məm̄si nalə i dzə buku i mih wə i fa Nikəbəl̄is. Akə fəɪn di biə mih kəɪnsi a mih ni numki i fəɪn i jəbi wi fiəkə yiləkəli wə.

¹³ Məm̄si na bəh ŋga i gām̄ti Senas wə wi tək̄siki kiək̄i bənchi, bəh Abəl̄əs i nyani wibə wə. Məm̄si i yēɪn a bə kwāti biəɪn bichi biə bə nənki.

¹⁴ Bəni bəbukumbeɪn məm̄si tə i lāni a bə kələ i nyá gwu yibə i fəki bənəm bə ndzəŋni, ka bə kə i gām̄tiki bəh biəɪn biə bi nənki ŋgam̄ti. Bə ma nūmki a kilələ.

¹⁵ Bəni bəchi bə buku bə kə fa chiŋsiki dzəki kimbəni i wə. Bəni i bəni bəchi bə bə kənki bukumbeɪn i bumni wə. Ma kiŋkən ki Nyɔ nūmki bəh mbeɪn bəchi.

Ndzaka wi gəksini bəh kimbəni

Kinwakti kə Bəəl nī nyaka i Filimun Gia yə yi kə i Kinwakti ki Filimun kələ mə

Filimun nī kə mi wi Klistus, ayaka yuwidəko wi nī kələ mi i kijunni ki bəni bə bumni bə Kələse. Wi nī kanjaki lə mfa wi bə bəəŋ a Ōnesimus. Ayaka mfa wiwə nī dza gəiŋ tikwili wi tsə liə i Bəəl kanj i jun yi nsəŋ mə. Bəəl bi fiəni Ōnesimus wi num mi wi Klistus.

Kinwakti kələ nī kə num Bəəl nī nyaka i Filimun i tsā wi a wi fiəni dzə Ōnesimus ma wi nāmki i wi asi wi nī yisi nāmki. Bəəl ka faaŋ Ōnesimus i wi tsa a wi dālinya gia yə wi nī fə i wi, ma wi dzə wi ka wainnih wi i Klistus wə.

Kifwu ki gia i Kinwakti kələ mə

1-3 Kin'yisi

4-7 Bəəl kəksi Filimun

8-22 Bəəl tsa a Filimun dzə Ōnesimus

23-25 Kimbəni kigəksini

¹ Akə mih Bəəl, mih kə i nsəŋ mə kəm mih kə mi wi Klistus Jisəs. Mih kə buku wainnih wibukumbəiŋ Timəti. Mih nyakaki kinwakti kələ i wə Filimun nsəiŋ wibuku wi ləkəli wə bukumbəiŋ nāmki i fiəŋ fimu wə.

² Mih nyakaki tə i Afia jemi yibukumbəiŋ, bəh Alkibus wə bukumbəiŋ bə jwəki i fiəŋ fimu ka bəni bə jum, bəh i kijunni ki bəni bə bumni kə ki junniki i wə dzu.

³ Ma Nyə Tii wibukumbəiŋ bəh Bah Jisəs Klistus chūsi mbəiŋ shəm yindzəŋni, chu nyā mbəiŋ bəh kimbəiŋni.

Bəəl nya kiyəŋni i Nyə kəm Filimun

⁴ Filimun, i jəbi wə mih tsaki jəbi wichi mih kwaka wə, mih ka nyaki a kiyəŋni i Nyə wun kəm wə,

⁵ kəm mih wəkəki lə kəm shəm yə wə jiə i Bah Jisəs wə, bəh si wə kəŋki bəni bə bə kə bə Nyə bəchi.

⁶ Mih tsaki a, si wə kə wə nya lə shəm ya i Jisəs wə, mbəiŋ bəh bəni bə Nyə num i kijunni wə, yələ ni fə lə wə kiə kaasi gia yindzəŋni yichi yə yi kə yibukumbəiŋ bə bə chinni bəh Klistus.

⁷ Wainnih wun, ŋkaiŋni kinjəŋ kə wə chusiki, ki fə mih bə wəkə ndzəŋni nalə shəm yin də, kəm wə fəki shəm yi bəni bə Nyə də.

Bəəl tsa Filimun kəm Ōnesimus

⁸ Ayakadəiŋ, gia yidəko kələ yə mih nənki a wə fə, mih si kələ i dzaka dzakani bəh ŋga biə mih kanjaki ka mi wi Klistus, a wə fə.

⁹ Ayakalə, kəm bəh kinjəŋ, mih ni kwunji kanj kwunni i wə. Mih Bəəl si num lə kukuli, mih chu num i nsəŋ mə i liə kəm mih kə mi wi Klistus Jisəs.

¹⁰ Mih kwunji kanj i wə kəm wain wun Ōnesimus wə mih nī dzə wi i wain wun wi wi kimbun mih num i jun yi nsəŋ mə fa.

¹¹ I ninshin wi nī kə mi wi kilələ i wə, ayakalə i liə wi si num lə na mi i buku wə bəchi.

¹² Mih fiəniki chīŋsiki dzəki wi i wə i liə. Wi lansi num shəm yin.

¹³ Mih si kəŋki a wi numki fa i mih kpəŋ ka wi təkni bəh mih i di bia wə si mih kə i nsəŋ mə fa kəm ntum wi ndzəŋni wə kəm Jisəs.

¹⁴ Ayakalə, mih yeiŋki a mih kəkə i fə gia ka yələ wə kiə kə yeiŋ, kəm mih nənki kə a nəm wa wi ndzəŋni wə wə fəki i mih, ni numki ka mih chiniki wə chinini. Mih nənki a yi nūmki asi shəm ya kəŋki.

¹⁵ Yuwidəko Ōnesimus nī nyə i wə kpəŋ i jəbi wi juli wə lə, a jəbi wə wi bi fiəni dzə ma mbəiŋ wi bi baan kpamu,

¹⁶ ayaka wi chu kəkə mfa, wi tsə lə mfa kəm wi si num lə wainnih wa wi shəm i Klistus wə, wi num tə i mih nalə na bəh i wə, si wi kə mi wiwəm chu num tə mi wi Bah.

¹⁷ Ayakadəiŋ, wə ka yeiŋ a buku wə nāmki i fiəŋ fimu wə, wə dzə wi asi wə kə i dzə mih.

¹⁸ A kabə num a wi gbə i wə i gia yidəko wə, yuwidəko a wi kanjaki lə fwa yidəko mbəiŋ wi, wə jlə i yeli wun wə.

¹⁹ Mih nyakaki yələ num bəh kanj yin a, “Mih Bəəl ni gəm lə.” Mih dzakaki lə gia yidəko kəbi yə mih ni dzakaki dzakani a, wə tə kanjaki lə fwa buku wə, kəm nənki kə wə kanjaki i liə akə kəm mih.

²⁰ Ayakadəiŋ, wainnih, gām̄ti shəŋ a mih i gia yələ wə i yeli wi Bah. Fə yakadəiŋ kəm

kijunni ki buku wə i Klistus wə, ka gwu ni ndzəŋki mih.

²¹ Mih nyakaki i wə lə, kiə na bindzəŋ məŋni kə a wə ni bum lə i fə gia yə mih dzakaki, ayaka jəbi wə wə ni nəŋki i fə, wə ni fə lə tsə na tsəni.

²² I chu kpəiŋsi yeiŋ, kēiŋsi di bi nəni i mih, kəm mih tseiŋki a ninshiŋ kiə a Nyə ni wəkə lə ntsa wimbəiŋ wi chiŋsi mih i mbəiŋ.

Kimbəni

²³ Əbaflas wə buku wi kə i nsəŋ mə fa kəm bə ntum wi ndzəŋni wi Klistus Jisəs, chiŋsiki kimbəni i wə.

²⁴ Maak, Alistakus, Demas bəh Luk bə buku bə nəmki i kijunni wə, chiŋsiki tə kimbəni i wə.

²⁵ Ma kiŋkəŋ ki Bah Jisəs Klistus nūmki bəh biŋ'waka bimbəiŋ.

Kinwakti kə bə nɪ nyaka i Bəhibulu Gia yə yi kə i Kinwakti ki Hibulu kələ mə

Bukumbəiŋ təkisi kiəki kə mi wə wi nɪ nyaka kinwakti kələ, ayakalə bukumbəiŋ kiə a bə nɪ nyaka i bəni bə Klistus bə bə kə Bəhibulu. Hibulu kə yeli wi Ju widəkə. Bə nɪ nyaka i fə a Bəju bə bə nɪ kə bə jiə lə shəm i Klistus wə bāaŋ a nūmki a yi wə, na si bəŋgəkə nɪ dzəki i bə i dzəh yiduli wə. A nɪ kə tə i fə a bə kiə a miŋkaiŋ mimfiŋ mə Jisəs dzə bəh mə kanjaki lə ŋga tsə mikpu. Bə nɪ nyaka tə i tafi a bə kiəki a gia yə Nyə kə wi kaka bəni yeiŋ bi tsə kə i kuku. Bə kə bə chusi lə a gia yə Klistus Waiŋ Nyə dzə bəh yi tsəki lə yi bəni bə ntum bə Nyə bə kikpu, kəm yibə nɪ kə a binjəŋjəŋ, yi Klistus num gia yə yi kə yi ŋkəŋ.

Kifwu ki gia kə ki kə i kinwakti kələ mə

1:1-3 Klistus təkisi kə kimbwəsi ki Nyə

mwi

1:4-2:18 Klistus tsəki lə bəchinda bə Nyə

3:1-4:13 Klistus tsəki lə Muses bəh

Jəshua

4:14-7:28 Klistus kə tii mfə gia wə wi

tsəki bətiŋ mfə gia bəchi

8:1-9:28 Miŋkaiŋ mə Klistus dzə bəh mə

tsəki lə mikpu

10:1-39 Mfə gia wə Klistus nɪ fə tsəki lə

bimfə gia bichi

11:1-12:29 Kəm njia wi shəm i Nyə

13:1-25 Kintəfi kigəksini

Nyə kə wi dzaka lə i bukumbəiŋ i Waiŋ wi wə

¹ A nɪ kə i kikpu wə, Nyə nɪ dzakaki i bətiŋ tii bəbukumbəiŋ tsə dzəh i bəni bu bə ntum wə i jəbi widuli wə bəh i dzəh wə chi chi.

² Ayakalə, i chəkə bi gəksini biələ wə, wi dzakaki lə i bukumbəiŋ i waiŋ wi wə. Akə waiŋ wi wələ wi kə wi saiŋbwili wi, jiə a wi nɪ numki ndzi kwili i biəiŋ bichi wə. Ayaka a num wi wə Nyə nɪ maa mbi wələ bəh biəiŋ bichi tsə i wi kanj.

³ Baiŋni bi Nyə mwayi i waiŋ wi wə, wi num kimbwəsi ki Nyə mwi. A fəki wi ka bəəli bəh nshwaiŋ numki. Ayaka wi fəki a bəh ja yi yə yi kanjaki ŋga. Wi nɪ mainj chu

bibukumbəiŋ. Jəbi wə wi nɪ mainj ka yaka i bəiŋ shinum i tsəiŋ yiləkəli yi Nyə wi Kinjəkni wə.

Waiŋ Nyə kəkni ki tsəki lə bəchinda bə Nyə

⁴ Yaka yi kə a, Nyə nɪ fə waiŋ wi kəkni nalə tsə bəchinda bə Nyə, a liŋ asi yeli wə Nyə du wi yeiŋ kəkni ki nalə tsə kibə.

⁵ Bukumbəiŋ kiəki lə a wi kəkni ki tsəki lə kəm chinda wi Nyə widəkə kəkə wə Nyə nɪ num dzaka i wi a,

“Wə kə Waiŋ wuŋ,

Ndaiŋ mih dzaka lə a mih kə Ba wa.”

Ayaka widəkə kəbi wə wi nɪ num dzaka kəm wi a,

“Mih ni numki Ba wa,

wə num Waiŋ wuŋ.”

⁶ A nɪ kə jəbi wə Nyə nɪ kə i faaŋ Waiŋ wi wi ninshiŋ i mbi wələ wə, wi dzaka a,

“Bəchinda bə Nyə bəchi kəksiki wi.”

⁷ Ayaka gia yə Nyə nɪ dzaka kəm bəchinda bu kə yələ a,

“Nyə si fə bə ka numki ka fiəkə,

fə tə a bə bə kə bəni bu bə nəm

numki aka ləm wi gbuku.”

⁸ I fiəni dzə i Waiŋ wi, wi ka dzaka a,

“Ŋ Nyə, wə ni numki lə i kinjii ka wə saka jəbi wichi kinjəksi kəbi.

Nəni ki chəŋ bi numki mbəŋ wi ŋkuŋ wi ntəŋ bia.

⁹ Wə kəŋki num gia yi chəŋ, baiŋŋ yichu.

Ayakadəiŋ, mih Nyə wə mih kə Nyə wa

mih ka yaksi wə tsə bəni ba bə mbaŋ,

si mih fiəŋsi wə bəh kwəkə ki kinsanli.”

¹⁰ Ayaka wi chu dzaka tə i Waiŋ wi a,

“Bah, akə wə wə wə nɪ maa mbi i kin'yisi wə,

biəiŋ bichi biə bi kə i bəiŋ bi kə nəm wa wi kanj.

¹¹ Biəiŋ biələ bi kaaki lə, wə bi baan.

Bi bi jwiŋki aka mbuŋ.

¹² Wə bi kii bi aka dala.

Wə bi kwuni bi aka mbuŋ jəbi wə wi jwiŋ.

Ayakalə, wə bi baanji asi wə kə.

Jia ya bi kaa kə.”

¹³ Akə i winaiŋ chinda wi Nyə wə Nyə num dzaka i wi a,

“Shiŋnum i tsəiŋ yin yiləkəli wə,

i tsə būku jəbi wə mih bi nəsiki

bəni ba bə bə baiŋŋki wə i wə nshiŋ

ka kinjəkə ka ki gvu,

wə təmyi gvu ya i bə bəiŋ?”

¹⁴ Ntə bəchinda bə Nyɔ bələ kə a biŋ'waka biə bi nəmki i Nyɔ, wi faaŋ bə, bə nyani gamti bəni bə bə bi kwatiki mbəiŋ a?

2

Kiə bukumbein ki lətkə kə mbəiŋ wə Jisəs ni nyaniki fukuki kəm wi

¹ Yaka yi kə a bukumbein kaŋaki i jlə mfi na bindzəŋ i gia yə bukumbein ni wəkə, ka bukumbein bi ma dza njəŋki nnyaki njəŋni.

² Bəntum bə bəchinda bə Nyɔ nɪ lakaki i kikpu wə nɪ kə gia yiləkə nalə a jəbi wə mi ka bwiŋ nchi widəkə nabə i nəiŋ i fə asi wi dzakaki, ma wəma kaŋaki ŋgəm wi a liŋ.

³ Asi kə a yi numki yaka, a bi fə nə ka bukumbein bi ma yeiŋ ŋgəkə jəbi wə bukumbein lətkə mbəiŋ wimbun wələ a wi kə fiŋ fi kilələ a? Mbəiŋ wələ nɪ yisi Bah Jisəs ka fukuki kəm wi, bəni bə bə nɪ wəkə si wi fukuki ka təbi tə ŋkəŋ biwə si bə nɪ fukuki i bukumbein.

⁴ Nyɔ tə nɪ kə wi təbi yi bəh bəŋchəsi bə bə chusiki ŋga bi bəh yi kaiŋyini bəh yi dzaka ki wəmnɪ yə yi nɪ numki. Ayaka wi chu gaa binya bi Kiŋ'waka ki Baiŋni asi wi nɪ kəŋki i təbi yi yeiŋ.

Jisəs kə mi wə wi tə dzəh yi mbəiŋ i bukumbein

⁵ Nyɔ nɪ ka jlə dəkə mbi wi dzəni wələ, wə bukumbein dzakaki kəm wi a, a bi səkaki bəchinda bu.

⁶ Bə nyaka i di bidəkə wə i Kiŋwakti ki Nyɔ wə kəm gia yələ a, “Mi wiwəm kə na finə wə wə kwakaki kəm wi a? Waiŋ mi wiwəm kə na finə wə wə kaŋaki jəbi wi a?”

⁷ I jəbi wi juli wə lə wə nɪ fə a wi numki i di wə bi num di i bəchinda ba cheiŋ. Ayaka wə ka bi təm wi a wi kaŋaki mbun bəh kiŋkəksi.

⁸ Wə jlə lə biəiŋ bichi i mi wiwəm cheiŋ, wi bə saka.”

Asi Nyɔ nɪ jlə biəiŋ bichi i mi wiwəm cheiŋ, fiŋ fidəkə kəbi fi fi məŋ i wi kaŋ. Na si yi kə yakadəiŋ, bukumbein keiŋki ki yeiŋ kə a biəiŋ bichi kə i mi wiwəm cheiŋ.

⁹ Bukumbein yeiŋki a Nyɔ nɪ fə Jisəs, wi num i bəchinda bu cheiŋ i jəbi wi juli wə.

Ayakalə, Nyɔ bi yaksi wi, wi kaŋa mbun bəh kiŋkəksi kəm wi nɪ yeiŋ ŋgəkə ka wi kpi, kpi yi mi wichi kəm shəm yi Nyɔ yindzəŋni i bəni wə.

¹⁰ Akə Nyɔ wə wi nɪ fə biəiŋ bichi, ayaka biəiŋ bichi num mbi. Si wi nɪ nəŋki a ŋgaiŋ ni dzə bəni bəduli bə akə bwa bu a bə bi liə i mbun bi wə, yi ka num chəŋ a wi fə a Jisəs yeiŋ ŋgəkə ka wi nɪ numki mi wə wi kpeiŋniki tsə bwili fwu i tə dzəh yi mbəiŋ i bə.

¹¹ Wi Jisəs wə wi fəki ka bəni baiŋki i Nyɔ nshin, yi num a wi bəh bəni bə wi fəki a bə baiŋki, kaŋaki Ti wimu. Akə gia yə yi fə a wi ma gəmniki i bəŋki bə a bwa bə nih bə ŋgaiŋ.

¹² Wi nɪ kə wi dzaka i Nyɔ i jəbi widəkə wə a, “Mih bi dzasiki lə yeli wa i bwa bə nih bəŋ kintəŋ.

Mih bi yəŋ kəksi lə wə i kijuŋni kibə kintəŋ.”

¹³ Ayaka wi chu dzaka a,

“Mih ni jlə lə mfi mbiŋ i Nyɔ wə.”

Ka chu dzaka a,

“Bə mih lə buku bwa bə Nyɔ kə wi nya i mih.”

¹⁴ Si bwa bələ wi dzakaki lə, akə bəni bə kaŋa nyam yi gwu bəh mwa, wi Jisəs ka dzə tə nyam yi gwu yi mi wiwəm, ka wi kələ i kpi i bwiŋ ŋkpeli wə wi kaŋaki ŋga bi kpi.

¹⁵ Wi nɪ fə yakadəiŋ ka bwili bəni bə bə nɪ nəki i mfə wə i nəni kibə wə kichi kəm bə nɪ lwaki kpi.

¹⁶ Yi lənsiki chusiki lə a wi nɪ kaŋaki kə jəbi i bəchinda bə Nyɔ wə. Wi nɪ kaŋaki num i chwəŋkijuŋ ki Ablaham wə.

¹⁷ Akə gia yə yi nɪ fə a Jisəs fiəni num ka bwa bə nih wi i gia yichi wə, ka wi bi num fwu wi bəti mfə gia wibə wə wi kwasiki nsheiŋ i bə, num wi jlə tə shəm i nəm wi Nyɔ wə i fə kimaiŋ ka Nyɔ bi dalinyaki chu bibə.

¹⁸ Si wi nɪ yeiŋ ŋgəkə, kiməmsi dzə i wi, wi ka kiə si wi kə i gamtiki tə bəni bə kiməmsi dzəki i bə.

3

Jisəs kəkni ki tsəki lə Muses

¹ Ayakadəiŋ, bwa bə nih bəŋ bə akə bəni bə baiŋni, bə bə bəŋ tə a bə bi liə lə i tumi

ki bein wə, mbein jla mfi bimbein i Jisəs wə. Wi kə wain ntum wi Nyə chu num fwu wi bətii mfə gia i mbum wə bukumbein si fuku i bəni a, akə wibukumbein.

² Wi nī nəmki bəh shəm yi yichi i Nyə wə wi nī jla wi a wi nəmki i wi asi Muses tə nī nəmki bəh shəm yi yichi i jūn yi Nyə mə.

³ Ayakalə, Jisəs kə mi wə bə kanjaki i kəksiki nalə tsə Muses, yi num a liŋ asi mi si maa juŋ ma bə nī kəksiki wi tsə juŋ yi wə.

⁴ Juŋ yidəkə kəkə yə a ka maa dəkə mi yi. Ayakalə, mi wə wi maa biein bichi kə Nyə.

⁵ Muses nī nəmki na bindzəŋ bəh shəm yi yichi i juŋ yi Nyə wə ka wain wi nəm. Ayaka gia yichi yə wi nī fəki yi nī təkiki num gia yə Nyə bi dzakaki.

⁶ Ayakalə, Klistus tə bi dzə num i juŋ yi Nyə yi wə bəh shəm yi yichi aka wain wi dzu. Juŋ yi Nyə yələ kə bukumbein i jəbi wə bukumbein ka num ndzəŋ i gia yə bukumbein kə bə kanj shəm yein ka tseinki tsəki a ninshin kiə a bə bi kwatiki lə, bəh kinghan si ki gwu.

Kiə mi ki chəsi kə gia yi Nyə

⁷ Ayakadəin, bukumbein wəkə gia yə Kin'waka ki Baiŋni nī dzaka. Ki nī dzaka a,

“Mbein ka wəkə Nyə dzaka i mbein dain,

⁸ kiə mbein ki ləkə kə bəh fwu asi bətii tii bəmbein nī siniki bəh Nyə jəbi wə bə nī məmsiki Nyə i chwa.

⁹ Akə feiŋ wə bətii bəmbein nī məmsi mih Nyə,

bə yein gia yi kaini yə mih nī fə i jia mbannyani wə.

¹⁰ Ayakadəin, mih nī bəksi shəm bəh wəmakə ŋgəkə wi bəni, ka dzaka a,

‘Shəm yibə si num kə i mih wə.

Bə kiəki kə dzəh yin.’

¹¹ Ayaka shəm nī kə yi bəkə mih, mih dzi ŋkain a,

‘Bə bi lansi liə kə i di mbin bi wakani wə.’ ”

¹² Bwa bə nih bəŋ, mbein təkni a mi widəkə i mbein kintəŋ ma nūmki wə wi kanjaki shəm yichu, yə yi nənki wi i bum i Nyə, yə yi kə i fə a mbein dza fiəni nyəkə jum i Nyə wə wi kanjaki nən.

¹³ Gia yə mbein kanjaki i fəki kə a mbein shiliki shəm yi mi i mi chəkə bichi, si yi kə a chəkə biwə kə, “Dain.” Mbein fəki yaka ka

gia yichu yidəkə bi ma fwəkyi mi a wi dza yisi i ləkəki bəh fwu.

¹⁴ Mbein kləki a bukumbein si num i fiəŋ fimu wə bəh Klistus a i jəbi wə bukumbein ka kanj a gia yə bukumbein ni num i yein bein i kikpu wə i tsə gəksi.

¹⁵ Mbein kwəkaki gia yə a, “Mbein ka wəkə Nyə dzaka i mbein dain, kiə mbein ki ləkə kə bəh fwu asi bətii tii bəmbein nī siniki bəh Nyə.”

¹⁶ Akə bəndə bə bə nī wəkə si Nyə dzakaki i bə bə sini bəh wi a? Ntə akə bəni bəchi bə Muses nī dzə bwili i Ijib buku bəh bə a?

¹⁷ Ayaka akə bəndə bə Nyə nī bəksi shəm bəh bə i jia wə mbannyani a? Ntə akə a bə bə bə nī fə chu, ka bi kpiyi i chwa a?

¹⁸ Ntə a chu kə bə bə Nyə nī ŋkain a bə bi lansi liə kə i di bi bi wakani wə a? Ntə akə a bə bə bə nī ləkəki bəh kifwu i wi a?

¹⁹ Ayakadəin, bukumbein yein a bəni bələ nī kəkə i bi liə i di biwə wə, kəm bə nī ka jia dəkə shəm i Nyə.

4

Kəm nliə i ŋ'waka wi Nyə wə

¹ Yaka yi kə a kinjaka kə Nyə nī kaka a bəni bi liə lə i ŋ'waka wə keiŋki a feiŋ. Ayakadəin, bukumbein təkni a jəbi wə bə bi tseinki, bə bi ma yein mi widəkə i mbein wə, maka wi kpeiŋ i liə feiŋ.

² Mih dzakaki lə kəm ntum wi ndzəŋni wələ dzə lə i bukumbein a liŋ asi wi nī dzə i bə. Ayakalə, ntum wiwə bə nī wəkəki nī ka gamti dəkə bə, kəm wi nī dzə i bə, bə nəki bum kə.

³ I bukumbein bə bə kə bə bum, bi liəki lə i ŋ'waka wiwə wə. Ayaka i bəni bədəkə bə Nyə nī dzaka a,

“Shəm nī kə yi bəkə mih, mih dzi ŋkain a, ‘Bə bi lansi liə kə i di mbin bi wakani wə.’ ” Nyə nī dzakaki yakadəin, a kəbi a di bi wakani nī mən, kəm nəm wi nī kə wi kaa lə i chəkə biə wi nī maa mbi.

⁴ Bukumbein kləki a bə kə bə nyaka i Kinwakti ki Nyə wə i di bidəkə wə kəm kan yi nanitan i dzəh yələ wə a, “Nyə nī nəm bənəm bu bəchi, i buku kan nanitan wə wi waka.”

⁵ Ayaka kəm di biwə biə bukumbein si dzakaki kəm bi, wi chu dzaka a, “Bə bi lansi liə kə i di mbin bi wakani wə.”

⁶ Yi keiŋki yi num alə a bəni bədəkə bi liə lə i ŋ'waka wiwə wə. Ayaka bəni bə bə nī yisi wəkə ntum wi ndzəŋni wələ nī ka liə dəkə kəm bə nī wəkə, ayakalə ka nəiŋ i fə asi Nyə nī dzaka.

⁷ Ayakadəiŋ, Nyə ka fiəni jiə chəkə bidəkə biə wi bəŋki a, “Daiŋ.” Si wi nī jiə yaka ka dzaka gia yidəkə tsə dzəh i Ŋkun Dəbit wə num jiə tsə lə yiduli si bukumbeŋ kə bə si wəkə lə a,

“Mbeŋ ka wəkə ja yi Nyə daiŋ,

kiə mbeŋ ki ləkə kə bəh fwu.”

⁸ Yi kabə num a di biə Jəshua nī dzə bəni tsə liə bəh bə i feiŋ wə a a nī kə asi num di bi wakani biə, yaka Nyə nī kəkə i chu dzaka kəm chəkə bidəkə a, akə chəkə bi wakani.

⁹ Yaka yi kə a chəkə bi wakani keiŋki lə i ninshiŋ i bəni bə Nyə a liŋ aka biə Nyə nī waka yeiŋ.

¹⁰ Yi num a, mi ka liə i ŋ'waka wələ wə, yaka wəmakə waka lə i nəm wi wichi wə a liŋ asi Nyə nī waka i chəkə bi bi nəm wə.

¹¹ Ayakadəiŋ, bukumbeŋ mōmsiki nalə i bi liə i ŋ'waka wələ wə, ka mi widəkə bi ma gbə a lə fwu wi wi ləkəli, ka bəni bə ninshiŋ bə.

¹² Mbeŋ kiəki a ja yi Nyə kaŋaki lə nəni, ayaka yi nəm. Yi kwa tsə nywə wi jum wə wi kwaki bimbū bichi. Yi si liə tsə buku i di biə nəni bəh kiŋ'waka ki mi chiŋniki, liə tsə buku tə i di biə bənyuŋ bəh biməŋ bi mi si chiŋni. Yi təyiki lə biŋkwaka bəh gia yə yi kə i wi shəm.

¹³ Fieŋ fidəkə kəkə fiə Nyə nī maa fi nyumi i dzəkəh yi wə. Bieŋ bichi chusiki lə ndaiŋ i dzəkəh yi wə. Ayaka a num i wi, bukumbeŋ kaŋaki i bi nōmyi dzaka kibukumbeŋ i wi nshiŋ.

Jisəs kə fwu wi bətii mfə gia wimbum

¹⁴ Ayakadəiŋ, si bukumbeŋ kə num bə dzaka lə a bukumbeŋ kaŋaki lə fwu wi bətii mfə gia wimbum, a num Jisəs wə waiŋ Nyə, num wi yaka lə təli bəəli yaka tsə i beŋ, bukumbeŋ kəŋa ndzəŋ mbum wə bukumbeŋ si fuku i bəni. ¹⁵ Fwu wibukumbeŋ wi tii mfə gia wələ kəkə numki wi kwasi kə nsheŋ i bukumbeŋ i di biə bukumbeŋ bəhyiki yeiŋ. Akə mi wə biməmsi tə nī dzə i wi i dzəh yiduli wə asi

bi dzəki i bukumbeŋ, ayakalə wi nəki fə kə chu.

¹⁶ Ayakadəiŋ, bukumbeŋ kīniki tsəki məŋni kə i kiŋkii ki Nyə wə i di biə wi chusiki shəm yi yindzəŋni, ka wi kwasiki nsheŋ i bukumbeŋ, ka jəbi wə gia gaka bukumbeŋ wi ni chusi shəm yindzəŋni i bukumbeŋ wi gamti bukumbeŋ.

5

¹ Bukumbeŋ kīəki lə a bə si babwili fwu wi bətii mfə gia i bəni kintəŋ jiə a wi nəmki i Nyə kəm bəni, wi ka dzəki binya bi bəni nya i Nyə, fə tə bimfə gia i chu bi bəni wə.

² Si wi fwu wi bətii mfə gia kə tə wi bəhyi i dzəh yiduli wə tə, wi kiə i num i kimbəiŋni wə bəh bəni bə bə kiəki kə gia yidəkə chu fə bəndzani.

³ Kəm mbəhyi wi wələ, wi kaŋaki i fəki bəmfə gia i chu bi wə a liŋ asi wi fəki i bi bəni bədəkə wə.

⁴ Mi si yaksi kə gwu yi a ŋgaiŋ kə fwu wi bətii mfə gia. Asi babwili Nyə wəmakə a liŋ asi wi nī babwili Eləŋ.

⁵ Yi kə a liŋ asi Klistus nī ka yaksi dəkə gwu yi a ŋgaiŋ numki fwu wi bətii mfə gia. A nī jiə Nyə wi ka dzaka a,

“Wə kə Waiŋ wuŋ,
daiŋ mih dzaka a mih kə Ba wa.”

⁶ Ayaka wi chu dzaka i di bidəkə wə tə a,
“Wə kə tii mfə gia wi kpamu i dzəh yə
Melkisedek kə yeiŋ.”

⁷ A nī kə jəbi wə Jisəs nī kə i fa kuku, wi nī shiki tsaki lə i Nyə, də ja yaka beŋ shisi mindəm i wi Nyə wə wi kə i bwili wi i kaŋ yi kpi wə. Si wi nī kə mi wi lwa Nyə chu kəksi wi, Nyə ka wəkə ntsa wi.

⁸ Na si Jisəs nī kə waiŋ Nyə yakadəiŋ, bəŋgəkə bə wi nī yeiŋki bə nī fə wi lani i wəkəki a i Nyə shəŋ.

⁹ Yəmakə nī fə wi num mi num wi kpeŋ tsə bwili fwu, ka wi num dzəh yi mbəiŋ i bəni bə bə wəkəki i wi. Ayaka mbəiŋ wələ num wi kpamu.

¹⁰ Nyə nī babwili Jisəs a wi nūmki fwu wi bətii mfə gia asi Melkisedek kə.

Kiə mi wi Klistus ki chu gūku kə gvu i jum wə

¹¹ Gia keiŋki lə yiduli yə buku keiŋki i dzaka kəm gia yələ. Ayakalə, yi ləkəki lə i

lumsi a yi bainki i mbein, kəm mbein
kpasiki lə i wəkə gia.

¹² Asi kə i numki i liə mbein laniki bəni
lanini. Mbein yin dza bə num lə a bə chu
laniki mbein bəh gia kəm gia yi Nyɔ, a num
yə bə si yisi yein. Mbein kein ki a ka bwa
bənchin bə bə mahki mbein i gia yi Nyɔ
wə, bə dzi kə biein bidzini biləkəli.

¹³ Mi wə wi kein ki wi mah mbein wi
kəkə i numki num wi takpein i gia yi chən i
gia yi Nyɔ wə. Wi kə aka fian fi bəoli fiə fi
kein ki fi mah num mbein.

¹⁴ Biein bidzini bi ləkəli si dzi num bəni
bə bə takpein. Bələ kə bəni bə bə kə bə lani
lə i tsein i kiə chi chi i biein bindzən bəh
bichu.

6

¹ Si yi kə yakadain, bukumbein bēe nlani
kəm Klistus, wə bukumbein nī yisi kəə lani,
i tsəki i ninshin i yi bəni bə bə kə bə takpein
lə. Bukumbein ma chu yisi i chəkəki chaka
ki nlani wə wi kə a bəni kwūni shəm yibə i
bimfə bibə biə bi dzəki bəh kpi, bəh nlani
wə wi kə a bəni kə i jiə shəm i Nyɔ.

² Yi kə tə a bukumbein kəkə i fiəni yisi i
laniki kəm n'wəkə wi bəni,* bəh i jiəki kan i
bəni wə. Ayaka bukumbein kəkə i fiəni yisi
i laniki kəm mbuku wi kpi bəh kəm nsaka
wi gəksini wə ntəin wiwə kə wi kpamu.

³ Biein biələ kə bukumbein kələ i bēe bi i
tsəki ninshin, jəbi wə Nyɔ ka beeka.

⁴ Bukumbein bēe, kəm bəni ka numki
num bə nī fuku bain si lə gia yi Klistus i bə,
num bə məm lə kinya kə ki dzəki i bein, bə
kanja tə Kin'waka ki Bainni, bə dza fiəni chu
gbə buku i yi wə, dzəh lansi mən na ka bə
fə bə kwuni shəm yibə i fiəni dzə num.

⁵ Bəni bələ məm wəkə lə ndzən bi gia yi
Nyɔ, chu kiə nga bi nəni kə ki dzəki i
ninshin.

⁶ Bə ka liə i gia yələ wə, fiəni chu gbə
buku i yi wə, yaka dzəh mən yə bə kə i fə a
bə fiəni kwuni shəm yibə i fiəni dzə, kəm
gia yə bə fə kə a bə fiəni dzə wain Nyɔ ka
ban i kintasi wə bəh kan yibə, ngəmsi wi i
ndain wə.

⁷ Khə wə dzan dzəki yein jəbi wichi liə i
kuku, ayaka wi nya biein i bəni bə bə nəm

khə wiwə kəm bə, a bə bain ki yein, wi si
kwati lə kimbain si ki Nyɔ.

⁸ Ayakalə, a kabə kəə num bifaka bəh
bəmbwan yi i khə wiwə wə, yaka wi ni fiəni
chu wi kilələ. A kabə num yaka ləin ni kwa
wi, bə ni kpa wi kpanni.

⁹ Nsəin yin yi shəm, namana yaka si
buku dzakaki lə, buku kiəki lə a mbein
num fimbein i gia yə yi ndzən ki tsə yibə, a
num yi, yi dzəki bəh mbain i mbein.

¹⁰ Nyɔ kəkə Nyɔ wi kinlə, wə wi kə i bi dāli
nəm wimbəin wə mbein nəmki bəh kin kən
kimbein kə mbein nī chusiki i kin'yisi wə i
dzə buku i liə i bəni bə bə kə mbu kəm wi.

¹¹ Buku nən ki a mi bəh fwu wi nūmki i
gia wə i tsə buku i kingəksi wə, ka mbein bi
kwati gia yə mbein jiə mfi bichi yein tsein
tsə a ninshin i yi wə,

¹² mbein ma fəki kikipən. Mbein sīniki i
bəni bə bə nī jiə shəm i Nyɔ, ka kanja shəm
kwati fiə fiə Nyɔ nī kaka.

Nyɔ si kwuni kə kin kaka ki

¹³ Mbein yinti jəbi wə Nyɔ nī fə kin kaka i
Ablaham. Jəbi wə wi nī fəki wi kain num
yeli wi mwi kəm mi nī mən wə wi nī
kəkni ki tsəki wi, wə wi kə i kain yeli wi.

¹⁴ Jəbi wə wi nī kain wi dzaka a, “I yi
n kən wə, mih ni bain si lə wə mih fə bwa ba
du bə lən ki lən ni.”

¹⁵ Si Ablaham nī wəkə yakadain, kanja
shəm ka wəkəliki, ka bi nyani dzə kwati
fiə fiə Nyɔ nī kaka i wi.

¹⁶ Akə n kən a jəbi wə mi ka dzi nkain wi
kain yeli wi mi wə wi kəkni ki tsəki wi,
yaka nkain biwə kələ i tain nsaka.

¹⁷ Yi kə a lin asi Nyɔ nī nən ki fə kin kaka,
wi ka nən ki i fə a bəni bə bə nən ki i kwati
fiə fiə wi nī kaka, kiə na bindzən a ngain
bi kwuni kə gia yə ngain nən ki. Ayaka jəbi
wə wi nī kaka wi ka dzi nkain.

¹⁸ Si Nyɔ nī kaka ka chu dzi kain
yakadain, gia yələ dzə buku yifa yə bə kəkə
i kwuni, kəm yi nī buku num i dzaka ki
Nyɔ, wə wi kəkə i bi lansi nyi ntəkə.
Ayakadain, ma bukumbein bə bə kə bə yəkə
kumi i wi chein ka kanaki shəm yi ləkəli i
ləkəli dzə fiə fiə bə jiə, bukumbein tsein tsə
i ninshin i fi wə.

* 6:2 N'wəkə wi bəni wələ kə si Bəju nī shiki fəki, ayaka yi num tə i njuliki bəni bə Klistus i bəkə.

19 Gia yələ bukumbəiŋ tseŋki tsəki i ninshin i yi wə akə yə yi kaŋa shóm yibukumbəiŋ ŋkəŋ ŋkəŋ ləkə aka kintukpa ka shóm yibukumbəiŋ ma nəŋniki. Akə yi yə yi fə ka bukumbəiŋ numki i tsə liə tsə i nənki ki Nyə wə i mbun jum num bə shəŋsi baŋ di biwə yeiŋ.

20 Akə feiŋ Jisəs nī liə ka mi wibukumbəiŋ wi ninshin i keiŋsi di i bukumbəiŋ. Wi kə fwu wi bəti mfa gia, wə wi bi baan a kpamu aka Melkisedek.

7

Kəm tii mfa gia wə Melkisedek

1 Melkisedek wələ nī kə ŋkun wi Salem, chu num tii mfa gia wi Nyə wə wi kə Fwu wi Bieŋ Bichi wə. Ayaka a bi dzə num i jəbi widəkə wə, Ablaham laa jum* tumdzi bəŋkun bədəkə. Melkisedek baŋsi bəh wi i jəbi wə wi nī kweki, ka lə kimbəiŋsi i wi wə.

2 Ablaham gaa bieŋ biə wi nī tumdzi i di bi jum wə bimbu jwəfi nya kimbu kimu i bieŋ bichi i kintəŋ i Melkisedek. Fwu wi gia yə a Melkisedek kə a, “Ŋkun wi Chəŋ.” Ayaka yeli wi widəkə num a, “Ŋkun wi kimbəiŋni” kəm wi kə ŋkun wi Salem.†

3 Wi kaŋaki kə ba wi bəh nih wi nabə chwəŋkijun. Nənki kaŋaki kə kin'yisi nabə kingəksi. Wi kə tii mfa gia wi kpamu aka Waiŋ Nyə.

4 Mbəiŋ tsəiŋ ŋkaiŋni wi mi wə Melkisedek nī kə wi! Wi nī kə mi wi kəkni nalə. Na Ablaham wə wi nī kə tikwili i chwəŋkijun ki bəni bə Isləe nī dzə bieŋ biə wi nī tumdzi i di bi jum wə gaa i bimbu jwəfi, ka nya kimbu kimu i jwəfi kintəŋ i wi.

5 Yə kəm bwa bə Ləwi bə bə si nəm nənki wi bəti mfa gia, num di bidəkə dzaka i bənchi bə Muses wə a, a bə dzəki bieŋ i bəni bə Isləe kimbu kimu i jwəfi kintəŋ. Ayaka bəni bələ nī kə bwa bə nih bəbə, bə bəchi num bwa bə Ablaham.

6 Melkisedek wələ nī kəkə mi i chwəŋkijun ki Ləwi wə. Ayakalə, akə wi wə wi nī dzəki bieŋ i Ablaham kimbu kimu i jwəfi kintəŋ, lə kimbəiŋsi i wi wə, ayaka Ablaham num mi wə Nyə nī fə kiŋkaka i wi.

7 Bə məŋniki kə a mi wə wi jiəki kimbəiŋsi i mi widəkə wə kəkni tsəki lə wə wi jiəki kimbəiŋsi i wi wə.

8 Bəti mfa gia bələ i chwəŋkijun ki Ləwi dzəki bieŋ i bəni kimbu kimu i jwəfi kintəŋ, ayaka bə bə dzəki kə bəni bə bə kpiyi. Ayakalə, Melkisedek dzə bieŋ kimbu kimu i jwəfi kintəŋ, i Ablaham, yi num Kiŋwakti ki Nyə dzaka i bukumbəiŋ a, akə mi wi num i bi fiəli.

9 Bə kələ i dzaka a Ləwi mwi wə chwəŋkijun ki dzəki bieŋ i bəni kimbu kimu i jwəfi kintəŋ wi nī nya mbi bieŋ i Melkisedek i kaŋ yi Ablaham wə.

10 Bə kələ dzaka yakadəiŋ kəm jəbi wə Melkisedek nī baŋsi bəh Ablaham a nī kə Ləwi keiŋ i Ablaham shóm, wə wi nī kə tii wi bəti tii wibə.

11 Asi kə a, nəm wə chwəŋkijun ki Ləwi fəki ka bəti mfa gia kpəiŋniki i fəki a bəni numki chəŋ i Nyə nshin tsə bwili fwu, ma ŋgəkə wi tii mfa gia widəkə ni chu numki nə? Bukumbəiŋ kiəki a Nyə nya bənchi i bəni bə Isləe biəli nəm wə bəti mfa gia i chwəŋkijun ki Ləwi fəki. Yi ka numki yakadəiŋ, bə ka yiŋni dzakaki a wəmakə tii mfa gia kaŋaki i nūmki i dzəh yə Melkisedek kə, tsə dzəh yə tii mfa gia wi chwəŋkijun ki Eləŋ nī kə yeiŋ a?

12 Akə ŋkəŋ a bə ka kwuni chwəŋkijun ki bəti mfa gia, yaka kə a bə kaŋaki lə tə i kwuni bənchi.

13 Mi wələ bə dzakaki kəm wi, akə wə wi nī buku i chwəŋkijun kidəkə wə chi, maka mi num buku i chwəŋkijun kiwə wə i nəmki i təŋ wi mfa gia wə.

14 Mi wələ kə Bah wibukumbəiŋ. Ayaka yi num ŋkəŋ a wi nī buku i chwəŋkijun ki Juda wə. Ayaka Muses nī ka num dzaka dəkə gia yidəkə kəm chwəŋkijun kələ i jəbi wə wi nī dzakaki kəm bəti mfa gia.

Jisəs kə tii mfa gia i dzəh yi Melkisedek wə

15 Gia yələ bə dzakaki kəm yi lə, yi lansi chusi gwu yi mwi asi tii mfa gia widəkə buku aka Melkisedek.

16 Wi dza fiəni chu tii mfa gia a num kə i dzəh yə nchi dzakaki a mi kaŋaki i nūmki i chwəŋkijun ki bəti mfa gia wə. Wi kə tii

* 7:1 Ablaham nī tsə i yeliŋ Lot i kaŋ yi bəŋkun bə wə † 7:2 Salem kə a, “Kimbəiŋni” a num yeli wi Jelusalem, num bə təiŋ a wi juli.

mfə gia a num i nga bi nōni kə ki bi tsə kaa kə.

¹⁷ Akə gia yə bə nyaka kəm yi a,
“Wə kə tii mfə gia wə wi kə kpamu i dzəh yi
Məlkisədek wə.”

¹⁸ Yi bə num a, dzəh yikpu yə bə nī fəki gia
yeiŋ kə num bə jikli bee yi, kəm yi kaŋaki
kə nga nabə nəm.

¹⁹ Bəŋchi bə Muses nī ka lansi fə gia yi
ndzəŋ tsə bwili fwu. Ayakalə, i liə Nyə
chusi lə dzəh yə yi ndzəŋki nalə i
bukumbeiŋ i jiəki mfi yeiŋ a num yə yi
tsəki yəma. Akə yi yə bukuŋmbəiŋ tsəki
yeiŋ na ka bə kəmsi i Nyə wə.

²⁰ I chu kpəiŋsi yeiŋ wə kə a jəbi wə Nyə
nī jiəki tii mfə gia i dzəh yimfiŋ yələ wə,
wi dzi ŋkaiŋ, məŋni si wi nī dzi ŋkaiŋ jəbi
wə wi nī jiəki bədəkə bə.

²¹ Ayakalə, jəbi wə wi nī jiəki wələ, wi dzi
ŋkaiŋ kəm wi, ka dzaka a,
“Mih Bah dzi ŋkaiŋ,
mih kəbi i bi kwuni ja yin,
‘Wə kə tii mfə gia wə wi kpamu.’ ”

²² Miŋkaiŋ mələ Nyə nī dzi yi chusiki a Jisəs
kə mi wə wi fə miŋkaiŋ mimfiŋ mələ num
mə num ndzəŋ tsə mikpu.

²³ Bətii mfə gia bə ninshiŋ nī kə bəduli,
kəm kpi nī kəkə i bee a mi baan a i fəki
nəm wi bəmfə gia.

²⁴ Ayakalə, Jisəs kə mfiŋ tii mfə gia wi
jəbi wichi kəm nōni ki kaŋaki kə kiŋgəksi.

²⁵ Ayakadəiŋ, wi kələ bwiliki bəni jəbi
wichi bə bə kəmsiki tsəki i Nyə wə tsə dzəh i
wi wə. Wi bwiliki yakadəiŋ, kəm wi kələ
jəbi wichi tsa Nyə kəm bə.

²⁶ Yi kə chəŋ a bukuŋmbəiŋ kəŋaki ŋkaiŋni
wi fwu wi bətii mfə gia wələ. Wi kə mfiŋ
mi wə wi baiŋki, wi kaŋaki kə ŋgəkə widəkə
nabə ndi widəkə i wi wə. Wi kə num wi
num mfiŋ chi chi i bəni bəchu wə. Nyə
yakasi lə wi, wi tsə təli bəli ka tsə i beŋ.

²⁷ Wi kaŋaki kə mfiŋ jəbi i fəki bimfə gia
asi kifwu ki bətii mfə gia si shi fə bimfə gia
chəkə bichi. Bə si bə fə bə yisi fə i gwu yibə
wə, i maiŋ chu bibə, na ka bə fəki bi bəni.
Wi fə ŋ'wi mfə gia a kpamu si wi nī nya
gwu yi i təiŋ bəni yeiŋ.

²⁸ I jəbi wi bəŋchi bə Muses wə nī kə bə
sabi bətii mfə gia a num bəni bə bə bəyiki i
nyam yi gwu wə a bə numki kifwu.
Ayakalə, i bəŋchi bələ jum, Nyə fə kiŋkaka

ki ka dzi ŋkaiŋ, ka saiŋbwili num Waiŋ wi
wə wi fə wi kpəiŋ kpamu kiŋgəksi kəbi.

8

*Jisəs kə fwu wi bətii mfə gia wi miŋkaiŋ
mimfiŋ*

¹ Fwu wi gia wə bukuŋmbəiŋ dzakaki
kəm wi kə a, bukuŋmbəiŋ kaŋaki lə ŋkaiŋni
wi fwu wi bətii mfə gia widəkə a num mi
wə wi shinum i tseiŋ yiləkəli yi kiŋkii ki
Nyə wi Kiŋkəkni i beŋ.

² Wi kə mi wi nəm i di biə Nyə kə, wi nəm
i nōni ki Nyə kə ki kə na kintəŋ ki ŋkəŋ ki
Nyə, maka a kəiŋsi bəni. A kəiŋsi Bah Nyə
kintəŋ kiwə.

³ Na winaiŋ fwu wi bətii mfə gia kə num
Nyə si ba jiə, a wi nyāki binya chu fə tə
bimfə gia i Nyə. Ayakadəiŋ, yi ndzəŋ tə a tii
mfə gia wələ kəŋaki lə tə fiŋ fiə wi kə i nya i
Nyə.

⁴ Asi kə a wi numki fa kuku, ma wi kəkə
na tii mfə gia, kəm bətii mfə gia si num lə
feiŋ bə bə nyaki binya biəli si nchi wi
Muses nəŋki.

⁵ Nəm wə bə nəmki fa kuku kə a
kimbwəsi bəh kiŋjəŋjəŋ ki nəm wə wi kə i
nōni ki Nyə wə i beŋ. Akə gia yə yi nī kə
jəbi wə Muses nī nəŋki i maa kintəŋ ki Nyə
i fa kuku, wi Nyə nī təfi wi dzaka a təkni,
“Yeiŋ a wə fə biəiŋ bichi bi num a liŋ,
ka biə mih nī chusi i wə i ŋkwuŋ beŋ.”

⁶ Ayakalə, Jisəs kə num bə nya nəm i wi, wi
kəkni tsə wi bətii mfə gia bə ninshiŋ a liŋ si
miŋkaiŋ mə wi num i fiŋtəŋ fiŋtəŋ i Nyə
nshiŋ bəh mi wiwəm, mə kəkni ki lə tə tsə
mikpu. Mə tsəki kəm mə biəli ki biŋkaka biə
bi tsəki bi ninshiŋ.

⁷ A kabə num a miŋkaiŋ mi ninshiŋ mələ nī
kaŋaki kə ŋgəkə widəkə, ma ŋgəkə chu məŋ
i nəŋki bidəkə.

⁸ Nyə nī kə wi yeiŋ a ŋgəkə kələ bəh bəni, wi
ka dzaka a,
“Mih Bah dzakaki a chəkə dzəki lə
biə mih bi dzi Miŋkaiŋ Mimfiŋ,
bəh juŋ yi Islə bəh yi Judə.

⁹ Ayaka miŋkaiŋ mələ kəkə ka mə mih nī
dzi

buku bətii tii bəbə,
chəkə biə mih nī kaŋa bə i tseiŋ wə,
dzo buku bəh bə i tumi ki Ijib wə.

Bə nĩ ka num baan dəkə a minƙaiŋ mələ bein.

Ayakadain, mih ka nyəkə jum yin i bə. Yələ dzakaki mih Bah.

¹⁰ Bah Nyə dzakaki a, akə minƙaiŋ mələ, mih bi dzi buku bə i kan yiwo jum, mih bi jiə bənchi bəŋ i shóm yibə mə, mih chu nyaka yi i binƙwaka bibə wə. Mih bi numki Nyə wibə, bə num bəni mbəŋ.

¹¹ Mi bi chu lani kə mi wi wi kwili widəkə lanini nabə wainnih wi, dzaka a wi klə Bah Nyə, kəm mi wichi bi kiə lə mih i yisi i mi wi nchin i tsə buku i wimbum.

¹² Mih ni kwasi lə nshein i bə, mih dalinya gia yibə yichu.

Mih bi chu kwaka kə chu bibə.”

¹³ Si Nyə nĩ dzaka a minƙaiŋ mimfian bi numki lə, yaka wi nĩ kə wi yein lə a minƙaiŋ mi ninshin mə kə fieŋ fikpu. Ayaka fieŋ ka numki fikpu nabə a fi jwin, yaka fi baan a twesi i laka i bəni nshin.

9

Dzəh yi kəksini yikpu bəh yifian

¹ Yi kə a, minƙaiŋ mi ninshin nĩ kanƙi bənchi bə chusi dzəh yə bəni kəksiki Nyə yein, chu kanƙa di biə bə nĩ keinƣi a, akə kintan ki Nyə i fa kuku.

² Bə nĩ kə bə maa kintan bəh mbun ka tainni bimbū bifa, kimbu kininshin i fintan nĩ kə di biə bə nĩ bəŋki a Di bi Bainni. Di biələ kə num fieŋ fiə bə nĩ təmki naka ki bainƣsini yein bəh kiban kə bə si jiə bləd wə bə baa jiə akə wi Nyə.

³ Ayaka kimbu ki kəmsini num kə bə nĩ bəŋki a Di biə bi Lansiki Bainki nalə. Di biələ nĩ kə i mbun widəkə jum num bə nĩ tainni kintan kiwo yein i fintan.

⁴ Di biələ kə biə tən wi njiən nĩ kə, num bə keinƣi tən wiwo bəh chwaka ki kpə kibəkəli. Ayaka kintainƣtain ki minƙaiŋ mə Nyə nĩ dzi bəh bəni num tə fein, num bə keinƣi ka laa ban gwu yiwo yichi bəh chwaka ki kpə kibəkəli. I kintainƣtain kələ mə kileti ki mana nĩ kələ yein, num bə keinƣi tə bəh chwaka ki kpə kibəkəli. Ayaka mbəŋ wi Elən wə bidzeni nĩ tək i yein num tə i kintainƣtain kiwo mə. Ayaka ban bitəh biə

bə nĩ nyaka bənchi bəh minƙaiŋ yein num tə i kintainƣtain kiwo mə.

⁵ I kintainƣtain kələ bein nĩ kə num bə təm biəŋ bidəkə bi num aka bəchinda bə Nyə bə mbain, num bi nĩ kə bi yasi gwu yibə i bein i kinƣii ki Nyə ki ndalinya chu. Biəŋ biələ kə bukumbein kəbi i dzaka tsəsi kəm bi i liə.

⁶ Si bə nĩ sisi biəŋ biələ i dzəh yələ wə lə, bəti mfa gia bá liə i kimbu kininshin kiwo wə chəkə bichi fə nəm wibə fein.

⁷ Ayakalə, mi wə wi nĩ kə i shiki liəki i kimbu ki kəmsini kiwo wə nĩ kə a fwu wi bəti mfa gia shən. Wi nĩ shiki liəki fein a nƣpani wimu i jiə wə. Ayaka wi nĩ liəki kə fein mwa mi nyam kəbi mə wi kə i fə mfa gia yein i gwu yi bəh i chu biə bəni fəki kiə kə.

⁸ Ayakadain, yələ kə dzəh yə Kin'waka ki Bainni chusiki i bəni a, dzəh yə mi nĩ kə i liə tsə i Di biə bi Lansiki Bainki nalə, bi nĩ ka weli dəkə gwu yi, si kintan ki Nyə ki ninshin kə nĩ keinƣi ki num fein.

⁹ Biəŋ biələ bichi kə kinchəsi i gia yə yi dzəki di i jəbi wi liə wələ wə. Ayaka yələ chusiki a biəŋ biə bə nĩ nyaki i Nyə bəh bimfa gia biə bə nĩ fəki i Nyə nĩ kəkə i fə a shóm yi bəni bə bə kəksiki Nyə bainki tsə bwili fwu.

¹⁰ Biəŋ biwo kanƙi shən gia i fə a bəh biəŋ bidzini bəh bi muni, bəh dzəh yə bəni wəkəki gwu yibə yein i bainki i Nyə nshin. Ayaka biəŋ biələ kə biəŋ biə bi kəmki a nyam yi gwu shən, biə bə nĩ kanƙi i fəki i tsə buku i jəbi wə nƣkwuni bi dzəki.

¹¹ Ayakalə, si Klistus fwu wi bəti mfa gia kə num wi dzə lə, a num wi wə wi dzə bəh biəŋ bi bindzənini, wi ka liə i kintan mə, a num kimbū kə ki bainki tsə bwili fwu. Kələ kəkə kə a maa bəni. Yi num a a kəkə kintan ki fa kuku.

¹² Di biə wi nĩ liə, akə di bi Lansiki Bain Nalə. Ayaka wi nĩ liə fein a nƣpani wimu yi kaa yakadain. Wi nĩ ka liə dəkə fein bəh mwa mi bii nabə mi bwa bə na'. Wi nĩ liə fein num bəh mwa mu. Asi wi nĩ fə yakadain, yələ ka tain bukumbein i chu wə, ntain wələ kə wi kpamu.

¹³ Jəbi wə mi kə bəh chi i gwu yi wə, bə dzə mwa mi bii bəh mi bwa bəna', bəh kibwu ki dəmi ki na' yə bə kpa yi fii, mikə

tsə i wəmakə wə, ka wi fiəni numki wi bainj.

¹⁴ Yi kabə num yakadəinj, yaka mwa mi Klistus kəkə i fə gia yi tsə yəmakə a? Wi nya gwu yi ndi widəkə kəbi i Nyə nshinj tsə dzəh i Kin'waka kə ki kə ki kpamu. Wi nī fə yakadəinj, ka wəkə shəm yibukumbəinj i gia yə yi dzəki bəh kpi, ka bukumbəinj nōmki i Nyə wə wi kanjaki nōni.

¹⁵ Akə gia yə Klistus kə mi wə wi num i ninshinj i minjainj mimfianj mələ wə i fintən i Nyə bəh mi wiwəm. Ayaka wi num ka bəni bə Nyə bəən a, akə mbu bi kwati di i kinsanjli kə ki kə ki kpamu kə Nyə kaka bə yeinj. Bə bi kwatiki lə kəm wi kə wi kpi lə, ayaka kpi yiwə təinj bə i ngəkə wə wi nī kə i dzə kəm chu bibə biə bə nī shiki fəki i ninshinj i minjainj mikpu wə.

¹⁶ Bukumbəinj kīəki a mi ka nya kichumi ki kpi,* mi kəkə i biəli kichumi kiwə maka bə yeinj a mi wiwə kpi lə.

¹⁷ Yi kə yakadəinj, kəm kichumi ki kpi kanjaki kə nga maka mi wiwə kpi. Bə kəbi i biəli kichumi ki kpi mi wə wi təfi keinj wiwəm.

¹⁸ Akə gia yə na minjainj mi ninshinj nī kəkə i num maka bə kum nyam a mwa miwə buku.

¹⁹ A nī kə jəbi wə Muses nī kə wi fa kaasi gia yichi i Kinjwakti ki Bənchi wə i bəni bəchi, wi ka dzə cha yi kpəinj yi yisəb num bə lim biluli bi shwanj yeinj num bə fianji bi bəkə. Asi wi dzə yakadəinj ka juli i mwa mi bwa bəna' wə, bəh mi bīi, bəh i mwi mə, ka mikə i Kinjwakti ki Bənchi kiwə wə, mikə tə i bəni bəchi wə.

²⁰ Asi wi nī mikəki yakadəinj dzaka a, “Mwa mələ kə mi minjainj mə Nyə ntəinj bəh mbəinj, dzaka a mbəinj nūmki a mə wə.”

²¹ Wi mikə tə mwa miwə i kintanj ki Nyə kə wə bəh biəinj bichi i kintanj kiwə mə biə bə fəki n'yaksi yeinj.

²² Yi kə na njən a, biəinj biduli nī yisi kə nchi chusi a bə kanjaki i fə a bəh mwa ka bi bainji. Ayaka bə nī kəkə i dalinya chu bi mi maka bə kum fiən a mwa miwə buku.

Mfə gia wə Jisəs nī fə a kpamu wəkəki lə chu bi bəni

²³ Yi nī kpəinjniki lə a bə wəkə biəinj biələ bi kə a bimbwəsi bi biəinj bi beinj i dzəh yələ wə. Ayakalə, wəkə biə bi lansi kə bi beinj num bəh bimbə gia biə bi tsəki biəmakə.

²⁴ Yi kə a Klistus nī liə i nōni ki Nyə wə, maka a fə kanj yi mi wiwəm, kə ki kə a kimbwəsi ki nōni ki Nyə ki njən njən. Wi nī liə num i beinj mwi. Ayaka a num feinj wi kə i liə i Nyə nshinj tsa Nyə i bukumbəinj.

²⁵ Wi nī kəkə feinj yakadəinj i chu fəki bimbə gia bəh gwu yi i Nyə i kinjainj wə kinjainj wə, ka si fwu wi bəti mfə gia nī shiki liəki i Di biə bi Lansiki Bainji Nalə i jia jia wə, i fə bimbə gia bəh mwa mə mə kəkə na mmi.

²⁶ A kabə num a yəmakə nī kə yi njən, ma Klistus nī kanjaki i kpiki fiəni dza, i fiəni kpiki i yisi na si bə nī maa mbi. Ayakalə, si yi kə, wi dzə a kpamu yi kaa yakadəinj. Wi dzə i jəbi wələ wə i jəbi wə mbi si kaa tsə i dzə gwu yi i fə mfə gia yeinj, kpi i wəkə bwili chu.

²⁷ Yi kə a linj si yi kə a mi kanjaki i kpī a njkpani wimu ayaka i yəmakə cheinj wi ni wəkəliki a nsaka,

²⁸ yi num asi Klistus nī nya gwu yi ka kpi i bəni beinj kpamu i ginj chu bi bəni bəduli. Ayaka wi num i bi fiəni dzə i ndzə wi kəmsini wə, wi chu kəbi i bi fə gia bəh chu. Wi bi dzə a i bwili bəni bə bə lansi wəkəliki wi.

10

Mfə gia wə Jisəs nī fə dzə di bi bimbə gia bichi

¹ Bənchi bə Nyə nī nya i Muses kə a kinjənjən ki gia yindzənjni yə yi nī kanjaki i bi dzə num. Bə kəbi gia yi njən yə yi nī kanjaki i bi dzə num. Bə shiki a fəki bimbə gia i jia jia wə, na bi kanj kə gia yidəkə i fə a bəni bə bə kəmsiki dzəki i Nyə wə bainji tsə bwili fwu.

² Asi kə a bimbə gia biələ kələ i fə a bə bainji yakadəinj, ma bə ka baən dəkə a fəki bimbə gia biduli, kəm bəni bə bə kəksiki Nyə ni numki num bə wəkə lə chu bibə kpamu, ayaka shəm yibə ma ni chu sakaki bə i chu bibə wə.

* 9:16 Kichumi ki kpi bəh minjainj kə gia yimu i jə yi Glik wə.

* 10:4 Bəna' bələ ni shi kə a bəna' bənyuku.

³ Ayakalə, bīmḞə gia biələ bə fəki bi
yiṇniki fəki bəni yiṇni kwaka num chu bibo
i jia gia wə.

⁴ Yi num yakadəiṇ, kəm mwa mi bəna*
bəh mi bīi nī kəkə i wəkə bwili chu bi mi.

⁵ Akə gia yə yi nī fə Klistus jəbi wə wi nī
dzə i fa kuku, dzaka i Nyə a,
“Wə kanaki kə kiṇkəṇ i bīmḞə gia biə bə fəki
bəh nyám,
bəh i biəiṇ biə bə nyaki i wə.
Wə keiṇsi num gwu yi mi wiwəm i mih.

⁶ Nyám yə bə nyaki bə kpa fə bīmḞə gia yeiṇ
i wə,
bəh biəiṇ biə bə nyaki a bə fə bīmḞə gia yeiṇ
i wəkə bwili chu bi bəni, bi ka lansi fə dəkə
a wə saṇliki.

⁷ Mih ka dzaka a,
“Ǿ Nyə tsəiṇ, mih dzə i fə gia yə wə kəṇki,
asi bə nyaka kəm mih i Kiṇwakti ka wə.”

⁸ Wi nī yisi dzaka i Nyə a,
“Wə kanaki kə kiṇkəṇ nabə i wəkəki
ndzəṇni bəh bīmḞə gia,
bəh binya biə bə nyaki i wə bəh nyám yə bə
nyaki
i wə bəh biəiṇ biə bə fəki gia yeiṇ i wə,
bəh biəiṇ biə bə nyaki a bə fəki bīmḞə gia
yeiṇ

i wəkə bwili chu i bəni wə.”
Ayaka biəiṇ biələ bə fəki biəli asi nchi
nəṇki.

⁹ Si wi dzaka yakadəiṇ, ka dzaka kpeiṇsi i
Nyə a,

“Tsəiṇ, mih dzə i fə gia yə wə kəṇki.”
Wi nī dzaka yakadəiṇ, ka chiksi bīmḞə gia
bikpu biə i jiə kimfiṇ.

¹⁰ Si Jisəs Klistus nī fə gia yə Nyə nī kəṇki a
wi fə, gwu yi yə wi nī nya a kpamu yi kaa
yakadəiṇ, wi fə bukumbeṇ ka baiṇki.

¹¹ Na winaiṇ tii mfə gia si tsə num i di bi
bi nəm wə chəksi chəksi fə bīmḞə gia fiəni
chukuli kiṇkani bəh kiṇkani, na bīmḞə gia
biwə kəbi i dzə bwili chu bi bəni.

¹² Ayakalə, Klistus nī fə ḡ'wi mfə gia a
ḡkpani wimu yi kpeiṇ yaka i wəkə bwili
chu bi bəni kpamu. Si wi fə yakadəiṇ ka
shinum i tseiṇ yi Nyə yiləkəli wə.

¹³ Wi kə feiṇ i yisi i jəbi wiwə wə, wəkəli i
tsə buku jəbi wə Nyə bi nəsiiki bəmbaiṇṇi
bu i kuku ka kiṇgbəkə ki kigvu, ayaka wi
təmyi gvu yi i bə beṇ.

¹⁴ Mfə gia wi wimu wələ fə, bəni bə wi
fəki bə baiṇ, bə bə baiṇ tə i Nyə nshin jəbi
wichi tsə bwili fwu.

¹⁵ Kiṇ'waka ki Baiṇni dzakaki tə i
bukumbeṇ təbi gia yələ. Ki nī kə ki yisi
dzaka a,

¹⁶ “Bah Nyə dzakaki a, akə miṇkaiṇ mələ
mih bi dzi buku bə i kan yiwə jum:
Mih bi jiə bənchi bəṇ i shóm yibə mə,
mih chu nyaka yi i biṇkwaka bibə wə.”

¹⁷ Si wi dzaka yakadəiṇ ka chu kpeiṇsi a,
“Mih bi chu kwaka kə chu bibə nabə bīmḞə
bibə bichu”

¹⁸ Yi kabə num a, bə dalinya chu bi bəni,
yaka ḡgakə chu məṇ wə bə kə i nəṇki biəiṇ
biə bə fəki bīmḞə gia yeiṇ i wəkə bwili chu i
bəni wə.

Bukumbeṇ kīniki kəmsi tsə i Nyə wə

¹⁹ Bwa bə nih bəṇ, yi bə num a mwa mi
Jisəs weli lə dzəh yə bukumbeṇ kə i liə, chu
lwa kə i liə tsə i Di biə bi Lansiki Baiṇki
Nalə.

²⁰ Bukumbeṇ kolə i tsə i dzəh yimfiṇ yə
yi nyaki nəni yə Jisəs nī weli i bukumbeṇ.
Wi nī weli dzəh yələ bəh gwu yi, yi bə num
a wi baa bwili num mbuṇ wə bə nī təiṇni
baṇ di biwə yeiṇ.

²¹ Bukumbeṇ si kanja tii mfə gia
wimbum wə wi kanaki ḡga i juṇ yi Nyə wə.

²² Si yi kə yakadəiṇ, bukumbeṇ kīniki
kəmsiki tsəki i Nyə kpəṇ bəh shəm yimu,
ayaka num bukumbeṇ jiə shəm yichi i wi
wə kiməṇni kidəkə kəbi nalə. Bukumbeṇ
kiniki tsəki kəm bə mikə lə shəm
yibukumbeṇ bəh mwa mi Klistus yi bə
baiṇ, yi kəbi i chu sakaki bukumbeṇ i gia
yidəkə wə. Ayaka bukumbeṇ chu num bə
wəkə lə gwu yibukumbeṇ bəh mwi mi
baiṇni tə.

²³ Bukumbeṇ numki ndzəṇki i gia yə
bukumbeṇ tseiṇki tsəki i ninshin i yi wə, a
num yə bukumbeṇ si dzaka i bəni kəm yi.
Kiə bukumbeṇ ma fūmniki, kəm mi wə wi
nī kaka bukumbeṇ si num a i ja yi wə.

²⁴ Bukumbeṇ tseiṇki tə dzəh i shīliki
shóm yi mi bəh mi i kəṇniki bəh i fəki gia yə
yi ndzəṇki.

²⁵ Kiə bukumbeṇ ki bēe kə i dzəki i
kijunṇi wə asi bəni bədəkə dza ka fəki.
Bukumbeṇ shīliki shóm yibukumbeṇ, tsə

si bukumbein si yein a choka bi Bah wibukumbein bi dzani si juli dza.

²⁶ Bukumbein kiaki a bukumbein ka chu dzá bá fá chu, fá yakadain kia, num bukumbein ní dzo lá dzah yi nkah yiwá, ma bukumbein kiaki a kimpá gia kidáka chu man ká bá ká i chu fá i chu bibukumbein wá.

²⁷ Mi ka fá yakadain, wi wákaliki a wákalini báh nlwa num nsaka wi Nyó báh gbuku wichu wá wi bi yanaki báni bá bá ká bembainni bá Nyó.

²⁸ Jobi wá mi bwin nchi wi Muses, báni num báfa nabá batáli i tóbi a bá yein gia yá wi fá, yaka nsaka kwa wamaka, bá wá wi wáni kwasi ká nshain.

²⁹ Yi kabá num yakadain, ma mbein kwakaki a mi wá wi seinsiki wain Nyó, dzo mwa mi minkain má Nyó ni tain i wáka wi yein a wi bainki a, aká fién fikilá, tóyi tá Kin'waka ki Bainni ká ki dzáki báh ngamti wi Nyó i báni, yaka ngáká wá wamaka mi bi kwati bi numki dain a?

³⁰ Ngáká wi bi gumiki lá kóm bukumbein kiaki lá mi wá wi ní dzaka a, “Aká mih wá mih ká i chukuli kinchukuli, a num mih wá mih bi nyaki ngóm wibá.” Ayaka wi chu dzaka a,

“Aká mih Bah wá wi bi sakaki báni báh.”

³¹ Aká gia yi gumini yimbum i gbó i kan yi Nyó wá wi kanaki nani.

³² Mbein kwáka i kan yi tsani wá si bá ní bainsi fwu wimbein kóm gia yi Nyó. Mbein ní kana shóm bá jwá báh bángáká bá bá ní dzáki i mbein.

³³ Jobi widáka ní kálá, báni ní shiki tóyiki mbein chu chábsi mbein i ndain wá. Jobi widáka, mbein ní chinni i mban wi báni bá bá ní nyaki tá ngáká i bá i dzáh yiwá wá.

³⁴ Mbein ní shiki kwasiki nshain báh báni bá bá ká i jun yi nsah wá gamti bá. Bá ní shiki lákaki biain bimbain, mbein bee a beeni num lá báh kinsanli, kóm mbein kiaki lá a mbein kanaki lá bidáka bi tsá biámaka ayaka a num biá bi bi numki jobi wichi.

³⁵ Ayakadain, kiá mbein ki bée ká gia yá mbein si num i yein bein manni ká, kóm ako gia yá yi kanaki ngóm wimbum.

³⁶ Gia yimbum yá mbein naniki i lá ká i kánaki shóm ka mbein fáki num gia yá Nyó

naniki, ma mbein ka bi kwati biain biá wi kaka bukumbein yein.

³⁷ Bá nyaka a,

“A baah a twesi mi wá wi kanaki i dza, ní dza buku lá.

Wi ní móti ká.

³⁸ Mi wun wi chah bi kwatiki lá nani kóm shóm yá wi jiá i mih.

Ayakalá, wi ka fiáni chu báh kijum, shóm yin ma ní ndzahki báh wi.”

³⁹ Ayakalá, bukumbein káká fibukumbein ka bamaka bá bá fiáni gbóyi i jum wá num i bi laka. Bukumbein ká num fibukumbein báni bá bá jiá shóm i Nyó num bin'waka bibó num i bi bain.

11

Kóm njia shóm i Nyó

¹ I jiá shóm i Nyó ká i tseinki tsáki a ninshin i fién fiá Nyó ká wi kaka mi yein, wi kiá na bindzah a wi bi kwati lá fi, kiá tá na bindzah a fi kálá fién maka wi yisi yein.

² Nyó ní sainki báni bá ninshin kóm bá ní jiá shóm i wi.

³ Aká tá shóm yá bukumbein jiá i Nyó yi fá bukumbein kiá ndzah a Nyó ní maa mbi wálá a báh ja, biain biá bukumbein yeinki ní buku i biá bá káká i yein.

Abel

⁴ Aká shóm yá Abel ní jiá i Nyó yi fá ka wi fá mfá gia wi chah wi tsá wi Kéen. Ayaka Nyó ka dzo wi a wi ká mi wi wi chah, ka dzo kinya ki i tóbi a wi ká mi wi chah. Abel ní ká wi kpi, ayakalá shóm yá wi ní jiá i Nyó yi fá bukumbein bá wáka wi kein dzaka i bukumbein i dza buku bidain.

Enók

⁵ Aká tá a shóm yá Enók ní jiá i Nyó ka Nyó bi dzo tsá báh wi i bein wiwóm maka wi musi kpi. Bá ní dza na chu yein i wi wá, kóm Nyó ní ká wi dzo lá wi i bein. Na ka Nyó dzo Enók i bein Kinwakti ki Nyó dzaka a wi ní fáki Nyó wáka ndzahni.

⁶ Ayakadain, mi kabá num wá wi ka jiá dáka shóm i Nyó, yaka wi káká i fá a Nyó wáka ndzahni báh wi nalá, kóm mi kabá nah i kómsiki tsáki i Nyó kpah, yaka wi kanaki lá i bum a Nyó kálá, báh a wi maktiki lá mi wichi wá wi lansiki naniki wi.

Naa

⁷ Akɔ tɛ a shɔm yɛ Nɔa nɪ jiɛ i Nyɔ jɔbi wɛ Nyɔ nɪ tɛfiki wi kɔm biɛɪn biɛ bi nɪ kɛɪnki i bi dzɛ maka wi num yɛɪn, wi wɔkɔ i Nyɔ ka kɛɪnsi ɲgwuki wimbun i gamti jun yi yɛɪn. Si wi nɪ jiɛ shɔm yakadɛɪn yi ka chusi a bɛni bɛdɔkɔ i mbi wɛlɛ wɛ kɔ bɛ chu i Nyɔ nshɪɲ. A num a wi wɛ Nyɔ nɪ nya di bi mi wi chɛɲ i wi, biɛ wi si nya mi wɛ wi jiɛ shɔm i wi.

Ablaham bɛh Sela

⁸ Akɔ tɛ a shɔm yɛ Ablaham nɪ jiɛ i Nyɔ ka wi wɔkɔ i Nyɔ i jɔbi wɛ Nyɔ nɪ bɔɔɲ wi a wi buku bee tumi kibɔ wi tsɛ i kidɔkɔ wɛ wi num i ni kwati tumi kiwɔ ka ɲki. Si Ablaham wɔkɔ yakadɛɪn buku, ka bɛ tsɛ a tsɛni kiɛ kɛ di biɛ wi tsɛki.

⁹ Akɔ shɔm yɛ wi nɪ jiɛ i Nyɔ na ka wi tsɛ nɔki i tumi kɛ Nyɔ nɪ kaka i wi, wi tsɛ ka numki ka mi wi tumi. Wi nɪ kɔ fɛɪn nyani nɔ nnya i bintan mɛ bɛh Ayjik bɛh Yakɔb bɛ Nyɔ nɪ kaka bɛ bɛchi a tumi kiwɔ bi numki kibɔ.

¹⁰ Wi nɪ nɔki i bintan mɛ yakadɛɪn kɔm wi nɪ tseɪnki tsɛki a ninshɪɲ i liɛ i kwili wɛ chaka kiwɔ nɪ chɔkɔ Nyɔ ki asi kwili wiwɔ bi numki, ka maa.

¹¹ Akɔ tɛ a shɔm yɛ Ablaham nɪ jiɛ i Nyɔ ka wi bwɔ wain num wi jwin tsɛ lɔ, Sela tɛ kɔbi i chu bwɔ. Yi nɪ num yaka kɔm Ablaham nɪ kɔ wi bum a kinƙaka ki Nyɔ si tsɛ kɛ i kuku.*

¹² Yi ka bɛ num a mi wimu wɛ Ablaham wɛ wi nɪ kɔ wi jwin nalɛ, num a dzaka ki kpi wɛ, ɲɔkɔ wi mi nɪ buku i gwi yi wɛ bɔ du aka biɲɔɲ i bɛɪn bɛh aka mishambu i kpa wi kinchwɔ kimbun wɛ mɔ kɔbi ka mi fa kaasi.

¹³ Bɛni bɛlɛ bɛchi nyani lɛ na chu kwati fiɛɲ fiɛ Nyɔ nɪ kaka, bɔ nyani lɛ dzɛ kpiyi jiɛ a shɔm i Nyɔ wɛ. Bɔ nɪ yɛɪn i fi wɛ a kɛɪn i dzɛh yi dɛɔɲ, ka dzɛ fi bɛh kinsanli, dzaka bɛh dzaka kibɔ a, bɔ ɲgainɲi kɔ bɛni bɛ dzɛni, bɔ kumi i nshwain yɛlɛ wɛ.

¹⁴ Bɛni kabɛ dzaka yakadɛɪn, yi chusi na bindzɔɲ a bɔ kɛɪnki bɔ nɔɲ tumi kɛ akɔ kibɔ.

¹⁵ A nɪ kɔ a bɔ chu kwakaki kɔm tumi kɛ bɔ nɪ buku dzɛ yɛɪn, ma bɔ nɪ nɔɲ dzɛh i fɛni chu fɛɪn.

* **11:11** Binƙwakti bikpu bidɔkɔ kanƙaki lɛ tɛ di biɛlɛ a, “Akɔ tɛ a shɔm yɛ Sela nɪ jiɛ i Nyɔ yi fɛ ka wi kanƙa ɲga i num bɛh tɔɔ num wi jwin wi kɔbi i chu bwɔ. Yi nɪ num yakadɛɪn kɔm Sela nɪ kɔ wi bum a...”

¹⁶ Ayakalɛ, si yi kɔ, bɔ nɪ nɔɲki num tumi kɛ ki tsɛki kɛmaka, a num tumi ki bɛɪn. Ayakadɛɪn, Nyɔ si gɛmni kɛ i jɔbi wɛ bɔ bɔɔɲki wi a Nyɔ wibɔ, kɔm wi kɔ wi kɛɪnsi jiɛ kwili i bɔ.

¹⁷ Akɔ shɔm yɛ Ablaham nɪ jiɛ i Nyɔ a jɔbi wɛ Nyɔ mɔmsi wi, wi bum i dzɔ wain wi wɛ Ayjik i fɛ mfɛ gia yɛɪn i Nyɔ. Ayaka Ablaham kɔ wɛ Nyɔ nɪ kaka a ɲɔkɔ wi mi bi bukuki i wi wɛ. Wi bum ka dzɔ wain wi a num a kaa a wi, a ɲgain fɛ mfɛ gia yɛɪn.

¹⁸ Wain wi wɛlɛ kɔ wɛ Nyɔ nɪ dzaka i Ablaham a,
“Akɔ i Ayjik wɛ, bwa bɛ bɔ bi duki yɛli wa bi bukuki.”

¹⁹ Ablaham nɪ kiɛki lɛ a mi ka kpi na kpini, Nyɔ kɔlɛ i fɛ a wi fiɛni wiwɔm. Ayakadɛɪn, i dzɛh yidɔkɔ wɛ bɔ kɔlɛ i dzɔ a Ayjik nɪ kɔ wi kpi ka Nyɔ fiɛni nya wi i Ablaham wiwɔm.

Ayjik

²⁰ Akɔ shɔm yɛ Ayjik nɪ jiɛ tɛ i Nyɔ ka wi bi chubi Yakɔb bɛh Esau ka dzaka i bɔ kɔm kimbɔɪnsi ki Nyɔ kɛ ki bi dzɛki i bɔ wɛ.

Yakɔb

²¹ Akɔ tɛ shɔm yɛ Yakɔb nɪ jiɛ i Nyɔ ka jɔbi wɛ wi nɪ kpiki, wi chubi bwa bɛ wainwi Yɔsɛf. Si wi nɪ chubi yakadɛɪn num wi ɲgwun i mbɔɲ wi bɛɪn nya kinƙɔksi i Nyɔ.

Yɔsɛf

²² Akɔ tɛ shɔm yɛ Yɔsɛf nɪ jiɛ i Nyɔ ka jɔbi wɛ wi nɪ kɔ a kpi ka tɛfi kpi yi chusi a bɛni bɛ Islɛ bi baɔɲ bukuki lɛ i tumi ki Ijib wɛ. Ka chu dzaka i bɔ a jɔbi wɛ bɔ bi nɔɲki i buku fɛɪn bɔ dzɔ bikɔɲɔ bi ɲgain.

Tii Muses bɛh nih Muses

²³ Akɔ shɔm yɛ tii Muses bɛh nih Muses nɪ jiɛ i Nyɔ ka bɔ nyumi Muses i kifɛɔɲɲ kitali wɛ a bɛ ma wɔɔ jɔbi wɛ bɔ nɪ bwɔ wi. Bɔ nɪ nyumi yakadɛɪn kɔm bɔ nɪ yɛɪn a wi kɔ wain nyukuni wi ndzɔɲ nalɛ. Ayaka bɔ nɔki lwa kɛ i bwin nchi wɛ ɲkun nɪ bwili.

Muses

²⁴ Akɔ shɔm yɛ Muses nɪ jiɛ tɛ i Nyɔ yi fɛ, jɔbi wɛ wi nɪ kɔɔ yaka yi fɛ a wi nɔɲma a bɛ ma bɔɔɲki ɲgain a wain wain ɲkun Fɛlɔ.

²⁵ Wi nĩ sain n'yi num i yein̄ki num ngəka bəh bəni bə bə kə bə Nyə, kəbi i wəkəki ndzəŋni i biein̄ bichu wə bi num a jəbi wi juli wə.

²⁶ Wi nĩ kə wi dzə a bə ka ngəmsi ngain̄ kəm ngain̄ kə mi wi Mbəin̄si wə Nyə nĩ kaka, tsə a ngain̄ kwatiki kpə wi Ijib wichī. Wi nĩ dzə yakadəin̄ kəm wi nĩ tsein̄ki tsəki a ninshin̄ i mbee wə wi kə i bi dzə i wi.

²⁷ Akə shəm yə wi nĩ jiə i Nyə ka wi dza buku i Ijib lwa kə shəm yi ŋkuŋ yi bəkəli a wi kələ i fə gia yidəkə bəh wi. Wi nĩ kə wi kaŋa shəm dza ka tsəki kəm wi nĩ tsein̄ki num a ninshin̄ ka wi yein̄ki lə Nyə wə bə si yein̄ kə bəh dzəkəh.

²⁸ Akə tə shəm yə wi nĩ jiə i Nyə yi nĩ fə ka wi jiə Dzini bi Ntsədan̄, wi fə bə dzə mwa fian̄si i dzaka bibə bifian̄ə wə, ka Chinda wi Kpi wə wi nĩ wəyiki bwa bənyuku bə ninshin̄ i chwəŋəkijun̄ wə ma ni wəyī bwa bəbə bənyuku i jəbi wə wi dzə buku i dzaka bifian̄ə bi bəni bə Islae wə wi ni tsə dan̄si.

Bəni bə Islae

²⁹ Akə tə shəm yə bəni bə Islae nĩ jiə i Nyə ka bə tsə dan̄ Bəkə Yimbum yi Bəkəli i kuku, aka bə tsəki num i nshwain̄ yi wəmni wə. Ayaka bəni bə Ijib nĩ dzə buku tə i bəkə yiwə wə bə məmsi i dan̄ tə, yi kə nyə bəh bə bəchi.

³⁰ Akə tə shəm yə bəni bəwə nĩ jiə, yi nĩ fə bə i jəbi wə bə nĩ tsə buku i Jeliku, nyani tali kwili wiwə, jəbi wə bə nĩ nyani tali yaka i buku kaŋ nanitan̄ bimbu bi kwili biwə bichi mukuyi.

Lahab

³¹ Akə tə shəm yə Lahab min̄kpaŋa wi təkəlini nĩ jiə i Nyə ka wi bəin̄ wi na kpi i mban̄ wi bəni bəbə bə tumi bə bə nĩ ləkəki bəh kifwu i Nyə. Wi nĩ ka kpi dəkə, kəm bəni bə Islae nĩ kə bə faan̄ bəni a bə dzə weli tsein̄ tumi kiwə, min̄kpaŋa wiwə ka dzə bə i wi dzu.

Gidion, Balak, Samsen, Jefta, Debit bəh Samwel

bəh bəni bə ntum bə Nyə bədəkə

³² Asi kə a mih faaki bəni bə bə nĩ jiə shəm i Nyə, ma mih ni fa i tsə buku fain̄? Jəbi mən̄ wə mih kə i yisi i fukuki gia yi bəni ka Gidion, Balak, Samsen, Jefta nabə

Debit bəh Samwel bəh bəni bə ntum bə Nyə bədəkə.

³³ Bəni bələ bəchi kə bə bə nĩ jiə shəm i Nyə. Bədəkə tumdzi jum, bədəkə saka i dzəh yi chəŋ wə, bədəkə kaŋa gia yə Nyə nĩ kaka bə bəh yi, bədəkə kaŋa nga i ban̄ dzaka bi jum a yi ma bwin̄yi dzi bə.

³⁴ Bədəkə nĩ kaŋaki lə nga i fə a gbuku wə wi nĩ beliki wi gumi, nyummi. Ayaka bədəkə kaŋa nga i buku i kaŋ yi bəni bə bə nĩ nən̄ki i gbayi bə bəh bənywə bə jum. Ayaka bədəkə bə bə nĩ chusiki a bə kə bə kikpən̄, bə dza fiəni bəŋga. Ayaka bədəkə fiəni chu bəni bə jum bələkəli, ayaka bədəkə kəŋŋ bəni bə jum bə tumi kidəkə bə fuli fulini.

³⁵ Bədəkə nĩ kə bəkaŋa bə bə nĩ jiə tə shəm i Nyə. Ayaka Nyə fə bəni bəbə bədəkə bə bə nĩ kə bə kpiyi lə fiəni bəwəm dzə num bəh bə. Bəni bədəkə kə bə nĩ kwaki bə chəbsi bə, ayaka bə nĩ kəŋki kə a bə bee bə, kəm bə nĩ yein̄ a bə ka kpi, bə nĩ fiəni dza i kpi wə i kwati nən̄i kə ki ndzəŋki tsəki kələ.

³⁶ Bədəkə kə num bə nĩ nyiksi bə, twein̄ bəh ngaŋa gwu yibə kpəkuyi, ka kaŋaki bədəkə bəh bənsən̄ fa i jun̄ yi nsən̄ mə.

³⁷ Bədəkə kə bə nĩ tumyi bəh kitəh bə kpiyi, chu baka bədəkə bəh bənywə bə bə bakaki kein̄ yein̄ bə buku bimbu bifa bifa, gbayi bədəkə bəh bənywə bə jum bə kpiyi. Bədəkə nĩ nyaniki nnyaki ləh num dzū yi shwan̄ bəh yi bii. Bə nĩ kə bəni bə kifuu, bəni njən̄si bə chu chəbsi bə.

³⁸ Bə nĩ nyaniki nəkī i bichwali wə bəh i ŋkwún̄ wə bəh i bitaa wə bəh i dzəŋə wə. A nĩ kə bəni mbi wələ num maka wi kpəin̄ i bə i nəkī i yein̄ wə.

³⁹ Bəni bələ bəchi lə kə num bə nĩ jiə shəm i Nyə, ayaka Nyə sain̄ bə nalə. Ayakalə, mi widəkə i bə wə nəkī kwati kə fiən̄ fiə Nyə nĩ kaka.

⁴⁰ Bə nĩ ka kwati dəkə kəm Nyə nĩ kaŋaki lə kimfasi kindzəŋni i bukumbəin̄ ki tsə kibə, ka yi numki a jəbi wə bə bi chin̄ni bukumbəin̄ bəh bə, ka bə bi numki tə num bə kpəin̄ i Nyə nshin̄ tsə bwili fwu.

12

Nyə lumsiki lə bwa bə bə kə mbu

¹ Si bukumbein si num num mban wi bəni bə bə nī jiə shəm i Nyə fiəli tali bukumbein ka kinchəsi, bukumbein bŭku i bəntiə bəchi bə bə tasiki bukumbein, bəh chu biə bi si kəmsi lim bukumbein, bə kāŋa shəm i yəkəki n'yəkə wə Nyə kə wi jiə i bukumbein nshin.

² Bukumbein bə yəkə bə bwān dzəkəh a Jisəs wə. Akə wi wə wi nī weli dzəh i bukumbein i jiə shəm i Nyə, a num wi wə wi fəki shəm yə bukumbein jiə i Nyə kpəiniki tsə bwili fwu. Wi nī kaŋa shəm bum i kpi i kintasi wə. Wi nī ka tsein dəkə ŋkaiŋni kpi yi ŋəmni yiwə, kəm wi nī tsein ki tsəki a ninshin a ndzəŋni biə bi kə i wi nshin. I liə wi si num num wi shinum i tsein yiləkəli yi ki kiniki ki Nyə wə.

³ Mbein kwəkaki kəm mi wə wi nī dzo ŋkaiŋni ŋəkə wə bəni bəchu nī nyaki i wi, ka yəmaka ni fə shəm yibukumbein ma ni dəkə, i bi dzə bəh i dzəh.

⁴ Jum yə mbein tumki bəh chu mbein keiniki maka mbein tum i tsə buku i yə wini wi mi ki nəkə i kuku.

⁵ Mbein dali lə ntəfi wə Nyə nyaki i mbein ka bwa bu a? Wi dzakaki a, “Wain wun, jəbi wə Bah lumsiki wə, kiə wə ki dzə kə yi ka gia yikilələ.

Jəbi wə wi yəliki wə i gia wə, kiə shəm ki kpini kə wə.

⁶ Kiə a Bah si lŭmsi num mi wə wi kəŋki, wi twein num na winain wain wə wi dzəkə a akə ŋ'wi.”

⁷ Mbein kəŋaki shəm i bəŋgəkə bə mbein yeiniki, mbein kiəki a Nyə lumsiki lə mbein ka bwa bu. Wain widəkə kələ wə ba wi si lumsi kə wi a?

⁸ Nyə ka bee i lumsiki mbein asi wi si lumsiki bwa bu bəchi, yaka mbein mən dəkə bwa bu, yaka mbein kə bwa bə kuku.

⁹ Bukumbein kaŋaki lə tə bəti bəbukumbein fa kuku bə bə nī shiki lumsiki bukumbein ayaka bukumbein kəksi bə. Asi kə a bukumbein kəksiki bə yakadəin, yaka bukumbein mən i nya gwu yibukumbein i Tii wi bin'waka bibukumbein i tsə yakadəin, i bi kwati nən ki kpamu a?

¹⁰ Bəti bəbukumbein bə lumsiki bukumbein a jəbi wi juli wə asi bə yeiniki a yi kə chən i bə. Ayakalə, Nyə lumsiki bukumbein mbee wiwə num wibukumbein ka bukumbein bainiki asi wi bainiki.

¹¹ Jəbi wə bə si twein mi i lumsi wi, wi ka wəkəki ləli i jəbi wiwə wə, wi sanli kə. Ayaka jəbi wə wəmaka jəbi tsə, gia yiwə dzə num bəh kimbəin bəh nən ki chən i wəmaka mi wə bə lani wi i dzəh yələ wə.

¹² Ayakadəin, mbein fə tsəin yimbein yə yi kə num yi bəh lə fiəni ləkə, ma mbein fə tə binyu bimbein biə bi nyumiki fiəni ləkə.

¹³ Mbein fə dzəh ma yi num chən i gvu yimbein yə mbein sənki yein ma yi bwin kaasi, bi ləkəki num ləkəni.

Ntəfi kəm i wəkəki i Nyə bindzəŋ

¹⁴ Mbein məmsiki nalə i nəkə i kimbəin wə mbein bəh bəni bəchi, chu məmsi tə i nəkə nən ki baini. Mi kabə num wi nə kə nən ki baini, yaka wi bi yein kə Bah.

¹⁵ Mbein təkni, a mi widəkə bi ma baan i kwati ŋamti wi Nyə, chu təkni tə ka ŋəkə wichu widəkə bi ma buku i mbein kintəŋ wə wi kə i dzə bəh ŋəkə wi num i bəkəli bəni bəduli.

¹⁶ Mbein təkni tə a mi widəkə i mbein kintəŋ ki kəŋa kə nən kinyen ki təkəlini. Kiə mi tə ki nən kə gia yi Nyə ka Esau wə wi nī taŋni di bi ka kukuli i dzini bi kpaŋni wimu wə.

¹⁷ Ntə mbein kiəki lə si yəmaka nī tsə wi dza bə chu nən i kwati kimbəin kələ i ba wi kaŋ, ba wi mən mənini a? Namana yaka si wi nī nənki bəh mindəm i dzəkəh yi wə i kwati kimbəin kələ, dzəh yi ŋkwuni nī chu mən.

¹⁸ Mbein kiəki a di biə mbein numki yein i liə kəkə ka bi fa kuku biə bəni bə Islə nī numki yein bə num i kəm bi. Bə nī num yaka,* gbuku yaka lə wumwumwum, bin ji, ji lə maaa, fiəkə yiləkəli tsə tə lə kukuku.

¹⁹ Bə nī wəkəki lə tə si sən shakiki di, ayaka ja yidəkə dzaka. Gia yə ja yiwə nī dzakaki nī gumsi bə, bə ka tsa a ja yiwə ma chu dzāka i bə.

* 12:18 Di biə bə nī numki a nī kə i ŋkwun wi Sina chein.

²⁰ Bə nĩ tsaki yakadəiŋ kəm gia yə ja yiwo nĩ dzakaki nĩ tsəki lə ŋga bibə. Ja yiwo nĩ dzakaki kiŋ i bə a,
 “Kiə fiəŋ ki kĩni dzə kə i ŋkwuŋ wələ wə.
 A kabə num na nyam, bə tũmyi bəh kitəh yi kpi.”

²¹ I yi ŋkəŋ wə, biəŋ biə bə nĩ yeiŋki feiŋ nĩ gumiki na bəh ŋga. Ayaka Muses mwi dzaka a, “Nlwa wi gumini fə gwu dza bə nyum mih.”

²² Mbəiŋ kə fimbəiŋ num mbəiŋ num i ŋkwuŋ wi Sayəŋ wə, a num kwili wi Nyə wə wi kaŋaki nəni, wi num tə Jelusalem wi beŋ. A num i feiŋ wə bəchinda bə Nyə bə mi kəkə i fa kə num bə chiŋni bə lan i juŋ yiwo wə.

²³ Mbəiŋ dzə lə i juŋ yi bəni bə Nyə wə bə bə kə bwa bu bə ninshiŋ, bə nyaka kiyeli kibə i kiŋwakti wə i beŋ. Mbəiŋ dzə lə i Nyə nshiŋ wə wi təiŋyiki bənsaka bə bəni bəchi. Mbəiŋ dzə lə tə i biŋ'waka bi bəni bə bə kə chəŋ num Nyə fə bə bə baiŋ tsə bwili fwu.

²⁴ Mbəiŋ dzə lə tə i Jisəs wə wi numki i ninshiŋ miŋkaiŋ mimfiŋ i fintəŋ fintəŋ i Nyə bəh bəni, dzə tə i mwa mi Jisəs nshiŋ mə bə nĩ mikəki i bukumbeŋ wə. Mwa mələ dzakaki gia yi ndzəŋ tsə yi mwa mi Abel.

²⁵ Mbəiŋ tōkniki i nəiŋki i bũm i mi wə wi dzakaki i mbəiŋ. Mbəiŋ kwakaki a bəni bə Islae nĩ ka buku dəkə i kaŋ yi ŋgəkə wə wi nĩ dzə i bə kəm bə nĩ nəiŋ i bum yi mi wə Nyə nĩ saiŋbwili wi ni dzakaki i bə fa nshwaiŋ wə tsə dzəh i wi wə, yaka kə a dzəh kəkə i bukumbeŋ i bi buku i kaŋ yi ŋgəkə wə jəbi wə bukumbeŋ ka nəiŋ i bũm mi wə wi dzakaki i bukumbeŋ num i beŋ na?

²⁶ A nĩ kə jəbi wiwo wə wi nĩ dzaka kuku nəŋni. I liə wi kaka a,
 “Jəbi wə mih ni chu nəŋni,
 a ni nəŋni kə a nshwaiŋ shəŋ.
 Bəəli tə ni nəŋni lə.”

²⁷ Ndzaka wə a, “Jəbi wə mih ni chu nəŋni”, chusiki a Nyə bi dzə bwili lə biəŋ bichi biə wi nĩ maa biə bə kə i nəŋni, a bi baəŋ a biəŋ biə bə kəkə i nəŋni.

²⁸ Yi bə num a bukumbeŋ nyāki kiyəŋni i Nyə a ŋkuŋ biə bukumbeŋ dzəki akə biə bə kəkə i chu nəŋni. Ayakadəiŋ,

bukumbeŋ yaksiki Nyə i dzəh yə wə wi bum, nyā kiŋkəksi i wi, lwa wi.

²⁹ Bukumbeŋ nyāki yakadəiŋ kəm,
 “Nyə wibukumbeŋ kə ka gbuku wə wi kə i fiisiki biəŋ fisini.”

13

Ntəfi wi gəksini

¹ Mbəiŋ bəaŋ a kəŋniki gwu yimbəiŋ ka bwa bə nih.

² Kiə mbəiŋ ki bēe kə i dzəki bəni bətumi i juŋ yimbəiŋ wə. Mbəiŋ kiəki a bəni bədəkə dzə lə yakadəiŋ bə dzə num bəchinda bə Nyə kiə kə.

³ Mbəiŋ kwākaki bəni bə bə kə i juŋ yi nsəŋ mə, num aka mbəiŋ bə bəchi kə i juŋ yi nsəŋ mə. Mbəiŋ kwākaki tə bəni bə bə chəbsiki bə, a kabə chəbsiki tə num mbəiŋ.

⁴ Mi wichi nyāki kiŋkəksi i ndzə wi miŋkpaŋa bəh minyuku. Mi ki bəkəli kə naŋ ki miŋkpaŋa bəh minyuku. Mbəiŋ kiəki a Nyə bi sakaki lə bəni bəchi bə bə nəki nəni kinyeŋ bəh bə bə kə bə dzə bəkaŋa bəh bənyuku bə buku biŋ.

⁵ Kiə mbəiŋ ki jlə kə mfi bimbəiŋ i kpə wə i nəni kimbəiŋ wə. Mi wəkəki ndzəŋni i biəŋ biə wi kaŋaki, kəm Nyə kə wi dzaka a,
 “Mih bi lansi bee kə wə,
 mih kəbi i bi lansi dali wə.”

⁶ Yələ gia ka fə bukumbeŋ bə dzaka na kiməŋni kəbi asi mi widəkə nĩ dzaka a,
 “Bah kə ŋgamti wuŋ.
 Mih kəbi i lwaki gia yidəkə.
 Mi kə i fə nə bəh mih?”

⁷ Mbəiŋ yĩŋtiki bəni bə bə nĩ kə kifwu kimbəiŋ bə bə nĩ fukuki gia yi Nyə i mbəiŋ. Mbəiŋ yĩŋti si bə nĩ nəki nəni kibə i tsə gəksi, ma mbəiŋ sĩni dzə dzəh yə bə nĩ jiə shəm yeiŋ i Nyə.

⁸ Jisəs Klistus si kwuni kə. Si wi ni kə i ŋgbu, wi kə ayaka daiŋ, a nũm ayaka si wi bi numki jəbi wichi.

⁹ Kiə mbəiŋ ki bēe kə a bəni dzəki bəh bəŋkani bənlani bədəkə bə mi kiəki kə di biə bənlani bəwə buku, dzə ləŋti mbəiŋ yeiŋ. Yi ndzəŋki a shəm yibukumbeŋ ləkəki kəm ŋgamti wi Nyə i bukumbeŋ, a kəbi i numki kəm bəchi bə biəŋ bidzini. Bəchi bələ lansi ki gamtiki kə na bəni bə bə biəliki bə.

¹⁰ Bukumbeŋ kaŋaki lə təŋ wi fəni wi gia, ayaka bəti mfi gia bə bə nəmki i

kintan̄ ki Nyɔ̄ kə ki kə fa kuku kan̄aki kə na
nga i dzi fiɛn̄ num fi buku i tən̄ wələ wə.

¹¹ Mbein̄ kɛ̄ki a, bə si dzə nyám yə fwu
wi bətiɪ mfə gia si fə gia yein̄ bəh mwa
miwə, i Di biə bi Lansiki Bain̄ki kəm chu bi
bəni, buku bəh yi i kwili kintən̄ bə kpa yi
fi.

¹² Jisəs tə n̄i kpi i kwili bin̄ ka ngain̄ wəkə
bwili chu bi bəni bəh mwa mu.

¹³ Ayakadəin̄, bukumbein̄ tə búku i kwili
kintən̄ bə biəli wi fiɛn̄ i kwati tə bəntəyi bə
wi mwɪ n̄i kwati fiɛn̄.

¹⁴ Bukumbein̄ kiəki lə a kwili wələ
bukumbein̄ kə yein̄ lə kəkə di biə
bukumbein̄ bi baan̄ki yein̄ jəbi wichi.
Bukumbein̄ tsein̄ki tsəki i ninshin̄ i kwili
wə wi kein̄ki wi dzə.

¹⁵ Ayakadəin̄, bukumbein̄ tsəki dzəh i
Jisəs chein̄ i fəki mfə gia wi nkəksi i Nyɔ̄ jəbi
wichi a num yə yi bukuki i dzaka
kibukumbein̄ wə fuku kəm mi wə wi kə wi.

¹⁶ Kiə mbein̄ ki dāli kə i fəki kimfə
kindzən̄ni bəh i gaaki biɛin̄ bimbein̄ biə
mbein̄ kan̄aki bəh bəni bədəkə. Mbein̄ kabə
fə yakadəin̄, ma yəmaka ni numki mfə gia
wə Nyɔ̄ wəkəki ndzən̄ni yein̄.

¹⁷ Mbein̄ wəkəki i bəni bə bə kə kifwu
kimbein̄, fə gia yə bə nən̄ki, kəm bə təkni i
bin̄'waka bimbein̄ ka bəni bə bə bi kəmyiki
dzaka kəm nəm wibə i Nyɔ̄. Mbein̄ fəki
yakadəin̄ ka bə fəki nəm bəbə bəh kinsan̄li,
num kə i nshein̄ nshein̄ wə. Bə kabə fəki
bəh nshein̄, yəmaka ma ni gamti mbein̄.

¹⁸ Mbein̄ tsəki i buku. Buku kiəki lə na
nkən̄ a shóm yibuku sakaki kə buku i gia
yidəkə wə, kəm buku si kən̄ lə i fəki gia
yichi bəh kin̄kəksi.

¹⁹ Mih lansiki tsaki mbein̄ a mbein̄ tsəki
nalə, ka mih kə i kəmsi fiəni dzə i mbein̄ wə.

Ntsa bəh kimbəni

²⁰ Nyɔ̄ wə wi kə Nyɔ̄ wi kimbəin̄ni num
wə wi n̄i fiəni dzasi Jisəs wə Bah
wibukumbein̄ wə wi kə Ntəkni Shwán
wimbum i kpi wə. Wi n̄i bwili tsə dzəh i
nga bi mwa min̄kain̄ mə mə kə mi kpamu.

²¹ Mih tsaki a wi nya mbein̄ bəh biɛin̄
bindzən̄ni bichi, ka mbein̄ fəki gia yichi yə
wi nən̄ki. Mih tsa tə a wi nəmki gia yichi i
bukumbein̄ tsə dzəh i kan̄ yi Jisəs Klistus
wə yə wi yein̄ki a yi ndzən̄ki lə i wi.

Bukumbein̄ tūmyiki bikum i Jisəs Klistus
wələ jəbi wichi na kin̄gəksi kəbi. Yi nūm
ayaka.

²² Bwa bə nih bən̄, mih tsaki a mbein̄
kən̄a shóm yimbein̄ i wəkə ja yin̄ yi ntəfini
yələ mih nyakaki i mbein̄ lə. Gia yə mih
nyakaki kə alə kpuuuk.

²³ Mih nən̄ki a mbein̄ kɛ̄a a wain̄nih
wibukumbein̄ wə Timəti kə num bə bwili
lə wi i jun̄ yi nsən̄ mə. Wi ka kəmsi dzə liə,
ma buku wi ni nyani gvu wimu i dzə yein̄
mbein̄.

²⁴ Mbein̄ bəni i bəni bə bə kə kifwu
kimbein̄ kichi bəh bəni bə akə bə Nyɔ̄ bəchi
i mih. Bwa bə nih bəbukumbein̄ bə Itali
chin̄siki tə kimbəni i mbein̄.

²⁵ Ma kin̄kən̄ ki Nyɔ̄ nūmki bəh mbein̄
bəchi.

Kinwakti ki Jem Gia yə yi kə i Kinwakti ki Jem kələ mə

Kinwakti kələ nĩ nyaka Jem i bəni bə Nyə bəchi bə bə kə bə wəj tsə tumi kichi. Kinwakti ki Jem kələ nyaki bəntəfi bəduli si mi wi Klistus kə i nōki i bəni kintəən. Gia yə mi wə wi nyaka kinwakti kələ num yein bein bəh nga kə a mi wə wi kə wi Klistus fəki gia num yə yi chusiki a wi jiə shəm yi i Nyə.

Kifwu ki gia i Kinwakti kələ mə

1:1 Kin'yisi

1:2-8 I jiə shəm i Nyə bəh mfii biə bi dzəki i Nyə wə

1:9-11 Kifuu bəh mbum

1:12-18 Kiməmsi bəh gia yə yi tanjki bəni

1:19-27 I wəkəki bəh i fəki

2:1-13 Kiə mi ki chusi kə chi chi

2:14-26 I jiə shəm i Nyə bəh kimfə ki chən

3:1-18 Mi wi Klistus bəh ləm wi

4:1-5:6 Mi wi Klistus bəh mbi wələ

5:7-20 Bəntəfi chi chi

¹ Kinwakti kələ nyaka mih Jem, wainj wi nəm wi Nyə bəh Bah Jisəs Klistus. Mih nyaka i chwənbijun* biə jwəfi ntsə bəfa bə kə bəni bə Nyə bə bə wəj tsə tumi kichi. Mih bəniki mbein.

I jiə shəm i Nyə bəh i fifiki

² Bwa bə nih bən, jəbi wə biməmsi dzəki i mbein i dzəh dzəh wə, mbein dzə ka kidəən.

³ Mih dzakaki lə kəm mbein kiəki a si mbein tsəki təliki i bəməmsi kintəən, jiə a shəm i Nyə wə, yi ni fə mbein kiə i kanjaki shəm bindzən.

⁴ Mbein kənaki a shəm yiwə yaka i tsə kāsasi, ka mbein ni numki bəni bə bə kə num bə ta kpein, chu dza kə fiən fidəkə.

⁵ Mi widəkə i mbein kintəən kabə dza mfi biə bi kə bi Nyə, wi nywā num i Nyə ma Nyə ni nya. Nyə kə wə wi nyaki mi wichi bəh shəm yi yichi yəli kə mi.

⁶ Ayakalə, jəbi wə wi nywāki i Nyə wi nywaki bəh shəm yi yimu, mənji kə.

* **1:1** Chwənbijun bi bəni bə Nyə, bəni bədəkə kwakaki a, akə Bəju bə bə jiə shəm i Jisəs Klistus wə, a num bə bə bə gali ka nōki i bitumi bidəkə chi chi wə.

Mbein kiəki a mi wə wi mənji wi kə aka bəwaa bə kinchwə kimbun kə fiəkə nənji bə biəli di biə yi fiəkə tsəki.

⁷ Kiə wəmakə mi ma kwakaki a ngainj bi nywaki kwatiki lə fiən fidəkə i Bah.

⁸ Wəmakə mi kə wə wi kanjaki shóm yifa wi jibli i gia yichi yə wi fəki.

Bəni bə kifuu bəh bə mbum

⁹ Mi wi bumni wi kifuu wəkəki ndzənji a Nyə kə wi dzasi wi i bein,

¹⁰ ayaka mi wi mbum wəkəki ndzənji a Nyə shishi wi i kuku, kəm wi bi nyə bee lə mbum bi a linj aka fluwa wə wi si bwusi i mfwanj wə i chwa wi dza sekyi.

¹¹ Si wən si buku yaka wi ka bainjki wi shili mfwanj kpiyi, bəfluwa bə yein sekyi, ndzənji biwə kaa, yi kə a linj ka mi wə wi nyaniki yəkəki nnyaki biəli mbum bi.

Mməmsi bəh gia yə yi taanji bəni

¹² Ndzənji bimbun kə bi mi wə wi kanj shəm i jəbi wə mməmsi dzə i wi, kəm jəbi wə wi gaka məmsi wiwə, wi bi kwati kifə a num nən kə ki bi tsə kaa kə, kə Nyə kaka i mi wichi wə wi kənki Nyə bəh ki.

¹³ Jəbi wə fiən taanji mi a wi fə chu, wi ma dzəkaki a taanji Nyə ngainj, kəm fiən fidəkə kəkə i taanj Nyə a wi fə chu. Ayaka Nyə si taanj kə mi mfih.

¹⁴ Fiən fiə fi si taanji mi yakadəin, akə biəin bichu biə wi kanjaki kinjən yein, jəbi wə bi lənji wi bi kwa kanj wi,

¹⁵ ayaka jəbi wə kinjən kiwə fiəkə, ki dzə bəh chu, jəbi wə chu biwə kə kpein, bi dzə bəh kpi.

¹⁶ Bwa bə nih bən bə shəm, kiə mbein ma fwəkyiki gwu yimbəin.

¹⁷ Gia yichi yə yi ndzənki bəh kinya kə ki ndzənki tsə bwili fwu, yi nyəki dzəki num i bein i Nyə wə Tii Kimaa biəin bichi biə bi kə i bein nya bainji. Nyə si kwuni kə si kinjənən si kwuni di bi.

¹⁸ Akə wi wə wi nĩ sabibwili bukumbəin ka nya bukumbəin bəh ja yə yi kə njən yi nya nən kimfianj i bukumbəin, ka bukumbəin numki fiən fi ninshin fiə wi nĩ sabibwili a, akə mfih i maa wi biəin bichi wə.

I wəkōki gia yi Nyō fā si yi nənki

¹⁹ Bwa bə nih bən bə shəm, mbein kīa a mi wichi kanaki i kōmsiki nyāki ntuni bi i gia wə kōmsi dzaka kə, kōmsi bəkōsi kə shəm,

²⁰ kōm mi wə wi si bəkōsi shəm, si fə kə gia yi chən yə Nyō kənki.

²¹ Yi kə a, mbein bēe nōni kinyen bəh nōni kiləkəli, mbein shisiki gwu yimbēin, dzə gia yi Nyō yə bə kə bə gbēli i shōm yimbēin wə. Gia yələ kələ i gamti bin'waka bimbein.

²² Kīa mbein ma fwōkyiki gwu yimbēin i wəkōki a gia yi Nyō shən. Mbein fēki asi yi dzakaki.

²³ Na ndə wə wi kabə wəkōliki gia yi Nyō a wəkōlini fə kə si yi dzakaki, wi kə aka mi wə wi tseinki shi bi i mijwə wə,

²⁴ si wi tsein yakadēin, wi nyōkə jum yi akisəkə wi dali si wi tsənki.

²⁵ Ayakalə, mi wə wi kēinsiki tseinki i nchi wə wi kanaki bənchi bəchi bwili bəni i mfa wə, wi num yein bein jōbi wichi, dali kə gia yə wi wəkōki wi dzaka, fə asi yi dzakaki, Nyō bi faan lə kimbēin si i gia yichi yə wi fēki.

²⁶ Na ndə wə wi kabə bōnki gwu yi a ngain kə na mi wi bumni, kanə kə ləm wi, yaka wi fwōkyiki gwu yi, gia yə wi bōnki gwu yi a ngain kə mi wi bumni kə kilələ.

²⁷ Bumni biə Nyō Tii wibukumbēin kə wi bum a bi kə bindzən chu num bi baiŋni i wi nshin, kə bi mi wə wi təkni i bwa bənkwu bəh bəkənə bənkwu i bəngəkə bəbō wə. Ayaka chu num tə i wə wi təkni bəh gwu yi a biēin bi fa kuku ma jisi wi.

2

Kiə mbein ki chūsiki chi chi

¹ Bwa bə nih bən, si mbein jiə shəm i Bah wibukumbēin Jisōs Klistus wə wi kə Bah wimbum, kiə mbein ki chūsiki chi chi.

² Mih dzakaki lə, kōm bəni bəfa ka dzə liə i jun yimbēin yi ki junnini wə, num widəkə ləh bəmbun bə ndzən, ka ləkə finsən fi kpə fi ləkəli, widəkə wə num mi wi kifuu, num wi ləh bəmbun bə shakayini.

³ Mbein ka nya mfi bimbein num i mi wə wi si lafi ndzən gwu yi, ka dzaka i wi a “Dzē nūm fa.” Mbein dzaka i mi wi kifuu

wə a “Nūm i bein fi,” yudəkə a, “Tsē nūm shī i kuku i nshwain wə.”

⁴ Mbein ka fə yakadēin, ntə mbein fiəni chu lə bəni bə bə tēnyiki bənsaka bəh shəm yichu a? Ntə yələ chusiki a mbein si chusi chi chi i mbein kintən a?

⁵ Bwa bə nih bən bə shəm, mbein wəkōli, ntə akə bəni bə kifuu fa kuku bə Nyō kə wi sabibwili a bə kanaki kimbūm kə ki kə num ki jikə a? Ntə a chu kə a bə bə Nyō bi nya bə bəh di i ŋkun bi bi bein wə a num biə wi nī kaka i mi wichi wə wi kənki wi a?

⁶ Ayakalə, mbein si dza fimbein ngəmsi num ngəmsini mi wi kifuu. Bəni bə bə yaka num i mbein fun guku tsə bəh mbein i jun yi bənsaka wə kə la bə ndə a? Ntə akə bəni bə kpə bələ a?

⁷ Ntə kə a bə bə bə dzakaki jā yichu kōm yeli wi kəkni wə bə du i mbein wə a?

⁸ Mbein kēinsiki jīlāki nchi wi Ŋkun Nyō asi wi kə i Kīnwakti ki mə. Nchi wələ kə a, “Wə kōnki mi wə wi kə kōmsi i wə wə asi wə kənki gwu ya.”

Mbein ka fēki yakadēin, yaka mbein fēki gia yindzən.

⁹ Ayakalə, mbein kabə chusiki chi chi, yaka kə chu si mbein fēki, yaka mbein bwin nchi wə wi kwa mbein.

¹⁰ Mbein kiəki a, na ndə wə wi jiəki bənchi bə Nyō bəchi, ka bwin wimu, yaka wi bwin lə bə bəchi.

¹¹ Yi num yakadēin, kōm Nyō wə wi nī dzaka a, “Kiə nyum mi bəh kpə mi ma nō bəh mi widəkə”,

a chu num tə wi wə wi nī dzaka a,

“Kiə wə ki wō kə mi”.

Wə kabə num maka wə nō bəh kpə mi nabə nyum mi, ayakalə num wə num wə mi, yaka wə bwin lə nchi wi Nyō.

¹² Ayakadēin, mbein dzākaki chu fə gia ka bəni bə Nyō bi saka bə biəli num nchi wə wi bwiliki bəni i mfa wə.

¹³ Mbein kīlāki a jōbi wə Nyō bi sakaki nsaka, wi bi kwasi kə nshe in i mi wə wi nī ka kwasi dəkə nshe in i widəkə. Ayakalə, mi wə wi kwasiki nshe in i widəkə bi bōin lə i nsaka wə.

Gia yə yi chusiki a mi jiə shəm i Nyō, akə kimfə ki

¹⁴ Bwa bæ nih bəŋ, mi ka dza dzaka a ŋgain jiə shəm i Nyɔ, kimfə kiwə chusi kə yakadəŋ, yəma ka ni gamti wi i nə wə a? Shəm yə wi jiə kələ i bwili wi a?

¹⁵ Bə dzə a, wainnah wi nyukuni yudəkə jemi ya kabə dzaa bəmbun bəh dzeiŋ biə wi kə i dzi i chəkə,

¹⁶ wi dzə i wə, wə dzaka i wi a, “Ma Nyɔ bəiŋsi wə i kwati bəmbun bəh dzeiŋ.” Wə ka dzaka yakadəŋ, maka wə nya wi bəh biəŋ biə wi nəŋki, yəma ka ni gamti wi bəh nə a?

¹⁷ Mbəiŋ ka yeiŋ dəkə a, mi kabə dzaka a ŋgain jiə shəm i Nyɔ, kimfə kiwə chusi kə yakadəŋ, yaka shəm yə wi jiə a yi yi kə a kiŋkpili ki fiəŋ a?

¹⁸ Mi widəkə kələ i dza dzaka a, mi widəkə kə n'yi num a i jiə shəm i Nyɔ, ayaka widəkə kaŋa num kimfə kindzəŋni. Mih ka ni dzaka n'yiŋ a, chūsi mih si mi kə i jiə shəm i Nyɔ kimfə kindzəŋni kəbi, ma mih ka ni chūsi i wə njiə wun wi shəm i Nyɔ num i kimfə kindzəŋni wə.

¹⁹ Mi ka bum a Nyɔ kə wimu, yaka akə ŋkəŋ. Ayakalə, na bəchinda bə ŋkpeli bumki lə yaka tə nyumyi bəh nlwa.

²⁰ Wəma ka mi kə kiyun. Wi nəŋki a mih chūsi a, mi ka jiə shəm i Nyɔ kimfə kindzəŋni kəbi, yaka yəma ka kə a kilələ a?

²¹ Ntə gia yə yi nɪ fə a Nyɔ yeiŋ Ablaham tii wibukumbəiŋ a wi kpəiŋ i mi wi, a nɪ kə kəm kimfə ki ki chəŋ a? Wi nɪ dzə wain wi Ayjik nəsi i tən wi mfə gia wə i fə gia yeiŋ i Nyɔ.

²² Mbəiŋ yeiŋ a shəm yə wi nɪ jiə i Nyɔ bəh kimfə ki ki chəŋ nɪ nyaniki gvu wimu a? Kimfə ki ki chəŋ nɪ chusiki a shəm yə wi nɪ jiə i Nyɔ nɪ kə yi jikə.

²³ Ayaka yi ka dzə kpəiŋ asi bə nɪ nyaka i Kiŋwakti ki Nyɔ mə a, “Ablaham nɪ jiə shəm i Nyɔ, kəm yaka, Nyɔ ka yeiŋ a wi kə mi wi chəŋ.”

Bə ka bəŋki wi a nseŋ Nyɔ.

²⁴ Mbəiŋ chu yeiŋ a fiəŋ fiə fi fəki a Nyɔ yeiŋ a mi kə wi kpəiŋ i mi wi kə kəm kimfə ki ki chəŋ, a kəbi a shəm yə wi jiə i Nyɔ wə shəŋ a?

²⁵ Yi kə a liŋ si yi Lahab minkpəŋa wi təkəlini wə nɪ kə. Gia yə yi nɪ fə a Nyɔ yeiŋ a wi kpəiŋ i mi wi a nɪ kə kəm kimfə ki ki

chəŋ. Wi nɪ dzə bəni bə bə nɪ kə dzəkəh wi Isləe i wi dzu, ka bi chusi dzəh yidəkə chi chi i bə, i nyam tsə yeiŋ.

²⁶ Yi kə a liŋ asi kiŋ'waka ka bee nchaŋa ki gwu ma gwu yiwə numki kiŋkpili ki fiəŋ, yi num a liŋ tə asi mi wə wi jiə shəm i Nyɔ na fəki kimfə ki ki chəŋ yaka yəma ka kə a kiŋkpili ki fiəŋ.

3

Mi təkni ki bəh ləm wi

¹ Bwa bæ nih bəŋ, kiə mbəiŋ bəduli ma nəŋki i nūmki bəni bə lanini. Ntə mbəiŋ kiəki lə bindzəŋ a bəni bə bə laniki, nsaka wibə bi numki wi gumini a?

² Bukumbəiŋ bəchi gbəyiki lə i dzəh yiduli wə. Ayakalə, mi kabə num maka wi gbə i ndzaka wi wə, yaka wi kə mi wi ndzəŋ tsə bwili fwu, chu kiə tə i təkni bəh gwu yi yichi.

³ Bukumbəiŋ si dzə nsəŋ ləkə i dzaka ki kikum wə i fə a ki wəkəki i bukumbəiŋ. Ayaka bukumbəiŋ ka lumsiki nyam yiwə yi tsə i di biə bukumbəiŋ nəŋki. ⁴ Mbəiŋ yeiŋ tə si bəŋgwuki bəmbum kə i bəkə. Bə num bəmbum bəmbum, ayaka fiəkə yi ləkəki shi chini. Ayakalə, fiəŋ fiə mi wi gukuni wi ŋgwuki fəki a ŋgwuki wiwə tsəki i di biə wi nəŋki, fi kə a finchiŋ.

⁵ Yi kə a liŋ si ləm kə. Wi kə na fiəŋ fi nchiŋ i mi mə. Ayakalə, wi si shi dzaka a gia yi ghaŋsini yi gwu.

Ntə mbəiŋ kiəki lə si gbuku winchiŋ kə i bumi kwa shisi kəbi kimbun i kuku a?

⁶ Ləm kə tə aka gbuku. Ləm kə kimbu i gwu yi mi wə i kintəŋ ki bimbu biwə bichi biə wə biəŋ bichu bichi i fa mbi wələ wə kə num bi juŋni yeiŋ beŋ ka wan ki tsəki, bəkəli gwu yi mi wiwə yichi. Ləm wiwə si kpa gbuku wi bəkəli nəni ki mi kichi. Ayaka gbuku wələ kə num ləm si dzə wi i gbuku wimbun wə.

⁷ Bəni kələ i lani ŋkaiŋni wi nyám yichi yi wəkə i bə. Bə kə bə lani lə nyám yi chwa bəh minyəni bəh nyám yə yi seŋki bəh tə bəh yi bəkə.

⁸ Ayakalə, mi widəkə kəkə wə wi kə i lani bəh ləm. Ləm si waka kə i dzakaki gia yichu wi si num wi jikə bəh chu a num biə bi kə i wə mi ka kiləfi.

⁹ Akò lóm wələ wə bukumbəin si kəksi Ba Tii wibukumbəin yein, a chu num a wi wə bukumbəin si nya ləin yein i bəni, bəni bələ num a maa Nyɔ bə bə bwəsi wi.

¹⁰ I dzaka kələ wə kimu bukuki kinəkəksi chu buku ləin. Bwa bə nih bəŋ, yələ kəkə i numki yakadəin.

¹¹ Yaka mwi mi baiŋni bəh mi jili kələ i bukuki i dzaka kimu wə a?

¹² Bwa bə nih bəŋ, kpein wi fimbi kələ wum mitam mi kpein wi njiəŋ a? Ma kpein wi bimfəŋ kələ wum fimbi a? Yi bəŋ num a dzəŋə yi mwi mi jili kəkə i bwiliki tə mwi mi baiŋni.

Mfi biə bi buku i bein

¹³ Akò ndə i mbein kintəŋ wə wi dzakaki a ŋgain fifiki lə chu num ŋkiə gia? Wəmakam i chusi la gwu yi i nəni ki kindzəŋni wə bəh kimfə ki ki chəŋ kə wi fəki ghaŋsi kə gwu, ka mi wə wi fifiki si num.

¹⁴ Ayakalə, mi kabə fəyiki bəh kinghəkə bəh dzəkəh yi bukuni i shəm yi mə, kiə wi ki ghaŋsi kə gwu a ŋgain fifiki lə. Wi ka fə yakadəin, yaka wi nəin ki lə gia yi ŋkəŋ.

¹⁵ Biəmakam ŋkaiŋni mfi kəkə bi bein. Ako bi fa kuku, a num bi mi wiwəm, a num bi ŋkpeli.

¹⁶ Mbein kiəki a na faiŋ bəni kaŋaki kinghəkə bəh dzəkəh yi bukuni, gia si nyani kə feiŋ i dzəh yindzəŋni wə. Bə ni fəki ŋkaiŋni yi gia yichu yichi feiŋ.

¹⁷ Ayakalə, mi wə wi kaŋaki mfi biə bi dzəki i bein si kaŋaki lə i yisi baiŋki kaŋa kimbəin ni, chu bəni, nya tə kituni i mi widəkə, num wi jikə bəh nsheŋ bəh kimfə kindzəŋni, chu chusi kə chi chi, chu kaŋa kə já yifa.

¹⁸ Ayakadəin, bəni bə bə jiəki kimbəin ni bə si gbəli ŋgəkə a num kimbəin ni kəh num nəni ki chəŋ.

4

Bukumbein ma kwā nseŋ bəh bein bi mbi

¹ Gia yə yi si dza dzə bəh jum bəh njwə i mbein kintəŋ kə nə? A kəkə kinəkəŋ ki bein biə gwu yimbein nənki bi jumki i shəm yimbein wə a?

* **4:5** Nabə a “Kin'waka ki Baiŋni kə Nyɔ nɪ nya i bukumbein, ki kaŋa kinəkəŋ, ki lansi dəki a bukumbein nūm ndzəŋ bəh Nyɔ.”

² Jəbi wə mbein nənki fiəŋ mbein na kwati, ayakadəin mbein ka nənki i wə mi ka mbein kwati. Jəbi wə mbein bukuki dzəkəh i bein wə, ayaka mbein kəbi i kwati, mbein ka yəliki mbein jwə. Gia yə yi fəki ka mbein ma kwati kə kəm mbein si nywa kə i Nyɔ.

³ Na jəbi wə mbein si bikə mbein si kwati kə num si mbein bikəki bəh bin kwaka bi kpein ni kə. Mbein nywaki bein num i fə gia yə gwu yimbein nənki bəh bi.

⁴ Mbein lansi kə aka bəkaŋa bəh bənyuku bə bə lə bee bəkaŋa bəbə bəh bənyuku bəbə ka fəki num nəni ki təkəlini. Mbein kiəki kə a mi wə wi kwa nseŋ bəh mbi wələ, wi kə lə mbaiŋni wi Nyɔ a? Ayakadəin, mbein kiəki a kəŋ a numki na ndə wi saiŋbwili i kwa nseŋ bəh mbi wələ, wəmakam chu mbaiŋni wi Nyɔ.

⁵ Yi kə a mbein nyani dəin i kwakaki a gia yə bə nɪ nyaka i Kinwakti ki Nyɔ wə kə kilələ a? Bə nɪ kə bə nyaka a, “Nyɔ kaŋaki kinəkəŋ, də bəh ŋga i kin'waka kə wi nɪ jiə a ki numki i bukumbein wə.”*

⁶ Nyɔ gamtiki lə bukumbein nalə. Ako gia yə bə nyaka i Kinwakti ki Nyɔ wə a, “Nyɔ shisi bəni bə bə ghaŋsiki gwu yibə, ayakalə wi duksi bəni bə bə shisiki gwu yibə.”

⁷ Ayakadəin, mbein nyā gwu yimbein i Nyɔ, mbein bwāŋ ŋga bəh wi ni gein i mbein chein.

⁸ Mbein dzə kəmsi i Nyɔ wə, ayaka wi ni dzə kəmsi tə i mbein wə. Mbein bəni bəchu, mbein bwīli kaŋ i gia yichu wə, mbein wəkə shəm yimbein, mbein bə mbein kaŋaki bin kwaka bifa bəh Nyɔ.

⁹ Mbein nūm bəh nsheŋ, mbein dāki shisi mindəm lə wəkwəkwək. Mbein bēe kisununi, mbein dāki num dəni, mbein bēe ndzəŋni biə mbein wəkəki, mbein chūŋsi kifwu kimbein.

¹⁰ Mbein shisi gwú yimbein i Nyɔ nshin, ayaka wi ni dzasi mbein i bein.

Kiə mi ki saka kə kimfə ki waiŋnih wi

¹¹ Bwa bə nih bəŋ, kiə mi ma dzəkəki já yichu kəm waiŋnih wi. Mi kabə dzakaki ja yichu kəm waiŋnih wi nabə i sakaki kimfə

ki wainnih wi, ma yi numki a wi dzakaki ja yichu num kɔm nchi wi Nyɔ chu saka nchi wiwɔ. Mi kabɛ sakaki nchi wi Nyɔ, ma yi numki a wi kɔ mi wɛ wi chu jiaki kɛ nchi. Mi wiwɔ fiɛni chu lɔ mi wɛ wi sakaki nchi sakani.[†]

¹² Mi wɛ wi nyaki nchi chu tɛɛnyi bɛnsaka bɛ bɛni akɔ shɛɛ mi wimu. Akɔ a wi wɛ wi kɔ i bwili nabɛ i kaasi mi. Wɔ kɔ ndɛ wɛ wɔ sakaki mi widakɔ a?

Kiɛ mbeɛɛ ma chɔkaki kijum

¹³ Mbeɛɛ wɔkɔ, mbeɛɛ bɛ mbeɛɛ dzaki mbeɛɛ ka dzakaki a, “Daiɛ nabɛ kijiɛli buku ni buku tsɛ lɛ i kwili wɛlɛ wɛ nabɛ kɛ yaka wɛ, buku nɔ fiɛɛ jia, i faki shi i kwati mbee.”

¹⁴ Mbeɛɛ si dzaka yaka kiɛ gia yɛ yi kɔ i buku num kijiɛli a? Mbeɛɛ kiaki alɛ fiɛɛ fiɛ nɔni kimbeɛɛ kɔ fi a? Nɔni kimbeɛɛ kɔ ka bikwu biɛ bɛ yeɛɛki, bi mɔti a twesi fiɛni samni.

¹⁵ Gia yɛ mbeɛɛ kɔ i dzakaki kɔ a, “Bah ka bum a buku numki bɛwɔm, buku ni fɛ yɛlɛ nabɛ yɛ yaka.”

¹⁶ Ayakalɛ, mbeɛɛ dzaki mbeɛɛ ka ghanɛsi lɔ gwu, chɔkɔ kijum. Mbeɛɛ kɛ a kɛmaka kinghanɛsi ki gwu kɔ chu.

¹⁷ Ayakadɛɛɛ, mi kabɛ kiaki gia yindzɔɛɛni yɛ wi kanaki i fɛ, wi fɛ kɛ, yi numki a wi fɛ chu.

5

Bɛni bɛ mbum tɔkniki

¹ Bɛni bɛ mbum, mbeɛɛ wɔkɔ gia yɛ mih dzakaki. Mbeɛɛ daki, wili kɔm ngakɛ wɛ wi dzaki i mbeɛɛ wɛ.

² Mbum bimbeɛɛ kɔ bi fɔ lɔ, shakɛ num yi mɛni bɛmbuɛ bɛmbeɛɛ.

³ Biɛɛ bimbeɛɛ bi kpɔ kɔ num bi chami lɔ. Nchami wiwɔ ni numki kinchasi i nɔni kimbeɛɛ wɛ, wi num i dzi tɛ nyam yimbɛɛɛ yi gwu aka gbuku. Biɛlɛ si num chɔkɔ bi gɔksini mbeɛɛ juɛni jiɛ a mbum.

⁴ Mbeɛɛ yeɛɛ, mbeɛɛ fwakyi bɛni bɛ bɔ nɔmki i mbeɛɛ khɛ. Bɔ kɔh biɛɛ bi mbeɛɛ, mbeɛɛ nɛɛɛ i gɔm bɔ, bɔ ka daki. Bɔ dɛ lɔ Bah Nyɔ wɛ wi kanaki Nga Bichi wɔkɔ ndɛ wibɔ.

⁵ Mbeɛɛ naki fa mbi wɛ dzi kidɛɛɛ kimbeɛɛ asi gwu yimbɛɛɛ kanaki. Mbeɛɛ dzi

ka kpali ka numki aka nyam yi bwilini, yi wɔkɔli jɔbi wɛ bɛ bi tɛɛnyi yi yeɛɛ.

⁶ Mbeɛɛ bwan gwu i bɛni cheɛɛ bɔ liɛ i ngakɛ wɛ. Mbeɛɛ wɔɔyi bɛni bɛ bɔ ka fɛ dakɛ gia yidakɛ, a chu num bɛni bɔ kɔbi i bwan nga bɛh mbeɛɛ.

Bɛni bɛ Nyɔ nɔmki bɛh nkanɛ wi shɔm

⁷ Bwa bɛ nih bɛɛ, yi kɔ a mbeɛɛ nɔmki bɛh nkanɛ wi shɔm i tsɛ buku jɔbi wɛ Bah bi fiɛniki dzaki yeɛɛ. Mbeɛɛ yeɛɛ si bɛni bɛ bɔ nɔmki khɛ si kanɛ shɔm i tsɛ buku jɔbi wɛ bɔ si kɔh biɛɛ bindzɔɛɛni i khɛ wibɔ wɛ. Bɔ si wɔkɔli dzan dzɛ ka bɔ gbɛli biɛɛɛ, bɔ wɔkɔli bi kpɛɛɛ i nkɔh wɛ.

⁸ Mbeɛɛ tɛ kanaki shɔm ayakadɛɛɛ. Mbeɛɛ nɔmki bɛh nga kɔm jɔbi wi Bah si num kɔmsi dzɛ.

⁹ Bwa bɛ nih bɛɛ, kiɛ mi ma shwɛɛɛyiki wainnih wi. Mi wɛ wi shwɛɛɛyiki wainnih wi bi kanaki lɛ nsaka. Mi wɛ wi bi tɛɛɛki bɛnsaka wi si num lɔ i dzaka kifianɛ wɛ.

¹⁰ Bwa bɛ nih bɛɛ, mbeɛɛ sɛni dzɛ i bɛni bɛ ntum bɛ Nyɔ bɛ bɔ si dzaka i bɛni i yeli wi Bah wɛ. Bɔ ni yeɛɛki lɛ bɛngakɛ, ka kanaki a shɔm wɔkɔli.

¹¹ Bukumbɛɛɛ yeɛɛ a bɛni bɛchi bɛ bɔ ni kɔ bɔ kanɛ shɔm tsɛ kaasi, kɔ num Bah ni lɔ kimbeɛɛɛni i bɔ wɛ. Mbeɛɛ kɔ mbeɛɛ wɔkɔ lɔ kɔm jɔb si wi ni kanɛ shɔm i tsɛ kaasi, chu wɔkɔ tɛ si Bah ni tsɛ beɛɛsi ngakɛ wi, wi fiɛni chu bindzɔɛɛ. Bah ni fɛ yakadɛɛɛ, kɔm wi si cham lɛ i bɛni, kwasi nsheɛɛ i bɔ.

¹² Bwa bɛ nih bɛɛ, gia yɛ yi tsaki gia yichi kɔ a, mi ka dzaka gia kiɛ wi ki kain kɛ. Kanɛ wi kainki num i bɔli, nabɛ a wi kain i nshwain, nabɛ i yeli winain fiɛɛ. Mi ka bum gia a, “Aan”, yi ka numki asi yi kɔ. Wi ka nɛɛɛ a, “Aayi”, yi ka numki asi yi kɔ. Mbeɛɛ faki yaka, ka Nyɔ bi ma chu jiɛ mi i ngakɛ wɛ.

Ntsa bɛh njia shɔm gamtiki lɛ

¹³ Mi widakɔ i mbeɛɛ wɛ kabɛ yeɛɛ ngakɛ, wi ka tsaki. Mi ka wɔkɔki ndzɔɛɛni, wi ka yeɛɛɛki kɔksi Nyɔ.

¹⁴ Mi widakɔ i mbeɛɛ wɛ kabɛ gwɛɛɛki, wi bɔɔɛɛ batiɛ kijunni ki bɛni bɛ bumni, bɔ dzɛ tsɛ i wi beɛɛ, fianɛ wi bɛh miɛ i yeli wi Bah wɛ,

[†] 4:11 Nchi wɛlɛ kolɛ i numki wɛ wi dzakaki a, “Wɔ kanaki mi wɛ wi kɔ kɔmsi i wɔ wɛ asi wɔ kanaki gwu ya.”

¹⁵ ntsa wiwə wə bə tsa lə num bə jiə shəm
i Bah wə, ni gamti mi wiwə wi ni bənih,
Nyə ni dzasi wi i bein. A kabə num a mi
wiwə fə chu, Nyə ni dalinya wi.

¹⁶ Ayakadəin, yi kə a, mi ka fə gia yichu,
wi fuku i wainih, bə wi tsā i gwú yibə, ka
Nyə ni chuku mbəin. Ntsa wi mi wi chən
kanaki lə nga nalə fə gia yiduli.

¹⁷ Mbəin sīni dzə gia i Elaja wə. Wi nī kə
mi wiwəm ka bukumbəin. Wi nī tsa jiə nga
a dzan ma dzə i fa kuku. Dzan baan i bein
yakadəin i jia yitali wə bəh kinka.

¹⁸ Wi bi fiəni tsa, Nyə faan shi dzan, biəin
fiəni kə i nshwain wə.

¹⁹ Bwa bə nih bən, mi widəkə i mbəin ka
bee dzəh yi nkən ka njənki, mi widəkə fiəni
dzə bəh wi i jum wə,

²⁰ mi wə wi dzə bəh wi i jum wə wi kīə a
mi ka fiəni mi wə wi fəki gia yichu, wi bēe
dzəh yi yi kilələ, yaka wi bwili wəmaka i
kan yi kpi wə, Nyə dalinya chu bi biduli.

Kinwakti ki ninshin ki Bita Gia ya yi ko i Kinwakti ki Bita ki ninshin kala ma

Kinwakti ki Bita ki ninshin kala ko num wi ni nyaka i bani ba Klistus ba ba ni wan tsə ka noki i kidi wə chi chi (1:1). Gia yilakali ya yi ni fa ka wi nyaka kinwakti kala a ni ko i dəsi shom yi bani bale si bani ni bwanji gvu i ba chein, ba yein bangaka kom shom ya ba ja i Klistus wə. I dəsi yi yakadain, Bita ka yinti ba kom ntum wi ndzonni kom Jisas Klistus wə kpi yi bah ndza wi kpi bah kinjaka ka a ngain bi fani dzə la, a num gia ya ba tsəinki tsaki ninshin ba ja mfi i yein wə.

Kifwu ki gia i Kinwakti kala ma

1:1-2 Kin'yisi

1:3-12 I kwaka si Nyə bwiliki bani

1:13-2:10 Ntəfi kom i noki nani ki bainni

2:11-4:19 Si mi wi Klistus ko i dzaki bangaka ba wi yeinki

5:1-11 Si mi wi Klistus ko i shisi gwu yi bah i nɛmki tə i bani

5:12-14 Kingaksi

¹ Kinwakti kala nyaka mih Bita wain ntum wi Jisas Klistus. Mih nyaka i bani ba Nyə ba wi sabibwili a akə mbu num ba wan tsə ba num bani ba dzani i bimbū bi Bontus bah Galeshia bah Kafadosia bah Esia bah ki Bitinia wə.

² Nyə Tii wibukumbein ni sabibwili mbein asi wi ni kiaki yi kein i bi dzə num. Kin'waka ki ka keinsi ja mbein chi chi ka mbein bi wəko i Jisas Klistus, a ba mikə mbein bah mwa mu. Ma Nyə chusi mbein shom yi yindzonni nalə, wi nyə mbein bah shom yi doli nalə.

Bukumbein naki ba tsəin a ninshin

³ Kingaksi num i Nyə wə wi ko Nyə chu num Ba wi Bah wibukumbein Jisas Klistus. Wi bwə bukombein i mbwə wimfian wə asi Jisas Klistus ni dza i kpi wə num a fa njkwasi wi winshein wimbum i bukombein. Gia yalə fa a bukombein numki i liə ba tsəin tsə a ninshin,

⁴ tsəin i dzi biein num biə wi ja i mbein i tumi ki bein wə. Biein biəla ko bi kəbi i fə, nabə i bəkə, nabə i jwin.

⁵ I tsə dzəh i shom ya mbein ja i Nyə wə, wi chəniki mbein bah nga bi i tsə buku i mbəin wə wi keinsi ja a wi bi yənjaki i kingaksi wə.

⁶ Si mbein kiaki yakadain, mbein wəkəki ndzonni. Ayakalə, mbein kanja i ni wəkə ləli i jəbi wi twesi wə kom ba bəməmsi ba ba dzaki i mbein i dzəh dzəh wə.

⁷ Ba dzaki i məmsi a shom ya mbein ja i Nyə a, akə yi njə. Namana yaka chwaka ki kpə ki bəkəli si num num ba məm bah gbuku, ayaka chwaka kiwə num fiən fi num i bi bəkə. Si yi ko yakadain, yaka ko a ba kala i məm tə shom ya mbein ja i Nyə, kom yi ko fiən fi tsə chwaka ki kpə ki bəkəli. Ayakadain, jəbi wə Jisas Klistus bi buku dzə, ba bi kəksiki mbein, tumyi bikum bimbəin, yaksi mbein.

⁸ Mbein kənki Jisas Klistus maka mbein num yein i wi wə, num mbein bum i wi, na yaka si mbein yeinki kə i wi wə i liə. Mbein bə wəkə ndzonni nalə a num biə mi kəkə i dzaka,

⁹ kom mbein kiaki a, si mbein ja shom i wi wə, gia ya yi dzaki i yein chein ko mbəin wi bin'waka bimbəin.

¹⁰ Bani ba ntum ba Nyə ba ba ni dzakaki kom kinduksi ki Nyə kə wi ni ko i duksi mbein yein, ba ni keinsi nən, məmsi i kiə kom mbəin wəla.

¹¹ Kin'waka ki Klistus ni ko i ba wə si ba ni dzakaki a Klistus bi yein lə ngəkə ayaka i yəməka jum, wi bi ka kwati kinjakni. Ayaka ba ka nənki i kiə jəbi wə gia yiwə bi numki, bah dzəh ya yi bi tsəki ka yi numki.

¹² Nyə ka fa ba kiə a gia yalə ba ni dzakaki a ba ni dzakaki kə num i gwu yibə wə, yi ni kə, num i mbein. Akə yi mbein ni wəkə i dzaka ki bani ba ba ni fukuki ntum wi ndzonni kom Klistus i mbein i nga bi Kin'waka ki Bainni kə Nyə ni chinisi ki dzə i bein. Yalə ko gia na bəchinda ba Nyə də i kiə yi.

Bani ba Nyə bainki i nani kibə wə

¹³ Si yi ko yakadain, mbein lūmsi mfi bimbəin, mbein kəinsi gwu yimbəin. Mbein təkni bah gwu yimbəin, mbein tsəinki

ndzɔŋki tsəki a ninshɪŋ i kinduksi ki Nyɔ kə ki bi dzə i mbeɪŋ ʒɔbi wə Jisəs Klistus bi fiəni chusiki gwu yi.

¹⁴ Mbeɪŋ wɔkəkəki i Nyɔ ka bwa bu. Kiə mbeɪŋ ma chu fəki gia biəli si nyam yimbeɪŋ yi gwu nənki asi mbeɪŋ nɪ fəki ʒɔbi wə mbeɪŋ nɪ keɪŋki i jisi wə.

¹⁵ Asi wi wə wi nɪ bɔɔŋ mbeɪŋ wi kə wi baiŋni, mbeɪŋ tə bāɪŋki i kimfə kimbeɪŋ kichi wə,

¹⁶ asi bə nyaka a,
“Mbeɪŋ bāɪŋki kəm mih baiŋki lə.”

¹⁷ Si mbeɪŋ bɔɔŋki Nyɔ a Ba wimbeɪŋ, akə wə wi sakaki mi wichi i kimfə ki wə chusi kə chi chi, mbeɪŋ kaŋa i n̄ki nɔni kimbeɪŋ lwá Nyɔ i ʒɔbi wichi wə mbeɪŋ kə i mbi wələ wə ka bəni bədzəni.

¹⁸ Ntə mbeɪŋ kiəkəki lə a Nyɔ nɪ təɪŋ lə mbeɪŋ i nɔni kiyəə kə bətiɪ bəmbeɪŋ nɪ kuku yaka mbeɪŋ yeɪŋ, wi nɪ ka təɪŋ dəkə num bəh fiɛŋ ka kpə wi num i bəkə.

¹⁹ Wi nɪ təɪŋ num bəh mwa mi Klistus mə kəbi fiɛŋ fi kilələ, mə mə kə ka mi waiŋ jaka wi mfə gia wə wi kaŋaki kə chu bidəkə nabə gia yi kingbə yidəkə.

²⁰ Nyɔ nɪ saɪŋbwili wi na ka mbi yisi, ka chusi wi i chəkə bi gəksini biələ wə kəm mbeɪŋ.

²¹ A fə Klistus na ka mbeɪŋ bum i Nyɔ wə wi nɪ dzasi wi i kpi wə nya wi bəh mbum. Si wi nɪ fə yakadəɪŋ, shóm yimbeɪŋ bəh kiŋkwaka kimbeɪŋ ka numki num mbeɪŋ jiə i Nyɔ.

²² Si mbeɪŋ kə mbeɪŋ wəkə lə ŋkəŋ, bi fə biŋ'waka bimbeɪŋ baiŋ ka mbeɪŋ kaŋaki kiŋkəŋ i bwa bə nih bəmbeɪŋ a num kiŋkəŋ ki ŋkəŋ, mbeɪŋ kəŋniki a yakadəɪŋ bəh shóm yimbeɪŋ yichi.

²³ Mbeɪŋ kiəkəki a bə fiəni bwə mbeɪŋ i mbwə wimfiəŋ wə. Wi wələ wi bwə mbeɪŋ lə a kəkə wə wi kə i kpi. Ayaka a num Nyɔ mwi wə wi bi kpi kə. Wi bwə mbeɪŋ num a bəh ja yə yi nyaki nɔni. Ja yələ bi baan a numki feɪŋ.

²⁴ Yi kə asi bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyɔ wə a,
“Mi wiwəm wichi kə aka mfwan,
ndzɔŋni bi kə aka bəfluwa bə chwa.
Mfwan si kpiyi lə, bəfluwa bə chwa tə səkyi,

²⁵ ayakalə ja yi Bah bi num a feɪŋ ʒɔbi wichi.”

Ja yələ num ntum wi ndzɔŋni kəm Klistus wə bə nɪ fukuki i mbeɪŋ.

2

Kəm Təh wə wi kaŋaki nɔni bəh tumi ki baiŋni

¹ Yi kə a, mbeɪŋ bēe shóm yichu yichi, bəh mfwəkyi wichi bəh i dzakaki bəndzaka bəfa, bəh kiŋghəkə bəh i dzakaki bəndzaka bəchu bəchi kəm bəni.

² Mbeɪŋ kəŋaki kiŋkəŋ nalə i mahki mbeɪŋ wi baiŋni wi kiŋ'waka a wi wi, a liŋ asi bwa bə bəhli si kaŋa kiŋkəŋ i mbeɪŋ wə, ka wi fəki mbeɪŋ kəkəki tsəki a ninshɪŋ i bi dzə kwati mbəɪŋ wimbeɪŋ.

³ Mbeɪŋ fəki yakadəɪŋ si mbeɪŋ məm wəkə lə ka yeɪŋ a Bah ndzɔŋki lə.

⁴ Mbeɪŋ dzəkəki i Klistus wə wi kə Təh wə wi kaŋaki nɔni, a num wə bəni nɪ nəɪŋma a wi ndzɔŋki kə, ayakalə Nyɔ saɪŋbwili n'yi a, akə shóm yi ŋgaiŋ.

⁵ Mbeɪŋ tə kə aka kitəh kə ki kaŋaki nɔni kə Nyɔ maaki juŋ yi kiŋ'waka yeɪŋ a mbeɪŋ ni n̄mki mban wi bətiɪ mfə gia bu bə baiŋni, i fəki bimfə gia biə wi kəŋki i kiŋ'waka wə tsə dzəh i Jisəs Klistus wə.

⁶ Yi kə i Kiŋwakti ki Nyɔ wə a,
“Mbeɪŋ tsəɪŋ, mih jiəkə təh i kwili wi Sayəŋ wə,*
a num təh wi bu wi juŋ.
A num təh wə mih saɪŋbwili, a num shóm yɪŋ nalə.

Təh wələ kə wə, mi ka jiə mfi bi i wi wə wi bi ma də gwu.”

⁷ I mbeɪŋ bə mbeɪŋ bum i wi, təh wiwə kə shóm yimbeɪŋ. Ayakalə, i bəni bə bə ka jiə dəkə shóm i wi, wi kə i bə asi bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyɔ mə a,

“Təh wə bəni bə maani nɪ nəɪŋ,
wi dza ka fiəni num,
təh wə bə maa bu wi juŋ yeɪŋ.”

⁸ Ayaka yi chu num bə nyaka a,
“Təh wələ ni fəki bəni bənliki i wi wə.
A num biana wə wi ni fəki bəni gbəyi.”
Bə bənliki i yeɪŋ wə kəm bə nəɪŋ i bum gia yi Nyɔ, num asi Nyɔ nɪ sisi jiə a yi kaŋaki i bi numki.

⁹ Ayakalə, mbeɪŋ kə fimbeɪŋ ŋgəkə wə a sabibwili Nyɔ mbeɪŋ. Mbeɪŋ num mban wi

* 2:6 Sayəŋ kə yeɪli wi Jelusaleḿ widəkə.

bətii mfə gia bə bə nəmki i ηkun. Mbeinj num tumi ki baijn, mbeinj num bəni bə Nyə fə a bə numki mbu mwi i fukuki gia yindzəjni yə wi fəki. Akə wi wə wi bənj mbeinj mbeinj buku i jisi mə, ka liə i baijn bi bimbun wə.

¹⁰ A nǝ kə i kikpu wə mbeinj nǝ kəkə bəni, ayakalə i liə mbeinj si num lə bəni bə Nyə. I ninshinj mbeinj nǝ ka dzə dəkə nsheinj yi Nyə, ayakalə i liə mbeinj dzə lə nsheinj yi.

Bəni bə Nyə chūsiki nəni kindzəjni i bəni bəchi kintənj

¹¹ Nsəinj yinj yi shəm, si mbeinj kə bəni bə dzəni i mbi wələ wə num mbeinj kwumi num kwumini i mbi wələ, mih bə kwun kan kwun i mbeinj a mbeinj ma fəki gia yichu yə nyam yimbeinj yi gwu kəjki, kəm gia yələ jwəki bəh bin'waka bimbeinj.

¹² Mbeinj chūsiki nəni kindzəjni i kintənj ki bəni bə bə kiəki kə Nyə ka jəbi wə bə jiəki gia i mbeinj fun a mbeinj kə bəni bəchu, bə ni yeinjki nəni kimbeinj kindzəjni, ka a bi numki chəkə biə Nyə bi dzə, bə bi tumyiki bikum bi.

¹³ Mbeinj nyā gwú yimbeinj kəm bə Bah i mi wichi wə wi sakaki bəni. Mbeinj nyā gwú yimbeinj kəj a numki i ηkun wi Lum wimbun,

¹⁴ nabə i bəni bə wi jiə a bə sakaki bimbu bi mbi, bə jiə bəni bə bə fəki gia yichu i ηgəkə wə kəksi bə bə fəki gia yindzəjni.

¹⁵ Nyə nənki a mbeinj fəki gia yindzəjni, ayaka ban dzaka ki bəni bə kiyun bə bə dzakaki gia kiə kə gia yə bə dzakaki.

¹⁶ Mbeinj nǝki ka bəni bə gia yidəkə kanaki kə bə, ayakalə kiə mbeinj ki dzə kə yi i kəj i shi cheinj i fəki chu. Mbeinj nǝki num ka mfá yi Nyə.

¹⁷ Mbeinj kəksiki bəni bəchi, kəj bwa bə nih bəmbəinj bə bumni bəchi, lwá Nyə, kəksi ηkun wimbun wi Lum.

Bəni bə Nyə dzə kinchəsi i ηgəkə wi Klistus wə

¹⁸ Mfá, mbeinj nyāki gwú yimbeinj i bəni bə mbeinj kə i bə cheinj, kəksi bə na bindzəj. Mbeinj ma nyāki a bə bə kanaki nəni kindzəjni bə təkni i mbeinj. Mbeinj nyāki tə i bə bə chəfiki.

¹⁹ Mih dzakaki lə kəm Nyə si wəkə lə ndzəjni i mi wə bə chəbsiki wi wi wəkə ləli

maka wi gbə i gia yidəkə wə, ayakalə kanə a shəm kəm wi jiə mfi bi i Nyə.

²⁰ Bə ka tweinjki mbeinj num mbeinj gbə i gia wə, mbeinj kanə shəm, mbee wiwə kə na nə? Ayakalə, mbeinj ka yeinjki ηgəkə num i gia yindzəjni yə mbeinj fə, mbeinj kanə a shəm, Nyə ni wəkəki ndzəjni bəh mbeinj.

²¹ Akə di bimbeinj i yeinjki ηgəkə yakadəinj, kəm Klistus tə nǝ yeinj ηgəkə kəm mbeinj, chusi kinchəsi i mbeinj a mbeinj dzə gvu yi.

²² Wi nǝ ka num fə dəkə chu nalə, já yifa nǝ ka num buku dəkə i dzaka ki wə.

²³ Jəbi wə bə nǝ təyiki wi, wi nǝ ka chukuli dəkə bəh ntəyi. Jəbi wə bə nǝ njənsiki wi, wi nǝ ka fasi dəkə i nya ηgəkə i bə, ayakalə wi nya gia yichi i Nyə kan wə wi kiəki i saka ndzəj bənsaka.

²⁴ Wi mwi nǝ gin chu bibukumbəinj i gwu yi wə i kintasi wə. Wi nǝ fə yakadəinj, ka bukumbəinj kpi i gaali bəh chu, i nǝki nəni ki chəj. Biəkə yə wi nǝ kanaki yi fə mbeinj bənih.

²⁵ Mbeinj nǝ kə aka shwán njəj nnya, ayakalə i liə mbeinj fiəni lə ka dzə i Nchəni, wi chu num Ntəkni wi bin'waka bimbeinj.

3

Si bəkanə bəh bənyuku bəbə kə i nǝki

¹ Mbeinj bəkanə bə bəni, mbeinj tə nyāki gwú yimbeinj i bənyuku bəmbəinj. Mbeinj kabə fəki yakadəinj, ma mi wimu i bə kintənj wə wi nənki i bum gia yi Nyə, ni dza bum maka mi chu dzaka gia i wi, num a fə nəni ki kpə wi,

² si bənyuku bəmbəinj yeinjki si mbeinj nǝki nəni ki baijn, chusi kinəkəksi.

³ Gia yə yi chusiki ndzəjni bimbeinj ma nǝmki biəinj bi ləni i gwu wə, ka i kəjnsiki junyifwu a yi ndzəjki, bəh i ləkəki misinj, bəh i kanə gwu bəh bəmbun bəh ndzəjni.

⁴ Gia yə yi ni chūsiki ndzəjni bi mi ni numki fiəj fiə mi wiwə kə fi i shəm yi mə. Nkaijn ndzəjni biələ si jwin kə, a num bi shəm yə yi bəniki num lə nyiki. Biələ kə biə Nyə yeinjki akə bi shəm yi.

⁵ Akə lə si bəkanə bə baijn bə i kikpu wə nǝ jiə mfi bibə i Nyə wə nǝ shiki chusiki ndzəjni bibə. Bə nǝ nya tə gwú yibə i bənyuku bəbə.

⁶ Min̄kpaŋa ka Sela n̄i wəkəki lə i Ablaham bəŋ wi a bah wi ŋgain̄. Mbein̄ tə kə i liə bwa bə Sela jəbi wə mbein̄ fəki gia yi chəŋ chu lwa kə gia yidəkə.

⁷ Bənyuku, mbein̄ tə kɪə dzəh yə mbein̄ kaŋaki i n̄ki bəh bəkaŋa bəmbəin̄. Mbein̄ nyāki kin̄kəksi i bə si bə kaŋaki kə ŋga ka mbein̄, ayaka si Nyə kə wi duksi mbein̄ bə bəchi bəh n̄ni kə ki bi tsə kaa kə. Mbein̄ n̄ki yakadəin̄, ka fiəŋ fidəkə ma kəŋki ntsa wimbəin̄.

I yein̄ki ŋgəkə kəm gia yindzəŋni tsə i yichu wə

⁸ I gəksiki, mih təfiki mbein̄ bəchi a, mbein̄ kəŋaki shəm yimu, kəŋa nsheŋ yi kwasini, kəŋa kin̄kəŋ ki bəni bə bumni, kəŋa shəm yi bənin̄i, sh̄isi gwu yimbəin̄ i kuku.

⁹ Mi ka fə chu i mi kiə wi ki chūkuli kə bəh chu. Mi ka təyi mi, kiə wi ki chūkuli kə bəh ntəyi, wi ləə num kimbəin̄si i wi wə. Yələ kə gia yə Nyə bəŋ mbein̄ kəm yi a mbein̄ fəki ka wi bi ləə kimbəin̄si i mbein̄ wə.

¹⁰ Akə yaka si bə nyaka a, “Mi ka kəŋki i wəkəki ndzəŋni i n̄ni ki wə, bəh i yein̄ kaŋ yindzəŋni, wi təkniiki bəh ləm wi kəm chu, ayaka ma já yifa ma būkuki i dzaka ki wə.

¹¹ Wi kaŋaki i nyəkə jum yi i gia yichu wə, fə num yindzəŋni, yəkə i kimbəin̄ni chein̄ biəli ki,

¹² kəm Bah si yein̄ lə bəni bə chəŋ, wi wəkə ntsa wibə. Ayakalə, wi nya kə shi i bəni bə bə fəki chu.”

¹³ Mbein̄ kabə kaŋa kin̄kəŋ kimbəin̄ i fəki gia yindzəŋni ka yəmaka, na mi wə wi kə i fə mbein̄ bəh gia yichu kə na ndə a?

¹⁴ Ayakalə, bəni kabə nya ŋgəkə i mbein̄ kəm mbein̄ fəki gia yi chəŋ, ma Nyə n̄i bəin̄si mbein̄. Kɪə mbein̄ ma lwāki bə, nabə a shóm nyūmyiki mbein̄.

¹⁵ Mbein̄ kəksiki Klistus i shóm yimbəin̄ wə ka Bah wimbəin̄. Mbein̄ kəin̄si gwu yimbəin̄, jəbi wichi i wəkəliki i chukuli mi wə wi n̄i bikə gia yə mbein̄ tseŋki tsəki i ninshin̄ kəm yi. Ayakalə, jəbi wə mbein̄ chukuliki, mbein̄ chūkuliki i kimbəin̄ni wə bəh kin̄kəksi.

¹⁶ Mbein̄ ma fəki gia yə yi kə i sakaki mbein̄ i shóm mə, ka jəbi wə bə təyiki

mbein̄, dzaka já yichu kəm n̄ni kimbəin̄ kindzəŋni kəm mbein̄ kə bəni bə Klistus, bə n̄i gəmniki.

¹⁷ Mbein̄ kɪə a yi ndzəŋki lə i yein̄ ŋgəkə kəm gia yindzəŋni yə mbein̄ fə yi, a kabə num a Nyə kəŋki lə a yi nūmki yakadəin̄, tsə i yein̄ki ŋgəkə kəm gia yichu yə mbein̄ fə.

¹⁸ Yi kə asi Klistus n̄i yein̄ ŋgəkə ka kpi. Wi n̄i kpi kəm chu bi bəni kpamu yi kaa yakadəin̄. Wi wə wi n̄i kə mi wi chəŋ n̄i kpi i bəni bə bə kəkə bə chəŋ i dzə bəh bukumbəin̄ i Nyə wə. Bə n̄i wəə wi, wi kpi num i nyam yi gwu wə, ayakalə Nyə fə a wi numki wiwəm i kin̄'waka wə.

¹⁹ Akə i kin̄'waka kələ wə wi n̄i tsə fuku gia yi Nyə i bin̄'waka biə bi n̄i kə i jun̄ yi nsəŋ mə.

²⁰ Bin̄'waka biələ kə biə bi n̄i nəin̄ i bum i Nyə i jəbi wi Nəa wə. Nyə n̄i kaŋa shəm bəh bi, wəkəli jəbi wə Nəa n̄i kəin̄si kaasi ŋgwuki. Ŋgwuki wələ kə wə bəni n̄i liə yein̄ a bəni nyan̄ shəŋ, a num bə bə bəkə n̄i fə bə bəin̄.

²¹ Bəkə yələ kə ka bəkə yə bə juliki mbein̄ yein̄ i liə yi bwili mbein̄. Bə juliki kə mi i bəkə yələ mə a bə wəkəki num chi i gwu yi wə. Akə i fə kin̄kaka i Nyə bəh kin̄kwaka kibəin̄ni. Njuli wi bəkə wələ bwiliki mbein̄ bəh ŋga bi Jisəs Klistus biə wi n̄i buku yein̄ i kpi wə.

²² Jisəs Klistus wələ yaka lə i bein̄ ka shinum i tseŋ yiləkəli yi Nyə wə, wi num feŋ bəchinda bə Nyə bəh bin̄'waka biə bi kaŋaki ŋga bəh bin̄'waka bichi biə bi sakaki num i wi chein̄.

4

Nəni ki bəni bə Nyə kə kimfian̄

¹ Si Klistus n̄i yein̄ ŋgəkə i nyam yi gwu wə, mbein̄ tə kaŋaki i kəŋaki ŋkəin̄ni wi shəm yə wi n̄i kaŋaki i yein̄ tə ŋgəkə, kɪə a mi wə wi kə wi yein̄ lə ŋgəkə i nyam yi gwu wə kə wi gaali lə bəh chu,

² ka wi ma chu n̄ki n̄ni ki fa mbi wələ wə biəli gia yichu yə nyam yi gwu nəŋki. Wi n̄ki biəli num gia yə Nyə nəŋki.

³ Mbein̄ kiəki a jəbi wə mbein̄ n̄i kəin̄ki mbein̄ fə gia yi bəni bə bə kiəki kə Nyə si shi fə yi kpəin̄. Mbein̄ n̄i n̄ki n̄ni ki kinyeŋ ki təkəlini, biəli nyam yimbəin̄ yi gwu yi

shilini, mu mbih mɔ kwa mbeɪn, fə bini, dzi i kiyun wə, mu fii feɪn fə ka bɪa. Ayaka mbeɪn chu tsa, kəksi bənyɔ bə kilɔlɔ a num gia yi gumini.

⁴ I liə dzaka wɔmki bəni bə bɔ kiəki kə Nyɔ si mbeɪn chu chiniki kə i mban wibɔ wi nɔni kə ki kə ka ki nyám, bə ka fiəni gwu tɔyi mbeɪn.

⁵ Ayakalə, bə num i bi num i nɔmyi dzaka i Nyɔ nshin wə wi kə wi keɪnsi gwu i sakaki bənkwi bəh bəwɔm.

⁶ Akɔ gia yə yi nɪ fə ka bə fuku tə ntum wi ndzəŋni i bəni bə bɔ kə bɔ kpiyi. Bə nɪ fuku yakadəɪn asi yi kə num bə saka lɔ bə i nyam yi gwu wə ka bəni bəwɔm, bə ni nɔki nɔni i kin'waka wə ayaka ki num asi Nyɔ nɔki.

Mi nɔmki bəh kinya ki i dzəh yindzəŋni wə

⁷ Jobi wə gia yichi bi kaaki si num kɔmsi dzə lɔ. Ayakadəɪn, mbeɪn nɔmki bəh mfi bimbeɪn feɪn, tɔkni bəh gwú yimbeɪn, ka mbeɪn kə i tsáki.

⁸ Gia yə yi tsəki gia yichi kə a mi kɔŋki waiŋnih wi bəh shɔm yi yichi, kɔm kin'kəŋ si ban lə chu biduli.

⁹ Waiŋnih mi ka laa njikə i wi, wi dzô wi, wi tɔkni i wi shwɪnyiki kə.

¹⁰ Si mbeɪn kə num Nyɔ duksi mbeɪn bəh binya chi chi, mi dzôki kinya ki nɔm i bəni bədəkə. Mbeɪn nɔmki bəh kinya kələ Nyɔ nya i mbeɪn i dzəh dzəh wə ka bəni bə ndzəŋni bə Nyɔ nya nɔm wi i bə kan.

¹¹ Mi kabə dzaka gia yi Nyɔ, wi ka dzákaki a gia yə yi bukuki i dzaka ki Nyɔ wə mwi. Mi ka nɔmki i bəni bədəkə, wi ka nɔmki a bəh nga biə Nyɔ nya i wi. Mbeɪn fəki yakadəɪn i gia yichi yələ mbeɪn fəki lə, ka kin'kəksi tsəki i Nyɔ tsə dzəh i Jisɔs Klistus wə. Mbum bəh nga bichi kə a kanja wi jobi wichi na tsə kaa kə. Yi nɔm ayaka.

I yeɪŋki ngəkə ka bəni bə Klistus

¹² Nsəɪn yin yi shɔm, kiə mbeɪn ma nɔmki bəh nkainyi i nshili wə mbeɪn wəkəki i gwu wə, wə wi dzəki i mbeɪn i mɔmsi mbeɪn. Kiə yi ma nɔmki ka akɔ gia yidəkə yimfiəŋ yə yi numki bəh mbeɪn.

¹³ Mbeɪn ləŋki num ləŋni lə a mbeɪn yeɪŋki lə ngəkə si Klistus nɪ yeɪn ka jobi wə wi bi tumbuku bəh mbum bi, mbeɪn bi chu ləŋki, wəkə ndzəŋni.

¹⁴ Bəni kabə tɔyiki mbeɪn kɔm yeɪli wi Klistus, yaka ndzəŋni bimbun kə bimbeɪn. Yələ chusiki a Kin'waka ki kin'kəksi kə ki kə ki Nyɔ kə i mbeɪn wə.

¹⁵ Mi ka yeɪŋki ngəkə, wi ma yeɪŋki kɔm wi kə wi wə mi, nabə a wi kə wi chwə fiəŋ nabə a wi fə gia yichu yidəkə, nabə a wi kə wi ləkə dzaka i gia yi bəni bədəkə wə.

¹⁶ Ayakalə, mi kabə yeɪŋki ngəkə kɔm wi kə mi wi Klistus, wi ma ngəmniki. Ayaka wi ka kəksiki Nyɔ a wi kanjaki lə wəmakə yeɪli.

¹⁷ Mbeɪn fəki yakadəɪn kɔm jobi dzə lɔ ka Nyɔ saka bəni, ayaka wi ni yisi num bəh jun yi. Wi ka yisi bəh bukumbeɪn yakadəɪn, yi kə i num dəɪn bəh bəni bə bə nəɪnma i bum ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ a?

¹⁸ Bə nyaka i Kin'wakti ki Nyɔ mə a, “Yi kabə ləkə i bəni bə chəŋ i bəɪn, ma yi bi numki dəɪn bəh bəni bə bə nəɪn Nyɔ ka fəki a chu a?”

¹⁹ Ayakadəɪn, bəni bə bə yeɪŋki ngəkə si Nyɔ nəŋki a bə yeɪŋki, bə fəki gia num yi chəŋ, jiə gwu yibə i kan yi Nyɔ Kimaa mbi wə wi kə a kin'kaka ki beɪn.

5

Kɔm shwán yi Nyɔ

¹ Mih kabə nəŋ i təfi bətii kijunni ki bəni bə bumni i mbeɪn kintəŋ. Mih ka mi i mban wi bətii kijunni wə, mih nɪ yeɪn bəh dzəkəh yin si Klistus nɪ yeɪŋki ngəkə, ayaka mih num tə mi wə mih bi kwati i kin'kəkni kə wi bi dzə bəh ki.

² Mih təfiki a, mbeɪn tɔkniki ndzəŋki bəh shwán yi Nyɔ yə wi jiə i mbeɪn kan. Jobi wə mbeɪn bə tɔkni bəh yi, mbeɪn ma tɔkniki ka bə chiniki mbeɪn chinini. Mbeɪn tɔkniki bəh kin'kəŋ asi Nyɔ nəŋki. Mbeɪn ma tɔkniki kanja kin'kəŋ i mbee wi ngəmnini wə. Mbeɪn kəŋjaki kin'kəŋ num i nɔm wiwə wə.

³ Kiə mbeɪn ma yaka num i shwán yi Nyɔ yə beɪn wi jiə i mbeɪn kan. Mbeɪn chūsiki num nɔni kindzəŋni kə yi ni yeɪŋki yi sini.

⁴ Mbeɪn kabə fə yakadəɪn, jobi wə Tikwili wi Bəntəkni Shwán bi tumbuku, mbeɪn ka bi kwati kifə ki kəkni kə ki bi jwɪn kə.

⁵ Mih dzakaki tə i sumi a, mbeɪn nyáki gwú yimbeɪn i bətii kijunni ki bəni bə bumni bindzəŋ. Ma mbeɪn bəchi shísiki

gwú yimbein i mi bəh mi nshin. Mbein kləki a, “Nyɔ si n'yəkə lə jum i mi wə wi ghan̄siki gwu, ayakalə wi chusiki num shəm yindzəni i mi wə wi shisi gwu yi.”

⁶ Mbein sh̄isi gwú yimbein ayaka num i nga bi Nyɔ chein, jəbi wə jəbi bi kpein, wi bi ka kəksi mbein.

⁷ Mbein j̄lə gia yichi yə yi fumsiki mbein i kan̄ yi wə, kəm wi kan̄aki lə kin̄kən̄ i mbein wə.

⁸ Mbein t̄əkniki bəh gwú yimbein, mbein ts̄ein ndzəni kəm mbain̄ni wimb̄ein wə n̄kpeli w̄eliki nyaniki aka jum yə yi jumki, nən̄ mi i bwin̄yi dzi.

⁹ Mbein bwan̄ nga bəh wi, mbein j̄lə a shəm i Nyɔ yi ləkə, ȳnti a bwa bə nih bəmb̄ein ȳin̄ki lə tə n̄kain̄ni bəmakə bəngəkə yakad̄in̄ i mbi wichi wə.

¹⁰ Ngəkə wələ kə a i jəbi wi juli wə, ayaka Nyɔ num i bi fiəni mbein a mbein fiəni num asi mbein ni kə, wi bi nya mbein bəh nga, fə gaan̄ yimbein liəni ndzəni. Nyɔ kə wə wi nyaki kinduksi kichi i bəni. Wi bəən̄ mbein i liə i kin̄kəksi ki wə kə ki kə jəbi wichi, kəm mbein kə bəni bə Klistus.

¹¹ Ma nga bichi baan̄ a numki mbii jəbi wichi kin̄gəksi kəbi. Yi n̄m̄ ayaka.

Bimbəni

¹² Mih nyaka kin̄wakti kijuli kələ i mbein num a gamti Silas* mih, wə wi kə wain̄nih wibukumb̄ein. Si mih ȳin̄ a wi kə mi wə mi kə i j̄lə mfi i wi wə. Mih nyaka i shili shəm yimbein, i chu fə a mbein kiə gia yichi yə mih nyaka yi chusi kin̄kən̄ kəm ngamti wi Nyɔ. Mbein n̄m̄ ndzəni i yi b̄ein̄ nalə.

¹³ Kijun̄ni ki bwa bə nih bəbukumb̄ein ki Babilən̄ kə Nyɔ kə wi sabibwili tə chin̄si dzək̄i kimb̄əni i mbein. Maak wə wi kə wain̄ wun̄ i mbum wə bən̄iki tə i mbein.

¹⁴ Mbein b̄əni i gwu yimbein, mbein yānyiki i kin̄kən̄ wə. Kimb̄əin̄ni n̄m̄ i mbein bəchi bə mbein kə mbein chin̄ni i Klistus wə.

* 5:12 Yeli wələ kə tə a “Sifanus.”

Kinwakti kikāmsini ki Bitā Gia yə yi kə i Kinwakti ki Bitā ki kāmsini kələ mə

Kinwakti ki Bitā ki kāmsini kələ kə num wi nī nyaka i bəni bə bumni bə ninshin, num bə waan fiali tali mbi wichi. Fwu wi gia wimum i kinwakti kələ mə kə i jwə nōm wə bəni bə lanini bə ntəkə nī nyaniki fəki, bəh i jwə tə nōni kinyen ki təkəlini kə nlani wə bəni bələ nī dzəki bəh wi, a wi kaa. Bitā nyaka kinwakti kələ nalə tsein num gia yə bəni bə lanini bə ntəkə bələ nī dzakaki a Jisəs bi chu fiəni dzə kə. Wi dzaka a gia yə yi fə ka Jisəs mətəsəi i dzə akə kəm Nyə nənki a mi widəkə ma laka (3:9).

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1-2 Kin'yisi

1:3-21 Nōni ki bəni bə Klistus

2:1-22 Kəm nōni ki bəni bə laniki
ntəkə, bəh ngəkə wə wi kanaki i bi dzə i
bə wə

3:1-18 Chəkə biə Klistus kanaki i bi fiəni
dzə

¹ Akə mih Samən Bitā, wain wi nōm wi Jisəs Klistus chu num wain wi wi ntum. Mih nyakaki kinwakti kələ i mbein bə mbein dzə kimum ki kəkni kə ki kə aka kibuku, yələ kə kəm nōni ki chən ki Jisəs Klistus wə wi kə Nyə wibukumbein chu num Kimbwili.

² Nyə chusi mbein bəh shəm yi yindzənini nalə wi chu nya mbein bəh kimbəinini nalə, tsə dzəh i nkia wə mbein kiəki Nyə bəh Jisəs Bah wibukumbein yein.

Nōni ki bəni bə Nyə kə wi bəən ka sabibwili

³ Nga bi biə bi kə bi Nyə, bi nya lə bukumbein biəin bichi biə bukumbein nənki i nōni kələ wə bəh i nōki nōni kə Nyə nənki. Bi fə yakadəin tsə dzəh i nkia wə bukumbein kiəki Nyə wə wi bəən bukumbein i liə i mbum bəh ndzənini biə akə mbi.

⁴ Akə i dzəh yələ wi nyani ka wi nya bukumbein biəin bi kəkni nalə chu ndzən tsə biəin bichi a num biə wi nī kaka. Biəin biələ kə i fə ka mbein yəkə gein biəin bichu i mbi wə a num biə nyam yi gwu kənki bi

bəkəli bəni. Ayakadəin, mbein ka ni numki i dzəh yə Nyə kə yein.

⁵ Si yi kə yakadəin, mbein mōmsi nalə i kpēin si nōni kindzənini i shəm yə mbein jiə i Klistus wə. I nōni kindzənini wə, mbein kpēin si i nkia gia yein.

⁶ I nkia gia wə, mbein kpēin si kintəkni ki gwu. I kintəkni ki gwu wə, mbein kpēin si shəm yi kanani. I shəm yi kanani wə, mbein kpēin si nōni kə Nyə nənki.

⁷ I nōni kə Nyə nənki, mi kənaki shəm yindzənini i wainnih wi. I shəm yindzənini yə mi kanaki i wainnih wi, mbein kpēin si kinən.

⁸ Mih dzakaki lə kəm, mbein kabə kanaki nōni kələ tsə a bəh ki i ninshin, ma ki ni fə mbein ma ni chin numki alə, nabə i numki ka bəni bə bə kəkə i fə gia ka bə bə kiəki gia kəm Bah wibukumbein wə Jisəs Klistus.

⁹ Mbein kiəki a mi kabə kanaki nkainini ki nōni kələ yaka wi fəkə lə i gia yi Nyə wə, wi kəbi i yein di i dzəh yi dəən. Wi kə wi dali lə a Nyə wəkə bwili lə chu biə wi nī fəki i kiku wə.

¹⁰ Bwa bə nih bən, yi kə a mbein mōmsiki na bəh nga i fəki gia yə yi chusiki a mbəən wə Nyə bəən mbein, bəh nsain wə wi sainbwili mbein akə gia fiən kəbi i nənini. Mbein ka fəki yakadəin ma mbein bi ma chu lansi gbə i bumni bimbein wə.

¹¹ Ayakadəin, bə bi dzə weli lə dzəh yimum i mbein lə gbuuu, ka mbein liə i nkun biə bi bi kaaki kə a num bi Bah wibukumbein Jisəs Klistus wə wi kə Mbwili.

¹² Mih kiəki lə a mbein si kiə lə gia yələ, mbein num ndzən tə i nkən biə mbein nī wəkə, ayakalə na si mbein kiəki yi yakadəin mih nənki i yintiki mbein kəm yi jəbi wichi.

¹³ Mih kwakaki a, yi kə chən yakadəin a mih yōmsiki mbein kəm gia yələ, si mih kein ki wiwəm mih waka ka mbein ni kwakaki,

¹⁴ kəm mih kiəki lə a, yi baan a twəsi ka kin'waka bee nyam yi gwu si Bah wibukumbein Jisəs Klistus fə a mih kiə.

¹⁵ Mih nənki i mōmsi na bəh nga a jəbi wə mih nyə mbein ni numki mbein kwāka gia yələ jəbi wichi.

Dzákah yə yi nĩ yeiñ kinəkni ki Klistus

¹⁶ Mbein̄ kiəki a, gia yə buku nĩ dzakaki i mbein̄ kəm nga bəh ndzə wə Bah wibukumbeȳ Jisəs Klistus bi fiəni dzə, a nĩ kəkə bichum biə bəni nĩ dzə jəbi ka kein̄si biə buku fukuki i mbein̄. Buku nĩ yeiñ na kinəkni kiwə bəh dzákəh yibuku.

¹⁷ A nĩ kə jəbi wə Nyə Ba nĩ duksi wi bəh kinəkni bəh mbum, ja nĩ buku dzə i wə wi kə Kinəkni Kimbum dzaka a, “Wələ kə Waiñ wuñ, wə wi kə shəm yin̄. Mih wəkəki lə ndzəñni nalə kəm wi.”

¹⁸ Buku mwi nĩ wəkə ja yələ si yi nĩ shiki dzəki i bein̄ jəbi wə buku bəh Jisəs nĩ kə i ŋkwuñ wi baiñni wə.

¹⁹ Si buku nĩ wəkə yakadəin̄, buku ka fiəni yin̄ti ŋkəñ bi gia yə bəni bə ntum bə Nyə nĩ dzakaki a kein̄ i kikpu wə. Ayaka yi ndzəñki a mbein̄ jlə mfi i gia yiwə wə bindzəñ, kəm yi kə aka baiñni biə bi baiñki i di bi jisi wə i tsə buku i jəbi wə bin̄ bi baiñki, Jisəs bi baiñki i shəm yimbein̄ mə ka jəñ wi kinchəñchəñ.

²⁰ Gia yə yi kəkni ki tsəki gia yichi i fa kə a mbein̄ kan̄aki i kiə a, ntum wi Nyə widəkə kəkə i Kin̄wakti ki Nyə mə, * wə mi wi ntum wi Nyə widəkə nĩ fukuki bəh kin̄kwaka ki.

²¹ Yi kə a ntum wi Nyə widəkə kəkə wə wi nĩ dzəki si mi wiwəm nəñki a yi numki. Bəni bə ntum bə Nyə nĩ dzakaki gia a fə Kin̄'waka ki Baiñni ka bə dzákaki i ja yə yi bukuki i Nyə wə.

2

Bəni bə lanini bə ntəkə

¹ A lin̄ asi bəni bədəkə nĩ dza tumbuku i bəni kintəñ i kikpu wə nyi ntəkə a bə kə bəni bə ntum bə Nyə, yi num tə a lin̄ asi bəni bə lanini bə ntəkə ni numki lə i mbein̄ kintəñ. Bə bi wəeliki dzəki bəh nlani widəkə wə wi kə i bəkəli bəni, nəin̄ma Tikwili wə wi nĩ kpi i yelih bə. Bə ni fəki yakadəin̄ akisəkə bəñ num ŋgəkə i gwu yibə wə.

² Bəni bəduli ni sini nəni kibə kinyeñ kiwə, yəməka ni fə bəni ka dzakaki ja yichu kəm Dzəh yi ŋkəñ.

³ Dzákəh yi bukuni i biəin̄ wə bi fə lə ma bə sein̄ki biəin̄ i kan̄ yimbein̄ wə bəh

bichum biə bə kein̄si. Bəni bələ kə num Nyə nĩ kein̄si jlə lə ŋgəkə wibə a kein̄ i kikpu wə, ayaka ŋgəkə wiwə kein̄ a feiñ wəkəli bə.

⁴ Mbein̄ kiəki a, Nyə nĩ ka bee dəkə bəchinda bə bə nĩ fə chu. Wi nĩ lə shi bə, a bə tsə i di bi ŋgəkə wə, jlə bə i bənsəñ wə i dzəñə yə yi jiki lə maaa, i di biə bə bi numki feiñ i tsə buku i chəkə bi nsaka wə.

⁵ Wi nĩ ka bee dəkə tə mbi wi kikpu i jəbi wə wi nĩ faan̄ mwi i mbi wələ wə i bəni bə bə nĩ nəki kə nəni kə Nyə nəñki. Wi nĩ bee shəñ a Nəa wə wi nĩ fukuki a bəni nəki nəni ki chəñ i Nyə nshin̄, bəh bəni bədəkə nanitan̄.

⁶ Wi nĩ kpa kwili wi Sədəm bəh wi Gəmələ bəh gbuku bi fii fiəni i bibwuñ wə, chiksi bi chiksini, fə a yələ numki ka kinchəsi ki gia yə yi bi numki bəh bəni bə bə nəki kə nəni kə Nyə nəñki.

⁷ Ayakalə, wi bwili Lət wə wi nĩ nəki nəni ki chəñ gwu kpi wi kəm nəni kinyeñ kə bəni bəchu nĩ kan̄aki.

⁸ Gia yə mi wi chəñ wələ nĩ yein̄ki chu wəkə i jəbi wə wi nĩ nəki i bə kintəñ nĩ fə a shəm yi yə yi baiñki wəsiki wi chəkə bichi kəm kimfə kibə kichu.

⁹ Gia yiwə kabə num yakadəin̄, yaka yi chusiki a Bah kiəki lə i bwili bəni bə bə nəki nəni kə wi nəñki i ŋgəkə wə, chu kiə tə i jlə bəni bə bə nəki nəni kichu num kə ki chəñ i ŋgəkə wə, i tsə buku i chəkə bi nsaka wə.

¹⁰ Ŋgəkə wələ kə num wi bəni bədəkə bi lansi tsəki tsəni wi mi wichi. Bəməka bəni kə bə bə kəñki i biəliki a gia yə gwu yibə si shili bə kəm yi, a num a yə yi si bəkəli mi. Ayaka a chu num a bə bə bə dzəki mi wə wi sakaki bəni i kuku.

Nyə bi kaasi lə bəni bə lanini bə ntəkə

Bəni bə lanini bə ntəkə bələ wəmk̄i lə bəh fwu, ghan̄si gwu nalə, chu lwa kə i təyiki bin̄'waka bi bəəli biə bi kan̄aki nga.

¹¹ Na bəchinda bə Nyə bə bə kan̄aki nga chu ləkə tsə bə si lansi məm kə i təyi bin̄'waka biələ i Bah nshin̄.

¹² Ayakalə, bəni bələ fəki gia num yə mwa mibə kəñki i fəki asi nyám yi chwa si fə gia kwaka kə, ayaka yi num ka bəni bi kwayi bə bə kum. Bəni bələ kə bə bə sun̄uki

* **1:20** nabə a, “Mi kələ i fuku baiñsi fwu wi gia wiwə bəh kin̄kwaka ki.”

gia bə kiəki kə yi. Nyə bi kaasiki bə aka nyam yi chwa,

¹³ Ngəm wibə bi numki ngəkə wə bə bi yeinji kəm ngəkə wə bə nɪ dzəki bəh wi. Bə si kwaka a, i dziki bəh i muki nalə nshifəkə akə kilan gwu kidəkə i bə. Bə kə chi i mbein kintəən jisi mbein. Jəbi wə bə dziki bəh mbein, bə ka wəkəki ndzəni i fwəkyiki mbein bəh nənɪ kibə kingəmnini.

¹⁴ Dzəkəh yibə si shi num a yi nənɪ ki təkəlini, bə fwuli kə i fəki chu. Bə si lentɪ bəni bə bə bəki i kimbun kibə wə ka bəh bə fəki chu. Dzəkəh yi bukuni liənɪ lə i mwa mi bə mə. Bə num bə dzə lə ləin!

¹⁵ Bə bee lə dzəh yi chəŋ ka dzə num yi kilələ. Bə dzə gvu yi Balaam wain Bəwu wə wi nɪ bum i fə gia yə yi nɪ kpeinɪki kə kəm wi nɪ kənki kpə.

¹⁶ Ayaka njakas kanyi wi i gia yichu yələ wə. Njakas kə mənɪ si yi si dzaka, yi dzaka aka mi wiwəm, ka chi nənɪ kidzali kə mi wi ntum wi Nyə wələ nɪ fəki.

¹⁷ Bəni bə lanini bələ kə aka dzəŋə yi mwi yə mwi chu bukuki kə yein, chu num aka bikwu biə bi gbə i biŋ funɪ kiləkəli tsə giŋ. Nyə nɪ keinɪ si lə di bi ji lə maaa, jiə i bə.

¹⁸ Bə kəmki dzaka nalə ghanɪsi gvu yi kilələ. Bə lentiki bəni bə bə kuti buku dzə i bəni kintəən bə bə kiəki kə gia yi chəŋ. Bə lentiki bəh bənlani bə bə kə a bə kələ i fiənɪ fəki gia yə gvu yi shili nənki.

¹⁹ Bə si dza kaka bəni a bə bwili lə bə i mfá wə, ayakalə bə mwi bə bə dzakaki yakadəin num mfá i biəin biə bi bəkəliki gvu yi mi. Bə kə mfá kəm mi ka nya gvu yi i fiəŋ wə, yaka wi kə mfa wi fiəŋ fiwə.

²⁰ Mbein kɪəki a, bəni kabə yəkə gein gia yə yi bəkəliki bəni i mbi wələ wə kəm bə si kiə lə Bah wibukumbəin wə wi kə Jisəs Klistus wi num Mbwili, ka chu fiənɪ tsə liə i gia yiwə wə, ma yi shu kanja bə, ma yi gia ni fə fəni i gvu yibə wə tsə si yi nɪ kə i kin'yisi wə.

²¹ Bəni ka fə yakadəin, yəmaka ni ndzənki a bə nɪ kanaki kə i yisi kiə dzəh yi chəŋ yələ, i chu fiənɪ bee nchi wi bainɪni wə bə nya i bə.

²² Nkainɪni bəmaka bəni bələ fəki gia yə yi kə i ndi wə, yi ka numki nən a, “Jəbi wə biə yain yainɪ ki yi fiənɪ chu fein i dzi.” Ayaka

ndi widəkə chu num a, “Jəbi wə bə si wəkə kifii ki chu fiənɪ tsə binli i ntsanə wə.”

3

Chəkə bi Bah bi fiənɪ dzəni

¹ Nsəin yin yi shəm, kinwakti kələ i liə si num lə ki kəmsini mih nyakaki i mbein. I binwakti biə bichi mih nyaka ka yinɪ i yəmsi mbein i kənaki binkwaka bi chəŋ.

² Mih nənki a mbein kwəkaki gia yə bəni bə ntum bə Nyə bə bainɪni nɪ dzaka i ninshin a yi bi numki lə, chu kwəka tə gia yə bwa bəmbəin bə faanɪni bə Jisəs nɪ dzaka i mbein a Bah wə wi kə Kimbwili dzaka a mbein fəki.

³ Gia yimbun kə a mbein kɪə a, jəbi wə a bi numki i chəkə bi gəksini wə, bəni bə nyiksini, bi dza dzə nyiksi fə gia yichu yə nyam yibə yi gvu nənki.

⁴ Bə bi nyiksiki dzaka a, “Ntə wi nɪ kaka a ngəin bi fiənɪ dzəki lə, wi kə fain i liə a? Jiakəbi si bəti bəbukumbəin nɪ kpiyi, gia yichi keinɪ a gvu wə asi yi nɪ kə i kikpu wə i yisi si Nyə nɪ maa mbi.”

⁵ Bə dzakaki yakadəin kiə na bindzəŋ na ka bə nənki nənɪni a Nyə nɪ ka dzaka shəŋ a bəh ja yi i kikpu wə ka bəli numki. Ka dzaka nshwain buku i bəkə, ayaka wi nɪ fə nshwain yiwə bəh mwi.

⁶ Akə a mwi miwə mə mə nɪ buku ban nshwain, ka kaasi mbi wikpu wə.

⁷ Akə tə a ja yi yiwə yə yi jiə bəli bəh nshwain i liə, wəkəli gbuku. Wi wəkəli chəkə biə wi bi sakaki bəni bə bə nəki kə nənɪ kə wi nənki.

⁸ Ayakalə, nsəin yin yi shəm, kiə mbein ki dāli kə gia yimu a, i Bah chəkə bimu kə a lin aka jiə nchuku, jiə nchuku num a lin aka chəkə bimu i wi.

⁹ Bah gukuki kə gvu gukuni asi bəni bədəkə kwakaki, i fə asi wi nɪ kaka. Wi kanaki num shəm bəh mbein, kəm wi kənki kə a mi widəkə bi laka, wi nənki a bəni bəchi kwūni shəm yibə.

¹⁰ Chəkə biə Bah bi fiənɪ dzə bi numki aka bi ji. I biəmaka chəkə bəli bi jumiki lə bəh nga tsə laka, gbuku bi fiisiki biəin biə bi kə i bəli wə, nshwain bəh biəin bichi biə bi kə yein bi fii kaasi.

¹¹ Si gbuku bi fiisiki biəin bichi i dzəh yələ wə, mbein kwakaki a mbein kanaki i

nûmki ŋkaiŋni wi bəni bənaiŋ i nōni
kimbeŋ wə a? Mbeŋ kaŋaki i nûmki bəni
bə bə nōki nōni ki baiŋni mbeŋ nya gwu
yimbeŋ i Nyɔ,

¹² i wəkəliki Chəkɔ bi Nyɔ biələ, mōmsi i
fəki a bi dzə wakli. Akɔ chəkɔ biə gbuku bi
fiisiki bəli, ayaka juuŋ yi gbuku bi jəkɔ
bieŋ biə bi kɔ i beŋ.

¹³ Ayakalə, bukumbəŋ wəkəliki num
bəli wimfiŋ bəh nshwaiŋ yimfiŋ biə
Nyɔ nɪ kaka, ayaka ŋkaiŋni wi kwili wələ kɔ
wə a bi numki a nōni ki chəŋ yeŋ.

¹⁴ Ayakadəŋ, nsəŋ yin yi shəm, si mbeŋ
wəkəliki gia yiwɔ yakadəŋ, mbeŋ
mōmsiki nalə i nûmki ndi widəkɔ kəbi
nabə kiŋgbɔ kidəkɔ i Nyɔ nshin, bəh i num i
kimbəŋni wə bəh wi.

¹⁵ Mbeŋ yɪŋtiki a Bah wibukumbəŋ
kaŋaki shəm yakadəŋ, wi nya num jəbi i
bəni a bə bi bəŋ. Gia yələ kɔ a yə waiŋnih
wibukumbəŋ Bəli wə wi kɔ shəm
yibukumbəŋ nɪ nyaka i mbeŋ bəh mfi biə
Nyɔ nya i wi.

¹⁶ I biŋwakti bichi kintəŋ biə wi nyaka,
wi dzakaki yeŋ a kəm gia yələ. Wi nyaka
gia yidəkɔ yi ləkɔ i bəni i kiə, ayakadəŋ
bəni bə bə kiəki kə gia bə kiə kə di biə bə kɔ
ka finiki bəh fwu wi gia yiwɔ, yi num a lin
si bə finiki tə bəh di bidəkɔ i Kiŋwakti ki Nyɔ
wə. Bə fə yakadəŋ, bəŋ num ŋgəkɔ i gwu
yibɔ mə.

¹⁷ Nsəŋ yin yi shəm, asi mbeŋ si kiə lɔ
gia yələ lə, mbeŋ tōkniki a bəni bə bə jiəki
kə nchi wi Nyɔ bi ma gūku mbeŋ bəh
bimfə bibɔ bichu ka mbeŋ bi dzə i di biə
mbeŋ num, fiŋ nəŋni kə mbeŋ, a mbeŋ
fiəni gbə lɔ gbəni.

¹⁸ Ayakalə, mbeŋ kōɔki i ŋgamti wə wi kɔ
wi Bah wibukumbəŋ Jisəs Klistus wə wi kɔ
Mbwili dūksi mbeŋ, mbeŋ chu klə wi tsə a
ninshin ninshin. Kiŋkəksi nûm i wi i liə
bəh i jəbi wichi na kiŋgəksi kəbi. Yi nûm
ayaka.

Kinwakti ki ninshin ki Jøn Gia yə yi kə i Kinwakti ki Jøn ki ninshin kələ mə

Kinwakti ki ninshin kələ Jøn nĩ nyaka i bijuŋni bi bəni bə bumni, kaŋaki kifwu ki gia kifa. Kə i shili shóm yi bəni bə wi nĩ nyakaki i bə, a bə nōki i kinchin ni wə bəh Nyə na bəh Wain wi wə Jisəs Klistus. Yi num tə i tēfi bə, a bə tōŋniki bə ma bīliliki bənlani bəntəkə. Mi wə wi nyaka kinwakti kələ kə num wi lansi kin a, mi wə wi nōki i baiŋni kintəəŋ, wi chu kaŋaki kə i fāki kimfə ki jisi. Wi chu nyaka tə a Jisəs Klistus nĩ kə na mi wiwəm, ayaka mi wichi wə wi kə wi jiə shəm i wi wə wi ŋkəŋ Nyə, kaŋaki lə tə i kōŋki wainŋih wi.

Kifwu ki gia i Kinwakti kələ mə

1:1-4 Kin'yisi

1:5; 2:29 Ntum kəm baiŋni bəh jisi

3:1-24 Bwa bə bə kə bwa bə Nyə bəh bə
bə kə bə ŋkpeli

4:1-6 Gia yə yi kə yi ŋkəŋ bəh yə yi kə yi
ntəkə

4:7-21 Kəm kinŋkəŋ

5:1-21 Shəm yə mi jiə i Klistus tumdzi lə
gia yichi

Ja yə yi nyaki nōni

¹ Gia yələ buku nyakaki lə kə kəm Ja yə yi nyaki nōni yi nĩ kə yi si num lə i kin'yisi wə. Ja yələ yi kə num buku nĩ wəkə gia yə yi nĩ dzaka, yeiŋ yi bəh dzəkəh yibuku, tseiŋ yi si yi nĩ kə, kəm yi bəh kaŋ yibuku.

² Nōni kələ kə num ki nĩ yəŋə i buku, buku yeiŋ i ki wə buku bə dzaka kəm ki, fuku i mbeiŋ kəm nōni kələ ki bi kaa kə, ki nĩ kə bəh Ba wi ayaka ki bi dzə yəŋə i buku.

³ Yəmaka yə buku nĩ yeiŋ chu wəkə, kə yə buku fukuki tə i mbeiŋ ka mbeiŋ kāŋaki kijuŋni kibukumbeiŋ. Kijuŋni kibukumbeiŋ kə bəh Ba bəh Wain wi Jisəs Klistus.

⁴ Buku ka nyaka yələ ka kinsanli kibukumbeiŋ ni nūmki num ki jikə ndzəŋ.

Bukumbeiŋ nōki i baiŋni kintəəŋ

⁵ Fa kə ntum wə buku nĩ wəkə i wi, buku bə fuku i mbeiŋ a, Nyə kə baiŋni ayaka jisi num kə i wi mə lə kpaaa.

⁶ Ayakadəiŋ, bukumbeiŋ kabə dzaka a bukumbeiŋ kə i kijuŋni wə bəh wi, ayaka nyani num i jisi wə, yaka bukumbeiŋ nyiki num ntəkə, chu nə biəli kə ŋkəŋ biwə.

⁷ Ayakalə, bukumbeiŋ kabə nyaniki i kintəəŋ ki baiŋni wə asi wi kə i baiŋni wə, ma bukumbeiŋ ni numki i kijuŋni wə mi bəh mi, ma mwa mi Jisəs Wain wi ni wəkə bukumbeiŋ a bukumbeiŋ baiŋ i kintəəŋ kichu bibukumbeiŋ wə bichi.

⁸ Bukumbeiŋ ka dzaka a bukumbeiŋ kaŋaki kə chu, yaka bukumbeiŋ fwəkyiki gwu yibukumbeiŋ, ŋkəŋ kəkə i bukumbeiŋ wə.

⁹ Ayakalə, bukumbeiŋ kabə fuku chu bibukumbeiŋ i wi, si wi kə mi wə wi si shi num i ja yi wə chu fə gia chəŋ, yaka wi ni dalinya lə chu bibukumbeiŋ wi wəkə bukumbeiŋ, bukumbeiŋ baiŋki i kimfə kibukumbeiŋ kichi kə ki kəkə chəŋ.

¹⁰ Bukumbeiŋ kabə dzakaki a bukumbeiŋ ka fə dəkə chu, yaka bukumbeiŋ dzəki wi a wi kə mi wi ntəkə, ja yi kaŋa kə di i bukumbeiŋ wə.

2

Jisəs kə kimaiŋ ki ndalinya

¹ Bwa bəŋ, mih nyakaki gia yələ i mbeiŋ ka mbeiŋ ma ni dza fə chu. Ayakalə, mi ka dza fə chu, bukumbeiŋ kaŋaki lə mi wə wi kwuŋki kaŋ i Ba i bukumbeiŋ, mi wələ kə Jisəs Klistus wə wi kə mi wi chəŋ.

² Akə wi kimaiŋ kə ki dalinyaki chu bibukumbeiŋ, kimaiŋ kələ kəkə a ki kə a kibukumbeiŋ shəŋ, ki kə tə ki bəni bəchi i mbi wələ wə.

³ Bukumbeiŋ kabə jiəki bənchi bə Nyə, ma yələ ni chusiki mməŋni kəbi a bukumbeiŋ kiəki lə wi.

⁴ Mi wə wi dzakaki a ŋgaiŋ kiəki lə Nyə, wi jiə kə bənchi bu, kə mi wi ntəkə, ŋkəŋ kəkə i wi wə.

⁵ Ayakalə, mi wə wi jiəki ndzaka wi Nyə kə wəmaka mi wə wi kəŋki wi tsə kaasi ŋkəŋ. Gia yə yi kə i chusi mməŋni kəbi a bukumbeiŋ chinŋi bəh Nyə kə yələ yi kə a:

⁶ Mi wə wi dzakaki a ɲgain kə jəbi wichi i Nyɔ wə, wi kanjaki i nŋki a linj i dzəh yə Klistus nŋ nəki yein.

Nchi wimfianj

⁷ Nséin yin yi shəm, nchi wə mih nyakaki i mbein a kəkə wimfianj. Akə nchi wikpu wə mbein nŋ kanjaki i yisi i kin'yisi wə. Ayaka nchi wikpu wələ kə gia num mbein wəkə lə.

⁸ Ayakalə, nchi wə mih nyakaki i mbein akə nchi wimfianj. Nkəŋ wi nchi wələ chusiki i Klistus bəh i mbein. Nchi wiwə kə ka wi kə wimfianj kəm jisi si kaa tsə lə ayaka bainji bi ɲkəŋ yisi i bainji.

⁹ Mi wə wi dzakaki a ɲgain kə i kintəŋ ki bainji wə ayakalə wi chu bainj wainnih wi, ma yi numki a wi keinjki i kintəŋ ki jisi wə.

¹⁰ Mi wə wi kəŋki wainnih wi kə wə wi kə jəbi wichi i kintəŋ ki bainji wə gia yiwə num i wi mə, gia yidəkə kəbi i fə a wi nyaniki wi bənli.

¹¹ Ayakalə, mi wə wi bainjki wainnih wi, kə wə wi kə i jisi wə wi nyani i bi wə, ayaka wi kiə kə di biə wi tsəki, kəm jisi biwə fə wi fəkə.

¹² Bwa bəŋ, mih nyakaki i mbein kəm bə kə bə dalinya lə chu bimbəin kəm Klistus.

¹³ Bəba, mih nyakaki i mbein kəm mbein kiə wi wə wi nŋ kə i kin'yisi wə. Sumi, mih nyakaki i mbein kəm mbein tsə lə mi wichu wə. Bwa bəŋ, mih nyakaki i mbein kəm mbein kiəki lə Ba Nyɔ.

¹⁴ Bəba, mih nyakaki i mbein kəm mbein kiə wi wə wi nŋ kə i kin'yisi wə. Sumi, mih nyakaki i mbein kəm mbein ləkəki lə, gia yi Nyɔ num i mbein wə jəbi wichi, ayaka num mbein tumdzi lə mi wichu wə.

¹⁵ Mih bə təfi mbein a, kiə mbein ma kəŋki mbi wələ nabə biəin bi mbi wələ. Mi kabə kəŋ mbi wələ, wi ma ni kəŋki Ba Nyɔ wi.

¹⁶ Mbein kɪəki a biəin bichi i fa mbi wələ mə biə nyam yi gwu jiəki kinjəŋ yein bəh biə dzəkəh yeinjki kəŋ bi, bəh biə bəni ghanji gwu yein wə i nəni kələ wə, kəkə biə bi nyəki dzəki i Ba Nyɔ wə. Akə bi mbi wələ.

¹⁷ Mbi wələ bi kaa lə, ma biəin bi mbi biə bəni jiəki kinjəŋ yein wə bi kaa tə. Ayakalə,

mi wə wi fəki num gia yə Nyɔ kəŋki bi baan lə i numki jəbi wichi.

Bəmbainjini bə Klistus

¹⁸ Bwa bəŋ, jəbi wələ si num wi gəksini. Si mbein nŋ wəkə a bəmbainjini bə Klistus bi dzə lə, na i liə bəmbainjini bə Klistus dzə lə bəduli. Akə gia yə yi fə buku ka kiə a wələ si num lə jəbi wi gəksini.

¹⁹ Bəni bələ nŋ buku i bukumbəin wə, ayakalə bə nŋ kəkə bəni bəbukumbəin. A nŋ kə a bə numki bəni bəbukumbəin, ma bə nŋ baan i numki bəh bukumbəin. Ayakadəin, bə ka buku i chusi i ndain wə a mi i bə wə kəkə mi i bəbukumbəin wə.

²⁰ Mbein kə fimbein num Wi wə wi Bainji fianji* lə mbein, mbein bəchi bə kiə gia yi ɲkəŋ.

²¹ Mih nyakaki kə i mbein kəm a mbein məniki lə ɲkəŋ. Mih nyakaki kəm mbein kiəki lə ɲkəŋ, ayaka mbein kiə tə a ntəkə kəkə i buku i ɲkəŋ wə.

²² Mi wi ntəkə kə winainj? Ntə akə mi wə wi nənki a Jisəs kəkə Mbwili wə Nyɔ nŋ kaka? Mi wə wi nənki Tii bəh Wainj wi kə mbainjini wi Klistus.

²³ Mi wə wi nənki Wainj kanjaki kə kinchinjini bəh Tii Wainj. Mi wə wi dzaka bəh dzaka ki a ɲgain bum i Wainj, akə wə wi kanjaki kinchinjini bəh Tii Wainj tə.

²⁴ Mbein jiə gia yə mbein nŋ wəkə i kin'yisi wə ma yi numki jəbi wichi i mbein wə. Mbein kabə jiə gia yə mbein nŋ wəkə i kin'yisi wə yi num jəbi wichi i mbein wə, yaka mbein tə ni numki lə jəbi wichi i Wainj wə bəh Tii.

²⁵ Ayaka gia yə Klistus kə wi kaka bukumbəin yein kə nəni kə ki bi tsə kaa kə.

²⁶ Mih nyakaki gia yələ i mbein lə num kəm bəni bə bə nənki i fwəkyiki mbein.

²⁷ Ayakalə, mfianji wə mbein nŋ kwati i Klistus kə jəbi wichi i mbein wə, mbein mən chu i nənki mi widəkə i laniki mbein. Si mfianji wi wələ si lani lə mbein kəm gia yichi, mfianji wiwə kə wi ɲkəŋ, a kəkə wi ntəkə, mbein nŋmki jəbi wichi i Klistus wə a linj asi mfianji wələ kə wi lani mbein.

²⁸ I liə bwa bəŋ, mbein nŋm bəan jəbi wichi i wi wə ka jəbi wə wi dzə buku,

* **2:20** Mfianji wələ kə Kin'waka ki Bainji kə bə nya i bə.

bukumbein bi kanjaki shəm i yein wi a kəbi i bi nyumi lə nyumini i kinğəmni wə.

²⁹ Mbein kləki a wi kə mi wə wi fəki gia yi chəŋ, mbein kanjaki i kləki tə a mi wichi wə wi fəki gia yi chəŋ kə num mbwə wi.

3

Bukumbein kə bwa bə Nyə

¹ Mbein yein ŋkaini kinğən kimbun kə Ba chusi i bukmbein, wi fə a bə bəŋki bukmbein a bwa bə Nyə, ayaka bukmbein num bwa bə Nyə ŋkən. Gia yə bəni bə akə bə mbi wələ kiəki kə bukmbein kə kəm bə kiəki kə tə wi.

² Nsəin yin yi shəm, i liə bukmbein si num lə bwa bə Nyə, ayakalə bukmbein kiəki kə si bukmbein bi numki. Gia yə bukmbein kiəki kə a, a bi numki jəbi wə wi bi dzə buku, ma bukmbein bi numki aka wi kəm bukmbein bi yein ki lə wi si wi kə.

³ Yaka kə a mi wichi wə wi tsein ki tsəki a ninshin i wi yakadəin wi kanjaki i wəko gwu yi jəbi wichi i bain ki asi wi Klistus bain ki.

⁴ Mi wichi wə wi fəki chu yaka wi bwin ki num nchi wi Nyə, kəm chu kə nchi wi Nyə si mi bwin.

⁵ Mbein kiəki lə a Klistus nī dzə i dzə bwili chu i bəni wə. Ayaka wi Klistus kanjaki kə chu.

⁶ Mi wə wi kə wi chin ni bəh Klistus si baan kə a fəki chu. Mi wə wi baan a fəki chu wi kein ki maka wi num yein wi nabə i kiə wi.

⁷ Bwa bəŋ, kiə mi ki fwōkyi kə mbein. Mi wə wi fəki gia yi chəŋ wi si num lə mi wi chəŋ si Klistus kə mi wi chəŋ.

⁸ Mi wə wi baan a fəki chu wi kə mi wi ŋkpeli, kəm ŋkpeli wələ nī fə lə chu na i kin'yisi wə. Akə fwu wi gia yə Wain Nyə nī dzə yein, i chiksi bənəm bə ŋkpeli wələ.

⁹ Mi wə wi kə mbwə wi Nyə si baan kə a fəki chu, kəm fiən fichi fiə Nyə kə fi, kə i wi wə jəbi wichi, wi kəkə i chu baan a fəki chu, kəm wi kə mbwə wi Nyə.

¹⁰ Gia yə yi kə i fə a bukmbein yein ki bəni bə bə kə bwa bə Nyə bəh bə bə kə bwa bə ŋkpeli kə yələ: Mi wichi wə wi fəki kə gia yi chəŋ nabə wə wi kən ki kə wain nih wi, kəkə wain Nyə.

Bukumbein kəŋniki

¹¹ Ntum wə mbein nī wəko i kin'yisi wə kə a wələ a, bukmbein kəŋniki.

¹² Kiə bukmbein ma numki ka Kεen. Wi nī kə wain ŋkpeli mi wihu wə, wi ka bi dza wə wain nih. Wi nī wə wi kəm nə? Wi nī wə wi kəm kimfə ki nī kə kichu, ki wain nih wi num ki chəŋ.

¹³ Bwa bə nih bəŋ, kiə mbein ma numki bəh dzaka kiwəmmi a bəni bə bə kə bə mbi wələ bain ki lə mbein.

¹⁴ Bukumbein si kiə lə a bukmbein buku lə i kan yi kpi wə ka liə i nəni wə, kəm bukmbein kən ki lə bwa bə nih bəbukumbein. Mi wə wi kən ki kə wain nih wi, wi kein ki i kan yi kpi wə.

¹⁵ Na ndə wə wi bain ki wain nih wi, yaka wəma kə mi wə wi wəki bəni. Ayaka mbein kiəki a mi wə wi wəki bəni kanjaki kə nəni kə ki bi tsə kaa kə i wi wə.

¹⁶ Fiən fiə fi chusiki i bukmbein kinğən kə ki kə kinğən akə yələ Klistus nī fə: Wi nī nya nəni ki i kpi kəm bukmbein. Bukumbein tə kanjaki i nyā nəni kibukumbein kəm bwa bə nih bəbukumbein.

¹⁷ Mi kabə kanjaki biəin bi fa mbi wələ wə, ka yein wain nih wi kanjaki kə, wi nəki weli kə kan yi i wi, yaka kinğən ki Nyə kə i wəma dəin?

¹⁸ Bwa bəŋ, kiə bukmbein ma kəŋniki a ja wə nabə i ndzaka wə. Bukumbein kəŋniki i kinğən wə, chūsi i kimfə wə.

¹⁹ Akə gia yə yi bi fəki ka bukmbein kiə a bukmbein kə bəni bə ŋkən, yi chu fə a shəm yibukumbein dəki i Nyə nshin,

²⁰ na yibwin shəm yibukumbein bə saka bukmbein. Bukumbein kiəki a Nyə kpaliki tsəki lə shəm yibukumbein, wi kiə gia yichi.

²¹ Nsəin yin yi shəm, shəm yibukumbein kabə sakaki kə bukmbein, bukmbein ma ni kanjaki nlwa widəko i Nyə nshin.

²² Bukumbein nywā na finə i wi, wi ni nyā i bukmbein, kəm bukmbein jiəki lə bənchi bu fə gia yindzəŋni i wi.

²³ Ayaka nchi wi kə wələ a, bukmbein jiə shəm i Wain wi Jisəs Klistus, bəh i kəŋniki gwú yibukumbein asi Klistus nī dzaka i bukmbein.

²⁴ Bəni bæchi bə bə jiəki bənchi bə Nyə bə kə i wi mə jəbi wichi, wi num tə i bə mə. Gia yə yi fəki na ka bukumbein kiəki a wi kə i bukumbein mə jəbi wichi, kə Kin'waka ki kə wi nya i bukumbein.

4

Mi wə wi kanjaki Kin'waka ki Nyə bəh wə wi kanjaki kə

¹ Nséin yin yi shəm, jəbi wə mi dzaka a gia yə ngain dzakaki buku i kin'waka ki Nyə wə, kiə mbein ki bəm kə a bumni. Mbein mōmsi kin'waka kiwə i yēin a, akə ki Nyə a. Mih dzakaki yələ kəm bəni bə bə nyiki ntəkə a bə kə bəni bə ntum bə Nyə bə buku tsə lə i mbi wələ wə bəduli.

² Gia yə yi kə i fə a mbein kiə Kin'waka kə ki kə ki Nyə i mi wə, kə yələ: Mi wichi wə wi dzakaki bəh dzaka ki a Jisəs Klistus nī dzə i fa kuku ka mi wiwəm, kə num wəmaka wə wi kanjaki Kin'waka ki Nyə.

³ Mi wichi wə wi dzakaki kə lə kəm Jisəs, akə wə wi kanjaki kin'waka a kəbi ki Nyə. Kin'waka kələ kə ki mbainjəni wi Klistus wə mbein nī kə mbein wəkə lə a wi bi dzə lə, ayaka i liə wi dzə lə i fa mbi wə.

⁴ Bwa bəj, mbein kə bəni bə Nyə, mbein gaka lə bəni bəwə. Mbein gaka kəm Kin'waka kə ki kə i mbein wə tsəki lə kə ki kə i fa mbi wələ wə.

⁵ Bəmaka bəni kə bə mbi wələ. Ayakadəin, gia yə bə dzakaki kə yi mbi wələ, bəni bə bə kə bə mbi wələ wəkə i bə.

⁶ Bukumbein kə fibukumbein bəni bə Nyə. Mi wichi wə wi kiəki Nyə wi wəkəki lə i bukumbein, wə wi kəkə mi wi Nyə wi wəkəki kə i bukumbein. Yələ kə gia yə yi fəki ka bukumbein kiəki kin'waka kə ki kə ki nkə bəh kə ki kə ki ntəkə.

Nyə kə Nyə wi kinjə

⁷ Nséin yin yi shəm, bukumbein kənkəni, kəm kinjə kə gia yi Nyə. Mi wə wi kanjaki kinjə, wi kə mbwə wi Nyə, wi kiə Nyə.

⁸ Mi wə wi kənkə kə mi widəkə wi kiəki kə Nyə. Yi kə yakadəin kəm Nyə kə Nyə wi kinjə.

⁹ Yələ lə kə dzəh yə Nyə nī chusi kinjə ki yēin i bukumbein lə: Wi nī faan Wain wi wimu wələ shəj i mbi wələ mə ka bukumbein bi kwati nəni tsə dzəh i wi wə.

¹⁰ Kinjə kə ki kə ki nkə kə kələ a a nī ka kə dəkə bukumbein Nyə, a nī kə wi bukumbein, ka faan Wain wi a wi dzə māin chu bibukumbein.

¹¹ Nséin yin yi shəm, si Nyə nī kə bukumbein i dzəh yələ wə lə, bukumbein tə kanjaki lə i kənkəni.

¹² Mi mən wə wi num yēin i Nyə wə. Bukumbein ka kənkəni, Nyə ni numki jəbi wichi i bukumbein wə, kə bukumbein tsə kaasi.

¹³ Bukumbein kiə a bukumbein kə i wi wə jəbi wichi wi num i bukumbein wə, kəm wi kə wi nya bukumbein bəh Kin'waka a num nkə.

¹⁴ Buku nī yēin ka fukuki i bəni a Ba wibukumbein nī faan Wain wi a wi dzə nūmki Kimbwili ki mbi wələ.

¹⁵ A kabə num a na ndə wə wi dzakaki bəh dzaka ki a Jisəs kə Wain Nyə, yaka Nyə kələ i wəmaka wə wi num tə i Nyə wə.

¹⁶ Si yi kə yakadəin, bukumbein kiə, ka chu bum kinjə ki Nyə kə wi kanjaki i bukumbein wə.

Nyə kə Nyə wi kinjə, mi wə wi nəkə i kinjə wə jəbi wichi, wi nəkə i Nyə wə, Nyə tə nə i wi wə.

¹⁷ Gia yə yi chusiki a kinjə kələ i bukumbein mə num ki jikə tsə kaasi kə yələ yi kə a, bukumbein kanjaki kə i lwāki kəm chəkə bi nsaka wi gəksini biə. Bukumbein kanjaki kə nlwa kəm bukumbein nəkə i mbi wələ wə ka Klistus.

¹⁸ Nlwa si num kə i kintəən ki kinjə wə. Kinjə kə ki kə ki liəni lə tsə kaasi si bwili lə nlwa, kəm nlwa kanjaki gia i fə num a bəh ngəkə wə bə kə i nya i mi. Mi wə wi kanjaki nlwa kə wə wi ka liə dəkə i kintəən ki kinjə wə i tsə kaasi.

¹⁹ Bukumbein kənkəni kəm a nī yisi Nyə i kənkə bukumbein.

²⁰ Mi ka dzaka a ngain kənkə lə Nyə, ayakalə wi yin bəin wainnih wi, yaka wi kə mi wi ntəkə, kəm mi kabə num wə wi kənkə kə wainnih wi wə wi yēin ki wi, wi kəkə i kə Nyə wə wi yēin ki kə i wi wə.

²¹ Nchi wə bukumbein nī kwati i wi kə wələ a, mi wə wi kənkə Nyə kanjaki lə i kənkə wainnih wi tə.

5

Mi wə wi tumdzi mbi wələ kə wə wi bum i Jisəs

¹ Mi wichi wə wi bum a Jisəs kə Kimbwili wə Nyɔ nɪ kaka wi kə mbwə wi Nyɔ, mi wichi wə wi kənki mi, wi kənki lə tə kimbwə ki wəmaka.

² Gia yə yi fəki ka bukumbeɪn kiəki a bukumbeɪn kənki lə bwa bə Nyɔ akə jəbi wə bukumbeɪn kənki Nyɔ jiə gia yə nchi wi dzakaki.

³ Mbeɪn kɪəki a i kənki Nyɔ kə i jiəki bənchi bu, bənchi bu kəkə ntia,

⁴ kəm mi wichi wə wi kə mbwə wi Nyɔ, wi tumdzi lə mbi wələ. Bukumbeɪn tumdzi mbi wələ num bəh kimbun kibukumbeɪn.

⁵ Mi wə wi tumdzi mbi wələ kə winain? Kə wə wi bum a Jisəs kə Wain Nyɔ.

Gia yə yi beenki nsaka wi Jisəs

⁶ Jisəs Klistus nɪ dzə i mbi wələ wə, tsə dzəh i mwi wə bəh i mwa wə. Wi nɪ ka tsə dəkə shən a mwi wə. Wi nɪ tsə dzəh i mwi wə bəh i mwa wə. Ayaka Kin'waka ki Bainni num mbeen nsaka i gia yələ wə kəm Kin'waka dzakaki nkən.

⁷ Gia kələ yitali yə yi beenki nsaka wiwə.

⁸ Bieɪn biələ kə Kin'waka ki Bainni, mwi bəh mwa. Bieɪn biələ bitali bichi kə i fiɛn fimu wə.*

⁹ Bukumbeɪn si bum lə gia yə a dzaka mi wiwəm i bukumbeɪn. Ayakalə, gia yə a dzakaki Nyɔ yi jiki tsəki lə yə mi wiwəm dzakaki. Mbeɪn kiəki a yələ kə gia yə a dzakaki Nyɔ i bukumbeɪn, wi num mbeen nsaka i Wain wi.

¹⁰ Mi wə wi bum i Wain Nyɔ, wi kanjaki lə gia yələ Nyɔ dzaka i wi wə. Mi wə wi ka bum Nyɔ wi fəki Nyɔ num mi wi ntəkə, kəm wi ka bum dəkə i gia yə a dzakaki Nyɔ i bukumbeɪn kəm Wain wi.

¹¹ Ndzaka wələ kə a Nyɔ nya lə bukumbeɪn bəh nənɪ kə ki bi tsə kaa kə, nənɪ kələ nyəki dzəki i Wain wi wə.

¹² Mi wə wi kanjaki Wain Nyɔ i wi wə kanjaki lə nənɪ kiwə, mi wə wi kanjaki kə Wain Nyɔ i wi wə wi kanjaki kə nənɪ kiwə.

Bəni bə bə si kanja lə nənɪ kə ki bi tsə kaa kə

¹³ Mih nyakaki gia yələ i mbeɪn bə mbeɪn bum i Wain Nyɔ, a mbeɪn kələ i kiə a mbeɪn si kanja lə nənɪ kə ki bi tsə kaa kə.

¹⁴ Bukumbeɪn chu kanjaki kə nlwa i kəmsi tsə i Nyɔ nshin i nywa fiɛn fidəkə i wi, kəm bukumbeɪn ka nywa fiɛn fidəkə i wi biəli asi wi nənki, wi ni wəkə gia yə bukumbeɪn dzakaki.

¹⁵ Bukumbeɪn kabə kiə a wi si wəkə lə gia yə bukumbeɪn dzakaki jəbi wə bukumbeɪn nywaki na finə i wi, bukumbeɪn kiəki tə a bukumbeɪn kwati lə fiɛn fiə bukumbeɪn nywaki i wi.

¹⁶ Mi ka yeɪn wainnih wi fə chu biə bi kəkə i fə a wi kpi, wi tsə a Nyɔ nya nənɪ i wəmaka. Yələ kə num i mi wə mbi chu kəkə i fə a wi kpi num kpini. Chu bidəkə kələ biə bi kə i fə a mi kpi num kpini. Mih dzakaki kə a mi tsəki i biəmaka wə.

¹⁷ Mfə wichu wichi kə chu, ayakalə chu bidəkə kələ biə bi kəkə i fə a mi kpi num kpini.

¹⁸ Bukumbeɪn kiəki lə a mi wə wi kə mbwə wi Nyɔ, wi kəkə i chu baan a fəki chu, kəm wə wi kə Mbwa wi Nyɔ təkni ki lə bəh wi, mi wichu wə kəbi i chu kəm i wi wə.

¹⁹ Bukumbeɪn kiəki lə tə a bukumbeɪn kə bəni bə Nyɔ, bəni bə bə kə bə mbi wələ bəchi kə num i kan yi mi wichu wə.

²⁰ Bukumbeɪn kiəki lə a Wain Nyɔ dzə lə ka weli mfi bibukumbeɪn i kiəki Nyɔ wi nkən. Ayaka bukumbeɪn kə i wə wi kə nkən asi bukumbeɪn kə i Wain wi wə Jisəs Klistus. Akə wi Nyɔ wi nkən bəh nənɪ kə ki bi tsə kaa kə.

²¹ Bwa bən, mbeɪn təkni ki kəm miməsə.

* 5:8 Binwakti bikpu bidəkə kanjaki i bibə bimbu biələ a, “Bəni kələ bətali bə beenki nsaka wiwə i beɪn. Bəni bələ kə Nyɔ Ba wi bəh Ja bəh Kin'waka ki Bainni. Bəni bətali bələ kə i fiɛn fimu wə.”

Kinwakti ki komsini ki Jón Gia yə yi kə i Kinwakti ki Jón ki komsini kələ mə

Jón nĩ nyaka kinwakti ki komsini kələ, wi bəəŋ gwu yi a, “Tikwili wi fwu wi kijunni ki bəni bə bumni.” (1:1) Wi nĩ nyaka i kpaŋa widəkə wə Nyɔ sainbwili wi bəh bwa bu. Kpaŋa wələ kələ i numki kijunni ki bəni bə bumni kidəkə, bwa bu bələ num bəni i kijunni kiwə wə. Gia yə wi nĩ nyaka i kinwakti kələ mə, kə alə kpūuuk. Wi nĩ nyaka, tsa a bə kəŋniki, chu təfi bə a bə təkనికి kəm bəni bə bə laniki nnyaki ntəkə.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1-3 Kin'yisi

4-6 Kinəkəŋ kə fwu i gia yichi wə

7-11 Ntəfi i təkనికి kəm nlani wi ntəkə

12-13 Kinəkəsi

¹ Akə mih tikwili wi fwu wi kijunni ki bəni bə bumni. Mih nyakaki kinwakti kələ i wə minkpaŋa wə Nyɔ sainbwili bəh i bwa bu. Mih kəŋki lə mbeinŋ ŋkəŋ ŋkəŋ. A kəkə a mih mbəŋ wə mih kəŋki mbeinŋ. Bəni bəchi bə bə kiəkə ŋkəŋ, kəŋki lə tə mbeinŋ.

² Buku kəŋki mbeinŋ kəm kinəkəŋ kə ki kə i bukumbeinŋ wə, ki bi baan a i numki i bukumbeinŋ wə jəbi wichi.

³ Shəm yindzəŋni bəh nsheinŋ bəh kimboinŋni biə bi nyəkə dzəkə i Nyɔ Ba bəh i Jisəs Klistus wə Wainŋ Ba, ni numki i bukumbeinŋ wə asi bukumbeinŋ kə i ŋkəŋ wə bəh kinəkəŋ.

Mbeinŋ numki i ŋkəŋ wə bəh i kinəkəŋ wə

⁴ Mih lanŋki nalə si mih yeinŋ bwa ba bədəkə biəli ŋkəŋ, yi num asi Ba wibukumbeinŋ nĩ dzaka a bukumbeinŋ fəki.

⁵ I liə lə nih wi bəni, mih lansiki tsaki wə dzaka a bukumbeinŋ kəŋniki. Wələ kəkə nchi wimfianŋ widəkə mih nyakaki i wə. Akə nchi wə bukumbeinŋ nĩ kaŋaki i kin'yisi wə.

⁶ Kinəkəŋ kə kələ a, bukumbeinŋ biəliki nchi wi. Ayaka nchi wiwə num a wə mbeinŋ nĩ wəkəkə i kəinŋ i kin'yisi wə a mbeinŋ nōki i kinəkəŋ wə.

⁷ Bəni bə ntəkə bəduli kələ i mbi wə, num bəni bə bə bumki kə a Jisəs Klistus nĩ dzə i mbi wələ wə ka mi wiwəm. Wəmakə mi kə mi wi fwəkyini a num tə mbainŋni wi Klistus.

⁸ Mbeinŋ təkనికి bəh gwú yimbeinŋ ka mbeinŋ ma lāksi fiəŋ fiə mbeinŋ kə mbeinŋ nəm lə fi. Mbeinŋ mōmsiki i bi kwati ŋgəm wimbeinŋ wichi.

⁹ Mi wichi wə wi tseinŋki tsəkə i ninshinŋ num kə i nlani wi Klistus wə, wəmakə mi kaŋaki kə Nyɔ i wi wə. Mi wə wi biəliki nlani wi Klistus jəbi wichi, wəmakə mi kaŋaki lə Tii bəh Wainŋ i wi wə.

¹⁰ Mi ka dzə i mbeinŋ maka wi dzə bəh nlani wələ, kiə mbeinŋ ki dzə kə wi i jún yimbeinŋ wə nabə i bōni i wi.

¹¹ Mi ka bəni i wəmakə mi, yaka wi chinŋni lə bəh wi i nəm wi wichu wə.

Ndzaka wi gəksini

¹² Mih kaŋaki lə na gia yiduli i nyaka i mbeinŋ ayakalə, mih kəbi i nyaka lə yi i kinwakti wə. Mih yeinŋ a mih ni dzə yeinŋ lə mbeinŋ ma bukumbeinŋ dzaka danŋi shi bəh shi, ka kinsanŋli kibukumbeinŋ ni numki num ki jikə.

¹³ Bwa bə jəmi ya bə Nyɔ kə wi sainbwili tə, bə bənikə i wə.

Kinwakti kitali ki Jøn Gia yə yi kə i Kinwakti ki Jøn kitali kələ mə

Jøn wə wi nĩ bəəŋki gwu yi a fwu wi kijunni ki bəni bə bumni, wi nĩ nyaka kinwakti kitali kələ i mi widəko wi num fwu i kijunni ki bəni bə bumni wə yeli wi nĩ kə num Gayus. Wi nyaka sainj Gayus i ŋgamti wə wi nyaki i bəni bə bumni. Wi təfi tə Gayus a wi təkni ki bəh mi widəko wə bə bəəŋki a Diətefes kəm wi nĩ nəiŋ i wəkəli ja yi ŋgaiŋ.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1-4 Kin'yisi

5-8 Jøn sainj Gayus

9-10 Jøn təyi kimfə ki Diətefes

11-12 Jøn sainj kimfə ki Demitius

13-15 Kinğəksi

¹ Ako mih tikwili wi fwu wi kijunni ki bəni bə bumni. Mih nyakaki kinwakti kələ i wə Gayus nseiŋ wun wi shəm. Mih kəŋki lə wə i ŋkəŋ wə.

Jøn sainj Gayus

² Nseiŋ wun wi shəm, mih tsaki a gia yichi tsəki bindzəŋ i kimbu ka wə, wə nūmki bəh gwu yiləkəli asi mih kiəki a wə ləkəki lə i mfiəŋə wə.

³ Mih nĩ wəkə ndzəŋni na bəh ŋga jəbi wə bwa bə nih bəbukumbeiŋ bədəko nĩ dzə buku fa fuku si wə num i gia yi ŋkəŋ wə bəh shəm ya yichi. Ayaka yi num ŋkəŋ a wə biəliki lə ŋkəŋ.

⁴ Gia yidəko kəkə yə yi kə i fə mih i wəkəki ndzəŋni tsə yələ a bwa bəŋ biəliki lə ŋkəŋ.

⁵ Nseiŋ wun wi shəm, nəm wə wə nəmki i bwa bə nih bəbukumbeiŋ wə, kighə na i bəni bə tumi, yaka wə nəmki lə bindzəŋ.

⁶ Bə nĩ kə bə fuku i kijunni ki bəni bə bumni fa kəm kinəŋ ka. Wə mōmsi ayaka i gāmtiki bəmaka bəni i dzəh yə Nyə nəŋki i nyani wibə wə.

⁷ Kiə a bə buku biŋ num kəm yeli wi Klistus, bə tseiŋ kə ŋgamti widəko i bəni bə bə kəkə bə Nyə.

⁸ Ayakadəiŋ, bukumbeiŋ kaŋaki i təkiki bəmaka bəni ka bukumbeiŋ bəh bə numki bəni bə bə nəmki i fiəŋ fimu wə kəm ŋkəŋ.

Kəm Diətefes bəh Demitius

⁹ Mih nĩ nyaka gia yidəko i kijunni ki bəni bə bumni kimbəiŋ wə, ayakalə Diətefes wə wi si kəŋ i jiə gwu a ninshiŋ, nĩ ka wəkəli dəkə i mi wə mih kə wi.

¹⁰ Ayakadəiŋ, mih ka ni dzə, mih ni jiə gia yə wi fəki i kuku, si wi nyaniki bəh kinyəni, dzaka já yichu kəm mih. Si wi fəki yakadəiŋ, wi kəiŋki ki fwuli kə bəh yəmaka. Wi nəiŋ tə i dzəki bwa bə nih bəbukumbeiŋ, nəiŋ tə a kiə bəni bə bə kəŋki i dzəki bə ma dzəki. Bə ka nəŋki i dzə, wi kəŋŋ bəni bə bə nəŋki i dzəki bə i kijunni ki bəni bə bumni kintəəŋ.

¹¹ Nseiŋ wun wi shəm, kiə wə ki sīni kə gia yichu. Sīni num yindzəŋni. Mi wə wi fəki gia yə yi ndzəŋki kə mi wi Nyə, wə wi fəki gia yichu kə wə wi ka kiə dəkə lə Nyə.

¹² Demitius kə mfiŋ mi wə bəni bəchi dzakaki gia yindzəŋni kəm wi, nəni ki kindzəŋni dzaka tə kəm wi. Buku tə dzaka kəm wi. Ayaka wə kiəki lə a gia yə buku dzakaki kəm wi kə ŋkəŋ.

Kimbəni

¹³ Mih kəiŋki mih kaŋa gia yiduli i nyaka i wə ayakalə, mih kəŋ kə i nyaka num bəh kinğaali ki kinwakti.

¹⁴ Mih yeiŋki a, i jəbi wi juli wə mih ni dzə yeiŋ lə wə, ma buku wə dzaka danjsi shi bəh shi.

¹⁵ Kimbəiŋni nūm i wə. Nseiŋ yibuku wə bənik i wə. Bəni nnya nseiŋ yibuku wə yichi i mih wimu wimu i bə wə.

Kinwakti ki Jut Gia yə yi kə i Kinwakti ki Jut kələ mə

Jut nĩ nyaka kinwakti kələ i tafi bəni a bə tōkniki kəm bəni bə bə nĩ dzakaki a bə kə bəni bə bumni fwəkyi bəni bəh bənlani bəntəkə. Wi nyaka gia yidəkə yi num a liŋ aka yə yi kə i kinwakti ki Bitə ki kəmsini mə. Wi nyaka i tafi bəni bə wi nyaka i bə, a bə jwōki i tōbiki kimbūm kinəkən kə bə nĩ nya i bəni bə bə kə bə Nyə, a kimbūm kələ kə num fiən bə nĩ nya kpamu fidəkə kəbi (1-3).

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1-2 Kin'yisi

3-16 Kimfə, bəh nlani, bəh bəngəkə bə bəni bə nlani bə ntəkə

17-23 Ntəfi a bəni nūm ndzən i bumni wibə wə

24-25 Ntsa wi kinəkəksi

¹ Akə mih Jut wain wi nəm wi Jisəs Klistus, mih num wainnih Jəm. Mih nyakaki kinwakti kələ i bəni bə Ba Nyə bəən, bə nə i kinəkən ki wə num i Jisəs Klistus kan.

² Ma nsheinj yi Nyə bəh kimbəinjni bəh kinəkən ki nūmki i mbeinj wə kō tsə a ninshinj ninshinj.

Bəni bə lanini bə ntəkə

³ Nséinj yinj yi shəm, mih si kwakaki na bəh nga a mih ni nyaka lə i mbeinj kəm mbəinj wə bukumbeinj bəchi kə bə kwati lə, mih ka yeinj a yi ndzənki lə i nyaka i tsa mbeinj a mbeinj jwōki i kən mbəinj wə bə nĩ nya i bukumbeinj bə bə kə bəni bə Nyə. Akə gia yə bə nĩ kə bə nya lə i bukumbeinj a kpamu yi kaa yaka.

⁴ Mih dzakaki lə kəm bəni bədəkə kə bə wēli liə lə i mbeinj kintəən, a num bə bə bə nĩ nyaka lə kəm bə i kikpu wə, a Nyə nĩ kə wi jiə lə ngəkə wibə. Bələ kə bəni num bə nəinj Nyə, bə dzə kinəkən ki Nyə fiəni i gia yə bə ni nyumiki yeinj cheinj i fəki kinyeən, chu nəinj Tikwili wibukumbeinj Bah Jisəs Klistus wə akə a wi shən.

⁵ I liə mih nənki i fiəni yinṭi mbeinj kəm gia yidəkə, namana yaka si mbeinj kə mbeinj si kiə lə yi nalə. Bah nĩ kə wi bwili bəni bu i tumi ki Ijib wə, bə buku i ngəkə wə, ayakalə wi bi fiəni kaasi bəni bə bə nĩ ka jiə dəkə shəm i wi.

⁶ Akə a liŋ si bəchinda bu bə nĩ ka baən dəkə i di biə wi nĩ jiə bə, bə bee bidi bibə bi nən bi chən, bə num wi jiə bə i bənsən bə bə bi baən a kpamu, i di biə bi jiki lə maaa, i di biə bə bi numki fiən i tsə buku i Chəkə bi nsaka bimbūm wə.

⁷ Ayaka yi chu num a liŋ asi wi nĩ kpa kwili wi Sədəm bəh wi Gəmola bəh gbuku wə wi bi kaa kə, bəh bikwili biə bi nĩ kə kəmsi i bi wə, biə bi nĩ nəki tə nən ki kinyeən ki təkəlini, bəkanə bəh bənyuku dzə tə gwū yibə fə bəh yi a kəbi i dzəh yə Nyə nĩ maa mi i fəki yaka. Gia yələ kə kinchəsi ki gia yə yi bi numki bəh bəni bə bə nəki ŋkainni wi nən kələ.

⁸ Na si yi kə yakadəinj, bəni bələ dzə a nən kiwə. Bə bəkəli gwū yibə, nəinj mi wə wi sakaki bə, təyi bin'waka bi beinj. Bə fəki yakadəinj dzaka a, akə kəm bə yeinjki gia i dəmsi mə.

⁹ Jobi wə Maikel wə wi kə fwu wi bəchinda bə Nyə nĩ yəli i wini wi Muses beinj bəh ŋkpeli, wi nĩ ka məm dəkə na i bwili ja yichu i dzaka i ŋkpeli, wi chukuli shən wi a, "A ni saka Bah wə".*

¹⁰ Bəni bələ təyiki num təyini biəinj bichi biə bə kiəki kə si bi kə. Bə fəki biəinj a num biə mwa mibə kənki aka nyām yi chwa. A num biəinj biələ biə bi bəkəli bə.

¹¹ Ngəkə wimbūm kə i bə! Bə biəli gvu yi Kēn. Bə dza ka biəliki kpə ka liə i chu wə aka bi Balaam. Bə ləkəki bəh fwu a liŋ asi Kəola nĩ ləkəki, bə bi kpiyiki asi Kəola nĩ kpi.

¹² Bəni bələ kə chi chi i mbeinj kintəən, jobi wə mbeinj dziki bini bi kinəkən bimbəinj. Bə si fə aka biə i jobi wi dzini wələ wə, mi tseinj shən a gvu yi gəmni kə. Bə kə aka bikwu biə bi junni bi na nya dzan, fiəkə fiəni shakyi bi. Bə kə tə aka kpəinj wə wi ka wum dəkə mintam i tsə buku i jobi wə nyum yisi i bainki dzəki. Bə kə tə aka keinj yə bə baayi. Bə kpi ka chu kpi.

* **1:9** Kichum kələ kə a i di biə wə, ki buku i binwakti bi Bəju bidəkə wə.

¹³ Bɔ kɔ aka kinchwɔ kimbɔm kɔ funɔni kilɔkɔli tsɔki dzasi i beɪn, bɪmfɔ bibɔ bi ŋɔmnini num aka bifuu biɔ fɔkɔ yilɔkɔli si tsɔ dzasi i bɔkɔ beɪn. Bɔ kɔ aka biɔn biɔ bi nɔnki nnyaki i beɪn na dɔn. Nyɔ kɔ wi keɪnsi lɔ di bi ji lɔ maaa jiɔ i bɔ kpamu.

¹⁴ Ɛnɔk wɔ ŋɔkɔ wi nɔ kɔ wi nanitan i yisi i Adam wɔ, wi nɔ kɔ wi dzaka aka mi wi ntum wi Nyɔ kɔm bɔni bɔlɔ, dzaka a, “Mbeɪn tsɔn, Bah bi dzɔ bɔh mban wi bɔchinda bu bɔ baiɔni bɔ num bɔnchuku bɔnchuku,

¹⁵ i saka mi wichi. Wi bi dzɔ i chusi kimfɔ kichu kichi kɔ bɔni bɔchi bɔ bɔ nɔ kiɔki kɔ Nyɔ nɔ fɔki asi bɔ nɔ nɔn wi, bɔh ja yi lɔli yichi yɔ bɔ nɔ dzakaki kɔm Nyɔ.”

¹⁶ Bɔni bɔlɔ kɔ bɔ bɔ si shunyi jɔbi wichi, jiɔ gia i bɔni bɔdɔkɔ fun, biɔli a gia yɔ gwu yibɔ yi shilini kɔnki i fɔki, ghanɔ gwu a kilɔlɔ, fwɔkyi bɔni bɔh bɔndzaka bɔ njwɔnɔni i kwati biɔn biɔ bɔ nɔnki.

Ntɔfi kɔm gia yɔ yi bi numki

¹⁷ Ayakalɔ, nsɔn yin yi shɔm, mbeɪn yɔnti gia yɔ bwa bɔ faanɔni bɔ Bah wibukumbɔn Jisɔs Klistus nɔ dzakaki i mbeɪn a yi bi numki lɔ.

¹⁸ Bɔ nɔ dzaka i mbeɪn a, “A bi numki i chɔkɔ bi gɔksini wɔ, bɔni bɔ nyiksini bi numki lɔ bɔ nɔ kɔ nɔni kɔ Nyɔ nɔnki, fɔ gia yichu yɔ gwu yibɔ yi shilini kɔnki.”

¹⁹ Bɔni bɔlɔ kɔ bɔ bɔ dzɔki bɔh kinɔgaali i bɔni kintɔn, biɔli num binɔkwaka biɔ bi bukuki i fwu wibɔ wɔ, kanɔ kɔ Kin'waka ki Nyɔ i bɔ wɔ.

²⁰ Ayakalɔ, nsɔn yin yi shɔm, mbeɪn mɔa yɔka gwu yi mbeɪn i nɔmki a i kimbɔm kimbeɪn kɔ ki kɔ kibaiɔni, tsɔ jɔbi wichi i ŋga bi Kin'waka ki Baiɔni wɔ.

²¹ Mbeɪn bɔan a i kinɔn kɔ ki kɔ ki Nyɔ, wɔkɔli Bah wibukumbɔn Jisɔs Klistus wɔ wi bi kwasiki nsheɪn, fɔ a mbeɪn liɔ i nɔni kɔ ki bi tsɔ kaa kɔ.

²² Mbeɪn kwɔsiki nsheɪn i bɔni bɔ bɔ keɪnki i jisi kintɔn.

²³ Mbeɪn chufiki bɔwɔli bɔni bɔ bɔ kɔ i gbuku mɔ i bɔwɔli bɔ. Mbeɪn kwɔsiki nsheɪn i bɔni bɔdɔkɔ wɔ, ayakalɔ jɔbi wɔ mbeɪn kwasiki nsheɪn mbeɪn ka tɔkniki. Mbeɪn baiɔnki na bɔh bɔmbun bɔbɔ bɔ bɔ kɔ bɔ jisi bɔh nɔni kichu.

Ntsa wi kɔksini

²⁴ Kinɔksi nɔmki i Nyɔ! Akɔ wi wɔ wi kɔ i tɔkniki i mbeɪn ka mbeɪn ma gbɔ, wi bi dzɔ bɔh mbeɪn i kinɔkni ki nshin mbeɪn num ŋgbɔ widɔkɔ kɔbi num bɔh kinsanli.

²⁵ Bukumbɔn nyɔ kinɔksi i Nyɔ wɔ wi kɔ Mbɔwili wibukumbɔn a num a wi shɔn, tsɔ dzɔh i Jisɔs Klistus wɔ Bah wibukumbɔn. Mbɔm bɔh kinɔkni bɔh ŋga bɔh nsaka kɔnki wɔ Nyɔ i yisi si mbi nɔ yisi i dzɔ buku bidain jɔbi wichi kinɔksi kɔbi. Yi nɔm ayaka.

Kinwakti ki Gia yə Jisəs nī chusiki i Jən Gia yə yi kə i Kinwakti kələ mə

Kinwakti kələ kə kəm gia yə Jisəs Klistus nī chusiki i Jən wain wi wi ntum. Jən nī nyaka kinwakti kələ i jəbi wə bə nī bwili wi tsə jiə i tumi ki bəkə kintəən ki Batməs. Wi nī nyaka i bijuṇni bi bəni bə bumni biə nanitan. Wi nī yisi nnyaka, yisi bəh gia yə Jisəs mwi nī chusiki i wi a wi nyaka chinṣi i bijuṇni biwə biə nanitan. Gia yə yi biəliki yi kə mban wi gia yiduli yə wi nī yeinṣi i fiən wə ka ndəmsi, yi num asi Nyə bəinṣiki bəni bə bə kə mbu, jiə bəchu bə i ngəkə wə.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kinwakti kələ mə

1:1-8 Kin'yisi

1:9-3:22 Ndəmsi bi ninshin bəh binwakti biə bi tsəki i bijuṇni bi bəni bə bumni biə nanitan

4:1-8:1 Kinwakti kə bə nī laa ban bəh nyanti i kidi wə nanitan

8:2-11:19 Kijən nanitan

12:1-13:18 Kinṣum ki nyam yə yi bwəsiki kətə bəh nyām yi gumini yifa

14:1-15:8 Bindəmsi bidəkə chi chi

16:1-21 Binṣuṇə biə nanitan kə shəm yi Nyə yi jumini

17:1-20:10 Bə laksi Babilən bəh nyam yi gumini bəh bəni bə bə nyiki ntəkə a bə kə bəni bə ntum bə Nyə bəh nṣpeli

20:11-15 Nsaka wi gəksini

21:1-22:5 Mbi wi bein wimfian bəh kuku wimfian bəh Jelusalem wimfian

22:6-21 Kinṣəsi

Kin'yisi

¹ Kinwakti kələ kə kəm gia yə Nyə nī nya i Jisəs Klistus a wi chusi i bəni bu, a num gia yə yi kanaki i dzə di i jəbi wi juli wə. Jisəs Klistus ka faan chinda wi i mi wi wi nəm Jən i fə a bə kiə gia yiwə.

² Wi ka nyaka gia yichi yə wi nī yein, yi num gia yi Nyə yələ bəh gia yə Jisəs Klistus nī dzaka i wi.

³ Kimbəinṣi kimbūm bi numki i mi wə wi bi faaki ntum wi Nyə wələ. Kimbəinṣi kimbūm bi num tə i bəni bə bə bi wəkəki

gia yə bə nyaka i kinwakti kələ mə jiə, kəm jəbi wi gia yiwə si num kəmsi dzə lə.

Jən bəni i bijuṇni bi bəni bə bumni nanitan

⁴ Akə mih Jən, mih nyakaki kinwakti kələ i bijuṇni bi bəni bə bumni bə nanitan bə kə i kimbu ki mbi wi Esia wə. Ma shəm yi yindzəṇni bəh kimbəinṣi num i mbein, ki dzə i Nyə wə wi kə, a num wə wi nī kə, a num wə wi kə i bi dzə. Ma kinduksi ki Nyə bəh kimbəinṣi numki bəh mbein, ki dzə tə i bin'waka biə nanitan bi kə i kinṣii ki nshin, ⁵ bəh i Jisəs Klistus a num wi wə wi si chusi gia yi nṣkən kəm Nyə i bəni. A nī kə wi mi wi ninshin i fiəni dza i kpi wə. Ayaka akə wi wə wi sakaki bənṣun bəchi fa kuku. Akə wi wə wi kənṣi bukumbein, wi bwili bukumbein i chu bibukumbein wə bəh mwa mu.

⁶ Wi kə wi fə bukumbein num bəni bə nṣun bi Nyə, fə bukumbein num bəti mfa gia bə Nyə wə wi kə Nyə wi num Ba wi. Mbum bəh nṣa numki i wi jəbi wichi kingəksi kiwə kəbi. Yi nūm ayaka.

⁷ Mbein tsəin, Jisəs dzəki lə, wi bi dzəki i bikwu wə. Bəni bəchi num i bi yein i wi wə na bəh bəni bə bə nī bwan wi bəh gən. Kitumi ki fa kuku kichi num i bi fiki bəh mindəm kəm wi. Lə yi bi numki yaka. Yi nūm ayaka.

⁸ Bah Nyə dzakaki a nṣain kə Alfa bəh Omega. A num wə wi kə a num wə wi nī kə, a num wə wi kə bi dzə. A num wi Nṣa Bichi.

Jən yein Jisəs

⁹ Akə mih Jən, wainnih wimbein i Jisəs wə, bukumbein bəchi yeinṣi ngəkə kəm wi, num i nṣun bi kintəən, kanə shəm i gia yichi wə. Mih nī kə i Batməs tumi ki bəkə kintəən num bə nī bwili mih num bwilini kəm gia yi Nyə yə mih nī fukuki chu dzaka kəm Jisəs.

¹⁰ A dzə num i chəkə bi Bah wə mih nī kə i Kin'waka ki Nyə wə, mih ka dza wəkə ja yi dzaka i mih jum bəh nṣa aka jən.

¹¹ Yi nī dzakaki a, “Nyāka gia yələ wə yeinṣi lə i kinwakti mə wə chinṣi i bijuṇni bi bəni bə bumni nanitan bə kə i tumi ki Efesus, Similna, Begamum, Tayatila, Saldis, Filadelfia bəh Lawdesia wə.”

¹² Mih kabə fiəni gwu i yein mi wə wi dzakaki i mih. Ayaka jəbi wə mih nī tsein

tali, ka yeiŋ biēiŋ biə bə tōmki naka bi baiŋsini yeiŋ wə nanitaŋ num bə keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli. ¹³ Mi widəkə num i biēiŋ biə bə tōmki naka bi baiŋsini yeiŋ kintəŋ aka mi wə yeli wi kə Waiŋmi, num wi ləh mbuŋ wi dəŋ ka wafi danŋsi kiŋ'wafi i ki jum ki wə.

¹⁴ Juŋ yi fwu i fwu wi wə nī fukuki lə buuu aka ndaŋ wi fukuli, chu num aka kitəh ki dzaŋ.

¹⁵ Gvu yi nī taksiki aka chwaka ki bəkəli kə bə kpa ki ŋwanŋi, ja yi jumi aka bəkə yi gbəni.

¹⁶ Wi nī kaŋaki biŋəŋ nanitaŋ i tseiŋ yi yiləkəli wə, nywə wi jum wə wi kwaki bimbu bichi buku i dzaka ki wə, shi bi baiŋ aka wəŋ wi nshichuŋ.

¹⁷ Si mih yeiŋ wi, ka gbə i wi nshiŋ ka numki aka kiŋkpili ki mi. Wi jiə tseiŋ yi yiləkəli i mih wə dzaka a, “Kiə wə ki lwāki kə. Akə mih Ninshiŋ a num mih Kiŋgəksi.

¹⁸ Akə mih wə mih kə wiwəm. Mih nī kə mih kpi, ayakalə tsēiŋ, mih fiəni chu wiwəm, mih num i ni numki jəbi wichi. A kaŋaki mih biŋ'weli bi kpi bəh bi tumi bi bəni bə kpili.

¹⁹ Ayakadəiŋ, nyāka gia yə wə yeiŋ, yə yi kə i liə bəh yə yi ni dzə i jum wə.

²⁰ Gia yi nyumini yə biŋəŋ biə nanitaŋ wə si yeiŋ i tseiŋ yiŋ yiləkəli wə bəh biēiŋ biə nanitaŋ bə keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli kə bə tōmki naka bi baiŋsini yeiŋ chusiki yələ: Biŋəŋ biələ nanitaŋ kə bəchinda bə Nyə bə bə kə biŋuŋni bi bəni bə bumni biə nanitaŋ, biēiŋ biə bə tōmki naka ki baiŋsini yeiŋ a num biŋuŋni bi bəni bə bumni nanitaŋ biwə.”

2

Ntum wi Jisəs wə wi tsəki i kiŋuŋni ki bəni bə bumni i Efesus

¹ Mi wə mih nī yeiŋ, wi dzaka i mih a, “Nyāka kiŋwakti i chinda wi Nyə wə wi kə wi kiŋuŋni ki bəni bə bumni i Efesus a, ‘Wələ kə ndzaka wi wəma ka wə, wi kaŋaki biŋəŋ biə nanitaŋ i tseiŋ yi yiləkəli wə, wi nyani i kintəŋ ki biēiŋ biə nanitaŋ biə bə nī keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli kə bə nī tōmki naka bi baiŋsini yeiŋ wə:

² Mih kiəki lə kimfə kimbeiŋ bəh si mbeiŋ nōmki bəŋŋ, kiə tə shəm yimbeiŋ yi kaŋani bəh si mbeiŋ kəkə i bum gia yə bəni bəchu dzəki bəh yi. Mbeiŋ kə num mbeiŋ mōm yeiŋ lə bəni bə bə bəŋki gwu yibə a bə ŋgaiŋni kə bwa bə ntum bə Jisəs bə kəbi, ka yeiŋ a bə kə bəni bə ntəkə.

³ Mih kiəki lə si mbeiŋ keiŋsiki kaŋaki shəm i gia yichi wə kəm mih bəh kə.

⁴ Ayakalə, gia yidəkə kələ yə mih kaŋaki kəm mbeiŋ yi ndzəŋ kə i mih. Mbeiŋ chu kaŋaki kə kiŋkəŋ kə mbeiŋ nī kaŋaki i ninshiŋ.

⁵ Mbeiŋ kwāka na di biə mbeiŋ nī yisi kə ka mbeiŋ gbəyi. Mbeiŋ kwūni shəm yimbeiŋ, mbeiŋ fiəni fāki asi mbeiŋ nī fəki i ninshiŋ. Mbeiŋ ka baan i kwūni, mih ni dzə dzə bwili naka kimbeiŋ kə mbeiŋ tōmki naka ki baiŋsini yeiŋ i di biə ki si num.

⁶ Ayakalə, gia yindzəŋni yə mbeiŋ fəki kə a mbeiŋ baiŋŋki lə nōni ki bəni bə Nikəlaus, a num gia yə mih baiŋŋki tə.

⁷ Mi wə wi kaŋaki bintuni, wi wəkə gia yə Kiŋ'waka ki Nyə dzakaki i biŋuŋni bi bəni bə bumni. Mi wə wi ni tumdzi mih ni nya dzəh i wi i dzi mintam mi kpeiŋ wə wi nyaki nōni kə ki kə i di bi kinsanli ki Nyə wə.”

Ntum wi Jisəs wə wi tsəki i kiŋuŋni ki bəni bə bumni i Similna wə

⁸ Mi wiwə chu dzaka i mih a, “Nyāka kiŋwakti i chinda wi Nyə wə wi kə wi kiŋuŋni ki bəni bə bumni i Similna a, ‘Wələ kə ndzaka wi wəma ka wə wi kə wi Ninshiŋ a num wi Kiŋgəksi. Akə wi wə wi nī kpi fiəni chu wiwəm.

⁹ Mih kiəki lə bəŋgəkə bə mbeiŋ yeiŋki bəh kifuu kimbeiŋ, ayakalə mbeiŋ kə bəni bə kiŋkəkni. Mih kiəki lə ja yichu yə bəni dzakaki kəm mbeiŋ. Bə bəŋki gwu yibə a bə ŋgaiŋni kə Bəju, bə kəbi kə Bəju. Bə num i mban wi Satan wə.

¹⁰ Mbeiŋ ma lwāki bəŋgəkə bə mbeiŋ kə i ni yeiŋ. Mbeiŋ wəkə, ŋkpeli si num a i jiə mbeiŋ bədəkə i juŋ yi nsəŋ mə a bə mōmsi mbeiŋ. Mbeiŋ num i ni yeiŋ ŋgəkə i kaŋ wə jwəfi. Kəŋ mbeiŋ numki na i tsə kpi mbeiŋ num ndzəŋ, ayakadəiŋ mih ni nya mbeiŋ bəh kifə ki ŋkuŋ kə ki kə nōni kə ki bi tsə kaa kə.

¹¹ Mi wə wi kanjaki bintuni, wi wôkə gia yə Kin'waka ki Nyɔ dzaka i binjunni bi bəni bə bumni. Mi wə wi ni tumdzi, kpi yi kəmsini bi kəm kə wi.' "

Ntum wi Jisəs wə wi tsəki i kijunni ki bəni bə bumni i Bəgamum

¹² Ayaka wi chu dzaka i mih a, "Nyāka kinwakti i chinda wi Nyɔ wə wi kə wi kijunni ki bəni bə bumni i Bəgamum a, 'Wələ kə ndzaka wi wəma wə wi kanjaki nywə wi jum wə wi kwaki bimbu bichi:

¹³ Mih kiəki lə di biə mbein nəki. Mbein nəki na i di biə wə kinjii ki Satan kə. Ayakalə, mbein num a i yeli wun wə bəh nga. Mbein nī ka nəinma i jiəki shəm i mih na i chəkə bi Antibas wə mi wun wi njəwə. Wi nī dzakaki kəm mih, bə wə wi i mbein kintəənj fein, i di biə Satan nəki.

¹⁴ Ayakalə, mih kanjaki lə gia yidəkə twesi kəm mbein, yi ndzəŋki kə i mih. Bəni bədkə kələ i mbanj wimbəin wə bə biəli nlani wi Balaam, wə wi nī lani Balak i fə gia yə bwa bə Islae bi ndamti gbəyi yein. Wi nī fə bə ka dziki biəin bidzini biə bə nī fə gia yein i bənyə, chu fə bə ka nəki nəni ki kinyen num ki təkəlini.

¹⁵ Ayaka yi kə a lin si mbein kanjaki bəni bədkə tə i mbanj wimbəin wə bə biəli nlani wi bəni bə Nikolaus.

¹⁶ Ayakadəin, mbein kwūni shəm yimbəin. Mbein ka bāan i kwūni, mih ni fiəni dzə i mbein wə i jəbi wi juli wə, i jwə bəni bəwə bəh nywə wi jum wə wi bukuki i dzaka kənj wə.

¹⁷ Mi wə wi kanjaki bintuni, wi wôkə gia yə Kin'waka ki Nyɔ dzakaki i bijunni bi bəni bə bumni. Mi wə wi ni tumdzi, mih ni dzo nya mana i bəmana* bə wə, bə nī nyumi, mih chu nya wi bəh təh wi fukuli num bə nyaka yeli wimfiənj yein i təh wiwə wə, mi widəkə kiə kə a kəbi a wi wə wi dzo təh wiwə.' "

Ntum wi Jisəs wə wi tsəki i kijunni ki bəni bə bumni i Tayatila

¹⁸ Mi wiwə chu dzaka i mih a, "Nyāka kinwakti i chinda wi Nyɔ wə wi kijunni ki bəni bə bumni i Tayatila a, 'Wələ kə ndzaka wi Wainj Nyɔ. Akə wi wə dzəkəh yi beliki

aka ləəm wi gbuku, gvu yi tasi aka chwaka ki bəkəli bə kpa:

¹⁹ Mih kiəki lə kimfə kimbein, kiə si mbein kanjaki kinjənj, kiə tə shəm yə mbein jiə i mih wə bəh nəm wə mbein nəmki bəh si mbein kanjaki shəm. Mih kiəki lə tə a kimfə kimbein ki liə ki ndzəŋki tsəki lə kə mbein nī kanjaki i ninshin.

²⁰ Ayakalə, gia yidəkə kələ yə mih kanjaki kəm mbein yə yi ndzəŋki kə i mih. Mbein kə mbein bee minjkanja wə Jesebel, wi ka fəki gia yə wi fəki. Wi bənjki gvu yi a ngain kə mi wi ntum wi Nyɔ, fwəkyi bəni bənj bəh nlani wi, fə a bə fəki nəni kinyen ki təkəlini, chu dzi biəin bindzini biə bə kə bə fə gia yein i bənyə.

²¹ Mih kə mih nya wi jəbi i kwuni shəm yi, ayakalə wi nəinma i kwuni i nəni ki ki təkəlini kiwə wə.

²² Mbein wôkə, mih ni faan lə jwein i wi mə yi nəsi wi i nanj bein, wi bəh bəni bu bə bə fəki kinyen ki təkəlini nī numki i ngəkə wə a kəbi wi nchin, a kəbi a bə kwuni lə na chu biəliki kimfə ki minjkanja wələ.

²³ Mih ni wôyi lə bwa bu bə mbanj. Ayakadəin, bijunni bi bəni bə bumni bəchi bi kiə a, akə mih wə mih kiəki gia yə yi kə i kinjwaka ki bəni wə bəh yə yi kə i shóm yibə wə. Mih ni gəm lə mi wichi biələ asi nəm wi kə.

²⁴ Ayakalə, i mbein bədkə bə i Tayatila bə bə numki kə i nlani wələ wə, num bə ka lani tə gia yə bəni bədkə bənjki a gia yi Satan yi nyumini, mih nī dzaka a mih ni chu jiə kə ntia widəkə i mbein wə.

²⁵ Yi kə a, mbein kanjaki gia yə mbein kanja bəh nga, i tsə buku na i jəbi wə mih bi dzəki.

²⁶ Mi wə wi ni tumdzi, wə wi fəki gia yə mih nənjki tsə kaasi, mih ni nya wi bəh nga i numki i bitumi bein.

²⁷ A lin si Ba wun kə wi nya nga i mih, mih ni nya nga ma wi ni səkaki bi bəh mbənj wi chwaka wi njun, bwuyiki bə yein aka kənjə yi nshwainj yə bə bwuyi i binjka binjka wə.

²⁸ Mih ni nya lə wi tə bəh jənj wi kinchənjəchənjə.

²⁹ Mi wə wi kanjaki bintuni, wi wôkə gia

* **2:17** Mana kə biəin bi dzini biə Nyɔ nī nyaki i bəni bə Islae i chwa i jia mbanjnyani

yə Kin'waka ki Nyə dzakaki i bijuŋni bi bəni bə bumni.' ”

3

*Ntum wi Jisəs wə wi tsəki i kijunŋi
ki bəni bə bumni i Saldis*

¹ Mi wə mih nī yeiŋ ka chu dzaka i mih a, “Nyāka kinwakti i chinda wi Nyə wə wi kə wi kijunŋi ki bəni bə bumni i Saldis a, ‘Wələ kə ndzaka wi wəma ka wə wi kaŋaki biŋ'waka bi Nyə nanitaŋ bəh bijəŋ nanitaŋ: Mih kiəki lə kimfə kimbeiŋ. Mbeiŋ chusiki i bəni a mbeiŋ keiŋki bəwəm ayakalə num mbeiŋ kpiyi lə.

² Mbeiŋ yōmi, mbeiŋ kpēiŋsi ŋga i gia yə yi baan num yi si num tə a dzaka ki kpi wə. Mbeiŋ kiəki a mih ka yeiŋ dəkə si kimfə kimbeiŋ ndzəŋ tsə bwili i Nyə wuŋ nshiŋ.

³ Mbeiŋ yīŋti gia yə mbeiŋ nī ləkəli dzə a num yə mbeiŋ nī wəkə. Mbeiŋ kəŋaki num yəma ka, ma mbeiŋ kwūni shóm yimbeiŋ. Mbeiŋ ka bāan ki yōmi kə, ma mih bi dza dzə i mbeiŋ aka ji, ayaka mbeiŋ kiə kə jəbi wiwə.

⁴ Ayakalə, mbeiŋ kaŋaki a bəni twəsi i Saldis maka bə jisi bəmbuŋ bəbə. Bəma ka bi nyaniki bəh mih num bə ləh bəmbuŋ bə fukuli, kəm bə kə bəni num bə kpēiŋ.

⁵ Mi wə wi ni tumdzi bi ləh lə tə bəmbuŋ bə fukuli. Wəma ka mi mih bi chiksi kə yeli wi i kinwakti ki bəni bə bə kaŋaki nōni kə ki bi tsə kaa kə. Mih bi dzakaki bəh dzaka kəŋŋ kəm wi i Ba wuŋ nshiŋ bə i bəchinda bu a mih kiəki lə wi.

⁶ Mi wə wi kaŋaki bintuni, wi wəkə gia yə Kin'waka ki Nyə dzakaki i bijuŋni bi bəni bə bumni.' ”

*Ntum wi Jisəs wə wi tsəki i kijunŋi
ki bəni bə bumni i Filadelfia*

⁷ Mi wiwə ka chu dzaka i mih a, “Nyāka kinwakti i chinda wi Nyə wə wi kə wi kijunŋi ki bəni bə bumni i Filadelfia a, ‘Wələ kə ndzaka wi wəma ka wə wi baiŋki, chu num wi ŋkəŋ. Akə wi wə wi kaŋaki kinweli ki ntəŋ wi Dəbit. Jəbi wə wi si weli, mi widəkə bi ma numki wə wi bi fahki, wi si fah, mi widəkə na numki wə wi kə i weli:

⁸ Mih kiəki lə kimfə kimbeiŋ. Mbeiŋ wəkə, mih kə mih weli jiə dzaka kijun i mbeiŋ kiyəə, mi widəkə kəkə wə wi kə i baŋ. Mih kiəki lə a mbeiŋ kaŋaki kə ŋga

bindzəŋ, ayakalə mbeiŋ jiə a ndzaka wuŋ. Mbeiŋ na nəiŋ mih.

⁹ Mbeiŋ wəkə, bəni bə bə kə i mbaŋ wi Satan wə bə bə dzakaki a bə kə Bəju bə nyi num ntəkə bə kəbi Bəju, kə bəma ka mih bi fə bə dzə gbəyi i gvu yimbeiŋ wə ka bə bi kiə a mih kəŋki lə mbeiŋ.

¹⁰ Si mbeiŋ kə mbeiŋ jiə ndzaka wuŋ, kəm kaŋa wi shəm, mih tə bi təkni lə bəh mbeiŋ i jəbi wə mməmsi bi dzəki i mbi wələ wichi i məmsi bəni bəchi bə bə kə fa kuku.

¹¹ Mih dzəki lə i jəbi wijuli wə. Mbeiŋ kəŋa ndzəŋ biəiŋ biə mbeiŋ kaŋaki, ka mi widəkə bi ma ləkə kifə kimbeiŋ ki ŋkuŋ.

¹² Mi wə wi ni tumdzi, mih bi fə wi ka kintəŋ ki jun yi fəni yi gia yi Nyə wuŋ. Ayaka wi kəbi i bi chu lansi buku fəiŋ. Mih bi nyaka lə yeli wi Nyə wuŋ i wi wə, bəh yeli wi kwili wi Nyə wuŋ wi num a Jelusaleŋ num wi bukuki dzəki i Nyə wuŋ wə wi kə i beiŋ. Mih tə num i bi nyaka yeli wuŋ wimfiŋ i wi wə.

¹³ Mi wə wi kaŋaki bintuni wi wəkə gia yə Kin'waka ki Nyə dzakaki i bijuŋni bi bəni bə bumni wə.' ”

*Ntum wi Jisəs wə wi tsəki i kijunŋi
ki bəni bə bumni i Lawdësia*

¹⁴ Wi chu dzaka i mih a, “Nyāka kinwakti i chinda wi Nyə wə wi kə wi kijunŋi ki bəni bə bumni i Lawdësia a, ‘Wələ kə ndzaka wi wəma ka wə yeli wi chu kə a, Yi nūm ayaka. Akə wəma ka wi si shi num a ja yi wə, a num wi wə wi fukuki ŋkəŋ kəm Nyə. A num wi kin'yisi ki gia yichi yə Nyə nī maa:

¹⁵ Mih kiəki lə kimfə kimbeiŋ. Mbeiŋ shi kə alə! Mbeiŋ də kə, mbeiŋ shili kə. Mih kəŋki a mbeiŋ si kaŋaki i dāki yudəkə i shīliki!

¹⁶ Ayakadəiŋ, si mbeiŋ chin kə fimbeiŋ i fintəŋ də kə, shili kə, mih ni chuh bwili lə mbeiŋ i dzaka kin wə.

¹⁷ Mbeiŋ dzakaki a mbeiŋ kə bəni bə kpə bəh a mbeiŋ kpali lə chu nəŋ kə fiŋ fidəkə. Mbeiŋ dzakaki yakadəiŋ yeiŋ kə a yimbeiŋ fə num fəoni a? Mbeiŋ kə bəni bə nshiŋ kə i kwaki bəni bəh bə, chu num bəni bə kifuu, chu num bimfəkə bəh bəni bə bə nyaniki bəh chwəŋ biyəə!

¹⁸ Mih nəŋki i təfi mbeiŋ a, mbeiŋ tən chwaka ki kpə ki bəkəli i mih num bə kpa i gbuku wə wi baiŋ, ka mbeiŋ numki bəni bə

kpə. Mbeinj tən bəmbun bə fukuli bə mbeinj ki banji chwənj bimbəinj biyəə yeinj, ka bəni ma yeinjki bi mbeinj gəmnī. Mbeinj tən tə tsa yi dzəkə i mih, mbeinj fianjsi dzəkə yimbəinj yeinj, ka mbeinj yeinjki.

¹⁹ Bəni bə mih kənjki mih si yəli lə bə i kimfə kibə wə, nya ŋgəkə i bə i təfi bə. Ayakadəinj, mbeinj chūsi kinjənj i kwūni shəm yimbəinj.

²⁰ Mbeinj wəkə, mih kə i dzaka kifianjə wə kəmyi. Mi ka wəkə ja yinj ka wēli dzaka kifianjə, mih ni liə tsə buku wi ni dziki i fiēnj fimu wə.

²¹ Mi wə wi ni tumdzi, mih bi nyā lə wi bəh di i shinum buku wi i kinjkii kənj wə, asi mih nī tumdzi ka shinum buku Ba wun i kinjkii ki wə.

²² Mi wə wi kanjaki bintuni i wəkə, wi wəkə gia yə Kin'waka ki Nyə dzakaki i bijunni bi bəni bə bumni.' ”

4

Jən yeinj si bə nyaki kinjəksi i Nyə i beinj

¹ I yəmakə jum, mih chu tseinj ka yeinj dzaka kifianjə kiyəə i beinj. Ayaka ja yə mih nī yisi wəkə yi dzaka i mih aka sən, yi chu dzaka i mih a, “Yāka dzə fa, mih chusi i wə gia yə yi kanjaki ni dzə di i jəbi wə jəbi ni wələ tsə.”

² Akisəkə, mih dza num i kanj yi Kin'waka ki Nyə wə, mih ka yeinj kinjkii kə beinj, num mi widəkə shinum yeinj wə.

³ Mi wiwə nī ŋ'wanyiki aka ŋkainjni wi kitəh kə ki ləkəki i kpə wə bə bənj a jasba bəh kə bə bənjki a kanilian, num kikpa ki dzan daa ka fiəli tali kinjkii kiwə ki ŋ'wanyi tə aka təh wə bə bənjki a emelat.

⁴ Binjkii bidəkə mbanfia ntsə bənaa nī kə bi fiəli tali kinjkii kiwə, bəchə' bədəkə mbanfia ntsə bənaa numyi yeinj beinj num bə ləh bəmbun bə fukuli, bwanj bifo bi ŋkun num bə keinj bəh chwaka ki kpə ki bəkəli.

⁵ Dzan yi mwayini buku dzə i kinjkii kiwə wə, wamyi, jumi, naka bi bainjsini nanitanj bəli i kinjkii kiwə nshinj a num bin'waka bi Nyə nanitanj.

⁶ Fiēnj fidəkə nī kə tə i kinjkii kiwə nshinj ki bwəsi kinchwə kimbun, kidəkə kə ki bainji lə ghainj aka mijwə.

Biēnj biwəm bidəkə binaa nī kə num bi fiəli tali kinjkii kiwə bimbun bichi, num dzəkəh jikə i bi wə nalə i ninshinj bəh i jum wə.

⁷ Fiēnj fiwəm fi ninshinj nī bwəsiki bikem, fi kəmsini bwəsi na' yi nyukuni, ki kəmsini i kifa wə kanj shi aka bi mi wiwəm, kigəksini bwəsi mfaa ki fuli.

⁸ Biēnj biwəm biwə binaa nī kə bi kanj mbəkəli bisə bisə, num bi jikə bəh dzəkəh i beinj bəh i nicheinj. Biēnj biwə nī shiki yənjki nchəkə bəh nshinj bəh kə. Bi nī yənjəki a,

“Nyə bainji lə! Nyə bainji lə! Nyə bainji lə! Akə wi Bah Nyə wə wi Kanjaki Ŋga Bichi. Akə wi wə wi nī kə wi si num lə, a num wi wə wi kə, ayaka wi num i ni dzə.”

⁹ Na yibwinj biēnj biwəm biwə si tum lə bikum bi Nyə nya kinjəksi bəh kiyənjni i wi wə wi kə wi shinum i kinjkii wə a num wə wi kə wiwəm jəbi wichi kinjəksi kəbi,

¹⁰ bəchə' bəni bə mbanfia ntsə bənaa ka gbə tsə i wi nshinj, wə wi kə wi shinum i kinjkii wə, nya kinjəksi kimbun i wə wi kə fiēnj wi num wiwəm jəbi wichi kinjəksi kəbi. Jəbi wə bə ni fəki yakadəinj bə ka ni baayi bifo bibə bi ŋkun, nəsī i kinjkii kiwə nshinj yənj a,

¹¹ “Wə kə Bah, num Nyə wibuku, wə kpəinj, ka bə tumki bikum bia nya kinjəkni i wə, kəksi ŋga bia, kəm a nī maa wə biēnj bichi, a num i kinjənj ka wə wə nī maa bi, na ka bi numki biwəm.”

5

Wainj Jaka kə wi kpəinj i weli nyanti yə nanitanj

¹ Mih chu dza yeinj kinjwakti kidəkə i tseinj yi yiləkəli yi mi wə wi ni shinum i kinjkii kə wə num bə nyaka i kintənj bəh i jum wə ka kii, laa banj i kidi nanitanj bəh nyanti.

² Ayaka mih dza yeinj tə chinda wi Nyə wi ləkəli widəkə wi wili bəh ŋga bikəyi a, “Akə ndə wə wi kə wi kpəinj i weli nyanti yiwə bəh i shwa kinjwakti kələ a?”

³ Mi nī mən i beinj nabə i fa kuku nabə i fikuku cheinj, wə wi kə i shwa kinjwakti kiwə nabə i tseinj ləkə i kinjwakti kiwə kintənj.

⁴ Mih dā na bəh ŋga kəm mi nī mən wə wi kə wi kpəiŋ i weli kiŋwakti kiwə nabə tseiŋ ləkə yeiŋ kintəən.

⁵ Ayaka mi widəkə i mban wi bəchə' bə wə, dzaka i mih a, "Kiə wə ki dā kə. Wəkəli, mi wə bə bəŋki a Bikem wi chwəŋkijun ki Juda, bə chu bəŋ tə a Fintən fi bwan ni i chwəŋkijun ki Nkun Debit wə tumdzi, a num wi wə wi kə wi kpəiŋ i bwiŋyi nyanti yiwə nanitan i weli kiŋwakti kiwə."*

⁶ Mih dza yeiŋ Waiŋ Jaka, num wi num i fintən fintən kiŋkii wə, bəh biēiŋ biwəm binaa bəh bəchə', wi num a bə kum. Wi nī kanaki bitie nanitan bəh dzəkə nanitan. Dzəkəh yiwə num biŋ'waka bi Nyə nanitan biə wi faan bi wan mbi wichi.

⁷ Waiŋ Jaka wiwə ka tsə dzo kiŋwakti kiwə i tseiŋ yiləkəli yi mi wə wi nī kə wi shinum i kiŋkii wə.

⁸ Si wi nī dzo kiŋwakti kiwə yakadəiŋ, biēiŋ biə binaa bi ni kə biwəm tasi bəh bəchə' bəni bə mbanfia ntə bənaa ka buku tsə gbəyi i Waiŋ Jaka wə nshiŋ. Mi wimu wimu i bə wə kanja chəŋ wi kwuŋni bəh biləti bi chwaka ki kpə bibəkəli num bi jikə bəh njiəŋ. Ayaka njiəŋ wələ num ntə wi bəni bə bə kə bə Nyə.

⁹ Biēiŋ biə bəh bəchə' bəni bə ka yəŋ njan wimfian widəkə wi dzaka a, "Akə wə wə wə kpəiŋniki i dzo kiŋwakti kiwə,

i weli nyanti yiwə,
kəm bə nī kə bə kum wə,
mwa ma yelih bəni i chu wə nya bə i Nyə.
Ayaka bəni bələ buku i chwəŋkijun kichi bəh já yichi,
bəh ŋkaiŋni wi bəni bəchi, bəh bitumi bichi.

¹⁰ Wə nya bə bəh bəŋkun,
fə bə num bəti mfə gia bə Nyə wibuku.
Ayaka bə num i bi sakaki nshwaiŋ yələ."

¹¹ Si mih nī tseiŋki, ka chu wəkə ja yi bəchinda bə Nyə bə num i bəchuku bəchuku wə bəh i bəmalam bəmalam wə. Bə nī kə num bə num i beŋ fiəli tali i kiŋkii wə bəh biēiŋ biə bi kə biwəm tasi bəh bəchə' bə.

¹² Bə ni yəŋki bəh ŋga dzaka a,
"Waiŋ Jaka wə bə nī kum,

akə wi wə wi kpəiŋni i kanaki ŋga,
bəh mbum bəh mfi bimbumbum
bəh yeli wimbumbum bəh kiŋkəkni bəh
kimboiŋsi."

¹³ Mih ka dza wəkə biēiŋ bichi biə Nyə nī maa, biə bi kə beŋ bəh biə bi kə i kuku bəh i fikuku cheiŋ bəh i kinchwə kimbumbum wə, na bəh biēiŋ bichi biə bi nī kə i bi di biələ wə, bi yəŋ a,
"Kimboiŋsi bəh kiŋkəkni bəh mbum bəh ŋga

a kanaki wi wə wi shinum i kiŋkii wə,
bəh i Waiŋ Jaka wələ jobi wichi kiŋgəksi kəbi!"

¹⁴ Si bi nī yəŋki yakadəiŋ, biēiŋ binaa biə bi nī kə biwəm bum a, "Yi nūm ayaka!"
Bəchə' bəwə gbəyi i kuku yaksi na bəh ŋga.

6

Waiŋ Jaka ka weli nyanti nanitan

¹ Mih ka tseiŋki si Waiŋ Jaka wə weli nyanti yi ninshiŋ i yə nanitan kintəən, mih ka wəkə fiēiŋ fidəkə fimu i mban wi biēiŋ biə binaa biwəm dzaka bəh ja aka dzan yi wamni, dzaka a, "Dzə!"

² Mih dzaka a mih tseiŋ, ka yeiŋ kikum kifukuli kidəkə i mih nshiŋ, mi wi yəkəni wiwə kanja kisə i kan. Ayaka bə ka bwan kifə ki ŋkun i wi fwuŋ, wi buku tsə aka mi wə wi nī tumki dziki gəŋ.

³ Waiŋ Jaka dza weli nyanti yi kəmsini yə, mih ka wəkə fiēiŋ fi kəmsini fiə i biēiŋ biwəm biə kintəən, fi dzaka a, "Dzə!"

⁴ Ayaka kikum kidəkə buku dza, ki bəkə lə kaaŋ, bə ka nya nywə wi jum wimbumbum i mi wə wi yəkəki yeiŋ beŋ, ka nya tə wi bəh ŋga i dzə bwili kimboiŋni fa kuku ka bəni wəyiki bədəkə.

⁵ Waiŋ Jaka dza weli nyanti yi kikəmsi kitali yə, mih ka wəkə fiēiŋ fi kikəmsi kitali i biēiŋ biwəm binaa biə kintəən, fi dzaka a, "Dzə!" Mih ka dzaka a mih tseiŋ, ka yeiŋ kikum kijisi kidəkə i mih nshiŋ, ayaka mi wə wi nī yəkəki yeiŋ beŋ kanja fiēiŋ fiə bə fəkəki biēiŋ yeiŋ wə i wi kan.

⁶ Ayaka mih ka dza wəkə aka ja yidəkə yi dzaka i kintəən ki biēiŋ biwəm binaa biə a,
"Mi ni dzo lə ŋgəm wi chəkə bichili ka wi tan ŋkwani wi gəŋkpaiŋ yeiŋ, nabə i dzo

* 5:5 Mi wə bə bəŋki a Bikem i chwəŋkijun ki Juda, bə chu bəŋ tə a Fintən fi bwan ni i chwəŋkijun ki Nkun Debit, akə Mbwiwə wə Nyə nī kaka.

ngəm wi chəkə bichili ka wi tan minkwani mi gəŋ mitali yeiŋ. Ayakalə, kiə wə ki nēŋni kə miə bəh mbih!”

⁷ Waiŋ Jaka dzə weli nyanti yina yə, mih ka wəkə kikəmsi kinaa i biēiŋ biwəm binaa biə kintəŋ, fi dzaka a, “Dzə!”

⁸ Mih ka dzaka a mih tseiŋ, ka yeiŋ kikum num ki ju, yeli wi mi wə wi nī yəkəki yeiŋ beŋ num a kpi, Tumi ki Bəŋkwu biəli wi i jum wə. Bə ka nya bə bəh ŋga a bə dzə bəni i kimbu kimu i kinaa kə kintəŋ fa kuku bə kāsasi bə bəh bənywə bə jum bəh dzəŋ bəh jwēiŋ bəh nyám yi chwa yi fa kuku.

⁹ Waiŋ Jaka dzə weli nyanti yi kikəmsi kite yə, mih ka yeiŋ biŋ'waka bi bəni i təŋ wi fəni gia cheiŋ. Biŋ'waka biələ kə bi bəni bə bə nī wəyi kəm gia yi Nyə bəh gia yə bə nī dzakaki num a yi beŋ.

¹⁰ Bi wili bəh ŋga a, “Ō Bah Nyə wə wi kə i Biēiŋ Bichi Beŋ, wə wə wə baiŋki num ŋkəŋ. Wə bi wəkəli i tsə buku dəiŋ ka wə təiŋ nsaka wibuku i chukuli chu bi bəni bə bə nī wəyi buku, bə num i mbi wə a?”

¹¹ Bə ka nya na ndə i bə kintəŋ bəh mbuŋ wi fukuli, ka dzaka a bə wāka dzə twesi, i tsə buku i jəbi wə bə bi wəyi kaasi bwa bə nih bəbə bə bə kə tə bəni bə nəm bə Nyə num bə nī kə i wəyi bə asi bə nī wəyi bə.

¹² Waiŋ Jaka dzə weli nyanti yi kikəmsi kisə yə, mih tseiŋ ka yeiŋ si nshwain nəŋniki na bəh ŋga, wəŋ fiəni ka jiki lə tiktiktik ka mbuŋ wi kpi, fiəŋ wi chili fiəni ka bəkəki lə buu aka mwa.

¹³ Bijəŋ ka bukuki i beŋ gbəyi i kuku aka mintam mi keiŋ mə mə keiŋki minchiŋ fiəkə yiləkəli tsə səkəsi mə.

¹⁴ Bəli dza kii gwu ka ndzeni wi kiŋwakti ka laka. Ŋkwūŋ bəh tumi ki bəkə kintəŋ kichi dza nyə i kidi kə ki nī kə.

¹⁵ Bəŋkuŋ bə fa kuku, bəh bəni bəmbum bəmbum bəchi, bəh kifwu ki bəni bə jum, bəh bəni bə kpə bəmbum bəmbum, bəh bəni bə ŋga, bəh na bəni bənchi, nabə mfá, nabə bəh bə bə kəkə mfá, ka nyumiki i bita mə bəh i bianja cheiŋ i ŋkwuŋ wə.

¹⁶ Bə nī nyumiki yakadəiŋ, wili bəŋŋ ŋkwūŋ bəh kibianja dzaka a, “Mbeŋ gbəyi i buku wə bəŋ buku ka mi wə wi shinum i kiŋkii wə ma yēiŋki buku, bəh tə a Waiŋ

Jaka wə ma chusi shəm yi yi bəkəli yə i buku.

¹⁷ Chəkə biə bə bi chusiki shəm yibə yi bəksini dzə kpəiŋ lə, mi kəkə wə wi kə i num i bə nshiŋ.”

7

Bə fə bəŋchəsi i bəni bə Isləe bəŋchuku gbi mbəŋnyani ntso bənaa a (144,000).

¹ Si yəməka nī tsə, mih yeiŋ bəchinda bə Nyə bənaa num bə numyi i beŋ i bimbu bi mbi binaa, kəŋ fiəkə yə yi bukuki dzəki i bimbu biwə wə, a yi ma tsəki i kuku nabə i kinchwə kimbum wə, nabə i keiŋ wə.

² Mih ka chu yeiŋ chinda wi Nyə widəkə, wi buku dzə i kimbu kə wəŋ bukuki yeiŋ, wi kaŋa fiəŋ fi Nyə wə wi kaŋaki nəni, fiə wi chəsiki bəni bu yeiŋ. Wi ka bəŋŋ bəchinda bə Nyə bə bənaa bəh ja yiləkəli. Bəchinda bələ kə bə bə nī nya ŋga i bə, a bə bəkəli nshwain bəh kinchwə kimbum.

³ Wi bəŋŋ ka dzaka a, “Kiə mbeŋ ki bəkəli kə nshwain nabə kinchwə kimbum nabə keiŋ, maka buku jə bəŋchəsi i shi bi bəni bə nəm bə Nyə wi buku wə.”

⁴ Ayaka mih ka wəkə a bəni bə bə nī chəsi nī kə bəŋchuku gbi bəh mbəŋnyani ntso bənaa a (144,000), num bə buku i chwəŋbijuŋ bichi wə i Isləe.

⁵ Bə nī chəsi bəni i chwəŋkijuŋ ki Juda wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa, i chwəŋkijuŋ ki Leubeŋ wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa, i chwəŋkijuŋ ki Gad wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa,

⁶ i chwəŋkijuŋ ki Ashəl wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa, i chwəŋkijuŋ ki Naftali wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa, i chwəŋkijuŋ ki Manase wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa,

⁷ i chwəŋkijuŋ ki Semeən wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa, i chwəŋkijuŋ ki Ləwi wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa, i chwəŋkijuŋ ki Isaka wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa

⁸ i chwəŋkijuŋ ki Sebulun wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa i chwəŋkijuŋ ki Yəsəf wə, bəŋchuku jwəfi ntso bəfa i chwəŋkijuŋ ki Benjamen wə, bə chəsi bəŋchuku jwəfi ntso bəfa.

Mbəŋ wi bəni wə wi kə lə maa

⁹ Si yəməka nī tsə, mih tseiŋ ka yeiŋ mbəŋ wi bəni lə maa a num wə mi kəkə i

fa. Num bə buku i bitumi wə bichi, bəh i chwənbijun wə bichi, bəh bəni bəchi, bəh já yichi, num bə numbein i kin̄kii ki ŋkun nshin bəh i Wain Jaka nshin, num bə ləh bəmbun bə fukuli bəh biali yi səm i kan yibə wə.

¹⁰ Bə nī wiliki bə ja yiləkəli dzaka a, “Mbəin dzəki num i Nyə wibuku wə wi kə wi shinum i kin̄kii wə bəh i Wain Jaka wə.”

¹¹ Bəchinda bə Nyə bəchi numyi i bein fiəli ban̄si kin̄kii, bəh bəchə’ bə bəh biəin biwəm binaa biə, ka gbəyiki tumkwusi shi bibə i kin̄kii nshin, ka nyaki kin̄kəksi kimbun i Nyə.

¹² Bə nī fəki yakadəin, dzakayi a, “Yi nūm ayaka! Kin̄kəksi bəh mbum bəh mfi bi kə num a kan̄aki Nyə wibuku. Bukumbein nyāki kiyəŋni i wi. A num wi wə wi kan̄aki kin̄kəkni bəh ŋga bi ləkəli i jəbi wichi wə kin̄gəksi kəbi! Yi nūm ayaka.”

¹³ Ayaka chə’ widəkə i bəchə’ bə kintəən, bikə i mih a, “A fa kə bəndə, num bə ləh bəmbun bə fukuli a? Bə buku fain?”

¹⁴ Mih ka chukuli i wi a, “Tikwili, a kiəki a wə.” Ayaka wi dzaka i mih a, “A fa kə bəni bə bə buku i ŋgəkə wimbun wə. Bə kə bə wəkə bəmbun bəbə i mwa mi Wain Jaka wə, bə bə fuku.”

¹⁵ Ayakadəin bə ka numki i kin̄kii ki Nyə nshin, ka nəmki i wi nchəkə bəh nshi i jun yi fəni yi gia mə. Wi wə wi kə wi num i kin̄kii wə wi ni numki bəh bə, wi num kin̄jəŋjəŋ kibə.

¹⁶ Dzəŋ bi chu lansi wə kə bə, kindəŋ kəbi bi chu wəmki bə. Wəŋ bi chu twein kə bə, di bishili bi chu tumtiki kə bə.

¹⁷ Yi bi numki yaka, kəm Wain Jaka wə wi kə i kintəən kin̄kii wə bi təkni bəh bə aka ntəkni shwāŋ, wi dzə bə tsə chin̄si i di biə mwi mə mə shiki jəbi wichi bukuki. Nyə bi yaŋa bwili lə midəm michi i dzəkəh yibə wə.”

8

Wain Jaka weli nyanti yi gəksini

¹ Wain Jaka dzə weli nyanti yi nanitan i kin̄wakti kiwə wə, di kpichumi i bein lə məwəŋ i tsə buku i kin̄ka ki mbianə wə.

² Ayaka mih ka yein bəchinda bə Nyə nanitan bə bə si numbein i Nyə nshin. Bə

nya kin̄jəŋ nanitan i bə. ³ Chinda wi Nyə widəkə dza dzə numbein i di biə tən wi fəni wi gia nī kə, wi kan̄a finshwali fiə bə kpaki njian yein, num bə kein̄si bəh chwaka ki kpə ki bəkəli. Bə nya njian widuli i wi i chin̄ni i tən wi fəni wi gia wə, bəh ntsa wi bəni bəchi bə bə kə bə Nyə. Ayaka tən wiwə num bə kein̄si bəh chwaka ki kpə ki bəkəli, wi num i kin̄kii nshin.

⁴ Ayaka wi kpa, miəkə mi njian miwə bəh ntsa wi bəni bə bə kə bə Nyə buku i kan̄ yi chinda wə, yaka tsə i Nyə nshin.

⁵ Chinda wi Nyə wiwə ka dza dzo finshwali fiə bə kpaki njian yein, dzo gbuku i tən wi fəni wi gia wə, jiə jiksi yein, ka lə i nshwain wə. Si wi lə yakadəin, dzəŋ yisi i mwayiki yi wamyi jumi, nshwain nəŋni.

Bəchinda bə Nyə yisi i tənki kin̄jəŋ kinaa

⁶ Bəchinda bə Nyə nanitan bə bə nī kan̄aki kin̄jəŋ nanitan ka kein̄si gwu i tənki kin̄jəŋ kiwə.

⁷ Chinda wi Nyə wi ninshin ka tən ŋ'wi jəŋ, kitəh kidzəŋ bəh gbuku num bə fwəŋni bəh mwa shuku i nshwain wə. Ayaka kimbu ki nshwain kimu i bitali biə kintəən fii, kimbu ki kein̄ kimu i bitali biə kintəən fii, mfwəŋ biə bi təkəki bichi fii tə.

⁸ Chinda wi Nyə wi kəmsini tən ŋ'wi jəŋ, ayaka bə lə fiəŋ fidəkə gbuku beli yein fi num ka ŋkwun̄ wimbun widəkə. Fiəŋ fiwə gbə shi i kinchwə kimbun wə. Ayaka kimbu ki bəkə yimbun kimu i kintəən bitali wə fiəni chu mwa.

⁹ Ayaka kimbu kimu i kintəən bitali wə i biəin biwəm wə i kinchwə kimbun mə kpiyi. Ayaka kimbu kimu i kintəən bitali wə i bəŋgwuki wimbun i bəkə shaki.

¹⁰ Chinda wi Nyə wi tali tən ŋ'wi jəŋ, jəŋ wimbun widəkə nyə i bein beli aka naka ki bain̄sini gbə ban̄ kimbu kimu i kintəən bitali wə i binchwə wə bəh dzəŋə yi mwi yə mwi bukuki yein.

¹¹ Yeli wi jəŋ wiwə kə a Nlə. Si wi gbə yaka, kimbu kimu i kintəən bitali wə i binchwə wə fiəni ka ləki. Bəni bəduli kpiyi kəm bə nī mu mwi miwə, kəm jəŋ wiwə nī kə wi fə bəkə yiwə ka ləki.

¹² Chinda wi Nyə wi ki kəmsini kinaa tən ŋ'wi jəŋ, ayaka fiəŋ fidəkə chəkə chafi kimbu kimu i kintəən bitali ki wəŋ wə.

Chafi kimbu kimu i kintəən bitali ki fiənən wə ayaka chafi tə kimbu kimu i kintəən bitali bijən wə. Ayaka bimbū bibə kimu kimu ka jiki. Bainni na chu bainki i kimbu ki nshin kimu wə bəh ki nchəkə i kintəən bitali wə.

¹³ Mih ka tseinki, ka wəkə mfaa də bəh ja yiləkəli si wi nī fuliki i kintəən ki bəəli wə dzakayi a, “Ngəkə əy, ngəkə əy, ngəkə əy, i bəni bə bə kə i fa kuku i jəbi wə bə ni tənki kinika kijən kə ki bəsi kə bəchinda bətali kə i tən.”

9

Bə tən jən wi kinikani kite

¹ Chinda wi Nyə wi kinikani kite tən jən wi, mih yein jən widəkə wə wi nī nyə bein gbə i kuku. Ayaka bə nya kinweli i jən wiwə kə ki weliki fən kə ki shiki lə nɔɔɔn.

² Jən wiwə ka weli dzaka ki fən kiwə, fimiəkə buku fein lə maaa ka fiki buku, aka biēin wə jəbi wə bə junni ka kpa. Fimiəkə fiə fi nī buku i fən kiwə wə nī fə wən bəh bəəli nyə ka jiki num jini.

³ Chumi buku i fimiəkə fiwə mə shi dzə i nshwain wə. Ayaka bə nya chumi yiwə bəh nga i taaki ka nyein yi nshwain,

⁴ bə nain a kiə yi ki bəkəli kə na finə fi kəkəki, i nshwain wə kən a numki mfwan nabə kpein, a bə nya a ngəkə i nkainni wi bəni bə bə kanaki kə ki chəsi ki Nyə i shi bibə chein.

⁵ Bə nī bee a bə chəbsi bə i kifien kite wə. Ayakalə, a bə ma i wəəyi lə bə. Ngəkə wibə nī kə aka ngəkə wi nyein i jəbi wə yi ta mi.

⁶ I kifien kite kələ wə bəni bi nənki kpi bə yein kə i yi wə. Bə bi dəki lə i kpi, kpi gein lə bə.

⁷ Chūmi yələ nī kə aka bikum biə bi keinsi gwu i buku tsə i di bi jum wə. Biēin bidəkə nī kə i kifwu kibə wə aka bifə bi bənku biə bə keinsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli, bishi bibə nī kə aka shi bi bəni.

⁸ Kiluli kibə kifwu nī kə aka ki bəkanə, jən yibə num aka yi bikem.

⁹ Yi nī kanaki mbami bi num aka chwaka ki bəni bə jum kə bə si baən kijum yein wə. Jəbi wə yi si fuli bibəkəli bibə ka kəmki aka bəkədk bəduli biə bikum si guku jəbi wə bi yəkəki tsəki i di bi jum wə.

¹⁰ Yi kanə kiwini bəh fiəli aka nyēin. Ayaka nga bibə biə bə nyaki ngəkə yein i bəni wə i kifien kite wə nī kə i kiwini kibə wə.

¹¹ Bə nī kanaki nkun wibə num chinda wə wi tseinki fən kə ki shiki lə nɔɔɔn, yeli wi i jə yi Hibulu wə kə a Abadən, ayaka num i jə yi Glik wə a, Abəlion (yeli wələ kə a mi wə wi bəkəliki num bəkəlini).

¹² Yələ yi tsə lə keinki ngəkə wi ninshin. Ayakalə, mbein wəkəli, bəngəkə bədəkə keinki bə biəli bəfa bələ jum.

Bə tən jən wi sə

¹³ Chinda wi Nyə wi sə tən jən wi, mih wəkə ja yidəkə buku dzə i kitia kinaa kiwə wə bi num i tən wi fəni wi gia wə bə keinsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli, wi num i Nyə nshin,

¹⁴ dzakayi i chinda wi Nyə wə, wi kikəmsi ki sə wə wi nī kanaki jən a, “Shwali bəchinda bənaa bə bə kə bə kanə kəmsi tsə i kinchwə kimbūm yi Yufletis wə.”

¹⁵ Ayakadəin, chinda wi Nyə ka shwa bənaa bə. Bəchinda bəwə num bə nī keinsi jia bə ka wəkəliki jəbi bəh chəkə bəh fiən bəh jia yə bə bi shwali bə, bə wə kimbu kimu i kintəən bitali bi bəni wə.

¹⁶ Mih nī wəkə si mban wi bəni bə jum bə bikum nī kə. Bə nī kə bəmalam gi yifa (200,000,000).

¹⁷ Bikum biə mih nī yein i fiən wə ka ndəmsi, bəni bə bə nī yaka yein bein nī kə i dzəh yələ wə lə: bəni bəwə nī ləh chwaka bidəkə baən bijum bibə yein, ntsənə wiwə nī bəkəki ka gbuku chu num aka bəəli, chu num tə lə nɔaaa. Kifwu ki bikum biwə nī bwəsiki bi bəbikem, gbuku bəh fimiəkə bəh fiən fidəkə ka mikain mi gbuku mə mə beliki, buku i dzaka kibə wə.

¹⁸ Biēin bi bəngəkə biələ biə bi nī kə, gbuku bəh fimiəkə bəh fiən ka mikain mi gbuku mə mə beliki, bi nī bukuki i bikum biwə dzəkə wəəyi bəni i kimbu kimu i kintəən bitali wə.

¹⁹ Nga bi bikum biwə kə num i dzaka kibə wə bəh i biwini bibə wə. Biwini bibə num aka jūn, kanə kifwu, a num fiən fiə bə beinsiki bəni yein.

²⁰ Na si yi nī num yakadəin, kinika ki bəni bəh biēin bi bəngəkə biələ nī ka wəəyi bə, bə

nɪ ka kwuni na shóm yibə i gia yə bə nɪ fəki bəh kan yibə. Bə nɪ ka kwuni i bee i tsaki i bəchinda bə ɲkpeli bəh miməsə nabə fiə bə keɪnsi bəh chwaka ki kpə ki bəkoli nabə ki fukuli nabə kinain, nabə kitəh, nabə kpəɪn. Miməsə mələ kəbi na i yeɪn biɛɪn nabə i wəkə nabə i nyani.

²¹ Bə nɪ ka kwuni tə shóm i wəyiki bəni nabə i fiɪŋki nabə i nəki nəni kinyen ki təkolini nabə ji.

10

Chinda wi Nyə wə wi nɪ kanaki fiɲwakti num bə weli

¹ Mih chu yeɪn chinda wi Nyə widəkə wi ləkəli wə wi shi dzə i beɪn, num bikwu lim wi ka mbun, num kikpa kidzan daa i fwu wi beɪn. Shi bi nɪ kə aka wən, gvu yi num asi kilbəm ki gbuku si yaka.

² Wi nɪ kanaki fiɲwakti fidəkə i wi kan bə weli. Wi shi dzə təm gbu wi, wi tseɪn yiləkəli i kinchwə kimbun mə, təm wi tseɪn yi kiməkə i nshwain wə.

³ Si wi təm yakadəɪn, wam bəh ɲga asi bikəm si wam. Asi wi wam yakadəɪn, dzan yə yi si wamyi kiŋkani nanitan ka dzaka.

⁴ Si dzan yə yi si wamyi kiŋkani nanitan yiwə dzaka yakadəɪn, mih bə nən i nyaka gia yiwə ja, yə dzaka i beɪn a, “Jlə gia yə dzan yə yi si wamyi kiŋkani nanitan dzaka i shəm. Klə wə ki nyāka kə i kiɲwakti mə.”

⁵ Chinda wə mih nɪ yeɪn wi num i kinchwə kimbun bəh i nshwain wə dzasi tseɪn yi yiləkəli i beɪn,

⁶ kain i yeli wi mi wə wi kə jəbi wichi kiŋgəksi kəbi, a num wi wə wi nɪ maa bəoli bəh biɛɪn bichi biə bi kə i yeɪn wə, bəh nshwain bəh biɛɪn bichi biə bi kə i yeɪn wə, bəh kinchwə kimbun bəh biɛɪn bichi biə bi kə feɪn wə. Wi kain dzaka a, “Nyə ni chu mətɪ kə i fə gia yə wi nəŋki!

⁷ A bi numki i chəkə bi chinda wi Nyə wi kiŋkani nanitan bi tən ɲ'wi jən, Nyə bi fə gia yə wi nɪ nyumiki yi dzə kpəɪn si wi nɪ kə wi dzaka lə i bəni bu bə nəm bə bə kə bəni bu bəntum.”

⁸ Ja yə mih nɪ wəkəki i beɪn chu dzaka i mih a, “Tsə dzə kiɲwakti kə bə weli i chinda wi Nyə wə kan wə wi num i kinchwə kimbun beɪn bəh i nshwain wə.”

⁹ Ayakadəɪn, mih ka tsə i chinda wi Nyə wiwə dzaka i wi a wi nya fiɲwakti fiwə i mih. Wi dzaka i mih a, “Kə dzɪ. Jəbi wə ki ni shi i tə wa mə ki nɪ ləki. Ayakalə, ki ni ɲwənki i dzaka ka wə aka nyu.”

¹⁰ Mih ka dzə fiɲwakti fiwə i chinda wi Nyə wiwə kan, ka dzi. Si mih nɪ dziki ki ɲwən i dzaka kənɲ wə aka nyu, Ayakalə, jəbi wə ki nɪ shi i tə mə ki lə.

¹¹ Si mih nɪ dzi, bə ka dzaka i mih a, “Wə kanaki chu dzāka ntum wi Nyə i bəni. Ntum wələ kə kəm chwənkiɲ ki bəni bəh kitumi bəh bəni bə bə dzakaki ɲkaini yi já bəh bənkuɲ.”

11

Bəni bə ntum bə Nyə bəfa

¹ Bə dza nya kimfəkə i mih ki num aka mbən, dzaka i mih a, “Tsə fəkə ɲun yi fəni gia yi Nyə bəh tən wi fəni gia, wə fa tə bəni bə bə tsaki yeɪn,

² ayakalə klə wə ki fəkə kə təkə wi biɲ. Bəe biəmaka di kəm bi kə num bə nya i bəni bə bə kəkə Bəju. Bə bi yaka i kwili wi baiɲni fun, chəbsi kwili wiwə i tsə buku i kifianɲ wə mbanɲnyani ntsə bəfa.

³ Mih bi nya lə ɲga i bəni bən bəfa bə bə dzakaki kəm mih, bə bi laka ntum wun i bəni i kan wə nchuku gi yifa bəh mban bisə (1,260). Bə bi lakaki yaka num bə ləh bəmbun bə kpi.”

⁴ Bəni bəfa bələ kə keɪn yi Olif yifa bəh naka bifa biə bə təmki naka ki baiɲsini yeɪn ki si shi num i Bah nshin wə wi kanaki nshwain.

⁵ Ayaka mi kabə nən i bi fə gia yichu bəh bə, gbuku bi buku i dzaka kibə wə wi dzi mbainɲni wibə. Yələ kə dzəh yə na ndə wə wi nəŋki i fə gia yichu bəh bə bi kpiki ayaka.

⁶ Bə kanaki lə ɲga biə bə kə i ban bəoli ka dzan ma məm na i təkə i nshwain wə, i kan yə wə bə ni lakaki ntum wi Nyə yeɪn. Bə kanja tə ɲga biə bə kə i fiəni mwi michi a mə fiəni chu mwa bəh ɲga biə bə kə i faan ɲkaini bifum bichi i nshwain wə na yibwin bə kənki.

⁷ Jəbi wə bə bi kaasi i dzaka gia yə bə kanaki i dzaka, kiŋkum ki nyam yə bi buku

i fəŋ kə ki shiki lə ɲəɔɔŋ, yi bi tum jum bəh bə, yi tumdzi bə, ka yi bi wəɔyi bə,

⁸ kiwini kibə bi nəyi baan̄ki dzəh yi kwili wə. Kikwili kələ kə kə bə bəɔŋki i já yi ndi wə a Sədom nabə a Ijib, a num feiŋ di biə bə nī ban̄ŋ Bah wibə i kintasi wə.

⁹ I kan̄ wə yitali bəh kin̄ka ɲgəkə wi bəni, na i kinain̄ kintəŋ wə, na bə bə dzakaki na yinain̄ já, nabə kikwili kinain̄, bə bi tseiŋki si kiwini kibə nəyi bə bi nain̄ a bə ma ləə.

¹⁰ Bəni bə bə kə fa kuku bi lan̄ki a kpiyi bəni bələ lə a. Bə bi ka san̄liki, mi chin̄si kinya i mi, mi chin̄si i mi. Bə bi fəki yaka kəm bəni bə ntum bə Nyə bəfa bələ dzə bəh ɲgəkə wimbūm i bəni wə fa kuku.

¹¹ Yi dzə num si kan̄ yitali bəh kin̄ka yələ dzə tsə, kin̄'waka kə ki nyaki nən̄i dza dzə i Nyə wə, liə i bə mə, bə fiəni dzayi. Bəni yeiŋ yaka ndzan̄ kwa bə.

¹² Bəni bələ bəfa ka wəkə ja yi dzaka i bein̄ na bəh ɲga dzaka i bə a, “Mbein̄ yāka dzə fa!” Ayaka bə ka yakaki tsəki i bein̄ i bikwu wə, bəmbain̄ŋni bəbə tseiŋ.

¹³ A jəbi wiwə wə, nshwain̄ dza nən̄ni na bəh ɲga bəh ɲga, kimbu ki kwili kimu i jwəfi kintəŋ muku. Bəni bənbhuku nanitan̄ (7,000) kpiyi si nshwain̄ yiwə ni nən̄niki. Kin̄ka ki bəni bə bə nī baan̄, num bəh ndzan̄ na bəh ɲga, ka tumyiki bikum bi Nyə wə wi kə bein̄.

¹⁴ Yələ yi tsə lə, kə ɲgəkə wi kəmsini. Ayakalə, mbein̄ wəkəli, ɲgəkə wi ɲkain̄ni kitali ni dzə lə i jəbi wi juli wə.

Bə tən̄ jən̄ wi nanitan̄

¹⁵ Chinda wi Nyə wi nanitan̄ tən̄ ɲ'wi jən̄, mih wəkə já yi dzaka i bein̄ bəh ɲga dzakayi a, “Nkun̄ bi fa kuku fiəni chu bi Bah wibukumbəin̄ bəh Kimbwili wə wi nī kaka, wi num i bi sakaki jəbi wichi kin̄gəksi kəbi.”

¹⁶ Ayaka bəchə' bəni bə mban̄fia ntsə bənaa bə bə nī shinum i bin̄kii bibə wə i Nyə nshin̄ ka gbəyiki tumkwusi bishi bibə i kuku, nya kin̄kəksi kimbum i Nyə.

¹⁷ Bə ni fəki yakadain̄, dzakayi a, “Buku nyāki kiyən̄ni i wə, Bah Nyə wə wi Kan̄aki N̄ga Bichi, akə wə wə wə kə i liə, a num wə wə wə nī kə wə si num.

Buku nyāki kiyən̄ni kəm wə kə wə dzə lə ɲga bia bimbūm ka yisi i sakaki.

¹⁸ Bəni bə bə kiəkə kə wə* nī bəksi shəm, ayaka jəbi wə wə kə i chusi shəm ya yi bəksini kpəin̄ lə.

A num jəbi wə wə kə i sakaki bəni bə bə kə bə kpiyi.

A chu num tə jəbi wə wə kə i makti bəni ba bə nəm bə bə kə

bəni ba bə ntum, i chu makti bəni bə bə kə bəh Nyə, i makti tə bəni bəchi bə bə kəksiki yeli wa, nabə bənbhūm bənbhūm nabə bəmbūm bəmbūm.

A num tə i jəbi wə wə kə i kaasi bəni bə bə bəkaliki di bichi fa kuku.”

¹⁹ Bə ka dza weli dzaka ki fiən̄ə ki jun̄ yi fəni gia yi Nyə i bein̄. Kintain̄ntain̄ ki min̄kain̄ mi Nyə kə ki nī kə i jun̄ yi fəni yi gia yiwə mə kiyən̄ə. Ayaka dzan̄ dza ka mwayiki, wamyi, jumi, nshwain̄ nən̄ni, kitəh kidzan̄ kimbum kimbum shuku.

12

Min̄kpan̄a widəkə bəh kin̄kum ki nyam kidəkə ki bwəsi kətə

¹ Mih dza yein̄ gia yi dzaka kiwəmn̄i yidəkə i bein̄. A nī kə min̄kpan̄a widəkə wi ləh wən̄ i gwu wə ka mbun̄, fiən̄ŋ num i gvu yi chein̄, num wi bwan̄ kifə ki ɲkun̄ bijən̄ num yein̄ wə jwəfi ntsə bəfa.

² Wi nī kə bəh tə wi nəm̄h i bwə, wi wəkə ləli bi nəm də.

³ Mih dza chu yein̄ gia yi dzaka ki wəmn̄i yidəkə i bein̄. A nī kə kin̄kum ki nyam kibəkəli kidəkə, ki bwəsi nyam yi kətə. Ayaka yi kan̄a kifwu nanitan̄ bəh bitia jwəfi, bəh bifo bi ɲkun̄ bin̄chin̄ bin̄chin̄ nanitan̄ i kifwu kiwə wə.

⁴ Wi tum wini wi yan̄a dzə kimbu kimu i kintəŋ ki bitali bijən̄ wə i bein̄ lə shi i kuku. Ayaka kin̄kum ki nyam kiwə dza tsə num i min̄kpan̄a wə wi nī kə a bwə nshin̄, ka jəbi wə min̄kpan̄a wiwə bwə ɲgain̄ nī bwinyi dzi wain̄ wiwə a dzini.

⁵ Wi bwə wain̄ nyukuni, a num wə wi bi sakaki bitumi bichi bəh mben̄ wi ɲkun̄ wi chwaka. Ayakalə, asi wi nī bwə, bə chufi dzə wain̄ wiwə tsə bəh wi i bein̄ i Nyə, wi num kəmsi i kin̄kii ki wə.

* **11:18** Bəni bələ kə bə bəɔŋ bə chən̄ a, “Tumi”

⁶ Minḵpaṇja wiwə ka gein tsə num i chwa i di biə Nyə nī kə wi sisi jiə lə i wi. I di biə bə bi təkniḵi bəh wi i kaṇ wə nchuku bəh gi yifa bəh mbaṇ bisə (1,260).

⁷ Ayaka jum dza yisi i tumi ki Nyə wə, chinda wi Nyə wə Maikel bəh mbaṇ wi bəchinda ka jwəki bə bəh kinḵum ki nyam yə yi bwəsiki kətə. Ayaka nyam yiwə bəh bəchinda bu bəṇ jwə chukuli,

⁸ ayakalə bə tumdzi kinḵum ki nyam kiwə bəh mbaṇ wi, bə na chu kwati di i tumi ki Nyə wə.

⁹ Bə bwili kinḵum ki nyam kiwə ki bwəsi kətə ka laaṇ ki bəh bəchinda bu, bə shi gbə i kuku. Kinḵum ki nyam kələ kə num Junṇ yi kikpu yə yi kə ṇkpeli, chu num Satan. A num wi wə wi fwəkyiki bəni i mbi wələ wə wichi. Bə nī laaṇ wi tasi bəh bəchinda bu bə shi gbə i kuku.

¹⁰ Mih dza wəkə ja yi dzaka na bəh nga i tumi ki Nyə wə a,
 “Akə i liə Nyə ki bwiliki bəni bu,
 i chusiki nga bi bi nəm,
 i sakaki ṇkuṇ bi,
 Kimbwili wi wə wi nī kaka ni chusi tə nga bi i nsaka wi wə.
 Yi nūm yaka i liə kəm bə kə bə laaṇ shi mi wiwə i kuku
 wə wi ni shi kə i Nyə wibukumbəin nshinṇ,
 a num wə wi jiəki gia i bwa bə nih
 bəbukumbəin fun nshinṇ bəh nchəkə.”

¹¹ Ayakalə, bə tum dzi lə wi
 kəm mwa mi Wainṇ Jaka bəh gia yi Nyə yə
 bə beenḵi nsaka wiwə.

Ayaka bə nī kəṇki kə nəni kibə
 na i dzəh yə bə kə i lwaki kpi.

¹² Ayakadəinṇ, ma tumi ki Nyə laṇki,
 bəh bəni bəchi bə bə kə yeinṇ, laṇki tə.
 Ayakalə, ṇgakə wimbum kə i mbeinṇ i kuku
 bəh kinchwə kimbūm,
 kəm ṇkpeli kə wi shi dzə i mbeinṇ wə.
 Wi jikə bəh shəm yi bəkəli nalə,
 kəm wi kiəki lə a jəbi wi ṇgainṇ baanṇ a
 twəsi.”

¹³ Jəbi wə kinḵum ki nyam kə ki bwəsiki kətə nī yeinṇ a bə laaṇ bwili ṇgainṇ, wi shi gbə i kuku, wi ka daa n'yəkə i minḵpaṇja wə cheinṇ, wə wi nī bwə wainṇ nyukuni.

¹⁴ Ayakalə, bə nī nya bibəkəli bi mfaa wimbum bifa i minḵpaṇja wiwə a wi fuli bəh bi i yəkə geinṇ junṇ yiwə i tsə numki i chwa i jiə yitali wə bəh kinḵa bə təkni i wi.

¹⁵ Ayaka junṇ yiwə ka bwiliki mwi i dzaka ki wə, mə shi aka bəkə, i minḵpaṇja wiwə cheinṇ a ṇgainṇ dzə nyə bəh wi.

¹⁶ Ayakalə, nshwainṇ gamti minḵpaṇja wiwə, weli dzaka ki ka mə bəkə yə kinḵum ki nyam kiwə nī bwiliki i dzaka ki wə.

¹⁷ Nyam yiwə ka bəkə shəm bəh minḵpaṇja wiwə, ka nyə tsə fasi jum i jwə kinḵa ki bwa bə kpaṇja wiwə, a num bə bə jiəki bənchi bə Nyə chu beenṇ nsaka wi Jisəs.

¹⁸ Ayaka wi* ka tsə ka numki i kinchwə kimbūm kpəṇ.

13

Nyam yi gumini yə nī buku i kinchwə kimbūm wə

¹ Mih ka chu dza yeinṇ nyam yi gumini yi buku dzə i bəkə, yi kaṇa kifwu nanitanṇ bəh bitia jwəfi bəh bifo bi ṇkuṇ i fwu wi bitia biwə wə jwəfi, kiyeli kə ki nī bəkəliki yeli wi Nyə nī kə i bifwu biwə wə.

² Nyam yiwə yə mih nī yeinṇ yi nī bwəsiki jum, gvu yi num aka yi nyam yidəkə bə bəṇḵi a bəe, dzaka ki num aka ki kibaba. Kinḵum ki nyam kə ki bwəsiki kətə, ki ka nya nyam yiwə bəh nga bi bəh kinḵii ki a wi sakaki bəh nga bimbūm.

³ Fwu wi nyam yiwə widəkə nī kaṇaki lə ṇkainṇi wi biəkə yidəkə num yi nī kələ i wə wi wəni, ayakalə num yi nī bənih lə. Ayaka dzaka wəm bəni bəchi fa kuku, bə ka gbəyiki i nyam yiwə cheinṇ.

⁴ Ayaka bəni ka nyaki kinḵəkəsi kimbūm i kinḵum ki nyam kə ki nī bwəsiki kətə, kəm ki nī kə ki nya nyam yi gumini yiwə bəh nga bi. Ayaka bə ka nyaki tə kinḵəkəsi kimbūm i kinḵum ki nyam kiwə dzaka a, “Akə ndə ka nyam yi gumini, a num ndə i jwə yi a?”

⁵ Bə nī bee nyam yiwə yi ka kaṇaki dzaka, yi num i dzakaki já yi ghaṇsini gwu, yi chu bəkəli yeli wi Nyə, num bəh chu bee tə a yi sakaki i kifianṇ wə mbaṇnyani ntsə bəfa.

* **12:18** Binḵwakti bikpu bidəkə kaṇaki i di biələ wə a, “Ayaka mih ka tsə...”

⁶ Yi ka yisi ka dzakaki já yichu kəm Nyɔ, bəkəli yeli wi bəh di biə Nyɔ kə feiŋ bəh bəni bə bə kə i tumi ki Nyɔ wə.

⁷ Bə nī kə bə bee tə a yi laa jum i bəni bə bə kə bə Nyɔ, i tumdzi bə, bee tə a yi kaŋaki ŋga i di bichi bəh i bəni bəchi bəh i bəni bə já yichi, bəh i bitumi bichi.

⁸ Bəni bəchi i fa mbi wə bi nyaki lə kiŋkəksi kimbūm i wi. Bəni bələ kə mi wichi wə bə nī ka nyaka dəkə yeli wibə i kiŋwakti wə na ka mbi yisi. Kiŋwakti kələ kə kə kiyeli ki bəni bə bə kaŋaki nōni kə yeiŋ mə, num kiŋwakti ki Waiŋ Jaka wə bə nī kum.

⁹ Mi wə wi kaŋaki bintuni, wi wəkə.

¹⁰ A kabə num a mi kə a bə ni kwa wi kwani, ma bə nī kwa. Mi kabə num a bə ni wə wi bəh nywə wi jum, ma bə ni wə wi bəh nywə wi jum wiwə. Yələ gia tsəki i bəni bə bə kə bə Nyɔ a bə kəŋa shəm, bə jləki shəm i wi.

Nyam yi gumini yə nī buku i kuku

¹¹ Mih chu dza yeiŋ nyam yi gumini yidəkə num yi buku i kuku, yi kaŋa bitie bifa aka waiŋ shwan, wi dzaka aka kiŋkum ki nyam yə yi bwəsiki kətə.

¹² Yi nī chusiki ŋga bi nyam yi gumini yi ninshiŋ yə yichi, i yeli wi nyam yiwə wə. Ayaka yi fə kuku wichi bəh bəni bəchi i mbi wə ka nyaki kiŋkəksi kimbūm i wi bəh ŋga bi nyam yi ninshiŋ yə biəkə yi nī kə i wə wi wəni num biəkə yiwə bənih lə.

¹³ Yi nī fəki kinchəsi kə ki chusiki ŋga bi fə na gbuku nyə shi dzə i beŋ bəni yeiŋ.

¹⁴ Si bə nī bee a yi fə kinchəsi kə ki chusiki ŋga i yeli wi nyam yi ninshiŋ yə wə yi ni gumiki yaka, yi ka fwəkyiki bəni bə bə kə i mbi wələ wə bəh bi. Ayaka yi ka dzaka bə fə kimbwəsi ki nyam yə bə nī beŋsi bəh nywə wi jum ayaka yi keiŋ yi wəm.

¹⁵ Bə nī bee a yi nya kiŋ'waka i kimbwəsi ki kiŋkum ki nyam yə, ka yi kə i dzakaki, yi fə bə wəyi bəni bəchi bə bə nəŋki i nyaki kiŋkəksi kimbūm i kimbwəsi kə.

¹⁶ Yi nī dzaka a bə fə kinchəsi i bəni bəchi i tseiŋ yiləkəli wə nabə shi cheiŋ, a bə fə i na ndə wə kəŋ wi numki winchiŋ nabə wimbūm, nabə i bəni bə kpə nabə i bəni bə kifuu, nabə mfə nabə bə bə kəkə mfə,

¹⁷ ka mi ma taŋ nabə i taŋni wi kaŋaki kə kinchəsi kiwə. Kinchəsi kələ kə yeli wi

kiŋkum ki nyam kə, nabə nyaka wi yeli wi kiŋkum ki nyam kə.

¹⁸ Yələ kə gia yi nəŋ mfi bimbūm. Mi wə wi kaŋaki mfi wi fə nyaka wələ wi kə yeli wi nyam yələ wi wəkə. Nyaka wələ num yeli wi mi wiwəm, nyaka wiwə num a, (666).

14

Waiŋ Jaka bəh bəni 144,000

¹ Mbeŋ wəkə, si mih ni chu tseiŋ, mih dza yeiŋ Waiŋ Jaka num wi num i ŋkwun wi Sayəŋ wə, bəni bəchuku gbi bəh mbaŋnyani ntsə bənaa (144,000) num bəh wi. Bəni bələ nī kə bə bə nī kaŋaki kinchəsi ki yeli wi bəh wi Ba wi i shi cheiŋ.

² Mih wəkə ja yi dzə i beŋ yi jumi aka mwi mə mə gbəki i fəŋ wə, yi jumi tə aka dzaŋ yə yi wamyiki. Ja yə mih nī wəkə yi nī dzakaki aka kichəŋ bəni komyiki.

³ Bə nī yəŋki njaŋ wimfiŋ widəkə i kiŋkii ki ŋkun nshiŋ bəh i biəŋ biwəm binaa nshiŋ bəh i bəchə' nshiŋ. Mi widəkə nī ka kiə dəkə njaŋ wiwə a kəbi a bəni bə bəchuku gbi bəh mbaŋnyani ntsə bənaa a. A num bə bə nī yelih bə i chu wə i fa kuku.

⁴ Bələ kə bəni bə bə nī ka bəkəli dəkə gwu yibə bəh bəkaŋa, kəm bə nī ka kiə dəkə bəkaŋa. Akə bə bə bə si biəli Waiŋ Jaka i na faiŋ wə wi tsəki. Bəni bələ kə bə bə nī yelih i ŋgəkə wi bəni bəwəm bəchi kintəŋ a bə num ka mintam mi Nyɔ mi ninshiŋ bəh mi Waiŋ Jaka.

⁵ Gia yi ntəkə yidəkə nī ka num buku dəkə i dzaka kibə wə. Bə num ŋgbə widəkə kəbi.

Ndzaka wi bəchinda bətali bə Nyɔ

⁶ Ayaka mih chu dza yeiŋ chinda wi Nyɔ widəkə wi fuli i kintəŋ ki bəli wə. Wi nī kaŋaki ntum wi ndzəŋni wə wi kə i jəbi wichi i fukuki i bəni bəchi bə bə kə i mbi wələ wə. Wi nī kə i fukuki i bitumi bichi, bəh i bəŋkun bəchi, bəh bəni bə bə dzakaki na yi naiŋ já nabə winaiŋ ŋkaiŋni wi bəni bəchi.

⁷ Chinda wiwə wam na bəh ŋga a, “Mbeŋ lwāki Nyɔ tūmyi bikum bi, kəm jəbi wi, wi nsaka dzə kpeiŋ lə. Mbeŋ nyə kiŋkəksi kimbūm i wi kəm wi maa bəli bəh nshwaiŋ bəh kinchwə kimbūm bəh bidi biə mwi bukuki feiŋ i kuku.”

⁸ Chinda wi Nyə widəko wi kəmsini, ka biəliki wi dzakayi a, “Babilon wimbun ko wi gbə lo, wi gbə lo. Akə wi wə wi fə bitumi bichi mu nənī ki təkəlini ka mbih.”

⁹ Chinda wi Nyə widəko wi kinəkəmsi kitali ka biəliki tə bə, wili na bəh nga a, “Na ndə wə wi ka məmsi i nya kinəkəksi kimbun i nyam yi gumini yə bəh kimbwəsi ki nyam yiwə, kanja tə kinchəsi i shi chein nabə i tsein yi wə,

¹⁰ yaka wi bi mu lə shəm yi Nyə yi bəksini asi mi si mu mbih. Shəm yi bəksini yiwə ko num wi shuku i bwam wi, wi bəksini shəm maka wi kpəin. Wə maka mi kə bə bi ləki wi i fiən wə fi fii aka mikəinmigbuku, wi yein ngəkə fein. Yələ gia bi numki num i bəchinda bə Nyə bə baini nshin bəh Wain Jaka.

¹¹ Fimiəkə bi yakaki jəbi wichi kinəkəksi kəbi i di biə bə lə bə i ngəkə wə. Bəni bələ bə nyaki kinəkəksi kimbun i nyam yi gumini bəh kimbwəsi ki nyam yiwə bəh bəni bə bə kanjaki kinchəsi ki yeli wi, bə bi kanjaki kə n'waka i ngəkə wibə wə nshi nabə nchəkə.”

¹² Yələ gia tsəki i bəni bə bə ko bə Nyə num bə bə bə jia ki bənchi bə Nyə, bə jia shəm i Jisəs wə, a bə kanjaki i kanjaki shəm.

¹³ Mih dza wəkə ja yi dzaka i tumi ki Nyə wə yi dzaka i mih a, “Nyāka yələ: I yisi i liə tsəki səki ndzəni bimbun ko i bəni bə bə kpiyiki num bə chin ni bəh Bah.” Kin'waka ki Nyə bum a, “Ndzəni bimbun ko i bə ngəkə, bə ni waka lə i bilun bibə wə, kəm mfə wibə wi ndzəni ni biəli lə bə.”

Nkəh wə wi kə nsaka wi Nyə

¹⁴ Mbəin wəkəli, mih dza tsein mih yein bikwu bi fuku fukuni, num mi num i bikwu biwə wə wi bwəsi mi wə yeli wi kə Wainmi, num wi bwan kifə ki nkun num bə keinsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli, wi kanja finəkəfi i wi kan fi num aka kintə ki jun ki kwa.

¹⁵ Chinda wi Nyə widəko dza buku dzə i jun yi fəni yi gia mə, wam i mi wə wi nī shinum i bikwu wə bəh nga, dzaka a, “Kwə finəkəfi fia fi kəhni ma wə kəh nkəh bəh fi. Jəbi wi kəhni kpəin lə, ayaka mbi wələ kpəin lə i nkəh wə.”

* **14:18** Mintam mələ kə i ja yi nkali wə a, “grapes.” bidəko a, “Nkun wi bəni bə akə bə Nyə.”

¹⁶ Ayakadəin, mi wə wi nī shinum i bikwu wə ka lə finəkəfi fi i nshwain wə, fə nkəh i nshwain wə.

¹⁷ Chinda wi Nyə widəko chu buku dzə i jun yi fəni yi gia wə i bein, wi kanja tə finəkəfi i wi kan fi num aka kintə ki jun ki kwa.

¹⁸ Chinda wi Nyə widəko ka buku i tən wi fəni wi gia wə, num wə wi kanjaki nga i gbuku bein. Wi wam bəh nga i widəko wə wi nī kanjaki fintə fi kwani fiə a, “Lə finəkəfi fiwə ma wə tainyi kaka ki mintam mi mbih i nshwain wə, kəm mintam miwə bəkə lə.”*

¹⁹ Ayakadəin, chinda wi Nyə wiwə ka lə finəkəfi fi i nshwain wə, kəyi mintam mi mbih miwə i nshwain wə, junni, bakti i kishwa kimbun kə bə fəki mbih yein, yələ chusiki gia yə shəm yi Nyə yi bəkəli bi fəki bəh bəni.

²⁰ Bə ka dənyi mintam mi mbih miwə bəh gvu i kwili wə i bin, a buku num mwa, mə jikə i yaka tsə aka i dzaka ki kikum, dza lən tsə buku ka bəmay gi yifa.

15

Bəngəkə nanitan bə bə ko i kinəkəksi wə

¹ Mih chu dza yein nkəin ni fiən fi dzaka ki wənni fidəko i bein, a num na fiən fi dzaka ki wənni fi mbun. A nī kə bəchinda bə Nyə nanitan bə kanja bəngəkə nanitan bə akə kinəkəksi i nya i bəni, kəm bələ kə bə Nyə nī chusi kaasi shəm yi yi bəksini yein.

² Mih chu dza yein fiən fidəko fi bwəsi kinchwə kimbun kidəko ki num ka bə si fwəni bəh gbuku, ki bain aka mijwə. Bəni bədəko num kəmsi i kinchwə kimbun kiwə kpə, a num bə bə tumdzi nyam yi gumini yiwə bəh kimbwəsi ki bəh nyaka wə wi kə yeli wi nyam yiwə. Bə nī num fein yakadəin kanja kichən ki Nyə i kən yibə wə,

³ yəən njan wi Muses wə mi wi nəm wi Nyə bəh njan wi Wain Jaka. Bə nī yəənki a, “O Bah Nyə wə Wi Kanjaki Nga Bichi, biəin biə wə fə kə na bimbun bəh bi kanjini.

O wə kə Nkun i bitumi bichi,* ayaka dzəh yə wə fəki gia yein kə yi chən bəh yi nkən.

* **15:3** Binwakti bikpu bidəko kanjaki a, “Nkun wi jəbi wichi”,

⁴ Ǿ Bah, mi wə wi kəkə i lwaki wə, tumyi bikum bia kə ndə?
Num a wə shəŋ wi baiŋni.
Bitumi bichi bi dzəki nya kiŋkəksi kimbūm i wə,
kəm bə yeiŋ gia yə wə fəki num chəŋ.”

⁵ Si yəmakā nī tsə, mih dza tseiŋ, ka yeiŋ num bə weli juŋ yi fəni yi gia i beŋ yə yi kə kintan ki chusi a Nyə kələ bəh bəni.

⁶ Ayaka bəchinda bə Nyə bə nanitan bə nī kaŋaki bəŋgəkə nanitan bə ka buku i juŋ yi fəni yi gia yiwə wə. Bə nī kə bə tum bəmbuŋ bə mwan yi nalə, wafi bichumni bimbūŋ i bijum bibə wə num bə keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli.

⁷ Ayaka fiēŋ fimu fidəkə i mban wi biēŋ biwəm biə binaa ka nya bilēti nanitan i bəchinda bə nanitan num bə keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli. Bilēti biwə nī kə num bi jikə bəh shəm yi bəkəli yi Nyə wə wi kə jəbi wichi kiŋgəksi kəbi.

⁸ Juŋ yi fəni yi gia dza jikə bəh fimiəkə fiə fi nyəkə dzəkə i baiŋni bi Nyə wə, bəh i nga bi wə. Ayaka yi ka numki a mi nī kəkə i chu liə i juŋ yi fəni yi gia yi Nyə wə, i tsə buku si bəŋgəkə nanitan bə bəchinda bə Nyə bə nanitan nī kaŋaki i nya i bəni nī dzə kaa.

16

Bilēti nanitan bi shəm yi Nyə yi bəksini

¹ Mih ka dza wəkə ja yi dzaka bəh nga i juŋ yi fəni yi gia wə yi dzaka i bəchinda bə Nyə bə nanitan a, “Mbēiŋ tsə shuku shəm yi Nyə yi bəksini yə i bilēti biə wə nanitan i nshwaiŋ wə.”

² Ayaka chinda wi Nyə wi ninshiŋ ka tsə shuku ŋki kilēti ki shəm yi Nyə yi bəksini yə i nshwaiŋ wə. Ayaka biəkə yi gumini yi ləli dza kwa bəni bə bə nī kaŋaki kinchəsi ki nyam yi gumini yələ nya kiŋkəksi kimbūm i kimbwəsi ki nyam yiwə.

³ Chinda wi Nyə wi kəmsini shuku ŋki kilēti i kinchwə kimbūm wə, bəkə yiwə fiəni chu aka mwa mi kiŋkpili ki mi. Ayaka biēiŋ bichi biə bi nī nəkə i bəkə yiwə wə kpiyi.

⁴ Chinda wi Nyə wi kiŋkəmsi kitali shuku ŋki kilēti i binchwə wə bəh i bidi biə mwi bukuki yeiŋ, ayaka bi ka fiəni chu mwa.

⁵ Ayaka mih wəkə si chinda wi Nyə wə wi təkni ki bəh bəkə yiwə dzakaki a, “Nyə, wə kə Nyə wi chəŋ i dzəh yə wə tēiŋyiki bənsaka bələ yeiŋ.

Wə wə wə kə i liə, num wə nī kələ.

Ǿ Nyə, wə wə wə kə wi baiŋni.

⁶ Bəni bələ kə bə mwa mi bəni bə bə kə mba bəh bəni ba bə ntum kə i kaŋ yibə wə.

Wə ka nya mwa i bə, bə mu.

Wələ kə na ŋgəm wibə.”

⁷ Ayaka mih dza wəkə ja yidəkə buku i tən wi fəni wi gia wə təbi a,

“Aaŋ, Bah Nyə wə Wi Kaŋaki Nga Bichi, wə tēiŋyiki bənsaka ba biəli dzəh yi ŋkəŋ bəh yi chəŋ!”

⁸ Chinda wi Nyə wi kiŋkəmsi kinaa shuku ŋki kilēti num i wəŋ wə, ayaka wəŋ wiwə kaŋa dzəh i ŋghiŋyi kpaiyi bəni aka gbuku.

⁹ Ayaka nshili wi ləkəli ka bukuki i wəŋ wiwə wə kpaiyi bəni. Ayakalə, bə nəkə kwuni kə shəm yibə, i tumyiki bikum bi Nyə. Bə bəkəli lə yeli wi Nyə wə wi kaŋaki ŋga i bəŋgəkə bələ wə.

¹⁰ Chinda wi Nyə wi kiŋkəmsi kite shuku ŋki kilēti num i kiŋkii ki nyam yi gumini yə wə, kwili wə nyam yiwə nī sakaki nī dza bə ji num jini. Ayaka bəni num i nshili wə nəmyi kiləm kibə.

¹¹ Bə dza ka təyiki lə Nyə wə wi kə beŋ kəm ləli bəh biəkə yibə. Ayakalə, nəkə kwuni kə i kimfə kibə wə.

¹² Chinda wi Nyə wi kiŋkəmsi kisə shuku ŋki kilēti num i kinchwə kimbūm ki Yuflets wə, mwi miwə ka wəm, i keiŋsi dzəh ka bəŋkuŋ bə bə kə i kimbu kə wəŋ bukuki ni tsə yeiŋ.

¹³ Mih ka dza yeiŋ biŋ'waka bi jisi bidəkə bitali bi bwəsi bikwə. Bi buku i dzaka kiŋkum ki nyam yə yi bwəsiki kətə, bəh i dzaka ki nyam yi gumini yə wə, bəh i dzaka ki mi wə wi nyiki ntəkə a ŋgaiŋ kə mi wi ntum wi Nyə.

¹⁴ Biŋ'waka biələ kə num bəchinda bə ŋkpeli. Ayaka a num bə bə bə fəki bəchəsi bə bə chusiki ŋga bibə. Bə nyaniki tsəki i bəŋkuŋ bətimi wə bəchi, fa kuku juŋni bə a bə sisi jum yə yi bi numki i chəkə bimbūm bi Nyə wə wi Kaŋaki Nga Bichi.

¹⁵ Jisəs nī kə wi dzaka a, “Mbēiŋ wəkəli, mih bi dzəkə ka ji. Ndzəŋni bimbūm kə mi

wə wi tsəŋəki, wə wi kaŋa bəmbuŋ bu i gwu wə ka wi bi ma tumbuku bəh chwəŋ kiyəə ka bəni ma yeŋki gwu yi wi ŋəməni.”

¹⁶ Biŋ'waka biwə bi ka juŋni bəŋkuŋ bəwə i di biə bə bəŋki i já yi Hibulu mə a Amagedən.

¹⁷ Chinda wi Nyə wi kiŋkəmsi kinanitan shuku ŋki kileti i beŋ i fiəkə wə. Ayaka ja yiləkəli buku dzə i juŋ yi fəni gia wə i kiŋkii ki ŋkuŋ wə dzaka bəh ŋga a, “Yi nūm lo!”

¹⁸ Ayaka dzaŋ dza ka mwayiki, wanyi, jumi nshwain nəŋni bəh ŋga bəh ŋga. Wəməka nnəŋni wə nshwain nǐ nəŋni bəh ŋga bəh ŋga lə, nǐ ka num num dəkə i yisi na si mi nǐ yisi i numki i nshwain wə. Wəməka nnəŋni nǐ kə wi gumini.

¹⁹ Kwili wimbun gaali i fintəŋ i bimbun bitali wə. Ayaka bikwili bimbun biə bi kə i bitumi wə ka seŋki. Nyə kwaka kwili wələ Babilən, ka nya bwam wi wi shəm yi bəksini yə a wi kuŋsi.

²⁰ Bitumi bichi biə bi kə i bəkə kintəŋ geŋ, ŋkwuŋ tə bəŋ laka.

²¹ Ayaka kitəh kidzaŋ kimbun kimbun ka gbəyiki i beŋ nji wimu num aka bəkilu mbaŋnyani. Ayaka kitəh kidzaŋ kiwə nǐ gbəyiki i bəni wə. Bə ka təyiki lə Nyə, kəm wi chinŋi ŋgəkə wi kitəh kidzaŋ i bə wə. Ngəkə wiwə nǐ gumiki nalə.

17

Minḱpaŋa wi təkəlini wi chuchu bəh nyam yi gumini

¹ Chinda wi Nyə widəkə i kintəŋ ki bəchinda bə Nyə bə nanitan bə nǐ kaŋaki bileti nanitan dza dzə dzaka i mih a, “Dzə ma mih chūsi wə ŋgəkə wə bə kə i bi nya i minḱpaŋa wi təkəlini wi chuchu wələ wi kə wi shinum i bəkə yiduli wə.

² Minḱpaŋa wələ kə wə bəŋkuŋ bə fa nshwain wə nǐ ndzəniki bəh wi, nəni ki ki təkəlini kwa lə bəni bə fa nshwain wə ka mbih.”

³ Ayaka chinda wi Nyə wiwə dza dzə mih, mih num i kaŋ yi Kiŋ'waka ki Nyə wə, ka tsə i chwa. Mih ka yeŋ minḱpaŋa widəkə num wi shinum i nyam yi gumini wə yi bəkə lə beli num gwu yi yichi jikə bə kiyeli ki bəkəli yeli wi Nyə. Nyam yiwə nǐ kaŋaki kifwu nanitan bəh bitə jwəfi.

⁴ Minḱpaŋa wiwə nǐ kə num wi lafi gwu bəh bəmbuŋ bə bəni bəmbun bə bəkəli, wi mwayi i gwu wə bəh minchiŋ num bə keŋsi bəh chwaka ki kpə kibəkəli bəh ŋkaiŋni wi kitəh ki kpə wi ləkəli bəh ki kpə ki fukuli. Wi nǐ kaŋaki bwam i wi kaŋ num bə keŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli num wi jikə bəh bieŋ bigumini bəh kinyeŋ ki təkəlini.

⁵ Bə nǐ kə bə nyaka yeli i shi bi cheŋ num wi nyumini a, “Babilən wimbun wə nih minḱpaŋa wi təkəlini bəh wi gia yi gumini i nshwain wə.”

⁶ Mih ka yeŋ minḱpaŋa wiwə num wi mu mwa mi bəni bə bə kə bə Nyə, bəh bə bə nǐ wəyi kəm Jisəs, num mwa miwə kwa wi ka mbih.

Si mih yeŋ minḱpaŋa wiwə yakadəŋ, dzaka wəm mih na bəh ŋga.

⁷ Ayaka chinda wi Nyə wiwə bikə i mih a, “Dzaka wəmki wə kəm nə? Mih nǐ fuku lə i wə gia yi nyumini yə yi kə kəm minḱpaŋa wələ bəh nyam yi gumini yələ yi kaŋaki kifwu nanitan bəh bitə jwəfi, yə yi giŋ wi.

⁸ Nyam yi gumini yə wə yeŋ lə, yi nǐ kələ yi wəm, ayakalə i liə yi chu mən. Yi kə a buku yaka dzə i fəŋ kə ki shiki lə ŋəwəŋ, yi tsə sə num i di biə bə ni kaasi bəh yi feŋ. Dzaka bi wəmki lə bəni bə bə kə i fa mbi wələ wə, maka bə nyaka kiyeli kibə i kiŋwakti ki bəni bə bə kaŋaki nəni i yisi si mbi nǐ yisi. Dzaka bi wəmki lə bə si bə bi yeŋki nyam yələ, kəm nyam yiwə nǐ kələ yi wəm, ayakalə i liə yi chu mən, yi num i bi fiəni chu dzə.

⁹ Yələ gia kə yə yi nənki fwu wə wi kaŋaki mfi bimbun. Kifwu ki nyam kə nanitan kə ŋkwuŋ nanitan yə minḱpaŋa wiwə numki yeŋ wə. Kifwu kiwə num tə bəŋkuŋ nanitan.

¹⁰ Bəŋkuŋ bəte num bə gbəyi lə, wi mu num, widəkə keŋ ki dzə kə. Jobi wə wəməka ni dzə, wi ni num a fijobi wə twəsi.

¹¹ Yə yi kə kəm nyam yi gumini yə yi nǐ kə, ayaka i liə yi chu mən, yi num tə ŋkuŋ, ŋkuŋ wələ num wi kiŋkəmsi ki nyan, ayakalə wi num i mbaŋ wi bəŋkuŋ bə nanitan wə. Jobi wə wəməka ni dzə tə wi ka ni tsə i di biə bə ni kaasi bəh wi.

¹² Bitə biələ jwəfi wə yeŋ lə kə num bəŋkuŋ jwəfi bə bə keŋki maka bə nya bə

bəh nga bi sakani. Jəbi wə bə bi təmki bə, ma bə ka bi kaŋa nga i sakaki bəh nyam yi gumini yə. Ayakalə, bə bi saka a mbianjə wimu wə.

¹³ Bələ bəchi kaŋaki kiŋkwaka kimu. Ayaka bə bi nya nga bibə bi sakani bichi i nyam yi gumini yə.

¹⁴ Bə bi chinjəni tumki jum bəh Wainj Jaka, ayakalə Wainj Jaka bi gaka bə, kəm wi kə Bah wi bəbah bəchi, bəh Nkun wi bənkun bəchi. Wi bi tumdzi bəh bəni bu bə wi bəən ka sabibwili ayaka bə təbi wi jəbi wichi.”

¹⁵ Ayaka chinda wi Nyə wə dzaka i mih a, “Bəkə yə wə si yeiŋ minjkaŋa wi təkəlini wə shinum yeiŋ wə, akə bəni bəh mbanj wi bəni bəh kitumi bəh bəni bə bə dzakaki na yinaiŋ jə.

¹⁶ Bitiə jwəfi biə wə si yeiŋ yaka, bə bəh nyam yi gumini yə bi chinjəni baiŋŋki lə minjkaŋa wi təkəlini wə. Bə bi ləkəki biēiŋ bi bichi ma wi baan a bəh chwəŋ kiyəə, bə bi ŋəŋki nyam yi yi gwu, bə kpa kaasi wi bəh gbuku.

¹⁷ Yələ gia kə a jiə Nyə i shəm yibə wə a bə fə gia yə wi kəŋki, ka fə a bə kəŋaki kiŋkwaka kimu i nya nga bibə bi sakani i nyam yi gumini yə i tsə buku si gia yi Nyə bi dzə kpəiŋki.

¹⁸ Ayaka minjkaŋa wə wə si yeiŋ yakadəiŋ, kə kwili wə wi kaŋaki nga i bənkun bəchi bein i nshwaiŋ wə.”

18

Si kwili wi Babilən bi gbəki

¹ Si yəmaka nī tsə, mih yeiŋ chinda wi Nyə widəkə shi dzə i bein kaŋa nga bimbun, ayaka baiŋni bi baiŋ i kuku wichi.

² Wi ka wam bəh ja yiləkəli a, “Babilən wimbun kə wi gbə lə! Wi gbə lə! Wi fiəni chu lə di biə bəchinda bə ŋkpəli nəki feiŋ. Wi kə taa wi biŋ'waka bəchu bichi. Wi kə taa wi minyənī mə mə nyenki bəh mə bə baiŋki michi.

³ Wi gbə kəm bitumi bichi mu nənī ki kinyen ki təkəlini ki kwa bə ka mbih, bənkun bə fa nshwaiŋ wə kə num bə fə lə nənī kinyen ki təkəlini bəh wi. Bəni bə shi bəchi fa nshwaiŋ wə kə num bə kpali lə i gwu yi wə, kəm kpə wi nənī kichu wi bakti jiə.”

⁴ Ayaka mih chu wəkə ja yidəkə si yi wiliki i tumi ki bein wə dzaka a, “Bəni bəŋ, mbəiŋ būku nyə feiŋ, ka mbəiŋ ma bi liə i chu bi wə, bəh a, mbəiŋ ma bi liə tə i ŋgəkə wə wi dzəki i wi.

⁵ Chu bi kə bə tum bi jikə yaka tsə buku i bein,

Nyə kə wi kwaka wi i gia yi yichu wə.

⁶ Bə fə bəh wi, asi wi fə bəh bəni bədəkə. Bə fiəni gəm wi i kimfə ki wə kiŋkani kifa. Bə chwāli mbih mə akə ŋgəkə i bwam wə kiŋkani kifa

i bwam wə wi si chwali yeiŋ, bə nyā wi mu.

⁷ Bə fəkə ŋgəkə bəh ləli bə nyā i wi a num a liŋ si wi nī ghanjiki gwu i mbun kintəŋ dzi kidəŋ ki. Wi si fə wi shinum ka chəkəki kijum dzaka a,

‘Mih kə Yaa i kiŋkii wə, mih kəkə kpə ŋkwu, mih bi lansi də kə chuŋsi fwu.’

⁸ Si wi dzakaki yakadəiŋ, akə ayaka si ŋgəkə bi dzə, i gwu yi wə kpaŋ wimu. Jwein bi gbə i gwu yi wə, wi bi dəkə wi chuŋsi fwu.

Ayaka dzəŋ bi kwa tə wi.

Bə bi kpa wi bəh gbuku, kəm Bah Nyə wə wi bi saka wi kə wə wi kaŋaki nga.

Bəni bə fa nshwaiŋ wə bi dəkə lə Babilən

⁹ Bənkun bə fa nshwaiŋ wə bə bə nī fəki kinyen ki təkəlini bəh wi, num i kidəŋ wə bəh wi, bi dəkə fi bəh mindəm jəbi wə bə bi yeiŋki si fimiəkə yakaki i gwu yi wə si wi fiiki.

¹⁰ Bə bi numki i dzəh yi dəŋ bəh lwa si bə yeiŋki bə chəbsiki wi. Bə bi chamyiki dzakayi a, ‘Ey mih! Ey mih! Babilən, wə kwili! Wə kwili wi nga! Ŋgəkə dzə i wə wə a mbianjə wimu wə lə a?’

¹¹ Bəni bə shi fa nshwaiŋ wə bi dəkə lə wi chuŋsi kifwu kəm mi chu mən wə wi kə i tanjki biēiŋ bibə.

¹² Mi chu mən wə wi kə i tanjki biēiŋ bibə ka biə bə keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli nabə bi fukuli, nabə wə bə keiŋsi bəh ŋkaiŋni wi kitəh ki kpə wi ləkəli nabə ki kpə

wi fukuli. Mi chu kəbi wə wi kə i tanʒi bəmbun bəbə bətsini nabə bə bə libliki bəkəki, nabə bə bənini nabə bə bə bəkəki lə gbuu. Ayaka mi chu kəbi wə wi kə i tanʒi keiŋ yibə yi tsəŋə yindzəŋni, nabə bieŋ bibə bichi biə bə keiŋsi bəh jəŋ yi dzəkə bəh bieŋ bichi biə bə keiŋsi bəh keiŋ yi kpə yiləkəli bəh chwaka ki bəiŋnini nabə kitəh ki mwayini. ¹³ Mi chu mən wə wi kə i tanʒi keiŋ yibə yə bə keiŋsiki fianʒi bi tsəŋə yindzəŋni yeiŋ bəh bieŋ bi tsəŋə yindzəŋni biə bə jiəkə bieŋ bidzini yeiŋ bəh njiəŋ bəh ŋkaiŋni bi fianʒi bi tsəŋə yindzəŋni yidəkə, bəh ŋkaiŋni njiəŋ widəkə,* bəh mbih bəh miə bəh muku mi gəŋ bəh gəŋ yibə. Mi chu mən wə wi kə i bi tanʒi bəna' bəbə bəh shwəŋ bəh bikum bəh bəkətə bəbə bə a gūkuki nyám. Ayaka mi chu kəbi wə wi kə i tanʒi tə bəni bəwəm bəbə bə bə tanʒniki a, akə mfá.

¹⁴ Bə bi dzakaki lə i wi a, 'Bieŋ bichi biə shəm ya ni kə yeiŋ bi dza nyə, kpə wa bə mbum bia bichi kaa lə, wə kəbi i bi chu lansi yeiŋ bi.'

¹⁵ Bəni bə shi bə bə nɪ tanʒniki bieŋ biələ kwati kpə i wi kan, bi numki i dzəh yi dəəŋ bəh ndzan si bə yeiŋki wi wi yeiŋ ŋgəkə. Bə bi jumki bəh mindəm, chuŋsi kifwu təm gia i gwu yibə wə dzakayi a,

¹⁶ 'Ey mih! Ey mih! Nsheiŋ yimbum i kwili wələ wi nɪ kə wi lafi gwu bəh bəmbun bə tsini bə libliki bəkəki bəh bə bə bəkəki lə gbuu, mwayi i gwu wə bəh bieŋ num bə keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli bəh ŋkaiŋni wi kitəh ki kpə kiləkəli bəh kpə wi fukuli wi ləkəli.

¹⁷ Bə yaŋa mbum bi a mbiəŋə wimu wə lə a?"

Ayaka bətii kwili bəŋgwuki bəchi bəh bəni bə bə nɪ nyaniki i bəŋgwuki wə bəh bə bə nɪ nəmki yeiŋ bəh bəni bəchi bə bə nɪ nyaniki i bəkə fə shi, bi numki tə i dzəh yi dəəŋ wə.

¹⁸ Bə bi yeiŋki fimiəkə fi yaka si wi fiiki bə bi nya ja yi mindəm dzaka a, 'Kwili wə wi si kə i num ka kwili wələ chu kə winaiŋ a?"

¹⁹ Bə bi chum kwəŋə fukuh i kifwu kibə wə, si bə dəkə chuŋsi kifwu, nya ja yi mindəm dzaka a, 'Ey mih! Ey mih! Nsheiŋ

yimbum i kwili wələ, bəni bəchi bə bə kanʒaki bəŋgwuki i bəkə kwati mbum i mbum bi wə! Yaka bə kaasi wi a mbiəŋə wimu wə a?"

²⁰ Mbeŋ bə mbeŋ kə i tumi ki Nyə wə, mbeŋ lāŋki fimbeŋ i gia yə yi num i wi. Mbeŋ bəchi bə mbeŋ kə bəni bə Nyə bəh bwa bə ntum bə Jisəs bəh bəni bə ntum bə Nyə bəchi, lāŋki kəm Nyə kə wi təiŋ lə nsaka i gia yə wi fə i mbeŋ!"

²¹ Ayaka chinda wi Nyə wi ləkəli widəkə ka dza giŋ kifəŋ kitəh wi num aka nəkə wi gəkəni wimbum, lə shi wi i kinchwə kimbun wə lə gbuuum. Si wi lə shi yakadəiŋ ka dzaka a, "Akə ayaka si bə bi lə shiki wə kwili wi Babilon, wə bi shi bəh ŋga ayakadəiŋ, bə kəbi i bi chu yeiŋ wə wə.

²² Bə kəbi i bi chu wəkə kichəŋŋ na twəsi nabə jum nabə kisəŋ nabə kijəŋ i wə wə. Bə kəbi i bi chu yeiŋ na mi wi nəm, fiəŋ fidəkə kəŋ a numki na finaiŋ i wə wə. Bə kəbi i bi chu wəkə na ŋkəm wi naka i wə wə.

²³ Naka ki baiŋsini bi chu baiŋ kə i wə wə. Bə bi chu wəkə kə ja yi nyum minʒkpaŋa na twəsi nabə yi minʒkpaŋa wimfianʒ dzaka i wə wə. Yi bi numki yakadəiŋ kəm bəni bə shi bə i wə wə nɪ kə bəni bəmbun fa kuku, wə nɪ fwəkəyi kitumi kichi bəh mfim bia.

²⁴ Akə i kwili wələ wə mwa mi bəni bə ntum bə Nyə bəh bəni bə akə bə Nyə kə i wi kan. Ayaka a num wi wə bəni bəchi bə bə wəyiki i fa kuku kə i wi kan."

19

Bə nya kinʒəksi i Nyə

¹ Si yəmaka nɪ tsə, mih dza wəkə fiəŋ fii i tumi ki beŋ wə aka mban wi bəni wimbum, wili a,

"Kinʒəksi nūm i Nyə wibuku wə. Akə wi wə wi bwiliki bəni, a kanʒaki wi mbum bəh ŋga.

² Wi təiŋyiki bənsaka bu biəli ŋkəŋ bəh dzəh yi chəŋ.

Wi faaŋ lə ŋgəkə i minʒkpaŋa wi təkəlini wə wi nɪ bəkəli nshwaiŋ yichi bəh nəni ki ki təkəlini.

Wi kə wi chukuli i minʒkpaŋa wiwə gia yi bəni bu bə nəm bə wi ni wəyiki."

³ Ayaka bə chu fiəni wili a,

* **18:13** Ŋkaiŋni wi njiəŋ wələ i já yi ŋkali wə kə a, "frankincense", ŋkaiŋni bi fianʒi bi tsəŋə yindzəŋni yələ num a, "myrrh".

“Kɪŋkəksi nŭm i Nyə wə.
Miəkə mə mə yakaki i kwili wələ wə bi
yakaki jəbi wichi kɪŋkəksi kiwə
kəbi.”

⁴ Bəchə’ bəni bə mbanfia ntsə bənaa bəh
biɛɪŋ biwəm biə binaa gbə i kuku nya
kɪŋkəksi kimbun i Nyə wə, wi shinum i
kɪŋkii ki wə. Ayaka bə bə dzaka a, “Yi nŭm
ayaka. Kɪŋkəksi nŭm i Nyə wə.”

⁵ Ja yidəkə ka buku dzə i kɪŋkii kiwə wə
dzaka a,
“Mbeɪŋ bəchi bə mbeɪŋ kə bəni bə nəm bə
Nyə,
mbeɪŋ kəksi Nyə wibukumbəɪŋ,
mbeɪŋ bəchi bə mbeɪŋ lwaki wi, nabə
bənchiŋ bənchiŋ bəh bəmbun
bəmbun,
mbeɪŋ nyāki kɪŋkəksi i wi.”

Dzini bi ndzə wi minjpaŋa wi Wain Jaka

⁶ Mih dza wəkə fiɛŋ fi num aka ja yi
mbaŋ wi bəni wimbun, yi fii aka ja yi bəkə
yə yi shiki i kaŋŋ wə, wam aka dzaŋ yə yi
wamyiki bəh ŋga a,

“Kɪŋkəksi nŭm i Nyə wə,
kəm Bah wibukumbəɪŋ wə Nyə
wə wi Kaŋaki Ŋga Bichi si saka lə.

⁷ Bukumbəɪŋ sənliki, bə lāŋ, nyā kɪŋkəksi i
wi,
kəm jəbi wi ndzəni wi minjpaŋa wi Wain
Jaka dzə lə,

Kpə wi num wi kəɪŋsi lə gwu yi.

⁸ Bə nya lə wi bəh mbun wi num lə
lweslweslwes
baɪŋ mwayi, wi ləh.”

(Mbun wələ kə kimfə ki chəŋ ki bəni bə bə
kə bə Nyə).

⁹ Ayaka chinda wi Nyə wə ka chu dzaka i
mih a, “Nyāka shi yələ a, ‘Ndzəŋni bimbun
kə i bəni bə bə kə num bə laka bə a bə dzə i
dzini bi ndzə wi minjpaŋa wimbun wi
Wain Jaka wə.’ ” Ayaka wi chu dzaka i mih
a, “Bəndzaka bələ kə na bəndzaka bə ŋkəŋ
bə Nyə.”

¹⁰ Mih ka dza gbə i gvu yi wə i nyā
kɪŋkəksi kimbun i chinda wi Nyə wiwə.
Wi ka dzaka i mih a, “Kiə wə ki fə kə yaka.
Mih kə tə a mi wi nəm ka wə bəh bwa bə
nah bə bə kə bə kaŋa gia yə bə dzakaki kəm
Jisəs. Nyā kɪŋkəksi kimbun num i Nyə wə.

Gia yələ bə dzakaki kəm Jisəs * akə na yi
mwi yə bəni bə ntum bə Nyə nɪ dzakaki.”

Wain Nyə tumdzi bəmbaiŋni bu

¹¹ Mih dza yəɪŋ si bəɪŋ weli, kikun ki
fukuli kidəkə num fiɛŋ. Mi wə wi yəkəki i
ki bəɪŋ bə bəŋŋ a Mi wə Wi kə Wi num a Ja
yi wə bəh a Mi wi Ŋkəŋ, wi si təɪŋyi
bənsaka bu nabə i tum jum yi chəŋ.

¹² Dzəkəh yi kə aka ləm wi gbuku, bifo bi
ŋkun biduli num i fwu wi wə. Wi nɪ kaŋaki
yeli num bə nyaka i wi wə mi widəkə kiə kə
wi a kəbi a wi.

¹³ Wi nɪ kə num bə tum dala wi dəŋ i
gwu yi wə num bə juli i mwa mə. Yeli wə bə
nɪ bəŋki wi yəɪŋ kə a Gia yi Nyə.

¹⁴ Ayaka bəni bə jum bə tumi ki bəɪŋ biəli
wi i jum wə bə num i bikun bi fukuli bəɪŋ
num bə ləh bəmbun bə num lə
lweslweslwes, baɪŋ fuku lə buuu.

¹⁵ Nywə wi kwani wi jum nɪ bukuki i
dzaka ki wə, a num wə wi bi tumdzi
bitumi yəɪŋ wə, saka bə bəh ŋga bimbun.
Wi bi bwili shəm yi bəkəli yi Nyə wə wi
Kaŋaki Ŋga Bichi chusi i bəni. Shəm yi Nyə
yələ kə yə yi fukusiki na bəh ŋga asi bə si
dəɪŋyi mitam mbih ləŋ buku.

¹⁶ I mbun wi wə bəh i jəŋ yi wə kə num
bə nyaka yeli wələ yəɪŋ a, “Ŋkun wi bəŋkun,
bəh Bah wi bəbah.”

¹⁷ Ayaka mih chu yəɪŋ chinda wi Nyə
widəkə wi numbeɪŋ i kintəŋ ki wəŋ wə.
Wi nɪ numki yaka wi wili bəŋŋ minyənɪ
michi mə mə fuliki bəɪŋ wi dzaka a,
“Mbeɪŋ dzə juŋni i bini bimbun biə Nyə fə.

¹⁸ Mbeɪŋ ni dzi lə biwini bi bəŋkun, bəh
kifwu ki bəni bə jum, bəh bəni bə bə kaŋaki
ŋga, bəh bikun bəh bəni bə bə yəkəki bi,
bəh bi bəni bəchi bə bə kə mfá, bəh bə bə
kəkə mfá, bəh bə bə kə bənchiŋ bənchiŋ
bəh bəmbun bəmbun.”

¹⁹ Mih ka yəɪŋ nyam yi gumini bəh
bəŋkun bə kuku bəh bəni bəbə bə jum bə
juŋni i tum jum bəh mi wə wi num i kikun
wə, bəh mbu bəni bə jum.

²⁰ Ayaka jum yisi, bə ka kwa nyam yi
gumini yiwə, bəh mi wə wi nyiki ntəkə a
ŋgaɪŋ kə mi wi ntum wi Nyə. Mi wələ kə wə
wi si dzə i nyam yiwə nshin, fə gia yi dzaka
ki wəmni. Gia yiwə num yə yi nɪ fwəkiki

* 19:10 Nabə a, “...Gia yələ Jisəs dzakaki...”

bəni bə kaŋa bəŋchəsi bə nyam yi gumini yiwə i gwu yibə wə, nya kiŋkəksi kimbun i kimbwəsi ki nyam yi gumini yiwə. Wi nǐ lə bə bəfa bələ bə keiŋki bəwəm i limi ki di bimu wə a num gbuku bəh mikaiŋ migbuku mə fiiki feiŋ.

²¹ Ayaka wi wə wi shinum i kikun kə bein ka gbayiki kiŋka ki bəni bə bəh nywə wi jum wə wi nǐ bukuki i dzaka ki wə, minyənǐ michi ka dziki gwu yi bəni bəwə a kidəŋ kibə wə.

20

I sakaki i tsə buku jia nchuku

¹ Ayaka mih ka dza yein chinda wi Nyə widəko si wi shiki dzəki i bein kaŋa kiŋ'weli ki fəŋ kə ki shiki lə nǔəŋ, bəh nsəŋ wimbun i tsein yi wə.

² Ayaka wi kwa kiŋkun ki nyam yə yi bwəsiki kətə a num juŋŋ yi kikpu yə yi kə ŋkpeli chu num Satan, ka kaŋa yi bəh nsəŋ a wi nūm feiŋ i tsə būku jia nchuku.

³ Si wi kaŋa yakadəin, wi ka lə shi i fəŋ kə ki shiki lə nǔəŋ, ka fah, laa bəŋ dzaka kiwə a wi nūmki i yein kintəŋ, ka wi bi ma chu nyaniki fwəkyi bəni i bitumi wə, i tsə buku na ka jia nchuku yə bi tsə. I yəmaka chein bə bi ka chu shwa wi wi ghani i fijəbi wi twəsi wə.

⁴ Mih ka chu yein biŋkii bi bəŋkun, ayaka bəni bə bə nǐ shinum i yein wə akə bə bə nya ŋga bi sakani bənsaka i kaŋ yibə wə. Ayaka mih ka yein tə biŋ'waka bi bəni bə bə nǐ wəyi təiŋyi kifwu kibə kəm bə nǐ fukuki kəm Jisəs bəh kəm gia yi Nyə. Bəni bələ kə bə bə nǐ ka nya dəkə kiŋkəksi kimbun i nyam yi gumini yə bəh i kimbwəsi ki ayaka bə nǐ ka fə dəkə kinchəsi ki nyam yi gumini yiwə i shi bibə wə nabə i tsein yibə wə. Bələ kə bə bə nǐ fiəni dzə bəwəm i sakaki bə bəh Klistus i jia nchuku wə.

⁵ Bəni bələ bə nǐ fiəni dzə bəwəm lə akə num ndza wi ninšin. Kiŋkaa ki bəni bə bə nǐ kpiyi nǐ ka fiəni dzayi dəkə bəwəm, i tsə buku na si jia nchuku nǐ tsə.

⁶ Bəni bə bə kə bəh ndzəŋni bimbun bəh baiŋni, kə bə bə bi kaŋaki di i ndza wi kpi wi ninšin wələ wə. Kpi yi kəmsini chu kaŋaki kə ŋga i bə fun. Bə bi numki num bəti mfə gia bə Nyə bəh mbwili wə Nyə nǐ

kaka, bə bəh bə bi numki i sakaki i tsə buku i jia nchuku wə.

Bə bi kaasi lə Satan

⁷ Jəbi wə jia yələ nchuku bi tsəki, ma bə bi ka shwa yatəko Satan i juŋ yi nsəŋ wə,

⁸ wi bi buku dzə i nyaniki fwəkyiki bitumi bichi biə bi kə i bimbun bi mbi wə binaa. Bitumi biwə num Gəg bəh Magəg. Wi bi juŋniki bə, bə sisi i tum jum. Bə bi ləŋki aka mishambu i kinchwə kimbun wə.

⁹ Bə bi buku wəŋ tsə mbi wələ wichi fiəlibəŋ di bi bəni bə akə bə Nyə bəh kwili wə wi kə i wi shəm. Ayakalə, gbuku bi nyə dzə i bein wi kaasi bə bəchi.

¹⁰ Bə bi ka kwa ŋkpeli wə wi nyaniki fwəkyiki bə, bə lə i limi ki di bimu, biə gbuku bəh miŋkaiŋ mi gbuku fiiki yein, i di biə nyam yi gumini yə bəh mi wə wi nyiki ntəkə a ŋgaiŋ kə mi wi ntum wi Nyə kə. Bə bi numki feiŋ yein ŋgəkə nchəkə bəh nshi jəbi wichi na kiŋkəksi kəbi.

Nsaka wi gəksini

¹¹ Ayaka mih ka dza yein kiŋkii kimbun kifukuli, chu yein mi wə wi nǐ shinum i ki wə. Ayaka bəli bəh nshwaiŋ dza nyə i wi nshin ka laka, bə nəki chu yein kə bə i di bidəko wə.

¹² Mih yein tə bəni bəchi bə bə nǐ kə bə kpiyi lə bəmbun bəh bəŋchin bəŋchin, num bə numbein i kiŋkii nshin. Ayaka bə wəli biŋwakti, weli chuku kidəko num ki kiyeli ki bəni bə bə kaŋaki nəni. Bə ka yisi i təiŋyiki bənsaka wi bəni bə bə nǐ kə bə kpiyi lə, biəli asi kimfə ki mi nǐ kə a num asi bə nyaka i biŋwakti biwə wə.

¹³ Bəko yimbun yə bwili bəni bə bə nǐ kə bə kpiyi lə yein bə dzə. Ayaka kpi bəh tumi ki bəni bə kpiyini kə bwili tə bəni bə bə nǐ kə bə kpiyi lə yein bə dzə. Bə ka təiŋyiki bənsaka bəh mi biəli gia yə wi nǐ kə wi fə lə.

¹⁴ Ayaka bə ka lə kpi bəh tumi ki bəni bəkpili i limi ki di bimu, biə gbuku fiiki yein. Limi kələ gbuku fiiki yein akə kpi yi kəmsini.

¹⁵ Yeli wi mi kabə num maka bə nyaka wi i kiŋwakti ki bəni bə bə kaŋaki nəni, yaka bə bi lə lə wi i limi kə gbuku fiiki yein.

21

Bəəli wimfianj bəh kuku wimfianj

¹ Mih dza ka yeinj lə bəəli wimfianj bəh kuku wimfianj, kəm bəəli wikpu bəh kuku wikpu nɪ kə num wi dza laka lə, kinchwə kimbun tə chu kəbi.

² Mih ka yeinj kwili wi bainni, a num Jelusalem wimfianj wi buku dzə i beinj i Nyə ka shiki dzəki aka minjkanja wimfianj wə bə lafi i tsə nya i nyuwi.

³ Ayaka mih ka wəkə ja yi dzaka i kinjii kə beinj na bəh ŋga a, “Mbeinj tsēinj, di biə Nyə nɪ nəkɪ si num lə bəh bəni. Wi nɪ nəkɪ bəh bə. Bə nɪ numki bəni bu, wi Nyə mwi num bəh bə, wi num Nyə wibə.

⁴ Wi nɪ yanja mindəm michi i dzəkəh yibə wə. Ayaka bəni kəbi i bi chu kpiyiki, gia yidəkə bi num kə a bəni chuŋsiki kifwu nabə də nabə i wəkəki ləli bidəkə, kəm gia yə yi nɪ yisi kə yi tsə lə.”

⁵ Ayaka wi wə wi num i kinjii wə ka dzaka a, “Mbeinj tsēinj, mih nɪ fə gia yichi i liə yi fiəni chu yimfianj.” Wi chu dzaka i mih a, “Nyāka gia yələ i kinjwakti wə, kəm bəndzaka bələ kə bə ŋkəŋ a num bə bəni kə i jləki mfi yeinj wə.”

⁶ Wi chu fiəni dzaka i mih a, “Yi num lə. Akə mih Alfa, a num mih Omega. Akə mih kin'yisi, a num mih Kingəksi. Mi wə kindəŋ wəmki wi mih nɪ nya lə wi bəh mwi mi dzəŋə mə mə nyaki nənɪ wi mu maka wi gəm fiəŋ fidəkə.

⁷ Mi wə wi bi tumdzi, wi bi kwati bieinj biələ bichi i mih. Mih bi numki Nyə wi, wi num wainj wun.

⁸ Ayakalə, bəni bə bə kanjaki kə shəm bəh bə bə kə maka bə bum i Nyə, bəh bə bə fəki gia yichu bəh bə bə wəyiki bəni bəh bə bə fəki kinyeŋ ki təkəlini bəh bə bə kə bəmfi bəh bə bə tsaki bənyə bədəkə bəh bəni bəchi bə bə nyiki ntəkə, di bibə bi numki num i limi ki di bimbi biə gbuku bəh minjkanj mi gbuku fiiki yeinj. Ayaka yələ kə kpi yi kəmsini.”

Jelusalem wimfianj

⁹ Ayaka chinda wi Nyə widəkə i mbanj wi bəchinda bə Nyə bə nanitanj nɪ kanjaki biləti nanitanj num bi jikə bəh bəŋgəkə bəgəksini nanitanj bə, dza dzə dzaka i mih a, “Dzə

mih chūsi Minjkanja wimfianj wə akə kpə Wainj Jaka i wə.”

¹⁰ Wi ka ginj mih, mih num i Kinj'waka ki Nyə wə, buku wi tsə i ŋkwunj wimbun wi dəŋ widəkə wə. Wi chusi mih bəh kwili wi bainni wə akə Jelusalem, num wi buku i beinj i Nyə wə ka shiki dzəki.

¹¹ Wi nɪ shiki yakadəinj, bainni bi Nyə bainj i wi wə mwayi aka tə widəkə wi mwayiki bə bəŋ a Jasba, bainj lə saksak aka mijwə.

¹² Kwili wiwə nɪ kanjaki lə mbainj wimbun wi ndəŋəyaka, kidzaka num i mbainj wiwə wə jwəfi ntə bəfa, bəchinda bə Nyə jwəfi ntə bəfa num i dzaka biwə wə. Bə nɪ kə bə nyaka biyeli bi chwəŋbijun bi Isləe jwəfi ntə bəfa i dzaka bi mbainj biwə wə.

¹³ Dzaka biələ nɪ kə i kimbu kə wəŋ bukuki yeinj bitali, num i kimbu ki dzəgwunj wə bitali, num i kimbu kisheinj wə bitali, num i kimbu kə wəŋ liəkɪ bitali.

¹⁴ Kitə ki chaka ki mbainj kiwə nɪ kə jwəfi ntə bəfa num bə nyaka biyeli bi bwa bə faanji bə Wainj Jaka bə jwəfi ntə bəfa i bi wə.

¹⁵ Chinda wi Nyə wə wi nɪ dzakaki i mih nɪ kanjaki kimfəkə num mbəŋ num bə keinj si bə chwaka ki kpə ki bəkəli. Kimfəkə kiwə nɪ kə i fəkə kwili wiwə bəh dzaka bi mbainj bəh bimbu bi mbainj.

¹⁶ Kwili wiwə nɪ kə bimbu binaa bi num a linj bichi, dəŋ biwə bəh yamni biwə nɪ kə a linj. Ayaka wi ka fəkə kwili wiwə bəh mbəŋ wi wə, wi buku bəmay nchuku bəh giyite (1,500). Asi wi si fəkə yamni biwə bəh dəŋ biwə bəh ndəŋəyaka wiwə wi buku a linj.

¹⁷ Wi fəkə tə nchumi* wi kimbu kiwə wi num bəntəm mbəntia ntə bəso (36) i kifəkə wə. Ayaka chinda wi Nyə wə nɪ fəkəki bəh kimfəkə a num ki mi wiwəm si wi fəkəki yeinj.

¹⁸ Bə nɪ maa bimbu biwə bəh kitəh ki kpə kiləkəli kidəkə bə bəŋ a Jasba, kwili wiwə mwi num bə maa bəh chwaka ki kpə ki bəkəli a kiki, ki bainj lə saksak aka mijwə.

¹⁹ Bə nɪ lafi chaka ki mbainj kikwili kiwə bəh ŋkainji kitəh ki ntsun kiləkəli kidəkə chi chi. Ki ninshinj nɪ kə bə bəŋ a Jasba, ki

* 21:17 Nabə ndəŋəyaka wiwə.

kəmsini num a Safiya, ki kinəkəmsi kitali num a Aget, ki kinəkəmsi ki naa num a Emelal,

²⁰ ki kinəkəmsi kitəh kiwə num a Oniks, ki kinəkəmsi kisəə num a Kanilian, ki kinəkəmsi ki nanitan num a Klisəlit, ki kinəkəmsi ki nyan num a Belil, ki kinəkəmsi ki bwukə num a Təbas, ki kinəkəmsi ki jwəfi num a Klisəbles, ki kinəkəmsi ki jwəfi ntsə mu num a Jasint, ki kinəkəmsi ki jwəfi ntsə bəfa num a Emelal.

²¹ Dzaka bi mbain biələ jwəfi ntsə bəfa nǐ kə num bə keiŋsi bəh kpə wi fukuli jwəfi ntsə bəfa, i dzaka ki mbain kimu wə num bə nǐ keiŋsi bəh kpə wi fukuli wimu. Dzəh yi kwili yiwə nǐ kə num bə keiŋsi bəh chwaka ki kpə ki bəkəli a kiki, dzəh yiwə bainṭəli aka mijwə.

²² Mih nǐ ka yeiŋ dəkə jun yi fəni yi gia i kwili wələ wə, kəm Bah Nyə wə wi Kanjaki Nga Bichi bəh Wain Jaka nǐ kə num jun yi fəni yi gia feiŋ.

²³ Ayaka kwili wiwə nǐ nənki kə wəŋ nabə fiəŋŋ i bainki feiŋ, kəm bainni bi Nyə nǐ kə bainni feiŋ, ayaka Wain Jaka num naka ki bainṣini kiwə feiŋ.

²⁴ Bitumi bichi bi nyaniki num i bainni bi kwili wiwə wə, bəŋkun bə fa kuku bi dzəki bəh mbum bibə i kwili wələ wə.

²⁵ Bə bi baŋ kə dzaka bi mbain bi kwili wələ na i chəkə bimu wə, kəm biŋ bi lansi ji kə feiŋ.

²⁶ Bə bi dzəki bəh mbum bəh kinəkəkni ki bitumi bichi i kwili wələ wə.

²⁷ Ayakalə, fiəŋ fiə fi kə fi bain kə bi lansi liə kə i kwili wələ wə. Mi wə wi fəki gia yi gumini nabə wə wi nyiki ntəkə bi liə kə yeiŋ. A bi liə a bəni bə bə kə bə nyaka kiyeli kibə i kinwakti ki Wain Jaka kə ki kə num bə nyaka kiyeli kə ki kanjaki nəni yeiŋ.

22

Bəkə yə yi nyaki nəni

¹ Chinda wi Nyə wə chusi mih bəkə yə yi nyaki nəni yi buku dzə i kinḱii ki Nyə bəh Wain Jaka cheiŋ, yi shiki yi bain alə saksak aka mijwə.

² Yi nǐ shiki yakadəiŋ tsə i kintəəŋ ki dzəh ki kwili kiwə wə. Kpeiŋ wə wi nyaki

nəni nǐ kəkəli lə i kikpa ki bəkə kiwə kichi wə. Kpeiŋ wələ nǐ wumki mintam ŋkaiŋni jwəfi ntsə bəfa i jia wə, wum i na winaiŋ fiəŋŋ wə.* Dzeŋni wi kpeiŋ wələ nǐ kə tsa bə chuku mi wichi yeiŋ.

³ Fiəŋ fiə Nyə kə wi faan ləiŋ yeiŋ bi lansi numki kə i kwili wələ wə. A bi numki num kinḱii ki Nyə bəh ki Wain Jaka feiŋ. Bəni bu bə nəm bi nyaki kinḱəksi kimbun i wi.

⁴ Bə bi yeiŋki lə shi bi, yeli wi bi numki num bə nyaka i shi bibə cheiŋ.

⁵ Biŋ bi chu ji kə feiŋ, bə bi chu nən kə bainni biə a nyaki naka ki bainṣini nabə wəŋ, kəm Bah Nyə bi numki bainni bibə. Bə bi sakaki aka bəŋkun jobi wichi kinḱəksi kəbi.

Jisəs dzəki lə i fiŋbi wə twəsi

⁶ Ayaka chinda wi Nyə wə ka dzaka i mih a, “Bəndzaka bələ kə bə ŋkəŋ a num bə bəni kə i jiəki mfi yeiŋ. Bah wə wi kə Nyə wi biŋ'waka bi bəni bu bə ntum, wi faan chinda wi a wi dzə fūku i bəni bu bə nəm, gia yə yi kanjaki i ni dzə di i jobi wijuli wə.”

⁷ Jisəs dzakaki a, “Mbəiŋ wəkəli, mih dzəki lə i jobi wə twəsi.” Ndzeŋni bimbun kə bi mi wə wi jiə ntum wi Nyə wələ wi kə bəndzaka bə bə kə i kinwakti kələ mə.

⁸ Mih Jən kə num mih nǐ wəkə chu yeiŋ gia yələ yichi. Ayaka jobi wə mih nǐ wəkə ka chu yeiŋ yi gia yakadəiŋ, ka gbə i gvu yi chinda wi Nyə wə wi nǐ chusiki gia yiwə i mih, i nya kinḱəksi kimbun i wi.

⁹ Ayakalə, wi dzaka i mih a, “Kiə wə ki mām kə. Mih kə tə a mi wi nəm aka wə bəh bwa bə nah bə bə kə bəni bə ntum bə Nyə bəh bəni bə bə jiəki bəndzaka bə bə kə i kinwakti kələ mə. Nyā kinḱəksi kimbun num i Nyə.”

¹⁰ Ayaka chinda wi Nyə wə chu dzaka i mih a, “Kiə wə ki nyūmi kə ntum wi Nyə wələ wə wi kə bəndzaka bə bə kə i kinwakti kələ mə, kəm jobi wə yi bi numki si num kəmsi dzə lə.

¹¹ Mi wə wi fəki gia yichu fəki gia yichu, mi wə wi fəki kinyeŋ wi baan a fəki kinyeŋ. Mi wə wi fəki gia yindzeŋni fəki gia yindzeŋni, mi wə wi bainḱki wi baan a bāiŋki.”

* 22:2 Nabə a, “...wum mintam jwəfi ntsə bəfa chi chi i jia wə.”

¹² Jisəs dzaka a, “Mbēiŋ wôkəli, mih dzəki lə i jəbi wə twəsi. Ayaka mih dzəki bəh ŋgəm i gəm mi wichi biəli kimfə ki.

¹³ Akə mih Alfa, a num mih Omega. Akə mih ninshiŋ, a num mih jum wə. Akə mih Kin'yisi, a num mih Kiŋgəksi.”

¹⁴ Dzəŋni bimbun kə i bəni bə bə wəkə bəmbun bəbə, ka bə liə i dzaka ki mbaiŋ wə i liə tsə i kwili wiwə wə, ka bə bi kwati di i dzi i kpēiŋ wə wi nyaki nəni.

¹⁵ Bəni bə bə num baan biŋ i dzaka ki mbaiŋ wə kə bə bə fəki aka bíə, bəh bə bə fakaki, bəh bə bə fəki kinyeŋ ki təkəlini, bəh bə bə wəyiki bəni, bəh bə bə tsaki bənyə bədəkə, na bəh bəni bə bə kəŋki ntəkə, nyi ntəkə.

¹⁶ “Mih Jisəs fāan chinda wun i mbēiŋ i dzaka gia yə yi tsəki i bijunni bi bəni bə bumni wə. Mih kə Waiŋ bəh Fintəəŋ fiə fi tumbuku i chwəŋkijun ki Nkun Dəbit wə, num mih Jəŋ wi kinchəŋəchəŋə.”

¹⁷ Kiŋ'waka ki Nyə bəh Miŋkpaŋa wi Mfiŋ dzaka a, “Dzə!” Na ndə wə wi

wəkəki, dzaka tə a “Dzə!” Mi wə kindəŋ wəmki wi dzə, mi wə wi nəŋki i dzə, wi dzə, kəm wi ni kwati lə mwi mə mə nyaki nəni maka wi gəm fiəŋ fidəkə.

Ntəfi wi gəksini

¹⁸ Mih kiŋki mi wichi wə wi wəkəki ntum wi Nyə wələ wə wi kə bəndzaka bə bə bukuki i kiŋwakti kələ mə a, mi ka məm i kpēiŋsi gia i yeiŋ wə, ma Nyə tə bi kpēiŋsi i gwu yi wə bəŋgəkə bə bə dzaka i kiŋwakti kələ mə.

¹⁹ Mi ka məm i dzə bwili gia i bəndzaka bə bə bukuki i kiŋwakti kələ mə bə akə ntum wi Nyə, ma Nyə tə bi ma bee a wi kwati ŋki kimbu i kpēiŋ wə wi nyaki nəni bəh mbi di i kwili wi baiŋni wə a num yə bə nyaka i kiŋwakti kələ mə.

²⁰ Mi wə wi dzaka kəm gia yələ dzakaki a, “I yi ŋkəŋ wə, mih dzəki lə i jəbi wə twəsi.” Yi nūm ayaka. Bah Jisəs, dzə!

²¹ Ma Bah Jisəs chūsi mbēiŋ bəchi bə bə kə bəni bə Nyə bəh shəm yi yindzəŋni. Yi nūm ayaka.